Anötö ndê Yom Lêŋsêm Wakuc

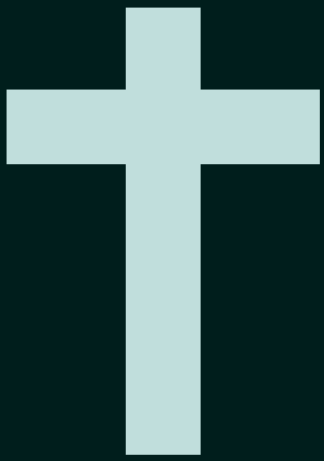

The New Testament in the Bukawa language of Papua New Guinea

Anötö ndê Yom Lêŋsêm Wakuc

The New Testament in the Bukawa language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Bukawa long Niugini

copyright © 2000 Lutheran Bible Translators Australia

Language: Bukawa

Translation by: Lutheran Bible Translators Australia

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jun 2025 from source files dated 31 Aug 2023
545e5ca3-1e95-59e4-8380-93951e023cf7

Contents

FRT 1
MATYU 2
MAK 40
LUK 63
JON 101
APOSEL 131
ROM 168
1 KORIN 186
2 KORIN 205
GALESIA 218
EPESAS 225
PILIPAI 231
KOLOSI 236
1 TESALONIKA 240
2 TESALONIKA 244
1 TIMOTI 247
2 TIMOTI 253
TAITUS 257
PILEMON 260
HIBRU 262
JEMS 276
1 PITA 281
2 PITA 287
1 JON 291
2 JON 296
3 JON 297
JUD 298
REVELESEN 300
Read the New Testament . . 319
Yom Ŋatô Ŋahu 325

Anötö ndê Yom Lêŋsêm Wakuc
The New Testament in the Bukawa language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Bukawa long Niugini

Lutheran Bible Translators Australia
197 Archer Street, Adelaide
South Australia 5006

Anötö ndê Yom Lêŋsêm Wakuc

The New Testament in the Bukawa language
in the Huon Gulf area of Morobe Province,
Papua New Guinea
Translation by Lutheran Bible Translators Australia
© 2000 Lutheran Bible Translators Australia
Print publisher, 2000 by Lutheran Bible Translators Australia
Web version
2012, Wycliffe Bible Translators
www.Wycliffe.org
http://pngscriptures.org
www.ScriptureEarth.org
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).
http:// creativecommons.org/ licenses/ by-nc-nd/3.0

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Lutheran Bible Translators Australia Inc.* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong *Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license.* Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri.** Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long *http:// tokplesbaibel.org.* Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating.** Na tu, **yu no ken senisim Tok.**

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela.**

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long *http:// creativecommons.org/ licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode.*

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela.**

Matyu
ndê ŋawaê ŋayham
Yom whê ŋawaê ŋayham
dindec sa-ŋga

Matyu iŋ Yisu ndê ŋgacsêŋomi 12 si daŋ, ma iŋ ndê ŋaê daŋ bu Liwai (Mak 2:14). Têŋ ŋamata-ŋga iŋ kôm gweleŋ whiŋ gavman Rom-ŋga ma kôc mone takis-ŋga yêc lau Israel-ŋga. Ma tiŋambu Yisu kêgalêm iŋ sa ti ndê ŋgacsêŋom daŋ.

Matyu iŋ ŋgac Israel-ŋga, ma iŋ to ŋawaê ŋayham dindec gic iŋ dau ndê lau Israel-ŋga ŋawaê. Iŋ to tu bu whê sa bu Mesaya naŋ Anötö gic bata bu êŋkiŋ têŋ lau Israel-ŋga, naŋ Yisu dau. Matyu kôc yom daêsam yêc lau Israel si buku dabuŋ (naŋ dasam bu Yom Lêŋsêm Akwa) bu puc yom naŋ iŋ to pi Yisu, naŋ dôŋ, ma bu tôc asê bu yom hoŋ naŋ propet akwa-kwa sêto pi Mesaya dau, naŋ ŋandô sa pi Yisu. Ma Matyu to yom daêsam pi yom naŋ Yisu sôm ma kêdôhôŋ têŋ lau, ma pi gêŋ naŋ iŋ kôm.

Ŋawaê ŋayham dindec gic waê lau Israel-ŋga tawasê dom, magoc gic waê lau nom-ŋga hoŋ. Ŋahu bu Matyu to yom daêsam pi †Anötö ndê gôliŋ (kingdom), ma whê sa bu Anötö tac whiŋ bu lau hoŋ sêsôc iŋ ndê gôliŋ ŋapu, ma sêti iŋ ndê balêkoc. Tôm yom naŋ Yisu sôm têŋ lau Israel-ŋga, ma Matyu to yêc 4:17, naŋ yêc bocdec bu:

Anötö ndê gôliŋ meŋ kêpiŋ su. Bocdinaŋ anem daôm kwi ma ahu mêtê sac siŋ.

Yisu ndê apai ŋadênaŋ
(Luk 3:22-38)

1 Yisu †Kilisi ndê apai si ŋadênaŋ dindec. Iŋ sa akêŋ Dawid ndê, ma Dawid sa akêŋ Abraham ndê.

2 Abraham ndê atu iŋ Aisak. Ma Aisak ndê atu iŋ Jakob. Jakob ndê atui †Juda ti iŋ ndê asidôwai.

3 Juda gêm Tama ma iŋlu sêkwê balê lu asê, naŋ Peres lu Sera. Peres ndê atu iŋ Hesron, ma Hesron ndê atu iŋ Ram.

4 Ram ndê atu iŋ Aminadab. Aminadab ndê atu iŋ Nason, ma Nason ndê atu iŋ Salmon.

5 Salmon gêm Rahab, ma iŋlu sêkwê Boas asê. Boas gêm Rut, ma iŋlu sêkwê Obed asê. Ma Obed iŋ Jessi damba.

6 Ma Jessi ndê atu iŋ Kiŋ Dawid.

Dawid gêm Betsiba, naŋ muŋŋga ti Uria ndê awhê, ma Dawid lu Betsiba sêkwê Solomon asê.

7 Solomon ndê atu iŋ Rehoboam. Ma Rehoboam ndê atu iŋ Abaisa. Abaisa ndê atu iŋ Asa.

8 Asa ndê atu Yehosapat, ma Yehosapat ndê atu iŋ Yehoram. Yehoram ndê atu iŋ Usiah.

9 Usiah ndê atu Yotam, ma Yotam ndê atu Ahas. Ahas ndê atu iŋ Hesekaya.

10 Hesekaya ndê atu iŋ Manase, ma Manase ndê atu Amon. Amon ndê atu iŋ Josaya.

11 Ma Josaya ndê atui, naŋ Yekonaya ti ndê asii. Têŋ Josaya ndê têm lau Babilon-ŋga sêŋgaho lau †Israelŋga su, ma sêkôc ŋac sa si sêndöc gameŋ apa Babilon-ŋga gitôm lau gapocwalô-ŋga.

12 Têŋ ndoc lau Israel-ŋga sêmbo gameŋ Babilon-ŋga, naŋ Yekonaya kwê Sealtial asê. Tiŋambu lau Israelŋga sêmbu akêŋ gameŋ Babilon-ŋga sêmeŋ, ma Sealtial kwê Serubabel asê.

13 Serubabel ndê atu iŋ Abiud, ma Abiud ndê atu Eliakim. Eliakim ndê atu iŋ Aso.

14 Ma Aso ndê atu Sadok. Sadok ndê atu iŋ Akim, ma Akim ndê atu iŋ Eliud.

15 Eliud ndê atu iŋ Eleasa, ma Eleasa ndê atu Matan. Matan ndê atu iŋ Jakob,

16 ma Jakob ndê atu iŋ Josep. Josep gêm Maria naŋ kôc Yisu, ŋgac naŋ sêsam bu Kilisi.

17 Bocdinaŋ, têŋ Abraham ndê têm ma meŋ têŋ Kiŋ Dawid ndê têm, Yisu ndê apaŋgaci 14 sêmbo. Ma têŋ Dawid ndê têm ma meŋ têŋ ndoc lau Israel-ŋga sêndöc Babilon, naŋ iŋ ndê apai 14 tiyham sêmbo. Ma têŋ ndoc lau Israel-ŋga sêndöc Babilon, e meŋ têŋ ndoc Maria kôc Kilisi, naŋ apai 14 tiyham sêmbo.

Yisu ndê dinda kôc iŋ

18 Yisu Kilisi dinda kôc iŋ ŋamiŋ dau dec. Ŋac sêhê iŋ dinda Maria têŋ Josep su, magoc iŋlu sêmbo sêwhiŋ dau dom, ma sêlic bu Maria daê. Iŋ daê akêŋ Ŋalau Dabuŋ ndê.

19 Josep, naŋ sêmasaŋ yom bu nem Maria, naŋ ŋgac gitêŋ, ma bu kôm iŋ maya sa dom, dec gauc gêm bu hu iŋ siŋ gelec.

20 Iŋ kôc gauc dinaŋ su, goc Pômdau ndê aŋela daŋ hoc dau asê têŋ iŋ ŋa mbê, ma sôm, “Josep, Dawid ndê apaŋgac, töc daôm dom bu kôc Maria sa ti am nem awhê, bu Ŋalau Dabuŋ dau kêŋ balêkoc naŋ mbo iŋ ŋatac ŋalôm.

21 Maria oc kôc balê daŋ, ma am oc sam iŋ ndê ŋaê bu †Yisu, ŋahu bu iŋ oc nem iŋ ndê lau si yêc ŋac si sac ŋagêyô.”

22 Gêŋ hoŋ dinaŋ hôc asê ma bocdinaŋ Pômdau ndê yom naŋ propet Aisaya hoc asê muŋ su, naŋ ŋandô sa. Iŋ hoc yom dau asê bocdec bu:

23 Alic su naŋ. Awhê akiŋ daŋ oc daê e kôc balêkoc ŋgac daŋ, ma ŋac oc sêsam iŋ ndê ŋaê bu Imanuel. *[Ais 7:14]*

(Ŋaê ‘Imanuel’ dau ŋahu bu ‘Anötö mbo whiŋ yac.’)

24 Têŋ ndoc Josep tapo sa, naŋ iŋ kôm gitôm Pômdau ndê aŋela gic atu iŋ, ma kôc

Maria sa meŋ mbo iŋ ndê andu ti iŋ ndê
awhê.
25 Iŋlu sêmbo sêwhiŋ dandi, magoc Josep
gic ahê Maria mbo e gitôm iŋ kôc balêkoc dau
su. Ma iŋ sam iŋ ndê ŋaê bu Yisu.

2

Lau tigauc sêŋsalê Yisu

1 Yisu dinda kôc iŋ yêc malac Betlehem
yêc gameŋ Judia-ŋga, têŋ têm Kiŋ †Herod
gêm gôliŋ mbo. Tiŋambu lau apa ŋatô sêhôc
asê Jerusalem. Ŋac lau tigauc tu sêŋyalê tata-
ŋga, ma sêmeŋ akêŋ gameŋ ac pi-ŋga.
2 Sêhôc asê ma sêndac, "Balêkoc naŋ bu ti
lau Israel si kiŋ, naŋ dinda kôc iŋ yêc nde?
Yac alic tata wakuc daŋ pô yac mba gameŋ
dec kêŋ puc yac bu iŋ hôc asê su. Ma yac
ameŋ bu atoc iŋ sa ti apôŋ haŋduc têŋ iŋ."
3 Ŋac si yom dinaŋ kôm Kiŋ Herod sö ma
gauc gêm yom daêsam. Ma lau Jerusalem-
ŋga hoŋ boc-dinaŋ.
4 Goc Herod kêgalêm lau Israel si
†dabuŋsiga atu-tu ti lau naŋ sêndôhôŋ
yomsu, naŋ sa sêpitigeŋ, ma ndac ŋac, "Mac
nem †Mesaya dinda oc kôc iŋ yêc malac
bocke?"
5 Ma sêô iŋ ndê yom ma sêsôm, "Iŋ dinda
oc kôc iŋ yêc malac Betlehem yêc gameŋ
Judia-ŋga. Propet akwa daŋ to yom pi iŋ
muŋ su bocdec bu:
6 O malac Betlehem yêc gameŋ naŋ †Juda
ndê toŋ sêwêkaiŋ. Malac atu-tu hoŋ naŋ
sêyêc Juda ndê gameŋ, naŋ ŋadaŋ hôc
gêlêc am su dom, ŋahu bu gôliŋwaga naŋ
oc sa yêc am, naŋ oc ti ŋgac atu tu yob
aneŋ lau Israel-ŋga." *[Mai 5:2]*
7 Herod ŋgô yom hoŋ dinaŋ su, ma kêŋ ŋac
sêsa si. Goc iŋ gic lau tigauc dinaŋ sa tiyham
gelec, ma kip yom sa yêc ŋac, bu bêc bocke
tata dau meŋ hôc asê ma ŋac sêlic. Ŋac sic
miŋ yom hoŋ têŋ iŋ su,
8 ma iŋ kêkiŋ ŋac bu sêtêŋ malac Betlehem
sêndi, ma sôm têŋ ŋac, "Andi aŋsalê balêkoc
dau, ma têŋ ndoc mac atap iŋ sa, naŋ goc
ambu ameŋ akêŋ ŋawaê têŋ aö bu aö dauŋ
waloc, ma watoc iŋ sa."
9 Lau dinaŋ sêŋgô Herod ndê yom su, ma
sêsa si. Ma tata naŋ sêlic su yêc ŋac si gameŋ
ac pi-ŋga, naŋ wê ŋac gi e kalhac andu naŋ
balêkoc yêc, naŋ ŋahô solop.
10 Ŋac sêlic tata dau dec kôm ŋac atac
ŋayham atu.
11 Sêsôc andu dau si, ma sêlic balêkoc lu
dinda Maria. Ma sêpôŋ haduc têŋ balêkoc
dau ma sêtoc iŋ sa. Goc ŋac sêkac si talhi
sa, ma sêkêŋ si awalauŋ naŋ ŋaôli atu-tu têŋ
iŋ kaiŋ gitôm gol, ma a ŋakwi ŋamalu ti gêŋ
ŋamalu ŋayham.
12 Têŋ ndoc dinaŋ Anötö kêŋ puc ŋac ŋa
mbê bu sêmbu sêtêŋ Herod sêndi dom. Boc-
dinaŋ sêlhö sêsa seŋ daŋ dau-ŋga daŋ, ma
sêmbu sêtêŋ ŋac si gameŋ si.

Josep lu Maria ma Yisu sêsip Isip si

13 Têŋ têm lau tigauc dinaŋ sêhu ŋac siŋ su,
Pômdau ndê aŋela daŋ suŋ mbê têŋ Josep ma
sôm, "Herod kêsalê balê dau bu ndic iŋ ndu.
Bocdinaŋ tisa, ma kôc balê lu dinda sa ma
asip Isip andi. Ambo dinaŋ e tôm aö wakêŋ
puc mac."
14 Josep ŋgô aŋela ndê yom su, goc tisa têŋ
ôbwêc dinaŋ ma kôc balê lu dinda sa, ma
sêsip Isip si.
15 Ma ŋac sêmbo gameŋ dinaŋ, e Herod
mbac ndu su. Ma ŋalêŋ dau dinaŋ dec
Pômdau ndê yom naŋ propet daŋ hoc asê
muŋ su, naŋ ŋandô sa. Yom dau bocdec bu:

Aö kagalêm aneŋ atuŋgac sa akêŋ gameŋ
Isip-ŋga meŋ. *[Hos 11:1]*

Herod gic balêkoc dedec ndu

16 Têŋ ndoc Josep kôc Maria lu Yisu sa sêsip
Isip si, naŋ Herod hôŋ lau tigauc bu sêkêŋ
ŋawaê têŋ iŋ pi balê dau. Magoc ŋac sêmeŋ
dom, dec iŋ kêyalê bu ŋac sêŋsau iŋ, ma iŋ
tac ŋandê atu. Goc kêkiŋ iŋ ndê lau siŋ-ŋga
sêtêŋ Betlehem si, ma sic balêkoc ŋgac dedec
hoŋ ndu yêc malac Betlehem, ma yêc gameŋ
ŋamakê-ŋga whiŋ. Iŋ tap ŋawaê sa su yêc lau
tigauc, pi bêc naŋ tata hôc asê ŋac-ŋga, ma
bocdinaŋ ŋac sic balêkoc ŋgac dedec e gi tap
ŋac naŋ si yala tilu, naŋ hoŋ ndu.
17 Ma tu dinaŋ-ŋga yom naŋ propet Jere-
maya to, naŋ ŋandô sa. Iŋ to yom bocdec bu:
18 Lau sêtaŋ daŋgibo atu yêc malac Rama.*
Rakel ndê lau wakuc sêtaŋ ŋac si balêkoc
naŋ siŋga su. Ma lau daŋ sêtôm bu
sênem malô ŋac dom. *[Jer 31:15]*

Josep kôc Yisu lu dinda sêmbu sêmeŋ

19 Tiŋambu Herod mbac ndu, ma yêc Isip,
Pômdau ndê aŋela hoc dau asê têŋ Josep ŋa
mbê,
20 ma sôm têŋ iŋ, "Tisa ma kôc balê lu
dinda sa, ma ambu atêŋ gameŋ Israel-ŋga
andi. Lau naŋ sêkôm bu sêndic balê dau ndu,
naŋ hoŋ sêmbac ndu su."
21 Goc Josep tisa, kôc balê lu dinda sa, ma
ŋac sêmbu sêtêŋ Israel si.
22 Tigeŋ Josep ŋgô bu Akelaus gêm gôliŋ
gameŋ Judia-ŋga ô damba Herod su, dec töc
dau bu mbu têŋ gameŋ Judia-ŋga ndi. Ma
Pômdau kêŋ puc iŋ ŋa mbê bu têŋ gameŋ
Galili-ŋga ndi.
23 Goc ŋac sêtêŋ Galili si, ma sêndöc malac
daŋ ŋaê Nasaret. Ma bocdinaŋ yom naŋ
propet akwa-kwa sêto muŋ su, naŋ ŋandô sa
pi Yisu. Ŋac sêto yom yêc bocdec bu, "Lau oc
sêsam iŋ bu ŋgac Nasaret-ŋga."

* **2:18:** Rama - malac sauŋ daŋ naŋ yêc kêpiŋ Jerusalem.

3

Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga kêmasaŋ Yisu ndê seŋ
(Mak 1:2-8; Luk 3:2-17)

1 Tiŋambu Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga hôc asê
gameŋ Judia-ŋga, ma gêm mêtê mbo gameŋ
sawa.
2 Iŋ sôm têŋ lau, "Anötö ndê gôliŋ meŋ
kêpiŋ su. Bocdinaŋ anem daôm kwi ma ahu
mêtê sac siŋ."
3 Gêŋ dau kêkuc yom naŋ propet Aisaya
hoc asê muŋ su bocdec bu:
Ŋamalac daŋ ta yom mbo gameŋ sawa,
bocdec bu, 'Amasaŋ Pômdau ndê seŋ
tisolop. Amasaŋ nem ŋalôm bu akôc iŋ
sa.' *[Ais 40:3]*
4 Jon sôc ŋakwê naŋ sêmasaŋ ŋa kamel
ŋamliclhu, ma kic piŋkap yêc iŋ ŋampêbalê.
Ma iŋ gêŋ gêŋ bambaliŋ gitôm wakô ma lêp.
5 Lau daêsam sêsa sêtêŋ Jon si. Ŋac lau
akêŋ malac atu Jerusalem ma malac hoŋ
yêc gameŋ Judia-ŋga, ma lau naŋ sêndöc Bu
Jordan ŋamakê.
6 Ŋac sêhoc si sac asê têŋ Jon, ma iŋ kêku
ŋac yêc Bu Jordan.
7 Ma lau †Palêsai ti lau †Sadiusi daêsam
sêsa sêtêŋ gameŋ naŋ Jon kêku lau mbo, naŋ
si. Têŋ ndoc Jon gêlic ŋac iŋ sôm ŋac bocdec
bu, "Mac mboc ŋatui mac! Tu sake-ŋga mac
alhö ameŋ? Mac akôc gauc pi Anötö ndê
tac ŋandê naŋ lau propet sêkêŋ puc yac bu
oc meŋ sa, dec gauc gêm bu ameŋ ma aliŋ
saŋgu ŋambwa, a?
8 Aŋgô! Akôm mêtê ŋayham naŋ tôc asê bu
mac am daôm kwi yomandô.
9 Ma asôm têŋ daôm dom bu, 'Abraham
apai yac, ma tu dinaŋ-ŋga Anötö oc kôc yac
sa.' Aö wasôm têŋ mac bu Anötö gitôm bu
nem hoc hoŋ dindec kwi sêti Abraham ndê
atui sêô mac.
10 A hoŋ naŋ sem ŋandô ŋayham dom, naŋ
kwahic dec Anötö kêŋ ki ŋamata têŋ ŋawakac,
ma iŋ oc lêŋ su ma tuc pi ya ndi.
11 "Aö wasôm têŋ mac hoŋ bu ŋgac daŋ oc
meŋ êŋkuc aö, naŋ ndê ŋaclai hôc gêlêc aneŋ
su. Aö ŋgac ŋambwa, gitôm dom bu wati iŋ
ndê ŋgac akiŋ tu wakeŋ iŋ ndê atapa-ŋga. Aö
dec kaku mac ŋa bu ŋambwa, naŋ tôc asê bu
mac am daôm kwi su. Tigeŋ iŋ ŋgac dau oc
êŋku mac ŋa Ŋalau Dabuŋ ti ya.
12 Iŋ meŋ bu êŋsahê lau, gitôm ŋgac naŋ
whê wit ŋandô ti ŋapa kôc, goc gic ŋandô sa
sôc andu gêŋ ŋandô-ŋga gi, ma tuc ŋapa sip
ya naŋ sa ŋapaŋ, naŋ gi."

Jon kêku Yisu
(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22; Jon 1:32-34)

13 Têŋ dinaŋ Yisu meŋ akêŋ gameŋ Galili-
ŋga ma hôc asê Jon yêc Bu Jordan. Iŋ tac
whiŋ bu Jon êŋku iŋ.
14 Magoc Jon gic yao dau têŋ iŋ ma sôm,
"Am bu êmku aö, oc ŋayham. Bocke dec am
sôm bu aö waŋku am?"
15 Tigeŋ Yisu ô Jon ndê yom ma sôm, "Am
tec dom. Kwahic dec am êmku aö, bu taŋkuc
lêŋ solop naŋ Anötö kêmasaŋ gwanaŋ su."
Yisu sôm su ma Jon gôlôc bu êŋku iŋ.
16 Yisu gêliŋ saŋgu su ma pi akêŋ bu meŋ.
Ma undambê kac sa, ma iŋ gêlic Anötö ndê
Ŋalau sip meŋ gitôm balusi ma sac iŋ ŋahô.
17 Ma awha daŋ sa akêŋ undambê, naŋ
sôm bu, "Aö Atuŋgac atac whiŋ-ŋga dau din-
dec. Aö gatisambuc iŋ ŋandô."

4

Sadaŋ kêtôm Yisu
(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

1 Tiŋambu Ŋalau Dabuŋ wê Yisu sa gameŋ
sawa gi, bu †Sadaŋ êntôm iŋ.
2 Yisu gêŋ gêŋ daŋ dom tôm acsalô 40 ma
ôbwêc 40, ma tiŋambu gêŋ yô iŋ ŋandô.
3 Ma têŋ dinaŋ Sadaŋ hôc asê iŋ ma sôm
têŋ iŋ, "Am Anötö ndê Atu, a? Bocdinaŋ
sôm têŋ hoc dindec bu sênem dau kwi ti gêŋ
daneŋ-ŋga."
4 Magoc Yisu ô yom ma sôm, "Mba! Sêto
Anötö ndê yom yêc bocdec bu, '*Gêŋ daneŋ-
ŋga ŋambwa kêŋ lau sêndöc tali dom. Ŋac daŋga
wambu yom hoŋ naŋ Anötö sôm, dec ŋac oc
sêndöc tali.*' "
5 Goc Sadaŋ kôc iŋ sa pi malac dabuŋ
Jerusalem gi, ma kêŋ iŋ kalhac †lôm dabuŋ
ŋapoc lôlôc.
6 Ma sôm têŋ iŋ, "Am Anötö ndê Atu, a?
Bocdinaŋ pwê sip ndi. Am oc tisac dom, bu
sêto yom yêc bocdec bu, '*Pômdau oc êŋkiŋ ndê
aŋela bu sêyob am, ma sêpê am sa lôlôc bu am
tiŋ gahim pi hoc daŋ dom.*' "
7 Magoc Yisu sôm têŋ iŋ, "Mba! Sêto yom
daŋ tiyham yêc bocdec bu, '*Êmsahê Pômdau
am nem Anötö dom.*' "
8 Goc Sadaŋ kôc iŋ sa, ma lu sêpi lôc baliŋ
daŋ si. Ma gameŋ hoŋ naŋ kiŋ nom-ŋga
sem gôliŋ, ma kiŋ dau si awa ti gêŋ ŋayham-
ŋayham hoŋ, naŋ Sadaŋ tôc têŋ Yisu.
9 Ma sôm, "Am bu pôŋ hamduc têŋ aö ma
nem akiŋ aö, goc wakêŋ gêŋ hoŋ dec sip am
amam."
10 Magoc Yisu sôm têŋ iŋ, "Mba, Sadaŋ!
Am kôc daôm sa ndi! Sêto yom yêc bocdec
bu, '*Pôŋ hamduc têŋ Pômdau am nem Anötö,
ma nem akiŋ iŋ tawasê.*' "
11 Têŋ dinaŋ Sadaŋ hu iŋ siŋ, ma aŋela
sêmeŋ ma sem akiŋ iŋ.

Yisu gic hu ndê gweleŋ

12 Tiŋambu †Herod kêkiŋ ndê lau siŋ-ŋga si
ma sêkôc Jon dôŋ, ma sêkêŋ iŋ ndöc gapoc-
walô. Ma têŋ ndoc Yisu ŋgô ŋawaê, goc iŋ
mbu têŋ gameŋ Galili-ŋga gi.
13 Iŋ gi ndöc malac Nasaret dom, magoc
iŋ gi ndöc Kapenaom, malac naŋ yêc kêpiŋ

Bugictoŋ Galili-ŋga. Muŋ-ŋga andô †Jakob
ndê atu lu, Sebulun lu Naptali sêwêkaiŋ nom
yêc gameŋ dinaŋ.
14 Ŋalêŋ dinaŋ yom naŋ propet Aisaya to
muŋ su, naŋ ŋandô sa. Yom dau bocdec bu:
15-16 Ŋawê atu daŋ meŋ pô lau naŋ sêndöc
Sebulun lu Naptali si gameŋ naŋ yêc
kêpiŋ bugictoŋ, ma yêc Bu Jordan
ŋamakê. Gameŋ Galili-ŋga dinaŋ sêsam
bu lau apa si gameŋ, ma lau naŋ sêndöc
dinaŋ, naŋ sêmbo tôm lau naŋ ŋasec atu
kôm ŋac ahuc, ma tôm lau naŋ sêmpiŋ
bu sêmbac ndu. Magoc kwahic dec sêlic
ŋawê atu su. *[Ais 9:1-2]*
17 Têŋ ndoc dinaŋ Yisu gic hu ndê gweleŋ
nem mêtê lau-ŋga, ma iŋ hoc yom asê têŋ lau
bocdec bu, "Anötö ndê gôliŋ meŋ kêpiŋ su.
Bocdinaŋ anem daôm kwi, ma ahu mêtê sac
siŋ."

Yisu mbwêc lau hale tu sêŋkuc iŋ-ŋga
(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11; Jon 1:35-42)

18 Têŋ bêc daŋ Yisu kêsêlêŋ mbo Bugictoŋ
Galili-ŋga ŋamakê. Ma iŋ gêlic Saimon naŋ
ndê ŋaê daŋ Pita, lu asi Andru. Iŋlu sêkêŋ
wasaŋ sêmbo, bu iŋlu ŋgac sêkôc i-ŋga lu.
19 Goc Yisu sôm têŋ iŋlu, "Amlu ameŋ
aŋkuc aö, ma aö wakêŋ amlu ahê ŋamalac
sêmeŋ sêŋkuc aö, tôm naŋ kwahic dec amlu
ahê i."
20 Ma ŋagahô iŋlu sêtec si wasaŋ yêc, ma
sêŋkuc iŋ.
21 Sêŋsêlêŋ si, ma Yisu gêlic Sebedi ndê
atu lu, naŋ Jems lu Jon. Sêndöc waŋ sêwhiŋ
damba Sebedi, ma sêpô si wasaŋ kic sêmbo.
Yisu mbwêc iŋlu bu sêmeŋ sêŋkuc iŋ,
22 ma ŋagahô iŋlu sêhu damba ti waŋ siŋ,
ma sêŋkuc Yisu.

Yisu gêm lau gêmbac sa

23 Dinaŋ su, goc Yisu kêsêlêŋ golom-golom
malac yêc gameŋ Galili-ŋga. Iŋ kêdôhôŋ
lau mbo †lôm wê-ŋga, ma gêm mêtê ŋawaê
ŋayham pi Anötö ndê gôliŋ. Ma iŋ kôm lau ti
gêmbac tidau-tidau hoŋ ŋayham sa.
24 Ŋawaê pi gêŋ dau gêm gameŋ Siria-ŋga
hoŋ ahuc, ma tu dinaŋ-ŋga lau sêkôc ŋac
si lau gêmbac hoŋ sêtêŋ Yisu si, ma iŋ kôm
ŋac ŋayham sa. Lau naŋ sêhôc ŋandê atu,
lau ti ŋalau sac, lau bôliŋ, ma lau deŋdeŋ ti
mboloctê, lau ti ŋawapac hoŋ dinaŋ iŋ gêm
ŋac sa.
25 Ma lau daêsam sêsa si ma sêŋkuc iŋ. Ŋatô
sêmeŋ akêŋ gameŋ Galili-ŋga, ma ŋatô akêŋ
gameŋ Dekapolis-ŋga.* Ma ŋatô sêmeŋ akêŋ
malac Jerusalem ma malac hoŋ yêc gameŋ
Judia-ŋga, ma ŋatô sêmeŋ akêŋ Bu Jordan
ŋadaŋga.

5

Yisu gêm mêtê mbo lôc
(Luk 6:20-23)

1 Têŋ bêc daŋ Yisu gêlic bu lau daêsam
sêŋkuc iŋ, goc pi lôc daŋ gi. Iŋ ndöc sic, ma
iŋ ndê †sêŋomi sêtigasuc iŋ.
2 Ma iŋ gic hu kêdôhôŋ ŋac ma sôm,
3 "Anötö ndê mwasiŋ gic waê lau naŋ
sêŋgwiniŋ dau yêc iŋ aŋgô-ŋga. Iŋ gêlic
ŋayham bu kôc ŋac sa sêmbo iŋ ndê gôliŋ
ŋapu.
4 Anötö ndê mwasiŋ gic waê lau naŋ
sêndöc ti ŋalôm ŋawapac. Iŋ oc kôm ŋac
si ŋalôm timalô.
5 Anötö ndê mwasiŋ gic waê lau ti lêŋ
malô ma yom malô. Bu ŋac oc sêwêkaiŋ
gameŋ nom-ŋga sambob.
6 Anötö ndê mwasiŋ gic waê lau naŋ atac
whiŋ ndu andô bu sêsa lêŋ gitêŋ eŋ. Iŋ
oc nem ŋac sa sêti lau gitêŋ ŋandô.
7 Anötö ndê mwasiŋ gic waê lau naŋ
tawalô lau. Iŋ oc tawalô ŋac.
8 Anötö ndê mwasiŋ gic waê lau ti ŋalôm
ŋawasi. Ŋac oc sêlic Anötö.
9 Anötö ndê mwasiŋ gic waê lau naŋ
sêŋsalê lêŋ tu sêmbo ti yom malô-ŋga. Iŋ
oc sam ŋac bu iŋ dau atui awhê ma ŋgac.
10 Anötö ndê mwasiŋ gic waê lau naŋ
sêtap kisa sa tu sêsa Anötö ndê lêŋ gitêŋ-
ŋga. Iŋ gêlic ŋayham bu kôc ŋac sa sêmbo
iŋ ndê gôliŋ ŋapu.
11 "Têŋ ndoc lau sêkêŋ kisa mac ma sêpu
mac ti sêŋgôliŋ yom sac daêsam pi mac tu
mac aŋkuc aö-ŋga, naŋ ahêgo daôm dom. Bu
Anötö oc êmwasiŋ mac.
12 Atac ŋayham ma atisambuc, bu Anötö
oc kêŋ ŋaôli ŋayham têŋ mac yêc undambê.
Ma gauc nem bu ŋalêŋ tigeŋ, lau sêkêŋ kisa
Anötö ndê lau propet naŋ sêmbo muŋ su."

Anötö ndê lau sêtôm gwêc so ma sêtôm ŋawê

13 Ma Yisu sôm, "Dakêŋ gwêc so sip gêŋ
daneŋ-ŋga bu dakôm gêŋ dau ŋayham. Ma
mac ambo lau nom-ŋga ŋalôm atôm gwêc so.
Tigeŋ gwêc so bu ŋamakic niŋga, oc dakôm
ŋamakic sa tiyham ŋalêŋ nde? Iŋ tisac su, ma
tambaliŋ siŋ niŋga, ma lau sêkwê dôŋ.
14 "Ma mac ambo nom atôm ŋawê bu pô
gameŋ. Malac daŋ bu yêc lôc, oc tôm dom
bu siŋ dau kwi.
15 Ma têŋ ndoc datuŋ lam asê, oc taŋgatöc
ŋa suc ahuc dom. Taŋkiŋ sa bu ŋawê pô
gameŋ hoŋ.
16 Bocdinaŋ, akôm mêtê ŋayham yêc lau
hoŋ aŋgô-ŋga, naŋ gitôm mac nem ŋawê bu
pô gameŋ. Ma lau oc sêlic mac nem mêtê
ŋayham, ma sêmpiŋ Damam undambê-ŋga."

Yisu sôm yom pi yomsu ma propet si yom

* **4:25:** Dekapolis - ŋaê dinaŋ danem kwi bu 'malac amaŋlu.' Malac amaŋlu dinaŋ sêyêc Bugictoŋ Galili-ŋga ŋagameŋ têŋ ac pi-ŋga.

17 “Gauc nem dom bu aö gameŋ tu waseŋ
Anötö ndê yom naŋ Moses ti lau propet sêto
yêc, naŋ su-ŋga. Aö gameŋ tu waseŋ su-ŋga
dom, tigeŋ tu wakôm yom dau ŋandô sa-ŋga.
18 Yomandô, aö wasôm têŋ mac bu un-
dambê ti nom bu niŋga, magoc yom ŋalhô
sauŋ daŋ oc niŋga yêc yomsu dom e aö dauŋ
wandic dabiŋ gêŋ hoŋ.
19 Asa naŋ kêgilì yomsu naŋ hêganôŋ gêŋ
sauŋ andô daŋ, me kêdôhôŋ lau ŋatô bu
sêkôm bocdinaŋ, naŋ ti ŋamalac waêmba yêc
Anötö ndê gôliŋ ŋapu. Magoc asa naŋ daŋga
wambu Anötö ndê yomsu, ma kêdôhôŋ lau
ŋatô bu sêkôm bocdinaŋ, naŋ ti ŋamalac ti-
waê yêc Anötö ndê gôliŋ ŋapu.
20 Aŋgô! Lau Palêsai ti †kêdôhôŋ-waga
yomsu-ŋga sêŋsahê ŋaŋga bu sêti lau gitêŋ,
tigeŋ aö wasôm têŋ mac, bu mac bu ati lau
gitêŋ ahôc gêlêc ŋac dom, dec oc tôm dom bu
mac ambo Anötö ndê gôliŋ ŋapu.”

Yomsu dandic ŋamalac ndu-ŋga ŋahu

21 Ma Yisu sôm têŋ ŋac, “Mac aŋyalê yom
naŋ Anötö kêŋ têŋ abaŋi bocdec bu, *‘Ndic
ŋamalac ndu dom.’* Ma ‘Asa naŋ bu ndic
ŋamalac ndu, naŋ oc tap ŋagêyô sa.’
22 Tigeŋ kwahic dec aö wasôm têŋ mac, bu
asa naŋ tac ŋandê têŋ ŋamalac daŋ, naŋ oc
tap ŋagêyô sa gitôm iŋ naŋ gic ŋamalac ndu.
Ma mac nem ŋagôliŋ daŋ sôm bu lau atu-
tu sêmatôc ŋamalac naŋ sam ndê asidôwa bu
ŋamalac gauc mbasi-ŋga. Magoc aö wasôm
têŋ mac, bu asa naŋ sôm yom kaiŋ dinaŋ,
naŋ gitôm bu tap ŋagêyô lambwam-ŋga sa.
23 “Bocdinaŋ têŋ ndoc am bu lic om ma bu
kêŋ nem da têŋ Anötö, ma bu gauc nem yom
daŋ yêc amlu ŋamalac daŋ ŋasawa,
24 naŋ goc hu nem da siŋ yêc alta ŋamakê
ma sa ndi tap ŋamalac dau sa. Gêŋ ŋamata-
ŋga amlu amasaŋ yom naŋ yêc amlu ŋasawa,
goc mbu ndi ma kêŋ nem da têŋ Anötö.
25 “Ma am nem tôp bu yêc ŋamalac daŋ,
ma iŋ bu wê am têŋ ŋgac êmatôc yom-ŋga
ndi, naŋ êmasaŋ yom têŋ iŋ ŋagahô, têŋ ndoc
amlu aŋsêlêŋ ambo seŋ. Ma bocdinaŋ ŋgac
dau oc kêŋ am têŋ ŋgac êmatôc yom-ŋga
dom. Bu mba, mboe ŋgac êmatôc yom-ŋga oc
kêŋ am têŋ ŋgac yob gapocwalô-ŋga, ma iŋ
êmbaliŋ am sôc gapoc-walô ndi.
26 Aö wasôm yom ŋandô têŋ am, am oc
ndöc gapocwalô ŋapaŋ e am ndic nem tôp
hoŋ pacndê.”

Yomsu mockaiŋ-ŋga ŋahu

27 “Ma mac aŋyalê yom naŋ Moses to
bocdec bu, *‘Kôm gêŋ mockaiŋ-ŋga dom.’*
28 Tigeŋ kwahic dec aö wasôm têŋ mac,
ŋgac daŋ bu tahê awhê daŋ e ŋalôm ŋagalac,
naŋ gitôm iŋ kôm mêtê mockaiŋ-ŋga têŋ iŋ
su, yêc iŋ ndê ŋalôm.
29 “Am tanôm daŋga bu hê am têŋ sac, goc
kip tanôm dinaŋ sa ma êmbaliŋ niŋga. Am
tanôm daŋ bu niŋga, naŋ hôc gêlêc am tanôm
lu yêc ma hê am bu kôm sac, ma tiŋambu
Anötö kêŋ am sip ya lambwam-ŋga ti ŋamlic
sambuc ndi.
30 Ma amam daŋga bu tim am, goc tim kic
ma êmbaliŋ niŋga. Amam daŋ bu niŋga, naŋ
hôc gêlêc am mbo ti amam lu-lu ma kôm sac
su, ma tiŋambu sip ya lambwam-ŋga ti ŋamlic
sambuc ndi.”

Awhê lu ŋgac sêhu dau siŋ dom

31 “Ma Moses to yom daŋ bocdec bu, *‘Ŋgac
daŋ naŋ gauc gêm bu hu nawhê siŋ, naŋ kêŋ
bapia sêhu dau siŋ-ŋga têŋ nawhê, goc hu iŋ
siŋ.’*
32 Tigeŋ aö wasôm têŋ mac, bu yom tigeŋ
yêc bu ŋgac hu iŋ nawhê siŋ, naŋ awhê dau
kôm mêtê mockaiŋ-ŋga whiŋ ŋgac daŋ. Ŋgac
daŋ bu hu nawhê siŋ ŋambwa, naŋ kôm iŋ
ti awhê mockaiŋ-ŋga. Ma ŋgac wakuc daŋ
bu nem awhê dau, naŋ kôm mêtê mockaiŋ-
ŋga* whiŋ.”

Dasôm yom tidôŋ goc dakôm ŋandô sa

33 “Mac aŋyalê yom daŋ tiyham naŋ Anötö
kêŋ têŋ abaŋi bocdec bu, *‘Yom bocke naŋ
mac amatiŋ tidôŋ, naŋ akôm popoc dom,’* ma
*‘Yom naŋ mac bu apuc dôŋ bu yomandô yêc
Pômdau aŋgô-ŋga, naŋ akôm ŋandô sa.’*
34-35 Magoc aö wasôm têŋ mac, bu asôm
yom daŋ tu apuc nem yom dôŋ-ŋga dom.
Asôm yom pi undambê me pi nom tu bu
apuc nem yom dôŋ-ŋga dom, ŋahu bu Anötö
iŋ undambê ti nom ŋadau. Ma asôm yom pi
Jerusalem dom, bu Anötö kêyaliŋ malac dau
sa ti iŋ ndê kiŋ atu ndê malac.
36 Ma asôm yom pi nem ŋagôlôŋ dom, bu
mac atôm dom bu akôm nem kêclauŋ daŋ
tisêp me tiyec.
37 Asa bu lôc bu kôm gêŋ daŋ, naŋ sôm ‘Aêc,
aö wakôm,’ ma bu kôm dom goc sôm, ‘Mba,
aö wakôm dom.’ Yom ŋatô bocke naŋ mac
asôm tu apuc yom dau dôŋ-ŋga, naŋ meŋ
akêŋ Sadaŋ ndê.”

Daô sac naŋ sêkôm têŋ yac, naŋ dom

38 “Ma mac aŋyalê yom naŋ Moses to
bocdec bu, *‘Ŋamalac daŋ bu ndic am tanôm
tisac, naŋ ndic iŋ ndê ô. Ma asa naŋ tuc nem
ŋalhôm daŋ dulu, naŋ tuc iŋ ndê dulu ô.’*

---

* **5:32:** Lau ŋatô gauc gêm bu yom dau ŋahu bocdec. Ŋgac daŋ bu hu ndê nawhê siŋ ŋambwa, ma awhê dau bu mbo tawasê, dec lau ŋatô oc gauc nem bu iŋ nakweŋ hu iŋ siŋ tu iŋ kôm mêtê mockaiŋ-ŋga whiŋ ŋgac daŋ, ma bocdinaŋ ŋac oc sêlic iŋ tôm awhê mockaiŋ-ŋga. Ma lau ŋatô gauc gêm bu yom dau ŋahu bocdec. Têŋ ndoc awhê dinaŋ nakweŋ hu iŋ siŋ, goc iŋ oc nem ŋgac wakuc. Tigeŋ Anötö gêlic bu iŋ nakweŋ hu iŋ siŋ ŋambwa, dec iŋlu si yom sênem dau-ŋga gacgeŋ yêc. Bocdinaŋ awhê dau lu nakweŋ wakuc sêkôm mêtê mockaiŋ-ŋga yêc Anötö aŋgô-ŋga.

39 Tigeŋ aö wasôm têŋ mac bu akôm mêtê
sac ô mêtê sac naŋ lau sêkôm têŋ mac, naŋ
dom. Daŋ bu tap am sip alim andô daŋga,
naŋ kêŋ daŋga bu iŋ ndic whiŋ.
40 Ma ŋgac daŋ bu wê am têŋ lau sêmatôc
yom-ŋga, ma iŋ tac whiŋ bu am nemlhi iŋ ŋa
am nem gêŋ sauŋ daŋ, goc kêŋ nem gêŋ atu
têŋ iŋ whiŋ.
41 Ma lau †Rom-ŋga si ŋgac siŋ-ŋga daŋ bu
kac yom am bu hoŋ iŋ ndê wapa seŋ ŋasawa
apê, goc hoŋ wapa dau êmsêlêŋ seŋ ŋasawa
baliŋ whiŋ iŋ ndi.
42 Êmgamiŋ nem gêŋ têŋ lau naŋ sêteŋ gêŋ
têŋ am, naŋ dom, ma daŋ bu ndac am bu
nem iŋ sa ŋa gêŋ daŋ, naŋ puc dômwêm iŋ
dom."

Atac whiŋ nem ŋacyo
(Luk 6:27-36)

43 "Ma mac aŋyalê yom naŋ Moses to
bocdec bu, '*Atac whiŋ nem lau meŋpaŋ am-*
ŋga,' ma yom naŋ lau sêsôm bocdec bu, 'Atac
tec nem ŋacyo.'
44 Tigeŋ aö wasôm têŋ mac bu atac whiŋ
nem ŋacyo, ma ateŋ mbec tu lau naŋ sêkêŋ
kisa mac-ŋga.
45 Mac bu akôm boc-dinaŋ, goc Damam
undambê-ŋga oc sam mac bu iŋ atui awhê
ma ŋgac. Iŋ dau kêŋ ndê ac pi pô lau sac ti
lau ŋayham, ma kêŋ u gic lau gitêŋ ti lau naŋ
sêsa lêŋ giso.
46 Lau sac ma lau naŋ sêkôc takis-ŋga atac
whiŋ lau naŋ atac whiŋ ŋac, ma sêtec lau
naŋ sêtec ŋac. Mac bu aŋkuc ŋac si mêtê, dec
tu sake-ŋga Anötö oc lic mac ŋayham?
47 Lau sambuc sêtoc dau si asidôwai sa,
magoc sêtec lau ŋatô. Bocdinaŋ mac bu
atoc nem asidôwai tawasê sa, dec tu sake-
ŋga Anötö oc lic mac ŋayham hôc gêlêc lau
sambuc?
48 Akôc gauc pi yom hoŋ dinaŋ, ma akôm
mêtê solop eŋ, tôm Damam undambê-ŋga
ndê mêtê."

6

Yom pi sakiŋ gitêŋ ŋatô

1 Ma Yisu gic têku yom ma sôm, "Ayob
daôm bu akôm nem sakiŋ anem akiŋ Anötö-
ŋga tu bu lau sêlic e sêmpiŋ mac-ŋga dom.
Mac bu akôm tu bu lau sêmpiŋ mac-ŋga,
oc atap nem ŋaôli daŋ sa yêc Damam un-
dambê-ŋga dom."

Mêtê dakêŋ gêŋ têŋ lau-ŋga

2 "Bocdinaŋ têŋ ndoc am bu nem lau
ŋalôm sawa sa, naŋ goc sêc gêŋ dau ahuc.
Ndic dahuc taŋ bu kêŋ puc lau dom. †Lau
sêtim yom lau-ŋga naŋ sêtoc dau sa, naŋ
sêkôm bocdinaŋ yêc lôm wê-ŋga ti malac
lôm, bu lau sêlic e sêmpiŋ ŋac. Yomandô aö
wasôm têŋ mac bu lau si sêmpiŋ ŋac, dinaŋ ti
ŋac si ŋaôli sambuc naŋ sêkôc sa su.
3 Tigeŋ têŋ ndoc am bu kêŋ gêŋ têŋ lau
ŋalôm sawa, naŋ siŋ ma kêŋ gelec têŋ ŋac, ma
yob bu lau daŋ sêŋgô ŋayom dom.
4 Bocdinaŋ am nem mêtê kôm yác lau-ŋga
oc yêc siŋ dau. Ma Damam naŋ gêlic gêŋ naŋ
yêc siŋ, naŋ oc kêŋ ŋaôli têŋ am."

Mêtê dateŋ mbec-ŋga
(Luk 11:2-4, 9-13)

5 "Ma têŋ ndoc am bu teŋ mbec, naŋ teŋ
tôm lau sêtim yom lau-ŋga dom. Ŋac atac
whiŋ bu sêteŋ mbec sêlhac lôm wê-ŋga ti seŋ
ŋamakê, tu bu lau sêlic ma sêmpiŋ ŋac-ŋga.
Yomandô aö wasôm têŋ mac bu lau si sêmpiŋ
ŋac, dinaŋ ti ŋac si ŋaôli sambuc naŋ sêkôc sa
su.
6 Têŋ têm am bu teŋ mbec, naŋ goc sôc
nem andu ŋalôm ma sêc gatam ahuc, ma teŋ
mbec têŋ Damam yêc malam naŋ lau daŋ
sêlic dom. Ma Damam naŋ kêyalê gêŋ naŋ
yêc siŋ dau, naŋ oc kêŋ ŋaôli têŋ am.
7 "Ma têŋ têm mac bu ateŋ mbec, naŋ ateŋ
mbec baliŋ tôm lau sambuc dom. Ŋac gauc
gêm bu mbec dau oc ŋandô sa tu ŋac si yom
ŋalhô daêsam-ŋga.
8 Aŋkuc ŋac si gêbôm dom, bu Damam
kêyalê gwanaŋ su, gêŋ naŋ mac apônda.
9 Bocdinaŋ ateŋ mbec bocdec bu:
Damaŋ, am naŋ mbo undambê. Am nem
ŋaê lau sênem dabuŋ maŋ.
10 Mweŋ ti lau hoŋ si Pômdau. Kêŋ lau
daŋga wambu nem yom ŋapep yêc nom,
gitôm yêc undambê.
11 Kêŋ yac mba gö têŋ ac dindec.
12 Suc yac mba sac ŋatôp kwi, tôm yac asuc
lau naŋ sêkôm sac têŋ yac, naŋ si sac
ŋatôp kwi.
13 Yob yac têŋ lêtôm bu tap yac sa dom,
ma têŋ ŋgac sac Sadaŋ bu kôm yac ŋayom
dom.
14 Mac bu asuc lau naŋ sêkôm sac têŋ mac,
naŋ si sac kwi, goc Damam undambê-ŋga oc
suc mac nem kwi bocdinaŋ.
15 Magoc mac bu asuc lau si sac kwi dom,
dec Damam oc suc mac nem kwi dom bocd-
inaŋ."

Mêtê dahu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ tu danem
akiŋ Anötö-ŋga

16 "Ma têŋ têm mac bu ahu gêŋ daneŋ-
ŋga siŋ tu anem akiŋ Anötö-ŋga, naŋ akôm
aŋôm andô masiŋ-masiŋ tôm lau sêtim yom
lau-ŋga sêkôm, naŋ dom. Lau dinaŋ sêkôm
aŋgô andô tisac, bu lau sêlic ma sêŋyalê bu
ŋac sêhu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ ma tu dinaŋ-ŋga
sêmpiŋ ŋac. Yomandô aö wasôm têŋ mac bu
lau si sêmpiŋ ŋac, dinaŋ ti ŋac si ŋaôli sambuc
naŋ sêkôc sa su.
17 Bocdinaŋ têŋ têm mac ahu gêŋ daneŋ-
ŋga siŋ tu anem akiŋ Anötö-ŋga, naŋ aliŋ bu
ma amasaŋ daôm ŋapep.
18 Ma ŋalêŋ dinaŋ lau daŋ oc sêŋyalê dom
bu mac ahu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ. Tigeŋ mac

nem Damam naŋ mbo siŋ dau, naŋ kêyalê
gêŋ hoŋ naŋ yêc siŋ dau, ma bocdinaŋ oc
kêŋ nem ŋaôli têŋ mac."

Taŋsalê awa ŋandô undambê-ŋga
(Luk 12:33-34)

19 Ma Yisu sôm, "Andic nem awa ti wapa
sa lhac nom dom, bu sop oc neŋ, ma u oc
nôm gêŋ dau tibalê, ma lau kaŋ oc sênem kaŋ
sa.
20 Apo gêŋ undambê-ŋga sa ti nem awa
ŋandô, ma sop ti u oc seŋ su dom, ma gitôm
dom bu lau kaŋ sêsôc sêndi bu sênem kaŋ.
21 Aö gasôm yom dinaŋ, ŋahu bu gameŋ
bocke naŋ mac nem awa yêc, naŋ mac nem
ŋalôm ti gauc oc sap dôŋ ŋapaŋ."

Ŋamalac si tandô gitôm ya ŋawê
(Luk 11:33-36)

22 "Ŋamalac si tandô gitôm ya ŋawê naŋ tôc
seŋ têŋ ŋac. Bocdinaŋ mac nem tanôm bu
wê mac asa lêŋ ŋayham, goc mac nem ŋamlic
ŋagêŋ hoŋ oc yêc ŋawê ŋalôm eŋ.
23 Magoc tanôm bu wê mac asa lêŋ sac-ŋga,
goc mac gacgeŋ ambo ŋasec ŋalôm. Bocdi-
naŋ mac bu gauc nem bu ambo ŋawê ŋalôm,
magoc asa lêŋ ŋasec-ŋga, naŋ dec ŋasec gêm
mac ahuc sambuc."

Danem akiŋ ŋadau lu dom

24 "Ŋamalac daŋ gitôm dom bu nem akiŋ
ŋadau lu, bu iŋ oc tec daŋ, ma atac whiŋ
daŋ, me sap daŋ dôŋ ma pu daŋ. Ma mac
bocdinaŋ, gitôm dom bu mac atoc Anötö ma
awa nom-ŋga lu-lu sa ti mac nem ŋadau."

Dahêgo dauŋ dom
(Luk 12:22-32)

25 "Tu dinaŋ-ŋga dec ahêgo daôm dom tu
gêŋ aneŋ-ŋga ti anôm-ŋga, me tu ŋakwê asôc-
ŋga. Anötö kêŋ mac ambo tamli, ma gêŋ
dinaŋ iŋ gêŋ atu. Gêŋ daneŋ-ŋga iŋ gêŋ atu
dom. Ma Anötö kêŋ mac nem ŋamlic ŋagêŋ
hoŋ, ma gêŋ dinaŋ iŋ gêŋ atu. Ŋakwê asôc-
ŋga iŋ gêŋ atu dom.
26 "Akôc gauc pi mbac. Ŋac sêsô gêŋ dom,
sêhoŋ gêŋ ŋandô ma sic sa sôc andu gêŋ
ŋandô-ŋga dom. Tigeŋ Damam undambê-
ŋga gôlôm ŋac. Ma iŋ tac whiŋ mac ŋamalac
hôc gêlêc mbac hoŋ su.
27 Ma mac nem asa bu hêgo dau, dec oc
tôm bu ndic têku ndê têm mbo tali-ŋga?
28 "Tu sake-ŋga mac nem ŋalôm ŋawapac tu
ŋakwê asôc-ŋga? Akôc gauc pi ŋaola ŋayham
naŋ sêpo sêlhac kwaŋ ŋalôm, naŋ sêkôm
gweleŋ ti sêmasaŋ ŋakwê dom.
29 Tigeŋ aö wasôm têŋ mac bu Kiŋ
Solomon iŋ sôc ŋakwê ŋayham andô, magoc
iŋ ndê gôlôŋ ti ŋawasi hôc gêlêc ŋaola dinaŋ
daŋ su dom.
30 O mac lau naŋ akêŋ whiŋ gwalec, aŋgô!
Kwaŋ ti ŋaola nom-ŋg a sêlhac bêc daêsam
dom, ma lau oc sêkêŋ ya neŋ su. Magoc
Anötö kêŋ gêŋ dau ti ŋadalô ŋayham, ma yob
ŋapep. Ma bocdinaŋ aŋyalê bu yom ŋandô, iŋ
oc yob mac, ma kêŋ ŋakwê têŋ mac whiŋ.
31 Bocdinaŋ ahêgo daôm dom ma asôm bu
'Daneŋ sake?' me 'Danôm sake?' me 'Dasôc
ŋakwê bocke?' lec dom.
32 Lau sambuc naŋ sêŋyalê Anötö dom,
naŋ sêhêgo dau tu gêŋ hoŋ dinaŋ-ŋga, tigeŋ
Damam undambê-ŋga kêyalê su bu mac
apônda gêŋ hoŋ dinaŋ.
33 Gêŋ ŋamata-ŋga akôm ŋaŋga bu atap
malam sa yêc Anötö ndê gôliŋ ŋapu, ma bu
asa iŋ ndê lêŋ gitêŋ. Ma iŋ oc yob mac tu gêŋ
nom-ŋga-ŋga whiŋ.
34 "Bocdinaŋ ambo ti nem ŋalôm ŋawapac
tu gêŋ laŋsê-ŋga dom. Ahu siŋ yêc e laŋsê
dau hôc asê. Ŋawapac bêc tigeŋ-ŋga naŋ
gitôm bêc tigeŋ dinaŋ."

7

Dapu lau ŋambwa dom
(Luk 6:37-42)

1 Ma Yisu sôm, "Alic lau sac ŋambwa tu ŋac
si lêŋ ti sakiŋ-ŋga dom, dec Anötö oc lic mac
sac tu nem-ŋga dom.
2 Bu Anötö oc êŋsahê mac tôm mac aŋsahê
lau, ma nem dôhôŋ mac nem lêŋ ti sakiŋ tôm
dôhôŋ naŋ mac am dôhôŋ lau si.
3 "Tu sake-ŋga am hêgo daôm tu gêŋ golop
sauŋ naŋ yêc nem asidôwa tandô, tigeŋ gêŋ
golop atu naŋ yêc am daôm tanôm, naŋ gêlic
apu?
4 Ma bocke am sôm têŋ nem asidôwa, 'Aö
bu wakôc gêŋ golop naŋ yêc am tanôm, naŋ
sa.' Tigeŋ gêŋ golop atu pôc daôm nem
tanôm ahuc?
5 Am ŋgac tim yom lau-ŋga! Kôc gêŋ golop
atu sa yêc daôm tanôm muŋ e tanôm ŋawa
sa, naŋ goc kôc gêŋ golop sauŋ dinaŋ sa yêc
nem asidôwa tandô."

Dayob Anötö ndê gêŋ dabuŋ ŋapep

6 "Akêŋ gêŋ dabuŋ têŋ giam dom, b u oc
sêkac dau kwi ma sêseŋ mac. Ma ambaliŋ
nem gôlôŋ ŋayham têŋ bôc dom, bu oc sêkwê
popoc."

Anötö iŋ ŋadau bu kêŋ gêŋ têŋ yac-ŋga

7 "Ateŋ gêŋ têŋ Anötö, dec oc akôc ŋandô,
aŋsalê iŋ ti ndê lêŋ, ma oc atap sa, ma bu
amati gatam oc lêc su têŋ mac.
8 Bu Anötö kêŋ gêŋ têŋ lau hoŋ naŋ sêndac
iŋ, ma lau hoŋ naŋ sêŋsalê iŋ ti ndê lêŋ, naŋ
oc sêtap sa, ma ŋac naŋ sêmati gatam naŋ oc
lêc su têŋ ŋac.
9 "Mac dambai aŋgô! Nem balê daŋ bu teŋ
gö têŋ am, dec am oc kêŋ hoc têŋ iŋ, a?
10 Ma bu teŋ i oc kêŋ mboc sac têŋ iŋ, a?
11 Mba! Mac lau sac, tigeŋ atoc nem
balêkoc sa ŋa gêŋ ŋayham. Magoc Damam
naŋ mbo undambê iŋ gitêŋ eŋ, ma oc kêŋ
gêŋ ŋayham-ŋayham eŋ têŋ lau naŋ sêteŋ iŋ.
12 Akôm mêtê ŋayham têŋ lau hoŋ, gitôm
mêtê ŋayham naŋ mac atac whiŋ bu sêkôm

têŋ mac. Yom hoŋ naŋ Moses ti lau propet
sêto, naŋ hêganôŋ yac dakôm mêtê ŋayham
bocdinaŋ.”

Yom seŋ lu-ŋga

13 “Aŋsahê ŋaŋga bu atap gameŋ andöc
tamli ŋapaŋ-ŋga sa, magoc aŋyalê bu gatam
gameŋ dinaŋ-ŋga iŋ gatam sauŋ. Bu gameŋ
andiŋam-ŋga dê yêc, ma seŋ têŋ gameŋ dau
iŋ seŋ atu, ma ŋagatam atu bocdinaŋ. Lau
daêsam sêsa seŋ atu dinaŋ, ma oc sêsôc
gatam atu dau.
14 Magoc gameŋ dandöc taŋli ŋapaŋ-ŋ ga
ŋagatam iŋ gatam sauŋ, ma seŋ têŋ gameŋ
dinaŋ iŋ seŋ atu dom, ma lau daêsam oc
sêtap sa dom.”

Yom pi propet tasaŋ

15 “Ayob daôm tu propet tasaŋ-ŋga. Ŋac
sêtôm giam pôm naŋ sêmpaŋ dau ahuc ŋa
domba ŋamlic, tu bu sêti gasuc domba-ŋga
ma sêseŋ ŋac su. Ŋalêŋ tigeŋ propet tasaŋ oc
sêtêŋ mac sêloc tu sêŋsau mac-ŋga.
16 Aŋsahê ŋac si lêŋ dec tôm bu mac aŋyalê
bu ŋac lau tasaŋ. Ŋalêŋ tigeŋ, yac dalic a
ŋandô ma taŋyalê a dau bu ŋayham me sac.
Oc tôm dom bu dahiŋ ŋandô ŋayham yêc a
sac.
17 Yomandô! A ŋayham sem ŋandô ŋayham,
ma a sac sem ŋandô sac.
18 A ŋayham daŋ gitôm dom bu nem ŋandô
sac, ma a sac gitôm dom bu nem ŋandô
ŋayham.
19 Ma a hoŋ naŋ sem ŋandô sac, naŋ oc
sêlêŋ su ma sêtuc pi ya ndi, ma ya neŋ su.
20 Bocdinaŋ aŋsahê propet si lêŋ, ma
aŋyalê ŋac bu propet ŋayham me sac.”

Pômdau kêyalê iŋ ndê lau su

21 “Lau daêsam sêsam aö bu, ‘Pômdau,’ tigeŋ
ŋac hoŋ oc sêtap gameŋ undambê-ŋga sa
dom. Mba! Lau naŋ daŋga wambu Damaŋ
undambê-ŋga ŋapep, ma sêkôm mêtê tôm iŋ
atac whiŋ, naŋ oc sêtap undambê sa.
22 Têŋ Anötö ndê bêc êmatôc lau-ŋga,
naŋ lau tasaŋ daêsam oc sêsôm têŋ aö bu,
‘Pômdau, Pômdau! Yac ahoc yom asê atôm
propet, ma atiŋ ŋalau sac su ma akôm gêŋ
dalô daêsam am am aŋôm. Bocdinaŋ kôc yac
sa.’
23 Tigeŋ aö wasôm têŋ ŋac bu, ‘Aö kayalê
mac dom sambuc mac lau sac. Alhö su yêc
aö!’ ”

Yom gôliŋ pi ŋgac lu naŋ sêkwê andu (Luk 6:46-49)

24 “Lau naŋ sêŋgô aneŋ yom ma sêkôm
ŋandô sa, naŋ sêtôm ŋgac tigauc naŋ kwê ndê
andu kalhac nom ŋaŋga ma kêŋ hoc kêgapiŋ
alhö dôŋ.
25 Têŋ ndoc u gic e bu hêc, ma mbu puc
ŋadinda hôc pi andu dau, naŋ andu dau ku
sa dom bu hoc kêgapiŋ dôŋ.
26 Magoc lau naŋ sêŋgô aneŋ yom ma
sêkôm ŋandô sa dom, naŋ sêtôm ŋgac gauc
mba naŋ kwê ndê andu kalhac nom babalê.
27 Ma u gic ti bu hêc, ma mbu puc ŋadinda
hôc pi andu dau, goc ku sa ma tisac sam-
buc.”
28 Yisu gic bata ndê yom dinaŋ, ma lau
hoŋ sêhêdaê tu iŋ ndê yom-ŋga.
29 Ŋahu bu yom naŋ iŋ kêdôhôŋ têŋ ŋac
naŋ yom ti ŋaclai, hôc gêlêc lau Israel-ŋga si
kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga si yom hoŋ su.

8

Yisu kôm ŋgac ti gêmbac leprasi ŋayham sa (Mak 1:40-45; Luk 5:12-14)

1 Yisu sip akêŋ lôc meŋ, ma lau daêsam
sêŋkuc iŋ.
2 Ma ŋgac daŋ ti gêmbac †leprasi têŋ iŋ gi,
goc pôŋ haduc ma sôm, “Pômdau. Am bu
tac whiŋ dec gitôm bu am oc kôm aö ŋamlic
ŋawasi sa.”
3 Yisu kêmatôc amba sa gi ma kêmasec iŋ,
ma sôm, “Aö atac whiŋ, dec wasôm têŋ am
bu ŋamlic ŋawasi sa.” Ma ŋagahô eŋ gêmbac
hu iŋ siŋ, ma iŋ ŋamlic ŋayham sa.
4 Ma Yisu sôm têŋ iŋ, “Am ŋgô! Gêŋ naŋ
kwahic dec hôc asê am, naŋ sôm asê têŋ
lau daŋ dom. Tigeŋ têŋ †dabuŋsiga ndi, tôc
daôm têŋ iŋ bu lic bu am nem ŋamlic ŋawasi
sa su. Ma kêŋ da tôm yomsu naŋ Moses kêŋ
têŋ yac. Ma ŋalêŋ dinaŋ lau hoŋ oc sêŋyalê
bu am ŋamlic ŋayham sa.”

Ŋgac bata siŋ-ŋga daŋ kêŋ whiŋ ŋaŋga (Luk 7:1-10)

5 Tiŋambu Yisu sôc malac Kapenaom gi.
Ma ŋgac bata Rom-ŋga daŋ, naŋ gêm gôliŋ
lau siŋ-ŋga 100, naŋ têŋ iŋ gi ma ndac iŋ bu
nem iŋ sa.
6 Iŋ sôm, “Pômdau, aneŋ ŋgac akiŋ daŋ
ndöc bôliŋ. Iŋ yêc andu ŋapaŋ ma kêsahê
ŋandê atu.”
7 Ma Yisu sôm têŋ iŋ, “Aö oc waloc ma
wakôm iŋ ŋayham sa.”
8 Tigeŋ ŋgac bata dau ô yom ma sôm,
“Pômdau, am ŋgac atu ma aö ŋgac apa, dec
mayaŋ dauŋ bu am sôc aneŋ andu. Tigeŋ
aö kayalê su bu am ŋgac ti ŋaclai atu, ma
bocdinaŋ dec am bu ndic atu yom, goc aneŋ
ŋgac akiŋ oc ŋayham sa.
9 Bu aö dauŋ daŋaŋ wambu lau naŋ si
ŋaclai hôc gêlêc aö neŋ, ma aneŋ lau siŋ-ŋga
daŋga wambu aö. Aö bu wasôm têŋ daŋ, ‘Am
ndi!’ goc iŋ oc ndi. Ma bu wasôm têŋ daŋ,
‘Am mweŋ,’ goc iŋ oc meŋ. Ma bu wasôm
têŋ aneŋ ŋgac akiŋ bu kôm gêŋ daŋ, goc iŋ
oc kôm.”
10 Yisu ŋgô ŋgac bata ndê yom ma hêdaê,
ma sôm têŋ lau naŋ sêŋkuc iŋ bu, “Yomandô
wasôm têŋ mac, bu yêc lau Israel hoŋ aö
gatap ŋac si daŋ naŋ kêŋ whiŋ ŋaŋga gitôm
ŋgac Rom-ŋga dindec, naŋ sa dom.

11 Aŋgô! Lau daêsam naŋ lau Israel dom,
naŋ oc sêmeŋ akêŋ nom ŋabatiŋ hoŋ, ma
sêtap mwasiŋ atu sa yêc undambê sêwhiŋ
Abraham, Aisak ma Jakob.
12 Tigeŋ lau Israel daêsam naŋ gauc gêm
bu sic waê bu sêndöc undambê, naŋ Anötö
oc êmasuc ŋac su sêndöc gameŋ ŋasec-ŋga, ma
sêtaŋ ti lhö êŋsiŋ pi dau."
13 Yisu sôm yom dinaŋ têŋ lau hoŋ su, goc
sôm têŋ ŋgac bata, "Am lhö mbu ndi. Aö oc
wakôm am nem ŋgac akiŋ dinaŋ ŋayham sa,
tôm am kêŋ whiŋ." Ma têŋ ndoc dau dinaŋ
gêmbac hu ŋgac akiŋ dau siŋ, ma iŋ ŋayham
sa.

Yisu kôm lau daêsam ŋayham sa
(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)

14 Tiŋambu Yisu têŋ Pita ndê andu gi ma
gêlic Pita lawawê gêmbac lic ŋandê atu ma
yêc.
15 Yisu têŋ iŋ gi ma kêmasec iŋ amba, goc
gêmbac hu iŋ siŋ. Ma iŋ tisa, ma ndê gêŋ
daneŋ-ŋga ma kêŋ têŋ Yisu.
16 Têŋ telha dinaŋ ac gi sip su, g oc lau
malac-ŋga sêkôc lau daêsam naŋ ŋalau sac
sêmbo ŋac si ŋalôm, naŋ sa sêtêŋ Yisu si. Ma
iŋ gic atu yom, goc ŋalau sac sêhu lau dau siŋ,
ma iŋ kôm lau gêmbac hoŋ ŋayham sa.
17 Ŋalêŋ dau dinaŋ yom naŋ propet Aisaya
sôm su naŋ dec ŋandô sa. Muŋ-ŋga iŋ to yom
pi Mesaya bocdec bu:
Iŋ hôc yac neŋ ŋawapac tu nem yac sa-ŋga.
[Ais 53:4]

Lêŋ taŋkuc Yisu-ŋga
(Luk 9:57-62)

18 Têŋ bêc daŋ Yisu gêlic lau daêsam sêŋgihi
iŋ ahuc, goc sôm têŋ ndê †ŋgacsêŋomi bu
sêlom bugictoŋ ma sêpi daŋga sêndi.
19 S êmasaŋ dau sêmbo ma kêdôhôŋ-
waga yomsu-ŋga daŋ meŋ ma sôm têŋ iŋ,
"Kêdôhôŋwaga, aö bu waŋkuc am, wawhiŋ
am watêŋ gameŋ bocke naŋ am oc ndi."
20 Ma Yisu ô iŋ ndê yom ma sôm, "Giam
pôm si hocsuŋ yêc, ma mbac lôlôc-ŋga si ŋaic
yêc, tigeŋ †Ŋamalac ndê Atu dau ndê mala
yêc bêc-ŋga mba."
21 Ma sêŋom daŋ sôm têŋ iŋ, "P ômdau, aö
bu waŋkuc am, magoc gêŋ ŋamata-ŋga aö
wandi wambo wawhiŋ aneŋ lau e aŋsuhuŋ
damaŋ su naŋ."
22 Tigeŋ Yisu sôm, "Mba! Am bu gauc nem
bu êmkuc aö, naŋ gêŋ ŋamata-ŋga. Tec lau
batê sêŋsuhuŋ lau batê."

Yisu kôm bu ŋampoŋ timalô
(Mak 4:35-41; Luk 8:22-25)

23 Yisu sôm yom dinaŋ su, goc pi waŋ daŋ
gi. Ma iŋ ndê ŋgac-sêŋomi sêŋkuc iŋ ma sêpi
waŋ sêwhiŋ.
24 Sêlac si, ma mbu puc atu ma gêli bu
ŋampoŋ sa gic sip waŋ, e kêpiŋ bu waŋ pac.
Tigeŋ Yisu yêc bêc yêc waŋ.
25 Dec sêtêŋ iŋ si, sêuŋ iŋ sa ma sêsôm,
"Pômdau, nem yac sa, bu yac oc dapac
dandiŋaŋ."
26 Magoc Yisu sôm têŋ ŋac, "O mac lau naŋ
akêŋ whiŋ gwalec. Tu sake-ŋga mac atöc
daôm?" Goc iŋ tisa ma sôm yom ŋaŋga têŋ
mbu ti bu ŋampoŋ, ma gameŋ ŋaŋeŋ sa.
27 Ma ŋac hoŋ sêhêdaê ma sêsôm têŋ dandi,
"Ei! Iŋ ŋgac kaiŋ bocke? Bu gêŋ hoŋ sêsôc iŋ
ndê yom ŋapu, ma mbu ti bu sêwhiŋ."

Yisu soc ŋalau sac su yêc ŋgac lu
(Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)

28 Ŋac sêhôc asê bugictoŋ ŋadaŋga ma sêsôc
lau Gadala-ŋga si gameŋ si. Ma yêc dindê
ŋgac lu sêsa akêŋ ôm sêhô-ŋga ma sêtêŋ Yisu
si. Iŋlu ŋgac lu naŋ ŋalau sac sêmbo iŋlu
ŋalôm, ma sêkôm iŋlu sêti ŋgac pôm. Ma
bocdinaŋ lau hoŋ sêtöc iŋlu ma sêmbo ahê
iŋlu, ma iŋlu sêndöc ôm sêhô-ŋga ŋapaŋ.
29 Têŋ ndoc iŋlu sêhôc asê Yisu, naŋ ŋalau
sac naŋ sêmbo iŋlu ŋalôm, naŋ sêmbwêc
bocdec bu, "O Anötö ndê Atu! Am bu kôm
sake têŋ yac? Têm bu Anötö êmatôc yac-ŋga
yêc dôŋ yêc. Ma bocke am kwahic dec mweŋ
bu kôm yac ŋayom?"
30 Bôc toŋ atu daŋ seŋ gêŋ sêmbo ahê
gameŋ naŋ ŋac sêlhac.
31 Goc ŋalau sac sêteŋ Yisu bu, "Am bu soc
yac su, naŋ kêŋ yac asip bôc ŋalôm."
32 Ma iŋ sôm têŋ ŋac, "Andi!" Goc sêhu ŋgac
lu dinaŋ siŋ ma sêsôc bôc ŋalôm si. Ma bôc
hoŋ sênti sêsip salic sac, sêsip bugictoŋ ŋalôm
si, ma bu kô ŋac sêmbac ndu.
33 Lau sêyob bôc-ŋga sêlic gêŋ dau, goc
sêlhö sêsa malac si, ma sic miŋ têŋ lau malac-
ŋga pi gêŋ hoŋ dinaŋ, ma pi gêŋ naŋ Yisu
kôm têŋ ŋgac lu ti ŋalau sac.
34 Ma lau malac-ŋga hoŋ sêsa sêtêŋ Yisu si,
ma têŋ ndoc sêlic iŋ, naŋ sêteŋ iŋ bu hu ŋac
si gameŋ siŋ.

9

Yisu kôm ŋgac bôliŋ daŋ ŋayham sa
(Mak 2:3-12; Luk 5:17-26)

1 Goc Yisu pi waŋ gi ma gic bugictoŋ kic,
ma têŋ iŋ ndê malac Kapenaom gi.
2 Ma lau gameŋ dinaŋ-ŋga sêmbalaŋ ŋgac
bôliŋ daŋ yêc sac daŋ ma sêtêŋ Yisu si. Iŋ
gêlic bu ŋac sêkêŋ whiŋ iŋ, dec sôm têŋ
ŋgac bôliŋ dau, "Aneŋ balê, atac ŋayham sa.
Kwahic dec aö oc wasuc am nem sac kwi."
3 Kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga ŋatô s êŋgô Yisu
ndê yom dau, goc sêsôm têŋ dandi, "Ŋgac dê
ndê yom sac sambuc! Anötö tigeŋ gitôm bu
suc sac kwi."
4 Yisu kêyalê ŋac si gauc, goc ndac ŋac, "Tu
sake-ŋga mac gauc gêm yom sac yêc nem
ŋalôm?
5 Mac akêŋ whiŋ dom bu aneŋ ŋaclai yêc
bu wasôm têŋ ŋgac dau bu, 'Aö wasuc am

nem sac kwi.' Bocdinaŋ aö wasôm têŋ iŋ bu,
'Tisa ma êmsêlêŋ.'
6 Ma têŋ ndoc mac alic bu aneŋ yom dinaŋ
ŋandô sa, goc aŋyalê bu Anötö kêŋ ŋaclai têŋ
Ŋamalac ndê Atu yêc nom, bu suc ŋamalac si
sac kwi whiŋ." Goc Yisu sôm têŋ ŋgac bôliŋ
bu, "Tisa ma hôc nem mbô sa, ma lhö têŋ
nem andu ndi!"
7 Goc ŋgac dau tisa ma kölhö têŋ ndê andu
gi.
8 Ma lau daêsam naŋ sêlic gêŋ dau sêhêdaê
ŋandô, ma sêmpiŋ Anötö naŋ kêŋ ŋaclai boc-
dinaŋ têŋ ŋamalac.

Yisu kêgalêm Matyu bu êŋkuc iŋ
(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

9 Yisu kêsêlêŋ gi ma gêlic ŋgac daŋ ŋaê
Matyu naŋ ndöc ndê mala kôc takis-ŋga. Ma
iŋ sôm têŋ iŋ, "Êmkuc aö!" Goc Matyu tisa ma
kêkuc iŋ.
10 Tiŋambu Yisu gêŋ gêŋ ndöc Matyu ndê
andu ŋalôm, ma lau daêsam sêmeŋ ma seŋ
gêŋ sêndöc sêwhiŋ Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi.
Ŋac lau sêkôc takis-ŋga ti lau ŋatô naŋ lau
Palêsai sêsam ŋac bu lau sac.
11 Ma lau Palêsai ŋatô sêlic gêŋ dinaŋ,
goc sêndac iŋ ndê ŋgacsêŋomi bocdec bu,
"Tu sake-ŋga mac nem kêdôhôŋwaga gêŋ gêŋ
ndöc whiŋ lau sac dindê?"
12 Yisu ŋgô ŋac si yom dau ma sôm, "Lau
naŋ sêlic dau bu gêmbac mba, naŋ oc sêŋsalê
dokta dom, magoc lau ti gêmbac oc sêŋsalê
dokta.
13 Gauc nem Anötö ndê yom naŋ propet
akwa daŋ to yêc bocdec bu, *'Gêŋ atu naŋ aö
atac whiŋ, naŋ bu mac tamwalô lau, hôc gêlêc
domba hoŋ naŋ mac bu andic ndu ma akêŋ
ti da, naŋ su.'* Andi ma akôc gauc pi yom
dau e aŋyalê ŋahu ŋapep. Bu aö gameŋ bu
waŋgalêm lau naŋ sêlic dau bu lau gitêŋ, naŋ
sa dom. Aö gameŋ bu waŋgalêm lau sac sa,
bu sênem dau kwi ma sêsôc Anötö ndê gôliŋ
ŋapu."

Yao gêŋ daneŋ-ŋga-ŋga
(Mak 2:18-20; Luk 5:33-35)

14 Ma Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga ndê sêŋomi
ŋatô sêtêŋ Yisu si ma sêndac iŋ bu, "Bocke
dec yac ti lau Palêsai akêŋ bêc ŋatô bu aneŋ
gêŋ dom tu gauc nem Anötö-ŋga, tigeŋ am
nem ŋgacsêŋomi seŋ gêŋ tôm bêc hoŋ?"
15 Ma Yisu sôm têŋ ŋac, "Ŋgac nem awhê-
ŋga daŋ bu êŋgalêm lau sa sêmbo sêwhiŋ iŋ
tu sêneŋ mwasiŋ nem awhê-ŋga, dec oc tôm
dom bu sêhu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ ma sêndöc ti
ŋalôm ŋawapac têŋ ndoc ŋgac dau mbo whiŋ
ŋac. Mba! Ma bocdinaŋ aneŋ ŋgacsêŋomi
sêmbo sêwhiŋ aö ti atac ŋayham, ma sêhu gêŋ
daneŋ-ŋga siŋ dom. Tigeŋ ndoc oc meŋ naŋ
lau oc sêkôc aö su yêc ŋac, ma têŋ têm dinaŋ
ŋac oc ŋalôm ŋawapac ma sêŋkuc lêŋ dahu gêŋ
daneŋ-ŋga siŋ-ŋga."

Yisu ndê yom gitôm gêŋ wakuc
(Mak 2:21-22; Luk 5:36-39)

16 Ma Yisu sôm, "Yac dasi po wakuc pi
ŋakwê akwa naŋ kic, naŋ dom. Bu po wakuc
oc hôc ŋakwê akwa kic e tisac sambuc.
17 Ma têŋ ndoc lau sêmasaŋ wain wakuc,
naŋ sêkêc sip bôc ŋamlic wain-ŋga akwa
dom. Mba! Ŋac bu sêkôm, goc wain wakuc
oc hôc ŋamlic akwa kôc. Ma wain oc wê
niŋga, ma ŋamlic dau oc tisac. Bocdinaŋ lau
sêkêc wain wakuc sip bôc ŋamlic wakuc, ma
lu-lu oc sêyêc ŋayham."

Yisu kôm awhê lu ŋayham sa
(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)

18 Yisu sôm yom dinaŋ mbo, ma ŋgac bata
daŋ meŋ pôŋ haduc têŋ iŋ ma sôm, "Aneŋ
atuŋwê kwahic dec mbac ndu su, magoc am
bu mweŋ ma kêŋ amam sac iŋ, dec iŋ oc
mbo tali tiyham."
19 Goc Yisu tisa ma iŋ ti ndê ŋgacsêŋomi
sêwhiŋ ŋgac dau si.
20 Sêŋsêlêŋ sêmbo, ma awhê daŋ tigasuc iŋ
kalhac iŋ dômbwê ma kêmasec iŋ ndê ŋakwê
ŋadali. Awhê dau hôc ŋawapac gêm dac-ŋga
ŋapaŋ gitôm yala 12 su, dec
21 gauc gêm yêc dau bu, "Aö bu wamasec
iŋ ndê ŋakwê ŋambwa, dec oc kôm aö ŋayham
sa tiyham."
22 Yisu kac dau kwi e gêlic iŋ, goc sôm,
"Aneŋ bawhê, atac pa su. Am ŋayham sa
tiyham tu am nem kêŋ whiŋ aö-ŋga." Ma têŋ
ndoc dau dinaŋ awhê dau ŋayham sa.
23 Ma tiŋambu Yisu gi e hôc asê ŋgac bata
dau ndê andu, ma gêlic bu lau toŋ atu sêmbo.
Ŋatô sêyu gasuc ma ŋatô sêtaŋ ti ŋanta atu.
24 Goc sôm, "Alhö su, bu bawhê dau mbac
ndu dom. Iŋ yêc bêc naŋ yêc." Magoc ŋac
sêmbwac iŋ.
25 Dec Yisu sôm bu sêsoc ŋac sêsa sêndi, goc
sôc gi kêm bawhê sip amba, ma iŋ tisa.
26 Ma yom dau ŋawaê tiapa sambuc yêc
gameŋ dinaŋ.

Yisu kôm ŋgac tapec lu ŋayham sa

27 Dinaŋ su, goc Yisu kêsêlêŋ gi. Ma ŋgac
tapec lu sêŋkuc iŋ ma sêmbwêc, "O †Dawid
ndê Atu, tamwalô alu!"
28 Magoc Yisu kêsêlêŋ gi sôc andu daŋ, dec
ŋgac lu dinaŋ sêtêŋ iŋ si, ma iŋ ndac, "Amlu
akêŋ whiŋ bu aneŋ ŋaclai yêc bu wakôm
amlu ŋayham sa, me mba?" Ma iŋlu sêsôm,
"Aêc, Pômdau!"
29 Goc Yisu kêmasec iŋlu tandô, ma sôm
bu, "Tu amlu akêŋ whiŋ aö-ŋga, dec gêŋ naŋ
amlu andac, naŋ oc ŋandô sa."
30 Ma iŋlu tandô po asê. Goc Yisu gic yao
iŋlu bu sêsôm gêŋ dau ŋayom asê têŋ lau daŋ
dom.
31 Magoc iŋlu sêsa si, ma sêkôm iŋ ndê waê
sa e tiapa gêm gameŋ dinaŋ ahuc.

Yisu kôm ŋgac awha mba sôm yom asê

32 Ŋac sêsa si ma lau ŋatô sêtêŋ Yisu sêmeŋ.
Ŋac sêkôc ŋgac daŋ, naŋ ŋalau sac kôm iŋ
awha mba.
33 Yisu soc ŋalau sac sa awê gi su, goc awha
mba dau sôm yom asê. Lau daêsam dinaŋ
sêseŋ amba ma sêsôm bu, "Yac dalic gêŋ daŋ
bocdec yêc Israel dom andô."
34 Magoc lau Palêsai sêsôm bu, "Iŋ kôc
ŋaclai yêc ŋalau sac si ŋadau Sadaŋ, dec tiŋ
ŋalau sac su."

Yisu tawalô lau

35 Ma Yisu kêsêlêŋ golom-golom malac atu
ti sauŋ. Iŋ kêdôhôŋ lau mbo lôm wê-ŋga, ma
hoc ŋawaê ŋayham pi Anötö ndê gôliŋ asê. Ma
iŋ kôm lau ti gêmbac tidau-tidau hoŋ ŋayham
sa.
36 Magoc têŋ ndoc iŋ gêlic lau daêsam
naŋ sêŋkuc iŋ, naŋ tawalô ŋac. Ŋahu bu iŋ
gêlic ŋac sêtôm domba naŋ si ŋgac yob ŋac-
ŋga mba, dec giam pôm sêtê ŋac saliŋ-saliŋ
ŋapaŋ.
37 Goc iŋ sôm têŋ iŋ ndê ŋgacsêŋomi, "Gêŋ
ŋandô daêsam yêc ôm, magoc lau sêndic
ŋandô sa-ŋga daêsam dom.
38 Bocdinaŋ ateŋ mbec têŋ ôm ŋadau bu
êŋkiŋ lau gweleŋ-ŋga sêsôc iŋ ndê ôm ma
sêndic gêŋ ŋandô sa."

10

Yisu kêyaliŋ †aposel 12 sa
(Mak 3:16-19; Luk 6:12-16)

1 Yisu ta iŋ ndê ŋgac-sêŋomi 12 sêtêŋ iŋ si,
ma kêŋ ŋaclai têŋ ŋac bu sêsoc ŋalau sac su yêc
lau, ma bu sêkôm gêmbac hoŋ ŋayham sa.
2 Aposel 12 dau si ŋaê bocdec. Ŋgac
ŋamata-ŋga iŋ Saimon naŋ sêsam bu Pita, lu
iŋ asi Andru, ma Sebedi ndê atu lu Jems lu
Jon,
3 P ilip ma Batolomeas, Tomas ma ŋgac kôc
takis-ŋga Matyu, ma Alpayas ndê atu Jems,
Tadaus,
4 Saimon naŋ sêsam bu 'Ŋgac †Selot,' ma
Judas Iskeriot naŋ tiŋambu hoc Yisu asê.

Yisu kêkiŋ aposel 12 sêsa si bu sênem mêtê lau
(Mak 6:7-11; Luk 9:1-5)

5 Yisu kêkiŋ lau 12 dinaŋ sêsa si bu sênem
mêtê, ma gic yomsu ŋac bocdec bu, "Asôc lau
apa ti lau †Samaria-ŋga si malac daŋ dom,
6 tigeŋ gêŋ ŋamata-ŋga atêŋ domba Israel-
ŋga naŋ siŋga su, naŋ andi.
7 Anem mêtê ma asôm têŋ lau bu Anötö
ndê gôliŋ meŋ kêpiŋ su.
8 Akôm lau gêmbac ŋayham sa, ma akôm
lau ti gêmbac leprasi ŋamlic ŋawasi sa. Auŋ
lau batê sêtisa, ma asoc ŋalau sac su yêc
lau. Anötö kêŋ ŋaclai têŋ mac ŋaôli mba, ma
bocdinaŋ anem lau sa ŋambwa.
9-10 Ma têŋ ndoc mac aŋsêlêŋ andi, naŋ
gauc nem wapa seŋ-ŋga dom. Aŋsêlêŋ
amam sawa, akôc mone dom, ampwic talhi
dom, akôc ŋakwê aô daôm-ŋga ti atapa dom,
ma ahôc tôc dom. Ŋalêŋ solop bu lau sêlôm
lau naŋ sem gweleŋ mêtê-ŋga ma sêpuc ŋac
dôŋ ŋa gêŋ dinaŋ, naŋ ti ŋac si ŋaôli ô gweleŋ.
11 "Malac bocke mac bu asôc andi, naŋ
aŋsalê ŋamalac ŋayham naŋ toc Anötö sa
ŋapep, bu ambo awhiŋ iŋ e mac ahu malac
dau siŋ.
12 Têŋ ndoc mac api iŋ ndê andu andi, naŋ
anem mbec iŋ ndê lau ŋa mbec yom malô-
ŋga.
13 Ma ŋac lau dau bu lau gitêŋ, goc yom
malô oc yêc ŋac. Ma ŋac bu lau gitêŋ dom,
goc mac nem mbec yom malô-ŋga oc gacgeŋ
yêc mac-ŋga.
14 Ma lau malac daŋ bu sêkôc mac ti nem
yom sa dom, goc ahu malac me andu dinaŋ
siŋ ma atoŋ kop su yêc gahim.
15 Aö wasôm têŋ mac bu têŋ Anötö ndê bêc
êmatôc lau-ŋga, lau malac dinaŋ-ŋga oc sêtap
ŋagêyô sac sambuc sa, hôc gêlêc ŋagêyô naŋ
iŋ oc kêŋ têŋ lau Sodom ti Gomora-ŋga têŋ
têm ŋambu-ŋga, naŋ su."

Yisu ndê lau oc sêtap kisa sa
(Mak 13:11-13; Luk 21:12-17)

16 "A ŋgô su naŋ! Aö waŋkiŋ mac asa andi,
atôm domba naŋ sêsip giam pôm si gameŋ.
Bocdinaŋ akôc gauc ŋapep ma akôm nem
gweleŋ, ma akôm mêtê ŋayham eŋ e lau daŋ
gitôm dom bu sêpu mac.
17 Ayob daôm têŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ aö
dom, bu ŋac oc sêkêŋ mac atêŋ lau sêmatôc
yom-ŋga andi, ma sêhi mac ŋa sö yêc ŋac si
lôm wê-ŋga.
18 Tu mac aŋkuc aö-ŋga dec ŋac oc sêkêŋ
mac alhac gôliŋwaga ti kiŋ si aŋgô-ŋga. Ndoc
dinaŋ ti mac nem ndoc bu awhê aneŋ yom
sa têŋ lau atu-tu dinaŋ, ma têŋ lau akêŋ
gameŋ hoŋ, naŋ whiŋ.
19 Ma têŋ ndoc sêkôc mac dôŋ, naŋ ahêgo
daôm dom tu yom asôm-ŋga. Anötö oc nem
mac sa tu asôm yom-ŋga.
20 Ma yom naŋ mac bu asôm, naŋ mac
nem yom dom. Damam undambê-ŋga oc
kêŋ iŋ ndê Ŋalau puc mac dôŋ, ma hôc nem
awham sa.
21 "Têŋ ndoc ŋawapac-ŋga dinaŋ, lau
naŋ sêkêŋ whiŋ dom oc sêhoc si asidôwai
sêkêŋ whiŋ aö-ŋga asê bu sêndic ŋac ndu,
ma dambai oc sêkôm têŋ atui boc-dinaŋ.
Balêkoc oc sêli dau sa têŋ damba ti dindai,
ma sêkêŋ ŋac sêtêŋ lau bu sêndic ŋac ndu.
22 Ma lau sambob oc atac tec mac tu aö-
ŋga. Magoc asa naŋ bu lhac ŋaŋga ma hu aö
siŋ dom, naŋ oc tap Anötö ndê mwasiŋ nem
iŋ si-ŋga sa.
23 Ma lau bu sêkêŋ kisa mac, goc ahu ŋac
si malac siŋ ma atêŋ malac daŋ andi. Yom
ŋandô aö wasôm têŋ mac! Mac nem gweleŋ
anem mêtê ŋawaê ŋayham-ŋga yêc malac

Israel-ŋga hoŋ oc pacndê dom, e Ŋamalac
ndê Atu meŋ sa tiawê."

Lau naŋ sêŋkuc Yisu oc sêhôc ŋawapac
gitôm iŋ dau
(Luk 6:40)

24 "Kwapuc daŋ oc hôc gêlêc gwalam akwa
naŋ kêdôhôŋ iŋ, naŋ dom. Ma ŋgac akiŋ oc
hôc gêlêc iŋ ndê ŋadau dom.
25 Kwapuc bu tôm ndê gwalam akwa
ma ŋgac akiŋ bu tôm ndê ŋadau, goc tôm.
Lau sêpu gôlôwac ŋadau aö ma sêsam aö bu
†Belsebal, ma bocdinaŋ ŋac oc sêkôm têŋ
ŋadau ndê lau mac, hôc gêlêc su."

Atöc lau nom-ŋga dom
(Luk 12:2-7)

26 "Magoc atöc daôm tu lau naŋ sêkêŋ kisa
mac-ŋga dom. Ŋahu bu gêŋ hoŋ naŋ lau sem
ahuc, me yêc siŋ dau, naŋ oc meŋ sa tiawê.
27 Yom naŋ aö gasôm têŋ mac têŋ ôbwêc,
naŋ asôm asê têŋ acsalô, ma yom naŋ aö
gac yom sec têŋ mac, naŋ asôm tiatu alhac
malac lôm.
28 Atöc lau naŋ bu sêndic mac ndu-ŋga
dom, bu ŋac gitôm dom bu sêseŋ mac gatôm
su whiŋ. Atöc lau dom, magoc atöc Anötö
ma asôc iŋ ŋapu. Bu mba, goc iŋ gitôm bu
kêŋ mac ŋamlic ti gatôm lu-lu sêsip lambwam
sêndi e sêniŋga gacgeŋ.
29 "Akôc gauc pi mbac kecsoc naŋ lau sêlic
bu gêŋ ŋambwa. Tigeŋ Anötö gêlic gêŋ sauŋ
dinaŋ bu gêŋ ŋambwa dom, ma iŋ bu lôc
dom, dec daŋ oc niŋga dom.
30-31 Bocdinaŋ ahêgo daôm dom, bu Anötö
tac whiŋ mac hôc gêlêc mbac kecsoc daêsam
su. Iŋ kêyalê mac e pi sa, gitôm iŋ sê mac
nem kêclauŋ hoŋ sa timala."

Dasêc Yisu ahuc dom
(Luk 12:8-9)

32 "Asa naŋ sôm asê yêc ŋamalac aŋgô-ŋga
bu iŋ kêŋ whiŋ aö, naŋ aö wasôm iŋ ndê ŋaê
asê yêc Damaŋ undambê-ŋga aŋgô-ŋga.
33 Tigeŋ asa naŋ sêc iŋ ndê kêŋ whiŋ aö-
ŋga ahuc yêc ŋamalac aŋgô-ŋga, naŋ wasêc iŋ
ahuc yêc Damaŋ aŋgô-ŋga bocdinaŋ."

Taŋkuc Yisu ti dahôc ŋawapac
(Luk 12:49-53; 14:26-27; 9:48)

34 "Gauc nem bu aö gameŋ bu wahê
wamba lau dom. Mba! Tu aö-ŋga dec lau oc
sêwhê dau kôc ma sêkêŋ kisa dau.
35 Tu aö-ŋga dec damba lu atuŋgac oc
sêkêŋ kisa dau, ma dinda lu atuwê, ma
lawawê akwa lu lawawê wakuc oc sêkêŋ
kisa dau bocdinaŋ.
36 Ŋgac daŋ oc tap iŋ ndê ŋacyo sa yêc iŋ
dau ndê lau.
37 "Asa naŋ tac whiŋ damba me dinda me
atuŋgac me atuwê hôc gêlêc iŋ ndê atac whiŋ
aö su, naŋ oc tôm dom bu ti aneŋ daŋ.
38 Ma asa naŋ tec bu hôc iŋ ndê a gicso
dau* ma êŋkuc aö, naŋ tôm dom bu ti aneŋ
daŋ bocdinaŋ.
39 Lau naŋ takwê gêŋ nom-ŋga ŋapaŋ tu
puc ŋac si ŋamlic dôŋ-ŋga, naŋ oc sêniŋga.
Magoc asa naŋ bu hu gêŋ nom-ŋga siŋ tu aö-
ŋga, naŋ oc mbo tali ŋapaŋ.
40 "Lau naŋ sêkôc mac sa, naŋ gitôm sêkôc
aö dauŋ sa, ma ŋac naŋ sêkôc aö sa, naŋ
sêkôc Anötö naŋ kêkiŋ aö gameŋ, naŋ sa.
41 Asa naŋ toc aneŋ propet daŋ sa, ma kôc
iŋ sa tu iŋ ti propet gêm aö aŋôŋ-ŋga, naŋ
Anötö oc kêŋ ŋagêyô ŋayham têŋ iŋ gitôm iŋ
kêŋ têŋ propet dau. Ma asa naŋ toc ŋamalac
gitêŋ daŋ sa, ma kôc iŋ sa tu aneŋ ŋaê-ŋga,
naŋ Anötö oc kêŋ ŋagêyô ŋayham têŋ iŋ gitôm
iŋ kêŋ têŋ ŋgac gitêŋ dau.
42 Ma asa naŋ kôm gêŋ sauŋ bocke bu nem
lau naŋ sêŋkuc aö, naŋ sa, tôm iŋ kêŋ bu
ŋalhuc têŋ ŋac sênôm, naŋ Anötö oc êŋlhiŋ
iŋ siŋ dom. Iŋ oc kêŋ ŋagêyô ŋayham têŋ iŋ
yomandô."

11

1 Yom hoŋ dinaŋ Yisu sôm têŋ iŋ ndê
ŋgacsêŋomi 12 tu êndôhôŋ ŋac-ŋga. Iŋ gic bata
yom dau, goc kêsêlêŋ golom-golom malac
naŋ sêyêc gameŋ Galili-ŋga dinaŋ, ma gêm
mêtê ti kêdôhôŋ lau.

Yisu sôm yom pi Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga
(Luk 7:18-35)

2 Têŋ ndoc dinaŋ Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga
ndöc gapocwalô, ma iŋ ŋgô ŋawaê pi gêŋ hoŋ
naŋ Kilisi kôm. Bocdinaŋ iŋ kêkiŋ iŋ ndê
sêŋomi ŋatô sêtêŋ Yisu si,
3 ma sêndac iŋ bocdec bu, "Anötö gic bata
têŋ yac bu oc êŋkiŋ Mesaya. Am daôm dinaŋ,
me yac oc akêŋ bataŋ ŋgac daŋ tiyham?"
4 Yisu ô yom ma sôm, "Ambu andi ma
asôm yom têŋ Jon pi mêtê naŋ mac aŋgô aö
gahoc asê, ma pi gêŋ naŋ mac alic aö gakôm.
5 Lau tapec sêlic gameŋ tiyham, lau bôliŋ
sêŋsêlêŋ tiyham, lau ti gêmbac leprasi ŋamlic
ŋawasi sa, lau daŋgasuŋ bic sêŋgô yom, lau
batê sêtisa, ma lau ŋalôm sawa sêŋgô ŋawaê
ŋayham.
6 A ŋgô! Lau naŋ atac lu-lu tu aö-ŋga dom,
naŋ oc sêtap Anötö ndê mwasiŋ sa."
7 Jon ndê sêŋomi sêsa si, ma Yisu sôm yom
pi Jon têŋ lau toŋ atu naŋ sêmbo sêwhiŋ iŋ.
Iŋ ndac ŋac bocdec bu, "Têŋ ndoc mac asa
atêŋ Jon yêc gameŋ sawa a, dec gauc gêm bu
atap ŋamalac kaiŋ bocke sa? Mac bu alic ŋgac
gauc babalê gitôm gakoc naŋ mbu kêwic, a?
8 Mac asa a bu alic ŋgac daŋ naŋ sôc ŋakwê
ŋayham, a? Mba! Lau naŋ sêsôc ŋakwê
ŋayham, naŋ sêmbo gameŋ ŋayham gitôm kiŋ
si andu.

* **10:38:** Yisu ndê yom pi a gicso dau, naŋ ŋahu bu tamasaŋ dauŋ tôm bêc hoŋ bu dahôc ŋandê ti ŋawapac tu iŋ-ŋga e tôm dambac ndu tôm iŋ dau mbac ndu.

9 Bocdinaŋ aö wandac mac, mac asa a bu
alic sake? Bu alic propet daŋ? Yomandô! Iŋ
propet daŋ, ma iŋ hôc gêlêc propet hoŋ su.
10 Propet akwa daŋ to yom naŋ Anötö sôm
têŋ Mesaya bocdec bu, *'Aö waŋkiŋ aneŋ ŋgac
aheŋ-ŋga muŋ am, bu êmasaŋ am nem seŋ.'* Y
om pi ŋgac aheŋ-ŋga dau hêganôŋ Jon solop.
11 Yêc ŋamalac nom-ŋga, daŋ hôc gêlêc Jon,
Ŋgac Kêku Lau-ŋga su dom. Tigeŋ aö wasôm
yom ŋandô têŋ mac, bu lau hoŋ naŋ sêmbo
Anötö ndê gôliŋ ŋapu, lau tiwaê, ma lau
waêmba boc-dinaŋ, naŋ hoŋ sêhôc gêlêc Jon
su yêc Anötö aŋgô-ŋga.
12-13 "Muŋ-ŋga, Moses ti propet akwa-kwa
sêhoc yom asê gwanaŋ pi Anötö ndê gôliŋ.
Ma ŋac si yom ŋandô sa dom, e Jon meŋ ma
gêm mêtê bu Anötö ndê gôliŋ meŋ kêpiŋ. Têŋ
ndoc Jon gic hu yom dau e meŋ têŋ kwahic
dec, Anötö ndê gôliŋ kêsôwec gi tiatu, ma lau
daêsam sêkôm mwasac bu sêsôc Anötö ndê
gôliŋ ŋapu.
14 Anötö gic bata bu êŋkiŋ propet daŋ muŋ
Mesaya, naŋ gitôm propet Elaija. Ma aö
wasôm têŋ mac bu yomandô, Jon iŋ propet
dau dinaŋ. Mac akêŋ whiŋ yom dinaŋ, me
mba?
15 Mac bu daŋamsuŋ yêc, naŋ aŋgô aneŋ
yom!
16 "Lau têm dindec-ŋga ŋac lau kaiŋ bocke?
Ŋac sêtôm balêkoc naŋ sêkôc whê sêmbo
malac lôm, naŋ sêtucdiŋ ŋac si silip ŋatô ma
sêsôm,
17 'Têŋ ndoc naŋ yac ac oŋ bu datê wê, naŋ
mac atec. Ma têŋ ndoc yac am wê daŋgibo-
ŋga, naŋ mac atec bu ataŋ awhiŋ.'
18 Ma lau têm dindec-ŋga bocdinaŋ. Jon
meŋ ma gêŋ gêŋ ti nôm gêŋ ŋayham dom, ma
sêsôm bu ŋalau sac mbo iŋ ndê ŋalôm.
19 Ma Ŋamalac ndê Atu meŋ nôm ti gêŋ gêŋ
ŋayham, tigeŋ sêsôm bu iŋ ŋgac gêŋ gêŋ ti nôm
wain ŋawahô-ŋga, ma bu iŋ hê silip têŋ lau
sac ti lau sêkôc takis-ŋ ga. Bocdinaŋ, mac lau
têm dindec-ŋga atôm balêkoc naŋ sêkôm tô
aŋiŋ ŋapaŋ. Tigeŋ Anötö ndê gauc hôc gêlêc
gêŋ hoŋ, ma iŋ ndê lau sêŋyalê bu iŋ ndê lêŋ
iŋ lêŋ solop."

Yisu sôm yom pi lau naŋ sem dau kwi dom
(Luk 10:13-15)

20 Têŋ dinaŋ Yisu gic hu pu lau naŋ sêndöc
malac ŋatô. Ŋahu bu iŋ k ôm gêŋ dalô daêsam
yêc ŋac aŋgô-ŋga, tigeŋ ŋac sem si ŋalôm kwi
dom.
21 Iŋ sôm, "Oyaê mac lau Korasin ti lau
Betsaida-ŋga. Mac ac waê bu atap Anötö ndê
atac ŋandê sa. Lau apa naŋ sêndöc Taya ma
Saidon, naŋ bu sêlic gêŋ dalô naŋ aö gakôm
yêc mac aŋôm-ŋga, dec oc tôm sênem dau kwi
wandêc su, ma sêndöc ti sêtaŋ si sac.
22 Tigeŋ mac akôm dom, dec wasôm têŋ
mac bu têŋ ndoc Anötö êmatôc lau-ŋga, naŋ
iŋ oc kêŋ ŋagêyô sac sambuc têŋ mac, hôc
gêlêc ŋagêyô naŋ iŋ oc kêŋ têŋ lau Taya ti
Saidon-ŋga, naŋ su.
23 "Ma mac lau Kapenaom-ŋga. Mac gauc
gêm bu Anötö oc kôc mac sa andöc un-
dambê, a? Aö wasôm mba! Iŋ oc êmasuc mac
su asip lambwam andi. Lau Sodom bu sêlic
gêŋ dalô gitôm mac alic su, dec oc tôm sêhu
si sac siŋ ma sêndöc ŋayham e kwahic dec.
24 Aö wasôm têŋ mac bu Anötö oc kêŋ
ŋagêyô sac têŋ mac, hôc gêlêc ŋagêyô naŋ iŋ
oc kêŋ têŋ lau Sodom-ŋga."

Yisu kêpiŋ Damba
(Luk 10:21-22)

25 T êŋ ndoc dinaŋ Yisu teŋ mbec ma
sôm, "O Damaŋ, undambê ti nom ŋadau. Aö
wampiŋ am bu am tôc nem yom ŋa-ŋandô
asê têŋ lau naŋ sêŋgwiniŋ dau, ma siŋ kwi
têŋ lau naŋ gauc gêm bu ŋac lau tigauc ma
sêŋyalê gêŋ hoŋ.
26 Aêc, Damaŋ, am kôm bocdinaŋ kêkuc
am daôm nem atac whiŋ."
27 Goc Yisu sôm, "Damaŋ kêŋ gêŋ hoŋ sip
aö amaŋ. Lau daŋ sêŋyalê Atu dom, Damba
tawasê kêyalê iŋ. Ma lau daŋ sêŋyalê Damba
dom, tigeŋ iŋ ndê Atu kêyalê iŋ, ma lau naŋ
Atu dau atac whiŋ bu tôc iŋ asê têŋ ŋac, naŋ
sêŋyalê Damba."

Yisu gêm malô lau kwapac

28 "Mac lau hoŋ naŋ ahôc ŋawapac ma
kwampac, naŋ atêŋ aö ameŋ, ma aö wakêŋ
mac asê awham su.
29 Ameŋ ma akôm aö neŋ gweleŋ awhiŋ
aö, ma aö oc wandôhôŋ mac. Aö ŋgac malô
ma gatoc dauŋ sa dom, ma mac oc atap
malam aŋwhaŋ daôm-ŋga sa yêc aö.
30 Ŋahu bu gweleŋ naŋ mac akôm awhiŋ
aö, naŋ ŋadehe dom, ma aö wakêŋ mac ahôc
ŋawapac atu dom."

12

Yisu iŋ Pômdau bêc Sabat-ŋga
(Mak 2:23-3:6; Luk 6:1-11)

1 Têŋ têm dinaŋ ŋabêc †Sabat-ŋga daŋ, naŋ
Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêŋsêlêŋ sêmbo lôcwha
naŋ gic ôm wit-ŋga daŋ kic. Ma gêŋ yô
ŋgacsêŋomi, dec sêkôc wit ŋandô ma seŋ.
2 Lau Palêsai ŋatô sêlic, goc sêsôm têŋ iŋ,
"Lic su naŋ. Am nem ŋgacsêŋomi sêkôc wit
ŋandô ma yomsu gic yao bu dakôm gweleŋ
kaiŋ dinaŋ têŋ bêc Sabat-ŋga dom."
3 Goc Yisu ô ŋac si yom ma sôm, "Gauc
nem yom naŋ sêto yêc, pi gêŋ naŋ Kiŋ Dawid
ti ndê lau sêkôm têŋ ndoc gêŋ yô ŋac. Mac
asam su, me?
4 Dawid sôc Anötö ndê andu gi, ma kôc
bolom dabuŋ naŋ lau sêkêŋ ti da, naŋ Moses
kêŋ yao bu dabuŋsiga tawasê sêneŋ, ma lau
bambaliŋ sêneŋ dom. Ma Dawid ti ndê lau
seŋ, magoc lau daŋ sêŋgôliŋ yom pi Dawid
ma sêsôm bu iŋ kêgilì yomsu lec dom.

5 “Ma gêŋ daŋ tiyham, naŋ mac asam su
yêc Moses ndê yomsu. Têŋ bêc Sabat-ŋga
hoŋ dabuŋsiga sêkôm gweleŋ yêc lôm dabuŋ,
ma gweleŋ dinaŋ kêgilì yomsu Sabat-ŋga.
Magoc lau sêŋgôliŋ yom pi ŋac dom.
6 “A ö wasôm têŋ mac, bu gweleŋ naŋ aö
gameŋ tu wakôm-ŋga, naŋ hôc gêlêc sakiŋ
lôm dabuŋ-ŋga hoŋ su.
7 Sêto Anötö ndê yom yêc bocdec, ‘*Gêŋ atu
naŋ aö atac whiŋ, naŋ hôc gêlêc mac nem da
hoŋ su, naŋ bu mac tamwalô lau.*’ Mac aŋyalê
yom dau ŋahu dom. Mac bu aŋyalê, dec
gitôm dom bu mac aŋgôliŋ yom pi lau naŋ
sêkôm gêŋ so daŋ dom.
8 Bu Ŋamalac ndê Atu iŋ gêŋ hoŋ ŋadau, ma
iŋ Pômdau bêc Sabat-ŋga whiŋ.”

*Yisu kôm ŋgac amba balê ŋayham sa têŋ bêc
Sabat-ŋga*
(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

9 Yisu kêsêlêŋ gi, ma sôc ŋac si lôm wê-ŋga
gi.
10 Ma yêc dinaŋ, ŋgac amba tibalê daŋ
ndöc. Lau Palêsai sêŋsalê yom tu sêŋgôliŋ
pi Yisu-ŋga, goc sêndac iŋ, “Yac bu dakôm
ŋamalac daŋ ŋamlic ŋayham sa têŋ bêc Sabat-
ŋga, oc taŋgilì yomsu Sabat-ŋga, me mba?”
11 Ma Yisu sôm têŋ ŋac, “Mac nem domba
daŋ, bu peŋ sip sê ŋalôm têŋ bêc Sabat-ŋga,
naŋ mac oc akôm sake? Mac oc akôc sa.
12 Aêc! Ma ŋamalac sêhôc gêlêc domba su!
Bocdinaŋ yac bu dakôm ŋayham ma danem
lau sa têŋ bêc Sabat-ŋga, oc daso yomsu
Sabat-ŋga dom.”
13 Goc Yisu sôm têŋ ŋgac dau, “Êmatôc
amam!” Ma iŋ kêmatôc amba, ma amba dau
ŋayham sa tiyham, gitôm iŋ amba daŋga.
14 Tigeŋ lau Palêsai sêsa si ma sem
yomgalôm pi lêŋ sêndic Yisu ndu-ŋga.

Yisu iŋ Anötö ndê Ŋgac Akiŋ

15 Yisu kêyalê lau Palêsai si gauc, goc hu
gameŋ dinaŋ siŋ. Lau daêsam sêŋkuc iŋ, ma
iŋ kôm ŋac si gêmbac hoŋ ŋayham sa.
16 Tigeŋ iŋ gic yao bu sêsôm iŋ ŋahu asê
dom.
17 Ŋalêŋ dinaŋ yom naŋ propet Aisaya sôm
pi Mesaya muŋ su, naŋ ŋandô sa. Yom dau
sêto yêc bocdec bu:
18 Alic aneŋ ŋgac akiŋ dindec, naŋ aö kay-
aliŋ iŋ sa. Aö atac whiŋ iŋ kêlêc, ma
aneŋ ŋalôm tisambuc iŋ. Wakêŋ aneŋ
Ŋalau nem iŋ ahuc, ma iŋ oc hoc yom
gitêŋ matôc-ŋga asê têŋ lau akêŋ gameŋ
nom-ŋga hoŋ.
19 Iŋ oc sôm yom tac ŋandê-ŋga me mbwêc
ŋaŋga dom. Ma lau daŋ oc sêŋgô iŋ
whasuŋ yêc malac lôm dom.
20 Gakoc timdec iŋ oc pôŋ dulu dom, ma
ya ŋawê naŋ tisauŋ, naŋ iŋ oc yu ndu
dom.* Ma iŋ oc kôm bocdinaŋ e nditôm
iŋ ndê yom gitêŋ matôc-ŋga nem nom
sambuc ahuc.
21 Ma lau akêŋ gameŋ nom-ŋga hoŋ oc
sêkêŋ bata bu Anötö nem ŋac si tu iŋ ndê
ŋaê-ŋga. *[Ais 42:1-4]*

Yisu ndê ŋaclai ŋahu
(Mak 3:23-27; Luk 11:14-22)

22 Têŋ têm dinaŋ lau sêwê ŋgac daŋ naŋ
ŋalau sac kôm iŋ tandô t ipec ma awha mba,
naŋ sêtêŋ Yisu sêmeŋ. Yisu soc ŋalau sac
dinaŋ su, goc kôm ŋgac dau ŋayham sa, ma
iŋ gêlic gameŋ ma sôm yom asê.
23 Lau hoŋ sêhêdaê tu Yisu-ŋga, ma sêsôm,
“Mboe †Dawid ndê Atu iŋ ŋgac dau dec,
me?”
24 Tigeŋ lau Palêsai sêŋgô ŋawaê, dec sêpu
Yisu ma sêsôm, “Iŋ kôc ŋaclai yêc ŋalau sac si
ŋadau †Belsebal, dec iŋ soc ŋalau sac su.”
25 Yisu kêyalê ŋac si gauc, ma sôm, “Lau
gameŋ daŋ, me malac daŋ, me gôlôwac daŋ,
bu sêwhê dau kôc, dec ŋac oc sêlhac ŋaŋga
dom, ma ŋac si ŋacyo oc sêku ŋac dulu.
26 Ma Sadaŋ boc-dinaŋ. Iŋ bu soc dau ndê
ŋalau sac su, dec iŋ kêŋ kisa dau, ma iŋ ndê
ŋaclai oc niŋga.
27 “Mac asôm bu aö gakôc ŋaclai yêc Belse-
bal, dec gasoc ŋalau sac su. Ma bocke? Mac
nem sêŋomi naŋ sêsoc ŋalau sac sêwhiŋ, naŋ
mac aŋgôliŋ yom dau pi ŋac whiŋ, a? Ŋac oc
sêlic mac nem yom bu so ma sêmatôc mac!
28 Tigeŋ aö gasoc ŋalau sac ŋa Ŋalau Dabuŋ
ndê ŋaclai, dec aŋyalê bu Anötö ndê ŋaclai bu
nem gôliŋ gêŋ hoŋ, naŋ hôc asê mac su.
29 “Ŋgac daŋ oc sôc ŋgac ti licwalô atu daŋ
ndê andu ma êŋgaho iŋ ndê wapa su ŋalêŋ
bocke? Gêŋ ŋamata-ŋga iŋ sô ŋgac dau dôŋ,
goc kôc iŋ ndê wapa su. Ma Sadaŋ iŋ gitôm
ŋgac ti licwalô atu.
30 “Asa naŋ kalhac whiŋ aö dom, naŋ ti
aneŋ ŋacyo. Ma asa naŋ gic lau sa sêtêŋ aö
sêmeŋ dom, naŋ soc ŋac su yêc aö.
31 Tu dinaŋ-ŋga aö wasôm têŋ mac bu
ŋamalac naŋ kac ndê ŋalôm kwi ma hu ndê
sac siŋ, naŋ Anötö oc suc iŋ ndê sac ti yom
sac-sac hoŋ kwi. Tigeŋ yom sac naŋ ŋamalac
daŋ bu sôm pi Ŋalau Dabuŋ, naŋ Anötö oc
suc kwi dom.†
32 Asa naŋ bu sôm yom sac pi Ŋamalac ndê
Atu, tigeŋ tiŋambu kac ndê ŋalôm kwi, naŋ
Anötö oc suc iŋ ndê sac kwi. Magoc asa naŋ
bu sôm yom sac pi Ŋalau Dabuŋ, naŋ Anötö
oc suc iŋ ndê sac kwi têŋ têm dindec-ŋga
dom, ma têŋ têm ŋambu-ŋga dom bocdinaŋ.”

* **12:20:** Yom pi gakoc timdec ma ya ŋawê naŋ mbac, naŋ hêganôŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ ŋaŋga dom. † **12:31:** Lau Palêsai sêsôm bu Yisu kôc ŋaclai yêc Sadaŋ ndê ma soc ŋalau sac su, ma Yisu tôc asê bu yom dau gitôm yom sac sambuc naŋ sêsôm pi Ŋalau Dabuŋ.

Lau si mêtê whê ŋac sa bu ŋayham me sac
(Luk 6:43-45)

33 Ma Yisu sôm, “A ŋayham sem ŋandô
ŋayham. Ma a sac sem ŋandô sac. Dalic a
ŋandô, dec taŋyalê a bu ŋayham me sac.
34 Mac lau sac atôm mboc ŋatui! Mac atôm
bu asôm yom ŋayham daŋ dom! Bu lau sêsôm
yom kêkuc gauc ti mêtê naŋ hôc ŋac si ŋalôm
ahuc.
35 Gauc ti mêtê ŋayham hôc lau ŋayham
si ŋalôm ahuc, dec sêsôm yom ŋayham. Ma
gauc ti mêtê sac hôc lau sac si ŋalôm ahuc,
dec sêsôm yom sac.
36 Aö wasôm yom ŋandô têŋ mac. Tiŋambu
Anötö oc êmatôc lau pi yom sac ti yom
ŋambwa hoŋ naŋ ŋac sêsôm.
37 Lau naŋ si yom ŋayham, naŋ iŋ oc sam
ŋac bu lau gitêŋ, magoc ŋac naŋ si yom sac,
naŋ oc sêtap iŋ ndê matôc sa.”

Lau sêndac Yisu bu kôm gêŋ dalô
(Luk 11:29-32)

38 Goc lau Palêsai ti kêdôhôŋ-waga yomsu-
ŋga ŋatô sêsôm têŋ Yisu, “Kêdôhôŋwaga, yac
bu alic am kôm gêŋ dalô atu bu whê nem
ŋahu sa.”
39 Ma Yisu sôm, “Mac lau têm dindec-ŋga,
mac lau sac naŋ apuc dômwêm Anötö, ma
asa nem lêŋ bambaliŋ gitôm lau mockaiŋ-
ŋga. Mac andac bu alic gêŋ dalô, magoc
Anötö oc kêŋ gêŋ dalô tigeŋ têŋ mac alic, tôm
gêŋ dalô naŋ iŋ kôm pi propet Jona.
40 Jona mbo i atu ŋalôm gitôm acsalô tö ti
ôbwêc tö. Ma bocdinaŋ Ŋamalac ndê Atu oc
yêc nom ŋalôm nditôm acsalô tö ti ôbwêc tö.
41 Têŋ ndoc Jona gêm mêtê lau Ninewa,
naŋ sêkac si ŋalôm kwi. Ma ŋgac naŋ hôc
gêlêc Jona su dec mbo, tigeŋ mac am daôm
kwi dom. Tu dinaŋ-ŋga têŋ bêc matôc-ŋga,
lau Ninewa oc sêtisa akêŋ lau batê sêwhiŋ
mac lau têm dindec-ŋga, ma ŋac oc sêhoc mac
nem sac asê.
42 Muŋŋga, Kwin Siba-ŋga‡ kêsêlêŋ seŋ
baliŋ bu ŋgô Kiŋ Solomon ndê yom ti gauc
atu. Ma kwahic dec ŋgac naŋ hôc gêlêc
Solomon su, naŋ mbo dec. Magoc mac akêŋ
daŋam iŋ dom. Tu dinaŋ-ŋga, têŋ bêc matôc-
ŋga, Kwin dau oc tisa whiŋ mac lau têm
dindec-ŋga, ma hoc mac nem sac asê.”

Ŋalau sac sêŋsalê mala naŋ yêc ŋambwa
(Luk 11:24-26)

43 “Têŋ ndoc ŋalau sac daŋ sa yêc ŋamalac
daŋ, naŋ gitôm iŋ kêgihi mbo gameŋ sawa
ma kêsalê mala êŋwhaŋ dau-ŋga. Tigeŋ têŋ
ndoc iŋ tap sa dom,
44 naŋ iŋ oc sôm têŋ dau, ‘Aö wambu
wandi wasôc andu naŋ aö gahu siŋ su.’ Ma
iŋ oc mbu ndi ma tap sa bu ŋamalac dau ndê
ŋalôm yêc ŋambwa, gitôm andu naŋ sêmasaŋ
ŋawasi sa.
45 Dec iŋ oc sa ndi, wê ŋ alau 7 naŋ
sac sambuc sêhôc gêlêc iŋ su, naŋ sêmeŋ,
ma hoŋ sêsôc ŋamalac dau ndê ŋalôm sêndi,
ma sêmbo dinaŋ. Bocdinaŋ ŋawapac naŋ
tap ŋamalac dau sa, naŋ hôc gêlêc ŋawapac
ŋamata-ŋga-ŋga su. Ma ŋalêŋ tigeŋ mac lau
sac têm dindec-ŋga, oc atap ŋawapac atu sa
têŋ têm ŋambu-ŋga.”

Yisu dinda ti asii
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

46 Lau daêsam sêmbo andu daŋ sêwhiŋ Yisu
têŋ ndoc iŋ sôm yom dinaŋ mbo, ma iŋ
dinda ti asii sêmeŋ sêlhac awê, ma bu sêsôm
yom têŋ iŋ.
47 Goc ŋamalac daŋ kêŋ ŋawaê têŋ iŋ ma
sôm, “Am dinam ti asimi sêlhac awê ma bu
sêsôm yom têŋ am.”
48 Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Aneŋ dinaŋ
asa, ma asiŋi ŋac lau asa?”
49 Goc iŋ tôc amba têŋ ndê ŋgacsêŋomi, ma
sôm, “Aö dinaŋ ti asiŋi dau dindec.
50 Bu lau naŋ daŋga wambu Damaŋ un-
dambê-ŋga ndê yom, naŋ ŋac aö asiŋi ti
lhuŋwêi ma dinaŋi.”

13

Yom gôliŋ pi ŋgac kêbalip wit ŋawhê
(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

1 Têŋ bêc dinaŋ Yisu hu andu siŋ ma sa gi
ndöc Bugictoŋ Galili-ŋga ŋamakê.
2 Ma lau daêsam sêkac sa sêŋgihi iŋ ahuc
e ŋasawa mbasi. Tu dinaŋ-ŋga dec iŋ pi gi
ndöc waŋ daŋ naŋ poc kêpiŋ baö. Ma lau
hoŋ dinaŋ sêlhac baö.
3 Goc Yisu sôm yom gôliŋ daêsam têŋ ŋac.
Iŋ sôm yom gôliŋ daŋ bocdec bu, “Ŋgac daŋ
sa gi bu êmbalip wit ŋawhê yêc iŋ ndê ôm.
4 Ma têŋ ndoc iŋ kêbalip gêŋ dau, naŋ ŋatô
sêpeŋ sêsip seŋ, dec mbac sêmeŋ ma seŋ su.
5 Ma ŋawhê ŋatô sêpeŋ sêsip gameŋ hoc-
hoc, naŋ nom ŋagec sac hoc ŋahô ŋambwa.
Ŋawhê dau sêsip nom ŋalôm gacgeŋ si dom,
dec sêpo sêpi sêmeŋ ŋagahô.
6 Magoc tiŋambu ac pec ŋagatôm ma gêm
bôliŋ. Ŋahu bu nom ŋayham mba tu ŋawakac
sip ndi-ŋga.
7 Ma wit ŋawhê ŋatô sêpeŋ sêsip kwaŋ
ti ŋakwa ŋalôm, magoc têŋ ndoc sêpo sêpi
sêmeŋ, naŋ kwaŋ pi whiŋ e yaŋ ndu.
8 Ma ŋatô sêpeŋ sêsip nom ŋayham ma sêpo
sêpi ŋayham e sem ŋandô. Ŋatô sem ŋandô 30,
ma ŋatô sem 60 ma ŋatô sem ŋandô 100.
9 Asa bu daŋgasuŋ yêc, naŋ ŋgô aneŋ yom.”

Yom gôliŋ ŋahu
(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

‡ **12:42:** Matyu to yom pi Kwin akêŋ gameŋ ŋapu-ŋga (South). Yom dau hêganôŋ Kwin Siba-ŋga, naŋ ndê miŋ sêto yêc 1 Kiŋ 10:1-13. Kwahic dec dasam gameŋ Siba-ŋga bu ‘Arabia.’

10 Tiŋambu Yisu ndê ŋgac-sêŋomi sêtigasuc
iŋ ma sêndac, “Tu sake-ŋga am sôm yom têŋ
lau ŋa yom gôliŋ?”
11 Ma iŋ ô yom ma sôm, “Anötö ndê gôliŋ
ŋalêŋ ŋahu sip ŋalôm gi. Iŋ kêyaliŋ mac sa bu
aŋyalê ŋahu dau, magoc lau naŋ sêkêŋ whiŋ
aö dom, naŋ oc tôm dom bu sêŋyalê.
12 Asa naŋ kôc Anötö ndê yom sa sip ndê
ŋalôm e tidôŋ, naŋ Anötö oc kêŋ gauc têŋ iŋ
êŋlêc, e iŋ êŋyalê yom dau timala eŋ. Magoc
asa naŋ yom dau tidôŋ iŋ dom, naŋ Anötö oc
kôc gêŋ hoŋ su yêc iŋ.
13 Tu dinaŋ-ŋga aö wasôm yom têŋ lau ŋa
yom gôliŋ. Ŋac sêlic gêŋ ŋapaŋ, tigeŋ ŋac si
gauc sa dom, ma ŋac sêŋgô yom ŋapaŋ, tigeŋ
ŋac sêŋyalê ŋahu dom.
14 Yom naŋ propet Aisaya hoc asê muŋ su,
naŋ dec ŋandô sa. Yom dau yêc bocdec bu:
Ŋac sêŋgô aneŋ yom ŋapaŋ, magoc sêŋyalê
ŋahu dom. Ma sêlic gêŋ naŋ aö gakôm
naŋ ŋapaŋ, tigeŋ ŋac si gauc sa dom.
15 Lau dau si ŋalôm ŋadandi. Ŋac si
daŋgasuŋ hôc ahuc, ma ŋac sêpôc si
tandô ahuc. Bu bocdinaŋ dom, dec oc
tôm bu tandô sêlic ma daŋgasuŋ sêŋgô,
ma sêŋyalê aö tidôŋ yêc ŋac si ŋalôm
e sênem dau kwi, ma aö wakôm ŋac
ŋayham sa.” *[Ais 6:9-10]*
16 Ma Yisu sôm têŋ ŋgacsêŋomi, “Aö
wampiŋ mac nem tanôm ti daŋamsuŋ, bu
mac alic gêŋ atu-tu naŋ aö gakôm, ti aŋgô
aneŋ yom.
17 Aö wasôm yom ŋandô têŋ mac bu propet
ti lau gitêŋ daêsam naŋ sêmbo muŋ su, naŋ
sêkêŋ bata bu sêlic gêŋ naŋ mac alic su,
magoc sêlic dom. Ma sêkêŋ bata bu sêŋgô
yom naŋ mac aŋgô su, tigeŋ sêŋgô dom.”

Yisu whê yom gôliŋ wit ŋawhê-ŋga ŋahu sa
(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

18 Ma Yisu sôm, “Dec akêŋ daŋam ma
wawhê yom gôliŋ ŋgac kêbalip wit ŋawhê-ŋga
sa.
19 Yom pi ŋawhê naŋ sêpeŋ sêsip seŋ, naŋ
hêganôŋ lau naŋ sêŋgô yom pi Anötö ndê
gôliŋ, magoc sêŋyalê ŋahu dom. Bocdinaŋ
Sadaŋ dau meŋ kêgaho yom dau su yêc ŋac
si ŋalôm.
20 Ma yom pi ŋawhê naŋ sêpeŋ sêsip gameŋ
hoc-hoc, naŋ hêganôŋ lau naŋ sêŋgô Anötö
ndê yom, ma sêkôc sa ŋagahô ma ti atac
ŋayham.
21 Magoc tôm ŋawhê dinaŋ ŋawakac sip gi
dom, naŋ yom dau tidôŋ yêc lau dinaŋ si
ŋalôm dom. Sêlhac ŋasawa sauŋ, tigeŋ têŋ
ndoc sêtap ŋawapac sa me lau sêkêŋ kisa ŋac
tu Anötö ndê yom-ŋga, naŋ sêhu si sêkêŋ
whiŋ siŋ ŋagahô eŋ.
22 Ma yom pi ŋawhê naŋ sêpeŋ sêsip kwaŋ
ti ŋakwa ŋalôm, naŋ hêganôŋ lau naŋ sêŋgô
Anötö ndê yom, magoc yom dau gêm ŋandô
yêc ŋac si ŋalôm dom. Ŋahu bu ŋac sêhêgo
dau pi gêŋ nom-ŋga ŋapaŋ, ma sêsa lêŋ atac
whiŋ mone-ŋga e gêŋ kaiŋ dinaŋ kôm Anötö
ndê yom ahuc.
23 Ma yom pi ŋawhê naŋ sêpeŋ sêsip nom
ŋayham ma sem ŋandô 30, me 60, me 100,
naŋ hêganôŋ lau naŋ sêŋgô yom ma sêŋyalê
ŋahu, ma sem ŋandô daêsam.”

Yom gôliŋ pi wahô

24 Yisu sôm yom gôliŋ daŋ tiyham bocdec
bu, “Aö bu wawhê Anötö ndê gôliŋ sa ŋalêŋ
bocdec. Ŋgac daŋ kêbalip wit ŋawhê ŋayham
sip ndê ôm.
25 Magoc têŋ ndoc lau sêyêc bêc, naŋ iŋ
ndê ŋacyo meŋ, ma kêbalip wahô ŋawhê sip
ôm dau whiŋ wit ŋawhê ŋayham, goc kölhö gi.
26 Tiŋambu wit ŋawhê po pi meŋ, ma têŋ
ndoc ŋandô sa, naŋ lau sêlic bu wahô pi meŋ
whiŋ.
27 Goc ôm ŋadau ndê lau akiŋ sêtêŋ iŋ si ma
sêsôm, ‘Ŋadau, yac alic bu am kêbalip ŋawhê
ŋayham sip nem ôm. Magoc wahô dec meŋ
akêŋ nde?’
28 Ma iŋ ô yom ma sôm, ‘Ŋacyo daŋ kôm gêŋ
dau.’ Ma sêndac iŋ, ‘Am tac whiŋ bu yac asa
andi ayê wahô dau sa, me?’
29 Ma iŋ sôm, ‘Mba! Bu mboe mac ayê
wahô ma apuc wit sa whiŋ.
30 Atec lu-lu sêlhac sêwhiŋ dau ma sêtiatu e
ndoc sêndic gêŋ ŋandô sa-ŋga. Têŋ dinaŋ aö
oc wasôm têŋ lau sêndic gêŋ ŋandô sa-ŋga bu
sêndic wahô sa muŋ, goc sêkic dôŋ ma sêkêŋ
pi ya ndi. Ma tiŋambu sêndic wit ŋandô sa pi
aneŋ andu gêŋ ŋandô-ŋga.’ ”

Yom gôliŋ pi gêŋ ŋawhê sauŋ
(Mak 4:31-32; Luk 13:18-19)

31 Ma iŋ sôm yom gôliŋ daŋ têŋ ŋac bocdec,
“Anötö ndê gôliŋ gitôm a soc ŋawhê, naŋ ŋgac
daŋ sô sip iŋ ndê ôm.
32 Ŋawhê dau iŋ gêŋ sauŋ-têc, tigeŋ
tiŋambu oc po pi meŋ e ti a atu hôc gêlêc gêŋ
ôm-ŋga hoŋ, ma mbac lôlôc-ŋga oc sêmeŋ
sêhê si ŋaic yêc ŋasaŋgac.”

Yom gôliŋ pi yist
(Luk 13:20-21)

33 Ma iŋ sôm yom gôliŋ daŋ tiyham
bocdec, “Anötö ndê gôliŋ gitôm yist, naŋ
awhê daŋ kêŋ sip plawa lôŋ atu daŋ ma
kêgaluŋ e kôm plawa hoŋ suŋ.”

Yisu sôm yom gôliŋ daêsam
(Mak 4:33-34)

34 Yom hoŋ naŋ Yisu sôm têŋ lau toŋ atu
dinaŋ, naŋ iŋ sôm ŋa yom gôliŋ ŋambwa. Ma
iŋ sôm yom ŋalêŋ daŋ dom.
35 Ma boc-dinaŋ propet ndê yom bocdec
ŋandô sa:
Aö wasôm aneŋ yom ŋa yom gôliŋ, ma
gêŋ naŋ yêc siŋ dau têŋ têm Anötö kêŋ
undambê ti nom e meŋ, naŋ kwahic dec
wasôm asê. *[BW 78:2]*

Yom gôliŋ wahô-ŋga ŋahu

36 Goc Yisu hu lau hoŋ siŋ ma sôc andu gi.
Ma iŋ ndê ŋgacsêŋomi sêtêŋ iŋ si ma sêndac,
"Gitôm bu am whê yom gôliŋ wahô-ŋga ŋahu
sa têŋ yac?"
37 Ma Yisu sôm, "Ŋgac naŋ kêbalip ŋawhê
ŋayham, naŋ Ŋamalac ndê Atu.
38 Ma iŋ ndê ôm, naŋ nom sambuc lec.
Yom pi ŋawhê ŋayham hêganôŋ lau naŋ sêmbo
Anötö ndê gôliŋ ŋapu, ma wahô hêganôŋ
ŋalau sac si ŋadau ndê lau.
39 Ma ŋacyo naŋ kêbalip wahô ŋawhê, naŋ
Sadaŋ dau. Ndoc sêndic gêŋ ŋandô sa-ŋga,
naŋ tôm bêc ŋambu-ŋga, ma lau sêndic gêŋ
ŋandô sa-ŋga, naŋ Anötö ndê aŋela.
40 Têŋ bêc ŋambu-ŋga, lau sac oc sêsip ya
atu ŋalôm sêndi, ŋalêŋ tigeŋ tôm wahô naŋ
lau sic sa ma sêkêŋ pi ya gi.
41 Ŋamalac ndê Atu oc êŋkiŋ ndê aŋela, ma
ŋac oc sêkôc gêŋ lêtôm-ŋga ti lau hoŋ naŋ
sêkôm sac, naŋ su yêc Anötö ndê lau.
42 Ma ŋac oc sêmbaliŋ ŋac sêsip ya atu ŋalôm
sêndi, ma ŋac oc sêtaŋ atu ti lhô êŋsiŋ pi dau.
43 Têŋ dinaŋ lau gitêŋ si ŋawasi ti ŋawê oc
pô gameŋ gitôm ac, yêc ŋac si Damba ndê
gameŋ undambê-ŋga. Mac bu daŋamsuŋ
yêc, naŋ aŋgô aneŋ yom."

Yom gôliŋ lu pi Anötö ndê gôliŋ

44 "Anötö ndê gôliŋ ŋamwasiŋ gitôm awa
ŋayham andô daŋ naŋ yêc siŋ dau yêc nom
daŋ ŋalôm. Ŋamalac naŋ tap awa dau sa, naŋ
oc siŋ kwi tiyham, ma lhö ndi ti atac ŋayham
atu ma kêŋ ndê gêŋ hoŋ têŋ lau sênemlhi, goc
nemlhi nom dinaŋ bu kôc awa dau sa.
45-46 "Ma Anötö ndê gôliŋ ŋamwasiŋ gitôm
yac ŋapa ŋaôli atu. Ŋgac tidulu gêŋ-ŋga naŋ
kêsalê yac ŋapa ŋayham tu êmasaŋ gôlôŋ-ŋga,
naŋ bu tap yac ŋapa ŋayham andô dau sa, dec
iŋ oc lhö ndi ma kêŋ ndê gêŋ hoŋ têŋ lau
sênemlhi, goc nemlhi yac ŋayham dau."

Yom gôliŋ pi wasaŋ

47-48 "M a yom gôliŋ daŋ tiyham. Ŋalêŋ
naŋ Anötö kêgalêm lau sa bu s êmbo iŋ ndê
gôliŋ ŋapu, naŋ gitôm wasaŋ naŋ lau sêkêŋ
sip gwêc, ma i tidau-tidau sêsip wasaŋ dau
si e meŋhu. Goc lau sêhê sa pi baö gi. Ma
sêndöc sic ma sêŋyaliŋ i ŋayham-ŋayham sa
sip dalu, ma i sac-sac, naŋ sêmbaliŋ siŋga.
49 Ma ŋalêŋ tigeŋ têŋ bêc ŋambu-ŋga, aŋela
oc sêmeŋ ma sêwhê lau sac ti lau gitêŋ kôc.
50 Ŋac oc sêmbaliŋ lau sac sêsip ya atu
ŋalôm sêndi, ma ŋac oc sêtaŋ ti lhô êŋsiŋ pi
dau."

Awa akwa ma awa wakuc

51 Yisu gic bata yom dinaŋ, goc ndac iŋ
ndê ŋgacsêŋomi, "Mac aŋyalê aneŋ yom hoŋ
dindec ŋahu, me mba?" Ma sêlôc, "Aêc."
52 Goc iŋ sôm têŋ ŋac, "Kêdôhôŋwaga
yomsu-ŋga naŋ sêŋyalê Anötö ndê gôliŋ
ŋahu tidôŋ whiŋ, naŋ sêtôm bu sêwhê yom
akwa sa têŋ lau, ma yom wakuc whiŋ. Ma
bocdinaŋ ŋac sêtôm andu ŋadau daŋ naŋ gic
awa daêsam sa, dec tôc awa akwa ti awa
wakuc asê têŋ lau."

Yisu ndê lau sêkôc iŋ sa dom
(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

53 Yisu sôm yom gôliŋ hoŋ dinaŋ pacndê,
goc hu gameŋ dinaŋ siŋ.
54 Iŋ mbu têŋ iŋ ndê malachu gi, ma
kêdôhôŋ lau mbo ŋac si lôm wê-ŋga. Dec ŋac
sêhêdaê ma sêndac dandi, "Ei! Gauc ŋayham
ti ŋaclai bu kôm gêŋ dalô atu-tu, naŋ ŋgac dec
tap sa yêc nde?
55 Iŋ k apenta ndê atu! Iŋ dinda iŋ Maria,
ma iŋ asii Jems, Josep, Saimon, ma Judas.
56 Ma iŋ ndê lhuwêi sêmbo sêwhiŋ yac.
Bocdinaŋ gêŋ hoŋ dindec iŋ kôc sa yêc nde?"
57 Ma ŋac atac lu-lu tu iŋ-ŋga. Magoc Yisu
sôm têŋ ŋac, "Lau hoŋ sêtoc propet daŋ sa,
tigeŋ yêc propet dau ndê malachu, iŋ dau
ndê lau sêtoc iŋ sa dom."
58 Ma tu ŋac sêkêŋ whiŋ iŋ dom-ŋga, dec iŋ
kôm gêŋ dalô atu-tu daêsam yêc ŋac si gameŋ
dom.

14

Herod Antipas ŋgô ŋawaê pi Yisu
(Mak 6:14-16; Luk 9:7-9)

1 Têŋ ndoc dinaŋ †Herod, naŋ gêm gôliŋ
gameŋ Galili-ŋga, naŋ ŋgô ŋawaê pi Yisu.
2 Ma iŋ sôm têŋ iŋ ndê lau akiŋ bu, "Ŋgac
dê mboe Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga naŋ tisa
akêŋ lau batê-ŋga. Ma tu dinaŋ-ŋga iŋ kôc
ŋaclai bu kôm gêŋ dalô atu-tu dinaŋ."

Herod gic Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga ndu ŋamiŋ
(Mak 6:17-29)

3-4 Muŋ-ŋga, Herod gêm iŋ ndê asi Pilip
ndê awhê Herodias ti ndê awhê, dec Jon sôm
têŋ iŋ, "Am kôm gêŋ so sambuc." Tu dinaŋ-
ŋga Herod kêkiŋ ndê lau bu sêkôc Jon dôŋ ma
sêkêŋ iŋ ndöc gapocwalô.
5 Herod tac whiŋ bu ndic Jon ndu, tigeŋ iŋ
töc lau daêsam naŋ sêlic Jon bu propet daŋ.
6 Têŋ ndoc daŋ sêndê mwasiŋ tu Herod
ndê bêc dinda kôc iŋ-ŋga, ma Herodias
atuwê tê wê yêc mwasiŋ dau ŋalôm. Herod
gêlic ma tac ŋayham atu,
7 dec iŋ kêmatiŋ yom têŋ iŋ ma sôm,
"Yomandô aö wasôm têŋ am. Gêŋ bocke am
bu tac whiŋ naŋ sôm, ma aö oc wakêŋ têŋ
am."
8 Goc bawhê dau sa gi gêlic dinda Hero-
dias. Iŋ dinda tec Jon, dec sôm têŋ bawhê
bu ndac Herod bocdec bu, "Aö tac whiŋ bu
am tim Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga ndê kachu
kic, ma kêŋ iŋ ndê ŋagôlôŋ sip pele daŋ ma
kêŋ têŋ aö, bu walic pi tanôŋ bu iŋ mbac ndu
ŋandô."
9 Têŋ ndoc Herod ŋgô yom dinaŋ, iŋ ndê
ŋalôm ŋawapac atu. Tigeŋ tu iŋ kêmatiŋ yom

yêc lau hoŋ aŋgô-ŋga, dec iŋ sôm têŋ iŋ ndê
lau siŋ-ŋga bu sêkôm tôm bawhê dau teŋ.
10 Iŋ kêkiŋ ŋac sêsôc gapoc-walô si, ma
sêtim Jon ndê kachu kic.
11 Ma sêkêŋ ŋagôlôŋ sip pele daŋ, ma sêkôc
sêmeŋ ma sêkêŋ têŋ bawhê. Goc bawhê dau
kôc sa gi kêŋ têŋ dinda gêlic.
12 Tiŋambu Jon ndê sêŋomi sêmeŋ sêkôc iŋ
ŋamlaŋ sa ma si sêŋsuhuŋ. Goc sêtêŋ Yisu si
ma sic miŋ têŋ iŋ.

Yisu gôlôm lau 5,000
(Mak 6:32-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-15)

13 Têŋ ndoc Yisu ŋgô ŋawaê pi Jon, naŋ iŋ pi
waŋ daŋ gi bu pi bugictoŋ ŋadaŋga, ma lhö
têŋ gameŋ sawa daŋ ndi ma mbo tawasê.
Magoc lau malac-ŋga sêŋgô ŋawaê bu iŋ pi
waŋ dau gi, ma daêsam sêwê sêmbo baö ma
sêŋkuc iŋ.
14 Têŋ ndoc Yisu sôc baö gi, naŋ gêlic lau
daêsam dinaŋ ma tawalô ŋac. Ma iŋ kôm ŋac
si gêmbac ŋayham sa.
15 Têŋ telha, kêpiŋ bu ac ndi sip, goc
ŋgacsêŋomi sêtêŋ iŋ sêmeŋ ma sêsôm,
"Gameŋ dec gameŋ sawa, ma ac gi su. Kêŋ
lau sêlhö sêtêŋ malac sêndi bu sênemlhi si
gêŋ sêneŋ-ŋga."
16 Magoc Yisu sôm, "Mba! Oc tôm bu sêneŋ
gêŋ yêc dec. Mac daôm akêŋ gêŋ têŋ ŋac
sêneŋ."
17 Ma sêsôm, "Yac oc akôm ŋalêŋ nde, bu
yac mba bolom amaŋdaŋ ma i lu solop dec
yêc."
18 Goc iŋ sôm, "Akôc gêŋ dau sa ameŋ."
19 Ma iŋ sôm têŋ lau bu sêndöc sic sêndöc
kwaŋ. Iŋ kôc bolom amaŋdaŋ ma i lu, tatac
undambê goc gêm mbec ma pô bolom kôc-
kôc. Ma iŋ kêŋ têŋ ŋgacsêŋomi, ma sic sam têŋ
lau.
20 Ŋac hoŋ seŋ gitôm, ma ŋgac-sêŋomi sic
gêŋ ŋadêlê sa sip gatop 12 e meŋhu.
21 Lau naŋ seŋ gêŋ dau, naŋ si launŋgac
ŋanamba gitôm 5,000. Ma lauwhê ti balêkoc
daêsam sêmbo sêwhiŋ.

Yisu kêsêlêŋ mbo bu ŋahô
(Mak 6:45-52; Jon 6:16-21)

22 Dinaŋ su, goc Yisu kêkiŋ ndê ŋgacsêŋomi
sêpi waŋ bu sêmuŋ iŋ sêmbu sêpi bugictoŋ
ŋadaŋga sêndi. Ma iŋ dau gacgeŋ mbo, bu
kêŋ lau sêlhö sêndi.
23 Sêlhö si su, goc iŋ pi lôc tawasê gi bu teŋ
mbec. Ŋasec sa, ma iŋ tawasê mbo.
24 Magoc waŋ dau sa awê tibaliŋ gi su, ma
mbu ŋadinda gêli bu sa e gic sip waŋ.
25 Têŋ ôbwêc lôm, Yisu kêsêlêŋ mbo bu
ŋahô têŋ ŋac gi.
26 Magoc têŋ ndoc ŋgacsêŋomi sêlic iŋ
kêsêlêŋ mbo bu ŋahô, naŋ sêtöc dau ti
sêmbwêc, ma sêsôm, "Êê! Ŋalau daŋ!"
27 Goc Yisu sôm têŋ ŋac, "Atöc daôm dom!
Ŋalôm pêŋ dôŋ, bu aö dauŋ dec."
28 Goc Pita sôm, "Pômdau, bu am daôm
dinaŋ, naŋ goc sôm aö waŋsêlêŋ wambo bu
ŋahô watêŋ am waloc."
29 Ma Yisu sôm, "Mweŋ!" Goc Pita sip yêc
waŋ, ma kêsêlêŋ mbo bu ŋahô têŋ iŋ gi.
30 Magoc mbu ŋadinda kôm iŋ töc dau atu
ma iŋ kwê bu soloŋ tigeŋ. Goc iŋ mbwêc,
"Pômdau, nem aö sa!"
31 Ŋagahô Yisu kêmatôc amba gi, hê iŋ sa
ma sôm, "O am ŋgac kêŋ whiŋ babalê-ŋga.
Bocke ma am atac lu-lu tu aneŋ ŋaclai-ŋga?"
32 Goc iŋlu sêpi waŋ si, ma mbu timalô.
33 Ma ŋgacsêŋomi naŋ sêndöc waŋ sêpôŋ
haduc ma sêmpiŋ iŋ ma sêsôm, "Yomandô,
am Anötö ndê Atu!"

Yisu gêm lau gêmbac sa yêc malac Gene-
saret
(Mak 6:53-56; Jon 6:22-25)

34 Sêlac waŋ si e sêsôc baö yêc malac Gene-
saret.
35 Ma têŋ ndoc lau malac-ŋga sêlic bu Yisu
meŋ, naŋ sêkêŋ ŋawaê têŋ gameŋ ŋamakê-
ŋga hoŋ, ma lau sêkôc si lau gêmbac hoŋ sa
sêtêŋ iŋ sêmeŋ.
36 Ŋac sêteŋ bu sêmasec iŋ ndê ŋakwê ŋadali
ŋambwa, ma lau hoŋ naŋ sêmasec iŋ, naŋ
ŋayham sa.

15

Gêŋ naŋ kôm ŋamalac ŋadômbwi sa yêc
Anötö aŋgô-ŋga
(Mak 7:1-23)

1 Têŋ dinaŋ lau Palêsai ti kêdôhôŋwaga
yomsu-ŋga ŋatô sêmeŋ akêŋ Jerusalem sêtêŋ
Yisu si, ma sêndac iŋ,
2 "Tu sake-ŋga am nem ŋgacsêŋomi sêkôm
ŋagôliŋ naŋ lau andô sic dulu têŋ yac, naŋ
popoc? Têŋ ndoc sêneŋ gêŋ, naŋ sêŋgwasiŋ
amba muŋ su dom."
3 Ma Yisu ô ŋac si yom bocdec bu, "Ma
bocke? Tu sake-ŋga mac atoc lau andô
si ŋagôliŋ sa ma akôm Anötö ndê yomsu
popoc?
4 Anötö dau sôm, '*Toc damam lu dinam sa,*'
ma iŋ sôm tiyham bu, '*Asa naŋ sôm yom sac*
pi iŋ damba me dinda, naŋ oc sêndic iŋ ndu.'
5 Tigeŋ mac aŋkuc yomsu dau dom. Ŋgac
daŋ ndê awa me gêŋ bu yêc bu nem damba
lu dinda sa, magoc iŋ sôm têŋ iŋlu, 'Oc tôm
dom bu wanem amlu sa, bu gêŋ dindec aö
wakêŋ ti da têŋ Anötö,'
6 goc mac alic ŋayham bu iŋ toc damba sa
dom. Bocdinaŋ mac aseŋ Anötö ndê yom
naŋ sôm bu atoc damam lu dinam sa, naŋ
popoc, tu bu aŋkuc lau andô si ŋagôliŋ.
7 Mac lau atim yom lau-ŋga! Yom naŋ
propet Aisaya hoc asê muŋ su, naŋ hêganôŋ
mac solop. Iŋ sôm bu,
8 '*Lau dindec sêtoc aö sa ŋa whasuŋ ŋambwa,*
tigeŋ ŋac si ŋalôm yêc daŋ dau-ŋga.

9 *Ŋac sem akiŋ aö ŋandô dom, ma yom naŋ sêndôhôŋ têŋ lau, naŋ ŋamalac si yomsu ŋambwa.' "*

10 Goc Yisu ta lau hoŋ ma sôm, "Aŋgô ma aŋyalê ŋapep.

11 Gêŋ daneŋ-ŋga naŋ sip ŋamalac whasuŋ, naŋ kôm ŋac ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga dom. Tigeŋ yom naŋ sa akêŋ ŋamalac whasuŋ, naŋ kôm ŋac ŋadômbwi sa."

12 Têŋ dinaŋ Yisu ndê ŋgacsêŋomi sêtigasuc iŋ ma sêsôm têŋ iŋ, "Lau Palêsai sêŋgô am nem yom dinaŋ, dec kôm ŋac sêlic sac. Am kêyalê, me mba?"

13-14 Goc iŋ sôm têŋ ŋac, "Ahêgo daôm tu ŋac-ŋga dom! Atec ŋac. Lau hoŋ naŋ daŋga wambu Damaŋ undambê-ŋga ndê yom dom, naŋ sêtôm wahô naŋ iŋ oc puc sa ti ŋawakac. Ŋac bu sêtôc seŋ têŋ lau ŋatô, magoc ŋac tandô pec. Ma ŋgac tapec daŋ bu wê tapec daŋ, iŋlu lu-lu oc sêpeŋ sêsip sê."

15 Dec Pita sôm, "Gitôm bu am whê yom gôliŋ dinaŋ ŋahu sa têŋ yac?"

16 Goc Yisu ndac, "Ma bocke? Têŋ nde mac oc aŋyalê?

17 Alic! Gêŋ naŋ sip ŋamalac whasuŋ, naŋ sip iŋ ŋatac ŋalôm gi, ma tiŋambu sa meŋ tiyham.

18 Tigeŋ yom sac naŋ sa ŋamalac whasuŋ, naŋ sa akêŋ iŋ ndê ŋalôm, ma sac naŋ yêc ŋamalac ŋalôm, dec kôm iŋ ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga.

19 Gauc sac, mêtê sêndic ŋamalac ndu-ŋga, mêtê mockaiŋ-ŋga naŋ lau naŋ sem dau sa su, ma lau naŋ sem dau sa su dom, naŋ sêkôm, mêtê sênem kaŋ gêŋ-ŋga, yom tasaŋ, ma yom sêpu lau-ŋga,

20 naŋ yêc ŋamalac ŋalôm, naŋ kôm ŋac ŋadômbwi sa. Tigeŋ yac bu taŋgwasiŋ amaŋ dom ma daneŋ gêŋ, dec oc kôm yac ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga dom."

Awhê Kanan-ŋga kêŋ whiŋ ŋaŋga
(Mak 7:24-30)

21 Yisu hu malac dinaŋ siŋ, ma iŋ ti ndê ŋgacsêŋomi sêtêŋ malac Taya ma Saidon ŋagameŋ ŋamakê-ŋga si.

22 Ma awhê Kanan-ŋga daŋ, naŋ ndöc gameŋ dinaŋ, naŋ têŋ iŋ meŋ ma mbwêc, "O Pômdau, †Dawid ndê Atu, tamwalô aö. Ŋalau sac kêŋ ŋawapac atu têŋ aö atuŋwê, ma kôm iŋ tisac."

23 Yisu gêm dôŋ ma ô yom daŋ dom, goc ŋgacsêŋomi sêtigasuc iŋ ma sêsôm, "Kêŋ iŋ lhö ndi, bu iŋ kêkuc yac ma mbwêc yom ŋapaŋ."

24 Ma iŋ sôm, "Awhê dau iŋ awhê Israel-ŋga dom. Anötö kêkiŋ aö bu wanem lau Israel-ŋga sa, bu ŋac sêtôm domba naŋ siŋga su."

25 Têŋ dinaŋ awhê dau meŋ pôŋ haduc têŋ iŋ ma ndac tiyham, "Pômdau, nem aö sa."

26 Ma Yisu sôm, "Solop dom bu dakôc balêkoc si gêŋ daneŋ-ŋga su ma tambaliŋ têŋ giam sêneŋ."

27 Magoc awhê dau ô yom ma sôm, "Aêc Pômdau, tigeŋ giam naŋ sêndöc ŋadau ndê tebo ŋapu, naŋ seŋ gêŋ ŋapopoc naŋ peŋ yêc tebo."

28 Yisu ŋgô yom dinaŋ ma sôm, "O awhê, am kêŋ whiŋ ŋaŋga. Aö oc wakôm tôm am ndac." Ma têŋ acgatu ŋasawa dau dinaŋ, awhê dau ndê atuwê ŋayham sa.

Yisu gôlôm lau 4,000
(Mak 8:1-10)

29 Yisu kölhö gi ma kêsêlêŋ whiŋ ndê ŋgacsêŋomi mbo Bugictoŋ Galili-ŋga ŋamakê. Goc iŋ pi lôc daŋ gi ma ndöc sic.

30 Ma lau daêsam sêwê sêtêŋ iŋ sêmeŋ. Ŋac sêkôc lau gahi sac, lau tapec, l au bôliŋ, awha mba, ti lau gêmbac daêsam, ma sêkêŋ ŋac sêyêc Yisu aŋgô-ŋga. Ma iŋ kôm ŋac hoŋ ŋayham sa.

31 Têŋ ndoc lau sêlic awha mba sêsôm yom asê, ma lau gahi sac ti lau bôliŋ sêŋsêlêŋ tiyham, ma tapec si tandô ŋawa sa, naŋ sêhêdaê ŋandô. Ma sêmpiŋ Anötö Israel-ŋga.

32 Yisu ta iŋ ndê ŋgacsêŋomi sêmeŋ, goc sôm têŋ ŋac, "Aö taŋwalô lau dindec, bu sêmbo sêwhiŋ aö gitôm bêc tö su. Ŋac si gêŋ daneŋ-ŋga pacndê, ma aö gatec bu wakêŋ ŋac sêlhö sêndi ti gêŋ yô ŋac, mbo ŋac tagôlô yêc seŋ."

33 Magoc ŋgac-sêŋomi sêsôm, "Bocke? Gameŋ dec gameŋ sawa, ma danemlhi bolom yêc nde, bu dakêŋ têŋ ŋac sêneŋ?"

34 Ma Yisu ndac, "Mac nem bolom hiŋga ndöc?" Ma sêsôm, "Bolom 7 ma i mwambwa ŋatô."

35 Goc Yisu sôm têŋ lau bu sêndöc sic.

36 Dec iŋ k ôc bolom 7 ma i sa ma gêm daŋge, p ô kôc-kôc, ma kêŋ têŋ ŋgacsêŋomi, ma ŋac sic sam têŋ lau.

37 Ŋac hoŋ seŋ e gitôm, ma tiŋambu ŋgac-sêŋomi sic gêŋ ŋadêlê sa sip gatop 7 e meŋhu.

38 Lau daêsam seŋ gêŋ dinaŋ e gitôm. Ŋac si lauŋgac ŋanamba gitôm 4,000, ma lauwhê ti balêkoc sêmbo sêwhiŋ.

39 Tiŋambu Yisu kêŋ lau hoŋ sêlhö si, goc iŋ ti ndê ŋgacsêŋomi sêpi waŋ daŋ ma sêtêŋ malac Magadan ŋagameŋ si.

16

Lau Palêsai sêndac gêŋ dalô
(Mak 8:11-13)

1 Lau Palêsai ti lau Sadiusi ŋatô sêtêŋ Yisu sêmeŋ bu sêŋsahê iŋ. Ŋac sêndac iŋ bu kôm gêŋ dalô bu tôc asê bu iŋ kôc ŋaclai yêc Anötö ndê.

2 Dec iŋ sôm, "Mac bu alic umboŋ tikoc, goc mac asôm bu 'Ac oc pi ŋayham.'

3 Ma mac bu alic umboŋ tiyec, goc mac asôm, 'U oc ndic.' Mac alic gêŋ dalô umboŋ-ŋga dinaŋ, ma aŋyalê ŋahu. Ma bocke dec

mac aŋyalê gêŋ dalô daêsam naŋ aö gakôm
têŋ ŋasawa dindec, naŋ ŋahu dom?
4 Mac lau sac naŋ apuc dômwêm Anötö,
ma asa nem lêŋ bambaliŋ gitôm lau mock-
aiŋ-ŋga. Mac aŋsalê gêŋ dalô, tigeŋ Anötö oc
kêŋ gêŋ dalô tigeŋ têŋ mac alic, gitôm gêŋ
dalô naŋ iŋ kôm pi Jona." Yisu sôm yom
dinaŋ su, goc hu ŋac siŋ ma kölhö gi.

Yisu puc lau Palêsai ti lau Sadiusi si giso asê
(Mak 8:14-21)

5 Têŋ ndoc Yisu ti ŋgacsêŋomi sêmbu akêŋ
bugictoŋ ŋadaŋga sêmeŋ, naŋ ŋgacsêŋomi
sêkôc bolom dom, sêŋlhiŋ dau siŋ.
6 Ma Yisu sôm têŋ ŋac, "Ayob daôm ŋapep
tu lau Palêsai ti lau Sadiusi si yist."
7 Goc ŋac sem yomgalôm sêwhiŋ dandi ma
sêsôm, "Iŋ sôm yom dinaŋ ŋahu bu yac dakôc
bolom dom."
8 Magoc Yisu kêyalê ŋac si yom dau, dec
sôm, "O mac lau naŋ akêŋ whiŋ gwalec! Tu
sake-ŋga mac am yomgalôm awhiŋ daôm,
ma gauc gêm bu aö gasôm yom pi yist, ŋahu
bu mac nem bolom mba?
9 Bocke mac nem gauc sa pi gêŋ hoŋ
naŋ aö gakôm, naŋ dom? Gauc nem
bolom amaŋdaŋ naŋ gakêŋ têŋ lau 5,000 seŋ.
Tiŋambu mac ahoŋ ŋadêlê sa sip gatop hiŋga?
10 Ma têŋ ndoc lau 4,000 seŋ bolom
amaŋdaŋ ŋandôlu, naŋ ŋadêlê sip gatop
hiŋga?
11 Aö gasôm yom pi bolom kaiŋ dinaŋ
dom, ma bocke dec mac aŋyalê aneŋ yom
ŋahu dom? Ayob daôm ŋapep pi lau Sadiusi
ti lau Palêsai si yist."
12 Têŋ dinaŋ ŋac si gauc sa. Ma sêŋyalê
bu iŋ ndê yom hêganôŋ yist bolom-ŋga dom.
Sêŋyalê bu iŋ kêŋ puc ŋac bu sêyob dau pi
yom naŋ lau Sadiusi ti lau Palêsai sêndôhôŋ
têŋ lau.

Pita hoc Yisu ŋahu asê
(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)

13 Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêhôc asê gameŋ
naŋ sêsam bu Sisaria Pilipai, ma iŋ ndac ŋac,
"Lau sêsôm sake pi Ŋamalac ndê Atu? Sêsôm
bu iŋ asa?"
14 Ma sêsôm, "Lau ŋatô sêsôm bu am Jon,
Ŋgac Kêku Lau-ŋga, ma ŋatô sêsôm bu am
Elaija, ma ŋatô sêsôm bu am Jeremaya me
propet akwa-kwa si daŋ."
15 Goc Yisu ndac ŋac, "Ma mac daôm, mac
asôm bu aö asa?"
16 Ma Saimon Pita ô yom ma sôm, "Am
Mesaya, Anötö Tali Ŋadau ndê Atu am."
17 Dec Yisu sôm, "O Saimon, Jona ndê atu,
aö awhaŋ hôc am, bu ŋamalac daŋ hoc yom
dau asê têŋ am dom. Damaŋ undambê-ŋga
kêŋ gauc dinaŋ têŋ am.
18 Aö wasôm têŋ am, bu am Pita, ma aö
wandic aneŋ gôlôwac dabuŋ sa sêlhac hoc
dau ŋahô.* Ma ŋaclai lambwam-ŋga gitôm
dom bu ku ŋac dulu.
19 Ma aö wakêŋ ki têŋ am bu yob gatam
lau sêsôc Anötö ndê gôliŋ ŋapu-ŋga. Ma gêŋ
bocke naŋ am bu êmbwala su yêc nom, naŋ
wambwala su yêc undambê. Ma gêŋ bocke
naŋ am bu sô dôŋ yêc nom, naŋ wasô dôŋ
yêc undambê bocdinaŋ."
20 Yisu sôm yom dinaŋ su, goc gic yao iŋ
ndê ŋgacsêŋomi ti ŋaŋga, bu sêsôm asê têŋ lau
bu iŋ Mesaya dau dom.

Yisu sôm gwanaŋ bu iŋ oc hôc ŋandê
(Mak 8:31-33; Luk 9:22)

21 Têŋ têm dinaŋ Yisu gic hu sôm yom têŋ
ndê ŋgacsêŋomi, pi gêŋ naŋ oc hôc asê iŋ.
Iŋ whê sa bu iŋ gic waê bu têŋ Jerusalem
ndi, ma lau bata Israel-ŋga ti dabuŋsiga atu-
tu, ma kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga oc sêkêŋ
ŋawapac daêsam têŋ iŋ e lau sêndic iŋ ndu. Ma
têŋ bêc titö-ŋga Anötö oc uŋ iŋ sa mbo tali
tiyham.
22 Goc Pita kôc iŋ sa ŋasawa sauŋ gi, ma sôm
iŋ bocdec bu, "Pômdau, mba! Tu Anötö-ŋga,
oc mba! Gêŋ dinaŋ oc tap am sa dom andô!"
23 Yisu kac dau kwi ma sôm têŋ Pita,
"Sadaŋ, kôc daôm sa lhö su! Am gauc gêm
bu lhac aö ahuc, a? Am kêyalê Anötö ndê lêŋ
dom, am bu êmkuc ŋamalac si gauc ŋambwa."

Lau naŋ sêŋkuc Yisu oc sêhôc ŋawapac
(Mak 8:34-9:1; Luk 9:23-27)

24 Goc iŋ sôm têŋ iŋ ndê ŋgac-sêŋomi, "Asa
naŋ tac whiŋ bu êŋkuc aö, naŋ êŋgwiniŋ dau
ma hôc ndê a gicso dau sa, ma êŋkuc aö.
25 Bu asa naŋ tac whiŋ bu sap gêŋ nom-
ŋga dôŋ ŋapaŋ tu mbo tali-ŋga, naŋ oc niŋga.
Magoc asa naŋ bu hu gêŋ nom-ŋga siŋ tu
êŋkuc aö-ŋga, naŋ oc niŋga dom.
26 Ŋamalac daŋ bu po gêŋ nom-ŋga hoŋ sa,
magoc iŋ dau gatu bu niŋga, dec gêŋ nom-
ŋga hoŋ dinaŋ oc tôm dom bu nem iŋ sa. Gêŋ
ŋayham bocke yêc, naŋ gitôm bu dakêŋ têŋ
Anötö ô yac neŋ gatuŋ?
27 Tiŋambu Ŋamalac ndê Atu oc mbu meŋ
ti Damba ndê ŋaclai ti ŋawasi undambê-ŋga,
ma whiŋ aŋela hoŋ. Têŋ dinaŋ iŋ oc kêŋ
ŋagêyô têŋ ŋamalac hoŋ tôm ndi, êŋkuc mêtê
naŋ ŋac sêkôm.
28 Aö wasôm yom ŋandô têŋ mac! Lau ŋatô
naŋ sêlhac dec, naŋ oc gacgeŋ sêmbo tali e
sêlic Ŋamalac ndê Atu meŋ ti ndê ŋaclai nem
gôliŋ-ŋga."

* **16:18:** Yêc Yom Grik Pita ndê ŋaê sêsam bu 'Petros,' ma hoc sêsam bu 'petra.' Lau ŋatô gauc gêm bu Yisu ndê yom pi hoc naŋ iŋ ndê gôlôwac dabuŋ oc sêlhac ŋahô, naŋ hêganôŋ yom naŋ Pita hoc asê pi Yisu. Bu Pita hoc yom asê ma sôm bu Yisu iŋ Mesaya, Anötö Atu, ma yom dau ti gôlôwac dabuŋ hoŋ si yom sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋahu.

17

Pita, Jems ma Jon sêlic Yisu ndê ŋawasi
(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

1 Bêc 6 giŋga su, goc Yisu kôc Pita, ma Jems
lu asi Jon sêwhiŋ iŋ, ma ŋac tawasê sêpi lôc
baliŋ daŋ si.
2 Yêc dindê sêlic Yisu ndê ŋamlic kaiŋ daŋ
sa. Iŋ aŋgô andô ŋawê sa gitôm ac pô gameŋ,
ma iŋ ndê ŋakwê ŋawasi sêp sambuc.
3 Ma sêlic Moses lu Elaija sêhoc dau asê ma
iŋlu sem yomgalôm sêwhiŋ Yisu.
4 Goc Pita sôm têŋ Yisu, "Pômdau, ŋayham
kêlêc bu dambo dec. Am bu tac whiŋ, goc
aö wakwê bac tö bu mac ambo-ŋga, am nem
bac daŋ, Moses ndê daŋ, ma Elaija ndê bac
daŋ."
5 Iŋ sôm yom dau mbo, ma dao ti ŋawê
atu daŋ sip meŋ ma kêgatöc ŋac ahuc. Ma
awha daŋ sa yêc dao ŋalôm, naŋ sôm, "Aö
neŋ atuŋgac dau dindec. Aö gatisambuc iŋ,
ma atac whiŋ iŋ ndu andô. Aŋgô iŋ ndê yom
maŋ!"
6 Têŋ ndoc ŋgac-sêŋomi tö sêŋgô awha di-
naŋ, naŋ sêtöc dau ŋalêŋ sac, ma sêhu dau
aŋgô andô sip nom.
7 Magoc Yisu têŋ ŋac gi, kêmasec ŋac ma
sôm, "Atisa ma atöc daôm dom."
8 Ma sêhôc tandô sa ma sêlic bu Yisu
tawasê mbo.

Gêndac pi Elaija
(Mak 9:11-13)

9 Tiŋambu ŋac sêsip akêŋ lôc dau sêmeŋ, ma
Yisu kêŋ yao ŋac bocdec bu, "Andic miŋ pi
gêŋ naŋ mac alic naŋ dom, e Ŋamalac ndê
Atu tisa akêŋ lau batê-ŋga."
10 Ma ŋgacsêŋomi tö dinaŋ sêndac iŋ
bocdec bu, "Lau †Skraib naŋ sêndôhôŋ
yomsu, naŋ sêsôm bu Elaija oc meŋ hôc asê
muŋ, ma tiŋambu Mesaya oc meŋ. Yom dau
ŋahu bocke?"
11 Goc Yisu ô yom ma sôm, "Elaija gic waê
bu meŋ ma êmasaŋ gêŋ hoŋ tisolop.
12 Ma aö wasôm têŋ mac, bu Elaija meŋ
su, tigeŋ lau sêŋyalê iŋ dom. Ma sêkôm mêtê
sac têŋ iŋ tôm ŋac atac whiŋ. Ma ŋalêŋ tigeŋ
Ŋamalac ndê Atu oc sip ŋac si amba, ma sêkêŋ
ŋandê atu têŋ iŋ."
13 Têŋ dinaŋ ŋac si gauc sa bu Yisu ndê
yom pi Elaija hêganôŋ Jon, Ŋgac Kêku Lau-
ŋga.

Yisu soc ŋalau sac su yêc balê daŋ
(Mak 9:14-29; Luk 9:37-43)

14 Têŋ têm ŋac sêmbu sêmeŋ, naŋ sêtap lau
toŋ atu sa, ma ŋgac daŋ têŋ Yisu gi ma pôŋ
haduc.
15 Ma iŋ sôm, "Pômdau, tamwalô aneŋ balê
ma nem iŋ sa. Iŋ hôc ŋawapac atu daŋ, ma
ndoc daêsam kôm iŋ titoŋ e peŋ sip ya me bu.
16 Aö gakôc iŋ gatêŋ nem ŋgac-sêŋomi ga,
magoc ŋac sêtôm dom bu sêkôm iŋ ŋayham
sa."
17 Ma Yisu sôm, "O mac lau sac! Aö gambo
gawhiŋ mac ŋasawa hic baliŋ su, ma bocke
mac atôm dom bu akôm gêŋ daŋ? Aö wambo
wawhiŋ mac tu wanem mac sa-ŋga ŋapaŋ
dom! Mac nem akêŋ whiŋ mbasi. Akôc balê
dau sa ameŋ."
18 Goc Yisu hec yom ŋalau sac naŋ mbo
balê dau ŋalôm, ma soc iŋ sa awê gi, ma
ŋagahô eŋ balê dau ŋayham sa.
19 Tiŋambu ŋgacsêŋomi sêtêŋ Yisu si, ma
sêndac iŋ gelec, "Tu sake-ŋga yac atôm dom
bu aseŋ ŋalau sac dinaŋ su?"
20 Ma iŋ ô yom ma sôm, "Mac atôm dom,
bu mac akêŋ whiŋ Anötö ndê ŋaclai gitôm
dom. Yomandô aö wasôm têŋ mac, bu mac
nem akêŋ whiŋ bu nditôm gêŋ sauŋ andô
daŋ, tôm soc ŋamatu sauŋ, dec oc tôm bu
mac asôm têŋ lôc daŋ bu puc dau sa ma têŋ
gameŋ wakuc ndi, goc lôc dau oc ndi. Akêŋ
whiŋ, ma mac oc atôm bu akôm gêŋ hoŋ. [
21 Yac bu dasoc ŋalau sac kaiŋ dinaŋ su,
goc gêŋ ŋamata-ŋga dahu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ
tu gauc nem Anötö-ŋga, ma dateŋ mbec
ŋaŋga.]"

Yisu sôm tiyham bu iŋ oc mbac ndu ma tisa tiyham
(Mak 9:30-32; Luk 9:43-45)

22 Tiŋambu Yisu ndê ŋgac-sêŋomi sêkac dau
sa yêc gameŋ Galili-ŋga, ma iŋ sôm têŋ ŋac,
"Tiŋambu oc sêkêŋ Ŋamalac ndê Atu sip lau
ŋatô amba.
23 Ŋac oc sêndic iŋ ndu, magoc têŋ bêc
titö-ŋga Anötö oc uŋ iŋ sa mbo tali tiyham."
Yisu ndê yom dinaŋ kôm ŋgacsêŋomi si ŋalôm
ŋawapac ŋandô.

Takis Lôm Dabuŋ-ŋga

24 Tiŋambu Yisu ti ndê ŋgac-sêŋomi sêhôc
asê malac Kapenaom, ma lau naŋ sêkôc
takis lôm dabuŋ-ŋga,* naŋ sêtêŋ Pita si ma
sêndac iŋ bocdec bu, "Bocke? Mac nem
kêdôhôŋwaga oc kêŋ mone nemlhi takis lôm
dabuŋ-ŋga, me mba?"
25 Ma Pita sôm, "Heceŋ, iŋ oc nemlhi."
Têŋ ndoc Pita sôc andu gi, naŋ iŋ gic miŋ
yom dau têŋ Yisu dom, magoc Yisu dau ndac
iŋ, "Saimon, am gauc gêm sake? Kiŋ nom-
ŋga sêkôc takis yêc lau asa? Sêkôc yêc ŋac
dau si atui, me sêkôc yêc lau ŋatô?"
26 Goc Pita ô yom ma sôm, "Ŋac sêkôc
takis yêc lau ŋatô." Ma Yisu sôm, "Bocdinaŋ
yomsu takis-ŋga hêganôŋ Kiŋ ndê atui dom.

* **17:24:** Tôm yala tigeŋ-tigeŋ lauŋgac Israel-ŋga hoŋ naŋ si yala hôc gêlêc 20, naŋ semlhi takis lôm dabuŋ-ŋga. Takis dau gitôm lau Grik si mone drakma lu, gitôm ŋaôli naŋ sêkôc tu gweleŋ bêc lu-ŋga. Alic Eks 30:13; ma 38:26.

27 Tigeŋ yham dom bu ŋac sêlic yac sac.
Bocdinaŋ sa ndi ma kêŋ gam yêc bugictoŋ.
Ma i ŋamata-ŋga naŋ am hê sa, naŋ kac i dau
whasuŋ sa, ma am oc tap mone sa gitôm bu
nemlhi hêclu neŋ takis lôm dabuŋ-ŋga. Kôc
sa, ma kêŋ têŋ ŋac."

18

Asa ti ŋamalac ŋamata-ŋga?
(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

1 Têŋ ndoc dinaŋ ŋgac-sêŋomi sêtêŋ Yisu
si, ma sêndac iŋ bocdec bu, "Lau naŋ sêmbo
Anötö ndê gôliŋ ŋapu, naŋ si asa ti ŋamalac
ŋamata-ŋga?"
2 Goc Yisu ta balêkoc sauŋ daŋ meŋ, ma
kêŋ iŋ kalhac ŋac ŋalhu.
3 Ma iŋ sôm, "Anem daôm kwi ma aŋgwiniŋ
daôm e atôm balêkoc sauŋ. Bu mba, naŋ
wasôm yom ŋandô têŋ mac bu mac atôm
dom bu asôc Anötö ndê gôliŋ ŋapu.
4 Asa naŋ bu êŋgwiniŋ dau nditôm balêkoc
dindec, naŋ ti ŋamalac ŋamata-ŋga yêc Anötö
ndê gôliŋ ŋapu.
5 Ma asa naŋ kôc balêkoc sauŋ daŋ gitôm iŋ
dindec, naŋ sa tu aneŋ ŋaê-ŋga, naŋ gitôm iŋ
kôc aö dauŋ sa."

Puc pi lêtôm
(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

6 Ma Yisu sôm, "Ŋamalac daŋ bu tim
balêkoc sauŋ dindec si daŋ naŋ kêŋ whiŋ
aö bu kôm mêtê sac, naŋ kôm giso atu. Oc
ŋayham bu dasô hoc atu daŋ pi iŋ kachu, ma
tambaliŋ iŋ sip gwêc tim ndi, ma gwêc kô iŋ
mbac ndu. Ma boc-dinaŋ oc tôm dom bu iŋ
tim balêkoc dau, ma tiŋambu tap Anötö ndê
matôc sa.
7 "Aö wasôm têŋ mac, bu gêŋ lêtôm-ŋga
oc sêmeŋ, ma sêkêŋ ŋawapac têŋ lau nom-
ŋga. Tigeŋ asa naŋ bu kôc gêŋ lêtôm-ŋga daŋ
meŋ, naŋ oc tap Anötö ndê matôc sa. Oyaê!
8 Bocdinaŋ am amam me gahim daŋ bu
wê am bu kôm sac, goc tim kic. Oc ŋayham
bu am sôc undambê ma ndöc tamli ti amam
gatuc me gahim gatuc, hôc gêlêc naŋ am
kôm sac ti lic sambuc e Anötö tuc am sip ya
naŋ sa ŋapaŋ, naŋ ndi.
9 Ma am nem tanôm bu wê am bu kôm sac,
goc kip sa ma êmbaliŋ niŋga. Am bu mbo
tamli ndöc undambê ti tanôm tigeŋ, naŋ hôc
gêlêc am mbo ti tanôm lu ma kôm sac, dec
tiŋambu Anötö tuc am sip ya lambwam-ŋga
ndi."

Yom gôliŋ pi domba naŋ giŋga
(Luk 15:4-7)

10 "Ma ayob daôm ŋapep bu alic lau sauŋ
dindec gitôm gêŋ ŋambwa dom. Aö wasôm
têŋ mac, bu ŋac si aŋela naŋ sêmbo undambê,
naŋ sêlhac Damaŋ undambê-ŋga ndê aŋgô
andô-ŋga. [
11 Ŋamalac ndê Atu meŋ bu nem lau naŋ
siŋga su, naŋ si.]
12 "Akôc gauc pi ŋgac daŋ naŋ yob domba
100. Têŋ ndoc domba daŋ bu êŋsêlêŋ bam-
baliŋ e ndi niŋga, naŋ iŋ oc kôm sake? Iŋ oc
hu 99 siŋ sêmbo, ma sa ndi êŋsalê daŋ naŋ
giŋga.
13 Aö wasôm têŋ mac bu têŋ ndoc iŋ tap
sa, naŋ iŋ ndê atac ŋayham tu domba tigeŋ
dinaŋ-ŋga oc hôc gêlêc iŋ ndê atac ŋayham pi
99 naŋ sêmbo, naŋ su.
14 Ma bocdinaŋ, mac nem Damam un-
dambê-ŋga tec bu lau sauŋ daŋ sêniŋga."

Lêŋ tamatôc asidôwai si yom-ŋga

15 "Am nem asidôwa daŋ bu kôm sac têŋ
am, goc am tamwasêm têŋ iŋ ndi, ma sôm iŋ
ndê giso asê têŋ iŋ. Iŋ bu ŋgô am nem yom
ma kac ndê ŋalôm kwi, dec amlu apitigeŋ
tiyham ma ambo ti yom malô.
16 Magoc iŋ bu ŋgô dom, dec kôm tôm yac
neŋ ŋagôliŋ, naŋ sôm bu yom naŋ lau lu me
tö sêpuc dôŋ, naŋ dakôc sa ti yom ŋandô. Boc-
dinaŋ kôc ŋamalac tigeŋ me lu sêwhiŋ am, tu
bu sêpuc am nem yom dôŋ-ŋga, ma atêŋ nem
asidôwa dau andi.
17 Ma asidôwa dau bu sôc lau dinaŋ si
yom ŋapu dom, naŋ sôm yom dau asê têŋ
gôlôwac dabuŋ hoŋ. Ma iŋ bu tec bu sôc
gôlôwac dabuŋ si yom ŋapu, naŋ goc alic iŋ
gitôm ŋgac sambuc me ŋgac kôc takis-ŋga
naŋ kêyalê Anötö dom.
18 "Aö wasôm yom ŋandô têŋ mac. Gêŋ
bocke naŋ mac ambwala su yêc nom, naŋ
wambwala su yêc undambê. Ma gêŋ bocke
naŋ mac asô dôŋ yêc nom, naŋ wasô dôŋ yêc
undambê bocdinaŋ.
19 "Ma gêŋ daŋ tiyham. Mac nem ŋamalac
lu me tö bu ŋalôm tigeŋ bu ateŋ gêŋ daŋ
têŋ Damaŋ undambê-ŋga, naŋ iŋ oc kêŋ têŋ
mac.
20 Ŋahu bu gameŋ bocke naŋ mac nem
ŋamalac lu me tö akac daôm sa tu aneŋ ŋaê-
ŋga, naŋ aö oc wambo wawhiŋ mac."

Dasuc asidôwai si sac kwi maŋ

21 Pita têŋ Yisu gi, ma ndac iŋ bocdec bu,
"Pômdau, sôm têŋ aö. Aneŋ asidôwa daŋ bu
kôm sac têŋ aö ŋapaŋ, naŋ wasuc iŋ ndê sac
kwi tidim hiŋga? Nditôm 7, me tidim hiŋga?"
22 Goc Yisu sôm, "Aö wasôm têŋ am, bu
tidim 7 dom. Suc iŋ ndê sac kwi tidim 77 ma
hôc gêlêc. Sê sa dom!
23 "Aŋgô su naŋ! Aö bu wawhê sa têŋ mac,
lêŋ dasuc sac kwi-ŋga naŋ gic waê lau naŋ
sêmbo Anötö ndê gôliŋ ŋapu. Kiŋ daŋ mbo,
ma iŋ tac whiŋ bu êmasaŋ yom whiŋ iŋ ndê
lau akiŋ naŋ si tôp yêc iŋ.

* **18:24:** Lau Grik si mone naŋ sêsam bu talent, naŋ ŋaôli atu andô - talent tigeŋ gitôm K5-6,000. Bocdinaŋ ŋgac dau ndê tôp hôc gêlêc 5 milien kina.

24 Iŋ gic hu gweleŋ dau, ma sêkêŋ ŋgac daŋ
kalhac iŋ aŋgô-ŋga, naŋ ndê tôp atu andô,
gitôm mone talent 10,000.*
25 Ŋgac dinaŋ gitôm dom bu ô ndê tôp, goc
Kiŋ dau sôm bu sêkêŋ iŋ ti iŋ ndê awhê ma
balêkoc ma iŋ ndê gêŋ hoŋ bu lau sênemlhi ô
tôp dau.
26 Dec ŋgac akiŋ dau hu dau sip gi pôŋ
haduc têŋ Kiŋ, ma teŋ iŋ bocdec bu, 'Kêŋ
ŋasawa têŋ aö, ma waô gêŋ hoŋ!'
27 Goc Kiŋ tawalô iŋ, ma hu yom tôp-ŋga
siŋ, ma kêŋ iŋ sa gi.
28 "Tigeŋ tiŋambu ŋgac dau tap ŋgac akiŋ
daŋ sa, naŋ ndê tôp sauŋ yêc iŋ, gitôm mone
†denarii 100.† Iŋ gôlô ŋgac dau dôŋ, hôc iŋ
sip kachu, ma sôm, 'Am ndic nem tôp têŋ aö!'
29 Ma ŋgac dau hu dau sip gi pôŋ haduc ma
teŋ iŋ bocdec bu, 'Kêŋ ŋasawa têŋ aö ma waô
neŋ tôp.'
30 Tigeŋ iŋ tec, ma kêŋ ŋgac dau ndöc
gapocwalô e iŋ ô tôp hoŋ pacndê.
31 Lau akiŋ ŋatô sêlic gêŋ dinaŋ, dec ŋalôm
ŋawapac ŋandô, ma sêtêŋ Kiŋ si ma sic miŋ
gêŋ hoŋ têŋ iŋ.
32 Goc iŋ ta ŋgac akiŋ dau ma sôm têŋ iŋ,
'Am ŋgac sac! Am teŋ aö bu taŋwalô am, dec
aö gahu am nem yom tôp-ŋga siŋ.
33 Tu sake-ŋga am tamwalô ŋgac dinaŋ
dom, gitôm aö taŋwalô am?'
34 Goc iŋ tac ŋandê atu, ma kêŋ ŋgac akiŋ
dau têŋ lau gapocwalô-ŋga, bu sêndic iŋ
ŋamlic ŋandê ma ndöc gapocwalô e iŋ ndic
ndê tôp sambuc su."
35 Yisu gic bata yom gôliŋ dau, goc sôm,
"Mac bocdinaŋ, asuc nem asidôwai si sac
kwi ma gauc nem tiyham dom. Bu mba, dec
aneŋ Damaŋ undambê-ŋga oc kôm têŋ mac
gitôm Kiŋ dinaŋ kôm têŋ ndê ŋgac akiŋ."

19

Anötö tec bu awhê lu ŋgac sêhu dau siŋ
(Mak 10:1-12)

1 Yisu sôm yom dau su, goc hu gameŋ
Galili-ŋga siŋ, ma têŋ gameŋ Judia-ŋga naŋ
yêc Bu Jordan ŋadaŋga têŋ ac pi-ŋga, naŋ gi.
2 Lau daêsam sêŋkuc iŋ, ma yêc gameŋ
dinaŋ iŋ kôm ŋac si gêmbac ŋayham sa.
3 Ma lau Palêsai ŋatô sêtêŋ iŋ si bu sêtim iŋ,
dec sêndac iŋ bocdec bu, "Yom daŋ yêc, naŋ
tôm bu ŋgac daŋ hu ndê awhê siŋ, me mba?
Iŋ oc êŋgilì yomsu, me mba?"
4 Goc iŋ sôm, "Mac aŋyalê Anötö ndê yom
naŋ sêto yêc, me mba? Yom dau sôm bu, '*Têŋ
têm ŋamata-ŋga Anötö kêmasaŋ ŋamalac awhê
ma ŋgac.*'
5 Ma yom daŋ tiyham sôm, '*Tu dinaŋ-ŋga
ŋgac daŋ oc hu damba lu dinda siŋ, ma sap iŋ
ndê awhê dôŋ. Ma iŋlu sêti gêŋ tigeŋ.*'
6 Yom dau whê sa bu iŋlu sêmbo sêtôm
ŋamalac lu dom, iŋlu sêti gêŋ tigeŋ yêc Anötö
aŋgô-ŋga. Bocdinaŋ yham dom andô bu
ŋamalac sêkac gêŋ naŋ Anötö dau kêŋ pitigeŋ,
naŋ su."
7 Goc sêndac iŋ, "Bocdinaŋ dec tu sake-ŋga
Moses to yomsu daŋ, naŋ sôm bu ŋgac daŋ
gitôm bu to bapia hu nawhê siŋ-ŋga, goc hu
iŋ siŋ?"
8 Ma Yisu ô yom bocdec bu, "Moses kêyalê
bu mac nem ŋalôm ŋadandi, dec sôm bu ŋgac
daŋ gitôm bu hu ndê awhê siŋ. Tigeŋ têŋ têm
ŋamata-ŋga Anötö kêmasaŋ ŋamalac awhê ma
ŋgac tu bu sêhu dau siŋ-ŋga dom.
9 Aö wasôm têŋ mac, bu yom tigeŋ yêc bu
ŋgac daŋ hu ndê awhê siŋ, naŋ awhê dau
kôm mêtê mockaiŋ-ŋga whiŋ ŋgac daŋ. Ma
ŋgac daŋ bu hu ndê awhê siŋ tu gêŋ dau-
ŋga daŋ-ŋga, ma nem awhê wakuc, naŋ kôm
mêtê mockaiŋ-ŋga yêc Anötö aŋgô-ŋga."
10 Têŋ dinaŋ Yisu ndê ŋgac-sêŋomi sêsôm
têŋ iŋ, "Bu bocdinaŋ, dec mboe oc ŋayham
bu lau sênem dau dom, a? Oc ŋawapac atu bu
awhê lu ŋgac sêsôc yom dau ŋapu."
11 Magoc iŋ sôm, "Mba! Anötö kêmasaŋ
awhê lu ŋgac bu sênem dau. Magoc lau tigeŋ-
tigeŋ iŋ kêmasaŋ ŋac bu sênem awhê me ŋgac
dom.
12 Lauŋgac ŋatô dindai sêkôc ŋac, naŋ
sêtôm dom bu sênem awhê. Ma lauŋgac ŋatô
naŋ sêsê ŋac bu sênem awhê dom. Ma ŋatô
sêkêŋ dau sambuc tu gweleŋ ŋawaê ŋayham-
ŋga tu bu sêpo Anötö ndê gôliŋ sa, ma tu
dinaŋ-ŋga dec sem awhê dom. Am asa naŋ
gitôm bu kôc yom dindec sa ma sôc ŋapu, naŋ
kôc sa."

Yisu gêm mbec balêkoc
(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

13 Lau ŋatô sêkôc si balêkoc sêtêŋ Yisu si.
Ŋac tac whiŋ bu iŋ kêŋ amba sac ŋac, ma teŋ
mbec pi ŋac. Tigeŋ ŋgacsêŋomi sêsôm dinda
ti dambai.
14 Goc Yisu sôm, "Atec balêkoc sêtêŋ aö
sêmeŋ. Alhac ŋac ahuc dom, bu Anötö ndê
gôliŋ gic lau naŋ sêtôm balêkoc sauŋ dindec,
naŋ ŋawaê."
15 Ma iŋ kêŋ amba sac ŋac hoŋ ma gêm
mbec ŋac, goc tisa ma kölhö gi.

Ŋgac ti lêlôm
(Mak 10:17-22; Luk 18:18-23)

16 Ma ŋgac daŋ têŋ Yisu gi, ma ndac iŋ
bocdec bu, "Kêdôhôŋwaga, aö wakôm gêŋ
ŋayham bocke, dec tiŋambu Anötö oc kôc aö
sa wandöc taŋli yêc undambê?"
17 Yisu ô yom ma sôm, "Tu sake-ŋga am
ndac aö bu gêŋ sake iŋ gêŋ ŋayham? Anötö
tawasê iŋ ŋayham. Am bu ndöc tamli yêc
undambê, naŋ daŋam wambu yomsu naŋ
Anötö kêŋ têŋ Moses."
18 Goc ŋgac dau ndac, "Yomsu hoŋ, me
yomsu bocke?" Ma Yisu sôm, "Yomsu

† **18:28:** Ŋgac dau ndê tôp gitôm K5-600.

bocdec bu, *'Ndic ŋamalac ndu dom. Kôm gêŋ mockaiŋ-ŋga dom. Nem kaŋ gêŋ dom. Sôm yom tasaŋ pi lau dom.*
19 *Toc damam lu dinam sa,'* ma *'Tac whiŋ lau ŋatô gitôm am tac whiŋ daôm.' "*
20 Goc iŋ sôm, "Yomsu hoŋ dinaŋ aö kakuc gambo. Ma gêŋ sake yêc tu wakôm-ŋga?"
21 Ma Yisu sôm, "Am bu ti ŋgac gitêŋ, naŋ sa ndi ma kêŋ nem gêŋ hoŋ têŋ lau sênemlhi, ma kêŋ ŋa-awa têŋ lau ŋalôm sawa. Ma bocdinaŋ dec êmyalê bu am nem awa ŋandô yêc undambê. Ma tiŋambu mweŋ ma êmkuc aö."
22 Ŋgac dau iŋ ndê yala daêsam dom, ma têŋ ndoc iŋ ŋgô Yisu ndê yom dinaŋ, goc iŋ kölhö ti ŋalôm ŋawapac gi. Ŋahu bu iŋ ŋgac ti lêlôm.

Puc pi awa ti wapa
(Mak 10:23-31; Luk 18:24-30)

23 Goc Yisu sôm têŋ ndê ŋgac-s êŋomi, "Yomandô wasôm têŋ mac, b u lau ti lêlôm oc tôm dom bu sêsôc Anötö ndê gôliŋ ŋapu ŋagahô, ŋahu bu ŋac si awa ti wapa hê ŋac kwi.
24 Aŋgô! Bôc atu daŋ gitôm kamel, oc tôm bu sôc so ŋalasê ŋagahô hôc gêlêc ŋgac ti lêlôm daŋ, naŋ bu sôc Anötö ndê gôliŋ ŋapu."
25 Têŋ ndoc ŋgacsêŋomi sêŋgô yom dinaŋ dec sêhêdaê ŋandô, ma sêndac Yisu, "Bu bocdinaŋ dec asa oc tôm bu tap Anötö ndê mwasiŋ nem lau si-ŋga sa? Oc ŋawapac atu!"
26 Magoc Yisu tahê ŋac ma sôm, "Gêŋ naŋ ŋamalac sêtôm dom bu sêkôm, naŋ Anötö gitôm bu kôm."
27 Ma Pita ô yom ma sôm, "Yac ahu gêŋ hoŋ siŋ tu aŋkuc am-ŋga. Bocdinaŋ yac oc atap mwasiŋ bocke sa?"
28 Dec Yisu sôm têŋ ŋac hoŋ, "Yomandô wasôm têŋ mac, bu têŋ ndoc ŋambu-ŋga naŋ gêŋ hoŋ sêtiwakuc, naŋ Ŋamalac ndê Atu oc ndöc iŋ ndê pôŋ Kiŋ-ŋga ti ŋaclai ma ŋawasi atu. Ma mac lau naŋ aŋkuc aö, naŋ oc andöc pôŋ 12, ma anem gôliŋ lau Israel-ŋga si toŋ 12.
29 Ma lau hoŋ naŋ sêhu andu me damba lu dinda, me asidôwai ma balêkoc, me nom siŋ tu aö-ŋga, naŋ Anötö oc kêŋ gêŋ kaiŋ dinaŋ daêsam têŋ ŋac ô. Ma tiŋambu iŋ oc kêŋ ŋac sêwêkaiŋ gameŋ sêndöc tali ŋapaŋ-ŋga.
30 "Magoc lau daêsam naŋ sêti lau ŋamata-ŋga têŋ têm kwahic dec-ŋga, naŋ oc sêti lau ŋambu-ŋga, ma lau ŋambu-ŋga oc sêti lau ŋamata-ŋga."

20

Yom gôliŋ pi lau naŋ sem gweleŋ yêc ôm wain-ŋga.

1 Goc Yisu sôm, "Aŋgô yom gôliŋ dindec pi Anötö ndê gôliŋ, oc whê aneŋ yom dinaŋ sa. Ŋgac daŋ mbo, naŋ wêkaiŋ ôm wain-ŋga atu daŋ. Iŋ tisa têŋ bêbêc ganduc ma sôc malac lôm gi, ma kêsalê lau tu sênem gweleŋ yêc iŋ ndê ôm-ŋga.
2 Iŋ tap lau ŋatô sa, ma sôm bu iŋ oc nemlhi ŋac ŋa mone gitôm †denarias tigeŋ tu gweleŋ bêc tigeŋ-ŋga. Goc iŋ kêkiŋ ŋac sêsôc iŋ ndê ôm si.
3 Ma têŋ acgatu gitôm 9 kilok, iŋ sa gi gêlic lau ŋatô sêlhac ŋambwa sêlhac malac lôm.
4 Ma iŋ sôm têŋ ŋac, 'Andi akôm gweleŋ yêc aneŋ ôm wain-ŋga, ma aö oc wakêŋ ŋaôli solop têŋ mac ô nem gweleŋ.'
5 Goc sêsôc ôm si ma sem gweleŋ. Ma iŋ kôm bocdinaŋ têŋ ac kalhac lhu ma têŋ 3 kilok telha-ŋga. Iŋ gi tap lau sa, ma kêkiŋ ŋac si sêkôm gweleŋ.
6 Ma têŋ 5 kilok telha-ŋga iŋ sa gi tap lau ŋatô sa, naŋ sêlhac ŋambwa. Ma iŋ sôm têŋ ŋac, 'Tu sake-ŋga mac ambo ŋambwa têŋ acsalô sambuc dindec?'
7 Ma sêsôm, 'Lau daŋ sêmeŋ sêkêŋ gweleŋ têŋ yac tu akôm-ŋga dom.' Goc iŋ sôm, 'Mac andi anem gweleŋ yêc aneŋ ôm.'
8 "Têŋ ac gi sip, goc ôm ŋadau sôm têŋ iŋ ndê ŋgac ŋamata-ŋga, 'M bwêc lau naŋ sem gweleŋ sêmbo, naŋ sêmeŋ, ma kêŋ ŋac si ŋaôli têŋ ŋac. Nemlhi lau naŋ sêmeŋ têŋ 5 kilok telha-ŋga naŋ muŋ, goc tiŋambu nemlhi lau naŋ sêmeŋ têŋ bêbêc.'
9 Ma lau naŋ ŋadau kôc ŋac sa têŋ 5 kilok, naŋ sêkôc denarias tigeŋ-tigeŋ ti ŋac si ŋaôli tôm gi.
10 Tu dinaŋ-ŋga dec lau naŋ sic hu gweleŋ têŋ bêbêc, sêkêŋ bata bu oc sêkôc ŋaôli hôc gêlêc denarias tigeŋ su. Magoc ŋac hoŋ sêkôc denarias tigeŋ.
11 Têŋ dinaŋ ŋac sic hu sêtucdiŋ ŋadau,
12 ma sêsôm, 'Lau naŋ sêmeŋ tiŋambu, naŋ sem gweleŋ gitôm ŋasawa apê, ma yac am gweleŋ atu ma ac pec yac acsalô sambuc dindec. Magoc yac hoŋ akôc ŋaôli kaiŋ tigeŋ.'
13 Magoc ŋadau sôm têŋ ŋac si daŋ, 'O aneŋ silip! Bocke dec am sôm bu aö gakôm gêŋ so têŋ am? Bêbêc lec am gôlôc bu kôc denarias tigeŋ ti am nem ŋaôli gweleŋ-ŋga.
14 Boc-dinaŋ kôc nem ŋaôli sa, ma lhö ndi. Aö tac whiŋ bu wakêŋ ŋaôli têŋ lau ŋambu-ŋga gitôm aö gakêŋ têŋ am.
15 Mone dindec aneŋ gêŋ, ma wakôm tôm aö atac whiŋ. Bocke dec am gêlic sac bu aö ŋgac wamwasiŋ lau-ŋga.' "
16 Goc Yisu sôm têŋ ndê ŋgac-sêŋomi, "Bocdinaŋ, lau ŋambu-ŋga oc sêti lau ŋamata-ŋga, ma lau ŋ amata-ŋga oc sêti lau ŋambu-ŋga."

Yisu sôm tiyham bu iŋ oc mbac ndu
(Mak 10:32-34; Luk 18:31-33)

17 Tiŋambu Yisu ma lau naŋ sêŋkuc iŋ, sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ bu sêpi malac Jerusalem sêndi. Ma Yisu wê ŋgacsêŋomi 12 sêsa si sêmbo dau-ŋga, ma sôm têŋ ŋac,

18 “Kwahic dec yac oc dapi malac
Jerusalem dandi, ma ŋgac daŋ oc kêŋ
Ɲamalac ndê Atu sip dabuŋ-siga atu-tu ti
kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga amba. Ɲac oc sêkic
yom bu sêndic iŋ ndu,
19 ma sêkêŋ iŋ sip lau Rom-ŋga amba. Ma
lau Rom-ŋga oc sêsu iŋ susu, ma sêndic iŋ
ŋamlic ŋandê atu, goc sêndic iŋ ndu pi a gicso
dau. Ma têŋ bêc titö-ŋga, Anötö oc uŋ iŋ sa
mbo tali tiyham.”

Jems lu Jon bu sêhôc gêlêc ŋgac-sêŋomi ŋatô
(Mak 10:35-45)

20 Têŋ ndoc dinaŋ Jems lu Jon dinda bu
teŋ gêŋ daŋ têŋ Yisu nem iŋlu awha, goc kôc
Sebedi ndê atu lu dinaŋ sa sêtêŋ Yisu si, ma
pôŋ haduc yêc iŋ aŋgô-ŋga.
21 Ma Yisu ndac, “Am tac whiŋ sake?” Goc
awhê dau sôm, “Aö tac whiŋ bu am toc aneŋ
atuŋ lu dindec sa, ma sôm bu iŋlu sêndöc
sêwhiŋ am têŋ ndoc am ndöc nem pôŋ kiŋ-
ŋga ma nem gôliŋ lau. Kêŋ daŋ ndöc amam
andô-ŋga, ma daŋ ndöc gasê-ŋga.”
22 Dec Yisu sôm têŋ iŋlu, “Amlu aŋyalê
gêŋ naŋ amlu andac, naŋ dom. Amlu atôm
bu anôm gêŋ sip laclhu ŋawapac-ŋga naŋ aö
wanôm, a?” Ma iŋlu sêsôm, “Aêc, alu atôm.”
23 Ma Yisu sôm, “Yomandô, amlu oc ahôc
ŋawapac gitôm aö wahôc. Magoc aö dec oc
waŋyaliŋ lau sa bu sêndöc aö amaŋ andô-
ŋga me gasê-ŋga, naŋ dom. Aneŋ Damaŋ ti
ŋadau bu êŋyaliŋ lau sa bu sêndöc dinaŋ.”
24 Têŋ ndoc ŋgacsêŋomi amaŋlu sêŋgô yom
dau ŋawaê, dec kôm ŋac atac ŋandê têŋ Jems
lu Jon.
25 Goc Yisu mbwêc ŋac sêtêŋ iŋ si, ma sôm,
“Mac aŋyalê bu lau sambuc si gôliŋwaga sêtoc
dau sa têŋ ŋac si lau, ma ŋac si lau bata
sêŋgwiniŋ lau naŋ sêmbo ŋac ŋapu.
26 Tigeŋ mac aŋkuc ŋac si mêtê dau dom.
Mba! Mac nem asa naŋ tac whiŋ bu ti
ŋamalac tiwaê yêc Anötö aŋgô-ŋga, naŋ nem
akiŋ mac.
27 Aêc! Asa naŋ bu ti mac nem ŋamalac
ŋamata-ŋga, naŋ êŋgwiniŋ dau ma ti mac nem
ŋgac akiŋ ŋambwa.
28 Ɲalêŋ tigeŋ Ɲamalac ndê Atu meŋ bu lau
sênem akiŋ iŋ dom. Iŋ meŋ bu nem akiŋ lau,
ma bu kêŋ dau ti da bu nemlhi lau daêsam si
sac ŋatôp.”

Yisu kôm ŋgac tapec lu ŋayham sa
(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

29 Têŋ ndoc Yisu ti iŋ ndê ŋgac-sêŋomi sêhu
malac Jeriko siŋ, naŋ lau daêsam sêŋkuc iŋ.
30 Ɲgac tapec lu sêndöc seŋ ŋamakê, ma
sêŋgô ŋawaê bu Yisu kêsêlêŋ meŋ, goc
sêmbwêc, “Pômdau, Dawid ndê Atu, tamwalô
alu.”
31 Goc lau sêsôm iŋlu bu sênem dau dôŋ.
Magoc iŋlu sêmbwêc ti ŋaŋga, “Pômdau,
Dawid ndê Atu, tamwalô alu.”
32 Yisu kwê dôŋ kalhac ma ta iŋlu sêmeŋ.
Ma iŋ ndac, “Amlu atac whiŋ bu wakôm
sake têŋ amlu?”
33 Ma sêô yom ma sêsôm, “Pômdau, alu atac
whiŋ bu tanôŋ ŋayham sa.”
34 Dec Yisu tawalô iŋlu, ma kêmasec iŋlu
tandô. Ma ŋagahô iŋlu tandô ŋayham sa, ma
sêŋkuc iŋ.

21

Yisu hôc asê Jerusalem
(Mak 11:1-10; Luk 19:29-38; Jon 12:12-15)

1 Ɲac sêsuŋ sa Jerusalem ma sêhôc asê
malac Betpagi yêc Lôc Olib. Ma Yisu kêkiŋ
ndê ŋgacsêŋomi si ŋgac lu,
2 ma sôm têŋ iŋlu, “Amlu asôc malac dindê
andi, ma amlu oc atap doŋki dinda daŋ sa,
naŋ sêsô dôŋ kalhac, whiŋ doŋki dau ŋatu.
Aŋgapwêc su, ma akôc sa atêŋ aö ameŋ.
3 Ma ŋamalac daŋ bu ndac amlu pi gêŋ dau,
naŋ asôm têŋ iŋ bu, ‘Pômdau tac whiŋ bu
doŋki lu dindec sênem iŋ sa,’ ma ŋagahô iŋ oc
kêŋ doŋki lu dau têŋ amlu.”
4 Ɲalêŋ dinaŋ dec yom naŋ propet akwa
daŋ sôm, naŋ ŋandô sa. Yom dau sêto yêc
bocdec:
5 Asôm têŋ lau †Sayon-ŋga bu, “Alic su naŋ!
Mac nem Kiŋ têŋ mac meŋ. Iŋ ŋgac
malô, ma iŋ meŋ ndöc doŋki ŋatu daŋ
ŋahô.” *[Sek 9:9; Ais 62:11]*
6 Ɲgacsêŋom lu dinaŋ sêsôc malac si, ma
sêkôm tôm Yisu sôm.
7 Sêwê doŋki dinda lu ŋatu sêtêŋ Yisu si,
ma sêkêŋ ŋac si ŋakwê awê-ŋga sac doŋki, ma
Yisu pi gi ndöc ŋahô.
8 Ma lau daêsam sêhê si ŋakwê yêc seŋ, ma
sêhêako a ŋalauŋ ma sêkêŋ yêc seŋ.
9 Ma lau toŋ atu naŋ sêŋsêlêŋ sêmuŋ Yisu,
ti lau naŋ sêŋkuc iŋ, naŋ sêmbwêc, “Hosana
têŋ Dawid ndê Atu. Anötö nem mbec iŋ naŋ
meŋ gêm Pômdau aŋgô. Hosana têŋ Anötö
lôlôc-ŋga.”
10 Têŋ ndoc Yisu sôc malac Jerusalem
gi, naŋ lau malac-ŋga hoŋ gauc gêm yom
daêsam ma sêndac, “Iŋ asa dê?”
11 Ma lau daêsam sêŋgô ŋac si yom ma
sêsôm, “Iŋ Yisu, propet atu naŋ meŋ akêŋ
malac Nasaret yêc gameŋ Galili-ŋga.”

Yisu soc lau su yêc lôm dabuŋ
(Mak 11:15-18; Luk 19:45-46)

12 Yisu sôc lôm dabuŋ ŋabatêm-ndö gi, ma
soc lau naŋ sic dulu gêŋ ti semlhi gêŋ, naŋ
su. Ma iŋ tac lau naŋ sêô mone,* naŋ si tebo

* **21:12:** Lau sêmeŋ akêŋ gameŋ baliŋ bu sêlic om atu-atu yêc malac Jerusalem, ma bu sêkêŋ da ya ti sêtoc Anötö sa yêc lôm dabuŋ. Ɲac gitôm dom bu sênemlhi gêŋ bu sêkêŋ ti da, me sênemlhi takis lôm dabuŋ-ŋga ŋa mone akêŋ ŋac si gameŋ, ma bocdinaŋ lau ŋatô sêkôm gweleŋ yêc lôm dabuŋ ma sêô ŋac si mone ŋa mone naŋ gitôm bu sênemlhi gêŋ-ŋga.

sa, ma lau naŋ sêkêŋ balusi† tu lau sênemlhi-
ŋga, naŋ iŋ kêbalip ŋac si gêŋ hoŋ giŋga.
13 Ma iŋ sôm, “Sêto Anötö ndê yom yêc,
naŋ sôm, ‘*Aneŋ andu gic waê bu lau sêteŋ*
mbec sêmbo-ŋga.’ Tigeŋ mac akôm Anötö ndê
andu ti lau kaŋ si gameŋ.”
14 Lau bôliŋ ti lau tapec sêtêŋ Yisu si yêc
lôm dabuŋ ŋamakê, ma iŋ kôm ŋac ŋayham sa.
15 Ma balêkoc naŋ sêmbo gameŋ dinaŋ, n
aŋ sêmbwêc yom bocdec, “Hosana têŋ Dawid
ndê Atu!” Magoc têŋ ndoc dabuŋsiga atu-
tu ma kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga sêlic gêŋ dalô
naŋ Yisu kôm, ma sêŋgô balêkoc dau si yom,
dec kôm ŋac atac ŋandê atu.
16 Ma sêndac iŋ, “Am ŋgô balêkoc din-
dec sêmbwêc yom so, me?” Ma iŋ sôm,
“Mba! Sêto yom yêc bocdec bu, ‘*Anötö*
kêyaliŋ balêkoc ti lau sauŋ sa, tu bu sêhoc iŋ ndê
waê asê-ŋga.’ ”
17 Tiŋambu Yisu hu ŋac siŋ ma sa yêc malac
Jerusalem gi, ma têŋ ôbwêc dinaŋ iŋ yêc
malac Betani.

Yisu pucbo a kiŋ daŋ
(Mak 11:12-14, 20-24)

18 Têŋ bêbêc ganduc Yisu kêsêlêŋ bu mbu
têŋ Jerusalem ndi, ma gêŋ yô iŋ.
19 Ma iŋ gêlic a kiŋ daŋ kalhac seŋ ŋamakê,
goc têŋ a dau gi ma kêsalê a ŋandô. Tigeŋ a
dau ŋandô mba, iŋ tap ŋalauŋ ŋambwa sa. Dec
iŋ pucbo a dau ma sôm, “Am oc nem ŋandô
tiyham dom!” Ma ŋagahô a dau mbac.
20 Têŋ ndoc ŋgacsêŋomi sêlic gêŋ dau, dec
sêhêdaê ma sêndac dandi, “Bocke dec a dindê
mbac ŋagahô?”
21 Ma Yisu ô yom ma sôm, “Aö wasôm yom
ŋandô têŋ mac. Akêŋ whiŋ, ma atac lu-lu pi
Anötö ndê ŋaclai dom. Ma mac oc atôm bu
akôm tôm naŋ aö gakôm têŋ a dindê. Ma mac
oc atôm bu akôm gêŋ dalô atu-tu ŋatô whiŋ.
Oc nditôm mac asôm têŋ lôc dindê bu, ‘Puc
daôm sa, ma sip gwêc ŋalôm ndi,’ ma gêŋ dau
oc ŋandô sa.
22 Mac bu akêŋ whiŋ, goc gêŋ naŋ mac
ateŋ têŋ Anötö, naŋ iŋ oc kêŋ têŋ mac.”

Gêndac pi Yisu ndê ŋaclai ŋahu
(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

23 Yisu têŋ lôm dabuŋ gi, ma kêdôhôŋ lau
mbo lôm ŋamakê, ma dabuŋsiga atu-tu ti lau
bata Israel-ŋga sêtêŋ iŋ si. Ma sêndac iŋ, “Am
kôc ŋaclai yêc nde, bu kôm gêŋ hoŋ naŋ am
kôm? Asa kêŋ têŋ am?”
24 Ma iŋ sôm, “Gêŋ ŋamata-ŋga aö wakêŋ
gêndac daŋ têŋ mac. Mac aô aneŋ yom muŋ,
goc wasôm aneŋ ŋaclai ŋahu asê têŋ mac.
25 Mac asôm têŋ aö, asa kêŋ ŋaclai têŋ Jon,
dec iŋ kêku lau? Anötö kêŋ ŋaclai têŋ iŋ, me
mba?”
Goc ŋac sem yomgalôm pi Yisu ndê gêndac,
ma sêsôm têŋ dandi, “Yac bu dasôm bu Anötö
kêŋ ŋaclai têŋ Jon, goc iŋ oc ndac yac, ‘Tu
sake-ŋga mac akêŋ whiŋ Jon dom?’
26 Magoc yac bu dasôm bu Jon kêku lau
kêkuc ŋamalac nom-ŋga si gauc ŋambwa, dec
lau oc sêkôm yac ŋayom, ŋahu bu sêlic Jon bu
Anötö ndê propet daŋ.”
27 Bocdinaŋ sêsôm têŋ Yisu, “Yac aŋyalê
dom.” Ma iŋ sôm têŋ ŋac, “Ma bocdinaŋ aö
wasôm aneŋ ŋaclai ŋahu asê têŋ mac dom.”

Yom gôliŋ pi balê lu

28 Goc Yisu sôm têŋ ŋac, “Akôc gauc pi yom
dindec. Ŋgac daŋ ti iŋ ndê atu lu sêmbo. Têŋ
bêc daŋ iŋ ndac balê daŋ bocdec bu, ‘Aneŋ
balê, kwahic dec aö bu wandac am bu sôc
ôm wain-ŋga ndi ma nem gweleŋ.’
29 Ma balê dau sôm, ‘Mba, aö gatec!’ Tigeŋ
tiŋambu iŋ kac ndê ŋalôm kwi, ma sôc ôm gi
ma gêm gweleŋ.
30 Ma damba gi tap balê tilu-ŋga sa, ma
ndac iŋ bu nem gweleŋ ôm-ŋga. Ma iŋ sôm,
‘Aêc, oc wandi.’ Tigeŋ tiŋambu iŋ tec ma gi
dom.”
31 Dec Yisu ndac ŋac, “Mac gauc gêm sake?
Balê lu si asa kôm tôm damba tac whiŋ?” Ma
sêsôm, “Balê ŋamata-ŋga.” Goc iŋ sôm têŋ ŋac,
“Yomandô aö wasôm têŋ mac. Lau naŋ sêkôc
takis ma lauwhê seŋ-ŋga sêsôc Anötö ndê
gôliŋ ŋapu, sêhôc gêlêc mac lau dabuŋsiga ti
lau bata su.
32 Bu Jon hôc asê mac bu tôc lêŋ gitêŋ têŋ
mac, tigeŋ mac akêŋ whiŋ iŋ dom. Lau naŋ
sêkôc takis ma lauwhê seŋ-ŋga sêkêŋ whiŋ
iŋ ndê yom ma sem dau kwi. Ma têŋ têm
mac alic gêŋ naŋ lau dau sêkôm, naŋ mac am
daôm kwi dom, ma akêŋ whiŋ dom.”

Yom gôliŋ pi lau sêyob ôm wain-ŋga
(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

33 Ma Yisu sôm, “Aŋgô yom gôliŋ daŋ tiy-
ham. Ŋgac daŋ sô ôm wain-ŋga daŋ, sô tuŋ
kêgihi, kêmasaŋ gameŋ sêmasaŋ wain ŋakwi-
ŋga, ma kwê andu baliŋ daŋ, bu lau sêlhac
ma sêtip lau kaŋ. Goc iŋ kêŋ ôm dau têŋ lau
ŋatô sêyob, ma kölhö gi mbo gameŋ daŋ.
34 Têŋ ndoc sêhoŋ ôm dau ŋandô sa-ŋga,
naŋ iŋ kêkiŋ lau akiŋ ŋatô sêtêŋ lau sêyob
ôm-ŋga si, bu sêkêŋ wain ŋandô ŋatô têŋ ŋac.
35 Magoc ŋac sêlô lau akiŋ dau dôŋ. Sic
ŋgac akiŋ daŋ ŋamlic ŋandê, sic daŋ ndu, ma
sêtuc daŋ ŋa hoc.
36 Ma tiŋambu ôm ŋadau kêkiŋ lau akiŋ toŋ
hic atu tiyham, magoc lau naŋ sêyob iŋ ndê
ôm, naŋ sêkôm mêtê kaiŋ tigeŋ têŋ ŋac.
37 Tiŋambu iŋ kêkiŋ iŋ ndê atuŋgac têŋ ŋac
gi, bu iŋ gauc gêm bu ŋac oc sêtoc iŋ ndê atu
dau sa.

† **21:12:** Lau ŋalôm sawa naŋ gitôm dom bu sênemlhi domba bu sêkêŋ ti da, naŋ semlhi balusi bu sêkêŋ ti da. (Alic Lev 5:7; 12:6; 14:22; ma Luk 2:22-24).

38 Tigeŋ têŋ têm lau sêyob ôm-ŋga sêlic
ŋadau ndê atu dau kêsêlêŋ meŋ, naŋ sêsôm
têŋ dandi, ‘Balê kêlê oc wêkaiŋ ôm dindec ti
ndê gêŋ lêŋsêm. Bocdinaŋ dandic iŋ ndu, ma
dakôc ôm dindec su ti yac neŋ.’
39 Goc sêlô iŋ dôŋ ma sêhê iŋ sa awê gi, ma
sic iŋ ndu.”
40 Yisu gic bata yom gôliŋ dau, ma ndac,
“Têŋ ndoc ôm ŋadau mbu meŋ, naŋ iŋ oc kôm
sake?”
41 Ma sêsôm têŋ iŋ, “Ôm ŋadau oc ndic lau
sac dinaŋ ndu, ma kêŋ ndê ôm têŋ lau ŋatô
sêyob. Ma ŋac oc sêkêŋ ôm ŋandô têŋ iŋ têŋ
ndoc sêhoŋ ŋandô sa-ŋga.”
42 Goc Yisu sôm têŋ ŋac, “Gauc nem yom
naŋ sêto yêc bocdec bu, ‘*Hoc naŋ lau sêkwê
andu-ŋga sêtec, naŋ kwahic dec ti hoc ŋamata-
ŋga yêc andu dau. Pômdau kôm gêŋ dau, ma
yac alic ŋayham.*’ Mac asam yom dau su, me
mba?
43-44 [*Asa naŋ peŋ tu hoc dinaŋ-ŋga, naŋ oc
niŋga, ma hoc dau bu peŋ pi ŋamalac, dec oc sec
iŋ popoc.*] Bocdinaŋ aö wasôm têŋ mac, bu
Anötö oc seŋ mac su bu ayob lau naŋ sêmbo
iŋ ndê gôliŋ ŋapu, naŋ tiyham dom. Ma iŋ
oc êŋyaliŋ lau ŋatô sa bu sêyob iŋ ndê lau,
naŋ oc sêkôm gweleŋ ŋapep ma sênem ŋandô
ŋayham.”
45 Dabuŋsiga atu-tu ti lau Palêsai sêŋgô
Yisu ndê yom gôliŋ dinaŋ, ma sêŋyalê bu
yom dau hêganôŋ ŋac.
46 Dec sêŋsalê lêŋ bu sêkôc iŋ dôŋ, magoc
sêtöc lau, bu lau hoŋ sêlic iŋ bu propet daŋ.

22

Yom gôliŋ pi mwasiŋ atu
(Luk 14:16-24)

1 Ma Yisu sôm yom gôliŋ daŋ tiyham têŋ
ŋac bocdec bu,
2 “Ŋalêŋ naŋ Anötö kêgalêm lau sa bu
sêmbo iŋ ndê gôliŋ ŋapu, naŋ bocdec. Kiŋ
daŋ kêmasaŋ mwasiŋ atu daŋ tu iŋ ndê
atuŋgac naŋ bu nem awhê-ŋga.
3 Ma iŋ kêkiŋ iŋ ndê lau akiŋ bu sêkêŋ
ahen lau naŋ sic waê bu sêneŋ mwasiŋ dau.
Magoc ŋac hoŋ sêtec bu sêmeŋ.
4 Goc iŋ kêkiŋ lau akiŋ ŋatô ma sôm, ‘Mac
asa andi asôm têŋ lau naŋ aö kagalêm ŋac sa
su, bu aö kamasaŋ gêŋ hoŋ pacndê su. Aneŋ
lau sic makao tôp ŋayham ndu su, bocdinaŋ
dec ameŋ aneŋ mwasiŋ dau.’
5 Tigeŋ lau hoŋ sêtec iŋ ndê yom dau, ma
sêmbo si gêŋ. Ŋatô sêsôc ôm si, ma ŋatô sem
si gweleŋ awa-ŋga.
6 Ma ŋatô sêlô Kiŋ ndê lau akiŋ dôŋ, sêkôm
ŋatô ŋayom, ma sic ŋatô ndu.
7 Goc Kiŋ dau tac ŋandê atu. Ma iŋ kêkiŋ
iŋ ndê lau siŋ-ŋga ma ŋac sic lau sac dinaŋ
ndu. Ma sêkêŋ ya gêŋ ŋac si malac hoŋ su.
8 “Goc iŋ sôm têŋ ndê lau akiŋ, ‘Aö ka-
masaŋ gêŋ hoŋ su. Magoc aö galic lau naŋ
aö kagalêm ŋac sa, naŋ gitôm dom bu sêneŋ
mwasiŋ dau.
9 Bocdinaŋ asa seŋ malac-ŋga andi, ma
aŋgalêm lau bocke naŋ mac bu atap sa, naŋ
sa sêmeŋ ma sêneŋ mwasiŋ dau.’
10 Goc ŋac sêsa seŋ si ma sêŋsalê lau, ma
sêhoŋ lau daêsam sa, lau ŋayham ma lau
sac sêwhiŋ sêmeŋ, e andu ŋalôm atu sêneŋ
mwasiŋ-ŋga meŋhu.
11 “Têŋ ndoc Kiŋ meŋ bu lic iŋ ndê ŋacleŋ
dinaŋ, dec iŋ gêlic ŋgac daŋ naŋ sôc ŋakwê
mwasiŋ-ŋga dom.
12 Ma iŋ ndac, ‘Bocke dec am sôc mweŋ,
magoc am sôc ŋakwê mwasiŋ-ŋga dom?’ Ma
ŋgac dau ndê yom mba.
13 Goc Kiŋ sôm têŋ iŋ ndê lau akiŋ, ‘Mac
asô iŋ ndê amba ti gahi dôŋ, ma atuc iŋ sa
awê ndi mbo gameŋ ŋasec-ŋga. Yêc dê lau oc
sêtaŋ atu ti lhô êŋsiŋ pi dau.’ ”
14 Goc Yisu gic bata yom dau ma sôm,
“Anötö kêgalêm lau daêsam sa, magoc iŋ oc
kôc ŋac hoŋ sa dom.”

Lau bu sêtim Yisu pi yom takis-ŋga
(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

15 Têŋ dinaŋ lau Palêsai sêsa si, ma sêmasaŋ
yom bu sêtim Yisu bu sôm yom so daŋ.
16 Goc sêŋkiŋ ŋac si lau ŋatô sêwhiŋ lau
Israel-ŋga ŋatô naŋ sêpuc Herod ma lau
Rom-ŋga si gôliŋ dôŋ, naŋ sêtêŋ iŋ si, ma
sêsôm têŋ iŋ, “Kêdôhôŋwaga, yac aŋyalê bu
am ŋgac sôm yom ŋandô-ŋga, ma bu am whê
Anötö ndê lêŋ sa ti yom ŋandô. Ma am gauc
gêm lau si waê dom, magoc toc ŋac hoŋ sa
ŋalêŋ tigeŋ.
17 Boc-dinaŋ sôm asê têŋ yac. Solop bu
dakêŋ takis têŋ †Sisa, me mba?”
18 Yisu kêyalê su bu ŋac bu sêtim iŋ, dec
sôm, “Mac lau daêtim-ŋga! Tu sake-ŋga mac
bu atim aö?
19 Atôc mone anemlhi takis-ŋga daŋ têŋ
aö.” Goc sêkêŋ denarias tigeŋ têŋ iŋ.
20 Ma iŋ ndac ŋac, “Asa ndê ŋagatu ti ŋaê
yêc mone dindec?”
21 Ma sêsôm, “Sisa ndê.” Goc iŋ sôm, “Bocd-
inaŋ atoc Sisa sa ŋa gêŋ naŋ gic iŋ ŋawaê, ma
atoc Anötö sa ŋa gêŋ naŋ gic iŋ ŋawaê.”
22 Têŋ ndoc sêŋgô Yisu ndê yom dinaŋ,
naŋ sêhêdaê tu iŋ ndê gauc-ŋga, ma sêhu iŋ
siŋ ma sêlhö si.

Lau Sadiusi bu sêtim Yisu pi yom datisa
akêŋ lau batê-ŋga
(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

23 Têŋ bêc dinaŋ lau ŋatô akêŋ Sadiusi si
toŋ sêtêŋ Yisu si bu sêkêŋ gêndac têŋ iŋ. Lau
dau sêkêŋ whiŋ bu dom lau batê oc sêtisa
tiyham.
24 Ma sêsôm têŋ iŋ, “Kêdôhôŋwaga, Moses
to yom pi ŋgac naŋ gêm awhê sa su magoc
mbac ndu ma iŋ ndê balêkoc mba. Moses
ndê yom sôm têŋ yac bu ŋgac dau ndê asi

nem awhê sawa dau, ma kwê balêkoc asê tu
dôwa-ŋga.
25 Têŋ ndoc daŋ, asidôwa 7 sêmbo sêwhiŋ
yac. Ŋgac ŋamata-ŋga gêm awhê sa magoc iŋ
mbac ndu ma balêkoc mba. Ma ŋgac tilu-ŋga
gêm dôwa ndê awhê sawa.
26 Magoc iŋ mbac ndu, ma ŋalêŋ tigeŋ ŋgac
titö-ŋga sip e gi têŋ ŋgac ŋambu-ŋga ŋac sem
awhê sawa, magoc sêmbac ndu ma balêkoc
mba.
27 Ma tiŋambu awhê dau mbac ndu.
28 Kwahic dec yac bu andac am bocdec
bu. Lau batê bu sêtisa tiyham tôm lau ŋatô
sêsôm, goc awhê dau oc ti asidôwa 7 dinaŋ si
asa nawhê? Bu ŋac hoŋ sem iŋ su têŋ ndoc
sêmbo tali."
29 Goc Yisu ô yom ma sôm, "Mac akôc gauc
so, bu mac aŋyalê Anötö ndê yom ti iŋ ndê
ŋaclai dom.
30 Têŋ têm ŋambu-ŋga naŋ lau batê sêtisa,
naŋ lau oc sênem dau dom. Ŋac oc sêmbo
sêtôm aŋela undambê-ŋga.
31 Ma yom daŋ tiyham tôc asê bu lau batê
oc sêtisa. Gauc nem Anötö dau ndê yom, naŋ
mac asam su.
32 Iŋ sam dau bu Abraham, ma Aisak, ma
Jakob si Anötö. Lau batê bu sêtisa dom, dec
tu sake-ŋga Anötö sam dau bu lau tö dinaŋ si
Anötö? Iŋ lau batê si Anötö dom, iŋ lau tali
si Anötö."
33 Ŋalêŋ dinaŋ Yisu kêdôhôŋ lau, ma lau
hoŋ naŋ sêŋgô iŋ ndê yom dinaŋ sêhêdaê.

Yomsu ŋamata-ŋga
(Mak 12:28-34; Luk 10:25-28)

34 Lau Sadiusi sêŋgô Yisu ndê yom dinaŋ
ma ŋac si yom mba. Ma lau Palêsai sêŋgô gêŋ
dau ŋawaê, goc ŋac si lau ŋatô sêtêŋ Yisu si.
35 Ŋac si daŋ iŋ gwalam akwa yomsu-ŋga
ma iŋ bu êŋsahê Yisu dec ndac iŋ bocdec bu,
36 "Kêdôhôŋ-waga, yêc Moses ndê buku,
yomsu bocke ti yomsu ŋamata-ŋga?"
37 Ma Yisu ô yom ma sôm, "Yomsu naŋ
sôm, '*Am atac whiŋ Pômdau am nem Anötö, ti
nem ŋalôm sambuc, ma ti gatôm sambuc, ma
ti nem gauc sambuc.*'
38 Yomsu dinaŋ tiŋamata ma hôc gêlêc
yomsu ŋatô hoŋ su.
39 Ma yomsu tilu-ŋga naŋ gitôm ŋamata-
ŋga, naŋ sôm, '*Atac whiŋ nem asidôwai gitôm
am atac whiŋ daôm.*'
40 Yomsu lu dinaŋ sêpiŋ yom hoŋ naŋ
Moses ti lau propet sêto, naŋ dôŋ sêpitigeŋ."

Yisu kêsahê lau si gauc pi Mesaya
(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

41 Lau ŋatô akêŋ Palêsai si toŋ sêlhac dinaŋ,
dec Yisu ndac ŋac,
42 "Mac asôm sake pi Mesaya? Iŋ asa ndê
atuŋgac?" Ma sêsôm têŋ iŋ bu, "Mesaya iŋ
Dawid ndê Atu."
43 Goc Yisu sôm, "Ma bocke Dawid dau
sam Mesaya bu iŋ dau ndê Pômdau? Ŋalau
Dabuŋ puc Dawid dôŋ, dec iŋ to yom yêc
bocdec bu,
44 '*Anötö sôm têŋ aneŋ Pômdau, "Am ndöc aö
amaŋ andô-ŋga e nditôm aö wakêŋ nem ŋacyo
sêsôc am gahim ŋapu."* '
45 Bocdinaŋ Dawid dau sam Mesaya bu
Pômdau, ma bocke mac asam Mesaya bu
Dawid ndê Atu?"
46 Ma ŋac si daŋ gitôm dom bu ô iŋ ndê
yom. Ma tiŋambu lau hoŋ sêtöc dau bu sêkêŋ
gêndac têŋ iŋ tiyham.

23

Yisu pu lau bata Israel-ŋga
(Mak 12:38-39; Luk 13:34-35; 20:45-46)

1 Goc Yisu sôm têŋ lau daêsam naŋ sêkac
dau sa sêmbo, ma têŋ iŋ ndê ŋgacsêŋomi bu,
2 "Lau Palêsai ti lau †Skraib sêndôhôŋ
Anötö ndê yomsu têŋ lau, tôm Moses kôm têŋ
têm ŋamata-ŋga.
3 Bocdinaŋ asôc ŋac ŋapu, ma aŋgô ŋac si
yom. Magoc aŋkuc ŋac si mêtê dom, bu ŋac
lau sêtim yom lau-ŋga. Sêsôm yom ŋayham-
ŋayham, magoc ŋac dau sêŋkuc si yom dau
dom.
4 Ma yomsu daêsam naŋ sêkêŋ têŋ lau,
naŋ kêŋ ŋawapac atu têŋ ŋac, magoc ŋac dau
sêkôm gêŋ daŋ tu sênem lau dau sa-ŋga dom.
5 "Ma gêŋ hoŋ naŋ ŋac sêkôm, naŋ sêkôm
yêc lau si aŋgô-ŋga tu sêtoc dau sa-ŋga.
Yomsu ti apaŋ naŋ sêkic pi dau, naŋ sêmasaŋ
atu-tu tu lau sêlic-ŋga, ma sêsôc ŋakwê ti
ŋabala baliŋ.*
6 Ŋac atac whiŋ bu sêndöc lau tiwaê si pôŋ
yêc lau si mwasiŋ ŋalôm, ma yêc lôm wê-ŋga.
7 Ŋac tac whiŋ bu lau sêhê mwalêc ŋac yêc
malac lôm, ma bu lau hoŋ sêtoc ŋac sa ma
sêsam ŋac bu 'Kêdôhôŋwaga.'
8 "Magoc aŋkuc ŋac si mêtê dom. Mac
hoŋ ambo nom atôm asidôwai, ma mac
nem kêdôhôŋ-waga tigeŋ mbo. Tu dinaŋ-
ŋga solop dom bu lau sêsam mac bu
'Kêdôhôŋwaga.'
9 Ma asam lau nom-ŋga bu mac nem
damami dom, bu mac nem Damam tigeŋ
mbo undambê.
10 Ma mac nem ŋadau tigeŋ mbo, naŋ
Mesaya, dec solop dom bu lau sêsam mac bu
ŋac si ŋadau.
11 Asa naŋ gêm akiŋ mac, naŋ ti ŋamalac
ŋamata-ŋga yêc Anötö aŋgô-ŋga.

* **23:5:** Lau Palêsai sêto yomsu ŋatô sip bapia ma sêkêŋ sip apaŋ sauŋ, goc sêkic pi si sêcbala ti amba têŋ ndoc sêteŋ mbec. Ŋac gauc gêm bu Anötö gic yomsu ŋac bu sêkôm bocdinaŋ - alic Eks 13:9, 16; Diut 6:4-9; ma 11:13-21. Ma sêsôc ŋakwê ti ŋabala bu sêtôc asê bu ŋac lau sem akiŋ Anötö-ŋga - alic Nam 15:37-41. Magoc lau Palêsai ti lau Skraib sêmasaŋ apaŋ atu, ma ŋakwê ti ŋabala baliŋ, tu bu sêtoc dau sa ma sêhôc gêlêc lau ŋatô su-ŋga.

12 Bu asa naŋ toc dau sa, naŋ Anötö oc
êŋgwiniŋ iŋ, ma asa naŋ kêgwiniŋ dau, naŋ
Anötö oc toc iŋ sa.
13 “Oyaê mac lau Skraib ti Palêsai! Mac
lau atim yom lau-ŋga! Mac nem lêŋ kalhac
lau ahuc bu sêsôc Anötö ndê gôliŋ ŋapu dom.
Mac daôm asôc iŋ ŋapu dom, ma lau naŋ tac
whiŋ bu sêsôc iŋ ŋapu, naŋ mac alhac ŋac
ahuc. [
14 Oyaê mac lau Skraib ti lau Palêsai, mac
lau atim yom lau-ŋga. Mac ateŋ mbec baliŋ
bu atoc daôm sa yêc lau si aŋgô-ŋga, magoc
têŋ ndoc lau sêlic mac dom, naŋ mac aŋsau
lauwhê sawa bu aŋgaho ŋac si andu su. Tu
dinaŋ-ŋga Anötö oc kêŋ ŋagêyô sac sambuc
têŋ mac.]
15 “Oyaê mac lau Skraib ti Palêsai! Mac lau
atim yom lau-ŋga! Mac aŋsêlêŋ seŋ baliŋ yêc
b aö ma yêc gwêc, bu atap sêŋom daŋ sa tu
êŋkuc mac-ŋga. Mac Sadaŋ ndê lau mac! Ma
têŋ ndoc mac ahê sêŋom daŋ kêkuc mac, naŋ
mac akôm iŋ ti Sadaŋ ndê balêkoc daŋ, hôc
gêlêc mac daôm su.
16 “Oyaê! Mac bu atôc seŋ têŋ lau ŋatô,
magoc mac daôm tampec. Têŋ ndoc lau
sêsôm yom pi lôm dabuŋ tu bu sêpuc si yom
dôŋ-ŋga, naŋ mac asôm bu ŋac si yom iŋ yom
ŋambwa. Magoc têŋ ndoc sêsôm yom pi gôlôŋ
gol naŋ yêc lôm dabuŋ tu bu sêpuc si yom
dôŋ-ŋga, naŋ mac asôm bu yom dau tidôŋ su,
ma gitôm dom bu sêseŋ su.
17 Mac lau tampec, gauc mbasi. Gêŋ sake
hôc gêlêc su? Gol, me lôm dabuŋ naŋ kôm gol
dau ti gêŋ dabuŋ?
18 Ma lau bu sêsôm yom pi alta naŋ kalhac
lôm dabuŋ tu bu sêpuc si yom dôŋ-ŋga, naŋ
mac asôm bu ŋac si yom iŋ yom ŋambwa.
Magoc ŋac bu sêsôm yom pi da naŋ kalhac
alta ŋahô, naŋ mac asôm bu yom dau tidôŋ.
19 Mac lau tampec! Gêŋ sake ti gêŋ ŋamata-
ŋga? Da, me alta naŋ kôm da dau ti dabuŋ?
20 Asa naŋ sôm yom pi alta, naŋ sôm pi alta
ma pi gêŋ hoŋ naŋ kalhac alta ŋahô whiŋ.
21 Ma asa naŋ sôm yom pi lôm dabuŋ, naŋ
sôm pi lôm dau, ma pi Anötö naŋ ti lôm
dabuŋ ŋadau, naŋ whiŋ.
22 Ma asa naŋ sôm yom pi undambê, naŋ
sôm pi Anötö ndê pôŋ atu, ma pi Anötö naŋ
ndöc pôŋ ŋahô, naŋ whiŋ.
23 “Oyaê mac lau Skraib ti Palêsai. Mac
lau atim yom lau-ŋga! Mac awhê gêŋ sauŋ-
sauŋ ôm-ŋga hoŋ kôc gi toŋ amaŋlu, ma
akêŋ toŋ daŋ ti da. Magoc mac ahu mêtê
ŋandô yomsu-ŋga siŋ. Mêtê atu hêganôŋ mac
tamwalô lau, ma amatôc lau si yom ŋalêŋ
gitêŋ, ma akôm nem yom ŋandô sa. Mêtê hoŋ
dinaŋ iŋ gêŋ atu! Solop bu mac akôm gêŋ
sauŋ-sauŋ tôm yomsu sôm, magoc akôm gêŋ
atu-tu whiŋ.
24 “Mac lau tampec naŋ akôm bu atôc seŋ
têŋ lau ŋatô. Mac atôm lau naŋ sêhêgo dau
bu sêŋgati gêŋ golop atêc naŋ poc bu ŋahô,
naŋ sa, magoc gêŋ ŋadômbwi atu naŋ poc bu
dau ŋalôm, naŋ sêlic apu.
25 “Oyaê mac lau Skraib ti Palêsai, mac
lau atim yom lau-ŋga! Mêtê tamgatu gêŋ
ti aneŋ gêŋ ŋawahô-ŋga hôc mac nem ŋalôm
ahuc. Bocdinaŋ mac atôm laclhu ti pele naŋ
sêŋgwasiŋ ŋadômbwê-ŋga ŋambwa ŋawasi sa.
26 O lau Palêsai, mac lau tampec! Gêŋ
ŋamata-ŋga aŋgwasiŋ laclhu ti pele ŋalôm
ŋawasi sa, goc gêŋ awê-ŋga oc ŋawasi sa boc-
dinaŋ.
27 “Oyaê mac lau Skraib ti Palêsai, mac lau
atim yom lau-ŋga! Mac atôm sêhô naŋ sêsê
pen pi gi e ŋawasi sêp sambuc ma lau sêlic
ŋayham. Magoc yêc sêhô dau ŋalôm lau batê
si ŋakwa ti gêŋ mbôp meŋhu.
28 Ma mac lau daôm bocdinaŋ. Lau sêlic
gêŋ awê-ŋga naŋ mac akôm, dec gauc gêm bu
mac lau gitêŋ. Magoc yêc mac nem ŋalôm,
mêtê tasaŋ ma mêtê aŋgilì yomsu-ŋga hôc
mac ahuc.
29 “Oyaê mac lau Skraib ti Palêsai, mac lau
atim yom-ŋga! Mac amasaŋ sêhô ti gôlôŋ
atu, tu bu atoc lau propet ti lau gitêŋ naŋ
mac apami sic ndu muŋ su, naŋ sa.
30 Ma mac asôm bu mac bu ambo têŋ
apami si têm, dec mac oc aŋkuc ŋac si lêŋ
sêkêc propet dau si dac siŋ-ŋga dom.
31 Mac nem yom dinaŋ tôc asê bu mac asa
akêŋ lau Israel-ŋga naŋ sic lau propet ndu.
32 Bocdinaŋ dec mac akôm mêtê sac tôm
apami sêkôm.
33 Mac mboc, ma mboc ŋatui mac! Gitôm
dom bu mac awê Anötö ndê matôc sa. Iŋ oc
êŋkiŋ mac asip lambwam andi.
34 “Aŋgô! Aö waŋkiŋ lau propet ma lau
tigauc, ma lau ŋatô bu sêndôhôŋ mac. Magoc
mac oc andic ŋac lic ŋandê yêc mac nem lôm
wê-ŋga, ma ambulu ŋac alom-alom malac.
Ma ŋac si lau ŋatô mac oc andic ndu, ma
andic ŋatô pi a gicso dau sêndi.
35 Bocdinaŋ mac oc atap ŋagêyô sa tu lau
gitêŋ hoŋ si dac, naŋ apami sêkêc siŋ-ŋga.
Abel iŋ ŋgac ŋamata-ŋga, ma Berekaya ndê
atu Sekaria iŋ ŋgac ŋambu-ŋga.† Sekaria iŋ
ŋgac naŋ sic ndu yêc lôm dabuŋ ma alta naŋ
kalhac lôm dau ŋasactô, naŋ ŋalhu.
36 Yomandô wasôm têŋ mac. Mac lau
têm dindec-ŋga oc atap matôc sa pi lau hoŋ
dinaŋ si dac.
37 “O Jerusalem, Jerusalem. Mac ac Anötö
ndê lau propet ndu, ma lau gitêŋ naŋ iŋ
kêkiŋ têŋ mac, naŋ mac atuc ŋa hoc ndu.
Ndoc daêsam aö tac whiŋ bu wandic mac
sa asôc Anötö ndê gôliŋ ŋapu tiyham, gitôm

† **23:35:** Yisu sôm yom dinaŋ hêganôŋ lau gitêŋ hoŋ naŋ lau Israel sic ndu, naŋ sêto ŋamiŋ yêc Yom Lêŋsêm Akwa. Abel iŋ ŋgac ŋamata-ŋga - alic Gen 4:8, ma Sekaria iŋ ŋgac ŋambu-ŋga - alic 2 Kr 24:20-22.

mbac dalec dinda gic ŋatu sa sêsôc ŋamakê
ŋapu. Tigeŋ mac atec.
38 Bocdinaŋ Anötö oc hu mac ti mac nem
andu siŋ.
39 Aö wasôm têŋ mac, bu mac oc alic aö
tiyham dom e mac asôm, ‘Tampiŋ Mesaya
naŋ meŋ gêm Pômdau aŋgô.’ ”

24

Yisu sôm yom pi lôm dabuŋ Jerusalem-ŋga
(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

1 Yisu hu lôm dabuŋ ŋagameŋ siŋ ma bu
êŋsêlêŋ ndi, ma iŋ ndê ŋgacsêŋomi sêtêŋ iŋ
si. Ma sêsôm yom pi lôm dabuŋ ma pi gêŋ
ŋayham hoŋ naŋ lau sêkwê yêc gameŋ dinaŋ.
2 Magoc iŋ sôm, “Mac alic gêŋ hoŋ dindec.
Aö wasôm yom ŋandô têŋ mac, bu ŋacyo oc
sêseŋ hoc hoŋ dindec su e hoc daŋ ndöc hoc
daŋ ŋahô tiyham dom.”

Gêŋ wapac têm ŋambu-ŋga-ŋga
(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

3 Tiŋambu Yisu ndöc Lôc Olib, ma iŋ ndê
ŋgacsêŋomi tawasê sêtêŋ iŋ si, ma sêndac,
“Sôm têŋ yac, ŋawapac naŋ am sôm yom pi,
naŋ oc hôc asê Jerusalem têŋ têm bocke?
Ma gêŋ sake oc kêŋ puc yac bu am oc mbu
mweŋ, ma bu bêc ŋambu-ŋga oc hôc asê?”
4 Goc iŋ sôm, “Ayob daôm ŋapep bu lau daŋ
sêŋsau mac dom.
5 Bu lau daêsam oc sêŋsau bu sênem aö
aŋôŋ ma sêsôm, ‘Aö Mesaya dauŋ dec!’ Ma
ŋac oc sêŋsau lau daêsam.
6 Ma têŋ ndoc mac aŋgô ŋawaê bu lau sic
siŋ têŋ dau me sêmasaŋ dau tu sêndic siŋ-ŋga,
naŋ asö dom. Bu gêŋ hoŋ dinaŋ gic waê bu
meŋ hôc asê, magoc têm ŋambu-ŋga yêc dôŋ
yêc.
7 Kiŋ nom-ŋga oc sêkêŋ kisa dau, ma lau
gameŋ daŋ oc sêndic siŋ têŋ lau gameŋ daŋ.
Ma tôbôm ti tiyhô atu oc sêkôm gameŋ ŋatô
tisac.
8 Gêŋ hoŋ dinaŋ oc ndic hu ŋawapac
têm ŋambu-ŋga-ŋga gitôm awhê naŋ kêsahê
balêkoc tuŋ iŋ ma gêŋ dau gic hu ŋandê atu
naŋ iŋ oc hôc tu kôc balêkoc-ŋga.
9 “Têŋ ndoc dinaŋ lau oc sêkôc mac dôŋ ma
sêkôm mac ŋayom, ma sêndic mac nem ŋatô
ndu. Lau nom-ŋga hoŋ oc atac tec mac tu
mac aŋkuc aö-ŋga.
10 Têŋ têm dinaŋ lau daêsam oc sêhu si
sêkêŋ whiŋ aö siŋ, ma ŋac oc sêhoc si lau ŋatô
asê ma sêtec dandi.
11 Ma propet tasaŋ daêsam oc sêhôc asê ma
sêŋsau lau daêsam.
12 Mêtê sac oc êŋsôwec tiatu e lau daêsam
oc sêhu mêtê atac whiŋ asidôwai-ŋga siŋ.
13 Magoc asa naŋ bu lhac ŋaŋga ma hu aö
siŋ dom e ndê têm pacndê, naŋ oc tap Anötö
ndê mwasiŋ nem iŋ si-ŋga sa.
14 Ma bêc ŋambu-ŋga oc hôc asê dom, e
lau sêhoc ŋawaê ŋayham pi Anötö ndê gôliŋ
asê, tôm nom ŋagameŋ sambob, ma lau hoŋ
sêŋgô su.”

Ŋawapac gameŋ Judia-ŋga
(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

15 Ma Yisu gic têku yom ma sôm, “Propet
Daniel hoc yom asê gwanaŋ su, pi gêŋ sac
sambuc* naŋ lau oc sêkêŋ lhac lôm dabuŋ,
naŋ oc kôm gameŋ tisac.” (Asa naŋ sam yom
dindec, naŋ kôc gauc pi ŋapep, bu ŋahu yêc
siŋ dau.)
16 “Têŋ ndoc mac alic gêŋ sac dinaŋ, naŋ
mac lau hoŋ naŋ ambo gameŋ Judia-ŋga
alhö api gameŋ lôc-ŋga andi.
17 Alhö ŋagahô, ma gauc nem mac nem gêŋ
daŋ dom. Lau naŋ sêndöc andu ŋasactô, naŋ
sêsôc andu ŋalôm bu sêkôc ŋac si gêŋ daŋ sa
dom.
18 Ma ŋac naŋ sêmbo ôm, naŋ bocdinaŋ.
Sêkac dau kwi bu sêkôc si gêŋ ŋatô dom.
19 Oyaê. Lauwhê tidaê, ma ŋac naŋ sêkêŋ
su têŋ balêkoc, naŋ oc sêtap ŋawapac atu sa
têŋ têm dinaŋ.
20 Ateŋ mbec bu têm ŋawapac-ŋga dinaŋ
tap ma sa têŋ ndoc uhô-ŋga me têŋ bêc
Sabat-ŋga daŋ dom.
21 Bu ŋawapac têm dinaŋ-ŋga oc hôc gêlêc
ŋawapac hoŋ su. Têŋ têm ŋamata-ŋga e meŋ
têŋ kwahic dec, ŋawapac atu kaiŋ dinaŋ daŋ
hôc asê su dom. Ma tiŋambu ŋawapac kaiŋ
dinaŋ oc hôc asê tiyham dom.
22 Anötö oc tawalô lau naŋ iŋ kêyaliŋ ŋac
sa su, ma tu dinaŋ-ŋga iŋ oc kêŋ têm ŋawapac-
ŋga dau tiapê. Bu mba, ma têm d au tibaliŋ,
goc lau hoŋ oc sêniŋga.
23 “Têŋ têm dinaŋ, lau daŋ bu sêsôm têŋ
mac bu, ‘Alic, Mesaya dec meŋ,’ me ‘Mesaya
dau dê,’ naŋ akêŋ whiŋ ŋac dom.
24 Bu lau naŋ sêŋsau bu ŋac Mesaya, ma
propet tasaŋ oc sêhôc asê sêmeŋ, ma sêkôm
gêŋ dalô atu-tu bu sêŋsau lau. Ma ŋac oc
sêŋsahê bu sêtim lau naŋ Anötö kêyaliŋ ŋac
sa, naŋ sêwhiŋ.
25 Aŋgô ŋapep, bu aö gasôm gêŋ hoŋ dindec
têŋ mac gwanaŋ.
26 Bocdinaŋ, lau bu sêsôm, ‘Mesaya kêlê
mbo gameŋ sawa,’ naŋ asa andi dom. Ma bu
sêsôm, ‘Mesaya kelec mbo andu daŋ ŋalôm,’
naŋ akêŋ whiŋ dom.
27 Ŋamalac ndê Atu oc mbu meŋ ŋagahô eŋ,
gitôm sickac naŋ gic hep tigeŋ, ma umboŋ
ŋasawa sambuc ŋawê sa.

* **24:15:** Alic Dan 9:27; 11:31; ma 12:11. Daniel ndê yom hêganôŋ anötö tasaŋ Seus ndê gwam naŋ Antiokus Epipanes kêŋ kalhac lôm dabuŋ têŋ yala 168BC. Yisu ndê yom tôc asê bu gêŋ kaiŋ dinaŋ oc hôc asê tiyham têŋ têm ŋambu-ŋga. Lau ŋatô gauc gêm bu yom dau hêganôŋ lau Rom-ŋga naŋ seŋ lôm dabuŋ popoc têŋ yala 70AD. Ma lau ŋatô gauc gêm bu yom dau hêganôŋ gêŋ naŋ sêto yom pi yêc 2 Tes 2:4; ma Rev 13:14-15.

28 Mac bu alic macmpoŋ sêŋgihi sêmbo,
naŋ aŋyalê bu gêŋ daŋ mbac ndu yêc. Ma
bocdinaŋ gêŋ hoŋ dindec kêŋ puc mac pi
ndoc Ŋamalac ndê Atu mbu meŋ-ŋga.”

Ŋamalac ndê Atu ndê bêc mbu meŋ-ŋga
(Mak 13:24-31; Luk 21:25-33)

29 “T êŋ ndoc ŋawapac-ŋga dinaŋ pacndê,
goc ac oc nem ganduc, ma ayô oc ŋawê sa
dom. Gêŋ ti ŋaclai naŋ sêlhac umboŋ oc
wiwic sa, ma tata oc sêpeŋ akêŋ umboŋ.
30 Têŋ ndoc dinaŋ lau titoŋ-titoŋ nom-ŋga
hoŋ oc sêlic gêŋ dalô yêc umboŋ, naŋ kêŋ
puc ŋac bu Ŋamalac ndê Atu oc mbu meŋ, ma
ŋac hoŋ oc sêtaŋ daŋgibo atu. Ma ŋac oc sêlic
Ŋamalac ndê Atu dau meŋ ndöc dao ŋahô ti
ŋawasi ma ŋaclai atu.
31 Goc iŋ oc êŋkiŋ iŋ ndê aŋela sêndic dahuc
taŋ atu, ma sêsa sêtêŋ nom ŋabatiŋ ti un-
dambê ŋabatiŋ hoŋ, bu sêndic lau naŋ iŋ
kêyaliŋ ŋac sa su, naŋ sa.
32 “Gauc nem a laŋ. Têŋ ndoc mac alic
ŋalauŋ wakuc bu lêc, naŋ aŋyalê bu ndoc ac-
ŋga meŋ kêpiŋ.
33 Ma bocdinaŋ têŋ ndoc mac alic gêŋ naŋ
aö gasôm yom pi, naŋ aŋyalê bu Ŋamalac ndê
Atu ndê bêc mbu meŋ-ŋga meŋ kêpiŋ su,
gitôm iŋ meŋ kalhac gatam nem andu-ŋga.
34 Yomandô! Lau têm dinaŋ-ŋga oc sêmbac
ndu dom e gêŋ hoŋ dinaŋ hôc asê.
35 Undambê ti nom oc niŋga, magoc aneŋ
yom daŋ oc niŋga dom. Gêŋ hoŋ oc ŋandô sa
tôm aö gasôm.”

Lau daŋ sêŋyalê Yisu ndê bêc mbu meŋ-ŋga dom
(Luk 17:26-36)

36 Ma Yisu sôm, “Ŋamalac daŋ kêyalê bêc
me acgatu naŋ Ŋamalac ndê Atu oc mbu
meŋ, naŋ dom. Aŋela undambê-ŋga sêŋyalê
dom, ma Anötö ndê Atu kêyalê dom. Damba
tawasê kêyalê.
37 Têŋ ndoc Ŋamalac ndê Atu mbu meŋ,
naŋ lau oc sêmbo tôm lau sêmbo têŋ Noa ndê
têm.
38-39 Têŋ ndoc dinaŋ, lau sêŋlhiŋ dau siŋ
ma seŋ ti sênôm gêŋ, ma sem dandi e Noa
sôc waŋ gi, ma bu suŋ meŋ ma seŋ ŋac hoŋ
su siŋga. Ma lau nom-ŋga oc sêmbo ŋalêŋ
tigeŋ dinaŋ, têŋ Ŋamalac ndê Atu ndê bêc
mbu meŋ-ŋga.
40 Ŋgac lu oc sêkôm gweleŋ sêmbo ôm, ma
Anötö oc kôc iŋlu si daŋ sa, ma hu daŋ siŋ.
41 Ma awhê lu oc sêndê gêŋ sêmbo, ma iŋ
oc kôc daŋ sa, ma hu daŋ siŋ.
42 “Bocdinaŋ amasaŋ daôm ŋapep, bu mac
am gauc bêc bocke mac nem Pômdau oc mbu
meŋ.
43 Gauc nem yom dindec. Andu ŋadau daŋ,
bu êŋyalê ndoc naŋ ŋgac kaŋ daŋ oc meŋ,
naŋ iŋ oc yob iŋ ndê andu bu ŋgac kaŋ dau
sôc meŋ dom.
44 Ma bocdinaŋ, amasaŋ daôm tôm bêc
hoŋ, bu Ŋamalac ndê Atu oc mbu meŋ têŋ
ndoc naŋ mac akêŋ batam, naŋ dom.”

Yom gôliŋ pi ŋgac akiŋ ŋayham ma sac
(Luk 12:42-46)

45 Ma Yisu sôm, “Ŋgac akiŋ ŋayham ma ti
gauc, iŋ ŋgac kaiŋ bocdec. Iŋ ndê ŋadau bu
lhö têŋ gameŋ daŋ ndi, goc iŋ oc kêŋ iŋ yob
lau akiŋ ŋatô, ma kêŋ gêŋ daneŋ-ŋga têŋ ŋac
tôm ŋandoc.
46 Ma têŋ ndoc ŋadau mbu meŋ, ma tap iŋ
sa kôm iŋ ndê gweleŋ ŋapep mbo, naŋ iŋ oc
lic iŋ ŋayham ma kôm ŋayham têŋ iŋ.
47 Yomandô! Ŋadau oc kêŋ iŋ yob iŋ ndê
wapa hoŋ.
48 Magoc ŋgac akiŋ sac oc sôm têŋ dau,
‘Aneŋ ŋadau oc mbu meŋ ŋagahô dom.’
49 Goc iŋ oc ndic lau akiŋ ŋatô, ma sa ndi
nôm ti neŋ gêŋ whiŋ lau naŋ sênôm gêŋ êŋiŋ
ŋac-ŋga ŋapaŋ.
50 Ŋadau oc mbu meŋ hôc asê têŋ bêc ti
acgatu naŋ ŋgac akiŋ dau kêŋ bata, naŋ
dom.
51 Ma iŋ oc kêŋ ŋagêyô sac sambuc têŋ iŋ,
ma soc iŋ su ndi mbo whiŋ lau sêtim yom
lau-ŋga. Yêc dindê lau oc sêŋsahê ŋandê atu
e sêtaŋ ma lhô êŋsiŋ pi dau ŋapaŋ.”

25

Yom gôliŋ pi lauwhê akiŋ amaŋlu

1 Ma Yisu sôm yom gôliŋ daŋ bocdec bu,
“Têŋ ndoc Ŋamalac ndê Atu mbu meŋ bu
nem gôliŋ gêŋ hoŋ, naŋ lau ŋatô oc sêmasaŋ
dau ŋapep, ma lau ŋatô oc mba. Oc tôm
lauwhê akiŋ amaŋlu naŋ sêkôc si lam ma
sêsa si bu sêhôŋ ŋgac nem awhê-ŋga, naŋ
sêkêŋ bata bu oc meŋ.
2 Ŋac si amaŋdaŋ ŋac lauwhê tigauc, ma
amaŋdaŋ ŋac lauwhê gauc mbasi.
3 Lauwhê gauc mbasi dinaŋ sêkôc si lam,
magoc sêkôc buya ŋatô whiŋ dom.
4 Ma lauwhê tigauc sêkôc si lam, ma sêkôc
buya ŋatô sip bu akôp tôhôŋ.
5 Ŋac sêhôŋ ŋgac nem awhê-ŋga sêmbo,
magoc iŋ hôc asê ŋagahô dom e ŋac kwapac
sa, ma sêyêc bêc.
6 “Timaniŋhu goc ŋgac aheŋ-ŋga daŋ ta
yom bocdec bu, ‘Oê! Ŋgac dau meŋ! Asa
andi ma akôc iŋ sa.’
7 Goc lauwhê akiŋ sêtisa, ma sêmasaŋ ŋac
si lam.
8 Ma amaŋdaŋ gauc mbasi dinaŋ sêndac
lauwhê tigauc bocdec, ‘Akêŋ buya ŋatô têŋ
yac, bu yac mba lam sêmbac.’
9 Magoc ŋac sêô yom ma sêsôm, ‘Mba!
Mboe buya oc tôm yac hoŋ dom. Magoc mac
andi alic lau naŋ sêkêŋ buya tu lau sênemlhi-
ŋga, ma anemlhi nem.’
10 Magoc têŋ ndoc sêlhö si bu sênemlhi
buya, goc ŋgac nem awhê-ŋga meŋ hôc asê.
Ma lauwhê akiŋ naŋ sêmasaŋ dau gwanaŋ,

naŋ sêwhiŋ iŋ sêsôc iŋ ndê gameŋ si, bu
sêneŋ mwasiŋ awhê-ŋga. Goc iŋ gic gatam
ahuc.
11 Tiŋambu lauwhê akiŋ gauc mbasi dinaŋ
sêmbu sêmeŋ ma sêmbwêc, 'Ŋadau! Ŋadau!
Lêc gatam su têŋ yac.'
12 Magoc ŋadau sôm, 'Mba! Aö wasôm
yomandô bu kayalê mac dom!' "
13 Yisu gic bata yom gôliŋ dinaŋ ma sôm,
"Boc-dinaŋ anem ali ma ayob daôm ŋapep,
bu mac aŋyalê bêc ti acgatu naŋ aö oc
wambu wameŋ, naŋ dom."

Yom gôliŋ pi mone gol
(Luk 19:12-27)

14 Ma Yisu sôm yom gôliŋ daŋ tiyham pi
têm ŋambu-ŋga bocdec bu, "Ŋgac tiwaê daŋ
bu sa têŋ gameŋ baliŋ daŋ ndi. Bocdinaŋ iŋ
mbwêc iŋ ndê lau akiŋ, ma kêŋ ndê gêŋ ŋatô
têŋ ŋac bu sêyob e iŋ mbu meŋ.
15 Iŋ kêŋ mone gol naŋ sêsam bu talent*
têŋ ŋac, kêkuc ŋac si licwalô ti ŋac si gauc. Iŋ
kêŋ talent amaŋdaŋ têŋ ŋgac daŋ, ma talent
lu têŋ daŋ, ma talent tigeŋ têŋ daŋ. Goc iŋ hu
ŋac siŋ ma kölhö gi.
16 Ma ŋgac akiŋ naŋ kôc mone amaŋdaŋ,
naŋ gi kôm gweleŋ pi mone dau e t ap mone
amaŋdaŋ tiyham sa.
17 Ma iŋ naŋ kôc mone lu naŋ kôm boc-
dinaŋ, ma tap mone lu tiyham sa.
18 Magoc ŋgac naŋ kôc mone tigeŋ, naŋ sa
gi kwê sê daŋ ma siŋ ŋadau ndê mone kwi
yêc sê dau ŋalôm.
19 "Ŋasawa hic baliŋ gi su, goc lau akiŋ
dinaŋ si ŋadau mbu meŋ, ma bu ŋgô ŋac si
yom pi mone dau.
20 Ma ŋgac naŋ kôc mone amaŋdaŋ, naŋ
kôc amaŋdaŋ naŋ iŋ tap sa, naŋ whiŋ ma
sôm, 'Pômdau, am kêŋ mone amaŋdaŋ têŋ aö
gayob, ma lic, aö gakôc amaŋdaŋ tiyham.'
21 Goc ŋadau sôm, 'O aneŋ ŋgac ŋayham, am
kôm ŋayham. Am yob gêŋ amaŋdaŋ ŋapep,
dec wakêŋ am yob gêŋ daêsam. Mweŋ ma
mbo whiŋ aö ti atac ŋayham.'
22 Ma ŋgac akiŋ naŋ kôc mone lu, naŋ meŋ
ma sôm, 'Pômdau, am kêŋ mone lu têŋ aö
gayob, ma aö gakôc mone lu tiyham whiŋ.'
23 Ma ŋadau sôm, 'O aneŋ ŋgac akiŋ ŋayham,
am kôm ŋayham. Am yob gêŋ lu ŋapep, dec
wakêŋ am yob gêŋ daêsam. Mweŋ ma mbo
whiŋ aö ti atac ŋayham.'
24 "Têŋ dinaŋ ŋgac naŋ kôc mone tigeŋ,
naŋ meŋ ma sôm, 'Pômdau, aö kayalê bu am
ŋgac lêlê-ŋga dom, ma bu am oc kêŋ batam
bu ndic gêŋ ŋandô sa yêc gameŋ naŋ am
daôm kêbalip gêŋ ŋawhê me sô gêŋ dom.
25 Bocdinaŋ aö gatöc dauŋ ma kasalê lêŋ
bu am nem mone niŋga dom, dec gasa ga
gasiŋ kwi yêc nom ŋalôm. Lic, gêŋ dau kelec.'
26 Goc ŋadau ô yom ma sôm, 'Am ŋgac sac
solop! Am ŋgac oyom. Am kêyalê su bu aö oc
wandic gêŋ ŋandô sa yêc gameŋ naŋ aö gasô
gêŋ dom.
27 Bocdinaŋ am gitôm bu kêŋ aneŋ mone
têŋ lau sêyob mone-ŋga bu sêyob e aö wambu
wameŋ, dec oc tôm bu sêkêŋ mone ŋagec sac
mone dau ŋahô, ma aö wakôc hoŋ sa.'
28 Goc ŋadau sôm têŋ iŋ ndê lau ŋatô, 'Akôc
mone su yêc iŋ, ma akêŋ têŋ ŋgac naŋ kôc
mone amaŋlu.
29-30 Ma atiŋ ŋgac akiŋ sac dindec sa awê
ndi bu mbo gameŋ ŋasec-ŋga naŋ lau sêtaŋ,
ma ŋalhô êŋsiŋ pi dau. Bu asa naŋ yob
gêŋ naŋ gakêŋ sip iŋ amba, naŋ ŋapep, naŋ
wakêŋ gêŋ ŋatô tiyham têŋ iŋ whiŋ, ma iŋ
ndê gêŋ oc ti daêsam. Magoc asa naŋ yob ndê
gêŋ ŋapep dom, naŋ wakôc iŋ ndê gêŋ hoŋ
su.' "

Pômdau oc whê lau kôc têŋ bêc ŋambu-ŋga

31 Goc Yisu sôm, "Têŋ ndoc Ŋamalac ndê
Atu mbu meŋ whiŋ aŋela hoŋ, naŋ iŋ oc
ndöc iŋ ndê pôŋ kiŋ-ŋga ti iŋ ndê ŋaclai ma
ŋawasi atu undambê-ŋga.
32 Ŋac oc sêndic ŋamalac hoŋ sa sêlhac iŋ
aŋgô-ŋga. Ma iŋ oc whê ŋac kôc gitôm ŋgac
yob domba-ŋga, naŋ whê iŋ ndê domba ti
naniŋ kôc.
33 Iŋ oc kêŋ domba sêlhac iŋ amba andô-
ŋga, ma naniŋ sêlhac gasê-ŋga.
34 "Dec Kiŋ atu dau oc sôm têŋ lau naŋ
sêlhac iŋ amba andô-ŋga, 'Ameŋ mac lau
naŋ Damaŋ gêlic mac ŋayham. Ma andöc
mac nem malam yêc gameŋ undambê-ŋga,
naŋ Damaŋ kêmasaŋ tu mac-ŋga têŋ ndoc iŋ
kêŋ undambê ma nom. Dinaŋ ti mac nem
gêŋ lêŋsêm.
35 Yom dinaŋ ŋa-ŋandô iŋ bocdec. Têŋ
ndoc aö gêŋ yô aö, naŋ mac akêŋ gêŋ aö gaŋ.
Ma têŋ ndoc bu yô aö, naŋ mac akêŋ bu têŋ
aö ganôm. Aö ŋgac apa, ma mac akôc aö sa
ma ayob aö.
36 Aneŋ ŋakwê mba, ma mac akêŋ têŋ aö.
Aö gêmbac, ma mac am yaom aö. Aö gandöc
gapocwalô, ma mac ameŋ ac aö kêsi.'
37 "Ma têŋ dinaŋ lau gitêŋ oc sêô yom ma
sêndac, 'Pômdau, bocke? Têŋ nde yac alic am
gêŋ yô am me bu yô am, ma yac akêŋ gêŋ
daneŋ-ŋga me bu têŋ am?
38 Ma têŋ nde yac alic am ŋgac apa, ma
akôc am sa, me am pônda ŋakwê, ma akêŋ têŋ
am?
39 Ma têŋ nde yac alic am gêmbac me am
ndöc gapocwalô, dec yac ameŋ alic am?'
40 Goc Kiŋ atu dau oc ô yom ma sôm, 'Alic
lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ naŋ sêti aneŋ asiŋi
ti lhuŋwêi. Yomandô wasôm têŋ mac, bu
gêŋ bocke naŋ mac akôm têŋ ŋac si ŋamalac
tiwaê me ŋamalac waê-mba daŋ, naŋ gitôm
mac akôm têŋ aö dauŋ.'
41 "Goc iŋ oc sôm têŋ lau naŋ sêlhac iŋ
amba gasê-ŋga, 'Mac lau atap Anötö ndê

* **25:15:** Alic yom pi talent yêc Mat 18:24.

atac ŋandê sa-ŋga! Alhö su yêc aö, asip ya naŋ sa ŋapaŋ andi. Ya dau, Anötö kêmasaŋ
gic Sadaŋ ti iŋ ndê aŋela sac ŋawaê.
42 Yom dinaŋ ŋa-ŋandô iŋ bocdec. Aö gêŋ
yô aö, magoc mac akêŋ gêŋ daneŋ-ŋga têŋ aö
dom. Ma bu yô aö, magoc mac akêŋ têŋ aö
dom.
43 Aö ŋgac apa, magoc mac akôc aö sa dom.
Aö gapônda ŋakwê, ma mac akêŋ têŋ aö dom.
Aö gêmbac, ma gandöc gapocwalô, magoc
mac ameŋ alic aö dom.'
44 "Ma ŋac oc sêndac, 'Pômdau, bocke? Têŋ
nde yac alic am gêŋ yô am, bu yô am, am
ŋgac apa, am pônda ŋakwê, gêmbac kôm am,
me am ndöc gapocwalô, ma yac am am sa
dom?'
45 Ma iŋ oc sôm, 'Yomandô wasôm têŋ mac,
bu têŋ ndoc mac alic aneŋ lau tiwaê me lau
waêmba daŋ naŋ pônda dau, magoc am iŋ sa
dom, naŋ gitôm mac am aö dauŋ sa dom.'
46 "Têŋ dinaŋ iŋ oc êŋkiŋ ŋac sêtêŋ gameŋ
sêhôc ŋandê-ŋga sêndi, bu sêmbo ŋapaŋ.
Magoc lau gitêŋ iŋ oc kôc ŋac sa sêndöc tali
ŋapaŋ."

26

Lau bata sêkic yom bu sêndic Yisu ndu
(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

1 Yisu sôm yom hoŋ dinaŋ su, goc sôm têŋ
iŋ ndê ŋgacsêŋomi,
2 "Bêc lu yêc dôŋ yêc tu lau Israel-ŋga
sêlic om atu †Pasowa-ŋga. Ma lau oc sêkêŋ
Ŋamalac ndê Atu sip lau amba, bu sêndic iŋ
ndu pi a gicso dau."
3 Têŋ ndoc dinaŋ dabuŋsiga atu-tu ti lau
bata Israel-ŋga sic dau sa sêmbo †dabuŋsiga
ŋamata-ŋga Kayapas ndê andu.
4 M a ŋac sêŋsalê lêŋ bu sêkôc Yisu dôŋ
gelec ma sêndic iŋ ndu.
5 Magoc ŋac sêsôm, "Dakôm têŋ Mwasiŋ
Pasowa-ŋga ŋandoc dom, mbo lau daêsam
naŋ sêmbo Jerusalem tu Pasowa-ŋga, naŋ oc
sêlic ma sêli dau sa."

Awhê daŋ gêm oso Yisu
(Mak 14:3, 9; Luk 7:36-50; Jon 12:1-8)

6 Tiŋambu Yisu mbo whiŋ ŋgac daŋ ŋaê
Saimon yêc malac Betani. Muŋ-ŋga iŋ ŋgac
ti gêmbac leprasi.
7 Yisu ndöc tebo, ma awhê daŋ meŋ kôc bu
ŋamalu ŋayham naŋ ŋaôli atu sip kac daŋ, ma
kêc pi iŋ ŋagôlôŋ.
8 Yisu ndê ŋgacsêŋomi sêlic gêŋ dinaŋ ma
tac ŋandê. Ma sêsôm têŋ dandi, "Tu sake-ŋga
iŋ kêyaiŋ gêŋ ŋamalu ŋayham dinaŋ?
9 Gitôm bu dakêŋ têŋ lau sênemlhi ŋa-awa
atu, goc dakêŋ têŋ lau ŋalôm sawa."
10 Yi su kêyalê bu ŋac sêsôm yom dinaŋ, goc
sôm, "Akêŋ ŋawapac têŋ iŋ dom! Iŋ kôm gêŋ
ŋayham kêlêc têŋ aö.
11 Lau ŋalôm sawa oc sêmbo sêwhiŋ mac
ŋapaŋ. Tigeŋ aö oc wambo wawhiŋ mac
ŋapaŋ dom.
12 Iŋ kêc gêŋ ŋamalu dec pi aö, tôm iŋ
kêmasaŋ aö neŋ ŋamlic gwanaŋ tu sêŋsuhuŋ
aö-ŋga.
13 Yomandô aö wasôm têŋ mac, bu tiŋambu
lau oc sêhoc ŋawaê ŋayham asê yêc gameŋ
hoŋ, ma têŋ dinaŋ ŋac oc sêsôm yom pi gêŋ
naŋ awhê dindec kôm, ma lau oc gauc nem
iŋ."

Judas sôm tidôŋ bu hoc Yisu asê
(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

14 Têŋ dinaŋ ŋgacsêŋomi 12 si daŋ, ŋgac naŋ
sêsam bu Judas Iskeriot, naŋ têŋ dabuŋsiga
atu-tu gi,
15 ma ndac, "Aö bu wahoc Yisu asê têŋ
mac, goc mac oc akêŋ sake têŋ aö?" Dec sêlic
ŋayham ma semlhi iŋ ŋa mone silba 30.
16 Ma Judas gic hu kêsalê lêŋ tu bu hoc Yisu
asê-ŋga.

Sêmasaŋ Mwasiŋ Pasowa-ŋga
(Mak 14:12-16; Luk 22:7-13)

17 Têŋ †Mwasiŋ Bolom Yist Mba-ŋga ŋabêc
ŋamata-ŋga, naŋ ŋgacsêŋomi sêtêŋ Yisu si, ma
sêndac iŋ bocdec bu, "Am tac whiŋ bu yac
amasaŋ gameŋ tu daneŋ Mwasiŋ Pasowa-
ŋga yêc nde?"
18 Goc iŋ sôm yom pi ŋgac malac
Jerusalem-ŋga daŋ, ma kêkiŋ ŋac sêtêŋ iŋ si
ma sôm, "Asôc malac ma atêŋ ŋgac dau andi,
ma asôm têŋ iŋ, 'Yac mba kêdôhôŋwaga sôm
bu iŋ ndê têm meŋ kêpiŋ su. Ma iŋ bu neŋ
Mwasiŋ Pasowa-ŋga whiŋ iŋ ndê ŋgacsêŋomi
yêc am nem andu.' "
19 Bocdinaŋ ŋgacsêŋomi sêkôm tôm iŋ sôm
têŋ ŋac, ma sêmasaŋ Pasowa.

Yisu sôm bu ŋgac daŋ oc hoc iŋ asê
(Mak 14:17-21; Luk 22:21-23)

20 Têŋ ôbwêc dinaŋ, Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi
12 sêtêŋ andu dau si, ma sêndöc sêwhiŋ dau.
21 Ŋac seŋ gêŋ sêmbo, ma iŋ sôm,
"Yomandô aö wasôm têŋ mac bu mac nem
daŋ oc hoc aö asê."
22 Yom dau kôm ŋac sêsö ma ŋalôm
ŋawapac atu, ma ŋac tigeŋ-tigeŋ sêsôm têŋ
iŋ, "Pômdau, mboe aö, a?"
23 Ma Yisu ô yom ma sôm, "Iŋ ŋgac naŋ alu
aŋ gêŋ sip pele tigeŋ, naŋ oc hoc aö asê.
24 Gêŋ dau oc ŋandô sa pi Ŋamalac ndê Atu,
tôm yom naŋ sêto yêc. Tigeŋ ŋgac naŋ bu
hoc aö asê, naŋ oc tap ŋawapac atu sa, ma
tu dinaŋ-ŋga iŋ dinda bu kôc iŋ dom, dec oc
ŋayham."
25 Goc Judas, naŋ oc hoc iŋ asê, naŋ sôm,
"Kêdôhôŋ-waga, mboe aö, a?" Ma Yisu sôm,
"Tôm naŋ am daôm sôm."

Yisu gic hu Mwasiŋ Dabuŋ
(Mak 14:22-26; Luk 22:15-20)

26 Têŋ ndoc ŋac seŋ gêŋ sêndöc, naŋ Yisu
kôc bolom, gêm daŋge ma pô kôc-kôc. Goc
iŋ kêŋ têŋ ŋgac-sêŋomi ma sôm, “Akôc loc ma
aneŋ. Aö neŋ ŋandô dau dec.”
27 Goc iŋ kôc laclhu wain-ŋga daŋ ma gêm
daŋge, ma kêŋ têŋ ŋac ma sôm, “Mac hoŋ
akôc loc anôm.
28 Aneŋ dac wamatiŋ pwac-ŋga dau dec.
Wakêc siŋ tu wasuc lau daêsam si sac kwi-
ŋga.
29 Aö wasôm têŋ mac bu aö oc wanôm
wain tiyham dom e wanôm wawhiŋ mac têŋ
ndoc Damaŋ ndê gôliŋ meŋ sa tiawê.”
30 Tiŋambu ŋac sem wê daŋ ma sêsa sêtêŋ
Lôc Olib si.

Yisu sôm gwanaŋ bu Pita oc sêc iŋ ahuc
(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

31 Ma Yisu sôm têŋ ŋac, “Tu gêŋ naŋ oc hôc
asê aö têŋ ôbwêc dindec-ŋga, dec mac hoŋ oc
ahu aö siŋ, tôm yom naŋ sêto yêc bocdec bu,
‘*Aö wandic ŋgac yob domba-ŋga, ma domba oc
sêlhö babalip.*’
32 Magoc tiŋambu aö oc watisa tiyham,
ma wamuŋ mac watêŋ gameŋ Galili-ŋga
wandi.”
33 Ma Pita ô yom ma sôm, “Lau hoŋ bu sêhu
am siŋ, magoc aö oc wahu am siŋ dom.”
34 Goc Yisu sôm, “Aö wasôm yom ŋandô têŋ
am, têŋ ôbwêc dec am oc sêc aö ahuc tidim tö
muŋ, naŋ goc dalec oc taŋ.”
35 Magoc Pita sôm têŋ iŋ, “Mba! Gitôm
sêndic aö ndu wawhiŋ am, aö oc wasêc am
ahuc dom!” Ma ŋgacsêŋomi hoŋ sêsôm yom
kaiŋ tigeŋ.

Yisu teŋ mbec mbo ôm Getsemani
(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

36 Goc Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêtêŋ gameŋ
naŋ sêsam bu Getsemani, naŋ si. Ma iŋ sôm
têŋ ŋac, “Andöc dec ma aö wasa dê wandi
ma wateŋ mbec.”
37 Goc iŋ kôc Pita, ma Sebedi ndê atu lu
sêwhiŋ iŋ si. Têŋ ndoc dinaŋ iŋ ndê ŋalôm
ŋawapac atu ma kedehe iŋ.
38 Ma iŋ sôm têŋ ŋac, “Aö neŋ ŋalôm
kêsahê ŋawapac atu, kêpiŋ bu oc wambac
ndu. Andöc dec ma anem ali awhiŋ aö.”
39 Goc iŋ hu ŋac siŋ ma sa ahic gi, ma
hu dau aŋgô andô têŋ nom, ma teŋ mbec
bocdec bu, “Damaŋ, aö wandac am bu
nditôm, naŋ goc kôc laclhu ŋawapac-ŋga din-
dec su yêc aö. Magoc êmkuc aö neŋ atac
whiŋ dom, kôm tôm am daôm nem atac
whiŋ bu kôm.”
40 Iŋ teŋ mbec su, goc tisa ma mbu têŋ
ŋgacsêŋomi tö dinaŋ gi, ma gêlic ŋac sêyêc bêc
sêyêc. Iŋ uŋ ŋac sa, ma ndac Pita, “Bocke?
Mac atôm dom bu anem ali awhiŋ aö gitôm
acgatu ŋasawa daŋ, a?
41 A nem ali, ma ateŋ mbec bu lêtôm tap
mac sa dom. Mac nem gatôm licbalê, tigeŋ
ŋamlic kwapac.”
42 Goc iŋ sa gi ma teŋ mbec tiyham ma
sôm, “Damaŋ, am bu kôc ŋawapac dindec su
yêc aö dom, naŋ aö wahôc, ma wakôm am
nem yom ŋandô sa.”
43 Iŋ teŋ mbec dau pacndê, ma mbu gi
tiyham ma gêlic ŋac sêyêc bêc sêyêc. Ŋac
tandô hê ŋac sa ŋandô.
44 Dec iŋ hu ŋac siŋ ma sa gi teŋ mbec
tidim tö-ŋga, ma sôm yom tigeŋ dinaŋ tiy-
ham.
45 Pacndê, ma iŋ mbu têŋ ŋgac-sêŋomi gi,
ma sôm têŋ ŋac, “Tu sake-ŋga mac ayêc bêc
ma aŋwhaŋ daôm ŋapaŋ? Aŋgô su naŋ! Sêhoc
Ŋamalac ndê Atu asê su, ma ndoc meŋ sa bu
sêkêŋ iŋ sip lau sac amba.
46 Atisa ma dandi, bu ŋgac naŋ hoc aö asê
dec meŋ su.”

Sêkôc Yisu dôŋ
(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:1-11)

47 Yisu sôm yom dinaŋ mbo, ma Judas,
ŋgacsêŋomi 12 si daŋ, meŋ hôc asê whiŋ
lau daêsam naŋ sêkôc bieŋ baliŋ ti siŋ.
Dabuŋsiga atu-tu ti lau bata Israel-ŋga sêŋkiŋ
lau dau sêwhiŋ Judas.
48 Judas kêŋ puc ŋac gwanaŋ su bocdec bu,
“Ŋgac naŋ mac aŋsalê, naŋ aö waŋgutô iŋ tu
bu watôc iŋ asê, ma mac akôc iŋ dôŋ.”
49 Bocdinaŋ iŋ têŋ Yisu gi, ma sôm, “Ôbwêc,
Kêdôhôŋwaga,” ma ŋgutô iŋ.
50 Ma Yisu sôm, “Aneŋ silip, gêŋ naŋ am
gauc gêm bu kôm, naŋ kôm.” Têŋ dinaŋ lau
naŋ sêwhiŋ Judas, naŋ sêtêŋ Yisu si ma sêkôc
iŋ dôŋ.
51 Goc Yisu ndê ŋgacsêŋom daŋ puc iŋ ndê
bieŋ sa, ma pa dabuŋ-siga ŋamata-ŋga ndê
ŋgac akiŋ ndê daŋgalauŋ daŋ su.
52 Magoc Yisu sôm têŋ iŋ, “Kêŋ nem bieŋ
mbu sip ŋapaŋ tiyham. Asa naŋ kôc bieŋ sa
tu ndic lau-ŋga, naŋ oc sêndic iŋ ndu ŋa bieŋ.
53 Aŋyalê ŋapep bu oc tôm bu aö wateŋ
Damaŋ ma iŋ oc kêŋ aŋela tausen ma tausen
sêmeŋ ŋagahô ma sênem aö sa.
54 Tigeŋ aö bu wateŋ bocdinaŋ, dec gêŋ
naŋ sêto yêc muŋ su, naŋ oc ŋandô sa ŋalêŋ
nde?”
55 Goc Yisu sôm têŋ lau daêsam dinaŋ,
“Bocke dec mac akôc bieŋ ti wapa siŋ-ŋga,
ma asa ameŋ bu akôc aö dôŋ gitôm ŋgac kaŋ
daŋ? T ôm bêc hoŋ aö gandöc ti kadôhôŋ lau
gambo lôm dabuŋ ŋabatêmndö, magoc mac
akôc aö dôŋ dom.
56 Tigeŋ gêŋ hoŋ dindec hôc asê bu kôm
yom naŋ lau propet sêto pi aö muŋ su, naŋ
ŋandô sa.” Têŋ dinaŋ Yisu ndê ŋgacsêŋomi
hoŋ sêhu iŋ siŋ ma sêlhö si.

Lau bata Israel-ŋga sêmatôc Yisu
(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:12, 13, 19-24)

57 Lau naŋ sêndôhôŋ yomsu ti lau bata
Israel-ŋga sêkac dau sa su ma sêhôŋ sêmbo

dabuŋsiga ŋamata-ŋga Kayapas ndê andu. Ma lau naŋ sêkôc Yisu dôŋ, naŋ sêwê iŋ sêtêŋ andu dau si.
58 Pita kêsêlêŋ kêkuc Yisu mbo ahê e hôc asê dabuŋsiga ŋamata-ŋga ndê andu. Goc iŋ sôc gi ndöc andu ŋatuŋlôm whiŋ lau siŋ sêyob lôm dabuŋ-ŋga ŋatô, bu lic gêŋ bocke oc hôc asê Yisu.
59 Dabuŋsiga atu-tu ma lau bata hoŋ naŋ sêndöc †Sanedrin si toŋ, naŋ sêŋsalê yom tu sêŋgôliŋ pi Yisu-ŋga ma sêkêŋ iŋ sip lau Rom-ŋga amba bu sêndic iŋ ndu.
60 Lau tasaŋ daêsam sêtisa ma sêsôm yom tasaŋ pi iŋ, magoc yom ŋandô bu sêŋgôliŋ pi iŋ, naŋ sêtap daŋ sa dom. Tiŋambu ŋac si lu sêtisa,
61 ma sêsôm, "Iŋ ŋgac dec sôm bu iŋ gitôm bu seŋ Anötö ndê lôm dabuŋ su, ma kwê sa tiyham tôm bêc tö."
62 Goc dabuŋsiga ŋamata-ŋga tisa ma sôm têŋ Yisu, "Am ŋgô yom dê sêŋgôliŋ pi am, me? Am bu ô yom, me mba?"
63 Magoc Yisu gêm dôŋ. Ma dabuŋsiga dau sôm, "Sôm yom ŋandô yêc Anötö Tali aŋgô-ŋga! Sôm asê têŋ yac bu am Mesaya, Anötö ndê Atu, me mba?"
64 Ma Yisu ô yom ma sôm, "Tôm naŋ am sôm. Tigeŋ aö wasôm têŋ mac hoŋ, tiŋambu mac oc alic Ŋamalac ndê Atu ndöc Anötö Ŋaclai Ŋadau ndê andô-ŋga, ma sip meŋ ndöc dao ŋahô."
65 Têŋ ndoc dabuŋsiga ŋamata-ŋga ŋgô yom dinaŋ, naŋ tac ŋandê atu dec kêc dau ndê ŋakwê kic ma sôm, "Iŋ ndê yom pi dau dê sac sambuc. Mac hoŋ aŋgô su. Yac dapônda yom daŋ tu taŋgôliŋ pi iŋ-ŋga dom.
66 Mac gauc gêm sake?" Ma sêô yom ma sêsôm, "Iŋ mbac ndu maŋ."
67 Ma sêhê gasôp p i iŋ aŋgô andô, ma sêŋguluŋ amba ma sêpêŋ iŋ. Ma lau ŋatô sêtap iŋ,
68 ma sêsôm, "Am Mesaya, a? Am bu propet, dec sôm asê bu asa tap am?"

Pita sêc Yisu ahuc
(Mak 14:66-72; Luk 22:55-62; Jon 18:15-18, 25-27)

69 Têŋ têm dinaŋ Pita ndöc andu dau ŋamakê, ma awhê akiŋ daŋ têŋ iŋ gi, ma sôm, "Am ŋgac naŋ kêkuc Yisu Galili-ŋga whiŋ."
70 Magoc iŋ pa dau yêc ŋac hoŋ aŋgô-ŋga ma sôm, "Mba! Aö kayalê am nem yom ŋahu dom."
71 Goc iŋ sa gi kalhac gatam. Ma bawhê daŋ gêlic iŋ ma sôm têŋ lau, "Iŋ ŋgac dê, iŋ ŋgac daŋ naŋ kêkuc Yisu Nasaret-ŋga."
72 Ma Pita pa dau tiyham ma sôm yom ŋaŋga, "Yom ŋandô! Aö kayalê iŋ dom!"
73 Ŋasawa sauŋ ma lau naŋ sêlhac dinaŋ, sêtêŋ Pita si ma sêsôm, "Lau naŋ sêŋkuc iŋ, naŋ si daŋ am! Yomandô! Am sôm yom ŋa awha naŋ gi tap lau Galili-ŋga dinaŋ si sa."
74 Goc iŋ sôm, "Mba! A ö bu wasôm yom tasaŋ, naŋ Anötö ndic aö. Aö kayalê iŋ dom andô!" Ma ŋagahô dalec taŋ.
75 Dec Pita gauc gêm Yisu ndê yom bocdec, "Am oc sêc aö ahuc tidim tö, goc dalec oc taŋ." Goc iŋ kölhö sa awê gi, ma taŋ dau ndu.

27

Sêwê Yisu têŋ Pailot gi
(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jon 18:28-32)

1 Têŋ bêbêc ganduc dabuŋ-siga atu-tu ti lau bata Israel-ŋga hoŋ si ŋalôm pitigeŋ bu sêndic Yisu ndu.
2 Goc sêsô iŋ amba dôŋ, ma sêwê iŋ gi ma sêkêŋ iŋ sip Pailot amba. Pailot iŋ Rom si gôliŋwaga naŋ gêm gôliŋ gameŋ Judia-ŋga.

Judas kiŋ dau ndu

3 Têŋ ndoc Judas gêlic gêŋ dinaŋ, ma ŋgô bu sêsôm tidôŋ bu sêndic Yisu ndu, naŋ iŋ ŋalôm ŋawapac bu iŋ hoc iŋ asê. Goc iŋ kêŋ mone silba 30 dinaŋ mbu têŋ dabuŋsiga atu-tu ti lau bata gi.
4 Ma iŋ sôm, "Aö gakôm so, bu aö gahoc ŋgac gitêŋ daŋ asê, ma oc sêkêc iŋ ndê dac siŋ." Ma ŋac sêô iŋ awha ma sêsôm, "Tu sake-ŋga am sôm têŋ yac? Am daôm nem ŋawapac!"
5 Dec Judas kêbaliŋ mone dau yêc lôm dabuŋ ŋamakê, ma sa gi kiŋ dau ndu.
6 Ma lau dabuŋsiga dau sêsôm, "Dac hi mone dindec ahuc, ma yac bu dakêŋ sip apa da-ŋga yêc lôm dabuŋ, dec oc daso yomsu."
7 Goc sêsôm yom tidôŋ bu sêkôc mone dau ma sênemlhi ŋgac pec lôŋ-ŋga ndê nom daŋ, ma sêŋyaliŋ nom dau sa ti lau apa si ôm sêhô-ŋga.
8 Tu dinaŋ-ŋga lau têm dindec-ŋga sêsam gameŋ dau bu 'Nom ti Dac.'
9 Bocdinaŋ yom naŋ propet Jeremaya sôm, naŋ dec ŋandô sa. Sêto yom dau yêc bocdec bu:
Lau Israel-ŋga sêkôc mone silba 30 naŋ sêŋyaliŋ sa ti iŋ ndê ŋaôli, naŋ sa,
10 ma semlhi ŋgac pec lôŋ-ŋga ndê nom, tôm Pômdau kêŋ yatu aö. *[Sek 11:12-13]*

Pailot kêsu Yisu
(Mak 15:2-15; Luk 23:2-3, 18-25; Jon 18:29-19:16)

11 Sêkêŋ Yisu kalhac gôliŋwaga Pailot aŋgô-ŋga, ma iŋ ndac Yisu, "Am lau Israel si Kiŋ, a?" Ma Yisu ô yom ma sôm, "Tôm naŋ am daôm sôm."
12 Têŋ dinaŋ dabuŋsiga atu-tu ma lau bata Israel-ŋga sêŋgôliŋ yom pi iŋ, magoc iŋ ô ŋac si yom dom.
13 Goc Pailot ndac iŋ, "Am ŋgô yom naŋ sêŋgôliŋ pi am, me mba?"
14 Magoc Yisu ô yom naŋ sêŋgôliŋ pi iŋ, naŋ daŋ dom. Ma tu dinaŋ-ŋga Pailot hêdaê ŋandô.

15 Tôm yala hoŋ, têŋ ndoc lau Israel sêndê
Mwasiŋ Pasowa-ŋga, naŋ Pailot kêkuc lêŋ
daŋ bocdec bu. Lau Israel-ŋga oc sêndac ŋgac
gapocwalô-ŋga daŋ, dec iŋ oc êŋgapwêc iŋ su
têŋ ŋac.
16 Têŋ ndoc dinaŋ ŋgac daŋ ndöc gapoc-
walô. Iŋ ndê ŋaê Barabas, ma lau hoŋ
sêŋyalê bu iŋ ŋgac sac sambuc.
17 Goc Pailot ndac lau daêsam dinaŋ bu,
"Mac atac whiŋ bu wahu asa siŋ têŋ mac?
Barabas, me Yisu naŋ sêsam bu Kilisi?"
18 Pailot kêyalê bu lau dabuŋsiga dau sem
lêmuŋ Yisu ŋambwa, ma tu dinaŋ-ŋga dec
sêkêŋ Yisu têŋ iŋ. Bocdinaŋ iŋ gauc gêm bu
êŋgapwêc Yisu su.
19 Ma gêŋ daŋ tiyham. Têŋ n doc Pailot
ndöc iŋ ndê pôŋ êmatôc yom-ŋga, naŋ iŋ ndê
awhê kêŋ yom têŋ iŋ bocdec bu, "Kôm gêŋ
daŋ têŋ ŋgac gitêŋ dinaŋ dom, bu kwahic
dec aö gayêc mbê pi iŋ, naŋ kôm aneŋ ŋalôm
ŋawapac ŋandô."
20 Magoc dabuŋsiga atu-tu ti lau bata sêli
lau ŋalôm sa, ma sêndac Pailot bu hu Barabas
siŋ têŋ ŋac, ma ndic Yisu ndu.
21 Dec Pailot ndac ŋac tiyham, "Mac atac
whiŋ bu wahu ŋgac lu dec si asa siŋ têŋ
mac?" Ma sêsôm, "Barabas!"
22 Goc iŋ ndac, "Bocdinaŋ aö wakôm sake
têŋ Yisu naŋ sêsam bu Kilisi?" Ma ŋac hoŋ
sêsôm bu, "Ndic iŋ pi a gicso dau ndi."
23 Magoc Pailot ndac, "Tu sake-ŋga? Iŋ
kôm giso bocke?" Tigeŋ ŋac sêmbwêc atu,
"Ndic iŋ pi a gicso dau!"
24 Pailot kêyalê bu ŋac oc sêsôc iŋ ndê
yom ŋapu dom, ma ŋac sêli dau sa ŋandô.
Bocdinaŋ iŋ kôc bu, ma kêgwasiŋ amba yêc
ŋac hoŋ aŋgô-ŋga, ma sôm, "Gêŋ dec sip mac
amam. Aö wawêkaiŋ ŋgac dindec ndê dac
ŋagêyô wawhiŋ mac dom."
25 Ma lau hoŋ sêsôm, "Iŋ ndê dac ŋagêyô
meŋ pi yac ti yac mba balêkoc."
26 Goc Pailot kêgapwêc Barabas su têŋ ŋac,
ma kêŋ Yisu têŋ iŋ ndê lau siŋ-ŋga bu sêhi iŋ
ŋamlic ŋandê, ma sêndic iŋ ndu pi a gicso dau.

Lau siŋ-ŋga sêsu Yisu susu
(Mak 15:16-20; Jon 19:2-3)

27 Pailot ndê lau siŋ-ŋga sêwê Yisu sêsa
Pailot ndê andu ŋa-malac lôm si, goc sêta lau
siŋ-ŋga hoŋ sêkac sa sêmeŋ, ma sêŋgihi iŋ
ahuc.
28 Sêkôc iŋ ndê ŋakwê baliŋ su, ma sêkêŋ iŋ
sôc ŋakwê kokoc baliŋ tôm kiŋ sêsôc.
29 Ma sêwhê wac kêm ma sêkêŋ iŋ uŋ gitôm
suŋsuŋ. Ma sêkêŋ a daŋ iŋ gêm kôm yêc
amba andô-ŋga gitôm kiŋ si tôc. Goc sêpôŋ
haduc têŋ iŋ, ma sêsu iŋ susu ma sêsôm, "Ei!
Datoc lau Israel si kiŋ dindec sa maŋ!"
30 Sêhê gasôp pi iŋ, ma sêkôc a dau su yêc
iŋ, ma sic iŋ pi ŋagôlôŋ tidim daêsam.
31 Sêsu iŋ susu pacndê, goc sêkac ŋakwê
dinaŋ su, ma sêkêŋ iŋ sôc dau ndê ŋakwê sa
tiyham. Goc sêwê iŋ sêsa malac Jerusalem
ŋamakê si, bu sêndic iŋ ndu pi a gicso dau.

Sic Yisu pi a gicso dau
(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

32 Têŋ ndoc sêwê Yisu sêsa si, naŋ sêtap
ŋgac apa daŋ sa, naŋ meŋ akêŋ malac Sairin.
Iŋ ndê ŋaê Saimon. Ma sêkac iŋ bu êmbalaŋ
Yisu ndê a gicso dau.
33 Ma ŋac si e sêhôc asê gameŋ naŋ sêsam
bu Golgota. (Ŋaê dau danem kwi bu 'Gameŋ
Ŋakêcyha-ŋga.')
34 Lau siŋ-ŋga sêkêŋ bu ŋamakic sip laclhu
daŋ whiŋ wain, ma sêkêŋ têŋ Yisu nôm. Iŋ
kêsahê ma tec.
35 Goc ŋac sic iŋ pi a gicso dau. Ma tiŋambu
sêwhê iŋ ndê ŋakwê kôc, ma sêpuc gapoc bu
sêlic asa oc kôc ŋakwê bocke.
36 Pacndê su, goc sêndöc sic ma tatiŋ iŋ.
37 Ma yom naŋ lau bata Israel-ŋga sêŋgôliŋ
pi iŋ, naŋ sêto ma sêkêŋ kalhac a gicso dau
ŋahô. Yom dau sôm bu, "Ŋgac dindec iŋ Yisu,
lau Israel-ŋga si Kiŋ."
38 Têŋ bêc dinaŋ ŋac sic ŋgac kaŋ lu sêpi a
gicso dau sêwhiŋ Yisu, daŋ kêgalêŋ Yisu ndê
andô-ŋga, ma daŋ kêgalêŋ gasê-ŋga.
39 Lau naŋ sêŋsêlêŋ si sêmeŋ sêndahiŋ ŋasu
ma sêtaŋ bôlê Yisu.
40 Ma sêsôm, "Am ŋgac naŋ sôm bu seŋ lôm
dabuŋ su, ma kwê sa tiyham tôm bêc tö. Am
bu Anötö ndê Atu, naŋ goc nem daôm si ma
sip mweŋ!"
41 Ma ŋalêŋ tigeŋ dinaŋ dabuŋsiga atu-tu ti
lau naŋ sêndôhôŋ yomsu ma lau bata seŋgec
iŋ.
42 Ma sêsôm têŋ dau, "Iŋ gêm lau ŋatô sa,
magoc gitôm dom bu nem dau sa! Iŋ lau
Israel-ŋga si Kiŋ, a? Iŋ bu sip meŋ akêŋ a
gicso dau meŋ, dec yac oc dakêŋ whiŋ iŋ.
43 Iŋ kêŋ whiŋ Anötö ma sam dau bu
Anötö ndê Atu. Anötö bu tac whiŋ iŋ, dec oc
nem iŋ si."
44 Ma ŋgac kaŋ lu naŋ sic iŋlu sêpi a gicso,
naŋ sêsôm yom kaiŋ tigeŋ dinaŋ pi Yisu.

Yisu mbac ndu
(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

45 Têŋ ac kac lhu, ŋasec atu gêm gameŋ
sambuc ahuc e acgatu gitôm 3 kilok telha-
ŋga.
46 Ma têŋ 3 kilok Yisu mbwêc awha atu,
"Eloi, Eloi, lama sabaktani?" (Yom dau
danem kwi bu 'Aneŋ Anötö, aneŋ Anötö, tu
sake-ŋga am hu aö siŋ?')
47 Lau naŋ sêlhac sêmpiŋ, naŋ sêŋgô iŋ
ŋapep dom ma sêsôm, "Iŋ ta Elaija."
48 Ma ŋgac daŋ kêti gi ma kêŋ sôwam daŋ
sip wain ŋamakic, goc sô dôŋ pi a baliŋ daŋ,
ma puc pi Yisu whasuŋ bu iŋ nôm.
49 Ma lau ŋatô sêsôm, "Hu iŋ siŋ ma dalic.
Elaija oc meŋ nem iŋ sa, me mba?"

50 Têŋ dinaŋ Yisu mbwêc awha atu tiy-
ham, ma mbac ndu.
51 Têŋ ndoc dinaŋ po baliŋ naŋ kêgalêŋ lôm
dabuŋ ŋalôm, naŋ dau kic gi lu, kalhac ŋahô-
ŋga e gi têŋ ŋapu-ŋga. Ma tiyhô gêm ma hoc
atu-tu daêsam popoc.
52 Ma sêhô sêhôc kôc, ma lau dabuŋ
daêsam naŋ sêmbac ndu su, naŋ sêtisa sêmbo
tali tiyham.
53 Ŋac sêsa akêŋ sêhô sêmeŋ, ma tiŋambu
têŋ ndoc Yisu tisa su, goc sêsôc malac dabuŋ
Jerusalem si, ma sêhoc dau asê têŋ lau
daêsam sêlic.
54 Têŋ ndoc ŋgac bata siŋ-ŋga ti iŋ ndê lau
naŋ sêyob Yisu sêmbo, naŋ sêlic tiyhô ti gêŋ
hoŋ dinaŋ, dec sêtöc dau atu, ma sêsôm,
"Yomandô! Ŋgac dec iŋ Anötö Atu!"
55 Ma lauwhê daêsam sêlhac ahê ma sêlic
gêŋ hoŋ dinaŋ. Ŋac lauwhê naŋ sêŋkuc Yisu
akêŋ gameŋ Galili-ŋga sêmeŋ, ma sem akiŋ
iŋ.
56 Maria Magadala, ti Jems lu Joses dinda
Maria, ma Sebedi nawhê (Jon lu Jems
dinda) sêmbo sêwhiŋ lauwhê dinaŋ.

Josep kêŋ Yisu ndê ŋamlaŋ yêc hoc ŋasuŋ
(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

57 Lau naŋ sêŋkuc Yisu, naŋ si daŋ iŋ ŋgac
ti lêlôm naŋ ndê ŋaê Josep, ma iŋ meŋ akêŋ
malac Arimatiya. Têŋ telha dinaŋ,
58 iŋ têŋ Pailot gi, ma ndac Yisu ndê
ŋamlaŋ. Pailot gôlôc ma kêŋ yom têŋ iŋ ndê
lau siŋ-ŋga bu sêhu Yisu ndê ŋamlaŋ siŋ têŋ
Josep.
59 Dec Josep sa gi, kôc Yisu ndê ŋamlaŋ ma
kêpaŋ si ŋa po ŋawasi daŋ.
60 Ma iŋ kôc sa gi ma kêŋ yêc iŋ dau ndê
sêhô, naŋ sêlêŋ gwanaŋ su yêc hoc ŋalôm.
Ma Josep kêpi hoc atu daŋ gi ndöc sê awha
ahuc, goc kölhö gi.
61 Têŋ ndoc dinaŋ Maria Magadala lu
awhê daŋ ŋaê Maria, sêndöc sêhô ŋamakê ma
sêlic.

Lau siŋ-ŋga sêyob sêhô

62 Sic Yisu pi a gicso dau têŋ bêc naŋ
lau Israel sêmasaŋ dau tu Sabat-ŋga, ma
têŋ ŋagalaŋsê dabuŋsiga atu-tu ti lau Palêsai
sêtêŋ Pailot si.
63 Ma sêsôm, "Ŋgac atu. Yac gauc gêm yom
daŋ naŋ ŋgac tasaŋ dau sôm têŋ ndoc iŋ mbo
tali. Iŋ sôm bu mbac ndu ma tiŋambu bêc tö
niŋga iŋ oc tisa tiyham.
64 Bocdinaŋ ndic atu lau bu sêyob sêhô e
bêc tö niŋga su. Mboe iŋ ndê ŋgacsêŋomi
oc sêmeŋ ma sênem kaŋ iŋ ndê ŋamlaŋ, ma
sêsôm têŋ lau bu iŋ tisa su. Iŋ kêsau lau ma
sôm bu iŋ Mesaya dau, magoc ŋac bu sêkôm
tasaŋ dau, oc hôc gêlêc tasaŋ naŋ iŋ kôm
ŋamata-ŋga, naŋ su."
65 Goc Pailot sôm têŋ ŋac, "Akôc lau siŋ-ŋga
sa andi, ma akêŋ ŋac sêyob sêhô ŋaŋga."
66 Goc sêsa si ma sêsap hoc naŋ ti gatam
sêhô-ŋga, naŋ dôŋ ŋaŋga ŋa a ŋakwi bu lau
daŋ sêkac sa dom. Ma sêkêŋ lau siŋ-ŋga
sêyob.

28

Yisu tisa
(Mak 16:1-13; Luk 24:1-12)

1 Bêc Sabat-ŋga meŋ gi su, ma têŋ wake
ŋabêc ŋamata-ŋga, Maria Magadala lu awhê
daŋ ŋaê Maria sêti têŋ bêbêc ganduc ma sêsa
si bu sêlic sêhô dau.
2 Têŋ ndoc dinaŋ tiyhô gêm atu, ma
Pômdau ndê aŋela daŋ sip akêŋ undambê
meŋ, ma kêpi hoc naŋ ndöc sê awha ahuc,
naŋ su, goc pi gi ndöc ŋahô.
3 Iŋ ndê ŋawasi pô gameŋ gitôm sickac, ma
iŋ ndê ŋakwê sêp sambuc.
4 Têŋ ndoc lau siŋ-ŋga sêlic iŋ, naŋ sêtöc
dau atu ma sêntitec. Ma ŋac tagôlô ma sêhu
dau sêyêc gitôm lau batê.
5 Ma aŋela dau sôm têŋ awhê lu, "Atöc
daôm dom. Aö kayalê bu amlu aŋsalê Yisu
naŋ sic iŋ ndu pi a gicso dau.
6 Iŋ mbo lec dom. Iŋ tisa su tôm iŋ sôm
gwanaŋ su. Ameŋ alic gameŋ naŋ sêkêŋ iŋ
yêc naŋ.
7 Goc ambu andi ŋagahô, ma asôm têŋ iŋ
ndê ŋgacsêŋomi bu iŋ tisa akêŋ lau batê-ŋga
su. Ma iŋ oc muŋ mac ndi mbo gameŋ Galili-
ŋga. Yêc dindê mac oc alic iŋ. Kwahic dec
aö gahoc yom dindec asê têŋ amlu, ma amlu
aŋgô su."
8 Têŋ ndoc dinaŋ awhê lu dau sêlhö si bu
sêkêŋ ŋawaê dau têŋ Yisu ndê ŋgacsêŋomi.
Iŋlu si ti atac ŋayham atu, magoc ŋalôm lu-lu
ma sêtöc dau. Sênti sêmbo seŋ,
9 ma ŋagahô Yisu hoc dau asê têŋ iŋlu ma
hê mwalêc iŋlu. Goc iŋlu sêtigasuc iŋ ma sêhu
dau sêyêc nom. Ma sêkôc iŋ sip gahi ma
sêmpiŋ iŋ.
10 Goc Yisu sôm têŋ iŋlu, "Atöc daôm dom.
Andi ma asôm têŋ aneŋ asidôwai hoŋ bu
sêtêŋ Galili sêndi, ma ŋac oc sêlic aö yêc
dindê."

Lau siŋ-ŋga sêsôm Yisu tisa ŋawaê

11 Têŋ ndoc naŋ awhê lu dinaŋ sêmbo seŋ,
naŋ lau siŋ-ŋga ŋatô naŋ sêyob sêhô dau, naŋ
sêmbu sêtêŋ Jerusalem si. Ma sêkêŋ ŋawaê
têŋ dabuŋsiga atu-tu, pi gêŋ hoŋ naŋ sêlic.
12 Goc lau dabuŋsiga dau sêkac lau bata sa,
ma sêmasaŋ yom pi gêŋ dau. Ŋac semlhi lau
siŋ-ŋga ŋa mone atu,
13 ma sêsôm têŋ ŋac, "Mac asôm têŋ lau
bu, 'Têŋ ôbwêc yac ayêc bêc ayêc. Ma iŋ
ndê ŋgacsêŋomi sêmeŋ, ma sem kaŋ iŋ ndê
ŋamlaŋ.'
14 Ma Pailot bu ŋgô bu mac ayêc bêc, dec
yac oc amasaŋ yom awhiŋ iŋ, bu mac atap
matôc sa dom."

15 Bocdinaŋ lau siŋ-ŋga sêkôc mone dau
sa, ma sêkôm tôm lau bata Israel-ŋga sêsôm
têŋ ŋac. Ma yom dau tiapa yêc lau Israel-ŋga
ŋalôm, ma lau ŋatô sêsôm e meŋ têŋ kwahic
dec.

Yisu hoc dau asê têŋ ŋgacsêŋomi

16 Têŋ ndoc dinaŋ ŋgacsêŋomi 11 sêsa sêtêŋ
lôc naŋ yêc gameŋ Galili-ŋga si, gitôm Yisu
sôm têŋ ŋac muŋ su.
17 Têŋ ndoc sêlic iŋ, naŋ sêpôŋ haduc ma
sêmpiŋ iŋ. Magoc ŋac si lau ŋatô atac lu-lu.
18 Goc Yisu tigasuc ŋac ma sôm, "Anötö kêŋ
ŋaclai têŋ aö pi gêŋ undambê ti nom-ŋga hoŋ.
19 Bocdinaŋ atêŋ gameŋ hoŋ andi ma
andôhôŋ lau e sêŋyalê aö ma sêkêŋ whiŋ
aö. Aŋku ŋac anem Damba, Atu, ma Ŋalau
Dabuŋ aŋgô.
20 Ma andôhôŋ ŋac bu daŋga wambu yom
hoŋ naŋ aö gac atu mac. Ma aŋyalê pi ŋandô
bu aö oc wambo wawhiŋ mac ŋapaŋ, e nom
ŋatêm pacndê."

Mak
ndê ŋawaê ŋayham
Yom whê ŋawaê ŋayham
dindec sa-ŋga

Mak iŋ Yisu ndê ŋgacsêŋomi 12 si daŋ dom, magoc iŋ tiatu yêc Jerusalem ma gêlic gêŋ hoŋ naŋ Yisu kôm têŋ ndoc dinaŋ. Tiŋambu Mak kêsêlêŋ whiŋ Pita têŋ ndoc Pita gêm mêtê, ma to ŋawaê ŋayham pi Yisu kêkuc mêtê naŋ Pita gêm. Lau ŋatô gauc gêm bu yom naŋ Mak to yêc 14:51-52 naŋ hêganôŋ iŋ dau. Tiŋambu iŋ gêm Pol lu Banabas sa tu iŋlu si gweleŋ-ŋga. Alic yom ŋatô pi iŋ yêc Apo 12:12, 25; 13:5, 13; 15:36-39, ma yêc Kol 4:10 ma 2 Tim 4:11.

Mak to yom daêsam pi gweleŋ naŋ Yisu kôm, magoc yom daêsam naŋ Yisu sôm tu bu êndôhôŋ lau-ŋga, naŋ iŋ to dom.

Jon kêmasaŋ Yisu ndê seŋ
(Mat 3:1-12; Luk 3:2-16)

1 Yom dindec gic hu ŋawaê ŋayham pi Anötö ndê Atu Yisu Kilisi.

2 Muŋ-ŋga, propet daŋ to yom naŋ Anötö sôm têŋ iŋ ndê Atu bocdec bu:

Aö wakêŋ aneŋ ŋgac aheŋ-ŋga muŋ am. Iŋ oc êmasaŋ am nem seŋ. *[Mal 3:1]*

Ma propet Aisaya to Anötö ndê yom pi ŋgac aheŋ-ŋga dau bocdec bu:

3 Ŋamalac daŋ ta yom mbo gameŋ sawa bocdec bu, ‘Amasaŋ Pômdau ndê seŋ tisolop. Amasaŋ nem ŋalôm bu akôc iŋ sa.’ *[Ais 40:3]*

4 Yom dau ŋandô sa pi Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga, naŋ tiŋambu hôc asê ma gêm mêtê mbo gameŋ sawa. Iŋ sôm têŋ lau bu sêliŋ saŋgu tu bu sêtôc asê bu sêkac si ŋalôm kwi ma sêhu mêtê sac siŋ, dec Anötö oc suc ŋac si sac kwi.

5 Lau daêsam akêŋ malac Jerusalem, ma akêŋ malac hoŋ yêc gameŋ Judia-ŋga, sêsa sêtêŋ Jon si. Ŋac sêhoc si sac asê, ma iŋ kêku ŋac yêc Bu Jordan.

6 Jon sôc ŋakwê naŋ sêmasaŋ ŋa kamel ŋamliclhu, ma kic piŋkap yêc iŋ ŋampêbalê. Ma iŋ gêŋ gêŋ bambaliŋ gitôm wakô ma lêp.

7 Iŋ gêm mêtê ma sôm têŋ lau bocdec bu, “Ŋgac daŋ oc meŋ êŋkuc aö, naŋ ndê ŋaclai hôc gêlêc aö neŋ su. Aö ŋgac ŋambwa dec gitôm dom bu wati iŋ ndê ŋgac akiŋ naŋ pôŋ sic ma kêgapwêc iŋ ndê atapa ŋawalô.

8 Aö kaku mac ŋa bu ŋambwa, tigeŋ iŋ oc êŋku mac ŋa Ŋalau Dabuŋ.”

Jon kêku Yisu
(Mat 3:13-17; Luk 3:21-22; Jon 1:32-34)

9 Têŋ têm dinaŋ Yisu meŋ akêŋ malac Nasaret yêc gameŋ Galili-ŋga, ma hôc asê Jon. Ma Jon kêku iŋ yêc Bu Jordan.

10 Têŋ ndoc Yisu pi akêŋ bu meŋ, iŋ gêlic undambê kac sa, ma Ŋalau Dabuŋ gêm balusi aŋgô, ma sip têŋ iŋ meŋ.

11 Goc awha daŋ sa akêŋ undambê, naŋ sôm, “Aö Atuŋgac atac whiŋ-ŋga am. Aö gatisambuc am ŋandô.”

Sadaŋ kêsahê Yisu
(Mat 4:1-11; Luk 4:1-13)

12 Dinaŋ su, goc Ŋalau wê Yisu sa gameŋ sawa gi, ma iŋ mbo tawasê.

13 Tôm bêc 40 iŋ mbo gameŋ sawa, ma Sadaŋ kêsahê bu êntôm iŋ. Iŋ mbo whiŋ bôc gameŋ sawa-ŋga, ma aŋela sem akiŋ iŋ.

Yisu gic hu iŋ ndê gweleŋ

14 Tiŋambu †Herod kêkiŋ iŋ ndê lau siŋ-ŋga bu sêkôc Jon dôŋ, ma sêkêŋ iŋ ndöc gapocwalô. Têŋ têm dinaŋ Yisu gêm mêtê ma hoc Anötö ndê ŋawaê ŋayham asê têŋ lau yêc gameŋ Galili-ŋga.

15 Iŋ sôm, “Têm naŋ Anötö kêyaliŋ sa, naŋ meŋ sa su. †Anötö ndê gôliŋ meŋ kêpiŋ su. Bocdinaŋ anem nem ŋalôm kwi, ma akêŋ whiŋ Anötö ndê ŋawaê ŋayham.”

Yisu mbwêc lauŋgac hale tu sêŋkuc iŋ-ŋga
(Mat 4:18-22; Luk 5:1-11; Jon 1:35-42)

16 Têŋ bêc daŋ Yisu kêsêlêŋ mbo Bugictoŋ Galili ŋamakê, ma gêlic Saimon lu asi Andru. Iŋlu ŋgac lu sêkôc i-ŋga, ma sem gweleŋ sêkêŋ wasaŋ sip bu sêmbo.

17 Ma Yisu sôm têŋ iŋlu, “Amlu ameŋ aŋkuc aö, ma aö wakêŋ amlu ahê ŋamalac sêmeŋ sêŋkuc aö, tôm naŋ kwahic dec amlu ahê i.”

18 Ma ŋagahô iŋlu sêtec si wasaŋ yêc, ma sêŋkuc iŋ.

19 Iŋ kêsêlêŋ ŋasawa sauŋ, ma gêlic Sebedi ndê atu lu, Jems lu Jon. Sêndöc waŋ daŋ ma sêmasaŋ si wasaŋ naŋ kic.

20 Yisu mbwêc iŋlu bu sêmeŋ sêŋkuc iŋ, goc sêhu damba Sebedi ti lau naŋ sêkôm gweleŋ sêwhiŋ iŋ, naŋ siŋ sêmbo waŋ, ma sêŋkuc Yisu.

Yisu kêdôhôŋ lau ma soc ŋalau sac yêc malac Kapenaom
(Luk 4:31-37)

21 Yisu kôc lau hale dinaŋ ma sêŋsêlêŋ sêtêŋ malac Kapenaom si. Sêhôc asê têŋ bêc Sabat-ŋga daŋ, ma Yisu sôc †lôm wê-ŋga gi, ma gic hu kêdôhôŋ lau.

22 Ma lau Kapenaom-ŋga sêhêdaê tu iŋ ndê yom-ŋga, bu iŋ kêdôhôŋ ŋac gitôm kêdôhôŋwaga ti ŋaclai atu, hôc gêlêc lau Israel si †kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga hoŋ su.

23 Ŋgac daŋ ndöc lôm wê-ŋga dinaŋ, naŋ ŋalau sac mbo iŋ ndê ŋalôm. Iŋ ta yom bocdec bu,

24 “Ei! Yisu Nasaret-ŋga. Aö kayalê am, am ŋgac dabuŋ naŋ Anötö kêkiŋ. Am bu kôm sake têŋ yac? Am mweŋ bu seŋ yac su, a?”

25 Magoc Yisu hec yom ŋalau sac ma sôm, “Am mamaŋ ma hu iŋ siŋ!”

26 Goc ŋalau sac kêmwanaŋ ŋgac dau ti
ŋaŋga ma hu iŋ siŋ ti mbwêc atu.
27 Tu dinaŋ-ŋga lau hoŋ sêhêdaê ma sêndac
dandi, “Gêŋ bocke dec? Iŋ kêdôhôŋ yac ŋa
lêŋ wakuc ma ti ŋaclai atu. Ma iŋ kôc ŋaclai pi
ŋalau sac whiŋ, bu iŋ kêŋ yatu ŋac, ma sêsôc
iŋ ndê yom ŋapu.”
28 Ma tiŋambu lau sic miŋ yom pi gêŋ dau,
e ŋagahô eŋ iŋ ndê waê gêm gameŋ Galili-ŋga
hoŋ ahuc.

Yisu gêm lau gêmbac daêsam sa
(Mat 8:14-17; Luk 4:38-43)

29 Ŋac sêhu lôm wê-ŋga dinaŋ siŋ, ma Sai-
mon lu Andru sêkôc Yisu, Jems ma Jon ma
sêtêŋ iŋlu si andu si.
30 Saimon ndê lawawê gêmbac lic ŋandê
ma yêc andu dau ŋalôm, ma lau sêkêŋ ŋawaê
têŋ Yisu.
31 Bocdinaŋ Yisu têŋ iŋ gi, kêm iŋ sip amba
ma keŋ iŋ sa. Ma gêmbac hu awhê dau siŋ,
ma iŋ gêm akiŋ ŋac.
32 Têŋ telha dinaŋ têŋ ndoc ac gi sip, naŋ
lau malac-ŋga sêhoŋ lau gêmbac daêsam ti lau
naŋ ŋalau sac sêmbo si ŋalôm, ma sêkôc ŋac
sêtêŋ Yisu sêmeŋ.*
33 Lau malac-ŋga hoŋ sêkac dau sa, sêmbo
andu dau ŋamakê.
34 Ma Yisu gêm lau ti gêmbac tidau-tidau
daêsam dinaŋ sa, ma soc ŋalau sac daêsam
su yêc lau. Tigeŋ iŋ kêŋ yao ŋalau sac bu
sêsôm iŋ asê dom, ŋahu bu ŋac sêŋyalê bu iŋ
†Mesaya dau.

Yisu hu malac Kapenaom siŋ
(Luk 4:42-44)

35 Têŋ ŋagalaŋsê ac pi meŋ su dom ma Yisu
tisa ma hu malac dau siŋ. Iŋ sa gi bu mbo
tawasê ma teŋ mbec.
36 Saimon ma lau ŋatô naŋ sêwhiŋ iŋ, naŋ
sêsa si bu sêŋsalê iŋ.
37 Ma têŋ ndoc sêtap iŋ sa, naŋ sêsôm têŋ iŋ
bu, “Lau hoŋ sêŋsalê am.”
38 Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Aö oc
wambo malac tigeŋ dinaŋ dom. Dalhö
datêŋ malac naŋ sêyêc gameŋ ŋamakê-ŋga
dandi, bu wanem mêtê wambo dinaŋ. Tu
gweleŋ dinaŋ-ŋga dec aö gameŋ.”
39 Ma tiŋambu iŋ kêsêlêŋ golom-golom
malac hoŋ yêc gameŋ Galili-ŋga. Iŋ gêm
mêtê mbo lau si lôm wê-ŋga, ma soc ŋalau sac
daêsam su yêc lau.

Yisu kôm ŋgac ti gêmbac leprasi ŋayham sa
(Mat 8:1-4; Luk 5:12-16)

40 Têŋ bêc daŋ, ŋgac ti gêmbac †leprasi daŋ
têŋ Yisu gi. Iŋ pôŋ haduc ma teŋ Yisu bu nem
iŋ sa. Iŋ sôm, “Am bu tac whiŋ, dec gitôm bu
am oc kôm aö ŋamlic ŋawasi sa.”
41 Yisu tawalô iŋ, dec kêmatôc amba sa gi
ma kêmasec iŋ, ma sôm, “Aö atac whiŋ, dec
wasôm têŋ am bu ŋamlic ŋawasi sa.”
42 Ma ŋagahô eŋ gêmbac dau hu iŋ siŋ, ma
iŋ ndê ŋamlic ŋawasi sa.
43-44 Goc Yisu kêkiŋ iŋ têŋ †dabuŋ-siga gi,
ma sôm ti ŋaŋga têŋ iŋ, “Am ŋgô! Gêŋ naŋ
kwahic dec hôc asê am, naŋ sôm asê têŋ lau
daŋ dom. Tigeŋ têŋ dabuŋsiga ndi, ma tôc
daôm têŋ iŋ bu lic bu am nem ŋamlic ŋawasi
sa su. Ma kêŋ da tu am ŋamlic ŋawasi sa-
ŋga tôm yomsu naŋ Moses kêŋ têŋ yac. Ma
ŋalêŋ dinaŋ lau hoŋ oc sêŋyalê bu am ŋamlic
ŋayham sa.”
45 Ma ŋgac dau sa gi ma gic miŋ pi gêŋ
dau e yom dau tiapa. Tu dinaŋ-ŋga lau hoŋ
takwê Yisu, dec iŋ tec bu sôc malac daŋ yêc
lhu. Iŋ mbo gameŋ ŋamakê-ŋga, magoc lau
akêŋ gameŋ hoŋ sêwê sêtêŋ iŋ si ŋapaŋ.

2

Yisu kôm ŋgac bôliŋ daŋ ŋayham sa
(Mat 9:1-8; Luk 5:18-26)

1 Bêc ŋatô giŋga su, goc Yisu sôc malac
Kapenaom tiyham. Ma lau malac-ŋga sêŋgô
ŋawaê bu iŋ mbu meŋ ndöc andu daŋ.
2 Goc lau daêsam sêkac dau sa, ma Yisu
gêm mêtê ŋac. Lau daêsam andô sêkac sa e
ŋasawa mba yêc andu ŋalôm ma yêc ŋasactô
bocdinaŋ.
3 Ma lauŋgac hale sêmbalaŋ ŋgac bôliŋ daŋ
yêc sac daŋ sêmeŋ, ma bu sêtêŋ Yisu sêndi.
4 Magoc lau daêsam dinaŋ sem gameŋ
ahuc, ma tu dinaŋ-ŋga dec ŋac sêpi andu
ŋapoc lôlôc si, ma sêkac poc sa ma sêmasaŋ
ŋalasê daŋ yêc gameŋ naŋ Yisu kalhac, naŋ
ŋahô-ŋga. Goc sêŋwhaŋ sac ti ŋgac bôliŋ sip
têŋ Yisu gi.
5 Yisu gêlic gêŋ dinaŋ ma kêyalê bu ŋac
sêkêŋ whiŋ iŋ, goc sôm têŋ ŋgac bôliŋ, “Aneŋ
balê, kwahic dec aö wasuc am nem sac kwi.”
6 Têŋ ndoc dinaŋ kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga
ŋatô sêndöc andu dau. Sêŋgô Yisu ndê yom
dau, ma gauc gêm yêc ŋac si ŋalôm,
7 “Anötö tigeŋ gitôm bu suc sac kwi. Ma
bocke ŋgac dindê sôm yom kaiŋ dinaŋ? Iŋ
ndê yom sac sambuc.”
8 Yisu kêyalê ŋagahô bu ŋac gauc gêm yom
bocdinaŋ, dec iŋ sôm têŋ ŋac, “Tu sake-ŋga
mac gauc gêm yom bocdinaŋ?
9 Mac akêŋ whiŋ dom bu aneŋ ŋaclai yêc
bu wasôm têŋ ŋgac bôliŋ dindec bu wasuc
iŋ ndê sac kwi. Bocdinaŋ aö wasôm têŋ iŋ,
‘Tisa, kôc nem mbô sa ma êmsêlêŋ.’
10 Ma têŋ têm mac alic aneŋ yom dau
ŋandô sa, dec aŋyalê bu Anötö kêŋ ŋaclai têŋ
†Ŋamalac ndê Atu yêc nom, bu suc ŋamalac si
sac kwi whiŋ.” Goc Yisu sôm têŋ ŋgac bôliŋ,

* **1:32:** Lau Israel si yomsu Sabat-ŋga gic yao lau bu sêŋsêlêŋ seŋ baliŋ me sêkôm gweleŋ têŋ bêc Sabat-ŋga dom. Magoc bêc Sabat-ŋga ŋa-yao pacndê têŋ ndoc ac gi sip. Tu dinaŋ-ŋga dec lau sêhôŋ e ac gi sip su, goc sêkôc si lau gêmbac sêtêŋ Yisu si.

11 "Aö wasôm têŋ am bu tisa, kôc nem mbô
sa, ma lhö têŋ nem andu ndi."
12 Ma ŋgac dau tisa yêc lau hoŋ aŋgô-ŋga,
kôc ndê mbô sa ma kölhö gi. Gêŋ dau kôm
lau hoŋ sêhêdaê ŋandô. Sêmpiŋ Anötö ma
sêsôm, "Gêŋ kaiŋ dindec, yac alic daŋ su
dom."

Yisu kêgalêm Liwai bu êŋkuc iŋ
(Mat 9:9-13; Luk 5:27-32)

13 Tiŋambu Yisu sa gi mbo bugictoŋ ŋamakê
tiyham. Lau daêsam sêsa si sêŋkuc iŋ, ma iŋ
kêdôhôŋ ŋac.
14 Ma tiŋambu iŋ kêsêlêŋ gi e gêlic †Liwai,
Alpayas ndê atuŋgac ndöc ndê mala kôc
takis-ŋga. Goc Yisu sôm têŋ iŋ, "Êmkuc aö."
Ma Liwai tisa ma kêkuc iŋ.
15 Têŋ bêc daŋ Yisu ti iŋ ndê ŋgacsêŋomi seŋ
gêŋ sêndöc Liwai ndê andu. Ma lau sêkôc
takis-ŋga ma lau daêsam naŋ lau bata Israel-
ŋga sêsam bu lau sac naŋ sêndöc sêwhiŋ ŋac,
bu lau kaiŋ dinaŋ sêŋkuc Yisu tôm bêc hoŋ.
16 Ma lau †Palêsai si kêdôhôŋwaga yomsu-
ŋga ŋatô sêlic bu Yisu gêŋ gêŋ ndöc whiŋ lau
takis-ŋga ti lau sac dinaŋ. Goc sêsôm têŋ
iŋ ndê ŋgac-sêŋomi, "Tu sake-ŋga iŋ gêŋ gêŋ
whiŋ lau takis-ŋga ti lau sac?"
17 Yisu ŋgô yom dau, ma sôm têŋ ŋac, "Lau
naŋ sêlic dau bu gêmbac mba, naŋ oc sêŋsalê
dokta dom, magoc lau ti gêmbac oc sêŋsalê
dokta. Aö gameŋ bu waŋgalêm lau naŋ sêlic
dau bu lau gitêŋ, naŋ sa dom, aö gameŋ bu
waŋgalêm lau sac sa."

Yao gêŋ daneŋ-ŋga-ŋga
(Mat 9:14-15; Luk 5:33-35)

18 Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga ndê †sêŋomi ti
lau Palêsai sêkêŋ bêc ŋatô bu sêneŋ gêŋ dom
tu gauc nem Anötö-ŋga, magoc Yisu ndê
ŋgacsêŋomi sêkôm dom. Ma lau ŋatô sêmeŋ
ma sêndac Yisu bocdec bu, "Tu sake-ŋga Jon
ndê sêŋomi ma lau Palêsai si sêŋomi sêhu
gêŋ daneŋ-ŋga siŋ tu gauc nem Anötö-ŋga,
magoc am nem ŋgacsêŋomi sêkôm dom?"
19 Goc Yisu sôm têŋ ŋac, "Ŋgac nem awhê-
ŋga daŋ bu êŋgalêm lau sa sêmbo sêwhiŋ iŋ
bu sêneŋ mwasiŋ nem awhê-ŋga, dec oc tôm
dom bu sêhu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ têŋ ndoc
ŋgac dau mbo whiŋ ŋac. Ŋalêŋ tigeŋ kwahic
dec aö gambo gawhiŋ aneŋ ŋgacsêŋomi ma
oc tôm dom bu sêhu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ.
20 Tigeŋ ndoc oc meŋ naŋ lau oc sêkôc aö
su yêc ŋac, ma têŋ ndoc dinaŋ ŋac oc ŋalôm
ŋawapac, ma sêŋkuc lêŋ dahu gêŋ daneŋ-ŋga
siŋ-ŋga."

Yisu ndê yom gitôm gêŋ wakuc
(Mat 9:16-17; Luk 5:36-39)

21 Ma Yisu sôm, "Yac dasi po wakuc pi
ŋakwê akwa naŋ kic, naŋ dom. Bu po wakuc
oc hôc ŋakwê akwa kic, ma gêŋ dau oc tisac
sambuc.
22 Ma têŋ ndoc lau s êmasaŋ wain wakuc,
naŋ sêkêc sip bôc ŋamlic wain-ŋga akwa
dom. Mba! Ŋac bu sêkôm, goc wain wakuc
oc hôc ŋamlic akwa kôc ma wê sa niŋga. Ma
bôc ŋamlic oc tisac bocdinaŋ. Wain wakuc
dakêc sip bôc ŋamlic wakuc."

Yisu iŋ Pômdau bêc Sabat-ŋga
(Mat 12:1-8; Luk 6:1-5)

23 Têŋ bêc Sabat-ŋga daŋ Yisu ti ndê
†ŋgacsêŋomi sêŋsêlêŋ sêmbo lôcwha daŋ naŋ
gic ôm wit-ŋga daŋ kic. Ma iŋ ndê ŋgacsêŋomi
sêkôc wit ŋandô ŋatô bu sêneŋ.
24 Ma lau Palêsai ŋatô sêlic gêŋ dau
ma sêsôm têŋ iŋ, "Lic gêŋ naŋ am nem
ŋgacsêŋomi sêkôm. Tu sake-ŋga ŋac sêkôm
gweleŋ naŋ yac neŋ yomsu gic yao bu
dakôm têŋ bêc Sabat-ŋga dom?"
25-26 Yisu ô ŋac si yom ma sôm, "Gauc nem
yom naŋ sêto pi gêŋ naŋ Kiŋ Dawid kôm.
Mac asam su, me? Têŋ ndoc naŋ Abiata
iŋ †dabuŋsiga ŋamata-ŋga, naŋ Dawid ti lau
naŋ sêwhiŋ iŋ, naŋ sêpônda dau ma gêŋ yô
ŋac. Goc Dawid sôc Anötö ndê andu gi, ma
gêŋ bolom dabuŋ naŋ lau sêkêŋ ti da, naŋ
Moses kêŋ yao bu lau dabuŋsiga tawasê oc
sêneŋ. Ma iŋ kêŋ têŋ lau naŋ sêmbo sêwhiŋ
iŋ, ma ŋac seŋ. Magoc lau daŋ sêŋgôliŋ yom
pi Dawid ma sêsôm bu iŋ kêgilì yomsu lec
dom."
27 Ma Yisu gic têku yom ma sôm, "Bocdi-
naŋ akôc gauc ŋapep pi yomsu. Anötö kêŋ
bêc Sabat-ŋga bu nem ŋamalac sa. Iŋ kêŋ
ŋamalac tu bêc Sabat-ŋga dom.
28 Ŋamalac ndê Atu iŋ gêŋ hoŋ ŋadau, ma iŋ
Pômdau Sabat-ŋga whiŋ."

3

Yisu kôm ŋgac amba balê ŋayham sa têŋ bêc Sabat-ŋga
(Mat 12:9-14; Luk 6:6-11)

1 Têŋ bêc daŋ tiyham Yisu sôc lôm wê-ŋga
gi. Ma ŋgac amba tibalê daŋ ndöc.
2 Palêsai ŋatô sêŋsalê yom bu sêŋgôliŋ pi
Yisu, dec sêtip iŋ ŋapep bu mboe iŋ oc kôm
ŋgac dau ŋayham sa têŋ bêc Sabat-ŋga, dec
ŋac oc sêsôm bu iŋ kêgilì yomsu Sabat-ŋga.
3 Yisu sôm têŋ ŋgac naŋ amba tibalê, "Tisa,
ma lhac ŋalhu whiŋ aö."
4 Dec iŋ ndac lau hoŋ bocdec bu, "Gêŋ
bocke oc êŋgilì yomsu Sabat-ŋga? Dakôm
ŋayham têŋ lau, me dakôm sac têŋ lau?
Danem ŋamalac sa, me datec ŋac sêmbac
ndu?" Magoc ŋac hoŋ sem dôŋ.
5 Iŋ tahê ŋac ma tac ŋandê sa, ma ŋalôm
ŋawapac tu ŋac si ŋalôm ŋadandi-ŋga. Goc iŋ
sôm têŋ ŋgac dau, "Êmatôc amam." Ma ŋgac
dau kêmatôc amba, ma amba dau ŋayham sa
tiyham.
6 Têŋ dinaŋ lau Palêsai sêhu lôm wê-ŋga
dau siŋ ma sêsa si. Ma ŋac sêndöc sêwhiŋ lau

Israel-ŋga naŋ tac whiŋ Herod ma lau Rom-
ŋga si gôliŋ, ma ŋac hoŋ sêkôc gauc pi lêŋ
sêndic Yisu ndu-ŋga.

Yisu kêdôhôŋ lau ma kôm gêmbac ŋayham sa
(Luk 6:17-19)

7 Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêtêŋ bugictoŋ si,
ma lau daêsam sêŋkuc ŋac. Ŋac lau akêŋ
gameŋ Galili-ŋga ma gameŋ Judia-ŋga,
8 ma akêŋ malac Jerusalem ma akêŋ
gameŋ Judia ma Idumia-ŋga ma akêŋ Bu
Jordan ŋadaŋga, ma akêŋ malac Taya ma
Saidon ŋagameŋ. Lau daêsam dinaŋ sêŋgô
ŋawaê pi gêŋ naŋ Yisu kôm, dec sêsa sêtêŋ iŋ
si.
9 Yisu gêlic lau toŋ atu naŋ bu sêŋgapiŋ iŋ
sa, dec sôm têŋ ndê ŋgacsêŋomi bu sêmasaŋ
waŋ sauŋ daŋ tu iŋ pi ndi ndöc-ŋga.
10 Iŋ sôm yom dinaŋ ŋahu bu iŋ kôm lau
gêmbac daêsam ŋayham sa su e lau daêsam ti
gêmbac sêkôm mwasac bu sêmasec iŋ.
11 Ma têŋ ndoc lau ti ŋalau sac sêlic iŋ, naŋ
sêhu dau sêyêc iŋ aŋgô-ŋga, ma ŋalau dau
sêmbwêc yom asê bocdec bu, "Am Anötö ndê
Atu."
12 Tigeŋ Yisu kêŋ gic yao ŋaŋga bu sêsôm iŋ
ŋahu asê dom.

Yisu kêyaliŋ ŋgacsêŋomi 12 sa
(Mat 10:1-4; Luk 6:12-16)

13 Tiŋambu Yisu pi lôc daŋ gi ma mbwêc
lau naŋ iŋ atac whiŋ, naŋ sêtêŋ iŋ sêmeŋ.
14 Goc iŋ kêyaliŋ ŋac si lau 12 sa, ma sam
ŋac bu †Aposel, bu ŋac oc sêmbo sêwhiŋ iŋ,
ma iŋ oc kêŋ ŋac sêsa sêndi bu sênem mêtê.
15 Ma iŋ kêŋ ŋaclai têŋ ŋac bu sêsoc ŋalau sac
su.
16 Aposel 12 naŋ Yisu kêyaliŋ ŋac sa, naŋ
bocdec: Saimon (naŋ iŋ sam bu Pita),
17 Jems lu Jon (Sebedi ndê atu lu naŋ Yisu
sam bu 'wapap atui'),
18 Andru, Pilip, Batolomeas, Matyu,
Tomas, Jems (Alpayas ndê atu), Tadaus,
Saimon (naŋ sêsam bu 'Ŋgac †Selot'),
19 ma Judas Iskeriot, ŋgac naŋ tiŋambu hoc
Yisu asê.

Lau sêŋgihi Yisu ahuc ŋapaŋ

20 Yisu sôc andu daŋ gi, magoc lau toŋ atu
sêsap iŋ dôŋ ŋapaŋ e ŋasawa mba bu iŋ ti ndê
ŋgac-sêŋomi sêneŋ gêŋ.
21 Gêŋ dau ŋawaê tap Yisu dinda ti asii sa,
dec ŋac sêsôm, "Iŋ ndê gauc tisac." Bocdinaŋ
dec sêtêŋ iŋ si bu sêkôc iŋ sa ndi.

Yisu ndê ŋaclai ŋahu
(Mat 12:22-32; Luk 11:14-22)

22 Têŋ têm dinaŋ kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga
ŋatô sêmeŋ akêŋ Jerusalem ma sêŋgôliŋ yom
pi Yisu bocdec bu, "Ŋalau sac si ŋadau †Belse-
bal gêm gôliŋ iŋ, ma kêŋ ŋaclai têŋ iŋ bu soc
ŋalau sac su."
23 Goc Yisu mbwêc ŋac sêtigasuc iŋ, ma
ô ŋac si yom ŋa yom gôliŋ daŋ bocdec bu,
"Bocke ma Sadaŋ oc soc Sadaŋ?
24 Gôliŋwaga daŋ ndê lau bu sêkêŋ kisa
dau, dec iŋ ndê gôliŋ oc pacndê.
25 Ma gôlôwac daŋ bu sêwhê dau kôc, dec
oc sêlhac ŋaŋga dom.
26 Ma Sadaŋ bu kêŋ kisa têŋ dau ma whê
dau kôc, dec iŋ oc lhac ŋaŋga dom, iŋ ndê
ŋaclai oc pacndê.
27 Aŋgô! Sadaŋ iŋ gitôm ŋgac ti licwalô atu,
ma yac bu dasôc ŋgac ti licwalô atu daŋ ndê
andu bu taŋgaho iŋ ndê gêŋ, naŋ gêŋ ŋamata-
ŋga dasô iŋ dôŋ, goc taŋgaho iŋ ndê gêŋ.
28 "Yomandô aö wasôm têŋ mac. Ŋamalac
naŋ kac ndê ŋalôm kwi ma hu ndê sac siŋ,
naŋ Anötö oc suc iŋ ndê sac ti yom sac-sac
hoŋ kwi.
29 Tigeŋ ŋamalac daŋ bu sôm yom sac pi
Ŋalau Dabuŋ, naŋ Anötö oc suc iŋ ndê sac
kwi dom andô. Iŋ kôm gêŋ sac sambuc, ma
iŋ ndê giso oc yêc ŋapaŋ."
30 Yom hoŋ dinaŋ Yisu sôm, ŋahu bu ŋac
sêsôm bu ŋalau sac daŋ mbo iŋ ŋalôm.

Yisu dinda ti asii
(Mat 12:46-50; Luk 8:19-21)

31 Têŋ têm dinaŋ Yisu dinda ti ndê asii
sêhôc asê andu dau. Sêlhac awê ma sêŋkiŋ
ŋamalac daŋ sôc gi bu kôc iŋ sa sa meŋ.
32 Lau daêsam naŋ sêndöc sêŋgihi Yisu
ahuc, naŋ sêsôm têŋ iŋ bu, "Am dinam ti
nem asimi dec sêmeŋ sêlhac awê ma sêndac
am."
33 Goc iŋ ndac ŋac, "Aneŋ dinaŋ ti asiŋi
naŋ asa?"
34 Ma iŋ tahê lau naŋ sêndöc sêŋgihi iŋ
ahuc, ma sôm, "Aneŋ dinaŋ ti asiŋi dau
dindec.
35 Bu lau naŋ daŋga wambu Anötö ndê
yom, naŋ ŋac sêti aö asiŋi ti lhuŋwêi ma
dinaŋi."

4

Yom gôliŋ pi ŋgac kêbalip wit ŋawhê
(Mat 13:1-12; Luk 8:4-8)

1 Tiŋambu Yisu sa gi mbo bugictoŋ ŋamakê,
ma gic hu kêdôhôŋ lau tiyham. Ma lau sêwê-
sêwê sêmeŋ e ti toŋ atu andô. Tu dinaŋ-ŋga
iŋ pi waŋ daŋ gi poc bugictoŋ kêpiŋ baö, ma
lau daêsam dinaŋ sêlhac baö.
2 Yisu sôm yom gôliŋ daêsam bu êndôhôŋ
lau dinaŋ. Iŋ sôm yom gôliŋ daŋ têŋ ŋac
bocdec bu,
3 "Aŋgô! Ŋgac daŋ sa gi bu êmbalip wit
ŋawhê yêc iŋ ndê ôm.
4 Têŋ ndoc iŋ kêbalip gêŋ dau, naŋ ŋawhê
ŋatô sêpeŋ sêsip seŋ, ma mbac sêsip sêmeŋ
ma seŋ su.
5 Ma ŋawhê ŋatô sêpeŋ sêsip gameŋ hoc-
hoc, naŋ nom ŋagec sac hoc ŋahô ŋambwa.

Ŋawhê dau sêsip nom ŋalôm gacgeŋ si dom,
dec sêpo sêpi sêmeŋ ŋagahô.
6 Tigeŋ tiŋambu ac pec ŋagatôm ma gêm
bôliŋ. Ŋahu bu nom ŋayham mba tu ŋawakac
sip ndi-ŋga.
7 Ma wit ŋawhê ŋatô sêpeŋ sêsip kwaŋ ti
ŋakwa ŋalôm, ma kwaŋ lu wit sêpi sêwhiŋ dau
e kwaŋ yaŋ wit ndu ma gêm ŋandô daŋ dom.
8 Ma wit ŋawhê ŋatô sêpeŋ sêsip nom
ŋayham, ma tiŋambu sem ŋandô daêsam, ŋatô
sem ŋandô 30, ŋatô sem ŋandô 60, ma ŋatô
sem ŋandô 100."
9 Goc Yisu sôm, "Asa bu daŋga-suŋ yêc, naŋ
ŋgô aneŋ yom."

Yisu whê yom gôliŋ wit ŋawhê-ŋga ŋahu sa
(Mat 13:10-23; Luk 8:9-15)

10 Tiŋambu lau daêsam sêmbo dom, ma
lau naŋ sêmbo sêwhiŋ Yisu, ti ŋgacsêŋomi 12
sêndac Yisu pi yom gôliŋ dau ŋahu.
11 Ma iŋ whê sa têŋ ŋac bocdec bu, "Anötö
ndê gôliŋ ŋalêŋ ŋahu sip ŋalôm gi. Iŋ kêyaliŋ
mac sa bu aŋyalê ŋahu dau, magoc lau naŋ
sêmbo Anötö ndê gôliŋ ŋalôm dom, naŋ
wasôm yom têŋ ŋac ŋa yom gôliŋ ŋambwa.
12 Aisaya to yom pi lau kaiŋ dinaŋ, naŋ yêc
bocdec bu:
Ŋac sêlic gêŋ naŋ aö gakôm, naŋ ŋapaŋ,
magoc ŋac si gauc sa dom. Ma ŋac sêŋgô
aneŋ yom ŋapaŋ, magoc sêŋyalê ŋahu
dom.
Ŋac bu sêŋyalê, dec oc tôm bu sênem dau
kwi, ma Anötö oc suc ŋac si sac kwi."
[Ais 6:9-10]
13 Goc Yisu sôm têŋ ŋac, "Bocke dec mac
aŋyalê yom gôliŋ dinaŋ ŋahu dom? Bocd-
inaŋ ŋalêŋ bocke mac oc aŋyalê yom gôliŋ
ŋatô ŋahu?
14 Aŋgô! Yom pi ŋgac naŋ kêbalip wit
ŋawhê, naŋ hêganôŋ ŋgac naŋ hoc Anötö ndê
yom asê.
15 Ma yom pi wit ŋawhê naŋ sêpeŋ sêsip
seŋ, naŋ hêganôŋ lau naŋ sêŋgô Anötö ndê
yom, magoc ŋagahô Sadaŋ meŋ ma kêgaho
yom dau su yêc ŋac si ŋalôm.
16 Ma wit ŋawhê naŋ sêpeŋ sêsip gameŋ
hoc-hoc, naŋ hêganôŋ lau naŋ sêŋgô A nötö
ndê yom ma sêkôc sa ŋagahô ti atac ŋayham.
17 Tigeŋ tôm wit naŋ ŋawakac mbasi, naŋ
lau dau sêlhac ŋasawa baliŋ dom. Têŋ ndoc
sêtap ŋawapac sa, me lau sêkêŋ kisa ŋac tu
Anötö ndê yom-ŋga, naŋ sêhu si sêkêŋ whiŋ
siŋ ŋagahô eŋ.
18 Ma wit ŋawhê naŋ sêpeŋ sêsip kwaŋ
ti ŋakwa ŋalôm, naŋ hêganôŋ lau naŋ sêŋgô
Anötö ndê yom,
19 tigeŋ sêhêgo dau pi gêŋ nom-ŋga kêlêc,
ma lêŋ atac whiŋ mone ti wapa nom-ŋga
hê ŋac si gauc ŋapaŋ e kôm Anötö ndê yom
ahuc, ma ŋandô mbasi.
20 Ma wit ŋawhê naŋ sêpeŋ sêsip nom
ŋayham, ma sem ŋandô 30, me 60, me 100,
naŋ hêganôŋ lau naŋ sêŋgô Anötö ndê yom,
sêkôc sa e tidôŋ, ma sem ŋandô daêsam."

Dasiŋ lam ŋawê kwi dom
(Luk 8:16-18)

21 Ma Yisu sôm têŋ ŋac, "Lam iŋ gêŋ pô
gameŋ-ŋga, ma bocdinaŋ yac taŋgatöc ŋa
suc ahuc me dasiŋ kwi sôc sasac ŋapu dom.
Mba! Taŋkiŋ êŋgalêŋ ŋalhu bu ŋawê pô
gameŋ.
22 Ma ŋalêŋ tigeŋ, yom naŋ yêc siŋ dau me
ŋahu sip ŋalôm gi, naŋ oc meŋ sa tiawê.
23 Asa naŋ daŋgasuŋ bu yêc, naŋ ŋgô."
24 Ma iŋ gic têku yom ma sôm, "Akôc gauc
ŋapep pi Anötö ndê yom naŋ mac aŋgô. Mac
bu atac whiŋ bu aŋyalê ŋahu, dec Anötö oc
kêŋ gauc têŋ mac, ma iŋ oc kôm mac nem
gauc êŋsôwec tiatu.
25 Bu asa naŋ kôc Anötö ndê yom sa sip
ndê ŋalôm e tidôŋ, naŋ Anötö oc kêŋ gauc têŋ
iŋ êŋlêc. Magoc asa naŋ kôc sa tidôŋ dom,
naŋ Anötö oc kôc iŋ ndê yom hoŋ su yêc iŋ."

Yom gôliŋ pi gêŋ ŋawhê naŋ po pi meŋ

26 Ma Yisu sôm, "Ŋalêŋ naŋ Anötö ndê
gôliŋ kêsôwec, naŋ gitôm gêŋ ŋawhê naŋ
ŋamalac daŋ sô sip ndê ôm.
27 Ma tiŋambu iŋ yêc bêc ôbwêc ma tisa têŋ
acsalô, ma ŋawhê dau po pi meŋ. Magoc
ŋamalac dau kêyalê ŋalêŋ dom.
28 Têŋ ŋamata-ŋga ŋawhê dau hôc nom kôc
ma ŋagatôm pi meŋ, malô goc ŋamlha sa ma
tiŋambu gêm ŋandô.
29 Magoc têŋ ndoc gêŋ ŋandô dau tilôwê iŋ
oc ndic su, bu bêc sêhoŋ gêŋ ŋandô sa-ŋga
meŋ sa."

Yom gôliŋ pi gêŋ ŋawhê sauŋ
(Mat 13:31-32; Luk 13:18-19)

30 Ma Yisu sôm, "Aö wasôm yom gôliŋ
bocke tu bu wawhê ŋalêŋ naŋ Anötö ndê
gôliŋ kêsôwec, naŋ sa? Aö wanem dôhôŋ pi
gêŋ sake bu wawhê sa?
31 Anötö ndê gôliŋ gitôm gêŋ ŋawhê sauŋ
andô daŋ naŋ dasô sip nom, gitôm a soc
ŋawhê.
32 Gêŋ dau gêŋ sauŋ andô, tigeŋ yac bu
dasô sip nom ndi, dec oc po tiatu e hôc gêlêc
gêŋ ôm-ŋga hoŋ su. Ma ŋasaŋgac oc sêhê
baliŋ e mbac lôlôc-ŋga sêmeŋ sêhê si ŋaic yêc
ayuŋ ŋayham dau."
33 Yom gôliŋ kaiŋ dinaŋ Yisu sôm têŋ lau
ŋapaŋ. Iŋ kêdôhôŋ ŋac tôm ŋac si gauc.
34 Yom hoŋ naŋ iŋ sôm têŋ ŋac, naŋ iŋ
sôm ŋa yom gôliŋ. Ma têŋ têm naŋ iŋ ti ndê
ŋgacsêŋomi sêmbo tawasê, naŋ iŋ whê gêŋ
hoŋ sa têŋ ŋac.

Yisu kôm bu ŋampoŋ timalô
(Mat 8:23-27; Luk 8:22-25)

35 Têŋ acsalô dinaŋ kêpiŋ bu ŋasec sa, naŋ
Yisu sôm têŋ iŋ ndê ŋgacsêŋomi, "Yac dalhö,
dapi bugictoŋ ŋadaŋga dandi."

36 Goc sêhu lau toŋ atu dinaŋ siŋ ma sêkôc
Yisu whiŋ ŋac sêpi waŋ daŋ ma sêlhö si. Ma
waŋ ŋatô sêlac sêwhiŋ.
37 Sêlac si ma mbu puc atu ma gêli bu
ŋampoŋ sa gic sip waŋ e kêpiŋ bu waŋ pac.
38 Magoc Yisu teŋ gwalim ma yêc bêc yêc
waŋku-ŋga. Ŋgacsêŋomi sêuŋ iŋ sa, ma sêsôm
têŋ iŋ, "Kêdôhôŋwaga, bocke? Am hêgo daôm
dom bu yac oc dandiŋaŋ, a?"
39 Goc iŋ tisa, ma sôm yom ŋaŋga têŋ
mbu ti bu ŋampoŋ bocdec bu, "Naŋ gitôm!
Timalô!" Goc mbu timalô ma gameŋ ŋaŋeŋ
sa.
40 Ma iŋ sôm têŋ ŋac bu, "Tu sake-ŋga mac
atöc daôm kêlêc? Bocke? Mac akêŋ whiŋ aö
dom, a?"
41 Magoc ŋac sêsö ti sêtöc dau ŋandô ma
sêndac dandi, "Iŋ asa dec? Gêŋ hoŋ sêsôc
iŋ ndê yom ŋapu, ma mbu ti bu ŋampoŋ
sêwhiŋ!"

5

Yisu kôm ŋgac ti ŋalau sac ŋayham sa
(Mat 8:28-34; Luk 8:26-39)

1 Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêhôc asê Bugictoŋ
Galili-ŋga ŋadaŋga têŋ gameŋ ac pi-ŋga, ma
sêsôc baö yêc lau Gerasa-ŋga si gameŋ.
2 Sêpi baö si, ma ŋgac daŋ naŋ ŋalau sac
mbo iŋ ndê ŋalôm, naŋ sa akêŋ ôm sêhô-ŋga
ma têŋ Yisu gi.
3 Iŋ ŋgac dau êlêmê ndöc ôm sêhô-ŋga, ma
têm daêsam lau sêŋsahê bu sêsô iŋ dôŋ ŋa wac
me ŋa sen, magoc gitôm dom.
4 Têm daêsam sêsô iŋ amba ti gahi dôŋ ŋa
sen, magoc iŋ hê sen kic ma seŋ gapocwalô
gahi-ŋga su. Lau daŋ sêtôm dom bu sêkôm iŋ
timalô.
5 Têŋ acsalô ti ôbwêc, iŋ mbo ôm sêhô-ŋga
ti gameŋ ŋabaö, ma taŋ asê ma kôc hoc ma
tuc-tuc dau ŋamlic tisac.
6 Têŋ têm dinaŋ iŋ gêlic Yisu kalhac ahê,
goc kêti gi ma pôŋ haduc yêc iŋ aŋgô-ŋga.
7-8 Ma Yisu sôm têŋ iŋ, "Ŋalau sac, am hu
ŋgac dinaŋ siŋ." Dec ŋalau dau mbwêc atu
ma sôm, "Yisu, Anötö Ŋaclai ti Ŋawasi Ŋadau
ndê Atu, am bu kôm sake têŋ aö? Tu Anötö
ndê ŋaê-ŋga, aö wateŋ am bu kôm aö ŋayom
dom."
9 Goc Yisu ndac iŋ, "Am nem ŋaê asa?" Ma
ŋalau sac ô yom ma sôm, "Aneŋ ŋaê 'Toŋ Atu,'
bu yac ŋalau daêsam."
10 Ma ŋalau dau teŋ Yisu tidim daêsam, bu
soc ŋac su yêc gameŋ dinaŋ dom.
11 Têŋ têm dinaŋ bôc toŋ atu seŋ gêŋ sêmbo
lôc ŋapu yêc gameŋ dinaŋ.
12 Goc ŋalau sac sêteŋ Yisu ma sêsôm,
"Êmkiŋ yac atêŋ bôc dindê andi, bu yac asôc
bôc si ŋalôm."
13 Yisu gôlôc goc ŋalau sac sêhu ŋgac dinaŋ
siŋ, ma sêsôc bôc ŋalôm si. Goc bôc hoŋ sênti
si e sêsip salic sac, ma sêsip bugictoŋ e bu kô
ŋac sêmbac ndu. Bôc dau toŋ atu, ŋanamba
gitôm 2,000.
14 Goc lau sêyob bôc-ŋga sênti si, ma sic miŋ
yom dinaŋ têŋ lau naŋ sêmbo malac atu ti
gameŋ ŋamakê-ŋga. Ma lau dau sêsa si bu
sêlic gêŋ naŋ Yisu kôm.
15 Sêhôc asê iŋ ma sêlic ŋgac naŋ Yisu soc
ŋalau sac toŋ atu dinaŋ su yêc iŋ, naŋ ndöc ti
gauc ŋawa ma sôc ŋakwê, dec ŋac sêtöc dau.
16 Ma lau naŋ sêlic gêŋ dau, naŋ sic miŋ pi
gêŋ naŋ Yisu kôm têŋ ŋgac ti ŋalau sac, ma têŋ
bôc.
17 Goc lau gameŋ dinaŋ-ŋga sêteŋ Yisu
ŋaŋga bu hu ŋac si gameŋ siŋ.
18 Têŋ ndoc Yisu bu pi waŋ ndi, naŋ ŋgac
naŋ iŋ soc ŋalau sac su yêc iŋ, naŋ teŋ iŋ
ŋaŋga bu whiŋ iŋ ndi.
19 Magoc Yisu sôm, "Mba! Am mbu têŋ
nem lau ndi, ma ndic miŋ têŋ ŋac pi ŋalêŋ
naŋ Pômdau tawalô am, ma pi gêŋ hoŋ naŋ
iŋ kôm têŋ am."
20 Goc ŋgac dau kölhö gi, ma kêgihi gameŋ
naŋ sêsam bu Dekapolis,* ma gic miŋ yom
pi gêŋ atu naŋ Yisu kôm têŋ iŋ. Ma lau hoŋ
sêhêdaê.

Yisu kôm awhê lu ŋayham sa
(Mat 9:18-26; Luk 8:40-56)

21 Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêpi waŋ ma
sêmbu sêpi bugictoŋ ŋadaŋga si. Ma têŋ ndoc
iŋ sip baö gi, naŋ lau toŋ atu sêkac sa e
sêŋgihi iŋ ahuc.
22 Ma ŋgac daŋ ŋaê Jairas, naŋ yob lau
Israel-ŋga si lôm wê-ŋga yêc gameŋ dinaŋ,
naŋ meŋ hôc asê. Iŋ gêlic Yisu goc hu dau
sip nom yêc iŋ gahi-ŋga.
23 Ma iŋ teŋ iŋ ŋaŋga bocdec bu, "Aneŋ
bawhê sauŋ gêmbac atu kêpiŋ bu oc mbac
ndu. Aö tac whiŋ bu am mweŋ, kêŋ amam
sac iŋ tu bu iŋ mbac ndu dom, ma ŋayham sa
tiyham."
24 Goc Yisu whiŋ iŋ gi.
Yisu kêsêlêŋ mbo, ma lau daêsam sêŋkuc iŋ
ma sêŋgihi iŋ ahuc.
25 Lau toŋ dinaŋ si daŋ iŋ awhê naŋ gêm
dac ŋapaŋ tôm yala 12.
26 Iŋ kêsalê dokta daêsam bu sênem iŋ sa,
ma gêmlhi ŋac e iŋ ndê mone hoŋ pacndê.
Magoc ŋac sêtôm dom bu sênem iŋ sa. Iŋ
hôc ŋandê atu tu ŋac-ŋga, ma gêmbac dau hôc
gêlêc su.
27-28 Awhê dau ŋgô Yisu ŋawaê su, dec gauc
gêm têŋ dau bu, "Aö bu wamasec iŋ ndê
ŋakwê, dec oc kôm aö ŋayham sa." Tu dinaŋ-
ŋga iŋ kêsêlêŋ yêc lau toŋ atu ŋalôm kêkuc iŋ,
ma kêmasec iŋ ndê ŋakwê.

* **5:20:** Dekapolis - ŋaê dinaŋ danem kwi bu 'malac amaŋlu.' Malac amaŋlu dinaŋ sêyêc Bugictoŋ Galili-ŋga ŋagameŋ têŋ ac pi-ŋga.

29 Ma ŋagahô eŋ iŋ ndê dac sa tiyham dom,
ma iŋ kêsahê bu iŋ ndê gêmbac pacndê su.
30 Yisu kêyalê bu ŋaclai sa yêc iŋ, goc ŋagahô
iŋ kac dau kwi yêc lau toŋ atu ŋalôm ma
ndac, “Asa kêmasec aö neŋ ŋakwê?”
31 Magoc iŋ ndê ŋgacsêŋomi sêô yom ma
sêsôm, “Lic lau daêsam dindec s êkôm am si.
Bocke dec am ndac bu ŋac si asa kêmasec
am?”
32 Magoc Yisu taso lau hoŋ, ma kêsalê
ŋamalac naŋ kôm gêŋ dau.
33 Awhê dau kêyalê bu iŋ ŋayham sa su, dec
têŋ Yisu gi ma pôŋ haduc yêc iŋ aŋgô-ŋga. Iŋ
töc dau ti kêtitec mbo, ma hoc yom asê pi gêŋ
naŋ iŋ kôm.
34 Goc Yisu sôm teŋ iŋ, “O aneŋ bawhê,
am nem kêŋ whiŋ aö dec kôm am ŋayham
sa. Am ndi ti atac malô, kwahic dec am nem
ŋawapac pacndê su.”
35 Yisu sôm yom dinaŋ mbo, ma lau ŋatô
sêmeŋ akêŋ Jairas ndê andu, ma sêsôm têŋ
iŋ, “Am atômwê mbac ndu su. Tu sake-ŋga
am bu kêŋ ŋawapac têŋ Kêdôhôŋ-waga? Sôm
têŋ iŋ bu meŋ dom.”
36 Tigeŋ Yisu hêgo dau tu ŋac si yom-ŋga
dom, ma sôm têŋ Jairas, “Töc daôm dom, kêŋ
whiŋ.”
37 Goc Yisu kalhac lau hoŋ ahuc, ma kôc
Pita, ma Jems lu ndê asidôwa Jon, ma sêwhiŋ
Jairas si.
38 Sêŋsêlêŋ si e sêhôc asê Jairas ndê andu,
ma Yisu gêlic lau sêkôm ŋanta atu, ŋac sêhu
daŋgibo asê ma sêtaŋ.
39 Goc iŋ sôc gi ma ndac ŋac, “Mac akôm
ŋanta ti daŋgibo atu dindec tu sake-ŋga?
Bawhê dau mbac ndu dom, iŋ yêc bêc naŋ
yêc.”
40 Magoc ŋac sêmbwac iŋ. Yisu kêŋ ŋac sêsa
awê si, ma kôc bawhê ŋadamba lu dinda ti
ŋgacsêŋomi tö dinaŋ sêwhiŋ iŋ si, ma sêsôc
ŋalôm naŋ bawhê yêc.
41 Iŋ kêm bawhê dau sip amba ma sôm têŋ
iŋ, “Talita, k umi.” (Yom Hibru dau danem
kwi bu, ‘Bawhê sauŋ, am tisa.’)
42 Ma ŋagahô eŋ bawhê dau, naŋ ndê yala
ti 12, naŋ tisa ma kêsêlêŋ. Ma lau hoŋ naŋ
sêlic gêŋ dau, naŋ sêhêdaê ŋandô.
43 Magoc Yisu kêŋ yao ŋaŋga bu sêsôm gêŋ
dau asê têŋ lau ŋatô dom. Ma iŋ sôm bu
sêkêŋ gêŋ daneŋ-ŋga têŋ bawhê dau neŋ.

6

Yisu ndê lau sêkôc iŋ sa dom
(Mat 13:54-58; Luk 4:16-30)

1 Yisu mbu têŋ iŋ ndê malac-hu gi, ma iŋ
ndê ŋgacsêŋomi sêŋkuc iŋ.
2 Têŋ bêc Sabat-ŋga daŋ iŋ sôc lôm wê-
ŋga gi, ma gic hu kêdôhôŋ lau. Ma lau
daêsam naŋ sêŋgô iŋ ndê yom, naŋ sêhêdaê
ma sêsôm têŋ dandi, “Aluê! Iŋ ŋgac dec tap
gêŋ hoŋ dindec sa yêc nde? Asa kêŋ gauc
atu-tu dinaŋ têŋ iŋ, ma ŋaclai tu kôm gêŋ
dalô-ŋga?
3 Iŋ yac neŋ ŋgac naŋ muŋ-ŋga kôm
gweleŋ kapenta-ŋga. Iŋ Maria ndê atuŋgac,
ma Jems, Josep, Judas ma Saimon dôwa! Ma
iŋ ndê lhuwêi sêmbo sêwhiŋ yac.” Ma ŋac
atac lu-lu tu iŋ-ŋga.
4 Goc Yisu sôm têŋ ŋac, “Lau hoŋ sêtoc
propet daŋ sa, tigeŋ yêc iŋ ndê malachu, iŋ
ndê asidôwai ma iŋ dau ndê lau sêtoc iŋ sa
dom.”
5 Ma yêc gameŋ dinaŋ iŋ gitôm dom bu
kôm gêŋ dalô daêsam. Iŋ kêŋ amba sac lau
gêmbac tigeŋ-tigeŋ, ma kôm ŋac ŋayham sa.
6 Ma iŋ hêdaê bu ŋac sêkêŋ whiŋ iŋ dom.
Tiŋambu iŋ kêsêlêŋ golom-golom malac,
ma kêdôhôŋ lau.

Yisu kêkiŋ ŋgacsêŋomi 12 sêsa si
(Mat 10:7-11; Luk 9:1-5)

7 Yisu mbwêc ndê ŋgacsêŋomi 12 sêtêŋ iŋ
sêmeŋ, ma iŋ kêkiŋ ŋac lu-lu sêsa sêtêŋ malac
ŋatô si, bu sênem mêtê lau. Ma iŋ kêŋ ŋaclai
têŋ ŋac bu sêsoc ŋalau sac su yêc lau.
8-9 Iŋ kêkiŋ ŋac ti sôm yom têŋ ŋac bocdec
bu, “Aŋsêlêŋ andi, magoc akôc wapa daêsam
dom. Asôc nem atapa ma akôc nem tôc, dec
tôm. Ampwic hacgêlê dom, ma akôc gêŋ
daneŋ-ŋga me awa me ŋakwê aô daôm-ŋga
dom.
10 Têŋ ndoc mac asôc malac daŋ andi, ma
lau sêkôc mac sa asôc ŋac si andu, naŋ ambo
whiŋ ŋac e mac ahu malac dau siŋ.
11 Ma lau malac daŋ-ŋga bu sêkôc mac ti
nem yom sa dom, goc atoŋ kop su yêc gahim
têŋ ndoc mac ahu ŋac siŋ, bu atôc ŋac si giso
asê.”
12 Goc ŋac sêlhö si ma sem mêtê bu lau
sênem si ŋalôm kwi ma sêhu mêtê sac siŋ.
13 Sêsoc ŋalau sac daêsam su yêc lau, ma
sêmbac olib ŋakwi pi lau gêmbac daêsam ma
sêkôm ŋac ŋayham sa.

Herod gauc gêm yom daêsam pi Yisu
(Mat 14:1-2; Luk 9:7-9)

14 Lau sic miŋ pi Yisu ŋapaŋ e iŋ ndê waê
tiapa, ma Kiŋ Herod ŋgô ŋawaê pi iŋ whiŋ.
Lau ŋatô sêsôm bu, “Yisu iŋ Jon, Ŋgac Kêku
Lau-ŋga, naŋ tisa akêŋ lau batê-ŋga, ma boc-
dinaŋ iŋ kôc ŋaclai bu kôm gêŋ dalô.”
15 Ma ŋatô sêsôm, “Mba! Iŋ ŋgac dec iŋ
propet Elaija naŋ tisa akêŋ lau batê-ŋga.” Ma
ŋatô sêsôm, “Mba! Iŋ propet daŋ tôm propet
akwa-kwa.”
16 Magoc têŋ têm Herod ŋgô yom dinaŋ pi
Yisu, naŋ iŋ sôm, “Ŋgac dê mboe Jon, ŋgac
naŋ aö gatim iŋ kachu kic, naŋ tisa akêŋ lau
batê-ŋga.”

Herod gic Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga ndu ŋamiŋ
(Mat 14:3-12)

17-18 Muŋ-ŋga, Herod kôc iŋ asi Pilip ndê
awhê Herodias ma gêm ti ndê awhê. Dec Jon
hoc Herod ndê giso asê ma sôm têŋ iŋ, “Am
gêm nem asim ndê awhê, dec kôm gêŋ so
sambuc.” Tu dinaŋ-ŋga Herod kêkiŋ ndê lau
siŋ-ŋga bu sêkôc Jon dôŋ, ma sêkêŋ iŋ ndöc
gapocwalô.
19 Tu Jon ndê yom-ŋga, Herodias êlêmê tac
ŋandê têŋ iŋ ma tac whiŋ bu sêndic iŋ ndu.
Magoc iŋ gitôm dom,
20 bu Herod kêyalê bu Jon iŋ ŋgac gitêŋ ti
dabuŋ, dec töc Jon ma yob iŋ ŋapep. Herod
tac whiŋ bu ŋgô Jon ndê yom, magoc Jon
ndê yom kôm iŋ gauc gêm yom daêsam.
21 Tiŋambu Herodias tap lêŋ daŋ sa bu lau
sêndic Jon ndu. Têŋ Herod ndê bêc dinda
kôc iŋ-ŋga, naŋ Herod ndê mwasiŋ daŋ ma
kêgalêm iŋ ndê lau atu-tu, ti lau bata siŋ-ŋga,
ma lau bata Galili-ŋga.
22 Ŋac sêndöc mwasiŋ dau ŋalôm ma Hero-
dias atuwê sôc meŋ ma tê wê. Gêŋ dau kôm
Kiŋ Herod ti ndê ŋacleŋ hoŋ atac ŋayham
kêlêc. Goc iŋ sôm têŋ bawhê dau, “Am ndac
gêŋ bocke naŋ am atac whiŋ, ma wakêŋ têŋ
am.”
23 Ma iŋ kêmatiŋ yom têŋ iŋ bocdec bu,
“Gêŋ naŋ am bu ndac, naŋ aö wakêŋ têŋ am,
tôm aö wawhê neŋ wapa hoŋ kôc ndi toŋ lu
ma wakêŋ toŋ daŋ têŋ am.”
24 Goc bawhê dau sa gi ma ndac dinda,
“Aö wandac gêŋ sake?” Ma dinda ô yom ma
sôm, “Am ndac Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga ndê
ŋagôlôŋ.”
25 Goc bawhê dau kac dau kwi ma kêti
mbu têŋ Kiŋ Herod gi, ma sôm têŋ iŋ bu, “Aö
tac whiŋ bu kwahic dec, am tim Jon, Ŋgac
Kêku Lau-ŋga ndê kachu kic, goc kêŋ iŋ ndê
ŋagôlôŋ sip pele daŋ ma kêŋ têŋ aö, bu walic
pi tanôŋ bu iŋ mbac ndu ŋandô.”
26 Yom dau kôm Kiŋ Herod ŋalôm ŋawapac
atu, tigeŋ tu iŋ kêmatiŋ yom yêc ŋacleŋ hoŋ
aŋgô-ŋga, dec kôm tôm bawhê dau ndac.
27 Ma ŋagahô iŋ kêkiŋ ŋgac daŋ bu ndic Jon
ndu ma kôc iŋ ŋagôlôŋ mbu meŋ. Ŋgac dau
sôc gapocwalô gi, tim Jon ndê kachu kic,
28 ma kêŋ ŋagôlôŋ sip pele daŋ. Goc kôc sa
gi kêŋ têŋ bawhê, ma bawhê kêŋ têŋ dinda
gêlic.
29 Têŋ têm Jon ndê sêŋomi sêŋgô gêŋ dau
ŋawaê, naŋ sêmeŋ ma sêkôc iŋ ndê ŋamlaŋ sa,
ma si sêŋsuhuŋ.

Yisu ndê ŋgacsêŋomi sêmbu sêmeŋ

30 Ŋgacsêŋomi naŋ Yisu kêkiŋ ŋac sêsa si,
naŋ sêmbu sêtêŋ iŋ sêmeŋ, ma sic miŋ pi gêŋ
hoŋ naŋ sêkôm, ma yom naŋ sêndôhôŋ têŋ
lau.
31 Têŋ têm dinaŋ lau daêsam sêwê sêtêŋ
Yisu sêmeŋ ŋapaŋ, dec ŋasawa mba bu iŋ ti
ndê lau sêneŋ gêŋ. Tu dinaŋ-ŋga dec iŋ sôm
têŋ ŋac, “Mac tamwasêm awhiŋ aö, ma yac
dasa gameŋ sawa daŋ dandi, ma taŋwhaŋ
dauŋ.”

Yisu gôlôm lau 5,000
(Mat 14:13-21; Luk 9:10-17; Jon 6:1-15)

32 Bocdinaŋ ŋac sêpi waŋ daŋ bu sêlhö
sêtêŋ gameŋ sawa daŋ sêndi.
33 Magoc lau daêsam sêlic ŋac sêpi waŋ ma
sêŋyalê bu Yisu ti ndê lau. Bocdinaŋ lau akêŋ
malac hoŋ yêc gameŋ dinaŋ sêŋkuc ŋac, sênti
sêmbo baö ma sêhôc gêlêc ŋac.
34 Têŋ têm Yisu ti ndê ŋgac-sêŋomi sêsôc
baö si, iŋ gêlic lau daêsam dinaŋ ma tawalô
ŋac, bu ŋac sêtôm domba naŋ si ŋgac yob ŋac-
ŋga mba. Dec iŋ gic hu kêdôhôŋ yom daêsam
têŋ ŋac.
35 Sêmbo e telha sa, goc Yisu ndê
ŋgacsêŋomi sêtêŋ iŋ si ma sêsôm, “Gameŋ
dindec gameŋ sawa, ma ac pacndê.
36 Kêŋ lau dau sêlhö sêtêŋ malac ti gameŋ
ŋamakê-ŋga sêndi, bu sênemlhi gêŋ sêneŋ-
ŋga.”
37 Magoc Yisu sôm, “Mba! Mac daôm akêŋ
gêŋ têŋ ŋac sêneŋ.” Ma ŋac sêô yom ma
sêsôm, “Lau dindec ŋac lau daêsam andô!
Yac bu anemlhi bolom ŋa mone atu gitôm
†denarii 200, dec oc tôm bu ŋac hoŋ sêneŋ
ŋagec-ŋagec. Yac akôm bocdinaŋ, a?”
38 M a iŋ ndac, “Mac nem bolom hiŋga
ndöc? Andi alic.” Ma ŋac si sêlic goc sêmbu
sêmeŋ ma sêsôm, “Yac mba bolom limdaŋ,
ma i lu sêndöc.”
39 Goc Yisu sôm têŋ ŋac bu sêkêŋ lau hoŋ
sêndöc sic titoŋ-titoŋ sêndöc kwaŋ.
40 Ma lau hoŋ sêndöc sic titoŋ-titoŋ, toŋ
ŋatô gitôm lau 100, ma ŋatô gitôm 50.
41 Goc Yisu kôc bolom limdaŋ ma i lu sa,
tatac undambê ma gêm mbec, goc pô bolom
kôc-kôc, ma kêŋ têŋ ŋgacsêŋomi bu sêndic
sam têŋ lau. Goc iŋ kôm bocdinaŋ pi i lu.
42 Lau hoŋ seŋ gêŋ e hôc ŋac dôŋ.
43 Ma tiŋambu ŋgacsêŋomi sic bolom ti i
ŋadêlê sa sip gatop 12 e meŋhu.
44 Yisu gôlôm lau toŋ atu dinaŋ, ma
lauŋgac naŋ sêmbo toŋ dau ŋalôm ma seŋ
gêŋ, naŋ si namba gitôm 5,000.

Yisu kêsêlêŋ mbo bu ŋahô
(Mat 14:22-33; Jon 6:16-21)

45 Têŋ têm dinaŋ Yisu kêŋ ndê ŋ gacsêŋomi
sêpi waŋ daŋ si, ma kêkiŋ ŋac sêmuŋ iŋ sêpi
bugictoŋ ŋadaŋga, bu sêtêŋ malac Betsaida
sêndi. Ma iŋ dau mbo baö bu kêŋ lau toŋ atu
dinaŋ sêlhö si.
46 Iŋ hu ŋac siŋ su, goc pi lôc daŋ gi bu teŋ
mbec.
47 Ŋasec sa su, ma waŋ dau sa bugictoŋ
ŋalhu, ma Yisu tawasê mbo baö.
48 Iŋ gêlic ndê ŋgac-sêŋomi sêhêc waŋ
ŋaŋga, bu mbu atu kêsêlêŋ ma puc ŋac dôŋ.
Têŋ ôbwêc lôm iŋ kêsêlêŋ mbo bu ŋahô, ma
sa têŋ ŋac gi. Iŋ bu hôc gêlêc ŋac,

49 magoc têŋ ndoc sêlic iŋ kêsêlêŋ mbo bu
ŋahô, ŋac gauc gêm bu sêlic ŋalau daŋ. Ŋac
sêmbwêc atu,
50 bu ŋac hoŋ sêlic iŋ ma sêtöc dau. Magoc
ŋagahô iŋ sôm yom têŋ ŋac bu, "Ŋalôm pêŋ
dôŋ ma atöc daôm dom, bu aö dauŋ dindec!"
51 Goc iŋ kêsêlêŋ têŋ ŋac ma pi waŋ gi.
Ma mbu timalô ma binôŋ sip. Ŋac sêhêdaê
ŋandô,
52 ŋahu bu ŋac sêlic gêŋ naŋ iŋ kôm pi
bolom ti i, magoc ŋac si gauc sa dom pi iŋ
ndê ŋaclai. Ŋac si ŋalôm ŋadandi.

Yisu gêm lau gêmbac sa yêc malac Genesaret
(Mat 14:34-36; Jon 6:22-25)

53 Ŋac sêhôc asê malac Genesaret yêc bug-
icton ŋadaŋga, ma sêsô waŋ dôŋ.
54 Ŋac sêsip baö si ma ŋagahô lau sêŋyalê bu
Yisu.
55 Goc sênti sêtêŋ malac hoŋ yêc gameŋ
dinaŋ, ma sêkêŋ Yisu ŋawaê. Ma tiŋambu
lau sêmbalaŋ si lau gêmbac sêtêŋ malac bocke
naŋ sêŋgô bu Yisu mbo.
56 Ma malac atu ti sauŋ, me gameŋ
ŋamakê-ŋga bocke naŋ Yisu mbo, naŋ lau
sêtoc si lau gêmbac sêyêc maket ŋamala, ma
sêteŋ Yisu bu ŋac sêmasec iŋ me bu sêmasec iŋ
ndê ŋakwê ŋambwa. Ma lau hoŋ naŋ sêmasec
iŋ, naŋ ŋamlic ŋayham sa.

7

Gêŋ naŋ kôm ŋamalac ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga
(Mat 15:1-20)

1 Lau Palêsai ti kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga
ŋatô akêŋ Jerusalem sêtêŋ Yisu si.
2 Ma ŋac sêlic bu iŋ ndê ŋgacsêŋomi ŋatô
sêŋgwasiŋ amba dom ma seŋ gêŋ. Bocdi-
naŋ ŋac gauc gêm bu ŋgac-sêŋomi si amba
ŋadômbwi.
3 Ŋac gauc gêm yom dinaŋ, ŋahu bu lau
Palêsai ti lau Israel-ŋga daêsam sêŋkuc mêtê
naŋ lau andô sic dulu têŋ ŋac, bu sêŋgwasiŋ
amba muŋ su, goc sêneŋ gêŋ.
4 Ma têŋ ndoc sêmbu akêŋ maket sêmeŋ,*
naŋ sêŋgwasiŋ amba muŋ, goc sêneŋ gêŋ.
Ma ŋac sêŋgwasiŋ laclhu ti akôp ma suc, ma
sêŋkuc mêtê kaiŋ dinaŋ daêsam, naŋ lau
andô Israel-ŋga sic dulu têŋ ŋac.
5 Bocdinaŋ lau Palêsai ti kêdôhôŋ-waga
yomsu-ŋga dinaŋ sêndac Yisu, "Tu sake-ŋga
am nem ŋgac-sêŋomi sêŋkuc ŋagôliŋ naŋ lau
andô sic dulu têŋ yac, naŋ dom, ma seŋ gêŋ
ti amba ŋadômbwi?"
6 Ma Yisu ô yom ma sôm, "Propet Aisaya
hoc yom asê muŋ su, naŋ hêganôŋ mac lau
atim yom lau-ŋga solop. Yom dau sêto yêc
bocdec bu:

Lau dindec sêtoc aö sa ŋa whasuŋ ŋambwa,
tigeŋ ŋac si ŋalôm yêc daŋ dau-ŋga.
7 Ŋac sem akiŋ aö ŋandô dom, ma yom naŋ
sêndôhôŋ têŋ lau, naŋ ŋamalac si yomsu
ŋambwa." *[Ais 29:13]*

8 Goc Yisu gic têku yom ma sôm, "Mac
ahu Anötö ndê yomsu siŋ, ma asap ŋamalac
ŋambwa si ŋagôliŋ dôŋ.
9 Mac alic ŋayham bu asap mac daôm nem
ŋagôliŋ dôŋ, magoc atec Anötö ndê yomsu,
a?
10 Bu Moses to Anötö ndê yomsu bocdec
bu, *'Toc damam lu dinam sa.'* Ma iŋ to yom
daŋ whiŋ bocdec bu, *'Ŋgac daŋ bu sôm yom
sac pi iŋ damba lu dinda, naŋ lau sêndic iŋ ndu
maŋ.'*
11 Tigeŋ mac andôhôŋ lau bu sêŋgilì
yomsu dinaŋ. Ŋamalac daŋ ndê awa me gêŋ
bu yêc bu nem damba lu dinda sa, magoc
iŋ bu ndic yao gêŋ dau ma sôm têŋ iŋlu, 'Gêŋ
naŋ bu nem amlu sa, naŋ gasam bu Koban.'
(Yom Koban dinaŋ ŋahu bu iŋ kêyaliŋ gêŋ
dau sa bu kêŋ ti da têŋ Anötö.)
12 Tu dinaŋ-ŋga iŋ gêm iŋ damba lu dinda
sa dom, ma mac alic ŋayham.
13 Ŋalêŋ dinaŋ mac aseŋ Anötö ndê yom
popoc ma aŋkuc lau andô si ŋagôliŋ naŋ
apami sic dulu têŋ mac. Mac akôm mêtê
daêsam gitôm dinaŋ."
14 Goc Yisu ta lau hoŋ sêtêŋ iŋ sêmeŋ tiy-
ham, ma sôm, "Mac lau hoŋ, aŋgô ma aŋyalê.
15-16 Gêŋ hoŋ naŋ yêc awê ma sip ŋamalac
ŋatac ŋalôm, naŋ ŋadaŋ kôm iŋ ŋadômbwi sa
yêc Anötö aŋgô-ŋga dom. Magoc mêtê ti
gauc sac naŋ meŋ akêŋ ŋamalac ŋalôm, naŋ
kôm iŋ ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga."
17 Tiŋambu Yisu hu lau dinaŋ siŋ ma iŋ
ti ndê ŋgacsêŋomi sêsôc andu daŋ si. Goc
sêndac iŋ pi yom gôliŋ dinaŋ ŋahu.
18 Ma iŋ ndac ŋac, "Bocke dec mac atôm
lau ŋatô naŋ si gauc sa dom? Alic bu gêŋ n
aŋ yêc awê, ma sip ŋamalac ŋatac ŋalôm, naŋ
oc kôm iŋ ŋadômbwi sa dom.
19 Ŋahu bu gêŋ dinaŋ sip iŋ ŋalôm ti gauc
dom, magoc sip iŋ ŋatac ŋalôm goc tiŋambu
sa meŋ tiyham." (Yisu ndê yom dinaŋ tôc
asê bu Anötö gic yao gêŋ daneŋ-ŋga daŋ bu
gêŋ ŋadômbwi dom.)
20 Ma iŋ gic têku yom ma sôm, "Gêŋ sac
bocke naŋ sa yêc ŋamalac si ŋalôm me wha-
suŋ, naŋ kôm iŋ ŋadômbwi sa yêc Anötö
aŋgô-ŋga.
21-22 Mêtê sac daêsam ŋahu yêc ŋamalac si
ŋalôm. Gauc sac, mêtê sênem kaŋ gêŋ-ŋga,
sêndic ŋamalac ndu-ŋga, mêtê mockaiŋ-ŋga
naŋ lau naŋ sem dau sa su, ma lau naŋ sem

* **7:4:** Têŋ ndoc lau Palêsai ma lau †Skraib sêmbo maket, naŋ semlhi gêŋ yêc lau Israel ŋatô naŋ sêhêgo dau tu Moses ndê yomsu-ŋga dom, ma †lau gameŋ apa-ŋga naŋ sêmbo maket ŋamala. Ŋac gauc gêm bu lau dau oc sêkôm ŋac ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga, ma bocdinaŋ sêŋgwasiŋ amba têŋ ndoc sêmbu akêŋ maket sêmeŋ.

dau sa su dom naŋ sêkôm, lêŋ atac whiŋ
awa ti wapa-ŋga, mêtê sêlic lau sac-ŋga ti
sêŋsau lau-ŋga, mêtê sêneŋ gêŋ ŋawahô-ŋga,
mêtê ŋalôm ŋagalac-ŋga ti mêtê lêmuŋ-ŋga,
ma sêsôm yom sac-sac-ŋga, mêtê sêtoc dau
sa-ŋga, ma lêŋ gauc mbasi-ŋga.
23 Mêtê sac kaiŋ dinaŋ hoŋ ŋahu yêc
ŋamalac si ŋalôm, ma kôm ŋac ŋadômbwi sa
yêc Anötö aŋgô-ŋga."

Awhê Kanan-ŋga daŋ kêŋ whiŋ ŋaŋga
(Mat 15:21-28)

24 Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêhu gameŋ di-
naŋ siŋ, ma sêtêŋ gameŋ naŋ yêc kêpiŋ
malac Taya ma sêsôc andu daŋ si. Iŋ tec bu
lau daŋ sêŋyalê gameŋ naŋ iŋ mbo, magoc
iŋ gitôm dom bu siŋ dau.
25-26 Awhê daŋ mbo gameŋ dinaŋ, naŋ
ŋalau sac daŋ mbo iŋ atuwê ŋalôm. Iŋ awhê
Grik-ŋga naŋ dinda kôc iŋ yêc gameŋ Sairo-
Pionisia-ŋga. Têŋ ndoc awhê dau ŋgô ŋawaê
pi Yisu, naŋ têŋ iŋ gi, ma hu dau sip nom yêc
iŋ gahi-ŋga. Ma iŋ teŋ Yisu ŋaŋga bu iŋ soc
ŋalau sac dau su yêc iŋ atuwê.
27 Ma Yisu sôm têŋ iŋ, "Gêŋ ŋamata-ŋga
dakêŋ gêŋ daneŋ-ŋga têŋ balêkoc bu sêneŋ
e hôc ŋac dôŋ. Solop dom bu dakôc balêkoc
si gêŋ daneŋ-ŋga, ma tambaliŋ têŋ giam
sêneŋ."
28 Magoc awhê dau ô yom ma sôm,
"Yomandô Pômdau, magoc giam naŋ sêndöc
tebo ŋapu, naŋ seŋ gêŋ ŋapopoc naŋ balêkoc
sêŋyaiŋ sip nom."
29 Goc Yisu sôm, "Tu am nem yom dinaŋ-
ŋga dec aö wanem am sa. Am mbu ndi ma
am oc lic bu ŋalau sac dau hu am atômwê siŋ
su."
30 Goc awhê dau mbu têŋ ndê andu gi, ma
tap sa bu ŋalau sac dau hu iŋ atuwê siŋ ma
bawhê dau yêc bêc yêc ndê mbô.

Ŋgac awha mba ma daŋgasuŋ bic

31 Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêhu malac Taya
ŋagameŋ siŋ. Ŋac sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ têŋ
malac Saidon goc sêtêŋ bugictoŋ Galili-ŋga,
ma sêpi bugictoŋ ŋadaŋga ma sêtêŋ gameŋ
Dekapolis-ŋga si.
32 Yêc gameŋ dinaŋ lau ŋatô sêkôc ŋgac
daŋ daŋgasuŋ bic ma awha mba ma sêtêŋ
Yisu si, ma sêteŋ iŋ bu kêŋ amba sac iŋ.
33 Lau daêsam sêlhac dindê, goc Yisu kôc
ŋgac dau ma iŋlu sêsa ŋasawa sauŋ si sêlhac
dau-ŋga. Ma iŋ kêŋ amba-atu sôc ŋgac dau
daŋgasuŋ, ma iŋ hu gasôp pi amba-atu ma
kêŋ pi ŋgac dau êmbala.
34 Goc iŋ tatac undambê, sê awha atu, ma
sôm têŋ iŋ bu, "Epata." (Yom dau danem kwi
bu 'Po asê.')
35 Ma ŋagahô iŋ daŋgasuŋ po asê, êmbala
tigoloŋ, ma iŋ sôm yom yêc awê.
36 Yisu gic yao lau bu sêndic miŋ pi gêŋ
dinaŋ têŋ lau ŋatô dom, magoc sêsôc iŋ ndê
yom ŋapu dom. Iŋ gic yao ŋac tidim daêsam,
magoc ŋac sic miŋ pi iŋ hôc gêlêc su.
37 Ma lau hoŋ naŋ sêŋgô, naŋ sêhêdaê
ŋandô ma sêsôm, "Iŋ kôm gêŋ hoŋ ŋapep eŋ,
ma gitôm bu kôm lau daŋgasuŋ bic sêŋgô
yom, ma lau awha mba sêsôm yom asê."

8

Yisu gôlôm lau 4,000
(Mat 15:29-39)

1 Têŋ têm dinaŋ lau daêsam sêkac sa tiyham
e lau toŋ atu sêmbo sêwhiŋ Yisu. Iŋ gêlic
bu ŋac si gêŋ sêneŋ-ŋga mba, goc ta ndê
ŋgacsêŋomi sêtêŋ iŋ sêmeŋ, ma sôm têŋ ŋac
bu,
2 "Aö taŋwalô lau dindec, bu sêmbo sêwhiŋ
aö gitôm bêc tö su, ma ŋac si gêŋ sêneŋ-ŋga
pacndê.
3 Ma aö bu wakêŋ ŋac sêlhö ti gêŋ yô ŋac,
dec ŋac oc tagôlô yêc seŋ. Ŋac si lau ŋatô
sêmeŋ akêŋ gameŋ baliŋ."
4 Magoc iŋ ndê ŋgacsêŋomi sêô iŋ ndê yom
ma sêsôm, "Yac dambo gameŋ sawa, ma oc
dakôc gêŋ daneŋ-ŋga y êc nde, naŋ tôm bu
lau hoŋ dindec sêneŋ?"
5 Ma Yisu ndac ŋac, "Mac nem bolom hiŋga
ndöc?" Ma ŋac sêsôm, "Yac mba bolom 7
sêndöc."
6 Goc Yisu sôm têŋ lau bu sêndöc sic sêndöc
nom. Ma iŋ kôc bolom 7 dinaŋ ma gêm
daŋge, pô kôc-kôc, ma kêŋ têŋ ndê ŋgac-
sêŋomi bu sêndic sam têŋ lau, dec sic sam.
7 Ma ŋac si i mwambwa ŋatô sêndöc, naŋ
Yisu gêm mbec whiŋ, ma sôm bu sêndic sam
têŋ lau.
8 Ma lau hoŋ seŋ e hôc ŋac dôŋ, goc
ŋgacsêŋomi sic ŋadêlê sa sip gatop 7 e meŋhu.
9 Lauŋgac naŋ seŋ gêŋ dau, naŋ si namba
gitôm 4,000. Tiŋambu Yisu kêŋ ŋac sêlhö si,
10 ma iŋ ti ndê ŋgac-sêŋomi sêpi waŋ daŋ
ma sêtêŋ gameŋ naŋ sêsam bu Dalmanuta,
naŋ si.

Lau Palêsai sêndac Yisu bu kôm gêŋ dalô
(Mat 16:1-4)

11 Lau Palêsai ŋatô sêtêŋ Yisu si, ma sic hu
sêŋsu iŋ. Ŋac bu sêŋsahê iŋ, dec sêndac iŋ bu
kôm gêŋ dalô daŋ bu tôc asê bu iŋ kôc ŋaclai
yêc Anötö ndê.
12 Magoc Yisu h ulai ma sôm têŋ ŋac, "Tu
sake-ŋga mac lau têm dindec-ŋga aŋsalê gêŋ
dalô? Yomandô wasôm t êŋ mac bu aö
wakôm gêŋ dalô tôm mac andac, naŋ daŋ
dom."
13 Goc iŋ hu ŋac siŋ ma pi waŋ tiyham
whiŋ ndê ŋgac-sêŋomi ma sêlhö bu sêmbu
sêpi bugictoŋ ŋadaŋga sêndi.

Yisu puc lau Palêsai ti Herod si giso asê
(Mat 16:5-12)

14 Têŋ ndoc ŋgacsêŋomi sêpi waŋ dau si,
naŋ sêŋlhiŋ dau siŋ bu sêkôc bolom ŋatô, ma
ŋac si bolom tigeŋ yêc waŋ dau ŋalôm.

15 Ma Yisu sôm yom ti ŋaŋga têŋ ŋac bu,
“Ayob daôm ŋapep pi lau Palêsai si yist ma
Herod ndê yist.”
16 Ma ŋac sem yomgalôm sêwhiŋ dandi ma
sêsôm, “Iŋ sôm yom dinaŋ ŋahu bu yac neŋ
bolom mbasi.”
17 Yisu kêyalê yom naŋ ŋac sêsôm, dec sôm
têŋ ŋac, “Tu sake-ŋga mac am yomgalôm ma
gauc gêm bu yom naŋ aö gasôm pi yist, naŋ
ŋahu bu mac nem bolom mba? Bocke mac
nem gauc sa pi gêŋ hoŋ naŋ aö gakôm, naŋ
dom? Mac nem ŋalôm ŋadandi sa, a?
18 Tanôm yêc, magoc mac alic gêŋ daŋ
ŋapep dom. Daŋamsuŋ yêc, magoc mac aŋgô
yom dom. Gauc nem gêŋ naŋ aö gakôm su.
19 Têŋ têm naŋ aö gac sam bolom amaŋdaŋ
têŋ lau 5,000, naŋ mac ahoŋ ŋadêlê sa sip
gatop hiŋga?” Ma sêsôm, “Gatop 12.”
20 Goc Yisu sôm, “Ma têŋ têm naŋ aö gac
sam bolom 7 têŋ lau 4,000, naŋ mac ahoŋ
ŋadêlê sa sip gatop hiŋga?” Ma sêsôm “Gatop
7.”
21 Goc iŋ sôm têŋ ŋac, “Ma bocke dec mac
nem gauc sa su dom?”

Yisu kôm ŋgac tapec ŋayham sa

22 Ŋac sêlac waŋ si e sêhôc asê malac Bet-
saida. Ma lau ŋatô sêkôc ŋgac tapec daŋ
sêtêŋ Yisu si, ma sêndac Yisu bu kêŋ amba
sac iŋ.
23 Goc Yisu kêm iŋ sip amba, ma wê iŋ sa
malac ŋamakê gi. Iŋ hê gasôp pi iŋ tandô ma
kêŋ amba sac iŋ, ma ndac, “Am gêlic gêŋ daŋ
me mba?”
24 Ma ŋgac dau hôc tandô sa ma sôm, “Aêc,
aö galic ŋamalac sêŋsêlêŋ sêmbo, magoc galic
ŋac ŋadauŋ-dauŋ. Aö galic ŋac sêtôm a.”
25 Goc Yisu kêŋ amba sac iŋ tandô tiyham,
ma iŋ tandô po asê ma ŋayham sa. Ma iŋ gêlic
gêŋ hoŋ ŋawa ŋayham.
26 Goc Yisu kêŋ iŋ kölhö gi ma sôm, “Am lhö
solop têŋ nem andu ndi. Mbu sôc malac dec
ndi dom.”

Pita hoc Yisu ŋahu asê
(Mat 16:13-20; Luk 9:18-21)

27 Tiŋambu Yisu ti ndê ŋgac-sêŋomi sêlhö
bu sêtêŋ malac ŋatô naŋ yêc kêpiŋ Sisaria-
Pilipai sêndi. Sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ ma Yisu
ndac ŋac bocdec bu, “Lau sêsôm bu aö asa?”
28 Ma ŋac sêsôm têŋ iŋ, “Lau ŋatô sêsôm bu
am Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga, ma ŋatô sêsôm
bu am Elaija, ma ŋatô sêsôm bu am propet
akwa-kwa si daŋ.”
29 Dec iŋ ndac ŋac, “Ma mac daôm, mac
asôm bu aö asa?” Ma Pita ô iŋ awha ma sôm,
“Am Mesaya dau.”
30 Goc Yisu gic yao ŋac bu sêsôm iŋ asê têŋ
lau daŋ dom.

Yisu sôm gwanaŋ bu iŋ oc hôc ŋandê
(Mat 16:21-23; Luk 9:22)

31 Têŋ têm dinaŋ Yisu gic hu kêdôhôŋ ŋac
pi gêŋ naŋ oc hôc asê Ŋamalac ndê Atu. Iŋ oc
hôc ŋawapac daêsam, ma lau bata Israel-ŋga
ti †dabuŋsiga atu-tu ma lau naŋ sêndôhôŋ
yomsu oc sêtec iŋ. Lau oc sêndic iŋ ndu, ma
tiŋambu bêc tö niŋga su iŋ oc tisa tiyham.
32 Iŋ sôm yom dinaŋ yêc awê, dec Pita kôc
iŋ sa ŋasawa sauŋ gi, ma sôm iŋ.
33 Magoc Yisu kac dau kwi, tahê ndê
ŋgacsêŋomi ma sôm Pita bocdec bu, “Sadaŋ,
kôc daôm sa lhö su! Bu am kêyalê Anötö
ndê lêŋ dom, am bu êmkuc ŋamalac si gauc
ŋambwa.”

Lau naŋ sêŋkuc Yisu oc sêhôc ŋawapac
(Mat 16:24-28; Luk 9:23-27)

34 Goc iŋ mbwêc ndê ŋgac-sêŋomi ti lau
daêsam naŋ sêŋkuc iŋ, naŋ sêtêŋ iŋ sêmeŋ,
ma sôm têŋ ŋac, “Asa naŋ tac whiŋ bu êŋkuc
aö, naŋ êŋgwiniŋ dau ma hôc ndê a gicso dau
sa, ma êŋkuc aö.
35 Bu asa naŋ tac whiŋ bu sap gêŋ nom-
ŋga dôŋ ŋapaŋ tu mbo tali-ŋga, naŋ oc niŋga.
Magoc asa naŋ bu hu gêŋ nom-ŋga siŋ tu
êŋkuc aö-ŋga ma tu ŋawaê ŋayham-ŋga, naŋ
oc niŋga dom.
36 Ŋamalac daŋ bu po gêŋ nom-ŋga hoŋ sa,
magoc iŋ dau gatu bu niŋga, dec gêŋ nom-
ŋga hoŋ dinaŋ oc tôm dom bu nem iŋ sa.
37 Bu gêŋ ŋayham bocke yêc, naŋ gitôm bu
dakêŋ têŋ Anötö ô yac neŋ gatuŋ?
38 “Lau têm dindec-ŋga ŋac lau sac, ma
sêpuc dômbwê Anötö ma sêsa si lêŋ bambaliŋ
tôm lau mockaiŋ-ŋga. Asa naŋ kwahic dec
maya tu aö ti aneŋ yom-ŋga, naŋ Ŋamalac
ndê Atu oc maya tu iŋ-ŋga têŋ ndoc ŋambu-
ŋga naŋ iŋ mbu meŋ ti Damba Anötö ndê
ŋawasi, ma aŋela dabuŋ sêwhiŋ.”

9

1 Ma iŋ sôm têŋ ŋac, “Yomandô aö wasôm
têŋ mac! Lau ŋatô kwahic dec sêmbo, naŋ
oc gacgeŋ sêmbo tali e sêlic Anötö ndê gôliŋ
meŋ sa tiawê ma ti ŋaclai atu.”

Pita, Jems ma Jon sêlic Yisu ndê ŋawasi
(Mat 17:1-13; Luk 9:28-36)

2 Bêc 6 giŋga su goc Yisu kôc Pita, Jems ma
Jon sêwhiŋ iŋ, ma ŋac tawasê sêpi lôc baliŋ
daŋ si. Têŋ têm dinaŋ Yisu ndê ŋamlic kaiŋ
daŋ sa, ma sêlic iŋ ndê ŋawasi.
3 Iŋ ndê ŋakwê sêp sambuc ma ŋawasi atu,
hôc gêlêc gêŋ sêsêp nom-ŋga hoŋ.
4 Ma sêlic Elaija lu Moses sêhoc dau asê,
ma iŋlu sem yomgalôm sêwhiŋ Yisu.
5 Goc Pita sôm têŋ Yisu, “Kêdôhôŋwaga,
ŋayham kêlêc bu yac dambo lec. Yac oc akwê
bac tö tu mac ambo-ŋga, am nem bac daŋ,
Moses nde daŋ, ma Elaija ndê bac daŋ.”
6 Ŋgacsêŋomi tö dinaŋ sêtöc dau atu, ma
bocdinaŋ Pita gêm gauc yom tu sôm-ŋga.
7 Têŋ dinaŋ dao daŋ meŋ kêgatöc ŋac ahuc,
ma awha daŋ sa yêc dao ŋalôm, naŋ sôm, “Aö

neŋ atuŋgac dau dindec, naŋ aö atac whiŋ ndu andô. Aŋgô iŋ ndê yom maŋ.”

8 Ma ŋagahô ŋac tahê gameŋ dau, ma sêlic bu Yisu tawasê mbo whiŋ ŋac.

Gêndac pi Elaija
(Mat 17:10-13)

9 Tiŋambu ŋac sêsip akêŋ lôc dau sêmeŋ, ma Yisu kêŋ yao bu sêsôm yom pi gêŋ naŋ sêlic yêc lôc, naŋ asê dom e tôm Ŋamalac ndê Atu tisa akêŋ lau batê-ŋga.

10 Tu dinaŋ-ŋga ŋac sem yom dinaŋ ahuc yêc ŋac dau, magoc sem yomgalôm sêwhiŋ dandi ŋapaŋ pi gêŋ dau. Ŋahu bu Yisu ndê yom pi iŋ tisa akêŋ lau batê-ŋga, naŋ sêŋyalê ŋahu dom.

11 Ma sêndac Yisu, “Lau Skraib naŋ sêndôhôŋ yomsu, naŋ sêsôm bu Elaija oc meŋ hôc asê muŋ, ma tiŋambu Mesaya oc meŋ. Yom dau ŋahu bocke?”

12-13 Ma Yisu sôm, “Elaija gic waê bu hôc asê muŋ Mesaya, bu êmasaŋ gêŋ hoŋ tisolop. Ma aö wasôm têŋ mac, bu Elaija meŋ hôc asê su. Ma lau sêkôm mêtê sac têŋ iŋ tôm ŋac atac whiŋ, tôm Anötö ndê yom naŋ sêto yêc gwanaŋ su. Ma yom naŋ sêto yêc pi Ŋamalac ndê Atu naŋ sôm bu iŋ gic waê bu hôc ŋandê atu, ma lau oc sêpu iŋ ma sêtec iŋ. Mac aŋyalê yom dau ŋahu, me mba?”

Yisu soc ŋalau sac su yêc balê daŋ
(Mat 17:14-21; Luk 9:37-43)

14 Yisu ma ŋgacsêŋomi tö dinaŋ sêsip akêŋ lôc dau sêmeŋ ma sêlic bu kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga ŋatô ma Yisu ndê ŋgacsêŋomi ŋatô sêsôm dau sêmbo, ma lau toŋ atu sêŋgihi ŋac ahuc.

15 Têŋ ndoc lau hoŋ dinaŋ sêlic Yisu naŋ sêhêdaê ŋandô, ma sênti sêtêŋ iŋ si ti sêhê mwalêc iŋ.

16 Ma Yisu ndac ŋac bu, “Mac asôm daôm pi yom bocke?”

17 Ma ŋamalac daŋ naŋ mbo lau toŋ atu ŋalôm, naŋ ô yom ma sôm, “Kêdôhôŋwaga, aö gakôc aneŋ balê dindec gameŋ, bu ŋalau sac daŋ mbo iŋ ŋalôm ma kôm iŋ awha mba.

18 Têm ŋatô ŋalau sac dau kôc iŋ dôŋ ma tuc iŋ sip nom gi, kôm iŋ whapwic sa ma seŋ lhô, ma iŋ amba ti gahi ŋaŋga sa. Aö gandac am nem ŋgacsêŋomi bu sêsoc ŋalau dau su, magoc ŋac sêtôm dom.”

19 Yisu ŋgô yom dau ma sôm, “O mac lau, aö gambo gawhiŋ mac ŋasawa hic baliŋ su, ma bocke mac atôm dom bu akôm gêŋ daŋ? Aö wambo wawhiŋ mac ŋapaŋ dom! Mac nem akêŋ whiŋ mbasi. Akôc balê dau sa ameŋ.”

20 Dec sêkôc balê dau sêtêŋ Yisu sêmeŋ, ma têŋ têm ŋalau sac gêlic iŋ, naŋ ŋagahô iŋ kêmwanaŋ balê dau ti ŋaŋga, goc tuc iŋ sip nom gi, ma iŋ kêpi ti whapwic sa yêc nom.

21 G oc Yisu ndac balê dau ŋadamba, “Ŋalau sac kôm iŋ bocdinaŋ tôm yala hiŋga?” Ma damba sôm, “Iŋ mbo bocdinaŋ têŋ têm iŋ balêkoc sauŋ ŋapaŋ e kwahic dec.

22 Ma ndoc daêsam ŋalau sac dau tuc iŋ peŋ sip bu me sip ya, ma kôm bu ndic iŋ ndu niŋga. Tigeŋ am bu nditôm, dec tamwalô alu ma nem alu sa.”

23 Goc Yisu sôm têŋ iŋ, “Bocke dec am sôm têŋ aö, ‘Am bu nditôm?’ Mac bu akêŋ whiŋ, dec gêŋ hoŋ oc nditôm.”

24 Ma ŋagahô balê ŋadamba ta yom ma sôm, “Aö gakêŋ whiŋ. Nem aö sa bu wakêŋ whiŋ ŋaŋga.”

25 Yisu gêlic bu lau daêsam sênti sêmeŋ, dec hec yom ŋalau sac ma sôm, “Am ŋalau daŋgasuŋ bic ma awha mba-ŋga, aö wandic atu am bu hu balê dindec siŋ, ma sôc iŋ ŋalôm tiyham dom!”

26 Goc ŋalau sac dau mbwêc asê ma kêmwanaŋ balê dau ŋalêŋ sac, goc sa awê gi. Ma balê dau yêc gitôm ŋgac batê daŋ, dec lau daêsam sêsôm, “Iŋ mbac ndu su.”

27 Tigeŋ Yisu kêm iŋ sip amba, keŋ iŋ sa, ma iŋ tisa kalhac.

28 Tiŋambu Yisu sôc andu daŋ gi, ma iŋ ndê ŋgacsêŋomi sêndac iŋ gelec, “Bocke dec yac atôm dom bu asoc ŋalau dinaŋ su?”

29 Ma iŋ sôm, “Mac bu asoc ŋalau kaiŋ dinaŋ su, naŋ ateŋ mbec ŋaŋga. Ŋalêŋ daŋ mba.”

Yisu sôm tiyham bu iŋ oc mbac ndu ma tisa
(Mat 17:22-23; Luk 9:43-45)

30-31 Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêhu gameŋ dinaŋ siŋ, ma sêŋsêlêŋ sêmbo gameŋ Galili-ŋga. Yisu bu êndôhôŋ ŋac têŋ têm dinaŋ, dec tec bu lau sêŋyalê gameŋ naŋ ŋac sêmbo. Iŋ sôm têŋ ŋac, “Tiŋambu oc sêkêŋ Ŋamalac ndê Atu sip lau ŋatô amba. Ŋac oc sêndic iŋ ndu, magoc têŋ bêc tö niŋga su, iŋ oc tisa tiyham.”

32 Magoc ŋac si gauc sa pi iŋ ndê yom dom, ma sêtöc dau bu sêndac iŋ pi yom dau ŋahu.

Asa ti ŋamalac ŋamata-ŋga?
(Mat 18:1-5; Luk 9:46-48)

33 Ŋac sêŋsêlêŋ e sêhôc asê malac Kapenaom, goc si sêndöc andu daŋ. Ma Yisu ndac ŋac, “Mac aseŋ daôm pi gêŋ sake yêc seŋ?”

34 Magoc ŋac sem dôŋ, bu yêc seŋ ŋac sem yomgalôm sêwhiŋ dandi pi ŋac si asa iŋ ŋgac ŋamata-ŋga.

35 Yisu ndöc sic ma ta ŋgacsêŋomi 12 sêtêŋ iŋ si, ma sôm têŋ ŋac, “A sa naŋ bu ti ŋamalac ŋamata-ŋga yêc Anötö aŋgô-ŋga, naŋ êŋgwiniŋ dau ti ŋgac ŋambu-ŋga, ma nem akiŋ lau hoŋ.”

36 Goc iŋ kôc balêkoc sauŋ daŋ ma kêŋ iŋ kalhac ŋac ŋalhu. Ma iŋ kêgape iŋ ma sôm,

37 “Asa naŋ bu kôc balêkoc sauŋ daŋ tôm iŋ dindec, naŋ sa tu aö neŋ ŋaê-ŋga, naŋ gitôm iŋ kôc aö dauŋ sa. Ma asa naŋ kôc aö sa, naŋ kôc aö taŋwasêŋ sa dom, magoc kôc Damaŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ, naŋ sa bocdinaŋ.”

Lau naŋ sêkôm gweleŋ tu Yisu-ŋga, naŋ sêwhê dau kôc dom
(Luk 9:49-50)

38 Têŋ bêc daŋ Jon sôm têŋ Yisu bu, "Kêdôhôŋwaga, yac alic ŋgac daŋ kôm gweleŋ ma soc ŋalau sac su yêc lau ŋa am nem ŋaê. Yac ac yao iŋ, bu iŋ kêkuc am whiŋ yac dom."
39 Magoc Yisu sôm, "Alhac iŋ ahuc dom, bu ŋamalac naŋ kôm gêŋ dalô ŋa aneŋ ŋaê, naŋ gitôm dom bu kac ndê awha kwi ŋagahô, ma sôm yom sac pi aö.
40 Asa naŋ kêŋ kisa yac dom, naŋ yac neŋ daŋ.
41 Yomandô aö wasôm têŋ mac bu asa naŋ kôm gêŋ sauŋ daŋ bu nem mac sa tu mac aŋkuc aö Kilisi-ŋga, gitôm iŋ kêŋ bu laclhu daŋ têŋ mac anôm, naŋ Anötö oc êŋlhiŋ iŋ siŋ dom. Iŋ oc kêŋ ŋagêyô ŋayham têŋ iŋ."

Puc pi lêtôm
(Mat 18:6-9; Luk 17:1-2)

42 Ma Yisu sôm, "Ŋamalac daŋ bu tim balêkoc sauŋ daŋ naŋ kêŋ whiŋ aö bu kôm mêtê sac, naŋ kôm giso atu. Oc ŋayham bu dasô hoc atu daŋ pi iŋ kachu, ma tambaliŋ iŋ sip gwêc ndi niŋga. Ma bocdinaŋ oc tôm dom bu iŋ tim balêkoc dau, ma tiŋambu tap Anötö ndê matôc sa.
43-44 "Am amam bu kôm sac, naŋ tim kic. Am bu tap undambê sa, ma ndöc tamli ti amam gatuc, naŋ ŋayham hôc gêlêc am kôm sac ŋa amam lu-lu e am sip ya lambwam-ŋga naŋ sa ŋapaŋ, naŋ ndi.
45-46 Ma gahim bu kôm sac, naŋ tim kic. A m bu tap undambê sa, ma ndöc tamli ti gahim gatuc, naŋ ŋayham hôc gêlêc am kôm sac ti gahim lu-lu e Anötö tuc am sip ya lambwam-ŋga naŋ sa ŋapaŋ, naŋ ndi.
47 Ma am nem tanôm bu kôm sac, naŋ kip sa. Am bu ndöc Anötö ndê gameŋ undambê-ŋga ti tanôm tigeŋ, naŋ ŋayham hôc gêlêc am kôm sac ti tanôm lu-lu e Anötö tuc am sip lambwam ndi.
48 Yêc gameŋ dinaŋ lau oc sêhôc ŋandê ŋapaŋ, tôm yom naŋ Aisaya to yêc bocdec bu, '*Dombo oc mbac ndu dom, ma ya oc sa ŋapaŋ.*'
49 "Bocdinaŋ ayob daôm tu lêtôm-ŋga, bu Anötö oc kêŋ ya êmbô lau hoŋ,* gitôm lau sêkêŋ gwêc so pi wata tu bu yêc ŋayham ŋasawa baliŋ.
50 Gwêc so dau iŋ gêŋ ŋayham, magoc ŋamakic bu niŋga, oc dakôm ŋamakic sa tiyham ŋalêŋ nde? Bocdinaŋ ambo lau nomŋga ŋalôm atôm gwêc so, ma ambo awhiŋ daôm ti yom malô."

10

Anötö tec bu awhê lu ŋgac sêhu dau siŋ
(Mat 19:1-12)

1 Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêhu gameŋ dinaŋ siŋ, ma sêtêŋ gameŋ Judia-ŋga si. Goc sêpi Bu Jordan ŋadaŋga naŋ yêc têŋ gameŋ ac piŋga, naŋ si. Yêc gameŋ dinaŋ lau daêsam sêkac sa tiyham ma sêtêŋ iŋ si, ma iŋ kêkuc iŋ ndê mêtê ma kêdôhôŋ ŋac.
2 Ma lau Palêsai ŋatô sêmeŋ ma bu sêtim Yisu, dec sêndac iŋ bocdec bu, "Ŋgac daŋ bu hu ndê awhê siŋ, naŋ oc êŋgilì yomsu, me mba?"
3 Ma Yisu ndac ŋac ô, "Moses to yomsu bocke?"
4 Goc sêsôm, "Moses sôm bu ŋgac daŋ gitôm bu to bapia hu nawhê siŋ-ŋga, goc hu ndê awhê siŋ."
5 Ma Yisu sôm, "Aêc. Moses to yomsu dinaŋ tu mac nem ŋalôm ŋadandi-ŋga.
6 Magoc têŋ têm Anötö kêŋ undambê ti nom, naŋ iŋ kêmasaŋ ŋamalac ŋgac ti awhê.
7 Ma tu dinaŋ-ŋga '*ŋgac daŋ oc hu damba lu dinda siŋ, ma sap iŋ nawhê dôŋ,*
8 *ma iŋlu sêti gêŋ tigeŋ.*' Yom dau whê sa bu iŋlu sêmbo sêtôm ŋamalac lu dom, iŋlu sêti gêŋ tigeŋ yêc Anötö aŋgô-ŋga.
9 Bocdinaŋ yham dom andô bu ŋamalac sêkac gêŋ naŋ Anötö dau kêŋ pitigeŋ, naŋ su."
10 Tiŋambu Yisu ti ndê ŋgac-sêŋomi sêndöc andu daŋ, ma sêndac iŋ pi yom dinaŋ ŋahu.
11 Ma iŋ sôm, "Ŋgac naŋ hu iŋ ndê awhê siŋ ma gêm awhê wakuc, naŋ kôm gêŋ mockaiŋ-ŋga têŋ iŋ yêc Anötö aŋgô-ŋga.
12 Ma awhê naŋ hu nakweŋ siŋ ma gêm ŋgac wakuc, naŋ kôm gêŋ mockaiŋ-ŋga bocdinaŋ."

Yisu gêm mbec balêkoc
(Mat 19:13-15; Luk 18:15-17)

13 Têŋ bêc daŋ lau sêhoŋ si balêkoc sêtêŋ Yisu si, bu iŋ kêŋ amba sac ŋac. Magoc iŋ ndê ŋgac-sêŋomi sêsôm dinda ti dambai.
14 Têŋ têm Yisu gêlic gêŋ dau iŋ tac ŋandê, ma sôm têŋ ŋac, "Atec balêkoc dinaŋ sêtêŋ aö sêmeŋ. Alhac ŋac ahuc dom, bu Anötö ndê gôliŋ gic lau naŋ sêtôm balêkoc sauŋ dindec, naŋ ŋawaê.
15 Aö wasôm yomandô têŋ mac bu asa naŋ bu sôc Anötö ndê gôliŋ ŋapu gitôm balêkoc sauŋ daŋ dom, naŋ oc nditôm dom bu sôc ndi."
16 Goc iŋ kôc balêkoc dau sa ma kêgape ŋac. Ma iŋ kêŋ amba sac ŋac, ma gêm mbec ŋac.

Ŋgac ti lêlôm
(Mat 19:16-22; Luk 18:18-23)

* **9:49:** Yom naŋ yêc ŋabatiŋ 49 naŋ ŋahu yêc awê dom, magoc lau ŋatô gauc gêm bocdec bu. Anötö tac whiŋ bu lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga sêhu mêtê sac hoŋ siŋ ma sêsa lêŋ gitêŋ eŋ. Gêŋ bocke naŋ bu lhac ŋac ahuc tu sêtap gameŋ undambê-ŋga sa, naŋ sêhu siŋ tôm yom naŋ yêc ŋabatiŋ 43-47 whê sa. Ma Anötö oc kêŋ ya êmbô lau gitôm lau sêpec gol ŋa ya tu bu ŋadômbwi niŋga ma gol ŋawasi solop yêc.

17 Yisu ti ma kêsêlêŋ mbo seŋ whiŋ ndê
ŋgacsêŋomi. Ma ŋgac daŋ kêti meŋ ma pôŋ
haduc yêc iŋ aŋgô-ŋga, ma ndac iŋ bocdec
bu, “K êdôhôŋwaga ŋayham, aö wakôm bocke
dec tiŋambu Anötö oc kôc aö sa wandöc taŋli
ŋapaŋ.”
18 Goc Yisu sôm têŋ iŋ, “Tu sake-ŋga am
sam aö bu ŋayham? Anötö tigeŋ iŋ ŋayham.
19 Am kêyalê yomsu naŋ Anötö kêŋ têŋ
Moses, *‘Ndic ŋamalac ndu dom. Kôm gêŋ mock-
aiŋ-ŋga dom. Nem kaŋ gêŋ dom. Sôm yom
tasaŋ pi lau dom. Êmsau lau bu kôc ŋac si gêŋ
dom,’* ma *‘Toc damam lu dinam sa.’ ”*
20 Ma iŋ sôm, “Kêdôhôŋ-waga, aö kakuc
yomsu hoŋ dinaŋ, têŋ ndoc aö gambo balê
ŋapaŋ e kwahic dec.”
21 Yisu tahê iŋ ma tac whiŋ iŋ kêlêc. Ma iŋ
sôm, “Gêŋ tigeŋ yêc tu am kôm-ŋga. Am ndi,
kêŋ am nem gêŋ hoŋ têŋ lau sênemlhi, ma
kêŋ ŋa-awa têŋ lau ŋalôm sawa. Ma bocdinaŋ
am nem awa ŋandô oc yêc undambê. Ma
tiŋambu am mweŋ ma êmkuc aö.”
22 Magoc têŋ têm ŋgac dau ŋgô Yisu ndê
yom dinaŋ iŋ wec, ma kölhö ti ŋalôm ŋawapac
gi. Ŋahu bu iŋ ŋgac ti lêlôm.

Puc pi awa ti wapa
(Mat 19:23-30; Luk 18:24-30)

23 Goc Yisu tahê lau hoŋ, ma sôm têŋ iŋ
ndê ŋgacsêŋomi, “Lau ti lêlôm si awa ti wapa
kalhac ŋac ahuc e gitôm dom bu sêsôc Anötö
ndê gôliŋ ŋapu ŋagahô.”
24 Ŋac sêŋgô iŋ ndê yom dinaŋ e sêhêdaê.
Ma Yisu sôm têŋ ŋac tiyham, “O aneŋ balêkoc
atac whiŋ-ŋga, ŋamalac bu sêsôc Anötö ndê
gôliŋ ŋapu, naŋ gêŋ sauŋ dom.
25 Bôc atu daŋ gitôm kamel, oc tôm bu sôc
so ŋalasê ŋagahô, hôc gêlêc ŋgac ti lêlôm daŋ
bu sôc Anötö ndê gôliŋ ŋapu.”
26 Yisu ndê ŋgac-sêŋomi sêŋgô yom dinaŋ
ma sêhêdaê ŋandô. Ma sêsôm têŋ dandi, “Bu
bocdinaŋ dec asa oc tôm bu tap Anötö ndê
mwasiŋ nem lau si-ŋga sa? Oc ŋawapac atu!”
27 Yisu tahê ŋac ma sôm, “Gêŋ naŋ ŋamalac
sêtôm dom bu sêkôm, naŋ Anötö gitôm bu
kôm, bu Anötö gitôm bu kôm gêŋ hoŋ.”
28 Goc Pita sôm têŋ iŋ, “Yac oc bocke? Yac
ahu gêŋ hoŋ siŋ tu aŋkuc am-ŋga.”
29 Ma Yisu ô yom ma sôm, “Aö wasôm
yomandô têŋ mac. Asa naŋ bu hu andu, me
asidôwai, me lhuwêi, me dinda lu damba,
me balêkoc, me nom siŋ tu aö-ŋga ma tu
gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga,
30 naŋ Anötö oc kêŋ gêŋ kaiŋ dinaŋ daêsam
têŋ iŋ ô, têŋ ndoc iŋ mbo nom. Ma iŋ oc tap
kisa ti ŋawapac sa tu aö-ŋga whiŋ. Ma têŋ
têm ŋambu-ŋga, Anötö oc kôc iŋ sa, ma kêŋ iŋ
ndöc tali ŋapaŋ yêc undambê.
31 Tigeŋ lau daêsam naŋ kwahic dec sêti
lau ŋamata-ŋga, naŋ oc sêti lau ŋambu-ŋga,
ma lau ŋambu-ŋga oc sêti lau ŋamata-ŋga.”

Yisu sôm tiyham bu iŋ oc mbac ndu
(Mat 20:17-19; Luk 18:31-34)

32 Yisu wê iŋ ndê ŋgacsêŋomi ma sêŋsêlêŋ
sêmbo seŋ bu sêtêŋ Jerusalem sêndi. Iŋ ndê
ŋgac-sêŋomi sêŋsêlêŋ ti sêhêdaê, ma lau ŋatô
naŋ sêŋsêlêŋ sêwhiŋ ŋac, naŋ sêtöc dau.*
Bocdinaŋ Yisu kôc ŋgacsêŋomi 12 sêsa si
sêlhac dau-ŋga, ma sôm yom tiyham pi gêŋ
naŋ oc hôc asê iŋ.
33 Iŋ sôm, “Kwahic dec yac bu dapi
malac Jerusalem dandi, ma ŋgac daŋ oc
hoc Ŋamalac ndê Atu asê ma kêŋ iŋ sip
dabuŋsiga atu-tu ti kêdôhôŋ-waga yomsu-ŋga
amba. Ŋac oc sêkic yom bu sêndic iŋ ndu, ma
sêkêŋ iŋ sip lau Rom-ŋga amba.
34 Ŋac oc sêsu iŋ susu, sêhê gasôp pi iŋ,
sêndic iŋ ŋamlic ŋandê ma sêndic iŋ ndu.
Magoc tiŋambu bêc tö niŋga su, goc iŋ oc tisa
tiyham.”

Jems lu Jon bu sêhôc gêlêc ŋgacsêŋomi ŋatô
(Mat 20:20-28)

35 Jems lu Jon, Sebedi ndê atuŋgac lu, sêtêŋ
Yisu si ma sêsôm, “Kêdôhôŋwaga, alu atac
whiŋ gêŋ daŋ, ma bu andac am bu kôm gêŋ
dau ŋandô sa.”
36 Goc Yisu ndac, “Amlu atac whiŋ bu aö
wakôm sake?”
37 Ma sêsôm, “Alu atac whiŋ bu têŋ ndoc
am ndöc nem pôŋ kiŋ-ŋga ti ŋawasi atu,
naŋ am kêŋ alu andöc awhiŋ am, daŋ ndöc
amam andô-ŋga ma daŋ ndöc gasê-ŋga.”
38 Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Amlu
aŋyalê gêŋ naŋ amlu andac, naŋ dom. Amlu
atôm bu anôm gêŋ sip laclhu ŋawapac-ŋga
naŋ aö wanôm, a? Ma atôm bu aliŋ saŋgu†
naŋ aö oc waliŋ, a?”
39 Ma iŋlu sêsôm, “Aêc, alu atôm.” Goc
Yisu sôm, “Yomandô! Amlu oc anôm gêŋ sip
laclhu tôm aö wanôm, ma aliŋ saŋgu tôm naŋ
aö waliŋ.
40 Magoc aö dec oc waŋyaliŋ lau sa bu
sêndöc aö amaŋ andô-ŋga ti amaŋ gasê-ŋga,
naŋ dom. Anötö ti ŋadau bu êŋyaliŋ lau sa bu
sêndöc dinaŋ.”
41 Têŋ ndoc ŋgacsêŋomi 10 sêŋgô yom dau
ŋawaê, naŋ ŋac tac ŋandê têŋ Jems lu Jon.
42 Goc Yisu mbwêc ŋac sêtêŋ iŋ si, ma sôm,
“Mac aŋyalê bu lau sambuc si gôliŋwaga sêtoc
dau sa têŋ ŋac si lau, ma ŋac si lau bata
sêŋgwiniŋ lau naŋ sêmbo ŋac ŋapu.
43 Tigeŋ mac aŋkuc ŋac si mêtê dau dom.
Mba! Mac nem asa bu ti ŋamalac tiwaê yêc
Anötö aŋgô-ŋga, naŋ nem akiŋ mac.

* **10:32:** Lau naŋ sêŋkuc Yisu naŋ sêhêdaê ti sêtöc dau, ŋahu bu ŋac gauc gêm yom naŋ Yisu sôm têŋ ŋac su, pi gêŋ naŋ oc hôc asê iŋ têŋ têm iŋ bu pi Jerusalem ndi. Alic Mak 8:31; ma 9:30. † **10:38:** Yisu ndê yom pi laclhu naŋ iŋ oc nôm, ma saŋgu naŋ iŋ oc liŋ, naŋ ŋahu sip ŋawapac daêsam naŋ oc hôc asê iŋ.

44 Aêc! Asa bu ti mac nem ŋamalac ŋamata-
ŋga, naŋ êŋgwiniŋ dau ma ti mac hoŋ nem
ŋgac akiŋ ŋambwa.
45 Ŋahu bu lêŋ dau ti aneŋ lêŋ. Ŋamalac ndê
Atu meŋ tu bu lau sênem akiŋ iŋ-ŋga dom.
Mba. Iŋ meŋ bu nem akiŋ lau, ma bu kêŋ
dau ti da bu nemlhi lau daêsam si sac ŋatôp.”

Yisu kôm ŋgac tapec Batimeas ŋayham sa
(Mat 20:29-34; Luk 18:35-43)

46 Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêŋsêlêŋ e sêhôc
asê malac Jeriko, ma lau toŋ atu sêŋkuc ŋac.
Têŋ ndoc ŋac bu sêhu Jeriko siŋ, naŋ sêtap
ŋgac tapec daŋ sa, naŋ ndöc seŋ ŋamakê ma
teŋ gêŋ. Iŋ Batimeas, ŋgac daŋ ŋaê Timeas
ndê atuŋgac.
47 Têŋ têm iŋ ŋgô bu Yisu Nasaret-ŋga
kêsêlêŋ mbo seŋ, naŋ gic hu mbwêc yom asê
bocdec bu, “Yisu, †Dawid ndê Atu, tamwalô
aö!”
48 Goc lau daêsam sêhec yom iŋ ma sêsôm
bu iŋ nem dôŋ. Magoc iŋ mbwêc ti ŋaŋga,
“Dawid ndê Atu, tamwalô aö.”
49 Yisu ŋgô ŋac si yom ma kwê dôŋ kalhac,
goc sôm têŋ lau, “Mac asôm têŋ iŋ bu meŋ.”
Goc sêta yom têŋ ŋgac tapec dau ma sêsôm,
“Tisa ti atac ŋayham! Iŋ ta am bu mweŋ.”
50 Goc ŋgac dau kac ndê ŋakwê andô-ŋga
baliŋ su yêc nom, ma tisa ŋagahô ma têŋ Yisu
gi.
51 Ma Yisu ndac iŋ, “Am tac whiŋ bu aö
wakôm sake têŋ am?” Ma ŋgac tapec dau
sôm, “Kêdôhôŋ-waga, aö tac whiŋ bu tanôŋ
ŋayham sa.”
52 Goc Yisu sôm, “Am ndi! Am nem kêŋ
whiŋ aö dec kôm am ŋayham sa.” Ma ŋagahô
iŋ tandô ŋawa sa, ma iŋ kêkuc Yisu mbo seŋ.

11

Yisu sôc Jerusalem gi
(Mat 21:1-9; Luk 19:28-40; Jon 12:12-15)

1 Yisu ti ndê sêŋomi sêŋsêlêŋ sêhêganôŋ
Jerusalem e sêsuŋ sa malac Betani ma malac
Betpagi yêc Lôc Olib. Goc Yisu kêkiŋ ndê
ŋgacsêŋom lu,
2 ma sôm têŋ iŋlu, “Asôc malac dindê andi,
ma yêc dindê amlu oc atap doŋki daŋ sa,
naŋ sêsô dôŋ kalhac. Iŋ doŋki ŋatu wakuc,
naŋ ŋamalac daŋ ndöc ŋahô muŋ su dom.
Aŋgapwêc su ma akôc sa ameŋ.
3 Ma lau bu sêndac amlu bu bocke ma
amlu aŋgapwêc doŋki dau, naŋ asôm têŋ ŋac
bu, ‘Pômdau tac whiŋ bu doŋki dindec nem
iŋ sa ŋasawa sauŋ, goc iŋ oc kêŋ mbu meŋ.’ ”
4 Bocdinaŋ dec iŋlu sêsôc malac dau si
ma sêtap doŋki daŋ sa, naŋ lau sêsô dôŋ
kalhac seŋ ŋadali k êpiŋ andu daŋ. Iŋlu bu
sêŋgapwêc su,
5 ma lau ŋatô naŋ sêlhac sêmpiŋ, naŋ
sêndac iŋlu, “Amlu akôm sake, dec bu
aŋgapwêc doŋki dau su?”
6 Ma iŋlu sêô ŋac si yom tôm Yisu sôm têŋ
iŋlu, dec sêhu doŋki dau siŋ têŋ iŋlu.
7 Sêwê iŋ sa sêtêŋ Yisu si, ma sêhu si ŋakwê
awê-ŋga sac doŋki, goc Yisu pi gi ndöc ŋahô.
8 Ma lau daêsam sêhê si ŋakwê yêc seŋ. Ma
lau ŋatô sêhêako a ŋalauŋ yêc seŋ ŋamakê ma
sêkêŋ yêc seŋ.
9 Lau naŋ sêmuŋ Yisu ti lau naŋ sêŋkuc
iŋ, naŋ sêmbwêc “Hosana! Anötö nem mbec
ŋgac naŋ meŋ gêm Pômdau aŋgô.
10 Anötö nem mbec iŋ naŋ meŋ bu puc
abaŋ Dawid ndê gôliŋ dôŋ. Hosana têŋ
Anötö lôlôc-ŋga.”
11 Yisu hôc asê Jerusalem, goc sôc lôm
dabuŋ ŋabatêmndö gi, ma gêlic gêŋ sambob
naŋ yêc dindê. Magoc ac gi su dec iŋ ti ndê
ŋgacsêŋomi 12 sêmbu sêsa malac Betani si bu
sêyêc dindê.

Yisu pucbo a kiŋ daŋ
(Mat 21:18-19)

12 Têŋ bêbêc Yisu ti ndê ŋgac-s êŋomi sêhu
Betani siŋ ma sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ, ma gêŋ yô
Yisu.
13 Iŋ gêlic a kiŋ daŋ naŋ kalhac ahê, goc
têŋ a dau gi. Têm dinaŋ iŋ têm naŋ a kiŋ
sem ŋandô dom, magoc Yisu gêlic bu a dinaŋ
ŋalauŋ kêsôlô su dec kêŋ bata bu mboe kiŋ
ŋandô oc sêŋgalêŋ. Magoc ŋandô mbasi, iŋ
tap ŋalauŋ ŋambwa sa.
14 Goc iŋ pucbo a dau ma sôm, “Lau daŋ oc
sêneŋ ŋandô yêc a dindec tiyham dom.” Ma
iŋ ndê ŋgacsêŋomi sêŋgô yom dau.

Yisu soc lau su yêc lôm dabuŋ
(Mat 21:12-17; Luk 19:45-46)

15 Yisu ti ndê sêŋomi sêŋsêlêŋ si e sêhôc asê
Jerusalem, ma sêtêŋ lôm dabuŋ si. Yêc lôm
dabuŋ ŋabatêmndö lau sêtidulu gêŋ ti semlhi
gêŋ sêmbo, ma Yisu gic hu soc ŋac sêsa awê.
Iŋ kac lau sêô mone-ŋga si tebo sa, ma kac
lau naŋ sêyob balusi bu lau sênemlhi,* naŋ si
pôŋ sa whiŋ.
16 Ma iŋ gic yao lau bu sêkôc wapa sêtidulu-
ŋga sôc lôm dabuŋ ŋagameŋ tiyham dom.
17 Ma iŋ kêdôhôŋ lau ma sôm, “Sêto Anötö
ndê yom yêc bocdec bu, *‘Aö neŋ andu gic
waê bu lau akêŋ gameŋ hoŋ sêteŋ mbec sêmbo-
ŋga.’* Mac aŋyalê yom dau, ma bocke dec mac
akôm Anötö ndê andu ti lau kaŋ si gameŋ?”
18 Tiŋambu dabuŋsiga atu-tu ma lau naŋ
sêndôhôŋ yomsu, naŋ sêŋgô ŋawaê pi gêŋ
naŋ Yisu kôm, ma sêŋyalê bu lau sambob
sêhêdaê tu iŋ ndê yom-ŋga. Tu dinaŋ-ŋga dec
sêtöc Yisu, ma sêŋsalê lêŋ bu sêndic iŋ ndu.
19 Yisu ti ndê ŋgac-sêŋomi sêmbo Jerusalem
e ac gi sip, dec sêmbu sêsa si.

* **11:15:** Alic yom ŋapu-ŋga (footnote) yêc Mat 21:12.

Yom pi lêŋ dakêŋ whiŋ ti dateŋ mbec-ŋga
(Mat 21:20-22)

20 Ŋagalaŋsê bêbêc Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi
sêŋsêlêŋ bu sêmbu sêtêŋ Jerusalem sêndi, ma
sêhôc asê a kiŋ naŋ Yisu pucbo. Ŋac sêlic bu
a dau mbac, ŋasaŋgac ti ŋawakac hoŋ tibasô.
21 Ma Pita gauc gêm Yisu ndê yom, dec
sôm têŋ iŋ, "Kêdôhôŋwaga, lic a kiŋ naŋ am
pucbo, naŋ mbac su."
22 Goc Yisu ô yom ma sôm têŋ ŋac, "Akêŋ
whiŋ Anötö.
23 Aö wasôm yomandô têŋ mac, bu asa
naŋ bu sôm têŋ lôc daŋ bu, 'Puc daôm sa
ma sip gwêc ŋalôm ndi,' ma atac lu-lu dom
magoc kêŋ whiŋ bu Anötö oc kôm yom dau
ŋandô sa, dec gêŋ dau oc ŋandô sa.
24 Boc-dinaŋ aö bu wasôm têŋ mac bu gêŋ
bocke naŋ mac bu ateŋ Anötö bu kêŋ têŋ
mac, naŋ akêŋ whiŋ bu mac akôc su, ma aö
wasôm yom ŋandô, iŋ oc kêŋ têŋ mac.
25-26 Ma têŋ ndoc mac bu ateŋ mbec, ma
bu gauc nem lau naŋ sêkôm sac têŋ mac,
naŋ goc asuc ŋac si sac kwi. Ma mac nem
Damam naŋ mbo undambê, oc suc mac
nem sac kwi bocdinaŋ."

Gêndac pi Yisu ndê ŋaclai ŋahu
(Mat 21:23-27; Luk 20:1-8)

27 Yisu ti iŋ ndê ŋgacsêŋomi sêhôc
asê malac Jerusalem tiyham ma sêtêŋ
lôm dabuŋ si. Yisu kêsêlêŋ mbo lôm
dabuŋ ŋabatêm-ndö, ma dabuŋsiga atu-tu
ti kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga ma lau bata
sêtigasuc iŋ.
28 Ma sêndac iŋ, "Am kôc ŋaclai yêc nde, bu
kôm gêŋ hoŋ naŋ am kôm? Asa kêŋ têŋ am?"
29 Goc Yisu sôm têŋ ŋac, "Gêŋ ŋamata-ŋga
aö wakêŋ gêndac daŋ têŋ mac. Mac bu aô
aneŋ yom, dec wasôm aneŋ ŋaclai ŋahu asê
têŋ mac.
30 Asa kêŋ ŋaclai têŋ Jon dec iŋ kêku lau?
Anötö kêŋ ŋaclai têŋ iŋ, me mba? Asôm têŋ
aö."
31 Ŋac sem yomgalôm pi Yisu ndê gêndac,
ma sêsôm têŋ dau, "Yac bu dasôm bu Anötö
kêŋ ŋaclai têŋ Jon, goc Yisu oc ndac yac, 'Tu
sake-ŋga mac akêŋ whiŋ Jon dom?'
32 Magoc yac bu dasôm bu Jon kêku lau
kêkuc ŋamalac nom-ŋga si gauc ŋambwa, goc
lau oc sêlic yac sac." Ŋac sêŋyalê bu lau
daêsam sêlic Jon bu propet daŋ, dec sêtöc
dau.
33 Bocdinaŋ sêsôm têŋ Yisu, "Yac aŋyalê
dom." Ma iŋ sôm têŋ ŋac, "Bocdinaŋ aö
wasôm aneŋ ŋaclai ŋahu asê têŋ mac dom."

12

Yom gôliŋ pi lau sêyob ôm wain-ŋga
(Mat 21:33-46; Luk 20:9-19)

1 Ma iŋ gic hu yom gôliŋ daŋ ma sôm
têŋ lau bata Israel-ŋga dinaŋ, "Ŋgac daŋ sô
ôm wain-ŋga daŋ. Iŋ sô tuŋ sa, kêmasaŋ
gameŋ tu lau sêmasaŋ wain ŋakwi-ŋga, ma
kwê andu baliŋ daŋ bu lau sêlhac ma sêtip
lau kaŋ. Tiŋambu iŋ kêŋ ôm dau têŋ lau ŋatô
sêyob, ma kölhö gi mbo gameŋ daŋ.
2 Têŋ têm sêndic wain ŋandô sa-ŋga, naŋ
ŋadau kêkiŋ ŋgac akiŋ daŋ têŋ lau sêyob ôm-
ŋga, tu bu sêkêŋ wain ŋandô ŋatô têŋ iŋ.
3 Tigeŋ ŋac sêlô iŋ dôŋ, sic iŋ ŋamlic ŋandê,
ma sêkêŋ iŋ kölhö amba sawa gi.
4 Goc ŋadau kêkiŋ ŋgac akiŋ daŋ tiyham,
tigeŋ ŋac sic iŋ pi ŋagôlôŋ, ma sêkôm mêtê
sac têŋ iŋ.
5 Tiŋambu ŋadau kêkiŋ ŋgac titö-ŋga, magoc
ŋac sic iŋ ndu. Ma iŋ kêkiŋ lau daêsam
tiyham, ma ŋac sic ŋatô ŋamlic ŋandê, ma sic
ŋatô ndu.
6 Tiŋambu ŋgac tigeŋ mbo, naŋ ŋadau ndê
atuŋgac, naŋ iŋ tac whiŋ ndu andô. Goc
ŋadau kêkiŋ ndê atu dau têŋ ŋac gi, ma gauc
gêm têŋ dau, 'Lau naŋ sêyob aneŋ ôm, naŋ oc
sêtoc aneŋ atuŋgac dindec sa.'
7 Tigeŋ têŋ têm ŋadau ndê atu hôc asê, naŋ
lau sêyob ôm-ŋga sêsôm têŋ dau, 'Ŋgac dinaŋ
iŋ ŋadau ndê atuŋgac naŋ oc wêkaiŋ ôm din-
dec ti ndê gêŋ lêŋsêm. Bocdinaŋ dandic iŋ
ndu ma dakôc ôm dindec su ti yac neŋ.'
8 Ma sêkôc atuŋgac, sic iŋ ndu ma sêtuc iŋ
sa awê gi."
9 Goc Yisu ndac, "Mac gauc gêm bu ôm
ŋadau oc kôm sake têŋ lau naŋ sêyob iŋ ndê
ôm? Iŋ oc meŋ ma ndic ŋac ndu, ma kêŋ ôm
dau têŋ lau ŋatô sêyob.
10 Gauc nem yom naŋ sêto yêc bocdec bu,
'*Hoc naŋ lau sêkwê andu-ŋga sêtec, naŋ kwahic
ti hoc ŋamata-ŋga yêc andu dau.*
11 *Pômdau kôm gêŋ dau, ma yac alic ŋayham.*'
Mac asam yom dau su, me?"
12 Têŋ dinaŋ lau bata Israel-ŋga sêŋyalê bu
Yisu sôm yom gôliŋ dau hêganôŋ ŋac, dec
sêŋsalê lêŋ bu sêkôc iŋ dôŋ. Magoc sêtöc lau
toŋ atu naŋ sêmbo sêwhiŋ Yisu, ma tu dinaŋ-
ŋga sêhu iŋ siŋ ma sêlhö si.

Lau bu sêtim Yisu pi yom takis-ŋga
(Mat 22:15-22; Luk 20:20-26)

13 Tiŋambu lau bata dinaŋ sêŋsalê lêŋ bu
sêtim Yisu bu sôm yom so daŋ. Ŋac sêŋkiŋ lau
Palêsai ŋatô sêwhiŋ lau Israel-ŋga ŋatô naŋ
sêpuc Herod ma lau Rom-ŋga si gôliŋ dôŋ,
naŋ sêtêŋ Yisu si.
14 Ŋac sêhôc asê iŋ ma sêsôm, "Kêdôhôŋ-
waga, yac aŋyalê bu am ŋgac sôm yom ŋandô-
ŋga. Am gauc gêm lau si waê dom, ma toc ŋac
hoŋ sa ŋalêŋ tigeŋ. Ma am kêdôhôŋ Anötö
ndê lêŋ têŋ lau kêkuc yom ŋandô solop.
Kwahic dec yac bu andac am bu iŋ solop bu
yac dakêŋ takis t êŋ †Sisa, me mba? Yac oc
danemlhi takis, me mba?"
15 Yisu ŋgô yom dau, tigeŋ iŋ kêyalê bu ŋac
gauc gêm bu sêtim iŋ, dec sôm, "Tu sake-ŋga
mac bu atim aö? Akôc mone silba daŋ ma
atôc têŋ aö."

16 Goc sêkêŋ mone daŋ têŋ iŋ, ma iŋ ndac
ŋac, “Asa ndê ŋagatu ti ŋaê yêc mone din-
dec?” Ma sêô yom ma sêsôm, “Sisa ndê.”
17 Dec Yisu sôm, “Bocdinaŋ atoc Sisa sa ŋa
gêŋ naŋ gic iŋ ŋawaê, ma atoc Anötö sa ŋa gêŋ
naŋ gic iŋ ŋawaê.” Ŋac sêŋgô Yisu ndê yom
dau, ma sêhêdaê tu iŋ ndê gauc-ŋga.

Lau Sadiusi bu sêtim Yisu pi yom datisa
akêŋ lau batê-ŋga
(Mat 22:23-33; Luk 20:27-38)

18 Ma lau †Sadiusi ŋatô sêtêŋ Yisu si, bu
sêkêŋ gêndac daŋ têŋ iŋ. Ŋac lau Israel si
toŋ daŋ, naŋ sêkêŋ whiŋ dom bu lau batê oc
sêtisa tiyham.
19 Ma ŋac sêndac iŋ bocdec bu,
“Kêdôhôŋwaga, Moses to yac neŋ yomsu daŋ
bocdec bu. Ŋgac daŋ bu ndê dôwa nem awhê
sa ma bu mbac ndu ma balêkoc mbasi, naŋ
ŋgac dau oc nem dôwa ndê awhê sawa, ma
kwê balêkoc asê tu dôwa-ŋga.
20 Têŋ ndoc daŋ asidôwai 7 sêmbo. Ŋgac
ŋamata-ŋga gêm awhê sa, magoc mbac ndu,
ma balêkoc mba.
21 Goc iŋ asi, ŋgac tilu-ŋga, gêm awhê sawa
dau, magoc mbac ndu ma balêkoc mba.
Ŋgac titö-ŋga bocdinaŋ,
22 ma asidôwa hale bocdinaŋ, hoŋ sem
awhê sawa dau sa, magoc sêmbac ndu, ma
balêkoc mba. Ma tiŋambu awhê dau mbac
ndu.
23 Kwahic dec yac bu andac am bocdec bu.
Lau batê bu sêtisa tôm lau ŋatô sêsôm, dec
awhê dau oc ti asidôwa asa ndê awhê? Bu
asidôwai 7 dinaŋ hoŋ sem awhê tigeŋ dinaŋ
su têŋ ndoc sêmbo tali.”*
24 Ma Yisu sôm têŋ ŋac, “Mac akôc gauc so,
bu mac aŋyalê Anötö ndê yom ti iŋ ndê ŋaclai
dom.
25 Têŋ têm lau batê sêtisa, naŋ lau oc sênem
dau dom. Ŋac oc sêmbo sêtôm aŋela un-
dambê-ŋga.
26 Ma yom daŋ tiyham tôc asê bu lau batê
oc sêtisa. Mac asam su yêc Moses ndê buku.
Têŋ ndoc Moses gêlic ya golom a daŋ, naŋ
Anötö sôm têŋ iŋ bu, ‘*Aö Abraham ndê Anötö,*
Aisak ndê Anötö ma Jakob ndê Anötö.’
27 Lau batê bu sêtisa dom, dec tu sake-ŋga
Anötö sam dau bu lau tö dinaŋ si Anötö? Iŋ
lau batê si Anötö dom, iŋ lau tali si Anötö.
Mac nem gauc iŋ so sambuc.”

Yomsu ŋamata-ŋga
(Mat 22:34-40; Luk 10:25-28)

28 Kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga daŋ kalhac
whiŋ lau naŋ sêkêŋ daŋga Yisu ma lau Sa-
diusi si yom, ma iŋ gêlic bu Yisu ô lau Sadiusi
si yom ŋapep. Bocdinaŋ iŋ ndac Yisu, “Anötö
ndê yomsu bocke ti yomsu ŋamata-ŋga?”
29 Ma Yisu sôm, “Yomsu ŋamata-ŋga naŋ
hôc gêlêc yomsu hoŋ naŋ bocdec, ‘*Mac lau*
Israel-ŋga aŋgô! Pômdau yac neŋ Anötö iŋ
Pômdau tigeŋ.
30 *Atac whiŋ Pômdau am nem Anötö ti am*
nem ŋalôm sambuc, ti gatôm sambuc, ti gauc
sambuc, ma ti licwalô sambuc.’
31 Ma yomsu tilu-ŋga bocdec yêc, ‘*Atac*
whiŋ lau meŋpaŋ am-ŋga, tôm am atac whiŋ
am daôm.’ Yomsu lu dinaŋ sêhôc gêlêc yomsu
hoŋ su.”
32 Goc kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga dau sôm
têŋ Yisu, “Kêdôhôŋwaga, am sôm solop.
Yomandô, Anötö tigeŋ mbo, ma anötö ŋandô
daŋ mbo dom.
33 Ma yac bu atac whiŋ A nötö ti neŋ
ŋalôm sambuc, ti gauc sambuc, ma ti licwalô
sambuc, ma yac bu atac whiŋ lau meŋpaŋ
yac-ŋga tôm yac atac whiŋ yac dauŋ, naŋ hôc
gêlêc bu yac dakêŋ wata ti da pi ya ndi, me
bu dakêŋ gêŋ ŋatô ti da.”
34 Yisu gêlic bu ŋgac dau ô yom ti gauc
ŋayham, dec sôm têŋ iŋ, “Êmkuc gauc ŋayham
dinaŋ dec am oc tôm bu mbo Anötö ndê
gôliŋ ŋalôm.”
Yisu sôm yom dinaŋ, ma tiŋambu lau sêtöc
bu sêkêŋ gêndac têŋ iŋ tiyham.

Yisu kêsahê lau si gauc pi Mesaya
(Mat 22:41-46; Luk 20:41-44)

35 Yisu kêdôhôŋ lau mbo lôm dabuŋ
ŋamakê, ma ndac ŋac, “Bocke ma lau †Skraib
sêsam Mesaya bu Dawid ndê Atu?
36 Dawid dau hoc yom asê tôm Ŋalau
Dabuŋ puc iŋ dôŋ, ma to yom pi Mesaya
bocdec bu, ‘*Anötö sôm têŋ aneŋ Pômdau, “Am*
ndöc aö amaŋ andô-ŋga e nditôm aö wakêŋ
nem ŋacyo sêsôc am gahim ŋapu.” ’
37 Dawid dau sam Mesaya bu iŋ ndê
Pômdau, ma bocke dec lau sêsam iŋ bu Dawid
ndê Atu?” Ma lau hoŋ sêŋgô Yisu ndê yom ti
atac ŋayham atu.

Yisu ndê puc pi lau Skraib si mêtê sac
(Mat 23:1-7; Luk 20:45-47)

38 Ma Yisu kêdôhôŋ lau ma sôm, “Ayob
daôm ŋapep bu aŋkuc lau Skraib si gêbôm
dom. Ŋac sêsôc ŋakwê baliŋ ma sêŋsêlêŋ
sêmbo malac lôm, bu ŋac atac whiŋ bu lau
sêtoc ŋac sa ma sêhê mwalêc ŋac.
39 Ŋac atac whiŋ bu sêndöc mala ŋamata-
ŋga yêc lôm wê-ŋga, ma sêndöc lau tiwaê si
mala têŋ ndoc sêneŋ mwasiŋ.
40 Yêc lau hoŋ aŋgô-ŋga lau dau sêteŋ
mbec baliŋ. Magoc têŋ ndoc lau sêlic ŋac
dom, naŋ sêŋsau lauwhê sawa bu sêŋgaho
ŋac si andu su. Anötö oc êmatôc ŋac, ma kêŋ
ŋagêyô sac sambuc têŋ ŋac.”

Awhê tuc daŋ kêŋ da daŋge
(Luk 21:1-4)

41 Tiŋambu Yisu ndöc sic ndöc lôm dabuŋ
ŋabatêmndö kêpiŋ apa naŋ lau sêkêŋ si da

* **12:23:** Lau Sadiusi gauc gêm bu ŋac si gêndac dau tôc asê bu lau batê oc sêtisa tiyham dom.

sip-ŋga, ma tahê lau hoŋ naŋ sêkêŋ si da sip
apa dau. Lau ti lêlôm daêsam sêkêŋ awa atu.
42 Tigeŋ awhê tuc ŋalôm sawa daŋ meŋ ma
kêŋ awa sauŋ lu gitôm wan toea lu sip apa
da-ŋga.
43 Goc Yisu ta ndê ŋgac-sêŋomi sêmeŋ ma
sôm, "Yomandô, aö wasôm têŋ mac bu yêc
Anötö aŋgô-ŋga awhê tuc ŋalôm sawa din-
dec kêŋ da naŋ hôc gêlêc lau hoŋ si da su.
44 Ŋahu bu lau ti lêlôm hoŋ sêkêŋ si da,
magoc ŋac si awa daêsam gacgeŋ yêc ŋac-ŋga.
Magoc awhê dindec iŋ awhê ŋalôm sawa,
ma iŋ kêŋ ndê gêŋ hoŋ ti da."

13

Yisu sôm yom pi lôm dabuŋ Jerusalem-ŋga
(Mat 24:1-2; Luk 21:5-6)

1 Têŋ ndoc Yisu bu hu lôm dabuŋ ŋagameŋ
siŋ, naŋ iŋ ndê ŋgacsêŋom daŋ sôm têŋ
iŋ, "Kêdôhôŋwaga, lic hoc atu-tu ma andu
ŋayham kêlêc naŋ sêkwê sa sêlhac dec."
2 Magoc Yisu ô yom ma sôm têŋ iŋ, "Am lic
andu atu-tu ti lôm dabuŋ dindec! Aö wasôm
têŋ am, bu tiŋambu ŋacyo oc sêseŋ hoc atu-
tu hoŋ dindec su e hoc daŋ oc ndöc hoc daŋ
ŋahô tiyham dom."

Gêŋ wapac têm ŋambu-ŋga-ŋga
(Mat 24:3-14; 10:17-22; Luk 21:7-19)

3 Ŋac sêsa sêtêŋ Lôc Olib si, ma tiŋambu
Pita, Jems, Jon ma Andru tawasê sêtêŋ Yisu
si ma sêndöc aŋgô têŋ lôm dabuŋ yêc malac
Jerusalem. Ma ŋac sêndac iŋ bocdec bu,
4 "Sôm têŋ yac bu ŋawapac naŋ am sôm yom
pi, naŋ oc hôc asê Jerusalem têŋ têm bocke,
ma gêŋ sake oc kêŋ puc yac bu têm dau meŋ
kêpiŋ?"
5 Goc Yisu sôm têŋ ŋac, "Ayob daôm ŋapep
bu lau daŋ sêŋsau mac dom.
6 Bu lau daêsam oc sêmeŋ sênem aö aŋôŋ
ma sêsôm, 'Aö Mesaya dauŋ dec,' ma oc
sêŋsau lau daêsam.
7 Ma têŋ ndoc mac aŋgô ŋawaê bu lau sic
siŋ têŋ dau me sêmasaŋ dau tu sêndic siŋ-ŋga,
naŋ asö dom. Bu gêŋ hoŋ dinaŋ gic waê bu
meŋ sa, m agoc têm ŋambu-ŋga yêc dôŋ yêc.
8 Kiŋ nom-ŋga oc sêkêŋ kisa dau, ma lau
gameŋ daŋ oc sêndic siŋ têŋ lau gameŋ daŋ.
Tiyhô oc nem yêc gameŋ hoŋ, ma tôbôm
oc sa. Gêŋ hoŋ dinaŋ oc ndic hu ŋawapac
têm ŋambu-ŋga-ŋga, gitôm awhê naŋ kêsahê
balêkoc tuŋ iŋ ma gêŋ dau gic hu ŋandê atu
naŋ iŋ oc hôc tu kôc balêkoc-ŋga.
9-10 "Gêŋ ŋamata-ŋga lau oc sêhoc ŋawaê
ŋayham asê têŋ lau sambob, ma têŋ dinaŋ
têm ŋambu-ŋga oc meŋ hôc asê. Ayob daôm
ŋapep. Lau oc sêwê mac atêŋ lau sêmatôc
yom-ŋga andi, ma sêhi mac ŋa sö yêc lôm wê-
ŋga. Tu aö-ŋga dec lau oc sêkêŋ mac alhac
gôliŋwaga ti kiŋ aŋgô-ŋga, magoc ndoc dinaŋ
ti têm bu mac ahoc yom ŋandô asê têŋ ŋac.
11 Têŋ têm naŋ sêkôc mac dôŋ ma sêwê mac
atêŋ lau sêmatôc mac-ŋga andi, naŋ ahêgo
daôm tu yom asôm-ŋga dom. Asôm yom naŋ
Anötö oc kêŋ têŋ mac têŋ ndoc dinaŋ, bu
mac daôm oc asôm yom dom, Ŋalau Dabuŋ
oc sôm.
12 "Têŋ ndoc ŋawapac-ŋga dinaŋ, lau
naŋ sêkêŋ whiŋ dom oc sêhoc si asidôwai
sêkêŋ whiŋ aö-ŋga asê bu sêndic ŋac ndu,
ma dambai oc sêkôm têŋ atui boc-dinaŋ.
Balêkoc oc sêli dau sa têŋ damba ti dindai,
ma sêkêŋ ŋac sêtêŋ lau bu sêndic ŋac ndu.
13 Lau hoŋ oc sêtec mac tu aö neŋ ŋaê-ŋga.
Magoc asa naŋ bu lhac ŋaŋga ma hu aö siŋ
dom e ndê têm pacndê, naŋ oc tap Anötö ndê
mwasiŋ nem iŋ si-ŋga sa."

Ŋawapac gameŋ Judia-ŋga
(Mat 24:15-28; Luk 21:20-24)

14 "Gêŋ sac sambuc naŋ oc kôm gameŋ
tisac, naŋ lau oc sêkêŋ lhac gameŋ naŋ gic
iŋ ŋawaê dom. (Asa naŋ sam yom dindec,
naŋ kôc gauc ŋapep, bu ŋahu yêc siŋ dau.)
Mac lau asa naŋ ambo gameŋ Judia-ŋga ma
alic gêŋ dau, naŋ hoŋ alhö api gameŋ lôc-ŋga
andi.
15 Alhö ŋagahô ma gauc nem mac nem gêŋ
daŋ dom. Lau naŋ sêŋwhaŋ dau sêndöc andu
ŋasactô, naŋ sêsôc andu ŋalôm bu sêkôc si gêŋ
daŋ tôhôŋ dom.
16 Ma ŋac naŋ sêmbo ôm, naŋ bocdinaŋ.
Sêkac dau kwi bu sêkôc si gêŋ ŋatô dom.
17 Oyaê. Lauwhê tidaê, ma ŋac naŋ sêkêŋ
su têŋ balêkoc, naŋ oc sêtap ŋawapac atu sa
têŋ têm dinaŋ.
18 Ateŋ mbec bu gêŋ dinaŋ tap mac sa têŋ
ndoc uhô-ŋga dom.
19 Ŋahu bu ŋawapac ŋandô naŋ bu sa têŋ
têm dinaŋ, naŋ oc hôc gêlêc ŋawapac hoŋ
naŋ sêhôc asê nom têŋ têm naŋ Anötö kêŋ
undambê ti nom e kwahic dec, ma tiŋambu
oc sa bocdinaŋ tiyham dom.
20 Magoc Pômdau oc kêŋ ndoc dinaŋ tiapê
tu bu nem lau naŋ iŋ kêyaliŋ sa su, naŋ sa-
ŋga. Bu mba, goc lau hoŋ oc sêniŋga.
21 "Têŋ ndoc dinaŋ ŋgac daŋ bu sôm têŋ
mac bu, 'Alic, Mesaya dau dindec,' me 'Alic,
Mesaya dau dindê,' naŋ akêŋ whiŋ ŋac dom.
22 Lau naŋ sêŋsau bu ŋac Mesaya, ma
propet tasaŋ oc sêmeŋ ma sêkôm gêŋ dalô ti
gêŋ atu-tu bu sêŋsau lau. Ma ŋac oc sêŋsahê
bu sêtim lau naŋ Anötö kêyaliŋ ŋac sa, naŋ
sêwhiŋ.
23 Aö gakêŋ puc mac gwanaŋ, ma bocdi-
naŋ ayob daôm ŋapep."

Ŋamalac ndê Atu ndê bêc mbu meŋ-ŋga
(Mat 24:29-36; Luk 21:25-33)

24 Ma Yisu sôm, "Ndoc ŋawapac-ŋga dinaŋ
oc pacndê, ma tiŋambu lau oc sêlic gêŋ dalô
atu-tu. Ac oc nem ganduc ma ayô oc ŋawê
tiyham dom.

25 Ma tata oc sêpeŋ akêŋ umboŋ, ma gêŋ ti
ŋaclai naŋ sêlhac umboŋ oc wiwic sa.
26 Ma tiŋambu lau oc sêlic Ŋamalac ndê Atu
meŋ ndöc dao ŋahô ti ndê ŋaclai ma ŋawasi
atu.
27 Ma iŋ oc êŋkiŋ ndê aŋela sêsa sêtêŋ nom
ŋabatiŋ ti undambê ŋabatiŋ hoŋ sêndi, bu
sêndic lau naŋ iŋ kêyaliŋ ŋac sa su, naŋ sa.
28 "Gauc nem a laŋ. Têŋ ndoc mac alic
ŋalauŋ wakuc bu lêc, naŋ mac aŋyalê bu
ndoc ac-ŋga meŋ kêpiŋ.
29 Ma bocdinaŋ têŋ ndoc mac alic gêŋ naŋ
aö gasôm yom pi, naŋ hôc asê, dec aŋyalê bu
Ŋamalac ndê Atu ndê bêc mbu meŋ-ŋga meŋ
kêpiŋ su, gitôm iŋ meŋ kalhac gatam.
30 Yomandô! Lau têm dinaŋ-ŋga oc sêniŋga
dom e gêŋ hoŋ dinaŋ hôc asê.
31 Undambê ti nom oc niŋga, magoc aneŋ
yom oc niŋga dom. Gêŋ hoŋ oc ŋandô sa tôm
aö gasôm."

Lau daŋ sêŋyalê Yisu ndê bêc mbu meŋ-ŋga dom
(Mat 25:13-15)

32 Ma Yisu sôm, "Lau daŋ sêŋyalê bêc me
acgatu naŋ Ŋamalac ndê Atu oc mbu meŋ,
naŋ dom. Aŋela undambê-ŋga sêŋyalê dom,
Anötö ndê Atu kêyalê dom, Damaŋ tawasê
kêyalê.
33 Bocdinaŋ anem ali ma ayob daôm
ŋapep! Mac am gauc têm naŋ bêc ŋambu-ŋga
dau oc meŋ sa.
34 Gitôm andu ŋadau daŋ naŋ bu sa ndi lic
gameŋ ŋatô. Iŋ hu ndê andu siŋ ma kêŋ iŋ
ndê lau akiŋ sêwêkaiŋ si gweleŋ têŋtêŋ. Ma
iŋ oc sôm têŋ ŋgac yob gatam-ŋga, bu iŋ nem
ali ma tatiŋ gameŋ ŋapep e iŋ mbu meŋ.
35 Bocdinaŋ anem ali, bu mac aŋyalê ndoc
naŋ andu ŋadau oc mbu meŋ, naŋ dom. Iŋ
oc hôc asê têŋ telha me timaniŋhu, me dalec
taŋ, me bêbêc ganduc, naŋ mac aŋyalê dom.
36 Ayob daôm ŋapep, mboe iŋ oc mbu meŋ
ŋagahô, ma tap mac sa ayêc bêc ayêc.
37 Yom naŋ aö gasôm têŋ mac, naŋ dec
wasôm têŋ lau hoŋ bocdinaŋ. Anem ali!"

14

Sêkic yom bu sêndic Yisu ndu
(Mat 26:1-5; Luk 22:1-2)

1 Lau Israel si †Mwasiŋ Pasowa ti
†Mwasiŋ Bolom Yist Mba-ŋga ŋandoc meŋ
kêpiŋ, ma bêc lu yêc dôŋ yêc. Ma dabuŋ-
siga atu-tu ti lau naŋ sêndôhôŋ yomsu-ŋga
sêŋsalê lêŋ daŋ bu sêkôc Yisu dôŋ gelec ma
sêndic iŋ ndu.
2 Tigeŋ sêhêgo dau ma sêsôm, "Dakôm
têŋ Mwasiŋ Pasowa-ŋga ŋandoc dom, mboe
lau daêsam naŋ sêmbo Jerusalem tu om atu
Pasowa-ŋga, naŋ oc sêlic ma sêli dau sa."

Awhê daŋ gêm oso Yisu
(Mat 26:6-13; Luk 7:36-50; Jon 12:1-8)

3 Têŋ têm dinaŋ Yisu mbo malac Betani,
ma gêŋ gêŋ ndöc whiŋ ŋgac daŋ ŋaê Saimon.
Muŋ-ŋga iŋ ŋgac ti gêmbac leprasi. Yisu ndöc
tebo ma awhê daŋ meŋ, naŋ kôc bu ŋamalu
ŋayham ŋaôli atu sip kac daŋ. Iŋ kac gêŋ dau
sa, ma kêc gêŋ malu dau pi Yisu ndê ŋagôlôŋ.
4 Lau ŋatô sêlic dec tac ŋandê têŋ awhê
dau, ma sêsôm, "Tu sake-ŋga iŋ kêyaiŋ gêŋ
ŋamalu dinaŋ?
5 Gitôm bu dakêŋ têŋ lau sênemlhi ma
datap awa atu sa, ma dakêŋ têŋ lau ŋalôm
sawa. Ŋaôli dau oc hôc gêlêc ŋaôli tu gweleŋ
yala sambuc-ŋga su." Ma sêhec yom iŋ ŋalêŋ
sac.
6 Magoc Yisu sôm, "Ahu iŋ siŋ ma akêŋ
ŋawapac têŋ iŋ dom. Iŋ kôm gêŋ ŋayham solop
têŋ aö.
7 Lau ŋalôm sawa oc sêmbo sêwhiŋ mac
ŋapaŋ, ma bocdinaŋ dec têm bocke mac bu
atac whiŋ, naŋ oc tôm bu mac anem ŋac
sa. Tigeŋ aö oc wambo wawhiŋ mac ŋapaŋ
dom.
8 Awhê dindec gitôm bu êmwasiŋ aö ŋalêŋ
dinaŋ, dec kôm. Iŋ kêc gêŋ ŋamalu pi aö,
dec tôm iŋ kêmasaŋ aö neŋ ŋamlic gwanaŋ tu
sêŋsuhuŋ aö-ŋga.
9 Yomandô aö wasôm têŋ mac, bu tiŋambu
lau oc sêhoc ŋawaê ŋayham asê yêc gameŋ
hoŋ, ma têŋ dinaŋ ŋac oc sêsôm yom pi awhê
dindec ma lau oc gauc nem iŋ."

Judas sôm tidôŋ bu hoc Yisu asê
(Mat 26:14-16; Luk 22:3-6)

10 Têŋ ndoc dinaŋ Judas Iskeriot,
ŋgacsêŋomi 12 si daŋ, têŋ dabuŋsiga atu-tu
gi ma sôm bu iŋ oc hoc Yisu asê têŋ ŋac.
11 Ŋac sêŋgô iŋ ndê yom ti atac ŋayham,
ma sêsôm tidôŋ bu sênemlhi iŋ. Bocdinaŋ iŋ
kêsalê lêŋ tu bu hoc Yisu asê-ŋga.

Yisu ndê ŋgacsêŋomi sêmasaŋ Mwasiŋ Pasowa-ŋga
(Mat 26:17-19; Luk 22:7-13)

12 Têŋ Mwasiŋ Bolom Yist Mba-ŋga ŋabêc
ŋamata-ŋga, bêc naŋ lau Israel-ŋga sic domba
Pasowa-ŋga ndu, naŋ ŋgacsêŋomi sêsôm têŋ
Yisu bu, "Am tac whiŋ bu yac amasaŋ
Mwasiŋ Pasowa bu am neŋ whiŋ yac-ŋga
yêc nde?"
13 Dec Yisu kêkiŋ ndê ŋgacsêŋom lu ma sôm
têŋ iŋlu, "Asôc malac Jerusalem andi, ma
amlu oc atap ŋgac daŋ sa naŋ kêbalaŋ bu lôŋ
daŋ. Awhiŋ iŋ atêŋ iŋ ndê ŋadau ndê andu
andi.
14 Ma asôm têŋ andu ŋadau, 'Alu mba
kêdôhôŋwaga ndac am tu andu ŋalôm ŋacleŋ-
ŋga, bu iŋ ti ndê ŋgacsêŋomi bu sêneŋ
Mwasiŋ Pasowa-ŋga yêc am nem andu.'
15 Ma iŋ oc tôc ŋalôm atu daŋ yêc andu dau
ŋahô-ŋga têŋ amlu. Tebo ti gêŋ hoŋ tu yac
daneŋ Mwasiŋ Pasowa-ŋga yêc ŋalôm dau,
goc amasaŋ gêŋ yêc dinaŋ."

16 Goc sêŋom lu dinaŋ sêsôc malac si, ma
sêtap gêŋ hoŋ sa tôm Yisu sôm su, ma sêmasaŋ
Pasowa.

Yisu sôm asê bu ŋgac daŋ oc hoc iŋ asê
(Mat 26:20-25; Luk 22:21-23)

17 Têŋ ac gi su Yisu ti ŋgacsêŋomi 12 sêtêŋ
andu dau si.
18 Ŋac sêndöc ti seŋ gêŋ sêmbo, ma Yisu
sôm, "Yomandô aö wasôm têŋ mac, bu mac
nem daŋ oc hoc aö asê. Ŋgac dau kwahic dec
ndöc ma gêŋ gêŋ whiŋ aö."
19 Yom dau kôm ŋac sêsö, ma ŋalôm
ŋawapac atu, ma ŋac tigeŋ-tigeŋ sêsôm têŋ iŋ,
"Mboe aö, a? Mba!"
20 Goc iŋ sôm têŋ ŋac, "Ŋgac dau iŋ mac lau
12 nem daŋ, ma kwahic dec alu aŋ gêŋ sip
pele tigeŋ.
21 Gêŋ dau oc ŋandô sa pi Ŋamalac ndê Atu,
tôm yom naŋ sêto yêc. Tigeŋ ŋgac naŋ hoc aö
asê, naŋ oc tap ŋawapac atu sa, ma tu dinaŋ-
ŋga iŋ dinda bu kôc iŋ dom, dec oc ŋayham."

Yisu gic hu Mwasiŋ Dabuŋ
(Mat 26:26-29; Luk 22:15-20)

22 Têŋ têm ŋac seŋ gêŋ sêmbo, naŋ Yisu kôc
bolom, gêm mbec, pô kôc-kôc, ma gic sam têŋ
ŋac. Ma iŋ sôm, "Akôc sa loc, aö neŋ ŋandô
dau dindec."
23 Ma iŋ kôc laclhu wain-ŋga daŋ ma gêm
daŋge, goc kêŋ têŋ ŋac ma ŋac hoŋ sênôm.
24 Iŋ sôm têŋ ŋac, "Aö neŋ dac wamatiŋ
pwac-ŋga dau dec, naŋ wakêc siŋ tu lau
daêsam-ŋga.
25 Yomandô aö wasôm têŋ mac bu aö oc
wanôm wain tiyham dom e Damaŋ ndê
gôliŋ meŋ sa tiawê, ma têŋ ndoc dinaŋ aö
wanôm tiyham."
26 Tiŋambu ŋac sem wê daŋ, ma sêlhö sêsa
sêtêŋ Lôc Olib si.

Yisu sôm bu Pita oc sêc iŋ ahuc
(Mat 26:31-35; Luk 22:31-34)

27 Ma Yisu sôm têŋ ŋac, "Mac hoŋ oc ahu
aö siŋ, tôm yom naŋ sêto yêc bocdec bu, '*Aö
oc waseŋ ŋgac yob domba-ŋga, ma domba oc
sêlhö babalip.*'
28 Magoc tiŋambu aö watisa tiyham,
ma wamuŋ mac watêŋ gameŋ Galili-ŋga
wandi."
29 Dec Pita sôm têŋ iŋ, "Ŋac hoŋ bu sêhu am
siŋ, tigeŋ aö wahu am siŋ dom."
30 Ma Yisu ô yom ma sôm, "Aö wasôm
yomandô bu ôbwêc dau dindec am oc sêc aö
ahuc tidim tö su, goc dalec oc taŋ tidim lu-
ŋga."
31 Tigeŋ Pita sôm yom ti ŋaŋga, "Mba!
Gitôm sêndic aö ndu wawhiŋ am, aö oc
wasêc am ahuc dom." Ma ŋac hoŋ sêsôm
yom kaiŋ tigeŋ.

Yisu teŋ mbec mbo ôm Getsemani
(Mat 26:36-46; Luk 22:39-46)

32 Ŋac sêsa si e sêhôc asê ôm †olib-ŋga daŋ,
ôm naŋ sêsam bu Getsemani, ma Yisu sôm
têŋ ndê ŋgacsêŋomi, "Andöc dec ma aö wateŋ
mbec."
33 Goc iŋ kôc Pita, Jems ma Jon sêwhiŋ iŋ si,
ma sêhu ŋgacsêŋomi ŋatô siŋ. Têŋ ndoc dinaŋ
Yisu ndê ŋalôm ŋawapac atu ma iŋ pô sim dau
ŋandô.
34 Iŋ sôm têŋ ŋac, "Aö neŋ ŋalôm kêsahê
ŋawapac atu, kêpiŋ bu oc wambac ndu. Mac
andöc dec ma anem ali."
35 Goc iŋ hu ŋac siŋ ma sa ŋasawa sauŋ
gi. Iŋ hu dau sip nom gi ma teŋ mbec, bu
nditôm goc Anötö nem iŋ sa bu êŋlêc têm hôc
ŋandê-ŋga naŋ oc hôc asê iŋ.
36 Iŋ sôm, "Damaŋ, O Damaŋ, am gitôm
bu kôm gêŋ hoŋ. Kôc laclhu ŋawapac-ŋ ga
dindec su yêc aö. Magoc êmkuc aö neŋ atac
whiŋ dom, kôm tôm am daôm nem atac
whiŋ bu kôm."
37 Iŋ teŋ mbec su, dec mbu gi ma tap sa bu
ŋgacsêŋomi sêyêc bêc sêyêc. Goc iŋ uŋ ŋac sa
ma sôm têŋ Pita, "Saimon, bocke dec am yêc
bêc? Am gitôm dom bu nem ali tôm acgatu
ŋasawa tigeŋ, a?
38 A nem ali ma ateŋ mbec bu lêtôm tap
mac sa dom. Mac nem gatôm licbalê, tigeŋ
ŋamlic kwapac."
39 Goc Yisu sa gi, ma teŋ mbec tigeŋ dinaŋ
tiyham.
40 Pacndê, goc iŋ mbu gi ma gêlic ŋac sêyêc
bêc, bu ŋac tandô hê ŋac sa ŋandô. Ma ŋac
sêpônda yom tu sêsôm têŋ iŋ-ŋga.
41 Goc iŋ gi ma teŋ mbec tidim tö-ŋga. Ma
têŋ ndoc iŋ mbu têŋ ŋac tiyham, naŋ iŋ sôm,
"Tu sake-ŋga mac ayêc bêc ti aŋwhaŋ daôm
ŋapaŋ? Gitôm! Ndoc meŋ hôc asê su bu sêhoc
Ŋamalac ndê Atu asê ma sêkêŋ iŋ sip lau sac
amba.
42 Atisa ma dandi! Alic ŋgac naŋ hoc aö asê
dec meŋ su."

Sêkôc Yisu dôŋ
(Mat 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-11)

43 Yisu sôm yom dinaŋ mbo, ma Judas,
ŋgacsêŋomi 12 si daŋ hôc asê whiŋ lau
daêsam naŋ sêhôc bieŋ ti síŋ. †Dabuŋsiga
atu-tu ti kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga ma lau
bata sêŋkiŋ lau toŋ dinaŋ sêwhiŋ Judas
sêmeŋ.
44 Judas kêŋ puc lau d au gwanaŋ su,
ma sôm, "Ŋgac naŋ mac aŋsalê, naŋ aö oc
waŋgutô iŋ bu watôc iŋ asê têŋ mac. Akôc
iŋ dôŋ ma akêŋ lau sêyob iŋ, goc awê iŋ sa
andi."
45 Bocdinaŋ têŋ ndoc Judas hôc asê, naŋ iŋ
têŋ Yisu solop gi ma sôm, "Kêdôhôŋwaga," ma
ŋgutô iŋ.
46 Dec lau naŋ sêwhiŋ Judas, naŋ sêkôc
Yisu dôŋ.

47 Yisu ndê lau sêlhac sêmpiŋ iŋ, ma ŋac si daŋ puc ndê bieŋ sa ma pa dabuŋsiga atu
ndê ŋgac akiŋ ndê daŋgalauŋ daŋ su.
48 Goc Yisu sôm, “Bocke dec mac akôc bieŋ
ti gêŋ siŋ-ŋga ma asa ameŋ bu akôc aö dôŋ
gitôm ŋgac kaŋ daŋ?
49 Tôm bêc hoŋ aö gambo gawhiŋ mac
ma kadôhôŋ lau yêc lôm dabuŋ ŋabatêmndö,
magoc mac akôc aö dôŋ dom. Tigeŋ gêŋ naŋ
mac akôm kwahic dec, naŋ kôm Anötö ndê
yom naŋ sêto yêc, naŋ ŋandô sa.”
50 Têŋ dinaŋ Yisu ndê lau hoŋ sêhu iŋ siŋ
ma sêlhö si.
51 Ŋgac batac daŋ kêkuc Yisu ma mbo whiŋ
iŋ ti ndê lau têŋ ôbwêc dinaŋ, ma iŋ puc po
ŋambwa. Lau siŋ bu sêlô iŋ dôŋ,
52 tigeŋ iŋ hu ndê po siŋ yêc ŋac si amba,
ma kölhö ŋamlic ŋambwa gi.

Lau bata Israel-ŋga sêmatôc Yisu
(Mat 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:12, 13, 19-24)

53 Dabuŋsiga atu-tu Israel-ŋga, ti lau bata
ma kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga hoŋ sêkac sa
sêmbo dabuŋsiga ŋamata-ŋga ndê andu. Ma
lau naŋ sêkôc Yisu dôŋ sêwê iŋ sêtêŋ andu
dau si.
54 Pita kêsêlêŋ kêkuc Yisu mbo ahê, e gi sôc
dabuŋsiga ŋamata-ŋga ndê andu ŋatuŋlôm gi.
Ma iŋ ndöc sic whiŋ lau siŋ sêyob lôm dabuŋ-
ŋga ŋatô ma kêsulu ya.
55 Dabuŋsiga atu-tu ma lau bata hoŋ naŋ
sêndöc Sanedrin si toŋ, naŋ sêŋsalê yom bu
sêŋgôliŋ pi Yisu ma sêkêŋ iŋ sip lau Rom-ŋga
amba bu sêndic iŋ ndu. Magoc sêtap yom
daŋ sa dom.
56 Bu lau daêsam sêtisa bu sêhoc yom tasaŋ
asê pi Yisu, magoc ŋac hoŋ si yom so dau.
57 Tiŋambu lau ŋatô sêtisa, ma sêkêŋ yom
tasaŋ pi iŋ bocdec bu,
58 “Yac aŋgô ŋgac dau sôm, ‘Lôm dabuŋ
naŋ ŋamalac sêkwê sa, naŋ aö oc waseŋ
su. Ma têŋ bêc titö-ŋga aö oc wakwê andu
wakuc daŋ sa, naŋ gitôm andu naŋ ŋamalac
sêkwê, naŋ dom.’ ”
59 Magoc ŋac tigeŋ-tigeŋ si yom so dau
tiyham.
60 Goc dabuŋsiga ŋamata-ŋga tisa kalhac
ŋalhu, ma ndac Yisu, “Am ŋgô yom dê
sêŋgôliŋ pi am, me? Am bu ô yom, me mba?”
61 Tigeŋ Yisu gêm dau dôŋ ma ô yom dom.
Goc dabuŋsiga dau ndac iŋ tiyham, “Am
Mesaya dau, Anötö Atuŋgac, me mba?”
62 Ma Yisu sôm, “Aêc, aö dauŋ dindec. Ma
tiŋambu mac oc alic Ŋamalac ndê Atu ndöc
Anötö Ŋaclai Ŋadau ndê amba andô-ŋga, ma
sip meŋ ndöc dao ŋahô.”
63 Têŋ ndoc dabuŋsiga ŋamata-ŋga ŋgô yom
dinaŋ, naŋ tac ŋandê atu dec kêc dau ndê
ŋakwê kic ma sôm, “Yac dapônda yom daŋ tu
taŋgôliŋ pi iŋ-ŋga dom.
64 Yom naŋ iŋ sôm pi dau, naŋ sac sambuc!
Mac aŋgô su, ma mac gauc gêm bocke?” Ma
ŋac hoŋ sêsôm pitigeŋ bu iŋ mbac ndu.
65 Lau ŋatô sêhu gasôp pi iŋ. Ŋac sêkic iŋ
tandô ahuc ŋa po, goc sêtap iŋ ma sêsôm,
“Am bu propet, naŋ sôm asê bu asa gic am.”
Ma lau siŋ-ŋga sêkôc iŋ sêsa si, ma sêhi iŋ ŋa
sö.

Pita sêc Yisu ahuc
(Mat 26:69-75; Luk 22:54-62; Jon 18:15-18, 25-27)

66 Têŋ têm dinaŋ Pita mbo andu dau
ŋamakê, ma dabuŋsiga ŋamata-ŋga ndê awhê
akiŋ daŋ kêsêlêŋ meŋ.
67 Iŋ gêlic Pita kêsulu ya mbo, goc tahê iŋ
ma sôm, “Am ŋgac naŋ kêkuc Yisu Nasaret-
ŋga whiŋ.”
68 Magoc Pita pa dau ma sôm, “Mba, aö
kayalê am nem yom ŋahu dom.” Dec iŋ tisa
gi kalhac kêpiŋ tuŋlôm ŋagatam.
69 Malô goc awhê akiŋ dau gêlic iŋ tiyham,
ma sôm yom kaiŋ tigeŋ têŋ lau naŋ sêlhac
sêmpiŋ, “Alic ŋgac kêlê. Iŋ Yisu ndê lau si
daŋ.”
70 Magoc Pita pa dau tiyham. Ŋasawa sauŋ
ma lau naŋ sêlhac dindê, naŋ sêsôm, “Am
ŋgac Galili-ŋga. Yomandô, am ŋac si daŋ.”
71 Magoc Pita sôm ti ŋaŋga, “Mba! Aö bu
wasôm yom tasaŋ, naŋ goc Anötö ndic aö.
Aö kayalê ŋgac naŋ mac asôm yom pi iŋ, naŋ
dom andô!”
72 Ma ŋagahô dalec taŋ tilu-ŋga, dec Pita
gauc gêm Yisu ndê yom bu iŋ oc sêc iŋ ahuc
tidim tö su, goc dalec oc taŋ tidim lu-ŋga. Ma
iŋ taŋ dau ndu-ndu.

15

Pailot kêsu Yisu
(Mat 27:11-26; Luk 23:2-3, 18-25; Jon 18:29-19:16)

1 Têŋ bêbêc ganduc, dabuŋsiga atu-tu ti
lau bata ma lau naŋ sêndôhôŋ yomsu ti
lau †Sanedrin-ŋga hoŋ si ŋalôm tigeŋ tu gêŋ
bocke bu sêkôm têŋ Yisu-ŋga. Goc sêsô iŋ
amba dôŋ ma sêwê iŋ sêtêŋ Pailot si.
2 Ma Pailot ndac iŋ, “Am lau Israel-ŋga si
kiŋ, a?” Goc Yisu ô yom ma sôm, “Tôm naŋ
am daôm sôm.”
3 Têŋ dinaŋ dabuŋsiga atu-tu sêŋgôliŋ yom
daêsam pi iŋ.
4 Dec Pailot ndac iŋ tiyham, “Am oc ô ŋac
si yom, me mba? Ŋac sêŋgôliŋ yom daêsam
pi am.”
5 Tigeŋ Yisu ô yom dom, dec Pailot hêdaê.
6-7 Têŋ têm dinaŋ ŋgac daŋ ndöc gapoc-
walô, naŋ ndê ŋaê Barabas. Muŋ-ŋga lau
ŋatô sêli dau sa têŋ lau Rom-ŋga naŋ sem
gôliŋ lau Israel-ŋga, ma sic lau ŋatô ndu.
Magoc lau Rom-ŋga sêkôc ŋac dôŋ ma sêkêŋ
ŋac sêndöc gapocwalô. Ma Barabas iŋ ŋac si
daŋ.

Tôm yala hoŋ têŋ ndoc lau Israel-ŋga si om
atu Mwasiŋ Pasowa-ŋga hôc asê, naŋ Pailot
kêkuc lêŋ daŋ bocdec bu. Lau Israel-ŋga oc
sêndac ŋgac gapocwalô-ŋga daŋ, dec iŋ oc
êŋgapwêc iŋ su têŋ ŋac.
8 Lau daêsam naŋ sêkac dau sa têŋ
ndoc Pailot kêsahê Yisu, naŋ sêndac iŋ bu
êŋgapwêc ŋgac gapocwalô-ŋga daŋ su êŋkuc
ŋagôliŋ dinaŋ.
9-10 Pailot kêyalê bu dabuŋsiga atu-tu sem
lêmuŋ Yisu ŋambwa, ma tu dinaŋ-ŋga dec
sêwê Yisu sêtêŋ iŋ sêmeŋ. Bocdinaŋ iŋ gauc
gêm bu êŋgapwêc Yisu su, dec ndac ŋac, "Mac
atac whiŋ bu aö wahu Kiŋ Israel-ŋga siŋ têŋ
mac, me mba?"
11 Tigeŋ dabuŋsiga atu-tu sêŋgalôm lau toŋ
atu dinaŋ e sêndac Pailot bu hu Barabas siŋ
têŋ ŋac.
12 Goc Pailot ndac ŋac, "Bocdinaŋ aö oc
wakôm sake têŋ ŋgac dindec, naŋ mac asam
bu lau Israel-ŋga si Kiŋ?"
13 Ma sêmbwêc, "Ndic iŋ pi a gicso dau!"
14 Magoc Pailot ndac ŋac, "Tu sake-ŋga? Iŋ
kôm giso bocke?" Magoc sêmbwêc ti ŋaŋga,
"Ndic iŋ pi a!"
15 P ailot bu kôm lau atac ŋayham sa, dec
gôlôc bu êŋgapwêc Barabas su têŋ ŋac. Ma iŋ
kêkiŋ Yisu têŋ lau siŋ-ŋga bu sêhi iŋ ŋa sö, ma
sêndic iŋ ndu pi a gicso dau.

Lau siŋ-ŋga sêsu Yisu susu
(Mat 27:27-31; Jon 19:2-3)

16 Lau siŋ-ŋga sêwê Yisu sêsa Pailot ndê
andu ŋamalaclôm si, ma sêta yom bu lau siŋ-
ŋga hoŋ sêkac sa.
17 Goc sêkêŋ Yisu sôc ŋakwê kokoc baliŋ
tôm kiŋ sêsôc, ma sêwhê wac kêm ma sêkêŋ
iŋ uŋ gitôm suŋsuŋ.
18 Goc ŋac sic hu sêmbwêc iŋ, "Ei! Datoc lau
Israel-ŋga si kiŋ dindec sa maŋ!"
19 Ma ŋac sêkôc a daŋ ma sic iŋ pi ŋagôlôŋ
tidim daêsam, ma sêhê gasôp pi iŋ. Sêpôŋ
haduc têŋ iŋ, ma sêŋsau bu sêtoc iŋ sa.
20 Sêsu iŋ susu pacndê, goc sêkôc ŋakwê
baliŋ dinaŋ su, ma sêkêŋ iŋ sôc dau ndê
ŋakwê sa tiyham. Ma sêwê iŋ sêsa malac
Jerusalem ŋamakê si, bu sêndic iŋ ndu pi a
gicso dau.

Sic Yisu pi a gicso dau
(Mat 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

21 Lau siŋ-ŋga sêwê Yisu sêmbo seŋ, ma
ŋgac daŋ kêsêlêŋ mbo seŋ akêŋ gameŋ
ŋamakê-ŋga meŋ. Ma sêkac iŋ bu hôc Yisu
ndê a gicso dau. Ŋgac dau ndê ŋaê Saimon.
Iŋ Aleksanda lu Rupas damba, ma iŋ ndê
malachu Sairin.
22 Sêwê Yisu sêsa si e sêhôc asê gameŋ naŋ
sêsam bu Golgota. (Ŋaê dau danem kwi bu
'Gameŋ Ŋakêcyha-ŋga.')
23 Lau siŋ-ŋga bu sêkêŋ wain ti bu ŋamakic
têŋ Yisu nôm, magoc iŋ tec.
24 Bocdinaŋ sêhu siŋ, ma sic iŋ pi a gicso
dau. Ma tiŋambu sêwhê iŋ ndê ŋakwê kôc ma
sêpuc gapoc bu sêlic asa oc kôc ŋakwê bocke.
25 Ŋac sic iŋ pi a gicso têŋ bêbêc, acgatu
gitôm 9 kilok.
26 Ma yom naŋ lau bata Israel-ŋga sêŋgôliŋ
pi iŋ, naŋ sêto pi bapia daŋ, naŋ sôm, "Lau
Israel-ŋga si Kiŋ."
27-28 Ŋac sic ŋgac sac lu pi a gicso dau
sêwhiŋ, daŋ kêgalêŋ Yisu amba andô-ŋga, ma
daŋ kêgalêŋ gasê-ŋga.
29 Lau naŋ sêŋsêlêŋ si sêmeŋ, naŋ sêndahiŋ
ŋasu ma sêtaŋ bôlê Yisu. Sêsôm, "Ei. Am ŋgac
naŋ sôm bu seŋ lôm dabuŋ su ma kwê sa
tiyham tôm bêc tö.
30 Dec sip akêŋ a gicso dau mweŋ, ma nem
daôm sa!"
31 Ma dabuŋsiga atu-tu ti kêdôhôŋwaga
yomsu-ŋga bocdinaŋ sêsu iŋ susu ma sêsôm
têŋ dandi, "Iŋ gêm lau daêsam sa, tigeŋ gitôm
dom bu nem dau sa.
32 Yac bu alic Mesaya, lau Israel si kiŋ
dindec-ŋga, sip akêŋ a gicso dau meŋ, dec
yac oc akêŋ whiŋ iŋ." Ma ŋgac lu naŋ sic
pi a gicso sêwhiŋ Yisu, naŋ sêsu iŋ susu
bocdinaŋ.

Yisu mbac ndu
(Mat 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

33 Têŋ ac kalhac lhu, ŋasec atu gêm gameŋ
sambuc ahuc e acgatu gitôm 3 kilok telha-
ŋga.
34 Ma têŋ 3 kilok Yisu mbwêc awha atu,
"Eloi, Eloi, lama sabaktani?" (Yom dau
danem kwi bu, 'Aö neŋ Anötö, aö neŋ Anötö,
tu sake-ŋga am hu aö siŋ?')
35 Lau naŋ sêlhac sêmpiŋ, naŋ sêŋgô iŋ
ŋapep dom ma sêsôm, "Aŋgô, iŋ ta propet
Elaija."
36 Ma ŋgac daŋ kêti gi kêŋ sôwam daŋ sip
wain ŋamakic, ma sô dôŋ pi a baliŋ daŋ. Goc
iŋ puc pi Yisu whasuŋ bu iŋ nôm ma sôm,
"Dahu iŋ siŋ ma dalic, Elaija oc sip meŋ ma
kôc iŋ su, me mba."
37 Têŋ têm dinaŋ Yisu mbwêc awha atu ma
mbac ndu.
38 Ma têŋ dinaŋ po baliŋ naŋ kêgalêŋ lôm
dabuŋ ŋalôm, naŋ dau kic gi lu, kalhac ŋahô
ma gi têŋ ŋapu-ŋga.
39 Ma ŋgac bata siŋ-ŋga naŋ kalhac Yisu
aŋgô-ŋga, naŋ gêlic iŋ ndê mbac ndu ŋalêŋ,
goc sôm, "Yomandô, ŋgac dindec iŋ Anötö
ndê Atu."
40 Lauwhê ŋatô sêlhac ahê ma sêlic gêŋ
hoŋ dinaŋ. Maria Magadala lu Maria naŋ
Jems sauŋ lu Joses dinda, ma Salome sêmbo
sêwhiŋ ŋac.
41 Muŋ-ŋga, têŋ têm Yisu mbo gameŋ
Galili-ŋga, naŋ lauwhê dinaŋ sêŋkuc iŋ, ma
sem akiŋ iŋ. Ma lauwhê daêsam naŋ sêpi

Jerusalem sêwhiŋ Yisu, naŋ sêlhac sêwhiŋ ŋac.

Josep kêŋ Yisu ndê ŋamlaŋ yêc hoc ŋasuŋ
(Mat 27:57-61; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

42 Bêc naŋ sic Yisu ndu, naŋ lau Israel-ŋga si bêc sêmasaŋ dau tu Sabat-ŋga.* Bocdinaŋ têŋ telha,
43 ŋgac bata Israel-ŋga daŋ ŋaê Josep gauc gêm bu êŋsuhuŋ Yisu ŋamlaŋ. Josep iŋ ŋgac akêŋ malac Arimatiya-ŋga, ma iŋ lau Sanedrin-ŋga si ŋgac tiwaê daŋ naŋ kêŋ bata Anötö ndê gôliŋ bu meŋ sa tiawê. Iŋ ndê ŋalôm pêŋ dôŋ, dec têŋ Pailot gi ma ndac Yisu ndê ŋamlaŋ.
44 Yom dau kôm Pailot sö, ŋahu bu iŋ kêyalê dom bu Yisu mbac ndu su. Bocdinaŋ iŋ ta lau siŋ si ŋgac bata ma ndac iŋ bu Yisu mbac ndu su, me mba.
45 Iŋ tap sa bu Yisu mbac ndu su, dec gôlôc têŋ Josep bu kôc Yisu ndê ŋamlaŋ sa ndi êŋsuhuŋ.
46 Josep kôc po ŋayham daŋ naŋ iŋ gêmlhi muŋ su, goc sa gi ma kôc Yisu su yêc a gicso dau, ma kêpaŋ iŋ ahuc ŋa po dau. Ma iŋ kôc iŋ sa gi ma kêŋ iŋ yêc sêhô naŋ lau sêlêŋ gwanaŋ su yêc hoc ŋalôm. Goc iŋ kêpi hoc daŋ gi ndöc sê awha dau ahuc.
47 Maria Magadala lu Joses dinda Maria sêlic Josep kêŋ Yisu ndê ŋamlaŋ yêc hocsuŋ dinaŋ.

16

Yisu tisa
(Mat 28:1-10; Luk 24:1-12)

1 Bêc Sabat-ŋga meŋ gi su, goc Maria Magadala lu Jems dinda Maria, ma Salome semlhi gêŋ malu bu sênem oso Yisu ndê ŋamlaŋ.
2 Têŋ wake ŋabêc ŋamata-ŋga dinaŋ sêti têŋ bêbêc ganduc bu sêtêŋ sêhô sêndi. Ac pi meŋ su ma sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ,
3 ma sêndac dandi, "Asa oc nem yac sa ma êmpi hoc naŋ yêc sê awha, naŋ su?"
4 Tigeŋ sêhôc tandô sa, ma sêlic hoc atu dau yêc sê awha dom.
5 Bocdinaŋ dec sêsôc sêhô ŋalôm si. Sêlic ŋgac batac daŋ naŋ sôc ŋakwê sêsêp, ma ndöc andô-ŋga, dec sêsö ŋandô.
6 Magoc ŋgac dau sôm, "Asö dom. Mac aŋsalê Yisu Nasaret-ŋga, naŋ sic iŋ ndu pi a gicso dau. Iŋ yêc dec dom, iŋ tisa su. Alic mala naŋ sêkêŋ iŋ yêc, naŋ sawa.
7 Magoc andi ma asôm têŋ iŋ ndê sêŋomi ma têŋ Pita bu iŋ oc muŋ mac têŋ Galili ndi. Mac oc alic iŋ yêc dindê, tôm yom naŋ iŋ sôm têŋ mac muŋ su naŋ."
8 Yom dinaŋ kôm awhê lu dau sêntitec ti sêhêdaê ŋandô. Sêsa akêŋ sêhô, ma sêlhö sênti si. Magoc sêtöc dau dec sêsôm yom têŋ ŋamalac daŋ yêc seŋ dom.
9 Têŋ têm Yisu tisa têŋ Sonda bêbêc, iŋ hoc dau asê ti-ŋamata-ŋga têŋ Maria Magadala, awhê naŋ muŋ-ŋga iŋ soc ŋalau sac 7 su yêc iŋ ŋalôm.
10 Ma Maria gi ma sôm asê têŋ lau naŋ sêŋkuc Yisu, naŋ sêkôm daŋgibo ti sêtaŋ sêmbo.
11 Maria sôm têŋ ŋac bu iŋ gêlic Yisu ma iŋ mbo tali tiyham. Magoc ŋac sêkêŋ whiŋ dom.
12 Tiŋambu Yisu ndê ŋgac-sêŋom lu sêhu Jerusalem siŋ ma sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ, ma Yisu hoc dau asê têŋ iŋlu gitôm ŋgac aŋgô batac daŋ.
13 Dec iŋlu sêmbu si ma sic miŋ têŋ sêŋomi ŋatô, magoc ŋac sêkêŋ whiŋ iŋlu dom bocdinaŋ.

Yisu kêŋ gweleŋ têŋ lau naŋ sêŋkuc iŋ

14 Tiŋambu ŋgacsêŋomi 11 seŋ gêŋ sêmbo sêwhiŋ dau, ma Yisu hoc dau asê têŋ ŋac. Ma iŋ sôm ŋac tu ŋac si ŋalôm ŋadandi-ŋga, bu sêkêŋ whiŋ lau naŋ sêlic iŋ têŋ ndoc iŋ tisa su, naŋ dom.
15 Goc iŋ sôm têŋ ŋac, "Atôm nom ŋagameŋ sambob andi, ma ahoc ŋawaê ŋayham asê têŋ lau hoŋ.
16 Lau naŋ sêkêŋ whiŋ ma sêliŋ saŋgu, naŋ oc sêtap Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa. Magoc lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ oc sêtap iŋ ndê matôc sa.
17 Ma Anötö oc kêŋ ŋaclai têŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ, dec oc tôm bu sêkôm gêŋ dalô bocdec bu. Ŋac oc sêkôm gweleŋ sênem aö aŋôŋ, ma sêsoc ŋalau sac su yêc lau. Ŋac oc sêsôm yom awha wakuc-ŋga naŋ sêndôhôŋ muŋ su dom.
18 Ŋac bu sêkôc mboc sac sip ŋac amba me sênôm bu ŋamalic, dec oc kôm ŋac sêtisac dom. Ma ŋac oc sêkêŋ amba sac lau gêmbac, ma sêkôm ŋac ŋayham sa."
19 Yisu sôm yom dinaŋ têŋ ŋac su, goc Anötö kôc iŋ su yêc nom. Iŋ pi undambê gi, ma ndöc Anötö ndê amba andô-ŋga.
20 Ma iŋ ndê sêŋomi sêsa si, ma sêhoc ŋawaê ŋayham asê yêc gameŋ hoŋ. Ma Pômdau mbo whiŋ ŋac, ma kêŋ ŋaclai têŋ ŋac bu sêkôm gêŋ dalô atu-tu tu bu puc yom naŋ sêhoc asê, naŋ dôŋ-ŋga.

* **15:42:** Lau Israel sêsôm bu têŋ ndoc ac gi sip têŋ bêc naŋ muŋ bêc Sabat-ŋga, naŋ têm dau gic hu bêc Sabat-ŋga. Bocdinaŋ ŋac bu sêŋsuhuŋ lau batê muŋ ac ndi sip.

Luk
ndê ŋawaê ŋayham
Yom whê ŋawaê ŋayham
dindec sa-ŋga

Luk iŋ Yisu ndê ŋgacsêŋom dom, ma iŋ ŋgac Israel-ŋga dom. Iŋ ŋgac Grik-ŋga, ma iŋ dokta, ma bocdinaŋ taŋyalê bu iŋ ŋgac tigauc. Luk dau gêlic gêŋ hoŋ naŋ Yisu kôm, naŋ dom, magoc iŋ kip yom hoŋ sa yêc lau naŋ sêmbo sêwhiŋ Yisu têŋ ndoc iŋ gic hu ndê gweleŋ e iŋ mbu pi undambê gi (1:1-4). Luk ndê ŋawaê ŋayham hêganôŋ Yisu ti iŋ ndê gweleŋ, ma iŋ to bapia daŋ tiyham (Aposel) pi gweleŋ naŋ lau aposel sêkôm ŋa Ŋalau Dabuŋ ndê ŋaclai.

Yêc iŋ ndê yom ŋamata-ŋga, Luk sôm bu iŋ to yom têŋ ŋgac atu daŋ ŋaê Tiopilas. Ŋaê dau danem kwi bu ‘ŋgac naŋ atac whiŋ Anötö.’ Magoc iŋ to tu ŋgac tigeŋ dinaŋ-ŋga dom, iŋ to ndê ŋawaê ŋayham hêganôŋ lau naŋ lau Israel dom gitôm iŋ dau, ma lau Israel-ŋga sêwhiŋ. Iŋ tac whiŋ bu ŋac sêŋyalê bu Yisu, iŋ lau Israel-ŋga si Mesaya, ma iŋ meŋ gic waê lau Israel-ŋga tawasê dom, magoc meŋ bu ti lau hoŋ si Pômdau, ma bu mbac ndu tu lau hoŋ-ŋga. Ma bocdinaŋ Luk tac whiŋ bu Yisu ndê ŋawaê sa têŋ gameŋ nom-ŋga hoŋ, bu lau sêŋgô ma sêkêŋ whiŋ Yisu, dec oc sêtap Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa.

Yom Ŋamata-ŋga

1 O ŋgac atu Tiopilas. Lau daêsam sêŋsahê bu sêto yom pi gêŋ hoŋ naŋ ŋandô sa yêc yac mba gameŋ.

2 Ŋac sêto sêŋkuc yom naŋ lau naŋ sêmbo sêwhiŋ Yisu têŋ ndoc iŋ gic hu ndê gweleŋ, naŋ sic dulu têŋ yac. Lau dau sêlic gêŋ hoŋ naŋ Yisu kôm pi tandô, dec sêhoc ŋawaê ŋayham asê pi gêŋ dau.

3 Ma aö bocdinaŋ, gakip yom hoŋ sa pi gêŋ ŋamata-ŋga ma meŋ têŋ kwahic dec, ma galic ŋayham bu wato sip bapia dindec ma waŋkiŋ têŋ am. Aö gato yom kakuc ŋadênaŋ tôm gêŋ hoŋ naŋ hôc asê. Tu dinaŋ-ŋga O ŋgac atu Tiopilas,

4 am oc êmyalê bu yom hoŋ pi Yisu naŋ am ŋgô su, naŋ yom ŋandô.

Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga ndê puc dinda kôc iŋ-ŋga

5 Têŋ têm Kiŋ †Herod gêm gôliŋ gameŋ Judia-ŋga, naŋ †dabuŋsiga daŋ mbo, iŋ ndê ŋaê Sekaria. Iŋ kôm ndê gweleŋ whiŋ dabuŋsiga naŋ sêmbo dabuŋsiga ŋamata-ŋga Abaisa* ndê toŋ. Sekaria ndê awhê ndê ŋaê Elisabet, ma iŋ Aron† ndê wakuc daŋ, gitôm Sekaria dau.

6 Anötö gêlic iŋlu sêsa lêŋ gitêŋ yêc iŋ aŋgô-ŋga, sêŋsêlêŋ sêŋkuc Anötö ndê yomsu ti ŋagôliŋ ŋalêŋ ŋayham.

7 Iŋlu sêti awhê andô ma ŋgac andô su, magoc balêkoc mba, bu Elisabet iŋ awhê gapoc.

8 Têŋ têm daŋ Sekaria ndê toŋ si ndoc sênem akiŋ Anötö-ŋga hôc asê, ma iŋ gêm ndê gweleŋ dabuŋsiga-ŋga mbo Anötö ndê lôm dabuŋ yêc Jerusalem.

9 Ma gitôm dabuŋsiga si mêtê, sêpuc gapoc gi sip Sekaria, bu sôc lôm dabuŋ ŋalôm ndi, ma kêŋ da ŋamalu ŋayham.

10 Ma têŋ ndoc iŋ sôc gi bu kêŋ da ŋamalu ŋayham, naŋ lau Israel-ŋga hoŋ naŋ sêkac sa tu s êtoc Anötö sa-ŋga, naŋ sêteŋ mbec sêlhac awê.

11 Têŋ ndoc dinaŋ Pômdau ndê aŋela daŋ hoc dau asê têŋ Sekaria, ma kalhac alta da ŋamalu-ŋga ŋa-ndö-ŋga.

12 Têŋ ndoc Sekaria tandô pi aŋela dau, iŋ sö ti töc dau ŋandô.

13 Magoc aŋela sôm têŋ iŋ, “Töc daôm dom Sekaria, bu Pômdau ŋgô mbec naŋ am teŋ. Am nem awhê Elisabet oc kôc atômŋgac daŋ, ma am oc sam iŋ ndê ŋaê bu Jon.

14 Iŋ oc kôm am atac ŋayham atu, ma lau daêsam oc sêtisambuc tu dinda kôc iŋ-ŋga,

15 bu iŋ oc ti ŋgac tiwaê yêc Pômdau aŋgô-ŋga. Iŋ oc nôm wain me bu ŋaŋga dom, magoc têŋ têm iŋ yêc dinda atac ŋalôm eŋ, naŋ Ŋalau Dabuŋ oc nem iŋ ahuc, ma mbo whiŋ iŋ ŋapaŋ.

16 Ma têŋ ndoc iŋ tiatu, naŋ iŋ oc nem lau Israel-ŋga daêsam kwi, sêmbu sêsôc Pômdau ŋac si Anötö ŋapu.

17 Iŋ oc ti propet ŋaŋga ma ti ŋaclai gitôm propet ŋamata-ŋga Elaija. Ma iŋ oc muŋ Pômdau, bu nem lau daêsam si ŋalôm kwi. Dambai oc atac whiŋ atui, ma lau daŋgapêc oc sêti lau ti gauc naŋ sêsa si lêŋ gitêŋ. Ŋalêŋ dinaŋ iŋ oc êmasaŋ lau si ŋalôm bu sêkôc Pômdau sa.”

18 Sekaria ŋgô aŋela ndê yom dinaŋ su, goc sôm têŋ iŋ, “Alu ati awhê andô ma ŋgac andô su. Boc-dinaŋ ŋalêŋ bocke dec aö waŋyalê bu am nem yom oc ŋandô sa?”

19 Goc aŋela ô yom ma sôm, “Aö Gabriel naŋ galhac Pômdau aŋgô-ŋga, ma iŋ kêkiŋ aö bu wahoc ŋawaê ŋayham dindec asê têŋ am.

* **1:5:** Abaisa - dabuŋsiga ŋamata-ŋga daŋ naŋ mbo têŋ Kiŋ Dawid ndê têm. Têŋ têm dinaŋ lau Israel si dabuŋsiga sêwhê dau kôc ti toŋ 24 kêkuc dabuŋsiga ŋamata-ŋga si ŋaê (1 Kr 24:7-19; ma Nia 12:11-17). Ma tiŋambu sêkôm gweleŋ tôm ŋatoŋ 24 dinaŋ sêyô dau sêyô dau. Têŋ Yisu ndê têm, lau dabuŋsiga daêsam sêndöc gameŋ ŋamakê-ŋga, ma sêpi Jerusalem tu sêkôm gweleŋ yêc †lôm dabuŋ tôm ŋac si toŋ si ndoc, ma tiŋambu sêmbu sêtêŋ si gameŋ si (Luk 1:8, 23). Alic yom whê ŋaê ‘dabuŋsiga’ sa-ŋga yêc buku dindec ŋambu-ŋga. † **1:5:** Aron - lau Israel si dabuŋsiga ŋamata-ŋga naŋ gêm akiŋ Anötö têŋ Moses ndê têm. Alic Eks 7:1-6; ma 28:1.

20 Gêŋ naŋ aö gasôm yom pi, naŋ oc ŋandô
sa tôm ŋandoc. Tigeŋ am kêŋ whiŋ aö dom,
ma bocdinaŋ am oc awham mba sa, ma sôm
yom dom e gêŋ hoŋ dindec hôc asê su.”
21 Têŋ dinaŋ lau naŋ sêmbo awê, naŋ sêhôŋ
Sekaria ma gauc gêm bu bocke ma iŋ mbo
tiwandêc yêc lôm dabuŋ ŋalôm.
22 Ma têŋ ndoc Sekaria mbu sa awê gi,
naŋ gitôm dom bu sôm yom, ma gic amba
ŋambwa têŋ ŋac, dec ŋac si gauc sa bu iŋ gêlic
gêŋ ŋagatu daŋ yêc lôm dabuŋ ŋalôm.
23 Tiŋambu iŋ ndê bêc gweleŋ-ŋga pacndê,
ma iŋ kölhö mbu têŋ ndê malac gi.
24 Ma iŋ ndê awhê Elisabet daê, dec timêtê
dau ŋapep, ma mbo teŋ mbo iŋlu si andu
gitôm ayô amaŋdaŋ. Elisabet sôm,
25 “Pômdau kôm gêŋ dindec ma gêm aö sa.
Ŋamata-ŋga aö gambo ti mayaŋ yêc lau aŋgô-
ŋga, bu aö awhê gapoc, tigeŋ kwahic dec
Pômdau tawalô aö, ma kôc aö mayaŋ su.”

Yisu ndê puc dinda kôc iŋ-ŋga

26 Elisabet daê gitôm ayô 6 su, goc Anötö
kêkiŋ aŋela Gabriel têŋ malac Nasaret naŋ
yêc gameŋ Galili-ŋga,
27 bu kêŋ aheŋ têŋ awhê akiŋ daŋ. Iŋ
ndê ŋaê Maria, ma lau sêhoc yom asê su bu
Maria oc nem ŋgac daŋ ŋaê Josep, naŋ Kiŋ
Dawid ndê apaŋgac daŋ.
28 Aŋela dau têŋ Maria gi ma sôm, “O awhê
naŋ Anötö tac whiŋ am ndu andô, Pômdau
whiŋ am.”
29 Yom dau kôm Maria sö ŋandô, ma iŋ
gauc gêm têŋ dau bu, “Iŋ awha gic aö tu sake-
ŋga?”
30 Goc aŋela sôm têŋ iŋ, “Töc daôm dom
Maria, bu Anötö gêlic am ŋayham kêlêc.
31 Am oc daêm ma kôc balêkoc ŋgac daŋ,
ma sam iŋ ndê ŋaê bu Yisu.
32 Iŋ oc ti ŋgac tiwaê, ma lau oc sêsam iŋ bu
Anötö Ŋaclai ti Ŋawasi Ŋadau ndê Atu. Pômdau
Anötö oc kêŋ iŋ wêkaiŋ apaŋgac Dawid ndê
pôŋ kiŋ-ŋga.
33 Iŋ oc nem gôliŋ †Jakob ndê wakuc lau
Israel-ŋga, ma iŋ ndê gôliŋ oc pacndê dom.”
34 Goc Maria ndac aŋela dau bu, “Aö gayêc
gawhiŋ ŋgac daŋ dom, ma bocdinaŋ yom
dau oc ŋandô sa ŋalêŋ bocke?”
35 Ma aŋela ô yom ma sôm, “Ŋalau Dabuŋ
oc têŋ am meŋ, ma Anötö, Ŋaclai ti Ŋawasi
Ŋadau ndê ŋaclai oc nem am ahuc. Tu dinaŋ-
ŋga balêkoc dabuŋ naŋ am oc kôc, naŋ lau oc
sêsam iŋ bu Anötö ndê Atu.
36 Ma am ŋgô! Elisabet, awhê andô naŋ
yêc am apami si toŋ, naŋ daê ma oc kôc
balêkoc daŋ. Sêsôm bu iŋ awhê gapoc,
magoc kwahic iŋ daê tôm ayô 6 su.
37 Bu gêŋ daŋ yêc dom, naŋ Anötö gitôm
dom bu kôm ŋandô sa.”
38 Ma Maria ô yom ma sôm, “Pômdau ndê
awhê akiŋ aö. Bocdinaŋ, yom naŋ am sôm,
naŋ ŋandô sa pi aö.” Maria sôm yom dinaŋ
su, goc aŋela hu iŋ siŋ.

Maria gic Elisabet kêsi

39 Têŋ têm dinaŋ Maria kêmasaŋ dau, ma
kêsêlêŋ ŋagahô têŋ malac daŋ yêc gameŋ
ŋabaö Judia-ŋga gi.
40 Iŋ hôc asê ma têŋ Sekaria ndê andu gi,
ma ta Elisabet ndê ŋaê.
41 Têŋ têm Elisabet ŋgô Maria ndê yom,
naŋ balêkoc naŋ yêc iŋ ŋalôm kwê soc ti
ŋaŋga, ma Ŋalau Dabuŋ gêm Elisabet ahuc.
42 Ma iŋ sôm yom awha atu, “Anötö toc am
sa hôc gêlêc lauwhê sambob su, ma oc toc
balêkoc naŋ am oc kôc, naŋ sa bocdinaŋ.
43 Aö awhê bocke, dec am, aneŋ Pômdau
dinda mweŋ bu lic aö?
44 Têŋ ndoc aö gaŋgô am mbwêc aö, naŋ
balêkoc naŋ yêc aö ŋatac, naŋ kwê soc ti atac
ŋayham.
45 Am kêŋ whiŋ bu Pômdau ndê yom p i am
oc ŋandô sa, ma tu dinaŋ-ŋga am tap iŋ ndê
mwasiŋ sa!”

Maria po Anötö ndê waê sa

46-47 Ma Maria sôm:
“Aö wapo Pômdau ndê waê sa ti aneŋ
ŋalôm sambuc, ma aö atac ŋayham kêlêc
tu Anötö naŋ gêm aö si-ŋga.
48 Ŋahu bu iŋ kêlhiŋ iŋ ndê awhê akiŋ
ŋambwa, aö dec siŋ dom. Têŋ kwahic dec ma
ndi, lau hoŋ oc sêsam aö bu awhê naŋ Anötö
kêmwasiŋ.
49 Iŋ Ŋaŋga Ŋadau naŋ kôm gêŋ atu têŋ aö,
ma iŋ ndê ŋaê dabuŋ.
50 Tôm têm sambob, iŋ tawalô lau hoŋ naŋ
sêtöc iŋ ma sêtoc iŋ sa.
51 Iŋ amba ŋaŋga kôm gêŋ atu, ma lau naŋ
yom sêtoc dau sa-ŋga gêm ŋac si ŋalôm ahuc,
naŋ iŋ soc ŋac su sêlhö têŋtêŋ.
52 Iŋ kêmasuc kiŋ nom-ŋga su yêc ŋac si pôŋ
kiŋ-ŋga, magoc lau naŋ sêŋgwiniŋ dau, naŋ
iŋ toc ŋac sa.
53 Iŋ kêmwasiŋ lau ŋalôm sawa ŋa gêŋ
ŋayham-ŋayham, magoc iŋ kêkiŋ lau ti
lêlôm sêsa amba sawa si.
54-55 Iŋ gêm iŋ ndê lau akiŋ Israel-ŋga sa,
ma tôm yom naŋ iŋ gic bata têŋ abaŋ Abra-
ham, ma têŋ iŋ ndê wakuc hoŋ naŋ sêŋkuc
iŋ, naŋ iŋ tawalô ŋac.”
56 Maria kêpiŋ Anötö ma sôm yom dinaŋ
su, goc mbo whiŋ Elisabet gitôm ayô tö, ma
tiŋambu iŋ kölhö mbu têŋ ndê malac gi.

Elisabet kôc Jon

57 Elisabet ndê ndoc meŋ sa dec iŋ kôc
balêkoc ŋgac daŋ.
58 Ma iŋ ndê dawai ti lau meŋpaŋ iŋ-ŋga
sêŋgô bu Pômdau tawalô iŋ ŋalêŋ dinaŋ, ma
ŋac hoŋ atac ŋayham sêwhiŋ iŋ.
59 Têŋ balêkoc dau ndê bêc ti-8-ŋga, ŋac hoŋ
sêmeŋ bu sêsê balê ndê ŋamlic ŋatô su sêŋkuc

lau Israel-ŋga si †pwac, ma ŋac tac whiŋ bu
sêkêŋ damba Sekaria ndê ŋaê pi iŋ.
60 Tigeŋ iŋ dinda sôm, “Mba! Dasam iŋ
ndê ŋaê bu Jon.”
61 Ma sêsôm têŋ iŋ, “Yêc am nem dawam,
ŋgac ŋaê Jon daŋ mbo dom.”
62 Ma ŋac sic amba têŋ damba bu sêŋyalê
ŋaê bocke iŋ tac whiŋ.
63 Iŋ kôm ŋa amba bu sêkêŋ tapele daŋ têŋ
iŋ, dec sêkêŋ ma iŋ to, “Iŋ ndê ŋaê Jon,” goc
lau hoŋ sêhêdaê.
64 Ma ŋagahô iŋ êmbala tigoloŋ, ma iŋ sôm
yom asê ma kêpiŋ Anötö.
65 Gêŋ dau kôm ŋac lau hoŋ sêsö, ma lau
naŋ sêmbo Judia ŋagameŋ lôc-ŋga, naŋ sem
yom-galôm ŋapaŋ pi gêŋ hoŋ dinaŋ.
66 Lau hoŋ sêŋgô ŋawaê, ma ŋac gauc gêm
yom dau ŋapaŋ yêc ŋac si ŋalôm. Ma ŋac sêlic
bu Pômdau ndê ŋaclai tôc dau asê yêc balê
dau, dec sêndac dandi, “Iŋ oc ti ŋamalac kaiŋ
bocke?”

Sekaria hoc yom asê gitôm propet

67 Têŋ têm dinaŋ Ŋalau Dabuŋ gêm Jon ndê
damba Sekaria ahuc, ma iŋ hoc yom asê
gitôm propet daŋ ma sôm,
68 “Tampiŋ Pômdau, yac lau Israel-ŋga neŋ
Anötö, bu iŋ meŋ bu nem iŋ ndê lau si.
69 Iŋ po ŋgac ti ŋaclai daŋ sa yêc iŋ ndê ŋgac
akiŋ Dawid ndê lau wakuc, naŋ gitôm bu
nem yac si.
70 Anötö ndê propet dabuŋ sêhoc yom asê
pi gêŋ dau muŋ su, ma kwahic dec Anötö
kôm yom dau ŋandô sa.
71 Iŋ kêmasaŋ lêŋ dinaŋ, bu nem yac si yêc
yac neŋ ŋacyo ti lau naŋ sêtec yac amba.
72 Iŋ tawalô yac, tôm iŋ gic bata têŋ abaŋi,
ma gauc gêm iŋ ndê pwac dabuŋ,
73 naŋ iŋ kêmatiŋ tidôŋ whiŋ abaŋ Abra-
ham.
74 Iŋ oc nem yac si yêc yac neŋ ŋacyo amba,
tu bu yac danem akiŋ iŋ ti atac pa su,
75 ma tu bu taŋsêlêŋ dasa lêŋ gitêŋ ti dabuŋ
yêc iŋ aŋgô-ŋga tôm bêc hoŋ.
76 Ma Jon, aneŋ balê, lau oc sêsam am bu
‘Anötö, Ŋaclai ti Ŋawasi Ŋadau ndê propet,’ bu
am oc muŋ Pômdau ma êmasaŋ lau si ŋalôm
tu sêkôc iŋ sa-ŋga.
77 Ma am oc whê Anötö ndê lau si gauc sa
pi lêŋ naŋ iŋ oc suc ŋac si sac kwi tu bu nem
ŋac si-ŋga.
78 Yac neŋ Anötö ndê lêŋ tawalô yac-ŋga,
naŋ oc tôm ac naŋ pi ma kalhac umboŋ,
79 ma pô lau naŋ sêndöc gameŋ ŋasec, ma
lau naŋ sêmpiŋ bu sêmbac ndu. Iŋ oc wê yac
dasa seŋ bu datap yom malô sa.”
80 Tiŋambu balê dau tiatu, ma kêŋ ndê
ŋalôm sambuc tu nem akiŋ Anötö-ŋga. Ma
iŋ mbo gameŋ sawa e tôm bêc naŋ iŋ gic hu
ndê gweleŋ, dec gêm mêtê kalhac lau Israel
aŋgô-ŋga.

2

Maria kôc Yisu

1 Têŋ têm dinaŋ †Sisa Ogasta gic atu yom
bu sêsê lau hoŋ naŋ sêmbo Rom si gôliŋ ŋapu,
naŋ sa tu bu sênemlhi takis-ŋga.
2 (Têŋ ndoc dinaŋ Kirinios gêm gôliŋ
gameŋ Siria-ŋga, ma gêŋ dinaŋ ti têm
ŋamata-ŋga naŋ sêsê lau sa yêc iŋ ndê gôliŋ
ŋapu.)
3 Bocdinaŋ lau hoŋ sêtêŋ si malachu si, bu
sêto si ŋaê sip bapia sêsê ŋac sa-ŋga.
4 Josep iŋ Dawid ndê wakuc daŋ, ma boc-
dinaŋ iŋ hu malac Nasaret yêc gameŋ Galili-
ŋga siŋ, ma sip têŋ Dawid ndê malac yêc
gameŋ Judia-ŋga gi, malac naŋ sêsam bu
Betlehem.
5 Josep lu Maria sêwhiŋ dau si bu sêkêŋ si
ŋaê, bu sêhoc iŋlu si yom asê su bu oc sênem
dau. Ma Maria daê mbo.
6 Têŋ ndoc iŋlu sêmbo Betlehem, naŋ
Maria ndê bêc bu kôc balêkoc-ŋga hôc asê.
7 Josep lu Maria sêyêc bôc si mala, bu
ŋasawa mbasi yêc andu ŋacleŋ-ŋga. Ma yêc
dê, Maria kôc iŋ ndê balêkoc ŋgac ŋamata-
ŋga. Ma iŋ kôm iŋ si ŋa po, ma kêŋ iŋ yêc bôc
si apa sêneŋ gêŋ-ŋga.

Aŋela sêhoc Yisu ŋawaê asê

8 Têŋ ôbwêc dinaŋ lau ŋatô sêyob si domba
sêmbo malac dau ŋamakê.
9 Ma Anötö ndê aŋela daŋ hoc dau asê têŋ
ŋac. Pômdau ndê ŋawê pô ŋac, ma sêtöc dau
ŋandô.
10 Goc aŋela dau sôm têŋ ŋac bu, “Atöc
daôm dom! Aö bu wakêŋ ŋawaê ŋayham daŋ
têŋ mac, naŋ oc kôm mac atac ŋayham atu.
Ma ŋawaê dindec gic waê lau hoŋ.
11 Mac nem ŋgac nem mac si-ŋga hôc asê
têŋ bêc dau dindec. Iŋ dinda kôc iŋ yêc
Betlehem, malac naŋ sêsam bu Dawid ndê
malac. Iŋ †Mesaya dau naŋ Anötö gic bata
bu êŋkiŋ meŋ, ma mac nem Pômdau dau.
12 Atêŋ Betlehem andi, ma mac oc aŋyalê
balêkoc dau pi gêŋ bocdec bu. Sêkôm iŋ si ŋa
po, ma sêkêŋ iŋ yêc bôc si apa sêneŋ gêŋ-ŋga.”
13 Ma ŋagahô aŋela undambê-ŋga daêsam
sêhoc dau asê sêwhiŋ aŋela dinaŋ, ma sem
wê sêmpiŋ Anötö bocdec bu,
14 “Anötö ndê waê sa yêc lôlôc. Ma yom
malô yêc nom, têŋ lau naŋ Anötö gêlic ŋac
ŋayham.”

Lau sêyob domba-ŋga sêtêŋ Betlehem si

15 Aŋela sem wê dinaŋ su, goc sêmbu sêpi
undambê si. Ma lau sêyob domba-ŋga sêsôm
têŋ dandi, “Ayôc! Datêŋ Betlehem dandi, ma
dalic gêŋ atu naŋ Pômdau ndê aŋela sêhoc asê
têŋ yac.”
16 Goc sêŋsahic dau sêtêŋ Betlehem si, ma
sêtap Maria lu Josep sa, ma sêlic balêkoc dau
yêc bôc si apa sêneŋ gêŋ-ŋga.

17 Sêlic iŋ su goc sêsa si, ma sic miŋ yom
naŋ aŋela hoc asê têŋ ŋac pi balêkoc dau.
18 Ma lau hoŋ naŋ sêŋgô ŋac si yom, naŋ
sêhêdaê ŋandô.
19 Magoc Maria gauc gêm yom hoŋ ŋapaŋ
yêc ndê ŋalôm.
20 Ma lau sêyob domba-ŋga sêlhö sêmbu
sêtêŋ gameŋ sêyob domba-ŋga si. Sêmpiŋ
Anötö ma sêtoc iŋ ndê waê sa tu gêŋ hoŋ naŋ
sêŋgô ti sêlic, naŋ gitôm aŋela sôm asê têŋ ŋac.

Sêtôc Yisu yêc lôm dabuŋ

21 Têŋ bêc 8 giŋga su, sêsê balê ndê ŋamlic
ŋatô su, kêkuc lau Israel-ŋga si pwac. Ma
sêsam iŋ ndê ŋ aê Yisu, tôm aŋela sam iŋ têŋ
ndoc iŋ kêŋ puc Maria bu iŋ oc daê.
22 Muŋ-ŋga, Moses to yomsu daŋ pi
lauwhê Israel-ŋga naŋ sêkôc balêkoc, naŋ
yêc bocdec bu. Sêhôŋ e bêc 40 pacndê, goc
ŋac oc ŋawasi sa tiyham yêc Anötö aŋgô-ŋga.
Bocdinaŋ têŋ Maria ndê bêc 40 pacndê su,
goc iŋlu Josep sêkôc Yisu sêtêŋ lôm dabuŋ yêc
malac Jerusalem si, bu sêtôc iŋ yêc Pômdau
aŋgô-ŋga.
23 Sêkôm bocdinaŋ kêkuc Pômdau ndê
yomsu naŋ Moses to bocdec bu, “Asam
balêkoc ŋgac mbêc hoŋ bu dabuŋ yêc Pômdau
aŋgô-ŋga.”
24 Ma têŋ têm dinaŋ iŋlu sêkêŋ da bu Maria
ŋawasi sa tiyham. Sêkêŋ da tôm Pômdau ndê
yomsu, balusi lu me mbac sauŋ lu.
25 Têŋ têm dinaŋ ŋgac daŋ ŋaê Simeon mbo
Jerusalem. Iŋ ŋgac gitêŋ ti dabuŋ, ma iŋ hôŋ
ndoc bu Anötö êŋkiŋ iŋ ndê Mesaya bu nem
lau Israel-ŋga si. Ŋalau Dabuŋ whiŋ iŋ tôm
bêc hoŋ,
26 ma têŋ ndoc daŋ, kêŋ gauc têŋ iŋ bu iŋ oc
mbo tali e lic Mesaya naŋ Pômdau gic bata.
27 Ma Ŋalau Dabuŋ wê Simeon têŋ lôm
dabuŋ gi, têŋ bêc naŋ Yisu dinda lu damba
sêkôc iŋ sêmeŋ bu sêkêŋ da sêŋkuc Moses ndê
yomsu.
28 Iŋ pê Yisu sa, goc kêpiŋ Anötö ma sôm,
29-30 “O Pômdau atu, yom naŋ am gic bata
su, naŋ kwahic dec ŋandô sa. Aö tanôŋ
galic am nem †Ŋgac Nem Lau Si-ŋga su, ma
bocdinaŋ dec oc tôm bu am nem ŋgac akiŋ
aö dec wambac ndu ti atac malô.
31 Am kêmasaŋ lêŋ dindec yêc lau hoŋ
aŋgô-ŋga.
32 Am nem ŋawê oc pô lau hoŋ, bu tôc am
asê têŋ lau gameŋ apa-ŋga, ma bu po am
nem lau Israel-ŋga si waê sa.”
33 Simeon sôm yom dinaŋ pi Yisu, dec kôm
Yisu dinda lu damba sêhêdaê.
34 Goc Simeon gêm mbec ŋac, ma sôm têŋ
Yisu dinda Maria, “Anötö kêyaliŋ balê din-
dec sa, ma tu iŋ-ŋga lau Israel-ŋga daêsam oc
sêpeŋ, magoc daêsam naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ, naŋ
oc sêtap Anötö ndê mwasiŋ sa. Iŋ meŋ bu tôc
Anötö ndê lêŋ asê têŋ lau, magoc daêsam oc
sêpu iŋ ti ndê yom,
35 ma ŋalêŋ dinaŋ gauc naŋ yêc lau daêsam
si ŋalôm, naŋ oc meŋ sa tiawê. Ma tu gêŋ naŋ
oc hôc asê iŋ-ŋga, am daôm oc hôc ŋandê atu
tôm bieŋ kuŋ am ŋatê.”
36 Propet awhê daŋ mbo lôm dabuŋ
ŋabatêmndö. Iŋ ndê ŋaê
Ana, ma iŋ damba iŋ Panuel, naŋ yêc Aser
ndê toŋ.* Ana iŋ ti awhê andô su. Muŋ-ŋga
iŋ gêm ŋgac su ma iŋlu nakweŋ sêmbo sêwhiŋ
dau gitôm yala 7,
37 goc nakweŋ mbac ndu ma Ana ti awhê
sawa ma mbo e iŋ ndê yala ti 84. Tôm acsalô
ti ôbwêc hoŋ iŋ gêm akiŋ Anötö mbo lôm
dabuŋ ŋabatêmndö, ma têm daêsam iŋ hu gêŋ
daneŋ-ŋga siŋ tu nem dabuŋ dau ti teŋ mbec
ŋaŋga-ŋga.
38 Têŋ têm naŋ Simeon ndê yom pi Yisu
pacndê, naŋ Ana têŋ ŋac gi, ma gêm daŋge
Anötö. Ma iŋ gic hu sôm yom pi balêkoc têŋ
lau hoŋ naŋ sêhôŋ ndoc naŋ Anötö oc nem
lau Jerusalem ti Israel-ŋga si.
39 Josep lu Maria sêkôm gêŋ hoŋ tôm
Pômdau ndê yomsu sôm, goc sêmbu sêtêŋ ŋac
si malac Nasaret yêc gameŋ Galili-ŋga si.
40 Ma Yisu tiatu ma ti balê ti licwalô. Ma
gauc ŋayham ma Anötö ndê mwasiŋ gêm iŋ
ahuc.

Yisu mbo lôm dabuŋ

41 Tôm yala hoŋ Maria lu Josep sêpi
Jerusalem si, bu sêlic om atu †Pasowa-ŋga.
42 Têŋ Yisu ndê yala ti 12, naŋ ŋac hoŋ sêpi
si, tôm iŋlu si gêbôm.
43 Ma têŋ ndoc Mwasiŋ Pasowa-ŋga pac-
ndê, goc Maria lu Josep sêhu Jerusalem siŋ
bu sêmbu sêtêŋ iŋlu si malac sêndi. Yisu
gacgeŋ mbo Jerusalem, magoc iŋlu sêŋyalê
dom,
44 bu sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ sêwhiŋ lau toŋ
atu, dec sem gauc bu iŋ oc mbo lau toŋ
atu dinaŋ ŋalôm. Sêhu Jerusalem siŋ sêsa si
gitôm bêc daŋ, goc sêŋsalê iŋ yêc ŋac si lau.
45 Sêtap iŋ sa dom, dec bêc tilu-ŋga iŋlu
sêmbu sêtêŋ Je rusalem si, bu sêŋsalê iŋ.
46 Sêhôc asê Jerusalem, ma ŋagalaŋsê sêtap
iŋ sa yêc lôm dabuŋ. Iŋ ndöc whiŋ lau naŋ
sêndôhôŋ mêtê, ma iŋ kêŋ daŋga ŋac si yom.
Ma iŋ ndac ŋac pi gêŋ daêsam.
47 Lau hoŋ naŋ sêŋgô iŋ, naŋ sêhêdaê tu iŋ
ndê gauc-ŋga, ma tu yom hoŋ naŋ iŋ ô têŋ
kêdôhôŋwaga-ŋga.
48 Têŋ ndoc Maria lu Josep sêlic iŋ, naŋ
sêhêdaê. Ma Maria ndac iŋ, “Aneŋ balê,
tu sake-ŋga am kôm gêŋ dindec têŋ alu
damam? Alu aŋsalê am ti ŋalôm ŋawapac.”
49 Ma Yisu ndac iŋlu, “Tu sake-ŋga amlu
aŋsalê aö? Damaŋ ndê andu dindec, ma aö
gac waê bu wambo dec.”

* **2:36:** Aser - Jakob ndê atui 12 si daŋ. Lau Israel sêwhê dau kôc ti toŋ 12 sêŋkuc apai 12 dinaŋ (alic Gen 35:26).

50 Tigeŋ ŋac sêŋyalê iŋ ndê yom ŋahu dom.
51 Goc Yisu whiŋ iŋlu, ma sêmbu sêtêŋ
malac Nasaret si, ma iŋ daŋga wambu têŋ
iŋlu ŋapep. Ma iŋ dinda gauc gêm yom hoŋ
dinaŋ ŋapaŋ yêc ndê ŋalôm.
52 Ma Yisu tiatu ma ti ŋgac tigauc, ma
Anötö ma ŋamalac hoŋ sêlic iŋ ŋayham.

3

Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga kêmasaŋ Yisu ndê seŋ
(Mat 3:1-12; Mak 1:2-8)

1 Tiŋambu Taibirias ti lau Rom-ŋga si kiŋ
atu,* ma têŋ iŋ ndê yala ti-15-ŋga, naŋ iŋ ndê
la u bata bocdec sem gôliŋ lau Rom-ŋga si
gameŋ ŋatô. Pontias Pailot gêm gôliŋ gameŋ
Judia-ŋga, †Herod Antipas gêm gôliŋ Galili,
Herod ndê dôwa Pilip gêm gôliŋ Ituria ma
Trakonitas, ma Lisanias gêm gôliŋ Abelin.
2 Ma Anas lu Kayapas sêti l au Israel-ŋga
si †dabuŋsiga ŋamata-ŋga. Têŋ ndoc dinaŋ
Anötö kêkiŋ iŋ ndê yom têŋ Jon, Sekaria ndê
atuŋgac naŋ mbo gameŋ sawa.
3 Bocdinaŋ Jon gic hu iŋ ndê gweleŋ. Iŋ
golom-golom malac hoŋ naŋ yêc Bu Jordan
ŋamakê, ma gêm mêtê bu lau sêliŋ saŋgu tu
bu sêtôc asê bu sêkac si ŋalôm kwi ma sêhu
mêtê sac siŋ, dec Anötö oc suc ŋac si sac kwi.
4 Propet Aisaya hoc yom asê pi Jon muŋ
su, tôm iŋ to yêc ndê buku bocdec bu:
Ŋamalac daŋ ta yom yêc gameŋ sawa
bocdec bu, 'Amasaŋ Pômdau ndê seŋ.
Amasaŋ nem ŋalôm bu akôc iŋ sa.
5 Busuŋ hoŋ oc sêti gameŋ apa-pa, ma lôc
ti ŋabaö hoŋ oc sêti gameŋ gapoŋ. Seŋ
mbwê hoŋ oc sêtisolop, ma seŋ hoc-hoc
oc sêti seŋ ŋayham.
6 Ma lau nom-ŋga hoŋ oc sêlic Anötö ndê
lêŋ nem lau si-ŋga.' *[Ais 40:3-5]*
7 Ma tu dinaŋ-ŋga Jon sôm têŋ lau daêsam
naŋ sêsa si bu iŋ êŋku ŋac, "Mac mboc ŋatui
mac! Tu sake-ŋga mac alhö ameŋ? Mac akôc
gauc pi Anötö ndê atac ŋandê naŋ lau propet
sêkêŋ puc yac bu oc meŋ sa, dec gauc gêm bu
ameŋ ma aliŋ busaŋgu ŋambwa, a?
8 Aŋgô! Akôm mêtê ŋayham naŋ tôc asê bu
mac am daôm kwi yomandô. Asôm têŋ daôm
dom, bu 'Abraham apai yac, ma tu dinaŋ-
ŋga Anötö oc kôc yac sa.' Aö wasôm têŋ mac
bu Anötö gitôm bu nem hoc hoŋ dindec kwi
sêti Abraham atui sêô mac.
9 A hoŋ naŋ sem ŋandô ŋayham dom, naŋ
kwahic dec Anötö kêŋ ki ŋamata têŋ ŋawakac,
ma iŋ oc lêŋ su ma tuc pi ya ndi."
10 Lau toŋ atu dinaŋ sêŋgô Jon ndê yom
ma sêndac iŋ, "Bocdinaŋ yac oc akôm sake?"
11 Ma iŋ ô yom ma sôm, "Tamwalô lau
ŋatô. Mac nem asa ndê ŋakwê ŋandô-ŋga lu
bu sêyêc, naŋ kêŋ daŋ têŋ lau naŋ si ŋakwê
mbasi. Ma asa ndê gêŋ daneŋ-ŋga yêc, naŋ
nem lau naŋ sêpônda dau, naŋ sa bocdinaŋ."
12 Lau sêkôc takis-ŋga ŋatô sêsa si bu Jon
êŋku ŋac, ma sêndac, "Kêdôhôŋwaga, yac oc
akôm sake?"
13 Goc Jon sôm têŋ ŋac, "Akôc takis ŋapep,
ma ahôc gêlêc dôhôŋ naŋ lau Rom-ŋga sêkêŋ,
naŋ dom!"
14 Ma lau siŋ-ŋga ŋatô sêndac iŋ, "Ma yac,
oc akôm sake?" Ma iŋ sôm, "Aŋgôliŋ yom
tasaŋ pi lau, me akôm gêŋ ti ŋaclai bu aŋgaho
ŋac si mone me gêŋ dom. Akôc ŋaôli gweleŋ-
ŋga naŋ lau Rom-ŋga sêkêŋ têŋ mac, ma
tamgatu awa ŋatô dom."
15 Têŋ têm dinaŋ lau Israel-ŋga sêkêŋ bata
bu Anötö oc êŋkiŋ iŋ ndê Mesaya, ma lau
hoŋ naŋ sêŋgô Jon, naŋ sêhê gauc bu mboe
iŋ Mesaya dau.
16 Magoc Jon sôm têŋ lau hoŋ, "Ŋgac daŋ
oc meŋ hôc asê. Iŋ ndê ŋaclai hôc gêlêc aö
neŋ su. Aö ŋgac ŋambwa, gitôm dom bu wati
iŋ ndê ŋgac akiŋ naŋ kêgapwêc iŋ ndê atapa
ŋawalô. Aö dec kaku mac ŋa bu ŋambwa,
tigeŋ iŋ oc êŋku mac ŋa Ŋalau Dabuŋ ti ya.
17 Iŋ meŋ bu êŋsahê lau, gitôm ŋgac naŋ
whê wit ŋandô ti ŋapa kôc, dec oc ndic ŋandô
sa sôc andu gêŋ ŋandô-ŋga, ma tuc ŋapa sip
ya naŋ sa ŋapaŋ ndi."
18 Ŋalêŋ dinaŋ Jon hoc ŋawaê ŋayham asê
têŋ lau, ma gêm la ŋac ŋa yom ŋaŋga daêsam.
19 Tiŋambu Jon puc Kiŋ Herod ndê giso asê,
bu Herod gêm iŋ asi ndê awhê Herodias, ma
kôm mêtê sac daêsam whiŋ.
20 Dec Herod gêm dau si, ma kôm giso daŋ
tiyham bocdec bu, iŋ kêŋ Jon ndöc gapoc-
walô.

Jon kêku Yisu
(Mat 3:13-17; Mak 1:9-11; Jon 1:32-34)

21 Têŋ têm naŋ Herod kêŋ Jon ndöc gapoc-
walô su dom, naŋ Yisu sa têŋ Jon gi, ma Jon
kêku iŋ whiŋ. Tiŋambu Yisu kalhac ma teŋ
mbec mbo, ma undambê kac sa,
22 ma Ŋalau Dabuŋ gêm balusi aŋgô, ma sip
meŋ sac Yisu ŋahô. Ma awha daŋ sa akêŋ
undambê, naŋ sôm, "Aö neŋ Atuŋgac atac
whiŋ-ŋga am. Aö gatisambuc am ŋandô."

Yisu ndê apai si ŋadênaŋ
(Mat 1:1-17)

23 Yisu gic hu ndê gweleŋ têŋ iŋ ndê yala
gitôm 30. Ma iŋ ndê apai bocdindec. Lau
sêsam Yisu bu Josep atu. Ma Josep iŋ Eli atu,
24 naŋ Matat atu, naŋ Liwai atu, naŋ Melki
atu, naŋ Yanai atu, naŋ Josep atu,
25 naŋ Matatias atu, naŋ Amos atu, naŋ
Nahum atu, naŋ Esli atu, naŋ Nagai atu,
26 naŋ Mat atu, naŋ Matatias atu, naŋ
Semin atu, naŋ Yosek atu, naŋ Yoda atu,
27 naŋ Yoanan atu, naŋ Resa atu, naŋ
Serubabel atu, naŋ Siltiel atu, naŋ Neri atu,

* **3:1:** Kiŋ atu naŋ gêm gôliŋ gameŋ Rom-ŋga hoŋ naŋ sêsam bu †Sisa.

28 naŋ Melki atu, naŋ Adi atu, naŋ Kosam
atu, naŋ Elmadam atu, naŋ Er atu,
29 naŋ Josua atu, naŋ Eliesa atu, naŋ
Yorim atu, naŋ Matat atu, naŋ Liwai atu,
30 naŋ Simeon atu, naŋ Juda atu, naŋ
Josep atu, naŋ Yonam atu, naŋ Eliakim atu,
naŋ Melea atu,
31 naŋ Mena atu, naŋ Matata atu, naŋ
Natan atu, naŋ Dawid atu,
32 naŋ Jessi atu, naŋ Obed atu, naŋ Boas
atu, naŋ Salmon atu, naŋ Nason atu,
33 naŋ Aminadab atu, naŋ Ram atu, naŋ
Hesron atu, naŋ Peres atu, naŋ Juda atu,
34 naŋ Jakob atu, naŋ Aisak atu, naŋ Abra-
ham atu, naŋ Tera atu, naŋ Naho atu,
35 naŋ Serug atu, naŋ Reu atu, naŋ Peleg
atu, naŋ Eber atu, naŋ Sela atu,
36 naŋ Kenan atu, naŋ Apakad atu, naŋ
Sem atu, naŋ Noa atu, naŋ Lamek atu,
37 naŋ Metusela atu, naŋ Inok atu, naŋ
Yared atu, naŋ Mahalalel atu, naŋ Kenan
atu,
38 naŋ Inos atu, naŋ Set atu, naŋ Adam
atu, naŋ Anötö atu.

4

Sadaŋ kêtôm Yisu
(Mat 4:1-11; Mak 1:12-13)

1 Ŋalau Dabuŋ gêm Yisu ahuc ma iŋ hu Bu
Jordan siŋ. Ma Ŋalau wê iŋ bambaliŋ mbo
gameŋ sawa
2 gitôm bêc 40. Yêc dindê Sadaŋ kêsahê bu
êntôm iŋ. Tôm bêc hoŋ dinaŋ Yisu gêŋ gêŋ
daŋ dom, ma tiŋambu gêŋ yô iŋ ŋandô.
3 Ma Sadaŋ sôm têŋ iŋ, “Am Anötö ndê Atu,
a? Bocdinaŋ sôm têŋ hoc dindec bu nem dau
kwi ti bolom.”
4 Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Mba! Sêto
Anötö ndê yom yêc bocdec bu, ‘*Gêŋ daneŋ-
ŋga ŋambwa kêŋ lau sêndöc tali dom.’ ”*
5 Goc Sadaŋ kôc iŋ sa pi lôc baliŋ daŋ gi,
ma ŋagahô iŋ tôc têŋ iŋ gameŋ hoŋ naŋ kiŋ
nom-ŋga sem gôliŋ.
6-7 Ma iŋ sôm, “Gêŋ hoŋ dindec yêc aneŋ
gôliŋ ŋapu. Ma gitôm bu wakêŋ têŋ asa naŋ
aö atac whiŋ naŋ. Am bu pôŋ hamduc têŋ
aö, dec wakêŋ ŋaclai ti ŋawasi hoŋ dindec têŋ
am.”
8 Ma Yisu ô iŋ ndê yom ma sôm, “Mba! Sêto
yom yêc bocdec bu, ‘*Pôŋ hamduc têŋ Pômdau
am nem Anötö, ma nem akiŋ iŋ tigeŋ.’ ”*
9 Goc Sadaŋ wê iŋ pi malac Jerusalem gi,
ma kêŋ iŋ kalhac lôm dabuŋ ŋapoc lôlôc, ma
sôm têŋ iŋ, “Am Anötö ndê Atu, a? Dec pwê
sip akêŋ dec ndi.
10 Am oc tisac dom, bu sêto yom yêc
bocdec bu, ‘*Pômdau oc êŋkiŋ ndê aŋela bu sêyob
am.*
11 *Ŋac oc sêpê am sa lôlôc bu am tiŋ gahim
pi hoc daŋ dom.’ ”*
12 Magoc Yisu ô yom bocdec bu, “Sêto yom
yêc bu, ‘*Êmsahê Pômdau am nem Anötö dom.’ ”*
13 Ŋalêŋ dinaŋ Sadaŋ kêsahê lêŋ daêsam tu
êntôm Yisu-ŋga. Ma tiŋambu iŋ hu iŋ siŋ ma
kölhö gi, bu hôŋ têm daŋ tiyham.

Yisu gic hu ndê gweleŋ yêc Galili

14 Ŋalau Dabuŋ ndê ŋaclai gêm Yisu ahuc,
ma iŋ mbu têŋ gameŋ Galili-ŋga gi. Ma
ŋawaê pi iŋ sa têŋ gameŋ ŋamakê-ŋga hoŋ gi.
15 Iŋ kêdôhôŋ lau yêc ŋac si lôm wê-ŋga, ma
lau hoŋ sêmpiŋ iŋ.

Yisu ndê lau sêsoc iŋ yêc ndê malac Nasaret

16 Tiŋambu Yisu hôc asê iŋ ndê malachu
Nasaret. Yêc dinaŋ iŋ kêkuc ndê gêbôm, ma
têŋ bêc †Sabat-ŋga iŋ sôc lôm wê-ŋga gi. Iŋ
tisa kalhac bu sam Anötö ndê mêtê,
17 ma sêkêŋ propet Aisaya ndê bapia
tilhuŋ têŋ iŋ. Yisu kac bapia dau sa, ma
kêsalê yom naŋ sêto yêc bocdec bu:
18 Pômdau kêŋ ndê Ŋalau gêm aö ahuc, dec
kêyaliŋ aö sa bu wasôm ŋawaê ŋayham
asê têŋ lau ŋalôm sawa. Iŋ kêkiŋ aö bu
wasôm asê têŋ lau bu Anötö kêmasaŋ lêŋ
bu êŋgapwêc ŋac su yêc gapocwalô, ma
bu kôm lau tapec si tandô po asê, bu
wanem lau naŋ si ŋacyo sêŋgwiniŋ ŋac,
naŋ sa,
19 ma bu wanem mêtê bu kwahic dec
Pômdau kêyaliŋ têm wakuc sa bu êmwasiŋ
lau. *[Ais 61:1-2]*
20 Yisu sam yom dau su, goc kêlhuŋ bapia
dau sa tiyham, kêŋ mbu têŋ dabuŋwaga, ma
ndöc sic. Lau hoŋ naŋ sêndöc lôm, naŋ tahê
iŋ,
21 dec iŋ gic hu ndê yom ma sôm, “Yom naŋ
mac aŋgô, naŋ ŋandô sa têŋ acsalô dindec.”
22 Lau hoŋ sem yomgalôm pi iŋ ti sêlic iŋ
ŋayham, ma sêhêdaê tu iŋ ndê yom ŋayham-
ŋga. Ma sêsôm têŋ dandi, “Iŋ Josep ndê
atuŋgac. Bocke ma iŋ sôm yom kaiŋ dinaŋ?”
23 Ma Yisu sôm têŋ ŋac, “Aö kayalê mac
nem gauc. Mboe mac oc asôm yom gôliŋ
dindec têŋ aö, ‘Dokta, nem daôm sa.’ Gêŋ
naŋ aö gakôm yêc malac Kapenaom, naŋ
mac aŋgô ŋawaê su, dec mac atac whiŋ bu
aö wakôm tiyham yêc dec, a?”
24 Ma iŋ sôm, “Yomandô! Yêc propet daŋ
ndê malac, iŋ ndê lau oc sêkôc iŋ sa dom.
25 Têŋ propet Elaija ndê têm, naŋ lauwhê
sawa Israel-ŋga daêsam sêmbo. Têŋ ndoc
dinaŋ u gic dom e tôm yala tö ma ayô 6, ma
tôbôm atu gêm gameŋ ahuc.
26 Tigeŋ Anötö kêkiŋ Elaija têŋ awhê sawa
Israel-ŋga daŋ dom, magoc kêkiŋ iŋ bu nem
awhê sawa daŋ sa yêc Sarepet, malac naŋ
yêc Saidon ŋagameŋ.
27 Ma têŋ propet Elaisa ndê têm, naŋ lau
ti gêmbac †leprasi daêsam sêmbo lau Israel-
ŋga ŋalôm. Tigeŋ Elaisa kôm Israel si daŋ

ŋayham sa dom. Iŋ gêm ŋgac Siria-ŋga Naman tawasê sa.”
28 Yisu ndê yom dinaŋ kôm lau naŋ sêndöc
lôm wê-ŋga, atac ŋandê atu.
29 Sêtisa ma sêsoc iŋ ma sêkôc iŋ sa sêtêŋ
salic sac naŋ yêc malac dau ŋamakê, bu sêsuc
iŋ sip ndi.
30 Tigeŋ iŋ kêsêlêŋ gic ŋac kôc, ma kölhö gi.

Yisu kêdôhôŋ lau ma soc ŋalau sac yêc malac Kapenaom
(Mak 1:21-28)

31 Tiŋambu iŋ mbu têŋ malac Kapenaom
naŋ yêc gameŋ Galili-ŋga gi. Têŋ bêc Sabat-
ŋga iŋ kêdôhôŋ lau.
32 Ŋac sêhêdaê tu iŋ ndê yom-ŋga, bu iŋ
kêdôhôŋ lau ti ŋaclai atu.
33 Ma ŋgac daŋ naŋ ŋalau sac mbo iŋ ŋalôm,
naŋ ndöc lôm wê-ŋga dinaŋ. Iŋ mbwêc awha
atu,
34 “Ei! Yisu Nasaret-ŋga. Aö kayalê am,
am ŋgac dabuŋ naŋ Anötö kêkiŋ. Am bu kôm
sake têŋ yac? Am mweŋ bu seŋ yac su, a?”
35 Magoc Yisu hec yom ŋalau sac dau ma
sôm, “Am mamaŋ ma hu iŋ siŋ!” Goc ŋalau
sac kôm ŋgac dau peŋ sip nom gi yêc lau hoŋ
aŋgô-ŋga, ma sa yêc iŋ, magoc kôm iŋ tisac
dom.
36 L au hoŋ sêhêdaê tu gêŋ dinaŋ-ŋga, ma
sêsôm têŋ dau, “Yom bocke naŋ iŋ kêdôhôŋ?
Iŋ gic atu yom ŋaŋga ma ti ŋaclai têŋ ŋalau
sac, ma soc ŋac su!”
37 Ma tiŋambu lau sic miŋ pi Yisu e iŋ ndê
waê gêm gameŋ hoŋ dinaŋ ahuc.

Yisu gêm lau gêmbac daêsam sa
(Mat 8:14-17; Mak 1:29-34)

38 Yisu tisa ma hu lôm wê-ŋga dau siŋ,
ma têŋ Saimon ndê andu gi. Saimon ndê
lawawê gêmbac lic ŋandê atu, dec sêndac Yisu
bu nem iŋ sa.
39 Goc Yisu têŋ iŋ gi, ma gic atu bu gêmbac
dau hu iŋ siŋ. Ma ŋagahô awhê dau tisa ma
gêm akiŋ ŋac.
40 Têŋ telha dinaŋ ac gi sip su, goc lau
sêkôc lau ti gêmbac hoŋ sa akêŋ ŋac si andu,
ma sêtêŋ Yisu si. Iŋ kêŋ amba sac ŋac hoŋ,
ma kôm ŋac ŋayham sa.
41 Ma iŋ soc ŋalau sac daêsam su, ma sêhu
lau siŋ ti sêmbwêc, “Am Anötö ndê Atu.”
Magoc iŋ hec yom ŋac, ma kêŋ yao bu ŋac
sêsôm iŋ asê dom, ŋahu bu ŋac sêŋyalê bu iŋ
Mesaya dau.

Yisu hu malac Kapenaom siŋ
(Mak 1:35-39)

42 Têŋ bêbêc ganduc Yisu hu malac dau
siŋ, ma sa gi bu mbo tawasê. Ma lau malac-
ŋga sêsa si bu sêŋsalê iŋ, ma têŋ ndoc sêtap iŋ
s a, naŋ sêteŋ iŋ bu hu ŋac siŋ dom.
43 Magoc iŋ sôm têŋ ŋac, “Mba! Aö gac waê
bu wasôm ŋawaê ŋayham pi †Anötö ndê gôliŋ
asê yêc malac ŋatô whiŋ. Anötö kêkiŋ aö tu
gweleŋ dinaŋ-ŋga.”
44 Ma iŋ golom-golom malac naŋ sêyêc
gameŋ Judia-ŋga, ma gêm mêtê tôm ŋac si
lôm wê-ŋga hoŋ.

5

Yisu kêgalêm ŋgacsêŋomi ŋamata-ŋga
(Mat 4:18-22; Mak 1:16-20; Jon 1:35-42)

1 Têŋ bêc daŋ Yisu kalhac Bugictoŋ Gene-
saret* ŋamakê. Ma lau daêsam sêkac sa ma
sêŋgihi iŋ ahuc tu bu sêŋgô Anötö ndê yom
naŋ iŋ hoc asê.
2 Yisu gêlic lau sêkôc i-ŋga ŋatô sêŋgwasiŋ si
wasaŋ sêmbo baö, ma ŋac si waŋ lu sêpoc suŋ
sa têŋ baö.
3 Dec iŋ pi waŋ daŋ gi, ma ndac waŋ ŋadau,
ŋgac naŋ sêsam bu Saimon, bu hêc waŋ dau
sa awê ŋagec. Goc iŋ ndöc sic ndöc waŋ, ma
kêdôhôŋ lau naŋ sêlhac baö.
4 Têŋ têm Yisu gic bata iŋ ndê yom, naŋ
sôm têŋ Saimon, “Hêc waŋ sa bugictoŋ
ŋagapoŋ ndi, ma kêŋ nem wasaŋ sip bu kôc
i.”
5 Ma Saimon sôm, “O ŋgac atu, yac am
gweleŋ atu ôbwêc baliŋ, magoc akôc i daŋ
dom. Magoc tu am sôm-ŋga, dec aö wakêŋ
wasaŋ sip ndi.”
6 Goc Saimon ti ndê lau sêhêc waŋ sêsa si,
ma sêkêŋ wasaŋ sip gi. Ma sêkôc i daêsam
andô e wasaŋ meŋhu, kêpiŋ bu wasaŋ kic.
7 Bocdinaŋ ŋac sic gayo ŋac si silip ŋatô
naŋ sêmbo waŋ tilu-ŋga bu sêmeŋ ma sênem
ŋac sa. Goc ŋac sic dulu i sip waŋ lu-lu e
meŋhu, ma kêpiŋ bu waŋ lu-lu sêpac.
8 Têŋ ndoc Saimon Pita gêlic i daêsam di-
naŋ, naŋ iŋ pôŋ haduc yêc Yisu gahi-ŋga ma
sôm têŋ iŋ, “Pômdau, hu aö siŋ, bu aö ŋgac
sac!”
9 Iŋ sôm yom dinaŋ, ŋahu bu iŋ ti lau hoŋ
naŋ sêmbo sêwhiŋ iŋ, naŋ sêhêdaê tu sêhê i
daêsam dinaŋ-ŋga.
10 Ma Jems lu Jon, Sebedi ndê atuŋgac
lu naŋ sêmbo waŋ tilu-ŋga, naŋ sêhêdaê
boc-d inaŋ. Magoc Yisu sôm têŋ Saimon,
“Töc daôm dom. Am ŋgac kôc i-ŋga, magoc
kwahic dec ma ndi, am oc kôm gweleŋ bu
kôc ŋamalac sêmeŋ sêŋkuc aö.”
11 Ma tiŋambu sêsôc baö si goc sêhu gêŋ hoŋ
siŋ, ma sêŋkuc Yisu.

Yisu kôm ŋgac ti gêmbac leprasi ŋayham sa
(Mat 8:1-4; Mak 1:40-45)

12 Yisu mbo malac atu daŋ, ma ŋgac daŋ
naŋ gêmbac leprasi gêm iŋ ndê ŋamlic sam-
buc ahuc, naŋ têŋ iŋ gi. Têŋ ndoc iŋ gêlic
Yisu, naŋ iŋ hu dau aŋgô andô têŋ nom, ma
teŋ iŋ, “Pômdau, am bu tac whiŋ, dec gitôm
bu am oc kôm aö ŋamlic ŋawasi sa.”

* **5:1:** Genesaret - Bugictoŋ Galili-ŋga ndê ŋaê daŋ.

13 Goc Yisu kêmatôc amba ma kêmasec iŋ
ma sôm, “Aö atac whiŋ, dec wasôm têŋ am
bu ŋamlic ŋawasi sa.” Ma ŋagahô eŋ gêmbac
leprasi hu iŋ siŋ.
14 Goc Yisu kêŋ yao ma sôm, “Ndic miŋ têŋ
ŋamalac daŋ dom, tigeŋ têŋ dabuŋsiga ndi,
ma tôc daôm têŋ iŋ bu lic bu am nem ŋamlic
ŋawasi sa su. Ma kêŋ da tu am ŋamlic ŋawasi
sa-ŋga tôm yomsu naŋ Moses kêŋ têŋ yac.
Ma ŋalêŋ dinaŋ lau hoŋ oc sêŋyalê bu am
ŋamlic ŋayham sa.”
15 Yisu bu kêŋ yao ŋgac dau, magoc ŋawaê
pi gêŋ naŋ Yisu kôm, naŋ gêm gameŋ sam-
buc ahuc. Bocdinaŋ lau daêsam sêtêŋ iŋ si
ŋapaŋ, bu sêŋgô iŋ ndê yom, ma bu iŋ kôm
ŋac si gêmbac ŋayham sa.
16 Tigeŋ têm ŋatô iŋ hu lau hoŋ siŋ, ma sa
gameŋ sawa gi bu teŋ mbec.

Yisu gêm ŋgac bôliŋ daŋ sa
(Mat 9:1-8; Mak 2:1-12)

17 Têŋ bêc daŋ Yisu kêdôhôŋ lau mbo andu
daŋ. Ma lau †Palêsai ti kêdôhôŋwaga yomsu-
ŋga ŋatô naŋ sêmeŋ akêŋ malac Galili-ŋga
ti Ju dia-ŋga hoŋ, ma akêŋ Jerusalem, naŋ
sêndöc sêsuŋ sa têŋ iŋ. Ma Pômdau ndê ŋaclai
gêm Yisu ahuc bu kôm lau gêmbac ŋayham sa.
18 Têŋ têm dinaŋ lau ŋatô sêmeŋ sêmbalaŋ
ŋgac bôliŋ daŋ yêc sac, ma bu sêsôc andu dau
sêndi, tu bu sêkêŋ iŋ yêc Yisu aŋgô-ŋga.
19 Magoc lau daêsam sêŋgihi Yisu ahuc e
ŋasawa mba. Bocdinaŋ ŋac sêpi andu ŋapoc
lôlôc si, ma sêkac poc sa. Goc sêŋwhaŋ sac ti
ŋgac bôliŋ dau sip lau daêsam ŋalhu, solop têŋ
Yisu aŋgô-ŋga gi.
20 Yisu gêlic gêŋ dinaŋ dec kêyalê bu ŋac
sêkêŋ whiŋ iŋ, ma sôm têŋ ŋgac bôliŋ, “O
ŋgac daôm, kwahic dec aö wasuc am nem
sac kwi.”
21 Goc lau Palêsai ti lau naŋ sêndôhôŋ
yomsu sic hu sem yom-galôm têŋ dau
bocdec bu, “Ŋgac dindec iŋ asa? Iŋ ndê yom
sac sambuc! Anötö tigeŋ gitôm bu suc sac
kwi!”
22 Yisu kêyalê ŋac si gauc dinaŋ ma ndac
ŋac, “Tu sake-ŋga mac gauc gêm yom bocdi-
naŋ?
23 Mac akêŋ whiŋ dom bu aneŋ ŋaclai yêc
bu wasôm têŋ ŋgac dau bu, ‘Aö wasuc am
nem sac kwi.’ Bocdinaŋ aö wasôm têŋ iŋ,
‘Tisa ma êmsêlêŋ.’
24 Ma têŋ ndoc mac alic aneŋ yom dau
ŋandô sa, naŋ aŋyalê bu Anötö kêŋ ŋaclai têŋ
†Ŋamalac ndê Atu bu suc ŋamalac si sac kwi
yêc nom whiŋ.”

Goc Yisu sôm têŋ ŋgac bôliŋ dau, “Tisa, kôc
nem mbô sa, ma lhö têŋ nem andu ndi.”
25 Ma ŋagahô ŋgac dau kalhac ŋac si aŋgô-
ŋga, kôc iŋ ndê mbô sa, ma mbu têŋ ndê
andu gi ti kêpiŋ Anötö.
26 Ma lau hoŋ sêhêdaê ŋandô. Sêmpiŋ
Anötö ma sêsôm, “Acsalô lec yac dalic gêŋ
kaiŋ daŋ solop!”

Yisu kêgalêm Liwai bu êŋkuc iŋ
(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

27 Tiŋambu Yisu sa awê gi ma gêlic ŋgac
kôc takis-ŋga daŋ naŋ ndê ŋaê Liwai, ndöc
ndê mala kôc takis-ŋga. Ma Yisu sôm têŋ iŋ,
“Êmkuc aö!”
28 Goc Liwai tisa, hu gêŋ hoŋ siŋ yêc, ma
kêkuc Yisu.
29 Tiŋambu Liwai ndê mwasiŋ atu daŋ tu
Yisu-ŋga yêc iŋ ndê andu. Ma lau sêkôc takis-
ŋga daêsam, ma lau ŋatô sêndöc tebo ma seŋ
gêŋ sêwhiŋ iŋlu Yisu.
30 Ma lau Palêsai ti lau †Skraib ŋatô naŋ
sêmbo Palêsai si toŋ, naŋ sêlic gêŋ dau dec
sêtucdiŋ ma sêsôm têŋ Yisu ndê ŋgacsêŋomi,
“Tu sake-ŋga mac aŋ ti anôm gêŋ awhiŋ lau
sêkôc takis-ŋga ti lau sac ŋatô?”
31 Ma Yisu dau ô ŋac si yom ma s ôm, “Lau
naŋ sêlic dau bu gêmbac mba, naŋ oc sêŋsalê
dokta dom, magoc lau ti gêmbac oc sêŋsalê
dokta.
32 Aö gameŋ bu waŋgalêm lau naŋ sêlic
dau bu lau gitêŋ, naŋ sa dom, aö gameŋ bu
waŋgalêm lau sac sa bu sênem dau kwi.”

Yao gêŋ daneŋ-ŋga-ŋga
(Mat 9:14-15; Mak 2:18-20)

33 Ma lau Palêsai ti lau Skraib dinaŋ sêsôm
têŋ iŋ, “Ndoc daêsam Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga
ndê sêŋomi sêhu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ ma sêteŋ
mbec, ma Palêsai si sêŋomi sêkôm bocdi-
naŋ. Magoc tôm bêc hoŋ am nem ŋgacsêŋomi
sênôm ti seŋ gêŋ sêmbo.”
34 Goc Yisu sôm, “Ŋgac nem awhê-ŋga daŋ
bu êŋgalêm lau sa sêmbo sêwhiŋ iŋ bu sêneŋ
mwasiŋ nem awhê-ŋga, dec oc tôm dom bu
dasôm têŋ ŋac bu sêhu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ têŋ
ndoc ŋgac dau mbo whiŋ ŋac.
35 Ŋalêŋ tigeŋ aö gambo gawhiŋ aneŋ
ŋgacsêŋomi, ma tu dinaŋ-ŋga dec sêhu gêŋ
daneŋ-ŋga siŋ dom. Tigeŋ ndoc oc meŋ, naŋ
ŋacyo oc sêkôc aö su yêc ŋac, ma têŋ ndoc
dinaŋ ŋac oc ŋalôm ŋawapac, ma sêŋkuc lêŋ
dahu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ-ŋga.”

Yisu ndê yom gitôm gêŋ wakuc
(Mat 9:16-17; Mak 2:21-22)

36 Ma iŋ sôm yom gôliŋ daŋ têŋ ŋac bocdec
bu, “Po akwa daŋ bu kic, dec yac dakêc po
wakuc bu dasi pi po akwa dinaŋ dom. Bu
dakôm, oc taŋyaiŋ po wakuc, ma po wakuc
oc tôm po akwa dom.
37 Ma têŋ ndoc lau sêmasaŋ wain wakuc,
naŋ sêkêc sip bôc ŋamlic wain-ŋga akwa
dom. Mba. Ŋac bu sêkôm, goc wain wakuc
oc hôc ŋamlic akwa kôc ma wê niŋga. Ma bôc
ŋamlic oc tisac bocdinaŋ.
38 Mba. Wain wakuc dakêc sip bôc ŋamlic
wakuc.

39 Ma lau naŋ sênôm wain akwa su, naŋ
sêtec bu sênôm wain wakuc, bu sêsôm, 'Wain
akwa, iŋ ŋayham.' "

6

Yisu iŋ Pômdau bêc Sabat-ŋga
(Mat 12:1-8; Mak 2:23-28)

1 Têŋ bêc Sabat-ŋga daŋ, Yisu kêsêlêŋ mbo
lôcwha naŋ gic ôm wit-ŋga daŋ kic, ma iŋ ndê
ŋgacsêŋomi sêkôc wit ŋandô ma sêŋsê ŋapa
goc seŋ ŋandô.
2 Ma Palêsai ŋatô sêlic gêŋ dau ma sêndac,
"Tu sake-ŋga mac akôm gweleŋ naŋ yac neŋ
yomsu gic yao bu dakôm têŋ bêc Sabat-ŋga
dom?"
3 Ma Yisu ô yom ma sôm, "Gauc nem yom
naŋ sêto yêc pi gêŋ naŋ Kiŋ Dawid kôm. Mac
asam su, me? Têŋ ndoc daŋ gêŋ yô iŋ ma lau
naŋ sêwhiŋ iŋ,
4 dec iŋ sôc Anötö ndê andu gi, ma gêŋ
bolom dabuŋ naŋ lau sêkêŋ ti da, naŋ Moses
kêŋ yao bu dabuŋsiga tawasê sêneŋ. Ma iŋ
kêŋ têŋ lau naŋ sêmbo sêwhiŋ iŋ ma ŋac seŋ.
Magoc lau daŋ sêŋgôliŋ yom pi Dawid me
sêsôm bu iŋ kêgilì yomsu lec dom."
5 Ma iŋ sôm têŋ ŋac, "Ŋamalac ndê Atu iŋ
gêŋ hoŋ ŋadau, ma iŋ Pômdau bêc Sabat-ŋga
whiŋ."

Yisu kôm ŋgac amba balê ŋayham sa têŋ bêc Sabat-ŋga
(Mat 12:9-24; Mak 3:1-6)

6 Têŋ bêc Sabat-ŋga daŋ iŋ sôc lôm wê-ŋga
daŋ gi, ma kêdôhôŋ lau. Ma ŋgac daŋ naŋ
ndê amba andô-ŋga tibalê naŋ ndöc.
7 Lau Palêsai ti lau naŋ sêndôhôŋ yomsu
naŋ sêŋsalê yom bu sêŋgôliŋ pi Yisu. Tu
dinaŋ-ŋga dec ŋac tatiŋ iŋ ŋapep bu mboe iŋ
oc kôm ŋgac dau ŋayham sa têŋ bêc Sabat-ŋga,
dec ŋac oc sêsôm bu iŋ kêgilì yomsu Sabat-
ŋga.
8 Yisu kêyalê ŋac si gauc, ma sôm têŋ ŋgac
amba balê, "Tisa, ma lhac lau hoŋ aŋgô-ŋga."
Ma iŋ tisa kalhac.
9 Goc Yisu sôm têŋ ŋac, "Aö bu wandac
mac bu gêŋ bocke oc êŋgilì yomsu Sabat-ŋga?
Dakôm ŋayham têŋ lau, me dakôm sac têŋ
lau? Danem ŋamalac sa, me datec ŋac sêmbac
ndu?"
10 Iŋ tahê ŋac hoŋ, ma sôm têŋ ŋgac dau,
"Êmatôc amam." Goc ŋgac dau kêmatôc
amba, ma amba dau ŋayham sa tiyham.
11 Magoc gêŋ dau kôm lau Palêsai ti
lau Skraib atac ŋandê atu, ma ŋac sem
yomgalôm têŋ dau pi Yisu, ma pi gêŋ bocke
bu sêkôm têŋ iŋ-ŋga.

Yisu kêyaliŋ aposel 12 sa
(Mat 10:1-4; Mak 3:13-19)

12 Têŋ bêc daŋ Yisu pi lôc daŋ gi bu teŋ
mbec, ma tôm ôbwêc baliŋ iŋ teŋ mbec mbo.
13 Têŋ galaŋsê bêbêc iŋ kêgalêm lau naŋ
sêŋkuc iŋ sêmeŋ, ma kêyaliŋ ŋac si lau 12 sa,
ma sam ŋac bu lau †Aposel.
14 Lau Aposel dau si ŋaê bocdec: Saimon,
naŋ Yisu sam bu 'Pita,' lu asi Andru, ma
Jems, Jon, Pilip, Batolomeas,
15 Matyu, Tomas, Jems (naŋ Alpayas ndê
atu), Saimon (naŋ sêsam bu 'Ŋgac †Selot'),
16 Judas (naŋ ŋadamba iŋ ŋgac daŋ ŋaê
Jems), ma Judas Iskeriot naŋ tiŋambu oc hoc
Yisu asê.

Yisu kêdôhôŋ lau ma kôm gêmbac ŋayham sa
(Mak 3:7-12)

17 Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêsip akêŋ lôc
sêmeŋ, ma Yisu kalhac gameŋ gapoŋ. Ma
†sêŋomi daêsam naŋ sêŋkuc Yisu, naŋ sêkac
sa su sêmbo dinaŋ. Ma lau toŋ atu akêŋ
malac Jerusalem ti malac gameŋ Judia-ŋga
hoŋ, ma lau akêŋ gameŋ gwêc-ŋga naŋ yêc
kêpiŋ malac Taya ma Saidon, naŋ sêmeŋ
bu sêŋgô iŋ ndê yom, ma bu iŋ kôm ŋac si
gêmbac ŋayham sa.
18 Lau naŋ ŋalau sac sêmbo ŋac si ŋalôm,
naŋ Yisu kôm ŋac ŋayham sa.
19 Ma lau hoŋ sêhôc sôsôwec bu sêmasec
iŋ, ŋahu bu ŋaclai sa yêc Yisu, ma kôm lau
gêmbac hoŋ ŋayham sa.

Yisu ndê yom ŋatô
(Mat 5:1-12)

20 Yisu tahê iŋ ndê ŋgacsêŋomi ma sôm,
"Anötö ndê mwasiŋ gic waê mac lau
ŋalôm sawa, bu iŋ gêlic ŋayham bu kôc
mac sa andöc iŋ ndê gôliŋ ŋapu.
21 Anötö ndê mwasiŋ gic waê mac lau naŋ
kwahic dec gêŋ yô mac, bu iŋ oc kêŋ gêŋ
hôc mac dôŋ-ŋga.
Anötö ndê mwasiŋ gic waê mac lau naŋ
kwahic dec andöc ti tamsulu, bu iŋ oc
nem malô mac e ambwac.
22 Anötö ndê mwasiŋ gic waê mac lau naŋ
sêtec mac ma sêtiŋ mac, ma sêpu mac
ti sêkôm nem waêm tisac tu mac aŋkuc
Ŋamalac ndê Atu-ŋga.
23 Ahêgo daôm dom têŋ ndoc lau sêkôm
bocdinaŋ, tigeŋ atê wê ti atac ŋayham, bu
Anötö oc kêŋ ŋagêyô ŋayham têŋ mac yêc
undambê. Ma gauc nem bu lau naŋ sêtec
mac, naŋ si apai sêkôm ŋalêŋ tigeŋ dinaŋ têŋ
Anötö ndê lau propet ŋamata-ŋga.
24 Oyaê mac lau naŋ apo daôm sa ŋa
awa ti wapa daêsam. Mac atap nem
mwasiŋ ŋayham sa têŋ têm kwahic dec-
ŋga, magoc gêŋ dau oc tôm dom bu nem
mac sa têŋ têm ŋambu-ŋga.
25 Oyaê mac lau naŋ aŋ gêŋ ŋawahô
kwahic dec. Tiŋambu gêŋ oc yô mac.
Oyaê mac lau naŋ ambwac kwahic dec.
Tiŋambu mac oc ataŋ daŋgibo atu ma
andöc ti tamsulu.

26 Oyaê mac lau naŋ lau hoŋ sêmpiŋ mac.
Atac ŋayham tu gêŋ dinaŋ-ŋga dom, bu
ŋalêŋ tigeŋ lau Israel-ŋga si apai sêmpiŋ
lau propet tasaŋ."

Atac whiŋ mac nem ŋacyo
(Mat 5:43-48)

27 Ma Yisu sôm têŋ lau dinaŋ, "Aŋgô aneŋ
yom. Atac whiŋ mac nem ŋacyo, ma akôm
ŋayham têŋ lau naŋ sêtec mac.
28 Anem mbec lau naŋ sêpucbo mac, ma
ateŋ mbec pi lau naŋ sêkôm sac têŋ mac.
29 Ŋgac daŋ bu tap am sip alim andô daŋga,
naŋ kêŋ daŋga bu iŋ ndic whiŋ. Ŋgac daŋ
bu kôc nem ŋakwê baliŋ su yêc am, naŋ
êmgamiŋ nem ŋakwê ŋandô-ŋga dom magoc
kêŋ têŋ iŋ whiŋ.
30 Ŋgac daŋ bu ndac gêŋ daŋ, naŋ kêŋ têŋ
iŋ. Ma ŋgac daŋ bu kôc am nem gêŋ daŋ, naŋ
ndac bu iŋ kêŋ mbu meŋ dom.
31 Mêtê ŋayham-ŋayham naŋ mac atac
whiŋ bu lau sêkôm têŋ mac, naŋ mac daôm
akôm têŋ ŋac.
32 "Lau hoŋ atac whiŋ lau naŋ atac whiŋ
ŋac ô. Bocdinaŋ mac bu atac whiŋ nem silip
tawasê ma atac tec nem ŋacyo, dec mac nem
mêtê hôc gêlêc lau sac si mêtê su dom.
33 Ma lau hoŋ sêkôm ŋayham têŋ lau naŋ
sêkôm ŋayham têŋ ŋac ô, ma mac bu akôm
bocdinaŋ, dec mac nem mêtê hôc gêlêc lau
sac si mêtê su dom.
34 Ma mac bu akêŋ tôp têŋ mac nem silip,
naŋ iŋ gêŋ atu dom. Mac aŋyalê su bu
tiŋambu ŋac oc sêndic tôp dau. Lau sac sêkêŋ
tôp têŋ si silip, ma takwê bu ŋac sêndic tôp
hoŋ mbu meŋ.
35 "Bocdinaŋ ayob daôm bu aŋkuc lau sac
si mêtê dom. Atac whiŋ nem ŋacyo, ma
akôm ŋayham têŋ ŋac. Akêŋ gêŋ têŋ ŋac, ma
ahêgo daôm dom pi ndoc bocke ŋac oc sêkêŋ
gêŋ dau mbu meŋ-ŋga. Tu dinaŋ-ŋga Anötö,
Ŋaclai ti Ŋawasi Ŋadau oc kêŋ ŋaôli ŋayham atu
têŋ mac, ma sam mac bu iŋ ndê atui awhê
ma ŋgac. Bu Anötö dau kêmwasiŋ lau sac ma
lau naŋ sem daŋge iŋ dom, naŋ sêwhiŋ.
36 Bocdinaŋ tamwalô lau hoŋ, tôm
Damam undambê-ŋga tawalô lau."

Yom datoc asidôwai sa-ŋga
(Mat 7:1-5)

37 Ma Yisu sôm, "Anem dôhôŋ lau si lêŋ
ti sakiŋ tu bu alic lau ŋatô sac ŋambwa, me
tu bu apu ŋac-ŋga dom. Mac bu akôm, dec
Anötö oc lic mac sac ma pu mac tu mac nem
lêŋ ti sakiŋ-ŋga boc-dinaŋ. Asuc lau si sac
kwi, ma Anötö oc suc mac nem kwi boc-
dinaŋ.
38 Têŋ ndoc mac bu anem lau ŋatô sa, naŋ
akêŋ gêŋ têŋ ŋac ti nem ŋalôm sambuc, ma
boc-dinaŋ Anötö oc kêŋ gêŋ hôc gêlêc su têŋ
mac e meŋhu ma êŋsalê mac ahuc. Bu Anötö
oc êmwasiŋ mac, gitôm mac amwasiŋ lau."
39 Ma Yisu sôm yom gôliŋ daŋ bocdec,
"Ŋgac tapec gitôm bu wê tapec daŋ dom.
Mba! Iŋlu lu-lu oc sêpeŋ sêsip sê sêndi.
40 Ma kwapuc daŋ oc hôc gêlêc gwalam
akwa naŋ kêdôhôŋ iŋ, naŋ dom. Magoc
kwapuc hoŋ naŋ sêndôhôŋ gêŋ hoŋ e tidôŋ
ŋac, naŋ oc sêtôm ŋac si kêdôhôŋwaga.
41 "Tu sake-ŋga am hêgo daôm tu gêŋ golop
sauŋ naŋ yêc nem asidôwa tandô, tigeŋ gêŋ
golop atu naŋ yêc am daôm tanôm, naŋ am
gêlic apu?
42 Ma bocke am oc sôm têŋ nem asidôwa,
'Aneŋ asidôwa, aö bu wakôc gêŋ golop naŋ
yêc am tanôm, naŋ sa,' magoc gêŋ golop atu
naŋ pôc am daôm tanôm ahuc, naŋ am gêlic
dom? Am ŋgac tim yom lau-ŋga! Gêŋ ŋamata-
ŋga kôc gêŋ golop sa yêc daôm tanôm e tanôm
ŋawa sa, goc tiŋambu kôc gêŋ golop sauŋ naŋ
yêc nem asidôwa tandô, naŋ sa."

Lau si mêtê whê ŋac sa bu ŋayham me sac
(Mat 7:16-19; 12:33-35)

43 Ma Yisu sôm, "A ŋayham daŋ oc nem
ŋandô sac dom, ma a sac oc nem ŋandô
ŋayham dom.
44 Dalic ŋandô naŋ a tidau-tidau sem, ma
bocdinaŋ yac taŋyalê bu a ŋayham me sac.
Gitôm dom bu dahiŋ ŋandô ŋayham yêc a sac.
45 Ma ŋalêŋ tigeŋ, yom naŋ lau sêsôm, naŋ
tôc gêŋ bocke naŋ hôc ŋac si ŋalôm ahuc, naŋ
asê. Mêtê ti gauc ŋayham yêc lau ŋayham
si ŋalôm, ma bocdinaŋ sêkôm mêtê ŋayham.
Ma mêtê ti gauc sac yêc lau sac si ŋalôm, dec
sêkôm sac."

Yom gôliŋ pi ŋgac sêkwê andu-ŋga lu
(Mat 7:24-27)

46 "Tu sake-ŋga mac asam aö bu, 'Pômdau,
Pômdau,' tigeŋ mac daŋam wambu aneŋ yom
dom?
47 Ŋamalac naŋ têŋ aö meŋ ma ŋgô aneŋ
yom, ma daŋga wambu yom dau, naŋ aö bu
wawhê iŋ sa têŋ mac.
48 Iŋ gitôm ŋgac kwê andu-ŋga naŋ kwê
sê baliŋ sip nom ŋaŋga, ma kêŋ hoc kêgapiŋ
alhö dôŋ têŋ ndoc iŋ kêsuhuŋ sip sê baliŋ
dinaŋ. Têŋ ndoc uhô-ŋga, bu hêc meŋ hôc pi
andu dau, magoc andu dau kalhac ŋaŋga, bu
iŋ kwê ŋapep.
49 Magoc ŋamalac naŋ ŋgô aneŋ yom ma
daŋga wambu dom, naŋ gitôm ŋgac naŋ kwê
andu, magoc kêŋ alhö sip nom ŋalôm gi dom.
Têŋ ndoc uhô-ŋga, bu hêc ma hôc pi ndê
andu e ŋagahô eŋ andu dau ku sa ma tisac
sambuc."

7

Ŋgac bata siŋ-ŋga daŋ kêŋ whiŋ ŋaŋga
(Mat 8:5-13)

1 Yisu gic bata yom naŋ iŋ kêdôhôŋ têŋ lau
toŋ atu dinaŋ, goc sôc malac Kapenaom gi.
2 Ma ŋgac bata Rom-ŋga naŋ gêm gôliŋ lau
siŋ-ŋga 100, naŋ mbo malac dau. Iŋ ndê ŋgac

akiŋ daŋ naŋ iŋ tac whiŋ kêlêc, naŋ gêmbac
e kêpiŋ bu mbac ndu.
3 Ma iŋ ŋgô Yisu ŋawaê, dec kêkiŋ lau bata
Israel-ŋga ŋatô sêtêŋ iŋ si, bu sêndac iŋ bu
meŋ ma kôm iŋ ndê ŋgac akiŋ ŋayham sa.
4-5 Ŋac sêhôc asê têŋ Yisu, ma sêsôm têŋ iŋ
bu, “Ŋgac bata siŋ-ŋga dinaŋ iŋ ŋgac ŋayham,
ma iŋ tac whiŋ yac lau Israel-ŋga. Iŋ gêm yac
sa tu akwê yac mba lôm wê-ŋga. Boc-dinaŋ
yac ateŋ am bu nem iŋ sa.”
6 Goc Yisu whiŋ ŋac gi. Iŋ meŋ suŋ sa têŋ
andu, ma ŋgac bata siŋ-ŋga dau kêkiŋ ndê
silip ŋatô bu sêsôm têŋ iŋ, “Pômdau, ŋgac bata
siŋ-ŋga dau sôm bu iŋ tec bu kêŋ ŋawapac têŋ
am. Iŋ sôm bu am ŋgac tiwaê naŋ hôc gêlêc
iŋ su, dec iŋ maya bu am têŋ iŋ ndê andu
ndi.
7 Tu dinaŋ-ŋga iŋ dau têŋ am meŋ dom.
Tigeŋ iŋ sôm bu iŋ kêyalê su bu am ŋgac ti
ŋaclai atu, ma bocdinaŋ dec am gitôm bu sôm
ŋa awham ŋambwa, dec iŋ ndê ŋgac akiŋ oc
ŋayham sa.
8 Bu iŋ dau daŋga wambu lau naŋ si ŋaclai
hôc gêlêc iŋ ndê, ma iŋ ndê lau siŋ-ŋga daŋga
wambu iŋ. Iŋ bu sôm têŋ daŋ, ‘Am ndi,’ dec
iŋ oc ndi. Ma iŋ bu sôm têŋ daŋ, ‘Mweŋ!’ dec
iŋ oc meŋ. Ma iŋ bu sôm têŋ ndê ŋgac akiŋ
bu kôm gêŋ daŋ, dec iŋ oc kôm.”
9 Yisu ŋgô ŋgac bata siŋ-ŋga ndê yom di-
naŋ e hêdaê. Iŋ kac dau kwi ma sôm têŋ
lau toŋ atu naŋ sêŋkuc iŋ, “Aö wasôm têŋ
mac bu yêc lau Israel-ŋga hoŋ aö gatap ŋac
si daŋ naŋ kêŋ whiŋ ŋaŋga gitôm ŋgac Rom-
ŋga dinaŋ, naŋ sa dom.”
10 Ma tiŋambu ŋgac bata siŋ-ŋga ndê lau
sêmbu sêtêŋ iŋ ndê andu si, ma sêtap sa bu
ŋgac akiŋ dau ŋayham sa su.

Yisu uŋ ŋgac daŋ naŋ mbac ndu su, naŋ sa

11 Bêc ŋatô giŋga su, ma Yisu têŋ malac
Nein gi, ma iŋ ndê ŋgac-sêŋomi ti lau daêsam
sêwhiŋ iŋ si.
12 Têŋ têm iŋ meŋ kêpiŋ malac dau
ŋagatam, iŋ gêlic lau ŋatô sêsa sêmeŋ,
sêmbalaŋ ŋgac batê daŋ bu sêŋsuhuŋ iŋ.
Ŋgac batê dinaŋ dinda iŋ awhê sawa naŋ
ndê balêkoc ŋatô mbasi. Ma lau malac-ŋga
daêsam sêwhiŋ dinda sêsa sêmeŋ.
13 Pômdau gêlic dinda, ma tawalô iŋ ŋandô,
goc sôm, “Am taŋ dom.”
14 Goc iŋ têŋ ŋac gi, ma kêmasec sasac naŋ
ŋgac batê yêc. Ma lau naŋ sêhôc sasac, naŋ
sêlhac teŋ. Ma iŋ sôm, “Aneŋ balê, aö wasôm
têŋ am bu tisa!”
15 Ma ŋgac dau tisa ndöc, ma gic hu sôm
yom. Goc Yisu kêŋ iŋ mbu têŋ dinda gi.
16 Gêŋ dinaŋ kôm lau hoŋ sêtöc dau atu,
ma ŋac sic hu sêmpiŋ Anötö. Ŋatô sêsôm,
“Propet atu daŋ hôc asê yac.” Ma ŋatô sêsôm,
“Anötö kêlhiŋ iŋ ndê lau yac siŋ dom, iŋ gêm
yac sa.”
17 Ma tiŋambu ŋawaê pi gêŋ naŋ Yisu
kôm, naŋ gêm gameŋ Judia-ŋga ma gameŋ
ŋamakê-ŋga hoŋ ahuc.

Yisu sôm yom pi Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga (Mat 11:2-18)

18 Têŋ ndoc dinaŋ Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga
ndöc gapocwalô, ma iŋ ndê sêŋomi sic miŋ
têŋ iŋ pi gêŋ hoŋ naŋ Yisu kôm. Goc Jon
kêyaliŋ iŋ ndê sêŋomi lu sa,
19 ma kêkiŋ iŋlu sêtêŋ Yisu si, bu sêndac iŋ,
“Anötö gic bata têŋ yac bu oc êŋkiŋ Mesaya.
Am daôm dinaŋ, me yac oc akêŋ bataŋ ŋgac
daŋ tiyham?”
20-21 Têŋ ndoc ŋgac lu dinaŋ sêhôc asê Yisu,
iŋ gêm gweleŋ mbo, ma kôm lau daêsam
ŋayham sa, lau gêmbac ma lau ti ŋalau sac.
Ma iŋ kôm lau tapec daêsam si tandô po asê.
Ma iŋlu sêsôm têŋ iŋ, “Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga
kêkiŋ alu atêŋ am ameŋ, bu andac am bu am
Mesaya dau, me yac oc akêŋ bataŋ ŋgac daŋ
tiyham?”
22 Goc Yisu ô iŋlu si yom ma sôm, “Amlu
ambu andi ma asôm yom têŋ Jon pi mêtê
naŋ amlu aŋgô aö gahoc asê, ma pi gêŋ
naŋ amlu alic aö gakôm. Lau tapec sêlic
gameŋ tiyham, lau bôliŋ sêŋsêlêŋ tiyham,
lau ti gêmbac leprasi si ŋamlic ŋawasi sa,
lau daŋgasuŋ bic sêŋgô yom tiyham, lau
batê sêtisa, ma lau ŋalôm sawa sêŋgô ŋawaê
ŋayham.
23 Aŋgô! Lau naŋ atac lu-lu tu aö-ŋga dom,
naŋ oc sêtap Anötö ndê mwasiŋ sa.”
24 Ŋgac lu naŋ Jon kêkiŋ, naŋ sêhu Yisu siŋ
ma sêmbu si, goc Yisu sôm yom pi Jon têŋ lau
toŋ atu, ma ndac ŋac bocdec bu, “Têŋ ndoc
mac asa atêŋ Jon yêc gameŋ sawa a, naŋ
mac gauc gêm bu atap ŋamalac kaiŋ bocke
sa? Mac bu alic ŋgac gauc babalê, gitôm
gakoc naŋ mbu kêwic, a?
25 Mac asa a bu alic ŋgac naŋ sôc ŋakwê
ŋayham, a? Mba! Lau naŋ sêsôc ŋakwê
ŋayham ma seŋ gêŋ ŋayham, naŋ sêmbo
gameŋ ŋayham gitôm kiŋ si andu.
26 B ocdinaŋ dec aö bu wandac mac, bu
mac asa a bu alic sake? Bu alic propet daŋ?
Yomandô! Iŋ propet daŋ, ma iŋ hôc gêlêc
propet hoŋ su.
27 Propet akwa daŋ to yom naŋ Anötö sôm
têŋ Mesaya bocdec bu, *‘Aö waŋkiŋ aneŋ ŋgac
aheŋ-ŋga muŋ am, bu êmasaŋ am nem seŋ.’* Y
om pi ŋgac aheŋ-ŋga dau hêganôŋ Jon solop.
28 Ŋamalac naŋ dinda nom-ŋga sêkôc ŋac,
naŋ si daŋ hôc gêlêc Jon su dom. Tigeŋ aö
wasôm têŋ mac, bu lau hoŋ naŋ sêsôc Anötö
ndê gôliŋ ŋapu su, lau tiwaê, ma lau waêmba
bocdinaŋ, naŋ hoŋ sêhôc gêlêc Jon su yêc
Anötö aŋgô-ŋga.”
29 Lau daêsam naŋ sêŋgô Yisu ndê yom
dinaŋ, ma lau sêkôc takis-ŋga sêwhiŋ, naŋ
sêtôc asê bu sêlic Anötö ndê lêŋ bu lêŋ solop
eŋ. Ŋahu bu muŋ-ŋga, têŋ ndoc Jon gêm mêtê

ma kêku lau mbo, naŋ sêkôc iŋ ndê yom sa
ma sêliŋ saŋgu.
30 Tigeŋ lau Palêsai ti gwalam akwa
yomsu-ŋga sêkôc Jon ti iŋ ndê yom sa dom,
ma sêliŋ iŋ ndê saŋgu dom, dec tôc asê bu
sêtec Anötö ndê lêŋ naŋ Jon tôc têŋ ŋac.
31 Ma Yisu gic têku yom ma sôm, “Lau têm
dindec-ŋga ŋac lau kaiŋ bocke? Aö wanem
dôhôŋ pi gêŋ sake tu bu wawhê ŋac si lêŋ sa-
ŋga?
32 Ŋac sêtôm balêkoc naŋ sêkôc whê sêmbo
malac lôm, naŋ sêtucdiŋ ŋac si silip ŋatô ma
sêsôm, ‘Têŋ ndoc naŋ yac ac oŋ bu datê wê,
naŋ mac atec. Ma têŋ ndoc yac am wê
daŋgibo-ŋga, naŋ mac atec bu ataŋ awhiŋ.’
33 Ma mac lau têm dindec-ŋga bocdinaŋ.
Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga meŋ ma gêŋ gêŋ
ŋayham dom, ma nôm wain dom, ma mac
asôm bu ŋalau sac daŋ mbo iŋ ndê ŋalôm.
34 Ma Ŋamalac ndê Atu meŋ hôc asê, ma
gêŋ gêŋ ŋayham ti nôm wain, ma mac asôm
bu iŋ ŋgac gêŋ gêŋ ti nôm wain ŋawahô-ŋga,
ma iŋ hê silip têŋ lau sac ti lau sêkôc takis-ŋ
ga. Bocdinaŋ, mac lau têm dindec-ŋga atôm
balêkoc naŋ sêkôm tô aŋiŋ ŋapaŋ.
35 Tigeŋ Anötö ndê gauc hôc gêlêc gêŋ hoŋ,
ma iŋ ndê lau sêŋyalê bu iŋ ndê lêŋ iŋ lêŋ
solop.”

Awhê daŋ kêc bu ŋamalu pi Yisu gahi
(Mat 26:6-13; Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)

36 Palêsai daŋ ŋaê Saimon kêgalêm Yisu bu
neŋ gêŋ whiŋ iŋ, dec Yisu sôc iŋ ndê andu gi,
ma ndöc tebo bu neŋ gêŋ.
37 Yêc malac dinaŋ, awhê sac daŋ mbo.
Iŋ ŋgô ŋawaê bu Yisu ndöc Palêsai ndê andu
dinaŋ, dec kôc bu ŋamalu ŋayham sip kac daŋ,
ma têŋ andu dau gi.
38 Iŋ pôŋ haduc yêc Yisu gahi-ŋga ma taŋ,
ma iŋ ndê tasulu sip Yisu gahidômbwê. Goc
iŋ puŋ Yisu gahi ŋa kêclauŋ, ŋgutô iŋ gahi,
ma mbac gêŋ malu dau pi iŋ gahi.
39 Saimon gêlic gêŋ dau, ma gauc gêm yêc
dau, “Ŋgac dindec iŋ bu propet daŋ, dec iŋ
oc êŋyalê bu awhê naŋ kêmasec iŋ, naŋ awhê
sac daŋ.”
40 Yisu kêyalê yom naŋ Saimon gauc gêm,
goc sôm, “Saimon, aö bu wasôm yom daŋ
têŋ am.” Ma Saimon ô yom ma sôm,
“Kêdôhôŋwaga, sôm.”
41 Goc Yisu sôm yom gôliŋ daŋ bocdec bu,
“Ŋgac lu sêkôc tôp yêc ŋgac ti lêlôm. Ŋgac daŋ
ndê tôp gitôm †denarii 500 ma daŋ ndê tôp
gitôm denarii 50.
42 Iŋlu si mone sêndic tôp-ŋga mbasi, dec iŋ
hu iŋlu si tôp ŋayom siŋ. Am gauc gêm bocke?
Iŋlu si asa oc atac whiŋ ŋgac dau hôc gêlêc?”
43 Ma Saimon sôm, “Ŋgac naŋ kôc tôp atu,
naŋ.” Ma Yisu sôm, “Am sôm solop.”
44 Goc iŋ kac dau kwi, tahê awhê dinaŋ,
ma sôm têŋ Saimon, “Aö gasôc am nem
andu gameŋ, magoc am kêŋ bu têŋ aö bu
waŋgwasiŋ gahiŋ-ŋga tôm lau Israel-ŋga si
gêbôm dom. Tigeŋ lic awhê dec. Iŋ ndê
tasulu kôm aö gahiŋ ŋamaim sa, ma iŋ puŋ
aö gahiŋ ŋa kêclauŋ.
45 Am ŋgutô aö dom, tigeŋ awhê dec ŋgutô
aö gahiŋ ŋapaŋ.
46 Am kêc olib ŋakwi pi aö ŋagôlôŋ dom,
tigeŋ iŋ kêc bu ŋamalu pi aö gahiŋ.
47 Bocdinaŋ aö wasôm têŋ am bu awhê
dindec kêyalê bu Anötö suc iŋ ndê sac
daêsam kwi, ma bocdinaŋ iŋ atac whiŋ aö
ŋandô. Tigeŋ lau naŋ gauc gêm bu ŋac si sac
atu dom, naŋ oc atac whiŋ iŋ naŋ bu suc ŋac
si sac kwi, naŋ ŋandô dom.”
48 Ma Yisu sôm têŋ awhê dau, “Aö gasuc
am nem sac kwi su.”
49 Ma ŋacleŋ ŋatô naŋ sêndöc sêwhiŋ, naŋ
sêsôm têŋ dandi, “Ŋgac dindec iŋ ŋgac kaiŋ
bocke, dec iŋ suc sac kwi?”
50 Tigeŋ Yisu sôm têŋ awhê dau, “Am nem
kêŋ whiŋ gêm am si. Lhö ti atac malô ndi.”

8

Lauwhê daêsam sêŋkuc Yisu

1 Tiŋambu Yisu golom malac atu-tu ti sauŋ-
sauŋ, ma gêm mêtê ma hoc ŋawaê ŋayham asê
pi Anötö ndê gôliŋ. Ma †ŋgacsêŋomi 12
2 ti lauwhê daêsam sêŋsêlêŋ sêwhiŋ iŋ.
Lauwhê dinaŋ ŋatô Yisu soc ŋalau sac su yêc
ŋac, ma ŋatô iŋ kôm ŋac si gêmbac ŋayham sa.
Ŋac si daŋ iŋ Maria Magadala, naŋ Yisu soc
ŋalau sac 7 su yêc iŋ.
3 Ma awhê daŋ iŋ Joana, naŋ ndê akweŋ
Kusa yob Herod ndê andu. Maria lu Joana,
ma Susana, ma lauwhê daêsam sêŋkuc Yisu
ma sêkêŋ si awa ti wapa tu sênem iŋ ti ndê
ŋgacsêŋomi sa-ŋga.

Yom gôliŋ pi ŋgac kêbalip wit ŋawhê
(Mat 13:1-9; Mak 4:1-9)

4 Têŋ têm daŋ lau toŋ atu sêtêŋ Yisu sêmeŋ,
ma lau akêŋ malac hoŋ yêc gameŋ Galili-ŋga
sêmbo sêwhiŋ. Ma Yisu sôm yom gôliŋ daŋ
bocdec bu,
5 “Ŋgac daŋ sa gi bu êmbalip wit ŋawhê yêc
ndê ôm, ma têŋ ndoc iŋ kêbalip gêŋ dau, naŋ
ŋatô sêpeŋ sêsip seŋ, dec lau sêkwê dôŋ ma
mbac lôlôc-ŋga sêsip sêmeŋ ma seŋ su.
6 Ma ŋawhê ŋatô sêpeŋ sêsip gameŋ hoc-
hoc, ma têŋ têm sêpo sêpi sêmeŋ, naŋ sem
bôliŋ, bu nom dau tibasô.
7 Ŋawhê ŋatô sêpeŋ sêsip kwaŋ ti ŋakwa
ŋalôm, ma têŋ ndoc sêpo sêpi sêmeŋ, naŋ
kwaŋ pi whiŋ e yaŋ gêŋ dau ndu.
8 Ma ŋawhê ŋatô sêpeŋ sêsip nom ŋayham,
ma sêpo sêpi sêmeŋ e sem ŋandô gitôm 100.”
Yisu gic bata yom gôliŋ dau, goc sôm, “Asa
bu daŋgasuŋ yêc, naŋ ŋgô aneŋ yom!”

Yisu whê yom gôliŋ wit ŋawhê-ŋga ŋahu sa
(Mat 13:10-23; Mak 4:10-20)

9 Tiŋambu Yisu ndê ŋgacsêŋomi sêndac iŋ
bu whê yom gôliŋ dinaŋ ŋahu sa.

10 Ma iŋ sôm, “Anötö ndê gôliŋ ŋalêŋ ŋahu
sip ŋalôm gi. Iŋ kêyaliŋ mac sa bu aŋyalê
ŋahu dau, magoc aö wasôm yom têŋ lau ŋatô
ŋa yom gôliŋ ŋambwa. Tôm yom naŋ sêto
yêc, naŋ sôm, *‘Ŋac sêlic gêŋ naŋ aö gakôm, naŋ
ŋapaŋ, magoc ŋac si gauc sa dom. Ma ŋac sêŋgô
aneŋ yom ŋapaŋ, tigeŋ ŋac sêŋyalê ŋahu dom.’ ”*
11 Goc Yisu sôm, “Yom gôliŋ dau ŋahu
bocdec. Yom pi wit ŋawhê naŋ hêganôŋ
Anötö ndê yom.
12 Wit ŋawhê naŋ sêpeŋ sêsip seŋ, naŋ
hêganôŋ lau naŋ sêŋgô Anötö ndê yom,
magoc Sadaŋ meŋ ma kêgaho yom dau su
yêc ŋac si ŋalôm, tu bu ŋac sêkêŋ whiŋ dom,
ma sêtap Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac si-ŋga
sa dom.
13 Ma yom pi wit ŋawhê naŋ sêpeŋ sêsip
gameŋ hoc-hoc, naŋ hêganôŋ lau naŋ sêŋgô
Anötö ndê yom ma sêkôc sa ti atac ŋayham,
tigeŋ gitôm gêŋ ŋawhê naŋ ŋawakac mba, dec
lau dinaŋ sêkêŋ whiŋ ŋasawa sauŋ, magoc
lêtôm meŋ ku ŋac dulu.
14 Ma yom pi wit ŋawhê naŋ sêpeŋ sêsip
kwaŋ ti ŋakwa ŋalôm, naŋ hêganôŋ lau naŋ
sêŋgô Anötö ndê yom, magoc ŋawapac ma
mone ti gêŋ ŋayham-ŋayham nom-ŋga gêm
ŋac si ŋalôm ahuc, ma ŋac si ŋandô mbasi.
15 Tigeŋ wit ŋawhê naŋ sêpeŋ sêsip nom
ŋayham, naŋ hêganôŋ lau ti ŋalôm ŋawasi,
naŋ sêŋgô Anötö ndê yom ma sêkôc sa tidôŋ
yêc si ŋalôm, ma sêlhac ŋaŋga ŋapaŋ ma sem
ŋandô daêsam.”

Dasiŋ lam ŋawê kwi dom
(Mak 4:21-25)

16 Ma Yisu sôm yom daŋ bocdec bu, “Yac
datuŋ lam asê tu bu dasiŋ kwi sip lôŋ ŋalôm,
me dakêŋ sôc sasac ŋapu dom. Mba! Taŋkiŋ
êngalêŋ ŋalhu, bu lau naŋ sêsôc sêmeŋ, naŋ
sêlic ŋawê.
17 Ma ŋalêŋ tigeŋ, yom naŋ yêc siŋ dau, ma
yom naŋ ŋahu sip ŋalôm gi, naŋ oc meŋ sa
tiawê.
18 “Bocdinaŋ akôc gauc ŋapep pi Anötö
ndê yom naŋ mac aŋgô. Asa naŋ kôc Anötö
ndê yom sa sip ndê ŋalôm e tidôŋ, naŋ Anötö
oc kêŋ ŋagauc daêsam têŋ iŋ. Magoc asa naŋ
gauc gêm bu iŋ kôc Anötö ndê yom sa su,
tigeŋ iŋ kôc sa tidôŋ dom, naŋ Anötö oc kôc
yom dau su yêc iŋ.”

Yisu dinda ti asii
(Mat 12:46-50; Mak 3:31-35)

19 Yisu ndöc andu daŋ, ma iŋ dinda ti asii
sêmeŋ bu sêlic iŋ. Magoc lau daêsam sêmbo
sêwhiŋ iŋ, ma gitôm dom bu sêtigasuc iŋ.
20 Ma ŋamalac daŋ sôm têŋ Yisu, “Am di-
nam ti asimi sêmbo awê, ma ŋac bu sêlic am.”
21 Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Lau naŋ
sêŋgô Anötö ndê yom ma daŋga wambu
ŋapep, naŋ sêti aö dinaŋi ti asiŋi.”

Yisu kôm bu ŋampoŋ timalô
(Mat 8:23-27; Mak 4:35-41)

22 Têŋ bêc daŋ Yisu sôm têŋ iŋ ndê
ŋgacsêŋomi, “Dapi bugictoŋ ŋadaŋga dandi,”
goc iŋ pi waŋ daŋ whiŋ ŋac, ma sêsa si.
23 Sêlac waŋ sêmbo, ma Yisu yêc bêc yêc.
Ma mbu puc atu dec gêli bu sa ma ŋampoŋ
gic sip waŋ e kêpiŋ bu waŋ pac.
24 Dec sêtêŋ Yisu si, sêuŋ iŋ sa ma sêsôm,
“Ŋadau, ŋadau, yac oc dandiŋaŋ!” Ma Yisu
tisa ma sôm yom ŋaŋga têŋ mbu ti bu
ŋampoŋ, dec ŋampoŋ dau timalô, ma gameŋ
ŋaŋeŋ sa.
25 Ma Yisu sôm têŋ ŋac, “Tu sake-ŋga mac
akêŋ whiŋ gwalec?” Ma ŋac sêtöc dau ti
sêhêdaê, ma sêsôm têŋ dandi, “Ei! Iŋ ŋgac dec
asa? Iŋ gitôm bu kêŋ yatu gêŋ hoŋ, ma mbu
ti bu ŋampoŋ sêwhiŋ, ma sêsôc iŋ ndê yom
ŋapu!”

Yisu kôm ŋgac ti ŋalau sac ŋayham sa
(Mat 8:28-34; Mak 5:1-20)

26 Sêlac e sêhôc asê lau Gerasa-ŋga si
gameŋ naŋ yêc Bugictoŋ Galili-ŋga ŋadaŋga
mbu têŋ gameŋ ac pi-ŋga.
27 Yisu sip baö gi, ma ŋgac daŋ akêŋ malac
atu naŋ yêc gameŋ dinaŋ, naŋ têŋ iŋ meŋ.
Iŋ ŋgac naŋ ŋalau sac sêmbo iŋ ndê ŋalôm.
Ŋasawa baliŋ su ŋgac dau sôc ŋakwê dom, ma
ndöc andu dom, magoc mbo ôm sêhô-ŋga.
28-29 Ndoc daêsam ŋalau sac sêkôc iŋ dôŋ,
ma lau sêŋsahê bu sêsô iŋ amba ti gahi dôŋ
ŋa sen ŋaŋga ma sêyob iŋ. Magoc têm hoŋ iŋ
hê sen kic, ma ŋalau sac sêwê iŋ sa gameŋ
sawa gi. Têŋ ndoc iŋ gêlic Yisu meŋ, naŋ
iŋ mbwêc ma hu dau sip nom yêc iŋ aŋgô-
ŋga. Ma Yisu gic atu ŋalau sac bu sêhu ŋgac
dau siŋ, goc ŋalau daŋ ta yom ti ŋaŋga, “Yisu,
Anötö Ŋaclai ti Ŋawasi Ŋadau ndê Atu, am bu
kôm sake têŋ aö? Aö wateŋ am bu kôm aö
ŋayom dom!”
30 Goc Yisu ndac ŋalau sac, “Am nem ŋaê
asa?” Ŋalau sac daêsam sêmbo ŋgac dau
ŋalôm, ma tu dinaŋ-ŋga ŋac si daŋ ô Yisu ndê
yom ma sôm, “Aneŋ ŋaê ‘Toŋ Atu.’ ”
31 Ma ŋalau sac h oŋ dinaŋ sêteŋ Yisu tidim
daêsam, bu êŋkiŋ ŋac sêsip suŋ baliŋ sac naŋ
sêsam bu Abis,* naŋ sêndi dom.
32 Têŋ têm dinaŋ bôc toŋ atu seŋ gêŋ sêmbo
lôc ŋapu yêc gameŋ dinaŋ, ma ŋalau dau
sêteŋ Yisu bu êŋkiŋ ŋac sêsôc bôc dinaŋ si
ŋalôm, ma Yisu gôlôc.
33 Goc ŋalau sac sêhu ŋgac dinaŋ siŋ ma
sêsôc bôc si ŋalôm si. Ma bôc hoŋ sênti sêsip
salic sac ma sêsip bugictoŋ ŋalôm si, ma bu
kô ŋac sêmbac ndu.
34 Têŋ ndoc lau sêyob bôc-ŋga sêlic gêŋ dau,
naŋ sêlhö si, ma sic miŋ pi gêŋ dau têŋ lau
naŋ sêmbo malac atu ti gameŋ ŋamakê-ŋga.
35 Ma lau hoŋ sêsa si bu sêlic gêŋ naŋ Yisu
kôm. Têŋ têm sêhôc asê iŋ, naŋ sêlic ŋgac naŋ

* **8:31:** Suŋ baliŋ sac (Abis) - alic Rev 9:1.

iŋ soc ŋalau sac su yêc iŋ, naŋ ndöc Yisu gahi-
ŋga. Sêlic bu iŋ ndê gauc ŋawa sa, ma iŋ sôc
ŋakwê sa tiyham, dec sêtöc dandi.
36 Lau naŋ sêlic gêŋ dau, naŋ sic miŋ têŋ
ŋac pi ŋalêŋ naŋ Yisu kôm ŋgac ti ŋalau sac
ŋayham sa.
37 Ma lau Gerasa-ŋga hoŋ sêndac Yisu bu
hu ŋac siŋ, bu ŋac sêtöc dau atu. Goc Yisu pi
waŋ ma bu lhö ndi.
38 Ma ŋgac naŋ ŋalau sac sêhu iŋ siŋ, naŋ
teŋ Yisu ŋaŋga bu whiŋ iŋ ndi, magoc Yisu
kêkiŋ iŋ sa gi ma sôm,
39 "Am mbu têŋ am nem andu ndi, ma
ndic miŋ gêŋ hoŋ naŋ Anötö kôm têŋ am."
Goc ŋgac dau kölhö gi, ma gic miŋ têŋ lau hoŋ
naŋ sêmbo malac atu dinaŋ, pi gêŋ atu naŋ
Yisu kôm têŋ iŋ.

Yisu kôm awhê lu ŋayham sa
(Mat 9:18-26; Mak 5:21-43)

40 Lau daêsam sêhôŋ Yisu sêmbo gameŋ
Galili-ŋga, ma têŋ têm iŋ mbu akêŋ bugictoŋ
ŋadaŋga meŋ, naŋ sêkôc iŋ sa ti atac ŋayham.
41 Ma ŋgac bata daŋ, naŋ yob lôm wê-ŋga
yêc gameŋ dinaŋ, naŋ meŋ hôc asê Yisu. Iŋ
ndê ŋaê Jairas, ma iŋ hu dau sip nom yêc
Yisu aŋgô-ŋga, ma teŋ iŋ ŋaŋga bu têŋ iŋ ndê
andu ndi, ma nem iŋ ndê atuwê sa.
42 Bu iŋ ndê atuwê tigeŋ, naŋ ndê yala
gitôm 12, naŋ gêmbac atu e kêpiŋ bu mbac
ndu. Bocdinaŋ Yisu whiŋ iŋ gi.

Iŋ kêsêlêŋ mbo seŋ, ma lau toŋ atu sêŋgihi
iŋ ahuc.
43 Lau toŋ dinaŋ si daŋ iŋ awhê naŋ gêm
dac ŋapaŋ tôm yala 12 su, magoc ŋamalac daŋ
gitôm bu nem iŋ sa dom.
44 A whê dau meŋ kêsêlêŋ mbo Yisu
ŋambu-ŋga, ma kêmasec iŋ ndê ŋakwê sip
ŋadali. Ma ŋagahô iŋ ndê dac sa tiyham dom.
45 Têŋ dinaŋ Yisu ndac, "Asa kêmasec aö?"
Lau daŋ sêsôm dau asê dom, ma Pita sôm,
"Aneŋ ŋadau, lau toŋ dindec sêwhiŋ yac
sêkôm am si."
46 Magoc Yisu sôm, "Ŋamalac daŋ kêmasec
aö, bu aö kayalê bu aneŋ ŋaclai ŋatô sa gi."
47 Awhê dinaŋ kêyalê bu iŋ gitôm dom bu
siŋ dau, dec tigasuc Yisu. Iŋ kêtitec, ma hu
dau sip nom gi. Ma yêc lau hoŋ aŋgô-ŋga,
iŋ whê sa bu iŋ kêmasec Yisu tu bu ŋayham
sa-ŋga, ma bu têŋ ndoc iŋ kêmasec iŋ, naŋ
ŋagahô iŋ ŋayham sa.
48 Ma Yisu sôm têŋ iŋ, "O aneŋ bawhê, am
nem kêŋ whiŋ aö dec kôm am ŋayham sa. Am
lhö ti atac malô ndi."
49 Yisu sôm yom dinaŋ mbo, ma ŋgac
daŋ meŋ akêŋ Jairas ndê andu, ma sôm têŋ
Jairas, "Am atômwê mbac ndu su, dec kêŋ
ŋawapac têŋ Kêdôhôŋwaga dau dom."
50 Yisu ŋgô yom dinaŋ, magoc iŋ sôm têŋ
Jairas, "Töc daôm dom. Kêŋ whiŋ, ma iŋ oc
ŋayham sa."
51-53 Têŋ ndoc sêhôc asê Jairas ndê andu,
naŋ sêlic lau daêsam sêhu daŋgibo asê ma
sêtaŋ sêmbo. Goc Yisu sôm, "Mac ataŋ dom!
Iŋ mbac ndu dom, iŋ yêc bêc yêc." Magoc
ŋac sêmbwac iŋ, bu sêŋyalê bu bawhê dau
mbac ndu su. Tigeŋ Yisu kalhac lau hoŋ
ahuc sêmbo awê, ma kôc Pita, Jems ma Jon,
ma bawhê dau damba lu dinda, sêwhiŋ iŋ
ma sêsôc andu si.
54 Ma iŋ kêm bawhê dau sip amba ma sôm,
"Aneŋ bawhê, tisa!"
55 Goc bawhê dau tali sa tiyham, ma
ŋagahô iŋ tisa kalhac. Ma Yisu sôm bu sêkêŋ
gêŋ daneŋ-ŋga têŋ iŋ.
56 Iŋ damba lu dinda sêhêdaê, magoc Yisu
gic yao bu sêndic miŋ pi gêŋ naŋ iŋ kôm, naŋ
dom.

9

Yisu kêkiŋ ŋgacsêŋomi 12 sêsa si
(Mat 10:7-11; Mak 6:7-11)

1 Yisu kêgalêm ŋgacsêŋomi 12 sa sêpitigeŋ,
ma kêŋ ŋaclai ti licwalô têŋ ŋac gitôm bu sêsoc
ŋalau sac su, ma sêkôm lau gêmbac ŋayham sa.
2 Ma iŋ kêkiŋ ŋac bu sêsa sêndi ma sênem
mêtê pi Anötö ndê gôliŋ, ma bu sênem lau
gêmbac sa.
3 Iŋ sôm têŋ ŋac, "Aŋsêlêŋ amam sawa
andi, akôc tôc dom, ma akôc talhi, me
bolom, me mone, me ŋakwê aô daôm-ŋga
dom.
4 Têŋ têm mac asôc malac daŋ ma lau sêkôc
mac sa asôc ŋac si andu, naŋ ambo whiŋ ŋac
e mac ahu malac dau siŋ.
5 Ma lau malac daŋ-ŋga bu sêkôc mac sa
dom, naŋ atoŋ kop su yêc gahim têŋ ndoc
mac ahu ŋac siŋ, bu atôc ŋac si giso asê."
6 Ŋgacsêŋomi sêŋgô yom dinaŋ, goc sêsa
si. Ŋac sêŋsêlêŋ sêlom-sêlom malac ma sêhoc
ŋawaê ŋayham asê, ma sêkôm lau ŋayham sa
yêc gameŋ hoŋ.

Herod ndac bata Yisu
(Mat 14:1-2; Mak 6:14-16)

7 Têŋ ndoc dinaŋ gôliŋwaga Galili-ŋga
Herod ŋgô yom pi gêŋ hoŋ naŋ Yisu kôm.
Ma iŋ gauc gêm yom daêsam, bu lau ŋatô
sêsôm bu Yisu iŋ Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga naŋ
tisa akêŋ lau batê-ŋga.
8 Ma lau ŋatô sêsôm bu iŋ propet akwa
Elaija naŋ meŋ hoc dau asê, ma ŋatô sêsôm
bu iŋ propet ŋamata-ŋga si daŋ, naŋ tisa akêŋ
lau batê-ŋga.
9 Tigeŋ Herod sôm, "Aö gac atu, dec sêtim
Jon ndê kachu kic su. Asa dec lau sic miŋ pi
iŋ?" Ma iŋ tac whiŋ bu lic Yisu.

Yisu gôlôm lau 5,000
(Mat 14:13-21; Mak 6:32-44; Jon 6:1-15)

10 Têŋ têm aposel 12 sêmbu sêmeŋ, naŋ sic
miŋ têŋ Yisu pi gêŋ hoŋ naŋ sêkôm. Ma
tiŋambu iŋ kôc ŋac sa sêwhiŋ iŋ, ma ŋac
tawasê sêtêŋ malac Betsaida si.

11 Magoc lau daêsam sêŋgô ŋawaê ma sêtêŋ
Yisu si. Ma iŋ kôc ŋac sa, ma sôm y om têŋ ŋac
pi Anötö ndê gôliŋ, ma kôm ŋac si lau gêmbac
ŋayham sa.
12 Sêmbo e kêpiŋ bu ac ndi sip, goc
ŋgacsêŋomi 12 sêtêŋ iŋ si ma sêsôm, "Gameŋ
dindec yac dambo, naŋ gameŋ sawa. Bocd-
inaŋ êmkiŋ lau toŋ dindec sêlhö sêtêŋ malac
ti gameŋ ŋamakê-ŋga sêndi, bu sêŋsalê gêŋ
sêneŋ-ŋga ma gameŋ sêyêc bêc-ŋga."
13 Magoc Yisu sôm, "Mac akêŋ gêŋ têŋ ŋac
sêneŋ." Ma ŋac sêô yom ma sêsôm, "Yac mba
gêŋ daneŋ-ŋga daêsam dom. Bolom limdaŋ
ma i lu sêndöc. Bocke? Yac andi anemlhi gêŋ
bu lau hoŋ sêneŋ, a?"
14 Ŋac sêsôm yom dinaŋ ŋahu bu lau toŋ di-
naŋ si lauŋgac ŋanamba gitôm 5,000. Magoc
Yisu sôm têŋ iŋ ndê ŋgac-sêŋomi, "Akêŋ lau
sêndöc sic titoŋ-titoŋ tôm 50."
15 Goc ŋac sêkôm gitôm iŋ sôm, ma lau hoŋ
sêndöc sic.
16 Ma Yisu kôc bolom limdaŋ ma i lu sa,
tatac undambê, ma gêm daŋge, goc pô kôc-
kôc, ma kêŋ têŋ ŋgacsêŋomi bu sêndic sam têŋ
lau.
17 Lau hoŋ seŋ gêŋ e hôc ŋac dôŋ, ma
tiŋambu ŋgacsêŋomi sic gêŋ ŋadêlê sa sip
gatop 12 e meŋhu.

Pita sôm Yisu ŋahu asê
(Mat 16:13-20; Mak 8:27-30)

18 Têŋ ndoc daŋ Yisu ti iŋ ndê ŋgacsêŋomi
sêmbo tawasê, ma iŋ teŋ mbec mbo. Pacndê,
goc iŋ ndac ŋac, "Lau sêsôm bu aö asa?"
19 Ma sêsôm, "Lau ŋatô sêsôm bu am Jon,
Ŋgac Kêku Lau-ŋga, ma ŋatô sêsôm bu am
Elaija, ma ŋatô sêsôm bu am propet ŋamata-
ŋga si daŋ, naŋ tisa akêŋ lau batê-ŋga."
20 Goc Yisu ndac ŋac, "Ma mac daôm, mac
asôm bu aö asa?" Ma Pita sôm, "Am Mesaya,
naŋ Anötö gic bata bu êŋkiŋ meŋ."
21 Yisu ŋgô yom dau ma gic yao ŋac bu
sêsôm asê têŋ lau daŋ dom e tiŋambu.
22 Iŋ sôm, "Ŋamalac ndê Atu gic waê bu hôc
ŋawapac daêsam. Lau bata ti †dabuŋsiga atu-
tu ma lau naŋ sêndôhôŋ yomsu oc sêtec iŋ
ma lau oc sêndic iŋ ndu. Magoc têŋ bêc titö-
ŋga Anötö oc uŋ iŋ sa tiyham."

Lau naŋ sêŋkuc Yisu oc sêhôc ŋawapac
(Mat 16:24-28; Mak 8:34-9:1)

23 Ma iŋ sôm têŋ ŋac hoŋ, "Asa naŋ tac
whiŋ bu êŋkuc aö naŋ êŋgwiniŋ dau, ma tôm
bêc hoŋ hôc ndê a gicso dau sa, ma êŋkuc aö.
24 Bu asa naŋ tac whiŋ bu sap gêŋ nom-
ŋga dôŋ ŋapaŋ tu mbo tali-ŋga, naŋ oc niŋga.
Magoc asa naŋ bu hu gêŋ nom-ŋga siŋ tu
êŋkuc aö-ŋga, naŋ oc niŋga dom.
25 Ŋamalac daŋ bu po gêŋ nom-ŋga hoŋ sa,
magoc iŋ dau gatu bu niŋga, dec gêŋ nom-
ŋga hoŋ dinaŋ oc tôm dom bu nem iŋ sa.
26 Asa naŋ bu maya tu aö ti aneŋ yom-ŋga,
naŋ Ŋamalac ndê Atu oc maya tu iŋ-ŋga, têŋ
ndoc iŋ mbu meŋ ti iŋ dau ndê ŋawasi, ma
Damba ndê ŋawasi ma aŋela dabuŋ si ŋawasi
whiŋ.
27 M a aö wasôm bu yomandô, lau ŋatô
kwahic dec sêmbo, naŋ oc gacgeŋ sêmbo tali
e sêlic Anötö ndê gôliŋ meŋ sa tiawê."

Pita, Jems ma Jon sêlic Yisu ndê ŋawasi
(Mat 17:1-13; Mak 9:2-10)

28 Yisu sôm yom dinaŋ su, ma bêc ŋatô
gitôm 8 meŋ gi su. Ma Yisu bu teŋ mbec, dec
kôc Pita, Jon ma Jems sêwhiŋ iŋ ma sêpi lôc
daŋ si.
29 Ma têŋ têm Yisu teŋ mbec mbo, naŋ iŋ
ndê aŋgô andô kaiŋ daŋ sa, ma iŋ ndê ŋakwê
ŋawasi sêp sambuc.
30-31 Ma ŋgac lu sêhôc asê ti ŋawasi atu,
naŋ Moses lu Elaija, ma iŋlu sem yomgalôm
sêwhiŋ Yisu. Sêsôm yom pi gêŋ naŋ oc hôc
asê Yisu yêc malac Jerusalem têŋ ndoc meŋ
sa bu iŋ hu nom dindec siŋ.
32 Têŋ ndoc dinaŋ, Pita ma ŋgac lu naŋ
sêwhiŋ iŋ, naŋ kwapac ma bêc yô ŋac, tigeŋ
ŋac tali sa ma sêlic Yisu ndê ŋawasi ti ŋgac lu
naŋ sêlhac sêwhiŋ iŋ.
33 Têŋ têm Moses lu Elaija bu sêhu Yisu siŋ,
naŋ Pita sôm têŋ iŋ, "Ŋadau, ŋayham kêlêc bu
yac dambo dec. Yac oc akwê bac tö, am nem
daŋ, Moses ndê daŋ, ma Elaija ndê bac daŋ."
Iŋ sôm yom dinaŋ, magoc iŋ ndê gauc sa
dom.
34 Iŋ sôm yom dinaŋ mbo, ma dao daŋ
meŋ ma kôm ŋac ahuc e ŋgacsêŋomi tö dinaŋ
sêtöc dau atu.
35 Ma awha daŋ sa yêc dao ŋalôm, naŋ sôm,
"Aö neŋ atuŋgac dau dindec, naŋ aö kayaliŋ
sa. Aŋgô iŋ ndê yom maŋ!"
36 Sêŋgô su goc sêlic Yisu tawasê mbo.
Tiŋambu ŋac sem yom dau ahuc yêc dau-ŋga,
ma têŋ ndoc dinaŋ sêsôm yom asê pi gêŋ naŋ
sêlic, naŋ dom.

Yisu soc ŋalau sac su yêc balê daŋ
(Mat 17:14-21; Mak 9:14-29)

37 Têŋ galaŋsê ŋac sêsip akêŋ lôc dau
sêmeŋ, ma lau toŋ atu sêkac sa sêtêŋ Yisu si.
38 Ŋac si daŋ ta yom bocdec bu,
"Kêdôhôŋwaga, aö gakôc aneŋ atuŋgac tigeŋ
dindec meŋ, ma wateŋ am bu nem iŋ sa.
39 Ŋalau sac daŋ mbo iŋ ŋalôm, ma têm
daêsam kôc iŋ dôŋ, m a kêmwanaŋ iŋ ŋaŋga
e iŋ mbwêc atu, ma whapwic sa. Ŋalau sac
dau bu kôm iŋ tisac, ma tec bu hu iŋ siŋ.
40 Aö gateŋ am nem ŋgac-sêŋomi bu sêsoc
ŋalau dau su, magoc ŋac sêtôm dom."
41 Goc Yisu sôm, "O mac lau sac. Mac nem
akêŋ whiŋ mbasi! Aö gambo gawhiŋ mac
ŋasawa hic baliŋ su, ma bocke mac atôm dom
bu akôm gêŋ daŋ? Aö oc wambo wawhiŋ
mac tu wanem mac sa ŋapaŋ-ŋga dom!" Ma
Yisu sôm têŋ balê dau ŋadamba, "Kôc nem
balê sa mweŋ."

42 Têŋ têm balê dau kêsêlêŋ meŋ, naŋ ŋalau
sac kôc iŋ dôŋ ma kêmwanaŋ iŋ. Tigeŋ Yisu
hec yom ŋalau sac, ma kôm balê dau ŋayham
sa, ma kêŋ iŋ mbu têŋ iŋ damba gi.
43 Ŋalêŋ dinaŋ Yisu tôc Anötö ndê ŋaclai ti
ŋawasi atu asê, dec kôm lau hoŋ sêhêdaê.

Yisu sôm tiyham bu iŋ oc mbac ndu ma tisa tiyham
(Mat 17:22-23; Mak 9:30-32)

Lau hoŋ sêlhac ti sêhêdaê tu gêŋ hoŋ
naŋ Yisu kôm-ŋga, ma iŋ sôm têŋ iŋ ndê
ŋgacsêŋomi,
44 "Aŋgô aneŋ yom dindec ŋapep! Tiŋambu
oc sêkêŋ Ŋamalac ndê Atu sip lau ŋatô amba."
45 Magoc ŋac sêŋyalê yom dau ŋahu dom.
Yom dau ŋahu yêc siŋ dau têŋ ŋac, ma sêtöc
bu sêndac Yisu bu whê sa têŋ ŋac.

Asa ti ŋgac ŋamata-ŋga
(Mat 18:1-5; Mak 9:33-37)

46 Tiŋambu Yisu ndê ŋgac-sêŋomi sêseŋ dau
pi ŋac si asa iŋ ŋgac ŋamata-ŋga.
47 Yisu kêyalê ŋac si gauc, goc kôc balê sauŋ
daŋ ma kêŋ iŋ kalhac kêpiŋ iŋ,
48 ma sôm têŋ ŋac, "Asa naŋ kôc balê sauŋ
daŋ tôm iŋ dindec sa tu aneŋ ŋaê-ŋga, naŋ
kôc aö sa, ma asa naŋ kôc aö sa, naŋ kôc iŋ
naŋ kêkiŋ aö gameŋ, naŋ sa. Mac nem asa
naŋ kêgwiniŋ dau ma ti mac nem ŋgac akiŋ,
naŋ ti ŋgac ŋamata-ŋga yêc Anötö aŋgô-ŋga."

Lau naŋ sêkôm gweleŋ tu Yisu-ŋga, naŋ sêwhê dau kôc dom
(Mak 9:38-41)

49 Ma Jon sôm, "Ŋadau, yac alic ŋgac daŋ
kôm gweleŋ ma soc ŋalau sac su yêc lau ŋa
am nem ŋaê. Iŋ kêkuc am whiŋ yac dom, ma
boc-dinaŋ yac ac yao iŋ bu kôm gweleŋ dau
dom."
50 Tigeŋ Yisu sôm, "A lhac iŋ ahuc dom, bu
asa naŋ kêŋ kisa mac dom, naŋ mac nem
daŋ."

Lau gameŋ Samaria-ŋga sêkôc Yisu sa dom

51 Ndoc meŋ kêpiŋ bu Yisu mbu pi un-
dambê ndi, dec iŋ kêmasaŋ dau bu pi malac
Jerusalem ndi.
52 Iŋ kêkiŋ lau aheŋ-ŋga sêmuŋ iŋ, sêsôc
lau †Samaria-ŋga si malac daŋ si, bu
sêmasaŋ gameŋ tu iŋ mbo-ŋga.
53 Magoc lau Samaria-ŋga sêŋyalê bu iŋ
kêsêlêŋ hêganôŋ malac Jerusalem, ma tu di-
naŋ-ŋga dec sêkôc iŋ sa dom.
54 Jems lu Jon sêlic gêŋ dau, goc sêndac
Yisu, "Pômdau, am bu sôm, dec yac oc
aŋgalêm ya sip akêŋ undambê meŋ, ma seŋ
ŋac su."
55 Tigeŋ Yisu kac dau kwi, ma sôm iŋlu.
56 Ma ŋac hoŋ sêlom malac daŋ si.

Lêŋ taŋkuc Yisu-ŋga
(Mat 8:18-22)

57 Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêŋsêlêŋ sêmbo
seŋ ma ŋgac daŋ sôm têŋ Yisu, "Aö bu waŋkuc
am, wawhiŋ am watêŋ gameŋ bocke naŋ
am oc ndi."
58 Ma Yisu ô iŋ ndê yom ma sôm, "Giam
pôm si hocsuŋ yêc, ma mbac lôlôc-ŋga si ŋaic
yêc, tigeŋ Ŋamalac ndê Atu ndê mala yêc bêc-
ŋga mba."
59 Ma iŋ sôm têŋ ŋgac daŋ, "Mweŋ êmkuc
aö!" Magoc ŋgac dau sôm, "Pômdau, gêŋ
ŋamata-ŋga aö wandi wambo wawhiŋ aneŋ
lau e aŋsuhuŋ damaŋ su naŋ, ma tiŋambu
wambu wameŋ waŋkuc am."
60 Ma Yisu sôm têŋ iŋ, "Mba! Am êmkuc aö
naŋ gêŋ ŋamata-ŋga. Tec lau batê sêŋsuhuŋ
lau batê. Tigeŋ am ndi, ma hoc yom asê têŋ
lau pi Anötö ndê gôliŋ."
61 Ma ŋgac daŋ tiyham sôm, "Pômdau, aö
bu waŋkuc am, tigeŋ gêŋ ŋamata-ŋga wambu
watêŋ aneŋ andu, ma wakam aneŋ lau."
62 Ma Yisu ô iŋ ndê yom ma sôm, "Asa naŋ
gic hu gweleŋ daŋ, tigeŋ kac dau kwi ma
hêgo gêŋ naŋ iŋ hu siŋ su, naŋ gitôm dom bu
nem gweleŋ mbo Anötö ndê gôliŋ ŋapu."

10

Yisu kêkiŋ sêŋomi 72 sêsa si

1 Tiŋambu Pômdau kêyaliŋ sêŋomi 72 tiy-
ham sa, bu êŋkiŋ ŋac lu-lu sêsa sêndi sêmuŋ
iŋ, sêtêŋ gameŋ ti malac hoŋ naŋ iŋ atac
whiŋ bu ndic kêsi.
2 Ma iŋ sôm têŋ ŋac, "Gêŋ ŋandô daêsam
yêc ôm, magoc lau sêndic gêŋ ŋandô sa-ŋga
daêsam dom. Bocdinaŋ ateŋ mbec têŋ ôm
ŋadau bu êŋkiŋ lau gweleŋ-ŋga sêsôc iŋ ndê
ôm sêndi, ma sêndic gêŋ ŋandô sa.
3 Kwahic dec aö bu waŋkiŋ mac asa andi!
Magoc ayob daôm ŋapep, bu aö kakiŋ mac
bu asa andi atôm domba ŋatu, naŋ sêtêŋ
giam pôm si gameŋ sêndi.
4 Akôc talhi, me dalu, me atapa dom, ma
aŋsêlêŋ ŋagahô andi. Ahê mwalêc lau yêc
seŋ dom.
5 Têŋ ndoc mac bu asôc andu daŋ, naŋ
asôm bu, 'Yom malô têŋ lau andu dindec-
ŋga.'
6 Andu ŋadau bu ŋgac yom malô-ŋga dom,
dec mac nem mbec yom malô-ŋga oc gacgeŋ
yêc mac-ŋga. Ma andu ŋadau bu ŋgac yom
malô-ŋga, dec iŋ oc kôc mbec yom malô-ŋga
dinaŋ sa.
7 Ambo andu dinaŋ, ma alom-alom andu
dom. Aneŋ ti anôm gêŋ bocke naŋ sêkêŋ têŋ
mac, naŋ ti mac nem ŋaôli gweleŋ-ŋga. Mêtê
solop bu lau g weleŋ-ŋga sêkôc ŋaôli gweleŋ-
ŋga.
8 "Têŋ têm mac asôc malac daŋ, ma lau
sêkôc mac sa, naŋ aneŋ gêŋ daneŋ-ŋga naŋ
sêkêŋ têŋ mac.
9 Akôm ŋac si lau gêmbac ŋayham sa, ma
asôm têŋ ŋac, 'Anötö ndê gôliŋ meŋ kêpiŋ.'

10 Tigeŋ mac bu asôc malac daŋ, ma sêkôc
mac sa dom, naŋ goc alhac malac lôm ma
asôm,
11 ‘Yac atoŋ kop mac nem malac-ŋga su yêc
yac mba gahiŋ. Yac akêŋ kop dindec mbu
têŋ mac bu atôc nem mêtê sac asê. Tigeŋ
aŋyalê bu Anötö ndê gôliŋ meŋ kêpiŋ.’
12 Yomandô aö wasôm têŋ mac bu têŋ bêc
Anötö êmatôc lau-ŋga, naŋ lau malac dinaŋ-
ŋga oc sêtap ŋagêyô sac andô sa, hôc gêlêc
ŋagêyô naŋ Anötö oc kêŋ têŋ lau sac malac
Sodom-ŋga.”

Yisu sôm yom pi lau naŋ sem dau kwi dom
(Mat 11:20-24)

13 Yisu gic têku yom ma sôm, “Oyaê mac
lau malac Korasin ma Betsaida-ŋga. Mac oc
atap Anötö ndê atac ŋandê sa. †Lau apa naŋ
sêndöc malac Taya ma Saidon, bu sêlic gêŋ
dalô naŋ aö gakôm yêc mac aŋôm-ŋga, dec
oc tôm sênem dau kwi wandêc su, ma sêndöc
ti sêtaŋ si sac.
14 Tigeŋ mac akôm dom, dec wasôm têŋ
mac bu têŋ ndoc Anötö êmatôc lau-ŋga, naŋ
iŋ oc kêŋ ŋagêyô sac sambuc têŋ mac, hôc
gêlêc ŋagêyô naŋ iŋ oc kêŋ têŋ lau Taya ti
Saidon-ŋga, naŋ su.
15 “Ma mac lau Kapenaom-ŋga, mac gauc
gêm bu mboe Anötö oc kôc mac sa andöc
undambê, a? Mba! Iŋ oc êmasuc mac su asip
lambwam andi!”
16 Ma Yisu sôm têŋ sêŋomi 72 bu, “Asa naŋ
kôc mac nem yom sa, naŋ gitôm iŋ kôc aneŋ
yom sa. Ma asa naŋ tec mac, naŋ gitôm iŋ
tec aö bocdinaŋ. Ma asa naŋ tec aö, naŋ tec
Damaŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ.” Yisu sôm yom
dinaŋ su, goc kêkiŋ sêŋomi 72 sêsa si.

Sêŋomi 72 sêmbu sêmeŋ

17 Tiŋambu sêŋomi 72 dinaŋ sêmbu sêmeŋ
ti atac ŋayham, ma sêsôm, “Pômdau, têŋ ndoc
yac asôm am nem ŋaê asê, naŋ gêŋ hoŋ sêsôc
yac mba yom ŋapu, ma ŋalau sac sêwhiŋ.”
18 Ma Yisu sôm, “Aö kayalê bu gêŋ naŋ mac
akôm, naŋ ku Sadaŋ ndê ŋaclai dulu, e tôm
iŋ peŋ akêŋ undambê ŋagahô ŋambwa, tôm
sickac hep tigeŋ.
19 Aö gakêŋ ŋaclai têŋ mac su, tôm bu akwê
mboc ti gapiŋgap dôŋ, ma bu ahôc gêlêc mac
nem ŋacyo Sadaŋ ndê ŋaclai hoŋ su. Gêŋ daŋ
oc kôm mac atisac dom.
20 Kwahic dec mac atac ŋayham bu ŋalau
sac sêsôc mac nem yom ŋapu. Tigeŋ atac
ŋayham atu, bu Anötö to mac nem ŋaê sa yêc
undambê.”
21 Têŋ ndoc dinaŋ Ŋalau Dabuŋ gêm Yisu
ahuc, ma iŋ tac ŋayham atu, ma sôm, “O
Damaŋ, undambê ti nom ŋadau. Aö wampiŋ
am bu am tôc nem yom ŋa-ŋandô asê têŋ lau
naŋ sêŋgwiniŋ dau, ma siŋ kwi têŋ lau naŋ
gauc gêm bu ŋac lau tigauc ma sêŋyalê gêŋ
hoŋ. Aêc, Damaŋ, am kôm bocdinaŋ kêkuc
am daôm nem atac whiŋ.
22 “Damaŋ kêŋ gêŋ hoŋ sip aö amaŋ. Lau
daŋ sêŋyalê Atu dom, Damba tawasê kêyalê
iŋ. Ma lau daŋ sêŋyalê Damba dom, tigeŋ
iŋ ndê Atu kêyalê iŋ, ma lau naŋ Atu dau
atac whiŋ bu tôc iŋ asê têŋ ŋac, naŋ sêŋyalê
Damba.”
23 Ma iŋ kac dau kwi ma sôm têŋ iŋ ndê
ŋgacsêŋomi tawasê, “Atac ŋayham tu mac alic
gêŋ hoŋ dindec-ŋga.
24 Aö wasôm têŋ mac bu propet ti kiŋ
daêsam atac whiŋ bu sêlic gêŋ naŋ mac alic
su, magoc sêlic dom. Ma ŋac atac whiŋ bu
sêŋgô yom naŋ mac aŋgô su, magoc sêŋgô
dom.”

Yom gôliŋ pi lau meŋpaŋ yac-ŋga
(Mat 22:34-40; Mak 12:28-31)

25 Têŋ ndoc daŋ gwalam akwa yomsu-ŋga
daŋ tisa bu êŋsahê Yisu. Ma iŋ ndac Yisu
bocdec bu, “Kêdôhôŋwaga, aö wakôm sake,
dec Anötö oc kôc aö sa wambo taŋli ŋapaŋ
yêc undambê?”
26 Ma Yisu sôm, “Am kêyalê yomsu hoŋ
naŋ Anötö kêŋ têŋ Moses. Ma yomsu dau
sôm bu am kôm sake?”
27 Goc ŋgac dau sôm, “Yomsu daŋ sôm bu,
‘*Atac whiŋ Pômdau, am nem Anötö, ti am nem*
ŋalôm sambuc, ti gatôm sambuc, ti licwalô
sambuc ma ti am nem gauc sambuc.’ Ma
yomsu daŋ tiyham sôm bu, ‘*Atac whiŋ lau*
meŋpaŋ am, tôm am tac whiŋ am daôm.’ ”
28 Ma Yisu sôm, “Am sôm solop. Kôm
bocdinaŋ, dec am oc ndöc tamli ŋapaŋ.”
29 Magoc ŋgac dau gauc gêm bu tôc asê bu
iŋ ŋgac gitêŋ, dec ndac Yisu, “Ma lau asa sêti
aneŋ lau meŋpaŋ aö-ŋga?”
30 Yisu ô iŋ ndê yom ŋa yom gôliŋ daŋ
bocdec bu, “Ŋgac Israel-ŋga daŋ kêsêlêŋ mbo
seŋ akêŋ Jerusalem ma bu sip têŋ malac
Jeriko ndi, ma lau kaŋ sêkôc iŋ dôŋ. Ŋac
sêkôc iŋ ndê ŋakwê su, sic iŋ tisac e kêpiŋ bu
mbac ndu, goc sêhu iŋ siŋ yêc ma sêlhö si.
31 Tiŋambu dabuŋsiga Israel-ŋga daŋ
kêsêlêŋ mbo seŋ tigeŋ dinaŋ meŋ, ma têŋ
ndoc iŋ gêlic ŋgac dau, naŋ kêlêc iŋ ma kölhö
gi.
32 Malô goc ŋgac Israel-ŋga daŋ akêŋ †Li-
wai ndê toŋ meŋ hôc asê, gêlic ŋgac dau, ma
kêlêc iŋ ma kêsêlêŋ gi.
33 Tiŋambu ŋgac Samaria-ŋga daŋ kêsêlêŋ
mbo seŋ dinaŋ, meŋ hôc asê, goc gêlic ŋgac
dau ma tawalô iŋ.
34 Iŋ têŋ iŋ gi, kêgwasiŋ iŋ ndê gamboc ŋa
olib ŋakwi ti wain, goc kêpaŋ. Ma iŋ kêŋ iŋ
ndöc iŋ ndê doŋki ŋahô, kôc iŋ sa gi sôc andu
ŋacleŋ-ŋga daŋ, ma yob iŋ.
35 Galaŋsê bêbêc iŋ kêŋ mone denarii lu
têŋ andu ŋadau, ma sôm, ‘Nem yaom ŋgac
dindec. Ma mone dindec bu nditôm dom,
goc wakêŋ mone ŋatô tiyham têŋ ndoc aö
wambu wameŋ.’ ”

36 Ma Yisu ndac, “Am gauc gêm bocke?
Lau tö dinaŋ si asa iŋ ŋgac naŋ sip lau kaŋ
si amba, naŋ ndê ŋgac meŋpaŋ iŋ-ŋga?”
37 Goc ŋgac yomsu-ŋga sôm, “Ŋgac dê, naŋ
tawalô iŋ.” Ma Yisu sôm, “Am ndi ma kôm
bocdinaŋ. Tamwalô lau hoŋ ma nem ŋac
sa.”

Mata lu Maria

38 Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêŋsêlêŋ si e sêhôc
asê malac daŋ. Ma awhê daŋ, naŋ ndê ŋaê
Mata, kêgalêm Yisu bu neŋ gêŋ yêc iŋ ndê
andu.
39 Têŋ ndoc Yisu sôc gi ndöc, naŋ Mata ndê
asiwê Maria ndöc sic kêpiŋ Pômdau gahi-ŋga,
bu ŋgô iŋ ndê yom.
40 Tigeŋ Mata kôm gweleŋ atu tu ndê gêŋ-
ŋga. Iŋ têŋ Yisu meŋ ma ndac, “Pômdau, aö
taŋwasêŋ gakôm gweleŋ gambo! Aö asiŋwê
lec gêm aö sa dom, ma am gêlic ŋayham, me?
Sôm bu iŋ nem aö sa.”
41 Magoc Yisu ô iŋ ndê yom ma sôm,
“Mata, Mata, am hêgo daôm tu gêŋ daêsam-
ŋga.
42 Magoc lau hoŋ sêpônda gêŋ atu tigeŋ.
Maria tac whiŋ gêŋ ŋayham dau, ma lau daŋ
oc sêtôm dom bu sêkôc su yêc iŋ.”

11

Yom pi lêŋ dateŋ mbec-ŋga
(Mat 6:9-13; 7:7-11)

1 Têŋ bêc daŋ Yisu teŋ mbec mbo gameŋ
daŋ. Iŋ teŋ mbec pacndê, ma iŋ ndê ŋgac-
sêŋom daŋ sôm têŋ iŋ, “Pômdau, tôm Jon
kêdôhôŋ iŋ ndê sêŋomi, dec êmdôhôŋ yac bu
ateŋ mbec.”
2 Ma Yisu sôm, “Têŋ ndoc mac bu ateŋ
mbec, naŋ ateŋ bocdec bu:
Damaŋ, am nem ŋaê lau sênem dabuŋ
maŋ.
Mweŋ ti lau hoŋ si Pômdau.
3 Tôm bêc hoŋ kêŋ yac mba gö têŋ yac.
4 Suc yac mba sac kwi, bu lau hoŋ naŋ
sêkôm sac têŋ yac, naŋ asuc si sac ŋatôp
kwi bocdinaŋ.
Ma yob yac bu lêtôm tap yac sa dom.”
5-6 Ma iŋ gic têku yom ma sôm, “Akôc gauc
pi mac daôm nem lêŋ naŋ ateŋ gêŋ têŋ nem
dawami. Mboe am nem ŋacleŋ seŋ baliŋ-ŋga
daŋ meŋ hôc asê têŋ ôbwêc, ma am pônda gêŋ
daneŋ-ŋga bu kêŋ têŋ iŋ. Ma têŋ timaniŋhu
am bu têŋ am nem dawam daŋ ndi, ma sôm
têŋ iŋ, ‘Oê dawaŋ, kêŋ gö ŋatô têŋ aö bu
wakêŋ têŋ aö neŋ silip naŋ kwahic dec meŋ
hôc asê.’
7 Am gauc gêm bocke? Am dawam dinaŋ
oc ô nem yom yêc andu ŋalôm ma sôm, ‘Kêŋ
ŋawapac têŋ aö dom! Aö gac gatam ahuc su,
ma aneŋ balêkoc sêyêc bêc su. Gitôm dom bu
watisa ma wakêŋ gêŋ daŋ têŋ am!’ Iŋ oc sôm
bocdinaŋ, a?
8 Aö wasôm têŋ am, bu am nem dawam oc
tisa ma kêŋ gêŋ têŋ am, magoc iŋ oc kêŋ tu
am dawam iŋ-ŋga dom. Iŋ oc kêŋ gêŋ têŋ am
tôm am ndac, ŋahu bu am pônda daôm ma
mayam pac tu ndac iŋ-ŋga.
9 “Bocdinaŋ aö wasôm têŋ mac. Ateŋ gêŋ
têŋ Anötö, dec oc akôc ŋandô, aŋsalê iŋ ti ndê
lêŋ, ma oc atap sa, ma amati gatam, dec oc
lêc su têŋ mac.
10 Bu Anötö kêŋ gêŋ têŋ lau hoŋ naŋ sêndac
iŋ, ma lau hoŋ naŋ sêŋsalê iŋ ti ndê lêŋ, naŋ
oc sêtap sa, ma ŋac naŋ sêmati gatam, naŋ oc
lêc su têŋ ŋac.
11 “Damba daŋ, bu atuŋgac teŋ i, dec oc kêŋ
mboc wêm daŋ têŋ iŋ dom.
12 Ma atuŋgac bu ndac mbac ŋ agulu, goc
damba oc kêŋ gapiŋgap têŋ iŋ dom.
13 Mac lau sac, tigeŋ atoc nem balêkoc sa
ŋa gêŋ ŋayham-ŋayham. Magoc Damam naŋ
mbo undambê iŋ gitêŋ eŋ, ma oc kêŋ Ŋalau
Dabuŋ têŋ lau naŋ sêteŋ iŋ.”

Yisu ndê ŋaclai ŋahu
(Mat 12:22-32; Mak 3:23-27)

14 Têŋ ndoc daŋ Yisu soc ŋalau sac awha
mba daŋ su yêc ŋgac daŋ. Têŋ têm ŋalau sac
hu ŋgac awha mba dau siŋ, naŋ ŋgac dau gic
hu sôm yom asê, ma lau toŋ atu naŋ sêlic,
naŋ sêhêdaê.
15-16 Lau ŋatô bu sêŋsahê Yisu, dec sêndac
iŋ bu kôm gêŋ dalô daŋ bu tôc asê bu iŋ kôc
ŋaclai yêc Anötö ndê. Ma lau ŋatô sêsôm,
“Ŋalau sac si ŋadau †Belsebal kêŋ ŋaclai têŋ
Yisu, ma bocdinaŋ iŋ soc ŋalau sac su.”
17 Yisu kêyalê ŋac si gauc, ma sôm, “Lau
gameŋ daŋ bu sêwhê dau kôc, dec ŋac si
ŋacyo oc sêseŋ ŋac su. Ma gôlôwac daŋ bu
sêwhê dau kôc, dec ŋac oc sêlhac ŋaŋga dom,
ma ŋac si ŋacyo oc sêku ŋac dulu.
18 Ma Sadaŋ boc-dinaŋ. Iŋ bu kêŋ kisa
iŋ ndê ŋalau sac, dec iŋ ndê gôliŋ oc niŋga.
Bocke dec mac asôm bu aö gasoc ŋalau sac
su ŋa Belsebal ndê ŋaclai.
19 Mac asôm bu aö gakôc ŋaclai yêc Belse-
bal, dec gasoc ŋalau sac su. Ma bocke? Mac
nem sêŋomi naŋ sem gweleŋ sêsoc ŋalau sac-
ŋga sêwhiŋ, naŋ mac aŋgôliŋ yom dau pi ŋac
whiŋ, a? Ŋac oc sêlic mac nem yom bu so ma
sêmatôc mac!
20 Aö gasoc ŋalau sac ŋa Anötö ndê ŋaclai,
bocdinaŋ aŋyalê bu Anötö ndê ŋaclai bu nem
gôliŋ gêŋ hoŋ, naŋ hôc asê mac su.
21 “Sadaŋ iŋ gitôm ŋgac ti licwalô atu naŋ
kôc iŋ ndê wapa siŋ-ŋga, ma yob iŋ ndê
andu. Oc tôm dom bu lau sêŋgaho ŋgac kaiŋ
dinaŋ ndê gêŋ daŋ.
22 Tigeŋ ŋgac ti licwalô atu naŋ hôc gêlêc
iŋ ndê bu ndic siŋ têŋ iŋ ma ku iŋ dulu, dec
iŋ oc kôc iŋ ndê wapa siŋ-ŋga su, ma whê iŋ
ndê wapa hoŋ kôc.

23 “Asa naŋ kalhac whiŋ aö dom, naŋ ti
aneŋ ŋacyo. Ma asa naŋ gic lau sa sêtêŋ aö
sêmeŋ dom, naŋ soc ŋac su yêc aö.”

Ŋalau sac sêŋsalê mala naŋ yêc ŋambwa
(Mat 12:43-45)

24 “Têŋ ndoc ŋalau sac daŋ sa yêc ŋamalac
daŋ, naŋ gitôm iŋ kêgihi mbo gameŋ sawa
ma kêsalê mala êŋwhaŋ dau-ŋga. Tigeŋ têŋ
ndoc iŋ tap sa dom, naŋ iŋ oc sôm têŋ dau,
‘Aö wambu wandi wasôc andu naŋ aö gahu
siŋ su.’
25 Ma iŋ oc mbu ndi, ma tap sa bu ŋamalac
dau ndê ŋalôm yêc ŋambwa, gitôm andu sawa
naŋ sêmasaŋ ŋawasi sa.
26 Dec iŋ oc sa ndi, kôc ŋalau sac 7 naŋ
sac sambuc sêhôc gêlêc iŋ su, naŋ sêmeŋ, ma
ŋac hoŋ oc sêsôc andu dinaŋ sêndi ma sêmbo
dinaŋ. Bocdinaŋ ŋawapac naŋ tap ŋamalac
dau sa, naŋ hôc gêlêc ŋawapac ŋamata-ŋga-
ŋga su.”
27 Yisu sôm yom dinaŋ, ma awhê daŋ
yêc lau toŋ atu ŋalôm ta yom ma sôm, “Am
dinam naŋ kôc am ma kêŋ su am, naŋ tap
Anötö ndê mwasiŋ sa su.”
28 Ma Yisu sôm, “Lau naŋ sêŋgô Anötö ndê
yom ma sêkôc sa ti daŋga wambu, naŋ oc
sêtap Anötö ndê mwasiŋ sa hôc gêlêc su.”

Lau sêndac Yisu bu kôm gêŋ dalô
(Mat 12:38-42)

29 Lau daêsam naŋ sêmbo sêwhiŋ Yisu, naŋ
si toŋ kêsôwec ŋapaŋ. Ma iŋ sôm, “Lau têm
dindec-ŋga ŋac lau sac. Sêndac gêŋ dalô,
magoc Anötö oc tôc gêŋ dalô tigeŋ têŋ ŋac,
tôm gêŋ dalô naŋ iŋ kôm pi Jona.
30 Anötö kêkiŋ Jona têŋ lau Ninewa gitôm
gêŋ dalô daŋ, ma ŋalêŋ tigeŋ gêŋ naŋ oc
hôc asê Ŋamalac ndê Atu, naŋ oc ti lau têm
dindec-ŋga si gêŋ dalô.
31 “Muŋ-ŋga, Kwin Siba-ŋga* kêsêlêŋ seŋ
baliŋ, bu ŋgô Kiŋ Solomon ndê yom ti gauc
atu-tu. Ma kwahic dec ŋgac naŋ hôc gêlêc
Solomon su mbo dec, tigeŋ lau têm dindec-
ŋga sêpu iŋ ndê yom. Tu dinaŋ-ŋga, kwin
dau oc tisa akêŋ lau batê têŋ ndoc Anötö oc
êmatôc lau, ma iŋ oc hoc lau têm dindec-ŋga
si sac asê.
32 Ma ŋalêŋ tigeŋ, têŋ bêc ŋambu-ŋga lau
Ninewa oc sêtisa sêwhiŋ lau têm kwahic dec-
ŋga, ma ŋac oc sêhoc lau dindec si sac asê.
Ŋahu bu lau Ninewa sêŋgô Jona ndê yom ma
sem si ŋalôm kwi. Ma kwahic dec, ŋgac naŋ
hôc gêlêc Jona su mbo dec, tigeŋ lau kwahic
dec-ŋga sem dau kwi dom.”

Ŋamalac si tandô gitôm ya ŋawê
(Mat 6:22-23)

33 “Yac datuŋ lam asê tu bu dasiŋ kwi me
taŋgatöc ŋa suc ahuc dom. Mba! Dakêŋ
êŋgalêŋ lhu, bu lau naŋ sêsôc sêmeŋ naŋ sêlic
ŋawê.
34 “Am nem tanôm gitôm ya ŋawê naŋ tôc
seŋ têŋ am. Bocdinaŋ am nem tanôm bu wê
am sa lêŋ ŋayham, dec am oc gacgeŋ mbo
ŋawê ŋalôm. Magoc tanôm bu wê am sa lêŋ
sac-ŋga, dec am gacgeŋ mbo ŋasec ŋalôm.
35 Tu dinaŋ-ŋga dec yob daôm ŋapep bu
ŋawê naŋ yêc nem ŋalôm, naŋ mbac e ŋasec
sa dom.
36 Ma am bu sap lêŋ ŋawê-ŋga dôŋ ŋapaŋ,
ma ndic ahê lêŋ ŋasec-ŋga, dec ŋawê oc nem
am nem ŋalôm sambuc ahuc, tôm lam daŋ
pô am.”

Yisu pu lau Palêsai ti lau yomsu-ŋga

37 Yisu gic bata yom dinaŋ su, goc Palêsai
daŋ kêgalêm iŋ bu neŋ gêŋ whiŋ iŋ. Yisu sôc
ŋgac dau ndê andu gi ma ndöc sic ndöc tebo.
38 Ma Palêsai dau hêdaê bu Yisu gêŋ gêŋ
magoc kêgwasiŋ amba muŋ su dom.
39 Goc Pômdau sôm têŋ iŋ, “Mac lau Palêsai
atôm laclhu ti pele naŋ sêŋgwasiŋ ŋadômbwê-
ŋga ŋawasi sa, magoc ŋalôm ŋadômbwi yêc
dôŋ yêc. Bu mêtê tamgatu gêŋ ma mêtê sac
hôc mac nem ŋalôm ahuc.
40 Mac lau gauc mbasi-ŋga. Anötö naŋ
kêmasaŋ ŋamalac ŋamlic ti gêŋ awê-ŋga naŋ
kêmasaŋ ŋalôm-ŋga whiŋ.
41 Tamwalô lau ŋalôm sawa, ma akêŋ nem
ŋalôm sambuc tu anem ŋac sa-ŋga, ma boc-
dinaŋ dec mac nem ŋamlic ti ŋalôm whiŋ oc
ŋawasi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga.
42 “Oyaê. Mac lau Palêsai awhê nem gêŋ
ôm-ŋga sauŋ-sauŋ hoŋ kôc ti toŋ amaŋlu, ma
akêŋ toŋ tigeŋ ti da têŋ Anötö. Mac akôm gêŋ
sauŋ dinaŋ, tigeŋ mac ahu gêŋ atu siŋ. Mac
amatôc lau si yom ŋapep dom, ma atac whiŋ
Anötö su dom. Gêŋ sauŋ naŋ mac akôm,
iŋ ŋayham, magoc akôm yêc gêŋ atu-tu whiŋ
bocdinaŋ.
43 Oyaê. Mac lau Palêsai atac whiŋ bu
andöc lau tiwaê si pôŋ yêc lôm wê-ŋga, ma
atac whiŋ bu lau sêtoc mac sa atôm lau tiwaê
yêc malac lôm.
44 Oyaê. Tu mêtê sac naŋ hôc mac
nem ŋalôm ahuc, dec mac atôm nom naŋ
sêŋsuhuŋ ŋgac batê daŋ yêc ŋalôm, ma lau
sêŋyalê dom ma sêŋsêlêŋ sêmbo ŋahô.”
45 Gwalam akwa yomsu-ŋga daŋ ŋgô Yisu
ndê yom dinaŋ ma sôm, “Kêdôhôŋwaga, am
sôm yom dinaŋ pi lau Palêsai, ma am pu yac
lau yomsu-ŋga whiŋ.”
46 Ma Yisu sôm, “Oyaê. Mac lau yomsu-ŋga
akêŋ yomsu daêsam têŋ lau naŋ kêŋ wapac
ŋac ŋandô, tigeŋ mac daôm akôm gêŋ daŋ
bu anem ŋac sa tu sêhôc ŋawapac dinaŋ-ŋga
dom.

* **11:31:** Kwahic dec dasam gameŋ Siba-ŋga bu ‘Arabia.’ Miŋ pi Kwin Siba-ŋga sêto yêc 1 Kiŋ 10:1-13.

47 “Oyaê. Mac amasaŋ sêhô bu atoc propet
akwa-kwa sa, magoc mac daôm apami sic
propet dau ndu.
48 Bocdinaŋ mac atôc asê bu mac alic gêŋ
naŋ apami sêkôm, naŋ bu ŋayham.
49 Anötö kêyalê gêŋ hoŋ, dec hoc yom
asê gwanaŋ pi mac apami bocdec bu, ‘*Aö
waŋkiŋ lau propet ma lau aposel sêtêŋ ŋac
sêndi, magoc ŋac oc sêndic propet ŋatô ndu, ma
sêkôm mêtê sac têŋ ŋatô.’*
50 Bocdinaŋ mac lau têm dindec-ŋga oc
awêkaiŋ ŋagêyô awhiŋ apami, tu propet hoŋ
si dac naŋ sêkêc siŋ-ŋga, têŋ têm ŋamata-ŋga
andô e meŋ.
51 Aêc, Abel iŋ ŋgac ŋamata-ŋga, ma Sekaria
iŋ ŋgac ŋambu-ŋga, propet naŋ ŋac sic ndu
yêc lôm dabuŋ, ma alta naŋ kalhac lôm
dabuŋ ŋasactô, naŋ ŋalhu. Aêc, aö wasôm têŋ
mac, lau têm kwahic dec-ŋga oc sêtap matôc
sa pi lau hoŋ dinaŋ si dac.
52 “Oyaê. Lau daêsam takwê mac gwalam
akwa yomsu-ŋga bu awhê Anötö ti ndê lêŋ
sa têŋ ŋac, magoc mac am ŋac sa ŋapep dom.
Mac atôm lau naŋ sêyob ki gatam-ŋga, ma
sêtec bu sêkac sa têŋ lau naŋ bu sêsôc sêndi.
Mac daôm aŋyalê Anötö ti asôc iŋ ŋapu dom,
ma mac alhac lau naŋ bu sêŋyalê iŋ ti sêsôc
iŋ ŋapu, naŋ ahuc.”
53 Yisu gic bata yom dinaŋ ma hu andu
dau siŋ. Ma lau Palêsai ti lau naŋ sêndôhôŋ
yomsu, naŋ sic hu sêkêŋ kisa iŋ ŋandô. Ŋac
sêndac iŋ pi gêŋ daêsam,
54 sêŋsahê bu sêtim iŋ bu sôm yom giso, dec
oc tôm bu sêmatôc iŋ.

12

Yisu ndê yom ŋatô
(Mat 10:26-33)

1 Têŋ têm dinaŋ lau daêsam andô, tausen
ma t ausen, sêkôm mwasac bu sêtigasuc Yisu
e sêŋgapiŋ dau sa. Ma Yisu sôm yom têŋ
iŋ ndê ŋgacsêŋomi bocdec bu, “Ayob daôm
ŋapep bu lau Palêsai si mêtê sac lom mac
dom. Ŋac sêsôm yom ŋayham magoc ŋac dau
sêkôm ŋandô sa dom. Mêtê dau gitôm yist
naŋ tôm bu nem bolom ahuc ŋagahô eŋ.
2 Gêŋ hoŋ naŋ lau sem ahuc, ma gêŋ hoŋ
naŋ yêc siŋ dau, naŋ oc meŋ sa tiawê.
3 Yom bocke naŋ mac asôm têŋ daôm têŋ
ôbwêc, naŋ lau oc sêŋgô têŋ acsalô. Ma
yom naŋ mac asôm malô têŋ daôm yêc andu
ŋalôm, naŋ oc sêsôm asê yêc malac lôm.
4 Aneŋ lau mac aŋgô. Atöc lau naŋ bu
sêndic mac ndu-ŋga dom, bu tiŋambu ŋac
sêtôm dom bu sêkôm gêŋ daŋ tiyham têŋ
mac.
5 Tigeŋ aö wasôm têŋ mac bu atöc Anötö,
ma asôc iŋ ŋapu. Bu têŋ ndoc mac ambac
ndu su, iŋ ndê ŋaclai yêc bu tuc mac asip
lambwam andi. Aêc, aö wasôm têŋ mac, atöc
iŋ!
6 “Akôc gauc pi mbac kecsoc naŋ lau sêlic
bu gêŋ ŋambwa. Tigeŋ Anötö oc êŋlhiŋ ŋac si
daŋ siŋ dom.
7 Ma Anötö tac whiŋ mac hôc gêlêc mbac
sauŋ-sauŋ daêsam su. Yomandô! Anötö
kêyalê mac e pi sa, gitôm iŋ sê mac nem
kêclauŋ hoŋ sa timala. Bocdinaŋ atöc daôm
dom.
8 “Aö wasôm têŋ mac bu asa naŋ sôm asê
yêc lau aŋgô-ŋga bu iŋ kêŋ whiŋ aö, naŋ
Ŋamalac ndê Atu oc sôm ŋamalac dau ndê ŋaê
asê yêc Anötö ndê aŋela aŋgô-ŋga.
9 Tigeŋ asa naŋ sêc iŋ ndê kêŋ whiŋ aö-ŋga
ahuc yêc lau aŋgô-ŋga, naŋ Ŋamalac ndê Atu
oc sêc iŋ ahuc yêc Anötö ndê aŋela aŋgô-ŋga
bocdinaŋ.
10 Asa naŋ bu sôm yom sac pi Ŋamalac ndê
Atu, tigeŋ tiŋambu kac ndê ŋalôm kwi, naŋ
Anötö oc suc iŋ ndê sac kwi. Tigeŋ asa naŋ
sôm yom sac sambuc pi Ŋalau Dabuŋ, naŋ
Anötö oc suc iŋ ndê sac kwi dom.
11 “Tiŋambu lau oc sêkôc mac dôŋ tu mac
akêŋ whiŋ aö-ŋga. Ŋac oc sêwê mac atêŋ
lau bata Israel-ŋga andi, bu sêmatôc mac yêc
ŋac si lôm wê-ŋga. Ma ŋac oc sêkêŋ mac
alhac gôliŋwaga ma lau ti ŋaclai aŋgô-ŋga
bocdinaŋ. Têŋ ndoc dinaŋ, ahêgo daôm tu
yom asôm ma aô têŋ ŋac-ŋga dom.
12 Bu Ŋalau Dabuŋ oc êndôhôŋ mac ma kêŋ
yom têŋ mac tu asôm-ŋga têŋ ndoc dinaŋ.”

Yom gôliŋ pi ŋgac ti lêlôm

13 Ŋgac daŋ yêc lau toŋ atu dinaŋ ŋalôm
ndac Yisu bocdec bu, “Kêdôhôŋwaga, sôm têŋ
aö dôwaŋ bu whê damaŋ ndê wapa lêŋsêm
kôc ma kêŋ ŋatô têŋ aö.”
14 Magoc Yisu sôm, “Am ŋgô su naŋ. Anötö
kêyaliŋ aö sa ti am nem ŋgac êmatôc yom-ŋga
me ŋgac whê wapa kôc-ŋga dom.”
15 Goc iŋ sôm têŋ lau hoŋ, “Ayob daôm
ŋapep bu tamgatu wapa nom-ŋga dom. Bu
ŋamalac si ŋahu sêmbo tali-ŋga sip awa ti
wapa daêsam naŋ sic sa-ŋga, naŋ dom.”
16 Ma iŋ sôm yom gôliŋ daŋ têŋ ŋac bocdec
bu, “Ŋgac ti lêlôm daŋ mbo, ma gêŋ naŋ iŋ sô
yêc ndê nom gêm ŋandô daêsam andô.
17 Dec iŋ gauc gêm têŋ dau, ‘Aö wakôm
sake? Aneŋ andu wakêŋ gêŋ ŋandô sôc-ŋga
oc nditôm dom.’
18 Bocdinaŋ dec iŋ sôm, ‘Aö wakôm gêŋ
bocdec. Aö waseŋ andu akwa-kwa hoŋ su,
ma wakwê andu wakuc ŋatô naŋ atu andô.
Ma yêc dinaŋ, aö wandic aneŋ gêŋ ŋandô ti
wapa hoŋ sa.
19 Ma aö wasôm têŋ dauŋ, “Aö gac gêŋ
ŋayham daêsam sa, gitôm bu oc wambo yala
daêsam. Aö waŋwhaŋ dauŋ, ma waneŋ ti
wanôm gêŋ ma watisambuc.” ’
20 Magoc Anötö sôm têŋ iŋ, ‘Am ŋgac gauc
mbasi-ŋga! Ôbwêc dec am oc mbwac ndu.
Ma wapa naŋ am gic sa tu daôm-ŋga, naŋ oc
ti asa ndê?’ ”

21 Goc Yisu sôm, “Lau hoŋ naŋ sic wapa
daêsam sa tu dau-ŋga, magoc sêmbo sêtôm
lau ŋalôm sawa tu sêŋyalê Anötö ti ndê mêtê
dom-ŋga, naŋ lau gauc mbasi-ŋga bocdi-
naŋ.”

Dahêgo dauŋ dom
(Mat 6:25-34)

22 Ma Yisu sôm têŋ iŋ ndê ŋgacsêŋomi, “Boc-
dinaŋ dec aö wasôm têŋ mac, ahêgo daôm tu
gêŋ aneŋ-ŋga, me tu ŋakwê asôc-ŋga dom.
23 Bu Anötö kêŋ mac ambo tamli, ma gêŋ
dinaŋ iŋ gêŋ atu. Gêŋ daneŋ-ŋga iŋ gêŋ atu
dom. Ma Anötö kêŋ mac nem ŋamlic ŋagêŋ
hoŋ. Dinaŋ iŋ gêŋ atu, ma ŋakwê asôc-ŋga iŋ
gêŋ atu dom.
24 “Akôc gauc pi mbac ko. Ŋac sêsô gêŋ
dom, ma sic gêŋ ŋandô sa dom. Ŋac si andu
gêŋ ŋandô-ŋga mbasi, tigeŋ Anötö gôlôm ŋac.
Ma Anötö tac whiŋ mac ŋamalac hôc gêlêc
mbac hoŋ su.
25 Ma mac nem asa, bu hêgo dau dec oc
tôm bu ndic têku ndê têm mbo tali-ŋga?
26 Mac atôm dom bu akôm gêŋ sauŋ andô
dinaŋ, bocdinaŋ tu sake-ŋga mac ahêgo
daôm pi gêŋ ŋatô?
27 “Ma akôc gauc pi ŋaola ŋayham naŋ sêpo
sêlhac kwaŋ ŋalôm. Sêkôm gweleŋ dom, ma
sêmasaŋ ŋakwê dom, tigeŋ aö wasôm têŋ
mac, bu Kiŋ Solomon iŋ sôc ŋakwê ŋayham
andô, magoc iŋ ndê gôlôŋ ti ŋawasi hôc gêlêc
ŋaola dinaŋ daŋ su dom.
28 O mac lau naŋ akêŋ whiŋ gwalec, aŋgô!
Kwaŋ ti ŋaola nom-ŋga sêlhac bêc daêsam
dom, ma lau oc sêkêŋ ya neŋ su, magoc
Anötö kêŋ gêŋ dau ti ŋadalô ŋayham ma yob
ŋapep. Ma bocdinaŋ, aŋyalê bu yom ŋandô,
Anötö oc yob mac ma kêŋ ŋakwê têŋ mac
whiŋ.
29 Ahêgo daôm pi gêŋ aneŋ ti anôm-ŋga
dom, ma ambo ti ŋalôm ŋawapac dom.
30 Lau sambuc naŋ sêŋyalê Anötö dom,
naŋ sêhêgo dau pi gêŋ kaiŋ dinaŋ ŋapaŋ,
magoc Damam undambê-ŋga kêyalê su bu
mac apônda gêŋ dau.
31 Ahêgo daôm tu gêŋ dinaŋ-ŋga dom,
magoc akôm ŋaŋga bu atap malam sa yêc
Anötö ndê gôliŋ ŋapu. Ma iŋ oc yob mac tu
gêŋ nom-ŋga-ŋga whiŋ.
32 O aneŋ lau, atöc daôm dom. Bu mac
nem Damam undambê-ŋga tac whiŋ bu ti
mac nem Kiŋ ma kôc mac sa andöc iŋ ndê
gôliŋ ŋapu.”

Taŋsalê awa ŋandô undambê-ŋga
(Mat 6:19-21)

33-34 “Aö wasôm têŋ mac, bu gameŋ bocke
naŋ mac nem awa yêc, naŋ mac oc ahê gauc
pi ma atac whiŋ ŋapaŋ. Bocdinaŋ akêŋ nem
wapa nom-ŋga têŋ lau sênemlhi, ma akêŋ
nem awa tu anem lau ŋalôm sawa sa-ŋga.
Ma apo gêŋ undambê-ŋga sa ti nem awa
ŋandô, naŋ oc yêc ŋayham ŋapaŋ. Lau kaŋ oc
sêtôm dom bu sênem kaŋ, ma gêŋ daŋ oc kôm
tisac dom.”

Tamasaŋ dauŋ tu Pômdau mbu meŋ-ŋga
(Mat 24:42-51)

35-36 “Amasaŋ daôm ŋapep. Ambo atôm
lau akiŋ naŋ sêsôc ŋakwê gweleŋ-ŋga sa, ma
sêtuŋ si lam asê ma sêhôŋ si ŋadau bu mbu
meŋ akêŋ mwasiŋ nem awhê-ŋga. Têŋ ndoc
ŋac si ŋadau mbu meŋ ma êmati gatam, naŋ
ŋac oc sêkac gatam sa têŋ iŋ ŋagahô.
37 Ŋadau bu mbu meŋ ma tap lau akiŋ
sa, naŋ sêmasaŋ dau gwanaŋ ma sêhôŋ iŋ
sêmbo, dec ŋac oc sêtap mwasiŋ atu sa yêc
iŋ. Aö wasôm yomandô, ŋadau dau oc meŋ,
sôc ŋakwê tôm lau akiŋ sêsôc, kêŋ ŋac sêndöc
tebo, ma nem akiŋ ŋac.
38 Ŋadau bu meŋ têŋ timaniŋhu me têŋ
ôbwêc lôm, ma tap ŋac sa sem ali ma sêhôŋ
iŋ sêmbo, dec iŋ oc êmwasiŋ ŋac êŋlêc.
39 Tigeŋ aŋgô su naŋ! Lau kaŋ sêkêŋ puc
pi ndoc sêmeŋ-ŋga dom. Andu ŋadau daŋ, bu
êŋyalê ndoc naŋ ŋgac kaŋ daŋ oc meŋ, dec iŋ
oc yob iŋ ndê andu ŋapep bu ŋgac kaŋ dinaŋ
sôc meŋ dom.
40 Ma mac bocdinaŋ, amasaŋ daôm ŋapep
ma anem ali ŋapaŋ, bu Ŋamalac ndê Atu oc
mbu meŋ têŋ ndoc naŋ mac akêŋ batam,
naŋ dom.”
41 Têŋ dinaŋ Pita sôm, “Pômdau, am sôm
yom gôliŋ dinaŋ bu yac ŋgacsêŋomi aŋgô, me
bu lau hoŋ sêŋgô?”
42 Ma Pômdau ô yom ma sôm, “Mac nem
asa iŋ gitôm ŋgac akiŋ ŋayham ma ti gauc?
Ŋgac akiŋ kaiŋ dinaŋ ndê ŋadau bu lhö têŋ
gameŋ daŋ ndi, goc iŋ oc kêŋ iŋ yob lau
akiŋ ŋatô ma kêŋ gêŋ daneŋ-ŋga têŋ ŋac tôm
ŋandoc.
43 Ma têŋ ndoc ŋadau mbu meŋ ma tap iŋ
sa kôm iŋ ndê gweleŋ ŋapep mbo, naŋ iŋ oc
lic iŋ ŋayham ma kôm ŋayham têŋ iŋ.
44 Yomandô! Ŋadau oc kêŋ iŋ yob iŋ ndê
wapa hoŋ.
45 Magoc ŋgac akiŋ sac oc sôm têŋ dau,
‘Aneŋ ŋadau oc mbu meŋ ŋagahô dom.’ Goc
iŋ oc ndic lau akiŋ ŋatô, ma neŋ gêŋ ŋawahô
ti nôm wain e êŋiŋ iŋ.
46 Ŋadau oc mbu meŋ hôc asê têŋ bêc ti
acgatu naŋ ŋgac akiŋ dau kêŋ bata, naŋ
dom. Ma iŋ oc kêŋ ŋagêyô sac sambuc têŋ
iŋ, ma soc iŋ su ndi bu mbo whiŋ lau naŋ
daŋgapêc ma sêkêŋ whiŋ dom.
47 “Ŋgac akiŋ naŋ kêyalê gêŋ naŋ iŋ ndê
ŋadau tac whiŋ bu iŋ kôm, tigeŋ tec bu kôm
ma kêmasaŋ dau dom, naŋ oc tap ŋagêyô atu
sa.
48 Magoc ŋgac akiŋ naŋ kêyalê gêŋ naŋ
ŋadau tac whiŋ bu iŋ kôm, naŋ dom, dec
kôm mêtê sac naŋ gic waê bu iŋ tap ŋagêyô
sa, naŋ oc kôc ŋagêyô sauŋ. Lau hoŋ naŋ
sêtap mwasiŋ sa yêc Anötö, naŋ iŋ takwê ŋac
bu sêkôm gweleŋ ŋa mwasiŋ dinaŋ e nem

ŋandô. Ma ŋac naŋ sêtap mwasiŋ atu sa, naŋ
iŋ takwê ŋandô daêsam."

Lau oc sêwhê dau kôc tu Yisu-ŋga
(Mat 10:34-36)

49 Ma Yisu gic têku yom ma sôm, "Aö gasip
nom gameŋ bu wakêŋ ya êŋsahê lau nom-
ŋga, ma aö atac whiŋ bu ya dau lom asê
ŋagahô.
50 Aö dauŋ oc wahôc ŋawapac ti ŋandê atu,
naŋ gitôm busaŋgu kaiŋ daŋ tu waliŋ-ŋga.
Ma aö wapô sim dauŋ ŋandô e gêŋ dau ŋandô
sa.
51 Gauc nem bu aö gameŋ bu wahê
wamba lau dom. Mba! Tu aö-ŋga dec lau oc
sêwhê dau kôc.
52 Têŋ kwahic dec ma ndi, lau naŋ sêmbo
andu daŋ, naŋ oc sêwhê dau kôc tu aö-ŋga.
Lau amaŋdaŋ bu sêmbo, goc lu oc sêkêŋ kisa
tö, ma tö oc sêkêŋ kisa lu.
53 Tu aö-ŋga dec ŋac oc sêwhê dau kôc.
Damba lu atuŋgac oc sêkêŋ kisa dau, ma
dinda lu atuwê oc sêkêŋ kisa dau. Ma
lawawê akwa lu lawawê wakuc oc sêkêŋ
kisa dau bocdinaŋ."

Taŋyalê ndoc

54 Ma Yisu sôm têŋ lau toŋ atu, "Mac bu
alic dao yec sambuc daŋ puc pi meŋ, dec
mac asôm bu u oc ndic, ma u gic.
55 Ma muasa bu êŋsêlêŋ, dec mac asôm bu
gameŋ oc ŋandê sa, ma gameŋ ŋandê sa.
56 Mac lau atim yom lau-ŋga! Mac alic gêŋ
dalô nom-ŋga ti umboŋ-ŋga ma mac atôm
bu aŋyalê ndoc. Ma bocke dec mac alic gêŋ
hoŋ naŋ aö gakôm yêc nom, magoc mac nem
gauc sa pi aö neŋ ŋahu lec dom.
57 "Oc tôm bu mac aŋsahê gêŋ hoŋ tu bu
aŋyalê lêŋ bocke iŋ lêŋ gitêŋ, magoc tu sake-
ŋga mac akôm dom?
58 Aŋgô! Am asa naŋ nem tôp bu yêc
ŋamalac daŋ, ma iŋ bu wê am têŋ ŋgac êmatôc
yom-ŋga, naŋ goc êmsahê bu êmasaŋ yom
whiŋ iŋ têŋ ndoc amlu aŋsêlêŋ ambo seŋ.
Ma bocdinaŋ ŋgac dau oc kêŋ am têŋ ŋgac
êmatôc yom-ŋga dom. Bu mba, mboe ŋgac
êmatôc yom-ŋga o c kêŋ am têŋ ŋgac yob
gapocwalô-ŋga, ma iŋ oc kêŋ am sôc gapoc-
walô ndi.
59 Aö wasôm têŋ am bu am oc ndöc gapoc-
walô ŋapaŋ e am ndic nem tôp hoŋ pacndê."

13

Danem dauŋ kwi bu dandiŋaŋ dom

1 Têŋ ndoc dinaŋ lau ŋatô sêmbo sêwhiŋ
Yisu, ma ŋac sic miŋ yom pi lau Galili-ŋga
ŋatô. Lau dinaŋ sic domba ndu bu sêkêŋ ti
da, ma gôliŋwaga Pailot ndê lau sêmeŋ ma sic
ŋac ndu ma sêŋgaluŋ ŋac si dac whiŋ domba
si dac.
2 Yisu ŋgô ŋac si yom dau, goc ndac, "Mac
gauc gêm bocke? Lau Galili-ŋga dinaŋ si sac
hôc gêlêc lau Galili-ŋga ŋatô si sac su, ma
bocdinaŋ ŋawapac dinaŋ hôc asê ŋac, a?
3 Aö wasôm, mba! Tigeŋ mac bu anem
nem ŋalôm kwi dom, dec mac oc andiŋam.
4 Gauc nem andu baliŋ naŋ lau sêkwê yêc
Siloam, naŋ ku sa ma sec lau 18. M ac gauc
gêm bocke? Lau 18 dinaŋ si sac hôc gêlêc lau
Jerusalem-ŋga si sac, a?
5 Aö wasôm têŋ mac, mba! Tigeŋ mac bu
anem nem ŋalôm kwi dom, dec mac hoŋ oc
andiŋam."
6 Goc Yisu sôm yom gôliŋ daŋ bocdec bu,
"Yêc ŋgac daŋ ndê ôm wain-ŋga, a kiŋ daŋ
kalhac. Ma ŋgac dau gi kêsalê a kiŋ ŋandô,
magoc tap sa dom.
7 Dec iŋ sôm têŋ ŋgac naŋ yob iŋ ndê ôm,
'Tôm yala tö aö gameŋ kasalê ŋandô yêc a kiŋ
dindec, ma gatap sa dom. Lêŋ dulu, bu a dau
pôc gameŋ ahuc ma gêm ŋandô dom.'
8 Tigeŋ ŋgac yob ôm-ŋga sôm, 'Aneŋ ŋadau,
hu siŋ lhac yala daŋ tiyham. Aö wandic
gwelec ma wahôc nom pi ŋahu.
9 Iŋ bu nem ŋandô têŋ yala wakuc, dec oc
ŋayham. Ma bu nem ŋandô dom, naŋ goc am
lêŋ dulu.' "

Yisu kôm awhê bôliŋ daŋ ŋayham sa têŋ bêc Sabat-ŋga

10 Têŋ bêc Sabat-ŋga daŋ, Yisu kêdôhôŋ lau
mbo lôm wê-ŋga daŋ.
11 Ma awhê daŋ mbo, naŋ ŋalau sac kôm iŋ
ndöc bôliŋ tôm yala 18. Iŋ kêsêlêŋ kêŋköŋ ma
gitôm dom bu iŋ lhac solop.
12 Yisu gêlic iŋ ma ta iŋ meŋ, goc sôm, "O
awhê daôm, aö bu waseŋ gêŋ naŋ sô am dôŋ,
naŋ su."
13 Goc Yisu kêŋ amba sac iŋ, ma ŋagahô iŋ
kalhac tisolop, ma kêpiŋ Anötö.
14 Tigeŋ ŋgac bata naŋ yob lôm wê-ŋga
dinaŋ, iŋ tac ŋandê bu Yisu kôm awhê dinaŋ
ŋayham sa têŋ bêc Sabat-ŋga. Dec iŋ sôm
têŋ lau, "Bêc 6 yêc bu danem gweleŋ. Mac
bu atac whiŋ bu ŋayham sa, dec ameŋ têŋ
bêc Sabat-ŋga dom. Ameŋ têŋ bêc 6 dinaŋ
ŋadaŋ."
15 Magoc Pômdau ô iŋ ndê yom ma sôm,
"Mac lau atim yom lau-ŋga. Mac hoŋ akôm
gweleŋ têŋ bêc Sabat-ŋga têŋ ndoc mac amb-
wala nem doŋki ti makao su, ma awê ŋac
sêsa si bu sênôm bu.
16 Awhê dindec iŋ Abraham ndê apawê
daŋ, ma Sadaŋ sô iŋ dôŋ tôm yala 18 su. Tu
sake-ŋga dec tambwala iŋ su têŋ bêc Sabat-
ŋga dom?"
17 Yisu ndê yom dau kôm iŋ ndê ŋacyo hoŋ
maya atu. Tigeŋ lau daêsam atac ŋayham pi
gêŋ ŋayham hoŋ naŋ iŋ kôm.

Yom gôliŋ pi gêŋ ŋawhê sauŋ
(Mat 13:31-32; Mak 4:30-32)

18 Ma Yisu ndac lau dinaŋ, "Anötö ndê
gôliŋ kêsôwec ŋalêŋ bocke? Aö wanem
dôhôŋ pi gêŋ sake bu wawhê sa?

19 Anötö ndê gôliŋ gitôm ŋawhê sauŋ andô
daŋ, gitôm a soc ŋawhê. Ŋgac daŋ kôc sa gi
ma sô yêc ndê ôm, ma tiŋambu gêŋ dau po ti
a atu, ma mbac lôlôc-ŋga sêmeŋ sêhê si ŋaic
yêc ŋasaŋgac."

Yom gôliŋ pi yist
(Mat 13:33)

20 Ma iŋ sôm yom gôliŋ daŋ tiyham bocdec
bu, "Aö wanem dôhôŋ Anötö ndê gôliŋ pi gêŋ
sake bu wawhê sa?
21 Aö wanem dôhôŋ pi yist, naŋ awhê daŋ
kêŋ sip plawa lôŋ atu daŋ ma kêgaluŋ. Ma
ŋasawa sauŋ eŋ yist dinaŋ kôm plawa hoŋ
suŋ."

Gatam undambê-ŋga sauŋ andô

22 Tiŋambu Yisu kêsêlêŋ hêganôŋ
Jerusalem gi. Iŋ golom-golom malac atu-
tu ti sauŋ-sauŋ hoŋ, ma kêdôhôŋ lau.
23 Ma ŋamalac daŋ ndac iŋ, "Pômdau, Anötö
oc kôc lau tigeŋ-tigeŋ sa sêndöc undambê,
me lau daêsam?" Ma Yisu ô yom ma sôm têŋ
lau,
24 "Lau daêsam oc sêŋsahê bu sêsôc gatam
sêndi, magoc ŋac oc sêtôm dom, bu gatam
dau sauŋ andô. Bocdinaŋ akôm ŋaŋga bu
asôc gatam dau andi.
25 Andu ŋadau bu tisa ma ndic gatam ahuc,
dec mac oc alhac awê, amati gatam ma
asôm, 'Pômdau, lêc gatam su têŋ yac.' Magoc
iŋ oc sôm têŋ mac bu, 'Mac lau dinaŋ ameŋ
akêŋ nde? Aö kayalê mac dom.'
26 Ma mac oc asôm, 'Yac aŋ gêŋ ti anôm gêŋ
awhiŋ am, ma am kêdôhôŋ lau yêc yac mba
malac lôm.'
27 Tigeŋ iŋ oc sôm, 'Mac lau dinaŋ ameŋ
akêŋ nde? Aö kayalê mac dom. Alhö su yêc
aö, mac lau akôm sac-ŋga!'
28-29 Têŋ têm ŋambu-ŋga, mac oc alic Abra-
ham, Aisak ma Jakob ti p ropet akwa-kwa
hoŋ sêndöc Anötö ndê gameŋ undambê-ŋga.
Ma lau oc sêmeŋ akêŋ nom ŋabatiŋ hoŋ, ma
sêneŋ mwasiŋ atu yêc undambê. Magoc
Anötö oc êmasuc mac su andi ambo gameŋ
ahôc ŋandê-ŋga, ma yêc dinaŋ mac oc ataŋ,
ma mac nem lhôm êŋsiŋ pi dau.
30 Aŋgô su naŋ! Lau ŋatô naŋ kwahic dec
sêti lau ŋambu-ŋga, naŋ oc sêti lau ŋamata-
ŋga, ma lau ŋamata-ŋga oc sêti lau ŋambu-
ŋga."

Yisu taŋ pi lau Jerusalem-ŋga

31 Têŋ ndoc dinaŋ lau Palêsai ŋatô sêtêŋ
Yisu sêmeŋ ma sêsôm, "Hu gameŋ dindec siŋ
ma lhö ndi, bu Herod tac whiŋ bu ndic am
ndu."
32 Magoc Yisu sôm têŋ ŋac, "Mac andi asôm
têŋ Herod, giam pôm dinaŋ, 'Acsalô lec ma
laŋsê aö oc wasoc ŋalau sac su, ma wakôm
lau gêmbac ŋayham sa. Ma têŋ bêc titö-ŋga aö
oc wandic dabiŋ aneŋ gweleŋ.'
33 Aö oc wakôm aneŋ gweleŋ tôm bêc ŋatô,
ma tiŋambu aö watêŋ Jerusalem wandi. Mac
lau Israel-ŋga ac propet daêsam ndu su yêc
Jerusalem, ma bocdinaŋ dec aö gac waê bu
wapi wandi wawhiŋ.
34 "O Jerusalem, Jerusalem. Mac ac Anötö
ndê lau propet ndu, ma lau gitêŋ naŋ iŋ
kêkiŋ têŋ mac, naŋ mac atuc ŋa hoc ndu.
Ndoc daêsam aö tac whiŋ bu wandic mac lau
sa asôc Anötö ndê gôliŋ ŋapu tiyham, gitôm
mbac dalec dinda gic ŋatu sa sôc ŋamakê
ŋapu. Tigeŋ mac atec.
35 Bocdinaŋ Anötö oc hu mac ti nem andu
siŋ. Ma aö wasôm têŋ mac bu mac oc alic aö
tiyham dom e mac asôm, 'Tampiŋ Mesaya
naŋ meŋ gêm Pômdau aŋgô.' "

14

Yisu gêm ŋgac ŋamlic suŋ daŋ sa

1 Têŋ bêc Sabat-ŋga daŋ, Yisu sôc ŋgac bata
daŋ ndê andu gi bu neŋ gêŋ. Ŋgac bata dau
iŋ lau Palêsai si daŋ, ma ŋac si lau ŋatô tatiŋ
Yisu sêmbo.
2 Yisu gêlic ŋgac gêmbac daŋ ndöc, naŋ
amba ti gahi suŋ.
3 Goc iŋ ndac lau Palêsai ti gwalam akwa
yomsu-ŋga bocdec bu, "Yac bu dakôm lau
ŋayham sa têŋ bêc Sabat-ŋga, dec oc taŋgilì
yomsu Sabat-ŋga, me mba?"
4 Ŋac sem dôŋ ma sêô yom daŋ dom, goc iŋ
kêmasec ŋgac ti gêmbac dinaŋ, kôm iŋ ŋayham
sa, ma kêŋ iŋ kölhö gi.
5 Ma iŋ ndac ŋac, "Mac nem balê daŋ me
doŋki daŋ bu peŋ sip sê ŋalôm têŋ bêc Sabat-
ŋga, dec mac oc akôm sake? Mac oc ahê iŋ sa
pi meŋ, me ahu iŋ siŋ yêc?"
6 Ma ŋac sêtôm dom bu sêô iŋ ndê yom.

Datoc dauŋ sa dom

7 Yisu gêlic bu lau naŋ ŋgac bata dau
kêgalêm ŋac sa bu sêneŋ gêŋ sêwhiŋ iŋ, naŋ
atac whiŋ bu sêndöc pôŋ naŋ gic lau tiwaê
ŋawaê. Dec iŋ sôm yom gôliŋ daŋ têŋ ŋac
bocdec bu,
8 "Lau bu sêkêŋ aheŋ am bu neŋ mwasiŋ
nem awhê-ŋga, naŋ ndi ndöc lau tiwaê si
pôŋ dom. Mboe mwasiŋ ŋadau kêgalêm ŋgac
tiwaê daŋ naŋ hôc gêlêc am su.
9 Bu bocdinaŋ dec iŋ oc têŋ am meŋ ma
sôm, 'Kêŋ pôŋ ŋayham dindec têŋ ŋgac atu
dindec.' Ma am oc tisa ti mayam, ma ndi
ndöc pôŋ ŋambwa.
10 Boc-dinaŋ lau bu sêkêŋ aheŋ am bu neŋ
mwasiŋ, naŋ ndi ma ndöc pôŋ ŋambwa. Ma
mboe ŋadau oc meŋ ma sôm têŋ am, 'Aneŋ
silip, tisa ma mweŋ ndöc pôŋ ŋayham.' Ma
bocdinaŋ iŋ oc po am nem waêm sa yêc
ŋacleŋ hoŋ aŋgô-ŋga.
11 Ŋalêŋ tigeŋ, lau naŋ sêtoc dau sa, naŋ
Anötö oc êŋgwiniŋ ŋac. Ma lau naŋ sêŋgwiniŋ
dau, naŋ Anötö oc toc ŋac sa."

Tamwasiŋ lau ŋalôm sawa

12 Ma Yisu sôm têŋ ŋgac bata dau, “Am bu
ndê mwasiŋ bu lau sêneŋ sêwhiŋ am, naŋ
kêŋ aheŋ nem silip ti asidôwai, me lau ti
lêlôm naŋ sêndöc am nem malac, naŋ dom.
Am bu kôm bocdinaŋ, dec tiŋambu ŋac oc
sêkêŋ aheŋ am bu neŋ gêŋ whiŋ ŋac, ma
mwasiŋ dau ti am nem ŋagêyô.
13 Têŋ têm am ndê mwasiŋ daŋ, naŋ kêŋ
aheŋ lau ŋalôm sawa ti lau bôliŋ ma lau
tapec.
14 Ma bocdinaŋ am oc tap Anötö ndê
mwasiŋ sa. Ŋahu bu lau dinaŋ sêtôm dom
bu sêkêŋ gêŋ daŋ ô nem mwasiŋ têŋ kwahic
dec. Magoc têŋ ndoc lau gitêŋ sêtisa akêŋ lau
batê-ŋga, naŋ Anötö oc kêŋ ŋagêyô ŋayham
têŋ am.”

Yom gôliŋ pi mwasiŋ atu
(Mat 22:1-14)

15 Lau naŋ seŋ gêŋ sêwhiŋ Yisu, naŋ si
ŋgac daŋ ŋgô Yisu ndê yom dinaŋ ma sôm
têŋ iŋ, “Lau naŋ bu sêneŋ mwasiŋ atu yêc
Anötö ndê gameŋ undambê-ŋga, naŋ oc
atac ŋayham hôc gêlêc.”
16 Ma Yisu ô yom ma sôm, “Ŋgac daŋ
kêmasaŋ mwasiŋ atu daŋ, ma kêŋ aheŋ lau
daêsam.
17 Têŋ mwasiŋ dau ŋabêc iŋ kêkiŋ ŋgac
akiŋ daŋ bu sôm têŋ lau naŋ iŋ kêgalêm ŋac
sa bu, ‘Ameŋ, bu aö kamasaŋ gêŋ hoŋ su.’
18 Tigeŋ ŋac hoŋ sêtec bu sêmeŋ, dec
sêmasaŋ yom têŋ iŋ. Ŋgac daŋ sôm, ‘Aö waloc
dom, bu aö gamlhi nom daŋ su, ma kwahic
dec aö bu wasa wandi walic. Aö wateŋ am
bu hu aö siŋ.’
19 Ma daŋ sôm, ‘Aö waloc dom, bu aö
gamlhi makao amaŋlu, ma kwahic dec aö
bu wasa wandi ma waŋsahê ŋac tu sêkôm
gweleŋ-ŋga. Wateŋ am bu hu aö siŋ.’
20 Ma daŋ tiyham sôm, ‘Kwahic dec aö
gam awhê sa, bocdinaŋ gitôm dom bu
waloc.’
21 Bocdinaŋ ŋgac akiŋ dau mbu gi ma gic
miŋ yom dinaŋ têŋ iŋ ndê ŋadau. Ma yom
dau kôm ŋadau tac ŋandê, dec iŋ kêkiŋ ndê
ŋgac akiŋ tiyham ma sôm, ‘Ŋagahô sôc malac
atu ndi, ma kôc lau ŋalôm sawa ti lau bôliŋ
ma lau tapec sa sêmeŋ bu sêneŋ aö neŋ
mwasiŋ.’
22 Ma ŋgac akiŋ kôm bocdinaŋ, goc mbu
meŋ ma sôm, ‘Aneŋ ŋadau, aö gakôm gitôm
am sôm, ma ŋasawa yêc dôŋ yêc.’
23 Dec ŋadau sôm têŋ iŋ, ‘Sa seŋ ma gameŋ
ŋamakê-ŋga ndi, ma kac lau bu sêsôc sêmeŋ.
Aö tac whiŋ bu aneŋ andu meŋhu.
24 Yomandô aö wasôm têŋ mac, bu lau naŋ
aö gakêŋ aheŋ têŋ ŋamata-ŋga, naŋ si daŋ oc
neŋ aneŋ mwasiŋ dom.’ ”

Lêŋ taŋkuc Yisu-ŋga

25 Lau daêsam sêŋsêlêŋ sêwhiŋ Yisu, ma iŋ
kac dau kwi ma sôm têŋ ŋac,
26 “Asa naŋ têŋ aö meŋ ma bu êŋkuc aö,
naŋ atac whiŋ aö hôc gêlêc gêŋ hoŋ ndic
ŋawaê. Iŋ bu atac whiŋ damba me dinda, me
iŋ nawhê ma balêkoc, me asidôwai ti lhuwêi,
me iŋ dau ndê lêŋ mbo-ŋga hôc gêlêc iŋ ndê
atac whiŋ aö, dec oc tôm dom bu iŋ ti aneŋ
daŋ ma êŋkuc aö.
27 Asa naŋ bu êŋkuc aö, magoc tec bu hôc
ndê a gicso dau, naŋ gitôm dom bu êŋkuc aö.
28 “Mac nem daŋ bu kwê andu atu daŋ,
naŋ gêŋ ŋamata-ŋga iŋ oc ndöc sic ma kôc
gauc pi iŋ ndê mone ti gêŋ bu oc nditôm bu
kwê andu dau sa, me mba.
29 Iŋ bu kêŋ alhö sip nom ndi, magoc ndic
dabiŋ andu dom, dec lau naŋ sêlic, naŋ oc
sêsu iŋ susu,
30 ma sêsôm, ‘Ŋgac dindê gic hu kwê andu,
magoc gitôm dom bu ndic dabiŋ.’
31 “Ma kiŋ daŋ bu sa ndi bu ndic siŋ têŋ kiŋ
daŋ, dec gêŋ ŋamata-ŋga iŋ oc ndöc sic ma
kôc gauc pi iŋ ndê lau siŋ-ŋga 10,000, bu oc
sêtôm bu sêhôc gêlêc kiŋ dinaŋ ndê lau siŋ-
ŋga 20,000, me mba.
32 Iŋ bu lic bu ŋac sêtôm dom, dec iŋ oc
êŋkiŋ lau wamba-ŋga sêtêŋ kiŋ dinaŋ têŋ
ndoc iŋ mbo ahê, bu sêsôm yom wamba-ŋga.
33 “Bocdinaŋ akôc gauc ŋapep muŋ su, goc
ameŋ aŋkuc aö. Asa naŋ tec bu hu iŋ ndê gêŋ
hoŋ siŋ tu aö-ŋga, naŋ oc nditôm dom bu ti
aö neŋ daŋ.
34 “Gwêc so iŋ gêŋ ŋayham, tigeŋ ŋamakic
bu niŋga, oc dakôm ŋamakic sa tiyham ŋalêŋ
nde?
35 Gwêc so dau tisac su, ma boc-dinaŋ
tambaliŋ siŋ niŋga. Mac daŋamsuŋ bu yêc,
naŋ aŋgô aneŋ yom.”

15

Yom gôliŋ pi domba daŋ naŋ giŋga
(Mat 18:12-14)

1 Lau sêkôc takis-ŋga ma lau ŋatô naŋ lau
Palêsai sêsam ŋac bu lau sac, naŋ daêsam
sêtêŋ Yisu si bu sêŋgô iŋ ndê yom.
2 Ma lau Palêsai ti lau naŋ sêndôhôŋ
yomsu, naŋ sêtucdiŋ Yisu ma sêsôm, “Ŋgac
dau kôc lau sac sa, ma gêŋ gêŋ whiŋ ŋac.”
3 Dec Yisu sôm yom gôliŋ daŋ têŋ ŋac
bocdec bu,
4 “Mac nem ŋgac daŋ bu yob domba 100,
ma iŋ ndê domba daŋ bu niŋga, dec iŋ oc
kôm sake? Iŋ oc hu 99 siŋ sêmbo gameŋ
gapoŋ, ma êŋsalê domba naŋ giŋga su e iŋ
tap sa.
5 Ma têŋ ndoc iŋ tap sa, naŋ iŋ oc hu sac
bakêyac ti atac ŋayham atu.
6 Ma iŋ oc mbu têŋ ndê andu ndi, ma
êŋgalêm iŋ ndê lau meŋpaŋ iŋ-ŋga ti ndê
silip, ma sôm têŋ ŋac, ‘Mac atac ŋayham
awhiŋ aö, bu aö gatap aneŋ domba naŋ
giŋga su, naŋ sa.’

7 Aö wasôm têŋ mac, bu ŋalêŋ tigeŋ dinaŋ
Anötö ti aŋela undambê-ŋga oc atac ŋayham
atu tu ŋamalac sac daŋ naŋ gêm ndê ŋalôm
kwi, hôc gêlêc atac ŋayham tu lau gitêŋ 99
naŋ si yom me giso tu sênem dau kwi pi-ŋga
mbasi."

Yom gôliŋ pi mone naŋ giŋga

8 Ma Yisu sôm, "Ma akôc gauc pi awhê daŋ,
naŋ ndê mone silba amaŋlu sêndöc. Mone
daŋ bu niŋga, dec iŋ oc tuŋ lam asê ma sê
andu ŋa-basac sa, goc êŋsalê ŋapep e iŋ tap
mone dau sa.
9 Têŋ ndoc iŋ tap sa su, naŋ iŋ oc êŋgalêm
iŋ ndê silip ti lau meŋpaŋ iŋ-ŋga sêmeŋ
sêpitigeŋ ma sôm, 'Mac atac ŋayham awhiŋ
aö, bu aö gatap mone naŋ giŋga su, naŋ sa.'
10 Aö wasôm têŋ mac bu ŋalêŋ tigeŋ, Anötö
ti aŋela undambê-ŋga oc atac ŋayham atu,
têŋ ndoc ŋamalac kôm sac-ŋga daŋ gêm ndê
ŋalôm kwi."

Yom gôliŋ pi balê naŋ giŋga

11 Ma Yisu gic têku yom ma sôm, "Ŋgac daŋ
mbo ma iŋ ndê atuŋgac lu.
12 Ma balê sauŋ sôm têŋ damba, 'Damaŋ,
wapa lêŋsêm naŋ gic aö ŋawaê, naŋ kêŋ têŋ
aö.' Goc damba whê ndê wapa ti gêŋ hoŋ
kôc tu iŋlu-ŋga, ma kêŋ têŋ balê sauŋ tôm iŋ
ndac.
13 Ŋasawa sauŋ ma balê sauŋ dau gic iŋ
ndê gêŋ hoŋ sa, ma kölhö têŋ gameŋ baliŋ
daŋ gi. Ma yêc dindê iŋ kôm gêŋ hoŋ tôm
iŋ ndê atac whiŋ, ma kêyaiŋ ndê awa ti gêŋ
hoŋ.
14 Têŋ ndoc iŋ ndê mone hoŋ pacndê, naŋ
tôbôm atu gêm gameŋ dinaŋ ahuc ma iŋ
pônda dau.
15 Goc iŋ têŋ ŋgac atu daŋ yêc gameŋ dinaŋ
gi, ma kêsalê gweleŋ. Ma ŋgac dau kêŋ iŋ
gôlôm iŋ ndê bôc.
16 Gêŋ yô iŋ ŋandô, tigeŋ lau sêkêŋ gêŋ daŋ
têŋ iŋ tu neŋ-ŋga dom, ma boc-dinaŋ iŋ gauc
gêm bu neŋ gêŋ naŋ bôc seŋ.
17 Tiŋambu iŋ ndê gauc sa, ma iŋ sôm
têŋ dau, 'Damaŋ ndê lau akiŋ sêpônda gêŋ
daneŋ-ŋga dom. Tigeŋ gêŋ yô aö ndu tôm bu
wambac ndu-ŋga.
18 Aö walhö wambu watêŋ damaŋ wandi,
ma wasôm, "Damaŋ, aö gakôm mêtê sac têŋ
Anötö ma têŋ am.
19 Aö ŋgac sac, dec gitôm dom bu am sam
aö bu am atômŋgac tiyham. Lic aö gitôm am
nem ŋgac akiŋ daŋ."
20 Goc iŋ tisa ma mbu têŋ damba gi.
"Iŋ kêsêlêŋ mbo seŋ, ma damba gêlic iŋ
yêc ahê ma tawalô iŋ ŋandô, dec kêti têŋ iŋ
gi, gôlô iŋ dôŋ ma ŋgutô iŋ.
21 Magoc atuŋgac sôm têŋ iŋ, 'Damaŋ, aö
gakôm mêtê sac têŋ Anötö ma têŋ am. Aö
ŋgac sac, dec gitôm dom bu am sam aö bu am
atômŋgac tiyham.'
22 Tigeŋ damba sôm têŋ iŋ ndê lau akiŋ,
'Ŋagahô, akôc ŋakwê ŋayham ti atapa bu
iŋ sôc, ma akêŋ gôlôŋ amaŋatu-ŋga sôc iŋ
amba-atu.
23 Ma akôc makao ŋatu tôp ŋayham daŋ, ma
andic ndu. Yac oc dandê mwasiŋ atu ti atac
ŋayham,
24 bu yac gauc gêm bu aneŋ atuŋgac din-
dec mbac ndu su, magoc kwahic dec dalic
bu iŋ mbo tali. Iŋ giŋga su, ma datap iŋ sa
tiyham.' Ma ŋac hoŋ atac ŋayham.
25 "Têŋ ndoc dinaŋ balê dau dôwa kôm
gweleŋ mbo ôm, ma têŋ ndoc iŋ mbu meŋ
suŋ sa andu, naŋ iŋ ŋgô lau sêtê wê ti sêkôm
atac ŋayham atu.
26 Goc iŋ mbwêc ŋgac akiŋ daŋ meŋ ma
ndac iŋ bu, 'Lau lê sêkôm ŋanta ti atac
ŋayham tu sake-ŋga?'
27 Ma iŋ sôm, 'Am asim meŋ su ma iŋ
mbo ŋayham, ma bocdinaŋ dec damam gic
makao tôp ŋayham daŋ ndu, ma ndê mwasiŋ
atu.'
28 Yom dau kôm dôwa tac ŋandê atu, ma iŋ
tec bu sôc balaŋ ŋalôm ndi. Goc damba sa gi
ma kêmwaŋeŋ iŋ bu sôc ndi.
29 Tigeŋ iŋ sôm têŋ damba, 'Yala ŋeŋ su aö
gam akiŋ ti daŋaŋ wambu am. Tigeŋ am
kêŋ naniŋ ŋatu me gêŋ sauŋ daŋ têŋ aö bu
wandê mwasiŋ tu aneŋ silip-ŋga dom.
30 Kwahic dec am nem atômŋgac dinaŋ,
naŋ kêyaiŋ am nem awa ti wapa whiŋ
lauwhê seŋ-ŋga, naŋ mbu meŋ ma am gic
makao tu iŋ-ŋga.'
31 Magoc damba sôm, 'Aneŋ balê, am mbo
whiŋ aö ŋapaŋ, ma aneŋ gêŋ hoŋ ti am nem.
32 Tigeŋ am asim dindec naŋ yac gauc gêm
bu iŋ mbac ndu su, naŋ mbo tali. Iŋ giŋga
su, ma datap iŋ sa tiyham. Bocdinaŋ iŋ
lêŋ solop bu yac atac ŋayham atu ma dandê
mwasiŋ tu iŋ-ŋga.' "

16

Yom gôliŋ pi ŋgac yob wapa-ŋga

1 Ma Yisu sôm yom gôliŋ daŋ têŋ ndê
ŋgacsêŋomi bocdec bu, "Ŋgac ti lêlôm daŋ
mbo, ma lau sic miŋ têŋ iŋ bu ŋgac naŋ yob
iŋ ndê gêŋ, naŋ kêyaiŋ iŋ ndê wapa daêsam.
2 Dec iŋ ta ŋgac dau meŋ, ma sôm têŋ iŋ,
'Yom bocke dec gaŋgô pi am lec. Kwahic dec
am sa ndi ma sê gêŋ hoŋ sa ma êmasaŋ bapia
wapa-ŋga bu kêŋ têŋ aö. Bu aö oc watiŋ am
su yêc gweleŋ yob aneŋ wapa-ŋga.'
3 Dec ŋgac yob wapa-ŋga sôm têŋ dau, 'Aö
wakôm bocke? Aö neŋ ŋadau oc soc aö su
yêc aneŋ gweleŋ. Aneŋ licwalô gitôm dom
bu wakôm gweleŋ ôm-ŋga, ma aö mayaŋ bu
wateŋ gêŋ.
4 Aö kayalê gêŋ naŋ bu wakôm-ŋga, ma têŋ
ndoc ŋadau tiŋ aö su yêc aneŋ gweleŋ, dec
lau oc sêkôc aö sa ma sênem yaom aö yêc ŋac
si andu.'

5 Bocdinaŋ iŋ mbwêc lau naŋ si tôp yêc
iŋ ndê ŋadau, naŋ tigeŋ-tigeŋ sêtêŋ iŋ sêmeŋ.
Goc iŋ ndac ŋgac ŋamata-ŋga bocdec bu, ‘Am
nem tôp bocke yêc aö neŋ ŋadau?’
6 Ma ŋgac dau sôm, ‘Aneŋ tôp gitôm olib
ŋakwi sip lôŋ* 100.’ Goc ŋgac yob wapa-ŋga
sôm têŋ iŋ, ‘Am nem bapia tôp-ŋga kelec. Kôc
sa, ndöc sic ŋagahô, ma to bu am nem tôp
gitôm olib ŋakwi sip lôŋ 50.’
7 Goc iŋ sôm têŋ ŋgac tilu-ŋga, ‘Am nem tôp
bocke yêc?’ Ma ŋgac dau sôm têŋ iŋ, ‘Aneŋ
tôp gitôm bolom wit sip dalu atu-tu 100.’ Goc
ŋgac yob wapa-ŋga sôm, ‘Kôc nem bapia tôp-
ŋga, ma to bu am nem tôp gitôm dalu 80.’
8 “Goc ŋadau kêpiŋ ŋgac yob wapa-ŋga sac
dinaŋ, bu iŋ kôm gêŋ ti gauc. Lau sambuc
sêkôc awa nom-ŋga ma sêhê silip ŋac si lau.
Ŋalêŋ dinaŋ ŋac sêkôm gêŋ ti gauc sêhôc gêlêc
Anötö ndê lau.
9 Awa nom dindec-ŋga hê lau daêsam si
gauc tu sêkôm mêtê sac-ŋga. Magoc aö
wasôm têŋ mac bu akôc nem awa nom-ŋga
ma anem lau sa, ma ŋalêŋ dinaŋ ahê silip têŋ
daôm. Tiŋambu awa dau oc niŋga, magoc ŋac
oc sêkôc mac sa ti atac ŋayham têŋ ndoc mac
andöc undambê.”
10 Ma Yisu gic têku yom ma sôm, “Asa naŋ
yob gêŋ sauŋ ŋapep, naŋ oc yob gêŋ atu ŋapep
bocdinaŋ. Ma asa naŋ yob gêŋ sauŋ ŋapep
dom, naŋ oc yob gêŋ atu ŋapep dom.
11 Bocdinaŋ mac bu ayob awa nom-ŋga
ŋapep dom, dec Anötö oc kêŋ awa ŋandô têŋ
mac tu ayob-ŋga dom!
12 Ma mac bu ayob lau ŋatô si gêŋ ŋapep
dom, dec Anötö oc kêŋ gêŋ daŋ ti mac nem
gêŋ dom!
13 “Ŋamalac daŋ gitôm dom bu nem akiŋ
ŋadau lu, bu iŋ oc tec daŋ, ma atac whiŋ daŋ,
me oc sap daŋ dôŋ ma pu daŋ. Ma mac boc-
dinaŋ, gitôm dom bu atoc Anötö ma awa
nom-ŋga lu-lu sa ti mac nem ŋadau.”
14 Yisu sôm yom dinaŋ, ma lau Palêsai ŋatô
naŋ sêŋgô, naŋ sem tô iŋ. Ŋahu bu ŋac lau
atac whiŋ mone-ŋga.
15 Tigeŋ Yisu sôm têŋ ŋac, “Yêc ŋamalac
aŋgô-ŋga, mac lau dinaŋ atoc daôm sa bu
mac lau gitêŋ, magoc Anötö kêyalê mac nem
ŋalôm su. Gêŋ naŋ mac lau nom-ŋga atoc sa
bu gêŋ ŋayham kêlêc, naŋ Anötö gêlic gitôm
gêŋ sac sambuc.”

Yisu puc Anötö ndê yomsu dôŋ

16 Ma Yisu sôm, “Anötö kêŋ Moses ndê
yomsu ti propet si yom bu lau sêŋkuc e Jon,
Ŋgac Kêku Lau-ŋga hôc asê. Têŋ Jon ndê têm
ma meŋ, naŋ lau sêhoc ŋawaê asê pi Anötö
ndê gôliŋ. Ma lau daêsam sêkôm mwasac bu
sêsôc Anötö ndê gôliŋ ŋapu.
17 Gitôm bu undambê ti nom oc niŋga,
tigeŋ gitôm dom bu Moses ndê yomsu ŋalhô
atêc daŋ niŋga.
18 Ŋgac daŋ bu hu nawhê siŋ ma nem
awhê wakuc, naŋ kôm mêtê mockaiŋ-ŋga
yêc Anötö aŋgô-ŋga. Ma ŋgac naŋ gêm awhê
naŋ hu ndê akweŋ siŋ, naŋ kôm mêtê mock-
aiŋ-ŋga bocdinaŋ.”

Ŋgac ti lêlôm lu Lasarus

19 Ma Yisu sôm, “Ŋgac ti lêlôm daŋ mbo,
naŋ sôc ŋakwê ŋayham ma po dau sa ŋa gêŋ
ŋayham-ŋayham tôm bêc hoŋ.
20 Ma yêc iŋ ndê andu ŋamakê, ŋgac ŋalôm
sawa daŋ ndöc, naŋ ndê ŋaê Lasarus. Gam-
boc daêsam sem iŋ ŋamlic ahuc,
21 ma giam sêmeŋ ma sêndambwê gamboc
dau. Iŋ gêŋ yô iŋ, dec iŋ takwê bu neŋ gêŋ
ŋapopoc naŋ peŋ akêŋ ŋgac ti lêlôm ndê tebo,
magoc mba.
22 Têŋ bêc daŋ ŋgac ŋalôm sawa dinaŋ
mbac ndu, ma aŋela sêkôc iŋ sa gi ndöc
undambê whiŋ Abraham. Ma ŋgac ti lêlôm
mbac ndu bocdinaŋ, ma lau sêŋsuhuŋ iŋ.
23 Iŋ sip lambwam gi ma kêsahê ŋandê
atu, dec hôc tandô sa pi undambê, ma gêlic
Abraham yêc ahê, ma Lasarus ndöc whiŋ iŋ.
24 Goc iŋ ta yom têŋ iŋ ma sôm, ‘Abaŋ
Abraham, tamwalô aö! Êmkiŋ Lasarus bu
kêŋ amba-atu sip bu ndi, ma meŋ kêŋ pi aö
êmbalaŋ. Ya dindec kôm aö ŋamlic ŋandê atu.’
25 Tigeŋ Abraham ô yom ma sôm, ‘Aneŋ
balê, gauc nem ndoc am mbo tamli, naŋ am
tap gêŋ ŋayham-ŋayham daêsam sa, magoc
Lasarus mbo sac ŋapaŋ. Kwahic dec iŋ mbo
ŋayham, ma am tap ŋandê atu sa.
26 Ma gêŋ daŋ tiyham. Yêc hêclu ŋalhu,
Anötö kêŋ ŋasawa atu daŋ, dec oc tôm dom
bu lau sêtêŋ am sêloc. Ma gitôm dom bu mac
nem daŋ lom têŋ yac meŋ.’
27 Goc ŋgac dau sôm, ‘Bocdinaŋ aö wateŋ
am abaŋ, êmkiŋ Lasarus têŋ aö damaŋ ndê
andu ndi,
28 ma kêŋ puc aneŋ asidôwai amaŋdaŋ, bu
sênem dau kwi tu bu sêmeŋ ma sêhôc ŋandê
yêc gameŋ dindec dom.’
29 Magoc Abraham sôm, ‘Moses ma Propet
si yom yêc bu kêŋ puc ŋac. Am nem asidôwai
bu sêkêŋ daŋga ŋac si yom, dec oc tôm bu
sênem dau kwi.’
30 Ma ŋgac dau sôm, ‘Mba, abaŋ Abraham!
Lau batê si ŋgac daŋ bu mbu têŋ ŋac ndi, dec
ŋac oc sêkac si ŋalôm kwi.’
31 Ma Abraham sôm, ‘Ŋac bu sêkêŋ whiŋ
yom naŋ Moses ma lau propet sêto, naŋ
dom, dec ŋac oc sêkêŋ whiŋ ŋgac naŋ tisa
akêŋ lau batê-ŋga, naŋ dom.’ ”

* **16:6:** Lôŋ dinaŋ lôŋ atu - tigeŋ-tigeŋ gitôm 35-40 lita.

17

Yisu ndê yom ŋatô
(Mat 18:6-7; Mak 9:42-48)

1 Yisu sôm têŋ iŋ ndê ŋgacsêŋomi, “Gêŋ
lêtôm-ŋga oc sêmeŋ sêhôc asê. Tigeŋ ŋamalac
asa naŋ bu kôc gêŋ lêtôm-ŋga daŋ meŋ, naŋ
oc tap Anötö ndê matôc sa. Oyaê.
2 Oc ŋayham bu dasô hoc atu daŋ pi iŋ
kachu, ma tambaliŋ iŋ sip gwêc ndi. Ma
bocdinaŋ oc tôm dom bu iŋ êntôm aneŋ lau
sauŋ si daŋ bu kôm mêtê sac, ma tiŋambu tap
Anötö ndê matôc sa.
3 “Bocdinaŋ ayob daôm ŋapep! Am nem
asidôwa daŋ bu kôm sac, naŋ goc hec yom
iŋ. Ma iŋ bu nem dau kwi, goc suc iŋ ndê
sac kwi.
4 Iŋ bu kôm sac têŋ am tidim 7 têŋ acsalô
tigeŋ, magoc tiŋambu kac ndê ŋalôm kwi ma
ndac am bu suc iŋ ndê sac kwi, naŋ dec am
suc iŋ ndê sac kwi maŋ.”
5 Ma lau aposel sêsôm têŋ Pômdau, “Nem
yac sa bu akêŋ whiŋ ŋaŋga.”
6 Goc iŋ ô yom ma sôm, “Mac nem akêŋ
whiŋ bu gêŋ sauŋ andô nditôm soc ŋamatu
sauŋ daŋ, dec oc tôm bu mac asôm têŋ a
atu dindec bu, ‘Puc daôm sa, ma sa ndi lhac
gwêc ŋagapoŋ,’ ma a dau oc daŋga wambu
mac.”
7 Ma Yisu sôm, “Akôc gauc pi ŋgac akiŋ naŋ
gic nom me yob domba, ma mbu têŋ ŋadau
ndê andu têŋ telha. Iŋ ndê ŋadau oc sôm têŋ
iŋ bu, ‘Mweŋ ŋagahô, ndöc sic ma neŋ gêŋ,’
a?
8 Mba, iŋ oc sôm, ‘Sôc ŋakwê sakiŋ-ŋga
sa, ma êmasaŋ gêŋ bu waneŋ, ma nem akiŋ
aö e aö waneŋ ti wanôm gêŋ pacndê. Goc
tiŋambu am daôm neŋ ti nôm gêŋ.’
9 Ma ŋadau oc nem daŋge ŋgac akiŋ dau bu
iŋ daŋga wambu iŋ ndê yom, a? Mba!
10 Ma mac bocdinaŋ, têŋ ndoc mac akôm
gêŋ hoŋ naŋ Anötö gic atu mac, naŋ asôm,
‘Yac lau akiŋ ŋambwa. Yac akôm gêŋ naŋ gic
yac ŋawaê eŋ.’ ”

Yisu kôm lau 10 ti gêmbac leprasi ŋayham sa

11 Yisu kêsêlêŋ hêganôŋ malac Jerusalem
gi, ma mbo seŋ naŋ yêc gameŋ Samaria ti
Galili-ŋga ŋabatiŋ.
12 Iŋ hôc asê malac daŋ, ma tap lauŋgac 10
ti gêmbac leprasi sa yêc malac dau ŋamakê.
Ŋac sêlhac ahê,
13 ma sêta iŋ ŋa awha atu bocdec bu,
“Ŋadau Yisu, tamwalô yac!”
14 Yisu tahê ŋac ma sôm, “Andi, ma atôc
daôm têŋ lau dabuŋsiga.” Ma têŋ ndoc ŋac
sêlhö s i, naŋ sêlic bu ŋac si ŋamlic ŋawasi sa.
15 Ŋac si daŋ gêlic bu iŋ ŋayham sa su, dec
gic hu kêpiŋ Anötö ŋa awha atu, ma kac dau
kwi ma mbu têŋ Yisu gi.
16 Ŋgac dau iŋ ŋgac gameŋ Samaria-ŋga,
ma iŋ hu dau sip nom yêc Yisu gahi-ŋga, ma
gêm daŋge iŋ.
17 Ma Yisu sôm, “Bocke? Mac lau 10 hoŋ
ŋamlic ŋayham sa, me? Bocdinaŋ dec lau 9
sêmbo nde?
18 Am ŋgac Israel-ŋga dom, magoc am ŋgac
tigeŋ dec mbu mweŋ ma kêpiŋ Anötö.”
19 Ma Yisu sôm têŋ iŋ, “Tisa, ma lhö ndi.
Am nem kêŋ whiŋ kôm am ŋayham sa.”

Anötö ndê gôliŋ ŋapuc

20 Têŋ bêc daŋ lau Palêsai sêndac Yisu pi
ndoc bocke Anötö ndê gôliŋ oc meŋ sa tiawê
yêc nom. Ma Yisu sôm, “Têŋ ndoc Anötö ndê
gôliŋ meŋ sa tiawê, naŋ oc tôm dom bu mac
alic gêŋ daŋ tu kêŋ puc mac-ŋga.
21 Ma oc tôm dom bu lau sêsôm, ‘Alic gêŋ
dau kelec,’ me ‘Gêŋ dau kêlê.’ Mba! Anötö
ndê gôliŋ meŋ sa su, ma yêc mac ŋalôm.”

Yisu ndê bêc mbu meŋ-ŋga
(Mat 24:37-44)

22 Ma iŋ sôm têŋ iŋ ndê ŋgac-sêŋomi, “Têm
oc meŋ sa, naŋ mac tamkwê bu alic Ŋamalac
ndê Atu mbu meŋ ma mbo whiŋ mac tiy-
ham, magoc mac oc alic iŋ dom.
23 Lau oc sêŋsau bu iŋ mbu meŋ su, ma
sêsôm iŋ mbo gameŋ bocdê, me gameŋ
bocdec. Magoc aŋgô ŋac si yom dau dom,
ma aŋkuc ŋac dom.
24 Bu têŋ ndoc Ŋamalac ndê Atu mbu meŋ,
naŋ iŋ oc hôc asê ŋagahô gitôm sickac hep
tigeŋ ma umboŋ ŋasawa sambuc ŋawê sa.
25 Tigeŋ gêŋ ŋamata-ŋga iŋ oc hôc ŋandê atu
ma lau têm dindec-ŋga oc sêtec iŋ.
26 “Têm naŋ Ŋamalac ndê Atu oc mbu meŋ,
naŋ lau oc sêmbo tôm sêmbo têŋ Noa ndê têm.
27 Têŋ ndoc dinaŋ lau seŋ gêŋ ti sênôm gêŋ,
ma lauŋgac ti lauwhê sem dau e Noa sôc waŋ
gi. Goc bu atu suŋ ma seŋ ŋac hoŋ su siŋga.
28 Ma oc kaiŋ tigeŋ tôm Lot ndê têm, naŋ
lau seŋ ti sênôm gêŋ, semlhi gêŋ ti sêkêŋ
gêŋ bu lau semlhi, sêsô gêŋ ŋawhê ma sêkwê
andu.
29 Magoc têŋ bêc Lot hu malac Sodom siŋ,
naŋ ya ti †solpa peŋ sip akêŋ undambê ma
seŋ lau Sodom-ŋga hoŋ su.
30 Ma lau oc sêmbo ŋalêŋ tigeŋ dinaŋ têŋ
bêc naŋ Ŋamalac ndê Atu mbu meŋ ma hoc
dau asê.
31 Têŋ bêc dinaŋ, oc tôm dom bu lau naŋ
sêndöc andu ŋasactô, naŋ sêsôc andu ŋalôm
sêndi bu sêkôc gêŋ daŋ. Ma ŋalêŋ tigeŋ, oc
tôm dom bu lau naŋ sêmbo ôm, naŋ sêkac dau
kwi bu sêkôc si gêŋ daŋ.
32 Gauc nem gêŋ naŋ hôc asê Lot ndê
awhê!
33 Asa naŋ tac whiŋ bu sap gêŋ nom-ŋga
dôŋ ŋapaŋ tu mbo tali-ŋga, naŋ oc niŋga.
Magoc asa naŋ hu siŋ tu êŋkuc aö-ŋga, naŋ
oc niŋga dom.

34 Aö wasôm têŋ mac, têŋ bêc naŋ Ŋamalac
ndê Atu mbu meŋ, naŋ ŋamalac lu oc sêyêc
andu daŋ, ma Anötö oc kôc iŋlu si daŋ, ma
hu daŋ siŋ.
35-36 Ma awhê lu oc sêndê gêŋ sêmbo, ma
Anötö oc kôc daŋ, ma hu daŋ siŋ."
37 Yisu ndê ŋgacsêŋomi sêŋgô yom dau su,
goc sêndac iŋ, "Pômdau, gêŋ dinaŋ oc hôc
asê yêc nde?" Ma Yisu sôm, "Yac bu dalic
macmpoŋ sêŋgihi sêmbo, naŋ taŋyalê bu gêŋ
mbôp daŋ yêc."

18

Yom gôliŋ pi lêŋ dateŋ mbec-ŋga

1 Ma Yisu sôm yom gôliŋ daŋ têŋ iŋ ndê
ŋgac-sêŋomi, ma kêdôhôŋ ŋac bu sêteŋ mbec
tôm bêc hoŋ, ma takwê bu sêtap ŋandô sa ma
sêhu siŋ dom.
2 Iŋ sôm, "Ŋgac êmatôc yom-ŋga daŋ mbo
malac atu daŋ. Iŋ töc Anötö dom, ma toc
ŋamalac daŋ sa dom.
3 Ma awhê sawa daŋ ndöc malac dinaŋ,
ma iŋ têŋ ŋgac êmatôc yom-ŋga dau gi ŋapaŋ,
ma sôm, 'Ŋamalac daŋ kêŋ ŋawapac têŋ aö.
Nem aö sa ma êmatôc alu mba yom.'
4 Iŋ ndac tidim daêsam magoc ŋgac dau tec
bu nem iŋ sa e tiŋambu iŋ sôm têŋ dau, 'Aö
gatöc Anötö dom, ma gatoc ŋamalac sa dom,
5 tigeŋ awhê sawa dindec ndac aö ŋapaŋ,
ma bocdinaŋ aö wanem iŋ sa ma wamatôc
iŋ ndê yom. Aö bu wakôm dom, dec iŋ oc
meŋ ŋapaŋ e kôm aö lic kam sa.' "
6 Ma Pômdau sôm têŋ ndê ŋgac-sêŋomi,
"Ŋgac êmatôc yom-ŋga dau iŋ ŋgac gitêŋ dom,
magoc iŋ sôm bu nem awhê sawa dinaŋ sa.
7 Mac lau naŋ Anötö kêyaliŋ mac sa ati iŋ
ndê, naŋ ateŋ mbec têŋ iŋ acsalô ti ôbwêc,
mac gauc gêm sake? Anötö oc tec bu ŋgô
mac nem mbec ma nem mac sa, a?
8 Mba! Aö wasôm têŋ mac bu iŋ oc nem
mac sa ŋagahô. Tigeŋ, têŋ ndoc Ŋamalac ndê
Atu mbu meŋ, naŋ iŋ oc tap lau ŋatô sa, naŋ
sêsap si sêkêŋ whiŋ iŋ-ŋga dôŋ sêmbo, me
mba?"

Yom gôliŋ pi Palêsai ma ŋgac kôc takis-ŋga daŋ

9 Yisu kêyalê bu lau ŋatô naŋ sêkêŋ daŋga
iŋ, naŋ sêtoc dau sa bu lau gitêŋ ma sêpu lau
ŋatô. Bocdinaŋ iŋ sôm yom gôliŋ daŋ bocdec
bu.
10 "Ŋgac lu sêtêŋ lôm dabuŋ si, bu sêteŋ
mbec. Iŋlu si daŋ iŋ Palêsai, ma ŋgac daŋ iŋ
ŋgac kôc takis-ŋga.
11 Palêsai dau tisa kalhac, ma teŋ mbec tu
dau-ŋga bocdec bu, 'Anötö, aö wanem daŋge
am bu aö gatôm lau ŋatô naŋ lau sac, naŋ
dom. Aö gatôm lau kaŋ dom, me lau naŋ
sêkôm mêtê sac me mêtê mockaiŋ-ŋga dom.
Ma yomandô, aö gatôm ŋgac kôc takis-ŋga
dindê dom.
12 Yêc wake hoŋ ŋalôm aö gahu gêŋ daneŋ-
ŋga siŋ tidim lu tu gauc nem am-ŋga. Aö
gawhê neŋ awa ti wapa hoŋ kôc gi toŋ
amaŋlu, ma gakêŋ toŋ daŋ ti da têŋ am.'
13 Palêsai teŋ mbec bocdinaŋ, tigeŋ ŋgac
kôc takis-ŋga kalhac ahê. Iŋ hôc tandô sa têŋ
undambê dom, magoc wec ti ŋalôm ŋawapac
ma teŋ mbec bocdec bu, 'Anötö, tamwalô aö
ŋgac sac dec.' "
14 Goc Yisu sôm, "Aö wasôm têŋ mac bu
Anötö gêlic ŋgac kôc takis-ŋga dinaŋ ti ŋgac
gitêŋ, ma Palêsai dinaŋ mba. Ŋahu bu asa
naŋ po dau ndê waê sa, naŋ Anötö oc
êŋginiŋ iŋ, ma asa naŋ kêginiŋ dau, naŋ
Anötö oc toc iŋ sa."

Yisu gêm mbec balêkoc sauŋ
(Mat 19:13-15; Mak 10:13-16)

15 Têŋ bêc daŋ lau sêkôc si balêkoc sauŋ
sêtêŋ Yisu sêmeŋ, bu iŋ kêŋ amba sac ŋac.
Iŋ ndê ŋgac-sêŋomi sêlic e sêsôm dinda ti
dambai.
16 Tigeŋ Yisu mbwêc ŋac sêmeŋ ma sôm,
"Atec balêkoc dinaŋ sêtêŋ aö sêmeŋ, ma al-
hac ŋac ahuc dom. Bu Anötö ndê gôliŋ
gic lau naŋ sêtôm balêkoc sauŋ-sauŋ dindec,
naŋ ŋawaê.
17 Aö wasôm yom ŋandô têŋ mac, bu asa
naŋ bu sôc Anötö ndê gôliŋ ŋapu nditôm
balêkoc sauŋ daŋ dom, naŋ oc nditôm dom
bu sôc ndi."

Ŋgac bata ti lêlôm
(Mat 19:16-22; Mak 10:17-22)

18 Ma ŋgac bata Israel-ŋga daŋ ndac Yisu,
"Kêdôhôŋwaga ŋayham, aö wakôm sake, dec
tiŋambu Anötö oc kôc aö sa wambo taŋli yêc
undambê?"
19 Ma Yisu sôm, "Tu sake-ŋga am sam aö bu
ŋayham? Anötö tawasê iŋ ŋayham.
20 Am kêyalê Moses ndê yomsu, '*Kôm gêŋ
mockaiŋ-ŋga dom. Ndic ŋamalac ndu dom.
Nem kaŋ gêŋ dom. Sôm yom tasaŋ pi lau dom,*'
ma '*Toc damam lu dinam sa.*' "
21 Ma ŋgac dau sôm, "Aö kakuc yomsu
hoŋ dinaŋ têŋ ndoc aö gambo balê ŋapaŋ e
kwahic dec."
22 Yisu ŋgô yom dinaŋ ma sôm têŋ iŋ, "Am
pônda gêŋ tigeŋ. Kêŋ am nem wapa hoŋ
têŋ lau sênemlhi, ma ndic sam ŋa-awa têŋ
lau ŋalôm sawa. Ma bocdinaŋ am nem awa
ŋandô oc yêc undambê. Ma tiŋambu mweŋ
ma êmkuc aö."
23 Magoc ŋgac dau ŋgô Yisu ndê yom e
ŋalôm ŋawapac, ŋahu bu iŋ ŋgac ti wapa
daêsam.

Puc pi awa ti wapa
(Mat 19:23-30; Mak 10:23-31)

24 Yisu tahê iŋ ma sôm, "Lau ti lêlôm si
awa ti wapa kalhac ŋac ahuc e gitôm dom bu
sêsôc Anötö ndê gôliŋ ŋapu ŋagahô.

25 Bôc atu daŋ gitôm kamel, oc tôm bu sôc
so ŋalasê ŋagahô hôc gêlêc ŋgac ti lêlôm daŋ
bu sôc Anötö ndê gôliŋ ŋapu su.”
26 Lau naŋ sêŋgô yom dau sêsôm, “Bu
bocdinaŋ dec asa oc tôm bu tap Anötö ndê
mwasiŋ nem lau si-ŋga sa? Oc ŋawapac atu!”
27 Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Gêŋ naŋ
ŋamalac sêtôm dom bu sêkôm, naŋ Anötö
gitôm bu kôm.”
28 Ma Pita sôm têŋ iŋ, “Yac oc bocke? Yac
ahu mba andu ti gêŋ hoŋ siŋ tu aŋkuc am-
ŋga.”
29 Ma Yisu sôm têŋ iŋ, “Aö wasôm yom
ŋandô têŋ mac bu asa naŋ bu hu andu, me
awhê, me asidôwai, me damba lu dinda, me
balêkoc siŋ tu êŋkuc aö-ŋga,
30 naŋ Anötö oc kêŋ gêŋ kaiŋ dinaŋ daêsam
têŋ iŋ ô, têŋ têm iŋ mbo nom. Ma têŋ têm
ŋambu-ŋga, Anötö oc kôc iŋ sa ma kêŋ iŋ ndöc
tali ŋapaŋ yêc undambê.”

Yisu sôm tiyham bu iŋ oc mbac ndu
(Mat 20:17-19; Mak 10:32-34)

31 Yisu kôc ŋgacsêŋomi 12 sa sêsa si sêmbo
dau-ŋga, ma sôm têŋ ŋac bu, “Kwahic dec yac
bu dapi Jerusalem dandi, ma gêŋ hoŋ naŋ
lau propet sêto pi Ŋamalac ndê Atu, naŋ oc
ŋandô sa.
32 Lau oc sêkêŋ iŋ sip lau Rom-ŋga amba,
ma ŋac oc sêsu iŋ susu, sêkôm iŋ ŋayom, sêhê
gasôp pi iŋ, sêtap iŋ, ma sêndic iŋ ndu.
33 Magoc iŋ oc tisa tiyham têŋ bêc titö-ŋga.”
34 Tigeŋ ŋac sêŋyalê yom dau ŋahu dom.
Ŋahu yêc siŋ dau têŋ ŋac, ma ŋac si gauc sa
pi Yisu ndê yom dau dom.

Yisu kôm ŋgac tapec tandô po asê
(Mat 20:29-34; Mak 10:46-52)

35 Yisu ma lau naŋ sêŋkuc iŋ sêŋsêlêŋ e
sêsuŋ sa malac Jeriko. Ma yêc seŋ ŋamakê
ŋgac tapec daŋ ndöc ma teŋ gêŋ.
36 Ŋgac dau ŋgô bu lau daêsam sêŋsêlêŋ
sêmbo seŋ, goc ndac gêŋ dau ŋahu.
37 Ma lau sêsôm têŋ iŋ bu Yisu Nasaret-ŋga
kêsêlêŋ mbo seŋ meŋ.
38 Goc iŋ mbwêc, “Yisu, †Dawid ndê Atu,
tamwalô aö!”
39 Lau naŋ sêŋsêlêŋ sêmuŋ Yisu sêhec yom
ŋgac tapec dau, ma sêsôm têŋ iŋ bu nem dôŋ.
Magoc iŋ mbwêc ti ŋaŋga, “Dawid ndê Atu,
tamwalô aö!”
40 Yisu kwê dôŋ kalhac, ma sôm têŋ lau bu
sêkôc ŋgac dau sêtêŋ iŋ sêmeŋ. Ma têŋ ndoc
iŋ tigasuc Yisu, naŋ Yisu ndac iŋ,
41 “Am tac whiŋ bu aö wakôm sake têŋ
am?” Ma iŋ sôm, “Pômdau, aö tac whiŋ bu
tanôŋ ŋayham sa.”
42 Goc Yisu sôm têŋ iŋ, “Tanôm ŋayham sa!
Am nem kêŋ whiŋ kôm am ŋayham sa.”
43 Ma ŋagahô eŋ iŋ tandô ŋayham sa, ma iŋ
kêkuc Yisu ma kêpiŋ Anötö. Ma lau hoŋ naŋ
sêlic gêŋ dinaŋ, naŋ sêmpiŋ Anötö bocdinaŋ.

19

Yisu lu Sakias

1 Yisu sôc malac Jeriko gi, ma bu êŋsêlêŋ
gacgeŋ sa ndi.
2 Ma ŋgac daŋ mbo, naŋ sêsam iŋ ndê ŋaê
bu Sakias. Iŋ ŋgac bata kôc takis-ŋga, ma iŋ
dau ndê mone daêsam.
3 Iŋ tac whiŋ bu lic Yisu pi ŋandô, magoc
iŋ gitôm dom, bu iŋ ŋgac apê, ma lau daêsam
sêŋgihi Yisu ahuc.
4 Tu dinaŋ-ŋga iŋ kêti muŋ gi, ma pi a kiŋ
daŋ, bu lic Yisu naŋ kêsêlêŋ mbo seŋ meŋ.
5 Têŋ ndoc Yisu hôc asê a dinaŋ ŋapu,
naŋ tatac ma sôm têŋ iŋ, “Sakias, sip mweŋ
ŋagahô! Acsalô dec aö wambo am nem andu
wawhiŋ am.”
6 Goc ŋagahô Sakias sip nom ma kôc Yisu
sa ti atac ŋayham, ma sêtêŋ iŋ ndê andu si.
7 Magoc lau hoŋ naŋ sêlic gêŋ dau sêtucdiŋ
ma sêsôm, “Yisu bu ndic ŋgac sac daŋ kêsi!”
8 Têŋ ndoc sêmbo Sakias ndê andu, naŋ
ŋgac dau tisa ma sôm têŋ Yisu, “Pômdau lic!
Kwahic dec aö wawhê aneŋ wapa hoŋ kôc
ndi toŋ lu, ma wakêŋ toŋ daŋ têŋ lau ŋalôm
sawa. Ma lau naŋ aö kasau ŋac ma gakôc ŋac
si mone, naŋ aö waô mone dau tidim hale
têŋ ŋac.”
9 Dec Yisu sôm, “Acsalô lec Anötö ndê
mwasiŋ nem lau si-ŋga meŋ pi lau andu
dindec-ŋga. Bu ŋgac dindec iŋ Abraham ndê
apaŋgac daŋ whiŋ.
10 Ŋamalac ndê Atu meŋ bu êŋsalê lau naŋ
siŋga su, ma bu nem ŋac si.”

Yom gôliŋ pi mone gol
(Mat 25:14-30)

11 Lau naŋ sêŋgô Yisu ndê yom dinaŋ, naŋ
sêlic bu iŋ suŋ sa têŋ Jerusalem, ma sêkêŋ
bata bu têŋ ndoc iŋ hôc asê, naŋ Anötö ndê
gôliŋ oc meŋ sa tiawê, ma Yisu oc ti lau
Israel-ŋga si kiŋ. Bocdinaŋ Yisu gic hu sôm
yom gôliŋ daŋ têŋ ŋac.
12 Iŋ sôm, “Ŋgac ti waê atu daŋ kêmasaŋ
dau bu têŋ gameŋ baliŋ daŋ ndi, bu yêc
dindê kiŋ atu oc kêŋ ŋaclai têŋ iŋ bu nem
gôliŋ lau yêc iŋ dau ndê gameŋ. Ma tiŋambu
iŋ oc mbu meŋ.
13 Boc-dinaŋ iŋ kêgalêm iŋ ndê lau akiŋ
amaŋlu sa, ma kêŋ mone gol daŋ naŋ sêsam
bu ‘maina’ têŋ ŋac tôm gi.* Ma iŋ sôm têŋ
ŋac, ‘Akôc mone dec sa, ma akôm gweleŋ pi
e nditôm aö wambu wameŋ.’
14 Magoc iŋ ndê lau sêtec iŋ, ma sêkêŋ lau
aheŋ-ŋga ŋatô sêŋkuc iŋ bu sêsôm têŋ kiŋ atu
bu, ‘Yac atec ŋgac dec bu nem gôliŋ yac.’

* **19:13:** Maina tigeŋ gitôm †denarii 100, naŋ gitôm ŋaôli gweleŋ bêc 100-ŋga.

15 Magoc kiŋ atu ŋgô ŋac si yom dom ma
kêŋ ŋaclai têŋ ŋgac dau bu nem gôliŋ lau, goc
iŋ mbu têŋ iŋ ndê gameŋ gi. Iŋ hôc asê su,
goc kêŋ yom bu iŋ ndê lau akiŋ naŋ iŋ kêŋ
mone têŋ ŋac, naŋ sêtêŋ iŋ sêndi. Iŋ bu lic
ŋac sêkôm gweleŋ bocke pi mone dau.
16 “Ŋgac akiŋ ŋamata-ŋga meŋ ma sôm,
‘Aneŋ ŋadau, aö gakôm gweleŋ pi am nem
mone tigeŋ, ma gatap mone amaŋlu tiyham
sa.’
17 Ma ŋadau sôm, ‘Aneŋ ŋgac akiŋ, am kôm
ŋayham! Am yob gêŋ sauŋ dindec ŋapep, ma
kwahic dec aö wakêŋ am nem gôliŋ malac
amaŋlu.’
18 “Ma ŋgac tilu-ŋga meŋ ma sôm, ‘Ŋadau,
aö gakôm gweleŋ pi am nem mone tigeŋ, ma
gatap mone amaŋdaŋ tiyham sa.’
19 Ma ŋadau sôm têŋ iŋ, ‘Kwahic dec aö
wakêŋ am nem gôliŋ malac amaŋdaŋ.’
20 “Ma lau akiŋ dau si daŋ meŋ ma sôm,
‘Ŋadau, am nem mone gol tigeŋ kelec. Aö
kapaŋ si ŋapep.
21 Aö gatöc am, bu am ŋgac lêlê-ŋga dom.
Am kêŋ batam bu kôc gêŋ ŋandô yêc lau naŋ
am kêŋ gêŋ têŋ ŋac dom. Ma am gic gêŋ
ŋandô sa yêc gameŋ naŋ am sô gêŋ ŋawhê
dom.’
22 Goc ŋadau sôm têŋ iŋ, ‘Am ŋgac akiŋ sac!
Aö wamatôc am waŋkuc yom naŋ am daôm
sôm. Am kêyalê bu aö ŋgac lêlê-ŋga dom, ma
bu aö gakêŋ bataŋ bu wakôc gêŋ yêc lau naŋ
aö gakêŋ gêŋ têŋ ŋac dom, ma bu wandic gêŋ
ŋandô sa yêc gameŋ naŋ gasô gêŋ dom.
23 Tu sake-ŋga am kôm gweleŋ pi aneŋ
mone dom? Oc tôm bu am kêŋ aneŋ mone
têŋ lau sêyob mone-ŋga bu sêyob e aö wambu
wameŋ, dec oc tôm bu sêkêŋ mone ŋagec sac
mone dau ŋahô ma aö wakôc hoŋ sa.’
24 “Ma iŋ sôm têŋ lau naŋ sêlhac sêmpiŋ,
‘Akôc iŋ ndê mone tigeŋ dinaŋ su, ma akêŋ
têŋ ŋgac akiŋ naŋ kôc mone amaŋlu.’
25 Magoc ŋac sêsôm, ‘Ŋadau, iŋ kôc mone
amaŋlu su!’
26 Goc ŋadau sôm, ‘Aö wasôm têŋ mac bu
asa naŋ yob gêŋ naŋ aö gakêŋ sip iŋ amba,
naŋ ŋapep, naŋ wakêŋ gêŋ ŋatô tiyham têŋ
iŋ whiŋ. Tigeŋ asa naŋ yob ndê gêŋ ŋapep
dom, naŋ aö wakôc iŋ ndê gêŋ hoŋ su.
27 Ma aŋgô! Aneŋ ŋacyo naŋ sêtec bu aö
wanem gôliŋ ŋac, naŋ akôc ŋac sêmeŋ, ma
andic ŋac ndu yêc aö aŋôŋ-ŋga.’ ”

Yisu hôc asê Jerusalem
(Mat 21:1-9; Mak 11:1-10; Jon 12:12-15)

28 Yisu sôm yom dinaŋ su, ma kêsêlêŋ
hêganôŋ Jerusalem gi, ma iŋ ndê sêŋomi
sêŋkuc iŋ.
29 Iŋ kêsêlêŋ gi e kêpiŋ malac lu naŋ sêsam
bu Betpagi ma Betani, malac lu naŋ sêyêc
Lôc Olib. Ma iŋ kêkiŋ ndê ŋgacsêŋom lu
30 ma sôm têŋ iŋlu, “Asôc malac dindê
andi, ma amlu oc atap doŋki daŋ sa, naŋ
sêsô dôŋ kalhac. Iŋ doŋki ŋatu wakuc,
naŋ ŋamalac daŋ ndöc ŋahô muŋ su dom.
Aŋgapwêc su ma akôc sa ameŋ.
31 Ma lau bu sêndac amlu bu bocke ma
amlu bu aŋgapwêc iŋ su, goc asôm têŋ ŋac
bu, ‘Pômdau tac whiŋ bu doŋki dindec nem
iŋ sa.’ ”
32 Boc-dinaŋ ŋgac lu dinaŋ sêsôc malac
dau si, ma sêtap doŋki dau sa tôm Yisu sôm.
33 Sêŋgapwêc doŋki sêmbo, ma ŋadaui
sêndac iŋlu bu, “Amlu aŋgapwêc iŋ tu sake-
ŋga?”
34 Ma sêsôm, “Pômdau tac whiŋ bu doŋki
dindec nem iŋ sa.”
35 Iŋlu sêwê doŋki dau sêtêŋ Yisu si, ma
sêkêŋ ŋac si ŋakwê awê-ŋga sac doŋki, ma
sêkêŋ iŋ pi gi ndöc ŋahô.
36 Yisu ndöc doŋki ma kêsêlêŋ gi, ma lau
sêhê si ŋakwê yêc seŋ.
37 Iŋ kêsêlêŋ gi e hôc asê gameŋ naŋ seŋ
sip akêŋ Lôc Olib, goc sêŋomi toŋ atu naŋ
sêŋkuc iŋ, naŋ sêmbwêc ti atac ŋayham atu,
ma sêmpiŋ Anötö pi gêŋ dalô naŋ sêlic.
38 Sêsôm, “Anötö nem mbec kiŋ naŋ meŋ
gêm Pômdau aŋgô. Yom malô yêc undambê,
ma Anötö ndê waê sa yêc lôlôc!”
39 Palêsai ŋatô sêmbo sêwhiŋ lau daêsam
dinaŋ, ma sêsôm têŋ Yisu, “Kêdôhôŋwaga,
hec yom am nem sêŋomi, bu ŋac si yom so.”
40 Ma Yisu sôm têŋ ŋac, “Aŋgô! Sêŋomi bu
sênem dôŋ, goc hoc dindec oc sêmbwêc asê!”
41 Yisu kêsêlêŋ gi e hôc tandô sa pi malac
atu Jerusalem, dec taŋ pi malac dau.
42 Iŋ sôm, “Tôm ŋasawa baliŋ su e meŋ
têŋ acsalô lec aö tac whiŋ bu mac lau
Jerusalem-ŋga aŋyalê lêŋ naŋ oc tôm bu kêŋ
mac ambo ti atac malô. Tigeŋ mac nem
ŋalôm ŋadandi ma kwahic dec lêŋ dau yêc siŋ
dau têŋ mac.
43 Têm oc meŋ sa, naŋ nem ŋacyo oc sêŋgihi
mac ahuc ma sêŋgilì tuŋbôm ma sêsôc nem
malac sêloc.
44 Ŋac oc sêndic mac ti nem balêkoc hoŋ
ndu, m a sêseŋ malac dindec su e hoc daŋ
ndöc hoc daŋ ŋahô tiyham dom. Ŋac oc
sêkôm bocdinaŋ, ŋahu bu Anötö têŋ mac
meŋ bu nem mac sa, magoc mac aŋyalê
dom.”

Yisu soc lau su yêc lôm dabuŋ
(Mat 21:12-17; Mak 11:15-17)

45 Têŋ ndoc Yisu hôc asê Jerusalem, naŋ iŋ
kêsêlêŋ gi e sôc lôm dabuŋ ŋabatêmndö gi. Ma
iŋ soc lau naŋ sêkêŋ gêŋ bu lau sênemlhi, naŋ
sêsa awê.
46 Iŋ sôm têŋ ŋac, “Sêto Anötö ndê yom yêc
bocdec bu, ‘*Aneŋ andu gic waê bu lau sêteŋ
mbec sêmbo-ŋga,*’ magoc mac akôm Anötö ndê
andu ti lau kaŋ si gameŋ.”
47 Tôm bêc hoŋ iŋ kêdôhôŋ lau mbo lôm
dabuŋ ŋabatêmndö. Ma dabuŋsiga atu-tu ti

lau †Skraib naŋ sêndôhôŋ yomsu, ma lau
bata Israel-ŋga sêŋsalê lêŋ bu sêndic iŋ ndu.
48 Magoc sêtap lêŋ daŋ sa dom, bu lau hoŋ
atac whiŋ bu sêŋgô iŋ ndê yom, ma sêsap iŋ
dôŋ ŋapaŋ.

20

Gêndac pi Yisu ndê ŋaclai ŋahu
(Mat 21:23-27; Mak 11:27-33)

1 Têŋ têm dinaŋ Yisu kêdôhôŋ lau, ma gêm
mêtê pi ŋawaê ŋayham mbo lôm dabuŋ. Ma
dabuŋsiga atu-tu ti lau Skraib ma lau bata
Israel-ŋga sêtêŋ iŋ si,
2 ma sêsôm, "Sôm têŋ yac. Am kôc ŋaclai yêc
nde, bu kôm gêŋ hoŋ naŋ am kôm? Asa kêŋ
têŋ am?"
3 Ma iŋ sôm, "Gêŋ ŋamata-ŋga aö bu wakêŋ
gêndac daŋ têŋ mac. Asôm têŋ aö,
4 asa kêŋ ŋaclai têŋ Jon dec iŋ kêku lau?
Anötö kêŋ ŋaclai têŋ iŋ, me mba?"
5 Ŋac sem yomgalôm têŋ dau pi Yisu ndê
gêndac ma sêsôm, "Yac bu dasôm bu, 'Anötö
kêŋ ŋaclai têŋ Jon,' dec iŋ oc ndac yac, 'Tu
sake-ŋga mac akêŋ whiŋ Jon dom?'
6 Magoc yac bu dasôm bu Jon kêku lau
kêkuc ŋamalac nom-ŋga si gauc ŋambwa, dec
lau hoŋ oc sêtuc yac ŋa hoc dambac ndu, bu
ŋac sêlic Jon bu Anötö ndê propet daŋ."
7 Bocdinaŋ sêsôm têŋ Yisu bu sêŋyalê Jon
ndê ŋaclai ŋahu dom.
8 Ma Yisu sôm têŋ ŋac, "Ma bocdinaŋ aö
wasôm aneŋ ŋaclai ŋahu asê têŋ mac dom."

Yom gôliŋ pi lau sêyob ôm wain-ŋga
(Mat 21:33-46; Mak 12:1-12)

9 Ma Yisu sôm yom gôliŋ daŋ têŋ lau dau
bocdec bu, "Ŋgac daŋ sô ôm wain-ŋga daŋ,
ma kêŋ têŋ lau ŋatô bu sêyob. Goc iŋ têŋ
gameŋ daŋ gi ma mbo ŋasawa baliŋ.
10 Têŋ ndoc sêhoŋ wain ŋandô sa-ŋga, iŋ
kêkiŋ ŋgac akiŋ daŋ têŋ lau naŋ sêyob iŋ ndê
ôm, naŋ gi, bu sêkêŋ wain ŋandô ŋatô têŋ
iŋ. Tigeŋ ŋac sic iŋ, ma sêkêŋ iŋ kölhö amba
sawa gi.
11 Goc ŋadau kêkiŋ ŋgac akiŋ daŋ tiyham,
magoc ŋac sic iŋ ma sêkôm mêtê sac têŋ iŋ,
ma sêkêŋ iŋ kölhö amba sawa gi.
12 Ma iŋ kêkiŋ ŋgac titö-ŋga têŋ ŋac gi,
magoc ŋac sic iŋ basô, ma sêmasuc iŋ sa awê
gi.
13 Goc ôm wain-ŋga ŋadau sôm, 'Aö wakôm
sake? Aö waŋkiŋ aneŋ balê, naŋ aö atac
whiŋ iŋ ndu andô. Mboe ŋac oc sêtoc iŋ sa.'
14 Tigeŋ têŋ têm lau sêyob ôm-ŋga sêlic
ŋadau ndê atu kêsêlêŋ meŋ, naŋ sêsôm têŋ
dandi, 'Ŋadau ndê atuŋgac dê oc wêkaiŋ ôm
dindec. Dandic iŋ ndu ma dakôc ôm dindec
su ti yac neŋ.'
15 Ma sêmasuc iŋ yêc ôm wain-ŋga, ma sic
iŋ ndu."
Ma Yisu ndac, "Mac gauc gêm bu ôm ŋadau
oc kôm sake têŋ ŋac?
16 Iŋ oc meŋ ma ndic lau sêyob ôm-ŋga ndu,
ma kêŋ ndê ôm têŋ lau ŋatô sêyob." Lau naŋ
sêŋgô yom dinaŋ sêsôm, "Mba! Bocdinaŋ
dom!"
17 Magoc Yisu tahê ŋac ma sôm, "Gauc
nem yom naŋ sêto yêc bocdec bu, '*Hoc naŋ
lau sêkwê andu-ŋga sêtec, naŋ kwahic ti hoc
ŋamata-ŋga yêc andu dau.*' Mac aŋyalê yom
dau ŋahu, me mba?
18 Lau hoŋ naŋ sêtiŋ gahi pi hoc dinaŋ e
sêpeŋ, naŋ oc sêniŋga, ma hoc dau bu peŋ pi
ŋamalac daŋ, dec oc sec iŋ popoc."
19 Lau Skraib ti dabuŋsiga atu-tu sêŋyalê
bu Yisu ndê yom gôliŋ dinaŋ hêganôŋ ŋac,
dec ŋac atac whiŋ bu sêkôc iŋ dôŋ ŋagahô eŋ.
Magoc ŋac sêtöc lau naŋ sêmbo sêwhiŋ iŋ, dec
sêkôm dom.

Lau bu sêtim Yisu pi yom takis-ŋga
(Mat 22:15-22; Mak 12:13-17)

20 Ma lau bata Israel-ŋga dinaŋ tatiŋ Yisu
ŋapep, ma sêkêŋ lau ŋatô bu sêtip iŋ. Lau
sêtip Yisu-ŋga dinaŋ sêŋsau bu ŋac tac whiŋ
bu sêŋgô iŋ ndê yom. Tigeŋ sêkêŋ daŋga bu
mboe sêŋgô iŋ sôm yom so daŋ, dec ŋac oc
sêkêŋ iŋ sip gôliŋwaga Rom-ŋga ndê amba,
bu êmatôc iŋ.
21 Ma ŋac sêsôm têŋ iŋ bu, "Kêdôhôŋwaga,
yac aŋyalê bu am sôm yom ma kêdôhôŋ lau
ŋalêŋ gitêŋ. Am toc lau hoŋ sa ŋalêŋ tigeŋ,
ma kêdôhôŋ Anötö ndê lêŋ têŋ lau kêkuc yom
ŋandô.
22 Kwahic dec yac bu andac am bu iŋ solop
bu yac dakêŋ takis têŋ Sisa, me mba?"
23 Yisu kêyalê bu ŋac gauc gêm bu sêtim iŋ,
dec sôm têŋ ŋac,
24 "Atôc mone silba daŋ têŋ aö." Ma iŋ
ndac, "Asa ndê ŋagatu ti ŋaê yêc mone din-
dec?"
25 Ma ŋac sêsôm, "Sisa ndê." Goc Yisu sôm
têŋ ŋac, "Bocdinaŋ atoc Sisa sa ŋa gêŋ naŋ gic
iŋ ŋawaê, ma atoc Anötö sa ŋa gêŋ naŋ gic iŋ
ŋawaê."
26 Ŋalêŋ dinaŋ ŋac sêŋsahê bu sêtim iŋ
bu sôm yom so daŋ yêc lau hoŋ aŋgô-ŋga,
magoc sêtôm dom. Sêhêdaê tu iŋ ndê yom ti
gauc-ŋga, ma ŋac si yom mba bu sêsôm ô.

Lau Sadiusi bu sêtim Yisu pi yom datisa
akêŋ lau batê-ŋga
(Mat 22:23-33; Mak 12:18-27)

27 Têŋ dinaŋ lau †Sadiusi ŋatô sêtêŋ Yisu
si. Ŋac lau Israel-ŋga si toŋ daŋ, naŋ sêkêŋ
whiŋ bu lau batê oc sêtisa tiyham dom. Ma
ŋac sêkêŋ gêndac daŋ têŋ Yisu bocdec bu,
28 "Kêdôhôŋwaga, Moses to yac neŋ yomsu
daŋ bocdec bu. Ŋgac daŋ bu ndê dôwa nem
awhê sa ma bu mbac ndu ma balêkoc mbasi,
naŋ ŋgac dau oc nem dôwa ndê awhê sawa,
ma kwê balêkoc asê tu dôwa-ŋga.
29 Têŋ têm daŋ, asidôwai 7 sêmbo. Ŋgac
ŋamata-ŋga gêm awhê sa, magoc iŋ mbac
ndu ma iŋ ndê balêkoc mba.

30-31 Ma ŋgac tilu-ŋga gêm awhê sawa dau,
tigeŋ mbac ndu ma balêkoc mba. Ŋalêŋ
tigeŋ ŋgac titö-ŋga e têŋ ŋgac ti-7-ŋga hoŋ
sem awhê sawa dau magoc sêmbac ndu ma
balêkoc mba.
32 Ma tiŋambu awhê dau mbac ndu.
33 Kwahic dec yac bu andac am bocdec bu.
Lau batê bu sêtisa tôm lau ŋatô sêsôm, dec
awhê dau oc ti asa ndê awhê? Bu asidôwai
7 dinaŋ hoŋ sem iŋ su têŋ ndoc sêmbo tali."
34 Ma Yisu ô yom ma sôm têŋ ŋac, "Lau têm
dindec-ŋga sem dau,
35 tigeŋ têŋ têm ŋambu-ŋga, lau naŋ Anötö
oc lic bu lau gitêŋ ma uŋ ŋac sa bu sêndöc tali
yêc undambê, naŋ oc sênem dau dom.
36 Ma oc tôm dom bu ŋac sêmbac ndu tiy-
ham, bu ŋac oc sêmbo sêtôm aŋela. Lau naŋ
Anötö uŋ sa sêndöc undambê, naŋ oc sêti iŋ
ndê balêkoc.
37 Ma Moses dau tôc asê bu lau batê oc
sêtisa. Gauc nem yom naŋ iŋ to pi ndoc iŋ
gêlic ya golom sa a daŋ. Têŋ ndoc dinaŋ iŋ
sam Pômdau bu Abraham ndê Anötö, Aisak
ndê Anötö, ma Jakob ndê Anötö.
38 Lau batê bu sêtisa dom, dec tu sake-ŋga
Anötö sam dau bu lau tö dinaŋ si Anötö?
Anötö iŋ lau batê si Anötö dom, iŋ lau tali si
Anötö, bu lau hoŋ si ŋahu sêmbo tali-ŋga yêc
Anötö."
39 Lau †Skraib ŋatô sêŋgô Yisu ndê yom
dau ma sêsôm, "Kêdôhôŋ-waga, am nem yom
ŋayham!"
40 Ma tiŋambu lau sêtöc dau bu sêkêŋ
gêndac têŋ Yisu tiyham.

Yisu kêsahê lau si gauc pi Mesaya
(Mat 22:41-46; Mak 12:35-37)

41 Ma Yisu sôm têŋ ŋac, "Bocke ma lau
sêsôm bu Mesaya iŋ Dawid ndê Atu?
42 Dawid dau to yom yêc Buku Wê-ŋga
bocdec bu, *'Anötö sôm têŋ aneŋ Pômdau, "Am*
ndöc aö amaŋ andô-ŋga,
43 *e nditôm aö wakêŋ nem ŋacyo sêsôc am*
gahim ŋapu." '
44 Bocdinaŋ Dawid dau sam Mesaya bu
Pômdau, ma bocke dec lau sêsôm bu Mesaya
iŋ Dawid ndê Atu?"

Yisu ndê puc pi lau Skraib si mêtê sac
(Mat 23:1-7; Mak 12:38-40)

45 Ma yêc lau hoŋ dinaŋ si aŋgô-ŋga, Yisu
sôm têŋ iŋ ndê ŋgacsêŋomi,
46 "Ayob daôm ŋapep bu aŋkuc lau Skraib
si gêbôm dom. Ŋac sêsôc ŋakwê baliŋ ma
sêŋsêlêŋ sêmbo malac lôm, bu ŋac atac whiŋ
bu lau sêtoc ŋac sa ma sêhê mwalêc ŋac. Ŋac
atac whiŋ bu sêndöc mala ŋamata-ŋga yêc
lôm wê-ŋga, ma lau tiwaê si mala têŋ ndoc
sêneŋ mwasiŋ-ŋga.
47 Yêc lau hoŋ aŋgô-ŋga, sêteŋ mbec baliŋ,
magoc têŋ ndoc lau sêlic ŋac dom, naŋ sêŋsau
lauwhê sawa bu sêŋgaho ŋac si andu su.
Anötö oc êmatôc ŋac ma kêŋ ŋagêyô sac andô
têŋ ŋac."

21

Awhê tuc daŋ kêŋ da daŋge
(Mak 12:41-44)

1 Yisu hôc tandô sa ma gêlic lau ti lêlôm
sêkêŋ si da sip apa da-ŋga naŋ kalhac lôm
dabuŋ ŋamakê.
2 Ma iŋ gêlic awhê tuc ŋalôm sawa daŋ kêŋ
awa sauŋ lu gitôm wan toea lu sip apa da-
ŋga.
3 Ma iŋ sôm, "Aö wasôm yomandô têŋ mac,
bu yêc Anötö aŋgô-ŋga awhê tuc ŋalôm sawa
dindec kêŋ da hôc gêlêc lau hoŋ si da su.
4 Ŋahu bu lau ti lêlôm sêkêŋ si da, magoc
ŋac si awa daêsam gacgeŋ yêc ŋac-ŋga. Tigeŋ
awhê dindec iŋ awhê ŋalôm sawa, ma iŋ kêŋ
iŋ ndê gêŋ hoŋ ti da."

Yisu sôm yom pi lôm dabuŋ Jerusalem-ŋga
(Mat 24:1-2; Mak 13:1-2)

5 Yisu ndê ŋgacsêŋomi ŋatô sêsôm yom
pi hoc ŋayham-ŋayham ma gôlôŋ ŋayham
naŋ lau ŋatô sêkêŋ bu sêŋgôlôŋ lôm dabuŋ.
Magoc Yisu sôm,
6 "Ndoc oc meŋ sa, naŋ gêŋ ŋayham hoŋ
naŋ kwahic dec mac alic yêc gameŋ dindec,
naŋ oc niŋga. Ŋacyo oc sêseŋ hoc hoŋ su, ma
hoc daŋ oc ndöc hoc daŋ ŋahô tiyham dom."

Gêŋ wapac têm ŋambu-ŋga-ŋga
(Mat 24:3-14; 10:17-22; Mak 13:3-13)

7 Ma Yisu ndê ŋgacsêŋomi sêndac iŋ,
"Kêdôhôŋwaga, ŋawapac naŋ am sôm yom
pi, naŋ oc hôc asê Jerusalem têŋ têm bocke?
Ma gêŋ sake oc kêŋ puc yac bu têm dau meŋ
kêpiŋ?"
8 Ma Yisu sôm, "Ayob daôm ŋapep bu lau
sêŋsau mac dom. Lau daêsam oc sêmeŋ
sênem aö aŋôŋ ma sêsôm, 'Aö Mesaya dau,'
ma 'Têm dau meŋ kêpiŋ.' Aŋkuc ŋac dom!
9 Ma têŋ têm mac aŋgô ŋawaê bu lau sic siŋ
têŋ dau, me lau sêli dau sa, naŋ atöc daôm
dom. Bu gêŋ hoŋ dinaŋ gic waê bu meŋ sa
muŋ, magoc têm ŋambu-ŋga yêc dôŋ yêc."
10 Ma Yisu gic têku yom ma sôm, "Kiŋ nom-
ŋga oc sêkêŋ kisa dau, ma lau akêŋ gameŋ
daŋ oc sêndic siŋ têŋ lau akêŋ gameŋ daŋ.
11 Tiyhô oc nem atu, ma tôbôm ti gêmbac
atu-tu oc sêhôc asê gameŋ ŋatô. Lau oc sêlic
gêŋ dalô atu-tu yêc umboŋ, ma gêŋ atu-tu
naŋ oc kôm ŋac sêtöc dau atu.
12 "Gêŋ ŋamata-ŋga, lau oc sêkêŋ kisa mac,
ma sêkôc mac dôŋ. Tu mac akêŋ whiŋ aö-
ŋga, dec lau oc sêmatôc mac yêc lôm wê-ŋga,
ma sêkêŋ mac andöc gapocwalô. Ma ŋac oc
sêkêŋ mac alhac kiŋ ti gôliŋwaga aŋgô-ŋga bu
sêmatôc mac.
13 Ndoc dinaŋ iŋ mac nem têm bu asôm
yom asê pi aö.
14 Ahêgo daôm tu yom asôm-ŋga dom,

15 bu aö dauŋ oc wanem mac sa, ma
wakêŋ yom ti gauc têŋ mac. Ma mac nem
ŋacyo oc sêtôm dom bu sêô mac nem yom me
sêseŋ mac nem yom.
16 Dinami ti damami, ma asidôwai ma silip
naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ oc sêhoc mac nem
lau ŋatô asê, ma sêndic ŋatô ndu.
17 Tu aö-ŋga dec lau hoŋ oc sêtec mac.
18 Tigeŋ Anötö oc yob mac e nem kêclauŋ
ŋandô daŋ niŋga dom.
19 Magoc alhac ŋaŋga ma ahu aö siŋ dom,
ma Anötö oc kôc mac sa andöc tamli ŋapaŋ
yêc undambê."

Ŋawapac gameŋ Judia-ŋga
(Mat 24:15-28; Mak 13:14-23)

20 "Têŋ ndoc mac alic lau siŋ-ŋga sêŋgihi
Jerusalem ahuc, naŋ dec aŋyalê bu ŋasawa
sauŋ ma ŋac oc sêseŋ malac atu dau su.
21 Têŋ ndoc dinaŋ, mac lau naŋ ambo
gameŋ Judia-ŋga naŋ alhö ŋagahô api gameŋ
lôc-ŋga andi. Lau naŋ sêmbo Jerusalem,
naŋ sêhu malac dau siŋ, ma lau naŋ sêmbo
gameŋ ŋamakê-ŋga naŋ sêsôc malac atu dau
tiyham dom.
22 Yom hoŋ naŋ lau propet sêhoc asê
gwanaŋ pi ŋagêyô naŋ oc tap lau nom-ŋga
sa, naŋ oc ŋandô sa têŋ têm dinaŋ.
23 Oyaê. Lauwhê naŋ daê ma lauwhê naŋ
sêkêŋ su têŋ balêkoc, naŋ oc sêtap ŋawapac
atu sa têŋ têm dinaŋ. Ŋawapac atu oc hôc asê
nom, ma lau Israel-ŋga oc sêŋsahê ŋacyo si
atac ŋandê.
24 Lau gameŋ apa-ŋga oc sêndic lau Israel-
ŋga ŋatô ndu ŋa bieŋ baliŋ, ma sêŋgaho ŋatô
su ma sêwê ŋac sêtêŋ lau apa si gameŋ sêndi
sêtôm lau gapocwalô-ŋga. Anötö kêmatiŋ
têm bu lau gameŋ apa-ŋga sêŋgwiniŋ lau
Jerusalem-ŋga, ma ŋac oc sêkôm e têm dau
pacndê."

Ŋamalac ndê Atu ndê bêc mbu meŋ-ŋga
(Mat 24:29-36; Mak 13:24-31)

25 "Lau oc sêlic gêŋ dalô ac-ŋga ti ayô-ŋga
ma tata-ŋga. Ma yêc nom, gwêc oc li dau
sa atu, ma kôm lau si gauc êŋsôŋ ma ŋalôm
ŋawapac atu.
26 Gêŋ ti ŋaclai naŋ sêlhac umboŋ oc wiwic
sa, ma tu dinaŋ-ŋga lau oc sêtöc dau e ŋac
tagôlô ma sêhêgo dau tu gêŋ bocke naŋ oc
hôc asê nom-ŋga.
27 Têŋ ndoc dinaŋ lau oc sêlic Ŋamalac ndê
Atu mbu meŋ ndöc dao ŋahô ti ŋaclai ma
ŋawasi atu.
28 Têŋ ndoc gêŋ kaiŋ dinaŋ bu meŋ sa, naŋ
atisa ma tamtac, bu mac nem ndoc bu atap
Anötö ndê mwasiŋ nem mac si-ŋga ŋa-ŋandô
sa, naŋ meŋ kêpiŋ."
29 Ma Yisu sôm yom gôliŋ daŋ bocdec,
"Gauc nem a laŋ ma a ŋatô.
30 Têŋ ndoc mac alic ŋalauŋ wakuc bu lêc,
naŋ mac aŋyalê bu ndoc ac-ŋga meŋ kêpiŋ.
31 Ma bocdinaŋ têŋ ndoc mac alic gêŋ naŋ
aö gasôm yom pi, naŋ hôc asê, dec aŋyalê bu
ndoc meŋ kêpiŋ bu Anötö ndê gôliŋ meŋ sa
tiawê.
32 Yomandô! Lau têm dinaŋ-ŋga oc sêmbac
ndu dom e gêŋ hoŋ dinaŋ hôc asê.
33 Undambê ti nom oc niŋga, tigeŋ aneŋ
yom daŋ oc niŋga dom."

Danem ali

34-35 Ma Yisu sôm, "Oc tôm dom bu ŋamalac
daŋ êŋlêc bêc ŋambu-ŋga dau. Bocdinaŋ dec
amasaŋ daôm ŋapep ma anem ali. Ayob bu
anôm gêŋ êŋiŋ mac-ŋga ma aneŋ gêŋ ŋawahô
me apô sim daôm tu ŋawapac nom-ŋga êŋlêc
dom, bu mboe gêŋ dau oc hê nem gauc dôŋ
têŋ têm bêc ŋambu-ŋga dau meŋ sa. Bu bêc
dau oc hôc asê mac ŋagahô, tôm bôc daŋ sip
akô sep eŋ.
36 Anem ali ma ateŋ mbec bu Anötö kêŋ
licwalô têŋ mac bu ŋawapac hoŋ naŋ oc sêhôc
asê, naŋ ku mac dulu dom, ma bu mac oc
atôm bu alhac Ŋamalac ndê Atu aŋgô-ŋga ti
mayam pac."
37 Têŋ ŋasawa dinaŋ Yisu kêdôhôŋ lau mbo
lôm dabuŋ ŋabatêmndö têŋ acsalô, ma iŋ sa
gi yêc Lôc Olib têŋ ôbwêc.
38 Tôm bêc hoŋ lau daêsam sêtêŋ lôm
dabuŋ si têŋ bêbêc ganduc, bu ŋac atac whiŋ
bu sêŋgô Yisu ndê yom.

22

Judas sôm tidôŋ bu hoc Yisu asê
(Mat 26:14-16; Mak 14:10-11)

1 Lau Israel si †Mwasiŋ Bolom Yist Mba-
ŋga naŋ lau sêsam bu Mwasiŋ Pasowa-ŋga,
naŋ meŋ kêpiŋ.
2 Ma dabuŋsiga atu-tu ti kêdôhôŋwaga
yomsu-ŋga sêŋsalê lêŋ bu sêndic Yisu ndu
gelec, ŋahu bu sêtöc lau.
3 Têŋ ndoc dinaŋ Sadaŋ sip Judas ndê
ŋalôm. Iŋ ŋgac naŋ sêsam bu Iskeriot, ma iŋ
ŋgacsêŋomi 12 si daŋ.
4 Iŋ têŋ dabuŋsiga atu-tu ti lau siŋ-ŋga
naŋ sêyob lôm dabuŋ, naŋ gi, ma ŋac sem
yomgalôm pi lêŋ tu Judas hoc Yisu asê têŋ
ŋac-ŋga.
5 Goc ŋac atac ŋayham, ma sêsôm tidôŋ bu
sênemlhi iŋ ŋa mone.
6 Judas gôlôc ma kêsalê ndoc bocke naŋ
lau daêsam oc sêmbo sêwhiŋ Yisu dom, dec oc
tôm bu iŋ hoc Yisu asê.

Yisu ndê ŋgacsêŋomi sêmasaŋ Mwasiŋ Pasowa-ŋga
(Mat 26:17-19; Mak 14:12-16)

7 Mwasiŋ Bolom Yist Mba-ŋga ŋabêc naŋ
lau Israel sic domba Pasowa-ŋga ndu, naŋ
meŋ hôc asê.
8 Ma Yisu kêkiŋ Pita lu Jon ma sôm, "Amlu
andi ma amasaŋ Mwasiŋ Pasowa-ŋga bu
daneŋ."

9 Ma sêndac iŋ, “Am tac whiŋ bu alu
amasaŋ Pasowa yêc nde?”
10 Ma Yisu sôm têŋ iŋlu, “Asôc Jerusalem
andi, ma amlu oc atap ŋgac daŋ sa, naŋ hôc
bu lôŋ daŋ. Aŋkuc iŋ atêŋ iŋ ndê ŋadau ndê
andu andi,
11 ma asôm têŋ andu ŋadau, ‘Alu mba
kêdôhôŋwaga ndac am pi ŋalôm ŋacleŋ-ŋga,
bu iŋ ti ndê ŋgacsêŋomi bu sêneŋ Mwasiŋ
Pasowa-ŋga yêc am nem andu.’
12 Ma iŋ oc tôc ŋalôm atu daŋ yêc andu dau
ŋahô-ŋga têŋ amlu. Tebo ti gêŋ hoŋ tu yac
daneŋ Mwasiŋ Pasowa-ŋga yêc ŋalôm dinaŋ,
goc amlu amasaŋ gêŋ yêc ŋalôm dinaŋ.”
13 Goc iŋlu sêsôc Jerusalem si ma sêtap gêŋ
hoŋ sa gitôm Yisu sôm têŋ iŋlu, ma sêmasaŋ
mwasiŋ Pasowa-ŋga.

Yisu gic hu Mwasiŋ Dabuŋ
(Mat 26:26-29; Mak 14:22-26)

14 Têŋ ôbwêc dinaŋ, Yisu ndöc tebo whiŋ
lau aposel bu sêneŋ Mwasiŋ Pasowa-ŋga.
15 Ma iŋ sôm têŋ ŋac, “Ŋasawa sauŋ aö oc
wahôc ŋandê atu, magoc aö atac whiŋ bu
waneŋ Mwasiŋ Pasowa-ŋga dindec wawhiŋ
mac muŋ.
16 Bu aö wasôm têŋ mac, aö waneŋ
Mwasiŋ Pasowa-ŋga tiyham dom e Anötö
ndê gôliŋ meŋ sa tiawê, ma Pasowa dau ŋa-
ŋandô meŋ sa.”
17 Goc iŋ kôc laclhu wain-ŋga daŋ, gêm
daŋge ma sôm, “Akôc ma akêŋ lom têŋ daôm.
18 Aö wasôm têŋ mac bu aö oc wanôm
wain tiyham dom e Anötö ndê gôliŋ meŋ sa
tiawê.”
19 Ma iŋ kôc bolom, gêm daŋge ma pô kôc,
goc gic sam têŋ ŋac ma sôm, “Aö neŋ ŋandô
dau dec, naŋ gakêŋ tu mac-ŋga. Aneŋ gêŋ
dindec tu bu gauc nem aö-ŋga.”
20 Ŋac seŋ gêŋ pacndê, goc ŋalêŋ tigeŋ iŋ
kôc laclhu wain-ŋga daŋ ma sôm, “Laclhu
dindec ti dôhôŋ pwac wakuc aneŋ dac-ŋga,
naŋ wakêc siŋ tu mac-ŋga.
21 Tigeŋ aŋgô! Ŋgac naŋ bu hoc aö asê, naŋ
gêŋ gêŋ ndöc tebo whiŋ aö.
22 Bu gêŋ naŋ oc hôc asê Ŋamalac ndê Atu,
naŋ kêkuc lêŋ naŋ Anötö kêmasaŋ gwanaŋ
su, tigeŋ ŋgac naŋ hoc aö asê, naŋ oc tap
ŋagêyô atu sa. Oyaê!”
23 Goc ŋac hoŋ sêndac dandi pi ŋac si asa oc
kôm gêŋ dau.

Asa ti ŋgac ŋamata-ŋga
(Mat 20:25-28; 19:28; Mak 10:42-45)

24 Ma têŋ ndoc dinaŋ ŋgac-sêŋomi sêseŋ
dau bu ŋac si asa ti ŋgac ŋamata-ŋga.
25 Goc Yisu sôm têŋ ŋac, “Lau sambuc si kiŋ
sêtoc dau sa têŋ ŋac si lau, ma lau naŋ sem
gôliŋ lau, naŋ sêsam dau bu lau ŋamata-ŋga.
26 Magoc mac aŋkuc mêtê kaiŋ dinaŋ dom.
Mac nem asa iŋ ŋgac tiwaê, naŋ êŋgwiniŋ
dau ti ŋgac waêmba. Ma asa iŋ ŋgac ŋamata-
ŋga, naŋ ti ŋgac akiŋ ŋambwa.
27 Mac gauc gêm bocke? Ŋgac naŋ ndöc
tebo, ma ŋgac naŋ gêm akiŋ iŋ, naŋ iŋlu si
asa ti ŋgac ŋamata-ŋga? Yêc ŋamalac aŋgô-ŋga,
ŋgac naŋ ndöc tebo iŋ ŋgac ŋamata-ŋga. Tigeŋ
aö gambo gawhiŋ mac gitôm ŋgac akiŋ.
28 “Ndoc bocke naŋ ŋawapac me kisa tap aö
sa su, naŋ mac ahu aö siŋ dom.
29 Bocdinaŋ tiŋambu aö wakêŋ mac anem
gôliŋ lau, gitôm Damaŋ kêŋ ŋaclai tu wanem
gôliŋ-ŋga sip aö dauŋ amaŋ.
30 Ma mac oc aneŋ ti anôm gêŋ awhiŋ aö
yêc gameŋ undambê-ŋga, ma mac oc andöc
pôŋ atu ma amatôc Israel si lau ŋatoŋ 12.”

Yisu sôm bu Pita oc sêc iŋ ahuc
(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31)

31 Ma Yisu gic têku yom ma sôm, “Saimon,
Saimon, Sadaŋ ndac bu êŋsahê mac nem
akêŋ whiŋ bu gêŋ ŋandô me mba, gitôm lau
sêwhê wit ŋapa ti ŋandô kôc.
32 Tigeŋ aö gateŋ mbec tu am-ŋga Saimon,
bu am oc hu nem kêŋ whiŋ siŋ dom. Ma
tiŋambu têŋ têm am nem daôm kwi, naŋ puc
nem asidôwai dôŋ.”
33 Dec Pita sôm, “Pômdau, tôm ŋac sêkêŋ
hêclu dasôc gapocwalô, me sêndic hêclu ndu,
aö wahu am siŋ dom.”
34 Ma Yisu sôm, “Pita, aö wasôm têŋ am,
ôbwêc dec am oc sêc aö ahuc tidim tö, ma
tiŋambu dalec oc taŋ.”

Ŋgacsêŋomi oc sêtap kisa sa

35 Goc Yisu ndac ŋac, “Têŋ ndoc aö kakiŋ
mac asa a bu anem mêtê lau, naŋ mac akôc
talhi mone-ŋga, ti gata, ma atapa dom. Têŋ
ndoc dinaŋ mac apônda daôm, me mba?”
Ma ŋac sêsôm, “Mba.”
36 Goc Yisu sôm, “Kwahic dec ma ndi,
mac nem talhi mone-ŋga me gata bu yêc,
naŋ akôc sa. Ma mac nem bieŋ baliŋ bu
mbasi, dec akêŋ nem ŋakwê awê-ŋga têŋ lau
sênemlhi, goc akôc ŋa-awa ma anemlhi bieŋ
baliŋ daŋ.
37 Bu sêto yom daŋ yêc bocdec bu, *‘Sêlic iŋ
gitôm lau sac si daŋ.’* Yom dau hêganôŋ aö,
ma gic waê bu ŋandô sa. Yomandô, yom naŋ
sêto pi aö, naŋ oc ŋandô sa.”
38 Ma ŋgacsêŋomi sêsôm, “Pômdau lic! Bieŋ
baliŋ lu dec sêyêc.” Ma Yisu sôm, “Gitôm.”

Yisu teŋ mbec yêc Lôc Olib
(Mat 26:36-46; Mak 14:32-42)

39 Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêhu malac
Jerusalem siŋ, ma sêsa sêtêŋ Lôc Olib si. Têm
daêsam su sêkac sa sêmbo gameŋ dinaŋ.
40 Iŋ hôc asê ma sôm têŋ ŋac, “Ateŋ mbec
bu lêtôm tap mac sa dom.”
41 Goc iŋ hu ŋac siŋ ma sa ŋasawa sauŋ gi,
pôŋ haduc ma teŋ mbec bocdec bu,
42 “Damaŋ, am bu tac whiŋ, dec kôc laclhu
ŋawapac-ŋga dindec su yêc aö. Tigeŋ êmkuc
aneŋ tac whiŋ dom, kôm tôm am daôm nem
atac whiŋ bu kôm.”

43 Ma aŋela undambê-ŋga daŋ hoc dau asê
têŋ iŋ, ma kôm iŋ licwalô sa.
44 Yisu pô sim dau ŋandô, ma teŋ mbec
ŋaŋga, ma iŋ ndê waheŋ kêc sip nom gitôm
dac.
45 Iŋ teŋ mbec su, goc tisa ma mbu têŋ iŋ
ndê ŋgacsêŋomi gi, ma gêlic bu ŋac sêyêc bêc
sêyêc. Ŋac si ŋalôm ŋawapac kôm ŋac kwapac.
46 Ma iŋ uŋ ŋac sa goc ndac ŋac, "Tu sake-
ŋga mac ayêc bêc ayêc? Atisa mac ateŋ mbec
bu lêtôm tap mac sa dom."

Sêkôc Yisu dôŋ
(Mat 26:47-56; Mak 14:43-52; Jon 18:1-11)

47 Yisu sôm yom dau mbo, ma ŋgacsêŋomi
12 si daŋ, naŋ sêsam bu Judas, naŋ hôc asê
ma wê lau toŋ atu sêwhiŋ iŋ. Iŋ kêsêlêŋ têŋ
Yisu bu ŋgutô iŋ,
48 magoc Yisu ndac iŋ, "Judas, bocke? Am
bu ŋgutô Ŋamalac ndê Atu tu bu hoc iŋ asê,
a?"
49 Lau naŋ sêmbo sêwhiŋ Yisu, naŋ sêlic
gêŋ naŋ bu hôc asê ma sêndac, "Pômdau, yac
andic ŋac ŋa bieŋ, a?"
50 Ma ŋac si daŋ puc ndê bieŋ sa ma pa
dabuŋ-siga ŋamata-ŋga ndê ŋgac akiŋ ndê
daŋgalauŋ andô-ŋga su.
51 Magoc Yisu sôm, "Akôm bocdinaŋ
dom!" Ma iŋ kêmasec ŋgac dau ndê
daŋgalauŋ, ma kôm iŋ ŋayham sa.
52 Goc Yisu sôm têŋ dabuŋsiga atu-tu ti lau
bata, ma lau siŋ sêyob lôm dabuŋ-ŋga, naŋ
sêmeŋ bu sêkôc iŋ dôŋ, "Bocke dec mac akôc
bieŋ ti gêŋ siŋ-ŋga ma asa ameŋ bu akôc aö
dôŋ gitôm ŋgac kaŋ daŋ?
53 Tôm bêc hoŋ aö gambo gawhiŋ mac yêc
lôm dabuŋ ŋagameŋ, ma mac akôc aö dôŋ
dom. Tigeŋ kwahic dec ti mac nem ndoc,
ma ŋaclai ŋasec-ŋga gêm gôliŋ mac."

Pita sêc Yisu ahuc
(Mat 26:69-75; Mak 14:66-72; Jon 18:15-18, 25-27)

54 Ŋac sêkôc Yisu dôŋ, ma sêwê iŋ sêtêŋ
dabuŋsiga ŋamata-ŋga ndê andu si. Ma Pita
kêkuc ŋac mbo ahê.
55 Yêc dabuŋsiga dau ndê andu ŋatuŋlôm,
lau ŋatô sêkôm ya golom asê, goc sêndöc
sêwhiŋ dau ma sêŋsulu. Ma Pita gi ndöc sic
whiŋ ŋac.
56 Awhê akiŋ daŋ gêlic Pita ndöc ya ŋawê,
goc tahê iŋ ma sôm, "Iŋ ŋgac dindec iŋ kêkuc
Yisu whiŋ."
57 Tig eŋ Pita pa dau ma sôm, "Awhê! Aö
kayalê iŋ dom!"
58 Ŋasawa sauŋ ma ŋamalac daŋ gêlic iŋ ma
sôm, "Am lau naŋ sêŋkuc iŋ, naŋ si ŋgac daŋ!"
Ma Pita ô yom ma sôm, "Am ŋgac, mba!"
59 Acgatu ŋasawa daŋ meŋ gi su, ma
ŋamalac daŋ tiyham sôm ti ŋaŋga, "Ŋgac din-
dec iŋ kêkuc Yisu whiŋ! Yomandô! Bu iŋ
ŋgac Galili-ŋga."
60 Magoc Pita sôm, "O ŋgac daôm! Aö
kayalê yom naŋ am sôm, naŋ ŋahu dom!" Iŋ
sôm yom dinaŋ mbo, ma mbac dalec taŋ.
61 Ma Pômdau kac dau kwi ma tahê Pita,
ma Pita gauc gêm yom naŋ Pômdau sôm têŋ
iŋ bocdec bu, "Ôbwêc dindec am oc sêc aö
ahuc tidim tö, ma tiŋambu mbac dalec oc
taŋ."
62 Goc iŋ sa awê gi, ma taŋ dau ndu.

Lau siŋ-ŋga sêsu Yisu susu
(Mat 26:67-68; Mak 14:65)

63-64 Lau siŋ-ŋga naŋ sêkôc Yisu dôŋ, naŋ
sic hu sêsu iŋ susu. Sêkic iŋ tandô ahuc ŋa
po, goc sêtap iŋ ma sêndac, "Am bu propet,
dec sôm asê bu asa dec tap am?"
65 Ma sêpu iŋ ti sêŋgwiniŋ iŋ ŋa yom sac
daêsam.

Lau bata Israel-ŋga sêmatôc Yisu
(Mat 26:63-68; Mak 14:61-65)

66 Têŋ bêbêc ganduc lau bata Israel-ŋga,
ma dabuŋsiga atu-tu ti lau Skraib sêkac sa
sêpitigeŋ, ma sêkêŋ Yisu kalhac ŋac aŋgô-ŋga.
Ŋac sêsôm têŋ iŋ,
67 "Am bu Mesaya dau, dec sôm têŋ yac!"
Ma Yisu sôm têŋ ŋac, "Aö bu wasôm, dec mac
oc akêŋ whiŋ aö dom,
68 ma aö bu wakêŋ gêndac daŋ têŋ mac, dec
mac oc aô aneŋ yom dom.
69 Tigeŋ, têŋ kwahic dec ma ndi, Ŋamalac
ndê Atu oc ndöc Anötö Ŋaclai Ŋadau ndê
amba andô-ŋga."
70 Ma ŋac hoŋ sêsôm, "Bocdinaŋ, am sôm
bu am Anötö ndê Atu, a?" Ma Yisu sôm, "Mac
asôm solop bu aö dauŋ dindec."
71 Goc sêsôm têŋ dandi, "Yac daŋgô yom
naŋ iŋ dau sôm su. Dapônda yom daŋ tu
taŋgôliŋ pi iŋ-ŋga dom."

23

Pailot kêsu Yisu
(Mat 27:11-26; Mak 15:2-15; Jon 18:29-19:16)

1 Goc lau hoŋ dinaŋ sêtisa ma sêwê Yisu
sêtêŋ Pailot si.
2 Ma ŋac sêŋgôliŋ yom pi iŋ, ma sêsôm,
"Ŋgac dindec gêli lau Israel-ŋga ŋalôm sa. Iŋ
sôm bu lau sêkêŋ takis têŋ Sisa dom, ma iŋ
toc dau sa ma sam dau bu Mesaya, kiŋ naŋ
lau Israel-ŋga sêkêŋ bata."
3 Goc Pailot ndac Yisu bocdec bu, "Am lau
Israel-ŋga si kiŋ, a?" Ma Yisu sôm, "Tôm naŋ
am daôm sôm."
4 Dec Pailot sôm asê têŋ dabuŋsiga atu-tu ti
lau hoŋ, "Aö gatap ŋgac dindec ndê giso daŋ
sa dom, bu tamatôc iŋ pi-ŋga."
5 Tigeŋ ŋac sêsôm ti ŋaŋga, "Iŋ kêdôhôŋ lau
ma gêli ŋac si ŋalôm sa yêc gameŋ Judia-ŋga
hoŋ. Iŋ gic hu yêc gameŋ Galili-ŋga ma kôm
ŋapaŋ e meŋ têŋ gameŋ dindec."

Pailot kêkiŋ Yisu têŋ Herod Antipas

6 Têŋ ndoc Pailot ŋgô yom dinaŋ, naŋ iŋ
ndac ŋac bu Yisu iŋ ŋgac Galili-ŋga, me mba.
7 Ma iŋ tap sa bu iŋ ŋgac Galili-ŋga, dec
kêkiŋ iŋ têŋ Herod gi. Herod iŋ ŋgac naŋ gêm
gôliŋ gameŋ Galili-ŋga, ma iŋ mbo malac
Jerusalem têŋ têm dinaŋ.
8 Têŋ têm Herod gêlic Yisu, naŋ iŋ tac
ŋayham atu, bu ŋasawa baliŋ su iŋ tac whiŋ
bu lic iŋ. Iŋ ŋgô ŋawaê pi Yisu su, ma kêŋ
bata bu lic iŋ kôm gêŋ dalô daŋ.
9 Iŋ kêŋ gêndac daêsam têŋ Yisu, magoc
Yisu ô yom dom.
10 Têŋ dinaŋ dabuŋsiga atu-tu ti lau Skraib
sêtisa ma sêŋgôliŋ yom pi iŋ ti ŋaŋga.
11 Goc Herod ti lau siŋ-ŋga sêsu Yisu susu
ma sêŋgwiniŋ iŋ. Sêkêŋ iŋ sôc ŋakwê baliŋ
gitôm kiŋ sêsôc, ma sêŋkiŋ iŋ mbu têŋ Pailot
gi.
12 Muŋ-ŋga Herod lu Pailot sêkêŋ kisa dau,
magoc acsalô dinaŋ iŋlu sêhê silip dandi.

Pailot bu êŋgapwêc Yisu

13 Pailot mbwêc dabuŋsiga atu-tu ti lau
bata ma lau Israel-ŋga ŋatô sêpitigeŋ,
14 ma sôm têŋ ŋac, "Mac akôc ŋgac dau atêŋ
aö ameŋ, ma asôm bu iŋ gêli lau ŋalôm sa. Aö
kasahê iŋ yêc mac aŋôm-ŋga, ma gatap sa bu
yom naŋ mac aŋgôliŋ pi iŋ, naŋ ŋahu mba.
15 Ma Herod bocdinaŋ, bu iŋ kêkiŋ iŋ mbu
têŋ yac meŋ. Bocdinaŋ wasôm têŋ mac bu
ŋgac dau kôm giso daŋ dom bu dandic iŋ
ndu.
16-17 Tu dinaŋ-ŋga aö wakêŋ aneŋ lau sêhi
iŋ ŋa sö, ma sêhu iŋ siŋ lhö ndi."
18 Magoc ŋac sêmbwêc atu sêwhiŋ dau bu,
"Kôc iŋ sa ma ndic iŋ ndu! Ma hu Barabas
siŋ têŋ yac."
19 Barabas iŋ ŋgac naŋ ndöc gapocwalô têŋ
ndoc dinaŋ, bu iŋ kêgilí lau bu sêndic siŋ, ma
iŋ gic lau ŋatô ndu.
20 Magoc Pailot tac whiŋ bu êŋgapwêc Yisu
su, dec sôm yom ŋaŋga tiyham bu nem ŋac si
ŋalôm kwi.
21 Magoc ŋac sêmbwêc yom ŋapaŋ, "Ndic iŋ
pi a gicso dau! Ndic iŋ pi a!"
22 Goc Pailot sôm têŋ ŋac tidim tö-ŋga, "Tu
sake-ŋga? Iŋ kôm giso bocke? Aö gatap
yom daŋ sa pi iŋ dom, bu dandic iŋ ndu.
Bocdinaŋ aö wakêŋ aneŋ lau siŋ-ŋga sêndic
iŋ ŋamlic ŋandê, ma wahu iŋ siŋ."
23 Tigeŋ ŋac sêmbwêc hôc ahuc ŋapaŋ, bu
sêndic iŋ pi a gicso dau. Ma sêmbwêc yom
dau e Pailot sôc ŋapu.
24 Iŋ gôlôc ma sôm têŋ lau siŋ-ŋga bu sêkôm
gitôm lau dau si yom.
25 Barabas, ŋgac siŋsêlêc naŋ ndöc gapocwalô tu iŋ gic lau ndu-ŋga, naŋ sêŋgapwêc
iŋ su tôm lau sêndac. Magoc Yisu, naŋ sêtec,
naŋ Pailot kêkiŋ iŋ têŋ lau siŋ-ŋga bu sêndic
iŋ ndu.

Sic Yisu pi a gicso dau
(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Jon 19:17-27)

26 Ŋac sêwê Yisu sêsa si, ma yêc seŋ
sêtap ŋgac daŋ ŋaê Saimon sa. Iŋ ŋgac
malac Sairin-ŋga,* ma iŋ kêsêlêŋ mbo seŋ
akêŋ gameŋ ŋamakê-ŋga bu têŋ Jerusalem
ndi. Lau siŋ-ŋga sêkôc Saimon ma sêkêŋ iŋ
kêbalaŋ a gicso dau kêkuc Yisu.
27 Lau daêsam sêŋkuc Yisu si, ma lauwhê
ŋatô sêwhiŋ ŋac, sêhu daŋgibo asê pi iŋ ma
sêtaŋ.
28 Goc Yisu kac dau kwi ma sôm têŋ ŋac,
"Mac lauwhê Jerusalem-ŋga, ataŋ aö dom!
Tigeŋ ataŋ tu daôm-ŋga, ma tu mac nem
balêkoc-ŋga.
29 Bu ndoc ŋawapac-ŋga oc meŋ sa, naŋ
mac oc asôm bu iŋ gêŋ ŋayham bu lauwhê
ŋatô ŋac lauwhê gapoc ma sêkôc balêkoc me
sêkêŋ su têŋ balêkoc dom.
30 Têŋ ndoc dinaŋ, lau oc tac whiŋ bu lôc
daŋ tip meŋ ma êŋgatöc ŋac si.
31 Gêŋ naŋ kwahic dec sêkôm têŋ aö, naŋ
gitôm sêkêŋ ya gêŋ a batac. Bocdinaŋ ahêgo
daôm pi gêŋ ŋac oc sêkôm tiŋambu-ŋga, oc
nditôm sêkêŋ ya neŋ a basô."
32 Lau siŋ-ŋga sêwê ŋgac sac lu sêwhiŋ Yisu,
bu sêndic iŋlu ndu sêwhiŋ iŋ.
33 Ŋac sêsa si e sêhôc asê gameŋ naŋ sêsam
bu Ŋakêcyha, ma yêc dinde ŋac sic Yisu pi
a gicso dau. Ma sic ŋgac sac lu sêpi a gicso
sêwhiŋ Yisu, daŋ kêgalêŋ andô-ŋga, ma daŋ
kêgalêŋ gasê-ŋga.
34 Têŋ dinaŋ Yisu teŋ mbec ma sôm,
"Damaŋ, suc aneŋ ŋacyo si sac kwi, bu ŋac
sêŋyalê gêŋ naŋ sêkôm, naŋ dom." Tiŋambu
lau siŋ-ŋga sêpuc gapoc bu sêlic ŋac si asa oc
kôc Yisu ndê ŋakwê.
35 Lau daêsam sêlhac ma tahê Yisu, ma lau
bata Israel-ŋga bocdinaŋ. Sêlhac ti sem tô iŋ
ma sêsôm, "Iŋ gêm lau ŋatô sa. Iŋ bu Mesaya
naŋ Anötö kêyaliŋ sa, naŋ nem dau si maŋ."
36 Ma lau siŋ-ŋga sêtigasuc ma sêsu iŋ susu
boc-dinaŋ. Sêkêŋ wain ŋamakic têŋ iŋ,
37 ma sêsôm, "Am bu lau Israel-ŋga si kiŋ,
naŋ goc nem daôm si."
38 Ŋac sêto yom kalhac iŋ ndê a gicso dau
ŋahô, naŋ sôm, 'Lau Israel-ŋga si Kiŋ dindec.'
39 Ŋgac sac daŋ naŋ kêgalêŋ a gicso dau
kêpiŋ Yisu, naŋ su iŋ susu ma sôm, "Am
Mesaya dau, a? Bocdinaŋ dec nem daôm si,
ma nem alu si awhiŋ!"
40 Tigeŋ ŋgac sac tilu-ŋga hec yom iŋ, ma
ndac, "Am töc Anötö, me mba? Yac lau tö
dakôc ŋagêyô tigeŋ.
41 Hêclu dakôc ŋagêyô solop, bu hêclu
dakôm sac. Magoc ŋgac dindec kôm giso daŋ
dom."
42 Goc iŋ sôm têŋ Yisu, "Yisu, têŋ ndoc am
ndöc nem pôŋ kiŋ-ŋga, naŋ gauc nem aö."

* **23:26:** Sairin - malac daŋ naŋ yêc Not (North) Afrika.

43 Ma Yisu ô yom ma sôm têŋ iŋ, “Aö
wasôm yomandô têŋ am bu acsalô lec am oc
ndöc †Paradais whiŋ aö.”

Yisu mbac ndu
(Mat 27:45-56; Mak 15:33-39; Jon 19:28-30)

44 Têŋ ac kalhac lhu, ŋasec gêm gameŋ
sambuc ahuc e acgatu gitôm 3 kilok telha-
ŋga,
45 bu ac gêm ganduc. Ma po baliŋ naŋ
kêgalêŋ lôm dabuŋ ŋalôm, naŋ dau kic gi lu.
46 Têŋ ndoc dinaŋ Yisu mbwêc awha atu
ma sôm, “Damaŋ, aö gakêŋ aneŋ gatuŋ sip
am amam!” Iŋ sôm yom dinaŋ su, goc mbac
ndu.
47 Ŋgac bata siŋ-ŋga gêlic gêŋ hoŋ dinaŋ,
ma kêpiŋ Anötö ma sôm, “Yomandô! Ŋgac
dindec iŋ ŋgac gitêŋ!”
48 Ma lau daêsam naŋ sêkac sa su bu sêlic
lau siŋ-ŋga sic Yisu pi a gicso dau, naŋ sêlic
gêŋ hoŋ dinaŋ e kôm ŋac si ŋalôm ŋawapac,
dec sêndahiŋ ŋasu ma sêlhö si.
49 Ma lau hoŋ naŋ sêŋyalê Yisu, ma lauwhê
naŋ sêŋkuc iŋ akêŋ gameŋ Galili-ŋga, naŋ
sêlhac ahê ma sêlic gêŋ dinaŋ.

Josep kêŋ Yisu ndê ŋamlaŋ yêc hoc ŋasuŋ
(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42)

50-51 Ŋgac daŋ mbo, naŋ ndê ŋaê Josep. Iŋ
ndê malac Arimatiya yêc gameŋ Judia-ŋga,
ma iŋ ŋgac ŋayham ma gitêŋ naŋ kêŋ bata
Anötö ndê gôliŋ bu meŋ sa tiawê. Iŋ lau
†Sanedrin-ŋga si daŋ, tigeŋ iŋ ŋalôm whiŋ
yom naŋ ŋac sêkic pi Yisu bu sêndic iŋ ndu,
ti gêŋ naŋ sêkôm têŋ iŋ, naŋ dom.
52 Têŋ telha dinaŋ iŋ têŋ Pailot gi, ma ndac
Yisu ndê ŋamlaŋ.
53 Goc iŋ kôc iŋ su yêc a gicso dau, kêpaŋ
iŋ ŋa po ŋayham daŋ, ma kêŋ iŋ yêc sêhô daŋ.
Lau sêlêŋ sêhô dinaŋ gwanaŋ su yêc hoc daŋ
ŋalôm, ma sêkêŋ ŋgac batê daŋ yêc sêhô dau
muŋ su dom.
54-55 Lauwhê naŋ muŋ-ŋga sêŋsêlêŋ
sêwhiŋ Yisu têŋ ndoc iŋ meŋ akêŋ gameŋ
Galili-ŋga, naŋ sêŋkuc Josep si, ma sêlic sêhô
dinaŋ ti gameŋ naŋ Josep kêŋ Yisu ndê
ŋamlaŋ yêc naŋ. Tigeŋ bêc dinaŋ iŋ lau Israel
si bêc sêmasaŋ dau tu sêlic om-ŋga, ma ndoc
Sabat-ŋga meŋ kêpiŋ.
56 Bocdinaŋ lauwhê dinaŋ sêmbu sêtêŋ si
andu si, ma sêmasaŋ bu ŋamalu ti gêŋ ŋatô
bu sênem oso Yisu. Ma têŋ bêc Sabat-ŋga, ŋac
sêŋwhaŋ dau tôm yomsu Sabat-ŋga sôm.

24

Yisu tisa
(Mat 28:1-10; Mak 16:1-13)

1 Sabat meŋ gi su, ma têŋ wake ŋabêc
ŋamata-ŋga, goc lauwhê dinaŋ sêti têŋ bêbêc
ganduc. Sêkôc gêŋ ŋamalu naŋ sêmasaŋ su,
ma sêsa sêtêŋ sêhô dau si.
2 Ma sêlic bu hoc atu naŋ Josep kêpi gi tiŋ
sê awha, naŋ ndöc ŋamala dom.
3 Dec sêsôc si, magoc sêtap Pômdau Yisu
ndê ŋamlaŋ sa dom.
4 Sêlhac ma sêhêdaê, ma ŋgac lu ti ŋakwê
ŋawasi atu, sêhoc dau asê ma sêlhac sêwhiŋ
ŋac.
5 Dec lauwhê sêtöc dau, ma sêwec aŋgô
andô têŋ nom. Ma ŋgac lu sêsôm têŋ ŋac, “Tu
sake-ŋga mac aŋsalê iŋ naŋ mbo tali, yêc lau
batê si mala?
6 Iŋ mbo lec dom, iŋ tisa su. Gauc nem
yom naŋ iŋ sôm têŋ mac muŋ su, têŋ têm iŋ
mbo gameŋ Galili-ŋga.
7 Iŋ sôm bu lau oc sêhoc Ŋamalac ndê Atu
asê ma sêkêŋ iŋ sip lau sac si amba, ma ŋac
oc sêndic iŋ pi a gicso dau, ma têŋ bêc titö-ŋga
iŋ oc tisa tiyham.”
8 Goc lauwhê dinaŋ gauc gêm yom naŋ
Yisu sôm muŋ su.
9 Ma ŋac sêhu sêhô dau siŋ ma sêmbu sêtêŋ
Jerusalem si, ma sic miŋ yom hoŋ dinaŋ têŋ
ŋgacsêŋomi 11, ma têŋ lau hoŋ naŋ muŋ-ŋga
sêŋkuc Yisu.
10 Lauwhê dau si ŋaê bocdec. Maria Ma-
gadala, Joana, ma Jems dinda Maria, ma
lauwhê ŋatô sêwhiŋ. Ŋac sic miŋ têŋ lau
aposel,
11 magoc aposel sêŋgô yom dau gitôm yom
ŋambwa, ma sêkêŋ whiŋ dom.
12 Goc Pita tisa ma kêti têŋ sêhô gi. Iŋ wec
bu tôc gwaniŋ sêhô ŋalôm, dec iŋ gêlic po
ŋambwa naŋ yêc. Goc iŋ kölhö gi ma gauc
gêm yom daêsam pi gêŋ hoŋ dinaŋ.

Yisu hoc dau asê têŋ ŋgacsêŋom lu

13 Têŋ bêc tigeŋ dinaŋ ŋgac-sêŋom lu
sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ bu sêtêŋ malac Emeyas
sêndi. Seŋ akêŋ Jerusalem têŋ Emeyas, naŋ
ŋasawa gitôm kilometa 11.
14 Iŋlu sem yomgalôm têŋ dandi, pi gêŋ
hoŋ naŋ hôc asê têŋ têm dinaŋ.
15 Sêŋsêlêŋ ti sem yomgalôm sêmbo, ma
Yisu dau meŋ kêsêlêŋ whiŋ iŋlu.
16 Tigeŋ Anötö kôm iŋlu tandô ŋalêŋ kaiŋ
daŋ sa, dec sêŋyalê iŋ dom.
17 Ma iŋ sôm têŋ iŋlu, “Yom bocke dec amlu
asôm têŋ daôm ma aŋsêlêŋ ambo seŋ?” Goc
iŋlu sêkwê dôŋ sêlhac, ma sêwec.
18 Ma iŋlu si daŋ naŋ sêsam bu Kliopas
ô yom ma sôm, “Ŋacleŋ hoŋ naŋ sêmbo
Jerusalem têŋ têm dindec, naŋ sêŋyalê gêŋ
naŋ hôc asê. Bocke dec am kêyalê dom?”
19 Ma Yisu ndac, “Gêŋ sake?” Ma sêsôm têŋ
iŋ, “Gêŋ naŋ hôc asê Yisu Nasaret-ŋga. Ŋgac
dau iŋ propet daŋ, ma iŋ kôm gêŋ ma sôm
yom ti ŋaclai atu yêc Anötö ma ŋamalac hoŋ
aŋgô-ŋga.
20-21 Ma yac akêŋ bataŋ su, bu mboe iŋ
Mesaya naŋ Anötö oc êŋkiŋ bu êŋgaho lau
Israel-ŋga su yêc lau Rom-ŋga amba. Tigeŋ

yac mba dabuŋ-siga atu-tu ti lau bata Israel-
ŋga sêkêŋ iŋ têŋ lau Rom-ŋga bu sêmatôc iŋ,
ma ŋac sêkic yom bu iŋ mbac ndu, ma sic iŋ
pi a gicso dau. Gêŋ hoŋ dinaŋ hôc asê iŋ, ma
kwahic dec bêc tö giŋga su.
22 Ma bêbêc lec yac mba lauwhê ŋatô
sêsôm yom naŋ kôm yac hoŋ asö. Têŋ bêbêc
ganduc, ŋac sêtêŋ sêhô si,
23 magoc sêtap iŋ ndê ŋamlaŋ sa dom.
Sêmbu sêmeŋ, ma sêsôm bu aŋela sêhoc dau
asê têŋ ŋac, ma sêsôm têŋ ŋac bu Yisu mbo
tali.
24 Lau ŋatô naŋ sêmbo sêwhiŋ yac, naŋ
sêsa sêtêŋ sêhô si, ma sêtap gêŋ hoŋ sa tôm
lauwhê dau sêsôm, magoc sêlic Yisu dom."
25 Goc Yisu sôm têŋ iŋlu, "O mac lau! Mac
nem gauc sa dom. Lau propet sêhoc yom
asê pi gêŋ hoŋ dinaŋ gwanaŋ su, magoc mac
akêŋ whiŋ gwalec!
26 Sêhoc yom asê ma sêsôm bu Mesaya gic
waê bu hôc ŋawapac hoŋ dinaŋ, ma tiŋambu
tap iŋ ndê ŋawasi sa."
27 Ma Yisu whê iŋlu si gauc sa pi yom hoŋ
naŋ Moses ti lau propet sêto hêganôŋ iŋ, e iŋ
whê Anötö ndê yom hoŋ naŋ sêto gwanaŋ pi
iŋ, naŋ sa têŋ iŋlu.
28 Ŋac sêsuŋ sa malac Emeyas, ma Yisu
kôm bu hu iŋlu siŋ, ma êŋsêlêŋ gacgeŋ ndi.
29 Magoc sêteŋ iŋ ti ŋaŋga, ma sêsôm, "Mbo
whiŋ alu, bu ac pacndê ma sauŋ oc ôbwêc
sa."
30 Dec Yisu sôc malac dau gi, bu mbo whiŋ
iŋlu. Ma têŋ ndoc sêndöc sic bu sêneŋ gêŋ,
naŋ Yisu kôc bolom sa, gêm daŋge ma pô kôc,
goc kêŋ têŋ iŋlu.
31 Ma iŋlu si tandô ŋawa sa, dec sêŋyalê iŋ.
Ma ŋagahô eŋ Yisu aŋgô mba.
32 Ma iŋlu sêsôm têŋ dandi, "Yomandô. Têŋ
ndoc iŋ sôm yom têŋ hêclu yêc seŋ, ma whê
Anötö ndê yom naŋ sêto yêc, naŋ sa, dec kôm
hêclu neŋ ŋalôm kac hêclu ŋandô."
33 Goc iŋlu sêtisa ŋagahô, ma sêlhö sêmbu
sêtêŋ Jerusalem si. Ma sêtap ŋgacsêŋomi 11
sa, ti lau ŋatô naŋ sêmbo sêwhiŋ ŋac.
34 Ma ŋgacsêŋomi sêsôm têŋ iŋlu, "Pômdau
tisa yomandô, ma iŋ hoc dau asê têŋ Sai-
mon!"
35 Goc iŋlu sic miŋ yom pi gêŋ naŋ hôc asê
yêc seŋ, ma bu iŋlu sêŋyalê Yisu têŋ ndoc iŋ
pô bolom kôc.

Yisu hoc dau asê têŋ sêŋomi hoŋ

36 Sêsôm yom dinaŋ sêmbo, ma Yisu hoc
dau asê ma kalhac ŋac aŋgô-ŋga, ma sôm têŋ
ŋac, "Yom malô whiŋ mac."
37 Ŋac sêsö ti sêtöc dandi ŋandô, bu ŋac
gauc gêm bu sêlic ŋalau daŋ.
38 Ma iŋ sôm têŋ ŋac, "Tu sake-ŋga mac
nem ŋalôm ŋawapac, ma gauc gêm yom
daêsam?
39 Alic amaŋ ti gahiŋapa, bu aö dauŋ din-
dec. Amasec aö, ma alic. Ŋalau si ŋamsôm ti
ŋakwa mbasi, magoc alic aö neŋ."
40 Iŋ sôm yom dinaŋ, goc tôc amba ti gahi-
apa têŋ ŋac.
41 Ŋac atac ŋayham babalec, magoc ŋac
gauc gêm yom daêsam, ma atac lu-lu bu gêŋ
naŋ hôc asê, naŋ gêŋ ŋandô, me mba. Goc iŋ
ndac ŋac, "Mac nem gêŋ daneŋ-ŋga ndöc?"
42 Ma sêkêŋ i tô daŋ naŋ sêpec su, naŋ têŋ
iŋ.
43 Ma iŋ kôc su, ma gêŋ yêc ŋac si aŋgô-ŋga.
44 Goc iŋ sôm têŋ ŋac, "Gauc nem bu aö
gasôm yom têŋ mac muŋ su, pi gêŋ naŋ
kwahic dec ŋandô sa. Têŋ ndoc aö gambo
gawhiŋ mac, naŋ gawhê sa bu gêŋ hoŋ naŋ
sêto pi aö yêc Moses ma lau propet si bapia
tilhuŋ, ma yêc Buku Wê-ŋga, naŋ gic waê bu
ŋandô sa."
45 Ma iŋ whê ŋac si gauc sa pi Anötö ndê
yom hoŋ naŋ sêto yêc.
46 Iŋ sôm têŋ ŋac, "Sêto yom pi Mesaya bu
iŋ oc hôc ŋandê atu ma mbac ndu, ma têŋ bêc
titö-ŋga iŋ oc tisa ma mbo tali tiyham.
47 Ma sêto bu lau oc sênem mêtê tu iŋ
ndê ŋaê-ŋga, ma sêsôm têŋ lau bu sêkac si
ŋalôm kwi, dec Anötö oc suc ŋac si sac kwi.
Ŋac oc sêndic hu sênem mêtê dau yêc malac
Jerusalem, ma tiŋambu mêtê dau oc sa têŋ
lau gameŋ apa-ŋga hoŋ.
48 Gêŋ hoŋ dindec mac alic gatô su, dec oc
ahoc yom ŋandô asê pi gêŋ dau awhiŋ.
49 Ma alic! Aö oc wakêŋ gêŋ naŋ aneŋ
Damaŋ gic bata su, naŋ têŋ mac. Bocdinaŋ
ambo malac dindec e Anötö kêŋ iŋ ndê ŋaclai
nem mac ahuc."

Yisu pi undambê gi

50 Tiŋambu Yisu wê ŋac sêsa sêtêŋ gameŋ
naŋ yêc kêpiŋ malac Betani si. Yêc dinaŋ iŋ
hôc amba sa, ma gêm mbec ŋac.
51 Ma têŋ têm iŋ gêm mbec ŋac mbo, naŋ iŋ
hu ŋac siŋ, ma Anötö kôc iŋ sa pi undambê
gi.
52 Dec ŋac sêpôŋ haduc ma sêmpiŋ iŋ. Ma
sêlhö sêmbu sêtêŋ Jerusalem si ti atac ŋayham
atu.
53 Ma tôm bêc hoŋ, sêkac sa sêmbo lôm
dabuŋ ŋabatêmndö, ma sêhoc Anötö ndê waê
asê.

Jon
ndê ŋawaê ŋayham
Yom whê ŋawaê ŋayham
dindec sa-ŋga

Jon iŋ Yisu ndê ŋgacsêŋomi 12 si daŋ, naŋ kêsêlêŋ whiŋ Yisu ma mbo whiŋ iŋ tôm iŋ ndê bêc mbo nom-ŋga hoŋ, ma bocdinaŋ dec ŋgô yom hoŋ naŋ iŋ kêdôhôŋ ma gêlic gweleŋ naŋ iŋ kôm. Yêc 13:24, 19:26, 20:2 ma 21:7, Jon to yom pi ŋgacsêŋom daŋ, naŋ Yisu atac whiŋ ŋandô. Lau daêsam sêŋyalê bu yom dau hêganôŋ Jon dau, magoc iŋ tec bu tôc dau tiawê.

Lau ŋatô sêsam Jon ndê bapia bu 'Buku Gêŋ Dalô-ŋga,' bu iŋ to yom pi gêŋ dalô atu-tu naŋ Yisu kôm. Iŋ to yom pi gêŋ dalô hoŋ naŋ Yisu kôm, naŋ dom. Iŋ to yom pi gêŋ naŋ bu whê Yisu sa bu Mesaya naŋ Anötö gic bata bu êŋkiŋ têŋ iŋ ndê lau Israel-ŋga. Jon dau whê ndê bapia ŋahu sa bocdec bu:

Yom pi gêŋ dalô dindec, naŋ yêc tu bu mac asam ma akêŋ whiŋ bu Yisu iŋ Mesaya, Anötö ndê Atu. Ma tu mac akêŋ whiŋ iŋ ndê ŋaê-ŋga, dec mac oc atap seŋ ambo tamli-ŋga sa. (20:31)

Jon sam Yisu bu Anötö ndê Yom Dau naŋ mbo titêm-titêm, naŋ meŋ ti ŋamalac. Iŋ mbo whiŋ Damba Anötö têŋ ŋamata-ŋga, ma iŋ Anötö dau (1:1). Bocdinaŋ lau naŋ sêŋyalê Yisu tidôŋ, naŋ gitôm sêŋyalê ti sêlic iŋ Damba dau whiŋ (1:18; 8:19; 14:7). Jon tac whiŋ bu lau naŋ sêsam iŋ ndê bapia sêtap seŋ dandöc taŋli-ŋga sa. Ma seŋ dau datap sa yêc Yisu tawasê, tôm yom naŋ Yisu sôm pi dau, ma Jon to yêc (14:6) bocdec bu:

Aö taŋwasêŋ gati seŋ bu ŋamalac sêtêŋ Damaŋ sêndi, ma seŋ daŋ yêc dom.

Yisu Kilisi Ŋahu

1 Têŋ têm ŋamata-ŋga nom sambuc dindec mbasi, naŋ Yisu naŋ dasam bu Yom Dau, iŋ mbo. Iŋ mbo whiŋ Anötö, ma iŋ Anötö dau.
2 Iŋ mbo whiŋ Anötö têŋ têm ŋamata-ŋga.
3 Gêŋ hoŋ naŋ yêc, naŋ iŋ dau kêŋ, ma gêŋ daŋ hôc asê ŋa lêŋ daŋ dom.
4 Yac neŋ dambo taŋli ŋahu iŋ dau, ma iŋ dau ti ŋamalac nom-ŋga si Ŋawê.
5 Ŋawê dau pô gameŋ ŋasec, ma ŋasec gitôm dom bu kôm ŋawê dau ahuc.
6 Anötö kêkiŋ ŋgac aheŋ-ŋga daŋ meŋ, naŋ ndê ŋaê Jon.
7 Iŋ meŋ bu hoc yom ŋandô asê pi Ŋawê dau, tu bu lau hoŋ naŋ sêŋgô iŋ ndê yom, naŋ sêkêŋ whiŋ Ŋawê dau.
8-9 Jon iŋ Ŋawê dau dom, tigeŋ iŋ meŋ bu hoc yom asê pi Ŋawê ŋandô dau, naŋ oc meŋ êŋkuc iŋ bu pô ŋamalac hoŋ.
10 Nom sambuc dindec Anötö kêŋ ŋa iŋ, tigeŋ têŋ ndoc iŋ hôc asê, naŋ lau nom-ŋga sêŋyalê iŋ dom.
11 Iŋ ti nom sambuc dindec ŋadau, magoc têŋ ndoc iŋ meŋ, naŋ iŋ ndê lau Israel-ŋga sêkôc iŋ sa dom.
12 Magoc lau hoŋ naŋ sêkôc iŋ sa, ma sêkêŋ whiŋ iŋ, naŋ Anötö gêlic ŋayham ma kôc ŋac sa sêti iŋ ndê balêkoc.
13 Sêti iŋ ndê balêkoc ŋa lêŋ tôm lau nom-ŋga si lêŋ sêkwê balêkoc asê-ŋga dom, me tu ŋamalac dau si gauc gêm me atac whiŋ-ŋga dom. Mba! Anötö dau kôm ŋac sêtiwakuc dec sêti iŋ ndê balêkoc.
14 Iŋ naŋ dasam bu Yom Dau sip nom meŋ ti ŋamalac, ma mbo whiŋ yac. Iŋ meŋ akêŋ Damba Anötö, ma Damba ndê mwasiŋ ti yom ŋandô gêm iŋ ahuc. Iŋ Anötö ndê Atu tigeŋ, dec wêkaiŋ ŋaclai ti ŋawasi atu, ma yac alic iŋ ndê ŋaclai ti ŋawasi dau, naŋ su.
15 Jon hoc yom asê pi iŋ gwanaŋ su bocdec bu, "Ŋgac daŋ oc êŋkuc aö, naŋ hôc gêlêc aö su, ŋahu bu iŋ mbo wandêc su mbo." Ma têŋ ndoc iŋ hôc asê, naŋ Jon sôm bu, "Iŋ ŋgac dau dinaŋ dec gahoc yom asê pi iŋ gwanaŋ su."
16-17 Muŋ-ŋga Anötö kêmwasiŋ lau Israel-ŋga ŋa yomsu naŋ iŋ kêŋ têŋ Moses. Magoc kwahic dec Yisu Kilisi meŋ, ma Anötö ndê mwasiŋ gêm iŋ ahuc sambuc, dec yac hoŋ datap mwasiŋ ti yom ŋandô sa hôc gêlêc su, yêc Yisu.
18 Ŋamalac daŋ gêlic Anötö su dom. Magoc iŋ ndê Atu tigeŋ Yisu †Kilisi, naŋ mbo kêpiŋ Anötö dau, iŋ dau iŋ Anötö, naŋ sip nom meŋ ti ŋamalac, ma whê Damba Anötö sa têŋ yac, dec taŋyalê iŋ.

Lau sêndac bata Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga

19-20 Têŋ ndoc Jon kêku lau mbo, naŋ lau bata Israel-ŋga sêŋkiŋ †dabuŋsiga ŋatô ti lau †Liwai ŋatô akêŋ Jerusalem sêtêŋ iŋ si, ma sêndac iŋ bu, "Am asa?" Jon sêc yom daŋ ahuc dom, iŋ sôm yom yêc awê bu, "Aö †Mesaya dom."
21 Dec ŋac sêndac iŋ, "Bocdinaŋ dec am asa? Am Elaija, a?" Ma iŋ sôm, "Mba!" Goc sêndac, "Am propet gitôm Moses naŋ Anötö gic bata bu êŋkiŋ meŋ, a?" Ma iŋ sôm, "Mba!"
22 Bocdinaŋ sêsôm têŋ iŋ, "Dec sôm daôm asê têŋ yac bu am asa. Yac bu akêŋ ŋawaê têŋ lau naŋ sêŋkiŋ yac ameŋ naŋ."
23 Jon ô ŋac si gêndac ŋa propet Aisaya ndê yom daŋ, ma sôm, "*Ŋamalac naŋ ta yom yêc gameŋ sawa bu, 'Amasaŋ Pômdau ndê seŋ tisolop,'* naŋ aö dauŋ dec."
24 Lau Palêsai ŋatô sêmbo sêwhiŋ lau naŋ lau bata sêŋkiŋ sêtêŋ Jon si.
25 Sêŋgô Jon ndê yom dau, dec sêndac iŋ bocdec bu, "Am daôm sôm bu am Mesaya dom, ma bu am Elaija dom, ma propet atu dau dom. Ma bocke dec am kêku lau mbo?"

26-27 Ma Jon sôm, “Aö dec kaku lau ŋa bu,
magoc ŋgac daŋ oc êŋkuc aö, naŋ hôc gêlêc
aö su. Aö dec ŋgac ŋambwa, gitôm dom bu
wati iŋ ndê ŋgac akiŋ bu waŋgapwêc iŋ ndê
atapa ŋawalô. Ŋgac dau kwahic dec mbo mac
ŋalhu, magoc mac aŋyalê iŋ dom.”
28 Jon kêku lau mbo malac daŋ ŋaê Betani,
naŋ yêc Bu Jordan ŋadaŋga mbu têŋ ac pi-
ŋga. Ma gêŋ hoŋ dinaŋ hôc asê yêc gameŋ
dinaŋ.

Yisu iŋ Anötö ndê Domba

29 Bêc daŋ tiyham ma Jon gêlic Yisu
kêsêlêŋ têŋ iŋ meŋ, ma sôm, “Alic ŋgac dê! Iŋ
†Anötö ndê Domba, naŋ Anötö kêŋ bu kôc
ŋamalac si sac su.
30 Iŋ ŋgac dau naŋ aö gasôm yom pi iŋ muŋ
su, bu ŋgac daŋ oc êŋkuc aö meŋ, naŋ hôc
gêlêc aö su, bu iŋ mbo wandêc su mbo.
31 Muŋ-ŋga aö dauŋ neŋ gauc sa pi iŋ dom,
tigeŋ kwahic dec aö gameŋ kaku lau ŋa bu,
tu bu watôc iŋ asê têŋ lau Israel-ŋga.”
32-33 Jon sôm yom dinaŋ su, goc gic têku
yom ma whê yom sa bocdec bu, “Yomandô.
Muŋ-ŋga aö dauŋ neŋ gauc sa pi iŋ dom,
tigeŋ Anötö naŋ kêkiŋ aö bu waŋku lau ŋa
bu, naŋ sôm têŋ aö bu, ‘Am oc lic Ŋalau
Dabuŋ sip têŋ ŋgac daŋ meŋ. Ma ŋgac dau
dinaŋ oc êŋku lau ŋa Ŋalau Dabuŋ.’ Tiŋambu
aö galic Ŋalau Dabuŋ gêm balusi aŋgô ma sip
akêŋ undambê têŋ ŋgac dindec meŋ ma mbo
whiŋ iŋ.
34 Aö tanôŋ galic gêŋ dinaŋ hôc asê ŋgac
dau su, ma tu dinaŋ-ŋga kwahic dec gahoc
yom asê pi iŋ, ma gasôm asê têŋ mac bu iŋ
Anötö ndê Atu.”

Yisu ndê ŋgacsêŋomi ŋamata-ŋga

35 Ŋagalaŋsê Jon mbo bu dau ŋadali ma iŋ
ndê †ŋgacsêŋom lu sêmbo sêwhiŋ iŋ.
36 Yisu kêsêlêŋ meŋ, ma Jon tahê iŋ ma
sôm, “Kec, Anötö ndê Domba dê.”
37 Têŋ ndoc ŋgacsêŋom lu sêŋgô Jon ndê
yom dinaŋ, naŋ sêhu iŋ siŋ ma sêŋkuc Yisu.
38 Yisu kac dau kwi ma gêlic bu iŋlu sêŋkuc
iŋ, dec ndac, “Bocke dec amlu aŋkuc aö?”
Goc iŋlu sêsôm, “Rabai, am yêc nde?” (Ŋaê
†Rabai danem kwi bu ‘Kêdôhôŋ-waga.’)
39 Ma iŋ sôm, “Ameŋ ma alic.” Goc iŋlu
sêŋsêlêŋ sêwhiŋ iŋ si, ma sêlic gameŋ naŋ iŋ
yêc. Sêhôc asê têŋ telha, acgatu gitôm 4 kilok,
ma bocdinaŋ dec sêmbo sêwhiŋ iŋ.
40 Ŋgac lu naŋ sêŋgô Jon ndê yom ma
sêŋkuc Yisu, naŋ si daŋ iŋ Andru, Saimon
Pita ndê asi.
41 Ŋagahô iŋ gi tap dôwa Saimon sa, ma
sôm têŋ iŋ, “Yac atap †Mesaya sa su.” (Yom
Mesaya dau danem kwi bu Kilisi.)
42 Goc iŋ wê Saimon s a têŋ Yisu gi. Yisu
tahê iŋ ma sôm, “Am Saimon, Jon ndê atu.
Kwahic dec aö wasam am bu Kepas.” (Ŋaê
dau* sem kwi sip Yom Grik bu Pita.)

Yisu kêgalêm Pilip lu Natanael sa

43-44 Têŋ ŋagalaŋsê Yisu tisa ma gi tap ŋgac
daŋ ŋaê Pilip sa. Pilip iŋ ŋgac akêŋ malac
Betsaida yêc gameŋ Galili-ŋga. Malac dau
Pita lu Andru si malachu whiŋ. Yisu gauc
gêm bu têŋ Galili ndi, dec sôm têŋ Pilip,
“Mweŋ êmkuc aö.”
45 Goc Pilip gi tap ŋgac daŋ ŋaê Natanael
sa, ma sôm têŋ iŋ bu, “Mesaya naŋ Moses ti
lau propet sêto yom pi iŋ muŋ su, naŋ yac
atap iŋ sa su. Iŋ Josep ndê atu Yisu akêŋ
malac Nasaret.”
46 Natanael ŋgô su goc ndac, “Nasaret?
Gêŋ ŋayham bocke oc meŋ akêŋ malac
ŋambwa dinaŋ?” Dec Pilip sôm, “Mweŋ ma
lic.”
47 Yisu gêlic Natanael têŋ iŋ meŋ, ma sôm
yom pi iŋ bocdec bu, “Yomandô! Iŋ ŋgac
Israel-ŋga naŋ yom tasaŋ daŋ yêc iŋ ndê
ŋalôm dom.”
48 Dec Natanael ndac iŋ, “Am kêyalê aö
ŋalêŋ bocke?” Ma Yisu sôm têŋ iŋ, “Pilip
mbwêc am dom eŋ, ma aö galic am ndöc a
atu daŋ ŋahu.”
49 Natanael ô yom ma sôm, “Kêdôhôŋwaga,
am Anötö ndê Atu. Am yac lau Israel-ŋga
mba Kiŋ.”
50 Ma Yisu ô yom ma sôm têŋ iŋ, “Aö gasôm
bu galic am yêc a daŋ ŋahu ma tu dinaŋ-ŋga
dec am kêŋ whiŋ. Am oc lic gêŋ atu-tu hôc
gêlêc iŋ dinaŋ su.”
51 Ma iŋ gic têku yom ma sôm, “Yom ŋandô
aö wasôm têŋ mac. Tiŋambu mac oc alic
undambê kac sa, ma †Ŋamalac ndê Atu oc ti
seŋ bu Anötö ndê aŋela sêsip sêpi-ŋga.”

2

Yisu gêm bu kwi ti wain

1 Bêc lu gi su ma lau yêc malac Kana naŋ
yêc gameŋ Galili-ŋga sêndê mwasiŋ tu ŋgac
daŋ bu nem awhê-ŋga. Yisu dinda mbo
whiŋ ŋac, ma
2 sêkêŋ aheŋ Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi bu
sêneŋ mwasiŋ dau sêwhiŋ.
3 Ma lau seŋ ti sênôm gêŋ sêmbo e wain
pacndê. Dec Yisu dinda sôm têŋ iŋ bu, “Ŋac
si wain pacndê su.”
4 Goc Yisu sôm têŋ iŋ, “O awhê! Tu sake-
ŋga am sôm têŋ aö? Aneŋ ndoc meŋ sa su
dom.”
5 Tigeŋ Yisu dinda sôm têŋ lau akiŋ bu,
“Gêŋ bocke naŋ iŋ bu sôm têŋ mac, naŋ
akôm.”
6 Yêc mwasiŋ dau ŋamala, lôŋ bu-ŋga 6
sêlhac. Lôŋ dinaŋ atu andô, tigeŋ-tigeŋ gitôm
100 lita, ma sic waê lau Israel-ŋga si mêtê
sêŋgwasiŋ dau ŋawasi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga.

* **1:42:** Ŋaê ‘Kepas’ naŋ Yisu kêŋ têŋ Pita, iŋ Yom †Hibru daŋ, naŋ danem kwi bu ‘hoc.’ Alic Yisu ndê yom yêc Mat 16:18.

7 Ma Yisu sôm têŋ lau akiŋ, “Akêŋ bu sip
lôŋ hoŋ dinaŋ e meŋhu.”
8 Sêtac bu sip e meŋhu su, goc iŋ sôm têŋ
ŋac, “Aŋgati sa ma akêŋ têŋ mwasiŋ ŋadau
êŋsahê.” Ma sêkôm gitôm iŋ sôm.
9 Mwasiŋ ŋadau kêsahê bu naŋ Yisu gêm
kwi ti wain, ma kêyalê dom bu meŋ akêŋ
nde. Tigeŋ lau akiŋ naŋ sêtac bu sip lôŋ, naŋ
dec sêŋyalê. Mwasiŋ ŋadau kêsahê su, goc
mbwêc ŋgac gêm awhê-ŋga meŋ, ma sôm têŋ
iŋ,
10 “Lau hoŋ sêkêŋ wain ŋayham têŋ lau
sênôm muŋ e tac ŋayham sa, goc sêkêŋ wain
ŋambwa kêkuc. Tu sake-ŋga am kêgamiŋ wain
ŋayham kalhac e tiŋambu?”
11 Yisu kôm gêŋ dalô ŋamata-ŋga dinaŋ yêc
malac Kana, naŋ yêc gameŋ Galili-ŋga. Gêŋ
dau tôc iŋ ndê ŋawasi ti ŋaclai asê, ma iŋ ndê
ŋgacsêŋomi sêkêŋ whiŋ iŋ.
12 Ma tiŋambu Yisu lu dinda ma asii ti
ŋgacsêŋomi sêsip malac Kapenaom si, ma
sêmbo bêc ŋatô.

Yisu soc lau su yêc lôm dabuŋ
(Mak 11:15-17; Luk 19:45-46)

13 Têŋ têm dinaŋ lau Israel-ŋga si om atu
†Mwasiŋ Pasowa-ŋga meŋ kêpiŋ. Tu dinaŋ-
ŋga Yisu pi Jerusalem gi.
14 Iŋ hôc asê su, ma yêc lôm dabuŋ
ŋabatêmndö, iŋ gêlic lau sêhoŋ makao ti
domba ma balusi bu lau sênemlhi, ma lau
ŋatô sêndöc tebo bu sêô lau apa si mone ŋa
lau Israel-ŋga si mone.
15 Dec iŋ gêm bocbiŋ wac ti po ma kêbulu
ŋac sêsa awê si, ma kêbulu makao ti domba
sêwhiŋ. Ma iŋ tac lau sêô mone-ŋga si tebo
sa, ma kêbalip ŋac si mone babalip.
16 Goc iŋ hec yom lau balusi-ŋga ma sôm
têŋ ŋac, “Akôc nem balusi dinaŋ asa awê
andi! Damaŋ ndê andu yêc bu lau sênemlhi
gêŋ sêmbo-ŋga dom. Mac akôm sac sambuc!”
17 Têŋ dinaŋ iŋ ndê ŋgacsêŋomi gauc gêm
Anötö ndê yom daŋ naŋ sêto yêc bocdec bu:

Aö neŋ atac whiŋ tu am nem andu-ŋga,
mbô aö neŋ ŋalôm sa ŋapaŋ. *[BW 69:9]*

18 Ma lau bata Israel-ŋga sêndac Yisu ma
sêsôm, “Asa kêŋ ŋaclai têŋ am bu kôm gêŋ
dinaŋ? Kôm gêŋ dalô daŋ bu tôc am nem
ŋaclai ŋahu asê têŋ yac.”
19 Yisu ô ŋac si awha ma sôm, “Aseŋ lôm
dabuŋ dindec su, ma aö oc wakwê sa tiy-
ham nditôm bêc tö.”
20 Goc sêsôm, “Muŋ-ŋga lau sêkôm gweleŋ
sêkwê lôm dabuŋ dindec-ŋga gitôm yala 46.
Ma bocke dec am gauc gêm bu am gitôm bu
kwê sa tôm bêc tö?”
21 Sêsôm yom dinaŋ bu ŋac sêŋyalê dom bu
lôm dabuŋ naŋ iŋ sôm yom pi, naŋ iŋ dau.
22 T iŋambu, têŋ ndoc Yisu tisa akêŋ lau
batê-ŋga, naŋ iŋ ndê sêŋomi gauc gêm iŋ ndê
yom dinaŋ. Ma têŋ dinaŋ sêkêŋ whiŋ yom
naŋ iŋ sôm, ma sêkêŋ whiŋ Anötö ndê yom
naŋ sêto yêc muŋ su, pi iŋ ndê mbac ndu ma
tisa-ŋga.
23 Yisu mbo Jerusalem têŋ Om Pasowa-
ŋga, ma lau daêsam sêlic gêŋ dalô hoŋ naŋ iŋ
kôm, dec sêkêŋ whiŋ iŋ.
24-25 Tigeŋ Yisu kêyalê ŋamalac si gauc ti
yom hoŋ naŋ yêc ŋac si ŋalôm. Iŋ pônda
ŋamalac si yom pi dau dom. Ma tu dinaŋ-ŋga
iŋ whê dau sa sambuc têŋ ŋamalac daŋ dom.

3

Yisu lu Nikodemas

1 Lau Israel si ŋgac bata daŋ mbo
Jerusalem, naŋ ndê ŋaê Nikodemas. Iŋ mbo
lau †Palêsai si toŋ, ma iŋ lau bata †Sanedrin-
ŋga si daŋ whiŋ.
2 Têŋ ôbwêc daŋ, Nikodemas têŋ Yisu gi,
ma sôm têŋ iŋ, “O Kêdôhôŋwaga. Yac alic
gêŋ dalô hoŋ naŋ am kôm, dec aŋyalê bu
am kêdôhôŋwaga daŋ naŋ Anötö kêkiŋ meŋ.
Ŋahu bu Anötö bu mbo whiŋ ŋamalac daŋ
dom, dec oc tôm dom bu ŋamalac dau kôm
gêŋ dalô gitôm naŋ am kôm.”
3 Ma Yisu ô iŋ ndê yom ma sôm, “Yom
ŋandô aö wasôm têŋ am. Ŋamalac daŋ bu
tiwakuc tiyham dom, dec oc tôm dom bu iŋ
mbo †Anötö ndê gôliŋ ŋapu.”
4 Goc Nikodemas sôm têŋ iŋ, “Ŋamalac
andô daŋ oc tiwakuc ŋalêŋ bocke? Oc tôm
bu sip dinda atac ŋalôm ma dinda kôc iŋ
tiyham, me?”
5 Ma Yisu sôm, “Aö wasôm yom ŋandô têŋ
am. Ŋamalac daŋ bu tiwakuc ŋa bu ma ŋa
Ŋalau Dabuŋ dom, dec oc nditôm dom bu
mbo Anötö ndê gôliŋ ŋapu.
6 Ŋamalac sêkwê ŋamalac asê, magoc Ŋalau
tigeŋ g itôm bu kôm ŋamalac daŋ tiwakuc ma
kêŋ ŋalôm wakuc têŋ iŋ.
7 Aö gasôm têŋ am bu mac atiwakuc tiy-
ham ŋa ŋaclai undambê-ŋga maŋ. Am sö tu
yom dinaŋ-ŋga dom.
8 Mbu kêsêlêŋ kêkuc Anötö ndê atac whiŋ.
Am gitôm bu ŋgô ŋakêcsia, tigeŋ am kêyalê
mbu ŋahu me mbu ŋapwê dom. Ma Ŋalau
Dabuŋ ndê gweleŋ kôm lau sêtiwakuc-ŋga,
naŋ kaiŋ tigeŋ.”
9 Nikodemas ŋgô yom dinaŋ, dec ndac
Yisu, “Aluê! Yom dinaŋ oc ŋandô sa ŋalêŋ
bocke?”
10 Ma Yisu sôm, “Am lau Israel si kêdôhôŋ-
waga mêtê-ŋga daŋ, ma bocke dec am kêyalê
yom dindec ŋahu dom?
11 Aö wasôm yom ŋandô têŋ am. Gêŋ naŋ
aö ti lau naŋ sêŋkuc aö naŋ aŋyalê, dec yac
asôm asê. Ma yac ahoc yom ŋandô asê pi gêŋ
naŋ yac alic su. Magoc mac akôc yac mba
yom sa dom.
12 Aö gasôm yom têŋ mac pi gêŋ nom-
ŋga, magoc mac akêŋ whiŋ dom. Ma aö bu
wasôm yom têŋ mac pi gêŋ undambê-ŋga,
dec oc akêŋ whiŋ ŋalêŋ bocke?

13 Ŋamalac daŋ pi undambê gi bu êŋyalê
gêŋ undambê-ŋga dom, tigeŋ Ŋamalac ndê
Atu, naŋ sip akêŋ undambê meŋ, naŋ kêyalê.
14 Muŋ-ŋga, têŋ ndoc lau Israel-ŋga sêmbo
gameŋ sawa, naŋ Moses gic mboc ŋagatu* pi
a, ma hôc sa pi lôlôc gi. Ma ŋalêŋ tigeŋ, lau oc
sêndic Ŋamalac ndê Atu pi a, ma sêhôc iŋ sa pi
lôlôc ndi. Lêŋ dinaŋ gic iŋ ŋawaê,
15 tu bu lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ, naŋ oc
sêtap seŋ sêndöc tali ŋapaŋ-ŋga sa.
16 "Bu Anötö atac whiŋ lau nom-ŋga ndu
andô, dec kêŋ ndê Atu tigeŋ mbac ndu tu
ŋac-ŋga, bu lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ, naŋ
oc sêniŋga dom, magoc sêtap seŋ sêndöc tali-
ŋga sa.
17 Anötö kêŋ ndê Atu sip nom meŋ bu
êmatôc lau dom, magoc kêŋ iŋ meŋ bu ti lêŋ
nem lau si-ŋga.
18 Lau naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ, naŋ oc sêtap
Anötö ndê matôc sa dom. Magoc lau naŋ
sêkêŋ whiŋ dom, naŋ gitôm sêmatiŋ dau si
yom tidôŋ su bu oc sêtap Anötö ndê matôc
sa, ŋahu bu ŋac sêkêŋ whiŋ Anötö ndê Atu
tigeŋ dom.
19 Ma ŋac si matôc dau ŋahu bocdec bu.
Ŋawê ŋandô sip nom meŋ, tigeŋ sêtec ŋawê
dau ma atac whiŋ lêŋ ŋasec-ŋga, ma sêsap
mêtê sac dôŋ ŋapaŋ.
20 Lau hoŋ naŋ sêkôm mêtê sac, naŋ sêtec
bu ŋawê dau pô ŋac si mêtê sac e yêc awê, ma
tu dinaŋ-ŋga sêtigasuc ŋawê dau dom.
21 Magoc lau naŋ sêŋkuc yom ŋandô, naŋ
sêtêŋ ŋawê sêmeŋ ma gacgeŋ sêmbo dinaŋ.
Ma tu dinaŋ-ŋga lau hoŋ sêlic yêc awê bu ŋac
sêkôm mêtê ŋayham tôm Anötö kêŋ ŋaclai têŋ
ŋac."

Jon sôm yom pi Yisu

22 Dinaŋ su, goc Yisu ti iŋ ndê ŋgacsêŋomi
sêhu Jerusalem siŋ, ma sêsa si sêmbo gameŋ
ŋamakê-ŋga yêc gameŋ Judia-ŋga. Ma yêc
dindê iŋ mbo whiŋ ŋac ma sêŋku lau.
23 Têŋ ndoc dinaŋ Jon mbo malac Aenon,
naŋ yêc suŋ sa têŋ Salim. Bu ŋagapoŋ ŋayham
poc gameŋ dinaŋ, ma tu dinaŋ-ŋga Jon mbo
dinaŋ, ma kêku lau naŋ sêtêŋ iŋ si.
24 Têŋ ndoc dinaŋ Jon mbo awê, sêkêŋ iŋ
ndöc gapocwalô su dom.
25 Ma Jon ndê sêŋomi ŋatô ma ŋgac bata
Israel-ŋga daŋ sêseŋ dau pi lêŋ lau sêŋgwasiŋ
dau ŋawasi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga.
26 Dec sêtêŋ Jon si, ma sêsôm,
"Kêdôhôŋwaga, muŋ-ŋga am hoc yom asê pi
Yisu, têŋ ndoc iŋ hôc asê am yêc Bu Jordan
ŋadaŋga. Kwahic dec yac aŋgô bu lau hoŋ
sêtêŋ iŋ si, bu iŋ êŋku ŋac."
27 Jon ô ŋac si yom ma sôm, "Ahêgo daôm
dom! Alu Yisu lu-lu akôm mba gweleŋ gitôm
Anötö dau kêŋ sip alu amaŋ.
28 Mac aŋyalê yom hoŋ naŋ aö gasôm têŋ
mac su. Aö gasôm bu aö dauŋ Mesaya dom,
magoc Anötö kêkiŋ aö gamuŋ iŋ gameŋ.
29 Lau hoŋ bu sêtêŋ Yisu sêndi, dec oc
solop. Bu ŋac gitôm awhê naŋ sêmatiŋ iŋ ndê
yom bu nem ŋgac, ma Yisu iŋ gitôm ŋgac nem
awhê-ŋga dau. Aö gitôm ŋgac dau ndê silip,
naŋ atac ŋayham kêlêc têŋ ndoc ŋgac nem
awhê-ŋga hôc asê bu nem ndê awhê sa. Ma
bocdinaŋ kwahic dec aö neŋ atac ŋayham tu
Yisu-ŋga gêm aö ahuc sambuc.
30 Ma iŋ solop bu kwahic dec Yisu ndê waê
tiatu, ma aneŋ waêŋ tisauŋ.
31 Iŋ sip akêŋ undambê meŋ, dec hôc gêlêc
lau hoŋ su. Aö dec, aö ŋamalac nom-ŋga ma
aö neŋ ŋahu yêc nom, ma bocdinaŋ gasôm
yom tôm ŋamalac nom-ŋga. Magoc iŋ sip
akêŋ undambê meŋ,
32 ma sôm yom ŋandô pi gêŋ naŋ iŋ gêlic
ti ŋgô su yêc undambê. Magoc lau daêsam
sêkôc iŋ ndê yom sa dom.
33 Ŋamalac bocke naŋ kôc iŋ ndê yom sa,
naŋ tôc asê bu iŋ gêlic Anötö ndê yom bu
yom ŋandô eŋ.
34 Ŋahu bu iŋ naŋ Anötö kêkiŋ sip nom
meŋ, naŋ sôm Anötö dau ndê yom asê. Ma
Anötö kêgamiŋ iŋ ndê Ŋalau têŋ iŋ dom.
35 Damba tac whiŋ iŋ ndê Atu kêlêc, dec
kêŋ gêŋ hoŋ sip iŋ amba.
36 Ma asa naŋ kêŋ whiŋ Atu, naŋ Anötö gic
bata su, bu iŋ oc mbo tali ŋapaŋ. Tigeŋ asa
naŋ kôc iŋ sa dom, naŋ Anötö ndê atac ŋandê
yêc iŋ dôŋ yêc, dec iŋ oc lic undambê dom."

4

Yisu lu awhê Samaria-ŋga daŋ

1-2 Têŋ ndoc dinaŋ Yisu mbo whiŋ iŋ ndê
ŋgacsêŋomi, ma ŋac sêŋku lau. Iŋ dau kêku
lau daŋ dom. Magoc lau Palêsai sêŋgô ŋawaê
bu Yisu kêku lau daêsam, ma bu lau daêsam
naŋ êlêmê sêŋkuc iŋ, naŋ sêhôc gêlêc Jon ndê
sêŋomi su. Yisu kêyalê bu lau Palêsai sêŋgô
ŋawaê dinaŋ, ma bu sêkêŋ kisa iŋ,
3 ma bocdinaŋ dec iŋ hu gameŋ Judia-ŋga
siŋ, bu mbu têŋ Galili ndi.
4 Yisu gauc gêm tidôŋ bu ho seŋ naŋ gic
lau †Samaria-ŋga si gameŋ kôc, dec iŋ ti ndê
ŋgac-sêŋomi sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ dinaŋ.
5 Ŋac sêŋsêlêŋ e sêsuŋ sa lau Samaria si
malac atu daŋ ŋaê Sika. Malac dau yêc kêpiŋ
nom ŋasawa daŋ naŋ muŋ-ŋga andô, Jakob
kêŋ têŋ iŋ ndê atu Josep.
6 Ma sê naŋ Jakob kwê tu sêtap bu sa-
ŋga, naŋ yêc malac dau ŋamakê. Yisu ti ndê
ŋgacsêŋomi sêhôc asê sê bu-ŋga dau têŋ ac
kac lhu, ma sêŋsêlêŋ seŋ baliŋ su e Yisu
kwapac sa, dec iŋ ndöc sic ndöc dinaŋ.
7-8 Ma iŋ ndê ŋgacsêŋomi sêhu iŋ siŋ ma
sêsôc malac dau si, bu sêŋsalê gêŋ sêneŋ-ŋga.

* **3:14:** Yom pi mboc ŋagatu naŋ Moses kêŋ pi a daŋ, naŋ asam yêc Nam 21:4-9.

Malô goc awhê Samaria-ŋga daŋ sa meŋ
bu tê bu. Ma Yisu sôm têŋ iŋ, “Gitôm bu am
kêŋ bu têŋ aö wanôm?”
9 Goc awhê dau ô yom bocdec bu, “Bocke
dec am ŋgac Israel-ŋga ndac aö awhê
Samaria-ŋga bu wakêŋ bu têŋ am nôm?” (Iŋ
sôm yom dinaŋ, ŋahu bu lau Israel m a lau
Samaria-ŋga sêtec dandi ma sêmbo ahê dau.)
10 Ma Yisu sôm, “Kwahic dec aö gandac
bu têŋ am. Am bu êmyalê aö neŋ ŋahu, ma
mwasiŋ naŋ Anötö kêŋ ŋambwa, dec am oc
ndac bu têŋ aö, ma aö wakêŋ bu naŋ oc kêŋ
ŋamalac sêndöc tali, naŋ têŋ am.”
11 Awhê dau ŋgô yom dinaŋ, goc sôm, “O
ŋadau. Bu tali-ŋga naŋ am sôm yom pi, naŋ
am oc kôc yêc nde? Bu am nem laclhu êmgati
bu sa-ŋga mba, ma sê bu-ŋga dindec baliŋ
andô.
12 Abaŋ Jakob ti ndê atui, ma iŋ ndê
makao ti domba hoŋ sênôm bu yêc dec. Ma
bocke? Am nem bu bocke yêc, naŋ hôc gêlêc
iŋ dindec naŋ Jakob kêŋ têŋ yac, naŋ su?”
13 Dec Yisu sôm têŋ iŋ, “Lau hoŋ naŋ sênôm
bu nom-ŋga, naŋ bu oc yô ŋac tiyham.
14 Magoc lau naŋ sênôm bu naŋ aö wakêŋ
têŋ ŋac, naŋ bu oc yô ŋac tiyham dom. Mba.
Bu naŋ aö wakêŋ têŋ ŋac, naŋ oc ti bubata
naŋ êmbulup pi ŋac si ŋalôm, ma ŋac oc sêndöc
tali ŋapaŋ.”
15 Têŋ dinaŋ awhê dau sôm, “O ŋadau, kêŋ
bu dinaŋ têŋ aö. Ma bocdinaŋ dec bu oc yô
aö tiyham dom, ma wasa wameŋ tôm bêc
hoŋ bu watê bu yêc sê bu-ŋga dindec tiyham
dom.”
16 Goc Yisu sôm têŋ iŋ, “Am mbu ndi ma ta
nem akweŋ, ma amlu ambu ameŋ.”
17 Ma awhê dau sôm, “Aneŋ akweŋ mba.”
Goc Yisu ô yom ma sôm, “Am sôm solop bu
am nem akweŋ mba.
18 Bu am gêm ŋgac amaŋdaŋ su, magoc
sêhu am siŋ. Ma ŋgac naŋ kwahic dec am
mbo whiŋ iŋ, naŋ ti am nem akweŋ dom.
Am sôm yom ŋandô.”
19 Têŋ dinaŋ awhê dau sôm, “Ŋadau, aö g
alic bu am propet daŋ.
20 Muŋ-ŋga yac lau Samaria-ŋga mba
abaŋi sem akiŋ Anötö yêc lôc dindec. Tigeŋ
mac lau Israel-ŋga asôm bu gameŋ tigeŋ
yêc tu lau sênem akiŋ Anötö-ŋga, naŋ yêc
Jerusalem.”
21 Goc Yisu sôm, “O awhê! Aö wasôm yom
ŋandô têŋ am. Ndoc oc meŋ sa, naŋ lau
naŋ sem akiŋ Anötö oc sêhêgo dau dom bu
sênem akiŋ iŋ sêmbo lôc dindec, me bu sêmbo
Jerusalem.
22 Mac lau S amaria-ŋga am akiŋ Anötö,
magoc mac aŋyalê iŋ dom. A nötö gic bata
bu Mesaya oc sa yêc yac lau Israel-ŋga, ma
tu dinaŋ-ŋga yac aŋyalê iŋ naŋ yac am akiŋ.
23 Yomandô! Ndoc naŋ bu meŋ sa, naŋ
kwahic dec meŋ su, dec lau naŋ sem akiŋ
Anötö ŋalêŋ solop, naŋ oc sênem akiŋ iŋ ti
Ŋalau Dabuŋ ndê ŋaclai, ma ti lêŋ yom ŋandô-
ŋga. Damaŋ Anötö dau kêsalê lau naŋ sem
akiŋ iŋ ŋalêŋ bocdinaŋ.
24 Iŋ dau iŋ ŋalau, dec ŋalêŋ tigeŋ yêc bu
lau sênem akiŋ iŋ, naŋ sênem akiŋ iŋ ti Ŋalau
Dabuŋ ndê ŋaclai, ma ti lêŋ yom ŋandô-ŋga.”
25 Goc awhê dau sôm, “Aö kayalê bu
Mesaya naŋ sêsam bu Kilisi oc meŋ. Ma têŋ
ndoc iŋ meŋ, naŋ iŋ oc whê gêŋ hoŋ sa têŋ
yac.”
26 Ma Yisu sôm, “Aö Mesaya dauŋ gasôm
yom têŋ am.”
27 Têŋ dinaŋ Yisu ndê ŋgac-sêŋomi sêmbu
sêmeŋ, ma sêlic bu iŋ sôm yom whiŋ awhê
daŋ, dec sêhê gauc ŋambwa. Magoc ŋac si daŋ
sôm yom dom. Sêndac iŋ bu bocke ma iŋ sôm
yom têŋ awhê dau lec dom. Ma sêndac awhê
dau bu iŋ tac whiŋ gêŋ sake lec dom.
28 Awhê dau hu iŋ ndê lôŋ bu-ŋga siŋ
kalhac, ma mbu sôc malac gi. Ma iŋ sôm têŋ
iŋ ndê lau,
29 “Ameŋ ma alic ŋgac daŋ! Iŋ kêyalê gêŋ
hoŋ naŋ aö gakôm, ma sôm asê têŋ aö. Oc
mboe iŋ Mesaya dau?”
30 Goc ŋac sêhu malac dau siŋ ma sêsa si bu
sêlic Yisu.
31 Têŋ ndoc awhê dau mbu sôc malac
gi, naŋ ŋgacsêŋomi sêsôm têŋ Yisu,
“Kêdôhôŋwaga, yac akôc gêŋ tu am neŋ-ŋga.”
32 Magoc iŋ sôm têŋ ŋac, “Aö neŋ gêŋ
daneŋ-ŋga yêc, naŋ mac aŋyalê dom.”
33 Goc sêndac dandi bu, “Mboe lau daŋ
sêkêŋ gêŋ daneŋ-ŋga têŋ iŋ su, me?”
34 Ma Yisu sôm têŋ ŋac, “Aö daŋaŋ wambu
iŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ, ma wandic dabiŋ iŋ
ndê gweleŋ. Aneŋ gêŋ daneŋ-ŋga dau dinaŋ.
35 Aŋgô su naŋ. Têŋ ndoc mac asô gêŋ
ŋawhê sip ôm, naŋ mac asôm bu, ‘Ayô hale
su goc yac oc dandic gêŋ ŋandô sa.’ Tigeŋ aö
wasôm têŋ mac, bu ahôc nem tanôm sa, ma
alic bu gêŋ ŋandô ôm-ŋga mbêc su.
36 Ma kwahic dec ŋgac gic gêŋ ŋandô sa-ŋga
kôm iŋ ndê gweleŋ mbo. Ma gêŋ ŋandô naŋ
iŋ gic sa, naŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ ma sêtap
seŋ sêmbo tali-ŋga sa. Tu dinaŋ-ŋga iŋ naŋ
sô gêŋ ŋawhê, lu iŋ naŋ gic ŋandô sa, naŋ lu-
lu atac ŋayham sa sêwhiŋ dau.
37 Yom gôliŋ daŋ yêc bocdec, ‘Ŋamalac daŋ
sô gêŋ ŋawhê, ma daŋ tiyham gic gêŋ ŋandô
sa.’ Yom dau iŋ yom ŋandô, ma hêganôŋ
gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga whiŋ.
38 Bu aö kakiŋ mac bu andic gêŋ ŋandô sa
yêc ôm naŋ mac asô dom. Lau ŋatô sêkôm
gweleŋ atu tu sêsô gêŋ-ŋga, dec mac atap ŋac
si gweleŋ ŋa-ŋandô sa.”

Lau Samaria-ŋga daêsam sêkêŋ whiŋ Yisu

39 Têŋ ndoc awhê Samaria-ŋga dinaŋ sôm
yom asê pi Yisu têŋ lau malac-ŋga bu, “Iŋ
sôm gêŋ hoŋ naŋ aö gakôm su, naŋ asê têŋ
aö,” naŋ lau Samaria-ŋga daêsam sêkêŋ whiŋ
Yisu.

40 Ma têŋ ndoc sêsa sêtêŋ iŋ si, naŋ sêteŋ
iŋ ŋapaŋ bu mbo whiŋ ŋac. Dec iŋ mbo whiŋ
ŋac gitôm bêc lu.
41 Iŋ sôm yom whiŋ lau malac-ŋga ma lau
daêsam tiyham sêkêŋ whiŋ iŋ.
42 Ma sêsôm têŋ awhê dinaŋ, “Têŋ ŋamata-
ŋga yac aŋgô yom naŋ am sôm pi iŋ, dec akêŋ
whiŋ iŋ. Magoc kwahic dec yac aŋgô iŋ dau
ndê yom, ma yac aŋyalê pi ŋandô, bu iŋ ŋgac
naŋ Anötö kêkiŋ bu nem lau nom-ŋga si.”

Yisu hôc asê gameŋ Galili-ŋga

43 Bêc lu dinaŋ pacndê su, goc Yisu tisa ma
kêsêlêŋ gi e hôc asê gameŋ Galili-ŋga.
44 Muŋ-ŋga iŋ sôm asê bu yêc propet daŋ
ndê gameŋ, iŋ ndê lau oc sêtoc iŋ sa dom.
45 Magoc têŋ ndoc iŋ hôc asê Galili, naŋ lau
dinaŋ sêkôc iŋ sa ti atac ŋayham. Ŋahu bu ŋac
sêmbo Jerusalem têŋ ndoc Pasowa-ŋga, ma
sêlic gêŋ hoŋ naŋ iŋ kôm yêc dindê.

Yisu kôm balê daŋ ŋayham sa
(Mat 8:5-13; Luk 7:1-10)

46 Têŋ têm Yisu mbo gameŋ Galili-ŋga, naŋ
iŋ sôc malac Kana gi tiyham, malac naŋ
muŋ-ŋga iŋ gêm bu kwi ti wain. Têŋ ndoc
dinaŋ ŋgac bata Rom-ŋga daŋ mbo malac
Kapenaom, ma iŋ ndê atuŋgac gêmbac yêc.
47 Balê dau gêmbac atu e kêpiŋ bu mbac
ndu. Ma ŋgac bata dau ŋgô ŋawaê bu
Yisu meŋ akêŋ gameŋ Judia-ŋga ma hôc asê
Galili. Tu dinaŋ-ŋga dec iŋ têŋ iŋ gi, ma ndac
iŋ bu têŋ malac Kapenaom ndi, ma kôm balê
dau ŋayham sa.
48 Dec Yisu sôm, “O mac lau! Mac bu alic
gêŋ dalô atu-tu dom, dec oc akêŋ whiŋ dom.”
49 Magoc ŋgac bata dau teŋ iŋ tiyham ma
sôm, “O ŋadau, mweŋ ŋagahô! Bu mba, aneŋ
balê oc mbac ndu.”
50 Goc Yisu sôm têŋ iŋ, “Am ndi, am atôm
oc mbo tali.” Ma ŋgac dau kêŋ whiŋ Yisu ndê
yom, ma kölhö gi.
51 Têŋ têm iŋ kêsêlêŋ mbo seŋ, naŋ iŋ ndê
lau akiŋ ŋatô sêsa akêŋ Kapenaom sêmeŋ ma
sêtap iŋ sa. Ma sêsôm têŋ iŋ bu, “Am nem
balê ŋayham sa su.”
52 Dec iŋ ndac ŋac bu, “Acgatu ŋasawa
bocke ma balê dau ŋayham sa?” Ma ŋac
sêsôm têŋ iŋ, “Alhabêc, têŋ ac ho dau, naŋ
gêmbac hu iŋ siŋ ma iŋ ŋamlic ŋalhuc sa.”
53 Têŋ dinaŋ damba ndê gauc sa bu acgatu
ŋasawa dinaŋ eŋ, dec Yisu sôm têŋ iŋ bu, “Am
atôm oc mbo tali.” Ma iŋ ti iŋ ndê lau hoŋ
naŋ sêndöc sêwhiŋ iŋ, naŋ sêkêŋ whiŋ bu
Yisu iŋ Mesaya dau.
54 Gêŋ dalô tilu-ŋga naŋ Yisu kôm yêc
malac Kana, naŋ ŋamiŋ dau dinaŋ. Yisu kôm
gêŋ dau têŋ têm iŋ hu gameŋ Judia-ŋga siŋ,
ma mbu têŋ gameŋ Galili-ŋga gi.

5

Yisu gêm ŋgac bôliŋ daŋ sa

1 Tiŋambu lau Israel-ŋga si mwasiŋ atu daŋ
ŋabêc hôc asê, ma Yisu mbu pi Jerusalem gi.
2 Yêc Jerusalem, bu ŋatoŋ atêc daŋ, naŋ
sêwhê ŋa hoc ahuc, naŋ poc kêpiŋ malac
dau ŋagatam naŋ sêsam bu Gatam Domba-
ŋga. Sêsam bu ŋatoŋ dau ŋaê yêc Yom †Hibru
bu Betesda, ma andu selep amaŋdaŋ sêlhac
ŋamakê.
3 Ma yêc dinaŋ lau gêmbac daêsam sêyêc,
lau tapec, lau bôliŋ ma lau ŋasac ŋatô. [
4 Tôm têm ŋatô Pômdau ndê aŋela daŋ oc sip
meŋ ma kôm bu dau li sa. Lau gêmbac sêhôŋ
têm dinaŋ, ma asa naŋ sip bu dau tiŋamata,
naŋ oc ŋayham sa.]
5 Ŋac si daŋ iŋ ŋgac bôliŋ naŋ gêmbac gitôm
yala 38.
6 Têŋ ndoc Yisu kêsêlêŋ mbo gameŋ di-
naŋ, iŋ gêlic ŋgac bôliŋ dau, ma kêyalê bu iŋ
gêmbac yêc ŋasawa hic baliŋ su, goc ndac iŋ,
“Am tac whiŋ bu am ŋayham sa, me?”
7 Ma ŋgac bôliŋ dau sôm, “O ŋadau! Aö
gahôŋ têm naŋ bu dindec ŋali sa, magoc
ŋamalac daŋ mba bu nem aö sa. Ma aö bu
wasip bu wandi, tigeŋ ŋamalac daŋ êlêmê
hôc gêlêc aö su.”
8 Goc Yisu sôm têŋ iŋ, “Tisa! Ma hôc nem
mbô sa, ma êmsêlêŋ.”
9 Ma ŋagahô ŋgac dau ŋayham sa, goc hôc
ndê mbô sa ma kêsêlêŋ gi.

Yisu kôm gêŋ dinaŋ têŋ bêc †Sabat-ŋga
daŋ.
10 Ma tu dinaŋ-ŋga lau bata Israel-ŋga
sêsôm têŋ ŋgac naŋ Yisu kôm ŋayham sa bu,
“Acsalô lec iŋ bêc Sabat-ŋga. Yac neŋ yomsu
gic yao yac bu dakôm gweleŋ têŋ bêc Sabat-
ŋga dom, ma bocke dec am kôc nem mbô ma
kêsêlêŋ.”
11 Magoc iŋ sôm, “Ŋgac naŋ kôm aö ŋayham
sa, naŋ sôm têŋ aö bu, ‘Hôc nem mbô sa, ma
êmsêlêŋ.’ ”
12 Ma sêndac iŋ, “Ŋgac naŋ sôm têŋ am bu
am hôc nem mbô sa ma êmsêlêŋ, naŋ asa?”
13 Tigeŋ ŋgac dau kêyalê dom. Ŋahu bu têŋ
ndoc Yisu kôm iŋ ŋayham sa, naŋ lau daêsam
sêmbo, ma Yisu kêdahiŋ dau su sip ŋac ŋalôm
ma kölhö gi.
14 T iŋambu Yisu tap iŋ sa tiyham mbo lôm
dabuŋ, ma sôm têŋ iŋ, “Am ŋgô su naŋ! Am
ŋayham sa su. Dec yob daôm bu kôm sac
tiyham dom, mboe ŋawapac atu daŋ naŋ hôc
gêlêc iŋ dinaŋ su, naŋ tap am sa tiŋambu.”
15 Ma têŋ dinaŋ ŋgac dau sa gi ma kêŋ
ŋawaê têŋ lau bata Israel-ŋga, bu ŋgac naŋ
kôm iŋ ŋayham sa, naŋ Yisu.

Lau bata Israel-ŋga sêkêŋ kisa Yisu

16 Lau bata Israel-ŋga sêlic bu Yisu kôm
gêŋ kaiŋ dinaŋ têŋ bêc Sabat-ŋga ŋatô, ma tu
dinaŋ-ŋga sic hu sêkêŋ kisa iŋ.
17 Dec iŋ sôm têŋ ŋac, “Damaŋ kôm iŋ
ndê gweleŋ ŋapaŋ, têŋ têm ŋamata-ŋga e meŋ

têŋ kwahic dec. Bocdinaŋ aö oc wanem
gweleŋ.”
18 Têŋ ŋamata-ŋga lau bata Israel-ŋga sêkêŋ
kisa Yisu bu iŋ sôc yomsu Sabat-ŋga ŋapu
dom. Ma têŋ ndoc sêŋgô iŋ ndê yom dinaŋ,
naŋ sêkôm ŋaŋga bu sêndic iŋ ndu. Sêsôm,
“Iŋ sam Anötö bu iŋ Damba ma bocdinaŋ iŋ
bu po dau ndê waê sa nditôm Anötö dau.”

Anötö kêŋ ŋaclai têŋ iŋ ndê Atu

19 Goc Yisu sôm têŋ ŋac, “Aö wasôm yom
ŋandô têŋ mac. Oc tôm dom bu Anötö ndê
Atu kôm gêŋ daŋ êŋkuc dau ndê atac whiŋ.
Mba! Gêŋ bocke naŋ Atu gêlic Damba kôm,
naŋ dec iŋ kôm. Bu Atu kôm gêŋ hoŋ gitôm
Damba kôm.
20 Damba atac whiŋ Atu kêlêc, ma tôc gêŋ
hoŋ naŋ iŋ dau kôm, naŋ asê têŋ iŋ. Ma aö
wasôm têŋ mac bu Damba oc hoc gêŋ atu-tu
asê têŋ Atu bu kôm, naŋ hôc gêlêc gêŋ naŋ iŋ
kôm, naŋ su. Ma têŋ têm mac alic gêŋ dau,
naŋ mac oc asö.
21 Tôm Damba uŋ lau batê sa ma kêŋ ŋac
sêmbo tali, naŋ iŋ ndê Atu dec kêŋ lau naŋ iŋ
atac whiŋ ŋac, naŋ sêmbo tali boc-dinaŋ.
22 Ma gêŋ daŋ tiyham. Damba oc êŋsahê
lau daŋ dom. Iŋ kêŋ ŋaclai têŋ iŋ ndê Atu bu
êŋsahê lau pi ŋac si mêtê.
23 Ma tu dinaŋ-ŋga lau hoŋ naŋ sêtoc Atu
ndê waê sa, naŋ sêtoc Damba ndê waê sa
bocdinaŋ. Magoc asa naŋ toc Atu sa dom,
naŋ toc Damba naŋ kêkiŋ iŋ meŋ, naŋ sa
dom.
24 “Aö wasôm yom ŋandô têŋ mac, bu asa
naŋ kôc aneŋ yom sa, ma kêŋ whiŋ iŋ naŋ
kêkiŋ aö gameŋ, naŋ oc tap matôc sa dom.
Iŋ hu seŋ mbac ndu-ŋga siŋ su, ma tap seŋ
mbo tali ŋapaŋ-ŋga sa.
25 Yomandô dec wasôm têŋ mac. Têm naŋ
Anötö gic bata, naŋ kwahic dec meŋ su, dec
lau naŋ sêmbo seŋ sêmbac ndu-ŋga, naŋ oc
sêŋgô Anötö ndê Atu awha. Ma ŋac naŋ
sêŋgô ma daŋga wambu, naŋ oc sêmbo tali.
26 Tali ŋahu yêc Damba dau, ma iŋ kêŋ tali
ŋahu têŋ iŋ ndê Atu whiŋ.
27 Ma iŋ kêŋ ŋaclai têŋ iŋ bu êŋsahê ŋamalac,
bu iŋ Ŋamalac ndê Atu.
28 Asö tu yom dindec-ŋga dom. Ndoc oc
meŋ, naŋ lau hoŋ naŋ sêmbac ndu su, naŋ
oc sêŋgô Atu ndê awha,
29 ma sêtisa akêŋ lau batê-ŋga. Lau naŋ
sêkôm ŋayham, naŋ oc sêtisa ma sêtap Anötö
ndê gameŋ sêndöc tali ŋapaŋ-ŋga sa. Magoc
lau naŋ sêkôm sac, naŋ oc sêtisa ma sêtap
matôc sa.
30 “Oc tôm dom bu aö wakôm gêŋ daŋ
taŋwasêŋ. Ma aö oc waŋsahê ma wamatôc
lau waŋkuc aö dauŋ neŋ gauc dom. Mba! Aö
wamatôc lau waŋkuc yom naŋ Damaŋ, naŋ
kêkiŋ aö gameŋ, naŋ sôm têŋ aö. Ma aö oc
wakôm gêŋ dau waŋkuc lêŋ gitêŋ, ŋahu bu aö
gakôm gêŋ daŋ tu aneŋ atac whiŋ-ŋga dom,
aö gakôm gêŋ hoŋ kakuc Damaŋ ndê atac
whiŋ.”

Gêŋ naŋ whê Yisu ndê ŋahu sa

31 “Aö bu wahoc yom asê pi dauŋ, dec mac
oc asôm bu aneŋ yom ŋandô mba, ma akêŋ
whiŋ dom.
32 Magoc Damaŋ hoc yom asê bu whê
aneŋ ŋahu sa, ma aö kayalê bu iŋ ndê yom
iŋ yom ŋandô.
33 “Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga sôm yom ŋandô
asê pi aö whiŋ, têŋ têm mac aŋkiŋ lau sêtêŋ
iŋ si.
34 Aö gapônda yom naŋ ŋamalac sêhoc asê
pi aö, naŋ dom. Tigeŋ kwahic dec aö
gasôm yom pi Jon, bu mboe mac akêŋ whiŋ
yom naŋ iŋ sôm pi aö, dec atap Anötö ndê
mwasiŋ nem mac si-ŋga sa.
35 Jon mbo gitôm ya ŋawê naŋ pô gameŋ,
ma gitôm ŋasawa apê mac atisambuc iŋ ndê
ŋawê.
36 “Magoc gêŋ ŋatô sêpuŋ yom ŋandô pi aö
dôŋ, naŋ hôc gêlêc Jon ndê yom pi aö. Alic
gweleŋ naŋ aö gakôm gambo. Damaŋ dau
kêŋ gweleŋ dinaŋ sip aö amaŋ tu bu wandic
dabiŋ, ma gweleŋ dau tôc asê bu iŋ kêkiŋ aö
gameŋ.
37 Ma Damaŋ dau, naŋ kêkiŋ aö gameŋ,
naŋ hoc yom asê pi aö. Magoc mac lau daôm
aŋgô iŋ ndê awha dom, ma mac alic iŋ aŋgô
su dom.
38 Ma iŋ ndê yom yêc mac nem ŋalôm dom,
ŋahu bu iŋ kêkiŋ aö gameŋ, magoc mac akêŋ
whiŋ aö dom.
39 Mac asam Anötö ndê yom naŋ sêto yêc,
naŋ ŋapaŋ, tu bu akip yom hoŋ ŋahu sa. Ŋahu
bu mac gauc gêm bu mac oc atap seŋ andöc
tamli-ŋga sa yêc yom dau ŋalôm. Yom dau
dinaŋ hêganôŋ aö, ma whê aneŋ ŋahu sa,
40 tigeŋ mac atec bu atêŋ aö ameŋ, ma
atap seŋ andöc tamli-ŋga dau sa.
41 “Aö gameŋ bu ŋamalac sêpo aö neŋ waêŋ
sa dom.
42 Magoc aö kayalê mac su, dec galic bu
Anötö ndê atac whiŋ yêc mac nem ŋalôm
dom.
43 Aö gameŋ gam Damaŋ aŋgô, tigeŋ mac
akôc aö sa dom. Magoc ŋamalac daŋ naŋ
meŋ tu dau-ŋga, naŋ mac akôc iŋ sa ŋagahô
eŋ.
44 Mac atac whiŋ bu atap waêm sa yêc mac
daôm nem lau, magoc akôm bu atap waêm
sa yêc Anötö tigeŋ ndê dom. Ma bocdinaŋ,
mac oc akêŋ whiŋ aö ŋalêŋ bocke?
45 Gauc nem bu aö dauŋ oc wasôm mac
nem giso asê yêc Damaŋ aŋgô-ŋga dom.
Mba! Mac akêŋ batam bu yomsu naŋ Moses
to, naŋ oc ti mac nem seŋ andöc tamli ŋapaŋ-
ŋga, tigeŋ yomsu dau oc tôc nem giso asê.
46 Ŋahu bu Moses dau to yom pi aö, ma
mac bu akêŋ whiŋ iŋ, dec oc akêŋ whiŋ aö.

47 Tigeŋ mac akêŋ whiŋ yom naŋ iŋ to,
naŋ dom, ma bocdinaŋ mac oc akêŋ whiŋ
aneŋ yom ŋalêŋ nde? Oc tôm dom!”

6

Yisu gôlôm lau 5,000
(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)

1 Tiŋambu Yisu kôc ndê ŋgac-sêŋomi sa ma
sic Bugictoŋ Galili-ŋga kic ma sêpi daŋga si.
(Bugictoŋ dau sêsam ŋaê daŋ bu Taibirias.)
2 Ma lau daêsam sêŋkuc iŋ si, ŋahu bu ŋac
sêlic gêŋ dalô naŋ iŋ kôm têŋ ndoc iŋ kôm lau
gêmbac ŋayham sa.
3-4 Têŋ têm dinaŋ lau Israel si om atu
Mwasiŋ Pasowa-ŋga meŋ kêpiŋ tiyham. Yêc
bugictoŋ ŋadaŋga, Yisu pi lôc daŋ gi ma ndöc
sic whiŋ iŋ ndê ŋgacsêŋomi.
5 Ma iŋ hôc tandô sa ma gêlic lau
daêsam naŋ sêwê sêmeŋ, goc sôm têŋ Pilip,
“Danemlhi gêŋ daneŋ-ŋga yêc nde, bu dakêŋ
têŋ lau daêsam dindec sêneŋ?”
6 Iŋ dau kêyalê gêŋ naŋ iŋ bu kôm, naŋ su,
magoc sôm yom dinaŋ bu êŋsahê Pilip.
7 Ma Pilip ô yom ma sôm, “Oc tôm dom
andô! Mone atu gitôm †denarii 200 bu
ndöc, ma dakôc mone dau ma danemlhi gêŋ
daneŋ-ŋga, tigeŋ oc tôm dom bu lau daêsam
dindec sêneŋ ŋagec-ŋagec.”
8 Têŋ dinaŋ Yisu ndê ŋgacsêŋom daŋ, Sai-
mon Pita ndê asi Andru, sôm têŋ Yisu,
9 “Balê daŋ mbo, naŋ kôc bolom amaŋdaŋ
ma i lu. Tigeŋ gêŋ dinaŋ oc nditôm lau hoŋ
dindec dom andô!”
10 Goc Yisu sôm, “Mac asôm têŋ lau bu
sêndöc sic.” Kwaŋ daêsam yêc gameŋ dinaŋ,
ma lau hoŋ sêndöc sic sêndöc kwaŋ. Lau toŋ
dinaŋ si lauŋgac gitôm 5,000.
11 Ma Yisu kôc bolom ma gêm daŋge, goc
kêŋ têŋ lau naŋ sêndöc dinaŋ, bu sêndic sam
têŋ dandi. Ma iŋ gêm mbec i lu ma kêŋ têŋ
ŋac bocdinaŋ, ma ŋac seŋ tôm si atac whiŋ.
12 Ŋac seŋ e hôc ŋac dôŋ, goc iŋ sôm têŋ
ŋgacsêŋomi, “Mac andic ŋadêlê hoŋ sa, bu
taŋyaiŋ gêŋ daŋ dom.”
13 Bolom amaŋdaŋ ma i lu dinaŋ, lau seŋ e
gitôm, ma ŋgacsêŋomi sic ŋadêlê sa sip gatop
12 e meŋhu.
14 Lau sêlic gêŋ dalô atu naŋ Yisu kôm, goc
sêsôm têŋ dau, “Yomandô! Propet atu naŋ
dakêŋ bataŋ bu sip nom meŋ, naŋ ŋgac dau
dindec, me?”
15 Têŋ dinaŋ Yisu kêyalê bu ŋac gauc gêm
bu sêkôm ŋaŋga bu sêkôc iŋ sa ma sêkêŋ iŋ ti
ŋac si kiŋ. Dec iŋ kêdahiŋ dau su, ma kölhö
tawasê pi lôc daŋ gi.

Yisu kêsêlêŋ mbo bu ŋahô
(Mat 14:22-33; Mak 6:47-51)

16 Têŋ ac gi sip, Yisu ndê ŋgacsêŋomi sêmbu
sêtêŋ bugictoŋ si.
17 Ŋac bu sêndic bu kic ma sêmbu sêtêŋ
malac Kapenaom sêndi, dec sêpi waŋ daŋ
ma sêsa si. Ŋasec sa su, magoc Yisu meŋ hôc
asê ŋac su dom.
18-19 Ŋac sêhêc waŋ sêsa ŋasawa baliŋ gitôm
5 kilometa, ma mbu puc ŋadinda e gêli bu
ŋampoŋ sa. Têŋ dinaŋ sêlic Yisu kêsêlêŋ mbo
bu ŋahô meŋ kêpiŋ waŋ, dec sêtöc dau atu.
20 Magoc iŋ sôm têŋ ŋac, “Atöc daôm dom!
Bu aö dauŋ dindec.”
21 Goc sêkôc iŋ pi waŋ ti atac ŋayham, ma
ŋagahô sêhôc asê baö yêc Kapenaom.
22-23 Têŋ ŋagalaŋsê, lau daêsam naŋ sêmbo
sêwhiŋ Pômdau têŋ ndoc iŋ gêm daŋge bolom
ma kêŋ têŋ ŋac seŋ, naŋ gacgeŋ sêmbo bugic-
toŋ ŋadaŋga. Ŋac sêŋyalê bu waŋ tigeŋ dinaŋ
ŋgacsêŋomi sêpi ma sêlhö si, ma bu Yisu pi
waŋ dau whiŋ ŋac dom. Malô goc waŋ ŋatô
akêŋ malac Taibirias sêmeŋ sêsôc baö yêc
dinaŋ.
24 Ŋac sêlic su bu Yisu ti iŋ ndê ŋgacsêŋomi
sêmbo dom, dec sêpi waŋ dau, ma sêtêŋ
malac Kapenaom si bu sêŋsalê Yisu.

Yisu iŋ bolom kêŋ ŋamalac sêndöc tali-ŋga

25 Ŋac sic bugictoŋ kic, ma sêtap Yisu
sa, goc sêsôm, “Kêdôhôŋwaga, am mweŋ têŋ
nde?”
26 Ma Yisu ô yom ma sôm, “Yom ŋandô aö
wasôm têŋ mac. Aö gakôm gêŋ dalô naŋ tôm
bu whê mac nem gauc sa pi aö neŋ ŋahu.
Magoc mac aŋsalê aö ma atac whiŋ bu ambo
awhiŋ aö tu gêŋ dinaŋ-ŋga dom. Mba. Mac
atac whiŋ bu ambo awhiŋ aö, ŋahu bu aö
gakêŋ bolom têŋ mac aŋ e hôc mac dôŋ.
27 Akôm mwasac bu atap gêŋ daneŋ-ŋga
naŋ gic waê bu niŋga, naŋ sa lec dom. Mba!
Akôm mwasac tu bu atap gêŋ daneŋ-ŋga naŋ
oc kêŋ mac ambo tamli ŋapaŋ, naŋ sa. Ma
gêŋ dau Ŋamalac ndê Atu oc kêŋ têŋ mac, bu
Damba Anötö kêyaliŋ iŋ sa su, ma kêŋ ŋaclai
têŋ iŋ bu kôm gêŋ dau.”
28 Goc ŋac sêndac iŋ, “Gitôm bu am whê
sa têŋ yac, gêŋ naŋ Anötö atac whiŋ bu yac
akôm?”
29 Ma Yisu sôm, “Anötö ndê atac whiŋ
ŋandô bu mac akôm gêŋ bocdec. Akêŋ whiŋ
ŋgac naŋ iŋ kêkiŋ iŋ meŋ.”
30-31 Goc ŋac sêsôm, “Muŋ-ŋga yac mba
abaŋi sêmbo gameŋ sawa ma seŋ mana ti
ŋac si gêŋ daneŋ-ŋga, tôm yom naŋ sêto yêc
bocdec, *‘Iŋ kêŋ bolom undambê-ŋga têŋ ŋac
seŋ.’* Kwahic dec yac bu andac am bu kôm
gêŋ dalô kaiŋ tigeŋ. Yac bu alic, dec yac oc
akêŋ whiŋ am.”
32 Goc Yisu sôm, “Mac gauc gêm bu Moses
kêŋ bolom undambê-ŋga têŋ mac. Magoc aö
wasôm yom ŋandô têŋ mac bu aneŋ Damaŋ
oc kêŋ bolom ŋandô undambê-ŋga têŋ mac.
33 Ma Anötö ndê bolom dau dec, iŋ naŋ
sip akêŋ undambê meŋ ma kêŋ lau nom-ŋga
sêndöc tali ŋapaŋ.”

34 Lau sêŋgô Yisu ndê yom dau, goc sêsôm
têŋ iŋ, “Pômdau, kwahic dec ma ndi, yac atac
whiŋ bu am kêŋ bolom dau dinaŋ têŋ yac.”
35 Goc Yisu sôm, “Bolom naŋ kêŋ ŋamalac
sêndöc tali, naŋ aö dauŋ dec. Lau naŋ sêtêŋ
aö sêmeŋ, naŋ gêŋ oc yô ŋac tiyham dom.
Ma lau naŋ sêkêŋ whiŋ aö, naŋ bu oc yô ŋac
tiyham dom.
36 Tigeŋ tôm aö gasôm têŋ mac su, mac alic
aö su, magoc akêŋ whiŋ aö dom.
37 Lau bocke naŋ Damaŋ kêŋ têŋ aö, naŋ
hoŋ oc sêtêŋ aö sêmeŋ. Ma lau naŋ sêtêŋ aö
sêmeŋ, naŋ oc tôm dom bu wasoc ŋac si daŋ
su.
38 Aö gasip akêŋ undambê gameŋ, bu
wakôm gêŋ tôm aö dauŋ neŋ atac whiŋ dom.
Mba! Aö gasip gameŋ, bu wakôm gêŋ tôm
Damaŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ, naŋ ndê atac
whiŋ.
39 Ma Damaŋ atac whiŋ bu aö wayob
ŋamalac hoŋ naŋ iŋ kêŋ têŋ aö, bu ŋac si daŋ
niŋga dom. Aö wauŋ ŋac hoŋ sa têŋ bêc
ŋambu-ŋga.
40 Damaŋ ndê atac whiŋ bocdec bu, lau
hoŋ naŋ sêŋyalê iŋ ndê Atu, ma sêkêŋ whiŋ
iŋ, naŋ oc sêtap seŋ sêndöc tali-ŋga sa, ma aö
wauŋ ŋac sa têŋ bêc ŋambu-ŋga.”
41 Têŋ ndoc naŋ lau bata Israel-ŋga sêŋgô
Yisu sôm bu iŋ bolom naŋ sip akêŋ undambê
meŋ, naŋ sêli awha sa pi iŋ.
42 Ŋac sêsôm têŋ dandi, “Ŋgac dindec iŋ
Yisu, Josep ndê atuŋgac. Yac taŋyalê iŋ dinda
lu damba. Bocke ma kwahic dec iŋ sôm têŋ
yac bu iŋ sip akêŋ undambê meŋ?”
43 Dec Yisu sôm, “Ali awham sa têŋ daôm
dom!
44 Lau daŋ gitôm dom bu sêtêŋ aö sêmeŋ
ŋambwa. Damaŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ, naŋ
bu kac ŋac si gauc kwi, dec oc tôm bu sêtêŋ
aö sêmeŋ. Ma aö oc wauŋ ŋac sêtisa têŋ bêc
ŋambu-ŋga.
45 Sêto propet akwa daŋ ndê yom yêc
bocdec bu, *‘Anötö oc êndôhôŋ ŋamalac hoŋ.’*
Bocdinaŋ dec aŋgô. Lau hoŋ naŋ sêkêŋ
daŋga Damaŋ ndê yom ma iŋ kêdôhôŋ ŋac,
naŋ oc sêtêŋ aö sêmeŋ.
46 Yom dau sôm bu Anötö oc êndôhôŋ lau,
magoc ŋamalac daŋ gêlic Damaŋ su dom.
Anötö ndê Atu naŋ mbo whiŋ iŋ ma sip nom
meŋ, iŋ tigeŋ gêlic iŋ.
47 Ma aö wasôm yom ŋandô. Asa naŋ kêŋ
whiŋ Atu, naŋ tap seŋ ndöc tali ŋapaŋ-ŋga sa
su.
48 Bolom kêŋ ŋamalac sêndöc tali-ŋga, naŋ
aö dauŋ dindec.
49 Mac nem apami seŋ mana yêc gameŋ
sawa, magoc tiŋambu ŋac hoŋ sêmbac ndu.
50 Tigeŋ bolom naŋ sip akêŋ undambê
meŋ, iŋ bolom kaiŋ daŋ. Ŋamalac daŋ bu
neŋ, dec oc niŋga dom.
51 Ma bolom tali-ŋga naŋ sip akêŋ un-
dambê meŋ, naŋ aö dauŋ dec. Ŋamalac daŋ
bu neŋ bolom dindec, dec oc ndöc tali ŋapaŋ.
Ma bolom dau dinaŋ aö neŋ ŋamsôm, naŋ aö
oc wakêŋ bu lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ aö, naŋ
oc sêndöc tali ŋapaŋ.”
52 Têŋ dinaŋ lau bata Israel-ŋga sêseŋ
dandi ŋandô, ma sêsôm têŋ dau, “Bocke ma
ŋgac dindec sôm bu kêŋ iŋ ndê ŋamsôm têŋ
yac daneŋ?”
53 Ma Yisu sôm têŋ ŋac, “Yomandô aö
wasôm têŋ mac. Mac bu aneŋ Ŋamalac ndê
Atu ndê ŋamsôm ti anôm iŋ ndê dac dom, dec
oc tôm dom bu mac atap seŋ andöc tamli-ŋga
sa.
54 Asa naŋ bu neŋ aö neŋ ŋamsôm, ma nôm
aneŋ dac, naŋ tap seŋ ndöc tali ŋapaŋ-ŋga sa
su.* Ma aö oc wauŋ iŋ sa têŋ bêc ŋambu-ŋga.
55 Bu aö neŋ ŋamsôm ti gêŋ aneŋ-ŋga
ŋandô, ma aö neŋ dac ti gêŋ anôm-ŋga ŋandô.
56 Asa naŋ bu neŋ aö neŋ ŋamsôm, ma nôm
aö neŋ dac, naŋ gêŋ dau oc piŋ alu dôŋ anem
damiŋ dauŋ. Iŋ oc mbo aö ŋalôm, ma aö
wambo iŋ ndê ŋalôm.
57 Tali ŋahu yêc Damaŋ naŋ kêkiŋ aö
gameŋ, ma aö dauŋ gambo taŋli tu iŋ-ŋga.
Bocdinaŋ asa naŋ kôc aö sa ti iŋ ndê gêŋ
daneŋ-ŋga ŋandô, naŋ oc mbo tali tu aö-ŋga.
58 Mac damami seŋ mana, magoc tiŋambu
sêmbac ndu. Bolom naŋ sip akêŋ u ndambê
meŋ, naŋ aö dauŋ dindec. Ma asa naŋ bu
neŋ bolom dindec, naŋ oc mbo tali ŋapaŋ.”
59 Yisu sôm yom hoŋ dinaŋ têŋ ndoc iŋ
kêdôhôŋ lau mbo lôm wê-ŋga yêc malac
Kapenaom.

Yisu ndê sêŋomi ŋatô sêhu iŋ siŋ

60 Têŋ ndoc sêŋgô Yisu ndê yom dinaŋ, goc
iŋ ndê †sêŋomi daêsam sêsôm, “Aluê! Yom
dinaŋ ŋawapac ŋandô! Asa gitôm bu oc kôc sa
ma êŋyalê?”
61 Yisu kêyalê bu iŋ ndê sêŋomi sêtucdiŋ tu
iŋ ndê yom-ŋga, dec sôm, “Yom dindec kêŋ
wapac mac, a?
62 Bocdinaŋ, têŋ ndoc mac alic Ŋamalac
ndê Atu mbu pi gameŋ naŋ iŋ mbo têŋ
ŋamata-ŋga ndi, naŋ mac oc akêŋ whiŋ, me
oc kêŋ wapac mac êŋlêc?
63 Ŋamalac si gauc me licwalô oc tôm dom
bu kêŋ ŋac sêndöc tali. Ŋalau tigeŋ kêŋ
ŋamalac sêndöc tali ŋapaŋ. Ma yom naŋ aö

* **6:54:** Lau ŋatô gauc gêm bu yom pi Yisu ndê ŋamsôm ti dac hêganôŋ Mwasiŋ Dabuŋ. Tigeŋ ŋabatiŋ 53 whê sa bu asa naŋ neŋ Yisu ndê ŋamsôm ma nôm iŋ ndê dac dom, naŋ oc tôm dom bu tap seŋ ndöc tali-ŋga sa. Bocdinaŋ yom dau bu hêganôŋ Mwasiŋ Dabuŋ, dec lau naŋ seŋ dom, naŋ oc sêtôm dom bu sêtap Anötö ndê mwasiŋ sêndöc tali-ŋga sa bocdinaŋ. Gauc dinaŋ iŋ so. Pômdau kêŋ iŋ ndê Mwasiŋ Dabuŋ bu puc yac dôŋ, ma ti seŋ datap undambê sa-ŋga dom. Ŋamalac naŋ gêŋ Mwasiŋ Dabuŋ dom, magoc kêŋ whiŋ Yisu, naŋ oc ndöc tali. Ŋalêŋ tigeŋ yêc bu datap seŋ dambo taŋli ŋapaŋ-ŋga sa, naŋ dakêŋ whiŋ Yisu.

gasôm têŋ mac, naŋ Ŋalau tigeŋ oc whê mac nem gauc sa e aŋyalê, ma bocdinaŋ atap seŋ andöc tamli ŋapaŋ-ŋga sa.

64 Magoc mac nem lau ŋatô sêkêŋ whiŋ aö dom." (Yisu sôm yom dinaŋ bu iŋ kêyalê gwanaŋ lau ŋatô naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ dom, ma ŋgac naŋ oc hoc iŋ asê.)

65 Ma iŋ gic têku yom ma sôm, "Tu dinaŋ-ŋga dec aö gasôm bu lau daŋ sêtôm dom bu sêtêŋ aö sêmeŋ ŋambwa. Damaŋ bu kêŋ ŋaclai têŋ ŋac, dec oc tôm."

66 Têŋ dinaŋ Yisu ndê sêŋomi daêsam sêhu iŋ siŋ ma sêŋkuc iŋ tiyham dom.

67 Goc iŋ ndac iŋ ndê ŋ gacsêŋomi 12 bu, "Ma bocke? Mac bu ahu aö siŋ awhiŋ, a?"

68 Ma Saimon Pita sôm, "Pômdau, yac oc atêŋ asa andi? Am tamwasêm sôm yom naŋ tôm bu kêŋ yac andöc taŋli ŋapaŋ.

69 Yac aŋyalê ma akêŋ whiŋ bu am Anötö ndê ŋgac dabuŋ am."

70 Goc Yisu ô yom ma sôm, "Aö dauŋ kayaliŋ mac lau 12 sa. Magoc aö kayalê su bu mac nem ŋgac daŋ ti Sadaŋ ndê su."

71 Iŋ sôm yom dinaŋ pi Judas, Saimon Iskeriot ndê atuŋgac. Bu Judas iŋ ŋgacsêŋomi 12 si daŋ, naŋ tiŋambu hoc Yisu asê.

7

Yisu ndê asii sêkêŋ whiŋ iŋ dom

1 Tiŋambu Yisu kêsêlêŋ golom-golom malac naŋ sêyêc gameŋ Galili-ŋga. Iŋ mbo ahê gameŋ Judia-ŋga, bu iŋ kêyalê bu lau bata Israel-ŋga naŋ sêmbo gameŋ dinaŋ, naŋ atac whiŋ bu sêndic iŋ ndu.

2 Têŋ ndoc lau Israel si †Mwasiŋ atu Lôm Bac-ŋga meŋ kêpiŋ, naŋ

3 Yisu ndê asii sêsôm, "Yac gauc gêm bu ŋayham bu am sip têŋ gameŋ Judia-ŋga ndi. Bu am nem sêŋomi ŋatô sêmbo dindê, dec kôm gêŋ dalô bu ŋac sêlic.

4 Ŋamalac daŋ bu kôm dau ti ŋgac tiwaê, naŋ siŋ dau dom. Am kôm gêŋ dalô daêsam, bocdinaŋ tôc daôm asê têŋ ŋamalac hoŋ."

5 Yisu ndê asii sêsôm yom dinaŋ, ŋahu bu sêkêŋ whiŋ iŋ dom.

6-8 Dec Yisu sôm têŋ iŋ ndê asii, "Aö oc wasip gameŋ Judia-ŋga wandi dom, bu aneŋ ndoc yêc dôŋ yêc. Lau sac nom-ŋga sêtec aö, bu aö êlêmê gahoc yom asê pi gêŋ giso hoŋ naŋ ŋac sêkôm. Magoc lau nom-ŋga sêtec mac dom, ma bocdinaŋ mac api Jerusalem andi, tu Mwasiŋ dinaŋ-ŋga. Mac atôm bu akôm gêŋ têŋ têm bocke naŋ mac atac whiŋ, magoc aneŋ têm hôc asê su dom."

9 Yisu sôm yom dinaŋ su, ma gacgeŋ mbo Galili.

10 Tigeŋ têŋ ndoc iŋ ndê asii sêpi Jerusalem si bu sêlic om atu Lôm Bac-ŋga, naŋ iŋ kêkuc ŋac gi. Magoc iŋ siŋ dau bu lau sêlic iŋ dom.

11 Lau bata Israel-ŋga naŋ sêmbo Jerusalem tu Mwasiŋ dinaŋ-ŋga, naŋ taso iŋ ma sêndac, "Ŋgac dinaŋ mbo nde?"

12 Ma lau daêsam naŋ sêmbo malac dinaŋ, naŋ sic yom sec têŋ dandi pi Yisu. Ŋatô sêsôm, "Iŋ ŋgac ŋayham." Ma ŋatô sêsôm, "Mba! Iŋ kêsau lau."

13 Magoc ŋamalac daŋ sôm yom pi Yisu yêc awê dom, bu sêtöc lau bata Israel-ŋga.

Yisu kêdôhôŋ lau

14 Bêc ŋatô giŋga su ma Mwasiŋ Lôm Bac-ŋga gi sa ŋalhu. Ma têŋ dinaŋ, Yisu sôc lôm dabuŋ ŋabatêmndö gi, ma gic hu kêdôhôŋ lau.

15 Iŋ ndê yom kôm lau bata Israel-ŋga sêhêdaê ma sêsôm, "Ŋgac dindec sôc lôm dom, ma bocke dec iŋ kêdôhôŋ lau ŋa yom ti gauc atu-tu?"

16 Ma Yisu sôm, "Aö kadôhôŋ aö dauŋ neŋ yom dom, magoc iŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ, naŋ ndê yom.

17 Lau naŋ atac whiŋ bu daŋga wambu Anötö, naŋ oc sêŋyalê bu yom hoŋ naŋ aö kadôhôŋ, naŋ meŋ akêŋ Anötö ndê, ma aö neŋ yom dom.

18 Asa naŋ sôm dau ndê yom, naŋ bu po dau ndê waê sa. Magoc aö bu wapo iŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ, naŋ ndê waê sa. Aö kasau dom, aö gasôm yom ŋandô.

19 Moses kêŋ yomsu têŋ mac, magoc mac ne m daŋ daŋga wambu ŋapep dom. Tu sake-ŋga mac asôm bu aö kagilì yomsu, dec atac whiŋ bu andic aö ndu?"

20 Goc lau ŋatô sêsôm, "Asa tac whiŋ bu ndic am ndu? Ŋalau sac daŋ oc sip am nem ŋalôm su!"

21 Ma Yisu sôm têŋ ŋac, "Aö gakôm gêŋ dalô daŋ têŋ bêc Sabat-ŋga, ma mac hoŋ asö.

22 Mac aŋgôliŋ yom pi aö ma asôm bu aö kagilì y omsu Sabat-ŋga, magoc mac daôm akôm gweleŋ têŋ bêc Sabat-ŋga. Mac aŋkuc †pwac asê balêi si ŋamlic ŋatô su-ŋga, tôm Moses to ma gic dulu têŋ mac. (Pwac dau Anötö kêŋ têŋ Moses dom, magoc kêmwatiŋ têŋ abaŋi muŋ su.) Mac asê balêi si ŋamlic têŋ ŋac si bêc ti-8-ŋga, ma bocdinaŋ balêi ŋatô mac asê ŋac têŋ bêc Sabat-ŋga.

23 Mac alic ŋayham bu akôm gêŋ dau têŋ Sabat tu bu aŋgilì Moses ndê yomsu dom. Aö dec gakôm ŋamalac daŋ ndê ŋamlic sambuc ŋayham sa têŋ bêc Sabat-ŋga, ma bocdinaŋ tu sake-ŋga mac atac ŋandê têŋ aö?

24 Alic gêŋ awê-ŋga ŋambwa tu amatôc yom-ŋga dom! Akôc gauc ŋapep pi gêŋ ŋalôm-ŋga whiŋ."

Lau sêndac bata Yisu

25 T êŋ ndoc dinaŋ lau Jerusalem-ŋga ŋatô sêsôm, "Ŋgac dindec iŋ ŋgac naŋ lau bata sêŋsalê lêŋ tu bu sêndic iŋ ndu-ŋga.

26 Tigeŋ alic! Iŋ sôm yom mbo awê, magoc lau bata sêsôm yom daŋ têŋ iŋ dom. Bocke?

M boe ŋac sêkêŋ whiŋ bu iŋ Mesaya dau, me?
27 Tigeŋ yac aŋyalê ŋgac dindec ndê malachu. Ma têŋ ndoc Mesaya oc meŋ, naŋ lau daŋ oc sêŋyalê gameŋ naŋ iŋ meŋ akêŋ, naŋ dom.”
28 Yisu kêdôhôŋ lau mbo lôm dabuŋ ŋabatêmndö têŋ têm dinaŋ, ma iŋ ta yom bocdec bu, “Mac lau dinaŋ gauc gêm bu mac aŋyalê aö, ma bu mac aŋyalê a ö neŋ malachu, a? Aö gameŋ ŋa aö dauŋ neŋ ŋaclai dom. Aö Damaŋ kêkiŋ aö gameŋ, ma iŋ Anötö ŋandô, magoc mac aŋyalê iŋ dom.
29 Aö dec kayalê iŋ, bu muŋ-ŋga aö gambo gawhiŋ iŋ, ma kwahic dec iŋ kêkiŋ aö gameŋ.”
30 Têŋ dinaŋ ŋac sêŋsahê bu sêkôc iŋ dôŋ, tigeŋ iŋ ndê ndoc yêc dôŋ yêc, dec lau daŋ gitôm dom bu sêkêŋ amba pi iŋ.
31 Magoc lau daêsam yêc toŋ atu dinaŋ sêkêŋ whiŋ iŋ ma sêsôm, “Yac akêŋ bataŋ Mesaya, ma akêŋ whiŋ bu têŋ ndoc iŋ meŋ, naŋ iŋ oc kôm gêŋ dalô daêsam. Tigeŋ asa gitôm bu kôm gêŋ dalô atu-tu naŋ sêhôc gêlêc gêŋ dalô daêsam naŋ ŋgac dindec kôm, naŋ su?”

Lau Palêsai ti dabuŋsiga atu-tu sêkôm bu sêkôc Yisu dôŋ

32 Lau Palêsai sêŋgô bu lau sem yomgalôm pi Yisu ma sêkôc gauc kaiŋ dinaŋ pi iŋ. Goc †dabuŋsiga atu-tu ti lau Palêsai sêŋkiŋ lau siŋ-ŋga ŋatô naŋ sêyob lôm dabuŋ, bu sêkôc iŋ dôŋ.
33 Têŋ dinaŋ Yisu sôm, “Aö wambo wawhiŋ mac ŋasawa sauŋ, goc walhö wambu watêŋ iŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ, naŋ wandi.
34 Mac oc aŋsalê aö, magoc oc atap aö sa dom, ma mac atôm dom bu aŋkuc aö atêŋ gameŋ naŋ aö oc wambo.”
35 Goc lau Israel-ŋga sêsôm têŋ dandi, “Ŋgac dindec oc mbo nde, dec yac oc datôm dom b u datap iŋ sa? Mboe iŋ oc ndi mbo whiŋ yac neŋ lau Israel-ŋga ŋatô, naŋ sêndöc lau Grik si gameŋ ma êndôhôŋ lau Grik yêc dindê?
36 Iŋ sôm bu yac oc taŋsalê iŋ, magoc oc datap iŋ sa dom, ma bu yac datôm dom bu datêŋ gameŋ naŋ iŋ oc mbo, naŋ dandi. Yom dau ŋahu bocke?”

Yisu sôm yom pi Ŋalau Dabuŋ

37 Têŋ Mwasiŋ Lôm Bac-ŋga ŋabêc atu ŋambu-ŋga, naŋ Yisu tisa kalhac ma mbwêc awha atu bocdec bu, “Am asa naŋ bu yô am, naŋ têŋ aö mweŋ, ma nôm.
38 Tôm Anötö ndê yom naŋ sêto yêc, naŋ sôm, asa naŋ kêŋ whiŋ aö, naŋ bu tali-ŋga oc êmbulup pi iŋ ndê ŋalôm.”
39 Yisu ndê yom dinaŋ hêganôŋ Ŋalau Dabuŋ, naŋ tiŋambu Anötö oc kêŋ têŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu. (Têŋ têm dinaŋ, Anötö kêŋ Ŋalau Dabuŋ têŋ lau su dom, ŋahu bu Yisu ndê têm tu tap iŋ ndê ŋawasi sa-ŋga yêc dôŋ yêc.)

Lau sêseŋ dau pi Yisu

40 Têŋ ndoc Yisu sôm yom dau, naŋ lau ŋatô sêsôm, “Yomandô! Ŋgac dindec iŋ propet atu gitôm Moses, naŋ Anötö gic bata bu êŋkiŋ meŋ.”
41 Ma ŋatô sêsôm, “Mba! Iŋ Mesaya dau!” Magoc lau ŋatô sêsôm, “Mba! Bu Mesaya oc meŋ akêŋ gameŋ Galili-ŋga dom.
42 Anötö ndê yom naŋ sêto yêc, naŋ sôm bu Mesaya oc meŋ sa yêc Kiŋ Dawid ndê wakuc, ma yêc Dawid ndê malac Betlehem.”
43 Bocdinaŋ lau sêseŋ dau pi Yisu.
44 Lau ŋatô tac whiŋ bu sêkôc iŋ dôŋ, magoc ŋamalac daŋ gitôm dom bu kêŋ amba pi iŋ.

Lau bata Israel-ŋga sêkêŋ whiŋ Yisu dom

45 Tiŋambu lau siŋ lôm dabuŋ-ŋga sêmbu sêtêŋ dabuŋsiga atu-tu ti lau Palêsai si. Ma ŋac sêndac lau siŋ-ŋga dau bocdec bu, “Bocke ma mac akôc Yisu dôŋ dom?”
46 Goc lau siŋ-ŋga sêô yom ma sêsôm, “Ŋamalac naŋ sôm yom gitôm ŋgac dinaŋ, naŋ yac aŋgô daŋ su dom.”
47 Goc lau Palêsai sêsôm, “Mboe iŋ kêsau mac awhiŋ, a?
48 Alic bu yac lau Palêsai ma lau bata mba daŋ kêŋ whiŋ bu iŋ Mesaya dau dom. Mba andô!
49 Tigeŋ lau ŋambwa-ŋambwa, naŋ si gauc sa dom pi Anötö ndê yom naŋ sêto yêc, naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ. Anötö ndê atac ŋandê pi ŋac!”
50 Lau bata dinaŋ si daŋ iŋ Nikodemas, ŋgac naŋ muŋ-ŋga gi gêlic Yisu. Têŋ ndoc iŋ ŋgô ŋac si yom dinaŋ, dec sôm têŋ ŋac bu,
51 “Yac neŋ yomsu gic yao bu dakic yom tu tamatôc ŋamalac daŋ-ŋga ŋambwa dom! Gêŋ ŋamata-ŋga daŋgô iŋ dau ndê yom, ma dakip yom sa pi gêŋ naŋ iŋ kôm.”
52 Magoc ŋac sêsôm, “Mboe am bu ti iŋ ndê ŋgacsêŋom daŋ whiŋ ŋac lau Galili-ŋga dinaŋ, a? Am ndi ma kip ŋahu sa yêc Anötö ndê yom, ma am oc tap sa bu propet daŋ oc meŋ akêŋ gameŋ Galili-ŋga dom.”

[Yisu tawalô awhê sac daŋ[*]

53 Dinaŋ su, ma lau hoŋ sêlhö têŋtêŋ ma sêmbu sêtêŋ ŋac si andu si.

8

1 Goc Yisu hu malac Jerusalem siŋ ma sa gi mbo Lôc Olib.
2 Têŋ ŋagalaŋsê bêbêc, iŋ mbu sôc Jerusalem gi, ma mbo lôm dabuŋ

* **7:52:** Yom naŋ yêc 7:53–8:11 naŋ yêc bapia akwa ŋatô dom.

ŋabatêmndö. Ma lau daêsam sêwê sêtêŋ iŋ sêmeŋ, dec iŋ ndöc sic ma kêdôhôŋ ŋac.
3 Ma lau naŋ sêndôhôŋ yomsu ti lau Palêsai
sêwê awhê daŋ sêtêŋ iŋ sêmeŋ, naŋ sêtap iŋ
sa têŋ ndoc iŋ kôm mêtê mockaiŋ-ŋga. Ma
sêkêŋ a whê dau kalhac lau hoŋ aŋgô-ŋga.
4 Ma sêsôm têŋ Yisu, "Kêdôhôŋwaga, sêtap
awhê dindec sa kôm mêtê mockaiŋ-ŋga.
5 Moses to yomsu bu datuc lauwhê kaiŋ
dindec ŋa hoc ndu. Bocdinaŋ sôm bu yac oc
dakôm sake?"
6 Ŋac bu sêtim iŋ ŋa gêndac dinaŋ, sêŋsalê
yom daŋ bu sêŋgôliŋ pi iŋ. Magoc Yisu pôŋ
sic gi ndöc, ma gic hu to yom yêc nom ŋa
amba-atu.
7 Goc ŋac sêŋsu iŋ e iŋ tisa ma sôm têŋ
ŋac, "Mac nem asa bu ndê sac mbasi, naŋ ti
ŋgac ŋamata-ŋga bu kôc hoc ma tuc pi awhê
dindec."
8 Goc iŋ pôŋ sic tiyham ma to yom yêc
nom.
9 Têŋ dinaŋ lau naŋ sêŋgô Yisu ndê yom sic
hu sêlhö tigeŋ-tigeŋ. Lau atu-tu sêlhö sêmuŋ,
goc lau ŋatô sêŋkuc e Yisu tawasê mbo, ma
awhê dau kalhac iŋ aŋgô-ŋga.
10 Dec Yisu tisa ma ndac iŋ, "O awhê! Ma
lau dau nde? Asa dec mbo bu êŋgôliŋ yom
pi am ma êmatôc am?"
11 Ma iŋ sôm, "O ŋadau, lau mba!" Goc Yisu
sôm, "Ma bocdinaŋ aö wamatôc am dom
whiŋ. Magoc am lhö ndi, ma hu nem mêtê
sac siŋ."]

Yisu iŋ Ŋawê Nom-ŋga

12 Tiŋambu Yisu sôm yom têŋ lau bocdec
bu, "Aö ŋawê nom-ŋga. Asa naŋ bu êŋkuc aö,
naŋ oc sa seŋ ŋasec-ŋga tiyham dom. Iŋ oc
êŋsêlêŋ mbo ŋawê naŋ tôc seŋ ndöc tali-ŋga
asê."
13 Magoc lau Palêsai sêsôm têŋ iŋ, "Am
tamwasêm hoc yom asê pi daôm. Tu dinaŋ-
ŋga dec yac oc akôc am nem yom sa dom."
14 Ma Yisu ô yom ma sôm, "Aö bu wahoc
dauŋ neŋ yom asê, dec aneŋ yom dau iŋ
yom ŋandô. Ŋahu bu aö kayalê gameŋ naŋ
aö gameŋ akêŋ naŋ, ma gameŋ nde naŋ
wambu wandi. Tigeŋ mac aŋyalê gameŋ
dinaŋ dom.
15 Mac aŋsahê ti amatôc lau aŋkuc ŋamalac
si gauc. Magoc aö dec wamatôc ŋamalac daŋ
gitôm mac akôm, naŋ dom.
16 Aö bu wamatôc lau, dec aneŋ yom hoŋ
iŋ yom ŋandô, ŋahu bu aö taŋwasêŋ dom.
Damaŋ naŋ kêkiŋ aö, naŋ mbo whiŋ aö.
17 Mac daôm nem yomsu sôm bu ŋgac lu bu
sêpuc si yom dôŋ bu yom ŋandô, dec mac oc
akôc yom dau sa.
18 Kwahic dec aö gahoc yom asê tu dauŋ-
ŋga, ma Damaŋ naŋ kêkiŋ aö, naŋ dec puc
aneŋ yom dôŋ. Bocdinaŋ tu sake-ŋga mac
akôc aneŋ yom sa dom?"
19 Goc sêndac iŋ, "Am Damam nde?" Ma
Yisu sôm, "Mac aŋyalê aö dom, ma mac
aŋyalê Damaŋ dom bocdinaŋ. Mac bu
aŋyalê aö, dec oc tôm bu mac aŋyalê Damaŋ
whiŋ."
20 Yisu sôm yom dinaŋ têŋ ndoc iŋ kêdôhôŋ
lau mbo kêpiŋ apa naŋ lau sêkêŋ si da sip-
ŋga yêc lôm dabuŋ ŋamakê. Magoc lau daŋ
sêkôc iŋ dôŋ dom, bu iŋ ndê ndoc hôc asê su
dom.

Yisu ndê ŋahu yêc nom dom

21 Ma Yisu sôm tiyham têŋ lau Palêsai, "Aö
oc wahu mac siŋ, ma mac oc aŋsalê aö.
Magoc gameŋ naŋ aö bu wandi, naŋ mac
atôm dom bu andi. Mac oc ambac ndu ti
nem sac tôhôŋ."
22 Goc lau bata dinaŋ sêsôm têŋ dandi, "Iŋ
dau sôm bu gameŋ naŋ iŋ oc ndi, naŋ yac
datôm dom bu dandi. Bocke? Iŋ oc ndic dau
ndu, a?"
23 Ma Yisu gic têku yom ma sôm, "Aneŋ
ŋahu yêc lôlôc. Mac lau nom dindec-ŋga,
magoc aö neŋ ŋahu yêc nom dindec dom.
24 Aö gasôm têŋ mac su, bu mac oc ambac
ndu ti nem sac tôhôŋ. Aö wasôm yom ŋandô
têŋ mac, bu mac bu akêŋ whiŋ yom naŋ
aö gawhê sa pi dauŋ, naŋ dom, dec mac oc
ambac ndu ti mac nem sac."
25 Goc ŋac sêndac, "Am asa?" Ma iŋ sôm,
"Oc tôm bu mac aŋyalê su, bu têŋ ŋamata-ŋga
e meŋ, aö gawhê dauŋ sa têŋ mac.
26 Yom daêsam yêc bu wasôm pi mac bu
watôc nem giso asê. Magoc yom hoŋ naŋ aö
gaŋgô yêc iŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ, naŋ dec
wasôm asê têŋ lau nom-ŋga. Ma iŋ ndê yom
iŋ yom ŋandô eŋ."
27 Ŋac sêŋyalê dom bu iŋ sôm yom dau pi
iŋ Damba.
28 Goc iŋ sôm, "Têŋ ndoc mac asuŋ Ŋamalac
ndê Atu sa yêc nom, naŋ mac oc aŋyalê bu
aö dauŋ dec Mesaya dau, ma aö gakôm gêŋ
daŋ kakuc aö taŋwasêŋ neŋ gauc dom. Mba.
Yom hoŋ naŋ aö gasôm, naŋ Damaŋ dau kêŋ
têŋ aö.
29 Iŋ dau kêkiŋ aö gameŋ, ma iŋ oc tec aö
bu wambo taŋwasêŋ dom. Iŋ mbo whiŋ aö
ŋapaŋ. Ŋahu bu aö gakôm gêŋ hoŋ tôm iŋ atac
whiŋ."
30 Yisu sôm yom dinaŋ, ma lau daêsam naŋ
sêŋgô, naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ.

Yom ŋandô oc êŋgapwêc yac su

31 Ma Yisu sôm têŋ lau Israel-ŋga naŋ sêkêŋ
whiŋ iŋ, "Mac bu asap aneŋ yom dôŋ ma
daŋam wambu, dec mac ati aneŋ sêŋomi
ŋandô.
32 Ma mac oc aŋyalê yom ŋandô, ma yom
ŋandô dau oc êŋgapwêc mac su bu ambo
atôm lau akiŋ ŋambwa tiyham dom."

33 Goc ŋac sêsôm, “Abraham ndê wakuc
yac. Ma yac am akiŋ lau daŋ dom. Bocd-
inaŋ am sôm bu êŋgapwêc yac su yêc sakiŋ
bocke?”
34 Goc Yisu ô yom bocdec bu, “Aö wasôm
yom ŋandô. Asa naŋ sap mêtê sac dôŋ, naŋ
ŋgac me awhê akiŋ mêtê sac-ŋga.
35 Ma ŋgac akiŋ ŋambwa oc wêkaiŋ ŋadau
ndê gêŋ daŋ, me mbo iŋ ndê andu ŋapaŋ
dom. Mba! Ŋadau ndê atu solop oc wêkaiŋ
gêŋ ma mbo ŋapaŋ.
36 Magoc Anötö ndê Atu bu êŋgapwêc mac
su, dec mac oc ambo atôm lau akiŋ ŋambwa
tiyham dom andô.

37 “Aö kayalê su, bu Abraham ndê wakuc
mac. Tigeŋ mac akôm bu andic aö ndu, ŋahu
bu mac akôc aneŋ yom sa sip nem ŋalôm su
dom.
38 Aö gasôm yom asê pi gêŋ naŋ Damaŋ tôc
asê têŋ aö, magoc mac akôm mêtê aŋkuc yom
naŋ mac daôm damam sôm têŋ mac.”
39 Ma ŋac sêsôm tiyham, “Yac damaŋ iŋ
Abraham.” Magoc Yisu sôm, “Mac bu Abra-
ham atui mac, dec mac oc asa lêŋ gitêŋ gitôm
iŋ dau ndê.
40 Tigeŋ aö gasôm yom ŋandô gitôm aö
gaŋgô yêc Anötö, ma mac akôm bu andic aö
ndu. Abraham oc kôm gêŋ kaiŋ dinaŋ dom.
41 Mac aŋkuc Abraham ndê lêŋ dom, dec
tôc asê bu mac nem damam iŋ ŋgac daŋ dau-
ŋga daŋ.” Magoc ŋac sêsôm, “Yac lau ŋasawa-
ŋga dom. Yac mba damaŋ tigeŋ iŋ Anötö
dau.”

42 Têŋ dinaŋ Yisu sôm, “Anötö bu ti mac
nem damam, dec mac oc atac whiŋ aö. Ŋahu
bu aö gameŋ akêŋ Anötö, dec gambo lec. Aö
gameŋ tu dauŋ-ŋga dom, magoc Anötö dau
kêkiŋ aö gameŋ.
43 Mac atôm dom bu aŋgô aneŋ yom, ma
bocdinaŋ mac aŋyalê aneŋ yom ŋahu dom.
44 Mac nem damam iŋ Sadaŋ, ma mac
akôm tôm iŋ atac whiŋ. Têŋ têm ŋamata-ŋga
e meŋ, iŋ sa lêŋ ndic ŋamalac ndu-ŋga. Iŋ
sap yom ŋandô dôŋ dom, bu yom ŋandô daŋ
yêc iŋ ndê ŋalôm dom. Iŋ tasaŋ-nda, ma yom
tasaŋ ŋadamba iŋ. Iŋ sôm yom kêkuc iŋ dau
ndê awha solop, ma yom hoŋ naŋ iŋ sôm,
naŋ yom tasaŋ.
45 Tigeŋ aö dec gasôm yom ŋandô eŋ, ma tu
dinaŋ-ŋga mac akêŋ whiŋ aneŋ yom dom.
46 Mac nem asa gitôm bu tôc aneŋ giso daŋ
asê? Aö gasôm yom ŋandô, ma tu sake-ŋga
mac akêŋ whiŋ aö dom?
47 Anötö ndê atui ŋandô sêŋgô iŋ ndê yom
ma daŋga wambu. Magoc mac aŋgô iŋ ndê
yom dom, dec tôc asê bu mac ati iŋ ndê atui
ŋandô dom.”

Yisu sôm yom asê pi dau

48 Têŋ dinaŋ lau bata Israel-ŋga sêsôm,
“Yac asôm solop bu am gitôm lau Samaria-
ŋga naŋ si gauc sa pi Anötö dom, ma bu ŋalau
sac daŋ mbo am nem ŋalôm.”
49 Magoc Yisu sôm, “Mba! Ŋalau sac mbo
aö neŋ ŋalôm dom. Mac atoc aneŋ waêŋ sa
dom, magoc aö bu wapo Damaŋ ndê waê sa.
50 Aö kasalê dauŋ neŋ waêŋ dom, magoc
Anötö oc po aneŋ waêŋ sa. Ma iŋ oc êmatôc
gêŋ hoŋ.
51 Aö wasôm yom ŋandô têŋ mac, bu asa
naŋ ŋgô aneŋ yom ma daŋga wambu, naŋ
oc niŋga dom, magoc iŋ oc mbo tali ŋapaŋ.”
52 Goc lau bata Israel-ŋga sêsôm têŋ iŋ,
“Kwahic dec yac aŋyalê pi ŋandô bu ŋalau sac
daŋ mbo am nem ŋalôm. Abraham ma lau
propet sêmbac ndu, tigeŋ am sôm bu asa naŋ
ŋgô am nem yom ma daŋga wambu, naŋ oc
niŋga dom.
53 Am asa dec toc daôm sa? Am gauc gêm
bu am hôc gêlêc damaŋ Abraham su, a? Yac
aŋyalê bu iŋ mbac ndu su, ma lau propet
boc-dinaŋ.”
54 Ma Yisu ô yom ma sôm, “Aö dauŋ bu
wapo dauŋ neŋ waêŋ sa, dec waêŋ dau ti
gêŋ ŋambwa-ŋga. Magoc aö Damaŋ, naŋ mac
asam bu mac nem Anötö, naŋ po aneŋ waêŋ
sa.
55 M agoc mac aŋyalê iŋ dom. Aö dec
kayalê iŋ, ma daŋaŋ wambu iŋ ndê yom.
Aö bu wasôm bu kayalê iŋ dom, dec aö ŋgac
tasaŋ gitôm mac lau tasaŋ.
56 Mac nem damam Abraham atac ŋayham
sa kêlêc, bu iŋ kêŋ bata bu lic aneŋ bêc
wahôc asê-ŋga. Ma iŋ gêlic su ma tisambuc.”
57 Goc lau bata Israel-ŋga sêsôm têŋ iŋ,
“Am nem yala tap 50 sa su dom. Ma bocke
dec am sôm bu am gêlic Abraham su?”
58 Ma Yisu sôm, “Yomandô! Ndoc naŋ
Abraham dinda kôc iŋ su dom, naŋ aö
gambo.”
59 Têŋ têm ŋac sêŋgô yom d inaŋ, goc sêkôc
hoc sa bu sêtuc iŋ, magoc Yisu siŋ dau, ma
kêdahiŋ dau su yêc lôm dabuŋ ŋagameŋ.

9

Yisu kôm ŋgac tapec daŋ tandô po asê

1 Yisu kêsêlêŋ gi, ma gêlic ŋgac tapec daŋ.
Ŋgac dau iŋ tandô pec têŋ ndoc iŋ dinda kôc
iŋ ma meŋ.
2 Ma Yisu ndê ŋgacsêŋomi sêndac iŋ bocdec
bu, “Kêdôhôŋ-waga, ŋgac dinaŋ tapec tu iŋ
dau ndê sac-ŋga, me tu dinda lu damba si
sac-ŋga?”
3 Goc Yisu sôm, “Iŋ tapec tu iŋ dau ndê sac-
ŋga, me tu dinda lu damba si sac-ŋga dom.
Magoc dinda kôc iŋ ti tapec tu bu kwahic dec
lau sêlic Anötö ndê gweleŋ ti ŋaclai nem iŋ
sa-ŋga.
4-5 Aö gambo nom gatôm lau nom-ŋga si
ŋawê, ma kwahic dec ti têm ŋawê-ŋga. Ma

bocdinaŋ kwahic dec yac oc dakôm Anötö
naŋ kêkiŋ aö gameŋ, naŋ ndê gweleŋ. Têm
ŋasec-ŋga oc meŋ hôc asê, ma têŋ dinaŋ lau
daŋ oc sêtôm dom bu sêkôm gweleŋ."
6 Iŋ sôm yom dinaŋ su, goc hê gasôp sip
nom, kêyaliŋ whiŋ nom, ma sê pi ŋgac tapec
tandô.
7 Ma iŋ sôm têŋ iŋ, "Am ndi êmgwasiŋ aŋôm
sip bu gapoŋ Siloam." (Ŋaê Siloam dau
danem kwi bu 'Kêkiŋ.') Goc iŋ kölhö gi
kêgwasiŋ aŋgô, ma iŋ tandô ŋayham sa. Ma
iŋ mbu têŋ ndê andu gi.
8 Ma iŋ ndê lau meŋpaŋ iŋ-ŋga, ti lau naŋ
sêŋyalê bu muŋ-ŋga iŋ ŋgac teŋ gêŋ-ŋga, n aŋ
sêsö ma sêndac dandi, "Iŋ ŋgac naŋ muŋ-ŋga
ndöc ma teŋ gêŋ, a?"
9 Ma lau ŋatô sêsôm, "Iŋ ŋgac dau dinaŋ."
Magoc ŋatô sêsôm, "Mba! Iŋ ŋgac daŋ dau-
ŋga, naŋ aŋgô gi tap ŋgac teŋ gêŋ-ŋga dinaŋ
ndê aŋgô sa." Magoc ŋgac dau sôm, "Aö ŋgac
dauŋ dec."
10 Goc sêndac iŋ, "Ma bocke dec am nem
tanôm ŋayham sa?"
11 Ma iŋ sôm, "Ŋgac naŋ sêsam iŋ bu Yisu,
naŋ kêyaliŋ sacbalê, ma kêŋ pi aö tanôŋ, goc
kêkiŋ aö bu waŋgwasiŋ aŋôŋ andô sip bu
Siloam. Bocdinaŋ aö ga kagwasiŋ dauŋ, dec
tanôŋ ŋayham sa."
12 Ma sêndac, "Ŋgac dinaŋ mbo nde?" Goc
iŋ sôm, "Aö kayalê dom."

Lau Palêsai sêkip yom sa pi ŋgac naŋ tandô po asê

13-14 Yisu kêyaliŋ sacbalê ma kôm ŋgac
tapec dinaŋ tandô po asê têŋ bêc Sabat-ŋga
daŋ. Ma tiŋambu l au sêwê ŋgac dau sêtêŋ lau
Palêsai si.
15 Têŋ ndoc lau Palêsai sêlic iŋ, naŋ sêndac
iŋ bu, "Am tanôm po asê ŋalêŋ bocke?" Ma
iŋ ô yom ma sôm, "Ŋgac dinaŋ kêŋ sacbalê pi
aö tanôŋ, ma aö kagwasiŋ dec tanôŋ po asê."
16 Goc Palêsai ŋatô sêsôm yom pi Yisu
bocdec bu, "Ŋgac dinaŋ kêgilì yomsu Sabat-
ŋga, dec taŋyalê bu iŋ meŋ akêŋ Anötö dom."
Magoc Palêsai ŋatô sêsôm, "Ŋgac sac oc tôm
dom bu kôm gêŋ dalô kaiŋ dinaŋ."
17 Boc-dinaŋ ŋac si yom so dau, ma sêndac
ŋgac dau tiyham, "Am ŋgac daôm, am ŋgac
naŋ iŋ kôm am nem tanôm po asê, ma boc-
dinaŋ am sôm sake pi iŋ?" Ma iŋ sôm, "Iŋ
propet daŋ."
18 Magoc lau bata Israel-ŋga dinaŋ sêkêŋ
whiŋ dom bu muŋ-ŋga iŋ tapec ma kwahic
dec tandô ŋayham sa. Bocdinaŋ sêkêŋ yom
têŋ iŋ dinda lu damba bu sêmeŋ.
19 Ma sêndac iŋlu, "Ŋgac dindec iŋ amlu
atômŋgac naŋ amlu asôm bu dinda kôc iŋ
ti tapec, a? Bocke ma kwahic dec iŋ tandô
ŋayham sa?"
20 Ma iŋlu sêsôm, "Aêc! Alu aŋyalê bu iŋ alu
mba balê, ma bu alu akôc iŋ ti tapec.
21 Magoc iŋ tandô po asê ŋalêŋ bocke ma
asa kôm iŋ tandô ŋayham sa, naŋ alu aŋyalê
dom. Mac andac iŋ dau. Iŋ ti ŋgac atu su, ma
gitôm bu sôm dau ndê yom."
22 Iŋlu sêŋyalê bu lau bata Israel-ŋga sêkic
yom bu ŋac oc sêtiŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ bu
Yisu iŋ Mesaya, naŋ su yêc gôlôwac Israel-
ŋga, ma bocdinaŋ iŋlu sêtöc ŋac.
23 Tu dinaŋ-ŋga sêsôm yom bocdec, "Iŋ ti
ŋgac atu su. Mac andac iŋ dau!"
24 Goc ŋac sêmbwêc ŋgac dau tiyham, ma
sêsôm, "Toc Anötö sa ma sôm yom ŋandô. Yac
aŋyalê bu ŋgac dinaŋ iŋ ŋgac sac."
25 Ma iŋ ô yom bocdec bu, "Iŋ bu ŋgac
sac me iŋ ŋgac gitêŋ, aö kayalê dom. Gêŋ
tigeŋ aö kayalê. Muŋ-ŋga aö ŋgac tapec, ma
kwahic dec aö tanôŋ po asê."
26 Goc sêndac iŋ, "Iŋ kôm gêŋ sake têŋ am?
Iŋ kôm am tanôm ŋayham sa ŋalêŋ bocke?
Sôm asê têŋ yac."
27 Ma iŋ sôm, "Aö gasôm têŋ mac su, magoc
mac akôc aneŋ yom sa dom. Tu sake-ŋga
mac bu aŋgô tiyham? Mboe mac atac whiŋ
bu ati iŋ ndê sêŋomi awhiŋ, a?"
28 Têŋ dinaŋ sêpu iŋ ma sêsôm, "Mba! Am
daôm ti ŋgac dinaŋ ndê ŋgacsêŋom! Moses
ndê sêŋomi yac.
29 Yac aŋyalê bu Anötö kêŋ iŋ ndê yom têŋ
Moses, magoc ŋgac dinaŋ ti iŋ ndê ŋahu, yac
aŋyalê dom."
30 Goc ŋgac dau sôm, "Gêŋ kaiŋ daŋ solop!
Mac asôm bu mac aŋyalê iŋ ndê ŋahu dom.
Tigeŋ alic su naŋ! Iŋ kôm aö tanôŋ po asê.
31 Yac taŋyalê bu Anötö oc kêŋ daŋga têŋ
lau sac dom. Mba! Iŋ kêŋ daŋga lau gitêŋ
naŋ sêŋkuc iŋ ndê yom.
32 Yac daŋgô daŋ muŋ su dom, bu ŋamalac
daŋ kôm ŋgac naŋ dinda kôc iŋ ti tapec, naŋ
tandô po asê. Mba sambuc!
33 Ŋgac dinaŋ bu meŋ akêŋ Anötö dom,
dec oc tôm dom bu iŋ kôm gêŋ daŋ."
34 Ŋac sêŋgô iŋ ndê yom dinaŋ, dec gêli
ŋac si ŋalôm sa ŋandô. Ma sêsôm, "Am bu
êmdôhôŋ yac, a? Sac gêm am ahuc têŋ ndoc
dinam kôc am!" Goc sêtiŋ iŋ sa awê gi.

Lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu dom, naŋ sêtôm lau tapec

35 Têŋ ndoc Yisu ŋgô ŋawaê bu lau Palêsai
sêtiŋ ŋgac dau su, naŋ iŋ kêsalê iŋ e tap iŋ sa,
ma ndac iŋ, "Am kêŋ whiŋ Ŋamalac ndê Atu,
me mba?"
36 Ma iŋ ô yom ma sôm, "O ŋadau! Ŋamalac
ndê Atu iŋ asa? Sôm têŋ aö, goc aö wakêŋ
whiŋ iŋ."
37 Goc Yisu sôm, "Am gêlic iŋ su. Aö ŋgac
dauŋ dec, naŋ gasôm yom têŋ am."
38 Ma iŋ sôm, "Pômdau, aö gakêŋ whiŋ am."
Goc iŋ pôŋ haduc têŋ Yisu.
39 Ma Yisu sôm, "Aö gasip nom gameŋ ma
lau oc sêtap matôc sa tu aö-ŋga. Lau tapec oc
sêti lau tandô ŋayham, ma lau naŋ gauc gêm

bu ŋac lau tandô ŋayham, naŋ oc sêtôm lau
tapec.”
40 Lau Palêsai ŋatô sêmbo sêwhiŋ, ma sêŋgô
Yisu ndê yom dinaŋ ma sêndac, “Bocke? Am
sôm bu yac taŋpec awhiŋ, a?”
41 Ma iŋ sôm, “Mac bu lau tampec, dec mac
nem giso mba. Mac asôm bu mac lau tanôm
ŋayham, magoc mac akêŋ whiŋ aö dom. Tu
dinaŋ-ŋga dec mac nem giso gacgeŋ yêc
mac-ŋga.”

10

Yom gôliŋ pi ŋgac yob domba-ŋga

1 Ma Yisu sôm, “Yom ŋandô aö wasôm têŋ
mac, bu ŋgac naŋ sôc domba si tuŋlôm yêc
gatam dom, magoc kêgilì tuŋ bambaliŋ bu
sôc ndi, naŋ ŋgac kaŋ-nda.
2 Magoc ŋgac naŋ sôc domba si tuŋlôm
yêc gatam solop, naŋ ŋgac yob domba-ŋga
ŋandô.
3 Ŋgac naŋ yob gatam oc lêc gatam su têŋ
iŋ, ma domba sêŋyalê iŋ awha. Iŋ oc ta
domba tigeŋ-tigeŋ si ŋaê, ma wê ŋac sêsa
sêndi.
4 Têŋ ndoc iŋ kôc iŋ ndê domba hoŋ sêsa si,
naŋ iŋ kêsêlêŋ muŋ ma ŋac sêŋkuc iŋ, bu ŋac
sêŋyalê iŋ awha.
5 Tigeŋ ŋac oc sêŋkuc ŋgac apa daŋ dom.
Mba! Ŋac oc sêlhö bambaliŋ yêc iŋ, bu
sêŋyalê iŋ awha dom!”
6 Yisu sôm yom gôliŋ dinaŋ, magoc ŋac
sêŋyalê iŋ ndê yom ŋahu dom.

Yisu iŋ gatam domba-ŋga

7 Bocdinaŋ Yisu sôm tiyham, “Yom ŋandô
aö wasôm têŋ mac! Aö gatôm gatam tu
domba sêsôc si tuŋlôm sêndi-ŋga.
8 Kêdôhôŋwaga tasaŋ hoŋ naŋ sêhôc asê
sêmuŋ aö, naŋ lau kaŋ. Magoc domba sêkêŋ
daŋga ŋac dom.
9 Aö gatam, ma domba naŋ sêsôc yêc aö,
naŋ oc sêtap Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac si-
ŋga sa. Ŋac oc sêsôc sêsa, ma sêtap gêŋ sêneŋ-
ŋga ŋayham sa.
10 Ŋgac kaŋ meŋ bu nem kaŋ ti ndic ndu
ma seŋ popoc. Iŋ ndê gweleŋ dau dinaŋ.
Tigeŋ aö gameŋ bu wamasaŋ lêŋ bu lau
sêtap Anötö ndê mwasiŋ sêndöc tali-ŋga sa,
ma mwasiŋ dau oc êŋsalê ŋac ahuc.”

Yisu iŋ Ŋadau yob domba-ŋga ŋayham

11 “Aö ŋgac wayob domba-ŋga ŋayham.
Ŋgac yob domba-ŋga ŋayham oc kêŋ dau
sambuc e nditôm iŋ mbac ndu bu nem iŋ
ndê domba sa.
12 Magoc ŋgac naŋ yob domba tu tap ŋaôli
sa-ŋga, naŋ gitôm ŋgac naŋ yob dau ndê
domba, naŋ dom. Iŋ bu lic giam sac daŋ
meŋ, dec iŋ oc hu domba siŋ ma lhö ndi. Goc
giam sac oc seŋ domba ma sêlhö bambaliŋ.
13 Ŋgac dinaŋ oc lhö ndi, bu iŋ gêm gweleŋ
tu awa-ŋga ŋambwa, ma hêgo dau tu domba-
ŋga dom.
14-15 “Aö ŋgac wayob domba-ŋga ŋayham.
Gitôm Damaŋ kêyalê aö, ma aö kayalê
Damaŋ, bocdinaŋ aö kayalê aneŋ domba,
ma aneŋ domba sêŋyalê aö. Ma wakêŋ dauŋ
sambuc e nditôm wambac ndu bu wanem
ŋac sa.
16 Ma aneŋ domba ŋatô sêmbo, naŋ sêmbo
sêwhiŋ domba toŋ dindec dom. Aö wandic
ŋac sa sêmeŋ sêmbo sêwhiŋ domba dindec,
ma ŋac oc sêti toŋ tigeŋ. Ŋac si ŋadau tigeŋ aö
dec wayob ŋac, ma ŋac hoŋ oc sêkêŋ daŋga
aö awhaŋ.
17 “Damaŋ tac whiŋ aö, bu aö wakêŋ dauŋ
gacgeŋ wambac ndu, ma tiŋambu aö watisa
tiyham.
18 Ŋamalac daŋ oc kôc taŋli ŋahu su yêc aö
dom. Aö dauŋ oc wahu taŋli ŋahu siŋ tôm aö
dauŋ atac whiŋ. Anötö kêŋ ŋaclai têŋ aö bu
aö dauŋ wahu siŋ, ma bu aö dauŋ wakôc sa
tiyham. Damaŋ gic atu yom dau dinaŋ.”
19 Lau bata Israel-ŋga sêŋgô yom dinaŋ ma
sêwhê dau kôc ti sêseŋ dandi tiyham.
20 Lau daêsam sêsôm, “Ŋalau sac daŋ mbo
iŋ ndê ŋalôm ma kôm iŋ ndê gauc timboloc.
Aŋgô iŋ ndê yom dom!”
21 Magoc lau ŋatô sêsôm, “Ŋgac ti ŋalau sac
oc sôm yom kaiŋ dinaŋ dom. Ma ŋalau sac oc
kôm ŋgac tapec tandô po asê dom!”

Lau bata Israel-ŋga sêtiŋ Yisu su

22 Têŋ ndoc uhô-ŋga, lau Israel-ŋga
si †Mwasiŋ Sic Gawi Lôm-ŋga hôc asê
Jerusalem.
23 Yisu kêsêlêŋ mbo lôm dabuŋ
ŋabatêmndö, mbo gameŋ naŋ sêsam bu
Solomon ndê Batêm.
24 Ma lau bata Israel-ŋga sêkac sa sêŋgihi iŋ
ahuc, ma sêsôm, “Ŋasawa baliŋ lec yac atac
lu-lu tu am-ŋga. Bocdinaŋ dec sôm yom yêc
awê têŋ yac. Am Mesaya dau, me mba?”
25 Ma Yisu sôm, “Aö gasôm têŋ mac su,
magoc mac akêŋ whiŋ aö dom. Ma aö gakôm
gêŋ dalô gam Damaŋ aŋgô. Gêŋ dau puŋ
yom ŋandô pi aö dôŋ, ma whê aneŋ ŋahu sa
tiawê.
26 Magoc mac akêŋ whiŋ aö dom, ŋahu bu
mac ati aö neŋ domba dom.
27 Aneŋ domba sêkêŋ daŋga aö awhaŋ. Aö
kayalê ŋac, ma ŋac sêŋkuc aö.
28 Aö oc wakêŋ ŋac sêndöc tali ŋapaŋ ma oc
tôm dom bu ŋac sêniŋga têŋ têm ŋambu-ŋga
dom. Ma lau daŋ sêtôm dom bu sêŋgaho ŋac
su yêc aö amaŋ.
29 Damaŋ kêŋ aneŋ domba têŋ aö, ma gêŋ
daŋ hôc gêlêc iŋ su dom. Bocdinaŋ lau daŋ
sêtôm dom bu sêŋgaho ŋac su yêc Damaŋ
amba.
30 Alu Damaŋ ati gêŋ tigeŋ.”
31 Têŋ dinaŋ lau bata sêkôc hoc sa tiyham
bu sêtuc iŋ.
32 Magoc iŋ sôm têŋ ŋac, “Mac bu atuc aö
ŋa hoc tu gêŋ dalô bocke-ŋga? Bu aö gatôc

gêŋ ŋayham daêsam têŋ mac, tôm naŋ Damaŋ
kêŋ têŋ aö.”
33 Ma ŋac sêô yom ma sêsôm, “Yac bu
atuc am tu gêŋ daŋ naŋ am kôm-ŋga dom.
Mba! Am ŋamalac daŋ, magoc toc daôm sa
bu nditôm Anötö dau. Am nem yom dinaŋ
sac sambuc, ma tu dinaŋ-ŋga yac bu atuc am
ŋa hoc.”
34 Goc Yisu ô yom ma sôm, “Mac aŋyalê
yom naŋ Anötö dau sôm pi lau bata Israel-
ŋga ŋatô, naŋ sêto yêc mac nem Buku
Yomsu-ŋga* bocdec bu, *‘Aö gasam mac bu
anötöi.’*
35 Aŋgô su naŋ! Anötö kêŋ iŋ ndê yom têŋ
lau nom-ŋga dinaŋ, ma sam ŋac bu anötöi.
Ma gitôm dom bu daseŋ Anötö ndê yom daŋ
su.
36 Ma aö bocke? Damaŋ dau kêyaliŋ aö
sa ma kêkiŋ aö gasip nom gameŋ. Bocdi-
naŋ tu sake-ŋga mac asôm bu aneŋ yom sac
sambuc, têŋ ndoc aö gasôm bu aö Anötö ndê
Atu?
37 Aö bu wakôm Damaŋ ndê gweleŋ naŋ
kêŋ sip aö amaŋ, naŋ dom, naŋ akêŋ whiŋ
aö dom.
38 Tigeŋ aö gakôm Damaŋ ndê gweleŋ, ma
bocdinaŋ dec mac bu akêŋ whiŋ aneŋ yom
dom, tigeŋ akêŋ whiŋ tu gêŋ naŋ aö gakôm-
ŋga. Ma bocdinaŋ mac oc aŋyalê pi ŋandô
bu Damaŋ mbo aö ŋalôm, ma aö gambo iŋ
ŋalôm.’
39 Têŋ dinaŋ sêŋsahê tiyham bu sêkôc iŋ
dôŋ, magoc ŋac gitôm dom, ma iŋ kölhö gi.
40 Ma iŋ pi Bu Jordan ŋadaŋga gi, ma mbo
gameŋ naŋ muŋ-ŋga Jon kêku lau mbo.
41 Lau daêsam sêsa sêtêŋ iŋ si, ma sêsôm
têŋ dau, “Jon kôm gêŋ dalô daŋ dom. Magoc
yom hoŋ naŋ iŋ sôm pi ŋgac dindec, naŋ yom
ŋandô.”
42 Ma lau daêsam sêkêŋ whiŋ Yisu yêc
gameŋ dinaŋ.

11

Lasarus mbac ndu

1-2 Ŋgac daŋ ŋaê Lasarus mbo malac Be-
tani. Ma iŋ ndê lhuwê lu sêmbo, daŋ ndê ŋaê
Mata, ma daŋ ŋaê Maria, awhê naŋ tiŋambu
tac bu ŋamalu ŋayham pi Pômdau gahi, ma
puŋ ŋa iŋ kêclauŋ. Têŋ bêc daŋ Lasarus
gêmbac.
3 Goc Maria lu Mata sêkêŋ yom têŋ Yisu
bocdec bu, “Pômdau, ŋgac naŋ am atac whiŋ
dec gêmbac.”
4 Yisu ŋgô yom dau ma sôm, “Iŋ gêmbac tu
bu mbac ndu ŋambwa-ŋga dom. Iŋ gêmbac bu
tôc Anötö ndê ŋaclai ti waê asê, ma bu Anötö
ndê Atu tap waê sa whiŋ.”
5 Yisu tac whiŋ Maria lu Mata ma Lasarus.
6 Tigeŋ têŋ ndoc iŋ ŋgô ŋawaê bu Lasarus
gêmbac, naŋ iŋ têŋ iŋ gi ŋagahô dom. Iŋ
gacgeŋ mbo gameŋ dinaŋ gitôm bêc lu.
7 Goc iŋ sôm têŋ iŋ ndê ŋgacsêŋomi, “Dalhö
dambu datêŋ gameŋ Judia-ŋga dandi.”
8 Magoc ŋac sêsôm, “Kêdôhôŋwaga, mba!
Ŋasawa apê lec lau bata Israel-ŋga naŋ sêmbo
dindê, naŋ tac whiŋ bu sêtuc am ŋa hoc.
Bocke dec am bu mbu ndi tiyham?”
9 Ma Yisu ô yom ŋa yom gôliŋ daŋ, ma
sôm, “Têŋ bêc hoŋ ac pô gameŋ gitôm acgatu
ŋasawa 12, ma tiŋambu ŋasec sa. Ŋamalac daŋ
bu êŋsêlêŋ têŋ ndoc ac-ŋga, dec iŋ oc tiŋ gahi
dom, bu iŋ gêlic ŋawê nom dindec-ŋga.
10 Magoc iŋ bu êŋsêlêŋ têŋ ôbwêc, dec iŋ oc
tiŋ gahi, bu iŋ ndê ŋawê mba.”
11 Goc Yisu gic têku yom ma sôm, “Yac neŋ
silip Lasarus yêc bêc. Aö watêŋ iŋ wandi bu
wauŋ iŋ sa.”
12 Ma ŋgacsêŋomi sêsôm, “Pômdau, iŋ bu yêc
bêc yêc, dec iŋ dau oc ŋayham sa.”
13 Ŋac gauc gêm bu Yisu sôm bu Lasarus
mbo tali ma yêc bêc, magoc iŋ ndê yom dau
ŋahu bu Lasarus mbac ndu su.
14 Goc Yisu sôm yom yêc awê têŋ ŋac bu,
“Lasarus mbac ndu.
15 Tu mac-ŋga dec aö atac ŋayham bu aö
gambo g awhiŋ iŋ dom, bu kwahic dec mac
oc akêŋ whiŋ tu gêŋ naŋ aö bu wakôm-ŋga.
Bocdinaŋ yac datêŋ iŋ dandi.”
16 Ma Tomas, ŋgacsêŋom naŋ sêsam bu
Lôcmpôŋ, naŋ sôm têŋ ŋgacsêŋomi ŋatô,
“Ayôc! Dawhiŋ iŋ dandi, ma dambac ndu
dawhiŋ iŋ.”

Yisu iŋ yac neŋ datisa ti dambo taŋli ŋahu

17 Yisu hôc asê gameŋ Judia-ŋga ma tap
sa bu sêkêŋ Lasarus ndê ŋamlaŋ yêc hocsuŋ
daŋ gitôm bêc hale su.
18 Malac Betani yêc suŋ sa têŋ Jerusalem,
seŋ ŋasawa gitôm kilometa tö.
19 Ma lau Israel-ŋga daêsam sêsa akêŋ
Jerusalem sêmeŋ, ma sêndöc sêwhiŋ Mata lu
Maria, bu sênem malô iŋlu tu lhuŋgac hu iŋlu
siŋ-ŋga.
20 Mata ŋgô bu Yisu kêsêlêŋ meŋ, goc sa gi
bu lic iŋ, magoc Maria ndöc andu.
21 Têŋ ndoc Mata hôc asê Yisu, naŋ iŋ
sôm têŋ iŋ, “O Pômdau, am bu mbo, dec aö
lhuŋgac oc mbac ndu dom.
22 Magoc kwahic dec am mweŋ hôc asê su,
ma aö kayalê bu gêŋ bocke naŋ am bu ndac
têŋ Anötö, naŋ iŋ oc kôm.”
23 Ma Yisu sôm, “Am lhômŋgac oc tisa ma
mbo tali tiyham.”
24 Dec Mata ô yom ma sôm, “Aêc! Aö
kayalê bu iŋ oc tisa têŋ bêc ŋambu-ŋga naŋ
lau batê hoŋ oc sêtisa.”

* **10:34:** Yom dau yêc Buku Wê-ŋga 82:6 (alic footnote yêc Jon 15:25). Anötö dau kêŋ ŋaclai têŋ kiŋ ti gôliŋwaga bu sênem gôliŋ sêmbo nom, ma bocdinaŋ iŋ sam ŋac bu anötöi. Ma têm ŋatô iŋ sam ŋac bu Anötö atui - alic BW 2:7 ma 82:6.

25 Goc Yisu sôm, “Ŋamalac si sêtisa ma
sêmbo tali ŋahu, naŋ aö dauŋ. Asa naŋ kêŋ
whiŋ aö ma mbac ndu su, naŋ oc mbo tali
tiyham.
26 Ma asa naŋ mbo tali ma kêŋ whiŋ aö,
naŋ oc niŋga têŋ têm ŋambu-ŋga dom, iŋ oc
gacgeŋ mbo tali. Am kêŋ whiŋ yom dindec,
me mba?”
27 Ma Mata sôm, “Aêc Pômdau! Aö gakêŋ
whiŋ bu am Mesaya, ma Anötö ndê Atu naŋ
iŋ gic bata bu êŋkiŋ sip nom meŋ.”
28 Mata sôm yom dinaŋ su, goc mbu gi
ma ta Maria têŋ iŋ meŋ. Ma iŋ sôm têŋ iŋ,
“Kêdôhôŋwaga meŋ su, ma iŋ ndac am.”
29 Maria ŋgô su, goc tisa ŋagahô bu sa têŋ
Yisu ndi.
30 Têŋ ndoc dinaŋ Yisu hôc asê Betani su
dom, iŋ gacgeŋ mbo gameŋ naŋ Mata hôc pi
iŋ.
31 Lau Israel-ŋga naŋ sêmbo andu sêwhiŋ
Maria tu bu sênem malô iŋ, naŋ sêlic iŋ tisa
ŋagahô ma kölhö gi. Ŋac gauc gêm bu iŋ oc
têŋ sêhô ndi bu taŋ lhuŋgac mbo dindê, ma
bocdinaŋ sêsa si ma sêŋkuc iŋ.
32 Têŋ ndoc Maria hôc asê gameŋ naŋ Yisu
mbo ma gêlic iŋ, naŋ iŋ hu dau sip nom yêc
iŋ gahi-ŋga, ma sôm, “O Pômdau, am bu mbo,
dec aö lhuŋgac oc mbac ndu dom.”
33 Yisu gêlic Maria taŋ, ma gêlic lau Israel-
ŋga naŋ sêwhiŋ iŋ, naŋ sêtaŋ bocdinaŋ, dec
kêsahê ŋawapac atu yêc ndê ŋalôm.
34 Ma iŋ ndac, “Mac aŋsuhuŋ iŋ yêc nde?”
Ma sêsôm, “Mweŋ Pômdau, ma lic.”
35 Têŋ dinaŋ Yisu tasulu sa.
36 Ma lau Israel-ŋga dinaŋ sêsôm, “Alic, iŋ
atac whiŋ Lasarus ndu andô.”
37 Magoc ŋatô sêsôm, “Iŋ kôm ŋgac tapec
tandô po asê. Bocke dec iŋ kôm Lasarus
ŋayham sa dom, ma iŋ mbac ndu?”

Yisu uŋ Lasarus sa

38 Têŋ dinaŋ Yisu ndê ŋalôm ŋawapac atu
tiyham, ma iŋ kêsêlêŋ têŋ sêhô gi. Ŋac sêkêŋ
ŋgac batê dau ndê ŋamlaŋ yêc hocsuŋ daŋ,
ma sêmpi hoc daŋ gi ndöc sê awha ahuc.
39 Têŋ ndoc Yisu hôc asê, naŋ iŋ sôm têŋ
lau naŋ sêwhiŋ iŋ bu, “Mac ampi hoc dau
sa.” Magoc ŋgac batê ndê lhuwê Mata sôm,
“Pômdau! Iŋ yêc gitôm bêc hale su. Oc
ŋamaniŋ sa su.”
40 Dec Yisu sôm, “Aö gasôm têŋ am su, bu
kêŋ whiŋ, dec am oc lic Anötö ndê ŋaclai ti
ŋawasi.”
41 Iŋ sôm yom dinaŋ su, goc lau sêmpi hoc
dau sa. Ma Yisu tatac undambê ma sôm,
“Damaŋ, aö wanem daŋge am, bu am ŋgô
aneŋ yom.
42 Aö kayalê bu am kêŋ daŋam aö ŋapaŋ,
magoc kwahic dec aö bu wanem daŋge am,
bu lau naŋ sêlhac dec oc sêŋgô aneŋ yom, ma
sêkêŋ whiŋ bu am kêkiŋ aö gameŋ.”
43 Goc iŋ mbwêc awha atu, “Lasarus! Sa
mweŋ!”
44 Dec Lasarus sa meŋ, ma po naŋ sêmpaŋ
iŋ gahi ti amba, ma po daŋ naŋ sêhi pi iŋ
ŋagôlôŋ, naŋ gacgeŋ sêyêc iŋ. Ma Yisu sôm
têŋ ŋac, “Akôc po su yêc iŋ, ma akêŋ iŋ lhö
ndi.”

Lau bata sêkic yom bu sêndic Yisu ndu

45 Tu gêŋ atu dinaŋ-ŋga dec lau Israel-ŋga
daêsam naŋ sêmbo sêwhiŋ Maria ma sêlic gêŋ
naŋ Yisu kôm, naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ.
46 Magoc ŋatô sêtêŋ lau Palêsai si, ma sic
miŋ pi gêŋ naŋ Yisu kôm.
47 Goc dabuŋsiga atu-tu ti lau Palêsai
sêmbwêc lau †Sanedrin-ŋga sêpitigeŋ, ma
sêndac ŋac, “Yac oc dakôm gêŋ sake? Ŋgac
dinaŋ kôm gêŋ dalô daêsam.
48 Yac bu dalhac iŋ ahuc dom, dec lau hoŋ
oc sêkêŋ whiŋ bu iŋ Mesaya dau. Ma lau
Rom-ŋga oc sêmeŋ ma sêseŋ yac neŋ gameŋ
danem akiŋ Anötö-ŋga ti yac lau Israel-ŋga
hoŋ su.”
49 Têŋ yala dinaŋ Kayapas iŋ †dabuŋsiga
ŋamata-ŋga. Ma iŋ sôm têŋ lau Sanedrin-ŋga,
“Mac nem gauc sa dom!
50 Iŋ mbac ndu maŋ! Yham dom bu lau
Israel-ŋga hoŋ sêniŋga. Ŋgac tigeŋ bu mbac
ndu ô lau hoŋ, naŋ oc ŋayham hôc gêlêc su.”
51 Kayapas sôm yom dinaŋ ŋa iŋ dau
ndê gauc dom. Magoc têŋ yala dinaŋ iŋ
dabuŋsiga ŋamata-ŋga, dec iŋ sôm yom dau
gitôm propet daŋ. Ma yom dau ŋahu bocdec
bu. Yisu oc mbac ndu tu lau Israel-ŋga hoŋ.
52 Ma tu ŋac tawasê-ŋga dom. Iŋ oc mbac
ndu tu Anötö ndê lau hoŋ naŋ sêmbo gameŋ
nom-ŋga tidau-tidau, tu bu ndic ŋac hoŋ sa
sêpitigeŋ.
53 Bocdinaŋ têŋ bêc dinaŋ lau bata Israel-
ŋga dinaŋ sic hu sêŋsalê lêŋ bu sêndic Yisu
ndu.
54 Ma tu dinaŋ-ŋga Yisu kêsêlêŋ mbo awê
yêc lau Israel-ŋga ŋalôm dom. Iŋ kölhö gi
mbo malac Eprayim, naŋ yêc gameŋ sawa
ŋamakê. Ma iŋ ndê ŋgacsêŋomi sêmbo gameŋ
dinaŋ sêwhiŋ iŋ.
55 Têŋ ndoc lau Israel si om atu Mwasiŋ
Pasowa-ŋga meŋ kêpiŋ, n aŋ lau daêsam yêc
gameŋ ŋamakê-ŋga sêpi Jerusalem si. Ŋac bu
sêŋkuc lau Israel si lêŋ sêmasaŋ dau ŋawasi sa
yêc Anötö aŋgô-ŋga muŋ su naŋ goc Pasowa
ŋabêc hôc asê.
56 Ma ŋac sêŋsalê Yisu ŋapaŋ. Têŋ ndoc
sêkac sa sêmbo lôm dabuŋ, naŋ sêndac dandi,
“Mac gauc gêm bocke? Iŋ oc meŋ tu Mwasiŋ
Pasowa-ŋga, me mba?”
57 Tigeŋ dabuŋsiga atu-tu ti lau Palêsai sic
atu lau bu asa bu tap gameŋ naŋ Yisu mbo,
naŋ sa, naŋ kêŋ ŋawaê têŋ ŋac, ma ŋac oc
sêkôc iŋ dôŋ.

12

Maria gêm oso Yisu
(Mat 26:6-13; Mak 14:3-9; Luk 7:37-38)

1 Bêc 6 yêc dôŋ yêc bu Mwasiŋ Pasowa-ŋga hôc asê, ma Yisu têŋ malac Betani gi.
Lasarus, ŋgac naŋ iŋ uŋ sa akêŋ lau batê-ŋga,
naŋ mbo malac dinaŋ.
2 Ma yêc Lasarus ndê andu, ŋac sêndê
mwasiŋ tu Yisu-ŋga. Lasarus ti lau ŋatô seŋ
gêŋ sêndöc sêwhiŋ iŋ, ma Mata gêm akiŋ ŋac
mbo.
3 Goc Maria meŋ, kôc a ŋakwi ŋamalu
ŋayham naŋ ŋaôli atu sip kac daŋ, ma kêc
pi Yisu gahi. Goc iŋ puŋ iŋ gahi ŋa iŋ dau
kêclauŋ. Ma gêŋ dau ŋamalu hôŋ dau sa ma
gêm andu ŋalôm ahuc.
4 Têŋ dinaŋ Judas Iskeriot, ŋgacsêŋom naŋ
tiŋambu hoc Yisu asê, naŋ sôm,
5 "Bu ŋamalu ŋayham dindec ŋaôli atu,
gitôm denarii 300 naŋ dakôc ti ŋaôli tu
gweleŋ yala sambuc-ŋga. Tu sake-ŋga awhê
dec kêyaiŋ? Gitôm bu dakêŋ têŋ lau sênemlhi,
ma dakêŋ ŋa-awa tu danem lau ŋalôm sawa
sa-ŋga."
6 Judas sôm yom dinaŋ, magoc iŋ gauc gêm
lau ŋalôm sawa dom. Iŋ sôm yom dinaŋ ŋahu
bu iŋ ŋgac kaŋ-nda. Iŋ yob ŋgac-sêŋomi si
talhi mone-ŋga, ma gêm kaŋ mone ŋatô bu
nem dau sa.
7 Magoc Yisu ô iŋ ndê yom ma sôm, "Mac
alhac awhê dindec ahuc dom. Iŋ yob
gêŋ dau ŋapaŋ e kwahic dec, gic waê bêc
sêŋsuhuŋ aö-ŋga.
8 Lau ŋalôm sawa oc sêmbo sêwhiŋ mac
ŋapaŋ. Tigeŋ aö oc wambo wawhiŋ mac
ŋapaŋ dom."

Lau dabuŋsiga sêkic yom pi Lasarus

9 Têŋ ndoc dinaŋ lau Jerusalem-ŋga
daêsam sêŋgô ŋawaê bu Yisu mbo malac
Betani, dec sêsa si bu sêlic iŋ. Ma ŋac bu
sêlic Lasarus, ŋgac naŋ Yisu uŋ sa yêc lau
batê-ŋga, naŋ whiŋ.
10 Tu dinaŋ-ŋga dabuŋsiga atu-tu Israel-
ŋga sêkic yom bu sêndic Lasarus ndu whiŋ.
11 Ŋahu bu lau Israel-ŋga daêsam sêhu ŋac
siŋ ma sêkêŋ whiŋ Yisu tu Lasarus-ŋga.

Yisu sôc malac Jerusalem gi
(Mat 21:4-9; Mak 11:7-10; Luk 19:35-38)

12 Têŋ ŋagalaŋsê lau daêsam naŋ sêmbo
Jerusalem tu Mwasiŋ Pasowa-ŋga sêŋgô
ŋawaê bu Yisu kêsêlêŋ mbo seŋ bu têŋ
Jerusalem meŋ.
13 Bocdinaŋ ŋac sêsa si bu sêkôc iŋ sa.
Sêhôc tômtôm ŋalauŋ ma sêmbwêc, "Hosana!
Tampiŋ iŋ naŋ meŋ gêm Pômdau aŋgô.
Tampiŋ lau Israel-ŋga si Kiŋ."
14 Yisu kêsêlêŋ meŋ ndöc doŋki ŋatu daŋ
ŋahô, ma ŋalêŋ dinaŋ propet akwa daŋ ndê
yom ŋandô sa. Yom dau yêc bocdec bu:
15 O mac lau †Sayon-ŋga, atöc daôm dom.
Alic mac nem Kiŋ têŋ mac meŋ, ndöc
doŋki ŋatu ŋahô. *[Sek 9:9]*
16 Yisu ndê ŋgacsêŋomi sêlic gêŋ hoŋ dinaŋ,
magoc ŋac sêŋyalê ŋahu dom. Tigeŋ tiŋambu,
têŋ ndoc Yisu tisa ti ŋawasi atu, naŋ sêŋyalê
bu yom dau, naŋ sêto muŋ su, naŋ hêganôŋ
Yisu, ma tu dinaŋ-ŋga lau sêkôm gêŋ dinaŋ
têŋ iŋ.
17 L au daêsam naŋ sêmbo sêwhiŋ Yisu têŋ
ndoc iŋ mbwêc Lasarus ma uŋ iŋ sa akêŋ lau
batê-ŋga, naŋ sic miŋ pi iŋ ŋapaŋ.
18 Bocdinaŋ lau daêsam sêŋgô ŋawaê bu
Yisu kôm gêŋ dalô atu dinaŋ, ma sêsa si bu
sêlic iŋ têŋ bêc dinaŋ.
19 Ma têŋ têm lau Palêsai sêlic gêŋ dau, naŋ
sêsôm têŋ dandi, "Alic, yac neŋ yom hoŋ
ŋandô mbasi. Yac oc dalhac iŋ ahuc ŋalêŋ
bocke? Lau hoŋ oc sêŋkuc iŋ!"

Yisu sôm gwanaŋ bu iŋ oc mbac ndu

20 Lau Grik ŋatô sêmbo sêwhiŋ lau naŋ sêpi
malac Jerusalem tu sênem akiŋ Anötö-ŋga
têŋ om atu Pasowa-ŋga.
21 Lau Grik dinaŋ sêtêŋ Pilip, ŋgacsêŋom
naŋ meŋ akêŋ malac Betsaida yêc gameŋ
Galili-ŋga, ma sêsôm têŋ iŋ bu, "O ŋgac atu,
yac bu alic Yisu."
22 Dec Pilip gi sôm yom dau têŋ Andru, ma
iŋlu si sêsôm têŋ Yisu.
23 Yisu ŋgô yom dau goc sôm yom gôliŋ
daŋ bocdec bu, "Ndoc meŋ sa bu Ŋamalac
ndê Atu tap iŋ ndê waê atu sa.
24 Aö wasôm yomandô têŋ mac. Gêŋ ŋawhê
daŋ bu sêsô sip nom ndi dom, dec gêŋ tigeŋ
dau oc gacgeŋ yêc. Magoc gêŋ dau bu dasô
sip nom ŋalôm ndi, dec oc tibalê ma niŋga,
magoc tiŋambu oc po pi meŋ ma nem ŋandô
daêsam tiyham.
25 Asa naŋ tac whiŋ bu sap gêŋ nom-ŋga
dôŋ ŋapaŋ tu mbo tali-ŋga, naŋ oc niŋga.
Magoc asa naŋ bu hu gêŋ nom dindec-ŋga
siŋ tu êŋkuc aö-ŋga, naŋ tap seŋ ndöc tali têŋ
têm ŋambu-ŋga-ŋga sa.
26 Asa naŋ gauc gêm bu nem akiŋ aö,
naŋ meŋ êŋkuc aö. Ma gameŋ naŋ aö oc
wambo, naŋ iŋ naŋ gêm akiŋ aö, naŋ oc mbo
bocdinaŋ. Lau hoŋ naŋ sem akiŋ aö, naŋ
Damaŋ oc toc ŋac sa.
27 "Kwahic dec aö neŋ ŋalôm kedehe aö
ŋandô. Tigeŋ aö wandac Damaŋ bu êŋgaho
aö su yêc ndoc ŋawapac-ŋga dindec dom.
Mba! Tu gêŋ dau dindec-ŋga dec aö gameŋ.
28 Damaŋ, aö wasa lêŋ dindec tu bu wapo
nem waêm sa."
Yisu sôm yom dinaŋ, ma awha daŋ sa akêŋ
undambê bocdec bu, "Aö gatap waêŋ sa tu
am-ŋga su, ma watap sa tiyham."
29 Lau daêsam naŋ sêmbo gameŋ dinaŋ
sêŋgô ŋakêcsia dau, ma ŋatô sêsôm bu wapap
gic. Ma ŋatô sêsôm bu aŋela daŋ sôm yom têŋ
Yisu.

30 Magoc Yisu sôm, “Awha dinaŋ sa tu aö-
ŋga dom, magoc sa tu mac-ŋga.
31 Kwahic dec ti ndoc Anötö êmatôc lau
nom dindec-ŋga. Ma iŋ oc êmasuc nom din-
dec ŋadau su.*
32 Magoc têŋ ndoc sêndic aö pi a ma sêsuŋ
aö sa yêc nom, naŋ aö oc wahê ŋamalac akêŋ
gameŋ hoŋ sêtêŋ aö sêmeŋ.”
33 Yisu sôm yom dinaŋ bu tôc ŋalêŋ naŋ iŋ
oc mbac ndu, naŋ asê.
34 Ma lau dinaŋ sêô iŋ awha ma sêsôm,
“Sêto yom yêc buku yomsu-ŋga, naŋ sôm bu
Mesaya oc mbo ŋapaŋ. Ma bocke dec am sôm
bu ŋac oc sêsuŋ Ŋamalac ndê Atu sa? Ŋamalac
ndê Atu dau iŋ asa?”
35 Goc Yisu sôm, “Ya ŋawê oc mbo whiŋ
mac ŋasawa sauŋ, ma boc-dinaŋ aŋsêlêŋ
ambo ŋawê dau ŋalôm, bu ŋasec nem mac
ahuc dom. Lau naŋ sêŋsêlêŋ sêmbo ŋasec
ŋalôm, naŋ sem gauc gameŋ naŋ oc sêndi
naŋ.
36 Akêŋ whiŋ Ŋawê dau naŋ kwahic dec
mbo whiŋ mac, ma mac oc ati lau ŋawê-ŋga.”
Yisu sôm yom dau su, goc hu ŋac siŋ, ma siŋ
dau têŋ ŋac.

Lau daêsam sêkêŋ whiŋ Yisu dom

37 Yisu kôm gêŋ dalô daêsam yêc lau Israel
aŋgô-ŋga, magoc daêsam sêkêŋ whiŋ dom bu
iŋ Mesaya dau.
38 Ma bocdinaŋ yom naŋ propet Aisaya to
muŋ su, naŋ ŋandô sa. Yom dau yêc bocdec:
Pômdau, ŋac si asa kêŋ whiŋ yom naŋ yac
ahoc asê?
Ma ŋac si asa ndê gauc sa pi am nem ŋaclai
atu, naŋ am tôc tiawê? *[Ais 53:1]*
39 Bocdinaŋ Anötö ndê propet Aisaya tôc
asê gwanaŋ bu lau dinaŋ sêtôm dom bu
sêkêŋ whiŋ. Ma iŋ to yom daŋ tiyham
bocdec bu:
40 Pômdau kôm ŋac si tandô tipec, ma ŋac
si ŋalôm ŋadandi. Bocdinaŋ gitôm dom
bu sêlic ŋa tandô, ma sêŋyalê yêc ŋac si
ŋalôm. Ma gitôm dom bu ŋac sênem dau
kwi, ma wakôm ŋac ŋayham sa tiyham.
[Ais 6:10]
41 Aisaya to yom dau, ŋahu bu iŋ gêlic Yisu
ndê ŋawasi su, ma bocdinaŋ dec sôm yom asê
pi iŋ.
42 Yom dau yêc bocdinaŋ, magoc lau
Israel-ŋga daêsam sêkêŋ whiŋ Yisu, ma ŋac si
lau bata ŋatô sêwhiŋ. Tigeŋ ŋac sêtôc si sêkêŋ
whiŋ iŋ tiawê dom, ŋahu bu ŋac sêtöc bu lau
Palêsai oc sêtiŋ ŋac su yêc gôlôwac Israel-ŋga.
43 Ŋac atac whiŋ bu ŋamalac sêlic ŋac
ŋayham ma sêkeŋ waê têŋ ŋac, hôc gêlêc bu
sêtap waê sa yêc Anötö.
44 Ma Yisu sôm yom awha atu, “Asa naŋ
kêŋ whiŋ aö, naŋ kêŋ whiŋ aö taŋwasêŋ dom.
Iŋ kêŋ whiŋ iŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ, naŋ
whiŋ.
45 Ma asa naŋ gêlic aö, naŋ gêlic iŋ naŋ
kêkiŋ aö gameŋ, naŋ bocdinaŋ.
46 Aö gahôc asê nom gitôm ya ŋawê, bu lau
hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ aö, naŋ oc sêmbo ŋasec
dom.
47 Asa naŋ ŋgô aneŋ yom magoc daŋga
wambu dom, naŋ aö dauŋ oc wamatôc iŋ
dom. Bu aö gameŋ bu wamatôc lau nom-ŋga
dom, magoc bu wanem ŋac si.
48 Lau hoŋ naŋ sêkôc aö ti aneŋ yom sa
dom, naŋ oc sêtap matôc sa têŋ bêc ŋambu-
ŋga. Ma ŋac si matôc ŋahu sip ŋac sêkôc aneŋ
yom sa dom.
49 Bu aö gasôm dauŋ neŋ yom dom.
Damaŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ, naŋ gic atu
yom hoŋ tu wasôm asê-ŋga.
50 Ma aö kayalê bu yom naŋ iŋ gic atu,
naŋ ti ŋamalac si seŋ sêndöc tali ŋapaŋ-ŋga.
Bocdinaŋ aŋyalê bu yom hoŋ naŋ aö gasôm,
naŋ kêkuc yom naŋ Damaŋ dau kêŋ têŋ aö.”

13

Yisu kêgwasiŋ ŋgacsêŋomi gahi

1 Lau Israel-ŋga si om atu mwasiŋ
Pasowa-ŋga meŋ kêpiŋ, ma Yisu kêyalê bu
ndoc meŋ hôc asê su, bu iŋ hu nom dindec
siŋ ma mbu têŋ Damba ndi. Iŋ atac whiŋ iŋ
dau ndê lau naŋ sêmbo nom, ma iŋ bu tôc
asê tiawê, ŋalêŋ naŋ iŋ atac whiŋ ŋac ndu
andô.
2 Iŋ ti ndê ŋgacsêŋomi sêndöc sêwhiŋ dau
bu sêneŋ gêŋ, ma Judas Iskeriot, Saimon ndê
atuŋgac, mbo whiŋ ŋac. Sadaŋ sip iŋ ndê
ŋalôm muŋ su, ma kêŋ gauc têŋ iŋ bu hoc
Yisu asê.
3 Yisu kêyalê bu Damba kêŋ gêŋ hoŋ sip iŋ
amba, ma bu iŋ meŋ akêŋ Anötö, ma oc mbu
têŋ iŋ ndi.
4 Bocdinaŋ iŋ tisa yêc tebo, kac iŋ ndê
ŋakwê awê-ŋga su, ma kic po dapuŋ dauŋ-
ŋga daŋ pi iŋ ŋampê.
5 Goc iŋ tac bu sip suc daŋ, ma gic hu
kêgwasiŋ ŋgacsêŋomi gahi, ma puŋ ŋa po naŋ
iŋ kic pi ŋampêbalê.
6 Iŋ têŋ Saimon Pita meŋ, ma Pita ndac,
“Pômdau, am bu êmgwasiŋ aö gahiŋ whiŋ, a?”

* **12:31:** Yisu sôm bu Anötö oc êmasuc nom dindec ŋadau su. Têŋ ndoc Yisu mbac ndu ma tisa tiyham, iŋ ku Sadaŋ ndê ŋaclai dulu-alic Jon 16:33; Kol 2:15; Hib 2:15; ma 1 Jon 3:8. Yisu ku iŋ dulu su yomandô, magoc Anötö kêŋ ŋasawa têŋ Sadaŋ ma iŋ kôm iŋ ndê gweleŋ yêc nom - alic Epe 2:2; 2 Kor 4:4; ma 1 Jon 5:19. Bocdinaŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ sic waê bu sêlhac ŋaŋga ma sêndic siŋ têŋ Sadaŋ, (Jon 17:15; Epe 6:10-18) ma Anötö kêŋ ŋaclai têŋ ŋac bu sêku iŋ dulu (Rom 16:20). Têŋ bêc ŋambu-ŋga, Anötö oc seŋ Sadaŋ ti iŋ ndê aŋela ti lau sac su ma iŋ ndê ŋaclai oc pacndê sambuc (Rev 20:2-3, 10).

7 Ma Yisu ô yom ma sôm, “Kwahic dec
am nem gauc sa dom pi gêŋ naŋ aö gakôm
gambo, tigeŋ tiŋambu am oc êmyalê.”
8 Magoc Pita sôm, “Mba! Am êmgwasiŋ aö
gahiŋ dom andô!” Ma Yisu ô yom ma sôm,
“Aö bu waŋgwasiŋ am dom, dec am oc ti
aneŋ daŋ dom.”
9 Dec Pita sôm, “Bocdinaŋ Pômdau,
êmgwasiŋ aö gahiŋ ŋambwa dom, magoc
amaŋ ti ŋagôlôŋ whiŋ!”
10 Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Ŋamalac
naŋ gêliŋ bu su, naŋ tiŋambu êŋgwasiŋ gahi
ŋambwa, dec iŋ ndê ŋamlic sambuc ŋawasi sa.
Aö wasôm têŋ mac lau dinaŋ bu mac ŋawasi
sa su, magoc mac hoŋ dom.”
11 Yisu kêyalê ŋgac naŋ oc hoc iŋ asê, ma tu
dinaŋ-ŋga sôm bu ŋac hoŋ ŋawasi dom.
12 Yisu kêgwasiŋ ŋac hoŋ gahi pacndê, dec
sôc iŋ ndê ŋakwê awê-ŋga sa tiyham, ma
mbu gi ndöc ndê mala. Ma iŋ ndac, “Mac
aŋyalê gêŋ naŋ aö gakôm têŋ mac, naŋ ŋahu,
me mba?
13 Iŋ solop bu mac asam aö bu
‘Kêdôhôŋwaga,’ ma ‘Pômdau,’ bu aö dauŋ
dindec.
14 Ma kwahic dec aö, mac nem
kêdôhôŋwaga ma Pômdau, kagwasiŋ mac
gahim. Ma aö wasôm têŋ mac, bu aŋgwasiŋ
nem asidôwai si gahi bocdinaŋ.
15 Aö gatôc ŋadôŋ têŋ mac, bu mac alic ma
akôm tôm aö gakôm têŋ mac.
16 Aö wasôm yom ŋandô, bu ŋgac akiŋ daŋ
hôc gêlêc iŋ ndê ŋadau dom, ma ŋgac aheŋ-
ŋga hôc gêlêc iŋ naŋ kêkiŋ iŋ, naŋ dom.
17 Kwahic dec aö gawhê gêŋ dindec sa ma
mac aŋyalê, ma mac bu akôm ŋandô sa, dec
oc atap Anötö ndê mwasiŋ sa.”

Yisu sôm ŋgac hoc iŋ asê-ŋga asê

18 Ma Yisu sôm, “Aö gasôm yom dindec
pi mac hoŋ dom, bu aö kayalê lau naŋ aö
kayaliŋ ŋac sa. Tigeŋ yom daŋ naŋ sêto yêc,
naŋ oc ŋandô sa. Yom dau sêto yêc bocdec
bu, ‘*Ŋgac naŋ gêŋ gêŋ whiŋ aö, naŋ kêŋ kisa aö.*’
19 Aö gasôm yom asê gwanaŋ pi gêŋ dau,
bu têŋ têm gêŋ dau hôc asê, naŋ mac oc akêŋ
whiŋ bu aö Mesaya dau.
20 Aö wasôm yom ŋandô têŋ mac, bu asa
naŋ kôc ŋamalac naŋ aö kakiŋ iŋ, naŋ sa, naŋ
kôc aö dauŋ sa. Ma asa naŋ kôc aö sa, naŋ
kôc iŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ, naŋ sa.”
21 Yisu sôm yom dinaŋ su, ma iŋ ndê
ŋalôm ŋawapac ŋandô, dec sôm, “Yomandô aö
wasôm têŋ mac, bu ŋgac daŋ mbo dec, naŋ
oc hoc aö asê.”
22 Yisu ndê ŋgacsêŋomi sêŋgô yom dinaŋ
ma tahê dandi, bu ŋac sem gauc bu ŋgac naŋ
iŋ sôm yom pi, iŋ asa.
23 Ŋgacsêŋom naŋ Yisu tac whiŋ ndu andô,
naŋ ndöc gi paŋ Yisu.
24 Dec Saimon Pita gic amba têŋ iŋ, ma
sôm, “Am ndac iŋ bu iŋ sôm yom pi asa.”
25 Goc ŋgacsêŋom dau töŋ sac Yisu, ma
ndac, “Pômdau, asa?”
26 Ma Yisu ô yom ma sôm, “Ŋgac naŋ aö
wapuc bolom dindec sip sulu ma wakêŋ têŋ
iŋ.” Goc iŋ puc bolom sip sulu ma kêŋ têŋ
Judas Iskeriot, Saimon atuŋgac.
27 Judas kôc bolom dau su, ma ŋagahô
Sadaŋ sip iŋ ndê ŋalôm. Ma Yisu sôm têŋ iŋ,
“Sa ndi, ma gêŋ naŋ am gauc gêm bu kôm,
naŋ kôm ŋagahô.”
28 Lau hoŋ naŋ sêndöc tebo, naŋ sêŋgô
yom naŋ Yisu sôm têŋ Judas, magoc sêŋyalê
ŋahu dom.
29 Judas iŋ ŋgac naŋ yob ŋac si talhi mone-
ŋga, ma bocdinaŋ dec ŋgacsêŋomi ŋatô gauc
gêm bu Yisu kêkiŋ iŋ sa gi bu nemlhi gêŋ tu
Mwasiŋ Pasowa-ŋga, me bu kêŋ gêŋ têŋ lau
ŋalôm sawa.
30 Judas gêŋ bolom naŋ Yisu kêŋ têŋ iŋ, ma
sa awê gi. Ma gameŋ ŋasec sa.

Yomsu wakuc

31 Judas sa gi su, ma Yisu sôm, “Kwahic dec
Ŋamalac ndê Atu oc tap iŋ ndê waê sa, ma iŋ
oc po Anötö ndê waê sa whiŋ.
32 Ma Anötö oc kêŋ dau ndê ŋawasi têŋ ndê
Atuŋgac bu po Atu ndê waê sa. Ma iŋ oc po
ndê waê sa ŋagahô eŋ.
33 “O aneŋ lau hac. Aö wambo wawhiŋ
mac ŋasawa sauŋ eŋ. Tiŋambu mac oc aŋsalê
aö, tigeŋ tôm aö gasôm têŋ lau bata Israel-
ŋga su, dec wasôm têŋ mac bu gameŋ naŋ aö
bu wandi, naŋ mac atôm dom bu ameŋ.
34 Kwahic dec aö wakêŋ yomsu wakuc têŋ
mac bocdec bu. Akêŋ nem atac whiŋ lom
daôm. Tôm aö atac whiŋ mac, dec mac atac
whiŋ nem asidôwai bocdinaŋ.
35 Ma têŋ ndoc lau hoŋ sêlic mac nem mêtê
atac whiŋ daôm-ŋga, dec ŋac oc sêŋyalê pi
ŋandô bu aneŋ ŋgacsêŋomi mac.”

Yisu sôm asê bu Pita oc sêc iŋ ahuc
(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

36 Goc Saimon Pita ndac iŋ bu, “Pômdau,
am oc mbo nde?” Ma Yisu ô yom ma
sôm, “Gameŋ naŋ aö oc wandi, naŋ am
gitôm dom bu êmkuc aö kwahic dec. Magoc
tiŋambu am oc êmkuc aö mweŋ.”
37 Goc Pita ndac, “Pômdau, tu sake-ŋga am
sôm bu kwahic dec aö gatôm dom bu waŋkuc
am? Aö wakêŋ dauŋ sambuc e nditôm
wambac ndu tu am-ŋga.”
38 Ma Yisu ô yom ma sôm, “Am gauc gêm
bu am gitôm bu mbwac ndu tu aö-ŋga, a?
Aö wasôm yomandô têŋ am, bu ôbwêc dau
dindec am oc sêc aö ahuc tidim tö muŋ, goc
dalec oc taŋ.”

14

Yisu ti seŋ datêŋ iŋ Damba-ŋga

1 Ma Yisu sôm têŋ ndê ŋgacsêŋomi, “Ambo
ti nem ŋalôm ŋawapac dom. Akêŋ whiŋ
Anötö, ma akêŋ whiŋ aö bocdinaŋ.
2 Ŋalôm daêsam yêc Damaŋ ndê andu. Bu
mba, oc wasôm yom dindec asê têŋ mac
dom. Aö watêŋ Damaŋ ndê andu dau
wandi, bu wamasaŋ mac nem malam.
3 Aêc, aö oc wandi, ma wamasaŋ nem
malam, ma tiŋambu aö wambu wameŋ ma
wakôc mac sa bu ameŋ andöc gameŋ dinaŋ
awhiŋ aö.
4 Mac aŋyalê seŋ têŋ gameŋ naŋ aö oc
wandi.”
5 Magoc Tomas sôm têŋ iŋ, “Pômdau, yac
am gauc gameŋ naŋ am oc ndi, ma bocd-
inaŋ ŋalêŋ bocke dec yac oc aŋyalê seŋ bu
atêŋ gameŋ dau andi?”
6 Ma Yisu sôm, “Aö dauŋ gati seŋ, ma yom
ŋandô ti mac andöc tamli ŋahu yêc aö. Aö
taŋwasêŋ gati seŋ bu ŋamalac sêtêŋ Damaŋ
sêndi, ma seŋ daŋ yêc dom.
7 Mac bu aŋyalê aö ŋapep, dec oc aŋyalê
Damaŋ whiŋ. Ma kwahic dec ma ndi, mac
aŋyalê iŋ, ma mac alic iŋ su.”
8 Goc Pilip sôm, “Pômdau, tôc Damam têŋ
yac, naŋ goc nditôm.”
9 Ma Yisu ô iŋ ndê yom ma sôm, “O Pilip,
aö gambo gawhiŋ mac ŋasawa baliŋ su, ma
bocke am kêyalê aö dom? Tu sake-ŋga am
sôm têŋ aö bu watôc Damaŋ têŋ mac? Aö
wasôm têŋ am, bu asa naŋ gêlic aö su, naŋ
gêlic Damaŋ su bocdinaŋ.
10 Aö gasôm su, bu aö gambo Damaŋ
ŋalôm, ma iŋ mbo aö ŋalôm. Mac akêŋ whiŋ
yom dau, me mba? Yom naŋ aö gasôm, naŋ
aö taŋwasêŋ neŋ yom dom. Damaŋ naŋ mbo
aö ŋalôm, naŋ kôm iŋ ndê gweleŋ ŋa aö.
11 Aö gasôm bu aö gambo Damaŋ ŋalôm,
ma iŋ mbo aö ŋalôm. Akêŋ whiŋ aneŋ yom
dinaŋ. Magoc mac bu akêŋ whiŋ aneŋ yom
dom, dec gauc nem gêŋ atu-tu naŋ aö gakôm
ŋa Damaŋ ndê ŋaclai, ma akêŋ whiŋ tu gêŋ
dinaŋ-ŋga.
12 Aö wasôm yom ŋandô têŋ mac, bu asa
naŋ kêŋ whiŋ aö, naŋ oc kôm gêŋ atu-tu
gitôm aö gakôm. Ma iŋ oc kôm gêŋ atu-tu naŋ
hôc gêlêc iŋ dinaŋ su. Ŋahu bu kwahic dec aö
watêŋ Damaŋ wandi.
13 Ma aö wakôm gêŋ bocke naŋ mac ateŋ
tu aneŋ ŋaê-ŋga, ma ŋalêŋ dinaŋ aö wapo
Damaŋ ndê waê sa.
14 Ateŋ gêŋ tu aneŋ ŋaê-ŋga, ma aö wakôm
gêŋ dau ŋandô sa.”

Yisu gic bata bu êŋkiŋ Ŋalau Dabuŋ

15 Ma Yisu sôm, “Mac bu atac whiŋ aö, dec
daŋam wambu aneŋ yom.
16-17 Ma aö wandac Damaŋ, ma iŋ oc kêŋ
Ŋalau Yom Ŋandô-ŋga bu meŋ mbo whiŋ
mac ŋapaŋ eŋ. Iŋ oc puc mac dôŋ ti nem
mac awham ô aö. Lau sac nom-ŋga oc sêkôc
iŋ sa dom, bu ŋac sêtôm dom bu sêlic iŋ me
sêŋyalê iŋ. Tigeŋ mac aŋyalê iŋ, bu iŋ mbo
whiŋ mac, ma oc mbo mac nem ŋalôm.
18 Aö wahu mac siŋ bu ambo atôm mosibu
dom. Mba! Aö dauŋ watêŋ mac waloc.

19 “Ŋasawa sauŋ ma lau nom-ŋga oc sêlic aö
tiyham dom, tigeŋ mac oc alic aö. Ŋahu bu
aö oc watisa tiyham ma wambo taŋli, ma tu
dinaŋ-ŋga dec oc nditôm bu mac ambo tamli
ŋapaŋ awhiŋ.
20 Têŋ têm dinaŋ, mac oc aŋyalê bu aö
gambo Damaŋ ŋalôm, ma mac ambo aö
ŋalôm, ma aö gambo mac ŋalôm.
21 Asa naŋ kôc aneŋ yomsu sa yêc iŋ ndê
ŋalôm ma daŋga wambu, naŋ tôc asê bu iŋ
atac whiŋ aö ŋandô, ma Damaŋ oc atac whiŋ
iŋ bocdinaŋ. Ma aö dauŋ oc atac whiŋ iŋ,
ma watôc dauŋ asê têŋ iŋ.”

22 Goc ŋgacsêŋom daŋ ŋaê Judas sôm,
“Pômdau, tu sake-ŋga am sôm bu tôc daôm
asê têŋ yac, magoc têŋ lau nom-ŋga hoŋ
dom?” (Ŋgacsêŋom dinaŋ iŋ Judas Iskeriot
dom.)
23 Ma Yisu ô yom ma sôm, “Asa naŋ atac
whiŋ aö, naŋ oc daŋga wambu aneŋ yom.
Ma Damaŋ oc atac whiŋ iŋ ma alu oc atêŋ
iŋ aloc ma ambo awhiŋ iŋ.
24 Yom naŋ aö gasôm asê têŋ mac, naŋ aö
dauŋ neŋ yom dom. Damaŋ naŋ kêkiŋ aö
gameŋ, naŋ ndê yom. Tigeŋ lau nom-ŋga
naŋ atac whiŋ aö dom, naŋ daŋga wambu
aneŋ yom dau dom.

25 “K wahic dec aö gambo gawhiŋ mac ma
gasôm yom hoŋ dindec têŋ mac.
26 Magoc tiŋambu, Damaŋ oc êŋkiŋ Ŋalau
Dabuŋ nem aö aŋôŋ têŋ mac loc bu nem mac
sa. Iŋ oc êndôhôŋ mac pi gêŋ hoŋ, ma kêŋ
mac gauc nem yom hoŋ naŋ aö gasôm têŋ
mac su.
27 Aö wakêŋ aneŋ yom malô têŋ mac bu
yêc mac ŋapaŋ, dec ambo ti atac malô. Bu
yom malô naŋ aö oc wakêŋ têŋ mac, naŋ
hôc gêlêc lau nom-ŋga si su. Bocdinaŋ ahêgo
daôm dom, ma atöc daôm dom.

28 “Aö gasôm têŋ mac bu aö oc wahu
mac siŋ, ma tiŋambu oc wambu wameŋ tiy-
ham. Ma mac bu atac whiŋ aö, dec mac oc
atac ŋayham bu aö watêŋ Damaŋ wandi, bu
Damaŋ hôc gêlêc aö su.
29 Kwahic dec aö gasôm yom dindec têŋ
mac gwanaŋ, bu tiŋambu têŋ ndoc aneŋ yom
dau ŋandô sa, naŋ goc mac oc akêŋ whiŋ aö.

30 “Ndoc tiapê, dec gitôm dom bu wasôm
yom daêsam têŋ mac. Ŋahu bu nom dindec
ŋadau kêpiŋ bu meŋ. Iŋ dau ndê ŋaclai mba
bu kôm gêŋ daŋ têŋ aö.
31 Magoc aö wakôm gêŋ hoŋ nditôm
Damaŋ gic atu aö, ma ŋalêŋ dinaŋ dec lau
nom-ŋga oc sêŋyalê bu aö atac whiŋ Damaŋ.
Bocdinaŋ atisa ma dalhö.”

15

Yisu gêm dôhôŋ dau pi a wain

1 Ma Yisu sôm, “Aö a wain ŋandô,* ma
Damaŋ ti ôm wain-ŋga ŋadau.
2 A wain ŋasaŋgac hoŋ naŋ sêlhac wain
ŋahu aö dauŋ ma sem ŋandô dom, naŋ
Damaŋ oc so kic. Ma ŋasaŋgac naŋ sem
ŋandô, naŋ iŋ oc ndic sêli bu kôm ŋawasi sa
ma nem ŋandô daêsam.
3 Ma ŋalêŋ tigeŋ, yom naŋ aö gasôm têŋ
mac su, naŋ kôm mac nem ŋalôm ŋawasi sa
su.
4 Asap aö dôŋ, ma aö wasap mac dôŋ
bocdinaŋ. A wain ŋasaŋgac daŋ bu sap ŋahu
dôŋ dom, dec oc tôm dom bu nem ŋandô yêc
dau-ŋga. Ma mac bocdinaŋ. Mac bu asap
aö dôŋ dom, dec oc tôm dom bu mac anem
ŋandô.
5 Aö gatôm a w ain ŋahu, ma mac atôm
ŋasaŋgac. Asa naŋ sap aö dôŋ, ma aö wasap
iŋ dôŋ, naŋ oc nem ŋandô daêsam. Mac bu
asap aö dôŋ dom, dec oc atôm bu akôm gêŋ
ŋayham daŋ dom.
6 Asa naŋ sap aö dôŋ dom, naŋ gitôm
ŋasaŋgac naŋ kegwelec sip nom ma tibasô.
Ma ŋasaŋgac kaiŋ dinaŋ oc sêhoŋ sa ma
sêkêŋ pi ya ndi ma ya neŋ su.
7 “Mac bu asap aö dôŋ, ma bu akôc aneŋ
yom sa tidôŋ yêc nem ŋalôm, dec gêŋ bocke
naŋ mac bu atac whiŋ, naŋ ateŋ têŋ Anötö,
ma iŋ oc kêŋ têŋ mac.
8 Asap aö dôŋ ma anem ŋandô daêsam, dec
oc whê mac sa bu aneŋ ŋgacsêŋomi ŋandô,
ma ŋalêŋ dinaŋ mac oc apo Damaŋ ndê waê
sa.
9 Aö atac whiŋ mac, gitôm Damaŋ atac
whiŋ aö. Kwahic dec ambo aneŋ atac whiŋ
ŋalôm.
10 Aö daŋaŋ wambu yom hoŋ naŋ Damaŋ
gic atu aö, ma aö gambo iŋ ndê atac whiŋ
ŋalôm. Ma mac bu daŋam wambu yom naŋ
aö gac atu mac, dec mac oc ambo aneŋ atac
whiŋ ŋalôm.
11 “Aö gasôm yom dindec têŋ mac, tu
bu aneŋ atac ŋayham nem mac nem ŋalôm
ahuc. Ma aneŋ atac ŋayham oc êŋsalê mac
ahuc.
12 Aneŋ yomsu dau dec, bu mac atac whiŋ
nem asidôwai, gitôm aö atac whiŋ mac.
13 Ŋamalac naŋ kêŋ dau sambuc ma mbac
ndu ô iŋ ndê asidôwa, naŋ ndê mêtê atac
whiŋ-ŋga hôc gêlêc lau hoŋ si su.
14 “Mac bu aŋkuc aö neŋ yomsu ma akêŋ
nem atac whiŋ lom daôm, naŋ mac ati aneŋ
lau atac whiŋ-ŋga.
15 Ŋadau daŋ oc sôm gêŋ hoŋ asê têŋ iŋ
ndê lau akiŋ dom. Magoc gêŋ hoŋ naŋ aö
gaŋgô yêc Damaŋ, naŋ aö gawhê sa têŋ mac
su. Tu dinaŋ-ŋga aö wasam mac bu lau akiŋ
tiyham dom, magoc aö wasam mac bu aö
neŋ lau atac whiŋ-ŋga.
16 Mac aŋkuc aö tu daôm nem gauc-ŋga
dom. Mba! Aö dauŋ kayaliŋ mac sa, ma
kakiŋ mac bu asa andi ma anem ŋandô
daêsam, naŋ oc yêc ŋapaŋ. Ma têŋ ndoc
dinaŋ, gêŋ sake naŋ mac ateŋ têŋ Damaŋ
anem aö aŋôŋ, naŋ iŋ oc kêŋ têŋ mac.
17 Aö neŋ yomsu dau bocdec bu, atac whiŋ
mac nem asidôwai andic ŋawaê.”

Lau nom-ŋga atac tec Yisu ndê lau

18 Ma Yisu sôm, “Têŋ ndoc lau sac nom-ŋga
atac tec mac, naŋ gauc nem bu ŋac sêtec aö
muŋ su.
19 Mac bu aŋkuc lau nom-ŋga si mêtê, dec
lau nom-ŋga oc atac whiŋ mac, ŋahu bu ŋac
atac whiŋ ŋac dau si lau. Magoc mac ambo
atôm lau nom-ŋga dom, bu aö kayaliŋ mac
sa su yêc ŋac, ma tu dinaŋ-ŋga dec ŋac oc
sêtec mac.
20 Gauc nem yom naŋ aö gasôm têŋ mac
bocdec bu, ‘Ŋgac akiŋ daŋ oc hôc gêlêc iŋ ndê
ŋadau dom.’ Lau nom-ŋga sêkêŋ kisa aö, ma
oc sêkêŋ kisa mac bocdinaŋ. Ŋac sêkôc aneŋ
yom sa dom, ma bocdinaŋ ŋac oc sêkôc mac
nem yom sa dom.
21 Ŋac oc sêkôm gêŋ hoŋ dinaŋ têŋ mac tu
mac akêŋ whiŋ aö-ŋga, ŋahu bu ŋac sêŋyalê
iŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ, naŋ dom.
22 “Aö bu wameŋ ma wahoc neŋ yom asê
têŋ ŋac dom, dec ŋac si giso mba. Magoc ŋac
sêŋgô aneŋ yom hoŋ su ma sêkêŋ whiŋ dom,
dec ŋalêŋ mba bu sêmasaŋ yom têŋ Anötö tu
ŋac si giso-ŋga.
23 Asa naŋ atac tec aö, naŋ atac tec Damaŋ
whiŋ.
24 Aö gakôm gêŋ dalô yêc ŋac si aŋgô-ŋga,
naŋ ŋamalac daŋ gitôm dom bu kôm. Aö
bu watôc têŋ ŋac dom, dec ŋac si giso mba.
Magoc ŋac sêlic su, ma sêkêŋ whiŋ aö dom.
Mba! Ŋac sêtec aö, ma sêtec Damaŋ whiŋ.
25 Ma bocdinaŋ Anötö ndê yom naŋ sêto
yêc ŋac si buku yomsu-ŋga,† naŋ dec ŋandô
sa. Yom dau sôm bu, *‘Ŋac atac tec aö ŋambwa.’*
26 “Tiŋambu, aö waŋkiŋ Ŋalau meŋ bu puc
mac dôŋ ma nem mac awham sa. Iŋ Ŋalau
naŋ sa akêŋ Damaŋ, ma sôm yom ŋandô eŋ.
Ma têŋ ndoc iŋ meŋ, naŋ iŋ oc hoc yom
ŋandô asê pi aö.
27 Ma mac oc ahoc yom ŋandô asê pi
aö bocdinaŋ, b u mac ambo awhiŋ aö têŋ
ŋamata-ŋga e meŋ têŋ dec.

* **15:1:** Yêc Yom Lêŋsêm Akwa Anötö gêm dôhôŋ lau Israel-ŋga pi a wain - alic BW 80:8-16, Ais 5:1-7; ma Jer 2:21. Magoc ndoc daêsam lau Israel sêso Anötö ndê mêtê. Yisu gêm dôhôŋ dau pi a wain, ma sôm bu iŋ a wain ŋandô. † **15:25:** Yom dau yêc BW 35:19, 69:4. Têm ŋatô lau Israel sêsam Anötö ndê yom naŋ kwahic dec dasam bu Yom Lêŋsêm Akwa naŋ bu ‘Buku Yomsu-ŋga.’ Magoc ŋaê ‘Buku Yomsu-ŋga’ dau hêganôŋ buku amaŋdaŋ naŋ Moses to (Genesis, Eksodas, Levitikas, Namba ma Diuteronomi).

16

1 “Aö gasôm yom hoŋ dindec têŋ mac bu
wapuc mac dôŋ, bu ahu nem akêŋ whiŋ aö
siŋ dom têŋ ndoc mac atap kisa sa.
2 Lau Israel-ŋga oc sêmasuc mac su yêc
gôlôwac Israel-ŋga. Ndoc oc meŋ, naŋ lau
oc sêndic mac nem lau ŋatô ndu, ma ŋac oc
gauc nem bu sêkôm gêŋ ŋayham tu sênem
akiŋ Anötö-ŋga.
3 Ŋac sêŋyalê Damaŋ dom, ma sêŋyalê aö
dom, ma tu dinaŋ-ŋga dec ŋac oc sêkôm
bocdinaŋ têŋ mac.
4 Magoc kwahic dec aö gasôm yom dindec
têŋ mac, bu têŋ ndoc gêŋ dau hôc asê mac,
naŋ gauc nem bu aö gakêŋ puc mac gwanaŋ
su.”

Ŋalau Dabuŋ ndê gweleŋ

“Aö gasôm yom dinaŋ asê têŋ mac muŋ su
dom, ŋahu bu aö gambo gawhiŋ mac.
5 Magoc kwahic dec aö oc wahu mac siŋ,
ma wambu watêŋ iŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ,
naŋ wandi. Ma bocke dec mac nem daŋ
ndac aö pi gameŋ wandi-ŋga dom?
6 Tigeŋ tu aö gasôm bu wahu mac siŋ-
ŋga, dec kayalê bu mac nem ŋalôm ŋawapac
ŋandô.
7 Aö wasôm yom ŋandô têŋ mac, bu aö bu
wahu mac siŋ dec oc wanem mac sa. Aö
bu wahu mac siŋ dom, goc Ŋalau Nem Mac
Sa-ŋga oc têŋ mac meŋ dom. Magoc aö bu
wandi, dec aö waŋkiŋ iŋ têŋ mac meŋ.
8 Ma têŋ ndoc iŋ meŋ, naŋ iŋ oc tôc lau
nom-ŋga si giso asê tiawê pi sac, ma pi lêŋ
gitêŋ, ma pi Anötö ndê matôc.
9 Iŋ oc tôc ŋac si sac ŋahu asê, naŋ sip ŋac
sêkêŋ whiŋ aö dom.
10 Ma iŋ oc tôc asê bu lau nom-ŋga sêŋyalê
Anötö ndê lêŋ gitêŋ dom, bu aö oc watêŋ
Damaŋ wandi, ma mac oc alic aö tiyham
dom.*
11 Ma iŋ oc tôc asê bu Anötö oc êmatôc
sac hoŋ, tôm kwahic dec iŋ oc êmatôc nom
dindec ŋadau.
12 “Yom daêsam yêc bu wasôm têŋ mac,
magoc mac atôm dom bu akôc sa.
13 Magoc têŋ ndoc Ŋalau Yom Ŋandô-ŋga
meŋ su, naŋ iŋ oc nem mac sa bu aŋyalê yom
ŋandô hoŋ. Ŋahu bu iŋ oc sôm dau ndê yom
asê dom, magoc yom hoŋ naŋ iŋ ŋgô yêc alu
Damaŋ, naŋ dec iŋ oc hoc asê. Ma iŋ oc kêŋ
puc mac pi gêŋ naŋ oc hôc asê tiŋambu.
14 Ŋalau Dabuŋ oc po aneŋ waêŋ sa, ŋahu
bu iŋ oc kôc aö dauŋ neŋ yom, ma hoc asê
têŋ mac.
15 Damaŋ ndê gêŋ hoŋ ti aö neŋ, ma tu
dinaŋ-ŋga dec gasôm têŋ mac bu gêŋ hoŋ
naŋ Ŋalau oc hoc asê têŋ mac, naŋ meŋ akêŋ
aö neŋ.”

Ŋalôm ŋawapac oc nem dau kwi ti atac ŋayham

16 Goc Yisu sôm, “Ŋasawa sauŋ mac oc alic
aö dom, ma ŋasawa sauŋ mac oc alic aö
tiyham.”
17 Yisu sôm yom dinaŋ, goc iŋ ndê
ŋgacsêŋomi sem yomgalôm, ma ŋatô sêsôm
têŋ dandi, “Yom bocke dec iŋ sôm bu ŋasawa
sauŋ yac oc dalic iŋ dom, ma ŋasawa sauŋ
yac oc dalic iŋ tiyham? Ma iŋ sôm bu iŋ oc
têŋ Damba ndi.”
18 Goc sêndac dandi ŋapaŋ bu, “Iŋ ndê yom
dinaŋ pi ŋasawa sauŋ, naŋ ŋahu bocke? Yac
taŋyalê iŋ ndê yom ŋahu dom.”
19 Yisu kêyalê bu ŋac bu sêndac iŋ pi yom
dau, dec sôm têŋ ŋac, “Aö gasôm bu ŋasawa
sauŋ mac oc alic aö dom, ma ŋasawa sauŋ
mac oc alic aö tiyham. Tu sake-ŋga mac am
yomgalôm pi yom dau?
20 Yomandô aö wasôm têŋ mac, bu têŋ
ndoc aö wahu mac siŋ, naŋ mac oc ahu
daŋgibo asê ma ataŋ, magoc lau sac nom-
ŋga oc atac ŋayham sa. Mac oc ambo ti
nem ŋalôm ŋawapac, magoc tiŋambu mac
nem ŋalôm ŋawapac oc nem dau kwi ti atac
ŋayham.
21 Oc nditôm awhê tidaê naŋ ndê ndoc
meŋ sa bu kôc balêkoc-ŋga. Iŋ ŋalôm ŋawapac
bu iŋ kêsahê ŋandê atu. Tigeŋ têŋ ndoc iŋ kôc
balêkoc dau su, naŋ iŋ oc gauc nem ŋandê
dau tiyham dom, bu iŋ atac ŋayham sa bu iŋ
ndê balêkoc hôc asê su.
22 Ma mac bocdinaŋ, kwahic dec mac
ambo ti ŋalôm ŋawapac, magoc tiŋambu aö
walic mac tiyham, ma têŋ ndoc dinaŋ, mac
oc atac ŋayham atu. Ma lau daŋ oc sêkôc atac
ŋayham su yêc mac dom.
23 Têŋ têm dinaŋ mac oc andac aö pi gêŋ
daŋ tiyham dom. Yomandô aö wasôm têŋ
mac, bu gêŋ sake naŋ mac ateŋ têŋ Damaŋ
tu aneŋ ŋaê-ŋga, naŋ iŋ oc kêŋ têŋ mac.
24 Têŋ ŋamata-ŋga e meŋ têŋ kwahic dec,
mac ateŋ gêŋ daŋ tu aneŋ ŋaê-ŋga dom.
Kwahic dec ma ndi, naŋ ateŋ gêŋ tu aneŋ
ŋaê-ŋga. Ma Anötö oc kêŋ têŋ mac, ma mac
oc atisambuc ŋandô.”

Yisu ku ŋaclai nom-ŋga dulu

25 “Gêŋ hoŋ dinaŋ aö gasôm têŋ mac ŋa
yom gôliŋ. Magoc têm oc meŋ sa, naŋ aö oc
wasôm yom têŋ mac ŋa yom gôliŋ dom. Aö
oc wasôm yom yêc awê têŋ mac pi Damaŋ.

---

* **16:10:** Yom dau ŋahu yêc awê dom. Lau ŋatô gauc gêm bu yom dau ŋahu bocdec bu. Lau nom-ŋga sêtec Yisu ma sêkic yom bu sêndic iŋ ndu. Ŋac si gauc sa dom, ma sêlic iŋ gitôm ŋgac sac daŋ. Magoc Anötö uŋ iŋ sa, ma kôc iŋ sa pi undambê gi, dec tôc asê bu Yisu iŋ ŋgac gitêŋ. Bocdinaŋ Ŋalau Dabuŋ oc tôc asê bu lau nom-ŋga si gauc sa pi Yisu dom. Ma lau ŋatô gauc gêm bu yom dau ŋahu bocdec. Yisu oc pi undambê ndi ma gitôm dom bu êndôhôŋ lau nom-ŋga pi lêŋ gitêŋ tiyham, dec Ŋalau oc meŋ bu whê ŋac si gauc sa pi mêtê sac ma mêtê gitêŋ.

26 Têŋ ndoc dinaŋ mac oc ateŋ gêŋ tu aneŋ
ŋaê-ŋga. Aö wasôm têŋ mac, bu aö dauŋ
oc wanem mac awham têŋ Damaŋ lec dom.
Mac daôm ateŋ nem mbec solop têŋ iŋ,
27 bu iŋ atac whiŋ mac. Aêc! Damaŋ Anötö
atac whiŋ mac, ŋahu bu mac atac whiŋ aö,
ma akêŋ whiŋ bu iŋ kêkiŋ aö gameŋ.
28 Aö gambo gawhiŋ Damaŋ muŋ su, dec
gasip nom gameŋ. Ma kwahic dec aö bu
wahu nom siŋ ma wambu watêŋ iŋ wandi."
29 Têŋ dinaŋ Yisu ndê ŋgac-sêŋomi sêsôm
têŋ iŋ, "Kwahic dec am sôm yom yêc awê, ma
sôm ŋa yom gôliŋ dom.
30 Ma kwahic dec yac aŋyalê bu am kêyalê
gêŋ hoŋ. Ma lau sêkêŋ gêndac têŋ am dom
magoc am kêyalê ŋac si gauc ti yom hoŋ
muŋ. Tu dinaŋ-ŋga dec yac akêŋ whiŋ bu
am mweŋ akêŋ Anötö ndê."
31 Goc Yisu sôm têŋ ŋac, "Kwahic dec mac
akêŋ whiŋ, a?
32 Aö wasôm têŋ mac, bu ndoc oc meŋ sa,
ma kwahic dec meŋ kêpiŋ su, naŋ mac hoŋ
oc ahu aö siŋ ma alhö têŋtêŋ. Magoc aö oc
wambo taŋwasêŋ dom, bu Damaŋ oc mbo
whiŋ aö.
33 Aö gasôm yom hoŋ dindec têŋ mac bu
wapuc mac dôŋ bu ambo ti atac malô tu
aö-ŋga. Yêc nom mac oc atap ŋawapac sa,
magoc ambo ti nem ŋalôm pêŋ dôŋ, bu aö
gaku ŋaclai nom-ŋga dulu su."

17

Yisu teŋ mbec tu iŋ dau-ŋga

1 Yisu sôm yom dinaŋ su, goc tatac un-
dambê, ma teŋ mbec bocdec bu, "Damaŋ,
aneŋ ndoc hôc asê su. Po am Atôm, aö dec
neŋ waêŋ sa, ma ŋalêŋ dinaŋ aö oc wapo am
nem waêm sa.
2 Am kêŋ ŋaclai têŋ aö pi ŋamalac hoŋ, tu bu
wakêŋ lau hoŋ naŋ am kêŋ têŋ aö, naŋ sêmbo
tali ŋapaŋ.
3 Ma ŋac si ŋahu sêmbo tali ŋapaŋ-ŋga dau
bocdec bu, sêŋyalê am Anötö ŋandô tigeŋ,
ma sêŋyalê aö, Yisu Kilisi naŋ am kêkiŋ aö
gameŋ.
4 "Aö gac dabiŋ gweleŋ naŋ am kêŋ sip
aö amaŋ, ma tu dinaŋ-ŋga dec aö gapo nem
waêm sa yêc nom.
5 Têŋ ŋamata-ŋga nom dindec mbasi,
naŋ aö dec gambo gawhiŋ am ma hêclu
dawêkaiŋ ŋawasi atu dawhiŋ dauŋ. Kwahic
dec Damaŋ, aö wandac am bu kôc aö sa bu
wambo wawhiŋ am tiyham ti ŋawasi atu
dau."

Yisu teŋ mbec tu iŋ ndê ŋgacsêŋomi-ŋga

6 Ma Yisu sôm, "O Damaŋ, am kêyaliŋ am
nem lau sa yêc nom, ma kêŋ ŋac sêsip aö
amaŋ. Aö gatôc am asê têŋ ŋac su, ma ŋac
daŋga wambu am nem yom.
7 Ma kwahic dec ŋac sêŋyalê bu gêŋ hoŋ
naŋ aö gakôm, naŋ ŋahu am daôm, ma am
kêŋ sip aö amaŋ bu wakôm-ŋga.
8 Bu yom naŋ am kêŋ têŋ aö, naŋ aö gasôm
asê têŋ ŋac, ma sêkôc sa. Ma ŋac sêŋyalê pi
ŋandô bu muŋ-ŋga aö gambo gawhiŋ am,
ma sêkêŋ whiŋ bu am daôm kêkiŋ aö gameŋ.
9 Kwahic dec aö bu wateŋ mbec tu ŋac-
ŋga. Aö wateŋ tu lau nom-ŋga hoŋ-ŋga dom,
magoc aö wateŋ tu am nem lau hoŋ, naŋ am
kêŋ sip aö amaŋ-ŋga.
10 Aneŋ lau hoŋ sêti am nem, ma am nem
lau hoŋ sêti aö neŋ. Ma aö gatap waêŋ sa tu
ŋac-ŋga.
11 Aneŋ têm wambo nom-ŋga pacndê, ma
malô aö oc watêŋ am waloc. Magoc ŋac oc
gacgeŋ sêmbo nom. O Damaŋ dabuŋ, aö bu
wateŋ am bu yob lau dinaŋ ŋa am nem ŋaê
ŋa-ŋaclai atu naŋ am gêlic ŋayham bu kêŋ têŋ
aö. Yob ŋac bu sêpiŋ dau dôŋ sêti gêŋ tigeŋ,
gitôm hêclu dati gêŋ tigeŋ.
12 Têŋ ndoc aö gambo gawhiŋ ŋac, naŋ aö
gayob ŋ ac ŋapep ŋa am nem ŋaê ŋa-ŋaclai
naŋ am kêŋ têŋ aö. Ma bocdinaŋ ŋac si daŋ
giŋga dom. Ŋgac tigeŋ naŋ gic waê bu peŋ,
naŋ tawasê oc niŋga, bu kôm yom naŋ sêto
yêc, naŋ ŋandô sa.
13 "Malô aö oc watêŋ am waloc. Tigeŋ
kwahic dec aö gambo nom ma gasôm yom
hoŋ dinaŋ asê têŋ aneŋ lau, tu bu aneŋ
atac ŋayham nem ŋac ahuc, ma kôm ŋac
sêtisambuc.
14 Aö gakêŋ am nem yom têŋ ŋac, ma lau
sac nom-ŋga atac tec ŋac. Sêtec ŋac ŋahu bu
ŋac si mala ŋandô yêc nom dom, gitôm aö
dauŋ neŋ malaŋ ŋandô yêc nom dom.
15 Aö wateŋ am bu kôc ŋac su yêc nom
dom, magoc aö wateŋ am bu yob ŋac tu ŋgac
sac Sadaŋ-ŋga.
16 Ŋac si mala ŋandô yêc nom dom, gitôm
aö neŋ malaŋ ŋandô yêc nom dom.
17 Damaŋ, am nem yom iŋ yom ŋandô eŋ.
Kêŋ nem yom ŋandô sip ŋac si ŋalôm bu kôm
ŋac sêti lau dabuŋ ŋandô.
18 Tôm am kêkiŋ aö gasip nom gameŋ, dec
aö waŋkiŋ ŋac sêsa sêndi sêmbo lau nom-ŋga
ŋalôm.
19 Kwahic dec aö gam dabuŋ dauŋ bu
wandic bata am nem lêŋ nem lau si-ŋga, ma
ŋalêŋ dau dinaŋ dec oc tôm bu ŋac dau sêti
am nem lau dabuŋ."

Yisu teŋ mbec tu lau hoŋ naŋ oc sêkêŋ whiŋ iŋ-ŋga

20 "Aö wateŋ mbec tu lau naŋ kwahic dec
sêŋyalê aö, naŋ tawasê-ŋga dom. Aö wateŋ
mbec tu lau hoŋ naŋ sêŋgô yom naŋ ŋac
oc sêhoc asê pi aö, ma sêkêŋ whiŋ aö-ŋga
sêwhiŋ.
21 Kêŋ ŋac hoŋ sêmbo ti ŋalôm ma gauc
tigeŋ, gitôm hêclu dati gêŋ tigeŋ, am mbo aö
ŋalôm, ma aö gambo am ŋalôm. Pwiŋ ŋac

hoŋ dôŋ sênem daminŋ hêclu, ma bocdinaŋ têŋ ndoc lau nom-ŋga sêlic ŋac sêpiŋ dau dôŋ
ti ŋalôm tigeŋ, dec ŋac hoŋ oc sêkêŋ whiŋ bu
am kêkiŋ aö gameŋ.
22 Am nem ŋaclai ti ŋawasi naŋ am kêŋ têŋ
aö, naŋ dec aö gakêŋ têŋ ŋac, bu ŋac oc sêti
gêŋ tigeŋ gitôm hêclu dati gêŋ tigeŋ.
23 Am mbo aö ŋalôm, ma aö wambo ŋac
ŋalôm, tu bu wapiŋ ŋac dôŋ bu sêmbo ti ŋalôm
ma gauc tigeŋ. Ma bocdinaŋ lau nom-ŋga
oc sêŋyalê bu am kêkiŋ aö gameŋ, ma bu am
atac whiŋ ŋac gitôm am atac whiŋ aö.
24 "Damaŋ, aö tac whiŋ bu lau hoŋ naŋ am
kêŋ ŋac sêsip aö amaŋ, naŋ sêwhiŋ aö sêmeŋ
ma sêmbo gameŋ naŋ aö oc wambo. Dec ŋac
oc sêlic ŋawasi atu naŋ am kêŋ têŋ aö. Bu
muŋ-ŋga, nom dindec mbasi, naŋ am atac
whiŋ aö ndu andô, dec kêŋ ŋawasi dau têŋ aö.
25 O Damaŋ gitêŋ, lau nom-ŋga sêŋyalê am
dom. Tigeŋ aö kayalê am, ma lau dindec
sêŋyalê bu am kêkiŋ aö gameŋ.
26 Aö gatôc am asê têŋ ŋac, ma watôc am
asê ŋapaŋ. Ma tu dinaŋ-ŋga dec am nem atac
whiŋ aö-ŋga oc yêc ŋac si ŋalôm. Ma aö dauŋ
oc wambo ŋac si ŋalôm wawhiŋ."

18

Sêkôc Yisu dôŋ
(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)

1 Yisu teŋ mbec dau pacndê, goc iŋ ti
ndê ŋgacsêŋomi sêhu Jerusalem siŋ, ma sêpi
Busuŋ Kidron-ŋga ŋadaŋga si. Ma sêsôc ôm
†olib-ŋga daŋ naŋ yêc dinaŋ.
2 Judas, ŋgac naŋ hoc Yisu asê, naŋ kêyalê
ôm dinaŋ, bu ndoc daêsam Yisu ti ŋgacsêŋomi
sêkac sa sêmbo dindê.
3 Bocdinaŋ têŋ ôbwêc dinaŋ iŋ kêkuc ŋac,
ma sa têŋ ôm dau gi. Iŋ wê lau siŋ Rom-ŋga
toŋ daŋ ma lau siŋ-ŋga lôm dabuŋ-ŋga ŋatô
naŋ dabuŋsiga atu-tu ti lau Palêsai sêŋkiŋ.
Ŋac sêŋsêlêŋ ti sêhôc daweŋ ti lam, ma wapa
siŋ-ŋga, ma sêhôc asê ôm dinaŋ.
4 Yisu kêyalê gêŋ hoŋ naŋ oc hôc asê iŋ, goc
sa gi ma ndac ŋac bu, "Mac aŋsalê asa?"
5 Ma ŋac sêsôm, "Yac aŋsalê Yisu Nasaret-
ŋga." Dec Yisu sôm, "Aö dauŋ dindec."
(Têŋ ndoc dinaŋ, Judas, ŋgac hoc iŋ asê-ŋga,
kalhac whiŋ lau dinaŋ.)
6 Têŋ ndoc ŋac sêŋgô Yisu ndê yom bu, "Aö
dauŋ dindec," goc ŋac hoŋ sêyu dau su ma
sêpeŋ sêsip nom si.
7 Ma iŋ ndac tiyham, "Mac aŋsalê asa?"
Ma sêsôm, "Yisu Nasaret-ŋga."
8 Goc iŋ ô yom ma sôm, "Aö gasôm su, bu
aö dauŋ dindec. Mac asôm bu mac aŋsalê
aö, ma bocdinaŋ atec aneŋ lau dindec sêlhö
sêndi."
9 Yisu sôm yom dau tu bu nem iŋ ndê
ŋgacsêŋomi si-ŋga. Ma tu dinaŋ-ŋga yom naŋ
iŋ sôm muŋ su bocdec bu, "Aö oc wayob
ŋamalac hoŋ naŋ Damaŋ kêŋ têŋ aö, bu ŋac
si daŋ niŋga dom," naŋ dec ŋandô sa.
10 Saimon Pita kôc iŋ ndê bieŋ baliŋ sa, ma
pa dabuŋsiga ŋamata-ŋga ndê ŋgac akiŋ ndê
daŋgalauŋ andô-ŋga su. Ŋgac akiŋ dau ndê
ŋaê Malkus.
11 Magoc Yisu sôm têŋ Pita, "Kêŋ nem
bieŋ mbu sip ŋapaŋ ndi. Damaŋ kêŋ laclhu
ŋawapac-ŋga dindec têŋ aö, ma aö gac waê bu
wanôm."

Sêwê Yisu sêtêŋ Anas si
(Mat 26:57)

12 Goc ŋgac bata siŋ-ŋga ti ndê lau siŋ, ma
lau siŋ sêyob lôm dabuŋ-ŋga naŋ lau bata
Israel-ŋga sêŋkiŋ, naŋ sêkôc Yisu ma sêsô iŋ
amba dôŋ.
13 Goc sêwê iŋ sêtêŋ Kayapas lawa Anas
ndê andu si. Kayapas, iŋ lau Israel si
dabuŋsiga ŋamata-ŋga têŋ têm dinaŋ.
14 Iŋ ŋgac naŋ muŋ-ŋga sôm asê têŋ lau
bata Israel-ŋga, bu oc ŋayham bu ŋgac tigeŋ
mbac ndu ô lau hoŋ.

Pita sêc Yisu ahuc
(Mat 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

15 Sêwê Yisu sêtêŋ dabuŋsiga ŋamata-ŋga
ndê andu, ma sêsôc tuŋlôm naŋ kêgihi
andu dau, naŋ si. Ma Saimon Pita lu
ŋgacsêŋom daŋ sêŋkuc. Ŋgacsêŋom dau
dabuŋsiga ŋamata-ŋga kêyalê iŋ tidôŋ, ma
bocdinaŋ dec iŋ kêkuc Yisu ma gacgeŋ sôc
tuŋlôm dau gi.
16 Magoc Pita sôc gi dom, iŋ kalhac awê
kêpiŋ gatam. Dec ŋgacsêŋom naŋ dabuŋsiga
ŋamata-ŋga kêyalê, naŋ mbu gi ma sôm yom
pi Pita whiŋ awhê akiŋ naŋ yob gatam, goc
kôc Pita sôc gi.
17 Ma awhê akiŋ dinaŋ ndac Pita bocdec,
"Ma bocke? Am Yisu ndê ŋgacsêŋom daŋ
whiŋ, a?" Magoc Pita pa dau ma sôm, "Mba!
Aö dom!"
18 Têŋ ôbwêc dinaŋ gameŋ ŋalhuc sa, dec
lau akiŋ ti lau siŋ lôm dabuŋ-ŋga sêkôm ya
golom asê goc sêlhac sêŋgihi ma sêŋsulu. Ma
Pita gi kalhac whiŋ ŋac ma kêsulu ya.

Dabuŋsiga Anas kêsu Yisu
(Mat 26:59-68; Mak 14:55-65; Luk 22:63-71)

19 T êŋ dinaŋ, dabuŋsiga ŋamata-ŋga Anas*
kêsu Yisu pi iŋ ndê sêŋomi, ma pi yom naŋ iŋ
kêdôhôŋ têŋ lau.
20 Ma Yisu sôm, "Aö gasôm aneŋ yom hoŋ
yêc awê. Aö kadôhôŋ lau gambo ŋac si lôm
wê-ŋga ma yêc lôm dabuŋ Jerusalem-ŋga,

* **18:19:** Anas - Muŋ-ŋga lau Israel-ŋga sêŋyaliŋ Anas sa ti ŋac si dabuŋsiga ŋamata-ŋga. Têŋ yala AD15 lau Rom-ŋga sêkôc iŋ su yêc gweleŋ dau. Tiŋambu Kayapas iŋ lau Israel si dabuŋsiga ŋamata-ŋga, magoc lau Israel daêsam êlêmê sêsam Anas bu dabuŋsiga ŋamata-ŋga whiŋ.

gameŋ naŋ lau Israel-ŋga hoŋ êlêmê sêkac
dau sa sêmbo naŋ. Ma aö gasêc yom daŋ
ahuc dom.
21 Bocdinaŋ tu sake-ŋga am kêsu aö? Ndac
lau naŋ sêŋgô aneŋ yom. Ŋac hoŋ sêŋyalê
yom naŋ aö gasôm."
22 Têŋ ndoc Yisu sôm yom dinaŋ, goc ŋgac
siŋ lôm dabuŋ-ŋga naŋ kalhac kêpiŋ iŋ, naŋ
tap iŋ sip ali andô ma sôm, "Toc dabuŋsiga
atu sa, ma ô iŋ ndê yom bocdinaŋ dom!"
23 Dec Yisu sôm, "Yom naŋ aö gasôm, naŋ
bu yom so, naŋ goc sôm têŋ aö. Magoc aö
gasôm yom so daŋ dom, ma tu sake-ŋga dec
am tap aö?"
24 Têŋ dinaŋ Anas kêkiŋ Yisu têŋ dabuŋsiga
ŋamata-ŋga Kayapas gi. Ma wac naŋ sêsô iŋ
amba dôŋ, naŋ gacgeŋ yêc.

Pita sêc Yisu ahuc tiyham
(Mat 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)

25 Saimon Pita kêsulu ya mbo, ma ŋamalac
daŋ ndac iŋ, "Am ŋgac dau ndê ŋgacsêŋom
daŋ, me?" Ma Pita pa dau ma sôm, "Mba!"
26 Dabuŋsiga ŋamata-ŋga ndê ŋgac akiŋ daŋ
mbo gameŋ dinaŋ. Iŋ ŋgac naŋ Pita pa iŋ
ndê daŋgalauŋ su, naŋ ndê têŋgac. Ma iŋ
sôm têŋ Pita, "Ma bocke? Aö galic am kalhac
whiŋ ŋgac dinaŋ yêc ôm olib-ŋga. Yomandô,
me?"
27 Magoc Pita pa dau tiyham, ma ŋagahô
eŋ dalec daŋ gic hu taŋ.

Pailot kêsahê Yisu
(Mat 27:11-18, 20-23; Mak 15:2-15; Luk 23:2, 3, 18-25)

28 Ôbwêc pacndê, ma têŋ bêbêc ganduc lau
bata Israel-ŋga sêhu Kayapas ndê andu siŋ
ma sêwê Yisu sêtêŋ gôliŋwaga Rom-ŋga ndê
andu si. Lau bata Israel-ŋga dinaŋ sêsôc
andu dau dom, sêtöc dau ma gauc gêm bu
oc kôm ŋac ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga,
dec oc tôm dom bu sêneŋ Mwasiŋ Pasowa-
ŋga.†
29 Bocdinaŋ Pailot, ŋgac naŋ gêm gôliŋ
gameŋ Judia-ŋga sa têŋ ŋac gi, ma ndac ŋac,
"Mac asôm bu ŋgac dindec kôm giso bocke?"
30 Ma sêô yom ma sêsôm, "Iŋ bu ndê giso
mbasi, dec yac oc akôc iŋ atêŋ am ameŋ lec
dom."
31 Dec Pailot sôm, "Mac daôm akôc iŋ sa
andi, ma amatôc iŋ êŋkuc mac daôm nem
yomsu." Magoc ŋac sêsôm, "Mba! Bu mac
lau Rom-ŋga akêŋ yao bu yac lau Israel-ŋga
andic ŋamalac daŋ ndu dom."
32 Ŋalêŋ dinaŋ dec Yisu ndê yom pi lêŋ naŋ
iŋ oc mbac ndu,‡ naŋ ŋandô sa.
33 Têŋ dinaŋ Pailot hu ŋac siŋ ma sôc andu
gi, goc ta Yisu sôc gi ma ndac iŋ, "Am lau
Israel-ŋga si Kiŋ, a?"
34 Ma Yisu ô yom bocdec bu, "Am sôm yom
dinaŋ tôm am daôm nem gauc, me lau ŋatô
sêsôm yom dau pi aö?"
35 Ma Pailot sôm, "Aö ŋgac Israel-ŋga dom!
Am daôm nem lau ti dabuŋsiga atu-tu Israel-
ŋga sêkêŋ am têŋ aö mweŋ. Am kôm gêŋ giso
bocke?"
36 Dec Yisu sôm, "Aneŋ gôliŋ kiŋ-ŋga gitôm
kiŋ nom dindec-ŋga si gôliŋ dom. Aö bu
wanem gôliŋ gameŋ nom-ŋga daŋ, dec oc
tôm bu aneŋ lau akiŋ sêyob aö ma sêndic
siŋ bu lau bata Israel-ŋga sêkôc aö dôŋ dom.
Magoc aö neŋ gôliŋ ŋahu yêc nom dindec
dom."
37 Goc Pailot sôm, "Bocdinaŋ, am sôm bu
am kiŋ daŋ, a?" Ma Yisu sôm, "Am daôm
sôm bu aö kiŋ daŋ. Aneŋ dinaŋ kôc aö, ma
aö gahôc asê nom tu gêŋ tigeŋ-ŋga, naŋ tu
wahoc yom ŋandô asê-ŋga. Ma lau hoŋ naŋ
atac whiŋ yom ŋandô, naŋ sêkôc aneŋ yom
sa."
38 Pailot ŋgô yom dau goc ndac, "Ma yom
bocke iŋ yom ŋandô?"
Iŋ sôm yom dinaŋ su, goc sa têŋ lau bata
Israel-ŋga gi, ma sôm tiyham têŋ ŋac, "Aö
gatap yom daŋ bu tamatôc iŋ pi-ŋga, naŋ sa
dom.
39 Magoc mac nem mêtê daŋ yêc, bu wahu
gapocwalô daŋ siŋ têŋ mac têŋ Mwasiŋ
Pasowa-ŋga ŋandoc. Mac atac whiŋ bu aö
wahu ŋgac dindec, naŋ sêsam bu Kiŋ Israel-
ŋga, naŋ siŋ têŋ mac, me mba?"
40 Magoc sêmbwêc, "Mba! Iŋ dom! Hu
Barabas siŋ têŋ yac." Barabas iŋ lau naŋ
sêŋgilí siŋ têŋ lau Rom-ŋga, naŋ si daŋ.

19

Sêsôm tidôŋ bu sêndic Yisu ndu
(Mat 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25)

1 Goc Pailot kêŋ Yisu têŋ lau siŋ-ŋga bu sêhi
iŋ ŋa sö.
2 Ma sêŋsau bu sêtoc iŋ sa. Sêwhê wac kêm
ma sêkêŋ iŋ uŋ gitôm suŋsuŋ, ma sêkêŋ iŋ sôc
ŋakwê kokoc gitôm kiŋ si ŋakwê.
3 Goc sêsôc sêsa sêlhac iŋ aŋgô-ŋga ma
sêmbwêc, "Ei! Datoc lau Israel si Kiŋ dindec
sa maŋ!" Ma sêtap iŋ sip ali andô.
4 Ma Pailot sa meŋ tiyham ma sôm têŋ lau
bata bu, "Aŋgô su naŋ! Aö neŋ lau siŋ-ŋga oc

† **18:28:** Lau Israel-ŋga si yomsu daŋ sôm bu ŋac bu sênem dabuŋ dau, dec ŋac sêmbo ahê têŋ †lau gameŋ apa-ŋga. Ŋahu bu lau gameŋ apa-ŋga sêŋkuc Anötö ndê yomsu dom, ma lau Israel-ŋga bu sêmbo sêmpiŋ ŋac, dec oc kôm ŋac ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga. Pailot iŋ ŋgac Rom-ŋga daŋ, ma lau gameŋ apa-ŋga daêsam sêmbo iŋ ndê andu, ma tu dinaŋ-ŋga lau bata Israel-ŋga sêtec bu sêsôc iŋ ndê andu. ‡ **18:32:** Yisu sôm bu lau oc sêsuŋ iŋ sa yêc nom - alic Jon 12:32-33; 3:14; ma 8:28. Lau Israel-ŋga sêtuc lau sac ŋa hoc ndu, magoc lau Rom-ŋga sêndic lau sac pi a gicso dau ma tu dinaŋ-ŋga Yisu sôm bu ŋac oc sêsuŋ iŋ sa akêŋ nom.

sêkôc iŋ sa têŋ mac meŋ. Ma bocdinaŋ dec
aŋyalê bu aö gatap yom daŋ sa pi iŋ dom."
5 Goc sêkôc Yisu sa meŋ, ti suŋsuŋ wac kêm
ma ŋakwê kokoc. Ma Pailot sôm, "Alic ŋgac
dau dec."
6 Têŋ ndoc dabuŋsiga atu-tu ma lau siŋ lôm
dabuŋ-ŋga sêlic iŋ, naŋ sêmbwêc, "Ndic iŋ pi
a gicso dau! Ndic iŋ pi a!" Magoc Pailot sôm,
"Mba! Aö gatap yom daŋ sa pi iŋ dom. Mac
daôm akôc iŋ sa andi ma andic iŋ pi a."
7 Ma lau bata Israel-ŋga sêsôm, "Iŋ toc dau
sa ma sam dau bu Anötö ndê Atu! Ma tu
yom sac dinaŋ-ŋga, yac mba yomsu sôm bu
iŋ mbac ndu maŋ."
8 Pailot ŋgô yom dinaŋ ma töc dau ŋandô.
9 Goc iŋ kôc Yisu mbu sôc andu ŋalôm gi,
ma ndac iŋ, "Am mweŋ akêŋ nde?" Magoc
Yisu gêm dôŋ.
10 Ma Pailot sôm têŋ iŋ, "Bocke am ô aneŋ
yom dom? Aneŋ ŋaclai yêc bu waŋgapwêc
am su, me bu wandic am pi a gicso dau ndi.
Am kêyalê, a?"
11 Dec Yisu ô yom ma sôm, "Anötö bu kêŋ
têŋ am dom, dec am oc tôm dom bu kôm gêŋ
daŋ têŋ aö. Bocdinaŋ dabuŋsiga naŋ kêŋ aö
gasip am amam, naŋ kôm giso hôc gêlêc am
nem su."
12 Pailot ŋgô yom dinaŋ, dec kêsalê lêŋ
bu hu Yisu siŋ. Magoc lau bata Israel-ŋga
sêmbwêc ŋapaŋ ma sêsôm, "Asa naŋ toc dau
sa bu iŋ kiŋ daŋ, naŋ kôm bu hôc gêlêc Sisa,
lau Rom-ŋga si kiŋ. Bocdinaŋ am bu hu ŋgac
dindec siŋ, naŋ am Sisa ndê silip dom."
13-14 Bêc dinaŋ iŋ bêc lau Israel-ŋga
sêmasaŋ Mwasiŋ Pasowa-ŋga, ma ac kalhac
lhu su. Têŋ ndoc Pailot ŋgô lau bata Israel-
ŋga si yom dinaŋ, naŋ dec iŋ kôc Yisu sa awê
têŋ gameŋ naŋ sêsam bu Seŋ Hoc naŋ gi. (Yêc
Yom †Hibru sêsam gameŋ dau bu Gabata.)
Yêc dinaŋ, Pailot ndöc sic ndöc iŋ ndê pôŋ
êmatôc yom-ŋga, ma sôm têŋ lau bata Israel-
ŋga bu, "Alic mac nem kiŋ dindec!"
15 Tigeŋ ŋac sêmbwêc, "Kôc iŋ sa ndi! Kôc
iŋ sa ndi! Ndic iŋ pi a gicso dau!" Dec Pailot
ndac, "Mac atac whiŋ bu aö wandic nem Kiŋ
pi a gicso dau ndi, a?" Ma dabuŋsiga atu-
tu sêô yom ma sêsôm, "Iŋ yac mba kiŋ dom!
Sisa tigeŋ iŋ yac mba kiŋ."
16 Têŋ dinaŋ Pailot sôc ŋac si yom ŋapu, ma
kêŋ Yisu têŋ ŋac bu lau siŋ-ŋga sêndic iŋ pi a
gicso dau ndi.

Lau siŋ-ŋga sic Yisu pi a gicso dau
(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

17 Sêkêŋ Yisu hôc dau ndê a gicso dau, ma
sêwê iŋ sêsa gameŋ naŋ sêsam bu Gameŋ
Ŋakêcyha-ŋga si. Yêc Yom Hibru sêsam
gameŋ dau bu Golgota.
18 Ma yêc dinaŋ, ŋac sic iŋ pi a gicso dau gi.
Ma ŋac sic ŋgac lu sêpi a sêwhiŋ, daŋ kêgalêŋ
andô-ŋga ma daŋ kêgalêŋ gasê-ŋga.
19 Pailot sôm bu sêto yom pi bapia daŋ
ma sêndic pi a gicso dau ŋahô-ŋga. Bapia
dau sôm, "Yisu Nasaret-ŋga. Lau Israel-ŋga
si Kiŋ."
20 Sêto yom dau ŋa lau Israel, ti lau Rom-
ŋga ma lau Grik-ŋga si awha. Gameŋ dinaŋ
yêc suŋ sa têŋ malac Jerusalem, dec lau
Israel-ŋga daêsam sêlic bapia dau.
21 Boc-dinaŋ dabuŋsiga atu-tu Israel-ŋga
sêtucdiŋ ma sêsôm têŋ Pailot, "Am to, 'Lau
Israel-ŋga si Kiŋ,' ma yac alic yham dom! Am
bu to, 'Ŋgac dindec sam dau bu lau Israel-ŋga
si kiŋ,' dec oc solop."
22 Magoc iŋ ô yom ma sôm, "Aö gato yom
dinaŋ, ma oc yêc bocdinaŋ."
23 Têŋ ndoc lau siŋ-ŋga sic Yisu pi a gicso
dau, naŋ sêkôc iŋ ndê ŋakwê su. Ŋac lau hale,
ma sêwhê ŋakwê awê-ŋga kôc gi toŋ hale, ma
sêkôc sa tôm gi. Magoc ŋac sic sam iŋ ndê
ŋakwê ŋalôm-ŋga dom. Ŋakwê dau ŋayham
andô, sêsê dom, sêwhê sambuc ti po baliŋ
yêc ŋasu ma sip têŋ gahi.
24 Bocdinaŋ lau siŋ-ŋga sêsôm têŋ dandi,
"Dakêc po dau kic dom. Dapuc gapoc ma
yac neŋ daŋ kôc po sambuc." Ŋac sêkôm
bocdinaŋ, dec yom daŋ naŋ sêto yêc, naŋ
ŋandô sa. Yom dau bocdec bu:

Ŋac sêwhê aneŋ ŋakwê kôc têŋ dandi, ma
sêpuc gapoc tu aneŋ ŋakwê-ŋga. *[BW 22:18]*

25 Têŋ ndoc dinaŋ Yisu dinda lu asiwê
daŋ, ma Klopas ndê awhê Maria lu Maria
Magadala sêlhac sêmpiŋ a gicso dau.
26 Ma Yisu gêlic iŋ dinda kalhac whiŋ ŋgac-
sêŋom naŋ iŋ atac whiŋ ŋandô, dec iŋ sôm têŋ
dinda, "O dinaŋ. Lic nem atômŋgac dinaŋ."
27 Ma iŋ sôm têŋ ŋgacsêŋom dau bu, "Lic
am dinam dinaŋ." Ma têŋ bêc dinaŋ ma gi,
ŋgacsêŋom dau kôc Yisu dinda sa ndöc iŋ ndê
andu.

Yisu mbac ndu
(Mat 27:48, 50; Mak 15:36-37; Luk 23:36)

28 Yisu kêyalê bu iŋ gic dabiŋ gêŋ hoŋ su.
Ma tu yom daŋ naŋ sêto yêc, naŋ ŋandô sa-
ŋga, dec iŋ sôm, "*Aö bu yô aö.*"
29 Lôŋ wain ŋamakic-ŋga daŋ kalhac
gameŋ dinaŋ, ma ŋgac siŋ-ŋga daŋ kôc
sôwam daŋ ma kêŋ sip wain. Goc iŋ sô pi
a baliŋ daŋ, ma hôc sa pi têŋ Yisu whasuŋ
gi.
30 Iŋ nôm su ma sôm, "Aö neŋ gweleŋ hoŋ
pacndê su." Goc iŋ wec, ma mbac ndu.
31 Têŋ bêc dinaŋ lau Israel-ŋga sêmasaŋ
dau tu bêc Sabat-ŋga, ma Sabat laŋsê-ŋga iŋ
ŋac si om atu daŋ. Ŋac sêtec bu lau batê
sêŋgalêŋ a gicso dau têŋ bêc atu dinaŋ, boc-
dinaŋ dec lau bata sêndac Pailot bu lau siŋ-
ŋga sêtuc lau dau si gahi dulu tu bu sêmbac
ndu ŋagahô-ŋga, goc sêkôc ŋac si ŋamlaŋ su
ma sêŋsuhuŋ.

32 Pailot gôlôc su, dec lau siŋ-ŋga sêtêŋ
ŋgac daŋ naŋ sic pi a gicso dau whiŋ Yisu
naŋ si, ma sêtuc iŋ gahi dulu. Goc ŋac sêtuc
ŋgac tilu-ŋga gahi dulu boc-dinaŋ.
33 Tigeŋ têŋ têm sêtêŋ Yisu si, naŋ sêlic bu
iŋ mbac ndu su, dec sic iŋ gahi dulu dom.
34 Magoc ŋgac siŋ-ŋga daŋ kôc iŋ ndê kêm
ma kuŋ Yisu sip ŋabi, ma ŋagahô dac ti bu kêc
sa meŋ.
35 (Ŋgac naŋ gêlic gêŋ hoŋ dinaŋ su, naŋ
dec sôm asê, ma iŋ ndê yom iŋ yom ŋandô.
Iŋ dau kêyalê bu iŋ ndê yom iŋ yom ŋandô,
ma iŋ sôm asê bu mac akêŋ whiŋ bocdinaŋ.)
36 Gêŋ dinaŋ hôc asê, dec yom lu naŋ sêto
yêc, naŋ ŋandô sa.
Yom daŋ yêc bocdec bu:
Ŋac oc sêtuc iŋ ndê ŋakwa daŋ dulu dom.
[BW 34:20]
37 Ma yom daŋ tiyham yêc bocdec:
Ŋac oc sêlhac ma tahê ŋgac naŋ sêkuŋ iŋ
naŋ. *[Sek 12:10]*

Sêkêŋ Yisu ndê ŋamlaŋ yêc hoc ŋasuŋ
(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

38 Ŋgac daŋ mbo, naŋ sêsam bu Josep, ma
iŋ meŋ akêŋ malac A rimatiya. Iŋ kêŋ whiŋ
Yisu, magoc sêc dau ahuc, bu iŋ töc lau bata
Israel-ŋga. Têŋ telha dinaŋ iŋ têŋ Pailot gi
ma ndac Yisu ndê ŋamlaŋ. Pailot gôlôc, dec
Josep sa gi ma kôc Yisu ndê ŋamlaŋ su yêc a
gicso dau.
39 Ma Nikodemas gêm iŋ sa. Nikodemas
iŋ ŋgac bata Israel-ŋga naŋ muŋ-ŋga gi gêlic
Yisu têŋ ôbwêc daŋ. Iŋ kôc a ŋakwi ti gêŋ
ŋamalu naŋ sêŋgaluŋ whiŋ dau su, naŋ gitôm
30 kilogram, ma whiŋ Josep gi.
40 Iŋlu sêkôc Yisu ndê ŋamlaŋ, ma sem oso
ŋa gêŋ ŋamalu, goc sêhi ahuc ŋa po ŋayham.
Sêkôm gêŋ dau kêkuc lau Israel-ŋga si gêbôm
sêŋsuhuŋ lau batê-ŋga.
41 Ôm daŋ yêc suŋ sa têŋ gameŋ naŋ lau
siŋ-ŋga sic Yisu pi a gicso dau. Ma sêhô daŋ
yêc ôm dau ŋalôm, naŋ lau sêlêŋ gwanaŋ su
yêc hoc ŋalôm, ma sêkêŋ ŋgac batê daŋ yêc
hoc ŋasuŋ dau muŋ su dom.
42 Bocdinaŋ sêŋsuhuŋ Yisu ŋamlaŋ yêc hoc-
suŋ dinaŋ, ŋahu bu bêc dinaŋ iŋ bêc lau
Israel-ŋga sêmasaŋ dau tu Sabat-ŋga, ma hoc-
suŋ dau yêc kêpiŋ.

20

Yisu tisa
(Mat 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-10)

1 Bêc Sabat-ŋga meŋ gi su, ma têŋ wake
ŋabêc ŋamata-ŋga Maria Magadala tisa têŋ
bêbêc ganduc, ma sa têŋ sêhô gi. Iŋ gêlic bu
hoc atu naŋ sêkêŋ ndöc sê awha, naŋ ndöc
ŋamala dom.
2 Goc iŋ kêti mbu têŋ Saimon Pita lu
ŋgacsêŋom naŋ Yisu atac whiŋ ŋandô, naŋ gi,
ma sôm têŋ iŋlu, "Oyaê! Ŋac sêkôc Pômdau
ndê ŋamlaŋ su yêc sêhô, ma yac am gauc
gameŋ naŋ sêkêŋ iŋ yêc."
3 Goc Pita lu ŋgacsêŋom dinaŋ sêti bu sêtêŋ
sêhô sêndi.
4 Iŋlu sênti si, ma ŋgacsêŋom dinaŋ hôc
gêlêc Pita su ma hôc asê muŋ.
5 Iŋ sôc gi dom, magoc iŋ wec ma tôc
gwaniŋ, ma gêlic po naŋ sêhi pi Yisu ndê
ŋamlaŋ, naŋ yêc ŋamala.
6 Saimon Pita kêkuc meŋ hôc asê ma
gacgeŋ sôc hocsuŋ dau ŋalôm gi. Iŋ gêlic po
naŋ yêc,
7 ma po naŋ sêhi pi Yisu ŋagôlôŋ. Po dinaŋ
yêc dau-ŋga, magoc yêc bambaliŋ dom, yêc
gitôm sêtip sa ŋapep.
8 Goc ŋgac-sêŋom naŋ hôc asê sêhô muŋ,
naŋ sôc gi whiŋ. Iŋ gêlic po ŋambwa, dec kêŋ
whiŋ bu Yisu tisa su yomandô.
9 (Muŋ-ŋga e meŋ têŋ têm dinaŋ, naŋ ŋac
si gauc sa dom pi yom hoŋ naŋ sêto yêc bu
Yisu oc tisa akêŋ lau batê-ŋga.)

Yisu hoc dau asê têŋ Maria Magadala

10 Dinaŋ su ma ŋgacsêŋom lu dinaŋ sêlhö
sêmbu sêtêŋ si andu si.
11 Magoc Maria Magadala naŋ mbu meŋ
su, naŋ gacgeŋ kalhac sêhô ŋamakê ma taŋ.
Iŋ wec bu tôc gwaniŋ sêhô ŋalôm,
12 ma iŋ gêlic aŋela lu ti ŋakwê sêsêp sêndöc
gameŋ naŋ muŋ-ŋga Yisu yêc, daŋ ndöc
ŋagôlôŋ-ŋga, ma daŋ ndöc gahi-ŋga.
13 Ma sêndac iŋ, "O awhê! Am taŋ tu sake-
ŋga?" Ma iŋ ô yom ma sôm, "Lau sêkôc aneŋ
Pômdau ndê ŋamlaŋ su, ma aö gam gauc
gameŋ naŋ sêkêŋ iŋ yêc naŋ."
14 Iŋ sôm yom dinaŋ su, dec tagêlic ma
gêlic Yisu, magoc kêyalê dom bu iŋ Yisu.
15 Ma Yisu sôm, "Awhê! Am taŋ tu sake-
ŋga? Am kêsalê asa?" Maria gauc gêm bu iŋ
ŋgac naŋ yob ôm dau, dec sôm, "O ŋadau, am
bu kôc iŋ ndê ŋamlaŋ su, goc sôm asê têŋ aö
bu am kêŋ iŋ yêc gameŋ bocke, ma yac oc
andi akôc iŋ sa."
16 Têŋ dinaŋ Yisu sôm têŋ iŋ, "Maria."
Goc Maria kac dau kwi ma mbwêc ŋa Yom
Hibru, "Raboni!" (Yom dau danem kwi bu
'Kêdôhôŋwaga.')
17 Iŋ kêgape Yisu dôŋ ŋaŋga, magoc iŋ
sôm, "Am êmasec aö ŋapaŋ dom, bu aö gatêŋ
Damaŋ ga su dom. Magoc am mbu ndi,
ma sôm têŋ aneŋ asidôwai bu aö oc wambu
watêŋ aneŋ Damaŋ, ma mac nem Damam.
Iŋ aö neŋ Anötö, ma mac nem Anötö."
18 G oc Maria Magadala kölhö têŋ Yisu ndê
sêŋomi gi, ma sôm têŋ ŋac bu, "Pômdau tisa
ma aö galic iŋ su!" Ma yom hoŋ naŋ Yisu
sôm têŋ iŋ, naŋ iŋ gic miŋ têŋ ŋac.

Yisu hoc dau asê têŋ ndê sêŋomi

19 Têŋ wake ŋabêc ŋamata-ŋga dinaŋ
ŋaôbwêc, sêŋomi sêmbo andu daŋ ŋalôm
sêwhiŋ dau. Ŋac sic gatam ahuc ŋaŋga, bu
sêtöc lau bata Israel-ŋga. Sêmbo dinaŋ, ma

Yisu hoc dau asê kalhac ŋac ŋalhu, ma sôm,
“Yom malô whiŋ mac!”
20 Iŋ sôm yom dinaŋ su, goc tôc iŋ amba
ma ŋabi têŋ ŋac sêlic. Ma ŋac hoŋ atac ŋayham
atu tu sêlic Pômdau-ŋga.
21 Ma iŋ sôm tiyham, “Yom malô whiŋ
mac! Tôm Damaŋ kêkiŋ aö gasip nom
gameŋ, naŋ kwahic dec waŋkiŋ mac asa
andi.”
22 Dec iŋ yu wayahô pi ŋac ma sôm, “Akôc
Ŋalau Dabuŋ sa loc.
23 Aö wakêŋ ŋaclai têŋ mac bu asuc ŋamalac
si sac kwi. Ŋac naŋ mac asuc ŋac si sac kwi,
naŋ Anötö suc ŋac si sac kwi bocdinaŋ. Ma
ŋac naŋ mac asuc si sac kwi dom, naŋ si sac
oc gacgeŋ yêc ŋac-ŋga.”

Yisu hoc dau asê têŋ Tomas

24 Têŋ ndoc ŋamata-ŋga naŋ Yisu hoc dau
asê têŋ iŋ ndê sêŋomi, naŋ Tomas mbo whiŋ
ŋac dom. Iŋ ŋgacsêŋomi 12 si daŋ naŋ sêsam
bu Lôcmpôŋ.
25 Tiŋambu sêŋomi ŋatô sêsôm têŋ iŋ bu,
“Yac alic Pômdau su!” Magoc iŋ sôm, “Aö
gakêŋ whiŋ dom! Aö bu walic bôlêm ŋamala
yêc iŋ amba, ma wakêŋ aö amaŋatu sip
ŋamala dau, ma sôc kêm ŋamala yêc iŋ ŋabi,
dec aö oc wakêŋ whiŋ.”
26 Wake daŋ giŋga su, ma Yisu ndê sêŋomi
sêmbo andu dau tiyham, ma Tomas mbo
whiŋ ŋac. Ŋac sic gatam ahuc ŋaŋga sa,
magoc Yisu meŋ kalhac ŋac ŋalhu. Ma iŋ
sôm, “Yom malô whiŋ mac!”
27 Ma iŋ sôm têŋ Tomas, “Lic aö amaŋ, ma
kêŋ amam-atu sip dec, ma kêŋ amam-atu
sôc aneŋ ŋabi. Hu nem atac lu-lu siŋ, ma kêŋ
whiŋ.”
28 Dec Tomas sôm, “Aneŋ Pômdau, ma
aneŋ Anötö am!”
29 Goc Yisu sôm têŋ iŋ, “Am gêlic aö su,
dec kêŋ whiŋ. Aö awhaŋ hôc lau naŋ sêlic
pi tandô dom, magoc sêkêŋ whiŋ, bu ŋac oc
sêtap Anötö ndê mwasiŋ sa.”

Jon ndê bapia ŋahu

30 Yisu kôm gêŋ dalô daêsam yêc iŋ ndê
sêŋomi aŋgô-ŋga, naŋ ŋamiŋ yêc bapia din-
dec dom.
31 Magoc yom pi gêŋ dalô naŋ sêto sip
bapia dindec, naŋ yêc tu bu mac asam ma
akêŋ whiŋ bu Yisu iŋ Mesaya, Anötö ndê
Atu. Ma tu mac akêŋ whiŋ iŋ ndê ŋaê-ŋga,
dec mac oc atap seŋ ambo tamli-ŋga sa.

21

Ŋgacsêŋomi sêhê i daêsam

1 Tiŋambu Yisu hoc dau asê têŋ ŋgacsêŋomi
tiyham, yêc Bugictoŋ Taibirias* ŋamakê. Ma
ŋamiŋ dau dindec.
2 Saimon Pita, ma Tomas naŋ sêsam bu
Lôcmpôŋ, Natanael naŋ meŋ akêŋ malac
Kana yêc Galili, Sebedi ndê atu lu, ma
ŋgacsêŋom lu tiyham sêmbo sêwhiŋ dau.
3 Ma Pita sôm têŋ ŋac, “Aö bu wasa wandi
wakôc i.” Ma ŋac sêsôm, “Ayôc, yac awhiŋ
am daloc.” Bocdinaŋ ŋac hoŋ sêpi waŋ daŋ
ma sêsa si bu sêkêŋ wasaŋ. Magoc têŋ ôbwêc
dinaŋ, sêkôc i daŋ dom.
4 Têŋ bêbêc ganduc Yisu kalhac baö, tigeŋ
ŋac sêŋyalê dom bu iŋ Yisu.
5 Ma iŋ hê mwalêc ŋac ma sôm, “Aê mac
lau. Mac akôc i ŋatô, me mba?” Ma sêsôm,
“Mba!”
6 Dec iŋ sôm têŋ ŋac, “Akêŋ wasaŋ sip
andô-ŋga, ma mac oc atap i ŋatô sa.” Bocdi-
naŋ ŋac sêkêŋ wasaŋ sip gi ma sêkôc i daêsam
andô, dec gitôm dom bu sêhê sa.
7 Têŋ dinaŋ ŋgacsêŋom naŋ Yisu atac whiŋ
kêlêc, naŋ sôm têŋ Pita bu, “Kec, Pômdau dau
dê.” Saimon Pita ŋgô yom dau, goc ŋagahô iŋ
kôc ndê ŋakwê awê-ŋga sa, hi pi dau, ma pwê
sip bu gi, ma bu têŋ Yisu ndi.
8 Waŋ dau poc kêpiŋ baö, ŋasawa gitôm 90
mita, ma ŋgacsêŋomi ŋatô sêhêc waŋ ma sêhê
wasaŋ ti i sêŋkuc Pita.
9 Ŋac sêhôc asê baö, ma sêlic i sa ya ŋanda,
ma bolom ŋatô.
10 Ma Yisu sôm têŋ ŋac, “Akôc i ŋatô sa yêc
wasaŋ ameŋ.”
11 Goc Saimon Pita têŋ waŋ gi, kêgapwêc
wasaŋ su, goc sêhê pi baö gi. I atu-atu
daêsam sêyêc wasaŋ, naŋ sêsê sa gitôm 153,
magoc wasaŋ dau kic dom.
12 Ŋac hoŋ sêtöc bu sêndac iŋ bu, “Am asa?”
Magoc yêc ŋac si ŋalôm sêŋyalê bu iŋ Pômdau.
Ma Yisu sôm, “Ameŋ ma aneŋ gêŋ bêbêc-
ŋga.”
13 Dec iŋ kêsêlêŋ gi ma kôc i ti bolom sa, ma
kêŋ têŋ ŋac.
14 Dinaŋ ti têm titö-ŋga naŋ Yisu hoc dau
asê têŋ ndê ŋgacsêŋomi têŋ ndoc Anötö uŋ iŋ
sa akêŋ lau batê-ŋga.

Yisu ndê yom têŋ Pita

15 Ŋac seŋ gêŋ pacndê, goc Yisu sôm têŋ
Saimon Pita, “Saimon, Jon ndê atu. Am tac
whiŋ aö ŋandô, hôc gêlêc lau dindec si atac
whiŋ aö su, me?” Ma iŋ sôm, “Aêc Pômdau!
Am kêyalê bu aö atac whiŋ am.” Dec Yisu
sôm, “Bocdinaŋ lôm aneŋ domba.”
16 Ma Yisu ndac iŋ tiyham bu, “Saimon,
Jon ndê atu, am tac whiŋ aö ŋandô, me?” Ma
iŋ ô yom ma sôm, “Aêc Pômdau, am kêyalê bu
aö atac whiŋ am.” Dec Yisu sôm, “Yob aneŋ
domba.”
17 Ma iŋ ndac tidim titö-ŋga, “Saimon, Jon
ndê atu, am tac whiŋ aö ŋandô, me?” Pita
ndê ŋalôm ŋawapac bu Yisu ndac yom tigeŋ
dinaŋ têŋ iŋ tidim tö, ma iŋ sôm, “Pômdau,
am kêyalê gêŋ hoŋ. Am kêyalê bu aö atac
whiŋ am kêlêc.” Goc Yisu sôm, “Lôm aneŋ
domba.”

* **21:1:** Taibirias - Bugictoŋ Galili-ŋga ndê ŋaê daŋ.

18 Aö wasômm yom ŋandô têŋ am. Têŋ ndoc
am mbo balê, naŋ am kêmasaŋ daômm, ma
kêsêlêŋ têŋ gameŋ bocke naŋ am daômm atac
whiŋ bu ndi. Tigeŋ tiŋambu, têŋ ndoc am ti
ŋamalac andô, naŋ am oc êmatôc amam, ma
lau daŋ oc sêsô am nem piŋkap dôŋ, ma sêwê
am têŋ gameŋ naŋ am atac whiŋ dom bu
ndi-ŋga naŋ."
19 Yisu sômm yom dinaŋ gwanaŋ pi Pita ndê
mbac ndu ŋalêŋ, naŋ oc po Anötö ndê waê
sa. Ma Yisu gic têku yom ma sômm, "Êmkuc
aö!"

Yisu lu ŋgacsêŋom naŋ iŋ atac whiŋ

20 Têŋ dinaŋ Pita kac dau kwi ma gêlic
ŋgacsêŋom naŋ Yisu atac whiŋ iŋ ŋandô, naŋ
kêkuc iŋlu. (Iŋ ŋgac dinaŋ têŋ ndoc ŋac seŋ
Pasowa, naŋ ndöc gi paŋ Pômdau, ma ndac
iŋ bu asa oc hoc iŋ asê.)
21 Têŋ ndoc Pita gêlic iŋ, naŋ goc iŋ ndac
Yisu, "Pômdau, ŋgac dê oc bocke?"
22 Ma Yisu ô yom ma sômm, "Am êmkuc aö
ma hêgo daômm pi iŋ dom. Aö bu wakêŋ iŋ
mbo tali e wambu wameŋ, naŋ aö neŋ gêŋ."
23 Tiŋambu sêŋomi ŋatô sêŋgô yom dau
ŋawaê, ma ŋatô gauc gêm bu ŋgacsêŋom di-
naŋ oc mbac ndu dom. Magoc Yisu ndê
yom hêganôŋ ŋgacsêŋom dau mbo tali-ŋga lec
dom. Iŋ sômm bu, "Aö bu wakêŋ iŋ mbo tali e
wambu wameŋ, naŋ aö neŋ gêŋ."

Yom ndic bata-ŋga

24 Iŋ ŋgacsêŋom dau dinaŋ dec hoc yom
hoŋ dindec asê, ma to sip bapia dindec. Ma
yac aŋyalê bu iŋ ndê yom iŋ yom ŋandô eŋ.
25 Yisu kômm gêŋ daêsam ma daêsam andô
naŋ ŋamiŋ yêc bapia dindec dom. Yac bu
aŋsahê bu ato yom sip bapia, pi gêŋ hoŋ naŋ
Yisu kômm, mboe yom dau oc nem bapia nom-
ŋga hoŋ ahuc.

Aposel
si gweleŋ
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Luk to iŋ ndê buku tilu-ŋga dindec, ma gic têku yom naŋ iŋ to yêc iŋ ndê ŋawaê ŋayham. Alic yom ŋatô pi Luk yêc 'Yom whê Luk ndê ŋawaê ŋayham sa-ŋga.'

Yêc buku dindec, Luk to yom pi lêŋ naŋ ŋawaê ŋayham sa tiapa yêc gameŋ naŋ lau Rom-ŋga sem gôliŋ. Sêsam buku dindec bu 'Aposel si Gweleŋ,' magoc lau ŋatô sêsôm bu 'Ŋalau Dabuŋ ndê Gweleŋ.' Ŋahu bu gêŋ hoŋ naŋ aposel sêkôm, naŋ sêkôm ŋa Ŋalau dau ndê ŋaclai. Têŋ ndoc Yisu bu hu nom dindec siŋ ma mbu pi undambê ndi, naŋ sôm têŋ iŋ ndê lau bu sêhu malac Jerusalem siŋ dom, e sêtap mwasiŋ naŋ Anötö gic bata têŋ ŋac, naŋ sa. Yom dau hêganôŋ iŋ ndê Ŋalau Dabuŋ (1:4). Ma tiŋambu iŋ sôm têŋ ŋac bu sêhoc yom ŋandô asê pi iŋ yêc Jerusalem, ma yêc gameŋ Judia-ŋga ma gameŋ Samaria-ŋga, e yom dau sa têŋ nom ŋagameŋ hoŋ (1:8).

Luk whê sa bu lau aposel sêkôm gêŋ dalô daêsam bu puc ŋac si yom dôŋ, tu bu lau sêlic ti sêŋgô, ma sêkiŋ whiŋ Yisu-ŋga. Ma iŋ to yom daêsam pi Saul, naŋ tiŋambu sêsam bu Pol, ma pi ŋalêŋ naŋ Anötö gêm iŋ kwi, ma kêyaliŋ iŋ sa bu hoc ŋawaê ŋayham asê têŋ lau gameŋ apa-ŋga naŋ lau Israel dom.

Yisu gic bata Ŋalau Dabuŋ

1 O Tiopilas, yêc aneŋ buku ŋamata-ŋga aö gato yom pi gêŋ hoŋ naŋ Yisu gic hu bu kôm ti kêdôhôŋ têŋ lau.

2-3 Aneŋ yom naŋ gato, naŋ meŋ têŋ bêc naŋ Anötö kôc iŋ su pi undambê gi. Iŋ hôc ŋandê ma mbac ndu su, ma tiŋambu tisa ma hoc dau asê têŋ lau †aposel naŋ iŋ kêyaliŋ ŋac sa su. Tôm bêc 40 iŋ mbo whiŋ ŋac ma tôc dau têŋ ŋac sêlic, e sêŋyalê pi ŋandô bu iŋ tisa ma mbo tali tiyham yom ŋandô. Têŋ ŋasawa dinaŋ Yisu whê yom sa têŋ ŋac pi †Anötö ndê gôliŋ ma pi gweleŋ naŋ bu sêkôm-ŋga, ma Ŋalau Dabuŋ puŋ yom dau dôŋ yêc ŋac si ŋalôm.

4 Têŋ bêc daŋ iŋ gêŋ gêŋ mbo whiŋ ŋac, ma iŋ kêŋ yatu ŋac bocdec bu, "Mac ahu Jerusalem siŋ dom, magoc ahôŋ e atap mwasiŋ naŋ Damaŋ gic bata bu kêŋ meŋ, naŋ sa. Aö gasôm yom pi mwasiŋ dau muŋ su.

5 Muŋ-ŋga Jon kêku lau ŋa bu, magoc bêc meŋ kêpiŋ bu Anötö êŋku mac ŋa Ŋalau Dabuŋ."

6 Têŋ têm daŋ Yisu mbo whiŋ ndê aposel, ma sêndac iŋ bocdec bu, "Pômdau, bocke? Kwahic dec am oc êmgaho yac lau Israel-ŋga su yêc lau Rom-ŋga si gôliŋ ŋapu, ma ti kiŋ ma nem gôliŋ yac, me mba?"

7 Ma iŋ ô yom ma sôm, "Gêŋ bocke naŋ bu hôc asê lau Israel-ŋga, ma ŋatêm ti ŋabêc, naŋ Damaŋ Anötö ti ŋadau ma kêyaliŋ sa su, ma iŋ oc tôc asê têŋ mac dom.

8 Magoc têŋ ndoc Ŋalau Dabuŋ meŋ ma nem mac ahuc, dec oc kêŋ ŋaclai têŋ mac, ma mac oc ahoc yom ŋandô asê pi aö yêc Jerusalem, ma yêc gameŋ Judia-ŋga ma gameŋ Samaria-ŋga, e yom dau tiapa nem nom ŋagameŋ hoŋ ahuc."

Yisu pi undambê gi

9 Yisu sôm yom dinaŋ su, goc Anötö kôc iŋ sa pi lôlôc gi e sôc dao ŋalôm, dec sêlic iŋ apu.

10 Iŋ pi gi ma ŋac tatac umboŋ sêlhac, ma sep eŋ ŋgac lu ti ŋakwê sêsêp sêmeŋ sêlhac sêwhiŋ ŋac.

11 Ma iŋlu sêsôm, "Mac lauŋgac Galili-ŋga. Tu ake-ŋga dec alhac tamtac undambê? Kwahic dec Anötö kôc Yisu su yêc mac, ma tiŋambu iŋ oc mbu meŋ tiyham ŋalêŋ tigeŋ tôm naŋ alic iŋ pi gi."

Sêŋyaliŋ Matias sa ti aposel ô Judas su

12 Dinaŋ su, goc sêhu Lôc Olib siŋ ma sêmbu sêtêŋ Jerusalem si. Lôc dau kalhac kêpiŋ Jerusalem, seŋ ŋasawa gitôm kilometa tigeŋ.*

13 Têŋ ndoc sêhôc asê su, naŋ sêtêŋ ŋac si andu sêmbo-ŋga si, ma sêpi ŋalôm ŋahô-ŋga si. Lau dau si ŋaê bocdec: Pita lu Jon, ma Jems lu Andru, Pilip lu Tomas, ma Batolomeas lu Matyu, Alpayas atuŋgac naŋ ndê ŋaê Jems, ma Saimon (naŋ sêsam bu 'Ŋgac †Selot'), ma Jems† atuŋgac Judas.

14 Yisu dinda Maria, ti iŋ ndê asii, ma lauwhê ŋatô sêmbo sêwhiŋ ŋac. Ŋac hoŋ sêpiŋ dau dôŋ ti ŋalôm tigeŋ, ma sêteŋ mbec sêwhiŋ dandi tôm bêc hoŋ.

15 Têŋ bêc daŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga gitôm lau 120 sêkac sa sêmbo sêwhiŋ dau. Ma Pita tisa kalhac ŋalhu, ma sôm,

16-17 "O asidôwai hac. Mac aŋyalê Judas, ŋgac naŋ wê lau naŋ sêkôc Yisu dôŋ. Iŋ yac lau aposel 12 mba daŋ, ma wêkaiŋ gweleŋ whiŋ yac. Muŋ-ŋga andô, Ŋalau Dabuŋ

---

* **1:12:** Yom naŋ Luk to, naŋ sôm bu seŋ naŋ yêc Lôc Olib ma malac Jerusalem ŋasawa, naŋ gitôm seŋ †Sabat-ŋga daŋ. Lau andô Israel-ŋga sêmasaŋ ŋagôliŋ daêsam naŋ hêganôŋ yomsu bêc Sabat-ŋga, bu tôc asê gêŋ naŋ lau Israel-ŋga gitôm bu sêkôm têŋ bêc Sabat-ŋga, ma gêŋ bocke naŋ sêlic bu gweleŋ. Ŋagôliŋ Sabat-ŋga daŋ sôm bu lau sêtôm bu sêŋsêlêŋ sêsa seŋ ŋasawa gitôm kilometa tigeŋ têŋ bêc Sabat-ŋga. Lau bu sêŋsêlêŋ sêhôc gêlêc kilometa tigeŋ, dec ŋac oc sêsôm bu sêkôm gweleŋ, ma sêŋgilì yomsu Sabat-ŋga. † **1:13:** Luk to ŋaê Jems tidim tö, magoc ŋaê dau ŋgac tigeŋ ndê dom, ŋac lau tö.

hoc yom asê sa akêŋ Dawid whasuŋ, naŋ
hêganôŋ Judas. Ma yom dau gic waê bu
ŋandô sa."
18 (Tu Judas ndê mêtê sac hoc Yisu asê-ŋga,
dec lau semlhi iŋ, ma iŋ kôc ŋaôli dau ma gi
gêmlhi nom daŋ. Yêc dinaŋ iŋ peŋ sip gi, e
gambo hôc kôc ma ŋatac wê.
19 Lau Jerusalem-ŋga sêŋgô ŋawaê, ma
sêsam nom dau yêc si awha-ŋga bu Akel-
dama, naŋ danem kwi bu 'Nom ti Dac.')
20 "Yom naŋ Dawid hoc asê pi Judas, naŋ
sêto yêc Buku Wê-ŋga bocdec bu, *'Iŋ ndê
gameŋ tigasaŋ maŋ, ma lau daŋ oc sêmbo
dom.'* Ma sêto daŋ tiyham bocdec bu,
*'Ŋamalac daŋ oc ti ŋgac bata ma kôc iŋ ndê
gweleŋ ô iŋ su.'*
21 Sêto yom dau yêc bocdinaŋ, dec aö gauc
gêm bu yac taŋyaliŋ ŋgac daŋ sa ô Judas su.
Gauc nem lau hoŋ naŋ sêmbo sêwhiŋ yac tôm
bêc hoŋ naŋ Pômdau Yisu mbo yac ŋasawa.
22 Lau naŋ sêmbo têŋ Jon, Ŋgac Kêku Lau-
ŋga ndê têm e meŋ têŋ ndoc Yisu pi undambê
gi. Yac taŋyaliŋ ŋac si daŋ sa, bu hoc Yisu tisa
ŋawaê asê whiŋ yac."
23 Goc sêŋyaliŋ ŋgac lu sa, daŋ ndê ŋaê
Matias, ma daŋ ŋaê Josep, naŋ sêsam iŋ ndê
ŋaê daŋ bu Basabas, ma iŋ ndê ŋaê daŋ
tiyham bu Justus.
24 Ma sêteŋ mbec bocdec b u, "O Pômdau.
Am kêyalê ŋamalac hoŋ si ŋalôm. Tôc ŋgac lu
dau si asa naŋ am kêyaliŋ sa su, naŋ asê têŋ
yac.
25 Iŋ oc kôm gweleŋ naŋ am kêŋ sip lau
aposel amba, naŋ Judas hu siŋ ma kölhö têŋ
gameŋ naŋ gic iŋ ŋawaê, naŋ gi."
26 Goc sêpuc gapoc e gi sip Matias. Ma
bocdinaŋ iŋ ti aposel daŋ whiŋ ŋac lau 11.

2

Ŋalau Dabuŋ sip meŋ

1 Têŋ Om †Pentikos ŋac hoŋ sêmbo sêwhiŋ
dau.
2 Ma ŋagahô eŋ ŋakêcsia gitôm mbu puc
ŋadinda meŋ akêŋ undambê, ma gêm andu
naŋ ŋac sêndöc, naŋ ahuc.
3 Ma sêlic gêŋ gitôm yawahô meŋ ma whê
dau kôc-kôc, goc gi sac ŋac ŋagôlôŋ têŋtêŋ
gitôm ya ŋa-êmbala.
4 Ma Ŋalau Dabuŋ gêm ŋac hoŋ ahuc e
sêsôm lau apa awha naŋ sêŋyalê muŋ su
dom, tôm Ŋalau Dabuŋ hôc ŋac awha sa.
5 Têŋ têm dinaŋ lau daêsam sêmbo
Jerusalem, naŋ sêmeŋ akêŋ nom ŋagameŋ
hoŋ. Ŋac lau Israel-ŋga naŋ sem akiŋ Anötö
ma sêtoc iŋ sa.
6 Ŋac sêŋgô lau naŋ Ŋalau Dabuŋ gêm ŋac
ahuc, naŋ sêsôm ŋac awha têŋtêŋ, goc sêsö
ŋandô ma sêkac sa sêtigasuc.
7 Ŋac sêhêdaê ŋandô, ma sêsôm têŋ dandi,
"Aluê! Ŋac lau dê sêsôm yom sêmbo dê, naŋ
lau Galili-ŋga me?
8 Ma bocke dec daŋgô ŋac sêsôm yac
awhaŋ têŋtêŋ, tôm dinaŋi sêkôc yac ma
dasôm?
9 Yac lau naŋ dambo dec, naŋ ameŋ
a kêŋ Pata, Midia ma Elam, ma akêŋ
Mesopotemia, Judia, Kapadosia, Pontus ma
Esia,
10-11 ma akêŋ Prigia ti Pampilia, Isip ma
Libia kêpiŋ Sairin, ma akêŋ Krit ma Arabia
ma akêŋ malac Rom. Yac lau Israel-ŋga, ma
lau apa naŋ sêŋkuc lau Israel-ŋga si sakiŋ
tu sênem akiŋ Anötö-ŋga. Bocke ma kwahic
dec daŋgô lau Galili-ŋga dindê sêsôm yom
asê yêc yac dauŋ awhaŋ têŋtêŋ, pi gêŋ dalô
naŋ Anötö kôm!"
12 Gêŋ dau kôm ŋac sêhêdaê ti gauc gêm
yom daêsam, ma sêndac dandi, "Gêŋ dindec
ŋahu bocke?"
13 Magoc lau ŋatô sêsu lau aposel susu ma
sêsôm, "Mboe sênôm wain ma kêŋiŋ ŋac."

Pita whê Ŋalau ndê gweleŋ sa

14 Têŋ dinaŋ Pita ti aposel 11 sêtisa ma iŋ
hôc awha sa ma sôm têŋ lau daêsam dinaŋ,
"Mac lau Israel-ŋga ti mac hoŋ naŋ andöc
Jerusalem. Akêŋ daŋam ŋapep ma aö wawhê
gêŋ dindec ŋahu sa têŋ mac.
15 Mac lau ŋatô gauc gêm bu wain kêŋiŋ
lau dindec, a? Aö wasôm têŋ mac bu mba!
Bu ac kwahic pi meŋ.
16 Magoc yom naŋ propet Joel to muŋ su,
naŋ dec ŋandô sa.
17 Joel to Anötö ndê yom dau bocdec bu:
Tiŋambu aö wakêŋ aneŋ Ŋalau sip lau hoŋ
si ŋalôm, e atômŋgaci ti atômwêi sêsôm
yom asê sêtôm lau propet. Ŋalau oc kôm
mac nem balêkoc wakuc tandô kaiŋ daŋ
sa e sêlic gêŋ ŋagatu, ma Ŋalau dau oc suŋ
mbê têŋ lau andô.
18 Têŋ têm dinaŋ aö wakêŋ aneŋ Ŋalau têŋ
aneŋ lau akiŋ awhê ma ŋgac hoŋ. Ma ŋac oc
sêsôm yom asê sêtôm propet.
19 Aö wakôm gêŋ dalô yêc umboŋ ma
yêc nom bocdinaŋ, gêŋ dalô dac ti ya ma
yawasu-ŋga.
20 Ac oc nem ganduc, ma ayô oc tikoc
nditôm dac. Ma tiŋambu bêc atu oc meŋ sa,
naŋ Pômdau mbu meŋ ti ŋawasi atu.
21 Ma têŋ dinaŋ lau hoŋ naŋ sêta Pômdau
ndê ŋaê, naŋ Anötö oc nem ŋac si." *[Joel
2:28-32]*
22 Goc Pita sôm, "Mac lau Israel-ŋga, aŋgô
aneŋ yom dindec pi Yisu Nasaret-ŋga. Iŋ
ŋgac naŋ Anötö whê sa têŋ mac ŋa gêŋ dalô
tidau-tidau. Mac aŋyalê su, bu iŋ kôm gêŋ
dau yêc mac aŋôm-ŋga.
23 Ma tu lêŋ naŋ Anötö gauc gêm tidôŋ
gwanaŋ su-ŋga, dec Judas hoc Yisu asê ma
kêŋ iŋ sip mac amam. Ma mac akêŋ iŋ têŋ
lau Rom-ŋga naŋ sêsôc Anötö ndê yomsu
ŋapu dom, bu sêndic iŋ pi a gicso dau, dec
tôm mac daôm ac iŋ ndu.

24 Tigeŋ gitôm dom bu ŋaclai dambac ndu-
ŋga ku iŋ dulu. Anötö kôc iŋ ndê ŋandê mbac
ndu-ŋga su yêc iŋ, ma uŋ iŋ sa akêŋ lau batê-
ŋga.
25 Dawid to yom pi Yisu bocdec bu:
Aö galic Pômdau kalhac aö aŋôŋ-ŋga
ŋapaŋ. Aö oc wantitec dom, bu iŋ mbo
aö amaŋ andô-ŋga.
26 Tu dinaŋ-ŋga dec aö atac ŋayham sa, ma
gasôm yom ŋayham-ŋayham. Aö gauc gêm
aneŋ ŋamlic, ma gakêŋ bataŋ
27 bu am oc tec aö wayêc sêhô ŋapaŋ dom.
Mba! Am oc tec am nem ŋgac dabuŋ e iŋ
ŋamlic tibalê dom.
28 Am tôc seŋ wandöc taŋli-ŋga asê têŋ aö,
ma oc kêŋ aö walhac am aŋôm-ŋga ti atac
ŋayham atu. *[BW 16:8-11]*
29 O asidôwai hac. Abaŋ Dawid sôm yom
dinaŋ pi iŋ dau dom. Yac taŋyalê bu iŋ mbac
ndu su ma sêŋsuhuŋ iŋ. Ma iŋ ndê sêhô yêc
gameŋ dindec e meŋ têŋ kwahic dec.
30 Magoc Anötö gic bata têŋ iŋ bu kêŋ iŋ
ndê wakuc daŋ ndöc iŋ ndê pôŋ kiŋ-ŋga.
Dawid dau kêyalê yom dinaŋ tidôŋ, ŋahu bu
iŋ propet daŋ.
31 Ma gêŋ naŋ oc hôc asê tiŋambu-ŋga, naŋ
iŋ kêyalê gwanaŋ su. Tu dinaŋ-ŋga iŋ sôm
yom dinaŋ pi †Mesaya, ma sôm bu Anötö
oc tec iŋ yêc sêhô dom, ma iŋ ndê ŋamlic oc
tibalê dom. Mba! Mesaya tisa su.
32 Anötö uŋ Yisu sa mbo tali tiyham, ma iŋ
ndê lau yac alic su dec asôm asê.
33 Kwahic dec Anötö toc iŋ sa ndöc iŋ
amba andô-ŋga, ma iŋ kêŋ Ŋalau Dabuŋ têŋ
yac tôm Damba gic bata. Gêŋ naŋ mac alic
ti aŋgô têŋ acsalô lec, naŋ Ŋalau dau ndê
gweleŋ ŋa-ŋandô.
34 "Ma Dawid dau pi undambê gi dom,
magoc iŋ to yom yêc bocdec bu, '*Anötö sôm
têŋ aneŋ Pômdau, "Am ndöc aö amaŋ andô-ŋga*
35 *e nditôm aö wakêŋ nem ŋacyo sêsôc am
gahim ŋapu." '*
36 Iŋ to yom dau hêganôŋ Yisu. Bocdi-
naŋ mac lau Israel-ŋga hoŋ aŋgô. Aŋyalê pi
ŋandô, bu Yisu naŋ mac ac iŋ ndu pi a gicso
dau gi, naŋ Anötö toc iŋ sa ti Pômdau, ma tôc
asê bu iŋ Mesaya dau."
37 Pita ndê yom hoŋ dinaŋ kuŋ lau dau
si ŋalôm ŋandô, dec sêsôm têŋ iŋ ti lau
aposel ŋatô bu, "O asidôwai, yac dec oc akôm
bocke?"
38 Ma Pita ô yom ma sôm, "Mac hoŋ anem
nem ŋalôm kwi ma aliŋ saŋgu tu Yisu Kilisi
ndê ŋaê-ŋga, tu bu Anötö suc mac nem sac
kwi-ŋga. Ma mac oc akôc mwasiŋ naŋ Anötö
gic bata, naŋ Ŋalau Dabuŋ dau.
39 Bu iŋ gic bata Ŋalau Dabuŋ gic waê lau
hoŋ naŋ Pômdau yac neŋ Anötö kêgalêm ŋac
sa. Gêŋ dau gic waê mac ti mac nem balêkoc,
ma lau hoŋ naŋ kwahic dec sêmbo ahê ma
tiŋambu oc sêkêŋ whiŋ Yisu naŋ."
40 Tiŋambu Pita sôm yom daêsam ti gêm
la ŋac, ma kac ŋac bocdec bu, "Anem daôm
kwi têŋ Anötö bu nem mac si, dec mac
oc andiŋam awhiŋ lau sac naŋ kwahic dec
sêmbo nom, naŋ dom."
41 Ma têŋ bêc dau dinaŋ lau naŋ sêkêŋ
whiŋ sêti daêsam, bu lau gitôm 3,000 sêkôc
Pita ndê yom sa ma sêliŋ busaŋgu.

Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si lêŋ

42 Tôm bêc hoŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêpiŋ
dau dôŋ ti sêkêŋ daŋga yom naŋ aposel
sêndôhôŋ têŋ ŋac, ma ŋac sêteŋ mbec ti seŋ
gêŋ sêwhiŋ dau.
43 Aposel sêkôm gêŋ atu-tu ti gêŋ dalô
daêsam, e lau Jerusalem-ŋga hoŋ sêhêdaê.
44 Lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ, naŋ sêndöc
tigeŋ ma sêyob si gêŋ hoŋ sêwhiŋ dau.
45 Ŋac si lau ŋatô bu sêpônda dau, dec
asidôwai ŋatô oc sêkêŋ si wapa ŋatô ti gêŋ têŋ
lau semlhi, goc sic sam ŋa-awa bu sênem lau
naŋ sêpônda dau, naŋ sa.
46 Tôm bêc hoŋ sêkac dau sa sêmbo lôm
dabuŋ ŋabatêmndö, ma yêc ŋac si andu ŋac
seŋ gêŋ sêwhiŋ dau ti atac ŋayham, ma sêsôc
Anötö ŋapu ti si ŋalôm sambuc.
47 Ŋac sêmpiŋ Anötö ma lau hoŋ sêlic ŋac
ŋayham dec sêtoc ŋac sa. Ma tôm bêc hoŋ
Pômdau kôm lau wakuc sêkêŋ whiŋ, dec kôm
gôlôwac dabuŋ Jerusalem-ŋga kêsôwec tiatu.

3

Pita kôm ŋgac bôliŋ ŋayham sa

1 Têŋ bêc daŋ Pita lu Jon sêŋsêlêŋ bu sêtêŋ
lôm dabuŋ sêndi, têŋ acgatu gitôm 3 kilok
telha-ŋga, naŋ lau Israel si têm sêteŋ mbec-
ŋga daŋ.
2 Ma ŋgac daŋ mbo, naŋ dinda kôc iŋ
tigahi tigoloŋ. Tôm bêc hoŋ lau sêmbalaŋ iŋ
si, sêkêŋ iŋ ndöc lôm dabuŋ ŋagameŋ kêpiŋ
gatam daŋ naŋ sêsam bu Gatam Ŋayham, ma
iŋ teŋ gêŋ têŋ lau naŋ sêsôc sêsa.
3 Têŋ ndoc iŋ gêlic Pita lu Jon sêmeŋ bu
sêsôc sêndi, naŋ iŋ teŋ mone têŋ iŋlu.
4 Pita lu Jon tahê iŋ, ma Pita sôm têŋ iŋ,
"Tamhê alu."
5 Dec ŋgac dau tahê iŋlu, ma kêŋ bata bu oc
sêkêŋ gêŋ têŋ iŋ.
6 Goc Pita sôm têŋ iŋ, "Aö neŋ awa silba
me gol bu wakêŋ têŋ am-ŋga mbasi, magoc
gêŋ naŋ yêc aö, naŋ oc wakêŋ. Tu Yisu Kilisi
Nasaret-ŋga ndê ŋaê-ŋga aö wasôm têŋ am
bu êmsêlêŋ!"
7 Ma Pita kêm iŋ têŋ amba andô-ŋga, keŋ
iŋ sa, ma ŋagahô ŋambwa iŋ ndê hapa ti
hagwam ŋayham sa.
8 Iŋ pwê gi kalhac e kêsêlêŋ, goc sôc lôm
dabuŋ ŋabatêmndö whiŋ iŋlu gi. Ma iŋ
kêsêlêŋ ti pwê-pwê ma kêpiŋ Anötö.
9 Lau hoŋ naŋ sêlic iŋ kêsêlêŋ ti kêpiŋ
Anötö,

10 naŋ sêŋyalê bu iŋ ŋgac teŋ gêŋ-ŋga naŋ muŋ-ŋga ndöc lôm dabuŋ ŋasactô yêc gatam naŋ sêsam bu Gatam Ɲayham. Ma sêhêdaê ti sêseŋ amba ŋandô tu iŋ ŋayham sa-ŋga.

Pita gêm mêtê mbo lôm dabuŋ ŋabatêmndö

11 Pita lu Jon sêlhac lôm dabuŋ ŋabatêmndö yêc gameŋ naŋ sêsam bu Solomon ndê Batêm, ma ŋgac teŋ gêŋ-ŋga dau sap iŋlu dôŋ ŋapaŋ. Ma lau hoŋ naŋ sêlic gêŋ dau sêsö, ma sênti sêtêŋ iŋlu si.

12 Pita tahê ŋac ma sôm, "Mac lau Israel-ŋga! Tu sake-ŋga mac asö tu gêŋ dindec-ŋga ma tamhê alu ŋaŋga? Mac gauc gêm bocke? Alu mba ŋaclai ti mêtê gitêŋ dec kôm iŋ ŋgac dinaŋ ŋayham sa ma kêsêlêŋ, a? Wasôm têŋ mac, mba!

13 Abraham lu Aisak ma Jakob si Anötö, yac neŋ abaŋi si Anötö, kôm gêŋ dindec tu bu po iŋ ndê ŋgac akiŋ Yisu ndê waê sa. Mac daôm akêŋ iŋ sip lau Rom-ŋga amba bu sêndic iŋ ndu. Pailot dau gauc gêm tidôŋ bu êŋgapwêc Yisu su, magoc mac atôc asê têŋ Pailot bu mac atec Yisu.

14 Iŋ ŋgac dabuŋ ti gitêŋ, magoc mac atec iŋ, ma ateŋ Pailot bu êŋgapwêc ŋgac naŋ gic ŋamalac ndu, naŋ su têŋ mac.

15 Magoc ŋgac naŋ ti yac neŋ dandöc taŋliŋga ŋahu, naŋ mac ac iŋ ndu. Tigeŋ Anötö uŋ iŋ sa akêŋ lau batê-ŋga. Yac alic iŋ tisa su, dec asôm asê bu yomandô.

16 Alic ŋgac dindec. Mac aŋyalê bu muŋ-ŋga iŋ ŋgac bôliŋ. Kwahic dec iŋ gahi ŋayham sa tu Yisu ndê ŋaê-ŋga, ŋaê naŋ yac akêŋ whiŋ. Yomandô! Iŋ ŋayham sa sambuc tu Yisu ndê ŋaê-ŋga ma tu yac akêŋ whiŋ Yisu-ŋga.

17 "O asidôwai hac! Aö kayalê su bu mac ti nem lau bata Israel-ŋga nem gauc sa pi Yisu ndê ŋahu dom, dec mac ac iŋ ndu.

18 Magoc lau propet hoŋ sêhoc Anötö ndê yom asê gwanaŋ su, bu iŋ ndê Mesaya oc hôc ŋandê. Ma kwahic dec ŋac si yom dau ŋandô sa pi gêŋ naŋ mac akôm.

19 Tu dinaŋ-ŋga dec wasôm têŋ mac bu apu daôm ma anem daôm kwi. Ma bocdinaŋ dec Anötö oc suc mac nem sac kwi.

20 Ma Pômdau ndê mwasiŋ oc puc mac nem gatôm dôŋ. Ma Anötö oc kêŋ Mesaya naŋ iŋ kêyaliŋ sa gwanaŋ su, naŋ Yisu dau, naŋ mbu têŋ mac meŋ.

21 Iŋ oc mbo undambê e tôm Anötö kôm gêŋ hoŋ tiwakuc tiyham, tôm iŋ hoc asê muŋ-ŋga ŋa iŋ ndê propet dabuŋ hoŋ whasuŋ.

22 Bu Moses to yom bocdec bu, *'Pômdau mac nem Anötö, oc êŋyaliŋ ŋgac daŋ sa yêc lau Israel-ŋga, bu ti mac nem propet nditôm aö dauŋ. Ma yom hoŋ naŋ iŋ sôm, naŋ mac asôc ŋapu maŋ.*

23 *Lau naŋ sêkêŋ daŋga propet dinaŋ ndê yom dom, naŋ Anötö oc tiŋ ŋac su yêc iŋ ndê lau ŋatoŋ.'*

24 Moses to yom dinaŋ, ma Samuel ti propet hoŋ naŋ sêŋkuc iŋ, naŋ sêhoc yom asê gwanaŋ su pi gêŋ naŋ hôc asê têŋ têm dindec.

25 Yom naŋ lau propet sêhoc asê têŋ abaŋi, naŋ mac atap ŋa-ŋandô sa su. Ma pwac naŋ Anötö kêmatiŋ whiŋ abaŋi, naŋ bocdinaŋ. Bu Anötö sôm têŋ Abraham bu, *'Lau nom-ŋga hoŋ oc sêtap mbec ŋamwasiŋ sa yêc am nem wakuc.'*

26 Ma kwahic dec Anötö kêŋ ndê ŋgac akiŋ-ŋga meŋ. Iŋ têŋ mac lau Israel-ŋga muŋ, bu nem mac kwi ma ahu nem mêtê sac siŋ. Ma mac bu akôm bocdinaŋ, dec oc atap iŋ ndê mbec ŋamwasiŋ sa."

4

Sêkêŋ Pita lu Jon sêndöc gapocwalô

1 Pita lu Jon sêsôm yom têŋ lau sêmbo, ma lau †dabuŋ-siga ti lau siŋ sêyob lôm dabuŋ-ŋga si ŋgac bata, ma lau †Sadiusi ŋatô sêtêŋ iŋlu si.

2 Ɲac sêŋgô bu Pita lu Jon sêndôhôŋ lau ma sêsôm têŋ ŋac bu Yisu tisa su, ma bu iŋ ti lau si ŋahu sêtisa akêŋ lau batê-ŋga. Ma iŋlu si yom dau kôm ŋac atac ŋandê.

3 Tu dinaŋ-ŋga sêkôc iŋlu dôŋ, tigeŋ ŋasec sa su, dec sêŋlahi iŋlu ahuc bu sêndöc e bêbêc.

4 Magoc lau daêsam naŋ sêŋgô yom naŋ Pita lu Jon sêsôm, naŋ sêkêŋ whiŋ yom dau. Ɲac lau dau si lauŋgac ŋambwa si namba gitôm 5,000.

5 Galaŋsê bêbêc lau bata ma lau andô ti lau naŋ sêndôhôŋ yomsu sêkac sa yêc Jerusalem.

6 Ma †dabuŋsiga ŋamata-ŋga Anas, ma Kayapas lu Jon ma Aleksanda ti lau ŋatô yêc dabuŋsiga ŋamata-ŋga ndê gôlôwac, naŋ sêmbo sêwhiŋ ŋac.

7 Sêkôc Pita lu Jon sêmeŋ sêlhac ŋac aŋgô-ŋga, goc sêŋsu iŋlu bocdec bu, "Amlu akôm gêŋ dindec am asa aŋgô, me akôc asa ndê ŋaclai dec akôm?"

8 Têŋ dinaŋ Ɲalau Dabuŋ gêm Pita ahuc, dec sôm têŋ ŋac bu, "O mac lau bata ti lau andô Israel-ŋga!

9 Kwahic dec mac bu aŋsu alu pi mwasiŋ naŋ akôm têŋ ŋgac bôliŋ dindec. Ma andac alu pi lêŋ iŋ ŋayham sa-ŋga.

10 Mac lau bata, ti mac lau Israel-ŋga hoŋ aŋgô! Ɲgac dindec kalhac mac aŋôm-ŋga, naŋ ŋamlic ŋayham sa su tu Yisu Kilisi ndê ŋaê-ŋga. Iŋ ŋgac Nasaret-ŋga naŋ mac ac iŋ ndu pi a gicso dau. Magoc Anötö uŋ iŋ sa akêŋ lau batê-ŋga ma mbo tali tiyham.

11 Sêto yom pi Yisu naŋ yêc bocdec bu, *'Hoc naŋ mac lau akwê andu-ŋga alic sac ma atec ndöc, naŋ kwahic dec ti hoc ŋamata-ŋga yêc andu dau.'*

12 Aŋgô! Seŋ tigeŋ yêc bu yac lau nom-ŋga
datap Anötö ndê mwasiŋ nem yac si-ŋga sa,
naŋ datap sa tu Yisu ndê ŋaê-ŋ ga. Ŋaê daŋ
yêc naŋ gitôm bu nem yac si-ŋga yêc dom.
Mba andô!"
13 Lau bata sêŋgô yom dinaŋ, ma sêŋyalê
bu Pita lu Jon sêsôc lôm mêtê-ŋga daŋ
dom, magoc sêŋyalê bu muŋ-ŋga iŋlu sêmbo
sêwhiŋ Yisu ŋapaŋ. Ma ŋac sêhêdaê bu iŋlu
sêô lau si yom ti atac pa su.
14 Magoc ŋgac bôliŋ naŋ ŋamlic ŋayham sa,
naŋ kalhac whiŋ iŋlu, ma tu dinaŋ-ŋga ŋac si
yom mba bu sêsôm.
15 Bocdinaŋ sic atu iŋlu bu sêhu ŋac lau
†Sanedrin-ŋga siŋ ma sêkêŋ ŋasawa têŋ ŋac
bu sêsôm yom pi iŋlu.
16 Goc sêsôm têŋ dau bu, "Yac oc dakôm
sake têŋ ŋgac lu dindê? Lau Jerusalem-ŋga
hoŋ sêlic gêŋ dalô atu naŋ iŋlu sêkôm su, ma
yac oc dasêc ahuc nditôm dom.
17 Lau hoŋ bu sêŋgô ŋawaê pi gêŋ dindec,
dec oc yham dom. Bocdinaŋ dakêŋ yao
ŋaŋga têŋ iŋlu, bu sêsôm yom pi Yisu ma
sêsam iŋ ndê ŋaê têŋ lau tiyham dom."
18 Goc sêmbwêc iŋlu sêmbu sêmeŋ, ma sic
yao iŋlu bu sêsôm yom ti sêndôhôŋ lau tu
Yisu ndê ŋaê-ŋga tiyham dom.
19 Magoc Pita lu Jon sêô ŋac awha bocdec
bu, "Mac gauc gêm bocke? Oc solop yêc
Anötö aŋgô-ŋga bu alu asôc mac nem yom
ŋapu, ma daŋaŋ wambu Anötö dom, a?
20 Mba! Alu atôm dom bu aŋgapic
whaŋsuŋ tu gêŋ naŋ alic ti aŋgô-ŋga."
21-22 Lau bata sic yomsu iŋlu tiyham, goc
sêkêŋ iŋlu sêsa si. Ŋac sêtôm dom bu sêtap
lêŋ sêmatôc iŋlu-ŋga daŋ sa. Ŋahu bu lau hoŋ
sêmpiŋ Anötö tu iŋ kôm ŋgac naŋ ndöc bôliŋ
yala daêsam su, naŋ ŋayham sa. Bu ŋgac dau
ndöc bôliŋ ŋapaŋ e ndê yala gi tap 40 sa.

Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêteŋ mbec

23 Sêŋgapwêc Pita lu Jon su, ma iŋlu sêmbu
sêtêŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋ ga si, ma sic miŋ yom
naŋ †dabuŋ-siga atu-tu ti lau bata sêsôm têŋ
iŋlu.
24 Sêŋgô su, goc ŋac hoŋ sêteŋ mbec têŋ
Anötö bocdec, "O Ŋaclai Ŋadau Pômdau, am
naŋ kêŋ undambê ti nom ma gwêc ti gêŋ hoŋ
naŋ sêmbo ŋalôm.
25 Am daôm kêŋ Ŋalau Dabuŋ hôc abaŋ
Dawid awha sa ma iŋ sôm, *'Tu sake-ŋga lau
nom-ŋga sêli dau sa ma sêkic yom naŋ ŋandô
mba?*
26 *Ma kiŋ ti gôliŋwaga sêkac dau sa ma
sêmatiŋ yom pitigeŋ bu sêseŋ Pômdau lu
Mesaya naŋ iŋ kêyaliŋ sa, naŋ su.'*
27 Dawid ndê yom dau ŋandô sa yêc malac
atu dindec. Bu †Herod lu Pontias Pailot, ma
lau siŋ gameŋ apa-ŋga, ma lau bata Israel-
ŋga sêkêŋ si gauc pitigeŋ bu sêseŋ am nem
ŋgac akiŋ-ŋga dabuŋ Yisu naŋ am kêyaliŋ iŋ
sa ti Mesaya, naŋ su.
28 Gêŋ naŋ am, Ŋaclai Ŋadau gauc gêm tidôŋ
su, naŋ dec sêkôm ŋandô sa.
29 O Pômdau, lau dinaŋ sêsôm yom daêsam
bu sêlhac yac ahuc. Magoc yac ateŋ am bu
puc yac dôŋ bu ahoc am nem mêtê asê ti atac
pa su.
30 Kêŋ nem ŋaclai têŋ yac bu akôm am nem
gweleŋ ma akôm lau gêmbac ŋayham sa, ma
akôm gêŋ dalô tidau-tidau tu am nem ŋgac
akiŋ-ŋga dabuŋ Yisu ndê ŋaê-ŋga."
31 Sêteŋ mbec dinaŋ su, goc gameŋ naŋ
sêkac sa sêndöc naŋ kêwic dau. Ma Ŋalau
Dabuŋ gêm ŋac hoŋ ahuc, ma ŋac sic hu
sêsôm Anötö ndê mêtê asê ti atac pa su.

Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêwêkaiŋ gêŋ toŋ tigeŋ

32 Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ sêkêŋ si ŋalôm
ti gauc pitigeŋ. Ma ŋac si daŋ gêlic ndê gêŋ
tôm iŋ dau ndê dom. Hoŋ sêwêkaiŋ gêŋ toŋ
tigeŋ.
33 Lau aposel sêhoc Pômdau Yisu tisa ŋawaê
asê ti ŋaclai eŋ, ma Anötö ndê mwasiŋ kêsalê
ŋac hoŋ ahuc sambuc.
34 Ŋac si daŋ pônda dau tu gêŋ daŋ-ŋga
dom. Ŋahu bu lau naŋ sêwêkaiŋ nom me
andu, naŋ sêkêŋ si gêŋ têŋ lau semlhi. Goc
sêkôc ŋa-awa sa si,
35 ma sêkêŋ têŋ aposel sêyob. Ma lau
aposel sic sam gêŋ dau têŋ lau sêpônda dau-
ŋga tôm gi.
36 Ma ŋgac daŋ mbo, naŋ meŋ akêŋ nduc
Saipras. Iŋ †Liwai ndê wakuc daŋ, ma iŋ
ndê ŋaê Josep. Magoc aposel sêsam iŋ bu
Banabas, naŋ danem kwi bu ŋgac puc lau
dôŋ-ŋga.
37 Ŋgac dau ndê nom daŋ y êc, dec kêŋ têŋ
lau semlhi, ma kôc ŋa-awa meŋ kêŋ têŋ lau
aposel.

5

Ananias lu Sapaira

1 Ŋgac daŋ ŋaê Ananias lu iŋ nawhê
Sapaira sêmbo, ma iŋlu sêkêŋ si nom daŋ têŋ
lau semlhi.
2 Nom dau ŋa-awa daŋga Ananias kêgamiŋ
yêc iŋ-ŋga, ma iŋ nawhê Sapaira kêyalê. Ma
ŋadaŋga naŋ Ananias kêŋ têŋ lau aposel, ma
kêsau bu nom dau ŋaôli sambuc dinaŋ.
3 Têŋ ndoc Pita gêlic awa dau, naŋ sôm têŋ
iŋ bu, "Ananias, bocke dec Sadaŋ gêm am
nem ŋalôm ahuc e am gauc gêm bu êŋsau
Ŋalau Dabuŋ, ma kêgamiŋ nom ŋa-awa ŋatô
yêc am-ŋga?
4 Muŋ-ŋga am daôm ti ŋadau nem nom, ma
têŋ ndoc am kêŋ têŋ lau semlhi su, naŋ am ti
ŋadau ŋa-awa dau bocdinaŋ. Magoc am kêŋ
ŋadaŋga têŋ yac ma kêsau bu nom dau ŋaôli
sambuc dinaŋ. Bocke dec am gauc gêm bu
kôm gêŋ boc-dinaŋ? Am kêsau ŋamalac dom,
am kêsau Anötö goc."
5 Têŋ têm Ananias ŋgô yom dinaŋ, dec iŋ
hu dau sip nom gi ma mbac ndu yêc. Ma lau

hoŋ naŋ sêŋgô gêŋ dau ŋawaê, naŋ sêtöc dau ŋandô.
6 Lau batac ŋatô sêtêŋ Ananias si, sêmpaŋ
iŋ ndê ŋamlaŋ ahuc ma sêkôc sa si sêŋsuhuŋ.
7 Ŋasawa gitôm acgatu tö giŋga su, goc ŋgac
dau nawhê meŋ ma gêm gauc gêŋ naŋ kôm
iŋ nakweŋ.
8 Ma Pita tôc mone dau têŋ iŋ, goc ndac,
"Lau semlhi amlu nam akweŋ nem nom
daŋ, ma ŋaôli dau dindec, me?" Ma awhê
dau sôm bu, "Aêc, gêŋ dau dindec."
9 Dec Pita sôm, "Bocke dec amlu nem
ŋalôm pitigeŋ bu aŋsahê Pômdau ndê Ŋalau?
Lic su naŋ, lau naŋ sêŋsuhuŋ nam akweŋ dec
kwahic sêlhac andu ŋasactô, bu sêmbalaŋ am
sa ndi whiŋ."
10 Ma ŋagahô ŋambwa awhê dau ku sa yêc
Pita gahi-ŋga ma mbac ndu. Ma lau batac
sêsôc si ma sêlic bu iŋ mbac ndu su, dec sêkôc
iŋ sa si ma sêŋsuhuŋ iŋ whiŋ nakweŋ.
11 Ma lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ, ti lau ŋatô
naŋ sêŋgô gêŋ dau ŋawaê, naŋ hoŋ sêsö ma
sêtöc dau ŋandô.

Aposel sêkôm gêŋ dalô daêsam

12 Têŋ ŋasawa dinaŋ lau aposel sêkôm gêŋ
dalô ti gêŋ atu-tu daêsam yêc lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga si toŋ ŋalôm. Ma lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga êlêmê sêkac dau sa sêmbo lôm dabuŋ
yêc gameŋ naŋ lau sêsam bu Solomon ndê
Batêm.
13 Lau hoŋ sêlic ŋac ŋayham ma sêtoc ŋac sa,
tigeŋ tu lau bata Israel-ŋga dec sêtöc dau bu
sêlhac sêwhiŋ ŋac.
14 Magoc lauŋgac ti lauwhê daêsam sic hu
sêkêŋ whiŋ Pômdau, dec lau sêkêŋ whiŋ-ŋga
si namba kêsôwec tiatu ŋapaŋ.
15 Tu gêŋ atu-tu naŋ lau aposel sêkôm-ŋga,
dec lau sêhoŋ si lau gêmbac sêsa malac lôm
sêmeŋ ma sêkêŋ ŋac sêyêc sac ti mbô. Ŋac
sêkêŋ bata bu Pita oc êŋsêlêŋ meŋ ma êmasec
lau gêmbac me mboe ac kêŋ iŋ ndê gatu nem
ayuŋ lau gêmbac ma kôm ŋac ŋayham sa.
16 Ma lau daêsam akêŋ malac naŋ sêyêc
Jerusalem ŋamakê, naŋ sêhoŋ lau gêmbac
ti lau naŋ ŋalau sac sêkôm ŋac sêtisac, naŋ
sêmeŋ ma lau aposel sêkôm ŋac hoŋ ŋayham
sa.

Sêkêŋ aposel sêndöc gapocwalô tiyham

17 Têŋ dinaŋ dabuŋsiga ŋamata-ŋga ti iŋ
ndê lau hoŋ akêŋ Sadiusi si toŋ sem lêmuŋ
lau aposel ŋandô.
18 Tu dinaŋ-ŋga dec sêkôc ŋac dôŋ ma
sêkêŋ ŋac sêndöc gapocwalô.
19 Tigeŋ têŋ ôbwêc Pômdau ndê aŋela gêlêc
andu gapocwalô-ŋga ŋagatam su ma wê ŋac
sêsa si.
20 Ma iŋ sôm têŋ ŋac bu, "Andi alhac lôm
dabuŋ ŋabatêmndö, ma ahoc yom asê timala
eŋ têŋ lau, pi lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si lêŋ
wakuc."
21 Sêŋgô aŋela ndê yom dinaŋ su, dec
bêbêc ganduc sêtêŋ lôm dabuŋ si ma sic hu
sêndôhôŋ lau.
Têŋ ndoc dinaŋ dabuŋsiga ŋamata-ŋga ti iŋ
ndê lau sêmbwêc lau bata Sanedrin-ŋga hoŋ
sa sêpitigeŋ bu sêmatôc aposel si yom. Goc
sêŋkiŋ lau ŋatô sêtêŋ gapocwalô si bu sêkôc
lau aposel sa sêmeŋ.
22 Magoc têŋ ndoc lau dau sêhôc asê
gapocwalô, naŋ sêlic bu aposel aŋgô mba.
Goc sêmbu si ma sêsôm bu,
23 "Yac a alic bu sêŋlahi gatam ahuc ŋapep
ma lau sêyob gatam sêlhac. Dec yac alêc
gatam su magoc alic bu ŋac sêndöc dom."
24 Lau siŋ sêyob lôm dabuŋ-ŋga si ŋgac
bata, ma dabuŋsiga atu-tu sêŋgô yom dau e
sêpônda gauc.
25 Sêhê gauc sêmbo ma ŋgac daŋ meŋ ma
sôm têŋ ŋac bu, "Alic su naŋ! Lauŋgac
naŋ mac akêŋ ŋac sêndöc gapocwalô, naŋ
kwahic dec sêlhac lôm dabuŋ ŋamakê ma
sêndôhôŋ lau sêmbo."
26 Goc lau siŋ-ŋga naŋ sêyob lôm dabuŋ
ti ŋac si ŋgac bata sêtêŋ lôm dabuŋ si, ma
sêkôc aposel sa sêmeŋ. Ŋac sêwê ŋac malô ma
sêŋsahic ŋac dom, ŋahu bu sêtöc dau bu lau
naŋ sêtoc aposel sa, naŋ oc sêtuc ŋac ŋa hoc.
27 Sêwê aposel sêmeŋ ma sêkêŋ ŋac sêlhac
lau Sanedrin-ŋga aŋgô-ŋga bu dabuŋsiga
ŋamata-ŋga êŋsu ŋac.
28 Iŋ sôm têŋ ŋac bu, "Y ac ac yao mac ŋaŋga
bu andôhôŋ lau pi ŋgac dinaŋ ma asôm iŋ
ndê ŋaê asê tiyham dom. Magoc mac nem
yom pi iŋ gêm Jerusalem ahuc su. Mac bu
ahê ŋamalac dinaŋ ndê dac meŋ pi yac, a?"
29 Dec Pita ti aposel sêô iŋ awha ma sêsôm
bu, "Yac daŋaŋ wambu Anötö ndê yom hôc
gêlêc ŋamalac si yom su, ac ŋawaê.
30 Mac daôm ac Yisu ndu pi a, tigeŋ abaŋi
si Anötö uŋ iŋ sa mbo tali tiyham.
31 Ma Anötö toc iŋ sa ma kêŋ iŋ ndöc iŋ ndê
andô-ŋga ti Kiŋ, ma ti Ŋadau Nem Lau Si-ŋga.
Iŋ kôm bocdinaŋ, ŋahu bu iŋ bu kêŋ ŋasawa
têŋ lau Israel-ŋga bu sêkac si ŋalôm kwi, dec
iŋ oc suc ŋac si sac kwi.
32 Yom dinaŋ yac alic ŋandô su, dec asôm
asê. Ma Ŋalau Dabuŋ puŋ yom dau dôŋ
bocdinaŋ. Iŋ Ŋalau naŋ Anötö kêŋ têŋ lau
naŋ daŋga wambu iŋ ŋapep."
33 Lau bata Israel-ŋga dinaŋ sêŋgô aposel
si yom dau e gêli ŋac ŋalôm sa sac andô, ma
ŋac tac whiŋ bu sêndic aposel ndu.
34 Tigeŋ lau Sanedrin-ŋga si ŋgac bata daŋ
tisa bu lhac ŋac ahuc. Iŋ Palêsai daŋ ŋaê
Gamaliel, naŋ kêdôhôŋ yomsu, ma lau hoŋ
sêtoc iŋ sa. Iŋ gic atu yom bu sêkêŋ aposel
sêsa awê sêndi sêmbo ŋasawa sauŋ.
35 Goc iŋ sôm têŋ lau bata hoŋ, "Mac lau
Israel-ŋga, akôc gauc ŋapep pi gêŋ naŋ mac
bu akôm têŋ lau dinaŋ.
36 Gauc nem Teudas, ŋgac naŋ ŋasawa apê
gi su toc dau sa bu ŋgac tiwaê. Magoc lau siŋ

Rom-ŋga sic iŋ ndu, ma lau 400 naŋ sêmbo
sêwhiŋ iŋ, naŋ sêmbulu ŋac sêlhö têŋtêŋ si.
Ma iŋ ndê gweleŋ hoŋ hê su.
37 Ma têŋ têm sêsê lau sa tu bu sênemlhi
takis-ŋga, naŋ ŋgac Galili-ŋga daŋ ŋaê Judas
tisa. Iŋ gêli lau toŋ daŋ sa bu sêkêŋ kisa lau
Rom-ŋga. Magoc iŋ giŋga bocdinaŋ, ma iŋ
ndê lau hoŋ sêlhö têŋtêŋ.
38 Bocdinaŋ kwahic dec aö b u wasôm
aneŋ ŋalôm asê têŋ mac. Ahu lau aposel
dindê siŋ ma akêŋ ŋac sêlhö sêndi. Ŋac
si gweleŋ bu meŋ akêŋ ŋamalac ŋambwa si,
gitôm Teudas lu Judas si gweleŋ, dec oc tôm
dom bu nem ŋandô.
39 Tigeŋ ŋac si gweleŋ bu meŋ akêŋ Anötö
ndê, dec oc atôm dom bu alhac ŋac ahuc. Ma
mac bu akêŋ kisa ŋac, dec mac oc akêŋ kisa
Anötö dau."
40 Lau bata hoŋ sêŋgô iŋ ndê yom ma sêsôc
ŋapu. Ŋac sêmbwêc aposel sêsôc sêmeŋ ma
sêkêŋ lau siŋ-ŋga sêhi ŋac ŋa sö. Ma sêkêŋ
yao bu sênem mêtê pi Yisu tiyham dom, goc
sêkêŋ ŋac sêsa si.
41 Aposel sêhu lau bata Sanedrin-ŋga siŋ,
ma sêsa si ti atac ŋayham atu. Ŋahu bu Anötö
kêŋ ŋac sêhôc ŋawapac ti ŋandê tu Yisu ndê
ŋaê-ŋga, dec toc ŋac sa.
42 Ma tôm bêc hoŋ sêndôhôŋ lau sêmbo lôm
dabuŋ ŋabatêmndö, ma sêndôhôŋ lau sêlom-
sêlom andu. Ma sêhoc ŋawaê ŋayham asê
ŋapaŋ ma sêsôm bu Yisu iŋ Mesaya dau.

6

Sêŋyaliŋ lau 7 sa bu sêndic sam gêŋ daneŋ-ŋga

1 Lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga si toŋ kêsôwec
ŋapaŋ. Magoc têŋ têm dinaŋ ŋawapac daŋ
hôc asê. Yêc toŋ dau ŋalôm lau Israel-ŋga
naŋ sêsôm lau Grik awha, naŋ sêtucdiŋ lau
Israel-ŋga naŋ sêsôm Yom †Hibru. Ŋahu
bu tôm bêc hoŋ lau sic sam gêŋ daneŋ-ŋga
têŋ lau naŋ sêpônda dau, magoc tandô toŋ
lauwhê sawa naŋ sêsôm Yom Grik.
2 Tu dinaŋ-ŋga aposel 12 sêmbwêc lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ sêpitigeŋ, ma sêsôm,
"Yham dom bu yac ahu Anötö ndê gweleŋ
ŋawaê ŋayham-ŋga siŋ tu ayob gweleŋ andic
sam gêŋ-ŋga.
3 Bocdinaŋ asidôwai, aŋyaliŋ lauŋgac 7 sa
yêc toŋ dindec ŋalôm, naŋ lau tigauc ma
Ŋalau Dabuŋ gêm ŋac ahuc. Ma lau dinaŋ
yac oc dakêŋ ŋac sêyob gweleŋ dindec.
4 Ma yac dauŋ oc akôm gweleŋ anem mêtê
ti ateŋ mbec-ŋga ŋapaŋ."
5 Lau hoŋ sêŋgô ŋac si gauc dinaŋ ma sêlic
ŋayham. Bocdinaŋ ŋac sêŋyaliŋ lau 7 sa, naŋ
si ŋaê bocdec. Steven, iŋ ŋgac naŋ Ŋalau
Dabuŋ gêm iŋ ahuc ma kêŋ whiŋ ŋaŋga, ma
Pilip, Prokoras, Nikanor, Timon, Pamenas,
ma Nikolas naŋ ndê malachu Antiok. Niko-
las iŋ ŋgac Israel-ŋga dom, magoc muŋ-ŋga
iŋ gêm dau kwi ma gêm akiŋ Anötö kêkuc lau
Israel-ŋga si sakiŋ akwa.
6 Ŋac sêkêŋ lau 7 dau sêlhac aposel aŋgô-
ŋga, ma aposel sêteŋ mbec ma sêkêŋ amba
sac ŋac.
7 Têŋ ŋasawa dinaŋ Anötö ndê mêtê tiapa,
ma lau Jerusalem-ŋga daêsam sêkêŋ whiŋ
Yisu. Ma dabuŋsiga Israel-ŋga daêsam sêkêŋ
whiŋ bocdinaŋ.

Sêkôc Steven dôŋ

8 Steven iŋ ŋgac naŋ Anötö ndê mwasiŋ ti
ŋaclai gêm iŋ ahuc, ma kôm gêŋ atu-atu ti gêŋ
dalô mbo lau ŋalôm.
9 Magoc lau akêŋ lau Israel-ŋga si toŋ daŋ
sic hu sêkêŋ kisa iŋ. Ŋac lau dinaŋ sêmeŋ
akêŋ malac Sairin ti Aleksandria ma akêŋ
gameŋ Silisia ti Esia-ŋga. Muŋ-ŋga ŋac lau
akiŋ ŋambwa, magoc tiŋambu si ŋadaui sêhu
ŋac siŋ yêc si sakiŋ, ma êlêmê sêkac sa sêmbo
dau si lôm wê-ŋga daŋ. Ŋac sêpu Steven ti iŋ
ndê yom.
10 Magoc tu Steven ndê gauc ti yom naŋ
Ŋalau Dabuŋ kêŋ têŋ iŋ-ŋga, dec ŋac sêtôm
dom bu sêku iŋ ndê yom dulu.
11 Tu dinaŋ-ŋga ŋac sêkôc lau ŋatô ma sêkic
yom gelec sêwhiŋ ŋac, bu ŋac oc sêtisa ma
sêŋgôliŋ yom pi Steven bocdec bu, "Yac aŋgô
Steven sôm yom sac-sac pi Moses ma pi
Anötö."
12 Goc ŋac sêsôm yom dau e gêli lau hoŋ si
ŋalôm sa, ma lau bata ti lau naŋ sêndôhôŋ
yomsu-ŋga sêwhiŋ. Goc sêkôc iŋ dôŋ ma
sêwê iŋ e sêkêŋ iŋ kalhac lau Sanedrin-ŋga
si aŋgô-ŋga.
13 Goc sêkêŋ lau tasaŋ ŋatô sêtisa ma
sêsôm, "Iŋ ŋgac dindec sôm yom ŋapaŋ bu
êŋginiŋ yac neŋ lôm dabuŋ ma Anötö ndê
yomsu.
14 Yac aŋgô iŋ sôm bu Yisu Nasaret-ŋga oc
seŋ gameŋ dindec su, ma kêŋ ŋagôliŋ wakuc
ô mêtê naŋ Moses gic dulu têŋ yac."
15 Têŋ dinaŋ lau hoŋ naŋ sêndöc Sanedrin
si toŋ, naŋ tahê Steven, ma sêlic bu iŋ ndê
aŋgô andô ŋawasi gitôm aŋela daŋ ndê.

7

Steven sôm yom têŋ lau Sanedrin-ŋga

1 Ma dabuŋsiga ŋamata-ŋga ndac iŋ bu,
"Yom dindec naŋ sêŋgôliŋ pi am, naŋ yom
ŋandô, me mba?"
2 Ma Steven ô yom ma sôm, "Asidôwai ti
damaŋi. Aŋgô su naŋ! Muŋ-ŋga lê abaŋ
Abraham ndöc Mesopotemia, iŋ têŋ malac
Haran gi su dom, ma Anötö Ŋawê Ŋadau hoc
dau asê têŋ iŋ.
3 Ma sôm têŋ iŋ, 'Hu nem gameŋ ti am nem
lau siŋ, ma têŋ gameŋ daŋ naŋ aö bu watôc
têŋ am, naŋ ndi.'
4 Bocdinaŋ iŋ hu lau Saldi si gameŋ siŋ,
ma sa gi ndöc Haran. Tiŋambu iŋ damba
mbac ndu su, goc Anötö kêkiŋ Abraham

bu têŋ gameŋ dindec naŋ kwahic dec mac
andöc, naŋ meŋ.
5 Tigeŋ iŋ kêŋ nom têŋ Abraham wêkaiŋ
yêc gameŋ dindec dom. Mba, Abraham dau
tap nom sauŋ daŋ sa dom! Têŋ ndoc dinaŋ
Abraham ndê balêkoc mba, magoc Anötö
kêmatiŋ yom tidôŋ têŋ iŋ, bu iŋ ti iŋ ndê lau
wakuc oc sêwêkaiŋ gameŋ dau.
6 Ma Anötö sôm têŋ iŋ bu, 'Am nem wakuc
oc sêhu gameŋ dindec siŋ ma sêndöc sêtôm
lau apa yêc lau daŋ si gameŋ. Ma ŋac oc
sênem akiŋ lau dau, ma lau dau oc sêkôm ŋac
ŋayom nditôm yala 400.
7 Magoc tiŋambu aö oc wakêŋ ŋagêyô têŋ
lau gameŋ dinaŋ-ŋga naŋ sem akiŋ ŋac, ma
am nem wakuc oc sêhu gameŋ dinaŋ siŋ
ma sêmbu sêmeŋ sênem akiŋ aö yêc gameŋ
dindec.'
8 Ma Anötö kêŋ †pwac sêsê lauŋgac si
ŋamlic ŋatô su-ŋga têŋ Abraham. Tiŋambu
Abraham kwê ndê atuŋgac Aisak asê, ma sê
iŋ ndê ŋamlic ŋatô su têŋ iŋ ndê bêc ti-8-ŋga.
Aisak dau kwê Jakob asê, ma Jakob kwê yac
neŋ abaŋi 12 asê, naŋ sêti yac neŋ gôlôwac
Israel-ŋga toŋ 12 si ŋahu.
9 Josep iŋ abaŋi 12 si daŋ, magoc dôwai
sem lêmuŋ iŋ, dec sêkêŋ iŋ têŋ lau semlhi.
Ma lau dau sêkôc iŋ sa sêsip gameŋ Isip-ŋga
si, ma iŋ mbo gameŋ dinaŋ tôm ŋgac akiŋ
ŋambwa daŋ. Magoc Anötö mbo whiŋ Josep,
10 dec gêm iŋ si yêc ŋawapac bocke naŋ tap
iŋ sa. Iŋ kêŋ gauc ŋayham-ŋayham têŋ iŋ dec
lau Isip-ŋga si kiŋ Parao gêlic iŋ ŋayham, ma
kêŋ iŋ gêm gôliŋ gêŋ hoŋ yêc iŋ ndê andu
kiŋ-ŋga, ma gameŋ Isip-ŋga sambuc.
11 Tiŋambu tôbôm gêm Isip ma Kanan ahuc
e lau sêhôc ŋawapac atu, ma abaŋi sêpônda
gêŋ sêneŋ-ŋga.
12 Jakob ŋgô ŋawaê bu gêŋ daneŋ-ŋga yêc
Isip, dec kêkiŋ ndê atui sêsip Isip si. Têm
ŋamata-ŋga dinaŋ sêsip si ma semlhi gêŋ
daneŋ-ŋga, ma sêmbu sêmeŋ.
13 Tiŋambu iŋ kêkiŋ ŋac sêsip Isip si tiyham,
ma têŋ dinaŋ Josep sôm dau asê têŋ ndê
asidôwai, ma Parao ŋgô ŋawaê pi Josep ndê
gôlôwac.
14 Goc Josep kêkiŋ yom têŋ iŋ damba Jakob
ti iŋ ndê lau ŋatô, bu ŋac hoŋ sêsip Isip sêtêŋ
iŋ sêndi. Ŋac lau dinaŋ lau 75.
15 Bocdinaŋ Jakob ti yac neŋ abaŋi sêsip
Isip si, ma sêndöc e sêmbac ndu sêyêc gameŋ
dinaŋ.
16 Ma tiŋambu ŋac si lau wakuc sêkôc ŋac si
ŋakwa su yêc Isip bu sêŋsuhuŋ ŋac yêc malac
Sekem, sêyêc sêhô naŋ Abraham gêmlhi su
yêc Hamo ndê atui.
17 "Tiŋambu, ndoc meŋ kêpiŋ bu yom naŋ
Anötö gic bata têŋ Abraham, naŋ ŋandô sa.
Têŋ têm dinaŋ lau Israel-ŋga naŋ sêndöc Isip,
naŋ sêti daêsam ŋandô.
18 Magoc kiŋ wakuc daŋ gêm gôliŋ Isip,
naŋ kêyalê Josep dom.
19 Iŋ yob yac neŋ abaŋi solop dom, ma kêŋ
ŋawapac atu têŋ ŋac. Iŋ gic yomsu ŋac bu
sêmbaliŋ balêkoc wakuc hoŋ siŋ sêniŋga.
20 Têŋ ndoc dinaŋ Moses dinda kôc iŋ, ma
Anötö gêlic iŋ ŋayham. Ŋac sêlôm iŋ sêmbo
damba ndê andu gitôm ayô tö.
21 Tiŋambu sêkôc iŋ sa si ma sêsiŋ iŋ, ma
malô goc Parao ndê atuwê tap iŋ sa ma
gôlôm iŋ ti ndê balêkoc.
22 Ma bocdinaŋ dec Moses sôc lôm bapia
ma kêdôhôŋ lau Isip-ŋga si gauc hoŋ. Ma iŋ ti
ŋgac ŋaŋga tu sôm yom ma kôm gweleŋ-ŋga.
23 Iŋ mbo e iŋ ndê yala ti 40 su, ma bêc daŋ
iŋ gauc gêm bu sa ndi lic ndê asidôwai Israel-
ŋga.
24 Têŋ ndoc dinaŋ iŋ gêlic ŋgac Isip-ŋga
daŋ kôm ŋgac Israel-ŋga daŋ ŋayom. Dec iŋ
gic ŋgac Isip-ŋga dinaŋ ndu bu nem iŋ ndê
asidôwa dinaŋ si.
25 Iŋ gauc gêm bu mboe iŋ ndê asidôwai oc
sêŋyalê bu Anötö kêyaliŋ iŋ sa bu nem ŋac sa,
magoc mba. Ŋac sem gauc.
26 Ŋagalaŋsê iŋ sa gi tiyham ma gêlic Israel
lu sic dau sêmbo. Iŋ bu nem malô iŋlu, dec
sôm, 'Amlu asidôwa, ma tu sake-ŋga dec akêŋ
kisa daôm?'
27 Magoc ŋgac lu dau si daŋ, naŋ bu kôm
ndê asidôwa tisac, naŋ suc Moses sa gi, ma
sôm, 'Asa kêŋ am bu nem gôliŋ ma êmatôc
yac?
28 Bocke? Am bu ndic aö ndu gitôm am gic
ŋgac Isip-ŋga daŋ têŋ alhabêc, a?'
29 "'Têŋ ndoc Moses ŋgô yom dinaŋ, naŋ
iŋ kölhö têŋ gameŋ Midian-ŋga gi, ma ndöc
dinaŋ gitôm ŋgac apa. Ma yêc dinaŋ iŋ gêm
awhê sa ma kwê balêkoc ŋgac lu asê.
30 Yala 40 giŋga su, goc aŋela daŋ hoc dau
asê têŋ iŋ ŋalêŋ bocdec. Moses mbo Lôc
†Sainai yêc gameŋ sawa, ma gêlic ya ŋawahô
golom sa a sauŋ daŋ.
31 Gêŋ dau kôm iŋ sö ma gauc gêm yom
daêsam. Iŋ tigasuc gi bu lic gêŋ dau, dec ŋgô
Pômdau awha sa têŋ iŋ meŋ bocdec bu,
32 'Am apami Abraham lu Aisak ma Jakob
si Anötö aö.' Moses ŋgô yom dau e kêtitec
ŋandô ma töc dau bu hôc tandô sa ma lic
tiyham.
33 Goc Pômdau sôm têŋ iŋ, 'Kôc nem atapa
su yêc gahim, bu gameŋ naŋ am kalhac, naŋ
gameŋ dabuŋ.
34 Aö galic su bu aö neŋ lau sêmbo sac yêc
Isip. Aö gaŋgô ŋac si daŋgi, madec gasip
gameŋ bu waŋgaho ŋac su yêc ŋawapac dau.
Bocdinaŋ kwahic dec aö oc waŋkiŋ am mbu
têŋ Isip ndi.' "
35 Steven gic miŋ yom dinaŋ, goc sôm,
"Aö wasôm têŋ mac, bu Moses iŋ ŋgac dau,
naŋ muŋ-ŋga lau Israel-ŋga sêtec iŋ ti sêsôm
iŋ bocdec bu, 'Asa kêŋ am bu nem gôliŋ ti
êmatôc yac?' Tigeŋ Anötö dau ndê aŋela hoc
dau asê têŋ iŋ yêc a sauŋ dinaŋ, ma kêkiŋ iŋ

bu nem gôliŋ lau Israel-ŋga ma kôc ŋac su yêc
gameŋ Isip-ŋga.
36 Bocdinaŋ iŋ kôc ŋac sêsa akêŋ Isip
sêmeŋ. Têŋ ndoc dinaŋ iŋ kôm gêŋ dalô ti gêŋ
atu-tu daêsam yêc gameŋ Isip-ŋga, ma yêc
gwêc naŋ sêsam bu Gwêc Koc. Ma iŋ kôm gêŋ
dalô tidau-tidau yêc gameŋ sawa tôm yala
40.
37 "Iŋ Moses dau dinaŋ goc sôm têŋ lau
Israel-ŋga bu, 'Anötö oc tôc ŋgac daŋ yêc mac
nem toŋ ŋalôm, ti propet nditôm aö dauŋ.'
38 Moses mbo whiŋ lau Israel-ŋga têŋ ndoc
sêmbo gameŋ sawa. Iŋ kalhac aŋela naŋ sôm
yom têŋ iŋ yêc Lôc Sainai, ma yac neŋ abaŋi
ŋalhu, bu kôc Pômdau ndê yom dandöc taŋli-
ŋga ma kêŋ têŋ lau Israel-ŋga. Ma lau dau sic
yom dau dulu e meŋ têŋ yac.
39 Magoc yac neŋ abaŋi sêtec bu sêsôc iŋ
ŋapu. Ŋac sêpu iŋ ma ŋac si ŋalôm gauc gêm
gameŋ Isip-ŋga ŋapaŋ, e ŋac atac whiŋ bu
sêmbu sêndi.
40 Têŋ ndoc Moses mbo Lôc Sainai ŋasawa
baliŋ, naŋ ŋac sêsôm têŋ Aron bu, 'Iŋ ŋgac
Moses dinaŋ, kôc yac sa asa yêc Isip ameŋ,
ma kwahic dec yac am gauc gêŋ bocke hôc
asê iŋ. Bocdinaŋ êmasaŋ anötöi gwam bu
sêwê yac.'
41 Têŋ ndoc dinaŋ ŋac sêmasaŋ makao
ŋagatu ti gwam, goc sêndê mwasiŋ atu daŋ
tu bu sêtoc gêŋ dau sa-ŋga. Ŋac sêkêŋ da têŋ
gwam dau, ma atac ŋayham kêlêc pi gêŋ naŋ
ŋac dau amba sêmasaŋ.
42 Tu dinaŋ-ŋga dec Anötö puc dômbwê
ŋac ma hu ŋac siŋ bu sênem akiŋ tata ti gêŋ
umboŋ-ŋga. Lau propet sêto yom pi ŋac si
mêtê dau bocdec bu:

O mac lau Israel-ŋga. Yala 40 dinaŋ mac
ambo gameŋ sawa, naŋ mac akêŋ nem
gêŋ daŋ ti da têŋ aö dom. Mba!

43 Mac êlêmê ambalaŋ bac po daŋ tu anem
akiŋ mac nem anötö tasaŋ Molek-ŋga. Ma
mac am akiŋ tata daŋ ŋaê Repa ti mac nem
anötö, ma apôŋ hamduc têŋ anötöi gwam
daêsam naŋ mac amasaŋ. Tu dinaŋ-ŋga aö
watiŋ mac su andi andöc gameŋ Babilon-
ŋga ŋadaŋga tôm lau gapocwalô-ŋga. *[Amos
5:25-27]*
44 Yêc gameŋ sawa, Anötö whê sa ti tôc
lêŋ têŋ Moses bu lau Israel-ŋga sêmasaŋ †bac
dabuŋ daŋ ti ŋac si gameŋ sênem akiŋ iŋ-
ŋga, naŋ sêkêŋ †apa yomsu-ŋga yêc ŋalôm. Iŋ
kêmasaŋ gêŋ dau tôm Anötö tôc asê têŋ iŋ, ma
abaŋi sêmbalaŋ gêŋ dau whiŋ ŋac, têŋ ndoc
ŋac sêŋsêlêŋ si.
45 Ŋalêŋ dau dinaŋ Anötö kêŋ ndê bac
dabuŋ têŋ lau Israel-ŋga yêc gameŋ sawa.
Tiŋambu Anötö soc lau naŋ sêndöc gameŋ
Kanan-ŋga su, bu kêŋ gameŋ dau têŋ ŋac. Ma
têŋ ndoc Josua wê ŋac sêsôc gameŋ Kanan-
ŋga si, naŋ sêmbalaŋ bac dabuŋ dau whiŋ
ŋac. Ma bac dau kalhac whiŋ ŋac e Dawid
ndê têm.
46 Anötö gêlic Dawid ŋayham, ma Dawid
tac whiŋ bu kwê lôm daŋ sa ti Jakob ndê
Anötö ndê andu ŋandô.
47 Magoc Dawid kwê andu dau dom, iŋ
ndê atuŋgac Solomon kwê andu dau sa.
48 Tigeŋ kwahic dec aö wasôm têŋ mac bu
Anötö Ŋaclai ti Ŋawasi Ŋadau, iŋ ndöc andu
naŋ ŋamalac sêkwê, naŋ dom. Tôm yom naŋ
propet Aisaya to bocdec bu:

49 Pômdau sôm, 'Undambê ti aneŋ pôŋ
kiŋ-ŋga, ma gameŋ nom-ŋga ti gameŋ
gahiŋ lhac-ŋga. Bocdinaŋ mac oc akwê
andu kaiŋ bocke tu bu wandöc-ŋga?
Me amasaŋ gameŋ bocke tu waŋwhaŋ
dauŋ-ŋga?

50 Bu aö dauŋ gakêŋ gêŋ hoŋ dinaŋ.' " *[Ais
66:1-2]*
51 Têŋ dinaŋ Steven sôm têŋ ŋac lau
Sanedrin-ŋga bu, "Mac lau ŋalôm ŋadandi-
ŋga. Mac am daôm kwi dom, ma mac nem
daŋamsuŋ kwa ŋaŋga. Mac nem mêtê gitôm
apami si. Mac êlêmê atec Ŋalau Dabuŋ ndê
gweleŋ.
52 Mac nem apami sêkêŋ kisa propet hoŋ
naŋ Anötö kêkiŋ. Ma propet naŋ sêhoc yom
asê pi ŋgac gitêŋ nem lau si-ŋga naŋ Anötö
oc êŋkiŋ meŋ, naŋ apami sic ŋac ndu. Ŋgac
gitêŋ dau meŋ su, magoc mac akêŋ iŋ sip lau
Rom-ŋga amba ma ac iŋ ndu.
53 O mac lau daôm! Mac daôm akôc Anötö
ndê yomsu naŋ aŋela sêkêŋ têŋ abaŋi, naŋ
su, tigeŋ asôc ŋapu dom!"

Sêtuc Steven ŋa hoc mbac ndu

54 Têŋ ndoc lau Sanedrin-ŋga sêŋgô Steven
ndê yom dinaŋ, naŋ ŋac atac ŋandê atu ma
sêseŋ lhô tu iŋ-ŋga.
55 Magoc Ŋalau Dabuŋ gêm Steven dau
ahuc, ma iŋ tatac undambê ma gêlic Anötö
ndê ŋawasi, ma Yisu kalhac Anötö amba
andô-ŋga.
56 Dec iŋ sôm, "Alic su naŋ! Aö galic un-
dambê kac sa ma †Ŋamalac ndê Atu kalhac
Anötö ndê amba andô-ŋga."
57 Ŋac sêŋgô yom dinaŋ goc sêpôc
daŋgasuŋ ahuc, ma sêmbwêc atu pi gi. Ŋac
sênti sêtêŋ iŋ si,
58 ma sêtiŋ iŋ sa malac ŋamakê gi, ma sic
hu sêtuc iŋ ŋa hoc. Lau naŋ sêŋgôliŋ yom pi
Steven, naŋ sêkac si ŋakwê bambaliŋ su, ma
sêkêŋ têŋ ŋgac wakuc daŋ ŋaê Saul bu yob.
59 Ŋac sêtuc hoc pi Steven sêmbo, ma iŋ teŋ
mbec têŋ Pômdau bocdec, "O Pômdau Yisu,
kôc aneŋ gatuŋ sa loc."
60 Goc iŋ peŋ ŋa haduc-ŋga sip gi ma
mbwêc atu bu, "Pômdau, gauc nem sac naŋ
lau sêkôm têŋ aö, naŋ dom." Iŋ sôm su, goc
mbac ndu.

8

1-2 Saul gêlic Steven mbac ndu ma atac
ŋayham tu gêŋ naŋ lau dau sêkôm têŋ iŋ-ŋga.

Ma tiŋambu lau sêkêŋ whiŋ ŋaŋga-ŋga ŋatô sêŋsuhuŋ Steven ma sêtaŋ iŋ.

Saul ma lau Israel-ŋga sêkêŋ kisa lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu

Têŋ bêc dau dinaŋ lau sic hu sêkêŋ kisa ŋaŋga têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêmbo Jerusalem. Tu dinaŋ-ŋga ŋac si lau daêsam sêhu Jerusalem siŋ ma sêlhö têŋtêŋ sêtêŋ gameŋ Judia ti Samaria-ŋga si. Magoc lau aposel sêhu Jerusalem siŋ dom.

3 Ma Saul bocdinaŋ gic hu bu seŋ lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga. Iŋ kêsalê ŋac tôm andu, goc hê ŋac sêsa si ma kêŋ ŋac sêndöc gapocwalô, lauŋgac sêkêŋ whiŋ-ŋga, ma lauwhê bocdinaŋ.

Pilip gêm mêtê mbo Samaria

4 Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêhu Jerusalem siŋ ma sêlhö têŋtêŋ, naŋ sêhoc ŋawaê ŋayham pi Yisu asê, yêc malac hoŋ naŋ sêhôc asê naŋ.

5 Pilip têŋ malac atu daŋ yêc gameŋ Samaria-ŋga gi, ma gêm mêtê yêc dindê ma whê sa bu Yisu iŋ Mesaya dau.

6 Lau daêsam sêŋgô Pilip ndê yom ti sêlic gêŋ dalô naŋ iŋ kôm, dec sêkêŋ daŋga iŋ ndê yom ŋapep.

7 Pilip soc ŋalau sac daêsam su sêsa yêc lau ti sêmbwêc atu. Ma iŋ kôm lau bôliŋ daêsam ŋayham sa.

8 Tu dinaŋ-ŋga lau daêsam yêc malac atu dinaŋ atac ŋayham atu.

Saimon, ŋgac balö

9 Ŋgac daŋ mbo malac dinaŋ, naŋ ndê ŋaê Saimon. Tôm ŋasawa baliŋ iŋ pec balö ti kôm gêŋ atu-tu e lau gameŋ Samaria-ŋga hoŋ sêhêdaê. Iŋ toc dau sa bu iŋ ŋgac tiwaê.

10 L au atu-tu ma lau ŋambwa hoŋ tatiŋ Saimon ŋapaŋ. Ŋac sêsôm, "Anötö ndê ŋaclai naŋ dasam bu Ŋaŋga Atu, naŋ puc ŋgac dindec dôŋ."

11 Ma lau daêsam tatiŋ iŋ ŋapaŋ, bu sêhêdaê tu gêŋ atu-tu naŋ iŋ kôm ŋasawa hic su naŋ-ŋga.

12 Magoc sêhu siŋ têŋ ndoc sêŋgô ŋawaê ŋayham pi Anötö ndê gôliŋ ma pi Yisu Kilisi, naŋ Pilip hoc asê. Lauŋgac ti lauwhê daêsam sêkêŋ whiŋ iŋ ndê yom, ma sêliŋ saŋgu.

13 Ma Saimon dau kêŋ whiŋ ma gêliŋ saŋgu whiŋ. Iŋ gêlic gêŋ dalô ti gêŋ atu-tu naŋ Pilip kôm, dec hêdaê ŋandô ma kêkuc iŋ ŋapaŋ.

14 Têŋ ndoc lau aposel naŋ sêmbo Jerusalem sêŋgô ŋawaê bu lau Samaria-ŋga sêkôc Anötö ndê yom sa, naŋ sêŋkiŋ Pita lu Jon sêtêŋ ŋac si.

15 Iŋlu sêhôc asê ŋac su, goc sêteŋ mbec bu Pômdau kêŋ ndê Ŋalau Dabuŋ pi ŋac hoŋ.

16 Têŋ ndoc lau Samaria-ŋga dinaŋ sêkêŋ whiŋ, naŋ sêliŋ saŋgu tu Pômdau Yisu ndê ŋaê-ŋga, magoc Ŋalau Dabuŋ sip meŋ pi ŋac si daŋ dom. Tu dinaŋ-ŋga dec Pita lu Jon sêteŋ mbec pi ŋac.

17 Sêteŋ mbec su ma sêkêŋ amba sac ŋac, goc Ŋalau Dabuŋ meŋ gêm ŋac ahuc.

18 Saimon gêlic bu têŋ ndoc aposel lu sêkêŋ amba sac lau dau, naŋ Ŋalau Dabuŋ meŋ pi ŋac, dec gauc gêm bu nemlhi ŋaclai dau yêc iŋlu.

19 Iŋ ndac iŋlu bocdec bu, "Akêŋ ŋaclai dinaŋ lom aö. Ma bocdinaŋ asa naŋ bu wakêŋ amaŋ sac iŋ, naŋ oc kôc Ŋalau Dabuŋ."

20 Magoc Pita ô yom ma sôm, "Bocke? Am gauc gêm bu nemlhi Anötö ndê mwasiŋ ŋa mone, a? Am oc niŋam, ti nem mone hoŋ!

21 Am wêkaiŋ gweleŋ dindec whiŋ yac dom. Ŋahu bu gauc naŋ yêc am nem ŋalôm, naŋ Anötö gêlic bu solop dom.

22 Kac nem ŋalôm kwi ma hu mêtê sac dinaŋ siŋ. Ma teŋ mbec têŋ Pômdau bu suc am nem giso kwi pi gauc sac naŋ yêc nem ŋalôm.

23 Aö galic su bu am gêm lêmuŋ Anötö ndê ŋaclai e am ŋalôm gêli sa, ma sac ŋa-ŋaclai sô am dôŋ ŋapaŋ."

24 Saimon ŋgô Pita ndê yom dinaŋ, goc sôm, "Gitôm bu am teŋ mbec têŋ Pômdau tu aö-ŋga, ma bocdinaŋ gêŋ naŋ am sôm yom pi, naŋ oc tap aö sa dom."

25 Pita lu Jon sêhoc Pômdau ndê yom asê ti sem mêtê lau su, goc sêlhö bu sêmbu sêtêŋ Jerusalem sêndi. Ma yêc seŋ ŋasawa, naŋ sêsôm ŋawaê ŋayham asê yêc malac daêsam naŋ sêyêc gameŋ Samaria-ŋga.

Pilip lu ŋgac Itiopia-ŋga

26 Têŋ ndoc dinaŋ Pômdau kêkiŋ ndê aŋela daŋ têŋ Pilip gi, ma sôm têŋ iŋ bu, "Êmasaŋ daôm, goc sa ndi ma êmsêlêŋ êmkuc seŋ akêŋ Jerusalem naŋ sip têŋ malac Gasa, seŋ naŋ gic gameŋ sawa kic."

27 Bocdinaŋ Pilip tisa ma kêsêlêŋ gi. Ma yêc seŋ dinaŋ iŋ tap ŋgac Itiopia-ŋga daŋ sa, naŋ bêc ŋatô su mbo Jerusalem bu lic om, ma bu mbu têŋ ndê gameŋ ndi. Iŋ ŋgac tiwaê naŋ yob lau Itiopia-ŋga si Kwin Kandis ndê awa hoŋ, naŋ muŋ-ŋga sêsip iŋ ndê ŋamatu sa.*

28 Têŋ ndoc Pilip tap iŋ sa yêc seŋ, naŋ ŋgac dau ndöc ndê kaleta, ma sam propet Aisaya ndê buku.

29 Dec Ŋalau Dabuŋ sôm têŋ Pilip, "Am tigasuc kaleta ma êmkuc ŋgac dindê."

30 Goc Pilip kêti têŋ kaleta gi ma ŋgô bu ŋgac dau sam propet Aisaya ndê yom asê. Dec Pilip ndac iŋ, "Am sam yom dinaŋ ma kêyalê ŋahu, me mba?"

* **8:27:** Muŋ-ŋga lau si gêbôm daŋ yêc bu lauŋgac akiŋ naŋ sêyob Kiŋ si andu me wapa me lauwhê, naŋ sêsip ŋac ŋamatu sa. Lauŋgac kaiŋ dinaŋ sêsam yêc Yom Inglis bu 'Eunuch' (Yunok).

31 Ma iŋ sôm, “Ŋamalac daŋ bu whê sa têŋ
aö dom, dec oc waŋyalê bocke?” Ma iŋ ndac
Pilip bu pi kaleta ma ndöc whiŋ iŋ.
32 Iŋ ŋgô bu ŋgac dau sam Aisaya ndê yom
bocdec bu:
Ŋac sêwê iŋ bu sêndic iŋ ndu gitôm domba.
Ma iŋ gêm dau dôŋ tôm domba naŋ
sêŋgapiŋ ŋamliclhu, magoc taŋ dom.
33 Ŋac sêŋgwiniŋ iŋ, ma sêmatôc iŋ ndê yom
gi solop dom.
Ŋac sic iŋ ndu, ma bocdinaŋ iŋ ndê wakuc
mba. *[Ais 53:7-8]*
34 Ma ŋgac dau ndac Pilip, “Gitôm bu am
whê sa têŋ aö bu propet sôm yom dinaŋ pi
iŋ dau, me pi ŋamalac daŋ?”
35 Goc Pilip whê yom hoŋ sa têŋ iŋ, gic
hu yêc Aisaya ndê yom dinaŋ e sôm ŋawaê
ŋayham pi Yisu têŋ iŋ. Ma ŋgac dau kêŋ whiŋ
Yisu.
36-37 Ŋac si e sêhôc asê bu daŋ poc seŋ
ŋamakê. Ma ŋgac dau sôm, “Lic bu dê poc.
Gitôm bu aö waliŋ busaŋgu, me mba?”
38 Goc iŋ sôm têŋ ŋgac naŋ gêm gôliŋ kaleta
bu kêŋ kaleta lhac. Ma iŋlu Pilip sêsip bu si
ma Pilip kêku iŋ.
39 Têŋ ndoc naŋ sêpi akêŋ bu sêmeŋ, naŋ
Pômdau ndê Ŋalau kôc Pilip su sep tigeŋ. Ma
ŋgac dau gêlic iŋ tiyham dom, magoc kölhö
ti atac ŋayham gi.
40 Ma Ŋalau kôc Pilip sa gi kêŋ iŋ mbo
malac Asotas. Ma iŋ kêsêlêŋ golom-golom
malac, ma sôm ŋawaê ŋayham asê e hôc asê
malac Sisaria.

9

Pômdau gêm Saul kwi

1 Têŋ ŋasawa dinaŋ Saul kêŋ kisa lau sêkêŋ
whiŋ Pômdau-ŋga ŋapaŋ. Iŋ sôm ŋaŋga bu iŋ
oc kôm ŋac ŋayom ma ndic ŋac ndu. Iŋ têŋ
dabuŋsiga ŋamata-ŋga gi,
2 ma ndac iŋ bu to bapia puc iŋ dôŋ-ŋga,
bu tôc têŋ lau bata naŋ sêyob lau Israel si
lôm wê-ŋga yêc malac Damaskas. Bapia dau
kêŋ ŋaclai têŋ Saul bu kôc lauŋgac ti lauwhê
Damaskas-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, naŋ
dôŋ, ma wê ŋac sa sêtêŋ Jerusalem sêndi bu
sêmatôc ŋac.
3 Iŋ kôc bapia dau su ma kêsêlêŋ e gi kêpiŋ
Damaskas. Ma ŋagahô ŋambwa ŋawê atu daŋ
akêŋ undambê meŋ pô gameŋ naŋ iŋ mbo.
4 Iŋ peŋ sip nom ma ŋgô awha daŋ ta iŋ
bocdec bu, “Saul, Saul, tu sake-ŋga am kêŋ
kisa aö?”
5 Goc Saul ô yom ma ndac, “O ŋadau, am
asa?” Ma awha dau sôm, “Aö Yisu dauŋ, dec
am kêŋ kisa.
6 Am tisa ma sôc malac atu dê ndi. Ma
gêŋ bocke naŋ aö tac whiŋ bu am kôm-ŋga,
naŋ aö oc waŋkiŋ lau bu sêwhê sa têŋ am yêc
dindê.”
7 Lau naŋ sêmbo seŋ sêwhiŋ Saul, naŋ
sêlhac ti sem dau dôŋ. Ŋac sêŋgô ŋakêcsia
dau, magoc sêlic ŋamalac daŋ dom.
8 Têŋ ndoc Saul tisa kalhac, naŋ kac tandô
sa magoc gitôm dom bu lic gameŋ. Bocdi-
naŋ lau dinaŋ sêkêm iŋ sip amba, ma sêwê
iŋ sêsôc malac Damaskas si.
9 Gitôm bêc tö iŋ mbo tapec, ma gêŋ ti nôm
gêŋ daŋ dom.
10 Ŋgac kêŋ whiŋ Yisu-ŋga daŋ mbo
Damaskas, naŋ ndê ŋaê Ananias. Ma
Pômdau hoc dau asê têŋ iŋ ŋa mbê, ma ta
iŋ bu, “Ananias!” Ma iŋ ô yom ma sôm, “Aêc
Pômdau, bocke?”
11 Goc Pômdau sôm têŋ iŋ, “Am sa seŋ naŋ
sêsam bu Seŋ Solop ma têŋ Judas ndê andu
ndi, ma am oc tap ŋgac daŋ sa, naŋ ndê ŋaê
Saul akêŋ malac Tasis. Ŋgac dau teŋ mbec
mbo dinaŋ.
12 Aö gatôc têŋ iŋ su ŋa mbê bu ŋamalac daŋ
ŋaê Ananias oc têŋ iŋ ndi, kêŋ amba sac iŋ,
ma kôm iŋ tandô po asê tiyham.”
13 Ananias ŋgô yom dinaŋ ma sôm,
“Pômdau. Aö gaŋgô ŋgac dinaŋ ŋawaê su.
Iŋ ŋgac naŋ kêŋ ŋawapac atu têŋ am nem lau
dabuŋ naŋ sêmbo Jerusalem.
14 Ma dabuŋsiga atu-tu sêkêŋ ŋaclai têŋ iŋ
bu têŋ malac dindec meŋ, ma kôc lau naŋ
sêtoc am nem ŋaê sa, naŋ dôŋ.”
15 Magoc Pômdau ô Ananias ndê yom ma
sôm, “Am ndi, ma hêgo daôm dom! Aö
kayaliŋ ŋgac dau sa su, bu hoc yom asê pi
aneŋ ŋaê têŋ lau gameŋ apa-ŋga ti ŋac si kiŋ,
ma têŋ lau Israel-ŋga sêwhiŋ.
16 Ma ŋawapac ti ŋandê naŋ iŋ oc hôc tu
aneŋ ŋaê-ŋga, naŋ aö oc watôc têŋ iŋ.”
17 Goc Ananias têŋ andu dau gi. Iŋ sôc
gi, goc kêŋ amba sac Saul ma sôm, “Aneŋ
asidôwa Saul. Pômdau Yisu naŋ hoc dau asê
têŋ am yêc seŋ têŋ malac dindec, naŋ kêkiŋ
aö gatêŋ am gameŋ. Iŋ kêkiŋ aö bu wakôm
nem tanôm po asê, ma bu Ŋalau Dabuŋ nem
am ahuc.”
18 Ma ŋagahô gêŋ gitôm i ŋagala peŋ akêŋ
Saul tandô, ma iŋ gêlic gameŋ tiyham. Iŋ
tisa ma Ananias kêku iŋ.
19 Ma tiŋambu iŋ gêŋ gêŋ e hôc iŋ dôŋ.

Saul gêm mêtê mbo Damaskas

Saul mbo Damaskas whiŋ lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga gitôm bêc ŋatô.
20 Ma têŋ têm dau dinaŋ iŋ gic hu gêm mêtê
lau yêc lau Israel si lôm wê-ŋga, ma hoc asê
têŋ ŋac bu Yisu iŋ Anötö Atu.
21 Ma lau hoŋ naŋ sêŋgô iŋ ndê yom, naŋ
sêhêdaê ma sêndac dandi, “Ŋgac naŋ kêŋ kisa
lau Jerusalem-ŋga naŋ sêtoc Yisu ndê ŋaê sa,
iŋ ŋgac dau dindec me? Ma iŋ têŋ yac mba
malac dec meŋ, bu kôc lau sêkêŋ whiŋ Yisu-
ŋ ga dôŋ ma wê ŋac sêtêŋ dabuŋsiga atu-tu
sêndi bu sêmatôc ŋac.”

22 Tigeŋ Saul sôm yom ŋaŋga ma iŋ ndê
ŋaclai kêsôwec. Iŋ tôc asê têŋ lau Israel-ŋga
naŋ sêndöc Damaskas, bu yom andô, Yisu iŋ
lau Israel si Mesaya dau. Ma lau naŋ sêkêŋ
whiŋ Yisu dom, naŋ sêtôm dom bu sêô iŋ
ndê yom.
23 Saul mbo malac Damaskas e bêc daêsam
giŋga su, ma lau Israel-ŋga ŋatô sêkic yom bu
sêŋsalê lêŋ bu sêndic iŋ ndu.
24 Ma Saul ŋgô yom dau ŋawaê. Tôm acsalô
ti ôbwêc ŋac sêkêŋ lau sêtip gatam malac-ŋga
ŋapep bu sêkôc iŋ dôŋ ma sêndic iŋ ndu.
25 Magoc lau naŋ s êlhac sêwhiŋ Saul ti
sêŋkuc iŋ, naŋ sem iŋ sa bu lhö ndi. Têŋ
ôbwêc daŋ sêkêŋ iŋ sip sambec atu daŋ, ma
sêŋwhaŋ iŋ sip akêŋ gatam sauŋ daŋ yêc
malac dau ŋatuŋbôm e gi sip nom ma kölhö
gi.

Saul mbo Jerusalem

26 Tiŋambu Saul mbu têŋ Jerusalem gi, ma
gauc gêm bu mbo whiŋ lau sêkêŋ whiŋ Yisu-
ŋga naŋ sêmbo dinaŋ. Magoc ŋac sêkêŋ whiŋ
dom bu iŋ gêm dau kwi su ma kêŋ whiŋ Yisu,
dec ŋac hoŋ sêtöc iŋ.
27 Magoc Banabas wê iŋ sôc gi kalhac
aposel aŋgô-ŋga. Ma iŋ whê sa bu Pômdau
hoc dau asê ma sôm yom têŋ Saul yêc seŋ,
ma tiŋambu iŋ kalhac ŋaŋga ma gêm mêtê pi
Yisu ti atac pa su yêc malac Damaskas.
28 Banabas ndê yom gêm malô lau
Jerusalem-ŋga si ŋalôm, dec Saul mbo whiŋ
ŋac, ma sôc sa yêc lhu, ma hoc yom asê pi
Pômdau Yisu ti atac pa su eŋ.
29 Iŋ sôm yom whiŋ lau Israel-ŋga ŋatô naŋ
sêsôm awha Grik, ma kêsahê bu whê ŋac si
gauc sa pi Yisu. Magoc ŋac sêtec iŋ ndê yom,
ma bu sêndic iŋ ndu.
30 Yom dau ŋawaê tap lau sêkêŋ whiŋ-ŋga
sa, dec sêkôc iŋ whiŋ ŋac sêsip malac Sisaria
si, ma sêŋkiŋ iŋ têŋ malac Tasis gi.
31 Têŋ ŋasawa dinaŋ lau sêhu si kisa têŋ
lau sêkêŋ whiŋ-ŋga siŋ. Ma lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga yêc gameŋ Judia ti Galili ma Samaria-
ŋga sêndöc ti yom malô. Anötö kêŋ Ŋalau
Dabuŋ bu puc ŋac dôŋ ma nem ŋac sa. Ma
sêsôc Pômdau ŋapu ti sêtoc iŋ sa, ma ŋac si toŋ
kêsôwec tiatu ŋapaŋ.

Pita kôm ŋgac bôliŋ daŋ ŋayham sa

32 Têŋ têm dinaŋ Pita kêsêlêŋ golom-golom
malac ma gêm mêtê lau. Têŋ bêc daŋ iŋ sôc
malac Lida gi, bu ndic lau sêkêŋ whiŋ Yisu-
ŋga kêsi.
33 Yêc malac dau iŋ tap ŋgac daŋ ŋaê Ae-
nias sa. Iŋ ŋgac bôliŋ ma yêc mbô ŋapaŋ
gitôm yala 8 su.
34 Ma Pita sôm têŋ iŋ, "Aenias. Yisu Kilisi
kôm am ŋayham sa. Tisa ma tip nem mbô sa."
Ma ŋagahô Aenias tisa kalhac.
35 Ma têŋ ndoc lau naŋ sêndöc malac Lida
ti malac Saron sêlic bu iŋ ŋayham sa, dec
ŋac hoŋ sem si ŋalôm kwi ma sêkêŋ whiŋ
Pômdau.

Pita uŋ awhê batê daŋ sa

36 Têŋ têm dinaŋ awhê kêŋ whiŋ-ŋga daŋ
ndöc malac Jopa. Iŋ ndê ŋaê Tabita, naŋ
yêc lau Grik awha bu Dokas. Iŋ awhê naŋ
kôm mêtê ŋayham-ŋayham, ma gêm lau ŋalôm
sawa sa ŋalêŋ daêsam.
37 Magoc Dokas tap gêmbac atu sa e iŋ
mbac ndu. Goc lau sêŋgwasiŋ iŋ ndê ŋamlaŋ
ma sêkêŋ yêc andu ŋalôm ŋahô-ŋga daŋ.
38 Malac Jopa dau yêc kêpiŋ malac Lida,
ma têŋ têm lau sêkêŋ whiŋ-ŋga yêc malac
Jopa sêŋgô bu Pita mbo Lida, naŋ sêŋkiŋ ŋgac
lu sêtêŋ iŋ si, ma sêteŋ iŋ ŋaŋga bu mbu têŋ
Jopa whiŋ iŋlu ndi.
39 Pita whiŋ iŋlu gi e hôc asê Jopa, ma sêwê
iŋ pi andu ŋalôm ŋahô-ŋga dinaŋ gi. Lauwhê
sawa daêsam sêmbo ti sêtaŋ Dokas. Ŋac
sêŋgihi Pita ahuc ma sêtôc ŋakwê bambaliŋ
ti ŋakwê ŋatô naŋ Dokas kêmasaŋ têŋ ndoc iŋ
mbo tali, naŋ têŋ Pita.
40 Goc iŋ kêŋ ŋac hoŋ sêsa awê si, ma pôŋ
haduc ma teŋ mbec. Iŋ kac dau kwi bu lic
awhê batê dinaŋ, ma sôm, "Tabita, am tisa!"
Ma awhê dau tali sa e gêlic Pita, ma yêc dau
sa meŋ ndöc.
41 Goc Pita kêm iŋ sip amba ma keŋ iŋ sa
kalhac. Ma iŋ mbwêc lauwhê sawa dinaŋ ti
lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô sêsôc sêmeŋ, ma tôc
têŋ ŋac bu awhê dau mbo tali tiyham.
42 Ma gêŋ dau ŋawaê tiapa yêc malac Jopa,
e lau daêsam sêkêŋ whiŋ Pômdau.
43 Ma Pita mbo Jopa bêc ŋatô, whiŋ ŋgac
daŋ ŋaê Saimon. Iŋ ŋgac kôm gweleŋ
kêmasaŋ bôc ŋamlic-ŋga.

10

Anötö kêkiŋ aŋela daŋ têŋ Konelias

1 Yêc malac Sisaria ŋgac daŋ mbo, naŋ ndê
ŋaê Konelias. Iŋ ŋgac bata siŋ-ŋga naŋ yob
lau siŋ-ŋga toŋ daŋ yêc lau siŋ Rom-ŋga si
toŋ atu naŋ sêsam bu Itali Ŋatoŋ.*
2 Iŋ ti ndê gôlôwac hoŋ sêtoc Anötö sa ma
sêsôc iŋ ŋapu ŋapep. Iŋ teŋ mbec têŋ Anötö
tôm bêc hoŋ, ma kêŋ ndê awa daêsam bu
nem lau Israel-ŋga naŋ sêpônda dau, naŋ sa.
3 Têŋ bêc daŋ, acgatu gitôm 3 kilok telha-
ŋga, naŋ Anötö tôc gêŋ ŋagatu daŋ têŋ iŋ. Iŋ
gatu gêlic Anötö ndê aŋela daŋ têŋ iŋ meŋ
ma ta iŋ bu, "Konelias!"

* **10:1:** Lau Rom-ŋga si ŋgac bata naŋ yob lau siŋ-ŋga gitôm 100, naŋ sêsam yêc Yom Inglis bu 'Centurion' (Senturion). Konelias iŋ senturion daŋ. Lau siŋ-ŋga gitôm 600 sêmbo Itali Ŋatoŋ ŋalôm, ma sêsam toŋ atu gitôm Itali Ŋatoŋ yêc Yom Inglis bu 'Regiment.' Ma ŋac sêkêŋ Regiment ŋatoŋ 10 sêpitigeŋ sêti toŋ atu, naŋ sêsam bu 'Legion' (lau siŋ-ŋga gitôm 6,000).

4 Goc Konelias tahê iŋ ti töc dau atu, ma
ndac, “Pômdau, bocke?” Ma aŋela dau sôm,
“Mbec hoŋ naŋ am teŋ, ti mwasiŋ naŋ am
kêŋ têŋ lau ŋalôm sawa, naŋ Anötö gêlic
gitôm da ŋayham naŋ iŋ gauc gêm ŋapaŋ.
5 Kwahic dec iŋ kêŋ yom têŋ am bocdec
bu. Êmkiŋ lau ŋatô sêtêŋ malac Jopa sêndi,
bu sêkôc ŋgac daŋ ŋaê Saimon mbu têŋ am
meŋ. Ŋgac dau ndê ŋaê daŋ sêsam bu Pita.
6 Iŋ mbo whiŋ iŋ ndê wakaŋgac daŋ ŋaê
Saimon, naŋ kôm gweleŋ bôc ŋamlic-ŋga, ma
iŋ ndê andu kalhac gwêc dali.”
7 Aŋela sôm yom dau pacndê su, goc hu iŋ
siŋ. Dec Konelias ta iŋ ndê ŋgac akiŋ lu ma
iŋ ndê ŋgac siŋ-ŋga daŋ sêmeŋ. Ŋgac siŋ-ŋga
dau gêm iŋ sa tôm bêc hoŋ, ma iŋ toc Anötö
sa.
8 Konelias gic miŋ têŋ ŋac pi yom hoŋ naŋ
aŋela sôm têŋ iŋ, goc kêkiŋ ŋac sêtêŋ malac
Jopa si.

Pita gêlic gêŋ ŋagatu daŋ

9 Galaŋsê ŋac sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ ma têŋ ac
kalhac lhu, naŋ sêsuŋ sa malac atu Jopa. Têŋ
têm dinaŋ, Pita pi andu gi bu teŋ mbec.
10 Iŋ mbo e gêŋ yô iŋ dec tac whiŋ bu neŋ
gêŋ. Lau sêmasaŋ iŋ ndê gêŋ sêmbo, ma Pita
gatu kaiŋ daŋ sa.
11 Iŋ gêlic undambê kac sa, ma gêŋ gitôm
po atu daŋ naŋ sêsô wac sip ŋakêcsu hale,
naŋ sêŋwhaŋ sip nom meŋ yêc iŋ aŋgô-ŋga.
12 Ma iŋ gêlic bôc tidau-tidau ma gêŋ naŋ
sêŋsêlêŋ ŋa ŋatac pu-ŋga, ti mbac lôlôc-ŋga
sêmbo po dau ŋalôm.
13 Goc awha daŋ sôm têŋ iŋ bocdec bu,
“Pita, tisa ndic ma neŋ.”
14 Magoc iŋ ô yom ma sôm, “Pômdau, mba
andô! Moses ndê yomsu gic yao gêŋ dau ma
sôm bu iŋ gêŋ ŋadômbwi, ma bocdinaŋ aö
whaŋsuŋ gêm gauc sambuc.”
15 Dec awha dau sôm tiyham, “Anötö bu
sôm bu gêŋ daŋ iŋ ŋawasi, dec am sôm bu gêŋ
ŋadômbwi dom.”
16 Gêŋ hoŋ dinaŋ hôc asê iŋ tidim tö su, goc
po dau pi undambê gi tiyham.
17 Têŋ ndoc dinaŋ Pita ndê gauc sa bu iŋ
gêlic gêŋ ŋagatu daŋ, goc iŋ ndöc ma kôc gauc
pi gêŋ dau ŋahu. Têŋ ndoc dinaŋ, lau naŋ
Konelias kêkiŋ, naŋ sêtap Saimon ndê andu
sa, ma sêlhac andu dau ŋagatam.
18 M a sêta yom ma sêndac bu Saimon naŋ
sêsam bu Pita, naŋ mbo andu dau, me mba.
19 Pita hê gauc pi gêŋ naŋ iŋ gatu gêlic naŋ
mbo, ma Ŋalau Dabuŋ sôm têŋ iŋ, “Saimon,
lau tö sêŋsalê am.
20 Tisa ma sip nom ndi, ma whiŋ ŋac ndi.
Hêgo daôm bu ŋac lau gameŋ apa-ŋga lec
dom, bu aö dauŋ kakiŋ ŋac sêmeŋ.”
21 Goc Pita sip gi ma sôm têŋ lau dinaŋ,
“Ŋamalac naŋ mac aŋsalê ambo, naŋ aö dauŋ
dec. Mac ameŋ tu sake-ŋga?”
22 Ma ŋac sêsôm, “Ŋgac bata siŋ-ŋga
Konelias kêkiŋ yac ameŋ. Iŋ ŋgac gitêŋ toc
Anötö sa-ŋga, ma lau Israel-ŋga hoŋ naŋ
sêmbo malac Sisaria, naŋ sêlic iŋ ŋayham.
Aŋela dabuŋ daŋ sôm têŋ iŋ bu êŋgalêm am
sa têŋ iŋ ndê andu ndi, bu am sôm yom ŋatô
têŋ iŋ.”
23 Pita ŋgô ŋac si yom dinaŋ su, goc kôc
ŋac sêsôc andu dau si bu sêmbo sêwhiŋ iŋ têŋ
ôbwêc dinaŋ.

Pita gêm mêtê têŋ Konelias ti ndê lau

Têŋ galaŋsê Pita ti akêŋ malac Jopa whiŋ
lau dau, ma lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô akêŋ
Jopa sêwhiŋ ŋac si.
24 Bêc daŋ tiyham sêhôc asê Sisaria.
Konelias kêŋ bata ŋac, dec mbwêc iŋ ndê
dawai ti ndê silip hoŋ sêkac sa sêpitigeŋ.
25 Têŋ ndoc Pita bu sôc iŋ ndê andu ndi,
naŋ Konelias têŋ iŋ gi, ma hu dau yêc iŋ
gahi-ŋga bu toc iŋ sa.
26 Magoc Pita sôm, “Am kôm bocdinaŋ
dom! Tisa, bu aö dauŋ ŋamalac ŋambwa.”
27 Iŋlu sem yomgalôm ma sêsôc andu dau
si, ma Pita gêlic lau toŋ atu sêndöc andu
ŋalôm.
28 Dec iŋ sôm têŋ ŋac, “Mac aŋyalê bu yac
lau Israel-ŋga mba yomsu gic yao yac bu
andic ahê lau naŋ lau Israel dom, ma ati
ŋacleŋ ŋac d om. Tigeŋ Anötö tôc asê têŋ aö
bu wapu ŋamalac daŋ bu ŋadômbwi me sac
dom.
29 Bocdinaŋ têŋ ndoc mac aŋkiŋ lau bu
sêŋgalêm aö sa, naŋ aö gasôm yom daŋ dom,
ma gawhiŋ ŋac gameŋ. Ma kwahic dec,
gitôm bu mac asôm asê têŋ aö, ŋahu bocke
dec mac aŋgalêm aö sa gameŋ?”
30 Goc Konelias ô yom ma sôm, “Bêc hale
su, aö gambo andu ti gateŋ mbec têŋ acgatu
gitôm kwahic dec-ŋga, têŋ 3 kilok telha-ŋga.
Ma ŋagahô ŋamalac daŋ ti ŋakwê ŋawasi atu
hôc asê kalhac aö aŋôŋ-ŋga.
31 Ma iŋ sôm têŋ aö bu, ‘Konelias, Anötö
ŋgô am nem mbec, ma gauc gêm mwasiŋ
naŋ am kêŋ têŋ lau ŋalôm sawa.
32 Kwahic dec êmkiŋ lau ŋatô sêtêŋ malac
Jopa sêndi, ma sêkôc ŋgac daŋ ŋaê Saimon
naŋ sêsam bu Pita, naŋ meŋ. Iŋ ti ŋacleŋ
iŋ ndê wakaŋgac ŋaê Saimon ma ndöc whiŋ
iŋ. Ŋgac kêmasaŋ bôc ŋamlic-ŋga dinaŋ ndê
andu kalhac gwêc ŋadali.’
33 Aö gaŋgô su, goc ŋagahô kakiŋ lau ŋatô
sêtêŋ am sêloc, ma ŋayham bu am mweŋ su.
Kwahic dec yac hoŋ dambo Anötö aŋgô-ŋga,
ma yac bu aŋgô yom bocke naŋ Pômdau gic
atu am bu sôm têŋ yac.”
34 Goc Pita gic hu yom ma sôm, “Kwahic
dec aö kayalê pi ŋandô bu Anötö toc lau toŋ
daŋ sa, hôc gêlêc toŋ ŋatô su dom.
35 Yomandô! Lau akêŋ lau ŋatoŋ nom-ŋga
hoŋ naŋ sêtöc iŋ ma sêkôm mêtê ŋayham ma
solop, naŋ iŋ oc kôc ŋac sa.

36 Anötö kêŋ ndê ŋawaê ŋayham têŋ lau
Israel, ma yom dau hêganôŋ Yisu Kilisi, naŋ
ti lau Israel ma lau gameŋ apa-ŋga hoŋ si
Pômdau, ma whê lêŋ naŋ datap yom malô sa
tu iŋ-ŋga, naŋ sa. Mac aŋgô ŋawaê dau su.
37 Mac aŋyalê gêŋ hoŋ naŋ hôc asê gameŋ
Judia-ŋga, têŋ ndoc Jon gêm mêtê ma kêku
lau mbo Galili e meŋ têŋ dec.
38 Anötö kêŋ iŋ ndê ŋaclai atu ti Ŋalau
Dabuŋ gêm Yisu Nasaret-ŋga ahuc, dec
kêyaliŋ iŋ sa tu kôm gweleŋ-ŋga. Ma Anötö
whiŋ iŋ, dec iŋ gêm lau sa yêc gameŋ
daêsam, ma kôm lau hoŋ naŋ Sadaŋ ndê
ŋaclai kêgwiniŋ ŋac dôŋ, naŋ ŋayham sa tiy-
ham.
39 Yac ambo awhiŋ iŋ, ma alic gêŋ hoŋ
naŋ iŋ kôm yêc lau Israel si gameŋ ma yêc
Jerusalem. Ŋac sic iŋ ndu pi a,
40 magoc têŋ bêc titö-ŋga Anötö uŋ iŋ sa
akêŋ lau batê-ŋga, ma kôm bu lau daêsam
sêlic iŋ.
41 Lau hoŋ sêlic iŋ dom, magoc yac lau naŋ
aŋ ti anôm gêŋ awhiŋ Yisu têŋ ndoc iŋ tisa
ma mbo whiŋ yac tiyham, naŋ Anötö kêyaliŋ
yac sa bu ahoc iŋ ndê tisa ŋawaê asê.
42 Ma Anötö gic atu yac bu anem mêtê lau,
ma bu ahoc yom asê bu iŋ kêyaliŋ Yisu dau
sa su, bu êŋsahê lau tali ti lau batê hoŋ têŋ
bêc ŋambu-ŋga.
43 Ma propet akwa hoŋ bocdinaŋ sêhoc
yom asê pi iŋ. Ŋac sêto bu lau hoŋ naŋ sêkêŋ
whiŋ iŋ, naŋ Anötö oc suc ŋac si sac kwi tu
iŋ ndê ŋaê-ŋga."
44 Pita sôm yom dau mbo, ma Ŋalau Dabuŋ
gêm lau hoŋ naŋ sêŋgô iŋ ndê yom, naŋ
ahuc.
45 Ma lau Israel-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu
ma sêmbo sêwhiŋ Pita, naŋ sêhêdaê ŋandô
bu sêlic Anötö kêmwasiŋ lau naŋ sêmbo lau
Israel si toŋ dom, naŋ ŋa Ŋalau Dabuŋ.
46 Bu ŋac sêŋgô ŋac lau dau sêsôm yom
awha wakuc-ŋga ti sêmpiŋ Anötö, tôm Ŋalau
Dabuŋ hôc ŋac awha sa. Dec Pita sôm têŋ lau
Israel-ŋga dinaŋ,
47 "Anötö kêŋ Ŋalau Dabuŋ têŋ lau gameŋ
apa-ŋga dindec tôm iŋ kêŋ têŋ yac lau Israel-
ŋga. Bocdinaŋ ŋayham bu ŋac sêliŋ busaŋgu."
48 Goc iŋ kêŋ yatu bu sêŋku ŋac tu Yisu
Kilisi ndê ŋaê-ŋga. Ma tinambu lau dinaŋ
sêndac Pita bu mbo whiŋ ŋac tôm bêc ŋatô.

11

Pita gic miŋ lau gameŋ apa-ŋga si yom têŋ lau Jerusalem-ŋga

1 Lau aposel ti lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga
naŋ sêmbo gameŋ Judia-ŋga, naŋ sêŋgô
ŋawaê bu lau naŋ Israel dom, naŋ sêkôc
Anötö ndê yom sa sêwhiŋ.
2 Magoc têŋ ndoc Pita hu Sisaria siŋ ma
mbu têŋ Jerusalem gi, naŋ lau ŋatô sêsôm iŋ.
Ŋac lau Israel-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Pômdau,
ma sêsap lau Israel-ŋga si sakiŋ akwa ma
pwac sêsê ŋamlic ŋatô su-ŋga dôŋ. Ma ŋac
sêsôm Pita bocdec bu,
3 "Bocke am sôc lau naŋ sêŋkuc yac neŋ
mêtê dasê ŋamlic-ŋga dom, naŋ si andu, ma
gêŋ gêŋ whiŋ ŋac?"
4 Dec Pita gic hu whê sa timala têŋ ŋac, gêŋ
hoŋ naŋ hôc asê iŋ, ma sôm,
5 "Têŋ bêc daŋ aö gateŋ mbec gambo
malac Jopa, e gatuŋ kaiŋ daŋ sa ma galic gêŋ
ŋagatu daŋ. Galic gêŋ gitôm po atu daŋ, naŋ
sêsô wac sip ŋakêcsu hale, ma sêŋwhaŋ sip
akêŋ undambê têŋ aö meŋ.
6 Aö gatôc gwaniŋ ma galic bôc nom-
ŋga tidau-tidau, bôc saleŋ-ŋga ti gêŋ naŋ
sêŋsêlêŋ ŋa ŋatac pu-ŋga, ma mbac lôlôc-ŋga.
7 Dinaŋ su, goc gaŋgô awha daŋ sôm têŋ aö
bocdec bu, 'Pita! Tisa ndic ma neŋ.'
8 Magoc aö gaô yom ma gasôm, 'Pômdau,
mba andô! Moses ndê yomsu gic yao gêŋ
dau ma sôm bu iŋ gêŋ ŋadômbwi, ma aö
whaŋsuŋ gêm gauc sambuc.'
9 Ma awha dau sa akêŋ undambê tiyham
ma sôm, 'Anötö bu sôm bu gêŋ daŋ iŋ gêŋ
ŋawasi, dec am sôm bu ŋadômbwi dom.'
10 Gêŋ hoŋ dinaŋ hôc asê aö tidim tö su,
goc Pômdau kôc mbu pi undambê gi tiyham.
11 Ma têŋ ndoc dinaŋ lauŋgac tö sêhôc asê
andu naŋ aö gambo. Ŋamalac daŋ kêkiŋ ŋac
sêtêŋ aö sêmeŋ akêŋ malac Sisaria.
12 Ŋalau Dabuŋ sôm têŋ aö bu wahêgo
dauŋ tu ŋac lau gameŋ apa-ŋga lec dom, ma
kac aö bu wawhiŋ ŋac wandi, dec aö gawhiŋ
ŋac ga. Ma asidôwai 6 akêŋ Jopa sêwhiŋ yac
si. Yac ahôc asê ma asôc ŋamalac dau ndê
andu a.
13 Ma iŋ gic miŋ têŋ yac bu aŋela daŋ hoc
dau asê têŋ iŋ yêc ndê andu, ma sôm yom têŋ
iŋ bocdec bu, 'Êmkiŋ lau sêtêŋ malac Jopa
sêndi ma sêkôc Saimon naŋ sêsam bu Pita,
naŋ meŋ.
14 Iŋ oc whê yom sa têŋ mac, pi lêŋ naŋ am
ti nem lau hoŋ atap Anötö ndê mwasiŋ nem
mac si ambo tamli ŋapaŋ-ŋga sa.'
15 "Bocdinaŋ aö gac hu bu wasôm yom têŋ
ŋac, ma têŋ ndoc dau dinaŋ Ŋalau Dabuŋ
gêm ŋac ahuc tôm iŋ meŋ pi yac têŋ ŋamata-
ŋga.
16 Ma têŋ dinaŋ aö gauc gêm Pômdau ndê
yom bocdec bu, 'Jon kêku lau ŋa bu, tigeŋ
Anötö oc êŋku mac ŋa Ŋalau Dabuŋ.'
17 Lau dinaŋ sêkêŋ whiŋ Pômdau Yisu Kil-
isi tôm yac lau Israel-ŋga dakêŋ whiŋ, ma
bocdinaŋ dec Anötö kêmwasiŋ ŋac ŋa Ŋalau
Dabuŋ tôm iŋ kôm têŋ yac. Anötö dau ndê
lêŋ dinaŋ, ma aö asa dec bu walhac ahuc?"
18 Lau Israel-ŋga dau sêŋgô Pita ndê yom
dinaŋ e ŋac si yom mba, ma sêmpiŋ Anötö
ma sêsôm, "Kwahic dec yac taŋyalê bu lau
hoŋ naŋ sem dau kwi, naŋ oc sêtap Anötö
ndê mwasiŋ sêndöc tali ŋapaŋ-ŋga sa. Yac

lau Israel-ŋga, ma lau naŋ sêmbo Israel si toŋ
dom, naŋ sêwhiŋ."

Lau sêkêŋ whiŋ Yisu yêc malac Antiok

19 Têŋ ndoc lau Israel-ŋga sic Steven ndu,
naŋ sic hu sêkêŋ kisa lau sêkêŋ whiŋ-ŋga e
ŋac si daêsam sêhu Jerusalem siŋ ma sêlhö
têŋtêŋ. Ŋatô sêtêŋ gameŋ Pionisia-ŋga ti
nduc Saipras, ma ŋatô sêtêŋ malac Antiok
si. Yêc gameŋ bocke naŋ sêhôc asê, naŋ
sêhoc ŋawaê ŋayham asê, magoc sêsôm têŋ lau
Israel-ŋga tawasê.
20 Magoc lau ŋatô naŋ sêhu Jerusalem siŋ,
naŋ si malachu Sairin ma nduc Saipras,
naŋ sêtêŋ Antiok si, ma sic hu sêsôm ŋawaê
ŋayham pi Pômdau Yisu têŋ lau Grik sêwhiŋ
lau Israel-ŋga yêc malac dinaŋ.
21 Ma Pômdau gêm mbec gweleŋ dau e lau
daêsam ŋandô sem dau kwi ma sêkêŋ whiŋ
Pômdau.
22 Tiŋambu lau Jerusalem-ŋga naŋ sêkêŋ
whiŋ Yisu, naŋ sêŋgô gêŋ dau ŋawaê, dec
sêŋkiŋ Banabas têŋ Antiok gi.
23-24 Banabas iŋ ŋgac ŋayham naŋ Ŋalau
Dabuŋ gêm iŋ ahuc ma kêŋ whiŋ ŋaŋga. Têŋ
ndoc iŋ hôc asê Antiok, naŋ gêlic bu lau
daêsam sêtap Anötö ndê mwasiŋ sa ma sêkêŋ
whiŋ Yisu. Dec iŋ tac ŋayham atu, ma kêgilí
ŋac bu sêsap Pômdau dôŋ, ma sêkêŋ whiŋ iŋ
ti si ŋalôm sambuc. Ma têŋ ndoc dinaŋ lau
daêsam sêŋgô Banabas ndê yom ma sêkêŋ
whiŋ Pômdau.
25 Malô goc Banabas têŋ malac atu Tasis gi
ma kêsalê Saul.
26 Iŋ tap iŋ sa su, goc kôc iŋ sa, ma
iŋlu sêmbu sêtêŋ Antiok si. Ma iŋlu sêkôm
gweleŋ yêc gôlôwac dabuŋ ŋalôm, sêndôhôŋ
lau daêsam gitôm yala sambuc daŋ. Malac
Antiok ti malac ŋamata-ŋga naŋ lau sic hu
sêsam lau sêkêŋ whiŋ-ŋga bu Kilisi ndê lau.
27 Têŋ ŋasawa dinaŋ propet ŋatô akêŋ
Jerusalem sêsip Antiok si.
28 Ma Ŋalau Dabuŋ kac ŋac si ŋgac daŋ
ŋaê Agabus, dec tisa yêc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga
aŋgô-ŋga, ma hoc yom asê bu tiŋambu tôbôm
atu oc nem gameŋ naŋ lau Rom sem gôliŋ,
naŋ ahuc sambuc. (Ma iŋ ndê yom dau
ŋandô sa têŋ ndoc Klaudias ti kiŋ Rom-ŋga.)
29 Tu dinaŋ-ŋga lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu
sêkôc gauc pi lêŋ bu sênem asidôwai naŋ
sêndöc gameŋ Judia-ŋga, naŋ sa. Ŋac tigeŋ-
tigeŋ sic awa sa tôm Anötö kêmwasiŋ ŋac,
30 ma sêkêŋ têŋ Banabas lu Saul bu sêkôc
sa sêndi, ma sêkêŋ têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si
lau bata naŋ sêmbo Jerusalem.

12

Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêtap kisa atu sa

1 Têŋ ndoc dinaŋ Kiŋ †Herod gauc gêm
tidôŋ bu kêŋ kisa lau sêkêŋ whiŋ-ŋga, ma kôc
ŋac si lau ŋatô dôŋ.
2 Iŋ gic atu iŋ ndê lau siŋ, dec sic Jon ndê
dôwa Jems ndu ŋa bieŋ baliŋ.
3 Iŋ gêlic bu gêŋ dinaŋ kôm lau Israel-ŋga
atac ŋayham sa, dec iŋ sôm bu iŋ ndê lau siŋ-
ŋga sêkôc Pita dôŋ, têŋ têm lau Israel-ŋga sêlic
om atu †Mwasiŋ Bolom Yist Mba-ŋga.
4 Bocdinaŋ lau siŋ-ŋga sêkôc Pita dôŋ ma
sêkêŋ iŋ ndöc gapocwalô. Ma sêkêŋ lau siŋ-
ŋga toŋ hale sêyob iŋ sêô dau sêô dau, ma
ŋgac hale sêmbo toŋ tigeŋ-tigeŋ ŋalôm. Herod
gauc gêm bu kêŋ iŋ ndöc dinaŋ e lau Israel si
Mwasiŋ Bolom Yist Mba-ŋga ti †Pasowa-ŋga
pacndê, goc kôc iŋ sa ma êmatôc iŋ yêc lau
aŋgô-ŋga.
5 Bocdinaŋ Pita ndöc gapocwalô, magoc
lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ naŋ sêmbo
Jerusalem, naŋ sêteŋ mbec ŋaŋga tu iŋ-ŋga
têŋ Anötö.

Pômdau ndê aŋela gêm Pita sa

6 Têŋ ôbwêc daŋ Pita yêc bêc yêc gapoc-
walô, ma Herod kêmatiŋ yom tidôŋ su bu
êmatôc iŋ têŋ laŋsê. Sêsô iŋ amba dôŋ ŋa sen
lu, ma gi sêsô pi ŋgac siŋ-ŋga lu. Ma lau siŋ-
ŋga ŋatô sêlhac sêyob gatam.
7 Ma ŋagahô ŋambwa Pômdau ndê aŋela daŋ
hôc asê, ma ŋawê pô gapocwalô ŋalôm. Iŋ
toŋ Pita sip ŋabi e tali sa, ma sôm têŋ iŋ,
"Ŋagahô! Tisa!" Goc sen naŋ sêsô iŋ amba
dôŋ, naŋ tigoloŋ ma peŋ sip gi.
8 Ma aŋela sôm, "Êmasaŋ daôm. Kic nem
piŋkap dôŋ ma sôc nem atapa ti ŋakwê baliŋ
sa, goc êmkuc aö." Pita kôm gitôm iŋ sôm,
9 ma kêkuc aŋela dau. Iŋ gauc gêm bu
gêŋ naŋ aŋela kôm, naŋ gitôm mbê daŋ, ma
kêyalê dom bu gêŋ dau iŋ gêŋ ŋandô.
10 Iŋlu sêŋlêc ŋgac siŋ-ŋga lu naŋ sêyob
andu dau e sêhôc asê gatam naŋ sa malac
lôm. Gatam dau gêlêc dau su, ma sêsa awê
si. Iŋlu sêŋsêlêŋ sêsa seŋ daŋ, ma sep tigeŋ
aŋela hu iŋ siŋ.
11 Têŋ dinaŋ Pita ndê gauc sa ma sôm têŋ
dau, "Kwahic dec aö kayalê tidôŋ bu Pômdau
kêkiŋ ndê aŋela bu êŋgaho aö su yêc Herod
amba, bu gêŋ naŋ lau Israel-ŋga gauc gêm bu
sêkôm têŋ aö, naŋ oc ŋandô sa dom."
12 Iŋ kêyalê gêŋ dau pi ŋandô, goc sa têŋ
awhê daŋ ŋaê Maria ndê andu gi. Maria
iŋ Jon, †ŋgacsêŋom naŋ sêsam bu Mak, naŋ
dinda. Ma têŋ ôbwêc dinaŋ lau daêsam sêkac
sa sêmbo Maria ndê andu bu sêteŋ mbec.
13 Pita hôc asê ma kêmati gatam. Ma awhê
akiŋ daŋ ŋaê Roda sa gi bu lic asa kêmati
gatam.
14 Iŋ ŋgô iŋ awha dec kêyalê bu Pita, dec
tac ŋayham sa atu ma kêlhiŋ gatam siŋ kêti
mbu gi ma sôm têŋ lau bu, "Pita dê kalhac
gatam!"
15 Magoc ŋac sêkêŋ whiŋ dom, ma sêsôm
têŋ iŋ bu, "Am nem gauc kêŋsôŋ!" Goc iŋ sôm
yom pi Pita ŋapaŋ e ŋac sêsôm, "Mboe iŋ ndê
aŋela, me?"

16 Sêkôc gauc dinaŋ sêmbo, ma Pita gacgeŋ
kêmati gatam kalhac. Malô ma sêlêc gatam
su têŋ iŋ e sêlic iŋ ma sêsö ŋandô.
17 Pita gic amba bu sênem dau dôŋ, goc gic
miŋ yom pi ŋalêŋ naŋ Pômdau kôc iŋ su yêc
gapocwalô. Ma iŋ sôm, "Mac andi ma asôm
asê têŋ Jems ma asidôwai ŋatô." Goc iŋ hu ŋac
siŋ ma sa gi.
18 Têŋ bêbêc lau siŋ-ŋga naŋ sêyob gapoc-
walô sêlic bu Pita aŋgô mba. Gêŋ dau gêli
ŋac ŋalôm sa ŋandô, ma ŋac gauc gêm yom
daêsam pi iŋ bu oc mbo nde.
19 Ma Herod ŋgô ŋawaê, dec kêŋ lau sêŋsalê
iŋ e gimba. Goc iŋ kêsu lau siŋ-ŋga naŋ sêyob
Pita, ma gic atu bu sêndic ŋac ndu.

Pômdau gic Herod ndu

Tiŋambu Herod hu gameŋ Judia-ŋga siŋ
ma sa têŋ malac Sisaria gi bu mbo bêc ŋatô.
20 Tôm ŋasawa hic baliŋ ŋagec gi su, naŋ
yom ŋawapac ŋatô yêc Herod ma lau malac
Taya ma Saidon-ŋga ŋalhu, dec iŋ gêlic ŋac
sac. Magoc têŋ têm iŋ mbo malac Sisaria,
naŋ lau dau ŋalôm tigeŋ ma gauc gêm bu
sêhê wamba iŋ tiyham. Ŋahu bu ŋac sêmbo
Herod ndê gôliŋ ŋapu ma lau gameŋ dinaŋ-
ŋga takwê Herod tôm yala hoŋ, bu nem ŋac
sa ŋa gêŋ daneŋ-ŋga ŋatô. Tu dinaŋ-ŋga
sêmasaŋ yom whiŋ Blastus, ŋgac naŋ yob
Herod ndê andu, ma semlhi iŋ bu nem ŋac
awha têŋ Herod. Ma sic ndoc bu sêmasaŋ
yom wamba-ŋga dau whiŋ Herod.
21 Têŋ bêc dau Herod sôc ndê ŋakwê ti
ŋawasi kiŋ-ŋga sa, goc ndöc ndê pôŋ ma sôm
ndê yom daêsam asê têŋ lau malac lu dinaŋ-
ŋga.
22 Ŋac sêŋgô su ma sêmbwêc, "Kec! Awha
dindec ŋamalac ŋambwa ndê awha dom,
anötö daŋ ndê awha."
23 Herod ŋgô ŋac si yom dinaŋ, dec toc dau
sa kêlêc ma kêŋ waê têŋ Anötö dom. Ma tu
dinaŋ-ŋga Pômdau ndê aŋela gic iŋ ma kôm
iŋ gêmbac atu. Dombo sem iŋ ahuc ma seŋ
iŋ e mbac ndu.
24 Têŋ têm dinaŋ ma kêsêlêŋ meŋ, naŋ lau
sem mêtê ŋapaŋ e Anötö ndê yom tiapa, ma
lau daêsam sêkêŋ whiŋ.
25 Banabas lu Saul sic bata si gweleŋ yêc
malac Jerusalem, goc sêmbu sêtêŋ Antiok si.
Ma sêkôc Jon, ŋgac naŋ sêsam iŋ ndê ŋaê daŋ
bu Mak, naŋ whiŋ iŋlu gi.

13

Sem mbec Banabas lu Saul bu sêkôm gweleŋ

1 Lau propet ti kêdôhôŋ-waga bocdec
sêmbo m alac Antiok ma sêkôm gweleŋ yêc
gôlôwac dabuŋ ŋalôm. Banabas lu Saimon
naŋ sêsam bu Naiga, Lusias akêŋ malac
Sairin, Saul ma Manaen (naŋ tiatu whiŋ
†Herod Antipas têŋ ndoc iŋlu sêmbo balê).
2 Têŋ bêc daŋ ŋac lau dau sêmbo sêwhiŋ
dau ma sêhu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ tu sêtoc
Pômdau sa-ŋga. Ma Ŋalau Dabuŋ sôm têŋ ŋac
bu, "Aö kayaliŋ Banabas lu Saul sa bu sêkôm
gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga. Bocdinaŋ anem
mbec iŋlu ma aŋkiŋ iŋlu sêsa sêndi ma sêkôm
gweleŋ dau."
3 Lau dau sêŋgô su, goc sêhu gêŋ daneŋ-
ŋga siŋ ti sêteŋ mbec ŋasawa daŋ tiyham, ma
sêkêŋ amba sac Saul lu Banabas, ma sêŋkiŋ
iŋlu sêsa si.

Saul lu Banabas sêmbo nduc Saipras

4 Ŋalêŋ dinaŋ Ŋalau Dabuŋ kêkiŋ Saul lu
Banabas, dec iŋlu sêtêŋ malac Selusia si, ma
sêpi waŋ daŋ ma sêsa nduc Saipras si.
5 Ŋac sêsôc baö yêc malac Salamis, ma
sêsôc lau Israel si lôm wê-ŋga yêc dindê, ma
sem mêtê lau ti sêhoc Anötö ndê yom asê.
Ma Jon mbo whiŋ iŋlu bu nem iŋlu sa.
6 Tiŋambu sêŋsêlêŋ ma sêhoc ŋawaê ŋayham
asê yêc nduc Saipras ŋagameŋ hoŋ e sêhôc
asê malac Papos. Yêc dinaŋ sêtap propet
tasaŋ daŋ sa naŋ kôm gweleŋ mbectoma-
ŋga whiŋ. Iŋ ŋgac Israel-ŋga daŋ ma iŋ ndê
ŋaê Ba-Jisas.
7 Iŋ gêm akiŋ ŋgac Rom-ŋga naŋ gêm gôliŋ
nduc Saipras, naŋ ndê ŋaê Segias Polas.
Gôliŋwaga dau iŋ ŋgac tigauc, dec kêgalêm
Banabas lu Saul sa, bu iŋ tac whiŋ bu sêwhê
Anötö ndê yom sa têŋ iŋ.
8 Magoc Ba-Jisas kôm bu êŋgwiniŋ ti kêŋ
kisa iŋlu, ma tac whiŋ bu kac gôliŋwaga dau
kwi bu kêŋ whiŋ Pômdau dom. (Ba-Jisas
ndê ŋaê daŋ Elimas, naŋ danem kwi bu
Mbectoma.)
9 Têŋ ndoc dinaŋ Ŋalau Dabuŋ gêm Saul,
naŋ sêsam bu Pol ahuc, ma iŋ tahê Elimas
ma sôm,
10 "Am Sadaŋ atu am! Am kêŋ kisa lêŋ
gitêŋ hoŋ, ma sac ti mêtê tasaŋ gêm am ahuc.
Am bu kôm Pômdau ndê lêŋ solop êŋsôŋ.
11 Kwahic dec am oc êmsahê Pômdau ndê
ŋaclai. Am oc tampec sa ma tôm bêc ŋatô am
oc lic gameŋ ti ac ŋawê tiyham dom." Ma
ŋagahô ŋasec gêm ŋgac dau tandô ahuc, ma iŋ
kêsêlêŋ kêsa ma kêsalê ŋamalac daŋ bu kêm iŋ
amba ma wê iŋ.
12 Segias Polas hêdaê tu Saul lu Banabas si
yom pi Pômdau-ŋga, ma têŋ ndoc iŋ gêlic gêŋ
naŋ hôc asê Elimas, naŋ iŋ kêŋ whiŋ Yisu.

Pol gêm mêtê mbo Antiok

13 Pol lu Banabas ma Mak sêhu Papos siŋ
ma sêpi waŋ daŋ, ma sêlac sêtêŋ malac Pega
naŋ yêc gameŋ Pampilia-ŋga si. Yêc gameŋ
dinaŋ Jon hu iŋlu siŋ ma mbu têŋ Jerusalem
gi.

* **13:14:** Malac lu ŋaê Antiok sêyêc. Daŋ yêc gameŋ Siria-ŋga - alic Apo 13:1; ma 14:26. Ma daŋ yêc gameŋ Pisidia-ŋga (alic map).

14 Goc iŋlu sêhu Pega siŋ ma sêtêŋ malac
Antiok naŋ yêc gameŋ Pisidia-ŋga,* naŋ si.
Têŋ bêc Sabat-ŋga sêsôc lau Israel si lôm wê-
ŋga si, ma sêndöc sic.
15 Sêŋgô Anötö ndê yom naŋ sêsam yêc
Buku Yomsu-ŋga ti Propet si Buku, goc lau
bata lôm wê-ŋga-ŋga sêkêŋ yom têŋ iŋlu ma
sêsôm, "Asidôwa lu. Amlu nem yom bu yêc
bu apuc lau dindec dôŋ, dec asôm asê têŋ
yac."
16 Goc Pol tisa kalhac, ma gic amba têŋ lau
bu sênem dau dôŋ, goc sôm, "Mac lau Israel-
ŋga ti mac lau apa naŋ atoc Anötö sa. Aŋgô
su naŋ!
17 Yac lau Israel-ŋga mba Anötö kêyaliŋ
yac mba abaŋi sa. Ma tiŋambu iŋ kôm ŋac si
wakuc naŋ sêndöc gameŋ Isip-ŋga, n aŋ sêti
lau toŋ atu. Ma têŋ ndoc iŋ kôc ŋac su yêc
Isip, naŋ kôm gêŋ ti ŋaclai atu daêsam.
18 Tiŋambu ŋac sêkôm mêtê wachuc
daêsam tôm yala 40 naŋ sêmbo gameŋ sawa,
magoc Anötö hu ŋac siŋ dom.
19 T iŋambu iŋ ku lau toŋ 7 dulu yêc gameŋ
Kanan-ŋga, ma kêŋ ŋac si gameŋ têŋ lau
Israel-ŋga sêwêkaiŋ.
20 Gêŋ hoŋ dinaŋ hôc asê yêc yala 450
ŋalôm. Tiŋambu iŋ kêŋ lau sêmatôc yom-
ŋga sêyob lau Israel-ŋga e meŋ têŋ propet
Samuel ndê têm.
21 Têŋ ndoc dinaŋ lau dau sêndac kiŋ daŋ
bu nem gôliŋ ŋac, ma Anötö kêŋ Saul, naŋ
ndê damba Kis akêŋ Benjamin ndê toŋ. Saul
gêm gôliŋ tôm yala 40,
22 goc Anötö kôc iŋ su ma kêŋ Dawid ti kiŋ
ô iŋ su. Ma iŋ sôm yom pi Dawid bocdec bu,
'Aö galic Jessi ndê atu Dawid bu ŋgac naŋ
ndê ŋalôm ti gauc tap aneŋ atac whiŋ sa, ma
oc kôm gêŋ hoŋ tôm aö atac whiŋ.'
23 Anötö kêyaliŋ ŋgac nem lau si-ŋga Yisu
sa yêc Dawid dau ndê wakuc, tôm iŋ gic bata
muŋ su, ma kêŋ iŋ hôc asê Israel.
24 Yisu gic hu ndê gweleŋ su dom, ma Jon
gêm mêtê têŋ lau Israel-ŋga hoŋ bu sênem si
ŋalôm kwi ma sêliŋ busaŋgu.
25 Têŋ ndoc Jon ndê gweleŋ kêpiŋ bu pac-
ndê, naŋ iŋ sôm têŋ lau bu, 'Mac gauc gêm bu
aö asa? Ŋgac naŋ Anötö gic bata bu ti mac
nem Mesaya, naŋ aö dom. Mba! Magoc iŋ
oc meŋ êŋkuc aö. Iŋ ŋgac tiwaê ma aö ŋgac
ŋambwa, gitôm dom bu wati iŋ ndê ŋgac akiŋ
tu waŋgapwêc iŋ ndê atapa ŋawalô su-ŋga.'
26 "O asidôwai. Mac lau Israel-ŋga naŋ asa
akêŋ abaŋ Abraham, ti mac lau naŋ ambo
lau Israel si toŋ dom magoc atoc Anötö sa.
Ŋawaê dindec pi Anötö ndê lêŋ nem lau si-
ŋga, naŋ iŋ kêŋ gic waê yac hoŋ.
27 Lau Israel Jerusalem-ŋga ti ŋac si lau
bata sêsam propet akwa-kwa si yom asê yêc
ŋac si lôm wê-ŋga tôm bêc Sabat-ŋga hoŋ.
Magoc têŋ têm Yisu hôc asê, naŋ sêŋyalê dom
bu iŋ Mesaya dau, ma sêkic yom bu sêndic iŋ
ndu. Ŋac sêŋyalê dom bu lêŋ bocdinaŋ dec
kôm yom naŋ lau propet dau sêhoc asê pi
Mesaya, naŋ ŋandô sa.
28 Ŋac sêtap yom giso daŋ sa pi Yisu tu
bu sêndic iŋ ndu-ŋga lec dom, magoc sêndac
Pailot bu ndic iŋ ndu.
29 Ŋac si lêŋ dinaŋ dec kôm yom hoŋ naŋ
sêto pi Yisu muŋ su, naŋ ŋandô sa. Pailot ndê
lau sic Yisu ndu su, goc lau sêkôc iŋ su yêc a
gicso ma sêkêŋ iŋ ndê ŋamlaŋ yêc sêhô.
30 Magoc Anötö uŋ iŋ sa akêŋ lau batê-ŋga.
31 Ma tôm bêc daêsam iŋ mbo whiŋ lau
naŋ sêŋsêlêŋ sêwhiŋ iŋ têŋ ndoc iŋ gic hu
ndê gweleŋ yêc Galili e lau sic iŋ ndu yêc
Jerusalem. Ŋac lau dau sêlic iŋ tisa su
yomandô, madec sêsôm asê têŋ lau hoŋ.
32-33 Kwahic dec yac asôm ŋawaê ŋayham
asê têŋ mac bocdec bu, Anötö uŋ Yisu sa
akêŋ lau batê-ŋga. Ma bocdinaŋ dec yom
naŋ iŋ gic bata têŋ abaŋi, naŋ kwahic dec iŋ
kôm ŋandô sa têŋ abaŋi si lau wakuc yac dec.
Tôm yom naŋ sêto yêc Wê tilu-ŋga yêc Buku
Wê-ŋga bocdec bu, '*Acsalô lec am ti aö neŋ
atuŋgac solop, ma aö gati am Damam.*'
34 Anötö uŋ iŋ sa akêŋ lau batê-ŋga bu iŋ
ŋamlic tibalê dom. Bu mba, dec oc tôm dom
bu sêto yom bocdec bu, '*Pwac dabuŋ naŋ aö
kamatiŋ gawhiŋ Dawid, naŋ tidôŋ su, ma mac
oc atap pwac dau ŋa-mwasiŋ sa.*'
35 Ma yom dau Dawid to yêc bocdec, '*Am
oc hu nem Ŋgac Dabuŋ siŋ bu tibalê dom.*'
36 Aŋgô su naŋ! Dawid to yom dinaŋ
hêganôŋ iŋ dau dom. Bu têŋ ndoc Dawid gic
bata gweleŋ naŋ Anötö kêŋ sip iŋ amba, naŋ
Dawid mbac ndu whiŋ lau têm dinaŋ-ŋga,
ma sêŋsuhuŋ iŋ whiŋ ndê apai. Ma iŋ ndê
ŋamlaŋ tibalê su.
37 Tigeŋ Yisu, naŋ Anötö uŋ iŋ sa akêŋ lau
batê-ŋga, naŋ ndê ŋamlaŋ tibalê dom.
38 "Bocdinaŋ aneŋ asidôwai hac, aŋgô. Aö
tac whiŋ bu mac aŋyalê ŋapep bu yom naŋ
yac ahoc asê têŋ mac, naŋ bu whê mac nem
gauc sa pi lêŋ bu Anötö suc mac nem sac kwi
tu Yisu-ŋga.
39 Mac nem daŋ gitôm dom bu êŋkuc
yomsu hoŋ naŋ Moses to e Anötö lic iŋ bu
ŋamalac gitêŋ. Mba andô! Tigeŋ kwahic dec
lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, naŋ Anötö gêlic ŋac
bu lau gitêŋ tu iŋ-ŋga.
40 Ayob daôm bu atec ŋawaê ŋayham din-
dec dom, tu bu yom naŋ lau propet sêsôm,
naŋ ŋandô sa pi mac dom. Yom dau bocdec:
41 Alic su naŋ mac lau apu yom ti ataŋ
bôlê-ŋga. Kwahic dec aö oc wakôm gêŋ
atu daŋ, naŋ lau bu sêsôm asê têŋ mac,
dec oc akêŋ whiŋ dom! Mac alic ti
ahêdaêm, magoc oc andiŋam!" *[Hab
1:5]*
42 Pol gic bata iŋ ndê yom dinaŋ, ma iŋlu
Banabas bu sêhu lôm wê-ŋga siŋ sêsa awê
sêndi. Ma lau sêndac iŋlu bu sêmbu sêmeŋ têŋ

Sabat ŋambu-ŋga, ma sêsôm yom tiyham pi
gêŋ hoŋ dinaŋ.
43 Lau bata lôm wê-ŋga sêkêŋ gôlôwac sêsa
si su, ma lau daêsam sêŋkuc Pol lu Banabas.
Lau ŋatô ŋac lau Israel-ŋga, ma lau ŋatô ŋac
lau gameŋ apa-ŋga naŋ sêŋkuc lau Israel
si sakiŋ sênem akiŋ Anötö-ŋga. Ma Pol lu
Banabas sem yomgalôm sêwhiŋ ŋac, ma sem
la ŋac bu takwê Anötö ndê mwasiŋ tu bu puc
ŋac si sêkêŋ whiŋ dôŋ tôm bêc hoŋ.
44 Sabat daŋ tiyham hôc asê, ma lau
daêsam andô sêkac dau sa bu sêŋgô Pômdau
ndê yom. Kêpiŋ bu lau malac-ŋga hoŋ sêmeŋ
sêpitigeŋ.
45 Tigeŋ lau Israel-ŋga ŋatô sêlic toŋ atu
dinaŋ ma sem lêmuŋ ŋandô. Bocdinaŋ ŋac
atac ŋandê ma sêsôm yom sac-sac daêsam bu
sêŋgwiniŋ Pol ti ndê yom.
46 Magoc iŋlu Banabas sêlhac ti atac pa su
ma sêô ŋac si yom ma sêsôm, "Anötö kêkiŋ
alu bu asôm iŋ ndê yom asê têŋ mac lau
Israel-ŋga muŋ. Magoc mac atec iŋ ndê yom.
Mac atec bu atap seŋ andöc tamli-ŋga sa, a?
Tu dinaŋ-ŋga dec alu oc ahu mac siŋ, ma
atêŋ lau naŋ lau Israel dom, naŋ andi.
47 Pômdau dau gic atu alu bu akôm bocd-
inaŋ, tôm yom naŋ Aisaya to pi Anötö ndê
ŋgac akiŋ bocdec bu:

Aö waŋkiŋ am gitôm ŋawê bu têŋ lau naŋ
lau Israel dom, naŋ ndi. Ma am oc sôm
ŋawaê ŋayham asê pi aneŋ lêŋ wanem
lau si-ŋga e tiapa yêc gameŋ hoŋ." *[Ais
49:6]*

48 Lau gameŋ apa-ŋga dinaŋ sêŋgô yom
dau, ma ŋac atac ŋayham sa ma sêtoc Pômdau
ndê yom sa. Ma lau hoŋ naŋ Pômdau kêyaliŋ
ŋac sa su bu sêtap seŋ sêndöc tali-ŋga sa, naŋ
sêkêŋ whiŋ.
49 Ma Pômdau ndê yom gi tiapa gêm gameŋ
hoŋ dinaŋ ahuc.
50 Magoc yêc malac dinaŋ lau Israel-ŋga
ŋatô sêŋgilí lau bata ti lauwhê tiwaê naŋ
sêmbo gôlôwac Israel-ŋga ŋalôm, ma sêkêŋ
kisa Pol lu Banabas ma sêmasuc iŋlu su yêc
ŋac si gameŋ.
51 Bocdinaŋ iŋlu sêtoŋ kop su yêc si gahi
bu tôc lau dau si giso asê, ma sêtêŋ malac
Aikoniam si.
52 Ma Anötö kêŋ Ŋalau Dabuŋ gêm lau
malac Antiok-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, naŋ
ahuc, ma sêmbo ti atac ŋayham ŋapaŋ.

14

Pol lu Banabas sem mêtê sêmbo malac Aikoniam

1 Pol lu Banabas sêhôc asê malac Aiko-
niam, ma sêŋkuc si gêbôm ma sêsôc lau Israel
si lôm wê-ŋga si. Ma yêc dinaŋ iŋlu sem mêtê
ŋalêŋ ŋayham e lau daêsam sêkêŋ whiŋ Yisu,
lau Israel-ŋga ma lau gameŋ apa-ŋga sêwhiŋ.
2 Magoc lau Israel-ŋga naŋ sêkôc iŋlu si
yom sa ti sêkêŋ whiŋ dom, naŋ sêŋgilí lau
gameŋ apa-ŋga e sêlic lau sêkêŋ whiŋ-ŋga
sac.
3 Tu dinaŋ-ŋga Pol lu Banabas sêmbo
malac Aikoniam ŋasawa hic baliŋ, ma sêlhac
ŋaŋga tu bu sêwhê Pômdau ndê yom sa-ŋga.
Ma Pômdau kêŋ ŋaclai têŋ iŋlu bu sêkôm gêŋ
dalô ti gêŋ atu-tu, tu bu puŋ yom naŋ iŋlu
sêhoc asê pi iŋ ndê mwasiŋ, naŋ dôŋ.
4 Gêŋ dau kôm lau malac-ŋga sêwhê dau
kôc, ŋatô sêlhac sêwhiŋ lau Israel-ŋga, ma
ŋatô sêlhac sêwhiŋ aposel lu dinaŋ.
5 Têŋ dinaŋ lau Israel-ŋga ma lau gameŋ
apa-ŋga naŋ sêkêŋ kisa iŋlu, naŋ sêkic yom
sêwhiŋ ŋac si lau bata bu sêkôm iŋlu ŋayom
ma sêtuc iŋlu ŋa hoc ndu.
6-7 Tigeŋ iŋlu sêŋgô ŋapuc, ma bocdinaŋ
dec sêlhö sêtêŋ gameŋ Likonia-ŋga si. Ma
yêc gameŋ dinaŋ, iŋlu sêkôm gweleŋ ŋawaê
ŋayham-ŋga yêc malac Listra ma malac
Derbi ma yêc ŋagameŋ ŋamakê-ŋga.

Pol lu Banabas sêtêŋ malac Listra si

8 Yêc malac Listra ŋgac bôliŋ daŋ mbo, naŋ
gahi lu-lu tibalê. Dinda kôc iŋ bocdinaŋ, ma
iŋ kêsêlêŋ daŋ dom.
9 Têŋ bêc daŋ iŋ ndöc gameŋ naŋ Pol gêm
mêtê mbo, ma ŋgô iŋ ndê yom. Pol tahê iŋ e
kêyalê bu iŋ kêŋ whiŋ Pômdau ŋaŋga tôm bu
kôm iŋ ŋayham sa.
10 Dec Pol ta yom ŋa awha atu ma sôm,
"Tisa lhac!" Ma ŋagahô ŋambwa ŋgac dau tisa
ma kêsêlêŋ.
11 Lau Likonia-ŋga sêlic gêŋ naŋ Pol kôm,
dec sêmbwêc yêc dau awha-ŋga ma sêsôm,
"Kec, anötöi sem ŋamalac aŋgô ma sêsip sêtêŋ
yac sêmeŋ."
12 Ma sêhê ŋaê Seus pi Banabas kêkuc ŋac
si anötö ŋamata-ŋga ndê ŋaê. Ma sêsam Pol
bu Hermes, kêkuc ŋac si anötö apa daŋ ŋaê,
ŋahu bu iŋ ŋgac sôm yom-ŋga.
13 Lau malac dinaŋ-ŋga si lôm tu sênem
akiŋ ŋac si anötö apa Seus, naŋ kalhac kêpiŋ
malac dau ŋagatam. Ma anötö apa Seus
ndê dabuŋsiga daŋ, ti ŋac lau malac-ŋga atac
whiŋ bu sêkêŋ gêŋ pi ya ti da têŋ Pol lu
Banabas. Dec iŋ kôc makao gapoc ŋatô ma
gêŋ ŋatô tu sêŋgôlôŋ makao ma sêkêŋ ti da-
ŋga, ma ŋac hoŋ sêkac dau sa sêmbo malac
dau ŋasactô.
14 Magoc têŋ ndoc aposel lu sêŋgô gêŋ
dinaŋ ŋawaê, naŋ sêkac si ŋakwê kic bu sêtôc
asê bu sêlic gêŋ dau so sambuc. Ma sêsa
ŋalhu si, ma sêmbwêc yom bocdec bu,
15 "Ei! Mac akôm iŋ dinaŋ tu ake-ŋga? Alu
ŋamalac atôm mac, ma ameŋ bu asôm ŋawaê
ŋayham asê têŋ mac. Alu bu asôm têŋ mac
bu ahu nem anötöi tasaŋ hoŋ siŋ ma anem
daôm kwi ma anem akiŋ Anötö Tali Ŋadau,
naŋ kêmasaŋ undambê ti nom ma gwêc ti
gêŋ hoŋ.

16 Muŋ-ŋ ga iŋ kêŋ ŋasawa têŋ lau nom-ŋga
hoŋ bu sêkôm gêŋ tôm si atac whiŋ.
17 Magoc iŋ kêmwasiŋ lau nom-ŋga ŋapaŋ
bu whê ŋac si gauc sa pi iŋ. Iŋ kêŋ u gic akêŋ
umboŋ, dec mac nem ôm sem ŋandô daêsam.
Iŋ kêŋ gêŋ daneŋ-ŋga daêsam têŋ mac, ti gêŋ
ŋayham-ŋayham tu bu kôm mac atac ŋayham-
ŋga."
18 Iŋlu sêwhê gêŋ hoŋ dinaŋ sa têŋ lau dau,
magoc lau ŋatô si gauc sa dom, ma sêkôm
ŋaŋga bu sêkêŋ da têŋ iŋlu.
19 Têŋ dinaŋ lau Israel-ŋga ŋatô naŋ sêmeŋ
akêŋ malac Antiok ma Aikoniam, naŋ sêsôm
yom daêsam têŋ lau e sêkac si ŋalôm kwi ma
sêlic Pol lu Banabas sac. Dec sêtuc Pol ŋa hoc
e gauc gêm bu iŋ mbac ndu su, goc sêhê iŋ sa
malac ŋamakê gi.
20 Magoc lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga ŋatô sêsa
si sêŋgihi iŋ a huc, dec iŋ tisa ma mbu sôc
malac Listra gi. Ma ŋagalaŋsê iŋlu Banabas
sêlhö sêtêŋ malac Derbi si.

Pol lu Banabas sêmbu sêtêŋ Antiok si

21 Iŋlu sêsôm ŋawaê ŋayham asê yêc malac
atu Derbi, e lau daêsam sêkêŋ whiŋ Pômdau.
Tiŋambu iŋlu sêmbu si, ma sic lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga kêsi yêc malac Listra, Aikoniam, ma
Antiok yêc gameŋ Pisidia-ŋga.
22 Sêpuc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga dôŋ bu sêlhac
ŋaŋga ma sêhu si sêkêŋ whiŋ siŋ dom. Sêsôm
têŋ ŋac bu, "Yac bu dambo Anötö ndê gôliŋ
ŋapu, naŋ iŋ gêŋ sauŋ dom. Dalhac ŋaŋga ma
dahôc ŋawapac dandic ŋawaê."
23 Ma yêc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatoŋ hoŋ
naŋ iŋlu sic kêsi, naŋ Pol lu Banabas sêŋyaliŋ
lau bata sa bu sêyob toŋ tigeŋ-tigeŋ. Iŋlu
sem mbec lau bata dau ma sêkêŋ ŋac sêsip
Pômdau, naŋ ŋac hoŋ sêkêŋ whiŋ iŋ, naŋ
amba. Ma ŋac hoŋ sêhu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ
tu bu sêteŋ mbec-ŋga, ma sêndac Pômdau bu
puc lau bata dau dôŋ.
24 Iŋlu sic gameŋ Pisidia-ŋga kêsi su, goc
sêtêŋ gameŋ Pampilia-ŋga si.
25 Yêc dinaŋ sêhoc ŋawaê ŋayham asê yêc
malac Pega, ma tiŋambu sêsa malac Atalia si.
26 Ma yêc Atalia sêpi waŋ daŋ, ma sêmbu
sêtêŋ malac Antiok naŋ yêc gameŋ Siria-ŋga
si. Muŋ-ŋga lau yêc malac d au sêŋyaliŋ iŋlu
sa ma sêteŋ Anötö bu êmwasiŋ iŋlu tu gweleŋ
naŋ kwahic dec iŋlu sic bata su-ŋga.
27 Sêhôc asê su goc sêkac lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga hoŋ sa, ma sic miŋ gêŋ hoŋ naŋ Anötö
gêm iŋlu sa bu sêkôm. Ma sêsôm asê têŋ ŋac
bu kwahic dec Anötö gêlêc gatam su têŋ lau
naŋ lau Israel dom, dec ŋac si lau daêsam
sêkêŋ whiŋ Yisu.
28 Ma iŋlu sêmbo sêwhiŋ lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga yêc malac Antiok ŋasawa baliŋ.

15

Lau atu-tu sêkac sa sêmbo Jerusalem

1 Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô akêŋ gameŋ
Judia-ŋ ga sêhôc asê Antiok, ma sêndôhôŋ
yom têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ lau Israel
dom, naŋ bocdec bu, "Mac bu asê nem
lauŋgac si ŋamlic ŋatô su aŋkuc pwac naŋ
Moses to yom pi, naŋ dom, dec oc tôm dom
bu Anötö nem mac si."
2 Tu yom dinaŋ-ŋga dec kisa atu yêc Pol
lu Banabas ma lau gameŋ Judia-ŋga dinaŋ
ŋasawa, ma sêseŋ dau ŋapaŋ pi yom dau.
Bocdinaŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêŋyaliŋ Pol lu
Banabas ma lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô sa, ma
sêŋkiŋ ŋac bu sêpi Jerusalem sêndi ma sêŋgô
lau aposel ti lau bata si gauc pi yom dau.
3 Sêŋkiŋ ŋac si su, ma têŋ ndoc Pol ti lau
dau sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ, naŋ sic miŋ têŋ
lau sêkêŋ whiŋ-ŋga yêc gameŋ Pionisia ti
Samaria-ŋga, pi ŋac si gweleŋ têŋ lau naŋ
lau Israel dom. Sêwhê sa bu lau apa daêsam
sêkac si ŋalôm kwi ma sêkêŋ whiŋ Pômdau.
Ma yom dau kôm lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ
atac ŋayham atu.
4 Ma têŋ ndoc sêhôc asê Jerusalem, naŋ
lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ti aposel ma lau bata
sêkôc ŋac sa. Ma iŋlu sic miŋ gêŋ hoŋ naŋ
Anötö gêm iŋlu sa bu sêkôm.
5 Têŋ dinaŋ lau Palêsai ŋatô naŋ sêkêŋ
whiŋ Yisu, naŋ sêtisa ma sêsôm, "Yac gauc
gêm tidôŋ bu dandic atu bu lau gameŋ apa-
ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, naŋ sêsê lauŋgac
si ŋamlic ŋatô su ma sêsôc Moses ndê yomsu
ŋapu."
6 Goc sêkac lau aposel ti lau bata hoŋ sa
sêpitigeŋ bu sêkôc gauc pi yom dau.
7 Sêsôm yom ŋasawa baliŋ su, goc Pita tisa
ma sôm, "Asidôwai, gauc nem gêŋ naŋ Anötö
kôm têŋ lau gameŋ apa-ŋga ŋatô, têŋ têm dê
gi su. Mac aŋyalê su bu iŋ gêlic ŋayham bu ŋac
sêŋgô ŋawaê ŋayham sa aö dauŋ whaŋsuŋ,
ma sêkêŋ whiŋ.
8 Anötö naŋ kêyalê ŋamalac hoŋ si ŋalôm,
naŋ kêŋ Ŋalau Dabuŋ têŋ ŋac tôm iŋ kêŋ têŋ
yac, dec tôc asê bu iŋ ndê mwasiŋ gic ŋac
ŋawaê whiŋ.
9 Iŋ kêmasaŋ ŋac si ŋalôm ŋawasi sa tu ŋac
si sêkêŋ whiŋ-ŋga, gitôm iŋ kôm têŋ yac. Gêŋ
dau whê sa bu iŋ gêlic yac hoŋ bu lau kaiŋ
tigeŋ.
10 Magoc iŋ kôc ŋac sa tu sêŋkuc Moses ndê
yomsu-ŋga dom. Yomsu dau kêŋ ŋawapac têŋ
yac ti damaŋi, naŋ datôm dom bu dahôc.
Bocke dec mac bu akêŋ ŋawapac dau sac
lau gameŋ apa-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ, naŋ
si bakêyac? Mac bu akôm bocdinaŋ dec
oc aŋsahê Anötö, ma mboe oc kôm iŋ atac
ŋandê. Ma mac oc alhac iŋ ndê lêŋ nem lau
si-ŋga ahuc.
11 Magoc yac dakêŋ whiŋ bu Anötö gêm
yac lau Israel-ŋga si tu mwasiŋ naŋ datap
sa ŋambwa yêc Pômdau Yisu-ŋga. Ma ŋac lau
dindê bocdinaŋ."

12 Ma têŋ dinaŋ Banabas lu Pol sic miŋ
yom pi gêŋ dalô ti gêŋ atu-tu naŋ Anötö
gêm iŋlu sa bu sêkôm yêc lau gameŋ apa-ŋga
ŋalôm. Ma lau hoŋ naŋ sêkac sa sêndöc, naŋ
sem dôŋ ma sêkêŋ daŋga iŋlu si yom.
13 Iŋlu si yom pacndê, goc Jems sôm yom
asê bocdec bu, "Asidôwai, aŋgô aneŋ yom.
14 Pita whê sa têŋ yac su pi gêŋ naŋ Anötö
kôm bu kôc lau gameŋ apa-ŋga ŋatô sa sêti iŋ
ndê.
15 Gêŋ dau kêkuc yom naŋ propet daŋ to
muŋ su bocdec bu:
16 Pômdau sôm, 'Tiŋambu aö oc wambu
wameŋ, ma wapuc Dawid ndê gôliŋ
kiŋ-ŋga dôŋ tiyham. Dawid ndê gôliŋ
dau kwahic dec tisac gitôm andu naŋ
tiakwa su, magoc aö oc wakwê sa tiy-
ham.
17 Ŋalêŋ dinaŋ dec wamasaŋ lêŋ bu lau
sêŋsalê aö, ma sêtigasuc aö tiyham. Ma lau
gameŋ apa-ŋga naŋ gahê aneŋ ŋ aê pi ŋac,
naŋ sêwhiŋ.' Pômdau, naŋ oc kôm gêŋ dau
ŋandô sa, naŋ ndê yom dau dinaŋ.
18 Iŋ kêmasaŋ lêŋ dau gwanaŋ su." *[Amos
9:11-12]*
19 Goc Jems sôm, "Bocdinaŋ aö gauc gêm
bu lau gameŋ apa-ŋga naŋ sêkac si ŋalôm kwi
ma sêsôc Anötö ndê gôliŋ ŋapu, naŋ oc dakêŋ
ŋawapac têŋ ŋac dom.
20 Mba! Dato bapia têŋ ŋac, ma dakêŋ puc
ŋac bu sêneŋ gêŋ daneŋ-ŋga naŋ lau sêkêŋ ti
da têŋ anötöi gwam, naŋ dom, bu gêŋ dau
ŋadômbwi yêc Anötö aŋgô-ŋga. Danem la ŋac
bu sêkôm mêtê mockaiŋ-ŋga dom, ma sêneŋ
bôc naŋ sêkiŋ ndu ma wata ti dac naŋ dom.
21 Yom dau dinaŋ. Moses ndê yom, naŋ oc
sêŋyalê su, ma bocdinaŋ dato yom pi dom.
Bu lau sem mêtê pi Moses ndê yom yêc
malac atu-tu hoŋ gitôm yala daêsam su, ma
sêsam iŋ ndê buku yêc ŋac si lôm wê-ŋga tôm
bêc Sabat-ŋga hoŋ."

Sêto bapia têŋ lau gameŋ apa-ŋga

22 Têŋ dinaŋ lau aposel ti lau bata, ma
lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ si ŋalôm tigeŋ, bu
sêŋyaliŋ ŋac si lau ŋatô sa, bu sêtêŋ Antiok
sêwhiŋ Pol lu Banabas sêndi. Ŋac s êŋyaliŋ
lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si ŋgac bata lu sa, naŋ
Judas, naŋ sêsam iŋ ndê ŋaê daŋ bu Basabas,
lu Sailas.
23 Ma sêto bapia daŋ bu iŋlu sêkôc tôhôŋ,
naŋ sôm yom bocdec bu:
Yac ato bapia dindec têŋ mac lau gameŋ
apa-ŋga naŋ akêŋ whiŋ Pômdau, yêc
malac Antiok ma gameŋ Siria-ŋga ti
Silisia-ŋga. Mac nem asidôwai yac lau
aposel ti lau bata lec, akôm acsalô
ŋayham têŋ mac.
24 Yac atap sa bu yac mba lau ŋatô sêhôc
asê mac, ma sêkôm mac nem ŋalôm
ŋawapac tu ŋac si yom pi mêtê dasê
lauŋgac ŋamlic-ŋga. Yac aŋkiŋ lau dau
sêtêŋ mac sêloc dom.
25 Bocdinaŋ yac hoŋ gauc gêm tidôŋ bu
aŋyaliŋ lau ŋatô sa ma aŋkiŋ ŋac sêtêŋ mac
sêloc sêwhiŋ yac mba silip ŋayham lu, naŋ Pol
lu Banabas.
26 Iŋlu sêkêŋ dau sambuc bu sêhoc Pômdau
Yisu Kilisi ndê ŋawaê ŋayham asê, ma sêtöc
dau dom bu sêmbac ndu tu iŋ ndê ŋaê-ŋga.
27 Ma kwahic dec yac aŋkiŋ Judas lu Sailas
sêwhiŋ iŋlu sêtêŋ mac sêloc, bu sêpuc yom
bapia dindec-ŋga dôŋ.
28 Yac bu akêŋ ŋawapac têŋ mac dom, tigeŋ
bu anem la mac. Ma yac akêŋ whiŋ bu Ŋalau
Dabuŋ oc puc yac mba yom dau dôŋ. Yom
dau bocdec.
29 Aneŋ gêŋ daneŋ-ŋga naŋ lau sêkêŋ ti da
têŋ anötöi gwam, naŋ dom. Aneŋ bôc naŋ
sêkiŋ ndu ma wata ti dac, naŋ dom. Ma
akôm mêtê mockaiŋ-ŋga dom. Ayob daôm
bu ambo ahê gêŋ dau, naŋ dec oc akôm mêtê
ŋayham. Yom dau dinaŋ. Acsalô ŋayham têŋ
mac hoŋ.
30 Sêto bapia dau su, goc sêŋkiŋ lau dau
sêtêŋ Antiok si. Ma yêc dindê, ŋac sêkac lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga sa, ma sêkêŋ bapia dau têŋ
ŋac.
31 Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêsam, dec puc ŋac
dôŋ ma kôm ŋac atac ŋayham sa.
32 Judas lu Sailas dau propet lu, ma sêsôm
yom ti sêkêŋ gauc ŋayham daêsam têŋ lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga, bu sêpuc ŋac dôŋ.
33 Sêmbo sêwhiŋ ŋac bêc ŋatô, goc lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga sem mbec iŋlu ŋa yom malô,
ma sêŋkiŋ iŋlu sêmbu sêtêŋ gôlôwac dabuŋ
Jerusalem-ŋga, naŋ sêŋkiŋ iŋlu sêmeŋ, naŋ si
tiyham. [
34 Magoc Sailas gauc gêm bu mbo malac
Antiok.]
35 Ma Pol lu Banabas sêmbo malac An-
tiok, ma iŋlu sêwhiŋ lau daêsam, sêmbo ti
sêndôhôŋ lau ma sêhoc Pômdau ndê yom asê.

Pol lu Banabas sêhu dau siŋ

36 Tiŋambu Pol sôm yom têŋ Banabas
bocdec bu, "Aö gauc gêm bu hêclu dambu
datêŋ malac hoŋ naŋ muŋ-ŋga dahoc
Pômdau ndê yom asê dambo, naŋ dandi.
Dandic lau kêsi yêc dindê, ma dalic bu ŋac
sêmbo ŋalêŋ bocke."
37 Banabas tac whiŋ bu sêkôc Jon naŋ
sêsam iŋ ndê ŋaê daŋ bu Mak, naŋ whiŋ iŋlu
ndi.
38 Magoc Pol gêlic gauc dau bu yham dom.
Ŋahu bu muŋ-ŋga Jon hu iŋlu ma iŋlu si
gweleŋ siŋ yêc gameŋ Pampilia-ŋga.
39 Tu yom dinaŋ-ŋga Pol lu Banabas sêseŋ
dau e sêhu dau siŋ. Banabas kôc Mak ma iŋlu
sêpi waŋ daŋ ma sêtêŋ nduc Saipras si.
40 Magoc Pol kêyaliŋ Sailas sa bu êŋsêlêŋ
whiŋ iŋ ndi. Asidôwai Antiok-ŋga sem mbec

iŋlu ma sêteŋ Pômdau bu puc iŋlu dôŋ ŋa iŋ ndê mwasiŋ, ma tiŋambu iŋlu sêlhö si.
41 Ma iŋlu sic gameŋ Siria ti Silisia-ŋga kêsi ma sêpuc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga dôŋ yêc gameŋ dinaŋ.

16

Timoti kôm gweleŋ whiŋ Pol lu Sailas

1 Pol lu Sailas sêhôc asê malac Derbi, ma tiŋambu sêtêŋ malac Listra si. Yêc malac dinaŋ ŋgac kêŋ whiŋ-ŋga daŋ ŋaê Timoti mbo. Iŋ dinda iŋ awhê Israel-ŋga daŋ naŋ kêŋ whiŋ Pômdau, ma Timoti damba iŋ ŋgac Grik-ŋga.
2 Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêmbo malac Listra ma Aikoniam sêlic Timoti bu ŋgac ŋayham ma sêmpiŋ iŋ.
3 Pol tac whiŋ bu Timoti êŋsêlêŋ ti kôm gweleŋ whiŋ iŋ. Tigeŋ iŋ kêyalê bu lau Israel-ŋga hoŋ naŋ sêmbo gameŋ dinaŋ, naŋ sêŋyalê bu Timoti damba iŋ ŋgac Grik-ŋga. Tu dinaŋ-ŋga iŋ sê Timoti ndê ŋamlic ŋatô su.
4 Tiŋambu sêŋsêlêŋ sêlom-sêlom malac, ma sêhoc yom naŋ lau bata ti lau aposel sêmatiŋ tidôŋ yêc Jerusalem, naŋ asê têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga bu sêŋkuc.
5 Ŋalêŋ dau dinaŋ Anötö puc lau si sêkêŋ whiŋ dôŋ yêc malac hoŋ dinaŋ, ma tôm bêc hoŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si toŋ kêsôwec tiatu.

Pol yêc mbê pi ŋgac Masedonia-ŋga

6 Ŋalau Dabuŋ kalhac Pol ti lau naŋ sêwhiŋ iŋ ahuc, bu sênem mêtê yêc gameŋ Esia-ŋga têŋ ŋasawa dinaŋ dom. Bocdinaŋ dec ŋac gacgeŋ sêmbo gameŋ Prigia ti Galesia-ŋga, ma sêkôm gweleŋ sêmbo dinaŋ.
7 Têŋ ndoc sêhôc asê gameŋ Misia-ŋga ŋabatiŋ, ma bu sêsôc malac Bitinia sêndi, naŋ Yisu ndê Ŋalau kalhac ŋac ahuc tiyham.
8 Bocdinaŋ sêhôc gêlêc gameŋ Misia-ŋga ma sêsip malac Troas si.
9 Têŋ ôbwêc dinaŋ Pol yêc mbê ma gêlic ŋgac daŋ akêŋ gameŋ Masedonia-ŋga meŋ kalhac iŋ aŋgô-ŋga, ma teŋ iŋ bocdec bu, "Têŋ Masedonia mweŋ ma nem yac sa."
10 Pol yêc mbê dau su ma whê sa têŋ yac* e aŋyalê bu Anötö mbwêc yac bu anem mêtê têŋ lau Masedonia-ŋga. Bocdinaŋ dec yac aŋsahic dauŋ bu atêŋ lau dau andi.

Lidia kôc Pol ndê yom sa ma kêŋ whiŋ Yisu.

11 Yac api waŋ yêc Troas ma solop atêŋ nduc Samotres a, ma ŋagalaŋsê yac ahu nduc dau siŋ ma asôc baö yêc malac Niapolis.
12 Goc yac aŋsêlêŋ atêŋ malac Pilipai a a mbo bêc ŋatô. Malac dau ti gameŋ Masedonia-ŋga ŋa-malac atu, ma lau Rom-ŋga naŋ sem gôliŋ gameŋ dau, naŋ sêndöc malac dinaŋ.
13 Têŋ Sabat daŋ yac ahu malac dau siŋ, ma asa atêŋ bu daŋ yêc malac dau ŋamakê a. Yac gauc gêm bu mboe gameŋ dinaŋ, iŋ lau ŋatô si gameŋ sêteŋ mbec-ŋga. Ma yac atap lauwhê ŋatô sa, naŋ sêkac sa sêmbo dindê, dec andöc sic ma ac hu asôm yom têŋ ŋac.
14 Lauwhê naŋ sêŋgô yom dau, naŋ si daŋ iŋ Lidia. Iŋ awhê tidulu po ŋadalô-ŋga, naŋ meŋ akêŋ malac Tayatira, ma iŋ awhê toc Anötö sa-ŋga. Têŋ ndoc iŋ ŋgô Pol ndê yom, naŋ Pômdau kac iŋ ndê ŋalôm bu kôc yom dau sa ma kêŋ whiŋ Yisu.
15 Dec Lidia ti lau hoŋ naŋ sêndöc iŋ ndê andu naŋ sêliŋ saŋgu. Ma tiŋambu iŋ sôm têŋ yac, "Mac bu alic aö gitôm awhê naŋ kêŋ whiŋ Pômdau, dec ameŋ ambo aneŋ andu." Ma iŋ piŋkap yac ŋapaŋ e yac awhiŋ iŋ a.

Pol lu Sailas sêndöc gapocwalô

16 Têŋ ndoc daŋ yac bu atêŋ gameŋ naŋ lau sêteŋ mbec sêmbo, naŋ andi, ma awhê daŋ meŋ tap yac sa. Iŋ awhê akiŋ ŋambwa daŋ, ma ŋalau daŋ mbo whiŋ iŋ ma hoc yom asê pi gêŋ naŋ oc meŋ sa tiŋambu. Lau daêsam êlêmê sêtêŋ iŋ si, bu iŋ whê yom sa pi gêŋ naŋ oc hôc asê ŋac têŋ têm ŋambu-ŋga. Ma awhê dau ndê ŋadaui sêtap awa atu sa tu iŋ-ŋga.
17 Têŋ têm dinaŋ yac aŋsêlêŋ awhiŋ Pol, ma awhê dau kêkuc yac ma mbwêc bocdec bu, "Lau dindec sem akiŋ Anötö Ŋawasi ti Ŋaclai Ŋadau, ma sêwhê yom sa pi lêŋ Anötö nem mac si andöc tamli ŋapaŋ-ŋga."
18 Tôm bêc daêsam iŋ kôm boc-dinaŋ e mbô Pol ŋalôm sa. Goc iŋ kac dau kwi ma sôm têŋ ŋalau bu, "Tu Yisu Kilisi ndê ŋaê-ŋga, dec wandic atu am bu sa yêc awhê dinaŋ." Ma ŋagahô eŋ ŋalau hu awhê dau siŋ.
19 Têŋ ndoc dinaŋ awhê dau ndê ŋadaui sêŋyalê bu ŋac si lêŋ sêkôc awa-ŋga pacndê. Dec sêlô Pol lu Sailas dôŋ ma sêhê iŋlu sa sêsôc malac lôm sêtêŋ lau atu-tu si.
20 Sêkêŋ iŋlu sêlhac lau sêmatôc yom-ŋga si aŋgô-ŋga, ma sêsôm, "Ŋgac lu dindec iŋlu ŋgac Israel-ŋga. Ma sêmeŋ bu sêli lau malac-ŋga si ŋalôm sa.
21 Bu iŋlu sêkac lau bu sêŋkuc mêtê ŋatô naŋ yac lau Rom-ŋga bu taŋkuc, dec oc so yac neŋ ŋagôliŋ."
22 Awhê akiŋ dau ndê ŋadaui sêŋgôliŋ yom dinaŋ pi Pol lu Sailas, ma lau malac-ŋga sêpuc yom dau dôŋ. Bocdinaŋ lau sêmatôc yom-ŋga sêkêŋ yatu bu sêkac iŋlu si ŋakwê su ma sêhi iŋlu ŋa sö.

* **16:10:** Yêc ŋabatiŋ 10 Luk to yom 'yac,' dec tôc asê bu iŋ dau mbo whiŋ Pol têŋ ndoc dinaŋ e tôm ndoc sêtêŋ malac Pilipai si - yêc ŋabatiŋ 19 iŋ to 'yac' tiyham dom. Iŋ kôm ŋalêŋ tigeŋ yêc Apo 20:5–21:18; ma 27:1–28:16.

23 Sêhi iŋlu ŋa sö sac andô, goc sêkêŋ iŋlu
sêndöc gapocwalô. Ma sêsôm yom ŋaŋga têŋ
ŋgac naŋ yob gapocwalô bu yob iŋlu ŋapep.
24 Iŋ ŋgô yom dau su dec kêŋ iŋlu sêndöc
ŋalôm daŋ, naŋ yêc andu gapocwalô-ŋga
dau ŋa-ŋalôm andô. Ma iŋ sô iŋlu gahi dôŋ
gêm damiŋ a.

25 Timaniŋhu Pol lu Sailas sêteŋ mbec ti
sem wê sêmpiŋ Anötö, ma lau gapocwalô-
ŋga ŋatô sêkêŋ daŋga iŋlu.
26 Sem wê sêmbo ma t iyhô atu gêm dec
andu gapocwalô-ŋga wiwic sa. Ma gatam
gapocwalô-ŋga hoŋ sêlêc dau su, ma sen
gapocwalô-ŋga suc yêc lau hoŋ.
27 Têŋ têm dinaŋ ŋgac yob gapocwalô-ŋga
tali sa ma gêlic bu gatam hoŋ kac sa su. Iŋ
gauc gêm bu lau hoŋ oc sêlhö si su, dec púc
iŋ ndê bieŋ baliŋ sa bu kuŋ dau ndu.
28 Magoc Pol mbwêc, "Kôm daôm ŋayom
dom. Yac hoŋ kelec ambo!"
29 Goc ŋadau sôm bu lau sêtuŋ ya sa sêmeŋ,
ma sôc gapocwalô gi. Iŋ hu dau sip nom yêc
Pol lu Sailas gahi-ŋga, ma töc dau ti kêtitec
ŋandô.
30 Malô goc iŋ wê iŋlu sêsa awê si ma ndac
iŋlu, "O ŋgac atu lu. Aö wakôm sake bu
watap seŋ wandöc taŋli-ŋga sa?"
31 Ma iŋlu sêô yom ma sêsôm, "Kêŋ whiŋ
Pômdau Yisu, dec am oc tap Anötö ndê
mwasiŋ nem am si-ŋga sa. Am ti am nem lau
hoŋ naŋ ambo nem andu, naŋ asa lêŋ tigeŋ
dinaŋ."
32-33 Têŋ ôbwêc dinaŋ ŋgac yob andu
gapocwalô-ŋga kôc iŋlu ma kêgwasiŋ iŋlu
gamboc. Ma iŋlu sêwhê Pômdau ndê yom sa
têŋ iŋ ti lau hoŋ naŋ sêmbo iŋ ndê andu. Ma
iŋ ti ndê lau hoŋ sêliŋ saŋgu.
34 Tiŋambu iŋ kôc iŋlu sêsôc iŋ ndê andu
si ma kêŋ gêŋ daneŋ-ŋga iŋlu seŋ. Iŋ tac
ŋayham atu bu iŋ ti ndê lau hoŋ kwahic dec
sêkêŋ whiŋ Anötö.

35 T êŋ galaŋsê bêbêc lau sêmatôc yom-ŋga
sêŋkiŋ lau siŋ-ŋga ŋatô sêtêŋ ŋgac yob gapoc-
walô-ŋga si, bu sêsôm têŋ iŋ bu êŋgapwêc Pol
lu Sailas su.
36 Ŋgac naŋ yob andu gapocwalô-ŋga ŋgô
yom dau, goc sôm têŋ Pol, "Lau sêmatôc yom-
ŋga sêkêŋ yom meŋ bu waŋgapwêc amlu
Sailas su yêc gapocwalô. Bocdinaŋ amlu
alhö andi ti yom malô."
37 Magoc Pol sôm têŋ lau s iŋ-ŋga dinaŋ,
"Alu ŋgac Israel-ŋga, magoc alu ŋgac Rom-
ŋga† awhiŋ. Sêmatôc alu mba yom ŋapep
dom, ma sic alu yêc lau hoŋ aŋgô-ŋga e sêkêŋ
alu andöc dec. Ma bocke dec ŋac bu sêhu alu
siŋ gelec alhö andi? Mba! Ŋac dau sêmeŋ ma
sêwê alu asa andi."

38 Lau siŋ-ŋga dinaŋ sêmbu si ma sic miŋ
yom dau têŋ lau sêmatôc yom-ŋga. Ŋac sêŋgô
bu Pol lu Sailas iŋlu ŋgac Rom-ŋga sêtôm ŋac,
dec ŋac sêtöc dau atu.
39 Goc ŋac sêtêŋ gapocwalô si ma sêkôm
bu sênem malô iŋlu si ŋalôm. Sêkôc iŋlu su
yêc andu gapocwalô-ŋga, ma sêwê iŋlu sêsa
si. Ma sêndac iŋlu bu sêhu malac dau siŋ.
40 Têŋ ndoc Pol lu Sailas sêhu gapocwalô
siŋ, naŋ iŋlu sêtêŋ Lidia ndê andu si. Sêkac
lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ sa, ma sêsôm yom
ŋayham daêsam tu sêpuc ŋac dôŋ-ŋga. Ma
tiŋambu sêhu ŋac siŋ.

17

Lau sêkêŋ kisa Pol lu Sailas yêc Tesa-
lonika

1 Iŋlu sêŋsêlêŋ si sêsa seŋ têŋ malac
Ampipolis ma Apolonia, ma gacgeŋ si e
sêhôc asê Tesalonika. Yêc malac dinaŋ lau
Israel si lôm wê-ŋga daŋ kalhac.
2 Pol kêkuc iŋ ndê mêtê, ma têŋ Sabat sôc
lôm wê-ŋga dau gi. Ma gitôm Sabat tö iŋ gêm
yomgalôm whiŋ lau yêc dindê, bu whê ŋac si
gauc sa pi Anötö ndê yom daêsam naŋ sêto
yêc muŋ su naŋ.
3 Iŋ whê sa ma tôc asê bu Mesaya gic waê
bu hôc ŋandê e mbac ndu, ma tisa akêŋ lau
batê-ŋga ma mbo tali tiyham. Dec iŋ sôm têŋ
ŋac, "Kwahic dec aö wasôm têŋ mac bu Yisu
iŋ Mesaya dau. Yom ŋandô!"
4 Lau Israel-ŋga ŋatô sêkêŋ whiŋ ma sêlhac
sêwhiŋ Pol lu Sailas. Ma lau Grik-ŋga daêsam
naŋ sêtoc Anötö sa, naŋ sêkêŋ whiŋ, ma
lauwhê tiwaê daêsam bocdinaŋ.
5 Magoc lau Israel-ŋga ŋatô sem lêmuŋ Pol
lu Sailas, dec sêsôc malac lôm si, ma sêkac
lau sac ŋatô sa sêpitigeŋ, ma sêŋgilí ŋac tu bu
sêndic hu kisa. Ŋac sêŋyalê bu Pol lu Sailas
sêyêc Jason ndê andu, dec sênti sêtêŋ andu
dau si, bu sêhê iŋlu sêsa sêmeŋ.
6 Magoc sêtap iŋlu sa dom, ma bocdinaŋ
sêkôc Jason ti lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô ma
sêkêŋ ŋac sêlhac lau bata malac-ŋga aŋgô-
ŋga. Ma sêsôm ŋa awha atu, "Lau naŋ sêli
lau ŋalôm sa yêc gameŋ hoŋ, naŋ kwahic dec
sêmeŋ sêkôm yêc yac neŋ malac.
7 Ma Jason, ŋgac dindec, iŋ kôc ŋac sa
sêmbo iŋ ndê andu. Ŋac sêsôc †Sisa ndê
ŋagôliŋ ŋapu dom, ma ŋac hoŋ sêsôm bu kiŋ
daŋ tiyham mbo, naŋ ndê ŋaê Yisu."
8 Lau bata ti lau toŋ dinaŋ ma lau malac-
ŋga hoŋ sêŋgô yom dinaŋ e gêli ŋac si ŋalôm
sa ŋandô.
9 Goc sêsôm bu Jason ti iŋ ndê lau sênemlhi
dau su yêc gapocwalô. Semlhi su goc sêkêŋ
ŋac sêlhö si.

† **16:37:** Yom dau ŋahu sêsôm yêc Yom Inglis bu 'citizenship.' Pol whê iŋlu Sailas sa bu citizen Israel-ŋga, ma citizen Rom-ŋga whiŋ. Lau Rom si ŋagôliŋ daŋ kêŋ yao bu sêhi citizen Rom-ŋga dom, bocdinaŋ gêŋ naŋ sêkôm têŋ iŋlu Sailas, naŋ gêŋ so. Alic yom ŋatô yêc Apo 22:25-29.

Pol lu Sailas sêtêŋ malac Berea si

10 Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga yêc Tesalonika
sêhôŋ e ŋasec sa su, goc sêŋkiŋ Pol lu Sailas
sêlhö sêtêŋ malac Berea si. Sêhôc asê su
sêmbo malac dinaŋ, ma sêsôc lau Israel si
lôm wê-ŋga si ma sem mêtê.
11 Lau Berea-ŋga ŋac lau si mêtê ŋayham
hôc gêlêc lau Tesalonika-ŋga si mêtê. Sêkêŋ
daŋga ŋapep têŋ Pol lu Sailas si yom pi Yisu,
ma sêkôc sa ti atac whiŋ. Ma tôm bêc hoŋ
sem dôhôŋ yom dau whiŋ Anötö ndê yom
naŋ sêto muŋ su yêc naŋ. Ŋac bu sêŋyalê iŋlu
si yom bu yom ŋandô me mba.
12 Ma lau Israel-ŋga daêsam sêkêŋ whiŋ
Yisu, ma yêc lau Grik-ŋga, lauwhê tiwaê ma
lauŋgac daêsam sêkêŋ whiŋ bocdinaŋ.
13 Malô goc lau Israel-ŋga yêc malac Tesa-
lonika sêŋgô ŋawaê bu Pol gêm Anötö ndê
mêtê têŋ lau mbo Berea. Dec ŋac sêtêŋ Berea
si, bu sêli lau ŋalôm sa bu sêkêŋ kisa Pol lu
Sailas.
14 Tu dinaŋ-ŋga lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêŋkiŋ
Pol kölhö têŋ malac daŋ yêc gameŋ gwêc-
ŋga gi. Magoc Sailas lu Timoti gacgeŋ sêmbo
malac Berea.
15 Lau naŋ sêhoŋ Pol ma sêsa seŋ sêwhiŋ
iŋ, naŋ sêkôc iŋ sêsip malac Atens si. Goc Pol
kêkiŋ ŋac sêmbu si, ma sôm bu sêkêŋ yom têŋ
Sailas lu Timoti bu sêtêŋ iŋ sêmeŋ ŋagahô.

Pol gêm mêtê yêc Atens

16 Pol hôŋ iŋlu mbo Atens, ma gêlic anötöi
gwam daêsam sêlhac malac lôm, dec kôm iŋ
ŋalôm ŋawapac.
17 Bocdinaŋ iŋ sôc lôm wê-ŋga gi ma gêm
yomgalôm whiŋ lau Israel ti lau Grik-ŋga
naŋ sêtoc Anötö sa. Ma tôm bêc hoŋ iŋ sôc
malac lôm gi tap lau ŋatô sa, ma whê Anötö
ndê yom sa têŋ ŋac bocdinaŋ.
18 Yêc Atens lau ŋatô sêmbo, naŋ êlêmê
sem yomgalôm pi gêŋ hoŋ ŋahu sêwhiŋ dau.
Sêsam ŋac bu lau Epikuria ma lau Stoik. Têŋ
ndoc ŋac si lau ŋatô sêŋgô Pol sôm ŋawaê
ŋayham asê pi Yisu, ma pi lêŋ datisa akêŋ lau
batê-ŋga, naŋ ŋac sic hu sêseŋ iŋ ndê gauc ti
yom ŋatô. Lau ŋatô sêsôm, "Ŋgac dindec sôm
yom daêsam ŋapaŋ, ŋahu bocke?" Ma ŋatô
sêsôm, "Mboe iŋ bu nem yac neŋ gauc kwi
tu bu dakêŋ whiŋ anötöi apa-ŋga."
19 Bocdinaŋ dec sêwê iŋ sêtêŋ gameŋ naŋ
sêsam bu Areopagas, gameŋ naŋ lau naŋ
sêkip gêŋ ŋahu sa-ŋga êlêmê sêkac sa sêmbo.
Ŋac sêkêŋ Pol kalhac lau Areopagas-ŋga
aŋgô-ŋga, ma sêndac iŋ bocdec bu, "Gitôm
bu am whê yom wakuc naŋ am kêdôhôŋ têŋ
lau, naŋ sa têŋ yac?
20 Yac aŋgô am nem yom tôm yom wakuc
andô daŋ, ma yac bu aŋyalê yom dau ŋahu."
21 Lau Atens ti lau apa hoŋ naŋ sêndöc
malac dinaŋ, naŋ sêmbo tu sêŋgô yom
ti sênem yomgalôm ŋapaŋ pi gauc wakuc
bocke naŋ hôc asê ŋac-ŋga. Ŋac si gweleŋ
daŋ mba. Tu dinaŋ-ŋga dec ŋac bu sêŋgô Pol
ndê yom.
22 Ma Pol tisa kalhac lau aŋgô-ŋga yêc
Areopagas, ma sôm, "O mac lau Atens-ŋga.
Aö kayalê bu mac akôm gêŋ daêsam tu bu
anem akiŋ anötöi nom-ŋga.
23 Bu aö kasêlêŋ ti gatôc gwaniŋ gêŋ hoŋ
naŋ mac amasaŋ tu anem akiŋ mac nem
anötöi-ŋga. Ma aö gatap alta daŋ sa, naŋ
mac ato yom pi bocdec bu, 'Anötö naŋ yac
tam gauc, naŋ ndê alta.' Anötö naŋ mac am
akiŋ magoc am gauc iŋ, naŋ kwahic dec aö
oc wawhê iŋ sa têŋ mac.
24 Iŋ Anötö, naŋ kêŋ nom ti gêŋ hoŋ, ma
iŋ undambê ti nom ŋadau. Ma bocdinaŋ iŋ
ndöc lôm dabuŋ naŋ ŋamalac amba sêmasaŋ,
naŋ dom.
25 Ma gêŋ naŋ ŋamalac sêmasaŋ, naŋ oc
nem iŋ sa ŋalêŋ bocke? Bu iŋ pônda gêŋ daŋ
dom. Ma iŋ dau kêŋ wayahô têŋ ŋamalac bu
sêmbo tali ma kêŋ gêŋ hoŋ bocdinaŋ.
26 Iŋ kêŋ ŋamalac ŋamata-ŋga mbo nom e
kwahic dec lau titoŋ-titoŋ hoŋ sêsa akêŋ ŋgac
tigeŋ dinaŋ, ma sem nom ŋagameŋ sambob
ahuc. Lau titoŋ-titoŋ hoŋ si gameŋ ŋabatiŋ,
naŋ Anötö kêyaliŋ sa gwanaŋ su, ma têm bu
lau toŋ tigeŋ-tigeŋ si ŋaclai tiatu ma tisauŋ,
naŋ kêmatiŋ tidôŋ gwanaŋ su bocdinaŋ.
27 Anötö kôm gêŋ hoŋ dinaŋ tu bu lau sêlic,
ma sêŋsalê iŋ e sêtap iŋ sa. Magoc iŋ mbo
baliŋ têŋ yac lau tigeŋ-tigeŋ dom.
28 Tôm yom ŋagauc daŋ naŋ mac daôm
nem ŋgac daŋ to muŋ su, naŋ sôm, 'Tu
Anötö ndê ŋaclai-ŋga dec yac dambo taŋli ma
taŋsêlêŋ, ma yac neŋ ŋahu yêc sip iŋ-ŋga.'
Ma mac nem ŋgac daŋ tiyham to yom ŋagauc
daŋ bocdec bu, 'Yac dati iŋ ndê balêkoc.'
29 Yac dati iŋ ndê balêkoc ma bocdinaŋ yac
bu gauc nem bu iŋ gitôm gol me silba me hoc
me ŋagatu daŋ, naŋ ŋamalac sêmasaŋ tôm ŋac
si gauc, naŋ dec yac gauc gêm yom so pi iŋ.
30 Muŋ-ŋga lau daêsam gauc gêm yom boc-
dinaŋ, bu sêŋyalê Anötö dom. Magoc iŋ kêŋ
ŋagêyô têŋ ŋac dom. Tigeŋ kwahic dec iŋ gic
atu bu lau hoŋ sênem dau kwi.
31 Bu iŋ kêyaliŋ bêc daŋ sa bu êmatôc lau
nom-ŋga hoŋ, ma iŋ oc kôm gêŋ dau êŋkuc iŋ
ndê lêŋ gitêŋ. Ma iŋ k êyaliŋ ŋgac daŋ sa bu
kôm gweleŋ dau. Iŋ uŋ ŋgac dau sa akêŋ lau
batê-ŋga, dec tôc gêŋ dau tiawê têŋ lau hoŋ
sêlic."
32 Têŋ ndoc sêŋgô Pol ndê yom pi lau
sêtisa akêŋ lau batê-ŋga, naŋ lau ŋatô sêpu iŋ.
Magoc lau ŋatô sêsôm, "Yac bu aŋgô am nem
yom pi gêŋ dinaŋ tiyham."
33 Ma têŋ dinaŋ Pol tisa ma hu lau naŋ
sêndöc Areopagas, naŋ siŋ.
34 Lau ŋatô sêŋkuc Pol ma sêkêŋ whiŋ Yisu.
Ŋac si daŋ iŋ Dionisias, naŋ muŋ-ŋga ndöc
whiŋ lau naŋ sêkac sa yêc Areopagas. Ma
awhê daŋ ŋaê Damaris ma lau ŋatô sêkêŋ
whiŋ bocdinaŋ.

18

Pol mbo malac Korin

1 Tiŋambu Pol hu Atens siŋ ma têŋ malac
Korin gi.
2 Yêc dinaŋ iŋ tap ŋgac Israel-ŋga daŋ sa,
naŋ ndê ŋaê Akwila. Iŋ dinda kôc iŋ yêc
gameŋ Pontus-ŋga, ma muŋ-ŋga iŋlu ndê
awhê Prisila sêndöc malac Rom yêc gameŋ
Itali-ŋga. Magoc tiŋambu Kiŋ Klaudias kêŋ
yatu bu lau Israel-ŋga hoŋ sêhu malac Rom
siŋ, dec iŋlu Prisila sêlhö si sêmbo malac
Korin. Têŋ ndoc Pol hôc asê, naŋ gi gêlic iŋlu.
3 Akwila lu Prisila i ŋlu awhê lu ŋgac sêkôc
bôc ŋamlic ma po ma sêsi pitigeŋ tu sêmasaŋ
bac-ŋga. Pol kêyalê gweleŋ dau tidôŋ whiŋ,
bocdinaŋ dec mbo whiŋ iŋlu, ma sêkôm
gweleŋ sêwhiŋ dau.
4 Pol tac whiŋ bu lau I srael ma lau Grik
naŋ sêmbo Korin sêkêŋ whiŋ Pômdau, dec
tôm bêc Sabat-ŋga hoŋ sôc lôm wê-ŋga gi, ma
gêm yomgalôm whiŋ ŋac.
5 Têŋ ndoc Sailas lu Timoti sêmeŋ akêŋ
gameŋ Masedonia-ŋga, naŋ Pol kêŋ dau
sambuc tu gweleŋ nem mêtê lau-ŋga. Iŋ hoc
yom asê têŋ lau Israel-ŋga ma sôm têŋ ŋac bu
Yisu iŋ Mesaya dau.
6 Magoc lau Israel-ŋga sêkêŋ whiŋ Pol ndê
yom dom, ma sêli awha sa têŋ iŋ. Bocdinaŋ
iŋ kêgoloŋ kop su yêc ndê ŋakwê bu tôc ŋac si
giso asê, ma sôm, "Mac atec Anötö ndê yom,
dec awêkaiŋ daôm nem ŋagêyô. Aö dom.
Kwahic dec wahu mac lau Israel-ŋga siŋ, ma
wakôm gweleŋ têŋ lau naŋ lau Israel dom."
7 Goc Pol hu lôm wê-ŋga siŋ, ma sa gi mbo
Titius Justus ndê andu. Iŋ ŋgac gameŋ apa-
ŋga naŋ gêm akiŋ Anötö, ma iŋ ndê andu
kalhac kêpiŋ lôm wê-ŋga.
8 Ma ŋgac bata lôm wê-ŋga daŋ ŋaê
Krispas, ti lau hoŋ naŋ sêmbo iŋ ndê andu,
naŋ sêkêŋ whiŋ Pômdau. Ma lau Korin-ŋga
daêsam naŋ sêŋgô Pol ndê yom, naŋ sêkêŋ
whiŋ Yisu ma sêliŋ saŋgu.
9 Têŋ ôbwêc daŋ Pol yêc mbê, ma gêlic
Pômdau sôm yom têŋ iŋ bocdec bu, "Töc
daôm dom. Sôm aneŋ yom asê ŋapaŋ, ma
nem daôm dôŋ dom.
10 Bu aö gambo gawhiŋ am, ma oc tôm
dom bu lau daŋ sêkêŋ sac am. Bu yêc malac
dindec, aneŋ lau daêsam sêmbo."
11 Bocdinaŋ Pol mbo Korin tôm yala tigeŋ
ma ayô 6, ma kêdôhôŋ Anötö ndê yom têŋ
lau.
12 Têŋ ndoc naŋ Galio gêm gôliŋ gameŋ
Akaya-ŋga, naŋ lau Israel-ŋga naŋ sêndöc
malac Korin, naŋ sêkêŋ si ŋalôm pitigeŋ bu
sêkêŋ kisa Pol. Ma sêkêŋ iŋ kalhac Galio
aŋgô-ŋga bu êmatôc iŋ ndê yom.
13 Ma ŋac sêsôm, "Ŋgac dindec kêdôhôŋ lau
bu sênem akiŋ Anötö ŋa lêŋ naŋ so yac mba
yomsu."
14 Pol kac awha sa bu sôm yom, m agoc
Galio dau ô lau Israel si yom ma sôm, "O
mac lau Israel-ŋga! Mac nem yom dec bu
hêganôŋ sac atu daŋ, me gêŋ naŋ so ŋagôliŋ
Rom-ŋga, dec waŋgô.
15 Magoc yom naŋ mac asôm pi ŋgac din-
dec, naŋ hêganôŋ mac daôm nem yom ti ŋaê
ŋatô ma yomsu Israel-ŋga. Bocdinaŋ mac
daôm amasaŋ. Aö oc wamatôc yom kaiŋ
dinaŋ dom."
16 Dec iŋ soc ŋac su yêc andu matôc-ŋga.
17 Ma lau hoŋ sêkôc Sostene, ŋgac bata naŋ
yob lau Israel-ŋga si lôm wê-ŋga yêc malac
Korin, naŋ dôŋ, ma sic iŋ yêc lau matôc-ŋga
aŋgô-ŋga. Ma Galio gêlic, magoc kôm tôm
gêm gauc.

Pol mbu têŋ Antiok gi

18 Pol mbo malac Korin têm baliŋ ŋagec,
goc hu lau sêkêŋ whiŋ-ŋga siŋ ma têŋ malac
Kenkria gi, bu kôc waŋ ma mbu têŋ gameŋ
Siria-ŋga ndi. Ma Prisila lu Akwila sêwhiŋ
iŋ si. Muŋ-ŋga Pol gic bata yom daŋ têŋ
Anötö, ma tu dinaŋ-ŋ ga têŋ ndoc sêmbo
malac Kenkria, naŋ kêŋ kêclauŋ sêŋgapiŋ
tiapê. Pacndê su, goc ŋac sêpi waŋ ma sêlhö
si.
19-20 Sêtêŋ malac Epesas si, ma Pol sôc
lôm wê-ŋga gi, ma gêm yomgalôm whiŋ lau
Israel-ŋga. Ma ŋac sêndac iŋ bu mbo whiŋ
ŋac têm ŋatô tiyham, magoc iŋ gôlôc têŋ
ŋac dom. Iŋ hu Prisila lu Akwila siŋ sêmbo
sêwhiŋ ŋac.
21 Ma têŋ ndoc iŋ pi waŋ gi, naŋ kêmatiŋ
yom têŋ lau Epesas-ŋga bocdec bu, "Anötö
bu lic ŋayham, dec aö wambu watêŋ mac
wameŋ tiyham." Goc waŋ dau hu Epesas
siŋ ma sa gi.
22 Waŋ dau kêsêlêŋ e hôc asê malac Sis-
aria, goc Pol sip baö gi. Ma iŋ pi Jerusalem
gi ma gic lau sêkêŋ whiŋ-ŋga kêsi yêc dinaŋ.
Ma tiŋambu iŋ têŋ malac Antiok gi.
23 Iŋ mbo Antiok ŋasawa sauŋ, goc kêsêlêŋ
têŋ gameŋ Prigia ma Galesia-ŋga gi. Yêc
dindê iŋ golom-golom malac ma puc lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga dôŋ bu sêlhac ŋaŋga.

Apolos ndê miŋ

24 Têŋ ŋasawa dinaŋ ŋgac daŋ ŋaê Apolos
hôc asê malac Epesas. I ŋ ŋgac Israel-ŋga naŋ
ndê malachu Aleksandria, ma iŋ ŋgac tigauc
ma kêyalê Anötö ndê yom naŋ sêto muŋ su
yêc, naŋ tidôŋ.
25 Lau ŋatô sêndôhôŋ iŋ pi Pômdau Yisu
su, ma bocdinaŋ iŋ kêŋ ndê ŋalôm ti gauc
sambuc bu êndôhôŋ lau pi Yisu ma whê iŋ
ndê yom sa ŋapep. Magoc iŋ kêyalê busaŋgu
ŋalêŋ tigeŋ, naŋ Jon ndê lêŋ êŋku lau tu
sênem dau kwi-ŋga.
26 Yêc Epesas Apolos sôc lôm wê-ŋga gi, ma
gêm mêtê ti ŋaŋga. Prisila lu Akwila sêŋgô
iŋ ndê yom, dec sêŋgalêm iŋ têŋ iŋlu si andu

gi, ma sêwhê yom ŋatô sa têŋ iŋ e iŋ kêyalê
Anötö ndê lêŋ nem lau si-ŋga ŋapep eŋ.
27 Tiŋambu Apolos bu têŋ gameŋ Akaya-
ŋga ndi, dec lau sêkêŋ whiŋ-ŋga yêc malac
Epesas sêpuc iŋ ndê ŋalôm dôŋ. Ma sêto
bapia têŋ lau Akaya-ŋga naŋ sêtap Anötö ndê
mwasiŋ sa ma sêkêŋ whiŋ Yisu, ma sêteŋ ŋac
bu sêkôc Apolos sa. Ma têŋ ndoc iŋ hôc asê,
naŋ iŋ mbo whiŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga dinaŋ,
ma gêm ŋac sa ŋandô.
28 Bu iŋ kalhac ŋaŋga ma ô lau Israel-ŋga
si yom yêc lau hoŋ aŋgô-ŋga, ma whê Anötö
ndê yom naŋ sêto yêc, naŋ sa, bu tôc asê bu
Yisu iŋ Mesaya dau.

19

Pol mbu têŋ malac Epesas gi

1 Têŋ ndoc Apolos mbo Korin, naŋ Pol hu
gameŋ Prigia ti Galesia-ŋga siŋ, ma kêsêlêŋ
ho seŋ lôc-ŋga naŋ sa têŋ malac Epesas gi. Iŋ
hôc asê Epesas, ma tap lau sêkêŋ whiŋ-ŋga
ŋatô sa.
2 Ma iŋ ndac ŋac bocdec bu, "Têŋ ndoc
mac akêŋ whiŋ tiwakuc, naŋ mac akôc Ŋalau
Dabuŋ su, me mba?" Ma sêô yom ma sêsôm,
"Mba. Yac akôc Ŋalau Dabuŋ su dom, ma
aŋgô yom daŋ pi iŋ dom."
3 Dec Pol ndac, "Mac aliŋ busaŋgu kaiŋ
bocke?" Ma sêsôm bu, "Yac aliŋ busaŋgu
ŋalêŋ gitôm Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga ndê."
4 Goc Pol sôm, "Jon kêku lau naŋ sem dau
kwi, ma sôm têŋ ŋac bu sêkêŋ whiŋ ŋgac naŋ
oc meŋ êŋkuc iŋ, naŋ Yisu."
5 Ŋac sêŋgô Pol ndê yom dinaŋ goc sêliŋ
busaŋgu tu Pômdau Yisu ndê ŋaê-ŋga.
6 Ma têŋ ndoc Pol hu amba sac ŋac, naŋ
Ŋalau Dabuŋ gêm ŋac ahuc, dec sêsôm yom
sem lau apa awha, ma sêhoc yom asê gitôm
lau propet.
7 Lau naŋ gêŋ dau hôc asê têŋ ŋac, naŋ
lauŋgac 12.
8 Pol mbo malac Epesas ŋasawa gitôm ayô
tö, ma sôc lôm wê-ŋga ŋapaŋ. Ma yêc dindê iŋ
gêlêŋ yom dôŋ bu whê Anötö ndê gôliŋ ŋahu
sa têŋ lau.
9 Magoc lau ŋatô si ŋalôm ŋadandi ma sêkôc
Pol ndê yom sa dom. Ma yêc lau hoŋ aŋgô-
ŋga sêpu seŋ naŋ Pol whê sa têŋ ŋac. Goc Pol
hu ŋac siŋ ma kôc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga su yêc
lôm wê-ŋga. Ma tôm bêc hoŋ iŋ gêm mêtê ŋac
mbo Tiranus ndê andu lau sêkac sa-ŋga.
10 Iŋ kôm bocdinaŋ tôm yala lu e lau Israel
ti Grik-ŋga hoŋ naŋ sêmbo gameŋ Esia-ŋga,
naŋ sêŋgô Pômdau ndê ŋawaê.
11 Anötö kêŋ ŋaclai têŋ Pol ma kôm gêŋ dalô
atu-tu daêsam.
12 Iŋ kôc ŋaclai atu, gitôm iŋ bu êmasec po
waheŋ-ŋga ti ŋakwê awê-ŋga ma ŋaclai dau
oc lom ndi. Ma lau bu sêkôc po dau, ma
sêkêŋ sac lau gêmbac ti lau naŋ ŋalau sac
sêmbo ŋac si ŋalôm, dec oc kôm ŋac ŋayham
sa.

Skiwa atui

13 Lau Israel-ŋga ŋatô sêkôm gweleŋ sêsoc
ŋalau sac yêc lau. Ma ŋac sic hu sêsôm
Pômdau Yisu ndê ŋaê asê têŋ ndoc sêkôm
gweleŋ dau. Ŋac sêkêŋ yatu ŋalau sac bocdec
bu, "Am sa mweŋ, tu Yisu, naŋ Pol gêm mêtê
pi iŋ, naŋ ndê ŋaê-ŋga."
14 Ma Israel si dabuŋsiga a tu daŋ ŋaê
Skiwa ndê atui 7 sêkôm gweleŋ dau sêwhiŋ.
15 Magoc têŋ bêc daŋ ŋalau sac daŋ ô ŋac si
yom ma sôm, "Yisu lu Pol aö kayalê iŋlu su,
magoc mac lau dinaŋ aö kayalê mac dom!"
16 Goc ŋgac ti ŋalau sac dinaŋ gic ŋac e ku
ŋac dulu, ma gic ŋac basô-basô e sêliŋ dac
sac andô ma sênti sêsa akêŋ andu dau ŋamlic
ŋambwa-ŋambwa si.

Mêtê kêsôwec yêc Esia

17 T êŋ ndoc lau Israel ti lau Grik-ŋga naŋ
sêndöc Epesas naŋ sêŋgô gêŋ dau ŋawaê, naŋ
sêtöc dau atu, ma lau hoŋ sêtoc Pômdau Yisu
ndê ŋaê sa.
18 Ma lau daêsam naŋ sic hu sêkêŋ whiŋ
Yisu su, magoc sêsap si mêtê akwa dôŋ, naŋ
sêtisa sêlhac lau hoŋ aŋgô-ŋga ma sêhoc si sac
asê.
19 Lau mbectoma-ŋga ŋatô sêkôc si bapia
mbec-ŋga ma sêkêŋ pitigeŋ yêc lau aŋgô-
ŋga, goc sêpec ya gêŋ. Bapia mbec-ŋga di-
naŋ ŋaôli atu-tu. Ŋac bu sêkêŋ hoŋ têŋ lau
sênemlhi, dec oc sêtap awa sa gitôm mone
silba 50,000.*
20 Ŋalêŋ dinaŋ dec Pômdau ndê yom tiapa,
ma kôm gweleŋ ti ŋaclai yêc lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga si ŋalôm.
21 Gêŋ hoŋ dinaŋ hôc asê su, goc Pol gauc
gêm bu têŋ gameŋ Masedonia ti Akaya-ŋga
ndi, ma tiŋambu mbu têŋ malac Jerusalem
ndi. Iŋ sôm, "Aö watêŋ Jerusalem wandi, ma
tiŋambu wandic malac Rom kêsi whiŋ."
22 Ma iŋ kêkiŋ Timoti lu Erastas, ŋgac lu
naŋ sêkôm gweleŋ sêwhiŋ iŋ, naŋ sêmuŋ iŋ
sêtêŋ Masedonia si. Ma iŋ dau gacgeŋ mbo
ŋasawa sauŋ mbo gameŋ Esia-ŋga.

Lau sêli dau sa yêc Epesas

23 Têŋ ŋasawa dinaŋ lau sêli dau sa ŋandô pi
seŋ naŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêŋkuc.
24 Ŋgac naŋ gic hu gêŋ dau naŋ ndê ŋaê
Dimitrias. Iŋ ŋgac naŋ pec silba ma kêmasaŋ
ti alta me gêŋ ŋatô bu lau sêkêŋ lhac si andu
bu sênem akiŋ anötö gwam awhê naŋ sêsam
bu Atemis. Ma iŋ ti lau ŋatô sêtap awa
daêsam sa yêc gweleŋ dinaŋ.

* **19:19:** Mone silba dinaŋ sêsam bu drakma, ma drakma tigeŋ gitôm ŋaôli gweleŋ bêc tigeŋ-ŋga. 50,000 drakma dinaŋ ŋaôli atu andô, oc hôc gêlêc PNG si mone K500,000. Lau ŋatô sêkêŋ whiŋ bu yom naŋ lau mbectoma sêto pi bapia dau, naŋ kêŋ ŋaclai atu têŋ ŋac, dec semlhi bapia dau ŋa ŋaôli atu.

25 Iŋ kêgalêm lau dau sa, sêwhiŋ lau ŋatô
naŋ sêkôm gweleŋ kaiŋ tigeŋ, ma sôm têŋ
ŋac, “Mac lau! Aŋgô su naŋ. Mac aŋyalê bu
yac datap awa atu sa tu gweleŋ dindec-ŋga.
26 Magoc mac alic ti aŋgô ŋawaê pi gêŋ naŋ
Pol kôm. Iŋ ŋgac naŋ sôm têŋ lau bu gwam
naŋ ŋamalac amba sêmasaŋ, naŋ anötö ŋandô
dom. Ma iŋ gêm lau daêsam si ŋalôm kwi bu
sêhu sakiŋ anötö gwam-ŋga siŋ. Iŋ kôm yêc
malac Epesas ma sauŋ iŋ ndê yom oc nem
gameŋ Esia-ŋga sambuc ahuc.
27 Gêŋ dau oc kôm lau sêlic yac neŋ gweleŋ
sac, ma lôm naŋ lau sem akiŋ Atemis sêmbo,
naŋ oc sêlic tôm gêŋ ŋambwa. Ma anötö awhê
dau, naŋ lau sem akiŋ yêc gameŋ Esia-ŋga
ma tôm nom ŋagameŋ hoŋ, naŋ ndê waê oc
niŋga.”
28 Lau sêŋgô Dimitrias ndê yom ma gêli
ŋac si ŋalôm sa e sic hu sêmbwêc, “Lau
Epesas-ŋga si anötö Atemis, iŋ anötö tiwaê!”
29 Malô goc lau malac-ŋga hoŋ naŋ sêkac
sa, naŋ sêli dau sa. Ŋac sêkôc Gaius lu Aris-
takus, ŋgac lu akêŋ Masedonia naŋ êlêmê
sêŋsêlêŋ sêwhiŋ Pol, naŋ dôŋ, ma ŋac hoŋ
sênti sêtêŋ gameŋ lau sêkac dau sa-ŋga, naŋ
si.
30 Pol tac whiŋ bu sôm yom têŋ lau dau,
magoc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêlhac iŋ ahuc.
31 Ma lau bata Rom-ŋga ŋatô naŋ sêmbo
gameŋ dinaŋ, naŋ Pol ndê silip, naŋ sêkêŋ
yom têŋ iŋ, ma sêteŋ iŋ bu têŋ gameŋ dinaŋ
ndi dom.
32 Lau hoŋ naŋ sêkac dau sa sêmbo, naŋ si
gauc kêŋsôŋ. Ŋac hoŋ sêmbwêc yom tidau-
tidau. Ma ŋac si daêsam sem gauc ŋahu bocke
dec sêkac sa sêmbo dinaŋ.
33 Lau Israel-ŋga sêtiŋ ŋac si ŋgac bata daŋ
ŋaê Aleksanda sa ŋalhu gi, bu sôm yom ma
nem malô lau Epesas-ŋga ŋalôm tu ŋac lau
Israel-ŋga. Lau daêsam sêmbwêc yom ŋagauc
têŋ iŋ, dec iŋ gic amba bu sênem dau dôŋ ma
sêŋgô iŋ ndê yom.
34 Magoc lau sêlic bu iŋ ŋgac Israel-ŋga
daŋ, dec hoŋ sêmbwêc ŋa awha atu tôm ac-
gatu ŋasawa lu bu, “Lau Epesas-ŋga si anötö
Atemis, iŋ anötö tiwaê! Iŋ anötö tiwaê!”
35 Têŋ dinaŋ ŋgac bata Epesas-ŋga daŋ tisa
ma sôm lau hoŋ mamaŋ. Iŋ ŋgac naŋ to
yom naŋ lau bata malac dinaŋ-ŋga sêmatiŋ
tidôŋ, ma yob ŋac si bapia. Ma iŋ sôm, “Mac
lau Epesas-ŋga, bocke? Lau nom-ŋga hoŋ
sêŋyalê bu mac ayob anötö awhê atu Atemis
ndê lôm, ti hoc naŋ peŋ sip akêŋ umboŋ, naŋ
lau sêtoc sa tôm Atemis ndê ŋagatu.
36 Gêŋ hoŋ dinaŋ tôc dau yêc awê su,
bocdinaŋ anem daôm dôŋ ma ayob daôm bu
akôm gêŋ hoŋ ti gauc eŋ.
37 Mac akôc ŋgac lu dinaŋ dôŋ, ma awê iŋlu
sêsôc sêmeŋ, magoc sêsu yac neŋ anötö awhê
susu dom, ma sem kaŋ gêŋ daŋ yêc iŋ ndê
lôm dom.
38 Yac neŋ andu sêmatôc yom-ŋga dê
sêlhac, ma lau sêmatôc yom-ŋga sêmbo. Dim-
itrias ti lau sêpec silba-ŋga naŋ si yom bu
yêc asa, naŋ dec sêkôc iŋ solop sêtêŋ lau dau
sêndi.
39 Kwahic dec mac nem yom ŋatô bu
yêc, naŋ akêŋ têŋ lau sêmatôc yom-ŋga bu
sêmatôc.
40 Ayob daôm ŋapep! Tu gêŋ naŋ mac akôm
têŋ acsalô lec-ŋga, dec gitôm bu mac daôm
alhac lau dau aŋgô-ŋga, ma oc atap matôc
sa pi mêtê ali lau sa-ŋga. Gêŋ dau bu hôc
asê, dec oc tôm dom bu mac amasaŋ yom têŋ
ŋgac êmatôc yom-ŋga. Bu gêŋ naŋ mac akôm,
naŋ ŋahu ŋayham mbasi.”
41 Iŋ sôm yom dinaŋ su, goc kêkiŋ lau sêlhö
têŋtêŋ.

20

Pol kôm gweleŋ mbo Masedonia ma gameŋ Grik-ŋga

1 Ŋantiŋ atu dau pacndê, goc Pol kêgalêm
lau Epesas-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, naŋ sa
sêpitigeŋ. Iŋ sôm yom bu puc ŋac dôŋ ma
êŋgilí ŋac bu sêlhac ŋaŋga, goc poŋ ŋac ma ti
bu têŋ Masedonia ndi.
2 Iŋ gi hôc asê su, ma kôm gweleŋ golom-
golom malac. Iŋ gêm mêtê ti sôm yom
daêsam tu bu puc lau si sêkêŋ whiŋ dôŋ-ŋga,
ma iŋ kôm ŋapaŋ e hôc asê gameŋ Grik-ŋga.
3 Iŋ mbo dindê gitôm ayô tö ma bu pi
waŋ daŋ bu mbu têŋ gameŋ Siria-ŋga ndi.
Magoc têŋ ndoc dinaŋ lau Israel-ŋga ŋatô
sêkic yom bu sêpi waŋ sêwhiŋ sêndi, ma
sêkôm iŋ ŋayom. Pol ŋgô ŋapuc, dec iŋ pi waŋ
gi dom, magoc mbu sôc gameŋ Masedonia-
ŋga gi tiyham.
4 Lauŋgac naŋ sêkôm gweleŋ sêwhiŋ iŋ,
naŋ si ŋaê bocdec. Sopate, iŋ Pirius atuŋgac
akêŋ malac Berea, Aristakus lu Sekundus
akêŋ malac Tesalonika, Gaius akêŋ Derbi,
ma Tikikus lu Tropimus akêŋ gameŋ Esia-
ŋga, ma Timoti.
5 Lau hoŋ dinaŋ sêmuŋ si sêhôŋ yac sêmbo
malac Troas.
6 Ma yac ambo malac Pilipai e lau Israel
si Mwasiŋ Bolom Yist Mba-ŋga pacndê, goc
akôc waŋ daŋ bu atêŋ Troas andi. Waŋ
dau kêsêlêŋ mbo gwêc ŋasawa gitôm bêc
amaŋdaŋ su, goc yac ahôc asê Troas ma atap
lau dinaŋ sa. Ma yac ambo malac dinaŋ tôm
wake sambuc daŋ.

Pol uŋ Yutikas sa

7-9 Têŋ Sonda ôbwêc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga
sêpitigeŋ bu sêneŋ mwasiŋ dabuŋ. Yac akac
sa ambo andu baliŋ daŋ, andöc ŋalôm ŋahô
titö-ŋga ma lau sêkêŋ lam daêsam sêŋgalêŋ.
Pol gauc gêm bu hu Troas siŋ têŋ laŋsê, ma
bocdinaŋ gêm mêtê baliŋ e timaniŋhu. Balê
wakuc daŋ ŋaê Yutikas ndöc gatam atú ma
kêŋ daŋga Pol ndê yom e bêc ku iŋ dulu. Iŋ

yêc bêc kêlhiŋ dau siŋ, ma gacgeŋ peŋ sip
nom gi akêŋ ŋalôm ŋahô-ŋga dinaŋ. Lau sêsip
si bu sêkôc iŋ sa, magoc sêlic bu iŋ mbac ndu
su.
10 Magoc Pol sip gi, hu dau sac balê dau
ŋahô ma kêgape iŋ dôŋ. Ma iŋ sôm têŋ lau,
"Mac ahêgo daôm dom. Iŋ tali."
11 Goc iŋ mbu pi andu ŋalôm ŋahô-ŋga
tiyham gi. Ma iŋ pô bolom kôc ma ŋac seŋ
mwasiŋ dabuŋ. Ma iŋ gic têku iŋ ndê yom
tiyham e bêbêc, goc hu ŋac siŋ ma kölhö gi.
12 Ma balê naŋ Pol uŋ iŋ sa mbo tali tiy-
ham, naŋ lau sêkôc iŋ mbu têŋ iŋ ndê andu
gi ti atac ŋayham atu.

Pol têŋ malac Miletus gi

13 Pol gauc gêm bu êŋsêlêŋ ho seŋ têŋ
malac Asos ndi, ma sôm têŋ yac bu api waŋ
daŋ andi atap iŋ sa yêc dindê.
14 Yac a ahôc asê ma iŋ tap yac sa yêc Asos.
Ma yac akôc iŋ pi waŋ whiŋ yac, goc atêŋ
malac Mitilene a.
15 Ŋagalaŋsê yac ahu malac dau siŋ ma
alac e a gi apoc ampiŋ nduc Kios. Têŋ bêbêc
yac alac atêŋ nduc Samos a, ma ŋagalaŋsê
ahôc asê malac Miletus.
16 P ol tac whiŋ bu lic Om †Pentikos-ŋga
yêc Jerusalem. Tu dinaŋ-ŋga iŋ gauc gêm bu
yac andi ŋagahô, ahôc gêlêc malac Epesas,
ma ambo gameŋ Esia-ŋga ŋasawa baliŋ dom.

Pol gic yomsu lau bata Epesas-ŋga

17 Têŋ ndoc yac ambo Miletus, naŋ Pol
kêŋ yom têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga yêc malac
Epesas, ma kêgalêm ŋac si lau bata sa sêtêŋ
iŋ sêmeŋ.
18 Ŋac sêhôc asê ma iŋ sôm yom têŋ ŋac
bocdec bu, "Mac aŋyalê aneŋ lêŋ hoŋ naŋ
gakôm tôm bêc hoŋ naŋ gambo gawhiŋ mac,
têŋ bêc ŋamata-ŋga naŋ gahôc asê gameŋ
Esia-ŋga ŋapaŋ e meŋ têŋ kwahic dec.
19 Lau Israel-ŋga sêkêŋ kisa aö ŋapaŋ dec
sêkêŋ ŋawapac atu têŋ aö. Tigeŋ aö kagwiniŋ
dauŋ ma gam akiŋ Pômdau ti taŋsulu tu mac-
ŋga.
20 Mac aŋyalê bu yom bocke naŋ gitôm
bu nem mac sa, naŋ aö gasêc ahuc têŋ mac
dom. Aö gasôm yom hoŋ asê timala eŋ. Aö
kadôhôŋ mac yêc lhu, ma kadôhôŋ mac yêc
mac nem andu tôm gi.
21 Aö gahoc yom asê têŋ lau Israel ti lau
Grik su, bu sênem dau kwi ma sêsôc Anötö
ŋapu, ma sêkêŋ whiŋ yac neŋ Pômdau Yisu.
22 Kwahic dec Ŋalau Dabuŋ kac aö bu
watêŋ Jerusalem wandi. Magoc aö kayalê
gêŋ bocke naŋ oc hôc asê aö yêc dindê, naŋ
dom.
23 Gêŋ tigeŋ dec kayalê su, bu yêc malac
hoŋ Ŋalau Dabuŋ kêŋ puc aö bu ŋawapac oc
sêtap aö sa, ma aö oc wandöc gapocwalô.
24 Tigeŋ aö gatöc ti gahêgo dauŋ pi gêŋ
dau dom. Aö galic dauŋ ŋamlic gitôm gêŋ
ŋambwa-ŋga. Aneŋ gauc atu bu walhac
ŋaŋga e wandic dabiŋ gweleŋ naŋ Pômdau
Yisu kêŋ têŋ aö. Ma gweleŋ dau bocdec bu,
aö oc wahoc ŋawaê ŋayham asê pi Anötö ndê
mwasiŋ.
25 Mac lau hoŋ naŋ gahoc yom pi Anötö n
dê gôliŋ asê têŋ mac su, naŋ aŋgô. Kwahic
dec aö kayalê bu mac nem daŋ oc lic aö aŋôŋ
tiyham dom.
26 Boc-dinaŋ dec wasôm asê têŋ mac, bu
ŋamalac asa naŋ tec Anötö ndê yom, naŋ aö
oc wawêkaiŋ iŋ ndê ŋagêyô dom.
27 Bu aö gawhê Anötö ndê lêŋ hoŋ sa têŋ
mac su, yom daŋ siŋ dau yêc-ŋga dom.
28 "Mac lau dindec, ayob daôm ti lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga hoŋ ŋapep. Bu Anötö gêmlhi iŋ
ndê lau hoŋ su ŋa iŋ dau ndê dac, ma Ŋalau
Dabuŋ dau kêyaliŋ mac sa bu ayob ŋac. Boc-
dinaŋ ayob Anötö ndê domba ŋapep.
29 Aö kayalê bu têŋ ndoc aö wahu mac siŋ,
naŋ kêdôhôŋwaga tasaŋ oc sêmeŋ gitôm giam
pôm naŋ sêsôc sêmeŋ bu sêseŋ domba.
30 Ma mac daôm nem lau ŋatô oc sêtisa,
ma sênem yom ŋandô kwi ti yom tasaŋ, bu
sêŋsôŋ lau ŋatô si gauc e sêhu mac ti yom
ŋandô siŋ ma sêŋkuc ŋac.
31 Bocdinaŋ anem ali ŋapaŋ. Gauc nem bu
tôm yala sambuc tö aö gakêŋ puc mac tôm ac
ma ôbwêc hoŋ ti taŋsulu eŋ.
32 "Kwahic dec aö wakêŋ mac asip Anötö
amba. Asap yom pi iŋ ndê mwasiŋ atu dôŋ
ŋapaŋ. Bu yom dau gitôm bu oc puc mac dôŋ
alhac ŋaŋga e awêkaiŋ malam yêc undambê
awhiŋ lau dabuŋ hoŋ.
33 Aö taŋkwê lau daŋ bu sênem aö sa ŋa gol
me silba me ŋakwê dom.
34 Mac aŋyalê bu aö dauŋ amaŋ gakôm
gweleŋ tu watap gêŋ sa bu nem aö ti lau naŋ
sêkôm gweleŋ sêwhiŋ aö, naŋ sa.
35 Gweleŋ hoŋ naŋ aö gakôm naŋ tôc asê
têŋ mac bu dakôm gweleŋ atu kaiŋ dinaŋ
ŋapaŋ bu danem lau ŋasac sa dandic ŋawaê.
Gauc nem yom naŋ Pômdau Yisu dau sôm
bocdec bu, 'Dakêŋ gêŋ têŋ lau oc êmwasiŋ yac
hôc gêlêc lau sêkêŋ gêŋ têŋ yac, naŋ su.' "
36 Pol gic bata ndê yom goc pôŋ haduc
whiŋ ŋac hoŋ, ma teŋ mbec.
37 Goc ŋac hoŋ sêŋgape iŋ dôŋ ti sêŋgutô iŋ,
ma sêtaŋ iŋ.
38 Pacndê, goc sêhoŋ iŋ sêsa waŋ si. Ŋac si
ŋalôm ŋawapac atu pi iŋ ndê yom naŋ sôm bu
ŋac oc sêlic iŋ aŋgô tiyham dom.

21

Pol hôc asê gameŋ Siria-ŋga

1 Yac ahu ŋac siŋ ma api waŋ a tiyham,
ma waŋ dau sa hêganôŋ nduc daŋ ŋaê Kos,
naŋ solop gi. Ŋagalaŋsê waŋ dau kôc yac atêŋ
malac Rodes, ma a e waŋ sôc malac Patara.
2 Yêc dindê yac atap waŋ daŋ sa, naŋ bu
têŋ gameŋ Pionisia-ŋga ndi, dec apwê gi
alom ma waŋ dau hu Patara siŋ.

3 Yac alac e alic nduc Saipras poc ŋalôm-
ŋga, ma aŋlêc ambo awê-ŋga ma anti e asôc
malac Taya yêc gameŋ Siria-ŋga, ma asip
baö a. Waŋ dau kôc wapa malac dinaŋ-ŋga
ŋatô.
4 Yêc malac Taya yac atap lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga sa, ma ambo awhiŋ ŋac tôm bêc 7. Ŋalau
Dabuŋ kêŋ puc ŋac dec ŋac bu sêlhac Pol
ahuc bu têŋ Jerusalem ndi dom.
5 Magoc bêc 7 dinaŋ su, goc yac ahu ŋac siŋ
bu api waŋ tiyham. Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ti
ŋac si lauwhêi ma balêkoc hoŋ sêhoŋ yac asa
gwêc a, ma yêc dindê yac apôŋ haŋduc ma
ateŋ mbec awhiŋ dauŋ.
6 Goc yac akam dauŋ ma ahu dauŋ siŋ.
Yac api waŋ ma ŋac sêlhö sêmbu si.
7 Waŋ dau sa akêŋ Taya ma kêti e hôc asê
malac Tolemai. Yêc dindê yac atap lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga sa ma ambo awhiŋ ŋac tôm bêc
tigeŋ.
8 Ŋagalaŋsê yac api waŋ tiyham ma alac
e asôc malac Sisaria. Ma yac asip baö a
ma ayêc awhiŋ ŋgac aheŋ-ŋga daŋ ŋaê Pilip.
Muŋ-ŋga sêŋyaliŋ lau 7 sa bu sêndic sam gêŋ
daneŋ-ŋga, ma Pilip iŋ ŋac si daŋ.
9 Iŋ ndê atuwêi hale sêmbo, naŋ sem ŋgac
sa su dom, ma Anötö kêmwasiŋ ŋac hoŋ bu
sêhoc yom asê sêtôm propet.
10 Yac ambo awhiŋ ŋac bêc ŋatô su, goc
propet daŋ ŋaê Agabus sip akêŋ gameŋ
Judia-ŋga meŋ.
11 Iŋ têŋ yac meŋ, goc kôc Pol ndê piŋkap
su, ma sô iŋ dau amba ti ga hi dôŋ. Ma iŋ
sôm, "Ŋalau Dabuŋ sôm bu ŋalêŋ tigeŋ lau
Israel-ŋga naŋ sêmbo malac Jerusalem, naŋ
oc sêsô piŋkap dindec ŋadau dôŋ, ma sêkêŋ iŋ
sip lau Rom-ŋga amba."
12 Têŋ ndoc yac aŋgô yom dau, naŋ yac ac
yao Pol bu pi Jerusalem ndi dom.
13 Magoc iŋ ô yom ma sôm, "Tu sake-ŋga
dec mac ataŋ tu aö-ŋga, ma bu akôm aö
ŋalôm ndi lu? Ŋac bu sêsô aö dôŋ me sêndic
aö ndu yêc Jerusalem tu Pômdau Yisu ndê
ŋaê-ŋga, naŋ gitôm."
14 Yac alic bu iŋ oc sôc yac mba yom ŋapu
dom, dec ahu siŋ ma asôm, "Gêŋ naŋ Pômdau
tac whiŋ bu hôc asê, naŋ ŋandô sa."

Pol mbo Jerusalem

15 Dinaŋ su, goc yac amasaŋ dauŋ ma api
Jerusalem a.
16 Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô akêŋ Sisaria
sêwhiŋ yac, ma sêwê yac atêŋ Nason ndê
andu a, bu ambo dindê. Nason iŋ ŋgac
akêŋ nduc Saipras, ma iŋ lau ŋamata-ŋga naŋ
sêkêŋ whiŋ Yisu, naŋ si daŋ.
17 Têŋ ndoc yac ahôc asê Jerusalem, naŋ
asidôwai sêkôc yac sa ti atac ŋayham.
18 Ŋagalaŋsê dec Pol ti yac hoŋ a alic Jems,
ma lau bata hoŋ sêkac dau sa sêmbo Jems
ndê andu.
19 Pol kam ŋac, goc gic miŋ yom pi iŋ ndê
gweleŋ yêc lau apa si gameŋ, ma pi gêŋ hoŋ
naŋ Anötö kôm bu puc gweleŋ dau dôŋ.
20 Ŋac sêŋgô yom dau su ma sêmpiŋ Anötö.
Magoc sêsôm têŋ Pol, "O asidôwa. Lic su naŋ.
Yêc dec, lau Israel-ŋga daêsam andô sêkêŋ
whiŋ Yisu, magoc sêsap Moses ndê yomsu
hoŋ dôŋ ŋapaŋ.
21 Ma ŋac sêŋgô ŋawaê bu am kêdôhôŋ lau
Israel-ŋga naŋ sêndöc lau apa si gameŋ, bu
sêhu Moses ndê yomsu siŋ. Sêŋgô bu am sôm
têŋ ŋac bu sêhu yac neŋ mêtê dasê balêi si
ŋamlic ŋatô su-ŋga, ti yac neŋ gêbôm ŋatô siŋ.
22 Bocdinaŋ kwahic dec yac oc dakôm
bocke? Ŋac oc sêŋgô ŋawaê bu am mweŋ su.
23 D ec yac gauc gêm bu am kôm b ocdec.
Yac mba lau hale dec sêmbo, naŋ sêmatiŋ
yom tu bu sênem dabuŋ dau-ŋga.*
24 Bocdinaŋ am kôc lau dau sa ma êmkuc
yac lau Israel-ŋga neŋ lêŋ tamasaŋ dauŋ
ŋawasi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga, ma nem
dabuŋ daôm whiŋ ŋac. Nem ŋac sa ma
nemlhi gêŋ bocke naŋ sêpônda bu sêndic
dabiŋ yom naŋ sêmatiŋ têŋ Anötö, ma
sêŋgaliŋ ŋac kêclauŋ su. Kôm bocdinaŋ dec
lau Jerusalem-ŋga oc sêŋyalê bu yom naŋ
sêŋgô pi am, naŋ ŋahu mbasi. Ŋac oc sêlic bu
am daôm sap yac neŋ yomsu dôŋ ma sa lêŋ
hoŋ ŋapep.
25 Ma yom naŋ yac tamatiŋ pi lau gameŋ
apa-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, ma dato sip
bapia ma dakêŋ têŋ ŋac su, naŋ dec yac oc
daseŋ su dom. Yac dato têŋ ŋac bu sêneŋ
gêŋ daneŋ-ŋga naŋ lau sêkêŋ ti da têŋ anötöi
gwam naŋ dom, ma dac ma wata ti dac, naŋ
sêneŋ daŋ dom bocdinaŋ. Ma dato bu sêkôm
mêtê mockaiŋ-ŋga dom."
26 Têŋ galaŋsê Pol kôc lau hale dinaŋ sa,
goc gic hu têm tu bu êmasaŋ dau ŋawasi sa yêc
Anötö aŋgô-ŋga, ma kêkuc lêŋ sênem dabuŋ
dau-ŋga whiŋ ŋac. Goc iŋ sôc lôm dabuŋ gi
bu kêŋ ŋawaê têŋ dabuŋsiga pi bêc bocke ŋac
si ndoc sênem dabuŋ dau-ŋga oc pacndê, ma
ŋac tigeŋ-tigeŋ oc sêkêŋ si da.

Sêkôc Pol dôŋ

27 Pol ndê bêc 7 bu êmasaŋ dau ŋawasi sa-
ŋga kêpiŋ bu pacndê, ma lau Israel-ŋga ŋatô
akêŋ gameŋ Esia-ŋga sêlic iŋ yêc lôm dabuŋ.
Goc sêli lau hoŋ ŋalôm sa bu sêkôc iŋ dôŋ.
28 Ŋac sêmbwêc, "Mac lau Israel-ŋga, ameŋ
anem yac sa. Alic ŋgac dec. Iŋ ŋgac
naŋ kêdôhôŋ lau tôm gameŋ hoŋ, ma pu
yac lau Israel-ŋga ti yac neŋ yomsu, ma

* **21:23:** Yom naŋ lau dinaŋ sêmatiŋ tidôŋ, naŋ sêsam yêc Yom Inglis bu 'Nazirite Vow.' Lau naŋ sêmatiŋ yom dau, naŋ sêtimêtê dau ŋapep ti sem dabuŋ dau tu bu sênem akiŋ Anötö, e yom dau ŋatêm pacndê. Ŋac oc sêŋgapiŋ si kêclauŋ dom e têm dau pacndê, dec sêŋgaliŋ kêclauŋ hoŋ su ma sêkêŋ da ŋatô yêc lôm dabuŋ. Alic Nam 6:1-21.

pu gameŋ dindec whiŋ. Ma gêŋ daŋ tiyham. Iŋ kôc lau Grik ŋatô sêsôc lôm dabuŋ
ŋabatêmndö sêmeŋ, dec kôm gameŋ dabuŋ
dindec ŋadômbwi sa.”
29 Ŋac sêsôm yom dinaŋ ŋahu bu muŋ-
ŋga sêlic ŋgac Epesas-ŋga daŋ ŋaê Tropimus,
mbo malac Jerusalem whiŋ Pol. Ma ŋac
gauc gêm bu mboe Pol kôc iŋ têŋ lôm dabuŋ
gi.
30 Têŋ dinaŋ lau malac-ŋga hoŋ sêli dau sa
ŋandô ma sic dau sa sêpitigeŋ yêc lôm dabuŋ
ŋabatêmndö. Ŋac sêkôc Pol dôŋ ma sêhê iŋ sa
awê gi, goc lau sic gameŋ dau ŋagatam ahuc.
31 Ŋac sêkôm bu sêndic iŋ ndu sêmbo, ma
lau siŋ Rom-ŋga si ŋadau ŋgô ŋawaê bu lau
malac Jerusalem-ŋga hoŋ sêli dau sa.
32 Goc ŋagahô iŋ kôc lau siŋ-ŋga ti ŋac si lau
bata ŋatô, ma sênti sêtêŋ lau toŋ dinaŋ si. Ma
têŋ ndoc lau dau sêlic ŋgac bata ti iŋ ndê lau
siŋ-ŋga, naŋ sic Pol tiyham dom.
33 Goc lau siŋ si ŋadau kôc ndê lau ma sêkôc
Pol dôŋ, ma iŋ gic atu bu sêsô iŋ dôŋ ŋa sen
lu. Goc iŋ ndac lau bu iŋ asa, ma iŋ kôm sac
bocke.
34 Lau yêc toŋ atu ŋalôm sêmbwêc yom
tidau-tidau, dec ŋgac dau kêyalê bu iŋ gitôm
dom bu tap gêŋ dau ŋahu sa. Goc iŋ gic atu
bu sêkôc Pol sêtêŋ lau siŋ-ŋga si gameŋ sêndi.
35 Têŋ ndoc sêhôc asê tuŋbôm ŋa-têc naŋ
yêc gameŋ dau ŋasactô, naŋ lau sêkôm
mwasac ŋaŋga bu sêndic Pol ndu. Tu dinaŋ-
ŋga lau siŋ-ŋga sêhôc iŋ sa lôlôc bu sêkôc iŋ
sôc ŋac si gameŋ sêndi.
36 Ma lau toŋ atu naŋ sêŋkuc, naŋ sêmbwêc
ŋapaŋ, “Ndic iŋ ndu! Ndic iŋ ndu!”
37 Lau siŋ-ŋga bu sêkôc Pol sôc ŋac si
gameŋ ŋalôm ndi, magoc iŋ ndac ŋac si ŋadau
bocdec bu, “Gitôm bu wasôm yom daŋ têŋ
am, me?” Ma ŋgac dau ndac, “Am kêyalê
yom Grik, a?
38 Aö gam gauc bu am ŋgac Isip-ŋga naŋ
ndoc dê giŋga su, gic nem lau gitôm 4,000 sa
yêc gameŋ sawa, ma kêgilí ŋac bu sêndic siŋ
têŋ lau Rom-ŋga.”
39 Magoc Pol sôm, “Mba! Aö ŋgac Israel-
ŋga daŋ, ma aneŋ malac Tasis yêc gameŋ
Silisia-ŋga. Iŋ malac ŋambwa dom, malac
tiwaê. Kwahic dec aö bu wandac am gitôm
bu wasôm yom têŋ lau dindec, me mba?”
40 Lau siŋ-ŋga si ŋadau gôlôc, dec Pol kac
dau kwi kalhac têc, ma gic amba têŋ lau bu
sênem dau dôŋ. Ma têŋ ndoc gameŋ ŋaŋeŋ
sa, naŋ gic hu sôm yom têŋ ŋac ŋa Yom
†Hibru.

22

Pol sôm yom têŋ lau Jerusalem-ŋga.

1 Iŋ sôm, “O asidôwai ti damaŋi. Akêŋ
daŋam ma aö waô yom naŋ lau sêŋgôliŋ pi
aö.”
2 Ŋac sêŋgô iŋ sôm yom têŋ ŋac yêc ŋac dau
si awha, naŋ Yom Hibru, dec lau hoŋ sem
dau dôŋ ma sêhê daŋga iŋ. Goc iŋ sôm,
3 “Aö ŋgac Israel-ŋga. Dinaŋ kôc aö yêc
gameŋ Silisia-ŋga, ma aneŋ malachu Tasis.
Magoc aö gatiatu yêc malac atu dindec,
ma kadôhôŋ abaŋi si yomsu hoŋ ŋapep eŋ
gambo Gamaliel ŋapu. Aö gayêm dauŋ su
ŋandô tu wanem akiŋ Anötö-ŋga tôm kwahic
dec mac daôm gauc gêm bu akôm.
4 Aö gakêŋ kisa lau naŋ sêŋkuc lêŋ wakuc
dindec, ma gakêŋ lauwhê ma ŋgac sêkêŋ
whiŋ Yisu-ŋga daêsam sêsôc gapocwalô, ma
gac atu bu lau sêndic ŋatô ndu.
5 Dabuŋsiga ŋamata-ŋga ti lau bata hoŋ
sêŋyalê aneŋ gweleŋ dinaŋ. Ŋac lau di-
naŋ sêto bapia puc aö dôŋ-ŋga têŋ lau
bata Israel-ŋga naŋ sêmbo malac Damaskas.
Têŋ bêc daŋ aö kasêlêŋ gambo seŋ bu
wasip Damaskas wandi, bu wakôc lau sêkêŋ
whiŋ Yisu-ŋga yêc dindê sa sêtêŋ Jerusalem
sêmeŋ, bu sêkêŋ ŋandê têŋ ŋac.
6 Aö kasêlêŋ e têŋ ac kac lhu gasuŋ sa
Damaskas, ma sep tigeŋ ŋawê undambê-ŋga
atu daŋ pô aö.
7 Dec gapeŋ gasip nom ma gaŋgô awha
daŋ sôm yom têŋ aö bu, ‘Saul, Saul, tu sake-
ŋga am kêŋ kisa aö?’
8 Ma aö gandac bu, ‘O ŋadau, am asa?’ Goc
awha dau ô yom ma sôm, ‘Aö Yisu Nasaret-
ŋga naŋ am kêŋ kisa.’
9 Lau naŋ sêwhiŋ aö naŋ sêlic ŋawê dau ma
sêŋgô awha, magoc sêŋyalê yom naŋ Yisu
sôm têŋ aö, naŋ dom.
10 Ma aö gandac, ‘Pômdau, aö wakôm
sake?’ Ma iŋ sôm, ‘Tisa, ma sôc Damaskas
ndi. Ma gêŋ bocke naŋ aö tac whiŋ bu am
kôm-ŋga, naŋ aö oc waŋkiŋ lau bu sêwhê sa
têŋ am yêc dindê.’
11 “Ŋawê dau kôm aö tanôŋ tipec, bocdi-
naŋ dec lau naŋ sêwhiŋ aö sêhê aö amaŋ, ma
sêwê aö gasôc Damaskas ga.
12 Ma ŋgac daŋ ŋaê Ananias meŋ gêlic aö.
Iŋ ŋgac naŋ sa ndê lêŋ hoŋ kêkuc yomsu
Israel-ŋga ŋapep, ma lau Israel Damaskas-
ŋga hoŋ sêtoc iŋ sa.
13 Iŋ kalhac kêpiŋ aö ma sôm, ‘Asidôwa
Saul, tanôm ŋawa sa!’ Ma têŋ ndoc dinaŋ eŋ
aö tanôŋ ŋayham sa e galic iŋ.
14 Ma iŋ sôm, ‘Damaŋi si Anötö kêyaliŋ am
sa bu êmyalê iŋ ndê atac whiŋ, ma bu lic ŋgac
gitêŋ Yisu dau, ma bu ŋgô yom yêc iŋ dau
whasuŋ.
15 Ma am oc hoc yom ŋandô pi iŋ asê têŋ
lau hoŋ, ma sôm yom asê pi gêŋ hoŋ naŋ am
gêlic ti ŋgô su.
16 Ma kwahic dec am hôŋ sake? Tisa ma
liŋ busaŋgu tu Yisu ndê ŋaê-ŋga bu êŋgwasiŋ
am nem sac hoŋ su.’
17 “Têŋ ndoc aö gambu gatêŋ Jerusalem
gameŋ, naŋ gateŋ mbec gambo lôm dabuŋ
e gatuŋ kaiŋ daŋ sa.

18 Ma galic Pômdau Yisu sôm yom têŋ
aö bocdec bu, ‘Ŋagahô, hu Jerusalem siŋ
kwahic dec, bu lau dec oc sêkôc yom naŋ am
hoc asê pi aö, naŋ sa dom.’
19 Dec aö gaô yom ma gasôm, ‘Pômdau,
lau dindec sêŋyalê bu muŋ-ŋga aö kasalê
lau sêkêŋ whiŋ am-ŋga tôm lôm wê-ŋga hoŋ,
bu wandic ŋac ma wakêŋ ŋac sêndöc gapoc-
walô.
20 Ma têŋ ndoc naŋ lau sêkêc Steven ndê
dac siŋ tu iŋ hoc yom asê pi am-ŋga, naŋ aö
galhac ma galic ti atac ŋayham. Ma gayob lau
naŋ sêtuc iŋ ŋa hoc, naŋ si ŋakwê.’
21 Goc Pômdau sôm têŋ aö, ‘Ndi! Aö oc
waŋkiŋ am sa yêc lau Israel si gameŋ, bu têŋ
lau apa si gameŋ ndi.’ ”
22 Lau hoŋ sêŋgô Pol ndê yom ti sem dau
dôŋ e iŋ sôm yom dinaŋ. Dec sêli awha sa
ma sêmbwêc, “Iŋ gitôm bu mbo tali-ŋga dom.
Ndic iŋ ndu niŋga!”
23 Ŋac sêmbwêc ti sêkac si ŋakwê andô-ŋga
su ma sêmbalip kop pi lôlôc gi sêmbo.
24 Dec lau siŋ-ŋga si ŋadau kêŋ yatu ŋac bu
sêkôc Pol sôc ŋac si gameŋ ndi. Iŋ sôm bu sêhi
iŋ ŋa sö, ma sêŋsu iŋ tu bu sêtap sa bu ŋahu
bocke dec lau sêmbwêc iŋ ŋalêŋ bocdinaŋ.
25 Sêsô iŋ amba ti gahi dôŋ pi a bu sêhi iŋ,
dec Pol sôm têŋ ŋgac bata naŋ yob lau siŋ-ŋga
toŋ daŋ, naŋ bocdec bu, “Bocke? Mac bu ahi
ŋgac Rom-ŋga daŋ, naŋ atap giso daŋ sa yêc
iŋ dom, naŋ dec oc aŋgilì Rom si ŋagôliŋ, me
mba?”
26 Ŋgac dau ŋgô Pol ndê yom, dec têŋ lau
siŋ-ŋga si ŋadau gi ma sôm têŋ iŋ bu, “Am oc
kôm sake, bu ŋgac dindê iŋ ŋgac Rom-ŋga?”
27 Goc ŋgac dau têŋ Pol gi ma ndac iŋ, “Sôm
asê têŋ aö. Am ŋgac Rom-ŋga, me mba?” Ma
Pol sôm, “Aêc.”
28 Dec lau siŋ-ŋga si ŋadau sôm, “Aö gahu
awa atu siŋ dec gamlhi aneŋ bapia bu wati
ŋgac Rom-ŋga.” Magoc Pol sôm, “Aö damaŋ
iŋ ŋgac Rom-ŋga, ma bocdinaŋ dec aö ŋgac
Rom-ŋga gawhiŋ.”
29 Yom dau kôm ŋgac dau sö ŋandô, bu iŋ
kôc Pol ma sô iŋ dôŋ, magoc kêyalê dom bu
iŋ ŋgac Rom-ŋga. Ma lau naŋ bu sêŋsu Pol,
naŋ ŋagahô sêkac dau su yêc iŋ.

Pol kalhac lau bata Israel-ŋga aŋgô-ŋga

30 Lau siŋ-ŋga si ŋadau bu tap sa bu ŋahu
bocke dec lau Israel-ŋga sêŋgôliŋ yom pi Pol.
Bocdinaŋ ŋagalaŋsê bêbêc iŋ kêŋ yatu bu lau
dabuŋsiga ti lau bata Sanedrin-ŋga hoŋ sêkac
dau sa, goc kôc Pol su yêc lau siŋ-ŋga si
gameŋ, ma kêŋ iŋ kalhac ŋac aŋgô-ŋga.

23

1 Pol tahê lau Sanedrin-ŋg a hoŋ ma sôm,
“O aneŋ asidôwai. Aö neŋ atac pa su pi
lêŋ hoŋ naŋ gasa tu wanem akiŋ Anötö-
ŋga ŋapaŋ, e meŋ têŋ acsalô lec galhac mac
aŋôm-ŋga.”
2 Dabuŋsiga ŋamata-ŋga ŋaê Ananias ŋgô
yom dinaŋ, dec sôm têŋ lau naŋ sêlhac
sêmpiŋ Pol bu sêtap iŋ sôc tôkwa.
3 Goc Pol sôm têŋ iŋ, “Anötö oc ndic am
ô! Bocke dec am ndöc tu êmatôc aö êŋkuc
yomsu Israel-ŋga, magoc am daôm sôm lau
sêtap aö dec kêgilì yomsu dau? Am gitôm a
naŋ ŋadômbwê-ŋga ŋawasi, magoc ŋalôm-ŋga
sop weŋ sa.”
4 Lau naŋ sêlhac sêmpiŋ Pol sêsôm têŋ iŋ
bu, “Bocke dec am sôm yom sac-sac pi Anötö
ndê dabuŋsiga ŋamata-ŋga?”
5 Ma Pol ô yom ma sôm, “Asidôwai. Aö
kayalê dom bu iŋ dabuŋsiga ŋamata-ŋga. Bu
sêto yom yêc bocdec bu, ‘*Sôm yom sac pi ŋgac
naŋ gêm gôliŋ nem lau, naŋ dom.*’ ”
6 Pol kêyalê bu lau Sanedrin-ŋga ŋatô ŋac
lau Palêsai, ma ŋatô ŋac lau Sadiusi. Tu
dinaŋ-ŋga dec iŋ mbwêc yom têŋ ŋac bocdec
bu, “Aneŋ asidôwai aŋgô. Aö damaŋ iŋ
Palêsai daŋ, ma aö bocdinaŋ. Aö gakêŋ whiŋ
bu yac oc datisa akêŋ lau batê-ŋga. Ma
kwahic dec ŋac bu sêmatôc aö tu yom dinaŋ-
ŋga.”
7 Têŋ ndoc iŋ sôm yom dinaŋ, dec lau
Sanedrin-ŋga sêwhê dau kôc, ma lau Sadiusi
ti lau Palêsai sêseŋ dau.
8 Sêseŋ dau ŋahu bu lau Sadiusi sêkêŋ
whiŋ dom bu lau batê oc sêtisa tiyham, ma
sêsôm bu aŋela ma ŋalau daŋ sêmbo dom.
Magoc lau Palêsai sêkêŋ whiŋ gêŋ hoŋ dinaŋ.
9 Bocdinaŋ lau dau sêli dau sa ŋalêŋ sac.
Ma Palêsai ŋatô naŋ sêndôhôŋ yomsu, naŋ
sêtisa ma sêsôm yom ti ŋaŋga, “Yac atap giso
daŋ sa yêc ŋgac dindec dom. Mboe aŋela me
ŋalau daŋ kêŋ yom naŋ iŋ êlêmê hoc asê têŋ
lau, naŋ têŋ iŋ.”
10 Kêpiŋ bu siŋ hôc asê, dec lau siŋ-ŋga si
ŋadau töc bu mboe lau oc sêkac Pol kôc ndi
lu. Bocdinaŋ iŋ kêkiŋ iŋ ndê lau siŋ-ŋga bu
sêsa sêndi ti ŋaŋga ma sêŋgaho Pol su yêc lau
dinaŋ, ma sêkôc iŋ mbu têŋ ŋac si gameŋ ndi
tiyham.
11 Têŋ ôbwêc Pômdau hoc dau asê têŋ Pol
ma sôm, “Hêgo daôm dom, puc daôm dôŋ!
Am hoc yom asê pi aö su yêc Jerusalem, ma
am oc kôm bocdinaŋ yêc malac Rom whiŋ.”

Lau Israel-ŋga sêkic yom bu sêndic Pol ndu

12 Galaŋsê bêbêc lau Israel-ŋga ŋatô sêkic
yom bu sêndic Pol ndu. Ma sêmatiŋ pwac
têŋ dau bu oc sêneŋ me sênôm gêŋ dom e iŋ
mbac ndu su.
13 Lauŋgac naŋ bu sêkôm gêŋ dau naŋ si
namba hôc gêlêc 40 su.
14 Ŋac sêtêŋ dabuŋsiga atu-tu ti lau bata
ŋatô si, ma sêsôm, “Yac amatiŋ pwac bu
aneŋ gêŋ dom e andic Pol ndu su naŋ.
15 Bocdinaŋ yac gauc gêm bu mac awhiŋ
lau Sanedrin-ŋga andac lau siŋ si ŋadau bu
hu Pol siŋ têŋ mac, bu andac iŋ pi gêŋ ŋatô
tiyham. Ma yac oc asiŋ ambo seŋ bu têŋ

ndoc sêwê iŋ sêsa sêmeŋ, naŋ yac andic iŋ
ndu.”
16 Pol lhuwê atuŋgac ŋgô gêŋ dau ŋawaê,
dec sôc lau siŋ-ŋga si gameŋ têŋ Pol gi ma
sôm asê têŋ iŋ.
17 Pol ŋgô su dec ta ŋgac naŋ yob lau siŋ-
ŋga toŋ daŋ ma sôm têŋ iŋ, “Kôc balê dindec
têŋ mac nem ŋadau ndi. Iŋ kôc yom daŋ bu
sôm têŋ iŋ.”
18 Goc ŋgac siŋ-ŋga dinaŋ wê balê dau
têŋ ŋac si ŋadau gi ma sôm, “Pol, ŋgac naŋ
ndöc gapocwalô, naŋ ndac aö bu wakôc balê
dindec têŋ am meŋ, bu iŋ kôc yom daŋ bu
sôm têŋ am.”
19 Ŋgac dau kêm balê dau sa ma iŋlu sêsa
ahic si, ma iŋ ndac iŋ bu, “Am kôc yom bocke
bu sôm têŋ aö?”
20 Goc balê dau sôm, “Lau Israel-ŋga sêkic
yom bu sêndac am bu êmkiŋ Pol ndi lhac lau
Sanedrin-ŋga aŋgô-ŋga têŋ laŋsê, bu ŋac tac
whiŋ bu sêndac iŋ tu yom ŋatô-ŋga.
21 Ŋgô ŋac si yom dom, bu ŋac si lau hôc
g êlêc 40 sem neneŋ sêhôŋ iŋ sêmbo seŋ.
Lau dau sêsôm tidôŋ su bu sêneŋ ma sênôm
gêŋ dom e sêndic iŋ ndu. Ŋac kwahic dec
sêmasaŋ dau sêmbo, sêhôŋ bu am lôc têŋ ŋac
si yom.”
22 L au siŋ-ŋga si ŋadau ŋ gô balê dau ndê
yom su, goc kêkiŋ iŋ sa gi ma gic yomsu iŋ
bocdec bu, “Sôm têŋ lau daŋ dom bu am
mweŋ kêŋ ŋawaê dindec têŋ aö.”

Sêkôc Pol têŋ malac Sisaria gi

23 Goc iŋ ta ndê ŋgac lu naŋ sêyob lau siŋ-
ŋga toŋ lu naŋ sêtêŋ iŋ sêmeŋ, ma sôm têŋ
iŋlu bu, “Andic lau siŋ-ŋga tôm 200 sa, ma
lau siŋ sêndöc hosi-ŋga 70, ma lau siŋ kêm-
ŋga 200 sêwhiŋ. Asôm bu sêmasaŋ dau bu
sêtêŋ malac Sisaria sêndi têŋ 9 kilok ôbwêc
dindec.
24 Amasaŋ hosi tu Pol ndöc ŋahô-ŋga, ma
ayob iŋ ŋapep e akêŋ iŋ sip gôliŋwaga Rom-
ŋga Filiks amba.”
25 Ma ŋgac atu dau to bapia daŋ bocdec:
26 Aö Klaudias Lisias dec gato têŋ am ŋgac
atu gôliŋwaga Filiks. Acsalô ŋayham am.
27 Lau Israel-ŋga sêkôc ŋgac dindec dôŋ ma
bu sêndic iŋ ndu. Magoc aö gatap sa bu iŋ
ŋgac Rom-ŋga daŋ, dec aö ti neŋ lau siŋ-ŋga
aŋgaho iŋ su yêc ŋac amba.
28 Aö bu watap yom naŋ sêŋgôliŋ pi iŋ, naŋ
ŋahu sa, dec gakêŋ iŋ kalhac lau Israel si lau
bata Sanedrin-ŋga aŋgô-ŋga bu sêŋsahê iŋ.
29 Aö gatap sa bu yom naŋ sêŋgôliŋ pi iŋ,
naŋ hêganôŋ lau Israel-ŋga si yomsu. Magoc
aö gatap yom daŋ sa gitôm bu yac andic iŋ
ndu me akêŋ iŋ ndöc gapocwalô-ŋga dom.
30 Malô aö gaŋgô ŋawaê bu lau ŋatô sêkic
yom gelec bu sêndic iŋ ndu. Bocdinaŋ dec aö
kakiŋ iŋ têŋ am goloc ŋagahô, bu am êmatôc
iŋ ndê yom. Ma aö gac a tu lau naŋ sêŋgôliŋ
yom pi iŋ, bu sêwhê yom dau sa têŋ am.
31 Iŋ to yom dau su, goc kêŋ bapia sip iŋlu
amba, ma iŋlu sic lau siŋ-ŋga sa ma sêkôm
tôm iŋ gic atu ŋac. Têŋ ôbwêc dau dinaŋ sêkôc
Pol whiŋ ŋac, ma sêsa sêtêŋ malac Antipatris
si.
32 Galaŋsê bêbêc lau siŋ-ŋga naŋ sêŋsêlêŋ
sêmbo nom, naŋ sêlhö sêmbu sêtêŋ si gameŋ
yêc Jerusalem si. Ma lau siŋ-ŋga naŋ sêndöc
hosi sêhoŋ Pol sa si.
33 Têŋ ndoc sêhôc asê Sisaria, naŋ sêkêŋ
Pol ti bapia dau têŋ gôliŋwaga Filiks.
34 Ma iŋ sam bapia dau, goc ndac Pol bu iŋ
ŋgac gameŋ bocke-ŋga. Ma tap sa bu iŋ ŋgac
gameŋ Silisia-ŋga.
35 Goc sôm, “Aö oc waŋgô am nem yom, têŋ
ndoc lau naŋ sêŋgôliŋ yom pi am, naŋ sêhôc
asê.” Goc iŋ kêŋ yatu iŋ ndê lau bu sêyob Pol
yêc andu atu naŋ muŋ-ŋga Kiŋ Herod kwê
sa naŋ.

24

Pol kalhac Filiks aŋgô-ŋga

1 Bêc 5 giŋga su, goc dabuŋsiga ŋamata-
ŋga Ananias ti lau bata Israel-ŋga ŋatô sêsip
malac Sisaria si, bu sêkêŋ yom naŋ sêŋgôliŋ
pi Pol, têŋ gôliŋwaga Filiks. Ma sêkôc ŋgac
daŋ ŋaê Tetulus whiŋ ŋac, bu nem ŋac awha
têŋ Filiks.
2-3 Lau sêkôc Pol sôc meŋ, goc Tetulus
gic hu sôm ndê yom têŋ Filiks bocdec bu,
“O ŋgac ŋayham kêlêc Filiks. Am gêm gôliŋ
yac ŋapep, dec yac ambo ŋayham ma ti yom
malô ŋasawa baliŋ su. Am ŋgac tigauc dec
kêmasaŋ lêŋ wakuc ŋayham ŋatô, naŋ lau
gameŋ dindec-ŋga kwahic dec sêŋkuc sêmbo.
Yac ti mba lau hoŋ naŋ sêmbo am nem gôliŋ
ŋapu, naŋ bu anem daŋge am ŋapaŋ.
4 Aö bu waŋyaiŋ am nem têm dom, ma
bu wakôm am lic ŋakam sa dom. Bocdinaŋ
wandac am bu ŋgô yac mba yom apê lec.
5 Ŋgac dindec iŋ ŋgac êŋgilí lau-ŋga, ma gêli
lau Israel-ŋga ŋalôm sa tôm gameŋ hoŋ. Iŋ
lau toŋ naŋ sêŋkuc yom so pi ŋgac Nasaret-
ŋga dinaŋ, naŋ si ŋgac ŋamata-ŋga.
6-7 Ma gêŋ daŋ whiŋ. Iŋ bu kôm mêtê naŋ
toc yac mba lôm dabuŋ sa bu gameŋ dabuŋ
dom. Tu dinaŋ-ŋga dec yac akôc iŋ dôŋ.*
8 Am daôm bu kip iŋ sa, dec am oc tap
sa bu yom hoŋ naŋ yac aŋgôliŋ pi iŋ, naŋ
yomandô.”

* **24:6-7:** Yêc bapia akwa ŋandô naŋ ŋabatiŋ 6b ma ndi têŋ 8a sêmbo dom. Lau atu-tu gauc gêm bu lau ŋatô sêto ŋabatiŋ 6b-8a tiŋambu-ŋga. Yom dau yêc bocdec bu: ... ma yac bu amatôc iŋ êŋkuc yac mba yomsu. vs7 Magoc lau siŋ-ŋga si ŋadau Lisias ti ndê lau siŋ-ŋga daêsam sêmeŋ sêŋgaho iŋ su yêc yac amaŋ. vs8 Ma Lisias gic atu bu lau naŋ sêŋgôliŋ yom pi iŋ, naŋ sêmeŋ sêsôm asê têŋ am.

9 Tetulus sôm iŋ ndê yom dinaŋ, goc lau
Israel-ŋga hoŋ naŋ sêwhiŋ iŋ, naŋ sêpuc iŋ
ndê yom dôŋ ma sêsôm bu yomandô.
10 Goc gôliŋwaga Filiks tôc amba têŋ Pol bu
sôm ndê yom, dec Pol sôm, "Aö kayalê bu
am gêm gôliŋ gameŋ dindec ma kêmatôc lau
si yom tôm yala ŋatô su. Bocdinaŋ aö atac
ŋayham bu wasôm aneŋ yom têŋ am ma waô
yom naŋ sêŋgôliŋ pi aö.
11 Am bu ndac lau ŋatô, dec am oc tap sa
ŋagahô bu bêc 12 gi su, naŋ gapi Jerusalem
ga, tu bu watoc Anötö sa-ŋga.
12 Lau naŋ sêŋgôliŋ yom pi aö, naŋ sêŋyalê
su bu aö gakôm mêtê sac daŋ dom. Aö gasôm
ŋamalac daŋ yêc lôm dabuŋ dom, ma gali lau
ŋalôm sa yêc lau Israel si lôm wê-ŋga me yêc
malac Jerusalem ŋalôm dom.
13 Bocdinaŋ yom naŋ sêŋgôliŋ pi aö, naŋ
ŋac gitôm dom bu oc sêtôc asê bu yomandô.
14 Magoc yom ŋandô tigeŋ dec wasôm asê
têŋ am bocdec bu. Aö gam akiŋ damaŋi si
Anötö kakuc lêŋ wakuc tôm lau sêkêŋ whiŋ
Yisu-ŋga sêŋkuc. Lau dinaŋ sêlic lêŋ dau bu
lêŋ so. Magoc aö gakêŋ whiŋ yom hoŋ naŋ
kêkuc Moses ndê yomsu ti yom hoŋ naŋ lau
propet sêto muŋ su.
15 Ma gakêŋ bataŋ bu Anötö oc uŋ lau
gitêŋ ma lau sac hoŋ sa akêŋ lau batê-ŋga
tôm ŋac lau dindê sêkêŋ whiŋ.
16 Ŋalêŋ dinaŋ dec aö kasahê bu wasa neŋ
lêŋ hoŋ solop eŋ tu bu walhac ti neŋ atac pa
su yêc Anötö ti ŋamalac aŋgô-ŋga.
17 Aö gahu Jerusalem siŋ yala ŋeŋ su,
ma kwahic dec gambu gatêŋ Jerusalem ga,
bu wanem aneŋ lau Israel-ŋga si lau ŋalôm
sawa sa, ma bu wakêŋ da têŋ Anötö.
18 Aö kakuc lau Israel-ŋga si lêŋ sêmasaŋ
dau ŋawasi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga muŋ su,
goc gasôc lôm dabuŋ ga bu wakêŋ neŋ da.
Ma têŋ ndoc dinaŋ lau Israel-ŋga ŋatô akêŋ
gameŋ Esia-ŋga sêlic aö. Aö gac lau toŋ atu
sa dom, ma gali lau ŋalôm sa bu sêkôm kisa
dom.
19 Ŋac lau Esia-ŋga dau sic hu sêŋgôliŋ yom
pi aö, ma bocdinaŋ ŋac bu gauc nem bu aö
gakôm giso, dec ŋac dau sêmeŋ ma sêsôm asê
têŋ am.
20 Bu mba, goc sôm têŋ lau Israel-ŋga naŋ
kwahic sêmbo dec, bu sêtôc asê têŋ am, giso
bocke naŋ lau Israel si lau bata Sanedrin-
ŋga sêtap sa yêc aö.
21 Mboe ŋac sêlic aö sac ma sêkêŋ aö galhac
am aŋôm-ŋga bu êmatôc aö, pi yom tigeŋ naŋ
aö gambwêc têŋ ŋac bocdec bu, 'Aö gakêŋ
whiŋ bu yac oc datisa akêŋ lau batê-ŋga.' "
22 Filiks ŋgô ti kêyalê yom daêsam su pi
lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga si lêŋ wakuc. Boc-
dinaŋ dec iŋ gic bata yom, ma sôm têŋ lau
Israel-ŋga naŋ sêmeŋ akêŋ Jerusalem, "Têŋ
ndoc lau siŋ-ŋga si ŋadau Lisias meŋ akêŋ
Jerusalem, naŋ aö oc wasôm aneŋ gauc asê
pi mac nem yom."
23 Goc iŋ gic atu ŋgac naŋ yob lau siŋ-ŋga
toŋ daŋ, bu sêyob Pol ŋapep, magoc sêsô iŋ
dôŋ dom. Ma iŋ sôm têŋ iŋ bu kêŋ ŋasawa têŋ
Pol ndê lau naŋ bu sêndic iŋ kêsi ti sênem iŋ
sa, ma lhac ŋac ahuc dom.

Sêyob Pol sêmbo Sisaria

24 Bêc ŋatô giŋga su, dec Filiks lu nawhê
Drusila, naŋ awhê Israel-ŋga daŋ, sêŋgalêm
Pol bu sêŋgô iŋ whê yom sa pi lau sêkêŋ
whiŋ Yisu Kilisi-ŋga si lêŋ.
25 Pol gêm yomgalôm whiŋ iŋlu ma sôm
yom ŋasawa hic baliŋ, pi lêŋ naŋ lau sêti lau
gitêŋ, ma sêtimêtê dau ŋapep, ma pi Anötö
ndê bêc êmatôc lau-ŋga naŋ oc meŋ sa. Yom
dau kôm Filiks töc dau sa, dec sôm, "Naŋ
gitôm, am lhö mbu ndi. Têŋ ndoc aö bu
walic ŋasawa ŋayham daŋ, naŋ wakêŋ yom
am tiyham."
26 Ma tiŋambu iŋ kêgalêm Pol ti gêm
yomgalôm whiŋ iŋ tidim daêsam, bu iŋ kêŋ
bata bu Pol oc kêŋ awa têŋ iŋ, bu nemlhi dau
su yêc gapocwalô.
27 Filiks bu kôm lau Israel-ŋga sêlic iŋ
ŋayham, dec kêŋ Pol ndöc gapocwalô ŋapaŋ.
Yala lu giŋga su, goc Pokias Festus ti
gôliŋwaga ô Filiks su.

25

Pol kalhac Festus aŋgô-ŋga

1 Têŋ ndoc Festus hôc asê bu nem gôliŋ
gameŋ dinaŋ, naŋ iŋ mbo malac Sisaria tôm
bêc tö eŋ, goc pi Jerusalem gi.
2 Ma yêc dindê dabuŋsiga atu-tu ti lau bata
Israel-ŋga sêpitigeŋ, ma yom naŋ sêŋgôliŋ pi
Pol su, naŋ sêhoc asê têŋ Festus.
3 Ŋac sêndac bu iŋ bu lic ŋac ŋayham, dec
kêŋ Pol mbu pi Jerusalem ndi. Ŋac sêndac
gêŋ dau, ŋahu bu ŋac sêmatiŋ yom tidôŋ su
gelec, bu sêkêŋ lau ŋatô sêsiŋ sêmbo seŋ bu
sêndic Pol ndu.
4 Magoc Festus ô yom ma sôm, "Pol dê
sêyob sêmbo Sisaria, ma malô goc aö dauŋ oc
wambu watêŋ malac dinaŋ wandi.
5 Mac asôm bu iŋ kôm giso, dec akêŋ nem
lau bata ŋatô sêwhiŋ aö, bu sêsôm mac nem
yom pi iŋ asê têŋ aö yêc dindê."
6 Festus mbo Jerusalem bêc 8 me 10 su,
goc sip Sisaria gi. Ma têŋ ŋagalaŋsê iŋ gi ndöc
iŋ ndê pôŋ êmatôc yom-ŋga, ma gic atu bu
sêkôc Pol meŋ lhac iŋ aŋgô-ŋga.
7 Têŋ ndoc Pol hôc asê, naŋ lau Israel-ŋga
naŋ sêmeŋ akêŋ malac Jerusalem, naŋ sêlhac
sêŋgihi iŋ ahuc, ma sêsôm bu iŋ kôm giso
atu. Sêŋgôliŋ yom daêsam pi iŋ, magoc gitôm
dom bu sêtôc ŋandô asê.
8 Goc Pol sôm ndê yom asê bocdec bu, "Aö
gakôm giso daŋ pi lôm dabuŋ dom, ma kagilì
lau Israel si yomsu, me Sisa ndê ŋagôliŋ daŋ
dom."
9 Festus tac whiŋ bu lau Israel-ŋga sêlic iŋ
ŋayham, dec ndac Pol, "Am gêlic ŋayham bu

pwi Jerusalem ndi, ma aö waŋsahê ŋac si
yom pi am yêc dindê, me mba?”
10 Ma Pol sôm, “Mba. Aö ŋgac Rom-ŋga, ma
am ndöc nem pôŋ êmatôc yom-ŋga g êm Sisa
aŋgô. Bocdinaŋ êmatôc yom naŋ sêŋgôliŋ pi
aö yêc dindec maŋ. Am kêyalê tidôŋ su bu aö
gakôm giso daŋ têŋ lau Israel-ŋga dom.
11 Aö bu wakôm giso daŋ naŋ gic waê bu
wambac ndu, naŋ dec ndic aö ndu. Magoc
yom naŋ lau Israel-ŋga dindec sêŋgôliŋ pi
aö, naŋ bu ŋandô mba, dec solop dom bu am
kêŋ aö wasip ŋac amba. Sisa dau goc êmatôc
aneŋ yom yêc malac Rom!”
12 Têŋ dinaŋ Festus gêm yomgalôm whiŋ
lau atu-tu naŋ sêmbo iŋ ndê gôliŋ ŋapu, goc
sôm têŋ Pol, “Am ndac bu Sisa êmatôc nem
yom. Bocdinaŋ dec am oc têŋ Sisa ndi.”

Festus lu Kiŋ Agripa sem yomgalôm pi Pol

13 Bêc ŋatô giŋga su, goc Kiŋ Agripa* lu
lhuwê Berenis sêhôc asê Sisaria bu sêti
ŋacleŋ Festus.
14 Iŋlu sêmbo sêwhiŋ iŋ bêc daêsam su, goc
Festus gic miŋ pi Pol ma sôm t êŋ Kiŋ Agripa,
“Ŋgac daŋ mbo dec, naŋ Filiks kêŋ ndöc
gapocwalô ŋapaŋ e meŋ têŋ kwahic dec.
15 Têŋ ndoc aö gapi Jerusalem ga, naŋ
dabuŋsiga atu-tu ti lau bata Israel-ŋga
sêŋgôliŋ yom pi iŋ, ma sêndac aö bu walôc
bu iŋ mbac ndu.
16 Aö gawhê sa têŋ ŋac bu yac lau Rom-ŋga
neŋ mêtê bocdec bu. Dandic ŋamalac daŋ
ndu dom e dakêŋ ŋasawa têŋ iŋ bu lhac lau
naŋ sêŋgôliŋ yom pi iŋ, naŋ aŋgô-ŋga, ma iŋ
ô ŋac si yom su naŋ.
17 Têŋ ndoc ŋac si lau ŋatô sêsip akêŋ
Jerusalem sêwhiŋ aö, naŋ gahôŋ bêc daêsam
dom. Aö gahôc asê, ma galaŋsê bêbêc aö gac
atu aneŋ lau bu sêkôc ŋgac dau sôc meŋ lhac
aneŋ pôŋ wamatôc yom-ŋga ŋa-ndö-ŋga.
18 Lau dau sêtisa bu sêŋgôliŋ yom pi iŋ, ma
aö gauc gêm bu ŋac oc sêtôc iŋ ndê giso ŋandô
daŋ asê. Magoc mba!
19 Ŋac sêsôm yom pi ŋac dau si mêtê sênem
akiŋ si anötö-ŋga, naŋ ŋac gauc gêm bu Pol
kêkuc dom. Ma sêlic iŋ sac pi ŋgac batê daŋ
ŋaê Yisu, naŋ Pol sôm bu tisa akêŋ lau batê-
ŋga ma mbo tali tiyham.
20 Aö gapônda dauŋ tu lêŋ wamatôc yom
kaiŋ dinaŋ-ŋga. Bocdinaŋ aö gasôm têŋ Pol
bu iŋ bu tac whiŋ bu pi Jerusalem ndi, dec
yac oc amatôc iŋ ndê yom yêc dindê.
21 Magoc Pol tec ma ndac bu Sisa dau
êmatôc iŋ ndê yom, dec aö gac atu bu aneŋ
lau sêyob iŋ e waŋkiŋ iŋ têŋ Sisa ndi.”
22 Goc Agripa sôm têŋ Festus, “Aö dauŋ
atac whiŋ bu waŋgô ŋamalac dau ndê yom.”
Ma Festus sôm, “Bocdinaŋ, laŋsê naŋ am ŋgô
iŋ ndê yom.”

Pol kalhac Agripa aŋgô-ŋga

23 Têŋ galaŋsê Agripa lu Berenis sêsôc si
gôlôŋ kiŋ-ŋga sa, goc sêsôc andu sêŋgô yom-
ŋga ŋalôm si sêndöc. Ma lau bata siŋ-ŋga
ti lau bata malac-ŋga hoŋ sêwhiŋ iŋlu. Goc
Festus kêŋ yatu bu sêkôc Pol sôc meŋ.
24 Ma iŋ sôm, “Kiŋ Agripa ti mac lau hoŋ
naŋ ambo dindec. Alic iŋ ŋgac dec. Lau
Israel-ŋga hoŋ sêteŋ aö yêc Jerusalem ma
yêc malac Sisaria dindec, bu walôc bu iŋ
mbac ndu.
25 Magoc aö gatap iŋ ndê giso daŋ sa, naŋ
gitôm bu dandic iŋ ndu-ŋga dom. Ma iŋ dau
ndac bu Sisa êmatôc iŋ ndê yom, madec aö
bu waŋkiŋ iŋ têŋ Rom ndi.
26 Ma kwahic dec aö bu wato bapia daŋ
têŋ Sisa, magoc aö kayalê yom ŋandô daŋ bu
wato pi ŋgac dindec-ŋga dom. Tu dinaŋ-ŋga
Kiŋ Agripa, aö gakêŋ iŋ kalhac am ti mac
lau hoŋ aŋôm-ŋga, bu dakip yom hoŋ sa, ma
datap yom ŋandô daŋ sa, naŋ tôm bu wato
têŋ Sisa.
27 Yac bu taŋkiŋ ŋamalac g apocwalô-ŋga
daŋ têŋ Sisa, magoc dawhê iŋ ndê giso ŋahu
sa whiŋ dom, oc solop dom.”

26

Pol whê dau sa têŋ Agripa

1 Têŋ dinaŋ Kiŋ Agripa sôm têŋ Pol, “Aö
wakêŋ ŋasawa bu am sôm yom tu daôm-ŋga.”
Goc Pol hôc amba sa têŋ lau, ma gic hu sôm
iŋ ndê yom bocdec bu,
2 “Kiŋ Agripa, kwahic dec aö bu waô yom
hoŋ naŋ lau Israel-ŋga sêŋgôliŋ pi aö. Ma aö
atac ŋayham bu wasôm asê walhac am aŋôm-
ŋga.
3 Gêŋ atu daŋ whiŋ bocdec bu, lau Israel-
ŋga si mêtê ti yom naŋ sêwhê dau kôc pi, naŋ
am kêyalê tidôŋ su. Bocdinaŋ aö wandac am
bu kêŋ ŋasawa hic baliŋ têŋ aö bu wasôm neŋ
yom hoŋ asê.
4 Lau Israel-ŋga hoŋ sêŋyalê aneŋ lêŋ têŋ
ndoc gambo balê-ŋga yêc dauŋ neŋ gameŋ,
ma lêŋ naŋ gasa têŋ ndoc gambo Jerusalem,
naŋ bocdinaŋ.
5 Lau Palêsai ŋac lau naŋ sem akiŋ Anötö
ŋaŋga sêhôc gêlêc lau Israel-ŋga ŋatô su. Ma
oc tôm bu lau dinaŋ naŋ sêŋyalê aö têm baliŋ
su, naŋ sêwhê sa bu aö kakuc lau Palêsai si
lêŋ dinaŋ. Magoc sêsôm asê dom.
6 Aö gakêŋ bataŋ gêŋ naŋ Anötö gic bata
têŋ damaŋi, ma tu dinaŋ-ŋga kwahic dec
sêkêŋ aö galhac am aŋôm-ŋga.
7 Yac lau Israel-ŋga mba toŋ 12 sem akiŋ
Anötö acsalô ti ôbwêc, ma sêkêŋ bata bu sêlic
gêŋ naŋ Anötö gic bata, naŋ ŋandô sa. O
kiŋ, aö wasôm têŋ am bu lau Israel-ŋga sêkêŋ
kisa aö tu gêŋ dinaŋ-ŋga eŋ.

* **25:13:** Kiŋ Agripa gêm gôliŋ gameŋ daŋ yêc bugictoŋ Galili-ŋga ŋamakê, ma ndöc malac Sisaria Pilipai. Iŋ †Herod Agripa I (Apo 12:1-23) ndê atuŋgac.

8 Yac akêŋ bataŋ bu Anötö oc uŋ lau batê
sa tiyham, ma bocke dec mac lau ŋatô asö ti
gauc gêm bu gêŋ dau oc tôm dom bu ŋandô
sa?
9 “Muŋ-ŋga lê aö dauŋ gauc gêm tidôŋ ma
galic ŋayham bu wakôm gêŋ daêsam tu wakêŋ
kisa lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu Nasaret-ŋga.
10 Ma gêŋ dau dinaŋ dec gakôm yêc
Jerusalem. Dabuŋsiga atu-tu sêlic ŋayham
ma sêlôc têŋ aö bu wakôc lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga daêsam dôŋ, ma wakêŋ ŋac sêndöc gapoc-
walô. Ma têŋ ndoc sic ŋac si lau ŋatô ndu,
naŋ aö galhac gawhiŋ ŋac ma galic ŋayham.
11 Tôm têm daêsam aö galom-galom lôm
wê-ŋga hoŋ ma kasalê lau sêkêŋ whiŋ Yisu-
ŋga bu wakêŋ ŋagêyô têŋ ŋac. Aö gauc gêm
bu wakêŋ ŋandê têŋ ŋac e sêsôm yom sac
sambuc.* Aö atac tec ŋac ŋandô, bocdinaŋ
kasêlêŋ gatêŋ lau gameŋ apa-ŋga si malac
atu-tu bu wakêŋ kisa têŋ Yisu ndê lau.
12-13 “O kiŋ, têŋ bêc daŋ dabuŋ-si ga atu-tu
sêŋyaliŋ aö sa ma sêŋkiŋ aö bu wasip malac
Damaskas wandi. Aö kasêlêŋ gambo seŋ,
ma têŋ ac kalhac lhu ŋawê atu daŋ sip akêŋ
undambê ma pô aö ti lau naŋ sêwhiŋ aö.
14 Yac hoŋ apeŋ asip nom, ma aö gaŋgô
awha daŋ sôm yom têŋ aö yêc Yom Hibru
bocdec bu, ‘Saul, Saul, tu sake-ŋga am kêŋ
kisa aö? Am gitôm bôc naŋ gêli dau sa têŋ
ŋadau ndê gôliŋ dec tap ŋandê sa.’
15 Têŋ ndoc dinaŋ aö gandac, ‘O ŋadau, am
asa?’ Ma iŋ ô yom ma sôm, ‘Aö Yisu, naŋ am
kêŋ kisa.
16 Kwahic dec tisa. Aö gahoc dauŋ asê têŋ
am, ma kayaliŋ am sa bu nem akiŋ aö. Ma
gêŋ naŋ am kêyalê pi aö, ti gêŋ naŋ watôc têŋ
am, naŋ am oc hoc asê têŋ lau.
17 Aö waŋgaho am su yêc lau Israel-ŋga
amba, ma yêc lau naŋ lau Israel dom, naŋ si
amba whiŋ. Kwahic dec waŋkiŋ am têŋ lau
gameŋ apa-ŋga dinaŋ ndi.
18 Am oc kôm ŋac tandô po asê e sêkac
dau kwi ma sêhu seŋ ŋasec-ŋga ma Sadaŋ
ndê gôliŋ siŋ, ma sêsa seŋ ŋawê-ŋga ma sêsôc
Anötö ndê gôliŋ ŋapu. Ma lau naŋ sêkac si
ŋalôm kwi, naŋ dec Anötö oc suc ŋac si sac
kwi, ma kêŋ ŋac sêwêkaiŋ gameŋ sêndöc tali
ŋapaŋ-ŋga sêwhiŋ lau naŋ sêti lau dabuŋ tu
ŋac si sêkêŋ whiŋ aö-ŋga.’
19 “O kiŋ Agripa. Aö galic Yisu hoc dau asê
akêŋ undambê, ma aö gaŋgô iŋ ndê yom dec
gasôc ŋapu.
20 Aö gam mêtê lau bu sênem dau kwi ma
sêsôc Anötö ŋapu, ma sêkôm mêtê gitêŋ bu
sêtôc asê bu ŋac sem dau kwi ŋandô. Aö gac
hu yêc malac Damaskas, ma malô goc gam
mêtê yêc Jerusalem, ma yêc gameŋ Judia-
ŋga hoŋ e gatêŋ lau apa si gameŋ whiŋ.
21 Tu dinaŋ-ŋga dec lau Israel-ŋga sêkôc aö
dôŋ yêc lôm dabuŋ, ma bu sêndic aö ndu.
22 Magoc Anötö yob aö ŋapep e meŋ têŋ
acsalô dindec aö galhac am aŋôm-ŋga. Ma
kwahic dec aö wasôm asê têŋ lau hoŋ, lau
tiwaê ma lau waêmba sêwhiŋ, bu yom hoŋ
naŋ aö gahoc asê pi Yisu, naŋ ŋadaŋ so yom
naŋ Moses ma lau propet sêhoc asê gwanaŋ
su pi gêŋ naŋ oc hôc asê, naŋ dom.
23 Ŋac sêsôm bu Mesaya oc hôc ŋandê e
mbac ndu, ma tiŋambu iŋ oc ti ŋgac ŋamata-
ŋga bu tisa akêŋ lau batê-ŋga, ma hoc yom
asê pi Anötö ndê lêŋ nem lau si sêmbo tali-
ŋga têŋ iŋ ndê lau Israel-ŋga, ma têŋ lau naŋ
lau Israel dom, naŋ sêwhiŋ. Yom dau oc tôm
ŋawê bu pô gameŋ ŋasec-ŋga.”
24 Pol whê ndê yom sa mbo, ma Festus
mbwêc iŋ awha ahuc ma sôm, “Pol, am nem
yom iŋ yom solop dom. Yom daêsam naŋ
sêndôhôŋ têŋ am, naŋ kôm am nem gauc
kêŋsôŋ.”
25 Magoc Pol ô yom ma sôm, “O ŋgac atu
Festus, aö neŋ gauc kêŋsôŋ dom. Aneŋ yom
iŋ yom solop ma yom ŋandô.
26 Gêŋ hoŋ dindec hôc asê yêc lhu, ma
bocdinaŋ dec kiŋ Agripa gitôm dom bu nem
gauc gêŋ dau. Yomandô! Iŋ kêyalê gêŋ hoŋ
dindec su, ma bocdinaŋ aö gasôm neŋ yom
asê têŋ iŋ yêc awê.
27 Kiŋ Agripa, am kêŋ whiŋ lau propet si
yom pi Mesaya, me mba? Aö gauc gêm bu
am oc kêŋ whiŋ su.”
28 Dec Agripa sôm têŋ Pol, “Am gauc gêm
bu ŋasawa apê lec am oc kac aneŋ ŋalôm kwi
bu wakêŋ whiŋ Yisu, a?”
29 Ma Pol ô yom ma sôm, “Aö bu wasôm
yom ŋasawa apê me ŋasawa baliŋ, aö oc atac
whiŋ gêŋ tigeŋ. Aö wateŋ mbec pi am ti
mac lau hoŋ naŋ aŋgô aneŋ yom dindec, bu
Anötö kôm mac hoŋ andi atôm aö ma akêŋ
whiŋ Yisu, magoc bu kôm mac atôm aö tu
gandöc gapocwalô-ŋga lec dom.”
30 Pol sôm iŋ ndê yom meŋ têŋ dinaŋ,
goc Kiŋ Agripa tisa, ma gôliŋwaga Festus ti
Berenis ma lau hoŋ naŋ sêndöc sêwhiŋ iŋ,
naŋ sêtisa bocdinaŋ.
31 Ŋac sêhu andu dau siŋ, ma sem
yomgalôm têŋ dau ma sêsôm, “Ŋgac dindec
kôm giso daŋ naŋ tôm bu sêndic iŋ ndu me
sêkêŋ iŋ ndöc gapocwalô-ŋga lec dom.”
32 Ma Agripa sôm têŋ Festus, “Oc tôm bu
yac dahu ŋgac dindec siŋ lhö ndi, tigeŋ iŋ
dau ndac bu Sisa êmatôc iŋ ndê yom.”

* **26:11:** Yom sac sambuc - yêc Yom Inglis sêsam bu ‘blasphemy’. Lau ŋatô gauc gêm bu Pol ndê yom dau ŋahu bu iŋ bu kêŋ ŋandê têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga e sêhu si sêkêŋ whiŋ siŋ ma sêpu Yisu. Ma lau ŋatô gauc gêm bu lau sêkêŋ whiŋ-ŋga bu sêlhac ŋaŋga ma sêsôm bu Yisu iŋ Anötö ndê Atu, dec Pol ti lau Israel-ŋga oc sêlic yom dau bu yom sac sambuc gitôm bu sêndic ŋac ndu. Alic yom ŋatô yêc Mat 26:63-66.

27

Pol têŋ malac Rom gi

1 Ma tiŋambu sêsôm tidôŋ bu sêkêŋ Pol ti
lau gapocwalô-ŋga ŋatô sêpi waŋ daŋ, ma
sêŋkiŋ ŋac sêtêŋ malac Rom naŋ yêc gameŋ
Itali-ŋga sêndi. Sêkêŋ ŋac sêsip ŋgac siŋ-ŋga
daŋ amba, naŋ ndê ŋaê Julias, naŋ ti ŋgac
bata siŋ-ŋga naŋ yob Sisa ndê lau siŋ-ŋga toŋ
daŋ.
2 Dec ŋac sêpi waŋ si, ma alu ŋgac daŋ ŋaê
Aristakus akêŋ malac Tesalonika yêc gameŋ
Masedonia-ŋga api awhiŋ, ma yac asa a.
Waŋ dau meŋ akêŋ malac Adramitiam ma
gic waê bu êŋsêlêŋ sôc malac ŋatô naŋ sêyêc
gameŋ Esia-ŋga.
3 Ŋagalaŋsê waŋ dau sôc baö yêc malac
Saidon. Julias tawalô Pol dec kêŋ iŋ sip baö
gi bu ndic iŋ ndê silip kêsi tu bu sêpuc iŋ dôŋ
ŋa gêŋ ŋatô-ŋga.
4 Tiŋambu yac api waŋ dau ma asa a tiy-
ham. Yac bu ahôc gêlêc nduc Saipras, tigeŋ
mbu ŋadinda puc waŋ dôŋ, dec yac aŋgihi
aho yêc nduc ŋadômbwê-ŋga.
5 Goc waŋ dau kêsêlêŋ mbo gwêc sawa, ma
gi e ahôc gêlêc gameŋ Silisia-ŋga ma gameŋ
Pampilia-ŋga su, ma gacgeŋ a asôc malac
Maira yêc gameŋ Lisia-ŋga.
6 Ma yêc dindê ŋgac bata siŋ-ŋga dau tap
waŋ daŋ sa, naŋ meŋ akêŋ Aleksandria ma
bu têŋ Itali ndi. Dec iŋ kêŋ yac a alom.
7 Magoc waŋ dau kêti ŋagahô dom. Yac
ambo gwêc ŋasawa bêc daêsam, e a ampiŋ
malac Naidas. Mbu ŋadinda puc yac dôŋ
ŋapaŋ, bocdinaŋ dec akac waŋ kwi aŋôŋ
gêm nduc Krit ŋa-awê-ŋga, ma anti a e ampiŋ
malac daŋ ŋaê Salmone.
8 Waŋ kêsêlêŋ ti ŋawapac e ahôc asê söc naŋ
sêsam bu Salaŋ Ŋayham, naŋ yêc kêpiŋ malac
Lasea.
9 Bêc daêsam giŋga su ma lau Israel si om
atu naŋ sêhu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ, naŋ pacndê
su, dec yac aŋyalê bu oc asip têm sac tu dalac
waŋ-ŋga ŋalôm. Bocdinaŋ Pol kêŋ puc lau
waŋ-ŋga ma sôm,
10 "Mac lau, aö kayalê su bu oc dasip ŋasac
ŋalôm e waŋ ti wapa hoŋ oc sêniŋga, ma
mboe yac dauŋ dawhiŋ."
11 Magoc ŋgac bata siŋ-ŋga dau kêŋ daŋga
Pol ndê yom dom. Iŋ sôc ŋgac nem gôliŋ
waŋ-ŋga ti waŋ ŋadau si yom ŋapu.
12 Söc dinaŋ gitôm dom bu waŋ poc
ŋayham têŋ ndoc uhô-ŋga. Bocdinaŋ dec lau
waŋ-ŋga daêsam sêsôm yom pitigeŋ bu sêsa
tiyham ma sêŋsahê bu sêlac sêtêŋ malac Pio-
niks sêndi, ma waŋ poc dindê e têm ŋayham
meŋ sa. Yêc malac Pioniks, nduc Krit pôc
mbu ahuc, ma bocdinaŋ söc naŋ yêc malac
dinaŋ iŋ söc ŋayham tu waŋ sêpoc-ŋga têŋ
têm uhô-ŋga.

Mbu ŋadinda

13 Yac ahôŋ e bêc daŋ mbu lilic kêsêlêŋ
ŋayham, ma bocdinaŋ ŋac gauc gêm bu sêtap
têm ŋayham sa bu sêlom malac Pioniks. Ŋac
sêhê aŋga sa ma sêlac sêŋkuc baö Krit-ŋga si.
14 Ŋasawa baliŋ dom ma mbu sac daŋ puc
ŋaŋga akêŋ baö-ŋga mbu sa têŋ gwêc sawa-
ŋga.
15 Waŋ dau sip mbu dinda ŋalôm e tôm
dom bu yac alac aŋkuc baö-ŋga. Bocdinaŋ
yac am waŋ kwi kêsêlêŋ kêkuc mbu.
16 Mbu soc yac e nduc sauŋ daŋ ŋaê Kauda
pôc mbu ahuc ŋagec. Yac bu ahê waŋ ŋa-
gômbwa pi lôlôc meŋ, magoc akôm wapac-
wapac bu mbu puc ŋadinda sac andô.
17 Lau sêhê gômbwa sa pi lôlôc meŋ su, goc
sêkic po pi waŋ atu ŋampê bu suc dom. Ŋac
sêtöc dau bu mbu oc soc yac ŋapaŋ e waŋ ndi
lôc pi gaŋgac yêc Sirtis, dec sêlêc lac su ma
sêkêŋ aŋga gwêc-ŋga sip gi bu teŋ waŋ dôŋ
ênti timalô, ma sêkêŋ waŋ dau tam mbo.
18 Têŋ bêc tilu-ŋga mbu ti gwêc gic pi waŋ
sac andô, dec lau waŋ-ŋga sêtöc dau atu ma
sic hu sêmbaliŋ wapa ŋatô siŋ sip gwêc.
19 Bêc titö-ŋga sêhôc waŋ ŋalac ti po ma
wapa waŋ-ŋga ŋatô sa ma sêmbaliŋ siŋ sip
gwêc gi.
20 Tigeŋ mbu dau timalô dom e bêc daêsam
yac alic ac ti tata dom. Ma yac hoŋ mba gauc
tigeŋ bu oc andiŋaŋ.
21 Lau waŋ-ŋga seŋ gêŋ daŋ dom tôm bêc
daêsam su, goc Pol tisa ma sôm, "Mac lau, aö
gakêŋ puc mac muŋ su, bu ahu nduc Krit siŋ
dom, magoc mac asôc aneŋ yom ŋapu dom.
Mac bu aŋgô aneŋ yom dau, dec gitôm dom
bu atap ŋawapac dindec sa, ma gêŋ daŋ oc
niŋga dom.
22 Magoc kwahic dec wasôm têŋ mac bu
nem ŋalôm pêŋ dôŋ, bu mac nem daŋ oc
niŋga dom. Waŋ tigeŋ dec oc niŋga.
23 Aö Anötö ndê ŋgac daŋ, ma gam akiŋ iŋ
ŋapaŋ. Alhabêc ôbwêc iŋ kêkiŋ ndê aŋela daŋ
meŋ kalhac whiŋ aö.
24 Ma sôm têŋ aö, 'Pol, am töc daôm dom.
Am oc lhac Sisa aŋgô-ŋga bu iŋ êmatôc nem
yom. Ma tu am-ŋga, Anötö oc kêŋ lau hoŋ
naŋ sêmbo waŋ sêwhiŋ am, naŋ sêmbo tali.'
25 Bocdinaŋ mac lau, nem ŋalôm pêŋ dôŋ,
bu aö gakêŋ whiŋ Anötö bu yom dau oc
ŋandô sa, tôm iŋ ndê aŋela sôm têŋ aö.
26 Waŋ oc ndi lôc pi nduc daŋ, tigeŋ yac oc
dandiŋaŋ dom."

Waŋ gôlôc pi nduc

27 Mbu tam yac ŋapaŋ ambo Gwêc Adria-
ŋga. Têŋ bêc ti-14-ŋga ma timaniŋhu goc lau
waŋ-ŋga sêŋsahê bu yac asuŋ sa baö.
28 Sem dôhôŋ gwêc ŋagapoŋ ma sêtap sa b
u ŋagapoŋ gitôm 37 mita. Ŋasawa sauŋ sem
dôhôŋ tiyham ma sêtap sa bu ŋagapoŋ gitôm
27 mita.

29 Ŋac sêtöc bu waŋ oc popoc pi hoc, bocdinaŋ sêmbaliŋ aŋga hale sip waŋku-ŋga, ma
sêkêŋ bata bu laŋsê ŋagahô.
30 Lau sêyob waŋ-ŋga gauc gêm bu sêhu
waŋ ti lau ŋatô siŋ, dec sêkôm bu sêkêŋ
gômbwa sip gwêc ndi, sêŋsau bu oc sêkêŋ aŋga
ŋatô sip yêc waŋ ŋampê-ŋga.
31 Magoc Pol sôm têŋ ŋgac bata ti ndê lau
siŋ-ŋga bu, “Lau dinaŋ bu sêhu waŋ siŋ, dec
mac oc andiŋam.”
32 Tu dinaŋ-ŋga lau siŋ-ŋga sêtim wac kic
yêc g ômbwa, ma sêkêŋ peŋ sip gwêc gi.
33 Têŋ bêbêc ganduc Pol sôm têŋ lau bu
sêneŋ gêŋ. Iŋ sôm, “Bêc 14 giŋga su lec mac
ayob waŋ ŋapaŋ e mac aŋ gêŋ daŋ dom.
34 Kwahic dec aö wasôm têŋ mac bu gêŋ
daŋ oc kôm mac ŋayom dom, mac hoŋ oc
ambo tamli. Bocdinaŋ dec aneŋ gêŋ bu puc
mac dôŋ.”
35 Iŋ sôm yom dinaŋ su, goc kôc bolom ma
gêm daŋge Anötö yêc ŋac hoŋ aŋgô-ŋga, goc
pô kôc ma gêŋ.
36 Dec lau hoŋ si ŋalôm timalô ma seŋ gêŋ
sêwhiŋ.
37 Yac lau naŋ ambo waŋ, naŋ mba namba
gitôm 276.
38 Lau hoŋ seŋ gêŋ hôc ŋac dôŋ, goc
sêmbaliŋ bolom batac sip gwêc gi bu kôm
waŋ tilo.
39 Têŋ ndoc gameŋ ŋawê sa naŋ sêlic baö,
tigeŋ sem gauc gameŋ dau. Sêlic söc ti
gaŋgac apa ŋayham, dec gauc gêm bu sêkêŋ
waŋ ndi pi baö yêc dindê.
40 Ŋac sêtim aŋga ŋawac kic sip gwêc giŋga,
ma sêŋgapwêc wac naŋ sô gôliŋ dôŋ, naŋ su.
Goc sêsö lac waŋ ŋatôkwa-ŋga sa, bu mbu
peŋ lac ma kôc yac api baö andi.
41 Magoc waŋ dau kêti gi gôlôc pi gaŋgac
ŋabaö daŋ yêc gwêc lôm e gacgeŋ ŋaŋga sa.
Ma gwêc dinda gic pi waŋ ŋambu-ŋga e kac
popoc.
42 Têŋ ndoc dinaŋ lau siŋ-ŋga sêkic yom bu
sêndic lau gapocwalô-ŋga hoŋ ndu, bu sêsip
gwêc ma sêlhö sêndi dom.
43 Magoc ŋac si ŋgac bata bu nem Pol sa,
dec kalhac ŋac ahuc bu sêkôm si yom ŋandô
sa d om. Iŋ kêŋ yatu bu lau naŋ sêŋkôc tidôŋ
naŋ sêpwê sêsip gwêc ma sêmuŋ sêsôc baö
sêndi.
44 Ma iŋ kêŋ yatu bu lau ŋatô sêsac apa
waŋ-ŋga ŋatô naŋ gwêc gic popoc. Ma ŋalêŋ
dinaŋ dec lau hoŋ sêhôc asê baö ti lic sambuc.

28

Pol mbo nduc Malta

1 Yac hoŋ api baö ti lic sambuc, ma malô
atap sa bu nduc dau ŋaê sêsam bu Malta.
2 Ma lau nduc-ŋga sêkôc yac hoŋ sa ma
sêyob ti sêmwasiŋ yac ŋalêŋ ŋayham. Têŋ ndoc
dinaŋ u gic ma gameŋ ŋalhuc atu, bocdinaŋ
sêkôm ya golom bu yac aheŋ dauŋ.
3 Pol tap a basô ti gap bu kêŋ pi ya ndi,
magoc mboc sac daŋ yêc gap ŋalôm, ma têŋ
ndoc kêsahê ya ŋandê, dec sa bu lhö ndi ma
seŋ Pol sip amba.
4 Lau malachu sêlic mboc dau keseŋeŋ Pol
amba dôŋ gacgeŋ kêgalêŋ, dec sêsôm têŋ dau
bu, “Ŋgac dê mboe iŋ ŋgac gic ŋamalac ndu-
ŋga, dec iŋ wêkaiŋ ŋagêyô atu. Gitôm bu
gwêc kô iŋ ndu su, magoc kwahic dec iŋ oc
wê sa dom.”
5 Tigeŋ Pol kêbalip mboc dau sip ya gi, ma
gêŋ daŋ kôm iŋ dom.
6 Lau dau sêkêŋ bata bu iŋ amba oc suŋ
me ŋagahô iŋ oc hudau sip ndi mbac ndu.
Magoc sêhôŋ ŋasawa baliŋ e sêlic gêŋ daŋ hôc
asê iŋ dom. Bocdinaŋ dec ŋac gauc gêm bu
mboe iŋ oc anötö daŋ.
7 Ŋgac daŋ ŋaê Publias gêm gôliŋ nduc
dinaŋ, ma iŋ wêkaiŋ ndê gameŋ daŋ yêc
kêpiŋ baö naŋ waŋ popoc kalhac. Iŋ kôc yac
sa a andöc iŋ ndê andu, ma yob yac ŋapep
gitôm bêc tö.
8 Têŋ ndoc dinaŋ Publias damba gêmbac
yêc, ŋamlic ŋamahom ti kêc dau. Pol sôc gi
gêlic iŋ, ma teŋ mbec ti kêŋ amba sac iŋ, ma
kôm iŋ ŋayham sa.
9 Ma têŋ ndoc lau nduc-ŋga sêlic gêŋ dinaŋ,
naŋ sêhoŋ si lau gêmbac hoŋ sêtêŋ Pol sêmeŋ,
ma iŋ kôm ŋac ŋayham sa tiyham.
10 Ma ŋac sêtoc yac sa ŋalêŋ ŋayham
daêsam. Ma têŋ ndoc yac bu api waŋ ma
alhö andi, naŋ sêkêŋ gêŋ hoŋ bu puc yac dôŋ
ambo gwêc ŋasawa-ŋga têŋ yac.

Pol hôc asê Rom

11 Yac ambo nduc dau tôm ayô tö su, goc
api lau malac Aleksandria-ŋga si waŋ daŋ.
Waŋ dau poc nduc dinaŋ têŋ ndoc uhô-
ŋga ma hôŋ têm ŋayham, ma yêc ŋatôkwa-
ŋga sêlêŋ ŋac si anötö gwam lu si aŋgô, daŋ
sêsam ŋaê Kasto, ma daŋ ŋaê Polaks. Yac ahu
gameŋ dau siŋ,
12 ma alac e ahôc asê malac Sairakyus ma
ambo dinaŋ tôm bêc tö.
13 Goc ahu malac dau siŋ ma alac tiyham
e a asôc malac Regiam. Têŋ galaŋsê mbu
ŋayham daŋ peŋ lac ŋapep, dec kêŋ yac alac
bêc tigeŋ a asôc söc yêc malac Puteoli, ma
asip baö a.
14 Yêc dinaŋ yac atap lau sêkêŋ whiŋ Yisu-
ŋga ŋatô sa, ma sêkôc yac sa a ambo awhiŋ
ŋac gitôm bêc 7. Ma tiŋambu yac aŋsêlêŋ bu
atêŋ malac Rom andi.
15 Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga yêc malac Rom
sêŋgô ŋawaê bu yac aŋsêlêŋ ambo seŋ, dec
sêsa sêmeŋ bu sêkôc yac sa. Ŋatô sêtap yac
sa yêc Apias ndê gameŋ sêtidulu gêŋ-ŋga, ma
ŋatô sêtap yac sa yêc gameŋ naŋ sêsam bu
Andu Ŋacleŋ-ŋga Tö. Têŋ ndoc Pol gêlic lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga dinaŋ, naŋ iŋ atac pa su ma
gêm daŋge Anötö.

16 Yac hoŋ aŋsêlêŋ a, e ahôc asê Rom su,
goc sêkêŋ ŋasawa têŋ Pol bu ndöc andu daŋ,
ma sêkêŋ ŋgac siŋ-ŋga daŋ yob iŋ.

Pol gêm mêtê mbo Rom

17 Bêc tö giŋga su, goc Pol kêgalêm lau bata
Israel-ŋga naŋ sêndöc Rom, naŋ sa sêpitigeŋ,
ma sôm têŋ ŋac, "Aneŋ asidôwai Israel-ŋga,
aö gakôm gêŋ so daŋ têŋ yac neŋ lau Israel-
ŋga dom. Ma gakôm gêŋ daŋ naŋ so abaŋi
si gêbôm, naŋ dom. Magoc sêkôc aö dôŋ yêc
Jerusalem ma sêkêŋ aö gasip gôliŋwaga Rom-
ŋga ti iŋ ndê lau siŋ-ŋga amba.
18 Ma lau Rom-ŋga dau sêŋsahê aö e sêtap
sa bu aö gakôm gêŋ giso daŋ naŋ tôm bu
sêndic aö ndu-ŋga, naŋ dom. Dec ŋac bu sêhu
aö siŋ walhö wandi.
19 Magoc lau Israel-ŋga sêtec, ma sêli awha
sa e aneŋ lêŋ daŋ mbasi, dec aö gandac bu
Sisa ŋgô aneŋ yom. Tigeŋ aö gakôm tu galic
ŋac sac-ŋga dom, me tu bu waŋgôliŋ yom pi
ŋac-ŋga dom.
20 Acsalô lec aö kagalêm mac sa ameŋ,
bu aŋgô aneŋ yom pi gêŋ hoŋ dinaŋ. Mac
alic bu sêsô aö dôŋ ŋa sen dindec, magoc aö
gakôm gêŋ sac daŋ dom. Gêŋ tigeŋ gakôm,
naŋ gakêŋ bataŋ gêŋ naŋ lau Israel dau
sêkêŋ bata."
21 Lau Israel-ŋga dinaŋ sêŋgô Pol ndê yom
ma sêsôm, "Lau naŋ sêndöc gameŋ Judia-ŋga
naŋ sêto bapia daŋ têŋ yac, naŋ hêganôŋ am
dom. Ma asidôwai Israel-ŋga akêŋ gameŋ
dinaŋ, naŋ sêtêŋ yac sêmeŋ, naŋ sêsôm yom
sac daŋ pi am dom.
22 Magoc yac aŋyalê bu yêc gameŋ hoŋ lau
sêpu lêŋ naŋ lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga sêŋkuc.
Bocdinaŋ yac bu aŋgô am nem gauc ti yom
pi lêŋ dau."
23 Goc sêkêŋ bêc daŋ bu sêkac sa sêwhiŋ Pol
tiyham.
Ma têŋ bêc dau ŋac sêkac sa sêmbo andu
naŋ Pol yêc naŋ, ma lau Israel-ŋga hic
daêsam sêmeŋ sêwhiŋ, dec ti toŋ atu. Têŋ
bêbêc ŋapaŋ e telha Pol sôm yom têŋ ŋac. Iŋ
tôc Anötö ndê gôliŋ ŋahu asê têŋ ŋac. Ma iŋ
whê Moses ti lau propet si yom sa bu kôm
ŋac sêŋyalê bu Yisu iŋ Mesaya dau.
24 Lau ŋatô sêŋgô iŋ ndê yom ma sêkêŋ
whiŋ, magoc ŋatô sêkêŋ whiŋ dom.
25 Ŋac sêseŋ dau pi iŋ ndê yom, ma boc-
dinaŋ Pol sôm ndê yom ŋambu-ŋga têŋ ŋac,
ma tiŋambu sêlhö têŋtêŋ. Ma yom ŋambu-
ŋga naŋ iŋ sôm têŋ ŋac naŋ sôm bocdec
bu, "Yom dindec naŋ Ŋalau Dabuŋ sôm têŋ
mac apami, naŋ yom ŋandô ma hêganôŋ
mac solop. Propet Aisaya hoc yom dau asê
bocdec bu:
26 Am têŋ lau dindê ndi ma sôm têŋ
ŋac, 'Mac aŋgô aneŋ yom ŋapaŋ, magoc
aŋyalê ŋahu dom. Mac alic gêŋ naŋ aö
gakôm, naŋ ŋapaŋ, tigeŋ mac nem gauc
sa dom.'
27 Bu lau dau si ŋalôm ŋadandi sa. Ŋac si
daŋgasuŋ hôc ahuc, ma sêpôc si tandô ahuc.
Bu bocdinaŋ dom, dec oc tôm tandô sêlic,
daŋgasuŋ sêŋgô, ma sêŋyalê aö tidôŋ yêc ŋac
si ŋalôm e sênem dau kwi ma wakôm ŋac
ŋayham sa." *[Ais 6:9-10]*
28 Goc Pol sôm, "Bocdinaŋ aŋyalê bu Anötö
kêkiŋ ŋawaê ŋayham pi iŋ ndê lêŋ nem lau si-
ŋga naŋ mac atec, naŋ têŋ lau gameŋ apa-
ŋga. Ma ŋac lau dau oc sêŋgô ti sêkôc sa." [
29 Iŋ sôm su goc lau Israel-ŋga sêlhö si, ma
sêseŋ dau pi iŋ ndê yom.]
30 Tiŋambu Pol mbo malac Rom gitôm yala
lu. Ma tôm ŋasawa dinaŋ, iŋ gêmlhi ŋamalac
daŋ ndê andu daŋ tu ndöc-ŋga, ma iŋ kôc
lau daêsam sa yêc andu dau, naŋ sêmeŋ bu
sêndic iŋ kêsi.
31 Iŋ gêm mêtê pi Anötö ndê gôliŋ ma
kêdôhôŋ lau pi Pômdau Yisu Kilisi. Iŋ kôm
gêŋ dau ti atac pa su, ma lau daŋ sêlhac iŋ
ahuc dom.

Pol ndê bapia têŋ lau Rom-ŋga
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Pol to bapia dindec têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêndöc malac atu Rom. Iŋ to têŋ ndoc iŋ mbo malac Korin, ma kêŋ têŋ awhê daŋ ŋaê Pibi (16:2) bu kôc sa ndi ma kêŋ têŋ lau malac Rom-ŋga. Pol tac whiŋ bu ndic lau Rom-ŋga kêsi, ma iŋ to bapia dindec muŋ, bu whê mêtê naŋ iŋ gêm, naŋ ŋahu sa.

Lau ŋatô gauc gêm bu Pol to 1:18-32 hêganôŋ lau gameŋ apa-ŋga, ma iŋ to 2:1-29 hêganôŋ iŋ dau ndê lau Israel-ŋga. Iŋ tôc yêc awê bu yac lau hoŋ dakôm sac, ma tu yac neŋ sac-ŋga, dec yac hoŋ dawêkaiŋ seŋ dambac ndu-ŋga. Magoc Anötö kêmasaŋ lêŋ bu suc lau nom-ŋga si sac kwi, ma asa naŋ bu kêŋ whiŋ gêŋ atu naŋ Yisu Kilisi kôm tu yac-ŋga, naŋ Anötö sam iŋ bu ŋamalac gitêŋ.

Ma Pol bu whê sa bu Anötö sam yac bu lau gitêŋ ŋambwa dom, magoc iŋ kêŋ Ŋalau Dabuŋ têŋ yac tu bu kôm yac dati lau wakuc naŋ daŋaŋ wambu Anötö, ma dasa neŋ lêŋ gitêŋ ti dabuŋ. Bocdinaŋ Pol to yom pi lêŋ ŋayham tu dasa-ŋga, ma dapiŋ dauŋ dôŋ ma dahu mêtê sac siŋ. Yêc lôcwha (sapta) 9-11 Pol tôc asê bu iŋ ŋalôm ŋawapac pi iŋ dau ndê lau Israel-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ dom, ma iŋ tac whiŋ ŋandô bu sêkêŋ whiŋ Yisu.

Pol gic hu ndê yom têŋ lau Rom-ŋga

1 Aö Pol, Yisu Kilisi ndê ŋgac akiŋ, gato bapia dindec. Anötö kêgalêm aö sa gati iŋ ndê †aposel, ma kêyaliŋ aö sa bu wahoc iŋ ndê ŋawaê ŋayham asê.

2 Ŋawaê ŋayham dau Anötö kêmatiŋ tidôŋ muŋ su, ma iŋ ndê propet sêhoc asê, ma sêto sip Buku Dabuŋ.

3-4 Ma yom dau hêganôŋ iŋ ndê Atu Yisu Kilisi, yac neŋ Pômdau. Iŋ ti ŋamalac naŋ sa akêŋ Kiŋ Dawid ndê toŋ. Ma tiŋambu Anötö uŋ iŋ sa akêŋ lau batê-ŋga ŋa Ŋalau Dabuŋ ndê ŋaclai, dec tôc asê tiawê bu iŋ Anötö Atu.

5 Ma Yisu Kilisi dau kêyaliŋ yac sa ma kêmwasiŋ yac bu ati aposel tu iŋ ndê ŋaê-ŋga, dec kêkiŋ yac bu aŋgalêm lau sa yêc gameŋ hoŋ bu s êkêŋ whiŋ iŋ, ma tu dinaŋ-ŋga dec daŋga wambu iŋ ndê yom.

6 Ma galem dau têŋ mac lau Rom-ŋga bu ati Yisu Kilisi ndê lau bocdinaŋ.

7 Aö gato bapia dindec têŋ mac lau Rom-ŋga hoŋ naŋ Anötö tac whiŋ mac, ma kêgalêm mac sa ati iŋ ndê lau dabuŋ. Mwasiŋ ti yom malô têŋ mac hoŋ akêŋ Damaŋ Anötö, lu Pômdau Yisu Kilisi.

Pol gauc gêm bu ndic lau Rom-ŋga kêsi

8 Gêŋ ŋamata-ŋga aö wasôm têŋ mac bu tôm bêc hoŋ, aö gateŋ mbec tu Yisu Kilisi ndê ŋaê-ŋga, ma gam daŋge aneŋ Anötö tu mac hoŋ-ŋga. Ŋahu bu yêc gameŋ hoŋ lau sêŋgô mac nem akêŋ whiŋ ŋawaê.

9 Ma Anötö naŋ aö gam akiŋ ti aneŋ ŋalôm sambuc, ma gahoc iŋ Atu ndê ŋawaê ŋayham asê, naŋ kêyalê bu yomandô aö gauc gêm mac ŋapaŋ,

10 têŋ têm hoŋ naŋ gateŋ mbec. Ŋasawa baliŋ su, aö atac whiŋ bu wandic mac kêsi, ma kwahic dec aö gateŋ mbec têŋ Anötö bu lic aö neŋ gauc dinaŋ ŋayham, ma lêc gatam su têŋ aö bu watêŋ mac waloc.

11 Bu aö atac whiŋ ŋandô bu walic mac, tu bu wakêŋ Ŋalau Dabuŋ ndê mwasiŋ ŋatô lom mac bu puc mac dôŋ.

12 Ma têŋ ndoc yac dambo dawhiŋ dauŋ, naŋ mac nem akêŋ whiŋ ma aö neŋ gakêŋ whiŋ, oc piŋ yac hoŋ dôŋ bu dalhac ŋaŋga.

13 O asidôwai, aö atac whiŋ bu mac aŋyalê bu têm daêsam aö gauc gêm bu watêŋ mac waloc, magoc gêŋ daêsam kalhac aö ahuc e meŋ têŋ kwahic dec. Aö gam mêtê yêc lau apa si gameŋ ŋatô, ma aneŋ gweleŋ dau gêm ŋandô su. Boc-dinaŋ aö gauc gêm bu wakôm gweleŋ kaiŋ tigeŋ wawhiŋ mac e gweleŋ dau ŋandô sa yêc mac-ŋga whiŋ.

14 Gweleŋ dau gic aö ŋawaê bu wanem mêtê lau Grik ti lau naŋ lau Grik dom, ma lau ti gauc ma lau gauc mba sêwhiŋ.

15 Tu dinaŋ-ŋga dec aö neŋ ŋalôm kac aö bu wanem mêtê mac lau Rom-ŋga awhiŋ.

Anötö ndê ŋawaê ŋayham ti ŋaclai

16 Bu aö mayaŋ tu Anötö ndê ŋawaê ŋayham-ŋga dom. Ŋahu bu Anötö ndê ŋaclai yêc yom dau, bu nem lau naŋ bu sêkêŋ whiŋ, naŋ si. Iŋ gic bata têŋ lau Israel-ŋga muŋ, ma têŋ lau naŋ lau Israel dom, naŋ tiŋambu.

17 Ŋawaê ŋayham dau ndê ŋaclai yêc bu nem lau si, ŋahu bu ŋawaê dau tôc lêŋ naŋ Anötö kêŋ bu ŋamalac sêti lau gitêŋ, naŋ asê. Lêŋ dau lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga, ma ŋalêŋ daŋ mba. Tôm yom naŋ propet akwa daŋ to yêc bocdec bu:

> Lau gitêŋ oc sêndöc tali tu si sêkêŋ whiŋ-ŋga. *[Hab 2:4]*

Ŋamalac hoŋ sêkôm giso

18 Anötö naŋ ndöc undambê, kwahic dec tôc iŋ ndê ŋalôm asê têŋ yac.* Iŋ tac ŋandê têŋ lau naŋ sêpuc dômbwê iŋ, ma sêkôm mêtê sac. Ŋac si mêtê sac kêgwiniŋ yom ŋandô dôŋ.

* **1:18:** Têŋ ndoc Yisu mbac ndu pi a gicso dau, naŋ tôc asê bu Anötö tac ŋandê tu ŋamalac si sac-ŋga. Magoc tu Yisu hôc ŋandê dau ô lau nom-ŋga su, dec tôc asê bu iŋ tac whiŋ lau nom-ŋga hoŋ ma tec bu daŋ niŋga. Alic Rom 2:4; 3:26; 8:3; ma Jon 3:16.

19 Gitôm bu lau nom-ŋga sêŋyalê yom
ŋandô pi Anötö, bu gêŋ naŋ iŋ kôm, naŋ whê
iŋ sa tiawê têŋ ŋac su.
20 Lau daŋ sêlic Anötö su dom, yomandô!
Tigeŋ têŋ ndoc iŋ kêŋ undambê ti nom e
meŋ têŋ kwahic dec, naŋ sêlic gêŋ hoŋ naŋ
iŋ kêŋ. Ma gêŋ dau whê iŋ ndê ŋahu sa ma
tôc iŋ ndê ŋaclai atu naŋ yêc titêm-titêm, naŋ
asê tiawê. Tu dinaŋ-ŋga dec ŋamalac daŋ oc
tôm dom bu pa dau ma sôm bu iŋ gêm gauc
Anötö.
21 Lau nom-ŋga sêŋyalê bu Anötö dê mbo,
magoc sêtoc iŋ sa ti ŋac si Anötö, ma sem
daŋge iŋ tu gêŋ daŋ-ŋga dom. Ŋac sêhê gauc
pi yom ŋambwa-ŋambwa daêsam e ŋasec kôm
ŋac si ŋalôm ahuc.
22 Ŋac sêtoc dau sa bu ŋac lau ti gauc,
magoc ŋac lau gauc mbasi.
23 Ŋac sêtec bu sênem akiŋ Anötö naŋ mbo
titêm-titêm, magoc sem akiŋ gêŋ naŋ gic waê
bu niŋga. Ŋac sêhu Anötö ti ndê ŋawasi atu
siŋ, ma sem akiŋ gwam naŋ ŋac dau sêmasaŋ
sem ŋamalac aŋgô, mbac aŋgô, bôc aŋgô, ma
mboc aŋgô.
24 Tu dinaŋ-ŋga dec Anötö hu ŋac siŋ bu
sêkôm mêtê ŋalôm ŋagalac-ŋga tôm si atac
whiŋ. Ma sêkôm mêtê ŋadômbwi pi dau
ŋamlic gitôm gêŋ ŋambwa-ŋga.
25 Ŋac sêpuc dômbwê Anötö ndê yom
ŋandô, ma yom tasaŋ gêm ŋac si ŋalôm ahuc.
Ŋac sêtec bu sênem akiŋ Anötö naŋ kêŋ gêŋ
hoŋ, ma sêhu iŋ siŋ ma sem akiŋ gêŋ naŋ iŋ
kêŋ. Magoc iŋ gêŋ hoŋ ŋadau, ma ŋayham bu
yac tampiŋ iŋ tôm bêc hoŋ. Yomandô!
26 Tu ŋamalac si giso-ŋga, dec Anötö hu ŋac
siŋ bu sêkôm gêŋ mayaŋ-ŋga tôm ŋac si ŋalôm
ŋagalac kêgilí ŋac. Ŋac si lauwhê sêhu lauwhê
ti ŋgac si lêŋ solop sêmbo sêwhiŋ dauŋ-ŋga
siŋ, ma sêsa lêŋ so.
27 Ma ŋalêŋ tigeŋ lauŋgac sêhu lauwhê ti
ŋgac si lêŋ solop siŋ ma mêtê atac ŋagalac pi
dandi-ŋga gêm ŋac ahuc sambuc. Lauŋgac
sêkôm mêtê mayaŋ-ŋga sêwhiŋ lauŋgac, ma
tu dinaŋ-ŋga sêtap ŋagêyô naŋ gic mêtê sac
kaiŋ dinaŋ ŋawaê, naŋ sa yêc dau si ŋamlic.
28 Ŋamalac sêlic ŋayham bu s êpuc dômbwê
Anötö, ma tu dinaŋ-ŋga iŋ hu ŋac siŋ e ŋac
si gauc timboloc, ma sêkôm mêtê naŋ gic
ŋamalac ŋawaê dom.
29 Mêtê sac tidau-tidau gêm ŋac si ŋalôm
ahuc. Ŋac sêkôm mêtê gitôm mêtê wec ma
mêtê mayaŋ-ŋga, ŋac tagatu gêŋ, ŋac sêlic
lau ŋatô sac, sic ŋamalac ndu, sêŋgalôm lau,
sêkôm gêŋ daêsam bu sêtim lau ma sêŋsau
ŋac, ma sêsec lau.
30 Ŋac sêŋgôliŋ yom pi lau, atac tec Anötö,
ma sêpu lau ŋatô. Sêpo dau ti sêtoc dau sa,
sêkôc gauc pi lêŋ sac ŋapaŋ, ma ŋac daŋgapêc
ŋawahô têŋ dinda ti dambai.
31 Ŋac lau gauc mbasi-ŋga, ma yom bocke
naŋ sêsôm, naŋ sêkôm ŋandô sa dom. Ŋac
lau ŋalôm ŋadandi-ŋga naŋ atac tec lau ma
tawalô ŋac dom.
32 Lau sac dau sêŋyalê bu Anötö sôm tidôŋ
su bu lau naŋ sêkôm mêtê sac kaiŋ bocd-
inaŋ, oc sêmbac ndu. Tigeŋ ŋac sêkôm sac
sêsiŋ su eŋ. Ma gêŋ daŋ whiŋ bocdec bu, lau
ŋatô naŋ sêkôm mêtê sac tôm ŋac dau sêkôm,
naŋ sêlic ŋac ŋayham.

2

Anötö ndê lêŋ êmatôc lau-ŋga

1-3 Yac taŋyalê bu têŋ ndoc Anötö êmatôc
lau naŋ sêkôm sac kaiŋ dinaŋ, dec iŋ oc
êmatôc ŋac êŋkuc yom ŋandô pi ŋac. Boc-
dinaŋ dec am asa naŋ kêgôliŋ yom pi lau
ŋatô, ma sam ŋac bu lau sêkôm sac-ŋga, naŋ
êmyalê bu am kêgôliŋ yom pi daôm whiŋ, bu
am ŋamalac kôm sac-ŋga whiŋ. Ma am oc tôm
dom bu êmasaŋ yom têŋ Anötö tu daôm nem
sac-ŋga ma lhö su iŋ ndê matôc.
4 Am ŋgô su naŋ! Anötö tawalô yac ndu
andô, dec kôc ndê ŋalôm dôŋ ma kêmatôc yac
ŋagahô dom. Am gêlic iŋ ndê lêŋ dinaŋ bu
gêŋ ŋambwa, a? Bocke? Am kêyalê dom bu
Anötö kôm gêŋ dinaŋ tu bu kêŋ ŋasawa têŋ
yac bu danem dauŋ kwi-ŋga, a?
5 Magoc am nem ŋalôm ŋadandi ma am tec
bu nem daôm kwi. Tu dinaŋ-ŋga am daôm
gic Anötö ndê atac ŋandê sa tu daôm-ŋga, ma
oc yêc tôm bêc ŋambu-ŋga naŋ Anötö dau oc
tôc iŋ ndê matôc gitêŋ ma iŋ ndê atac ŋandê
asê.
6 Têŋ bêc dinaŋ, iŋ oc kêŋ ŋagêyô têŋ lau
hoŋ êŋkuc ŋac tigeŋ-tigeŋ si mêtê.
7 Lau naŋ sêsap mêtê ŋayham dôŋ ŋapaŋ ma
takwê bu sêtap Anötö ndê mwasiŋ sêndöc
tali ŋapaŋ-ŋga ma ŋawasi ti waê atu sa, naŋ
Anötö oc kêŋ ŋac sêndöc tali ŋapaŋ.
8 Magoc lau naŋ sêkôm gêŋ hoŋ tu sêpo dau
sa-ŋga, ma sêtec yom ŋandô ma sêsap mêtê
sac dôŋ, naŋ oc sêtap Anötö ndê atac ŋandê
sa.
9-10 Aêc! Lau hoŋ naŋ sêkôm mêtê sac, naŋ
oc sêtap ŋawapac ti ŋasac sa. Tigeŋ lau naŋ
sêkôm mêtê ŋayham, naŋ oc sêtap ŋawasi ti
waê ŋayham ma yom malô sa. Oc ŋandô sa pi
lau Israel-ŋga sêmuŋ, goc lau naŋ lau Israel
dom, naŋ sêŋkuc.
11 Bu têŋ ndoc Anötö oc êŋsahê lau pi ŋac si
mêtê, naŋ iŋ oc toc lau toŋ daŋ sa hôc gêlêc
lau toŋ daŋ dom.
12 Bu lau hoŋ naŋ sêkôm sac, naŋ oc sêtap
Anötö ndê matôc sa. Lau naŋ lau Israel-ŋga
dom, naŋ sêkôc Moses ndê yomsu sa dom,
naŋ oc sêtap matôc sa tu yomsu-ŋga dom, ŋac
dau si giso oc tiŋ ŋac su. Ma lau Israel-ŋga
naŋ sêkôc Moses ndê yomsu sa, ma sêkôm
mêtê sac, naŋ oc sêtap Anötö ndê matôc sa
êŋkuc yomsu dau.
13 Bu Anötö oc sam ŋamalac daŋ bu ŋamalac
gitêŋ tu iŋ ŋgô yomsu-ŋga ŋambwa lec dom.

Tigeŋ ŋamalac naŋ sôc yomsu dau ŋapu ma
daŋga wambu ŋapep eŋ, naŋ Anötö oc sam
iŋ bu ŋamalac gitêŋ.*
14 Magoc lau naŋ lau Israel dom, naŋ
sêkôc Anötö ndê yomsu sa dom, naŋ ŋalêŋ
bocke? Ŋac bu sêkôm mêtê ŋayham naŋ tôm
yomsu whê sa, dec tôc asê bu ŋac dau si
yomsu yêc bocdinaŋ.
15 Ma tôc asê bu lêŋ gitêŋ tôm yomsu whê
sa têŋ yac, naŋ yêc ŋac si ŋalôm. Ma ŋac dau
sêtôm bu sêŋsahê si lêŋ ma sêŋyalê yêc ŋac
si ŋalôm, mêtê bocke naŋ sêkôm solop, ma
mêtê bocke naŋ sêkôm so.
16 Yom hoŋ dindec ŋahu oc tiawê têŋ bêc
naŋ Anötö oc kêŋ Yisu Kilisi êŋsahê lau hoŋ,
êŋkuc ŋac si yom naŋ yêc siŋ dau yêc ŋac si
ŋalôm. Ŋawaê ŋayham naŋ aö gahoc asê, naŋ
whê gêŋ hoŋ dinaŋ sa.

Lau Israel-ŋga ma Moses ndê yomsu

17 Mac lau naŋ ambo gameŋ bocke, ma
asam daôm bu lau Israel-ŋga, aŋgô su naŋ.
Mac gauc gêm bu Anötö oc kôc mac sa tu mac
akôc Moses ndê yomsu su-ŋga, a? Mac atoc
daôm sa bu mac ati Anötö ndê lau, a?
18 Bocke? Mac aŋyalê lêŋ naŋ Anötö tac
whiŋ, ma gauc gêm bu mac ahôc gêlêc lau
ŋatô tu mac aŋyalê yomsu-ŋga, a?
19-20 Mac gauc gêm bu yomsu whê mac
nem gauc sa pi yom ŋandô, dec tac whiŋ bu
andôhôŋ lau wakuc ti lau gauc mba, a? Mac
bu awê lau naŋ tandô pec, me alic daôm
gitôm ya ŋawê bu pô lau naŋ sêmbo ŋasec
ŋalôm, a?
21 Mac andôhôŋ lau ŋatô, ma bocke dec
andôhôŋ daôm dom? Mac am mêtê lau bu
sênem kaŋ gêŋ dom. Mac daôm akôm, me
mba?
22 Mac asôm têŋ lau bu sêkôm mêtê mock-
aiŋ-ŋga dom, ma mac daôm? Mac atac tec
gwam, magoc têm ŋatô mac asôc lôm naŋ lau
sem akiŋ gwam sêmbo, ma am kaŋ gêŋ, me
mba?
23 Mac atoc daôm sa tu akôc yomsu su-ŋga,
magoc têŋ ndoc mac aŋgilì yomsu, dec mac
akôm Anötö ndê waê tisac.
24 Tôm yom naŋ sêto yêc, naŋ sôm:

Lau gameŋ apa-ŋga sêpu Anötö ndê ŋaê tu
mac nem lêŋ sac-ŋga. *[Ais 52:5]*

25 Am ŋgac naŋ sêsê am nem ŋamlic ŋatô
su kêkuc lau Israel-ŋga si †pwac, naŋ ŋgô.
Am bu daŋam wambu yomsu hoŋ, dec gêŋ
naŋ sêkôm têŋ am ŋamlic, naŋ gêŋ ti ŋahu
ŋayham. Magoc am bu êmgilì yomsu, dec gêŋ
naŋ sêkôm têŋ am, oc nditôm gêŋ ŋambwa.
Yêc Anötö aŋgô-ŋga am oc tôm ŋgac †gameŋ
apa-ŋga naŋ sêsê iŋ ŋamlic ŋatô su dom.
26 Ma lau naŋ sêsê ŋac si ŋamlic ŋatô su
dom, magoc sêkôm mêtê ŋayham tôm yomsu
whê sa, naŋ Anötö oc lic ŋac gitôm lau naŋ
sêsê ŋac si ŋamlic ŋatô su.
27 Ma ŋgac naŋ sêsê iŋ dom, magoc kôm
gêŋ naŋ kêkuc yomsu, naŋ oc puc am nem
giso asê. Ŋahu bu am daôm kôc yomsu su,
ma kêkuc pwac sêsê ŋamlic-ŋga, magoc am
ŋgac êŋgilì yomsu-ŋga.
28 Lau si ŋahu sêti lau Israel-ŋga ŋandô sip
gêŋ ŋamlic-ŋga dom. Ma pwac sêsê ŋamlic-
ŋga naŋ ŋahu andô hêganôŋ gêŋ naŋ sêkôm
têŋ ŋamlic, naŋ dom.
29 Mba! Lau naŋ sêmasaŋ si ŋalôm ŋapep
yêc Anötö aŋgô-ŋga, naŋ sêti lau Israel-
ŋga ŋandô. Ma pwac sêsê ŋamlic-ŋga ŋa-
ŋahu andô, naŋ yomsu naŋ sêto sip bapia,
naŋ oc tôm dom bu kôm ŋandô sa. Magoc
gweleŋ naŋ Ŋalau kôm mbo ŋamalac si ŋalôm,
naŋ kôm pwac dau ŋa-ŋahu andô ŋandô sa.
Ŋamalac kaiŋ dinaŋ hêgo dau bu tap ndê waê
sa yêc lau nom-ŋga dom, tigeŋ iŋ tap waê sa
yêc Anötö dau.

3

Mêtê sac oc tôm dom bu nem ŋandô ŋayham

1 Bocdinaŋ lau Israel-ŋga sêtap mwasiŋ
bocke sa tu sêti lau Israel-ŋga, naŋ hôc gêlêc
lau ŋatô si mwasiŋ su? Ma ŋac si pwac
sêsê ŋamlic ŋatô su-ŋga oc nem ŋac sa ŋalêŋ
bocke?
2 Aŋgô! Lau Israel-ŋga sêtap mwasiŋ
tidau-tidau sa. Gêŋ ŋamata-ŋga ŋac lau dau
dinaŋ Anötö kêŋ iŋ ndê yom sip ŋac apai
amba.
3 Magoc lau Israel-ŋga ŋatô bu sêkêŋ whiŋ
Anötö dom, dec mac gauc gêm bocke? Tu
ŋac si sêkêŋ whiŋ dom-ŋga, dec Anötö oc hu
yom naŋ iŋ gic bata su, naŋ siŋ, me?
4 Mba andô! Tôm bu ŋamalac hoŋ sêti lau
sêŋsau tasaŋ-ŋga, magoc Anötö oc tôm dom
bu seŋ yom daŋ naŋ iŋ kêmatiŋ tidôŋ, naŋ
su. Tôm yom naŋ sêto yêc, naŋ sôm:

Yom hoŋ naŋ am sôm, naŋ oc sêlic bu yom
ŋandô eŋ.
Ma lau bu sêŋsahê am, dec oc tôm dom bu
sêtap am nem giso daŋ sa. *[BW 51:4]*

5 Lau ŋatô gauc gêm gauc ŋambwa ma
sêsôm yom bocdec bu, "Yac neŋ lêŋ sac-ŋga
tôc Anötö ndê lêŋ gitêŋ asê yêc awê, dec tu
sake-ŋga iŋ atac ŋandê têŋ yac? Iŋ bu kêŋ
ŋagêyô têŋ yac, dec oc solop dom."
6 Gauc dinaŋ iŋ so sambuc! Bu bocdinaŋ,
goc Anötö oc êmatôc lau nom-ŋga ŋalêŋ nde?
7 Ma lau ŋatô sêsôm, "Aneŋ yom tasaŋ tôc
Anötö ndê yom ŋandô asê tiawê e lau sêhoc
iŋ ndê waê asê ŋapaŋ. Bocdinaŋ tu sake-ŋga
iŋ gêlic aö gitôm ŋgac sac daŋ ma kic aneŋ
yom bu watap matôc sa?"
8 Oyaê, aŋgô su naŋ! Yom bu bocdinaŋ,
dec gitôm bu dasôm, "Yac dakôm sac tu bu

* **2:13:** Tiŋambu Pol tôc asê tiawê bu ŋamalac daŋ oc tôm dom bu êŋkuc yomsu hoŋ timala e Anötö lic iŋ bu ŋamalac gitêŋ - alic Rom 3:20, 23.

sac nem ŋandô ŋayham-ŋga." Magoc bocdinaŋ dom. Lau ŋatô sêŋsau ma sêŋgôliŋ yom pi yac lau aposel ma sêsôm bu yom ŋalhô dinaŋ sa yac whaŋsuŋ. Oc sêtap ŋagêyô sac sa tu ŋac si yom tasaŋ dinaŋ-ŋga.

Ŋamalac gitêŋ daŋ mbo dom

9 Bocke, yac lau Israel-ŋga mba lêŋ naŋ asa ambo Anötö aŋgô-ŋga, naŋ hôc gêlêc lau ŋatô si su, me? Mba andô! Tôm yac asôm su bocdec bu, lau Israel-ŋga ma lau apa hoŋ sêmbo sac ŋa-ŋaclai ŋapu.

10 Tôm yom naŋ sêto yêc naŋ sôm:

Ŋamalac gitêŋ daŋ mbo dom andô.

11 Ma ŋamalac daŋ kêyalê Anötö, me kôm mwasac tu bu ti iŋ ndê gêŋ-ŋga lec dom.

12 Lau hoŋ sêpuc dômbwê Anötö e sêti gêŋ ŋapopoc-ŋga. Ŋamalac gitêŋ daŋ mbo dom. Mba andô! *[BW 14:1-3; 53:1-3; Ekl 7:20]*

13 Ŋac si whasuŋ sac sambuc, gitôm gêŋ batê naŋ sêŋsuhuŋ si dom, ma ŋasu pôm gameŋ kwi. Ma ŋac lau sêsôm yom tasaŋ-ŋga. Yom naŋ sa ŋac tôkwa, naŋ gitôm mboc ŋamalic sac. *[BW 5:9; 140:3]*

14 Ŋac sêpucbo lau ŋawahô, ma yom ŋamakic gêm ŋac si whasuŋ ahuc. *[BW 10:7]*

15 Ŋac lau hôp-hôp tu sêkêc dac siŋ-ŋga.

16 Ma gameŋ bocke naŋ sêmbo, naŋ sêkôm tisac ma sêkêŋ ŋawapac têŋ lau.

17 Ŋac sêŋyalê lêŋ yom malô-ŋga dom. *[Ais 59:7-8]*

18 Ma ŋac sêtöc Anötö daŋ dom. *[BW 36:1]*

19 Yac taŋyalê bu Moses ndê yomsu hoŋ hêganôŋ lau naŋ sêmbo yomsu dau ŋapu. Tu dinaŋ-ŋga lau hoŋ si yom mba, ma ŋac hoŋ sic waê bu sêtap Anötö ndê matôc sa.

20 B ocdinaŋ ŋamalac daŋ mbo dom, naŋ tôm bu êmasaŋ yomsu sambob ŋapep e Anötö lic iŋ bu ŋamalac gitêŋ. Mba! Magoc Moses ndê yomsu tôc yac neŋ sac asê têŋ yac.

Yac dati lau gitêŋ tu yac neŋ dakêŋ whiŋ-ŋga

21 Kwahic dec Anötö tôc lêŋ dati lau gitêŋ-ŋga asê, naŋ ŋahu sip yomsu dom. Moses ti lau propet sêto yom pi lêŋ dau muŋ su.

22 Lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu Kilisi, naŋ sêtap lêŋ dau sa su, ma Anötö gêlic ŋac bu lau gitêŋ. Lêŋ tigeŋ dinaŋ gic waê lau Israel-ŋga ti lau sambob.

23 Ŋahu bu yac hoŋ yac lau dakôm sac-ŋga, ma tu yac neŋ sac-ŋga, dec gitôm dom bu datigasuc Anötö ti iŋ ndê ŋawasi atu.

24 Magoc yac hoŋ datôm bu dati lau gitêŋ tu gweleŋ naŋ Yisu Kilisi kôm tu nem yac si-ŋga. Anötö kêmasaŋ lêŋ dinaŋ bu êmwasiŋ yac ŋambwa eŋ.

25 Iŋ kêŋ Yisu gitôm da bu hôc ŋandê ô yac neŋ sac ŋagêyô, ma dakêŋ whiŋ bu dac naŋ iŋ kêc siŋ, naŋ hê wamba yac su têŋ Anötö. Ŋalêŋ dinaŋ iŋ tôc asê bu iŋ Anötö gitêŋ. Bu iŋ gêlic sac gitôm gêŋ ŋambwa dom, magoc lau naŋ sêkôm sac muŋ-ŋga, naŋ iŋ hê ŋac si yom dôŋ. Ma iŋ kôc ndê ŋalôm dôŋ

26 e iŋ kêŋ lau hoŋ si sac ŋagêyô pi Yisu. Bocdinaŋ kwahic dec Anötö tôc asê bu iŋ dau iŋ gitêŋ, ma iŋ kêmasaŋ lêŋ bu sam lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, naŋ bu lau gitêŋ.

27 Bocdinaŋ ŋamalac daŋ gitôm dom bu toc dau sa. Ŋahu bu Anötö oc lic ŋamalac daŋ bu ŋamalac gitêŋ tu lêŋ yomsu-ŋga dom, magoc tu lêŋ dakêŋ whiŋ Yisu-ŋga.

28 Mêtê naŋ yac ahoc asê, naŋ sôm bu yac dati lau gitêŋ tu yac neŋ dakêŋ whiŋ-ŋga, ma tu yac neŋ sakiŋ taŋkuc yomsu-ŋga dom.

29 Bocke? Anötö iŋ lau Israel-ŋga tawasê si Anötö, me? Mba! Iŋ lau Israel-ŋga si Anötö, ma lau gameŋ apa-ŋga si Anötö bocdinaŋ.

30 Bu Anötö tigeŋ dê mbo, naŋ sam lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu bu lau gitêŋ, lau naŋ sêŋkuc pwac sêsê ŋamlic ŋatô-ŋga, ma lau naŋ sêŋkuc pwac dau dom bocdinaŋ.

31 Magoc mac gauc gêm bocke? Yac asôm yom pi lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga tu bu aseŋ Moses ndê yomsu su-ŋga, me? Aö wasôm têŋ mac, mba andô! Yac apuc yomsu dau dôŋ.

4

Abraham kêŋ whiŋ Anötö dec ti ŋgac gitêŋ

1 Gauc nem abaŋ Abraham ndê lêŋ, oc whê gêŋ sake sa têŋ yac?

2 Anötö sam Abraham bu ŋgac gitêŋ tu gêŋ naŋ iŋ dau kôm-ŋga, a? Bu bocdinaŋ, dec oc tôm bu Abraham toc dau sa. Magoc Anötö gêlic iŋ ŋalêŋ bocdinaŋ dom.

3 Bu sêto yom yêc, naŋ sôm bocdec bu:

Abraham kêŋ whiŋ Anötö, ma tu dinaŋ-ŋga Anötö gêlic iŋ bu ŋgac gitêŋ. *[Gen 15:6]*

4 Ŋgac naŋ kôm gweleŋ naŋ kôc iŋ ndê ŋaôli sa tôm mwasiŋ ŋambwa dom. Iŋ tap ŋaôli dau sa tu iŋ kôm gweleŋ-ŋga.

5 Magoc asa naŋ bu kêŋ whiŋ Anötö, dec Anötö oc êmwasiŋ iŋ ŋambwa ma lic iŋ bu ŋamalac gitêŋ. Iŋ tap mwasiŋ dau sa tu iŋ kôm gweleŋ daŋ-ŋga dom, magoc tap sa ŋambwa tu iŋ ndê kêŋ whiŋ-ŋga. Anötö dau kêmasaŋ lêŋ bu lau sac sêti lau gitêŋ.

6 Kiŋ Dawid sôm yom kaiŋ tigeŋ pi ŋamalac naŋ Anötö kêmwasiŋ ma sam iŋ bu ŋamalac gitêŋ, naŋ tap mwasiŋ dau sa ŋambwa, ma tu gweleŋ naŋ iŋ kôm-ŋga dom. Dawid to yom ma whê ŋamalac kaiŋ dinaŋ ndê ŋahu atac ŋayham-ŋga sa bocdec bu:

7 Mac lau naŋ Anötö suc mac nem sac kwi ma hu ŋayom siŋ, naŋ atac ŋayham sa.

8 Ma am asa naŋ Anötö suc nem giso kwi ma oc gauc nem tiyham dom, naŋ atac ŋayham sa bocdinaŋ. *[BW 32:1-2]*

9 Mac gauc gêm bocke? Yom dau gic waê lau Israel-ŋga naŋ sêŋkuc pwac sêsê ŋamlic ŋatô su-ŋga, naŋ tawasê, me gic waê lau naŋ sêŋkuc pwac dau dom, naŋ sêwhiŋ? Yac

asôm su, bu Anötö gêlic Abraham bu ŋgac
gitêŋ tu iŋ ndê kêŋ whiŋ-ŋga.
10 Bocke? Sêsê Abraham ndê ŋamlic ŋatô
su, dec Anötö gêlic iŋ bu ŋgac gitêŋ, me?
Wasôm mba. Anötö sam iŋ bu ŋgac gitêŋ
muŋ su.
11 Têŋ têm sêsê Abraham su dom, naŋ iŋ
kêŋ whiŋ, dec Anötö sam iŋ bu ŋgac gitêŋ.
Ma tiŋambu Anötö kêmatiŋ pwac sêsê ŋamlic-
ŋga têŋ iŋ, gitôm dôhôŋ daŋ, bu puc yom pi
iŋ ti ŋgac gitêŋ tu kêŋ whiŋ-ŋga, naŋ dôŋ.
Bocdinaŋ Abraham iŋ ti lau gameŋ apa-ŋga
naŋ sêsê ŋac dom magoc sêkêŋ whiŋ, naŋ
hoŋ si damba. Ma tôm Anötö sam Abraham
bu ŋgac gitêŋ, goc ŋalêŋ tigeŋ Anötö oc sam
lau dau bu lau gitêŋ.
12 Ma lau Israel-ŋga naŋ sêŋkuc pwac sêsê
ŋamlic-ŋga, naŋ bu sêkêŋ whiŋ, dec Abra-
ham ti ŋac si damba bocdinaŋ. Bu ŋac lau
dau sêŋkuc Abraham ndê lêŋ kêŋ whiŋ-ŋga,
naŋ iŋ kêkuc têŋ têm sêsê iŋ su dom.
13 Anötö gêm mbec Abraham ma gic bata
yom têŋ iŋ ti iŋ ndê lau wakuc, bu ŋac oc
sêwêkaiŋ nom sambuc. Ŋac sêtap mbec dau
ŋa-ŋandô sa tu lêŋ sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ kôm
ŋac sêti lau gitêŋ yêc Anötö aŋgô-ŋga, ma tu
sêŋkuc yomsu-ŋga dom.
14 Lau bu sêtap Anötö ndê mbec ŋamwasiŋ
sa tu sêŋkuc yomsu-ŋga, dec lêŋ dakêŋ whiŋ-
ŋga gitôm gêŋ ŋambwa, ma mwasiŋ naŋ
Anötö gic bata bu kêŋ têŋ Abraham, naŋ
gitôm gêŋ ŋambwa bocdinaŋ.
15 Ŋahu bu lau hoŋ naŋ sêŋgilì Moses ndê
yomsu ma sêkôm sac, naŋ sic waê bu oc
sêtap Anötö ndê atac ŋandê sa. Yomsu bu
mba, goc yom taŋgilì yomsu-ŋga mba bocdi-
naŋ.
16 Ma bocdinaŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ, naŋ
sêtap yom naŋ Anötö gic bata têŋ Abraham,
naŋ ŋa-ŋandô sa gitôm mwasiŋ ŋambwa. Ma
Anötö puc yom naŋ iŋ gic bata têŋ Abraham
ndê lau wakuc, naŋ dôŋ. Iŋ puc dôŋ têŋ
lau Israel-ŋga naŋ sêkôc iŋ ndê yomsu sa,
naŋ tawasê dom, magoc puc dôŋ têŋ lau
naŋ sêŋkuc Abraham ndê lêŋ kêŋ whiŋ-ŋga
sêwhiŋ. Tu dinaŋ-ŋga Abraham ti yac hoŋ
neŋ damaŋ.
17 Tôm yom naŋ Anötö sôm têŋ Abraham,
naŋ sêto yêc bocdec bu:

Aö wakôm am ti lau toŋ daêsam si damba.
[Gen 17:5]

Bocdinaŋ Abraham naŋ kêŋ whiŋ Anötö,
naŋ ti yac hoŋ neŋ damaŋ yêc Anötö aŋgô-
ŋga.

Ma Anötö, iŋ Anötö naŋ ndê ŋaclai atu yêc
bu uŋ lau batê sa sêmbo tali tiyham, ma bu
sôm yom ŋa awha goc gêŋ naŋ yêc dom, naŋ
meŋ hôc asê.
18 Abraham takwê gêŋ naŋ lau hoŋ gauc
gêm bu tôm dom bu oc ŋandô sa. Ma Anötö
tôc tata hoŋ têŋ Abraham goc sôm têŋ iŋ bu:

Am nem wakuc oc sêtôm dinaŋ. *[Gen 15:5]*

Abraham kêŋ whiŋ Anötö, dec kôm iŋ ti
lau toŋ daêsam si damba.
19 Abraham kêyalê bu iŋ ndê yala ti 100 su,
ma iŋ ndê licwalô pacndê su. Ma iŋ kêyalê
bu Sara ndê têm kôc balêkoc-ŋga pacndê.
Tigeŋ iŋ kôc iŋ ndê kêŋ whiŋ dôŋ ŋaŋga,
20 ma atac lu-lu dom pi gêŋ naŋ Anötö gic
bata têŋ iŋ. Iŋ kêŋ whiŋ ŋaŋga, ma po Anötö
ndê waê sa.
21 Iŋ kêyalê tidôŋ bu Anötö ndê ŋaclai yêc
bu kôm gêŋ naŋ iŋ gic bata, naŋ ŋandô sa.
22-23 Tu dinaŋ-ŋga dec sêto yom yêc bocdec
bu:

Anötö gêlic iŋ bu ŋgac gitêŋ. *[Gen 15:6]*

Yom dau sêto tu Abraham tawasê-ŋga
dom.
24 Sêto tu yac lau naŋ dakêŋ whiŋ Anötö
naŋ uŋ yac neŋ Pômdau Yisu sa yêc lau batê-
ŋga. Tu yac neŋ dakêŋ whiŋ-ŋga, dec Anötö
oc lic yac bu lau gitêŋ bocdinaŋ.
25 Anötö kêŋ Yisu mbac ndu tu yac neŋ
sac-ŋga, ma uŋ iŋ sa tiyham dec kêmasaŋ lêŋ
bu dati lau gitêŋ.

5

Dati lau gitêŋ ŋa-ŋandô

1 Bocdinaŋ, tu yac neŋ dakêŋ whiŋ-ŋga,
dec Anötö gêlic yac bu lau gitêŋ. Ma tu
yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi-ŋga, dec dambo
Anötö aŋgô-ŋga ti atac pa su eŋ.
2 Yisu gêlêc gatam su têŋ yac bu dambo
Anötö ndê mwasiŋ ŋalôm, tu yac neŋ dakêŋ
whiŋ-ŋga. Yac datap mwasiŋ dau sa su, ma
bocdinaŋ dec dambo ti atac ŋayham tu gêŋ
naŋ dakêŋ bataŋ dambo, naŋ bu oc datap
Anötö ndê ŋawasi sa.
3 Ma gêŋ daŋ tiyham. Ŋawapac bocke naŋ
dahôc tu dakêŋ whiŋ Yisu-ŋga, naŋ dahôc ti
atac ŋayham bocdinaŋ. Bu yac taŋyalê bu gêŋ
wapac naŋ pi yac, naŋ gêm yac sa bu dalhac
ŋaŋga.
4 Ma yac bu dati lau dalhac ŋaŋga-ŋga, dec
tôc asê bu yac lau naŋ datôm bu dahôc gêlêc
saê. Ma tu yac dahôc gêlêc saê-ŋga, dec puc
yac dôŋ bu dakêŋ bataŋ gêŋ naŋ Anötö gic
bata.
5 Ma yac neŋ dakêŋ bataŋ oc ŋandô mbasi
dom, ma bocdinaŋ yac oc mayaŋ dauŋ dom.
Bu yac taŋyalê Anötö ndê mêtê atac whiŋ
yac-ŋga su, tu Ŋalau Dabuŋ naŋ iŋ kêŋ sip yac
neŋ ŋalôm-ŋga.

Yisu Kilisi hê wamba Anötö tu yac-ŋga

6 Têŋ têm yac taŋyalê Anötö su dom, ma
licwalô mba tu danem dauŋ sa-ŋga, naŋ
Anötö kêkiŋ Yisu bu mbac ndu tu yac-ŋga,
tôm têm naŋ iŋ dau kêyaliŋ sa su.
7 Lau daŋ oc sêmbac ndu tu ŋamalac gitêŋ
daŋ-ŋga dom. Me mac gauc gêm bocke?

Ŋamalac daŋ oc tôm bu puc dau dôŋ ma mbac
ndu tu ŋamalac ŋayham daŋ-ŋga, me mba?
8 Tigeŋ Kilisi mbac ndu tu yac lau dakôm
sac-ŋga. Ma ŋalêŋ dinaŋ dec Anötö tôc iŋ ndê
atac whiŋ yac asê.
9 Kwahic dec yac lau naŋ dakêŋ whiŋ Yisu,
naŋ dati lau gitêŋ tu dac naŋ iŋ kêc siŋ-ŋga.
Ma bocdinaŋ yac taŋyalê tidôŋ bu Yisu oc
nem yac sa, têŋ ndoc Anötö êŋsahê lau hoŋ-
ŋga. Ma yac oc datap Anötö ndê atac ŋandê
sa dom.
10 Muŋ-ŋga yac neŋ sac kôm yac dambo
datôm Anötö ndê ŋacyo, magoc iŋ hê wamba
yac ŋa iŋ ndê Atu ndê mbac ndu. Kwahic
dec iŋ hê wamba yac su, ma iŋ ndê Atu mbo
tali tiyham, dec taŋyalê bu yomandô, iŋ oc
nem yac si têŋ bêc ŋambu-ŋga.
11 Ma gêŋ daŋ whiŋ bocdec bu. Tu yac neŋ
Pômdau Yisu Kilisi hê wamba yac têŋ Anötö-
ŋga, dec yac dambo ti atac ŋayham atu, tu
dati Anötö ndê lau-ŋga.

Adam ti dambac ndu ŋahu, ma Yisu ti dandöc taŋli ŋahu

12 Sac hôc asê nom tu ŋamalac tigeŋ-ŋga.
Ma lêŋ dambac ndu-ŋga hôc asê nom tu sac-
ŋga. Lau nom-ŋga hoŋ sêkôm sac, ma tu
dinaŋ-ŋga ŋac sêmbac ndu.
13 Sac hôc asê nom muŋ su, ma tiŋambu
Anötö kêŋ iŋ ndê yomsu têŋ Moses. Ma
yomsu bu mba, goc ŋalêŋ mba bu Anötö hê
lau si yom dôŋ tu sêŋgilì yomsu-ŋga.
14 Bocdinaŋ lau naŋ sêŋkuc Adam e meŋ
têŋ têm naŋ Anötö kêŋ yomsu têŋ Moses, naŋ
sêŋgilì Moses ndê yomsu dau ŋadaŋ dom.
Magoc Anötö gic yomsu ŋgac ŋamata-ŋga
Adam, ma iŋ kêgilì yomsu dau. Ma lau naŋ
sêŋkuc Adam, naŋ sêmbac ndu tu sêwêkaiŋ iŋ
ndê sac ŋagêyô-ŋga. Ŋgac ŋamata-ŋga Adam
iŋ tôm dôhôŋ naŋ danem dôhôŋ whiŋ ŋgac
naŋ meŋ sa kêkuc iŋ.
15 Lau daêsam sêmbac ndu tu ŋgac tigeŋ
ndê sac-ŋga. Magoc Anötö ndê mwasiŋ naŋ
kêŋ ŋambwa têŋ lau tu ŋgac tigeŋ Yisu Kilisi-
ŋga, naŋ gêm lau daêsam sa kêlêc. Bocdinaŋ
gêŋ lu dinaŋ, Anötö ndê mwasiŋ ma Adam
ndê sac, naŋ sêtôm dau dom.
16 Yomandô. Anötö ndê mwasiŋ hôc gêlêc
ŋgac tigeŋ ndê sac. Bu ŋgac tigeŋ ndê sac
hê Anötö ndê matôc pi lau daêsam, magoc
lau sac daêsam sêti lau gitêŋ tu Anötö ndê
mwasiŋ-ŋga.
17 Tu ŋgac tigeŋ ndê sac-ŋga, dec ŋaclai
dambac ndu-ŋga gêm gôliŋ lau nom-ŋga hoŋ.
Magoc tu ŋgac tigeŋ Yisu Kilisi-ŋga, lau naŋ
sêtap Anötö ndê mwasiŋ sêti lau gitêŋ-ŋga
sa, naŋ oc sêmbo tali ma sênem gôliŋ sêwhiŋ
iŋ têŋ têm ŋambu-ŋga.
18 Bocdinaŋ, lau hoŋ sic waê bu sêtap
matôc sa tu sac tigeŋ dinaŋ-ŋga. Magoc lau
hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ, naŋ sêti lau gitêŋ ma
sêtap mwasiŋ dandöc taŋli-ŋga sa, tu gweleŋ
gitêŋ tigeŋ naŋ Yisu Kilisi kôm-ŋga.
19 B u ŋgac tigeŋ daŋgapêc têŋ Anötö, dec
lau daêsam sêti lau sêkôm sac-ŋga. Magoc
ŋgac tigeŋ daŋga wambu Anötö, dec kêmasaŋ
lêŋ bu lau daêsam oc tôm bu sêti lau gitêŋ.
20 Lau hoŋ sêwêkaiŋ Adam ndê sac ŋagêyô,
magoc Anötö kêŋ ndê yomsu têŋ lau tu bu
sêŋyalê si sac-ŋga. Magoc têŋ ndoc lau si sac
kêsôwec tiatu, naŋ Anötö ndê mwasiŋ suc
sac kwi-ŋga kêsôwec tiatu andô hôc gêlêc sac
su.
21 Têŋ ŋamata-ŋga sac gêm gôliŋ lau hoŋ ma
tu dinaŋ-ŋga ŋac sêmbac ndu. Ma ŋalêŋ tigeŋ
kwahic dec Anötö ndê mwasiŋ gêm gôliŋ lau
naŋ sêkêŋ whiŋ ma sêti lau gitêŋ, ma kêŋ
ŋac sêndöc tali ŋapaŋ tu yac neŋ Pômdau Yisu
Kilisi-ŋga.

6

Dapuc dômwêŋ sac tu Kilisi-ŋga

1 Mac gauc gêm bocke? Yac dakôm sac
ŋapaŋ bu Anötö ndê mwasiŋ suc sac kwi-ŋga
êŋsôwec tiatu ŋapaŋ, me?
2 Mba andô! Yac dahu mêtê sac siŋ su,
gitôm lau batê naŋ sêhu gêŋ nom-ŋga siŋ.
3 Aŋgô. Busaŋgu naŋ piŋ yac dôŋ tam
damiŋ Yisu Kilisi, naŋ piŋ yac dôŋ tam
damiŋ iŋ ndê mbac ndu whiŋ. Mac aŋyalê
yom dau, me mba?
4 Mac aŋyalê bu Yisu Kilisi mbac ndu ma
sêŋsuhuŋ iŋ. Ma busaŋgu naŋ yac daliŋ su,
naŋ gitôm Anötö kêsuhuŋ yac dawhiŋ Yisu
Kilisi. Ma tu dinaŋ-ŋga tôm Damaŋ uŋ Yisu
sa akêŋ lau batê-ŋga ŋa iŋ ndê ŋaclai ti ŋawasi
atu, dec kwahic dec iŋ gêlic yac gitôm lau
naŋ sêtisa tiyham, ma bocdinaŋ taŋsêlêŋ ti
dasa neŋ lêŋ tiwakuc.
5 Busaŋgu naŋ daliŋ, naŋ piŋ yac dôŋ tam
damiŋ Yisu ndê mbac ndu, dec tôm yac
dambac ndu dawhiŋ iŋ. Ma piŋ yac dôŋ
tam damiŋ iŋ ndê tisa akêŋ lau batê-ŋga
bocdinaŋ.
6 Tu dinaŋ-ŋga dec aŋyalê ŋapep bu yac
neŋ ŋalôm akwa sac-ŋga, naŋ Anötö gic pi a
gicso dau whiŋ Yisu, tu bu ŋalôm akwa nem
gôliŋ yac dom, ma dambo datôm lau akiŋ
mêtê sac-ŋga tiyham dom.
7 Bu yac dambac ndu dawhiŋ Kilisi su, ma
asa naŋ mbac ndu su, naŋ Anötö kêgapwêc
iŋ su yêc sac ŋa-ŋaclai.
8 Yac dambac ndu su dawhiŋ Kilisi, ma
bocdinaŋ yac dakêŋ whiŋ bu yac oc dambo
taŋli dawhiŋ iŋ.
9 Ŋahu bu yac taŋyalê bu Anötö uŋ Kilisi sa
akêŋ lau batê-ŋga, ma tu dinaŋ-ŋga tôm dom
bu iŋ mbac ndu tiyham. Ŋaclai dambac ndu-
ŋga oc êŋgwiniŋ iŋ tiyham dom.
10 Bu iŋ mbac ndu, ma iŋ ndê mbac ndu
tigeŋ dinaŋ gêmlhi lau hoŋ si sac ŋatôp. Ma

kwahic dec iŋ mbo tali tiyham, ma mbo tali
tu bu po Anötö ndê waê sa-ŋga.
11 Ŋalêŋ tigeŋ akôc gauc pi daôm bocdec
bu, mac ahu mêtê sac siŋ su, gitôm lau batê
sêhu gêŋ nom-ŋga siŋ. Ma kwahic Anötö
piŋ mac dôŋ am damiŋ Yisu Kilisi, dec mac
ambo tamli awhiŋ iŋ, tu bu apo Anötö ndê
waê sa-ŋga.
12 Sac tac whiŋ bu ti nem ŋadau, ma hê
mac bu akôm mêtê sac ŋapaŋ. Bocdinaŋ
ayob daôm bu sac nem gôliŋ mac nem ŋamlic
ŋagêŋ daŋ dom.
13 Ayob tanôm ti amam ma ŋamlic ŋagêŋ
hoŋ bu sênem akiŋ sac dom. Magoc akêŋ
daôm sambuc têŋ Anötö, atôm lau naŋ sêtisa
akêŋ lau batê-ŋga ma sêmbo tali. Ma akêŋ
nem ŋamlic ŋagêŋ hoŋ tu anem akiŋ Anötö-
ŋga, ma akôm mêtê gitêŋ eŋ.
14 Bu iŋ solop dom bu sac ti ŋadau mac
tiyham. Ŋahu bu mac ambo yomsu ŋapu
tôm muŋ-ŋga lê dom, kwahic dec mac ambo
Anötö ndê mwasiŋ ŋapu.

Dati Anötö ndê lau akiŋ lêŋ gitêŋ-ŋga

15 Mac gauc gêm bocke? Yac dambo
yomsu ŋapu dom, magoc dambo Anötö ndê
mwasiŋ ŋapu. Bocdinaŋ yac oc dakôm sac
ŋapaŋ, a? Aö wasôm têŋ mac, mba andô!
16 Aŋgô su naŋ. Gêŋ bocke naŋ mac asôc
ŋapu, naŋ ti nem ŋadau. Sac bu ti nem ŋadau,
dec mac oc awêkaiŋ seŋ ambac ndu-ŋga.
Magoc mac bu akêŋ Anötö ti nem ŋadau ma
daŋam wambu iŋ, dec mac oc ati lau gitêŋ.
Mac aŋyalê yom dau, me mba?
17 Muŋ-ŋga mac ati mêtê sac ndê lau akiŋ
ŋambwa. Magoc danem daŋge Anötö bu
kwahic dec mac akêŋ nem ŋalôm sambuc bu
daŋam wambu yom naŋ yac andôhôŋ mac,
ma akôc sa su.
18 Kilisi kêgapwêc mac su yêc sac ŋa-ŋaclai,
ma mac ac waê bu asa Anötö ndê lêŋ gitêŋ,
gitôm lau akiŋ sic waê bu daŋga wambu si
ŋadaui.
19 Mac nem gauc sa pi lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga si lêŋ wakuc dom, dec aö gam dôhôŋ
pi lau akiŋ ŋambwa ti ŋadaui nom-ŋga si lêŋ,
bu wawhê sa yêc awê têŋ mac. Muŋ-ŋga
mac akêŋ nem amam ti gahim ma mac nem
gêŋ hoŋ tu sênem akiŋ mêtê sac ma mêtê
ŋadômbwi-ŋga. Magoc kwahic dec akêŋ nem
gêŋ hoŋ bu ati lau akiŋ naŋ sêsa lêŋ gitêŋ eŋ,
e ati lau dabuŋ.
20 Têŋ ndoc mac ambo atôm lau akiŋ mêtê
sac-ŋga, naŋ mac ac ahê lêŋ gitêŋ gacgeŋ.
21 Muŋ-ŋga lê mac atap ŋandô ŋayham
bocke sa tu lêŋ naŋ kwahic dec kêŋ maya
mac naŋ-ŋga? Lêŋ sac-ŋga dau naŋ ŋa-ŋandô
dambac ndu goc.
22 Magoc kwahic dec Kilisi kêgapwêc mac
su yêc mêtê sac, ma mac ati Anötö ndê lau
akiŋ. Ma sakiŋ wakuc dindec ŋa-ŋandô, naŋ
mac ati lau dabuŋ ma oc andöc tamli ŋapaŋ.
23 Bu ŋaôli naŋ gic waê lau naŋ sêsa lêŋ sac-
ŋga, naŋ sêmbac ndu. Magoc mwasiŋ naŋ
Anötö bu kêŋ ŋambwa têŋ yac lau naŋ dakêŋ
whiŋ, naŋ dandöc taŋli ŋapaŋ, tu yac neŋ
Pômdau Yisu Kilisi-ŋga.

7

Pol whê yomsu, ma Ŋalau Dabuŋ si gôliŋ sa

1 O asidôwai, mac lau naŋ aŋyalê yomsu
tidôŋ. Mac aŋyalê su bu yomsu hêganôŋ lau
têŋ ndoc sêmbo tali eŋ.
2 Akôc gauc pi yomsu lauwhê ti ŋgac sênem
dau-ŋga. Awhê daŋ bu nem ŋgac sa su, naŋ
goc yomsu dau sô iŋlu nakweŋ dôŋ, tôm têm
nakweŋ mbo tali. Magoc iŋ nakweŋ bu
mbac ndu, goc awhê dau mbo yomsu dau
ndê gôliŋ ŋapu tiyham dom.
3 Iŋ bu nem ŋgac wakuc têŋ têm nakweŋ
mbo tali dôŋ mbo, naŋ dasam iŋ bu awhê
kôm mockaiŋ-ŋga. Magoc iŋ nakweŋ bu
mbac ndu, goc yomsu sô iŋlu dôŋ-ŋga pac-
ndê, ma iŋ bu nem ŋgac wakuc, goc dasam
iŋ bu awhê mockaiŋ-ŋga dom.
4 Ma ŋalêŋ tigeŋ aneŋ asidôwai, tu Anötö
piŋ mac dôŋ am damiŋ Kilisi-ŋga, dec tôm
mac ambac ndu su, ma ambo yomsu ndê
gôliŋ ŋapu tiyham dom. Ma kwahic dec mac
atap nem ŋadau wakuc sa, naŋ Anötö uŋ iŋ
sa akêŋ lau batê-ŋga. Tu dinaŋ-ŋga dec yac
danem ŋandô ŋayham tu Anötö-ŋga dandic
ŋawaê.
5 Bu têŋ ndoc yac dakêŋ whiŋ su dom, naŋ
yac neŋ ŋalôm akwa gêm gôliŋ yac. Ma mêtê
sac naŋ yomsu sôm bu dakôm dom, naŋ
ŋalôm akwa kac yac bu dakôm. Ma mêtê dau
ŋa-ŋandô naŋ dawêkaiŋ seŋ dambac ndu-
ŋga.
6 Magoc kwahic dec yac dambac ndu su
ma dahu gêŋ naŋ sô yac dôŋ, naŋ siŋ. Kilisi
kêgapwêc yac su yêc yomsu akwa naŋ sêto
su yêc, ma kwahic dec tam akiŋ Anötö ma
taŋkuc lêŋ wakuc naŋ Ŋalau Dabuŋ tôc têŋ
yac.

Moses ndê yomsu tôc sac asê tiawê

7 Bocdinaŋ dasôm yom bocke pi yomsu?
Yomsu iŋ gêŋ sac me? Mbasi andô! Yomsu
bu yêc dom, dec aö oc waŋyalê mêtê sac
ŋalêŋ nde? Yomsu daŋ sôm bu, “Tamgatu
gêŋ dom.” Ma tu dinaŋ-ŋga dec aö kayalê bu
mêtê taŋgatu gêŋ-ŋga iŋ mêtê sac.
8 Magoc sac kêsalê lêŋ bu êŋgilí aneŋ ŋalôm
e taŋgatu gêŋ ŋapaŋ, ma yomsu ŋayao tôc lêŋ
dau têŋ sac. Yomsu bu mba, goc sac ŋa-ŋaclai
dau oc pacndê bocdinaŋ.
9 Muŋ-ŋga aö kayalê yomsu dom, ma
gambo ŋayham ma gauc gêm sac dom.
Magoc têŋ ndoc aö kadôhôŋ yomsu, naŋ
sac ŋa-ŋaclai tisa ti ŋaŋga e aö kayalê bu
gawêkaiŋ seŋ wambac ndu-ŋga.

10 Aö gatap sa bu yomsu hoŋ naŋ Anötö
kêŋ tu bu wê lau sêsa seŋ sêmbo tali-ŋga, naŋ
wê aö gasa seŋ wambac ndu-ŋga.
11 Ŋahu bu yomsu dau kêŋ ŋasawa têŋ sac,
dec sôc meŋ e ndê ŋaclai tim aö, ma wê aö
gasa seŋ wambac ndu-ŋga.
12 Bocdinaŋ dasôm sake? Dasôm bu
yomsu dau iŋ sac, a? Mba! Ŋagôliŋ hoŋ naŋ
Moses to, naŋ gêŋ dabuŋ. Ma Anötö ndê
yomsu hoŋ, naŋ gêŋ dabuŋ, ma gitêŋ, ma
ŋayham.
13 Mac gauc gêm bocke? Gêŋ ŋayham dinaŋ
wê aö gasa seŋ wambac ndu-ŋga? Mba
andô! Magoc tu yomsu-ŋga dec aö kayalê bu
gakôm sac ma gawêkaiŋ seŋ wambac ndu-
ŋga. Ma yomsu dau tôc asê bu mêtê sac iŋ
gêŋ sac sambuc.

Ŋalôm akwa ndê lêŋ so Ŋalau Dabuŋ ndê lêŋ

14 Yac taŋyalê bu Anötö ndê yomsu iŋ
Ŋalau Dabuŋ ndê gêŋ. Magoc aneŋ ŋalôm
akwa kêkuc Ŋalau ndê lêŋ dom, dec aö gati
ŋgac akiŋ mêtê sac-ŋga.
15 Bu gêŋ naŋ aö gakôm, naŋ kayalê dom.
Mêtê naŋ aö tac whiŋ bu wakôm, naŋ gakôm
dom. Magoc mêtê naŋ aö atac tec, naŋ
gakôm ŋapaŋ.
16 Mêtê sac naŋ gakôm, naŋ yomsu dau
sôm bu mêtê so. Ma tu aö dauŋ atac tec mêtê
sac naŋ gakôm-ŋga, dec galic bu yomsu iŋ
solop ma ŋayham.
17 Bocdinaŋ dec aö dauŋ gakôm gêŋ dau
dom, magoc sac naŋ yêc aneŋ ŋalôm, dec
kêgilí aö bu wakôm gêŋ dau.
18 Aö kayalê bu gêŋ ŋayham daŋ yêc aneŋ
ŋalôm akwa dom. Bu aö tac whiŋ bu wakôm
mêtê ŋayham, magoc aö gakôm dom.
19 Bu aö gakôm mêtê naŋ aö atac whiŋ bu
wakôm, naŋ dom, magoc mêtê naŋ aö atac
tec bu wakôm, naŋ dec aö gakôm ŋapaŋ.
20 Ma tu gakôm gêŋ naŋ aö atac tec bu
wakôm-ŋga, goc wasôm bu aö dauŋ gakôm
gêŋ dau dom, magoc sac naŋ yêc aneŋ
ŋalôm, dec kêgilí aö bu wakôm gêŋ dau.
21 Bocdinaŋ aö gatap ŋagôliŋ bocdec sa yêc
aneŋ ŋalôm. Aö bu wakôm mêtê ŋayham,
magoc sac kêti aö ahuc ŋapaŋ.
22 Bu yêc aneŋ gatuŋ aö galic Anötö ndê
yomsu gitôm gêŋ atac whiŋ-ŋga.
23 Magoc aö kasahê bu ŋagôliŋ dau-ŋga
daŋ gêm gôliŋ yêc aneŋ ŋamlic, ma bu wê aö
amaŋ ti gahiŋ ma aneŋ gêŋ hoŋ bu sêkôm
sac ŋapaŋ. Ŋagôliŋ sac-ŋga dau gic siŋ têŋ
ŋagôliŋ ŋayham naŋ aö gauc gêm bu wakôm,
ma kêgwiniŋ aö dôŋ gitôm ŋgac gapocwalô-
ŋga.
24-25 Bocdinaŋ aö wasôm yom bocdec bu.
Aneŋ gauc gêm bu wati ŋgac akiŋ naŋ sôc
Anötö ndê yomsu ŋapu, magoc aneŋ ŋalôm
akwa gêm akiŋ ŋagôliŋ sac-ŋga ŋapaŋ. Oyaê,
asa oc êŋgaho aö ŋgac sac dec su, yêc ŋalôm
akwa naŋ wêkaiŋ seŋ wambac ndu-ŋga?
Magoc kwahic dec Anötö kêgaho aö su, ma
tu dinaŋ-ŋga dec wanem daŋge iŋ tu yac neŋ
Pômdau Yisu Kilisi-ŋga.

8

Dambo taŋli tu Ŋalau Dabuŋ-ŋga

1 Bocdinaŋ dec yac lau naŋ Anötö piŋ yac
dôŋ tam damiŋ Yisu Kilisi, naŋ kwahic dec
taŋyalê bu yac oc datap matôc sa dom andô.
2 Ŋahu bu Ŋalau gêm gôliŋ yac, ma kêŋ yac
dambo taŋli tu Yisu Kilisi-ŋga, ma kêgapwêc
yac su yêc ŋaclai sac ti dambac ndu-ŋga naŋ
muŋ-ŋga gêm gôliŋ yac.
3 Tu yac neŋ ŋalôm akwa-ŋga, dec gitôm
dom bu taŋkuc Anötö ndê yomsu. Ma bocd-
inaŋ yomsu dau gitôm dom bu kôm yac dati
lau gitêŋ. Magoc Anötö kêmasaŋ lêŋ bu kôm
yac dati lau gitêŋ bocdec bu. Iŋ kêkiŋ iŋ ndê
Atu tigeŋ meŋ mbo nom ti ŋamalac tôm lau
sac nom-ŋga. Ma kêŋ iŋ ti da tu yac neŋ sac-
ŋga. Ŋalêŋ dinaŋ Anötö kêŋ ŋamalac hoŋ si
sac ŋagêyô pi ndê Atu ma kêmatôc iŋ gitôm
ŋamalac sac daŋ.
4 Iŋ kôm gêŋ dau, tu bu yac dasa neŋ lêŋ
taŋkuc ŋalôm akwa dom, magoc dasa neŋ lêŋ
tôm Ŋalau Dabuŋ gêm gôliŋ yac, dec dakôm
mêtê gitêŋ eŋ, tôm yomsu tôc têŋ yac.
5 Lau naŋ sêsa si lêŋ sêŋkuc ŋalôm akwa,
naŋ gauc gêm mêtê naŋ ŋalôm akwa kôm,
naŋ ŋapaŋ. Magoc lau naŋ sêsa si lêŋ tôm
Ŋalau Dabuŋ gêm gôliŋ ŋac, naŋ gauc gêm
mêtê naŋ Ŋalau tac whiŋ bu sêkôm, naŋ
ŋapaŋ.
6 Ŋamalac naŋ ndê gauc sap mêtê ŋalôm
akwa-ŋga dôŋ ŋapaŋ, naŋ gacgeŋ mbo seŋ
mbac ndu-ŋga. Magoc asa naŋ ndê gauc sap
mêtê naŋ Ŋalau Dabuŋ tac whiŋ, naŋ dôŋ
ŋapaŋ, naŋ mbo seŋ ndöc tali-ŋga ma tap
yom malô sa.
7 Bu gauc ŋalôm akwa-ŋga, iŋ êlêmê kêŋ
kisa têŋ Anötö, ŋahu bu iŋ sôc Anötö ndê
yomsu ŋapu dom, ma bu gauc nem bu sôc
ŋapu, dec oc tôm dom.
8 Lau naŋ si ŋalôm akwa gêm gôliŋ ŋac, naŋ
oc tôm dom bu Anötö lic ŋac ŋayham.
9 Magoc ŋalôm akwa gêm gôliŋ mac dom,
Anötö ndê Ŋalau mbo mac nem ŋalôm ma
gêm gôliŋ mac. Kilisi ndê Ŋalau bu mbo mac
nem ŋalôm dom, dec mac ati Kilisi ndê gêŋ
dom.
10 Mac nem ŋamlic wêkaiŋ seŋ ambac ndu-
ŋga tu mac akôm sac-ŋga. Magoc Kilisi mbo
mac nem ŋalôm ma Anötö gêlic mac bu lau
gitêŋ, ma tu dinaŋ-ŋga dec mac nem gatôm
wêkaiŋ seŋ ambo tamli-ŋga.
11 Anötö naŋ uŋ Yisu Kilisi sa akêŋ lau
batê-ŋga, naŋ ndê Ŋalau mbo nem ŋalôm, ma
bocdinaŋ dec Anötö oc uŋ mac nem ŋamlic
naŋ wêkaiŋ seŋ ambac ndu-ŋga, naŋ sa mbo
tali tiyham tu iŋ ndê Ŋalau-ŋga.

Ŋalau Dabuŋ kôm yac dati Anötö ndê balêkoc

12 Bocdinaŋ asidôwai, lêŋ wakuc yêc naŋ
gic yac ŋawaê bu taŋkuc-ŋga, ma dasa lêŋ
ŋalôm akwa-ŋga tiyham dom.
13 Ŋahu bu asa naŋ sa lêŋ dinaŋ, oc mbac
ndu. Magoc mac bu apuc dômwêm mêtê
ŋalôm akwa-ŋga ŋa Ŋalau ndê ŋaclai, dec mac
oc ambo tamli.
14 Bu lau naŋ Anötö ndê Ŋalau gêm gôliŋ
ŋac, naŋ sêti Anötö ndê balêkoc.
15 Mac akôc Ŋalau dau su, ma iŋ kôm mac
ati lau akiŋ naŋ atöc nem ŋadau, naŋ dom.
Mba! Ŋalau dau kôm mac ati Anötö ndê atui
awhê ma ŋgac, ma tôm bu ata Anötö bocdec
bu, "Damaŋ, Damaŋ."
16 Ma Ŋalau dau gêm yac neŋ gatuŋ sa, dec
taŋyalê bu dati Anötö ndê balêkoc, yomandô.
17 Ma yac bu dati Anötö ndê balêkoc,
dec yac oc dawêkaiŋ Anötö ndê gêŋ lêŋsêm
dawhiŋ Kilisi. Yomandô! Yac bu taŋkuc
Kilisi ndê lêŋ hôc ŋandê-ŋga, dec oc datap
ŋawasi sa dawhiŋ iŋ bocdinaŋ.

Ŋawasi naŋ oc meŋ sa têŋ têm ŋambu-ŋga

18 Têŋ ndoc aö gakôc gauc pi waêŋ ŋayham
ti ŋawasi naŋ yac oc datap sa têŋ têm ŋambu-
ŋga, naŋ galic gêŋ wapac hoŋ naŋ kwahic
dec dahôc dambo nom, naŋ gitôm gêŋ sauŋ.
19 Bu gêŋ hoŋ naŋ Anötö kêŋ yêc nom, naŋ
sêmbo sêtôm yac lau naŋ dakêŋ bataŋ ma
dahôŋ têm naŋ Anötö oc tôc iŋ ndê balêkoc
asê tiawê.
20 Bu gêŋ hoŋ naŋ Anötö kêŋ, naŋ sêtisac
sêwhiŋ yac ŋamalac. Gêŋ dau si atac whiŋ
lêŋ bocdinaŋ dom, magoc têŋ ndoc Anötö
pucbo nom tu ŋamalac si sac-ŋga, naŋ iŋ ndê
yom kêŋ sac gêŋ hoŋ. Magoc yac dakêŋ
bataŋ
21 bu tiŋambu Anötö oc êŋgapwêc gêŋ hoŋ
su yêc lêŋ sêtisac-ŋga. Ma têŋ têm dinaŋ
ŋawapac dau oc êŋgwiniŋ yac lau naŋ dati
Anötö ndê balêkoc, me gêŋ daŋ naŋ Anötö
kêŋ, naŋ tiyham dom, ma yac ti gêŋ hoŋ oc
dambo ŋayham ma ti ŋawasi eŋ.
22 Yac taŋyalê bu têŋ têm ŋamata-ŋga e meŋ,
gêŋ hoŋ naŋ Anötö kêŋ, naŋ sêhôc ŋawapac
gitôm awhê naŋ bu kôc balêkoc, dec kêsahê
ŋandê ma taŋ.
23 Ma ŋawapac dau kêgwiniŋ gêŋ nom-ŋga
tawasê dom, magoc kêgwiniŋ yac ŋamalac
whiŋ, dec dambo ti daŋgi yêc neŋ ŋalôm.
Yomandô yac dakôc Ŋalau Dabuŋ su gitôm
gêŋ ŋandô mbêc ŋayham. Tigeŋ gêŋ ŋatô naŋ
Anötö gic bata bocdec bu, iŋ oc kôc yac sa
dambo dawhiŋ iŋ datôm iŋ ndê balêkoc, ma
nem yac si yêc ŋawapac nom-ŋga, naŋ ŋandô
sa su dom. Bocdinaŋ kwahic dec yac dahôŋ
ti dakêŋ bataŋ gêŋ ŋayham naŋ oc meŋ sa.
24 Têŋ ndoc yac dakêŋ whiŋ ma datap
Anötö ndê mwasiŋ nem yac si-ŋga sa, naŋ
yac dakêŋ bataŋ bu oc datap gêŋ dinaŋ sa
whiŋ. Magoc yac neŋ dakêŋ bataŋ ŋahu sip
gêŋ naŋ datap sa su, naŋ dom. Yac bu datap
sa su, dec yac oc dakêŋ bataŋ dom.
25 Kwahic dec yac dakêŋ bataŋ gêŋ naŋ
dalic su dom, ma dahôŋ dambo ti atac pa su
eŋ.

Ŋalau Dabuŋ gêm yac sa tu dateŋ mbec-ŋga

26 Ma gêŋ daŋ whiŋ bocdec bu. Ŋalau
Dabuŋ oc nem yac sa têŋ ndoc yac bu dateŋ
mbec magoc dapônda dauŋ tu gêŋ naŋ gic
waê bu dateŋ mbec pi-ŋga. Ŋalau dau oc
nem yac awhaŋ têŋ Anötö, pi daŋgi naŋ yêc
yac neŋ ŋalôm, naŋ tôm dom bu yac dauŋ
dasôm asê.
27 Ma Anötö naŋ kêyalê ŋamalac si ŋalôm
e pi sa, naŋ oc ŋgô mbec dau, ŋahu bu iŋlu
ndê Ŋalau sêkôm si gêŋ hoŋ ŋa gauc tigeŋ. Ma
Ŋalau dau teŋ mbec tu lau dabuŋ-ŋga, kêkuc
Anötö ndê atac whiŋ solop.

Gêŋ daŋ gitôm dom bu kac yac su yêc Anötö ndê atac whiŋ

28 Ma yac lau naŋ Anötö kêgalêm yac sa
dati iŋ ndê lau, tôm iŋ dau gauc gêm tidôŋ,
naŋ taŋyalê bu iŋ gêm gôliŋ gêŋ hoŋ, bu ti yac
lau naŋ atac whiŋ iŋ, naŋ neŋ ŋayham.
29 Bu yac dahôc asê nom su dom, magoc
Anötö kêyalê yac muŋ su, ma kêyaliŋ yac sa
bu oc datôm iŋ Atuŋgac dau. Ma bocdinaŋ iŋ
ndê Atuŋgac ti ŋgac mbêc, ma yac dati iŋ asii
ti lhuwêi daêsam.
30 Ma yac lau naŋ iŋ kêyaliŋ yac sa gwanaŋ
su, naŋ iŋ kêgalêm yac, ma kêmasaŋ lêŋ tu
dati lau gitêŋ ma datap iŋ ndê ŋawasi sa-ŋga.
31 Bocdinaŋ dasôm sake pi gêŋ hoŋ naŋ
Anötö kôm tu yac-ŋga? Yac bu dambo Anötö
ndê mwasiŋ ŋapu, dec ŋacyo bocke oc ku yac
dulu?
32 Iŋ kêgamiŋ iŋ dau ndê Atu têŋ yac
dom, magoc kêkiŋ iŋ meŋ mbac ndu tu yac
hoŋ-ŋga. Ma bocdinaŋ dec tôm dom bu iŋ
êŋgamiŋ gêŋ daŋ têŋ yac, iŋ oc êmwasiŋ yac
ŋa gêŋ bocke naŋ dapônda naŋ.
33 Iŋ dau kêyaliŋ yac sa, ma puŋ yac dôŋ
ma sam yac bu lau gitêŋ. Tu dinaŋ-ŋga dec
asa gitôm bu oc êŋgôliŋ yom daŋ pi yac têŋ
iŋ?
34 Ma asa gitôm bu oc êmatôc yac ma seŋ
yac su? Ŋalêŋ mba. Ŋahu bu Yisu Kilisi
naŋ mbac ndu ma Anötö uŋ iŋ sa mbo tali
tiyham, naŋ ndöc Anötö ndê amba andô-
ŋga, ma gêm yac awhaŋ têŋ iŋ.
35-36 Ma asa oc tôm bu êŋgaho yac su yêc
Kilisi ndê atac whiŋ ŋalôm? Ŋawapac daêsam
sêyêc, tôm yom naŋ sêto yêc bocdec bu:

Tôm bêc hoŋ lau tac whiŋ bu sêndic yac
ndu tu am-ŋga.
Ŋac sêlic yac datôm domba bu sêndic ndu-
ŋga. *[BW 44:22]*

Yac bu dahôc ŋawapac me ŋandê, ma lau bu
sêkêŋ kisa yac me sêndic yac ŋa bieŋ, me yac
bu dapônda gêŋ daneŋ-ŋga me ŋakwê, me
yac bu datap gêŋ ti ŋaclai naŋ bu seŋ yac su-
ŋga sa, goc gêŋ dinaŋ ŋadaŋ oc tôm dom bu
êŋgaho yac su yêc Kilisi ndê atac whiŋ ŋalôm.
37 Mba andô! Tu Kilisi naŋ atac whiŋ yac-
ŋga, naŋ dec gêŋ hoŋ dinaŋ ŋadaŋ oc tôm
dom bu ku yac dulu.
38-39 Aêc! Aö kayalê tidôŋ bu gêŋ daŋ oc
tôm dom bu kac yac su yêc Anötö ndê atac
whiŋ, naŋ datap sa tu yac neŋ Pômdau Yisu
Kilisi-ŋga. Mba! Yac bu dambac ndu me
dambo taŋli, yac bu dapi lôc baliŋ me dasip
gwêc ŋalôm dandi, tigeŋ oc tôm dom bu daso
Anötö ndê atac whiŋ. Ma aŋela me ŋalau sac
me gêŋ kwahic dec-ŋga me gêŋ naŋ oc meŋ
sa tiŋambu-ŋga, me ŋaclai tidau-tidau me gêŋ
hoŋ naŋ Anötö kêŋ, naŋ ŋadaŋ oc tôm dom
bu kac yac su yêc Anötö ndê atac whiŋ.

9

Pol tawalô lau Israel-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu dom

1 Tu Kilisi naŋ aö gakêŋ whiŋ-ŋga, dec aö
wasôm yom ŋandô têŋ mac. Aö oc waŋsau
mac dom. Ma yêc aneŋ ŋalôm, naŋ Ŋalau
Dabuŋ gêm gôliŋ, dec kayalê tidôŋ bu aneŋ
yom iŋ yom ŋandô eŋ.
2 Aö wasôm têŋ mac bu aneŋ ŋalôm
ŋawapac ŋapaŋ ma kasahê ŋandê atu, tu
lau Israel-ŋga daêsam naŋ sêkêŋ whiŋ Kilisi
dom-ŋga.
3 Lau dau aneŋ asidôwai ti lhuŋwêi Israel-
ŋga, naŋ yac mba ŋahu tigeŋ. Ma aö tac whiŋ
ndu andô bu ŋac lau dau sêkêŋ whiŋ Kilisi.
Aêc, tôm Anötö êmasuc aö su yêc Kilisi-ŋga,
me lic aö gitôm ŋgac sac sambuc, magoc lêŋ
dau bu nem ŋac sa tu sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga,
dec aö oc walic ŋayham bu wahôc ŋawapac
dau.
4 Lau Israel-ŋga dinaŋ Anötö kêyaliŋ ŋac sa
bu sêti iŋ ndê lau, ma hoc iŋ ndê ŋawasi asê
têŋ ŋac. Iŋ kêmatiŋ pwac whiŋ ŋac si apai,
ma gic bata gêŋ ŋayham daêsam tu nem ŋac
sa-ŋga. Iŋ kêŋ yomsu ti sakiŋ lôm dabuŋ-ŋga
têŋ ŋac.
5 Ŋac hoŋ sêsa akêŋ apai naŋ Anötö dau
kêyaliŋ sa sêti iŋ ndê lau. Ma lau Israel-ŋga
si †Mesaya dau meŋ sa akêŋ apai dinaŋ si
dac ŋapu. Kilisi dau dinaŋ iŋ Anötö ŋandô
ma gêŋ hoŋ ŋadau, dec gic waê bu tampiŋ iŋ
tôm bêc hoŋ. Yomandô!

Anötö ndê lêŋ êŋyaliŋ lau sa-ŋga

6 Anötö gic bata mwasiŋ hoŋ dinaŋ têŋ
lau Israel-ŋga. Magoc tu ŋac si daêsam sêkêŋ
whiŋ Yisu dom-ŋga, dec dasôm bu Anötö
ndê yom dau ŋandô mba lec dom. Mba!
Ŋahu bu lau hoŋ naŋ sêsa akêŋ †Jakob, naŋ
sêti lau Israel-ŋga ŋandô, naŋ Anötö kêyaliŋ
ŋac sa, naŋ dom.
7 Ma ŋalêŋ tigeŋ, lau hoŋ naŋ sêsa akêŋ
Abraham, naŋ dasam ŋac bu Abraham atui
ŋandô dom. Tôm yom naŋ Anötö sôm têŋ
Abraham bocdec bu:

> Lau oc sêsam lau wakuc naŋ sêsa akêŋ
> Aisak bu am nem gôlôwac ŋandô. *[Gen 21:12]*

8 Yom dau ŋahu bocdec bu, Ismael lu Aisak
lu-lu sêsa akêŋ Abraham. Magoc Ismael
ti ndê lau wakuc sêti lau Israel-ŋga ŋandô,
naŋ Anötö sam bu iŋ ndê atui, naŋ dom.
Magoc Aisak ti ndê lau wakuc naŋ Anötö
kêmatiŋ pwac hêganôŋ ŋac, naŋ iŋ gêlic ŋac
tôm Abraham ndê atui solop.
9 Bu Anötö kêmatiŋ pwac têŋ Abraham
bocdec bu:

> Têŋ yala daŋ niŋga goc aö wambu wameŋ,
> ma am nem awhê Sara oc kôc nem
> atômŋgac daŋ su. *[Gen 18:10, 14]*

10 Ma gauc nem balêkoc lôcmpôŋ naŋ Re-
beka kôc. Iŋlu si damba tigeŋ, yac mba abaŋ
Aisak.
11-12 Magoc Rebeka kôc iŋlu su dom, ma
sêkôm gêŋ ŋayham me sac daŋ su dom, naŋ
Anötö kêyaliŋ iŋlu si daŋ sa gwanaŋ. Iŋ sôm
yom têŋ Rebeka bocdec bu:

> Ŋgac atu oc nem akiŋ ŋgac sauŋ. *[Gen 25:23]*

Anötö kôm gêŋ dau kêkuc iŋ ndê lêŋ êŋyaliŋ
lau sa-ŋga tôm iŋ dau gauc gêm, ma tu
gweleŋ naŋ ŋac dau sêkôm naŋ-ŋga dom.
13 Sêto Anötö ndê yom daŋ tiyham pi balê
lu dau bocdec bu:

> Aö atac whiŋ Jakob, magoc atac tec Iso.
> *[Mal 1:2-3]*

14 Bocdinaŋ oc dasôm sake? Dasôm bu
Anötö ndê lêŋ êŋyaliŋ lau sa-ŋga iŋ solop
dom, me? Mba andô!
15 Bu iŋ sôm yom têŋ Moses bocdec bu:

> Aö oc taŋwalô lau naŋ aö atac whiŋ bu
> taŋwalô ŋac. Ma aö oc atac apu lau naŋ
> aö atac whiŋ bu atac apu ŋac. *[Eks 33:19]*

16 Bocdinaŋ Anötö kêyaliŋ lau sa tu ŋac
dau si atac whiŋ me ŋac si gweleŋ-ŋga dom,
magoc tu iŋ dau ndê tawalô-ŋga.
17 Ma gêŋ daŋ tiyham. Sêto yom naŋ
Anötö sôm têŋ Parao yêc bocdec bu:

> Aö gakêŋ am ti kiŋ bu watôc aneŋ ŋaclai
> asê pi gêŋ naŋ wakôm têŋ am, ma
> bu aneŋ ŋaê ŋawaê sa ma nem nom
> ŋagameŋ sambuc ahuc. *[Eks 9:16]*

18 Ŋalêŋ dinaŋ Anötö tawalô lau naŋ iŋ tac
whiŋ bu tawalô, ma lau naŋ iŋ tac whiŋ bu
kôm ŋac si ŋalôm ŋadandi, naŋ kôm ŋadandi sa.
19 Ma mboe mac nem daŋ oc sôm yom têŋ
aö bocdec bu, “Lêŋ dau bu bocdinaŋ, dec tu
sake-ŋga Anötö puc yac neŋ giso asê? Bu
Anötö kêmasaŋ lêŋ hoŋ tidôŋ tôm iŋ gauc
gêm, dec asa gitôm bu sa lêŋ dau-ŋga daŋ?”
20 Magoc aö wasôm têŋ am ŋamalac bocke
naŋ gauc gêm bu sôm yom kaiŋ dinaŋ pi

Anötö. Bocke ma lôŋ andô daŋ oc sôm têŋ
ŋamalac naŋ kêmasaŋ iŋ ma ndac, “Tu sake-
ŋga am kêmasaŋ aö kaiŋ dindec?”
21 Yom dau solop dom. Bu ŋamalac
kêmasaŋ lôŋ-ŋga dau iŋ ti ŋadau. Ma iŋ gitôm
bu kôc nomdac ma êmasaŋ gêŋ ŋayham tiwaê
daŋ, me gêŋ ŋambwa waêmba daŋ, tôm iŋ dau
gauc gêm.
22 Ma ŋalêŋ tigeŋ Anötö iŋ ŋadau, ma tôm
bu kôm tôm iŋ atac whiŋ. Lau naŋ sêkôm
sac sic waê bu sêniŋga, ma Anötö bu tôc ndê
atac ŋandê ti iŋ ndê ŋaclai asê têŋ ŋac, dec oc
tôm. Ma iŋ bu gauc nem bu kôc ndê ŋalôm
dôŋ, ma hê yom malô sa têŋ ŋac, dec oc tôm
bocdinaŋ.
23 Iŋ bu êŋkuc lêŋ yom malô-ŋga dinaŋ, dec
iŋ oc kôm tu bu tôc iŋ ndê ŋawasi atu asê têŋ
lau naŋ sic waê bu sêtap iŋ ndê tawalô sa-
ŋga. Lau dau iŋ kêyaliŋ ŋac sa gwanaŋ su, bu
sêwêkaiŋ iŋ ndê ŋawasi.
24 Yom dau hêganôŋ yac lau naŋ Anötö
kêgalêm yac sa, lau Israel, ma lau naŋ lau
Israel dom, naŋ bocdinaŋ.
25 Tôm Anötö ndê yom naŋ propet Hosea
to bocdec bu:
Lau naŋ aneŋ lau dom, naŋ aö oc wasam
ŋac bu aneŋ lau. Ma bawhê naŋ muŋ-
ŋga aö atac whiŋ iŋ dom, naŋ aö oc
wasam iŋ bu aneŋ bawhê atac whiŋ-
ŋga.
26 Ma yêc gameŋ tigeŋ naŋ muŋ-ŋga aö
gasôm têŋ ŋac bu, “Aneŋ lau mac dom,”
naŋ lau oc sêsam ŋac bu, “Anötö Tali
Ŋadau ndê balêkoc.” *[Hos 2:23; 1:10]*
27 Ma propet Aisaya hoc yom asê pi lau
Israel-ŋga bocdec bu:
Lau Israel-ŋga ŋac lau daêsam ŋandô, gitôm
gaŋgac gwêc-ŋga. Magoc Pômdau oc nem
hoŋ si dom, oc kôc ŋandôlu eŋ sa.
28 Bu yom naŋ Pômdau kêmatiŋ tidôŋ, naŋ
iŋ oc kôm ŋandô sa yêc nom, ma ndic dabiŋ
ŋagahô eŋ. *[Ais 10:22-23]*
29 Ma tôm yom daŋ tiyham naŋ Aisaya hoc
asê muŋ su:
Pômdau Ŋaclai Ŋadau bu hu yac neŋ lau
wakuc ŋatô siŋ gacgeŋ sêmbo dom, dec
oc dandiŋaŋ gitôm malac Sodom ma
Gomora. *[Ais 1:9]*

Lau Israel-ŋga sêkêŋ whiŋ dom, dec sêti lau gitêŋ dom

30 Bocdinaŋ oc dasôm sake pi Anötö ndê
lêŋ êŋyaliŋ lau sa-ŋga? Lau naŋ lau Israel
dom, naŋ sêkôm gweleŋ tu sêŋsalê lêŋ gitêŋ-
ŋga dom, magoc sêtap sa tu sêkêŋ whiŋ
gweleŋ naŋ Yisu kôm tu ŋac-ŋga.
31 Ma lau Israel-ŋga sêŋsalê lêŋ gitêŋ yêc
yomsu ŋalôm, magoc sêtap sa dom.
32 Ma sêtap sa dom, ŋahu bu ŋac sêkêŋ
whiŋ gweleŋ naŋ Yisu kôm tu ŋac-ŋga, naŋ
dom. Ŋac gauc gêm bu ŋac oc sêti lau gitêŋ,
tu ŋac dau si gweleŋ-ŋga, ma bocdinaŋ ŋac
sêtôm lau naŋ sêtiŋ gahi pi hoc ma sêpeŋ.
33 Tôm yom naŋ sêto yêc bocdec bu:
Alic su naŋ! Aö gakêŋ hoc daŋ kalhac Lôc
†Sayon, naŋ lau daêsam oc sêtiŋ gahi pi
ma sêpeŋ. Magoc asa naŋ kêŋ whiŋ iŋ,
naŋ oc maya dau dom. *[Ais 28:16; 8:14]*

10

1 O asidôwai. Aö tac whiŋ ŋandô ma gateŋ
mbec têŋ Anötö, bu lau Israel-ŋga naŋ sêkêŋ
whiŋ Yisu dom, naŋ oc sêkêŋ whiŋ dec sêtap
Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa.
2 A ö wasôm yomandô bu lau dau sêyêm
dau su bu sêsa Anötö ndê lêŋ. Ŋac sêkôm gêŋ
dau, magoc ŋac si gauc sa pi yom ŋandô dom.
3 Ŋahu bu ŋac gauc gêm bu sêtôc ŋac dau si
lêŋ asê tôm lêŋ gitêŋ. Magoc ŋac sem gauc lêŋ
naŋ Anötö kêmasaŋ bu sam yac bu lau gitêŋ,
dec sêsôc lêŋ dau ŋapu dom.
4 Bu Kilisi dau ndê lêŋ gitêŋ gic bata
yomsu hoŋ, dec lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ
Yisu, naŋ Anötö gêlic ŋac bu lau gitêŋ.

Anötö ndê lêŋ nem lau si-ŋga

5 Lêŋ bu lau sêti lau gitêŋ tu sêŋkuc yomsu-
ŋga, naŋ Moses whê sa bocdec bu:
Asa naŋ bu êŋkuc yomsu hoŋ ŋapep eŋ,
naŋ oc ndôc tali tu yomsu-ŋga. *[Lev 18:5]*
6-7 Magoc ŋamalac daŋ oc tôm bu t i ŋamalac
gitêŋ tu iŋ kêkuc yomsu-ŋga lec dom. Lêŋ
dati lau gitêŋ tu yac neŋ dakêŋ whiŋ-ŋga,
naŋ meŋ sa tiawê su. Tôm yom daŋ naŋ sêto
yêc bocdec bu:
Akôc gauc daêsam pi asa oc pi undambê
ndi, me sip lambwam ndi dom. *[Diut 30:13]*
Bocdinaŋ yac dapônda ŋamalac daŋ bu pi
undambê ndi bu kôc Kilisi sa sip meŋ, me
bu sip lambwam ndi bu kôc iŋ su akêŋ lau
batê-ŋga dom, tu bu datap yom pi lêŋ dakêŋ
whiŋ-ŋga ŋahu sa. Mba!
8 Bu yom pi lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga dec yac
ahoc asê têŋ mac su, tôm yom naŋ sêto yêc,
naŋ sôm bocdec bu:
Yom dau siŋ dau têŋ mac dom, bu mac
akôc sa sip nem ŋalôm su, ma mac asôm
ambo. *[Diut 30:14]*
9 Ma yom dau bocdec bu. Am bu kêŋ whiŋ
ti nem ŋalôm sambuc bu Anötö uŋ Yisu sa
akêŋ lau batê-ŋga, ma whamsuŋ hoc yom
asê bu Yisu iŋ am nem Pômdau, dec Anötö oc
nem am si.
10 Bu yêc am nem ŋalôm naŋ am kêŋ whiŋ,
dec Anötö gêlic am bu ŋamalac gitêŋ, ma yêc
am nem whamsuŋ am hoc nem kêŋ whiŋ
Yisu-ŋga asê, dec Anötö gêm am si.
11 Tôm Anötö ndê yom naŋ sêto yêc naŋ
sôm:
Asa naŋ kêŋ whiŋ iŋ, naŋ oc maya dau
dom. *[Ais 28:16]*

12 Bu Anötö gêlic lau Israel ma lau naŋ lau
Israel dom, naŋ ŋalêŋ tigeŋ. Pômdau tigeŋ
dec ti lau hoŋ si Pômdau, ma lau hoŋ naŋ sêta
iŋ ndê ŋaê, naŋ iŋ oc êmwasiŋ ŋac ŋandô.
13 Tôm yom naŋ propet Joel to yêc bocdec
bu:
Lau hoŋ naŋ sêta Pômdau ndê ŋaê, naŋ
Anötö oc nem ŋac si. *[Joel 2:32]*
14 Magoc lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu su dom,
naŋ oc sêta iŋ ndê ŋaê ŋalêŋ bocke? Ŋac bu
sêŋgô iŋ ŋawaê dom, dec oc sêkêŋ whiŋ ŋalêŋ
bocke? Ma lau bu sêhoc ŋawaê ŋayham asê
têŋ ŋac dom, dec oc sêŋgô ŋalêŋ bocke?
15 Ma lau bu sêŋkiŋ lau aheŋ-ŋga sêsa sêndi
dom, dec ŋawaê ŋayham dau oc hôc asê lau
dau ŋalêŋ bocke? Tôm yom naŋ sêto yêc naŋ
sôm:
Lau naŋ sêŋgô ŋawaê ŋayham, naŋ oc
sêtisambuc lau aheŋ-ŋga naŋ sêŋsêlêŋ
sêmeŋ tu sêhoc ŋawaê dau asê-ŋga. *[Ais 52:7]*
16-17 Bocdinaŋ yac neŋ dakêŋ whiŋ ŋahu
sip daŋgô ŋawaê ŋayham, ma yom pi Kilisi
ti ŋawaê ŋayham ŋahu. Magoc lau Israel-ŋga
hoŋ sêkôc ŋawaê ŋayham sa dom. Tôm Aisaya
to:
O Pômdau, lau daŋ sêkêŋ whiŋ yom naŋ
yac ahoc asê, naŋ dom. *[Ais 53:1a]*
18 Mac gauc gêm bocke? Lau Israel-ŋga
sêŋgô ŋawaê ŋayham su, me mba? Aêc, ŋac
sêŋgô su, tôm yom naŋ sêto yêc, naŋ sôm
bocdec bu:
Yom dau sa têŋ nom ŋabatiŋ hoŋ, ma lau
sêŋgô yêc nom ŋagameŋ sambob. *[BW 19:4]*
19-21 Ma gêndac daŋ tiyham bocdec bu,
lau Israel-ŋga sêŋyalê yom naŋ sêŋgô su, me
mba? Gauc nem Anötö ndê yom, naŋ Aisaya
to pi lau Israel-ŋga bocdec bu:
Tôm bêc hoŋ aö kamatôc amaŋ tu wakôc
lau dau sa-ŋga, magoc ŋac lau daŋgapêc
ma ŋac si ŋalôm ŋadandi. *[Ais 65:2]*
Lau Israel-ŋga sêtec bu sêkôc ŋawaê
ŋayham sa, ma bocdinaŋ yom dau sa têŋ
lau gameŋ apa-ŋga gi. Yom naŋ Anötö sôm
têŋ lau Israel-ŋga, naŋ whê gêŋ dau sa, tôm
Moses to yêc bocdec bu:
Aö oc watoc lau waêmba sa, e kôm mac
anem lêmuŋ ŋac. Ma watoc lau gauc
mbasi-ŋga sa, e kôm mac atac ŋandê.
[Diut 32:31]
Ma Aisaya dau sôm yom yêc awê bocdec
bu:
Lau naŋ sêŋsalê aö dom, naŋ sêtap aö sa.
Ma gatôc dauŋ asê têŋ lau naŋ sêndac aö
dom naŋ. *[Ais 65:1]*

11

Anötö puc dômbwê iŋ ndê lau Israel-ŋga dom

1 Bocdinaŋ aö bu wandac mac bocdec bu.
Mac gauc gêm bu Anötö puc dômbwê iŋ ndê
lau Israel-ŋga, me? Aö wasôm mba andô, bu
aö dauŋ ŋgac Israel-ŋga, ma Abraham ndê
wakuc daŋ, naŋ gasa akêŋ Benjamin ndê
toŋ.
2 Anötö puc dômbwê iŋ ndê lau naŋ iŋ
kêyaliŋ ŋac sa gwanaŋ su, naŋ dom. Gauc
nem yom naŋ sêto yêc pi Elaija, têŋ ndoc
iŋ pu lau Israel-ŋga têŋ Anötö, ma sôm yom
bocdec bu:
3 Pômdau, ŋac sic am nem lau propet ndu,
ma sêseŋ alta naŋ lau sem akiŋ am
sêmbo, naŋ su. Aö taŋwasêŋ dec gasôc
am ŋapu, ma ŋac bu sêndic aö ndu. *[1 Kiŋ 19:10, 14]*
4 Gauc nem yom naŋ Anötö ô têŋ iŋ bocdec
bu:
Aö gasiŋ aneŋ lau 7,000 sêmbo lau Israel-
ŋga ŋalôm, naŋ sêpôŋ haduc têŋ anötö
tasaŋ Baal dom. *[1 Kiŋ 19:18]*
5 Ŋalêŋ tigeŋ kwahic dec lau toŋ daŋ sêmbo
lau Israel-ŋga ŋalôm, naŋ Anötö kêyaliŋ ŋac
sa sêti iŋ ndê, kêkuc iŋ ndê lêŋ êmwasiŋ lau
ŋambwa-ŋga.
6 Ŋac sêtap Anötö ndê mwasiŋ sa tu ŋac
dau si sakiŋ-ŋga dom. Anötö bu êŋyaliŋ ŋac
sa tu ŋac si sakiŋ-ŋga, dec yom naŋ dasôm pi
iŋ ndê lêŋ êmwasiŋ lau ŋambwa-ŋga, naŋ oc
yom ŋandô dom.
7 Bocdinaŋ oc dasôm sake? Lau Israel-ŋga
sêkôm mwasac bu sêti lau gitêŋ yêc Anötö
aŋgô-ŋga, magoc gitôm dom. Magoc ŋac si
lau naŋ Anötö dau kêyaliŋ ŋac sa, naŋ sêtap
lêŋ sêti lau gitêŋ-ŋga sa. Ma ŋac si lau ŋatô,
Anötö kôm ŋac si ŋalôm ŋadandi sa,
8 tôm yom naŋ sêto yêc bocdec bu:
Anötö kêŋ ŋasec kôm ŋac si ŋalôm ahuc,
ma iŋ kôm ŋac si tandô tipec ma ŋac
si daŋgasuŋ hôc ahuc. Ma ŋac sêmbo
bocdinaŋ ŋapaŋ e meŋ têŋ kwahic dec.
[Diut 29:4; Ais 29:10]
9 Ma Dawid to yom bocdec bu:
Mwasiŋ naŋ ŋac bu sêneŋ-ŋga, naŋ oc kac
dau kwi ma kêŋ sac ŋac, gitôm huc me
akô bu kôc ŋac dôŋ-ŋga, ma gitôm hoc
sêtiŋ gahi pi-ŋga, ma gitôm ŋagêyô sac
bu kêŋ wapac ŋac.
10 Anötö kôm ŋac si tandô tipec, e sêlic
gameŋ apu. Ma iŋ kêŋ ŋac sêhôc ŋawapac
ŋapaŋ e dômbwêkwa mbwê-alö. *[BW 69:22-23]*

Lau apa sêtap mwasiŋ sa tu lau Israel-ŋga

11 Aö bu wakêŋ gêndac daŋ tiyham. Mac
gauc gêm bu lau Israel-ŋga sêpeŋ e siŋga
gacgeŋ, me mba? Aö wasôm têŋ mac bu mba
andô. Magoc tu lau Israel si giso-ŋga, dec lau
naŋ lau Israel dom, naŋ sêtap Anötö ndê lêŋ
nem lau si-ŋga sa. Ma gêŋ dau oc kôm lau
Israel-ŋga sênem lêmuŋ lau apa dau.

12 Magoc ŋac si giso dau ti seŋ bu lau apa
hoŋ sêtap Anötö ndê mwasiŋ sa hôc gêlêc.
Ma ŋac lau Israel-ŋga dau bu sêkac dau kwi
ma sêkêŋ whiŋ Yisu, dec lau daêsam andô
oc sêtap Anötö ndê mwasiŋ sa êŋlêc, ŋac
lau Israel-ŋga dau, ma lau gameŋ apa-ŋga
sêwhiŋ.
13 Aö gato yom dindec têŋ mac lau naŋ
lau Israel dom. Anötö kêyaliŋ aö sa gati
aposel tu bu wahoc ŋawaê ŋayham asê têŋ
mac-ŋga. Ma aö atac ŋayham atu tu aneŋ
gweleŋ dindec-ŋga.
14 Ŋahu bu mboe aneŋ asidôwai Israel-ŋga
ŋatô oc sênem lêmuŋ Anötö ndê mwasiŋ naŋ
mac atap sa, e kôm ŋac sênem dau kwi ma
sêtap lêŋ Anötö nem ŋac si-ŋga sa sêwhiŋ.
15 Kwahic dec ŋac sêkôc ŋawaê ŋayham pi
Yisu sa dom, ma tu dinaŋ-ŋga dec lau gameŋ
apa-ŋga hoŋ sêŋgô ŋawaê naŋ hê wamba ŋac
têŋ Anötö. Magoc lau Israel-ŋga bu sêkôc
ŋawaê ŋayham dau sa ma sêkêŋ whiŋ Yisu,
dec ŋac oc sêtôm lau naŋ sêtisa akêŋ lau batê-
ŋga.
16 Gêŋ ŋandô mbêc naŋ dakêŋ ti da têŋ
Anötö naŋ gêŋ dabuŋ, ma oc kôm gêŋ ŋandô
ŋambu-ŋga hoŋ ti dabuŋ. Ma Anötö bu lic a
daŋ ŋawakac bu dabuŋ, dec iŋ oc lic a dau
ŋasaŋgac hoŋ bu dabuŋ bocdinaŋ.*

Pol gêm dôhôŋ lau Israel pi a olib

17 Lau Israel-ŋga gitôm a †olib malac-ŋga
naŋ Anötö tim ŋasaŋgac ŋatô kic. Ma mac lau
naŋ lau Israel dom, mac atôm a olib saleŋ-
ŋga ŋasili. Ma Anötö kôc mac, ma sô mac dôŋ
pi a olib malac-ŋga dau ŋampê, awhiŋ a dau
ŋasaŋgac ŋatô, bu atap ŋakwi ŋayham sa yêc a
olib dinaŋ ŋawakac.
18 Bocdinaŋ atoc daôm sa tu mac akôc a
ŋasaŋgac naŋ siŋga su, naŋ si mala-ŋga dom.
Mac bu akôm bocdinaŋ, dec gauc nem bu
mac akêŋ ŋaŋga têŋ a olib dau dom, magoc
mac daôm akôc ŋaŋga yêc a olib ŋawakac.
19 Ma mboe mac gauc gêm bu Anötö tim
ŋasaŋgac ŋatô su, tu bu kôc mac sa aô ŋac su.
20 Yom dau iŋ yomandô, tigeŋ gauc nem
bocdec bu, Anötö kôc mac sa tu mac akêŋ
whiŋ Yisu-ŋga, ma tim ŋac su bu ŋac sêkêŋ
whiŋ dom. Bocdinaŋ atoc daôm sa dom,
magoc atöc Anötö.
21 Bu a dau ŋasaŋgac solop naŋ Anötö tim
ŋatô su. Ma iŋ gitôm bu oc tim mac su
bocdinaŋ.
22 Tu dinaŋ-ŋga dec aŋyalê tidôŋ bu Anötö
iŋ Anötö êmwasiŋ lau-ŋga, ma iŋ Anötö kêŋ
ŋagêyô têŋ lau-ŋga whiŋ. Iŋ kêŋ ŋagêyô têŋ
lau naŋ sêpeŋ, magoc kêmwasiŋ mac. Asap
iŋ ndê mwasiŋ dinaŋ dôŋ. Bu mba, dec iŋ
oc tim mac su.
23 Ma lau Israel-ŋga dinaŋ bu sêkac dau
kwi ma sêkêŋ whiŋ Yisu, dec Anötö oc kôc
ŋac sa, ma iŋ gitôm bu kêŋ ŋac sêmbu sêndi
sêsap a olib dau dôŋ tiyham.
24 Bu mac a olib malac-ŋga ŋasaŋgac solop
dom, magoc Anötö kôc mac yêc a olib
saleŋ-ŋga, ma kêŋ mac ati a olib malac-ŋga
ŋasaŋgac. Bocdinaŋ oc ŋawapac dom bu iŋ
kôc a dau ŋasaŋgac solop, ma kêŋ ŋac sêlhac
si a ŋampê solop tiyham.

Anötö tawalô lau hoŋ

25 O asidôwai. Yom dindec ŋahu sip ŋalôm
gi, ma aö tac whiŋ bu mac aŋyalê ŋapep. Ma
bocdinaŋ oc tôm dom bu mac atoc daôm sa.
Anötö kôm lau Israel-ŋga si ŋalôm ŋadandi sa,
bu sêmbo bocdinaŋ e lau gameŋ apa-ŋga hoŋ
naŋ Anötö kêgalêm ŋac sa, naŋ sêmeŋ sêsôc
Anötö ndê gôliŋ ŋapu su naŋ.
26 Ma ŋalêŋ dinaŋ dec Anötö oc nem lau
Israel-ŋga hoŋ si, tôm yom naŋ sêto yêc
bocdec bu:

Ŋgac nem lau si-ŋga oc meŋ sa akêŋ Lôc
Sayon. Ma iŋ oc nem Jakob ndê wakuc
kwi sêhu mêtê sac siŋ.

27 Ma aö wamatiŋ aneŋ pwac whiŋ ŋac,
têŋ têm naŋ aö oc wasuc ŋac si sac kwi. *[Ais
59:20-21]*
28 Lau Israel-ŋga sêti Anötö ndê ŋacyo,
ŋahu bu sêkôc ŋawaê ŋayham pi Yisu sa dom.
Ma tu dinaŋ-ŋga ŋawaê dau golom mac.
Magoc Anötö kêyaliŋ ŋac sa gwanaŋ su, dec
tac whiŋ ŋac tu abaŋi Israel-ŋga.
29 Bu galem ti mwasiŋ naŋ Anötö gic bata
têŋ lau, naŋ iŋ oc tôm dom bu seŋ su.
30-31 Muŋ-ŋga mac lau gameŋ apa-ŋga
daŋampêc têŋ Anötö. Magoc kwahic dec
lau Israel-ŋga daŋgapêc têŋ Anötö, dec mac
atap iŋ ndê tawalô sa. Ma tu dinaŋ-ŋga ŋac
lau Israel-ŋga naŋ kwahic dec daŋgapêc têŋ
Anötö, naŋ tiŋambu oc sêtap iŋ ndê tawalô sa
sêwhiŋ.
32 Bu Anötö sam lau hoŋ bu lau daŋgapêc-
ŋga. Iŋ tôc gêŋ dau tiawê, dec lau hoŋ naŋ
bu sênem dandi kwi, naŋ iŋ oc tawalô ŋac.

Datoc Anötö ndê waê sa

33 Oyaê. Anötö ndê mwasiŋ ti iŋ ndê gauc
iŋ gêŋ atu andô, ma iŋ kêyalê gêŋ hoŋ e pi sa
timala eŋ. Asa oc nditôm bu êŋyalê iŋ ndê lêŋ
me yom naŋ tidôŋ yêc iŋ-ŋga?
34 Asa kêyalê Pômdau ndê gauc, me gitôm
bu kêŋ gauc têŋ iŋ? *[Ais 40:13]*
35 Ma asa tôm bu kêŋ gêŋ ŋayham daŋ têŋ
Anötö, dec Anötö oc kêŋ gêŋ têŋ iŋ ô?
[Job 41:11]
36 Bu gêŋ hoŋ sa akêŋ iŋ ndê, ma iŋ ti
gêŋ hoŋ ŋahu ma ti gêŋ hoŋ ŋadau bocdinaŋ.
Datoc iŋ ndê waê sa titêm-titêm. Yomandô.

* **11:16:** Yom dau iŋ gitôm yom gôliŋ daŋ. Yom pi gêŋ ŋandô mbêc ma a ŋawakac, naŋ hêganôŋ lau Israel-ŋga si apai. Pol bu tôc asê bu Anötö kôc lau Israel-ŋga si apai sa ma gêlic ŋac bu lau dabuŋ, ma ŋac si lau wakuc bu sêkêŋ whiŋ Yisu, dec iŋ oc lic ŋac bu lau dabuŋ ŋalêŋ tigeŋ.

12

Dasa neŋ lêŋ wakuc dawhiŋ Kilisi

1 O asidôwai. Gauc nem yom hoŋ naŋ aö
gasôm tu gawhê Anötö ndê tawalô sa têŋ
mac-ŋga naŋ. Dec akêŋ daôm sambuc bu
anem akiŋ Anötö tôm mac nem bêc ambo
tamli-ŋga hoŋ. Akêŋ daôm sambuc atôm
da tali ma dabuŋ, naŋ oc ndic Anötö tandô
ŋayham. Mac nem lêŋ ŋandô aŋkuc Ŋalau
Dabuŋ tu anem akiŋ Anötö-ŋga dau dinaŋ.
2 Aŋsêlêŋ ti asa nem lêŋ atôm lau nom
dindec-ŋga dom, magoc ati lau wakuc tôm
Anötö kêŋ gauc wakuc têŋ mac. Ma bocd-
inaŋ mac oc atôm bu aŋsahê gêŋ hoŋ, ma
aŋyalê mêtê gitêŋ, ma mêtê ŋawasi ma mêtê
naŋ oc ndic Anötö tandô ŋayham, naŋ iŋ atac
whiŋ bu yac dakôm.

Anötö kêmwasiŋ yac ŋalêŋ têŋtêŋ

3 Tôm Anötö ndê mwasiŋ puc aö dôŋ, dec
wasôm têŋ mac hoŋ têŋtêŋ ndi, bu atoc daôm
sa êŋlêc dom, magoc akôc gauc ŋapep pi
daôm. Bu mac hoŋ akêŋ whiŋ Yisu tôm
mwasiŋ naŋ Anötö dau gic sam têŋ mac
ŋalêŋ têŋtêŋ.
4 Yac taŋyalê bu ŋamalac daŋ iŋ ŋamlic
tigeŋ, magoc ŋagêŋ daêsam sêyêc iŋ ndê
ŋamlic tigeŋ dinaŋ. Ma gêŋ dau sêwêkaiŋ
gweleŋ têŋtêŋ.
5 Ma ŋalêŋ tigeŋ dinaŋ, yac lau daêsam
naŋ dakêŋ whiŋ Kilisi su, naŋ dati Yisu
ndê gôlôwac dabuŋ tigeŋ, ma yac tigeŋ-tigeŋ
dambo tu danem lau hoŋ naŋ sêmbo gôlôwac
dabuŋ ŋalôm, naŋ sa.
6 Yac dawêkaiŋ mwasiŋ dakôm gweleŋ-
ŋga têŋtêŋ, tôm Anötö kêmwasiŋ yac ŋalêŋ.
Asa naŋ tap mwasiŋ hoc yom asê tôm
propet-ŋga sa, naŋ kôm tôm iŋ ndê kêŋ whiŋ
tôc asê.
7 Asa naŋ tap mwasiŋ nem akiŋ gôlôwac-
ŋga sa, naŋ nem akiŋ maŋ. Ma iŋ naŋ tap
mwasiŋ sa bu êndôhôŋ Anötö ndê yom têŋ
lau, naŋ bocdinaŋ.
8 Asa naŋ tap mwasiŋ sôm yom ŋayham-
ŋayham tu puc lau dôŋ-ŋga sa, naŋ kôm. Ma
asa naŋ Anötö ndê mwasiŋ kac iŋ bu kêŋ gêŋ
tu nem lau ŋalôm sawa sa-ŋga, naŋ kêŋ ti ndê
ŋalôm sambuc. Asa naŋ tap mwasiŋ bu nem
gôliŋ gôlôwac-ŋga sa, naŋ kôm ti licbalê, ma
iŋ naŋ tap mwasiŋ tawalô lau-ŋga sa, naŋ
tawalô lau ti atac ŋayham.

Mêtê atac whiŋ-ŋga

9 Mêtê atac whiŋ-ŋga iŋ gêŋ dasôm
ŋambwa-ŋga dom. Dakôm ŋandô sa ŋalêŋ
bocdec. Yac atac tec mêtê sac ma dasap
mêtê ŋayham dôŋ.
10 Dakêŋ neŋ ŋalôm sambuc tu atac whiŋ
asidôwai-ŋga, ma datoc ŋac sa hôc gêlêc dauŋ
dandic ŋawaê.
11 Dakêŋ dauŋ sambuc tu danem akiŋ
Pômdau-ŋga, ma dakôm ti ŋalôm lu-lu dom.
12 Gêŋ naŋ dakêŋ bataŋ bu Anötö kôm, naŋ
dahôŋ ti atac ŋayham, dalhac ŋaŋga tu dahôc
ŋawapac-ŋga ti neŋ atac pa su, ma dasap
mêtê dateŋ mbec-ŋga dôŋ ŋapaŋ.
13 Dakêŋ gêŋ tu danem Anötö ndê lau
dabuŋ naŋ sêpônda dau, naŋ sa-ŋga, ma
dandic ya ŋac.
14 Lau naŋ sêkêŋ kisa mac, naŋ apucbo ŋac
dom, magoc andac Anötö bu nem mbec ŋac.
15 Lau bu sêkôm atac ŋayham, dec atac
ŋayham awhiŋ ŋac. Ma lau bu sêtaŋ, naŋ
ataŋ awhiŋ ŋac.
16 Apiŋ daôm dôŋ ti ŋalôm tigeŋ. Atoc
daôm sa me alic daôm bu lau ti gauc atu-
tu dom, magoc atac whiŋ lau waêmba ma
ambo ahê ŋac dom.
17 Akôm mêtê sac ô sac naŋ sêkôm têŋ mac,
naŋ dom. Ayob daôm ŋapep bu akôm mêtê
naŋ lau hoŋ sêlic bu ŋayham eŋ.
18 Aŋsahê bu nditôm, dec ambo awhiŋ lau
ti yom malô eŋ, ma mac daôm akôm gêŋ daŋ
bu aseŋ yom malô su dom.
19 O aneŋ asidôwai, akêŋ ŋagêyô ô sac dom,
magoc akêŋ lau naŋ sêkôm sac têŋ mac sêsip
Anötö amba e sêtap iŋ dau ndê atac ŋandê sa.
Bu sêto yom daŋ yêc, naŋ sôm bocdec bu:

Pômdau sôm, "Gweleŋ sac ŋagêyô-ŋga yêc
aö amaŋ, ma aö dauŋ oc wakêŋ." *[Diut 32:35]*

20 Akêŋ ŋagêyô dom, magoc akôm tôm yom
naŋ sêto yêc bocdec bu:

Am nem ŋacyo bu gêŋ yô iŋ, naŋ kêŋ gêŋ
iŋ neŋ. Iŋ bu bu yô iŋ, naŋ kêŋ bu iŋ
nôm. Am bu kôm bocdinaŋ, dec oc kôm
iŋ maya dau ŋalêŋ sac. *[Prov 25:21-22]*

21 Ayob bu sac ku mac dulu dom, magoc
akôm mêtê ŋayham eŋ e aku sac dulu.

13

Dasôc gôliŋwaga ŋapu

1 Gôliŋwaga hoŋ naŋ sem gôliŋ sêmbo nom,
naŋ si ŋaclai ŋahu yêc Anötö, ma iŋ dau kêŋ
ŋasawa têŋ ŋac bu sênem gôliŋ. Ŋac si daŋ hôc
asê ŋambwa dom. Bocdinaŋ lau hoŋ sêsôc
ŋac ŋapu sêndic ŋawaê.
2 Asa naŋ tec bu sôc gôliŋwaga ŋapu, naŋ
tec gôliŋ naŋ Anötö dau kêŋ, ma iŋ oc tap
matôc sa.
3 Gôliŋwaga si ŋaclai yêc bu sêmatôc lau,
magoc ŋac si matôc dau gic waê lau naŋ
sêkôm mêtê ŋayham, naŋ dom, gic waê lau
naŋ sêkôm mêtê sac. Tu dinaŋ-ŋga dec akôm
mêtê ŋayham eŋ, ma gôliŋwaga oc sêlic mac
ŋayham, ma mac oc atôc daôm tu gôliŋwaga si
matôc-ŋga dom.
4 Ŋahu bu ŋac sêti Anötö ndê lau akiŋ bu
sêyob yac dambo ŋayham-ŋga. Magoc mac bu
akôm mêtê sac, naŋ atôc daôm, bu ŋac sêkôc
ŋaclai bu sêmatôc lau, ma ŋaclai dau iŋ gêŋ
ŋambwa dom. Ŋac Anötö ndê lau akiŋ naŋ

sêô iŋ su sêmbo nom, bu sêkêŋ ŋagêyô têŋ lau naŋ sêkôm mêtê sac naŋ.
5 Tu dinaŋ-ŋga dec dasôc gôliŋwaga ŋapu. Ŋahu bu ŋac si ŋaclai yêc bu sêmatôc yac. Ma gêŋ daŋ whiŋ bocdec bu. Taŋyalê yêc neŋ ŋalôm bu dasôc ŋac ŋapu, iŋ lêŋ solop.
6 Gôliŋwaga dinaŋ sêkêŋ si têm tu sênem gôliŋ tôm Anötö ndê lau akiŋ, ma tu dinaŋ-ŋga dec iŋ solop bu mac akêŋ takis bu anemlhi ŋac.
7 Aêc! Gêŋ bocke naŋ mac ac waê bu akêŋ, naŋ akêŋ. Takis me mone bocke naŋ mac ac waê bu akêŋ, naŋ akêŋ. Lau naŋ sic waê bu mac atoc ŋac sa, naŋ dec atoc ŋac sa, ma lau ti ŋaclai, naŋ asôc ŋac ŋapu ŋapep.

Mêtê atac whiŋ asidôwai-ŋga

8 Ayob daôm bu tôp daŋ yêc mac-ŋga dom. Tôp tigeŋ yêc mac-ŋga, naŋ bu akêŋ nem atac whiŋ lom daôm. Bu asa naŋ tac whiŋ iŋ ndê asidôwa, naŋ kôm Anötö ndê yomsu hoŋ ŋandô sa.
9 Bu yomsu naŋ Moses to bocdec bu, *"Kôm gêŋ mockaiŋ-ŋga dom. Ndic ŋamalac ndu dom. Nem kaŋ gêŋ dom,"* ma *"Tamgatu gêŋ dom,"* ma yomsu ŋatô hoŋ, naŋ ŋahu sip yomsu tigeŋ dindec, *"Atac whiŋ lau meŋpaŋ am-ŋga gitôm am atac whiŋ daôm."*
10 Asa naŋ kêkuc mêtê atac whiŋ-ŋga, naŋ oc kôm lau meŋpaŋ iŋ-ŋga ŋayom dom. Bocdinaŋ mêtê atac whiŋ lau-ŋga kôm yomsu hoŋ ŋandô sa.

Bêc ŋambu-ŋga meŋ kêpiŋ

11 Asap mêtê atac whiŋ-ŋga dôŋ ŋapaŋ, bu mac aŋyalê têm kwahic dec-ŋga su. Têŋ ndoc dakêŋ whiŋ tiwakuc, naŋ dalic bu bêc datap Anötö ndê mwasiŋ nem yac si-ŋga ŋa-ŋandô sa, naŋ yêc ahê dôŋ yêc. Magoc kwahic dec bêc dau meŋ kêpiŋ su. Bocdinaŋ ayêc bêc dom, anem ali.
12 Ôbwêc pacndê su, ma kêpiŋ bu laŋsê. Bocdinaŋ dahu mêtê ŋasec-ŋga hoŋ siŋ, ma dasap mêtê ŋawê-ŋga dôŋ, gitôm dakôc wapa dandic siŋ-ŋga sa.
13 Taŋsêlêŋ ti dasa neŋ lêŋ ŋapep, nditôm lau naŋ sêmbo ŋawê ŋalôm. Dakôm mêtê sac atac ŋagalac-ŋga me danôm gêŋ êŋiŋ yac-ŋga dom. Dasa lêŋ mockaiŋ-ŋga ma dakôm mêtê mayaŋ-ŋga dom. Ma dahu mêtê atac ŋandê-ŋga ma mêtê lêmuŋ-ŋga hoŋ siŋ.
14 Aŋsêlêŋ ti asa nem lêŋ aŋkuc Pômdau Yisu Kilisi, gitôm mac asôc iŋ ti nem ŋakwê. Ma mac nem ŋalôm akwa bu êŋgilí mac bu akôm sac, naŋ goc asôc ŋapu me akôm ŋandô sa dom.

14

Yom pi lau naŋ sêkêŋ whiŋ ŋaŋga dom

1 Lau naŋ si sêkêŋ whiŋ ŋaŋga dom, naŋ akôc ŋac sa, ma alic ŋac sac pi yom ma pi lêŋ naŋ Pômdau tôc tiawê têŋ yac dom, naŋ dom.
2 Lau ŋatô sêkêŋ whiŋ ŋaŋga dec seŋ gêŋ hoŋ. Magoc lau ŋatô sêkêŋ whiŋ ŋaŋga dom, dec sêkêŋ yao wata ma seŋ dom.
3 Am asa naŋ gêlic gêŋ hoŋ ŋayham tu neŋ-ŋga, naŋ pu lau naŋ sêtec wata, naŋ dom. Ma am asa naŋ gêŋ wata dom, naŋ pu lau naŋ seŋ wata, naŋ dom. Bu Anötö kôc lau dau sa su.
4 Am asa dec gauc gêm bu êmatôc ŋamalac daŋ ndê ŋgac akiŋ? Ŋgac akiŋ dau ndê ŋadau oc êŋsahê iŋ ndê lêŋ, ma sôm bu iŋ lhac, me iŋ peŋ. Ma iŋ oc lhac, ŋahu bu Pômdau gitôm bu puc iŋ dôŋ.
5 Ma yom daŋ tiyham. Lau ŋatô sêtoc bêc daŋ sa bu bêc dabuŋ hôc gêlêc bêc ŋatô su. Ma lau ŋatô sêlic bêc hoŋ tôm dau. Magoc ŋalêŋ solop bu lau hoŋ sêkôc gauc pi lêŋ sênem akiŋ Anötö-ŋga, ma sêkôm tôm ŋac dau si ŋalôm kac ŋac.
6 Lau naŋ sêtoc bêc ŋatô sa kêlêc, naŋ sêkôm tu sêtoc Pômdau sa-ŋga. Ma lau naŋ seŋ wata, naŋ sem daŋge Anötö, dec seŋ gêŋ dau ma sêtoc Pômdau sa. Ma ŋac naŋ seŋ wata dom, naŋ sêkêŋ yao gêŋ dau tu sêtoc Pômdau sa-ŋga. Ma ŋac bocdinaŋ sem daŋge Anötö.
7 Bu yêc yac lau dakêŋ whiŋ Yisu-ŋga ŋalôm, naŋ ŋamalac daŋ ti ŋadau dau tu iŋ ndê têm mbo tali-ŋga, me tu ndê têm mbac ndu-ŋga dom.
8 Yac bu dambo taŋli me dambac ndu, naŋ dambo tu dapo P ômdau ndê waê sa-ŋga. Yomandô. Yac bu dambo taŋli me dambac ndu, naŋ dati Pômdau ndê lau.
9 Kilisi mbac ndu ma tisa mbo tali tiyham, tu bu ti lau batê si Pômdau, ma lau tali si Pômdau bocdinaŋ.
10 Ma bocdinaŋ tu sake-ŋga mac alic nem asidôwai sac, me apu ŋac tu yom ŋambwa-ŋambwa-ŋga? Yac taŋyalê su bu yac hoŋ oc dalhac Anötö aŋgô-ŋga têŋ iŋ ndê bêc êmatôc lau-ŋga.
11 Tôm yom naŋ sêto yêc bocdec bu:
Pômdau sôm, "Tôm aö gambo taŋli yomandô, dec aŋyalê pi ŋandô bu lau hoŋ oc sêpôŋ haduc têŋ aö, ma sêhoc si yom asê yêc Anötö angô-ŋga." *[Ais 45:23]*
12 Yom dau tôc asê tiawê bu yac tigeŋ-tigeŋ oc dalhac Anötö aŋgô-ŋga, bu dawhê dauŋ neŋ lêŋ sa têŋ iŋ.

Mêtê atac whiŋ-ŋga oc kôm asidôwa daŋ peŋ dom

13 Tu dinaŋ-ŋga dec danem dôhôŋ dauŋ neŋ lêŋ whiŋ asidôwai si lêŋ tu dapu ŋac-ŋga dom. Ma dayob bu dakôm gêŋ daŋ, naŋ oc tôm bu lhac asidôwa daŋ ahuc e iŋ so Anötö ndê lêŋ, naŋ dom.
14 Aö gakêŋ whiŋ Pômdau Yisu, dec whê aneŋ gauc sa, ma kayalê tidôŋ bu gêŋ hoŋ iŋ ŋayham yêc Anötö aŋgô-ŋga. Magoc ŋamalac

daŋ bu kêŋ whiŋ bu gêŋ daŋ iŋ ŋadômbwi yêc
Anötö aŋgô-ŋga ma kêŋ yao bu neŋ dom, goc
gêŋ dau ŋadômbwi yêc ŋamalac dau aŋgô-ŋga.
15 Magoc mac bu aneŋ gêŋ daŋ naŋ kôm
nem asidôwa daŋ ndê ŋalôm ŋawapac, dec
mac atôc mêtê atac whiŋ-ŋga têŋ iŋ dom.
Ayob daôm bu mac nem lêŋ aneŋ gêŋ-ŋga
kôm nem asidôwa naŋ Kilisi mbac ndu tu iŋ-
ŋga, naŋ ndê kêŋ whiŋ tisac dom.
16 Akôm gêŋ hoŋ ti gauc, ma bocdinaŋ lau
daŋ oc sêtôm dom bu sêpu gêŋ naŋ mac alic
ŋayham.
17 Lêŋ naŋ dambo †Anötö ndê gôliŋ ŋapu,
naŋ ŋahu hêganôŋ gêŋ daneŋ ti danôm-ŋga
dom. Magoc dambo Anötö ndê gôliŋ ŋapu
ŋahu sip dasa lêŋ gitêŋ, ma dambo ti yom
malô ma ti atac ŋayham naŋ Ŋalau Dabuŋ
puŋ dôŋ sip yac neŋ ŋalôm têŋtêŋ.
18 Asa naŋ bu nem akiŋ Kilisi êŋkuc lêŋ
dinaŋ, naŋ Anötö oc lic iŋ ŋayham, ma lau
nom-ŋga sêwhiŋ oc sêmpiŋ iŋ.
19 Bocdinaŋ dasap lêŋ yom malô-ŋga dôŋ,
ma dakôm gêŋ hoŋ tu dapuc asidôwai hoŋ
dôŋ ma dalhac ŋaŋga.
20 Akôm Anötö ndê gweleŋ popoc tu yom
pi gêŋ daneŋ-ŋga-ŋga dom. Gêŋ hoŋ iŋ
ŋayham tu daneŋ-ŋga, magoc yac bu dakôm
ŋamalac daŋ ndê kêŋ whiŋ tisac tu gêŋ naŋ
taŋ-ŋga, dec dakôm giso.
21 Mac bu aneŋ wata me anôm wain me
akôm gêŋ ŋatô naŋ kôm nem asidôwa daŋ
ndê kêŋ whiŋ tisac, naŋ ŋayham bu mac ahu
gêŋ dau siŋ yêc-ŋga.
22 Yom bocke naŋ am kêŋ whiŋ pi gêŋ hoŋ
dinaŋ, naŋ kôc dôŋ yêc amlu Anötö ŋalhu.
Asa naŋ kôc gauc ŋapep pi gêŋ hoŋ dinaŋ e
kôm giso dom, naŋ oc tap Anötö ndê mwasiŋ
sa.
23 Magoc ŋamalac naŋ gêŋ gêŋ ma ŋalôm lu-
lu pi gêŋ dau, naŋ kêkuc lêŋ kêŋ whiŋ-ŋga
dom, ma oc tap Anötö ndê matôc sa. Lêŋ
bocke naŋ am kêŋ whiŋ bu lêŋ solop yêc
Anötö aŋgô-ŋga, naŋ kôm. Gêŋ bocke naŋ
am kôm ti atac lu-lu, naŋ sac.

15

Dakôm gêŋ hoŋ tu danem asidôwai sa-ŋga

1 Yac lau naŋ dakêŋ whiŋ ŋaŋga, naŋ
dahôc ŋawapac dawhiŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ
babalê, tu bu danem ŋac sa-ŋga dandic
ŋawaê. Dakôm gêŋ tu dapo dauŋ sa-ŋga dom.
2 Yac lau tigeŋ-tigeŋ dakôm mêtê ŋayham
têŋ lau meŋpaŋ yac-ŋga tu danem ŋac sa-ŋga,
ma tu dapuc ŋac dôŋ-ŋga.
3 Gauc nem Kilisi. Iŋ kôm gêŋ daŋ tu dau
ndê atac whiŋ-ŋga dom, magoc kôm gêŋ hoŋ
kêkuc Anötö ndê atac whiŋ. Ma tu dinaŋ-ŋga
dec sêpu iŋ, tôm yom naŋ sêto yêc bocdec bu:

Lau naŋ sêpu am, naŋ sêpu aö bocdinaŋ.
[BW 69:9]

4 Anötö ndê yom hoŋ naŋ sêto yêc muŋ su,
naŋ Anötö kêŋ bu êndôhôŋ yac. Ma yom dau
oc puc yac dôŋ bu dalhac ŋaŋga, ma êŋgilí
yac bu dahu ŋandô ŋayham naŋ dakêŋ bataŋ
dambo, naŋ siŋ dom.
5 Anötö naŋ puc mac dôŋ ma kêgilí mac bu
alhac ŋaŋga, naŋ piŋ mac hoŋ dôŋ tu aŋkuc
Yisu Kilisi-ŋga.
6 Ma ŋalêŋ dinaŋ iŋ oc kêŋ mac ambo ti
nem ŋalôm tigeŋ, ma awham pitigeŋ ma
ahoc yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi ndê Damba
Anötö ndê waê asê.

Ŋawaê ŋayham gic lau Israel-ŋga ma lau apa hoŋ ŋawaê

7 Bocdinaŋ akôc lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga
hoŋ sa, tôm Kilisi dau kôc mac sa. Ŋalêŋ
dinaŋ mac oc apo Anötö ndê waê sa.
8 Aö wasôm têŋ mac bu Kilisi meŋ gitôm
lau Israel-ŋga si ŋgac akiŋ, bu kôm yom
naŋ Anötö gic bata têŋ abaŋi Israel-ŋga, naŋ
ŋandô sa.
9 Ma lau naŋ lau Israel dom, naŋ oc sêmpiŋ
Anötö tu iŋ ndê mêtê tawalô lau-ŋga. Gitôm
yom naŋ sêto yêc bocdec bu:

Tu dinaŋ-ŋga aö wampiŋ am têŋ ndoc
aö wambo wawhiŋ lau gameŋ apa-ŋga.
Wanem wê tu watoc am nem ŋaê sa-
ŋga. *[BW 18:49]*

10 Ma yom daŋ tiyham yêc bocdec bu:

Mac lau gameŋ apa-ŋga, atac ŋayham
awhiŋ Anötö ndê lau Israel-ŋga. *[Diut 32:43]*

11 Ma daŋ tiyham:

Mac lau gameŋ apa-ŋga hoŋ ampiŋ
Pômdau. Ma mac lau hoŋ anem wê atoc
iŋ sa-ŋga. *[BW 117:1]*

12 Ma Aisaya to yom bocdec bu:

Ŋasili daŋ oc puc pi meŋ yêc Jessi ndê
ŋawakac. Ma iŋ oc tisa bu nem gôliŋ
lau nom-ŋga hoŋ. Ma lau naŋ lau Israel
dom, naŋ oc sêkêŋ bata bu iŋ nem ŋac si.
[Ais 11:10]

13 Aö wateŋ Anötö, naŋ ti gêŋ ŋayham hoŋ
naŋ yac dakêŋ bataŋ, naŋ ŋahu, bu kêŋ atac
ŋayham ti yom malô nem mac ahuc tu mac
nem akêŋ whiŋ Yisu Kilisi-ŋga. Ma bocdi-
naŋ Ŋalau Dabuŋ ndê ŋaclai oc puc mac dôŋ
bu alhac ti atac pa su, ma ahôŋ gêŋ ŋandô
ŋayham naŋ mac akêŋ batam ambo.

Pol ndê gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga

14 O aneŋ asidôwai. Yêc aneŋ ŋalôm
aö gakêŋ whiŋ ŋaŋga bu mac akôm mêtê
ŋayham eŋ, ma mac aŋyalê yom ŋandô tidôŋ,
e mac atôm bu andôhôŋ têŋ daôm.
15 Tu Anötö ndê mwasiŋ naŋ kêŋ têŋ aö-
ŋga, dec gato yom pi gêŋ ŋatô ti ŋaŋga têŋ
mac, tu bu wawhê mac nem gauc sa, ma
gauc nem yom dau tiyham.
16 Aêc. Anötö kêmwasiŋ aö, dec kêyaliŋ aö
sa bu wanem akiŋ Yisu Kilisi tôm dabuŋsiga,

bu wahoc Anötö ndê ŋawaê ŋayham asê têŋ
lau gameŋ apa-ŋga. Ma tu aneŋ gweleŋ
dindec-ŋga dec lau gameŋ apa-ŋga naŋ
sêkêŋ whiŋ Yisu, naŋ oc sêti lau dabuŋ ŋa
Ŋalau Dabuŋ ndê ŋaclai, ma ŋac oc sêtôm da
naŋ Anötö gêlic ŋayham.
17 Bocdinaŋ dec aneŋ ŋahu gapo dauŋ sa
tu gweleŋ naŋ gakôm tu Anötö-ŋga, naŋ Yisu
Kilisi dau.
18 Aö gatec bu wasôm yom pi gêŋ naŋ
aö dauŋ gakôm, tigeŋ wasôm yom pi gêŋ
hoŋ naŋ Kilisi dau kôm. Aö gahoc ŋawaê
ŋayham asê têŋ lau gameŋ apa-ŋga, ma sêlic
gêŋ daêsam naŋ aö gakôm. Magoc Kilisi dau
gêm ŋac si ŋalôm kwi e ŋac daŋga wambu
Anötö.
19 Iŋ ndê Ŋalau Dabuŋ kêŋ ŋaclai têŋ aö
bu wakôm gêŋ dalô ti gêŋ atu-tu daêsam.
Bocdinaŋ aö gahoc ŋawaê ŋayham pi Kilisi
asê timala eŋ, yêc malac Jerusalem ma yêc
gameŋ hoŋ e meŋ têŋ gameŋ Ilirikum-ŋga.
20 Aö gatec bu wakwê andu pi lhac alhö
naŋ ŋamalac daŋ kêsuhuŋ muŋ su. Bocd-
inaŋ têŋ ŋamata-ŋga e meŋ, aö atac whiŋ
bu wasôm ŋawaê ŋayham asê têŋ lau naŋ
daŋgasuŋ sambuc Kilisi ndê ŋaê-ŋga.
21 Tôm yom daŋ naŋ sêto muŋ su pi Kilisi
bocdec bu:

Lau naŋ sêŋgô iŋ ŋawaê daŋ dom, naŋ oc
sêlic iŋ. Ma ŋac naŋ sêŋgô yom pi iŋ su
dom, naŋ oc sêŋyalê iŋ. *[Ais 52:15]*

Pol gauc gêm bu ndic lau malac Rom-ŋga kêsi

22 Tu gweleŋ dinaŋ hê aö dôŋ ŋapaŋ-ŋga,
dec gitôm dom bu watêŋ mac waloc.
23 Yala daêsam gi su, aö ŋalôm kac aö bu
walic mac. Ma kwahic dec aneŋ gweleŋ
pacndê yêc gameŋ dindec.
24 Bocdinaŋ aö gauc gêm bu watêŋ gameŋ
Spein-ŋga wandi, ma têŋ ndoc waŋsêlêŋ
wandi, naŋ dec gauc gêm bu walic mac têŋ
ndoc dinaŋ. Aö tac whiŋ ŋandô bu wambo
wawhiŋ mac tôm bêc ŋatô, ma gakêŋ bataŋ
bu tiŋambu mac oc anem aö sa bu watêŋ
Spein wandi.
25 Magoc gêŋ ŋamata-ŋga aö kwahic dec bu
wapi Jerusalem wandi, bu wanem lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga sa yêc dindê.
26 Bu lau gameŋ Masedonia ti Akaya-ŋga
sêlic ŋayham bu sêndic awa sa bu sênem lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêpônda dau yêc malac
Jerusalem, naŋ sa.
27 Ŋac sêlic ŋayham bu sêkôm bocdinaŋ, ma
lêŋ dau iŋ solop. Ŋahu bu lau gameŋ apa-ŋga
si tôp yêc lau Israel-ŋga. Ŋac sêtap mwasiŋ
nem ŋac si gatu sa-ŋga sa tu Kilisi-ŋga, naŋ
meŋ akêŋ lau Israel-ŋga si toŋ. Bocdinaŋ
solop bu ŋac sêkêŋ si awa nom-ŋga ŋatô, bu
sênem lau Israel-ŋga naŋ sêpônda dau, naŋ
sa, ma sêô si tôp.
28 Têŋ ndoc gweleŋ dindec pacndê su, ma
wakêŋ awa dindec sip lau Jerusalem-ŋga
amba su, naŋ goc watêŋ Spein wandi. Ma
têŋ têm dinaŋ wameŋ walic mac.
29 Ma aö gakêŋ whiŋ bu têŋ ndoc waloc
wambo wawhiŋ mac, naŋ Kilisi oc êmwasiŋ
yac hoŋ êŋlêc.
30 Tu yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi-ŋga, ma
tu mêtê atac whiŋ-ŋga naŋ Ŋalau kêŋ têŋ
yac, dec wateŋ mac bu alhac awhiŋ aö, ma
dahôc ŋawapac ŋawaê ŋayham-ŋga dawhiŋ
dauŋ. Ma ateŋ mbec têŋ Anötö tu aö-ŋga.
31 Ateŋ mbec bu Anötö êŋgaho aö su yêc
lau gameŋ Judia-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu
dom, naŋ amba. Ma ateŋ mbec bu gweleŋ
naŋ gakôm bu wanem lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sa
yêc malac Jerusalem, naŋ oc sêkôc sa ti atac
ŋayham.
32 Ma Anötö bu lic ŋayham, dec tiŋambu
watêŋ mac waloc ti atac ŋayham, ma
waŋwhaŋ dauŋ wawhiŋ mac e licwalô sa
tiyham.
33 Anötö Yom Malô Ŋadau whiŋ mac sam-
bob. Yomandô.

16

Pol kêŋ acsalô têŋ iŋ ndê silip naŋ sêmbo malac Rom

1 Yac neŋ lhuŋwê kêŋ whiŋ Yisu-ŋga daŋ
gêm akiŋ gôlôwac dabuŋ yêc malac Kenkria,
naŋ ndê ŋaê Pibi. Aö bu wawhê iŋ sa têŋ
mac bu iŋ awhê ŋayham.
2 Iŋ gêm lau daêsam sa, ma gêm aö sa whiŋ,
ma bocdinaŋ dec wandac mac bu akôc iŋ sa
tu Pômdau ndê ŋaê-ŋga, aŋkuc Anötö ndê lau
dabuŋ si lêŋ solop. Ma anem iŋ sa tu gêŋ
bocke naŋ pônda dau-ŋga.
3 Akêŋ aneŋ acsalô ŋayham têŋ Prisila lu
Akwila, awhê lu ŋgac naŋ sêkôm gweleŋ sem
akiŋ Yisu Kilisi-ŋga sêmbo malac Rom, tôm
aö gakôm gambo gameŋ dindec.
4 Muŋ-ŋga iŋlu sêkêŋ dau sambuc tu sênem
aö sa-ŋga, ma sêhêgo dau bu sêmbac ndu tu
aö-ŋga dom. Tu dinaŋ-ŋga aö bu wanem
daŋge iŋlu, ma gôlôwac dabuŋ hoŋ yêc lau
apa si gameŋ, naŋ sem daŋge iŋlu sêwhiŋ.
5 Ma wandac mac bu akêŋ acsalô têŋ lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ naŋ sêkac dau sa bu sêlic
om yêc iŋlu si andu, naŋ sêwhiŋ. Ma akêŋ
aneŋ acsalô têŋ Epenetus, aneŋ ŋamalac atac
whiŋ-ŋga, naŋ ti ŋgac ŋamata-ŋga bu kêŋ
whiŋ Yisu yêc gameŋ Esia-ŋga.
6 Asôm aneŋ acsalô têŋ Maria naŋ kôm
gweleŋ atu tu nem mac sa-ŋga.
7 Ma akêŋ acsalô têŋ Andronikus lu Ju-
nias, naŋ yac asa akêŋ abaŋ tigeŋ, ma muŋ-
ŋga andöc gapoc-walô awhiŋ dauŋ. Iŋlu
awhê lu ŋgac tiwaê yêc aposel si toŋ ŋalôm.
Ma iŋlu sêkêŋ whiŋ Kilisi sêmuŋ aö.
8 Asôm acsalô têŋ Ampliatus, ŋgac kêŋ
whiŋ Pômdau-ŋga naŋ aö atac whiŋ kêlêc.

9 Ma asôm acsalô têŋ Urbanus, naŋ alu am
akiŋ Kilisi awhiŋ dauŋ, ma têŋ Stakis aneŋ
ŋgac tac whiŋ-ŋga daŋ.
10 Ma têŋ Apeles naŋ hôc ŋawapac daêsam
tu Kilisi-ŋga, magoc kalhac ŋaŋga ma hu ndê
kêŋ whiŋ siŋ dom. Ma akôm acsalô têŋ lau
hoŋ naŋ sêmbo Aristobalus ndê andu,
11 ma têŋ Herodion, aneŋ ŋatô daŋ. Ma têŋ
lau naŋ sêmbo Nasisus ndê andu, naŋ sêkêŋ
whiŋ Pômdau.
12 Ma akôm acsalô têŋ Tripena lu Triposa,
awhê lu naŋ sem gweleŋ ŋaŋga tu Pômdau-
ŋga. Ma têŋ Pesis, awhê naŋ aö atac whiŋ
kêlêc, naŋ kôm gweleŋ ŋaŋga tu Pômdau-ŋga
whiŋ.
13 Akôm acsalô têŋ Rupas naŋ Pômdau
kêyaliŋ iŋ sa, ma têŋ iŋ dinda naŋ yob aö
gitôm aneŋ dinaŋ solop.
14 Ma asôm acsalô têŋ Asiŋkretus, Plegon,
Hemes, Patrobas, Hemas ma asidôwai naŋ
sêmbo sêwhiŋ ŋac.
15 Ma têŋ Pilologus, Julia, Nereus lu
lhuwê, ma Olimpas ti lau sêkêŋ whiŋ-ŋga
hoŋ naŋ sêmbo sêwhiŋ ŋac.
16 Akam daôm* aŋkuc Anötö ndê lau
dabuŋ si lêŋ. Kilisi ndê gôlôwac dabuŋ toŋ
tigeŋ-tigeŋ yêc gameŋ dindec, naŋ sêkêŋ si
acsalô ŋayham têŋ mac sêwhiŋ.

Pol puc lau Rom-ŋga dôŋ bu sêlhac ŋaŋga

17 O asidôwai, aö wateŋ mac bu ayob daôm
têŋ lau naŋ si mêtê kôm lau sêwhê dau kôc-
kôc, ma sêsôm yom naŋ so yom ŋandô naŋ
mac akôc sa su, bu ŋac si yom dau kôm lau si
sêkêŋ whiŋ tisac. Andic ahê lau kaiŋ dinaŋ.
18 Bu ŋac sem akiŋ yac neŋ Pômdau Kilisi
dom, magoc sêkôm tu dau-ŋga. Ŋac sêmbac-
sêmbac yom lau, ma sêsôm yom ŋayham-
ŋayham bu sêŋsau lau gauc babalê, naŋ
sêtôm dom bu sêŋyalê yom ŋahu.
19 Lau hoŋ sêŋgô ŋawaê bu mac daŋam
wambu Kilisi ndê yom, ma bocdinaŋ aö atac
ŋayham atu tu mac-ŋga. Magoc aö wanem la
mac, bu ati lau ti gauc tu lêŋ ŋayham-ŋga, ma
andic ahê mêtê sac hoŋ.
20 Anötö Yom Malô Ŋadau ŋasawa sauŋ oc
ku Sadaŋ dulu, ma kêŋ iŋ sôc mac gahim
ŋapu. Yac neŋ Pômdau Yisu ndê mwasiŋ têŋ
mac.

Lau ŋatô sêkêŋ si acsalô têŋ lau Rom-ŋga

21 Timoti, naŋ kôm gweleŋ whiŋ aö, naŋ
kêŋ ndê acsalô ŋayham têŋ mac. Ma Lusias,
Jason ma Sosipata, lau naŋ yac asa yêc abuŋ
tigeŋ, naŋ sêwhiŋ.
22 (Ma aö Tetius, naŋ gato Pol ndê yom sip
bapia dindec, naŋ wasôm acsalô têŋ mac tu
Pômdau-ŋga.)
23 Ma Gaius, naŋ kôc aö Pol ti lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga malac dindec-ŋga sa, ma kêŋ ndê
andu ti yac mba gameŋ akac sa ambo-
ŋga, naŋ kôm ndê acsalô têŋ mac whiŋ.
Ma Erastas, ŋgac naŋ yob malac dindec si
ganom mone-ŋga, lu yac mba asidôwa Kwa-
tus, sêkôm si acsalô têŋ mac bocdinaŋ. [
24 Yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi ndê mwasiŋ
têŋ mac hoŋ. Yomandô.]

Pol teŋ mbec êmpiŋ Anötö-ŋga

25 Tampiŋ Anötö dandic ŋawaê. Bu ŋawaê
ŋayham naŋ aö gahoc asê, ma mêtê naŋ sem
pi Yisu Kilisi, naŋ Anötö gitôm bu puŋ dôŋ
yêc mac nem ŋalôm e kôm mac akêŋ whiŋ
ma alhac ŋaŋga. Anötö ndê lêŋ nem lau si-
ŋga yêc siŋ dau ŋasawa baliŋ su.
26 Propet akwa sêto yom pi lêŋ dau muŋ
su, ma kwahic dec Anötö naŋ mbo titêm-
titêm, naŋ gic atu lau bu sêhoc yom dau asê
tiawê, e lau nom-ŋga sambob sêkêŋ whiŋ,
ma daŋga wambu iŋ.
27 Dahoc Anötö tigeŋ, gauc ti gauc Ŋahu,
naŋ ndê waê sa tôm têm hoŋ, tu Yisu Kilisi-
ŋga. Yomandô.

* **16:16:** Yêc iŋ ndê bapia, Pol to yom ma sôm têŋ lau Rom-ŋga bu sêŋgutô dau ŋa lêŋ dabuŋ. Mêtê dau bu tôc asê bu ŋac hoŋ sêmbo ti ŋalôm tigeŋ ma atac whiŋ dau. Alic yom kaiŋ tigeŋ yêc bapia ŋatô - 1 Kor 16:20; 2 Kor 13:12; 1 Tes 5:26; ma 1 Pit 5:14. Mêtê dau kêkuc lau Israel-ŋga si gêbôm, magoc lau Papua Niugini-ŋga si mêtê naŋ êlêmê sêkôm, naŋ sêkam dau.

Pol ndê bapia ŋamata-ŋga têŋ lau Korin-ŋga

Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Pol iŋ ŋgac ŋamata-ŋga bu hoc ŋawaê ŋayham asê têŋ lau yêc malac Korin, ma iŋ kôm gweleŋ mbo malac dau ŋasawa hic baliŋ ma kêdôhôŋ lau naŋ sic hu sêkêŋ whiŋ Yisu (Apo 19:1-17).

Tiŋambu Pol mbo whiŋ ŋac dom, ma ŋgô ŋawaê pi ŋawapac daêsam naŋ hôc asê lau sêkêŋ whiŋ-ŋga, ma ŋac sêto bapia têŋ iŋ ma sêndac iŋ bu whê yom ŋatô sa. Tu dinaŋ-ŋga dec iŋ to bapia dindec têŋ ŋac, têŋ têm iŋ dau mbo malac Epesas. Ŋawapac ŋatô naŋ iŋ to yom pi, naŋ lau sêsa lêŋ mockaiŋ-ŋga, sêwhê dandi kôc-kôc, seŋ Mwasiŋ Dabuŋ ŋa lêŋ so, sêkôc gauc so pi yom datisa akêŋ lau batê-ŋga, ma sêŋyalê yom pi Ŋalau Dabuŋ ndê mwasiŋ ŋapep dom. Ma ŋac sêtoc mwasiŋ sêsôm yom awha wakuc-ŋga sa hôc gêlêc mwasiŋ hoŋ.

Pol to yom dindec têŋ lau Korin-ŋga, tigeŋ yom daêsam hêganôŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ, ma gitôm bu puc yac dôŋ bu datimêtê dauŋ ŋapep ma dasap mêtê ŋayham dôŋ.

Pol ndê yom ŋamata-ŋga

1 Aö Pol, naŋ Anötö kêgalêm aö sa kêkuc iŋ ndê atac whiŋ dec gati Yisu Kilisi ndê †aposel. Alu yac neŋ asidôwa Sostene ato bapia dindec

2 têŋ Anötö ndê gôlôwac dabuŋ yêc malac Korin. Alu ato têŋ mac lau hoŋ naŋ ati lau dabuŋ, ŋahu bu Anötö piŋ mac dôŋ am damiŋ Yisu Kilisi. Aêc, Anötö kêgalêm mac sa bu ati iŋ ndê lau dabuŋ, awhiŋ lau akêŋ gameŋ hoŋ, naŋ sêtoc yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi ndê ŋaê sa. Yisu tigeŋ ti yac neŋ Pômdau, ma ŋac si Pômdau bocdinaŋ.

3 Mwasiŋ ti yom malô têŋ mac, akêŋ Damaŋ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi.

Pol gêm daŋge Anötö tu iŋ ndê mwasiŋ-ŋga

4 Tôm bêc hoŋ aö gam daŋge aneŋ Anötö, tu mwasiŋ naŋ iŋ kêŋ têŋ mac tu mac nem akêŋ whiŋ Yisu Kilisi-ŋga.

5 Yomandô. Tu mac ati Kilisi ndê lau-ŋga, dec Anötö ndê mwasiŋ kêsalê mac ahuc, ma gêm mac sa bu aŋyalê Anötö ndê yom ma asôm yom dau asê.

6 Ma ŋalêŋ dinaŋ Anötö ndê mwasiŋ puŋ ŋawaê naŋ yac ahoc asê pi Kilisi, naŋ ŋahu sip ŋalôm gi, naŋ dôŋ yêc mac nem ŋalôm.

7 Tu dinaŋ-ŋga têŋ têm dindec naŋ mac hoŋ ambo ti tamkwê ŋandô bu alic bêc naŋ Anötö oc hoc yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi asê, naŋ mac apônda Ŋalau Dabuŋ ndê mwasiŋ daŋ dom.

8 Ma Anötö oc puc mac dôŋ bu alhac ŋaŋga e bêc naŋ yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi mbu meŋ, dec mac oc alhac iŋ aŋgô-ŋga ti nem yom me giso mbasi.

9 Anötö naŋ kêgalêm mac sa bu piŋ mac dôŋ anem daminŋ iŋ ndê Atu Yisu Kilisi, yac neŋ Pômdau, naŋ gic bata bu yob mac ŋalêŋ dinaŋ. Ma yom hoŋ naŋ iŋ gic bata têŋ yac, naŋ oc kôm ŋandô sa.

Yham dom bu Kilisi ndê lau sêwhê dau kôc

10 O asidôwai. Yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi kêkiŋ aö bu wanem gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga wanem iŋ aŋgô, ma tu dinaŋ-ŋga dec aö bu w anem la mac bocdec bu. Ahu nem mêtê awhê daôm kôc-kôc-ŋga siŋ! Apiŋ daôm dôŋ ma ambo ti ŋalôm tigeŋ bu mac nem yom ti gauc daŋ so dau dom.

11 O asidôwai. Aö gasôm yom dinaŋ ŋahu bu Klowe ndê lau ŋatô sêkêŋ puc aö bu mac nem lau ŋatô sêseŋ dandi e sêwhê dandi kôc-kôc.

12 Aö gaŋgô bu mac nem lau ŋatô sêsôm bu sêŋkuc aö Pol, ma ŋatô sêsôm bu sêŋkuc Apolos, ma ŋatô sêŋkuc Pita, ma ŋatô sêsôm bu sêŋkuc Kilisi.

13 Oyaê! Mac gauc gêm sake? Kilisi whê dau kôc, a? Lau sic aö Pol lec ndu pi a gicso dau bu nem mac sa, a? Mac aliŋ busaŋgu tu aö neŋ ŋaê-ŋga, a?

14 Aö gam daŋge Anötö bu aö kaku mac nem lau daêsam dom. Aö kaku Krispas lu Gaius.

15 Tu dinaŋ-ŋga dec oc tôm dom bu ŋamalac daŋ sôm bu mac aliŋ busaŋgu tu aneŋ ŋaê-ŋga.

16 Yomandô aö kaku lau naŋ sêmbo Stepanas ndê andu sêwhiŋ, magoc ŋac lau dinaŋ eŋ. Aö bu waŋku mac nem lau ŋatô whiŋ, dec kalhiŋ siŋ su.

17 Kilisi kêkiŋ aö bu waŋku lau dom, magoc iŋ kêkiŋ aö bu wanem mêtê. Ma ŋawaê naŋ gahoc asê pi Kilisi ndê mbac ndu pi a gicso dau, naŋ yom ti ŋaclai atu. Bocdinaŋ aö taŋkwê gauc atu-tu nom-ŋga bu nem aö sa tu wanem mêtê-ŋga dom. Mba! Aö gatec bu wakôm a gicso dau ndê ŋaclai ti gêŋ ŋambwa.

Kilisi tôc Anötö ndê ŋaclai ti gauc atu asê

18 Aö gasôm yom dinaŋ, ŋahu bu ŋawaê pi Yisu ndê mbac ndu pi a gicso dau, tôc Anötö ndê ŋaclai asê têŋ yac lau naŋ iŋ bu nem yac si. Magoc lau naŋ sic waê bu sêniŋga, naŋ sêŋgô yom pi a gicso dau gitôm yom gauc mbasi-ŋga.

19 Bu sêto Anötö ndê yom daŋ yêc bocdec bu:

Lau ti gauc atu-tu nom-ŋga, ma ŋac naŋ gauc gêm bu sêŋyalê gêŋ hoŋ ŋahu, naŋ

waseŋ ŋac si gauc su, ma watôc asê bu
gêŋ ŋambwa. *[Ais 29:14]*

20 Bocdinaŋ, mac lau tigauc ma gwalam
akwa ma mac lau nom-ŋga naŋ aŋsahê bu
akip gêŋ hoŋ ŋahu sa, mac nem gauc dau
ŋandô nde? Anötö tôc asê bu ŋamalac si gauc
atu-tu nom-ŋga, iŋ gitôm gêŋ gauc mbasi-
ŋga.
21 Ma iŋ tôc iŋ ndê gauc atu asê bocdec bu.
Iŋ kôm bu lau nom-ŋga sêtôm dom bu sêŋyalê
iŋ ŋa ŋac dau si gauc. Ma iŋ ndê ŋawaê
ŋayham naŋ yac ahoc asê, naŋ lau nom-ŋga
sêlic bu yom gauc mbasi-ŋga. Tigeŋ Anötö
dau gêlic ŋayham bu nem lau naŋ sêkêŋ whiŋ
ŋawaê dau, naŋ si.
22 Lau Israel-ŋga takwê bu sêlic gêŋ dalô.
Ŋac bu sêlic, dec oc sêkêŋ whiŋ. Ma lau
Grik sêŋsalê yom ti gauc atu, bu sêŋgô dec oc
sêkêŋ whiŋ.
23 Magoc yac mba mêtê hêganôŋ Kilisi ti iŋ
ndê mbac ndu pi a gicso dau. Yom dau kêkuc
gêŋ naŋ lau Israel-ŋga takwê, naŋ dom, ma
bocdinaŋ dec sêkêŋ whiŋ dom. Ma lau Grik
sêlic gitôm yom gauc mbasi-ŋga.
24 Magoc lau Israel ti lau Grik bocke naŋ
Anötö kêgalêm ŋac sa sêti iŋ ndê, naŋ sêkôc
yac mba yom pi Kilisi sa, ma sêŋyalê bu iŋ
Anötö ndê ŋaclai ti gauc ŋahu.
25 Bu gauc naŋ Anötö kêkuc, dec kêmasaŋ
lêŋ bu Yisu sip nom meŋ ma mbac ndu pi a
gicso dau, naŋ lau sêlic bu lêŋ gauc mbasi-
ŋga. Magoc Anötö ndê gauc dau hôc gêlêc
ŋamalac si gauc atu-tu hoŋ. Ma Anötö ndê lêŋ
dinaŋ, lau sêlic bu lêŋ ŋaclai mba-ŋga, magoc
hôc gêlêc ŋamalac hoŋ si ŋaclai su.

26 O asidôwai, akôc gauc pi daôm. Têŋ ndoc
mac aŋgô ŋawaê ŋayham tiwakuc ma atap
Anötö ndê galem sa, naŋ mac ambo atôm
lau tigauc me lau ti ŋaclai atu, me lau tiwaê?
Mba!
27 Anötö tac whiŋ bu êŋyaliŋ lau naŋ lau
nom-ŋga sêlic bu lau gauc mbasi-ŋga, ma lau
ŋaclai mba-ŋga, naŋ sa, tu bu kôm lau tigauc
ma lau tiŋaclai maya sa têŋ bêc ŋambu-ŋga.
28 Lau naŋ lau nom-ŋga sêpu ma sêlic
bu lau waêmba ma lau ŋambwa, naŋ Anötö
kêyaliŋ ŋac sa, tu bu êŋgwiniŋ lau naŋ sêtoc
dau sa-ŋga.
29 Tu dinaŋ-ŋga dec gitôm dom bu lau daŋ
sêŋgiyaŋ dau sa yêc Anötö aŋgô-ŋga.
30 Bu Anötö dau piŋ yac dôŋ tam daminŋ
Yisu Kilisi, naŋ ti yac neŋ gauc ŋahu. Ma
Kilisi dau ti yac neŋ ŋahu dati lau gitêŋ ti lau
dabuŋ-ŋga, ma iŋ ti ŋahu Anötö gêm yac si-
ŋga.
31 Bocdinaŋ, aŋkuc yom naŋ sêto yêc, naŋ
sôm bocdec bu:

Asa naŋ bu po dau sa, naŋ po dau sa tu
Pômdau-ŋga eŋ. *[Jer 9:24]*

2

Pol gêm mêtê ŋa iŋ dau ndê gauc ti licwalô dom

1 O asidôwai, gauc nem têm ŋamata-ŋga naŋ
aö gahôc asê mac. Têŋ ndoc dinaŋ aö gahêgo
dauŋ pi yom ŋayham-ŋayham me yom ti gauc
atu-tu tu bu wawhê Anötö ndê yom sa têŋ
mac-ŋga dom. Mba!
2 Aö gahu yom pi gêŋ daêsam siŋ, ŋahu bu
aö gauc gêm tidôŋ bu wasôm yom pi Yisu
Kilisi tawasê, ma pi iŋ ndê mbac ndu pi a
gicso dau.
3 Têŋ têm aö gahôc asê mac, naŋ aö gameŋ
tôm ŋgac ti licwalô dom. Aö gatöc dauŋ ma
katitec ŋandô tu gweleŋ naŋ Anötö kêŋ sip
aö amaŋ-ŋga.
4 Ma aö gam mêtê ti gasôm yom têŋ mac
kakuc gauc atu-tu nom-ŋga tu wambac yom
mac-ŋga dom. Aö gasôm aneŋ yom ma
Anötö ndê Ŋalau tôc iŋ ndê ŋaclai asê bu puc
aneŋ yom dôŋ.
5 Ŋalêŋ dinaŋ mac nem akêŋ whiŋ ŋahu sip
aneŋ gauc me ŋamalac si gauc dom, magoc
sip Anötö ndê ŋaclai.

Ŋalau tôc Anötö ndê gauc atu asê

6 Bocdinaŋ, têŋ ndoc yac bu anem mêtê,
naŋ taŋkwê gauc atu-tu nom-ŋga tu puc yac
mba yom dôŋ-ŋga dom. Mba. Magoc yac bu
ambo awhiŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ ŋaŋga, naŋ
dec oc tôm bu yac asôm yom ti gauc atu-tu
têŋ ŋac. Magoc yom dau kêkuc lau nom-ŋga
si gauc, me gôliŋwaga têm dindec-ŋga naŋ oc
sêniŋga, naŋ si gauc dom.
7 Mba. Yom naŋ yac ahoc asê, naŋ kêkuc
Anötö ndê gauc, ma hêganôŋ lêŋ naŋ iŋ
kêmasaŋ muŋ-ŋga andô lê, tu bu nem yac lau
naŋ dakêŋ whiŋ Yisu, naŋ si, ma datap iŋ
ndê ŋawasi sa. Lêŋ dau kêkuc iŋ ndê gauc atu,
naŋ ŋahu sip ŋalôm gi, ma yêc siŋ dau têŋ lau
nom-ŋga.
8 Gôliŋwaga têm dindec-ŋga daŋ sêŋyalê lêŋ
dau ŋahu dom. Ŋac bu sêŋyalê, dec oc tôm
dom bu sêkic yom bu sêndic Pômdau Ŋawasi
Ŋadau ndu pi a gicso dau.
9 Magoc ŋac sêŋyalê dom. Tôm Anötö
ndê yom naŋ sêto yêc muŋ su, naŋ whê sa
bocdec bu:

Gêŋ ŋayham naŋ Anötö kêmasaŋ gwanaŋ
tu lau naŋ atac whiŋ iŋ-ŋga, naŋ lau daŋ
sêlic dom, daŋ sêŋgô ŋawaê dom, ma lau
daŋ sêŋyalê dom. *[Ais 64:4]*

10 Tigeŋ Anötö ndê Ŋalau tôc gêŋ dau asê
têŋ yac. Bu Ŋalau dau kip gêŋ hoŋ ŋahu sa,
ma kêyalê gêŋ hoŋ. Ma iŋ kêyalê Anötö ndê
gauc atu-tu, naŋ ŋahu sip ŋalôm gi, naŋ whiŋ.
11 Aŋgô! Asa gitôm bu êŋyalê yom naŋ
ŋamalac daŋ gauc gêm yêc ndê ŋalôm? Lau
daŋ sêŋyalê dom, magoc ŋamalac dau ndê
ŋalau kêyalê iŋ ndê gauc. Ma bocdinaŋ lau
daŋ sêŋyalê Anötö dau ndê gauc dom, magoc
Anötö ndê Ŋalau tawasê kêyalê.

12 Anötö tac whiŋ bu yac taŋyalê mwasiŋ
naŋ iŋ kêŋ têŋ yac ŋambwa. Tu dinaŋ-ŋga dec
ŋalau naŋ iŋ kêŋ têŋ yac, naŋ ŋalau nom-ŋga
daŋ dom, magoc iŋ dau ndê Ŋalau.
13 Ma yac ahoc yom asê pi Anötö ndê
mwasiŋ dau. Magoc yac asôm yom aŋkuc
gauc atu-tu naŋ lau nom-ŋga sêtoc sa, naŋ
dom. Yac asôm asê tôm Ŋalau Dabuŋ
kêdôhôŋ yac. Yom ŋandô pi gweleŋ naŋ
Anötö kôm tu yac neŋ gatuŋ-ŋga, naŋ yac
asôm asê têŋ lau naŋ Ŋalau Dabuŋ mbo ŋac si
ŋalôm, aŋkuc yom ti gauc naŋ Ŋalau dau kêŋ
têŋ yac.
14 Magoc lau naŋ Anötö ndê Ŋalau mbo ŋac
si ŋalôm dom, naŋ oc sêtôm dom bu sêkôc
yom naŋ Ŋalau dau kêdôhôŋ yac, naŋ sa.
Ŋahu bu ŋac sêlic gêŋ dau gitôm gêŋ gauc
mbasi-ŋga, ma tôm dom bu sêŋyalê. Ŋalêŋ
tigeŋ naŋ tôm bu sêŋyalê, naŋ Ŋalau Dabuŋ
whê ŋac si gauc sa.
15 Bocdinaŋ yac lau naŋ dakôc Ŋalau
Dabuŋ sa su, naŋ datôm bu taŋsahê ti taŋyalê
gêŋ hoŋ ŋahu. Magoc lau naŋ sêkôc Ŋalau sa
su dom, naŋ sêtôm dom bu sêŋyalê yac neŋ
ŋahu.
16 Gauc nem Anötö ndê yom daŋ, naŋ sêto
yêc bocdec bu:

Asa kêyalê Pômdau ndê gauc, ma asa gitôm
bu êndôhôŋ iŋ? *[Ais 40:13]*

Lau nom-ŋga daŋ sêŋyalê dom, magoc yac
taŋyalê, ŋahu bu Ŋalau Dabuŋ tôc Kilisi ndê
gauc asê têŋ yac.

3

Lau Korin-ŋga sêkêŋ whiŋ gwalec

1 O asidôwai hac. Têŋ ndoc aö gambo
gawhiŋ mac, naŋ aö gasôm yom têŋ mac
tôm gasôm têŋ lau nom-ŋga naŋ Ŋalau Dabuŋ
gêm gôliŋ ŋac dom. Ŋahu bu mac atôm
balêkoc dedec tu nem lêŋ akêŋ whiŋ Kilisi-
ŋga.
2 Yom naŋ aö gasôm têŋ mac, naŋ tôm aö
gakêŋ mac anôm su ŋambwa. Bu mac atôm
balêkoc dedec naŋ sêtôm dom bu sêneŋ gêŋ
ŋaŋga. Ma kwahic d ec aö galic bu mac ambo
bocdinaŋ ŋapaŋ.
3 Ŋahu bu tôm bêc hoŋ mac am lêmuŋ ti
aseŋ daôm ŋapaŋ. Mac asap lêŋ nom-ŋga dôŋ
ŋapaŋ, dec tôc asê bu mac aŋkuc lêŋ ŋalôm
akwa-ŋga, ma Ŋalau Dabuŋ gêm gôliŋ mac
nem lêŋ dom.
4 Bu mac awhê daôm kôc-kôc, ma mac
nem lau ŋatô sêsôm bu sêŋkuc aö Pol, ma
ŋatô sêsôm bu sêŋkuc Apolos. Mac nem gauc
dinaŋ iŋ gauc nom-ŋga ŋambwa.

Aposel sem gweleŋ sêtôm lau akiŋ ŋambwa

5 Aö bu wandac mac bu Apolos i ŋ asa? Ma
aö Pol dec aö asa? Aŋgô su naŋ. Yac lau akiŋ
ŋambwa, naŋ ahoc Pômdau ŋawaê asê, ma tu
ŋawaê dinaŋ-ŋga dec mac akêŋ whiŋ iŋ. Yac
akôm mba gweleŋ têŋtêŋ tôm iŋ kêŋ têŋ yac.
6 Aö d auŋ gatôm ŋgac naŋ sô gêŋ ŋawhê sip
nom. Ma Apolos iŋ gitôm ŋgac naŋ kêsôwê
bu sip gêŋ ŋawhê naŋ aö gasô. Magoc Anötö
dau kôm gêŋ dau po pi meŋ.
7 Bocdinaŋ atoc ŋgac naŋ sô gêŋ, me ŋgac
naŋ kêsôwê bu, naŋ sa dom, bu alu ŋgac akiŋ
ŋambwa. Atoc Anötö sa, bu iŋ kôm gêŋ po
tiatu.
8 Ŋamalac naŋ sô gêŋ ŋawhê, ma ŋamalac
kêsôwê bu sip-ŋga, iŋlu lu-lu si gweleŋ ŋahu
tigeŋ. Ma Anötö oc kêŋ ŋaôli têŋ iŋlu, êŋkuc
gweleŋ naŋ iŋlu sêkôm.
9 Gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga naŋ yac akôm
ambo mac ŋalôm, naŋ gitôm yac akôm
gweleŋ yêc yac mba ôm têŋtêŋ dom. Mba.
Bu mac hoŋ atôm Anötö ndê ôm tigeŋ, ma
yac atôm iŋ ndê lau akiŋ naŋ akôm gweleŋ
yêc ôm dau.

Gôlôwac dabuŋ sêtôm Anötö ndê andu

Ma mac atôm Anötö ndê andu naŋ iŋ bu
kwê sa.
10 Tôm Anötö ndê mwasiŋ puc aö dôŋ dec
aö gam mêtê mac. Aö gakôm gweleŋ di-
naŋ gitôm gwalam akwa kwê andu-ŋga, naŋ
kêsuhuŋ alhö sip nom gi. Ma lau ŋatô naŋ
sem gweleŋ mêtê-ŋga sêŋkuc aö, naŋ sêtôm
lau naŋ sic daŋ ti lêlôm ma akiŋkwa pi alhö
naŋ aö kasuhuŋ muŋ su. Mac lau asa naŋ bu
akôm gweleŋ tu andic dabiŋ andu dau-ŋga,
naŋ ayob daôm bu akôm gweleŋ dau ŋapep
eŋ.
11 Bu Yisu Kilisi tawasê iŋ ti yac neŋ dakêŋ
whiŋ ŋahu. Kilisi dau gitôm alhö naŋ Anötö
kêŋ bu lau sêkwê andu pi-ŋga, ma alhö ŋandô
daŋ yêc dom.
12 Lau ŋatô sêkôm gweleŋ ŋayham tu bu
sêkwê andu sa pi alhö dau, naŋ gitôm sêkwê
andu ŋa gol me silba me hoc ŋayham. Magoc
lau ŋatô sêkôm gweleŋ bambaliŋ, naŋ gitôm
sêkwê andu ŋa gêŋ ŋambwa gitôm kwaŋ me a
babalê.
13 Têŋ bêc ŋambu-ŋga Anötö oc êŋsahê lau
tigeŋ-tigeŋ si gweleŋ ŋa ya, ma ya oc tôc ŋac
si gweleŋ ŋa-ŋandô asê tiawê.
14 Ŋac naŋ sêkôm gweleŋ ŋayham, naŋ si
gweleŋ ŋa-ŋandô oc gacgeŋ yêc. Ya oc neŋ
su dom, ma ŋac oc sêtap si ŋaôli sa.
15 Magoc ŋac naŋ sêkôm gweleŋ bambaliŋ,
naŋ ya oc êŋsahê ŋac si gweleŋ ma neŋ hoŋ
su niŋga. Ŋac lau dau oc sêwê sa yêc yawahô,
magoc ŋac si gweleŋ ŋandô daŋ oc gacgeŋ
yêc dom.

Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si ŋahu yêc nom dom

16 O lauhac! Mac atôm Anötö ndê lôm
dabuŋ, ma Anötö ndê Ŋalau mbo mac nem
ŋalôm. Mac aŋyalê yom dinaŋ, me mba?
17 Yomandô, mac atôm Anötö ndê lôm, ma
lôm dau iŋ gêŋ dabuŋ. Tu dinaŋ-ŋga asa naŋ
kôm Anötö ndê andu dabuŋ tisac, naŋ Anötö
oc kôm iŋ tisac bocdinaŋ.

18-20 Aŋsau daôm pi gauc naŋ lau nom-ŋga
sêlic bu gauc atu-tu, naŋ dom. Bu gauc naŋ
lau nom-ŋg a sêlic bu gauc atu-tu, naŋ Anötö
gêlic tôm gêŋ gauc mbasi-ŋga. Tôm yom naŋ
sêto yêc, naŋ sôm bocdec bu:
Gauc atu-tu naŋ ŋamalac sêtoc dau sa pi,
naŋ Anötö oc nem kwi ti ŋac si akô bu
sêsip sêndi-ŋga. *[Job 5:13]*
Ma yom daŋ tiyham sêto yêc bocdec bu:
Pômdau kêyalê gauc naŋ lau nom-ŋga sêtoc
sa ti gauc atu-tu, ma iŋ gêlic gitôm gêŋ
ŋandô mbasi-ŋga. *[BW 94:11]*
Bocdinaŋ, mac nem asa naŋ gauc gêm bu
iŋ ŋamalac ti gauc atu-tu pi gêŋ nom-ŋga,
magoc kêyalê Anötö dom, naŋ hu gauc nom-
ŋga siŋ, ma ti ŋamalac gauc mbasi-ŋga. Ma
ŋalêŋ dinaŋ dec oc tôm bu iŋ ti ŋamalac tigauc
yêc Anötö aŋgô-ŋga.
21 Bocdinaŋ dec atoc daôm sa tu aŋkuc aö
Pol, me Apolos, me ŋamalac daŋ-ŋga dom!
Bu gêŋ ŋayham hoŋ naŋ tôm bu po mac sa,
naŋ meŋ akêŋ Anötö tigeŋ.
22 Iŋ kêkiŋ aö Pol, lu Apolos ma Pita atôm
lau akiŋ, tu bu anem mac sa-ŋga. Ma mac
nem gameŋ ambo-ŋga ti nem têm ambo
tamli-ŋga ma têm ambac ndu-ŋga, gêŋ naŋ
kwahic dec sêmbo ti gêŋ naŋ oc sêhôc asê
tiŋambu, gêŋ hoŋ dinaŋ Anötö ti ŋadau ma
kêŋ têŋ mac bu nem mac sa.
23 Ma Anötö tigeŋ piŋ mac dôŋ am daminŋ
Kilisi, ma Kilisi ndê ŋahu yêc Anötö dau.

4

Lau aposel si gweleŋ ti sakiŋ

1 Bocdinaŋ, alic yac atôm Kilisi ndê lau
akiŋ ŋambwa, naŋ iŋ gêlic yac atôm bu akôm
iŋ ndê gweleŋ, dec kêŋ Anötö ndê yom naŋ
ŋahu sip ŋalôm gi, naŋ sip yac amaŋ.
2 Ma yac hoŋ taŋyalê su, bu yac neŋ ŋadau
bu kêŋ gweleŋ sip yac amaŋ, naŋ dayob
ŋapep dandic ŋawaê.
3-4 Bocdinaŋ iŋ lêŋ solop bu yac datôc
gwaniŋ yac neŋ gweleŋ ti sakiŋ tu bu
taŋsahê bu yac akôm ŋapep me mba. Aö neŋ
atac pa su pi gweleŋ naŋ Anötö kêŋ sip aö
amaŋ. Tigeŋ yom dinaŋ whê aö sa bu aö
ŋgac akiŋ gitêŋ lec dom. Aö gahêgo dauŋ tu
gauc bocke mac akôc, me lau ŋatô sêkôc, me
aö dauŋ gakôc pi aneŋ sakiŋ-ŋga lec dom.
Bu Pômdau tawasê ti ŋadau bu êŋsahê aö-ŋga.
5 Bocdinaŋ gauc nem bu aŋsahê lau pi ŋac
si lêŋ ti sakiŋ ŋagahô dom, ahôŋ Pômdau ndê
bêc bu mbu meŋ-ŋga. Têŋ dinaŋ gêŋ naŋ siŋ
dau yêc ŋasec ŋalôm, ma gauc hoŋ naŋ yêc
ŋamalac si ŋalôm, naŋ Pômdau dau oc hoc asê
tiawê. Ma têŋ dinaŋ lau hoŋ naŋ sic waê bu
sêtap waê sa, naŋ oc sêtap sa akêŋ Anötö tôm
ndi.
6 O asidôwai hac. Aö gato yom dinaŋ pi alu
Apolos gitôm yom gôliŋ daŋ, tu bu wawhê
mac nem gauc sa-ŋga. Aö bu wandôhôŋ
yom ŋalhô daŋ têŋ mac, naŋ sêsôm bocdec
bu, "Ayob bu akôm gêŋ daŋ so Anötö ndê
yom naŋ sêto yêc, naŋ dom." Mac bu aŋyalê
yom dau ŋahu, dec oc tôm dom bu mac atoc
ŋamalac daŋ sa hôc gêlêc daŋ su.
7 Am asa naŋ toc daôm sa, naŋ ŋgô. Asa
sôm bu am hôc gêlêc lau ŋatô? Ma am nem
gêŋ sake yêc, naŋ am tap sa yêc Anötö ndê
dom? Ma am nem gauc ti gêŋ ŋayham hoŋ
bu meŋ akêŋ Anötö, dec tu sake-ŋga am toc
daôm sa bu am nem gêŋ hoŋ ŋahu am daôm?
8 Bocke? Anötö ndê mwasiŋ kêsalê mac
ahuc su, a? Mac gauc gêm bu mac atôm lau
ti lêlôm Anötö ndê mwasiŋ-ŋga, a? Mac atap
têm ŋambu-ŋga sa su, dec andöc atôm kiŋ ma
kwin ma am gôliŋ awhiŋ Kilisi, magoc yac
hic lec mba, a? Oyaê! Têm dau bu meŋ sa
su, dec oc ŋayham kêlêc, ma bocdinaŋ dec oc
tôm bu yac hoŋ danem gôliŋ dawhiŋ dauŋ.
Magoc mba!
9 Bu yac lau aposel ambo nom atôm lau
waêmba naŋ atiŋambu lau hoŋ, ma atôm lau
naŋ sêkic yom bu sêndic ŋac ndu. Aö gauc
gêm bu Anötö kêgwiniŋ yac ma kêŋ yac ambo
bocdinaŋ atôm dôhôŋ bu lau hoŋ ma aŋela
sêwhiŋ sêlic.
10 Tu Kilisi-ŋga dec lau nom-ŋga sêlic yac
atôm lau gauc mbasi-ŋga. Magoc yêc Kilisi
ndê lau ŋalôm, mac apo daôm sa bu ati lau ti
gauc atu-tu, a? Yac lau licwalô mba, magoc
mac lau ti licwalô atu, a? Bocke dec mac lau
ti waêm, magoc yac hic lec lau waêŋ mba?
11 Ŋasawa baliŋ su e meŋ têŋ kwahic dec,
yac ahôc ŋawapac daêsam. Gêŋ yô yac, bu yô
yac, yac mba ŋakwê mbasi, lau sic yac, ma
yac mba gameŋ andöc-ŋga mbasi.
12 Yac amaŋ am gweleŋ atu tu akôm kwaŋ
dauŋ-ŋga. Lau sêpu yac, tigeŋ yac am mbec
ŋac ô. Sêkêŋ kisa yac, magoc ahôc ti atac pa
su.
13 Lau sêsec yac, magoc yac asôm yom
malô ô. Sêlic yac atôm gêŋ ŋapopoc nom-ŋga
ŋambwa. Ŋawapac kaiŋ dinaŋ yac ahôc ŋapaŋ.
14 Aö gato yom dinaŋ tu bu wakôm mac
mayam daôm-ŋga dom. Mba. Aö galic mac
tôm aneŋ balêkoc atac whiŋ-ŋga, ma tu di-
naŋ-ŋga dec gato tu wakêŋ puc mac-ŋga.
15 Yêc Kilisi ndê gôlôwac dabuŋ ŋalôm,
lau daêsam sêmbo, naŋ sêtôm bu sêndôhôŋ
mac. Tigeŋ tôm dom bu mac alic ŋac tôm
damami. Magoc aö galic dauŋ tôm mac
damam, ŋahu bu mac akêŋ whiŋ Yisu Kilisi
tu ŋawaê ŋayham naŋ aö gahoc asê pi iŋ-ŋga.
16 Tu dinaŋ-ŋga dec waŋgilí mac bu aŋkuc
aneŋ lêŋ.
17 Ma bocdinaŋ dec aö bu waŋkiŋ Timoti
têŋ mac loc. Iŋ sap Pômdau dôŋ ŋaŋga eŋ,
ma iŋ aneŋ balê atac whiŋ-ŋga solop. Aneŋ
yom ti lêŋ hoŋ naŋ gasa tu kakuc Yisu Kilisi-
ŋga, naŋ iŋ oc whê sa bu kêŋ gauc mac. Ma
iŋ oc êndôhôŋ mac êŋkuc mêtê naŋ aö gam,

ma yom naŋ aö dauŋ kadôhôŋ têŋ gôlôwac
dabuŋ yêc gameŋ hoŋ.
18 Mac nem lau ŋatô sêtoc dau sa kêlêc ma
sêpu aö ti aneŋ yom, ŋahu bu ŋac gauc gêm
bu aö oc watêŋ mac waloc dom.
19 Tigeŋ Pômdau bu lic ŋayham, dec ŋasawa
sauŋ eŋ aö oc waloc. Ma aö oc wakip lau naŋ
sêtoc dau sa, naŋ si yom ŋahu sa. Ma gêŋ daŋ
whiŋ, naŋ oc waŋyalê ŋaclai bocke dec puc
ŋac dôŋ.
20 Bu lau naŋ Anötö gêm gôliŋ ŋac, naŋ
sêsôm yom ŋambwa dom, magoc Anötö ndê
ŋaclai puc ŋac si yom dôŋ.
21 Bocke? Mac atac whiŋ bu aö waloc
ma wamatôc mac tôm damba naŋ hi iŋ ndê
balêkoc ŋa sö, me mac atac whiŋ bu aö waloc
ma waŋkuc mêtê atac whiŋ-ŋga ti lêŋ yom
malô-ŋga?

5

Yom pi ŋgac mockaiŋ-ŋga

1 Lau daêsam sêŋgô ŋawaê pi ŋgac mock-
aiŋ-ŋga daŋ naŋ mbo mac nem gôlôwac
dabuŋ ŋalôm. Yac gauc gêm bu lau sambuc
sêkôm mêtê sac, magoc ŋac oc sêkôm mêtê
sac sambuc gitôm ŋgac dinaŋ kôm, naŋ dom.
Iŋ gêm awhê naŋ iŋ damba gêm muŋ su.
2 Bocke? Mac atoc daôm sa ma alic mêtê
dau ŋayham, a? Oc tôm bu iŋ ndê mêtê kôm
mac nem ŋalôm ŋawapac ma mayam daôm
atu, e atiŋ iŋ su yêc gôlôwac dabuŋ ŋalôm.
Magoc tu sake-ŋga mac akôm dom?
3 Kwahic dec aö gambo ahê mac, magoc
aneŋ ŋalôm sambuc yêc whiŋ mac. Ma aö
gauc gêm lêŋ tamatôc ŋgac dau-ŋga gwanaŋ
su, gitôm aö dauŋ gambo gawhiŋ mac ma
yac tamatôc iŋ.
4 Tu yac neŋ Pômdau Yisu ndê ŋaê-ŋga, aö
wasôm têŋ mac bu akac daôm sa ma amatôc
giso dau. Aŋyalê bu Pômdau Yisu ndê ŋaclai
yêc mac, ma aneŋ ŋalôm sambuc yêc whiŋ
mac bocdinaŋ.
5 Atiŋ ŋgac dau su yêc gôlôwac dabuŋ
ŋalôm, ma akêŋ iŋ mbu sip Sadaŋ ndê gôliŋ
ŋapu. Ŋalêŋ dinaŋ dec mboe iŋ oc nem dau
kwi ma hu ndê mêtê ŋalôm akwa-ŋga siŋ.
Ma bocdinaŋ dec têŋ Pômdau ndê bêc êmatôc
lau-ŋga, iŋ ndê gatu oc niŋga dom.
6 Mac atoc daôm sa yham dom. Gauc nem
yist. Mac aŋyalê su bu yist ŋagec oc êŋsôwec
malô-malô yêc bolom ŋalôm e nem bolom
sambuc ahuc. Ma mêtê sac gitôm bu êŋsôwec
yêc gôlôwac dabuŋ ŋalôm gitôm yist.
7 Tu dinaŋ-ŋga dec atiŋ ŋgac mockaiŋ-ŋga
dinaŋ su yêc gôlôwac dabuŋ ŋalôm, bu iŋ ndê
mêtê ŋalôm akwa-ŋga gitôm yist. Ma bocd-
inaŋ dec mac oc ambo atôm bolom wakuc
yist mbasi-ŋga. Bu Kilisi, naŋ sic ndu gitôm
Domba †Pasowa-ŋga, naŋ kêgaho mac su yêc
lêŋ ŋalôm akwa-ŋga, dec mac ati lau wakuc
su.
8 Bocdinaŋ dec atec yist akwa naŋ ŋahu sip
mêtê sac, tôm lau Israel-ŋga naŋ sêkôc yist
hoŋ su yêc ŋac si andu têŋ ndoc Pasowa-ŋga.
Ma asa nem lêŋ tiwakuc, tu bu andi atôm
bolom yist mba-ŋga, naŋ ŋahu hêganôŋ lêŋ
ŋawasi ma lêŋ yom ŋandô-ŋga.
9 Aö gato bapia daŋ têŋ mac muŋ su, ma
gasôm têŋ mac bu andic ahê lau mockaiŋ-
ŋga.
10 Aö gato yom dau hêganôŋ lau sam-
buc dom. Aö gato hêganôŋ lau naŋ sêmbo
gôlôwac dabuŋ ŋalôm, naŋ sêkôm sac. Ŋahu
bu lau sambuc si lêŋ mockaiŋ-ŋga me mêtê
sêneŋ gêŋ ŋawahô-ŋga me mêtê sêŋsau lau
tu sêŋgaho ŋac si gêŋ-ŋga me lêŋ sênem akiŋ
gwam-ŋga, naŋ gêm nom ahuc sambuc. Ma
aö bu wasôm têŋ mac bu andic ahê lau
sambuc ti ŋac si lêŋ sac, dec oc tôm dom bu
mac atap ŋasawa daŋ sa yêc nom tu ambo-
ŋga.
11 Aö gasôm têŋ mac bu andic ahê ŋamalac
bocke naŋ sam dau bu ŋamalac kêŋ whiŋ-
ŋga, magoc kôm sac ŋapaŋ. Mac nem asa naŋ
kôm mêtê mockaiŋ-ŋga, me gêŋ gêŋ ŋawahô,
me gêm akiŋ gwam, me sôm yom sac-sac, me
nôm gêŋ e kêŋiŋ iŋ, me kêsau lau bu êŋgaho
ŋac si gêŋ, naŋ andic ahê iŋ ŋapep. Andöc
awhiŋ iŋ, ma aneŋ gêŋ awhiŋ iŋ dom.
12-13 Gweleŋ tamatôc lau naŋ sêmbo
gôlôwac dabuŋ ŋalôm dom, naŋ gic waê yac
dom. Anötö dau oc êmatôc ŋac. Magoc lau
naŋ sêmbo gôlôwac dabuŋ ŋalôm bu sêkôm
sac, dec iŋ yac neŋ gweleŋ bu tamatôc ŋac.
Akôm tôm yom naŋ sêto yêc, naŋ sôm bu:

> Ŋamalac bocke naŋ kôm sac, naŋ atiŋ iŋ su
> yêc mac nem toŋ ŋalôm. *[Diut 17:7]*

6

Lêŋ tamatôc ŋawapac-ŋga

1 Tu sake-ŋga dec mac akêŋ lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga si yom têŋ ŋgac êmatôc yom-ŋga
naŋ kêŋ whiŋ dom, bu êmatôc? Yom daŋ
bu yêc ŋamalac sêkêŋ whiŋ-ŋga lu ŋasawa, dec
mac daôm amasaŋ.
2 Aŋyalê tidôŋ! Têŋ ndoc Yisu mbu meŋ,
naŋ Anötö oc kêŋ gweleŋ sip i ŋ ndê
lau dabuŋ amba, bu sêmatôc lau nom-ŋga.
Gweleŋ dau iŋ gweleŋ atu andô, ma yom
naŋ kwahic dec yêc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga
ŋasawa, naŋ gitôm gêŋ sauŋ. Boc-dinaŋ dec
mac atôm bu amatôc.
3 Ma aŋyalê gêŋ atu daŋ tiyham. Yac oc
tamatôc aŋela sac si yom whiŋ. Bocdinaŋ têŋ
têm kwahic dec-ŋga yac datôm bu tamatôc
yom bocke naŋ yêc yac ŋasawa.
4 Tu dinaŋ-ŋga dec yom bu yêc mac nem
ŋamalac lu ŋasawa, naŋ tu sake-ŋga mac akêŋ
têŋ lau naŋ si ŋaê mba yêc gôlôwac dabuŋ
ŋalôm, bu sêmatôc? Mac daôm atôm dom bu
amatôc, a?

5 Aö gato y om dindec bu wakôm mac
mayam daôm. Bocke? Yêc mac nem gôlôwac
dabuŋ ŋalôm, ŋamalac tigauc naŋ gitôm bu
êmatôc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si yom, naŋ daŋ
mbo dom, a?
6-7 Bocke dec mac nem daŋ kêŋ iŋ ndê
asidôwa daŋ kalhac lau naŋ sêkêŋ whiŋ
dom, naŋ aŋgô-ŋga, tu bu sêmatôc iŋlu si
yom-ŋga? Tu mac akôm bocdinaŋ-ŋga dec
ku mac nem lêŋ aŋkuc Kilisi-ŋga dulu su.
Mac nem lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô bu sêkôm
sac têŋ mac, me sêsôm yom tasaŋ bu sêŋgaho
mac nem gêŋ ŋatô su, dec wasôm têŋ mac
bu ahu gêŋ dau siŋ têŋ ŋac ma ahôc ŋawapac
dau!
8 Magoc mac akôm dom. Mac daôm akôm
sac t êŋ daôm, ma aŋgaho nem asidôwai si gêŋ
su.

Lau sac oc sêtap undambê sa dom

9 Aŋgô ma aŋyalê! Lau naŋ sêkôm mêtê
sac, naŋ si daŋ oc wêkaiŋ ndê mala yêc
Anötö ndê gameŋ undambê-ŋga dom. Akôc
gauc ŋapep ma aŋsau daôm dom! Lau
naŋ sêkôm mêtê mockaiŋ-ŋga ŋalêŋ tidau-
tidau naŋ so pwac naŋ Anötö kêmatiŋ tidôŋ
tu lauwhê ma lauŋgac sênem dandi-ŋga,
lauŋgac naŋ sêkêŋ dau têŋ lauŋgac ŋatô, lau
naŋ sem akiŋ gwam,
10 lau kaŋ, lau naŋ seŋ gêŋ ŋawahô, lau naŋ
sênôm gêŋ e kêŋiŋ ŋac, lau naŋ sêsôm yom
sac-sac, lau naŋ sêŋsau lau tu sêŋgaho ŋac si
gêŋ-ŋga, lau kaiŋ dinaŋ si daŋ oc wêkaiŋ ndê
mala yêc Anötö ndê gameŋ dom.
11 Muŋ-ŋga mac nem lau ŋatô sêsa lêŋ
sac bocdinaŋ. Tigeŋ kwahic dec yac neŋ
Anötö kôm gweleŋ pi mac ŋa iŋ ndê Ŋalau
Dabuŋ. Iŋ kêgwasiŋ mac nem sac hoŋ su
giŋga, ma kôm mac ati lau dabuŋ ma lau
gitêŋ tu Pômdau Yisu Kilisi ndê ŋaê-ŋga.
12 Mac nem lau ŋatô sêsôm yom bocdec bu,
"Gêŋ hoŋ gitôm bu yac dakôm. Yao daŋ yêc
dom." Magoc aö wasôm têŋ mac bu gêŋ hoŋ
oc nem yac sa dom. Yomandô, gêŋ hoŋ gitôm
bu yac dakôm, ma yao daŋ yêc dom. Magoc
aö dauŋ gatec bu gêŋ daŋ nem gôliŋ aö.
13 Ma mac nem lau ŋatô sêsôm bu, "Anötö
kêŋ gêŋ daneŋ-ŋga tu ŋatac-ŋga, ma kêŋ ŋatac
tu gêŋ daneŋ-ŋga-ŋga. Magoc iŋ oc seŋ gêŋ
daneŋ-ŋga ma ŋatac lu-lu su sêniŋga." Tu
ŋac si yom dinaŋ-ŋga dec sêlic si ŋamlic tôm
gêŋ ŋambwa-ŋga ma sêkêŋ si ŋamlic bam-
baliŋ tu sêkôm mêtê mockaiŋ-ŋga tidau-
tidau. Magoc aŋgô! Anötö kêmasaŋ yac
ne ŋ ŋamlic tu danem akiŋ Pômdau-ŋga, ma
Pômdau ndê gweleŋ nem yac si-ŋga gic waê
yac gatuŋ tigeŋ dom, magoc gic waê yac neŋ
ŋamlic whiŋ.
14 Anötö ndê ŋaclai uŋ Pômdau sa akêŋ lau
batê-ŋga, ma oc uŋ yac sa ti ŋamlic sambuc
bocdinaŋ.
15 Aŋgô su naŋ! Mac nem akêŋ whiŋ piŋ
mac dôŋ am damiŋ Kilisi, dec kôm mac nem
ŋamlic ti iŋ ndê ŋandô ŋadaŋga daŋ. Mac
aŋyalê yom dindec, me mba? Ma bocke dec
mac alic ŋayham bu akôc Kilisi ndê ŋandô
ŋadaŋga ma asap pi awhê mockaiŋ-ŋga? Lêŋ
dau sac sambuc!
16 Ŋgac daŋ bu yêc whiŋ awhê mockaiŋ-
ŋga daŋ, naŋ iŋlu sêti ŋamlic tigeŋ. Mac
aŋyalê, me mba? Gauc nem Anötö ndê yom
naŋ sêto yêc bocdec bu:
Iŋlu oc sêti gêŋ tigeŋ. *[Gen 2:24]*
17 Magoc asa naŋ sap Pômdau dôŋ, naŋ
Ŋalau piŋ iŋlu dôŋ sêti gêŋ tigeŋ.
18 Bocdinaŋ alhö su yêc mêtê mockaiŋ-
ŋga. Bu asa naŋ kôm mêtê mockaiŋ-ŋga naŋ
kôm mêtê sac têŋ dau ŋamlic, bu mêtê dau
kêyaiŋ iŋ ndê ŋamlic hôc gêlêc mêtê sac ŋatô
naŋ iŋ bu kôm.
19 Aŋgô! Anötö kêŋ Ŋalau Dabuŋ têŋ mac
lau tigeŋ-tigeŋ ma iŋ mbo nem ŋalôm, dec
mac nem ŋamlic gitôm Ŋalau ndê lôm dabuŋ.
Aŋyalê, me mba? Mac ŋadau daôm dom.
20 Mba! Anötö gêmlhi mac su ati iŋ ndê, ŋa
ŋaôli atu. Tu dinaŋ-ŋga dec ayob nem ŋamlic
ŋapep, tu bu gêŋ hoŋ naŋ mac akôm, naŋ oc
po Anötö ndê waê sa.

7

Yom pi lauwhê ti lauŋgac sênem dandi-ŋga

1 Kwahic dec aö bu waô yom ŋatô naŋ mac
ato sip nem bapia. Mac ato yom pi mac nem
gauc bocdec bu, lauwhê ma ŋgac bu sênem
dau dom, dec oc ŋayham.
2 Gauc dinaŋ iŋ ŋayham, magoc lêŋ mock-
aiŋ-ŋga kêsôwec tiatu yêc nom, ma tu dinaŋ-
ŋga dec wasôm têŋ mac bu iŋ lêŋ ŋayham
kêlêc bu lauwhê sênem ŋgac sa, ma lauŋgac
sênem awhê sa.
3 Ma ŋgac daŋ êŋgamiŋ dau têŋ ndê awhê
dom, ma awhê êŋgamiŋ dau têŋ ndê akweŋ
dom.
4 Bu awhê daŋ ti ŋadau dau ndê ŋamlic
tawasê dom, iŋ nakweŋ ti ŋadau whiŋ. Ma
ŋgac daŋ ti ŋadau dau ndê ŋamlic tawasê
dom, iŋ ndê awhê ti ŋadau whiŋ.
5 Bocdinaŋ awhê lu ŋgac sêŋgamiŋ dau têŋ
dandi dom, mboe iŋlu si daŋ ndê ŋalôm kac
iŋ e Sadaŋ êntôm iŋ bu kôm mêtê mockaiŋ-
ŋga. Iŋlu bu si ŋalôm pitigeŋ bu sêmbo ahê
dau ŋasawa sauŋ bu sênem dabuŋ dau tu
sêteŋ mbec-ŋga, dec oc tôm. Magoc têŋ t êm
dau pacndê, naŋ sêmbo sêwhiŋ dau tiyham.
6 Aö gauc gêm bu iŋ lêŋ ŋayham bu lauwhê
ma ŋgac sênem dau, ma tu dinaŋ-ŋga dec
gawhê yom dau sa têŋ mac. Magoc aö gato
tu bu wandic yomsu lauwhê ma ŋgac hoŋ bu
sênem dau-ŋga lec dom.
7 Aö tac whiŋ bu lau hoŋ sêmbo sêtôm aö
dec gambo. Tigeŋ Anötö gic sam iŋ ndê
mwasiŋ tidau-tidau têŋ ŋamalac tigeŋ-tigeŋ

tôm gi. Yac hoŋ dawêkaiŋ mwasiŋ kaiŋ tigeŋ
dom.
8 Aö bu wasôm yom pi lauŋgac sawa, ma
lauwhê sawa. Ŋac bu sênem awhê me ŋgac
wakuc dom, ma sêmbo sêtôm aö gambo, dec
oc ŋayham.
9 Magoc ŋac bu sêŋsahê bu sêtôm dom bu
sêtimêtê dau tu lêŋ ŋalôm ŋagalac-ŋga, naŋ iŋ
oc ŋayham hôc gêlêc bu lauwhê sawa sênem
ŋgac sa, ma lauŋgac sawa sênem awhê sa
tiyham.
10 Aö bu wakêŋ ŋagôliŋ daŋ têŋ lauwhê
ma ŋgac naŋ sem dau sa su. Aö taŋwasêŋ
neŋ yom dom, bu Pômdau dau kêŋ ŋagôliŋ
bocdec bu, awhê daŋ hu ndê akweŋ siŋ
dom.
11 Magoc iŋ bu hu ndê akweŋ siŋ, naŋ
nem ŋgac wakuc dom. Iŋ êŋsahê bu êmasaŋ
yom whiŋ nakweŋ tiyham ma mbu ndi mbo
whiŋ iŋ. Bu mba, naŋ iŋ mbo tawasê. Ma
ŋagôliŋ tigeŋ dinaŋ gic waê lauŋgac bocdi-
naŋ. Ŋgac daŋ hu ndê awhê siŋ dom.
12 Ma aö bu wasôm yom têŋ mac hoŋ, pi
awhê lu ŋgac naŋ sem dau sa su, magoc
daŋ kêŋ whiŋ, ma daŋ kêŋ whiŋ dom. Yom
dindec Pômdau sôm têŋ aö dom, aö dauŋ
gauc gêm bu iŋ lêŋ ŋayham dec bu wasôm têŋ
mac. Ŋgac kêŋ whiŋ-ŋga daŋ bu ndê awhê
kêŋ whiŋ dom, magoc awhê dau tac whiŋ bu
mbo whiŋ iŋ, naŋ ŋgac dau hu iŋ siŋ dom.
13 Ma awhê kêŋ whiŋ-ŋga daŋ bu nakweŋ
kêŋ whiŋ dom, magoc ŋgac dau tac whiŋ bu
mbo whiŋ iŋ, naŋ awhê dau hu nakweŋ siŋ
dom.
14 Ŋahu bu Anötö oc lic iŋlu si sem dau-ŋga
bu ŋadômbwi tu iŋlu si daŋ kêŋ whiŋ dom-
ŋga lec dom. Mba. Tu awhê me ŋgac naŋ kêŋ
whiŋ-ŋga, dec Anötö gêlic iŋlu si sem dau-
ŋga dinaŋ tôm gêŋ dabuŋ. Bu bocdinaŋ dom,
dec Anötö oc lic balêkoc naŋ iŋlu sêkwê asê
bu ŋadômbwi. Magoc mba. Iŋ gêlic iŋlu si
balêkoc bu dabuŋ tu iŋ naŋ kêŋ whiŋ-ŋga.
15-16 Bocdinaŋ iŋ lêŋ ŋayham bu lauwhê
ma ŋgac kaiŋ dinaŋ naŋ sem dau su, naŋ
sêhu dandi siŋ dom. Bu mboe am awhê
naŋ kêŋ whiŋ, oc ti lêŋ bu am nem akweŋ
naŋ kêŋ whiŋ dom, naŋ oc tap Anötö ndê
mwasiŋ nem iŋ si-ŋga sa. Ma am ŋgac naŋ
kêŋ whiŋ, mboe am oc ti lêŋ bu Anötö nem
am nem awhê naŋ kêŋ whiŋ dom, naŋ si.
Asa kêyalê? Magoc yom dau iŋ bu ti balaŋ
ŋaŋga tu lauwhê ma lauŋgac sêhu dandi siŋ-
ŋga dom. Bu Anötö kêgalêm yac sa bu dambo
ti yom malô. Bocdinaŋ ŋgac naŋ kêŋ whiŋ
dom bu tac whiŋ bu hu ndê awhê kêŋ whiŋ-
ŋga siŋ, naŋ dec alhac iŋ ahuc dom. Ma
awhê naŋ kêŋ whiŋ dom, naŋ bocdinaŋ.

Anötö ndê galem, ma lêŋ dambo-ŋga

17 Aö gakêŋ ŋagôliŋ daŋ têŋ gôlôwac dabuŋ
hoŋ naŋ gam mêtê ŋac su, naŋ hêganôŋ
yom hoŋ dindec, ma ŋagôliŋ dau bocdec bu.
Pômdau dau kêmasaŋ ŋamalac si lêŋ têŋtêŋ su,
ma ŋalêŋ bocke naŋ ŋamalac daŋ mbo têŋ
ndoc Anötö ndê galem tap iŋ sa, naŋ iŋ gauc
nem bu hu siŋ dom.
18 Anötö bu êŋgalêm ŋgac naŋ sêsê iŋ ndê
ŋamlic ŋatô su kêkuc lau Israel-ŋga si pwac,
naŋ sa, naŋ goc sêc gêŋ dau ahuc dom. Iŋ bu
êŋgalêm ŋgac daŋ sa naŋ sêsê iŋ su dom, naŋ
goc sêsê iŋ dom.
19 Yac bu dasê lauŋgac me dasê ŋac dom,
iŋ gêŋ ŋandô dom. Gêŋ ŋandô dau bocdec bu,
yac daŋaŋ wambu Anötö ndê yom hoŋ maŋ.
20 Ŋalêŋ bocke naŋ lau sêmbo têŋ ndoc
Anötö kêgalêm ŋac sa, naŋ sêsap dôŋ ŋapaŋ.
21 Am bu awhê me ŋgac akiŋ ŋambwa têŋ
têm Anötö ndê galem tap am sa, naŋ goc
hêgo daôm dom. Am bu tap lêŋ daŋ sa
bu nem ŋadau êŋgapwêc am su, dec oc tôm,
magoc iŋ gêŋ atu dom.
22 Bu awhê me ŋgac akiŋ ŋambwa naŋ
Pômdau kêgalêm iŋ sa, naŋ Pômdau kêgapwêc
iŋ su yêc sakiŋ mêtê sac-ŋga. Ma am asa
naŋ gêm akiŋ lau daŋ dom, magoc Pômdau
kêgalêm am sa, naŋ goc aŋyalê ŋapep bu
kwahic dec am ti Kilisi ndê awhê me ŋgac
akiŋ.
23 Kilisi gêmlhi mac su ŋa ŋaôli atu. Tu
dinaŋ-ŋga dec aŋyalê ŋapep bu ŋamalac nom-
ŋga daŋ ti mac nem ŋadau ŋandô dom.
24 O asidôwai hac! Ŋalêŋ bocke naŋ mac
ambo têŋ ndoc Anötö ndê galem tap mac sa,
naŋ gauc nem bu akôm ŋapaŋ ambo Anötö
aŋgô-ŋga.

Yom pi lau naŋ sem dandi sa su dom

25 Aö bu wasôm yom pi lau wakuc naŋ
sem dau sa su dom. Pômdau kêŋ ŋagôliŋ
daŋ têŋ aö hêganôŋ ŋac dom. Magoc iŋ ndê
mwasiŋ puc aö dôŋ, dec akêŋ whiŋ aö ma
akôc yom dindec sa.
26 Tu lau sêkêŋ kisa ŋaŋga têŋ yac lau
dakêŋ whiŋ-ŋga têŋ têm dindec-ŋga, dec aö
gauc gêm lêŋ ŋayham bocdec bu, lau naŋ sem
dau sa su dom, naŋ sêmbo bocdinaŋ.
27 Am ŋgac naŋ sêhoc am nem yom asê su
bu nem awhê daŋ, naŋ êmsalê lêŋ tu hu yom
dau siŋ-ŋga dom. Ma am ŋgac naŋ sêhoc am
nem yom asê su dom, naŋ êmsalê awhê tu
nem-ŋga dom.
28 Magoc am asa naŋ gauc gêm tidôŋ bu
nem awhê me ŋgac, naŋ am kôm sac dom.
Tigeŋ lau naŋ sem dau sa su, naŋ oc sêhôc
ŋawapac yêc nom dindec, ma aö gatec bu
mac atap ŋawapac sa atôm ŋac, dec gasôm
yom dinaŋ.

Danem akiŋ Pômdau ti neŋ ŋalôm sambuc

29 O asidôwai, aö wasôm têŋ mac bu têm
tiapê su. Bocdinaŋ têŋ kwahic dec ma ndi,
naŋ ambo bocdec. Lauŋgac naŋ sem awhê
sa su, naŋ sêmbo tôm sem awhê sa dom.
30 Lau naŋ sêtaŋ daŋgibo, naŋ sêmbo tôm
sêtaŋ dom. Lau naŋ atac ŋayham, naŋ sêmbo

tôm ŋac atac ŋayham dom. Lau naŋ semlhi
gêŋ, naŋ sêmbo tôm ŋac si wapa mbasi.
31 Ma lau naŋ sêkôm gweleŋ pi gêŋ nom-
ŋga, naŋ gauc nem gêŋ dau êŋlêc dom. Yom
dau ŋahu bu nom kwahic dec-ŋga oc yêc
ŋapaŋ dom, oc niŋga.*
32 Aö tac whiŋ bu mac ayêm daôm su tu
gêŋ nom-ŋga-ŋga lec dom. Lauŋgac naŋ sem
awhê sa su dom, naŋ oc sêyêm dau su tu
sêkôm Pômdau ndê gweleŋ-ŋga, ma bu sêkôm
gêŋ naŋ gic Pômdau tandô ŋayham.
33 Magoc lauŋgac naŋ sem awhê sa su, naŋ
oc sêyêm dau su tu gêŋ nom-ŋga-ŋga, tu bu
sêkôm ŋac si lauwhêi atac ŋayham sa.
34 Bocdinaŋ sêyêm dau su tu Pômdau tigeŋ-
ŋga dom, magoc sêkôm ti ŋalôm lu-lu. Ŋalêŋ
tigeŋ, lauwhê akiŋ me lauwhê bocke naŋ
sem ŋgac sa dom, naŋ oc sêyêm dau su tu
sêkôm Pômdau ndê gweleŋ-ŋga, ma pi lêŋ bu
sêtimêtê dau si ŋamlic ti gatu ŋapep. Magoc
lauwhê naŋ sem ŋgac sa su, naŋ sêyêm dau
su tu gêŋ nom-ŋga-ŋga tu bu sêkôm nakweŋi
atac ŋayham sa.
35 Aö gato yom dindec tu bu waŋgwiniŋ
mac-ŋga dom. Aö gato bu wanem mac sa,
ma bu mac asa lêŋ ŋayham ma anem akiŋ
Pômdau ti nem ŋalôm sambuc, ma ahê gauc
pi gêŋ nom-ŋga êŋlêc dom.

Yom ŋatô pi lauwhê ma lauŋgac si lêŋ

36 Aö bu wasôm yom pi ŋgac naŋ sêhoc iŋlu
awhê akiŋ daŋ si yom asê bu sênem dau,
magoc iŋlu sem dau sa su dom. Ŋgac dau bu
ndê ŋalôm kac iŋ ma tac whiŋ ŋandô bu nem
awhê dau, dec iŋ kôm sac dom. Akêŋ iŋlu
sênem dau.
37 Magoc ŋgac dau bu gauc nem tidôŋ yêc
iŋ ndê ŋalôm bu nem iŋ ndê awhê akiŋ
dinaŋ dom, naŋ iŋ kôm gêŋ ŋayham. Iŋ bu
nditôm bu nem gôliŋ dau ndê lêŋ, dec kôm
tôm iŋ ndê ŋalôm gauc gêm tidôŋ. Ŋamalac
daŋ gitôm dom bu kac iŋ.
38 Bocdinaŋ ŋgac naŋ gêm ndê awhê sa,
naŋ kôm mêtê ŋayham, ma iŋ naŋ gêm awhê
sa dom, naŋ kôm mêtê ŋayham hôc gêlêc su.
39 Awhê naŋ gêm ŋgac sa su, naŋ iŋlu si
yom sênem dau-ŋga piŋ iŋlu dôŋ e iŋ nakweŋ
mbac ndu. Iŋ nakweŋ bu mbac ndu, ma
awhê dau tac whiŋ bu nem ŋgac daŋ tiy-
ham, naŋ yao mbasi. Oc tôm bu iŋ nem
ŋgac kêŋ whiŋ-ŋga bocke naŋ iŋ tac whiŋ,
magoc gitôm dom b u nem ŋgac naŋ kêŋ
whiŋ Pômdau dom.
40 Magoc aö dauŋ gauc gêm bu awhê tuc
dau bu mbo tawasê, dec oc êmwasiŋ iŋ êŋlêc.
Aö dauŋ neŋ gauc dinaŋ, ma Anötö ndê
Ŋalau, naŋ mac asôm bu gêm gôliŋ mac, naŋ
mbo aneŋ ŋalôm whiŋ, dec puc aneŋ gauc
dôŋ.

8

Gêŋ daneŋ-ŋga naŋ lau sêkêŋ ti da têŋ anötöi gwam

1 Mac ato yom ŋatô pi gêŋ daneŋ-ŋga naŋ
lau sêkêŋ ti da têŋ anötöi gwam.* Tôm mac
asôm, yac hoŋ datap gauc sa su. Magoc yac
bu dakôm gêŋ naŋ taŋyalê bu yao daŋ kalhac
yac ahuc bu dakôm-ŋga dom, dec taŋkuc lêŋ
dapo dauŋ sa-ŋga. Yac bu dakôm gêŋ naŋ tôc
asê bu yac atac whiŋ neŋ asidôwai, ma bu
dapo ŋac sa, naŋ iŋ lêŋ ŋayham kêlêc.
2 Asa naŋ toc dau sa bu iŋ ŋamalac ti gauc
atu, naŋ tap sa gitôm su dom.
3 Magoc asa naŋ tac whiŋ Anötö, naŋ
Anötö kêyalê iŋ.
4 Yom dinaŋ bu whê yom dec kwahic
aö bu wasôm pi gêŋ daneŋ-ŋga naŋ sêkêŋ
ti da têŋ gwam, naŋ sa. Yac taŋyalê bu
Anötö ŋandô tigeŋ dec mbo, ma gwam iŋ gêŋ
ŋambwa nom-ŋga.
5 Lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ sêtoc gêŋ
daêsam sa ti ŋac si anötöi ma pômdaui. Ŋac
sem akiŋ gêŋ nom-ŋga ma gêŋ undambê-ŋga
ma sêsam bu ŋac si anötöi.
6 Magoc yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga datoc
Anötö tigeŋ sa. Iŋ Damaŋ naŋ kêŋ gêŋ hoŋ,
ma yac dati iŋ ndê. Ma Pômdau tigeŋ mbo.
Iŋ Yisu Kilisi, naŋ Anötö kêŋ gêŋ hoŋ ŋa iŋ,
ma ti yac neŋ ŋahu dambo taŋli-ŋga.
7 Tigeŋ lau hoŋ si gauc sa ŋapep pi gêŋ
naŋ lau sêkêŋ ti da têŋ gwam, naŋ dom.
Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô muŋ-ŋga sem akiŋ
gwam, ma sêhu siŋ su, magoc lêŋ dau k alhac
ŋac si gauc ŋapaŋ. Bocdinaŋ kwahic dec ŋac
bu sêneŋ gêŋ daneŋ-ŋga naŋ lau sêkêŋ ti da
têŋ gwam, dec oc kôm ŋac si ŋalôm lu-lu bu
mboe sêkôm sac.
8 Magoc Anötö oc lic yac ŋayham me sac tu
gêŋ daneŋ-ŋga-ŋga dom. Yac bu daneŋ me
daneŋ dom, naŋ lêŋ daŋ hôc gêlêc daŋ su
dom.
9 Magoc ayob ŋapep bu gêŋ naŋ mac alic
tôm bu akôm, naŋ kôm ŋamalac daŋ, naŋ ndê
ŋalôm lu-lu pi gêŋ dau, naŋ ndê kêŋ whiŋ
tisac dom.

* **7:31:** Yom naŋ Pol sôm yêc ŋabatiŋ 29-31 naŋ ŋahu bocdec, yac neŋ ŋahu andô dambo nom-ŋga naŋ sip gêŋ nom-ŋga dom. Iŋ sôm bu lauŋgac naŋ sem awhê sa su, naŋ sêmbo tôm sem awhê sa dom. Magoc iŋ sôm tu bu lauŋgac sêpu si awhêi me sêpuc dômbwê ŋac lec dom. Mba. Iŋ bu whê sa bu danem dauŋ, me dataŋ daŋgibo, me dambo ti atac ŋayham, me datidulu gêŋ, me dakôm gweleŋ pi gêŋ nom-ŋga, naŋ ti yac neŋ ŋahu andô dambo nom-ŋga dom. Dakêŋ whiŋ Pômdau ti danem akiŋ iŋ, naŋ iŋ gêŋ atu. * **8:1:** Têŋ têm dinaŋ lau daêsam sem akiŋ anötöi gwam. Ŋac sêkêŋ wata ti da pi alta gwam-ŋga, ma tiŋambu seŋ ŋatô, ma ŋatô sêkêŋ sa maket. Lau Korin-ŋga ŋatô gauc gêm bu yao daŋ kalhac ŋac ahuc tu sêneŋ wata kaiŋ dinaŋ dom, ma sêto yom têŋ Pol ma sêndac iŋ pi gêŋ dau.

10 Am asa naŋ kêyalê bu yao daŋ kalhac
am ahuc dom bu neŋ gêŋ ndöc lôm sênem
akiŋ gwam-ŋga, naŋ ŋgô. Ŋamalac kêŋ whiŋ-
ŋga daŋ naŋ ndê gauc sa ŋapep pi gêŋ dau
dom, naŋ bu lic am neŋ gêŋ ndöc dindê, dec
oc mboe iŋ ndê ŋalôm oc pêŋ dôŋ bu neŋ gêŋ
naŋ sêkêŋ ti da têŋ gwam, naŋ whiŋ am.
11-12 Am nem gauc sa ŋapep, magoc am
nem lêŋ dinaŋ iŋ s o. Ŋahu bu mboe tiŋambu
ŋamalac dinaŋ oc ŋalôm ŋawapac pi gêŋ naŋ iŋ
kôm e kôm iŋ ndê kêŋ whiŋ tisac ma sa lêŋ
niŋga-ŋga. Kilisi mbac ndu su bu nem am
nem asidôwa dinaŋ, naŋ ndê gauc babalê,
naŋ si-ŋga, ma bocdinaŋ gêŋ naŋ am kôm têŋ
iŋ, naŋ tôm am kôm sac têŋ Kilisi dau.
13 Bocdinaŋ aö neŋ lêŋ waneŋ wata-ŋga
bu wê aneŋ asidôwa daŋ sa seŋ sac-ŋga, dec
waneŋ gêŋ dau tiyham dom andô. Ŋahu bu
aö gatec bu wakôm aneŋ asidôwa daŋ ndê
kêŋ whiŋ tisac.

9

Pol whê dau sa bu aposel ŋandô

1 Aö gambo ŋamalac daŋ ŋapu dom, ma aö
aposel ŋandô. Aö galic yac neŋ Pômdau Yisu
pi tanôŋ solop. Ma mac daôm ati lau akêŋ
whiŋ-ŋga, tu mêtê naŋ aö gam pi Pômdau têŋ
mac-ŋga. Yom hoŋ dinaŋ iŋ yom ŋandô, me?
2 Lau ŋatô sêlic aö gitôm aposel si daŋ dom,
ma mac bocke? Oc tôm dom bu mac andac
batam aö. Ŋahu bu mac ati lau akêŋ whiŋ
Kilisi-ŋga tu ŋawaê ŋayham naŋ aö gahoc
asê têŋ mac-ŋga, ma gêŋ dau tôc asê bu aö
Pômdau ndê aposel ŋandô.
3 Mac lau naŋ andac batam aö bu aposel
ŋandô me mba, naŋ aŋgô!
4 Aö ti lau naŋ sêkôm gweleŋ ŋawaê
ŋayham-ŋga sêwhiŋ aö, naŋ bu taŋkwê lau bu
sêpuc yac dôŋ ŋa gêŋ aneŋ ti anôm-ŋga ô yac
mba gweleŋ, dec yac akôm so, a?
5-6 Mac gauc gêm bocke? Iŋ solop bu alu
Banabas taŋwasêŋ anem gweleŋ tu akôm
kwaŋ dauŋ-ŋga, magoc aposel ŋatô takwê
lau tu sênem ŋac sa-ŋga, a? Ma yac bu
akôc mba lauwhêi naŋ sêkêŋ whiŋ sêŋsêlêŋ
sêwhiŋ yac, ma taŋkwê lau bu sêkêŋ gêŋ
sêpuc ŋac dôŋ sêwhiŋ yac-ŋga, naŋ iŋ lêŋ so,
a? Mac aŋyalê su bu Pita ma lau aposel
ŋatô ma Pômdau ndê asii sêkôc si lauwhêi
sêŋsêlêŋ sêwhiŋ ŋac.
7 Ŋgac siŋ-ŋga bocke gêmlhi dau tu gweleŋ
ndic siŋ-ŋga? Ma ŋamalac naŋ sô gêŋ ŋawhê,
naŋ iŋ lêŋ solop bu iŋ neŋ gêŋ dau ŋa-ŋandô,
me? Ma ŋamalac naŋ yob domba ma naniŋ,
naŋ bu nôm su ŋagec ô iŋ ndê gweleŋ dinaŋ,
naŋ so me?
8 Aö gasôm yom pi ŋamalac si lêŋ gweleŋ-
ŋga ŋatô bu wawhê gêŋ dau sa. Magoc Anötö
ndê yom whê gêŋ dau sa whiŋ.
9 Bu yomsu daŋ naŋ Moses to, naŋ sôm bu:
Têŋ ndoc mac akêŋ makao sêkôm gweleŋ
bolom-ŋga, naŋ asô ŋac tôkwa ahuc dom.
Sêneŋ bolom ŋatô ô ŋac si gweleŋ. *[Diut
25:4]*
Mac gauc gêm bu Anötö kêŋ yom dau gic
waê makao ŋambwa, a?
10 Iŋ kêŋ yom dau gic yac ŋamalac ŋawaê
solop. Yomandô! Moses to yom dau tu
yac-ŋga. Bu ŋamalac naŋ sô gêŋ ŋawhê, ma
ŋamalac naŋ gic gêŋ ŋandô sa, naŋ lu-lu sêkêŋ
bata bu oc sêneŋ gêŋ ŋandô.
11 Ma yac lau aposel bocdinaŋ. Yac akôm
gweleŋ tu mac gatôm-ŋga, tôm lau naŋ sêsô
gêŋ ŋawhê sip ôm. Ma yac bu taŋkwê gêŋ ŋatô
yêc mac tu bu puc yac dôŋ-ŋga, dec tu sake-
ŋga mac alic sac?
12 Lau ŋatô sêkôm gweleŋ têŋ mac ma
sêkac mac bu akêŋ gêŋ puc ŋac dôŋ-ŋga. Ma
yac atôm bu andac mac bu anem yac sa hôc
gêlêc su. Yac atôm, magoc yac akôm dom.
Mba! Yac atec bu gêŋ daŋ lhac yac mba
gweleŋ pi Kilisi ndê ŋawaê ŋayham ahuc. Ma
tu dinaŋ-ŋga dec yac alic ŋayham bu ahôc
ŋawapac daêsam.
13 Ma gêŋ daŋ tiyham. Mac aŋyalê su bu
lau naŋ sem akiŋ Anötö sêmbo lôm dabuŋ,
naŋ sêtap gêŋ daneŋ-ŋga sa yêc gêŋ daneŋ-
ŋga naŋ lau sêkêŋ ti da pi alta yêc lôm dabuŋ.
14 Ma Pômdau dau gic atu yom kaiŋ tigeŋ,
ma tôc asê bu iŋ lêŋ solop bu lau naŋ sêhoc
ŋawaê ŋayham asê, naŋ sêtap gêŋ puc ŋac dôŋ-
ŋga sa yêc lau naŋ sêkôc ŋawaê dau sa.
15 Bocdinaŋ, aö gatôm bu wakêŋ bataŋ gêŋ
puc aö dôŋ-ŋga, magoc gakôm dom. Ma yom
naŋ kwahic d ec aö gato, naŋ gato tu bu
wandac mac bu anem aö sa-ŋga lec dom.
Mba! Aö bu gêŋ yô aö e wambac ndu, naŋ
ŋayham hôc gêlêc bu wandac gêŋ puc aö dôŋ-
ŋga yêc lau ŋapaŋ, e sêtec bu sêŋgô ŋawaê
ŋayham. Aö gapo dauŋ sa tu aneŋ lêŋ dinaŋ-
ŋga, ma aö bu wasa lêŋ daŋ dau-ŋga, dec
aneŋ ŋahu wapo dauŋ sa-ŋga oc mbasi.
16 Magoc aö oc wapo dauŋ waêŋ sa tu
gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga dom, ŋahu bu
Anötö kêŋ gweleŋ dau sip aö amaŋ, dec
aneŋ ŋalôm kac aö ŋandô bu wakôm. Ma aö
bu wahoc ŋawaê ŋayham asê dom, dec oc kêŋ
wapac aö sac sambuc.
17 Bu aö gakôm gweleŋ dau tu aö dauŋ
gauc gêm tidôŋ bu wakôm-ŋga lec dom. Bu
bocdinaŋ dec oc tôm bu taŋkwê bu wakôc
ŋaôli ô aneŋ gweleŋ. Magoc aö gakôm
gweleŋ dau tu Anötö-ŋga, bu iŋ dau kêyaliŋ
aö sa gac waê gweleŋ dau.
18 Bocdinaŋ aö oc taŋkwê ŋaôli bocke? Gêŋ
naŋ yac lau aheŋ-ŋga atôm bu taŋkwê, naŋ
aö oc wahu siŋ. Aö tac whiŋ bu têŋ ndoc
wahoc ŋawaê ŋayham asê têŋ lau, naŋ wakêŋ
têŋ ŋac ŋambwa. Lêŋ dinaŋ ti aneŋ ŋaôli.
19 Bu aö gambo ŋamalac daŋ ŋapu dom,
magoc aö galic ŋayham bu wati lau hoŋ si
ŋgac akiŋ ŋambwa, tu bu waŋsahê bu wanem

lau daêsam kwi bu sêkêŋ whiŋ Kilisi ma
sêtap Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa.
20 Têŋ ndoc naŋ aö gambo gawhiŋ lau
Israel-ŋga, naŋ aö kasahê bu wambo watôm
ŋac si daŋ, tu bu wanem ŋac si daêsam
kwi e sêkêŋ whiŋ Kilisi. Aö gambo Moses
ndê yomsu daŋ ŋapu dom, tigeŋ têŋ têm aö
gambo gawhiŋ lau naŋ sêmbo yomsu ŋapu,
naŋ aö kasahê bu wambo watôm ŋac si daŋ,
tu bu wanem ŋac si lau daêsam kwi tu Kilisi-
ŋga.
21 Ma têŋ ndoc aö gambo gawhiŋ †lau
gameŋ apa-ŋga naŋ sêkôc Moses ndê yomsu
sa dom, naŋ kasahê bu wambo watôm ŋac si
daŋ, tu bu wanem ŋac si lau daêsam kwi tu
Kilisi-ŋga. (Aö gatec Anötö ndê yomsu dom,
magoc aö gambo Kilisi ndê yomsu ŋapu.)
22 Têŋ ndoc aö gambo gawhiŋ lau naŋ
sêkêŋ whiŋ gwalec, naŋ aö kasahê bu
wambo watôm ŋac sêmbo, tu bu wanem
ŋac si daêsam kwi sêkêŋ whiŋ Kilisi.* Aö
kakuc lêŋ daêsam têŋ ndoc gambo lau tidau-
tidau si toŋ ŋalôm, ma gakôm gêŋ hoŋ tu bu
wanem lau ŋatô kwi-ŋga.
23 Aö gakôm gêŋ hoŋ dinaŋ tu ŋawaê
ŋayham-ŋga, tu bu lau daêsam sêtap ŋa-
mwasiŋ sa sêwhiŋ aö.
24 Gauc nem lau naŋ sênti tu sêhôc gêgêlêc
dandi-ŋga. Ŋac hoŋ sênti, magoc ŋamalac
tigeŋ oc hôc gêlêc ma tap ŋamalac ŋamata-ŋga
ndê ŋaôli sa. Asa nem lêŋ akêŋ whiŋ-ŋga
atôm ŋamalac naŋ kêti hôc gêlêc lau ŋatô, tu
bu atap nem ŋaôli ŋayham sa-ŋga.
25 Lau hoŋ naŋ bu sênti, naŋ sêtimêtê dau
ŋapep tu bu sêtap ŋaôli sa-ŋga, magoc ŋaôli
dau oc yêc ŋapaŋ dom. Yac lau dakêŋ whiŋ-
ŋga tanti tu bu datap ŋaôli yêc ŋapaŋ-ŋga sa.
26 Bocdinaŋ, aö dauŋ gasa neŋ lêŋ wanem
akiŋ Anötö-ŋga gitôm ŋgac naŋ kêti bam-
baliŋ, naŋ dom. Ma aö gac siŋ gatôm
ŋgac naŋ kêbaliŋ amba ŋambwa-ŋambwa, naŋ
dom.
27 Mba! Aö gac siŋ ŋaŋga têŋ ŋalôm akwa
bu watimêtê dauŋ ma wayob dauŋ neŋ lêŋ
ŋapep eŋ. Aö bu wakôm bocdinaŋ dom, dec
mêtê naŋ aö gam têŋ lau ŋatô, naŋ aö dauŋ
oc waso ŋamwasiŋ.

10

Lau Israel si mêtê sac kêŋ puc yac

1 O asidôwai. Aö atac whiŋ bu mac akôc
gauc ŋapep pi gêŋ naŋ tap abaŋi Israel-ŋga
sa. Ŋac hoŋ sêŋsêlêŋ sêwhiŋ Moses sêmbo
Anötö ndê dao ŋapu, ma sêlom gwêc sêwhiŋ
dau si.
2 Ŋac sêmbo sêwhiŋ Moses yêc gwêc ti dao
dinaŋ, dec gitôm sêliŋ busaŋgu kaiŋ daŋ,
naŋ piŋ ŋac hoŋ dôŋ sem damiŋ iŋ.
3 Ŋac hoŋ seŋ gêŋ daneŋ-ŋga kaiŋ tigeŋ,
naŋ Anötö kêŋ ŋa iŋ ndê ŋaclai atu.
4 Ma ŋac hoŋ sênôm bu kaiŋ tigeŋ naŋ
Anötö ndê ŋaclai kêŋ sa akêŋ hoc. Hoc dinaŋ
iŋ Kilisi dau, naŋ kêsêlêŋ whiŋ ŋac têŋ ndoc
sêmbo gameŋ sawa.
5 Aŋgô ŋapep! Lau dau hoŋ sêtap Anötö
ndê mwasiŋ sa, tigeŋ ŋac si lau daêsam sêsa
si lêŋ sic iŋ tandô dom, dec iŋ gic ŋac ndu yêc
gameŋ sawa.
6 Gêŋ hoŋ dinaŋ ŋandô sa gitôm dôhôŋ bu
kêŋ puc yac. Abaŋi Israel-ŋga dinaŋ si ŋalôm
sap mêtê sac dôŋ ŋapaŋ, ma bocdinaŋ dayob
dauŋ bu taŋkuc ŋac si lêŋ dom.
7 Ŋac si lau ŋatô sem akiŋ anötöi gwam têŋ
têm sêmbo gameŋ sawa. Sêto yom pi ŋac, naŋ
yêc bocdec bu:

> Lau dau sêndöc sic bu sêneŋ ti sênôm gêŋ,
> ma sêtisa bu sêtê wê ma sêkôm mêtê
> ŋalôm ŋagalac-ŋga tidau-tidau. *[Eks 32:6]*

Bocdinaŋ ayob daôm ŋapep bu aŋkuc ŋac si
lêŋ sênem akiŋ gwam-ŋga dom.
8 Ma akôm mêtê mockaiŋ-ŋga tôm ŋac si
lau ŋatô sêkôm, naŋ dom. Bu Anötö gic ŋac
si lau 23,000 ndu têŋ bêc tigeŋ.
9 Ma gauc nem ŋac si lau ŋatô naŋ sêŋsahê
Pômdau, ma iŋ kêŋ mboc sac sêseŋ ŋac ndu.
Bocdinaŋ gauc nem bu akôm sac ma aŋsahê
Pômdau dom.
10 Ma atucdiŋ tôm ŋac si lau ŋatô sêkôm,
naŋ dom. Ŋac sêtucdiŋ, dec Anötö kêkiŋ
aŋela seŋ lau su-ŋga gic ŋac ndu.
11 Aŋgô su naŋ. Bêc ŋambu-ŋga meŋ kêpiŋ
su. Ma gêŋ hoŋ naŋ hôc asê abaŋi, ma sêto
ŋayom sa yêc, naŋ gitôm dôhôŋ bu kêŋ puc
yac lau têm kwahic dec-ŋga, bu taŋkuc ŋac si
lêŋ dom.
12 Bocdinaŋ am asa naŋ gauc gêm bu am
kalhac ŋaŋga, naŋ yob daôm bu pweŋ dom!
13 Lêtôm bocke naŋ mac aŋsahê, naŋ tap
lau hoŋ sa bocdinaŋ. Iŋ gêŋ wakuc dom.
Magoc Anötö oc hu mac siŋ me tec mac
dom. Iŋ oc yob mac bu lêtôm naŋ hôc gêlêc
nem licwalô su, naŋ ŋadaŋ tap mac sa dom.
Magoc lêtôm bu meŋ, dec iŋ oc êmasaŋ lêŋ bu
mac alhö su yêc lêtôm dau, ma puc mac dôŋ
bu alhac ŋaŋga ma aku sa dom.

Sakiŋ mwasiŋ dabuŋ-ŋga ma sakiŋ gwam-ŋga

14 Bocdinaŋ aneŋ lau atac whiŋ-ŋga, aŋgô!
Alhö su yêc sakiŋ gwam-ŋga.

---

* **9:22:** Pol tôc asê tiawê bu iŋ mbo yomsu ŋapu dom, magoc têŋ ndoc iŋ mbo whiŋ lau naŋ atac lu-lu pi gêŋ ŋatô, dec iŋ hu gêŋ naŋ iŋ kêyalê bu yao mba, naŋ siŋ tu bu êŋsôŋ ŋac-ŋga dom. Gauc nem yom naŋ iŋ to pi wata naŋ lau sêkêŋ ti da têŋ gwam yêc 1 Kor 8:1-13. Pol ndê ŋalôm ŋawapac tu neŋ gêŋ dinaŋ-ŋga dom, tigeŋ lau ŋatô bu gauc nem yom daêsam pi gêŋ dau, dec iŋ oc hu siŋ têŋ têm iŋ mbo whiŋ ŋac, tu bu kôm ŋac si sêkêŋ whiŋ tisac dom-ŋga.

15 Mac lau tigauc, ma bocdinaŋ aŋsahê
aneŋ yom ma alic, iŋ yom ŋandô.
16 Têŋ ndoc yac daneŋ mwasiŋ dabuŋ,
naŋ tam mbec laclhu wain-ŋga goc danôm,
ma gêŋ dau piŋ yac dôŋ tam damiŋ Kilisi
ndê dac. Ma têŋ ndoc yac taŋ bolom mwasiŋ
dabuŋ-ŋga naŋ dapô kôc-kôc, dec gêŋ dau
piŋ yac dôŋ tam damiŋ Kilisi ndê ŋandô.
Yom dindec iŋ yom ŋandô, me?
17 Yac lau daêsam taŋ yêc bolom tigeŋ, dec
gêŋ dau piŋ yac hoŋ dôŋ dati gêŋ tigeŋ.
18 Gauc nem lau Israel-ŋga naŋ seŋ gêŋ
daneŋ-ŋga naŋ lau sêkêŋ ti da pi alta. Lau
hoŋ naŋ seŋ gêŋ dau, naŋ gêŋ dau piŋ ŋac
dôŋ sem damiŋ alta dinaŋ ŋadau.
19 Aö gasôm yom dau tu bu watôc asê bu
gwam iŋ gêŋ ŋandô lec dom, me da naŋ lau
sêkêŋ pi alta tu sênem akiŋ gwam daŋ-ŋga, iŋ
gêŋ ŋandô lec dom. Mba andô!
20 Magoc gêŋ naŋ lau sambuc sêkêŋ ti da,
naŋ sêkêŋ ti da têŋ Anötö dom, sêkêŋ tu
sênem akiŋ ŋalau sac-ŋga. Ma aö gatec bu
mac aneŋ gêŋ naŋ oc piŋ mac dôŋ anem
damiŋ ŋalau sac.
21 Gitôm dom andô bu mac anôm gêŋ yêc
laclhu naŋ piŋ mac dôŋ am damiŋ Pômdau,
ma tiŋambu andi anôm yêc laclhu naŋ oc
piŋ mac dôŋ anem damiŋ ŋalau sac whiŋ.
Gitôm dom andô bu mac aneŋ Pômdau ndê
mwasiŋ, ma aneŋ mwasiŋ naŋ lau seŋ tu
sêtoc ŋalau sac sa-ŋga whiŋ.
22 Yac bu dakôm, dec oc dakôm Pômdau
tac ŋandê sa, bu iŋ gêm lêmuŋ iŋ ndê gêŋ.
Mac gauc gêm bocke? Yac neŋ l icwalô hôc
gêlêc iŋ ndê, dec datôm bu taŋlêc iŋ ndê atac
ŋandê, a?

Dakôm neŋ gêŋ hoŋ tu dapo Anötö waê sa-ŋga

23 Mac nem lau ŋatô sêsôm yom daŋ
bocdec bu, “Gêŋ hoŋ gitôm bu yac dakôm.
Yao daŋ yêc dom.” Tigeŋ aö wasôm têŋ mac
bu gêŋ hoŋ oc êmwasiŋ yac dom. Yomandô,
gêŋ hoŋ gitôm bu yac dakôm, ma yao daŋ yêc
dom, magoc gêŋ hoŋ oc puc yac dôŋ dom.
24 Ayob daôm bu akôm gêŋ hoŋ tu apo
daôm sa-ŋga dom, magoc akôm tu bu
amwasiŋ lau ŋatô-ŋga.
25 Wata naŋ mac amlhi yêc maket ŋamala,
naŋ aneŋ ti atac lu-lu dom, aneŋ ti atac pa
su eŋ.
26 Bu sêto yom yêc bocdec:
Nom sambuc, ma gêŋ nom-ŋga hoŋ, naŋ
Pômdau ndê gêŋ. *[BW 24:1]*
27 Ŋamalac naŋ kêŋ whiŋ dom, naŋ bu
êŋgalêm mac bu aneŋ gêŋ awhiŋ iŋ, ma mac
bu atac whiŋ bu andi, naŋ andi. Ma gêŋ hoŋ
naŋ iŋ bu kêŋ têŋ mac, naŋ aneŋ ti atac lu-lu
dom. Aneŋ ti atac pa su.
28-29 Magoc ŋgac daŋ bu lic mac ma sôm
bu, “Ei! Wata dinaŋ sêkêŋ ti da têŋ gwam
muŋ su,” naŋ aneŋ dom. Mac daôm aŋyalê
ŋapep ma atôm bu aneŋ ti atac pa su, magoc
tu ŋgac naŋ kêŋ puc mac-ŋga, dec aneŋ dom,
bu aŋsôŋ iŋ ndê gauc dom. Lau naŋ sêkêŋ
whiŋ ŋaŋga, naŋ sêŋyalê bu gêŋ hoŋ naŋ
Anötö kêŋ têŋ yac tu daneŋ-ŋga, naŋ yao daŋ
kalhac ahuc dom. Magoc yac bu daneŋ gêŋ
naŋ sêkêŋ ti da têŋ gwam, dec mboe ŋamalac
naŋ kêŋ whiŋ gwalec, naŋ ndê gauc sa ŋapep
pi gêŋ dau dom, naŋ oc pu yac neŋ lêŋ yao
mbasi-ŋga dinaŋ.
30 Yac bu daneŋ gêŋ, naŋ danem daŋge
Anötö muŋ, ma aö gatec bu lau sêpu yac
tu gêŋ daneŋ-ŋga naŋ yac tam daŋge Anötö
muŋ su ma taŋ-ŋga.
31 Bocdinaŋ, gêŋ hoŋ naŋ mac bu aneŋ ti
anôm ma akôm, naŋ akôm ŋalêŋ ŋayham naŋ
tôm bu po Anötö ndê waê sa.
32 Gauc nem lau hoŋ, lau Israel me lau
Grik, ma lau hoŋ naŋ sêmbo Anötö ndê
gôlôwac dabuŋ ŋalôm, ma ayob nem lêŋ hoŋ
ŋapep, bu akôm lau daŋ si sêkêŋ whiŋ tisac
dom.
33 Aö dauŋ neŋ lêŋ dinaŋ. Aö gayob
neŋ lêŋ hoŋ bu ndic lau hoŋ tandô ŋayham.
Aö gakôm tu bu wamwasiŋ dauŋ-ŋga dom,
magoc gakôm tu bu wanem lau daêsam sa bu
sêtap Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa.

11

1 Aŋkuc aneŋ lêŋ dinaŋ, tôm aö dauŋ
kakuc Kilisi ndê.

Ŋagôliŋ lauwhê ma lauŋgac sêlic om-ŋga

2 Aö wampiŋ mac bu mac gauc gêm aö
ŋapaŋ, ma mêtê naŋ aö kadôhôŋ ti gac dulu
têŋ mac, naŋ mac asap dôŋ ŋapaŋ.
3 Magoc aö bu mac aŋyalê ŋapep bu Anötö
iŋ Kilisi ndê ŋagôlôŋ, ma Kilisi iŋ lauŋgac si
ŋagôlôŋ, ma lauŋgac sêti lauwhê si ŋagôlôŋ.
4 Ŋgac asa naŋ teŋ mbec me hoc yom asê
gitôm propet, magoc uŋ gêŋ daŋ kôm iŋ ndê
ŋagôlôŋ ahuc, naŋ toc iŋ ndê ŋagôlôŋ Kilisi
sa ŋapep dom.
5 Ma awhê asa naŋ teŋ mbec me hoc yom
asê gitôm propet, magoc uŋ gêŋ daŋ kôm
iŋ ndê ŋagôlôŋ ahuc dom, naŋ kôm iŋ ndê
ŋagôlôŋ naŋ iŋ nakweŋ maya sa. Awhê dau
iŋ gitôm awhê naŋ sêŋgaliŋ kêclauŋ hoŋ su
giŋga, naŋ lau sêlic tôm gêŋ mayaŋ-ŋga.
6 Bocdinaŋ, awhê asa naŋ tec bu uŋ gêŋ tiŋ
ŋagôlôŋ, naŋ aŋgapiŋ iŋ ndê kêclauŋ hoŋ su
niŋga. Iŋ bu maya tu aŋgapiŋ iŋ kêclauŋ su-
ŋga, dec êŋkuc lauwhê si lêŋ solop, ma uŋ gêŋ
daŋ kôm ndê ŋagôlôŋ ahuc.
7 Ŋahu bu iŋ lêŋ solop bu lauŋgac sêuŋ gêŋ
tiŋ ŋagôlôŋ dom, bu Anötö kêmasaŋ ŋac bu
sênem iŋ angô sêmbo nom, ma sêtôc iŋ ndê
waê asê. Ma iŋ lêŋ solop bu lauwhê sêuŋ gêŋ
kôm si ŋagôlôŋ ahuc, bu ŋac sêtôc si lauŋgac
si waê asê.

8 Bu têŋ ndoc Anötö kêmasaŋ gêŋ hoŋ, naŋ
ŋgac sa akêŋ awhê dom, magoc awhê sa
akêŋ ŋgac.
9 Ma Anötö kêŋ ŋgac tu awhê-ŋga dom, iŋ
kêŋ awhê tu ŋgac-ŋga.
10 Tu dinaŋ-ŋga, ma tu aŋela-ŋga, dec solop
bu lauwhê sêuŋ gêŋ tu bu sêtôc asê bu sêsôc
si ŋagôlôŋ ŋapu.
11 Magoc yêc yac lau naŋ dakêŋ whiŋ
Pômdau-ŋga, naŋ mac lauwhê ambo tu
daôm-ŋga dom, ma mac lauŋgac ambo tu
daôm-ŋga dom bocdinaŋ.
12 Bu awhê ŋamata-ŋga sa akêŋ ŋgac, ma
tiŋambu lauŋgac sêsa akêŋ lauwhê. Ma gêŋ
hoŋ meŋ akêŋ Anötö.
13 Akôc gauc ŋapep pi lauwhê naŋ sêteŋ
mbec têŋ Anötö magoc sêuŋ gêŋ dom. Mac
aŋyalê dom bu iŋ lêŋ so, a?
14 Ŋamalac si lêŋ sêmbo-ŋga tôc sake asê pi
gêŋ dindec? Ŋgac daŋ bu ndê kêclauŋ baliŋ,
dec dasôm sake? Dalic gitôm gêŋ mayaŋ-ŋga.
Yomandô, me?
15 Ma awhê daŋ bu ndê kêclauŋ baliŋ, naŋ
dasôm sake? Dasôm bu gêŋ dau po iŋ ndê
waê sa. Bu Anötö kêŋ kêclauŋ baliŋ têŋ
lauwhê bu êŋgatöc ŋac si ŋagôlôŋ ahuc.
16 Lau daŋ bu sêseŋ yom dec ma sêsôc
ŋapu dom, dec wasôm têŋ ŋac bu yac ma
Anötö ndê gôlôwac dabuŋ hoŋ taŋkuc lêŋ
tigeŋ dindec, ma lêŋ daŋ tiyham yêc dom.

Lau Korin-ŋga seŋ Mwasiŋ Dabuŋ ŋa lêŋ so

17 A ö bu wasôm yom pi mac nem lêŋ akac
daôm sa tu alic om-ŋga. Aö wampiŋ mac pi
lêŋ dinaŋ dom, magoc wandic yomsu mac.
Mac nem lêŋ dau so, ma gêm gôlôwac dabuŋ
sa dom.
18 Gêŋ ŋamata-ŋga aö gaŋgô ŋawaê bu têŋ
ndoc mac akac daôm sa, naŋ mac awhê
daôm kôc-kôc. Ma aö gauc gêm bu ŋawaê
naŋ gaŋgô, naŋ yom tasaŋ dom, magoc yom
ŋandô.
19 Iŋ solop dom bu mac awhê daôm kôc-
kôc êŋkuc gêŋ nom-ŋga, magoc mac nem lêŋ
ti sakiŋ bu whê mac kôc-kôc ma tôc asê bu
lau nde sêkêŋ whiŋ ŋaŋga ma lau nde sêkêŋ
whiŋ gwalec, dec iŋ lêŋ solop.
20 Têŋ têm mac akac daôm sa bu aneŋ
Pômdau ndê Mwasiŋ, naŋ mac gauc gêm bu
aŋ ŋapep. Magoc aö wasôm bu gêŋ naŋ mac
aŋ, naŋ Pômdau ndê Mwasiŋ dom.
21 Bu têŋ ndoc mac bu aneŋ gêŋ, naŋ mac
hoŋ aŋ têŋtêŋ e lau ŋatô gêŋ yô ŋac, magoc
lau ŋatô sênôm gêŋ e kêŋiŋ ŋac.
22 Bocke? Mac nem andu sêlhac dom,
a? Gitôm bu mac aneŋ ti anôm gêŋ yêc
nem andu muŋ su, goc akac daôm sa. Mac
nem lêŋ aneŋ Mwasiŋ Dabuŋ-ŋga tôc asê
bu mac apu nem asidôwai naŋ sêmbo Anötö
ndê gôlôwac dabuŋ ŋalôm, ma alic ŋayham bu
akôm lau ŋalôm sawa maya sa. Aö wasôm
yom bocke têŋ mac? Mac gauc gêm bu aö
wampiŋ mac pi gêŋ dinaŋ, a? Mba andô!

Pômdau ndê yom pi Mwasiŋ Dabuŋ (Mat 26:26-28; Mak 14:22-24; Luk 22:17-20)

23 Bu yom naŋ aö gac dulu têŋ mac pi
Mwasiŋ Dabuŋ, naŋ Pômdau dau kêŋ têŋ aö
bocdec bu. Têŋ ôbwêc naŋ Judas hoc Pômdau
Yisu asê, naŋ Yisu kôc bolom sa,
24 gêm daŋge Anötö, ma pô kôc goc sôm,
“Aö neŋ ŋandô dau dec, naŋ wakêŋ tu mac-
ŋga. Aneŋ gêŋ dindec tu bu gauc nem aö-
ŋga.”
25 Ŋac seŋ gêŋ daneŋ-ŋga su, ma ŋalêŋ
tigeŋ iŋ kôc laclhu wain-ŋga daŋ ma sôm, “Iŋ
dindec aneŋ dac, naŋ aö wakêc siŋ tu wa-
matiŋ pwac wakuc-ŋga. Têm hoŋ naŋ mac
bu anôm wain mwasiŋ dindec-ŋga tiyham,
naŋ akôm tu bu gauc nem aö-ŋga.”
26 Gauc nem Pômdau ndê yom dinaŋ
ŋapep, bu têm bocke naŋ mac bu aneŋ bolom
ti anôm wain Mwasiŋ Dabuŋ-ŋga tiyham e
iŋ mbu meŋ, naŋ gitôm mac ahoc iŋ ndê
mbac ndu ŋawaê asê.

Daneŋ Mwasiŋ Dabuŋ ŋambwa dom

27 Bocdinaŋ dec asa naŋ bu neŋ bolom
dau me nôm yêc Pômdau ndê laclhu, magoc
gauc gêm ŋahu ti toc sa ŋapep dom, naŋ kôm
giso pi Pômdau ndê ŋandô ti dac.
28 Lau tigeŋ-tigeŋ hoŋ sêtôc gwaniŋ dau si
lêŋ muŋ su, goc sêneŋ bolom ti sênôm yêc
laclhu.
29 Ŋahu bu asa naŋ bu neŋ ti nôm magoc
iŋ ndê gauc sa ŋapep pi Pômdau ndê ŋandô
dom,* naŋ oc tap Anötö ndê matôc sa tu iŋ
ndê lêŋ neŋ Mwasiŋ Dabuŋ-ŋga.
30 Tu dinaŋ-ŋga dec mac nem lau daêsam
licwalô mbasi ma gêmbac kôm ŋac, ma ŋatô
sêmbac ndu su.
31 Yac bu taŋsahê dauŋ ŋapep, dec oc datap
Pômdau ndê matôc kaiŋ dinaŋ sa dom.
32 Magoc Pômdau kêŋ ŋawapac têŋ yac
ti kêmatôc yac tu bu danem dauŋ kwi e
dandiŋaŋ dawhiŋ lau sac nom-ŋga dom.
33 Bocdinaŋ aneŋ asidôwai, aŋgô ŋapep.
Têŋ ndoc mac akac daôm sa bu aneŋ
Mwasiŋ Dabuŋ, naŋ ayob bu akôm ŋalêŋ
naŋ toc asidôwai hoŋ sa ŋapep.
34 Ŋamalac daŋ bu gêŋ yô iŋ basô, naŋ neŋ
gêŋ yêc ndê andu muŋ. Ma bocdinaŋ têŋ
ndoc mac akac sa, naŋ oc tôm dom bu atap

* **11:29:** Lau ŋatô gauc gêm bu Pol ndê yom pi ‘Pômdau ndê ŋandô’ hêganôŋ gôlôwac dabuŋ (tôm iŋ to yêc 1 Kor 10:17), dec Pol to bu kêŋ puc lau naŋ seŋ Mwasiŋ Dabuŋ magoc sêtoc si asidôwai sa ŋapep dom (11:17-22). Ma lau ŋatô gauc gêm bu yom dau hêganôŋ Yisu dau ndê ŋandô (1 Kor 10:16), dec Pol to bu kêŋ puc lau naŋ sêlic sac gitôm gêŋ ŋambwa ma seŋ Mwasiŋ Dabuŋ, bu lau dau sêŋyalê dom bu gêŋ dau piŋ ŋac dôŋ sem damiŋ Yisu ndê ŋandô.

Pômdau ndê matôc sa tu akôm gêŋ bambaliŋ-
ŋga. Gauc nem yom dinaŋ, ma têŋ ndoc aö
watêŋ mac waloc, naŋ oc wawhê gêŋ ŋatô sa
têŋ mac tiyham.

12

Ŋalau Dabuŋ ndê Mwasiŋ Ŋalôm-ŋga

1 O asidôwai, yêc mac nem bapia, mac ato
yom ŋatô pi Ŋalau Dabuŋ ndê mwasiŋ, ma
kwahic dec aö bu wato yom bu wawhê mac
nem gauc sa ŋapep.
2 Mac aŋyalê ŋalêŋ naŋ Sadaŋ gêm gôliŋ
mac nem gauc têŋ têm mac akêŋ whiŋ su
dom, ma wê mac asa lêŋ anem akiŋ anötöi
gwam awha mba-ŋga.
3 Tu dinaŋ-ŋga dec mac oc atôm bu aŋyalê
yom naŋ aö bu wasôm têŋ mac bocdec bu.
Anötö ndê Ŋalau bu nem gôliŋ ŋamalac daŋ
ndê whasuŋ, dec iŋ oc tôm dom bu sôm bu,
"Aö wapucbo Yisu." Ma ŋamalac naŋ Ŋalau
Dabuŋ gêm gôliŋ iŋ dom, naŋ oc tôm dom bu
hoc yom asê ma sôm bu, "Yisu iŋ Pômdau."
4 Yac datap mwasiŋ tidau-tidau sa, magoc
meŋ akêŋ Ŋalau tigeŋ.
5 Ma yac tam akiŋ Pômdau ŋalêŋ tidau-
tidau, magoc tam akiŋ Pômdau tigeŋ.
6 Ma yac dakôm gweleŋ tidau-tidau tu
danem akiŋ Anötö-ŋga, magoc Anötö tigeŋ
kôm gweleŋ yêc yac hoŋ neŋ ŋalôm, ma kêŋ
ŋaclai têŋ yac bu dakôm gêŋ dau.
7 Ma gêŋ hoŋ naŋ lau tigeŋ-tigeŋ sêkôm
ŋa Ŋalau ndê ŋaclai, naŋ Anötö kêŋ tu bu
êmwasiŋ yac lau hoŋ naŋ dambo gôlôwac
dabuŋ ŋalôm, ma puc yac hoŋ dôŋ.
8 Ŋalau Dabuŋ kêŋ yom ti gauc têŋ ŋamalac
daŋ bu hoc asê têŋ gôlôwac dabuŋ. Ma
Ŋalau tigeŋ dinaŋ kêŋ gauc têŋ ŋamalac daŋ
tiyham, bu êŋyalê gêŋ naŋ ŋahu sip ŋalôm gi,
ma sôm asê têŋ lau.
9 Ŋamalac daŋ oc tap mwasiŋ kêŋ whiŋ
ŋaŋga-ŋga sa, ma daŋ tiyham oc tap mwasiŋ
kôm lau ti gêmbac ŋayham sa-ŋga yêc Ŋalau
tigeŋ dinaŋ.
10 Ŋamalac daŋ oc kôc ŋaclai bu kôm gêŋ
dalô, ma daŋ oc kôc mwasiŋ tu hoc yom
asê tôm lau propet-ŋga. Daŋ tiyham oc kôc
mwasiŋ bu êŋyalê bu lau naŋ sêhoc yom asê,
naŋ Ŋalau Dabuŋ gêm gôliŋ ŋac, me ŋalau
daŋ dau-ŋga daŋ gêm gôliŋ ŋac. Ma daŋ
oc kôc mwasiŋ bu sôm yom awha wakuc-
ŋga naŋ iŋ kêyalê muŋ su dom. Ma ŋamalac
daŋ tiyham oc tap mwasiŋ sa bu êŋyalê yom
awha wakuc-ŋga kaiŋ dinaŋ ma nem kwi.
11 Gweleŋ tidau-tidau hoŋ dinaŋ meŋ
akêŋ Ŋalau tigeŋ dinaŋ, naŋ gic sam iŋ ndê
mwasiŋ ti ŋaclai têŋ lau tigeŋ-tigeŋ tôm iŋ
dau gêlic ŋayham.

Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêti gôlôwac dabuŋ tigeŋ

12 Alic su naŋ. Ŋamalac daŋ ndê ŋandô
tigeŋ, magoc iŋ amba ti gahi ma tandô ma
ŋagêŋ daêsam. Magoc gêŋ hoŋ dinaŋ sêyêc
têŋtêŋ dom, sêyêc ŋandô tigeŋ dinaŋ. Ma
ŋalêŋ tigeŋ, yac lau naŋ dambo Kilisi ndê
gôlôwac dabuŋ ŋalôm, naŋ dati ŋandô tigeŋ.
13 Bu Anötö kêku yac ŋa Ŋalau Dabuŋ ma
piŋ yac dôŋ dati gôlôwac dabuŋ tigeŋ. Yac
neŋ lau ŋatô lau Israel-ŋga, ma ŋatô ŋac lau
gameŋ apa-ŋga. Ŋatô sem akiŋ ŋadaui nom-
ŋga, ma ŋatô sem akiŋ dom. Magoc yac hoŋ
dakôc Ŋalau tigeŋ sip yac neŋ ŋalôm têŋtêŋ.
14 Ma ŋamalac daŋ ndê ŋandô ŋagêŋ hoŋ
kaiŋ tigeŋ dom. Gêŋ tidau-tidau sêyêc ŋandô
tigeŋ dinaŋ.
15 Iŋ ndê gahi bu sôm bu, "Aö amba dom,
bocdinaŋ gati ŋandô ŋagêŋ daŋ dom," dec
yom dau oc kac gahi dau su yêc ŋandô dinaŋ
dom.
16 Me iŋ ndê daŋgasuŋ bu sôm bu, "Aö
tandô dom, bocdinaŋ gati ŋandô ŋagêŋ daŋ
dom," dec yom dau oc kac daŋgasuŋ su yêc
iŋ ndê ŋandô dom.
17 Ma gêŋ hoŋ naŋ sêyêc yac neŋ ŋandô bu
tanôŋ hoŋ, dec oc daŋgô yom ŋalêŋ bocke?
Ma gêŋ hoŋ naŋ sêyêc yac neŋ ŋandô bu
daŋaŋsuŋ hoŋ, dec oc daŋgu gêŋ ŋamalu
ŋalêŋ nde?
18 Magoc yac neŋ ŋandô iŋ bocdinaŋ dom.
Anötö dau kêmasaŋ yac neŋ ŋandô ŋagêŋ
tidau-tidau hoŋ tôm iŋ dau gêlic ŋayham.
19 Ma yac neŋ ŋandô ŋagêŋ hoŋ bu kaiŋ
tigeŋ, dec yac oc dambo ŋalêŋ bocke? Oc tôm
dom bu dambo.
20 Magoc yac ŋagêŋ daêsam sêyêc ŋandô
tigeŋ dinaŋ ŋalôm, dec dambo ŋayham.
21 Oc tôm dom bu tandô sôm têŋ amba,
"Am bu mbo dom, aö wambo ŋayham eŋ."
Ma tôm dom bu ŋagôlôŋ sôm têŋ gahi, "Am
bu mbo dom, oc wambo ŋayham eŋ."
22 Mba andô! Yac ŋagêŋ ŋatô dalic bu gêŋ
licwalô mba, tigeŋ gêŋ dau bu yêc dom, dec
oc dambo ŋayham dom.
23 Ma ŋandô ŋagêŋ ŋatô naŋ dalic bu gêŋ
waêmba, naŋ datoc sa têŋ ndoc dakôm ahuc
ŋa po. Ma ŋagêŋ naŋ dalic bu gêŋ mayaŋ-
ŋga, naŋ dakôm ahuc ti dayob ŋapep.
24 Magoc ŋagêŋ ŋatô naŋ dalic bu gêŋ
ŋayham tu lau sêlic-ŋga, naŋ sêpônda gôlôŋ
dom, ma dakôm ahuc dom. Anötö dau
kêmasaŋ yac ŋagêŋ hoŋ dinaŋ, ma toc gêŋ
ŋambwa-ŋambwa sa kêlêc.
25 Iŋ kêmasaŋ ŋamalac ŋalêŋ dinaŋ tu bu
ŋagêŋ hoŋ sênem ŋandô tigeŋ dinaŋ sa, ma
sêwhê dau kôc-kôc dom.
26 Yac ŋagêŋ daŋ bu êŋsahê ŋandê, dec
ŋagêŋ hoŋ oc sêŋsahê ŋandê sêwhiŋ. Ma
ŋagêŋ daŋ bu tap waê sa, dec ŋagêŋ hoŋ oc
atac ŋayham sêwhiŋ.
27 Aŋgô su naŋ! Mac lau tigeŋ-tigeŋ hoŋ ati
Kilisi ndê ŋandô tigeŋ, naŋ gôlôwac dabuŋ.
28 Ma Anötö kêyaliŋ lau sa yêc gôlôwac
dabuŋ ŋalôm bocdec bu. Lau ŋamata-ŋga
ŋac lau aposel, lau tilu-ŋga lau propet, ma

lau titö-ŋga iŋ kêŋ ŋac bu sêndôhôŋ gôlôwac
dabuŋ. Ma iŋ kêmwasiŋ lau ŋatô bu sêkôm
gêŋ dalô, ŋatô sêkôm lau gêmbac ŋayham sa,
ŋatô bu sênem lau sa, ma ŋatô bu sênem gôliŋ
gôlôwac dabuŋ. Ma ŋatô sêtap mwasiŋ sêsôm
yom awha wakuc-ŋga sa.
29 Mac gauc gêm bocke? Iŋ kêmwasiŋ lau
hoŋ tu bu sêti aposel, a? Ŋac hoŋ sêti propet,
a? Ŋac hoŋ kêdôhôŋwaga, a? Hoŋ sêkôm gêŋ
dalô, a?
30 Ŋac hoŋ sêtap mwasiŋ sêkôm gêmbac
ŋayham sa-ŋga, a? Ŋac hoŋ sêkôc mwasiŋ
sêsôm yom awha wakuc-ŋga me sênem yom
awha wakuc kwi-ŋga, a? Mba andô!
31 Bocdinaŋ dec aö wasôm têŋ mac, bu
tamkwê mwasiŋ ŋandô naŋ oc nem lau hoŋ
sa êŋlêc. Ma lêŋ naŋ kwahic dec aö bu watôc
têŋ mac naŋ hôc gêlêc lêŋ hoŋ su.

13

Mêtê ŋandô atac whiŋ-ŋga

1 Aö bu watôm bu wasôm ŋamalac si yom
ma aŋela si yom, magoc mêtê atac whiŋ-ŋga
m ba yêc aö, naŋ aö gatôm geŋgeleŋ me oŋ
naŋ taŋ ŋambwa.
2 Ma aö bu wahoc yom asê gitôm propet,
ma bu waŋyalê gêŋ hoŋ naŋ ŋahu sip ŋalôm
gi, ma watap gauc atu sa pi gêŋ hoŋ, ma bu
wakêŋ whiŋ ŋaŋga tôm bu wasôm têŋ lôc daŋ
bu puc dau sa ma lom gameŋ wakuc ndi,
tigeŋ mêtê atac whiŋ-ŋga mba yêc aö, dec aö
gatôm gêŋ ŋambwa.
3 Ma aö bu wakêŋ aneŋ gêŋ hoŋ tu wanem
lau ŋalôm sawa sa-ŋga, me wakêŋ dauŋ sam-
buc tu gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga e tôm ŋacyo
sêkêŋ ya neŋ aö su, magoc mêtê atac whiŋ-
ŋga bu mba yêc aö, dec oc tôm dom bu wapo
dauŋ sa tu gêŋ hoŋ dinaŋ ŋadaŋ-ŋga.
4 Mêtê atac whiŋ-ŋga ŋandô ŋahu bocdec.
Ŋamalac naŋ mêtê atac whiŋ-ŋga kêsalê iŋ
ahuc, naŋ kôc ndê ŋalôm dôŋ, ma kêmwasiŋ
lau. Iŋ gêm lêmuŋ lau ŋatô dom, ma sôm yom
toc dau sa-ŋga me po dau sa ŋambwa dom.
5 Iŋ kôm gêŋ mayaŋ-ŋga dom, gauc gêm
gêŋ tu êmwasiŋ dau-ŋga kêlêc dom, ma atac
ŋandê ŋagahô dom. Ma iŋ hê yom dôŋ pi sac
naŋ lau sêkôm têŋ iŋ, naŋ dom.
6 Mêtê naŋ so lêŋ gitêŋ, naŋ ŋadaŋ oc
kôm iŋ atac ŋayham dom, magoc iŋ oc atac
ŋayham tu lau hoŋ naŋ sêŋkuc yom ŋandô-
ŋga.
7 Iŋ oc hôc kisa ti atac pa su. Iŋ oc hu iŋ ndê
kêŋ whiŋ ti gêŋ bocke naŋ iŋ takwê, naŋ siŋ
dom, ma ŋawapac daŋ oc ku iŋ dulu dom.
8 Mêtê atac whiŋ-ŋga oc yêc ŋapaŋ. Magoc
mêtê dahoc yom asê gitôm propet-ŋga oc
pacndê. Ma mêtê dasôm yom awha wakuc-
ŋga ma gauc pi gêŋ naŋ ŋahu sip ŋalôm gi,
naŋ oc sêniŋga.
9 Ŋahu bu têŋ têm kwahic dec-ŋga yac
taŋyalê gêŋ hoŋ timala dom, ma yom naŋ
lau propet sêhoc asê, naŋ tôc gêŋ hoŋ asê
timala dom.
10 Magoc têŋ ndoc Yisu mbu meŋ, naŋ
iŋ oc ndic dabiŋ gêŋ hoŋ, ma mêtê hoŋ
naŋ kwahic dec dakôm timala dom, naŋ oc
pacndê.
11 Têŋ têm naŋ aö gambo balê, naŋ gasôm
yom gitôm balê, ma kayalê gêŋ gitôm balê,
ma gakôc gauc gitôm balê. Magoc têŋ ndoc
aö gati ŋgac su, naŋ gahu balêkoc si mêtê siŋ.
12 Kwahic dec yac taŋyalê gêŋ hoŋ yêc
awê dom, gitôm datôc gwaniŋ sip busunôm*
ŋadauŋ-dauŋ daŋ. Magoc têŋ têm ŋambu-ŋga
yac oc dalic gêŋ hoŋ yêc awê eŋ. Kwahic dec
aö kayalê gêŋ timala dom, magoc tiŋambu aö
oc waŋyalê gêŋ hoŋ timala, tôm Anötö kêyalê
aö e pi sa timala eŋ têŋ kwahic dec.
13 Mêtê atu tö kwahic dec sêyêc, mêtê
dakêŋ whiŋ-ŋga, mêtê dakêŋ bataŋ-ŋga, ma
mêtê atac whiŋ-ŋga. Magoc mêtê atac whiŋ-
ŋga tiŋamata mêtê hoŋ.

14

Taŋkwê mwasiŋ naŋ tôm bu puc gôlôwac dabuŋ dôŋ

1 Bocdinaŋ asap mêtê atac whiŋ-ŋga dôŋ,
ma tamkwê Ŋalau Dabuŋ ndê mwasiŋ tidau-
tidau. Ma tamkwê mwasiŋ bu ahoc yom asê
nditôm lau propet hôc gêlêc mwasiŋ ŋatô su.
2 Bu Ŋalau ndê mwasiŋ dasôm yom awha
wakuc-ŋga iŋ gêŋ ŋamata-ŋga dom. Ŋamalac
naŋ sôm yom awha wakuc-ŋga, naŋ ndê
yom yêc iŋ ma Anötö ŋasawa, ma lau daŋ oc
s êŋyalê dom. Iŋ sôm yom naŋ ŋahu yêc siŋ
dau, tôm Ŋalau Dabuŋ kac iŋ.
3 Magoc ŋamalac naŋ hoc yom asê gitôm
propet, naŋ ndê yom gitôm bu po gôlôwac
dabuŋ sa, ma êŋgilí ŋac bu sêlhac ŋaŋga ma
nem malô ŋac si ŋalôm.
4 Ŋamalac naŋ sôm yom awha wakuc-ŋga,
naŋ ndê yom dau gêm iŋ tawasê sa, magoc
ŋamalac naŋ hoc yom asê gitôm propet, naŋ
ndê yom oc tôm bu po gôlôwac dabuŋ hoŋ sa.
5 Aö tac whiŋ bu mac hoŋ asôm yom awha
wakuc-ŋga, tigeŋ aö tac whiŋ kêlêc bu mac
ahoc yom asê atôm propet. Bu ŋamalac naŋ
hoc yom asê gitôm propet, naŋ ndê mwasiŋ
hôc gêlêc iŋ naŋ sôm yom awha wakuc, naŋ
ndê su. Magoc ŋamalac daŋ bu mbo mac
nem gôlôwac dabuŋ ŋalôm, naŋ kôc mwasiŋ
bu nem yom awha wakuc-ŋga kwi têŋ mac,
dec yom dau oc tôm bu nem mac sa, tôm yom
naŋ ŋamalac hoc asê gitôm propet.

Mwasiŋ dasôm yom awha wakuc-ŋga ŋahu

6 O asidôwai, aŋgô su naŋ. Aö bu watêŋ
mac waloc, ma wasôm yom têŋ mac ŋa awha

* **13:12:** Busunôm - lau ŋatô sêsam bu glas tasalagatu, ma yêc Yom Inglis sêsôm bu 'mirror.'

wakuc daŋ, dec oc wanem mac sa ŋalêŋ
bocke? Ti geŋ aö bu waloc ma Ŋalau Dabuŋ
kêŋ yom têŋ aö, tu bu wahoc asê têŋ mac, me
tu wawhê nem gauc sa me wandôhôŋ mac-
ŋga me wahoc asê gitôm propet, dec aneŋ
yom dau oc nem mac sa.
7 Akôc gauc pi gêŋ naŋ dakôc tu danem wê
sip-ŋga, gitôm gasuc me gita. Ŋamalac daŋ bu
yu me ndic ŋapep dom, dec asa oc tôm bu
êŋyalê wê dau ŋawa?
8 Ma ŋgac ndic dahuc-ŋga bu ndic ŋapep
dom, dec asa oc êmasaŋ dau tu ndic siŋ-ŋga?
9 Ma mac lau naŋ asôm yom awha wakuc-
ŋga yêc gôlôwac dabuŋ ŋalôm, naŋ bocdinaŋ.
Bu yom kaiŋ dinaŋ ŋahu yêc awê dom, ma
lau oc sêŋyalê ŋalêŋ bocke? Mac oc asôm
yom dau tôm gêŋ ŋakêcsia ŋambwa-ŋambwa.
10 Lau nom-ŋga si awha têŋtêŋ daêsam yêc,
ma lau naŋ sêsôm dau si awha, naŋ sêŋyalê
ŋahu.
11 Ŋgac daŋ bu sôm dau ndê awha ma
aö bu waŋyalê ŋahu dom, dec aö walic iŋ
gitôm ŋgac apa, ma iŋ oc lic aö bu ŋgac apa
bocdinaŋ.
12 Ma yêc mac-ŋga bocdinaŋ. Mac tamkwê
Ŋalau Dabuŋ ndê mwasiŋ, bocdinaŋ dec
tamkwê mwasiŋ naŋ tôm bu po gôlôwac
dabuŋ sa, naŋ hôc gêlêc mwasiŋ ŋatô, tu bu
akôm gôlôwac dabuŋ êŋsôwec tiatu.
13 Bocdinaŋ dec ŋamalac naŋ sôm yom
awha wakuc-ŋga, naŋ teŋ mbec bu Anötö
kêŋ mwasiŋ nem yom dau kwi-ŋga têŋ iŋ
whiŋ maŋ.
14 Bu têŋ ndoc aö gateŋ mbec ŋa yom
awha wakuc-ŋga, naŋ aö dauŋ neŋ gatuŋ
teŋ mbec, magoc aneŋ gauc kêkuc mbec dau
dom.
15 Bocdinaŋ aö oc wakôm sake? Aö wa-
teŋ mbec ŋa awha wakuc naŋ aneŋ gatuŋ
kêyalê, ma wateŋ mbec ŋa aö dauŋ neŋ
awhaŋ naŋ kayalê ŋahu, naŋ whiŋ. Aö
wanem wê awha wakuc naŋ aneŋ gatuŋ
kêyalê, ma wanem wê ŋa dauŋ neŋ awhaŋ
naŋ kayalê ŋahu, naŋ whiŋ.
16 Am bu êmpiŋ Anötö ŋa yom awha w
akuc-ŋga, tôm nem gatôm kêyalê, ma ŋamalac
daŋ bu mbo gôlôwac dabuŋ ŋalôm naŋ kêyalê
awha dau dom, dec iŋ oc tôm dom bu sôm,
"Yomandô," têŋ ndoc am gic bata nem yom.
Ŋahu bu iŋ gêm gauc yom naŋ am sôm.
17 Am daôm gêm d aŋge Anötö ŋapep,
magoc am nem yom gêm ŋamalac dinaŋ sa
dom.
18 Aö gam daŋge Anötö bu iŋ kêŋ mwasiŋ
wasôm yom awha wakuc-ŋga têŋ aö hôc
gêlêc mac hoŋ su.
19 Magoc têŋ têm naŋ aö gambo gôlôwac
dabuŋ ŋalôm, naŋ aö tac whiŋ bu wasôm
yom naŋ lau hoŋ sêŋyalê, tu bu wandôhôŋ
ŋac-ŋga. Aö bu wasôm yom ŋalhô amaŋdaŋ
naŋ ŋahu yêc awê, naŋ hôc gêlêc bu wasôm
yom awha wakuc-ŋga ŋalhô 10,000, naŋ lau
hoŋ sêŋyalê ŋahu dom.
20 O asidôwai hac. Akôc gauc ŋapep, atôm
lau atu-tu. Akôc gauc atôm balêkoc sauŋ
dom. Ambo atôm balêkoc dedec tu gêŋ tigeŋ-
ŋga, naŋ tu ambo ahê lêŋ sac-ŋga.
21 Gauc nem yom naŋ Pômdau sôm, naŋ
sêto yêc bocdec bu:

Aö waŋkiŋ lau apa sênem aö awhaŋ ma
wakêŋ puc lau dindec ŋa lau apa dau
awha. Magoc ŋac oc sêkêŋ daŋga aö
dom, tôm sêkêŋ daŋga aneŋ yom muŋ su
dom. *[Ais 28:11-12]*

22 Pômdau kêŋ lau naŋ sêsôm yom awha
apa gitôm gêŋ dalô kaiŋ daŋ, bu kêŋ puc
lau Israel-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ dom. Ma
mwasiŋ dasôm yom awha wakuc-ŋga iŋ
kaiŋ tigeŋ. Anötö kêŋ gitôm gêŋ dalô tu lau
naŋ sêkêŋ whiŋ dom-ŋga. Iŋ kêŋ tu lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga-ŋga dom. Magoc mwasiŋ dahoc
yom asê tôm propet-ŋga, naŋ iŋ kêŋ tu lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga-ŋga. Iŋ kêŋ tu lau naŋ sêkêŋ
whiŋ dom naŋ-ŋga dom.*
23 Bocdinaŋ, mac lau akêŋ whiŋ-ŋga bu
akac daôm sa ma mac hoŋ bu asôm yom
awha wakuc-ŋga, ma lau ŋatô naŋ sêkêŋ
whiŋ dom me si gauc sa pi gêŋ dau dom, naŋ
bu sêmbo sêwhiŋ mac, dec ŋac oc sêsôm sake?
Ŋac oc sêsôm bu mac nem gauc kêŋsôŋ.
24 Magoc mac hoŋ bu ahoc yom asê atôm
propet têŋ ndoc lau kaiŋ dinaŋ sêmbo sêwhiŋ
mac, dec mac nem yom oc kuŋ ŋac si ŋalôm
e sêŋyalê bu sic waê bu sêtap matôc sa tu ŋac
si mêtê sac-ŋga.
25 Ma yom pi ŋac si mêtê sac, naŋ ŋac gauc
gêm bu sêsiŋ yêc ŋac si ŋalôm, naŋ mac nem
yom oc puc asê tiawê. Ma bocdinaŋ ŋac oc
sêpôŋ haduc aŋgô andô têŋ nom ma sêtoc
Anötö sa. Ma ŋac oc sêsôm asê bu, "Anötö
mbo whiŋ mac, yomandô!"

Pol whê ŋagôliŋ om-ŋga sa

26 Bocdinaŋ asidôwai, têŋ ndoc mac akac
daôm sa tu alic om-ŋga, naŋ lau ŋatô sêkôc
wê sêmeŋ, lau ŋatô sêkôc yom bu sêndôhôŋ
lau, lau ŋatô sêkôc yom naŋ Ŋalau Dabuŋ hoc
asê têŋ ŋac, ŋatô sêsôm yom awha wakuc-
ŋga, ma ŋatô sênem yom awha wakuc-ŋga
dau kwi. Gêŋ hoŋ naŋ mac bu akôm, naŋ
akôm tu apuc gôlôwac dabuŋ hoŋ dôŋ-ŋga.
27 Lau bu sêsôm yom awha wakuc-ŋga, dec
lu me tö sêsôm goc tôm. Daŋ sôm e pacndê,

* **14:22:** Aisaya ndê yom, naŋ Pol to yêc ŋabatiŋ 21, naŋ hêganôŋ lau apa naŋ Pômdau kêkiŋ bu sêŋgwiniŋ lau Israel-ŋga naŋ sêsôc iŋ ŋapu ti sêkêŋ whiŋ iŋ dom. Pol gêm dôhôŋ lau apa awha, naŋ lau Israel si ŋacyo dinaŋ sêsôm, ma mwasiŋ dasôm yom awha wakuc-ŋga. Lau Israel-ŋga sêkac si ŋalôm kwi tu lau apa si yom-ŋga dom, ma Pol bu tôc asê bu ŋalêŋ tigeŋ, yom awha wakuc oc nem lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ sa dom, me kac si ŋalôm kwi e sêti lau sêkêŋ whiŋ-ŋga dom. Ŋabatiŋ 23 whê gêŋ dau sa tiawê.

goc ŋamalac tilu-ŋga sôm ndê. Ma ŋamalac daŋ nem ŋac si yom dau kwi maŋ.
28 Magoc ŋamalac nem y om dau kwi-ŋga daŋ bu mbo dom, goc ŋamalac naŋ tac whiŋ bu sôm y om awha wakuc-ŋga nem dau dôŋ yêc gôlôwac dabuŋ ŋalôm. Tôm bu iŋ sôm iŋ ndê yom awha wakuc-ŋga têŋ ndoc iŋ mbo tawasê, ma yom dau yêc iŋ ma Anötö ŋasawa.
29 Ma lau bu sêhoc yom asê sêtôm propet yêc gôlôwac dabuŋ ŋalôm, dec lu me tö sêhoc yom asê, ma lau hoŋ sêkêŋ daŋga ŋapep ma sêŋsahê yom dau.
30 Ŋamalac daŋ bu ndöc mac ŋalôm, ma Ŋalau Dabuŋ bu hoc yom daŋ asê têŋ iŋ, dec ŋamalac naŋ sôm yom mbo, naŋ hu siŋ ma kêŋ ŋasawa têŋ ŋamalac dinaŋ bu sôm yom dau asê.
31 Gitôm bu mac hoŋ ahoc yom asê atôm propet aô daôm aô daôm, bu andôhôŋ ti apuc gôlôwac dabuŋ hoŋ dôŋ.
32 Lau naŋ sêtap mwasiŋ sa bu sêhoc yom asê sêtôm propet, naŋ sêtôm bu sênem gôliŋ dau si lêŋ sêhoc yom dau asê-ŋga.
33 Bu Anötö tec bu iŋ ndê lau sêkôm gêŋ bambaliŋ. Iŋ Anötö yom malô-ŋga.

Anötö ndê gôlôwac dabuŋ hoŋ sêŋkuc lêŋ tigeŋ bocdec bu.
34 Têŋ ndoc mac akac sa tu alic om-ŋga, naŋ lauwhê sêsôm yom dom sic ŋawaê. Ŋac sêsôc laungac ŋapu tôm yomsu sôm, ma sênem dau dôŋ.
35 Awhê daŋ bu ŋgô yom daŋ naŋ iŋ kêyalê ŋahu dom, naŋ nem dau dôŋ e om pacndê, ma ndac nakweŋ têŋ ndoc iŋlu sêmbo si andu. Iŋ bu sôm yom yêc gôlôwac dabuŋ ŋalôm, naŋ gêŋ mayaŋ-ŋga.
36 Mac lau Korin-ŋga bu atec aneŋ yom dindec, goc wandac mac bocdec bu. Anötö kêŋ ndê yom têŋ mac tamwasêm, me kêŋ têŋ mac muŋ bu andic dulu têŋ lau ŋatô, a?
37 Asa naŋ gauc gêm bu iŋ propet daŋ, me tap Ŋalau Dabuŋ ndê mwasiŋ sa kêlêc, naŋ êŋyalê bu yom naŋ gato têŋ mac, naŋ Pômdau dau ndê yatu.
38 Ŋamalac daŋ bu kôc aneŋ yom sa dom, naŋ Pômdau oc kôc iŋ sa dom.
39 Bocdinaŋ aneŋ asidôwai, tamkwê mwasiŋ bu ahoc yom asê atôm lau propet, ma alhac lau naŋ sêsôm yom awha wakuc-ŋga, naŋ ahuc dom.
40 Magoc têŋ ndoc mac bu alic om, naŋ akôm gêŋ hoŋ ŋapep ma aŋkuc lêŋ solop.

15

Pol puc yom naŋ iŋ hoc asê pi Yisu, naŋ dôŋ

1 O asidôwai, aö bu wawhê mac nem gauc sa tiyham pi ŋawaê ŋayham naŋ gahoc asê têŋ mac muŋ su. Mac akôc ŋawaê dau sa, ma ti mac nem akêŋ whiŋ ŋahu.
2 Ŋawaê ŋayham naŋ gahoc asê têŋ mac, naŋ tôc lêŋ Anötö nem mac si-ŋga asê, ma bocdinaŋ dec asap dôŋ ŋapaŋ. Mac bu asap dôŋ dom, dec mac nem akêŋ whiŋ oc tisac ma ŋandô mbasi.
3 Bu yom naŋ gac dulu têŋ mac, naŋ kêkuc yom naŋ aö dauŋ gaŋgô muŋ su. Ma yom naŋ atu ma tiŋamata aneŋ yom hoŋ, naŋ bocdec bu. Kilisi mbac ndu tu yac neŋ sac-ŋga, tôm yom naŋ sêto yêc, naŋ sôm.
4 Lau sêŋsuhuŋ iŋ, ma têŋ bêc titö-ŋga Anötö uŋ iŋ sa, tôm sêto yêc naŋ.
5 Goc iŋ hoc dau asê têŋ Pita, ma têŋ lau ŋatô naŋ sêmbo †ŋgacsêŋomi 12 si toŋ.
6 Ma tiŋambu iŋ hoc dau asê têŋ asidôwai toŋ atu naŋ sêmbo sêwhiŋ dau. Ŋac lau daêsam, sêhôc gêlêc 500 su. Kwahic dec ŋac si lau ŋatô sêmbac ndu su, magoc daêsam gacgeŋ sêmbo tali.
7 Tiŋambu iŋ hoc dau asê têŋ Jems ma têŋ lau aposel hoŋ.
8 Ma tiŋambu andô iŋ hoc dau asê têŋ aö dauŋ, naŋ gati aposel gitôm balêkoc naŋ dinda kôc so ndê têm.
9 Bu aö galic dauŋ tôm lau aposel si ŋgac ŋambu-ŋga solop. Sêsam aö bu aposel, magoc aö ŋgac ŋayham dom bu sêhê ŋaê aposel pi aö. Ŋahu bu muŋ-ŋga lê aö gakêŋ kisa Anötö ndê lau sêkêŋ whiŋ-ŋga.
10 Magoc tu Anötö kêmwasiŋ aö-ŋga, dec aö gati aposel, ma iŋ ndê mwasiŋ dau meŋ ŋambwa dom. Mba! Bu aö gakôm gweleŋ gahoc gêlêc Kilisi ndê aposel hoŋ su. Magoc aö dauŋ gakôm dom. Anötö ndê mwasiŋ puc aö dôŋ, dec kêŋ ŋaclai têŋ aö bu wakôm gweleŋ.
11 Bocdinaŋ aŋyalê ŋapep bu yom naŋ aö gahoc asê pi Kilisi, ma aposel hoŋ sêhoc asê, iŋ yom tigeŋ. Ma yom dau ti mac nem akêŋ whiŋ ŋahu.

Lau batê oc sêtisa

12 Yac am mêtê ma ahoc asê bu Anötö uŋ Kilisi sa akêŋ lau batê-ŋga. Ma bocdinaŋ bocke dec mac nem lau ŋatô sêsôm bu lau batê oc sêtisa dom?
13 Aŋgô! Iŋ bu yom ŋandô bu lau batê sêtôm dom bu sêtisa, dec tôm dom bu Kilisi dau tisa ma mbo tali tiyham bocdinaŋ.
14 Ma Kilisi bu tisa su dom, dec mêtê naŋ yac am, naŋ oc ŋahu mbasi, ma mac nem akêŋ whiŋ ŋahu mbasi bocdinaŋ.
15 Ma gêŋ daŋ tiyham. Yac lau aposel am mêtê ma asôm bu Anötö uŋ Kilisi sa akêŋ lau batê-ŋga. Magoc mac asôm bu lau batê oc sêtisa dom. Mac nem yom bu yom ŋandô, dec mêtê naŋ yac ahoc asê pi Anötö, naŋ yom tasaŋ.
16 Bu lau batê bu sêtisa dom, dec Kilisi dau tisa su dom.

17 Ma iŋ bu yom ŋandô bu Anötö uŋ Kilisi
sa su dom, dec mac nem akêŋ whiŋ oc ŋandô
mbasi, ma mac nem sac gacgeŋ yêc mac-ŋga.
18 Ma Anötö bu uŋ Kilisi sa su dom, dec lau
naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu ma sêmbac ndu su, naŋ
gacgeŋ siŋga su.
19 Tu Kilisi-ŋga dec yac dakêŋ bataŋ bu
Anötö oc uŋ yac hoŋ sa têŋ têm ŋambu-ŋga.
Yom dau bu yom ŋandô dom, dec gêŋ naŋ
dakêŋ bataŋ, naŋ gêŋ têm kwahic dec-ŋga
ŋambwa ma ŋandô mbasi têŋ têm ŋambu-ŋga.
Ma lau hoŋ oc sêpu yac ma sêlic yac tôm lau
gauc mbasi-ŋga.
20 Magoc Anötö uŋ Kilisi sa akêŋ lau batê-
ŋga yomandô. Iŋ gitôm lau hoŋ naŋ sêmbac
ndu su, naŋ si ŋgac mbêc.
21 Ŋamalac tigeŋ ti dambac ndu ŋahu. Ma
ŋamalac tigeŋ ti datisa akêŋ lau batê-ŋga
ŋahu.
22 Yomandô! Tu Adam-ŋga dec yac hoŋ
dawêkaiŋ seŋ dambac ndu-ŋga. Magoc tu
Kilisi-ŋga dec lau naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ, naŋ
sêwêkaiŋ seŋ sêmbo tali-ŋga.
23 Tigeŋ lau naŋ sêmbac ndu, naŋ oc sêtisa
tôm ŋandoc. Kilisi tisa muŋ, gitôm gêŋ ŋandô
mbêc. Ma têŋ ndoc iŋ mbu meŋ, naŋ lau naŋ
sêti iŋ ndê, naŋ oc sêtisa.
24 Têŋ dinaŋ iŋ oc ndic bata têm kwahic
dec-ŋga, ma iŋ oc seŋ ŋaclai ti ŋagôliŋ hoŋ su,
ma kêŋ gêŋ hoŋ sip Damaŋ Anötö amba bu
nem gôliŋ.
25 Bu Kilisi gic waê bu nem gôliŋ e iŋ kêŋ
iŋ ndê ŋacyo hoŋ sêsôc iŋ gahi ŋapu.
26 Ma ŋacyo ŋambu-ŋga naŋ iŋ oc seŋ su,
naŋ ŋaclai dambac ndu-ŋga.
27 Sêto yom yêc bocdec bu:
Iŋ kêŋ gêŋ hoŋ sêsôc iŋ gahi ŋapu. *[BW 8:6]*

Yom dinaŋ pi 'gêŋ hoŋ,' naŋ hêganôŋ
Anötö dom, bu Anötö dau kêŋ ŋaclai têŋ
Kilisi pi gêŋ hoŋ.
28 Tigeŋ têŋ ndoc Anötö ndê Atu dau kêŋ
gêŋ hoŋ sêsôc iŋ ndê gôliŋ ŋapu su, naŋ goc iŋ
dau oc sôc Anötö ŋapu. Ma bocdinaŋ Anötö
tigeŋ oc ti ŋadau ma nem gôliŋ gêŋ hoŋ.
29 Anötö oc uŋ lau batê sa têŋ têm ŋambu-
ŋga, yomandô. Bu bocdinaŋ dom, dec tu
sake-ŋga lau ŋatô sêliŋ saŋgu tu lau naŋ
sêmbac ndu su-ŋga?*
30 Ma gauc nem yac lau aposel. Tu sake-
ŋga yac ahôc ŋawapac ti kisa ŋapaŋ tu gweleŋ
ŋawaê ŋayham-ŋga?
31 O asidôwai. Aö gapo mac nem waêm sa
tu mac nem akêŋ whiŋ yac neŋ Pômdau Yisu
Kilisi-ŋga. Mac aŋyalê bu yom dau iŋ yom
ŋandô, dec aŋyalê bu yom dec iŋ yom ŋandô
bocdinaŋ. Lau sêkôm bu sêndic aö ndu tôm
bêc hoŋ.
32 Yêc malac Epesas lau sêkêŋ kisa aö
gitôm bôclai sac, magoc aö gac siŋ têŋ ŋac ti
ŋaŋga. Magoc lau batê bu sêtisa dom, tôm
mac nem lau ŋatô sêsôm, dec aö neŋ gweleŋ
ŋawaê ŋayham-ŋga iŋ ŋamalac ŋambwa si gêŋ,
ma oc nem aö sa daŋ dom. Bu bocdinaŋ dec
dakôm tôm yom naŋ sêto yêc bocdec bu:
Gauc nem gêŋ daneŋ ti danôm-ŋga eŋ, bu
ŋasawa apê eŋ yac oc dambac ndu ma
dandiŋaŋ. *[Ais 22:13]*
33 Ayob daôm bu lau sêŋsau mac dom.
Gauc nem yom naŋ sêsôm bocdec bu, "Mac
bu ambo awhiŋ lau naŋ sêkôm mêtê sac, dec
mêtê sac dau oc kôm mac nem mêtê ŋayham
tisac whiŋ."
34 Aö wasôm têŋ mac bu mayam daôm,
bu mac nem lau ŋatô sêsa si lêŋ gitôm sem
gauc Anötö ma sêsap mêtê sac dôŋ ŋapaŋ.
Bocdinaŋ akôc gauc ŋapep ma ahu mêtê sac
siŋ gacgeŋ.

Lau oc sêtisa ti ŋamlic kaiŋ bocke?

35 Mboe mac nem lau ŋatô oc sêndac,
"Anötö oc uŋ lau batê sa ŋalêŋ bocke?" me
"Lau batê oc sêtisa ti ŋamlic kaiŋ bocke?"
36 Yom dau iŋ yom gauc mbasi-ŋga. Aŋgô!
Gêŋ naŋ mac asô sip nom, naŋ bu tibalê
dom, dec oc po pi meŋ dom.
37 Mac bu asô gêŋ ŋamatu gitôm yaŋgom
me gêŋ ŋawhê ŋatô, dec mac asô gêŋ dau
ŋagatôm naŋ oc po pi meŋ tiŋambu, naŋ dom,
magoc asô ŋamatu ŋambwa sip nom.
38 Ma Anötö dau kêŋ gêŋ ŋagatôm têŋ gêŋ
ŋawhê tôm iŋ dau kêmasaŋ su. Iŋ kêŋ ŋagatôm
tidau-tidau têŋ gêŋ ŋawhê tigeŋ-tigeŋ.
39 Ma ŋagatôm ti ŋamlic naŋ iŋ kêŋ têŋ gêŋ
hoŋ, naŋ sêtôm dau d om. Iŋ kêŋ ŋamalac
si ŋamlic kaiŋ daŋ, ma bôc si kaiŋ daŋ, ma
mbac ti i bocdinaŋ.
40 Gêŋ undambê-ŋga sêmbo ti ŋac si ŋawasi
kaiŋ daŋ, ma gêŋ nom-ŋga sêmbo ti ŋac si
ŋawasi kaiŋ daŋ bocdinaŋ.
41 Ac ti ayô ma tata hoŋ si ŋawasi têŋtêŋ.
Ma tata hoŋ si ŋawasi gitôm dau dom.
42 Ma têŋ ndoc lau batê sêtisa, naŋ oc ŋalêŋ
kaiŋ tigeŋ. Lau batê naŋ taŋsuhuŋ sip nom,
naŋ si ŋamlic iŋ gêŋ têm kwahic dec-ŋga, ma
tôm dom bu yêc ŋapaŋ. Magoc Anötö oc uŋ
sa ma nem kwi ti gêŋ yêc ŋapaŋ-ŋga.
43 Gêŋ naŋ taŋsuhuŋ iŋ gêŋ waêmba, magoc
Anötö oc uŋ sa ma kôm ti gêŋ tiwaê.
Taŋsuhuŋ gêŋ ŋaclai mba, magoc Anötö oc uŋ
sa ti ŋaclai.

* **15:29:** Mêtê dau ŋahu yêc awê dom, magoc Pol ndê yom tôc asê bu lau Korin ŋatô sêliŋ saŋgu tu ŋac si lau naŋ sêmbac ndu-ŋga. Mboe lau batê dinaŋ sêkêŋ whiŋ Yisu su, magoc sêliŋ busaŋgu su dom têŋ ndoc sêmbo tali, ma tu dinaŋ-ŋga dec lau ŋatô sêliŋ saŋgu tu ŋac-ŋga. Pol sôm bu mêtê dinaŋ iŋ solop me so dom, magoc iŋ sôm yom pi mêtê dau tu bu puc iŋ ndê yom pi lau batê sêtisa-ŋga naŋ dôŋ.

44 Bu yac taŋsuhuŋ ŋamlic nom-ŋga, magoc
Anötö oc uŋ sa ti ŋamlic wakuc undambê-
ŋga. Yac taŋyalê bu ŋamlic nom-ŋga dec yêc,
ma ŋamlic undambê-ŋga yêc bocdinaŋ.
45 Anötö kêmasaŋ ŋamalac si ŋamlic nom-
ŋga, tôm yom naŋ sêto yêc bocdec bu:

Ŋgac ŋamata-ŋga Adam iŋ ti gêŋ tali. *[Gen 2:7]*

Ma Adam ŋambu-ŋga, naŋ Kilisi dau, naŋ
tisa ti ŋamlic undambê-ŋga. Ma yac oc
dambo taŋli tu iŋ-ŋga, ma datap neŋ ŋamlic
wakuc undambê-ŋga sa, tôm iŋ ndê.
46 Yac dakôc ŋamlic undambê-ŋga muŋ
dom, magoc dakôc ŋamlic nom-ŋga muŋ, ma
tiŋambu oc datap ŋamlic undambê-ŋga sa.
47 Ŋamalac ŋamata-ŋga meŋ akêŋ nom.
Magoc ŋamalac tilu-ŋga meŋ akêŋ undambê.
48-49 Kwahic dec yac hoŋ dambo datôm
ŋamalac nom-ŋga ŋamata-ŋga dinaŋ. Dinaŋi
sêkôc yac bu dambo datôm ŋamalac nom-
ŋga dinaŋ. Magoc lau naŋ sêmbo undambê,
naŋ sêmbo sêtôm ŋ amalac undambê-ŋga,
ma tiŋambu yac oc datiwakuc, ma dambo
datôm ŋamalac undambê-ŋga.
50 Bocdinaŋ aneŋ asidôwai, aö wasôm têŋ
mac bu yac datôm dom bu dasôc Anötö
ndê gameŋ undambê-ŋga ti neŋ ŋamlic têm
kwahic dec-ŋga. Bu yac neŋ dac ti ŋamsôm
iŋ gêŋ yêc ŋapaŋ-ŋga dom, ma tôm dom bu
wêkaiŋ gameŋ dandöc taŋli ŋapaŋ-ŋga.
51 Aö bu wasôm yom ŋahu atu daŋ têŋ mac
aŋgô. Yac hoŋ oc dambac ndu dom, magoc
Anötö oc nem yac hoŋ kwi ma kêŋ ŋamlic
wakuc têŋ yac.
52 Têŋ bêc ŋambu-ŋga dahuc oc taŋ, ma
sep tigeŋ lau batê oc sêtisa ti ŋamlic wakuc
sêndöc tali ŋapaŋ-ŋga. Ma Anötö oc nem yac
lau naŋ dambo taŋli, naŋ kwi dawhiŋ, ma
kêŋ ŋamlic wakuc têŋ yac.
53-54 Bu ŋamlic nom-ŋga oc tôm dom bu yêc
ŋapaŋ, ma gic waê bu niŋga. Bocdinaŋ têŋ
bêc ŋambu-ŋga Anötö oc nem ŋamlic nom-ŋga
kwi ti gêŋ yêc ŋapaŋ-ŋga, naŋ tôm dom bu
niŋga. Gauc nem yom naŋ sêto yêc bocdec
bu:

Anötö ku ŋaclai dambac ndu-ŋga dulu su,
ma pacndê sambuc. *[Ais 25:8]*

Yom dau oc ŋandô sa têŋ bêc ŋambu-ŋga.

55 O ŋaclai dambac ndu-ŋga, am oc ku yac
dulu ŋalêŋ bocke? Am nem ŋamalic ndic
yac ndu-ŋga yêc nde? *[Hos 13:14]*

56 Ŋamalic naŋ wê yac dasa seŋ dambac
ndu-ŋga, naŋ mêtê sac. Ma yomsu kêŋ ŋaclai
têŋ mêtê sac.
57 Magoc danem daŋge Anötö naŋ ku yac
neŋ ŋacyo dulu tu yac neŋ Pômdau Yisu
Kilisi-ŋga.
58 Bocdinaŋ, aneŋ asidôwai atac whiŋ-ŋga,
alhac ŋaŋga ma ayob daôm bu gêŋ daŋ ku
mac dulu dom. Akêŋ nem ŋalôm sambuc
tu Pômdau ndê gweleŋ-ŋga. Bu mac aŋyalê
su bu gêŋ bocke naŋ mac akôm tu Pômdau-
ŋga, naŋ gêŋ ŋandô mbasi-ŋga dom. Oc nem
ŋandô!

16

Sêkêŋ da bu sênem lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô sa

1 Aö wasôm yom pi awa naŋ mac bu andic
sa bu anem Anötö ndê lau dabuŋ Jerusalem-
ŋga sa. Akôm tôm yom naŋ aö gasôm têŋ
gôlôwac dabuŋ naŋ sêmbo gameŋ Galesia-
ŋga, naŋ su.
2 Tôm wake ŋabêc ŋamata-ŋga sambob,
mac tigeŋ-tigeŋ andic nem awa da-ŋga sa
tôm awa naŋ mac tigeŋ-tigeŋ atap sa yêc
wake dinaŋ ŋalôm. Andic sa gwanaŋ ma
akêŋ ndöc. Ma têŋ ndoc aö wahôc asê mac
yêc malac Korin, naŋ oc wakêŋ ŋawapac têŋ
mac bu andic sa têŋ têm dinaŋ-ŋga dom.
3 Aŋyaliŋ lau ŋatô sa naŋ mac alic ŋayham
bu sêkôc mac nem da dau, ma sêkêŋ têŋ
gôlôwac dabuŋ Jerusalem-ŋga. Ma têŋ ndoc
aö wahôc asê mac, naŋ wato bapia puc ŋac
dôŋ-ŋga ma waŋkiŋ ŋac sêndi.
4 Ma aö bu walic tôm bu aö dauŋ watêŋ
Jerusalem wandi, goc yac aŋsêlêŋ awhiŋ
dauŋ.

Pol ti lau ŋatô oc sêndic lau Korin kêsi

5 Aö gauc gêm bu wandic lau gameŋ
Masedonia-ŋga kêsi, ma tiŋambu watêŋ mac
waloc.
6 Aö bu wambo wawhiŋ mac ŋasawa baliŋ,
mboe aö oc wambo e ndoc uhô-ŋga pacndê.
Ma bocdinaŋ oc tôm bu mac anem aö sa tu
seŋ bocke naŋ wasa tiŋambu-ŋga.
7 Aö gakêŋ bataŋ bu Pômdau oc kêŋ ŋasawa
baliŋ têŋ aö tu wambo wawhiŋ mac-ŋga.
Magoc aö bu waloc ŋagahô, d ec oc tôm dom
bu wambo wawhiŋ mac ŋasawa baliŋ.
8 Kwahic dec aö oc gacgeŋ wambo malac
Epesas e Om †Pentikos-ŋga pacndê.
9 Ŋahu bu Pômdau gêlêc gatam su bu
wakôm gweleŋ atu daŋ yêc dindec e ŋandô
sa. Ma gêŋ daŋ whiŋ, naŋ lau daêsam sêkêŋ
kisa aö yêc dec.
10 Timoti bu hôc asê mac, naŋ goc akôc iŋ
sa ti yom malô, tu bu iŋ mbo whiŋ mac ti
atac pa su eŋ. Ŋahu bu iŋ kôm Pômdau ndê
gweleŋ tôm aö gakôm.
11 Alic bu lau daŋ sêtec iŋ me sêpu iŋ dom.
Ma têŋ ndoc iŋ bu mbu têŋ aö meŋ, naŋ
aŋkiŋ iŋ lhö meŋ ti yom malô. Aö gakêŋ
bataŋ bu ŋasawa sauŋ Timoti ma asidôwai
ŋatô oc sêmbu sêtêŋ aö sêmeŋ.
12 Yom pi yac neŋ asidôwa Apolos wasôm
bocdec bu. Aö gateŋ iŋ tidim daêsam bu
êŋsêlêŋ whiŋ asidôwai ŋatô ma têŋ mac loc.
Kwahic dec iŋ sôm bu iŋ oc loc dom, magoc
têŋ ndoc iŋ tap ŋasawa ŋayham daŋ sa, naŋ iŋ
oc loc.

Yom ŋambu-ŋga

13 Anem ali, asap nem mêtê akêŋ whiŋ-
ŋga dôŋ ŋapaŋ, ma alhac ŋaŋga ti nem ŋalôm
pêŋ dôŋ.
14 Ma akôm nem gêŋ hoŋ ti mêtê atac
whiŋ-ŋga.
15 O asidôwai. Mac aŋyalê bu Stepanas ma
lau hoŋ naŋ sêmbo iŋ ndê andu, naŋ sêti
lau ŋamata-ŋga tu sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga yêc
mac nem gameŋ Akaya-ŋga. Ma ŋac sêkêŋ si
ŋalôm sambuc tu sênem akiŋ Anötö ndê lau
dabuŋ-ŋga. Kwahic dec aö bu wandac mac
bocdec bu.
16 Lau kaiŋ dinaŋ, ma lau asa naŋ sêlhac
sêwhiŋ ŋac ma sêkôm gweleŋ ŋawaê ŋayham-
ŋga, naŋ asôc ŋac ŋapu.
17 Têŋ ndoc Stepanas lu Fotunatas ma
Akayakus sêmeŋ akêŋ Korin ma sêhôc asê
aö, naŋ sêkôm aö atac ŋayham atu. Ŋahu bu
ŋac sêkôc mac hoŋ aŋôm sêtêŋ aö sêmeŋ.
18 Ŋac sêkôm aö neŋ ŋalôm tigahô, tôm
sêkôm mac nem ŋalôm tigahô têŋ têm sêmbo
sêwhiŋ mac. Tu dinaŋ-ŋga dec wasôm têŋ
mac bu atoc lau kaiŋ dinaŋ sa ŋapep.

*Pol ti lau ŋatô sêkôm acsalô têŋ lau Korin-
ŋga*

19 Gôlôwac dabuŋ titoŋ-titoŋ hoŋ naŋ
sêmbo gameŋ Esia-ŋga dindec, naŋ sêkêŋ
si acsalô ŋayham têŋ mac hoŋ. Ma Akwila
lu Prisila ti gôlôwac dabuŋ naŋ sêkac sa yêc
iŋlu si andu, naŋ sêkêŋ acsalô ŋayham ti atac
whiŋ têŋ mac tu Pômdau-ŋga.
20 Ma asidôwai hoŋ naŋ sêmbo gameŋ din-
dec sêkêŋ acsalô têŋ mac bocdinaŋ. Mac hoŋ
akam daôm, aŋkuc Anötö ndê lau dabuŋ si
lêŋ.
21 Aö Pol gato yom dindec ŋa dauŋ amaŋ
tu bu wakêŋ aneŋ acsalô têŋ mac-ŋga.
22 Ŋamalac daŋ bu atac tec Pômdau, naŋ
Anötö pucbo iŋ. O Pômdau, mbu mweŋ!
23 Pômdau Yisu ndê mwasiŋ têŋ mac.
24 Aö bu wakêŋ aneŋ atac whiŋ têŋ mac
lau akêŋ whiŋ Yisu Kilisi-ŋga hoŋ.

Pol ndê bapia tilu-ŋga têŋ lau Korin-ŋga
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Pol to bapia dindec têŋ ndoc iŋ mbo gameŋ Masedonia-ŋga. Iŋ tap sa bu aposel tasaŋ ŋatô sêkôm gweleŋ sêmbo malac Korin, ma sêndôhôŋ yom tasaŋ têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga, ma sêpu Pol dau ma sêsôm bu iŋ aposel ŋandô dom. Bocdinaŋ Pol to bapia dindec têŋ ŋac bu whê dau sa bu iŋ aposel ŋandô, ma bu puc lau Korin-ŋga dôŋ tu bu sêsôc lau tasaŋ dinaŋ si yom ŋapu dom. Tiŋambu iŋ kêkiŋ Taitus têŋ ŋac gi bu lic ŋac sêmbo ŋalêŋ bocke, ma Taitus mbu meŋ ma sôm têŋ Pol bu lau Korin-ŋga daêsam sêsôc iŋ ndê yom ŋapu, ma sem dau kwi.

Pol to bapia dindec ma tôc asê bu iŋ tac ŋayham kêlêc tu ŋgô Taitus ndê ŋawaê pi lau Korin-ŋga. Ma iŋ whê iŋ ndê lêŋ tu ndic ŋac kêsi-ŋga sa. Iŋ sôm têŋ ŋac bu sêmatôc aposel tasaŋ dinaŋ, ma sêmatôc ŋac dau si lau naŋ sêkôm mêtê sac, naŋ sêwhiŋ. Ma iŋ to yom pi ŋac si gweleŋ sic awa sa-ŋga tu sênem lau Jerusalem-ŋga naŋ sêpônda dau, naŋ sa-ŋga.

Yom ŋamata-ŋga

1 Aö Pol, naŋ gati Yisu Kilisi ndê †aposel kêkuc Anötö ndê atac whiŋ, gambo gawhiŋ yac neŋ asidôwa Timoti, ma alu ato bapia dindec têŋ Anötö ndê gôlôwac dabuŋ yêc malac Korin, ma têŋ Anötö ndê lau dabuŋ hoŋ yêc gameŋ Akaya-ŋga.
2 Mwasiŋ ti yom malô akêŋ Damaŋ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi têŋ mac.

Anötö gêm malô ndê lau

3-4 Tampiŋ Anötö, yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi Damba. Iŋ Damaŋ naŋ tawalô ti gêm malô yac yêc ŋawapac hoŋ-ŋga. Ma tu dinaŋ-ŋga dec yac atôm bu anem malô lau naŋ ŋawapac tidau-tidau tap ŋac sa, ŋalêŋ tigeŋ tôm Anötö dau kôm têŋ yac.
5 Ŋahu bu ŋawapac ti ŋandê tôm Kilisi hôc, naŋ kêsalê yac ahuc tu yac am akiŋ iŋ-ŋga. Magoc tu Kilisi-ŋga, dec Anötö ndê mwasiŋ nem malô yac-ŋga kêsalê yac ahuc bocdinaŋ.
6 Têŋ ndoc bocke ŋawapac tap yac sa, naŋ alic ŋayham bu ahôc tu bu anem malô mac-ŋga, ma tu mac atap Anötö ndê mwasiŋ nem mac si-ŋga sa. Ma têŋ ndoc Anötö gêm malô yac, naŋ mwasiŋ dau golom mac bocdinaŋ, ma gêm mac sa bu alhac ŋaŋga ti nem atac pa su, ma ahôc ŋawapac kaiŋ tigeŋ tôm yac ahôc.
7 Yac aŋyalê bu mac ahôc ŋawapac awhiŋ yac, ma Anötö oc nem malô mac ti puc mac dôŋ awhiŋ yac bocdinaŋ. Tu dinaŋ-ŋga dec yac atac lu-lu tu mac nem akêŋ whiŋ-ŋga dom.

Aposel sêhôc ŋawapac daêsam

8 O asidôwai. Aŋyalê pi ŋandô eŋ bu yac ahôc ŋawapac atu-tu daêsam yêc gameŋ Esia-ŋga. Gêŋ dinaŋ kêgwiniŋ yac ŋandô ma hôc gêlêc yac mba licwalô su e yac gauc gêm bu oc seŋ yac su andiŋaŋ.
9 Yomandô! Yac gauc gêm bu yac mba têm ambo taŋli-ŋga pacndê têŋ ndoc dinaŋ. Magoc mba. Wapac dau tap yac sa bu êndôhôŋ yac bu taŋkwê yac dauŋ mba licwalô dom, magoc taŋkwê Anötö naŋ tôm bu uŋ lau batê sa, naŋ ndê ŋaclai.
10 Yac gauc gêm bu ŋawapac dinaŋ oc ku yac dulu, magoc Anötö kêgaho yac su. Ma yac akêŋ whiŋ ti taŋkwê iŋ bu nem yac sa ŋalêŋ tigeŋ dinaŋ ŋapaŋ.
11 Ma yac akêŋ whiŋ bu mbec naŋ mac ateŋ, naŋ oc nem yac sa bocdinaŋ. Têŋ ndoc ŋawapac bu tap yac sa tiyham, naŋ Anötö oc nem yac sa tu mac nem mbec-ŋga. Ma lau daêsam naŋ sêlic gêŋ dau, naŋ oc sênem daŋge Anötö tu iŋ ndê mwasiŋ naŋ kêŋ têŋ yac-ŋga.

Pol kêŋ ndê têm ndic lau Korin kêsi-ŋga pi ahic

12 Aŋgô su naŋ. Lêŋ ti sakiŋ naŋ yac akôm ambo nom, naŋ akôm aŋkuc gauc nom-ŋga daŋ dom. Mba. Yêc yac mba ŋalôm yac akêŋ whiŋ bu yac asa mba lêŋ tôm Anötö atac whiŋ eŋ. Yac akôm gweleŋ hoŋ ti mba ŋalôm ma gauc sambuc, ma asa lêŋ ŋawasi eŋ, tôm Anötö ndê mwasiŋ puc yac dôŋ. Ma têŋ ndoc yac ambo awhiŋ mac, naŋ yac aŋkuc lêŋ tigeŋ dinaŋ. Lêŋ dau ti yac mba ŋahu apo dauŋ sa-ŋga.
13-14 Lau ŋatô sêsôm bu yom hoŋ naŋ yac ato têŋ mac, naŋ ŋahu yêc awê dom, ma mac atôm dom bu asam ma aŋyalê. Magoc mba. Kwahic dec mac aŋyalê yac ti mba gweleŋ ŋahu ŋapep su dom. Magoc yac akêŋ bataŋ bu mac oc aŋyalê yac pi ŋandô eŋ. Ma bocdinaŋ yac oc ati mac nem ŋahu apo daôm sa-ŋga, ma mac oc ati yac mba ŋahu apo dauŋ sa-ŋga têŋ ndoc Pômdau Yisu mbu meŋ.
15-16 Aneŋ ŋalôm pêŋ dôŋ pi mac, dec galic ŋayham ma kamasaŋ neŋ lêŋ bu wandic mac kêsi tidim lu. Aö gauc gêm bu wandic mac kêsi têŋ ndoc watêŋ gameŋ Masedonia-ŋga wandi. Ma têŋ ndoc wambu akêŋ gameŋ dinaŋ wameŋ, naŋ gauc gêm bu oc walic mac tiyham. Ŋalêŋ dinaŋ oc tôm bu wanem mac sa tidim lu, ma tiŋambu dec oc tôm bu mac aŋkiŋ aö watêŋ gameŋ Judia-ŋga wandi.
17 Magoc tu aö gac mac kêsi dom têŋ ndoc gambu akêŋ gameŋ Masedonia-ŋga, dec mac gauc gêm bocke? Aö kamasaŋ lêŋ dinaŋ gitôm gêŋ ŋambwa-ŋga, a? Me aö gasôm “Aêc, aö waloc,” ma ŋasawa sauŋ

gakac awhaŋ kwi, ma gasôm bu “Mba, aö oc
waloc dom,” kakuc lau nom-ŋga si lêŋ, a?
18 Aŋgô su naŋ. Anötö iŋ Yom Ɲandô
Ɲadau, ma bocdinaŋ yac lau naŋ am akiŋ iŋ,
naŋ atôm dom bu aŋsau mac atôm lau naŋ
sêsôm “Aêc,” ma ŋasawa sauŋ sêkac si ŋalôm
kwi tiyham, ma sêsôm “Mba.”
19 Bu ŋawaê ŋayham naŋ alu Sailas ma Tim-
oti ahoc asê têŋ mac pi Anötö ndê Atu Yisu
Kilisi, naŋ tôc asê bu Anötö gôlôc tidôŋ bu
kôc yac sa, ma sôm “Aêc” têŋ yac tu Kilisi-ŋga.
Ma iŋ gitôm dom bu sôm “Aêc” têŋ mac, ma
ŋagahô kac ndê awha kwi, ma sôm “Mba.”
20 Bu gêŋ hoŋ naŋ Anötö gic bata, naŋ iŋ oc
kôm ŋandô sa ma sôm “Aêc” têŋ yac tu Kilisi-
ŋga. Ma tu Yisu Kilisi-ŋga dasôm “Yomandô”
tu Anötö ndê yom-ŋga, ma datoc iŋ ndê waê
sa.
21 Anötö dau puc mac ma yac dôŋ, bu
dasap neŋ dakêŋ whiŋ Yisu Kilisi dôŋ ŋapaŋ.
Iŋ kêyaliŋ yac sa dati iŋ ndê.
22 Ma iŋ kêŋ ndê Ɲalau Dabuŋ sip yac neŋ
ŋalôm tôm gêŋ ŋandô mbêc. Ma tu dinaŋ-ŋga
yac taŋyalê bu mwasiŋ hoŋ naŋ iŋ gic bata
bu kêŋ têŋ yac, naŋ iŋ oc kôm ŋandô sa. Ma
Ɲalau dau ti Anötö ndê ŋadalô naŋ tôc asê bu
iŋ ndê lau yac.
23 Aŋgô su naŋ. Aö gambu gatêŋ malac Ko-
rin dom, ŋahu bu mac asap nem lêŋ giso ŋatô
dôŋ ambo, ma aö gatec bu waloc ma wakôm
mac nem ŋalôm ŋawapac andô tu wamatôc
mac-ŋga. Anötö kêyalê aneŋ ŋalôm, ma aö
wasôm yêc iŋ aŋgô-ŋga bu yom dau iŋ yom
ŋandô.
24 Aö gasôm yom pi mac nem lêŋ giso tu bu
yac ati mac nem akêŋ whiŋ ŋadaui lec dom.
Mba. Mac tigeŋ-tigeŋ alhac Anötö aŋgô-ŋga
tu daôm nem akêŋ whiŋ-ŋga. Ma yac akôm
gweleŋ awhiŋ mac tu bu mac asa nem lêŋ
ŋapep e ambo ti atac ŋayham eŋ.

2

1 Tu dinaŋ-ŋga dec aö gauc gêm tidôŋ bu
wambu watêŋ mac waloc dom, ŋahu bu aö
gatec bu yac dambo ti ŋalôm ŋawapac tiyham
tu wamatôc mac-ŋga.
2 Ma aö bu wakôm mac ŋalôm ŋawapac, dec
asa mbo bu kôm aö atac ŋayham? Bu mac lau
daôm dinaŋ ati aneŋ atac ŋayham ŋahu.
3 Tu dinaŋ-ŋga dec aö gac mac kêsi tôm aö
gasôm su, naŋ dom, magoc gato bapia daŋ
têŋ mac. Ma aö gakêŋ bataŋ bu mac oc asôc
aneŋ yom dau ŋapu. Ma bocdinaŋ têŋ ndoc
aö bu watêŋ mac waloc, naŋ ŋawapac daŋ oc
yêc yac ŋasawa dom, ma gêŋ dau oc kôm aö
atac ŋayham. Ma aö gakêŋ whiŋ bu mac hoŋ
oc atac ŋayham awhiŋ aö.
4 Yom dau aö kayalê bu yom ŋaŋga, ma
aö gato ti taŋsulu eŋ, ma kasahê ŋawapac ti
ŋandê atu yêc neŋ ŋalôm. Aö gato tu bu
wakêŋ ŋawapac têŋ mac-ŋga dom, magoc tu
bu watôc asê bu aö atac whiŋ mac ndu andô.

Pol sôm bu sêsuc ŋac si ŋamalac daŋ ndê sac kwi

5 Mac nem ŋgac daŋ kôm aö ŋayom, ma
gêŋ dau kêŋ ŋawapac têŋ aö taŋwasêŋ dom.
Aö gatec bu wasôm yom daêsam pi gêŋ dau,
tigeŋ aö wasôm têŋ mac bu iŋ kêŋ wapac
mac hoŋ bocdinaŋ.
6 Magoc kwahic dec iŋ pu dau, dec aö
wasôm têŋ mac bu lêŋ bocke naŋ gôlôwac
dabuŋ sêsôm tidôŋ tu sêmatôc iŋ-ŋga, naŋ
gitôm.
7 Aö gatec bu iŋ mbo ti ŋalôm ŋawapac atu
ŋapaŋ, ma bocdinaŋ asuc iŋ ndê sac kwi, ma
anem malô iŋ ndê ŋalôm.
8 Aö atac whiŋ bu mac akôm bocdinaŋ, tu
bu atôc asê têŋ iŋ bu mac atac whiŋ iŋ.
9 Yom naŋ aö gato pi ŋgac dinaŋ, naŋ gato
tu bu waŋsahê mac bu oc asôc aneŋ yom hoŋ
ŋapu, me mba.
10 Mac bu asuc ŋamalac dinaŋ ndê giso
kwi, dec aö wasuc iŋ ndê sac kwi bocdinaŋ.
Bu giso bocke naŋ iŋ kôm têŋ aö, naŋ Kilisi
kêyalê bu aö gasuc kwi, ma aö gakôm bocdi-
naŋ tu bu wanem mac sa tu lêŋ amatôc giso-
ŋga ti apiŋ daôm dôŋ-ŋga.
11 Aö gatec bu mac akêŋ ŋasawa têŋ Sadaŋ
bu seŋ lêŋ dapiŋ dauŋ dôŋ-ŋga su. Bu yac
taŋyalê Sadaŋ ndê lêŋ hoŋ su.

Pol tac whiŋ bu lic Taitus

12 Têŋ ndoc aö gatêŋ malac Troas ga, naŋ
galic bu Pômdau gêlêc gatam su têŋ aö bu wa-
hoc Kilisi ndê ŋawaê ŋayham asê yêc gameŋ
dinaŋ.
13 Magoc aneŋ ŋalôm gi lu gi lu, ŋahu bu
aö gatap aneŋ asidôwa Taitus sa yêc malac
dinaŋ dom. Tu dinaŋ-ŋga aö gahu lau malac
dinaŋ-ŋga siŋ, ma gatêŋ gameŋ Masedonia-
ŋga ga.

Pol whê lau aposel si gweleŋ sa

14 Magoc aö bu wanem daŋge Anötö, ŋahu
bu iŋ wê yac lau naŋ dakêŋ whiŋ Kilisi,
gitôm ŋgac siŋsêlêc ti ndê lau siŋ-ŋga naŋ
sêku si ŋacyo hoŋ dulu. Ma wanem daŋge
iŋ bu lau daêsam sêtap gauc sa pi Kilisi, tu
gweleŋ naŋ iŋ kêŋ sip yac amaŋ-ŋga. Ma
gauc pi Kilisi dau, iŋ gitôm gêŋ malu ŋayham
naŋ ŋamalu pôm gameŋ kwi.
15-16 Bu Anötö gêlic yac atôm gêŋ malu
ŋayham, tu yac mba gweleŋ ahoc ŋawaê
ŋayham asê pi Kilisi-ŋga. Lau naŋ sêkôc
ŋawaê dau sa ma sêtap seŋ sêndöc tali-ŋga sa,
naŋ sêlic yac ti mba gweleŋ tôm sêŋgu gêŋ
ŋamalu ŋayham. Magoc lau naŋ sêkôc sa dom
dec sic waê bu sêniŋga, naŋ sêtec yac ti mba
gweleŋ tôm sêŋgu gêŋ mbôp ŋasu. Gweleŋ
ŋawaê ŋayham-ŋga dau iŋ gweleŋ atu andô,
ma yac neŋ asa gitôm bu kôm?
17 Magoc tu Anötö puc yac dôŋ-ŋga, dec
yac atôm bu akôm. Ma yac akôm tôm lau
daêsam naŋ sêkôm tu sêtap awa sa-ŋga lec
dom. Mba. Yac aŋyalê tidôŋ bu Anötö kêyaliŋ

yac sa ma piŋ yac dôŋ am damiŋ Kilisi,
dec akôm gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga ti ŋalôm
ŋawasi ambo iŋ aŋgô-ŋga.

3

Lau Korin-ŋga si lêŋ whê Pol ndê gweleŋ sa

1 Mac gauc gêm bu yac asôm yom dindec
tu bu atoc dauŋ sa-ŋga, a? Mba. Lau ŋatô
sêkôc bapia whê ŋac sa tu sêkôm gweleŋ-ŋga.
Magoc yac atôm lau dinaŋ dom. Yac ahêgo
dauŋ bu akôc bapia daŋ bu whê yac sa têŋ
mac, me bu mac ato bapia whê yac sa têŋ lau
ŋatô-ŋga dom. Mba.
2 Ŋahu bu mac daôm atôm bapia whê yac
sa-ŋga, naŋ sêto yêc yac mba ŋalôm. Ma
têŋ ndoc lau sêlic mac nem lêŋ ti sakiŋ, naŋ
tôm ŋac sêsam bapia dau, ma sêŋyalê bu yac
aposel ŋandô.
3 Kwahic dec mac ati Kilisi ndê lau tu
yac mba gweleŋ-ŋga. Ma têŋ ndoc lau sêlic
mac asa nem lêŋ tiwakuc, naŋ tôm sêlic
bapia whê yac sa têŋ ŋac-ŋga. Ma mac atôm
bapia naŋ sêto ŋa kêlêpê me atôm Moses ndê
yomsu naŋ Anötö to pi hoc, naŋ dom. Mba!
Mac atôm bapia naŋ Anötö Tali Ŋadau ndê
Ŋalau to, ma iŋ to sip ŋamalac si ŋalôm.

Pwac wakuc oc kêŋ yac dandöc taŋli

4 Tu Kilisi-ŋga dec yac akêŋ whiŋ bu mac
oc asap nem lêŋ ti sakiŋ ŋayham dinaŋ dôŋ
ŋapaŋ. Bocdinaŋ yac ambo ti atac pa su tu
mac-ŋga yêc Anötö aŋgô-ŋga.
5 Yac bu atoc dauŋ sa ma asôm bu yac
dauŋ atôm bu akôm Anötö ndê gweleŋ lec
dom. Mba. Tigeŋ tu Anötö kêŋ ŋaŋga têŋ
yac-ŋga, dec yac atôm bu akôm.
6 Aêc! Tu ŋaclai naŋ Anötö dau kêŋ têŋ
yac-ŋga, dec yac atôm bu anem akiŋ iŋ, ma
ati lau akiŋ pwac wakuc-ŋga. Ma pwac
wakuc dau, iŋ gitôm pwac akwa yomsu-ŋga
dom. Bu lau daŋ sêtôm dom bu sêŋkuc pwac
yomsu-ŋga ŋapep, ma bocdinaŋ pwac dau
tôc asê bu tac waê bu dambac ndu. Tigeŋ
pwac wakuc naŋ hêganôŋ Ŋalau ndê gweleŋ,
naŋ oc nem yac sa bu dandöc taŋli.

Pwac wakuc hôc gêlêc pwac akwa su

7 Aŋgô su naŋ. Pwac akwa naŋ Anötö to pi
hoc ma kêŋ têŋ Moses, naŋ meŋ ti Anötö ndê
ŋawasi. Ŋawasi dau gêm Moses ahuc dec lau
Israel-ŋga daŋ sêtôm dom bu sêlic iŋ aŋgô
andô solop e ŋawasi dau hê su. Pwac dau
meŋ ti ŋawasi, magoc sakiŋ pwac akwa-ŋga
dau ŋa-ŋandô, naŋ dambac ndu.*
8 Tigeŋ sakiŋ pwac wakuc-ŋga, naŋ Ŋalau
Dabuŋ gêm gôliŋ, naŋ ndê ŋawasi hôc gêlêc
su.
9 Pwac yomsu-ŋga ŋa-ŋandô naŋ datap
Anötö ndê matôc sa. Tigeŋ pwac wakuc
ŋa-ŋandô naŋ dati lau gitêŋ tu Ŋalau Dabuŋ
ndê gweleŋ-ŋga. Bocdinaŋ pwac wakuc ndê
ŋawasi hôc gêlêc pwac akwa ndê su.
10 Pwac akwa meŋ ti ŋawasi, tigeŋ yac bu
danem dôhôŋ pwac akwa dau whiŋ pwac
wakuc, oc dalic gitôm gêŋ ŋawasi mba, bu
pwac wakuc ndê ŋawasi hôc gêlêc su.
11 Ŋawasi naŋ gêm Moses ahuc têŋ ndoc iŋ
kôc pwac akwa, naŋ yêc baliŋ dom ma hê su,
magoc pwac wakuc ndê ŋawasi iŋ atu andô,
ma oc pacndê dom.
12 Bocdinaŋ yac akêŋ bataŋ pwac wakuc
ŋa-ŋandô, ma akôm mba gweleŋ ti atac pa su.
13 Ma yac akôm Anötö ndê ŋawasi ahuc tôm
Moses kôm, naŋ dom. Bu têŋ ndoc Anötö
ndê ŋawasi gêm Moses ahuc, naŋ iŋ kôm aŋgô
andô ahuc ŋa po, bu lau Israel-ŋga sêlic iŋ
aŋgô andô dom e ŋawasi dau hê su.
14-15 Magoc lau dau si gauc ti ŋalôm
ŋadandi, ma ŋac gauc gêm bu pwac yomsu-
ŋga naŋ Anötö kêŋ sip Moses amba, naŋ ti
lêŋ Anötö nem ŋac si-ŋga. Têŋ ndoc sêsam
pwac yomsu-ŋga dinaŋ, naŋ sêŋyalê ŋahu
andô dom, tôm po daŋ kôm ŋac si ŋalôm
ahuc. Ma têŋ Moses ndê têm e meŋ têŋ
kwahic dec, po dau gacgeŋ yêc. Ŋalêŋ tigeŋ
yêc bu po dau niŋga yêc ŋac si ŋalôm, naŋ
sêkêŋ whiŋ Kilisi, dec iŋ oc kac po dau su.
16 Yomandô. Asa naŋ gêm ndê ŋalôm kwi
ma kêŋ whiŋ Pômdau, naŋ Pômdau dau oc
kac po dau su yêc iŋ.
17 Pômdau iŋ Ŋalau, ma Pômdau ndê Ŋalau
bu mbo whiŋ yac, dec iŋ oc êŋgapwêc yac su
yêc gapocwalô yomsu-ŋga.
18 Kwahic dec po daŋ kôm yac aŋôŋ
andô ahuc gitôm Moses dom, magoc yac
lau dakêŋ whiŋ-ŋga hoŋ datôc Pômdau ndê
ŋawasi asê tiawê gitôm busunôm. Ma ŋawasi
dau oc hê su dom, magoc oc tiatu-tiatu ndi.
Ŋahu bu Pômdau ndê Ŋalau gêm gweleŋ yêc
yac neŋ ŋalôm ŋapaŋ, tu bu kôm yac dati-
wakuc.

4

Ŋawaê ŋayham gitôm ya ŋawê

1 Anötö tawalô yac ma kêŋ sakiŋ pwac
wakuc-ŋga sip yac amaŋ, ma tu iŋ tawalô
yac-ŋga dec yac atôm dom bu ahu gweleŋ
dau siŋ têŋ ndoc ŋawapac tap yac sa.
2 Mba. Mêtê mayaŋ-ŋga naŋ lau sêkôm
sêsiŋ-sêsiŋ sêmbo, naŋ yac ac ahê su. Yac
aŋgaluŋ yom daŋ whiŋ Anötö ndê yom, me
aŋsau lau daŋ bu sêkêŋ whiŋ-ŋga lec dom.
Mba. Yac ahoc yomandô asê yêc awê. Ma
ŋalêŋ dinaŋ, lau oc sêŋyalê yêc ŋac si ŋalôm,

* **3:7:** Yom dau ŋahu bocdec bu. Yac bu gauc nem bu danem akiŋ Anötö taŋkuc lêŋ pwac yomsu-ŋga, dec oc tôm dom bu dati lau gitêŋ ma datap seŋ dandöc taŋli-ŋga sa. Bu ŋamalac daŋ oc tôm dom bu êŋkuc yomsu hoŋ ŋapep, ma bocdinaŋ lêŋ yomsu-ŋga oc tôm dom bu kêŋ yac dandöc taŋli. Alic yom ŋatô yêc Rom 3:20; Gal 2:16; ma Jem 2:10.

bu yac akôm mba gweleŋ solop ambo Anötö
aŋgô-ŋga.
3 Lau ŋatô sêŋgô ŋawaê ŋayham naŋ yac
ahoc asê, magoc sêkêŋ whiŋ dom, gitôm
gêŋ daŋ kôm ŋac si gauc ti ŋalôm ahuc, ma
bocdinaŋ ŋac gacgeŋ sêmbo seŋ sêniŋga-ŋga.
4 Anötö tasaŋ têm dindec-ŋga, naŋ Sadaŋ
dau, iŋ kêŋ ŋasec atu pôc lau naŋ sêkêŋ whiŋ
dom, naŋ si gauc ahuc. Ma ŋac gitôm dom
bu sêkôc ŋawaê ŋayham sa. Bocdinaŋ dec
sêŋyalê Kilisi ndê ŋawasi dom. Ma sêŋyalê
Anötö ndê ŋawasi dom bocdinaŋ, bu Kilisi
gêm Anötö dau aŋgô bu tôc Anötö asê têŋ
yac.
5 Aŋgô su naŋ. Yac am mêtê hêganôŋ dauŋ
dom. Mba. Yac am mêtê pi Yisu Kilisi, ma
akac lau bu sêkôc iŋ sa ti ŋac si Pômdau. Ma
yac am akiŋ mac atôm lau akiŋ, tu bu apo
Yisu ndê waê sa-ŋga.
6 Anötö iŋ Ŋawê Ŋadau naŋ sôm, "Ŋawê
sa ma pô gameŋ ŋasec," têŋ ndoc iŋ kêŋ
undambê ti nom. Ma iŋ kêŋ ndê ŋawê pô yac
neŋ ŋalôm tu bu taŋyalê iŋ ndê ŋawasi atu-
ŋga. Ma ŋawasi atu dau, naŋ dalic yêc Kilisi,
naŋ gêm Anötö aŋgô têŋ yac.

Anötö kêŋ ndê ŋawaê ŋayham têŋ lau licwalô mba bu sêhoc asê

7 Yac dauŋ mba licwalô gitôm dom bu
akôm gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga, tigeŋ Anötö
kêŋ gweleŋ dau sip yac amaŋ. Iŋ ndê lêŋ
dinaŋ gitôm iŋ kêŋ gêŋ ŋaôli atu daŋ sip gêŋ
ŋambwa-ŋga gitôm lôŋ-si. Iŋ kôm bocdinaŋ
dec tôc asê bu ŋaclai puc gweleŋ dau dôŋ-
ŋga, naŋ hôc gêlêc ŋaclai hoŋ su, naŋ meŋ
akêŋ iŋ ndê.
8 Ŋawapac daêsam sêyêc, magoc kêgwiniŋ
yac dom. Yac aŋsalê lêŋ bu aŋlêc ŋawapac
daêsam dinaŋ ŋapaŋ, magoc kôm yac atac tec
mba gweleŋ dom.
9 Daêsam sêkêŋ kisa yac, magoc yac aŋyalê
bu Anötö mbo whiŋ yac ma tôm dom bu
hu yac siŋ. Sêpu ti sêkôm yac ŋayom, magoc
sêseŋ yac su dom.
10-11 Yac akôm gweleŋ tu Yisu-ŋga, ma tu
dinaŋ-ŋga dec lau sêkôm bu sêndic yac ndu,
magoc mba, yac ambo taŋli. Yac ahôc ŋandê
ti ŋawapac ŋapaŋ, naŋ tôc asê bu yac aŋkuc
Yisu ndê lêŋ mbac ndu-ŋga. Magoc gêŋ dau
ku yac dulu dom, tu bu tôc asê bu Yisu mbo
tali tiyham ma kêŋ ŋaclai têŋ yac bu akôm
gweleŋ.
12 Bocdinaŋ, tu gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga
dec yac ahôc ŋawapac atu ŋapaŋ, tôm bu ndic
yac ndu, magoc mac atap Anötö ndê ŋaclai
kêŋ mac andöc tamli-ŋga sa.
13 Sêto yom daŋ yêc bocdec bu:
Aö gakêŋ whiŋ Pômdau, dec gahoc iŋ ndê
waê asê. *[BW 116:10]*
Ma yac aŋkuc gauc tigeŋ dinaŋ. Yac akêŋ
whiŋ Pômdau, dec ahoc iŋ ndê waê asê.
14 Ma yac aŋyalê bu Anötö, naŋ uŋ Pômdau
Yisu Kilisi sa akêŋ lau batê-ŋga, naŋ oc uŋ
yac sa awhiŋ Yisu bocdinaŋ, ma kêŋ yac
alhac iŋ aŋgô-ŋga awhiŋ mac.
15 Yac alic ŋayham bu ahôc ŋawapac tu bu
anem mac sa-ŋga. Ma tu yac mba gweleŋ-
ŋga, dec Anötö ndê mwasiŋ oc êŋsalê mac
nem lau daêsam ahuc, ma mac oc anem
daŋge Anötö êŋlêc e iŋ ndê waê tiatu ma
tiapa.
16 Tu dinaŋ-ŋga yac atôm dom bu ahu
gweleŋ dau siŋ têŋ ndoc ŋawapac tap yac
sa. Yomandô. Yêc awê-ŋga yac neŋ ŋamlic
tiakwa ma tisac, magoc yêc ŋalôm-ŋga Anötö
kôm yac atiwakuc tôm bêc hoŋ.
17 Bu ŋawapac naŋ yac ahôc, naŋ yac alic
gitôm gêŋ ŋambwa têm apê-ŋga. Ma tu yac
ahôc ŋawapac dinaŋ-ŋga, dec oc atap Anötö
ndê ŋawasi atu sa. Ma ŋawasi dau oc pacndê
dom, magoc oc yêc titêm-titêm, ma iŋ gêŋ
ŋandô hôc gêlêc ŋawapac hoŋ dinaŋ su.
18 Bocdinaŋ yac taŋkwê gêŋ nom-ŋga naŋ
tanôŋ alic su, naŋ dom, ŋahu bu gêŋ dau oc
niŋga. Magoc yac akêŋ bataŋ gêŋ naŋ yac
tanôŋ alic su dom, bu gêŋ dau oc yêc ŋapaŋ
ma pacndê dom.

5

Yac neŋ ŋamlic nom-ŋga oc pô dau su ti-wakuc

1 Yac neŋ ŋamlic nom-ŋga gitôm bac batac,
ma iŋ bu tisac, dec yac taŋyalê bu Anötö
kêmasaŋ yac neŋ ŋamlic wakuc undambê-
ŋga, naŋ gitôm andu ŋandô naŋ oc lhac
ŋapaŋ. Andu ŋandô dau gitôm andu me bac
têm apê-ŋga naŋ ŋamalac sêkwê, naŋ dom.
2 Ma yac neŋ ŋamlic nom-ŋga gitôm yac
neŋ ŋakwê têm dindec-ŋga. Magoc tu gêŋ wa-
pac nom dindec-ŋga, dec yac atac whiŋ ndu
andô bu dasôc neŋ ŋamlic wakuc undambê-
ŋga ti ŋakwê, dec yac tam awhaŋ su bu datap
gêŋ dau sa.
3 Ma yac bu dasôc ŋakwê undambê-ŋga
dau sa, dec oc ti yac neŋ ŋakwê ŋandô, ma oc
dambo ŋamlic ŋambwa dom.
4 Têŋ ndoc ŋamlic nom-ŋga ti yac neŋ bac,
naŋ dahôc ŋawapac ŋapaŋ, ma bocdinaŋ tam
awhaŋ su bu datap neŋ ŋamlic wakuc un-
dambê-ŋga sa. Yac atac tec ŋamlic dindec
dom, magoc yac atac whiŋ ndu andô bu
ŋamlic têm dindec-ŋga naŋ gitôm dom bu yêc
ŋapaŋ, naŋ pô dau su ti gêŋ wakuc naŋ oc yêc
ŋapaŋ.
5 Anötö kêmasaŋ yac tac waê gêŋ dau
solop. Ma iŋ kêŋ Ŋalau Dabuŋ têŋ yac gitôm
gêŋ ŋandô mbêc, naŋ tôc asê bu gêŋ ŋandô
naŋ iŋ gic bata bu kêŋ têŋ yac tiŋambu, naŋ
oc ŋandô sa bocdinaŋ.
6 Tu dinaŋ-ŋga dec yac ambo ti atac pa su
eŋ. Yac aŋyalê bu têm hoŋ naŋ yac ambo
nom ma ŋamlic nom-ŋga ti yac mba ŋakwê,

naŋ yac ambo awhiŋ Pômdau yêc undambê dom.
7 Bu gêŋ naŋ Anötö gic bata bu kêŋ têŋ yac tiŋambu, naŋ yac alic ŋa-ŋandô su dom, magoc akêŋ whiŋ bu oc ŋandô sa.
8 Yac atac pa su ma alic ŋayham bu ambo ti ŋamlic nom dindec-ŋga, tigeŋ oc ŋayham hôc gêlêc bu ahu ŋamlic dau siŋ, ma andi ambo awhiŋ Pômdau.
9 Bocdinaŋ yac bu ambo nom dindec me ahu siŋ, naŋ yac taŋkwê ŋandô tigeŋ, naŋ bu asa mba lêŋ ndic Pômdau tandô ŋayham eŋ.
10 Ŋahu bu tiŋambu yac hoŋ oc dalhac Kilisi aŋgô-ŋga bu êmatôc yac. Iŋ oc kêŋ ŋagêyô têŋ yac êŋkuc gêŋ ŋayham me sac bocke naŋ dakôm têŋ ndoc dambo nom dindec.

Pol whê ndê gweleŋ ŋahu sa

11 Yac aŋyalê gêŋ dau su, dec atoc Pômdau sa ti asôc iŋ ŋapu, ma tu dinaŋ-ŋga dec yac am mêtê lau ma akac ŋac bu sênem dau kwi. Yac mba lêŋ ti sakiŋ ŋahu yêc awê têŋ Anötö, ma aö gakêŋ bataŋ bu mac oc aŋyalê yac mba lêŋ ti sakiŋ ŋahu bocdinaŋ.
12 Yac ato yom dindec tiyham tu bu atoc dauŋ sa têŋ mac-ŋga dom. Mba. Yac atac whiŋ bu mac aŋyalê yac mba gauc ti ŋalôm tidôŋ, ma bocdinaŋ mac oc alic yac ŋayham. Ma oc tôm bu mac apo yac mba waêŋ sa têŋ lau naŋ sêpu yac. Bu lau dau sêkôc gauc nom-ŋga ŋambwa ma sêtoc gêŋ awê-ŋga sa hôc gêlêc gêŋ ŋalôm-ŋga.
13 Magoc yac ahêgo dauŋ tu lau naŋ sêsôm bu yac mba gauc kêŋsôŋ, naŋ dom. Bu gêŋ naŋ yac akôm, naŋ akôm tu Anötö-ŋga. Ma yac akôm ti mba gauc ŋawa, tu bu anem mac sa-ŋga.
14 Kilisi ndê atac whiŋ kêgilí yac bu ahoc ŋawaê ŋayham asê têŋ lau. Bu yac akêŋ whiŋ bu ŋgac tigeŋ mbac ndu ô lau hoŋ, dec gitôm lau hoŋ sêmbac ndu.
15 Aêc! Kilisi mbac ndu tu lau hoŋ-ŋga, tu bu lau naŋ sêmbo tali naŋ sêŋkuc dau si atac whiŋ dom, magoc sêŋkuc iŋ naŋ mbac ndu tu ŋac-ŋga ma tisa ma mbo tali tiyham, naŋ ndê atac whiŋ.

Kilisi hê wamba yac têŋ Anötö

16 Muŋ-ŋga yac alic Kilisi gitôm ŋamalac nom-ŋga ŋambwa, magoc kwahic dec yac akôc gauc kaiŋ dinaŋ tiyham dom. Ma ŋalêŋ tigeŋ kwahic dec yac ahêgo dauŋ pi gêŋ awê-ŋga dom têŋ ndoc yac akôc gauc pi lau nom-ŋga.
17 Bu ŋamalac bocke naŋ kêŋ whiŋ Kilisi, naŋ yac aŋyalê bu Anötö kôm iŋ tiwakuc su. Iŋ hu lêŋ akwa siŋ, ma sa ndê lêŋ tiwakuc.
18 Anötö dau kôm gêŋ hoŋ dinaŋ ŋandô sa. Yac neŋ sac kac yac su yêc Anötö, magoc iŋ kêkiŋ Kilisi sip nom meŋ ma mbac ndu tu yac neŋ sac-ŋga, dec hê wamba yac têŋ Anötö, ma kêmasaŋ lêŋ bu datigasuc iŋ tiyham. Ma iŋ kêŋ ŋawaê ŋayham pi iŋ ndê lêŋ dinaŋ sip yac amaŋ, bu ahoc asê têŋ lau.
19 Ma ŋawaê ŋayham dau bocdec. Anötö kêkiŋ Kilisi sip nom meŋ, ma tu Kilisi-ŋga dec suc lau nom-ŋga si sac kwi, ma kêmasaŋ lêŋ bu sêmbu sêtêŋ iŋ sêndi. Ma iŋ kêŋ gweleŋ têŋ yac bu ahoc ŋawaê dau asê têŋ lau nom-ŋga.
20 Tu dinaŋ-ŋga dec yac akôm gweleŋ dau am Kilisi aŋgô, gitôm Anötö dau sôm ndê yom têŋ mac sa yac whaŋsuŋ. Ma yac ateŋ mac am Kilisi aŋgô, bu gauc nem yom pi gweleŋ atu naŋ Kilisi kôm tu bu suc mac nem sac kwi ma hê wamba mac têŋ Anötö-ŋga, ma akôc yom dau sa.
21 Alic su naŋ. Kilisi ndê sac mbasi, magoc Anötö kêŋ yac neŋ sac ŋagêyô hoŋ pi iŋ, tu bu nem yac sa-ŋga. Ma tu dinaŋ-ŋga asa naŋ kêŋ whiŋ Kilisi, naŋ Anötö gêlic iŋ bu ŋamalac gitêŋ.

6

1-2 Anötö sôm yom bocdec bu:
Têm naŋ aö galic ŋayham bu wamwasiŋ mac-ŋga, dec gaŋgô mac nem yom. Ma têŋ bêc naŋ kamatiŋ tidôŋ bu wanem mac si, naŋ gam mac sa. *[Ais 49:8]*
Aö wasôm têŋ mac bu têm kwahic dec-ŋga iŋ Anötö ndê têm êmwasiŋ ti nem yac siŋga. Tu dinaŋ-ŋga yac lau naŋ akôm gweleŋ awhiŋ Anötö, naŋ ateŋ mac bu akôc Anötö ndê mwasiŋ ŋambwa dom.

Pol hôc ŋawapac tu gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga

3 Yac atec bu lau daŋ sêpu yac mba gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga e sêtec Anötö ndê yom. Tu dinaŋ-ŋga dec yac ayob mba lêŋ bu akôm giso daŋ dom.
4 Gêŋ naŋ yac akôm, naŋ whê sa bu yac Anötö ndê lau akiŋ. Yac ahôc ŋawapac ti aŋsahê ŋandê tidau-tidau kêgwiniŋ yac, tigeŋ ahu mba gweleŋ siŋ dom, akôm ti atac pa su eŋ.
5 Lau sic yac, sêkêŋ yac andöc gapocwalô, ma sêli dau sa tu yac-ŋga. Yac akôm gweleŋ atu, ma têm daêsam gêŋ yô yac, ma yac ayêc bêc tanôŋ dom.
6 Magoc gweleŋ atu naŋ yac akôm, naŋ akôm ti mba ŋalôm ŋawasi, ma ti gauc ŋawa, akôc mba ŋalôm dôŋ ma akôm mêtê ŋayham têŋ lau hoŋ. Ŋalau Dabuŋ gêm gôliŋ yac, ma yac asap mêtê atac whiŋ lau-ŋga dôŋ ŋapaŋ.
7 Yac akôm gweleŋ dau ŋa Anötö ndê ŋaclai, ma asôm yom ŋandô eŋ. Ma yac asap lêŋ gitêŋ dôŋ, gitôm yac akôc wapa siŋ-ŋga yêc amaŋ daŋga lu-lu bu andic siŋ.
8 Lau ŋatô sêŋyalê bu yac aposel ŋandô, ma sêmpiŋ yac ma sem ŋawaê sa pi gweleŋ naŋ yac akôm. Ma ŋatô sêpu ma sêŋgôliŋ yom

pi yac ti mba gweleŋ, ma sêsôm bu yac lau tasaŋ.
9 Ŋatô sêŋyalê yac, ma ŋatô sem gauc yac.
Yac ahôc ŋawapac ŋapaŋ tôm bu ambac ndu,
magoc mba, yac ambo taŋli. Lau sic yac,
magoc sic yac ndu dom.
10 Gêŋ hoŋ dinaŋ gitôm bu kôm yac ŋalôm
ŋawapac, magoc ambo ti atac ŋayham ŋapaŋ.
Yac atôm lau ŋalôm sawa, tigeŋ yac am lau
daêsam sa sêti lau ti lêlôm tu sêtap Anötö
ndê mwasiŋ sa-ŋga. Yac awêkaiŋ gêŋ nom-
ŋga daŋ dom, magoc tu Kilisi-ŋga dec yac
awêkaiŋ gêŋ hoŋ tu puc yac gatuŋ dôŋ-ŋga.

Pol teŋ lau Korin-ŋga bu sêtôc si atac whiŋ asê

11 Yac asôm mba yom hoŋ tiawê têŋ mac
lau Korin-ŋga, ma akêŋ mba ŋalôm sambuc
têŋ mac.
12 Yac atôc têŋ mac bu yac atac whiŋ mac,
tigeŋ mac atôc nem atac whiŋ yac-ŋga asê su
dom.
13 Aö galic mac atôm aneŋ balêkoc, dec
wateŋ mac bu akêŋ nem ŋalôm sambuc têŋ
yac, tôm yac akôm têŋ mac.

Pol kêŋ puc lau Korin-ŋga pi lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom

14 Aŋgô su naŋ. Lau gitêŋ ti lau ŋawê-ŋga
oc sêwêkaiŋ gêŋ daŋ sêwhiŋ lau ŋasec-ŋga ti
lau sac-ŋga dom. Tu dinaŋ-ŋga yac lau naŋ
dakêŋ whiŋ Yisu, naŋ dayob bu dandic sôŋ
dauŋ dawhiŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ
dom.
15 Yomandô! Kilisi lu Belial* oc tôm dom
bu sêkêŋ si ŋalôm pitigeŋ tu gêŋ daŋ-ŋga. Ma
ŋgac naŋ kêŋ whiŋ ma ŋgac naŋ kêŋ whiŋ
dom, iŋlu si gauc kaiŋ tigeŋ dom.
16 Ma lau naŋ sem akiŋ Anötö bu sêndic
sôŋ dau sêwhiŋ lau naŋ sem akiŋ anötöi
gwam, naŋ iŋ gêŋ so sambuc. Bu yac lau
dakêŋ whiŋ-ŋga datôm Anötö Tali Ŋadau ndê
lôm dabuŋ. Anötö dau sôm yom pi ndê lau
bocdec bu:

Aö oc waŋsêlêŋ ti wambo wawhiŋ ŋac. Aö
wati ŋac si Anötö, ma ŋac oc sêti aneŋ
lau. *[Lev 26:12]*

17 Tu dinaŋ-ŋga dec andic ahê lau naŋ
sêsap mêtê sac dôŋ ŋapaŋ, tôm Pômdau ndê
yom naŋ sêto yêc bocdec bu:

Ahu ŋac siŋ ma andic ahê ŋac. Amasec
gêŋ ŋadômbwi daŋ dom, ma aö oc wakôc
mac sa. *[Ais 52:11]*

18 Ma Pômdau, Ŋaclai Ŋadau kêmatiŋ yom
tidôŋ bocdec bu:

Aö oc wati mac Damam, ma mac ati aneŋ
balêkoc ŋgac ti awhê. *[2 Sam 7:14]*

7

1 O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga. Anötö kêmatiŋ
yom tidôŋ bu kôc yac sa ŋalêŋ dinaŋ, ma
tu dinaŋ-ŋga dec danem dabuŋ dauŋ, ma
dandic ahê gêŋ hoŋ naŋ oc kôm yac neŋ
ŋamlic ma gatuŋ ŋadômbwi sa yêc iŋ aŋgô-
ŋga. Yomandô! Yac bu datöc Anötö ti datoc
iŋ sa ŋapep, dec dandic dabiŋ dauŋ e dasa
neŋ lêŋ dabuŋ eŋ.

Lau Korin-ŋga si ŋawaê kôm Pol tac ŋayham

2 Yac ateŋ mac bu gauc nem yac yêc mac
nem ŋalôm ti atac ŋayham eŋ. Aŋgô su naŋ.
Yac akôm mêtê sac têŋ lau dom, yac aŋsôŋ
lau si gauc dom, ma yac ambac-ambac yom
lau tu bu akôc ŋac si gêŋ-ŋga dom. Mba.
3 Gauc nem bu aö gato yom dinaŋ tu bu
wamatôc mac-ŋga dom. Tôm aö gasôm têŋ
mac muŋ su, bu yac akêŋ mba ŋalôm ti atac
whiŋ têŋ mac. Yac atac whiŋ mac kêlêc,
dec yac bu ambo taŋli me ambac ndu awhiŋ
mac, oc ŋayham.
4 Aö gasôm aneŋ yom hoŋ haŋ têŋ mac,
ŋahu bu aö gakêŋ whiŋ bu mac oc akôc sa.
Ma aö gatoc mac nem waêm sa yêc lau ŋatô
aŋgô-ŋga. Mac nem ŋawaê kôm aö lic pi ma
ŋalôm tigahô. Ŋawapac daêsam kêsalê yac
ahuc, magoc yac gauc gêm mac, dec kôm yac
atac ŋayham atu andô.
5 Têŋ ndoc yac ahôc asê gameŋ
Masedonia-ŋga, naŋ ŋawapac daêsam tap yac
sa. Lau sêkêŋ kisa yac ŋandô, ma yêc yac
mba ŋalôm atöc dauŋ atu. Tu dinaŋ-ŋga dec
ŋasawa mba bu yac aŋwhaŋ dauŋ.
6 Magoc Anötö, naŋ gêm malô lau ti ŋalôm
ŋawapac, naŋ kêkiŋ Taitus mbu têŋ yac, dec
kôm yac mba ŋalôm tigahô.
7 Ma Taitus gic miŋ pi mac, ma whê sa
bu mac nem lêŋ gêm malô iŋ ndê ŋalôm. Iŋ
sôm bu mac aŋyalê nem giso ma apu daôm,
ma whê sa bu mac gauc gêm aö ŋapaŋ, ma
tamkwê bu alic aö tiyham. Bocdinaŋ yac
mba ŋalôm tigahô tu alic iŋ-ŋga, ma tu aŋgô
iŋ ndê yom pi mac-ŋga. Yom hoŋ dinaŋ kôm
aö atac ŋayham atu andô.
8-9 Têŋ ndoc aö gaŋgô bu bapia naŋ gato
têŋ mac, naŋ kôm mac nem ŋalôm ŋawapac,
dec kasahê yham dom tu gakêŋ bapia dau
têŋ mac-ŋga. Magoc aneŋ bapia kêŋ wapac
mac ŋapaŋ dom, ma boc-dinaŋ kwahic dec
aö atac ŋayham pi gêŋ dau. Aö atac ŋayham
tu gakêŋ ŋawapac têŋ mac-ŋga dom, magoc tu
ŋawapac dau whê nem gauc sa pi nem giso e
am daôm kwi. Ŋalêŋ dinaŋ dec ŋawapac naŋ
aö gakêŋ têŋ mac, naŋ kêkuc Anötö ndê atac
whiŋ. Ma yom naŋ yac ato têŋ mac, naŋ kôm
mac atisac dom, magoc gêm mac sa.
10 Têm ŋatô Anötö gêlic ŋayham bu yac
dahôc ŋawapac tu bu yac taŋyalê yac neŋ
sac ma danem dauŋ kwi-ŋga. Ŋawapac kaiŋ
dinaŋ oc dalic sac dom, ŋahu bu iŋ gêm yac
sa tu datap Anötö ndê mwasiŋ nem yac
si-ŋga sa. Yac bu dahôc ŋawapac nom-ŋga
ŋambwa ma danem dauŋ kwi dom, dec yac
oc gacgeŋ dambo lêŋ dandiŋaŋ-ŋga.

* **6:15:** Belial - Sadaŋ ndê ŋaê daŋ.

11 Mac aŋyalê su bu ŋalôm ŋawapac naŋ
mac aŋsahê, naŋ kêkuc Anötö ndê atac whiŋ,
ma gêm ŋandô bocdec. Têŋ ndoc aneŋ bapia
whê mac nem gauc sa pi nem giso, dec kôm
mac asö ma atöc daôm. Ma bocdinaŋ mac
akôc gauc ŋaŋga pi lêŋ bu amatôc giso dinaŋ,
ma amasaŋ tisolop. Mac akêŋ daôm sambuc
tu akôm bocdinaŋ, tu bu atôc asê bu mac
atec lêŋ sac. Gêŋ hoŋ naŋ mac akôm tu
amatôc gêŋ dau-ŋga, naŋ tôc asê bu giso daŋ
yêc mac-ŋga dom.
12 Yêc aneŋ bapia aö gato yom pi ŋamalac
naŋ kôm giso, ma gato pi ŋamalac naŋ giso
dau kêŋ wapac iŋ. Magoc bapia dau iŋ ŋahu
andô dinaŋ dom. Aö gato tu bu watôc asê
yêc awê, bu mac akêŋ daôm sambuc tu asôc
yac mba yom ŋapu yêc Anötö aŋgô-ŋga.
13 Yac aŋgô ŋawaê bu mac am daôm kwi
ma akôm gêŋ hoŋ dinaŋ, dec kôm yac mba
ŋalôm tigahô. Ma gêŋ daŋ whiŋ kôm yac
atac ŋayham, naŋ Taitus gic miŋ bu têŋ ndoc
iŋ hôc asê mac, naŋ mac akôc iŋ sa ti atac
ŋayham, dec kôm iŋ ndê ŋalôm timalô.
14 Muŋ-ŋga aö gatoc mac nem waêm sa
têŋ Taitus. Ma kwahic dec iŋ kêyalê bu yom
naŋ aö gasôm pi mac iŋ yomandô, dec kôm
aö mayaŋ dauŋ dom. Mac aŋyalê bu yom
hoŋ naŋ yac asôm têŋ mac, iŋ yomandô eŋ,
ma ŋalêŋ tigeŋ yom naŋ yac asôm tu ampiŋ
mac-ŋga, naŋ Taitus tap sa bu yomandô
bocdinaŋ.
15 Têŋ ndoc iŋ hôc asê mac, naŋ mac akôc
iŋ sa ŋalêŋ ŋayham, ma iŋ gêlic bu mac apu
daôm ti atöc Anötö, dec asôc yac mba yom
ŋapu. Bocdinaŋ ndoc bocke iŋ gauc gêm mac
nem lêŋ dinaŋ, dec kôm iŋ atac whiŋ mac
kêlêc su.
16 Ma aö Pol gaŋgô su bu mac aŋkuc lêŋ
solop, dec gakêŋ whiŋ bu mac oc asap lêŋ
dinaŋ dôŋ ŋapaŋ. Ma tu dinaŋ-ŋga aö atac
ŋayham atu.

8

Lau Korin-ŋga sic awa sa tu sênem lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô sa

1 O asidôwai. Yac bu awhê mac nem gauc
sa pi lêŋ naŋ Anötö ndê mwasiŋ gêm ŋandô
yêc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêmbo gameŋ
Masedonia-ŋga.
2 Ŋac lau ŋalôm sawa, ma ŋawapac atu-tu
daêsam kêgwiniŋ ŋac, magoc sêmbo ti atac
ŋayham ma sic awa daêsam sa tu sênem lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô sa-ŋga.
3 Aö wasôm yomandô têŋ mac, bu awa
hoŋ naŋ sêtap sa, naŋ sêkêŋ. Magoc awa
tigeŋ dinaŋ dom. Iŋ naŋ bu yob ŋac-ŋga, naŋ
sêkêŋ ŋatô gi whiŋ. Yac akac ŋac bu sêkôm
bocdinaŋ dom. Mba.
4 Ŋac dau sêlic gweleŋ dinaŋ bu gêŋ
ŋayham kêlêc, dec sêteŋ yac ŋapaŋ bu sênem
gweleŋ dau sêwhiŋ gôlôwac dabuŋ ŋatô, tu
bu sênem Anötö ndê lau dabuŋ Jerusalem-
ŋga naŋ sêpônda dau, naŋ sa.
5 Gêŋ ŋamata-ŋga ŋac sêkêŋ si ŋalôm sam-
buc têŋ Pômdau, ma têŋ yac bocdinaŋ. Lêŋ
dau kêkuc Anötö ndê atac whiŋ. Yac gauc
gêm bu Anötö ndê mwasiŋ oc nem ŋandô
yêc ŋac, magoc taŋkwê ŋandô atu kaiŋ dinaŋ
dom.
6 Têŋ têm Taitus mbo whiŋ mac, naŋ iŋ gic
hu gweleŋ dinaŋ ma mac ac awa ŋatô sa su.
Tu dinaŋ-ŋga yac akac iŋ bu mbu têŋ mac
loc, ma kôm gweleŋ dau whiŋ mac e pacndê.
7 Yac aŋyalê su bu mac akôm nem gêŋ
hoŋ ŋalêŋ ŋayham. Mac akêŋ whiŋ ŋaŋga,
asôm yom ŋayham, ma aŋyalê ŋawaê ŋayham
ŋapep. Mac akêŋ daôm sambuc tu anem
akiŋ Anötö-ŋga, ma mac atac whiŋ yac kêlêc.
Bocdinaŋ akôm gweleŋ andic awa sa-ŋga
dinaŋ aŋkuc nem lêŋ ŋayham dinaŋ.
8 Aö bu wakac mac bu akôm gêŋ dinaŋ
dom. Mba. Aö bu walic bu mac nem mêtê
atac whiŋ-ŋga iŋ mêtê ŋandô naŋ tap lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô si sa, me mba.
9 Bu mac aŋyalê Pômdau Yisu Kilisi ndê lêŋ
êmwasiŋ yac-ŋga. Iŋ gêŋ hoŋ ŋadau, magoc
iŋ hu iŋ ndê ŋaclai ti ŋawasi atu hoŋ siŋ, ma
sip nom meŋ gitôm ŋamalac ŋambwa. Iŋ kôm
dau gitôm ŋgac ŋalôm sawa, tu bu mac atap
Anötö ndê mwasiŋ nem mac si-ŋga sa, dec
ati lau ti lêlôm.
10 Têŋ yala akwa mac lau ŋamata-ŋga bu
atôc asê bu mac atac whiŋ ndu andô bu
anem lau Jerusalem-ŋga sa, ma mac ac awa
ŋatô sa. Kwahic dec aö bu watôc aneŋ gauc
têŋ mac pi lêŋ ŋayham bu andic bata gweleŋ
dau-ŋga.
11 Mac ac hu gweleŋ dau ti atac ŋayham
atu, ma bocdinaŋ kwahic dec andic bata
gweleŋ dau ŋalêŋ tigeŋ, ma ti nem ŋalôm
sambuc eŋ. Mac bu atôm bu akêŋ awa atu,
dec akêŋ. Ma bu mba, naŋ akêŋ tôm Anötö
kêmwasiŋ mac.
12 Bu lau ŋalôm sawa oc tôm dom bu sêkêŋ
atu. Bocdinaŋ gêŋ bocke naŋ mac atôm bu
akêŋ, naŋ akêŋ ti atac whiŋ ma ti nem ŋalôm
sambuc, dec Anötö oc lic ŋayham.
13 Yac bu akac mac bu akêŋ gêŋ daêsam bu
anem lau ŋatô sa, e mac daôm ati lau ŋalôm
sawa lec dom. Mba. Yac atac whiŋ bu Anötö
ndê mwasiŋ nem yac hoŋ sa tôm ndi.
14 Kwahic dec mac atap gêŋ daêsam sa,
ma bocdinaŋ mac atôm bu anem lau naŋ
sêpônda dau, naŋ sa. Ma mboe tiŋambu ŋac
oc sêtap daêsam sa, ma sênem mac sa têŋ
ndoc mac apônda daôm. Ŋalêŋ dinaŋ dec
Anötö ndê mwasiŋ oc nem yac hoŋ sa tôm
ndi.
15 Gauc nem lau Israel-ŋga naŋ sic †mana
sa yêc gameŋ sawa, tôm sêto yêc bocdec bu:

> Lau naŋ sic gêŋ ŋagec sa, naŋ sêpônda dau
> dom, ma lau naŋ sic gêŋ daêsam sa, naŋ
> si gêŋ hôc gêlêc dom. *[Eks 16:18]*

Taitus ti lau ŋatô oc sêtêŋ malac Korin sêndi

16 Aö gam daŋge Anötö bu iŋ kêŋ gauc sip
Taitus ndê ŋalôm bu nem mac sa, gitôm iŋ
kêŋ gauc kaiŋ tigeŋ têŋ aö.
17 Bu yac andac Taitus bu mbu têŋ mac
loc, ma iŋ gêlic ŋayham. Magoc iŋ oc loc tu
yac andac iŋ-ŋga lec dom. Iŋ dau atac whiŋ
ŋandô bu lic mac tiyham.
18 Ma yac neŋ asidôwa daŋ, naŋ lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga hoŋ yêc gameŋ dindec sêmpiŋ iŋ
tu iŋ ndê gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga, naŋ yac
bu aŋkiŋ iŋ whiŋ Taitus loc.
19 Iŋ ŋgac dinaŋ, gôlôwac dabuŋ sêŋyaliŋ
iŋ sa bu êŋsêlêŋ whiŋ yac, ma yac akôc awa
naŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sic sa, ma akêŋ têŋ
lau Jerusalem-ŋga. Gweleŋ dau, yac akôm tu
bu atoc Pômdau sa-ŋga, ma bu atôc asê bu yac
atac whiŋ bu anem lau ŋalôm sawa sa.
20 Magoc yac atec bu lau daŋ sêŋgôliŋ yom
pi yac tu awa dinaŋ-ŋga.
21 Bocdinaŋ dec yac ayob dauŋ ŋapep bu
akôm giso daŋ yêc Pômdau me yêc ŋamalac
aŋgô-ŋga dom.
22 Ma yac bu aŋkiŋ yac neŋ asidôwa daŋ
tiyham têŋ mac loc, whiŋ ŋgac lu dinaŋ. Gêŋ
hoŋ naŋ yac akêŋ sip iŋ amba, naŋ kôm
ŋapep eŋ, dec tôc asê bu iŋ kêŋ ndê ŋalôm
sambuc tu nem akiŋ Anötö-ŋga. Iŋ ŋgô
ŋawaê pi mac su, dec kôm iŋ ndê atac pa su,
ma iŋ atac whiŋ bu têŋ mac loc.
23 Lau ŋatô bu sêndac bata lau tö dinaŋ,
dec awhê sa têŋ ŋac bu Taitus kôm gweleŋ
ŋawaê ŋayham-ŋga whiŋ aö, dec galic ŋayham
bu waŋkiŋ iŋ têŋ mac loc bu nem akiŋ
mac. Ma awhê sa bu asidôwai lu dinaŋ sem
gôlôwac dabuŋ hoŋ aŋgô, ma sêkôm gweleŋ
ŋaŋga bu sêkôm Kilisi ndê waê tiapa.
24 Bocdinaŋ têŋ ndoc yac neŋ asidôwai
tö dinaŋ sêhôc asê mac, naŋ akôc ŋac sa
ŋapep, tu bu atôc nem mêtê atac whiŋ-ŋga
yêc awê têŋ ŋac. Ma lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ
oc sêŋyalê bu yac apo mac waêm sa ŋambwa
dom.

9

Yom ŋatô pi gweleŋ sêndic awa sa-ŋga

1 Oc tôm dom bu wato yom daêsam pi mac
nem gweleŋ andic awa sa tu anem Anötö
ndê lau dabuŋ sa-ŋga.
2 Ŋahu bu aö kayalê su bu mac atac whiŋ
ndu andô bu akôm gêŋ dau, ma tu dinaŋ-
ŋga dec gapo mac nem waêm sa têŋ lau
Masedonia-ŋga. Aö gasôm têŋ ŋac bocdec bu,
"Ŋac lau gameŋ Akaya-ŋga dinaŋ, ŋac atac
whiŋ ŋandô bu sênem yac neŋ asidôwai sa,
ma sic hu gweleŋ sêndic awa sa-ŋga têŋ yala
akwa." Lau Masedonia-ŋga sêŋgô mac nem
ŋawaê dec kêgilí ŋac si daêsam bu sêndic awa
ŋatô sa sêwhiŋ.
3 Magoc aö bu waŋkiŋ yac neŋ asidôwai tö
dinaŋ sêtêŋ mac sêloc, bu sênem mac sa bu
andic bata gweleŋ awa-ŋga dinaŋ gwanaŋ.
Ŋahu bu yac apo mac waêm sa ma asôm
bu mac atac whiŋ gweleŋ dau, ma mac bu
akôm yac mba yom ŋandô sa dom, dec oc
yham dom.
4 Lau Masedonia-ŋga ŋatô bu sêwhiŋ aö
sêloc, ma sêlic bu mac akôm gêŋ dau ŋandô sa
dom, dec oc kêŋ maya mac. Ma oc kêŋ maya
aö bocdinaŋ, bu aö gakêŋ whiŋ bu mac oc
akôm, magoc akôm dom.
5 Tu dinaŋ-ŋga aö galic ŋayham bu waŋkiŋ
asidôwai tö dinaŋ sêmuŋ aö, bu sêndic bata
gweleŋ dau sêwhiŋ mac. Mac asôm tidôŋ bu
andic awa sa tu amwasiŋ lau ŋalôm sawa,
bocdinaŋ akôm. Aö gatec bu wahôc asê ma
wakac mac bu andic dabiŋ gêŋ dau. Bu
bocdinaŋ, mac oc akêŋ ti nem ŋalôm sambuc
dom. Andic sa gwanaŋ, ma ti nem ŋalôm
sambuc.

Dakêŋ gêŋ ti ŋalôm sambuc eŋ

6 Gauc nem yom bocdec bu. Asa naŋ sô
gêŋ ŋawhê daêsam, naŋ oc tap ŋandô daêsam
sa. Ma asa naŋ sô gêŋ ŋandôlu, naŋ oc tap
ŋandô daêsam sa dom. Yom dau hêganôŋ lêŋ
dakêŋ gêŋ-ŋga.
7 Anötö tac whiŋ lau naŋ sêkêŋ gêŋ ti si
ŋalôm sambuc. Yac bu dakêŋ ti atac lu-lu, me
tu sêkac yac-ŋga, dec oc tap Anötö ndê atac
whiŋ sa dom. Bocdinaŋ iŋ lêŋ solop bu yac
tigeŋ-tigeŋ dakêŋ gêŋ tôm yac neŋ ŋalôm kac
yac.
8 Ma Anötö dau gitôm bu êmwasiŋ mac ŋa
gêŋ daêsam. Ma bocdinaŋ bêc hoŋ mac oc
apônda daôm tu gêŋ daŋ-ŋga dom, ma oc
atôm bu akôm gêŋ daêsam tu anem lau ŋatô
sa-ŋga.
9 Gauc nem yom pi ŋgac mwasiŋ, naŋ sêto
yêc bocdec bu:

Iŋ gic sam iŋ ndê gêŋ bu êmwasiŋ lau ŋalôm
sawa. Ma iŋ ndê lêŋ gitêŋ ŋa-ŋandô oc
yêc ŋapaŋ. *[BW 112:9]*

10 Gauc nem bu Anötö, naŋ kêŋ gêŋ ŋawhê
têŋ lau sêsô gêŋ-ŋga, ma kêŋ gö têŋ lau tu
sêneŋ-ŋga, naŋ gitôm bu kêŋ gêŋ daêsam têŋ
mac tu amwasiŋ lau ŋalôm sawa-ŋga. Ma iŋ
oc kôm mac nem lêŋ gitêŋ anem lau sa-ŋga
nem ŋandô daêsam.
11 Anötö oc êmwasiŋ mac ŋa gêŋ daêsam,
ma mac oc atôm bu anem lau sa êŋlêc.
Ma lau daêsam oc sênem daŋge Anötö tu
awa naŋ mac ac sa bu yac akêŋ têŋ lau
Jerusalem-ŋga naŋ sêpônda dau.
12 Yomandô. Awa naŋ mac bu andic
sa, naŋ oc nem Anötö ndê lau dabuŋ naŋ
sêpônda dau, naŋ sa. Ma gêŋ atu daŋ whiŋ.
Lau daêsam oc atac ŋayham atu ma sênem
daŋge Anötö êŋlêc tu mac-ŋga.
13 Mac ahoc yom asê ma asôm bu mac
akêŋ whiŋ ŋawaê ŋayham pi Kilisi, ma bu
daŋam wambu iŋ. Ma gêŋ naŋ mac akêŋ
bu anem lau Jerusalem-ŋga dinaŋ ma lau

ŋatô sa-ŋga, naŋ tôc asê bu mac nem yom iŋ
yomandô. Ma lau dau oc sêmpiŋ Anötö tu
mac nem lêŋ ti sakiŋ dinaŋ-ŋga.
14 Ŋac oc sêŋyalê bu Anötö ndê mwasiŋ
kôm gweleŋ yêc mac nem ŋalôm. Ma ŋac
oc atac whiŋ mac ŋandô ma gauc nem mac
ŋapaŋ yêc ŋac si mbec ŋalôm.
15 Oyaê. Mwasiŋ naŋ Anötö kêŋ têŋ yac
ŋambwa iŋ gêŋ atu andô, hôc gêlêc gêŋ hoŋ
su. Tu dinaŋ-ŋga danem daŋge iŋ ŋapaŋ.

10

Pol whê ndê lêŋ sa

1 Lau ŋatô sêsec aö ma sêsôm yom bocdec
bu, "Pol, iŋ ŋgac kaiŋ daŋ. Têŋ ndoc iŋ mbo
whiŋ mac, naŋ iŋ töc dau bu sôm yom ti
ŋaŋga têŋ mac, magoc têŋ ndoc iŋ hu mac
siŋ, naŋ iŋ ndê ŋalôm pêŋ dôŋ ma to yom
ŋaŋga sip iŋ ndê bapia têŋ mac." Aö Pol
bu waŋkuc Kilisi ndê lêŋ malô kêgwiniŋ dau-
ŋga, ma wandac mac bu mac akôc gauc kaiŋ
tigeŋ pi aö, me mba?
2 Aö wateŋ mac bu akôc gauc pi yom dau,
ma amasaŋ nem ŋalôm tisolop muŋ su naŋ.
Ma bocdinaŋ têŋ ndoc aö watêŋ mac waloc,
naŋ gêŋ daŋ oc yêc bu wasôm yom ŋaŋga pi-
ŋga dom. Tigeŋ aö bu waloc ma watap sa bu
lau ŋatô gauc gêm bu yac aŋkuc lau nom-ŋga
si mêtê, dec aö oc wakêŋ gêli ŋac dom.
3 Yomandô yac ambo nom, magoc yac ac
siŋ tôm lau nom-ŋga sic dom.
4 Ma yac mba wapa siŋ-ŋga iŋ gitôm lau
nom-ŋga si wapa sêndic siŋ-ŋga dom. Mba.
Yac akôc Anötö dau ndê ŋaclai bu andic siŋ,
ma bu aseŋ ŋacyo si tuŋbôm ŋaŋga hoŋ su.
5 Gauc ti yom tasaŋ hoŋ, ma lau hoŋ naŋ
sêtoc dau sa ma sêkêŋ kisa Anötö, ma sêlhac
lau ahuc tu bu sêŋyalê Anötö ti ndê yom
dom, naŋ yac akôc Anötö ndê ŋaclai bu aseŋ
ŋac su. Gauc sac-sac hoŋ, naŋ yac akwê dôŋ
yêc-ŋga, tu bu akêŋ gauc hoŋ sôc Kilisi ŋapu-
ŋga.
6 Têŋ ndoc yac aloc, naŋ yac oc akêŋ
ŋagêyô têŋ lau daŋgapêc-ŋga hoŋ. Bocdinaŋ
kwahic dec yac asôm têŋ mac bu amasaŋ
nem ŋalôm, ma asôc Kilisi ndê yom ti yac
mba yom hoŋ ŋapu.
7 Mac nem lau ŋatô sêtoc dau sa, ma gauc
gêm bu ŋac tawasê sêti Kilisi ndê. Am bu
ŋamalac kaiŋ dinaŋ, dec wasôm têŋ am bu
kôc gauc ŋapep pi gêŋ naŋ yêc awê, ma am
oc êmyalê bu yac ati Kilisi ndê, atôm am.
8 Ma mboe mac gauc gêm bu têm daêsam
yac apo dauŋ mba waêŋ sa tu ŋaclai naŋ Kil-
isi kêŋ têŋ yac, dec kêyaliŋ yac sa ati aposel.
Aö oc mayaŋ dauŋ tu yom dinaŋ-ŋga dom.
Ŋahu bu Kilisi kêŋ ŋaclai dau têŋ yac tu bu
aŋgwiniŋ mac-ŋga dom, magoc tu bu apuc
mac dôŋ-ŋga.
9 Aneŋ bapia ŋatô, naŋ gato têŋ mac muŋ
su, naŋ ŋahu dau dinaŋ. Aö gato tu wakôm
mac atöc daôm-ŋga dom.
10 Bu lau ŋatô sêsôm yom pi aö bocdec bu,
"Pol to yom ŋaŋga daêsam sip iŋ ndê bapia,
tu kêŋ wapac yac-ŋga. Tigeŋ têm iŋ dau
meŋ kalhac yac aŋôŋ-ŋga, naŋ dalic iŋ gitôm
ŋgac ti ŋaclai atu dom, ma iŋ sôm yom ŋaŋga
dom."
11 Mac lau naŋ asôm yom kaiŋ dinaŋ pi
yac, naŋ ayob daôm. Bu têŋ ndoc yac bu
ahôc asê mac, naŋ mac oc alic bu gêŋ naŋ
yac oc akôm, naŋ oc êŋkuc yom naŋ ato sip
bapia.

Pol ndê ŋahu po dau waê sa-ŋga

12 Yac atec bu atoc dauŋ sa tôm aposel
tasaŋ sêkôm, me anem dôhôŋ mba lêŋ ma
ŋac si lêŋ. Bu aposel tasaŋ dinaŋ sêtoc dau
sa, ma gauc gêm bu lau daŋ si lêŋ gi tap ŋac
si sa dom. Ma bocdinaŋ ŋac sem dôhôŋ dau
si lêŋ whiŋ ŋac dau si lêŋ. Ŋac si gauc dinaŋ
solop dom.
13 Yac atôm dom bu apo dauŋ mba waêŋ
sa tôm ŋac lau dau sêkôm, magoc apo dauŋ
sa tu gweleŋ naŋ Anötö kêŋ têŋ yac-ŋga. Bu
Anötö dau kêyaliŋ gameŋ sa bu yac akôm
gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga ambo, ma yac
akôm gweleŋ dau e akôm yêc mac nem
gameŋ whiŋ.
14 Yomandô. Yac akôm gweleŋ ma ahoc
ŋawaê ŋayham pi Kilisi asê e meŋ têŋ mac
nem gameŋ. Yac bu akôm bocdinaŋ dom,
dec oc tôm dom bu yac apo dauŋ sa tu mba
gweleŋ-ŋga.
15 Ma yac atec bu apo dauŋ sa tu gweleŋ
naŋ lau ŋatô sêkôm-ŋga. Yac akêŋ bataŋ bu
mac nem akêŋ whiŋ oc êŋsôwec tiatu, ma tu
dinaŋ-ŋga gweleŋ naŋ yac akôm awhiŋ mac,
naŋ ŋa-ŋandô oc êŋsôwec tiatu bocdinaŋ.
16 Ŋalêŋ dinaŋ yac oc atôm bu anem mêtê
lau ŋatô, naŋ si gameŋ yêc mac nem ŋa-
ŋambu-ŋga. Yac bu anem mêtê lau wakuc,
ŋahu bu yac atec bu apo dauŋ sa pi lau ŋatô
si gweleŋ ŋa-ŋandô.
17 Aneŋ lêŋ wapo dauŋ sa-ŋga kêkuc Anötö
ndê yom naŋ sêto yêc bocdec bu:

Asa naŋ bu po dau sa, naŋ po dau sa tu
Pômdau-ŋga eŋ. *[Jer 9:24]*

18 Bu ŋamalac naŋ po dau sa tu dau ndê lêŋ-
ŋga, naŋ Anötö gêlic bu yham dom. Magoc
ŋamalac naŋ Pômdau po iŋ sa, naŋ Anötö oc
lic iŋ ŋayham.

11

Pol ndê puc pi aposel tasaŋ

1 Mboe lau ŋatô sêlic aneŋ yom gitôm yom
gauc mbasi-ŋga. Magoc aö bu wasôm yom
ŋatô tiyham, ma gakêŋ whiŋ bu mac oc alic
aö sac dom.
2 Bu Anötö kac aneŋ ŋalôm bu wanem
lêmuŋ mac, ma wayob mac ati Kilisi ndê lau

solop. Aö galic mac atôm aö atuŋwê ŋayham daŋ, naŋ kamatiŋ yom whiŋ ŋgac daŋ bu nem. Tu dinaŋ-ŋga dec gakôc gauc ŋaŋga pi iŋ bu wayob iŋ ŋapep bu sa ndê lêŋ ŋawasi ma mbo whiŋ ŋgac daŋ dom e nem ndê ŋgac solop. Ma ŋgac dau iŋ Kilisi.

3 Kwahic dec mac asap Kilisi dôŋ ti nem ŋalôm ŋawasi. Tigeŋ aö gatöc dauŋ bu mboe lau tasaŋ ŋatô oc sêmeŋ ma sêtim yom mac bu ahu mac nem lêŋ dinaŋ siŋ, tôm mboc tasaŋ ŋadau meŋ ma tim yom Ewa.

4 Bocke? Lau ŋatô bu sêhôc asê mac ma sênem mêtê pi Yisu, magoc ŋac si yom pi iŋ so yom ŋandô naŋ yac ahoc asê pi iŋ, dec mac oc akôm sake? Aö gatöc dauŋ bu mboe mac oc gauc nem yom daêsam dom, oc akôc ŋac si yom sa ŋagahô eŋ. Mac akôc Ŋalau Dabuŋ su, magoc lau ŋatô bu sêmeŋ ma sêkac mac bu akôc ŋalau daŋ dau-ŋga, me sêhoc ŋawaê ŋayham asê naŋ so yac mba, dec aö gatöc dauŋ bu mboe mac oc akôc sa eŋ.

5 Mac alic lau tasaŋ dinaŋ bu aposel ŋandô, a? Ŋac si asa hôc gêlêc aö su?

6 Aö ŋgac ŋayham tu wasôm yom ti gauc atu-tu-ŋga dom, magoc aö kayalê Anötö ti ndê yom. Ma gêŋ hoŋ naŋ aö gakôm, naŋ tu bu wawhê Anötö ti ndê yom sa tiawê têŋ mac.

7 Têŋ ndoc aö gahoc Anötö ndê ŋawaê ŋayham asê têŋ mac, naŋ aö taŋkwê mac dom, magoc kagwiniŋ dauŋ ma gakôm gweleŋ tu wakôm kwaŋ dauŋ-ŋga. Aö kakuc lêŋ dau, tu bu watoc mac sa ma wanem mac sa-ŋga. Bocke? Aneŋ lêŋ dinaŋ iŋ so, a?

8 Gôlôwac dabuŋ gameŋ ŋatô-ŋga sêkêŋ gêŋ tu sêpuc aö dôŋ-ŋga. Ŋalêŋ dinaŋ gitôm aö gam kaŋ ŋac si gêŋ tu wanem akiŋ mac-ŋga.

9 Ma têŋ ndoc aö gambo gawhiŋ mac ma gapônda gêŋ daŋ, naŋ gateŋ mac nem ŋamalac daŋ bu nem aö sa dom. Magoc asidôwai naŋ sêmeŋ akêŋ Masedonia sem aö sa. Aö gayob neŋ lêŋ hoŋ tu bu wakêŋ ŋawapac têŋ mac dom, ma oc waŋkuc lêŋ tigeŋ dinaŋ.

10-11 Mac gauc gêm bocke? Aö kakuc lêŋ dinaŋ ŋahu bu aö tac whiŋ mac dom, a? Mba! Anötö dau kêyalê bu aö atac whiŋ mac ndu andô. Aö gapo dauŋ sa tu aneŋ lêŋ gakôm gweleŋ ŋaôli mbasi-ŋga, ma gweleŋ bocke naŋ aö bu wakôm wawhiŋ mac lau gameŋ Akaya-ŋga, naŋ waŋkuc lêŋ tigeŋ dinaŋ ŋapaŋ. Kilisi dau ndê yom ŋandô yêc aneŋ ŋalôm, dec gasôm yom dau.

12 Aö taŋkwê mac bu anemlhi aö tu gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga dom, ma oc wakôm bocdinaŋ ŋapaŋ. Aö gatec bu wakêŋ ŋasawa têŋ lau naŋ sêkôm gweleŋ tu sêkôc awa-ŋga, bu sêtoc dau sa ma sêsôm bu ŋac si lêŋ gweleŋ-ŋga gi tap yac mba sa.

13 Lau kaiŋ dinaŋ, ŋac aposel tasaŋ. Ŋac si gweleŋ ŋandô bu sêtim yom lau. Bu ŋac sêsiŋ si mêtê tasaŋ kwi, ma sem Kilisi ndê aposel ŋandô aŋgô.

14 Asö tu aneŋ yom dinaŋ-ŋga dom, bu Sadaŋ dau muŋ apu lêŋ tasaŋ dinaŋ ma gêm aŋela ŋawê-ŋga aŋgô.

15 Bocdinaŋ iŋ ndê lau akiŋ bu sênem lau gitêŋ naŋ sem akiŋ Anötö, naŋ aŋgô, dec oc kôm yac dasö dom. Magoc tiŋambu ŋac oc sêtap ŋagêyô sa tu si lêŋ sac dinaŋ-ŋga.

Pol hôc ŋawapac daêsam

16 Aö wateŋ mac tiyham bu alic aö tôm ŋgac gauc mba-ŋga dom. Magoc aö bu wapo dauŋ sa pi ahic tiyham tôm ŋac lau tasaŋ dinaŋ sêkôm. Ma mac bu alic aneŋ yom gitôm ŋgac gauc mba-ŋga ndê, naŋ akôc aö sa tôm mac akôc lau gauc mba dinaŋ sa.

17 Aö kayalê bu yom naŋ aö bu wasôm tu wapo dauŋ sa-ŋga, naŋ kêkuc Pômdau ndê lêŋ dom, magoc aö gasôm kakuc lau gauc mbasi si lêŋ.

18 Aêc. Lau tasaŋ dinaŋ sêŋkuc lêŋ nom-ŋga ma sêpo dau waê sa, dec aö bu wapo dauŋ sa bocdinaŋ.

19 Mac lau ti gauc atu, a? Bocke dec mac alic ŋayham bu akôc lau gauc mbasi-ŋga sa sêmbo sêwhiŋ mac?

20 Yomandô. Ŋac lau tasaŋ dinaŋ sêŋgwiniŋ mac e ati lau akiŋ ŋambwa, sêmbac yom mac bu sêŋgaho mac nem gêŋ su, sêŋsôŋ mac nem gauc e asôc ŋac ŋapu, sêtoc dau sa têŋ mac, ma sêhôc mac mayam su, tigeŋ mac akôc ŋac sa.

21 Mac gauc gêm bocke? Yac mayaŋ dauŋ bu yac lau licwalô mba dec aŋkuc lau dau si lêŋ dom, a? Lau gauc mbasi-ŋga dinaŋ sêpo dau sa tu ŋac si lêŋ-ŋga ti atac pa su. Bocdinaŋ kwahic dec aö bu waŋkuc ŋac si lêŋ dinaŋ wawhiŋ.

22 Ŋac sêpo dau sa bu ŋac lau †Hibru, a? Aö Hibru bocdinaŋ. Ŋac lau Israel-ŋga, a? Aö bocdinaŋ. Ŋac Abraham ndê wakuc ŋac? Aö bocdinaŋ.

23 Ŋac sêsôm bu ŋac sem akiŋ Kilisi, a? Aö kayalê bu mac oc alic aneŋ yom tôm ŋgac ŋagulu kêŋsôŋ daŋ ndê, magoc aö wasôm têŋ mac bu aö gam akiŋ Kilisi ma gakôm gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga gahôc gêlêc ŋac su. Lau sêkêŋ aö gandöc gapocwalô, sic aö basô, ma têm daêsam kêpiŋ bu wambac ndu tu gam akiŋ Kilisi-ŋga. Ma ŋac lau dau? Mba.

24 Lau bata Israel-ŋga sêmatôc aö tidim 5, ma tôm têm matôc-ŋga 5 dinaŋ sêhi aö tidim 39* ŋa po naŋ sem bocbiŋ.

* **11:24:** Lau Israel-ŋga si yomsu daŋ (Diut 25:3) sôm bu sêhi ŋamalac giso ŋa-po sêhôc gêlêc tidim 40 dom. Bocdinaŋ lau bata Israel-ŋga bu sêmatôc ŋamalac daŋ, naŋ sêhi iŋ tidim 39 bu sêŋgilì yomsu dau ŋadôhôŋ dom.

25 Ŋac sic aö ŋa sö tidim tö. Sêtuc aö ŋa-
hoc tidim tigeŋ. Aö gapac waŋ tidim tö, ma
gapoc gwêc sawa tôm ôbwêc daŋ ma acsalô
daŋ.
26 Aö ga gameŋ ga gameŋ ŋapaŋ ma
gandöc sic teŋ dom. Ma ŋawapac ŋatô naŋ
gahôc whiŋ, naŋ bocdec. Aö galom bu hêc
ŋasambac atu, ma gambo gwêc têŋ têm sac.
Lau kaŋ sêkôm aö ŋayom, ma aö gatap kisa
sa yêc aö dauŋ neŋ lau Israel-ŋga ma yêc
†lau gameŋ apa-ŋga, ma yêc lau malac atu-
tu-ŋga ma lau malac sauŋ-sauŋ-ŋga, ma yêc
asidôwai tasaŋ bocdinaŋ. Gêŋ hoŋ dinaŋ
gitôm bu seŋ aö su, magoc mba.
27 Aö gakôm gweleŋ ti gahôc ŋawapac atu
ŋapaŋ. Têm daêsam aö gayêc bêc ŋapep dom,
gêŋ yô a ö, bu yô aö, gambo ŋamlic ŋalhuc, ma
gapônda ŋakwê.
28 Wapac hoŋ dinaŋ kêsalê aö ahuc. Ma
gêŋ daŋ tiyham kêŋ wapac aö tôm bêc hoŋ,
naŋ bocdec bu. Aö gitôm dom bu waŋlhiŋ
lau sêkêŋ whiŋ Kilisi-ŋga daŋ siŋ, tigeŋ gauc
gêm ŋac ŋapaŋ.
29 Ŋamalac daŋ bu ndê kêŋ whiŋ ŋaŋga
dom, dec oc wahêgo dauŋ tu iŋ-ŋga e aneŋ
licwalô pacndê. Ma gêŋ lêtôm-ŋga bu kôm
ŋamalac daŋ peŋ sip sac ŋalôm, dec aö oc atac
ŋandê pi gêŋ dinaŋ.
30 Aö gatec bu wapo dauŋ sa, magoc aö bu
wakôm, dec wasôm yom pi gêŋ naŋ tôc asê
bu aö ŋgac licwalô mba-ŋga.
31 Anötö kêyalê bu aö kasau dom. Iŋ
Pômdau Yisu Damba, ma yac tac waê bu
tampiŋ iŋ tôm bêc hoŋ.
32 Têŋ ndoc aö gambo malac Damaskas,
naŋ gôliŋwaga naŋ yob malac dau mbo Kiŋ
Aretus ŋapu, naŋ gic atu iŋ ndê lau siŋ-ŋga
bu sêyob gatam malac-ŋga hoŋ tu sêkôc aö
dôŋ-ŋga.
33 Magoc mba. Asidôwai sêkêŋ aö gasip
sambec sö daŋ, ma sêŋwhaŋ aö gasip yêc
gatam atu daŋ yêc malac dau ŋatuŋbôm
ŋadômbwê-ŋga ma galhö ga.

12

Pol gêlic undambê ŋagatu

1 Mêtê dapo dauŋ waêŋ sa-ŋga oc kêŋ
ŋayham daŋ têŋ yac dom. Magoc aneŋ ŋalôm
kac aö, dec oc wapo dauŋ sa ma wandic têku
yom, ma wasôm yom pi gêŋ ŋagatu, ma pi gêŋ
ŋatô naŋ Pômdau hoc asê têŋ aö.
2-3 Aö kayalê ŋgac kêŋ whiŋ Kilisi-ŋga daŋ.
Yala 14 gi su, Anötö kôc iŋ sa pi lôlôc solop
têŋ iŋ yêc undambê gi. Anötö kôc iŋ ti ŋamlic
sambuc me kôc iŋ gatu ŋambwa, aö gam
gauc. Anötö tawasê kêyalê.
4 Ma Anötö tôc gameŋ †Paradais-ŋga têŋ
iŋ. Iŋ ŋgô yom pi gêŋ atu-tu ŋatô naŋ iŋ
gitôm dom bu w hê sa, ma Anötö gic yao iŋ
bu sôm asê dom.
5 Aö oc wapo ŋamalac kaiŋ dinaŋ waê sa,
magoc aö bu wapo dauŋ sa, dec wasôm yom
pi gêŋ tigeŋ, naŋ bu watôc asê bu aö ŋgac
licwalô mba.
6 Gêŋ ŋatô yêc bu wapo dauŋ sa pi-ŋga,
ma aö bu wakôm, dec oc watôm ŋgac gauc
mbasi-ŋga dom. Ŋahu bu aneŋ yom iŋ
yomandô. Magoc aö watoc dauŋ sa pi gêŋ
dinaŋ dom. Lau bu sêmpiŋ aö tu lêŋ naŋ sêlic
aö gasa-ŋga, ma tu yom ŋandô naŋ gahoc
asê-ŋga, dec oc solop.

Anötö kêmwasiŋ lau licwalô mba, bu tôc iŋ ndê ŋaclai asê

7 Yomandô Anötö tôc gêŋ atu têŋ aö.
Magoc iŋ tec bu aö wapo dauŋ sa pi gêŋ
dau. Tu dinaŋ-ŋga iŋ kêŋ ŋasawa têŋ Sadaŋ
bu êŋkiŋ iŋ ndê aŋela daŋ bu êŋgwiniŋ aö
ŋa gêŋ wapac ŋamlic-ŋga daŋ. Gêŋ dau kêŋ
ŋandê têŋ aö gitôm gêŋ ŋakwa kuŋ aö.
8 Aö gateŋ mbec ŋaŋga têŋ Pômdau ma
gandac iŋ tidim tö bu kôc gêŋ wapac dau su
yêc aö.
9 Magoc iŋ sôm têŋ aö bu, “Mba. Aneŋ
mwasiŋ gitôm bu puc am dôŋ ma hôc
ŋawapac dinaŋ. Bu aö oc wamwasiŋ lau
licwalô mba, bu watôc aneŋ ŋaclai asê.” Tu
dinaŋ-ŋga aö Pol oc wapo dauŋ sa tu ŋawapac
bocke naŋ kêgwiniŋ aö e kôm aö licwalô
mba. Ŋalêŋ dinaŋ aö oc taŋkwê Kilisi bu kêŋ
iŋ ndê ŋaclai tu nem aö sa-ŋga.
10 Tu dinaŋ-ŋga aö bu wambo licwalô
mba, me lau bu sêpu aö ma sêkêŋ kisa aö, aö
bu wapônda dauŋ, me aö bu wahôc ŋawapac
tidau-tidau tu Kilisi-ŋga, dec wahôc ti atac
ŋayham. Bu têŋ ndoc aö kasahê licwalô tôm
dom, naŋ taŋkwê Kilisi ndê ŋaclai bu puc aö
dôŋ ma walhac ŋaŋga.

Pol tac whiŋ lau Korin-ŋga

11 Aö galic dauŋ gitôm ŋgac ŋambwa-ŋga
daŋ, magoc aposel tasaŋ naŋ mac atoc ŋac
sa, naŋ si asa hôc gêlêc aö su? Oc tôm bu
mac apo aö waêŋ sa, magoc mba. Mac akôm
dom, ma tu dinaŋ-ŋga dec aö kakuc lau gauc
mbasi-ŋga si lêŋ ma gapo dauŋ sa têŋ mac.
12 Têŋ têm aö gambo gawhiŋ mac, naŋ
aö gakôm gêŋ naŋ aposel ŋandô sic waê bu
sêkôm. Aö gakôm gêŋ dalô, gêŋ atu-tu ma gêŋ
ti ŋaclai atu daêsam.
13 Bocdinaŋ mac gauc gêm bu aö gakôm
gêŋ sake têŋ gôlôwac dabuŋ ŋatô, naŋ gakôm
têŋ mac dom? Mboe mac alic aö sac bu
gandac mac bu akêŋ gêŋ tu anem aö sa-ŋga
dom, a? Bu bocdinaŋ, dec wateŋ mac bu
asuc aneŋ sac kwi.
14 Kwahic dec aö kamasaŋ dauŋ bu
wandic mac kêsi tidim tö-ŋga. Magoc aö
waloc tu bu wakôc mac nem gêŋ daŋ-ŋga
dom. Bu gêŋ naŋ aö tac whiŋ, naŋ mac nem
wapa ti mone dom, magoc mac daôm. Y
omandô. Aö bu wakêŋ wapac mac dom, bu
aö gatôm mac damam, ma solop dom bu

balêkoc sêkêŋ gêŋ tu sêlôm damba ti dindai-
ŋga. Damba ti dindai bu sêkêŋ gêŋ tu sêlôm
si balêkoc-ŋga, dec oc solop.
15 Boc-dinaŋ aö galic ŋayham bu wakêŋ
neŋ gêŋ hoŋ tu wanem mac sa-ŋga, e wakêŋ
dauŋ sambuc tu mac-ŋga whiŋ. Ŋalêŋ dinaŋ
aö bu watôc asê bu aö atac whiŋ mac ndu
andô, ma mac bu atac whiŋ aö gwalec, oc
ŋayham me mba?
16 Mac bu atac whiŋ aö me atac whiŋ
aö dom, magoc mac aŋyalê su bu aö gakêŋ
ŋawapac daŋ têŋ mac dom. Magoc mboe lau
naŋ sêkêŋ kisa aö, naŋ oc sêsôm bu aö kasalê
lêŋ bu waŋsau mac ma malô wakôc mac nem
gêŋ ŋatô-ŋga.
17 Mac gauc gêm bu aö kakiŋ aneŋ lau ŋatô
sêtêŋ mac sêloc, bu sêŋgaho mac nem gêŋ
ŋatô su tu aö-ŋga, a?
18 Aö gandac Taitus bu têŋ mac loc, ma
kakiŋ yac neŋ asidôwa daŋ whiŋ iŋ. Ma
Taitus kôc mac nem gêŋ bocke, a? Mba
andô. Alu akôc gauc tigeŋ ma asa lêŋ tigeŋ,
naŋ akôm gweleŋ ŋaôli mbasi-ŋga.

Pol gêm la lau Korin-ŋga

19 Mac gauc gêm bu yac asôm yom hoŋ
dinaŋ tu bu alhac dauŋ ahuc, a? Mba. Yac
akêŋ whiŋ Kilisi, ma asôm mba yom hoŋ yêc
awê têŋ mac yêc Anötö aŋgô-ŋga. Ma gêŋ
hoŋ naŋ yac akôm, naŋ akôm tu bu apuc yac
mba lau atac whiŋ-ŋga mac dôŋ alhac ŋaŋga-
ŋga.
20 Aö gatöc dauŋ bu mboe aö waloc ma
watap sa bu mac nem la u ŋatô sêsap mêtê
sac dôŋ sêmbo. Bocke? Mac nem lau ŋatô
sêsôm dau, me sem lêmuŋ dau, a? Lau ŋatô
atac ŋandê têŋ dau, sêwhê dau kôc-kôc, sêpu
si asidôwai ma sêsec gameŋ, sêtoc dau sa, me
sêli dau sa, a? Aö bu waloc ma walic bu mac
nem lau ŋatô sêŋkuc lêŋ naŋ aö atac whiŋ
dom, dec aö oc waŋkuc lêŋ matôc-ŋga naŋ
mac oc atac whiŋ dom.
21 Muŋ-ŋga, mac nem lau daêsam sêkôm
mêtê mockaiŋ-ŋga ti atac ŋagalac-ŋga tidau-
tidau. Aö gasôm têŋ ŋac bu sênem dau kwi
ma sêhu lêŋ sac dinaŋ siŋ. Kwahic dec
aö gatöc dauŋ bu mboe aö wambu waloc,
ma walic bu ŋac sêsap lêŋ dinaŋ dôŋ ŋapaŋ
sêmbo. Bu bocdinaŋ, dec mêtê sac dau oc
kêŋ wapac aö, ma aneŋ Anötö oc kêŋ aö
mayaŋ dauŋ atu tu mac-ŋga.

13

Pol oc kêŋ gêli lau naŋ sêkôm sac, naŋ dom

1 Ŋasawa sauŋ aö oc wandic mac kêsi
tidim tö-ŋga. Ma aö bu wamatôc mac nem
lau ŋatô, dec aö oc waŋkuc ŋagôliŋ solop
tamatôc lau giso-ŋga, naŋ sêto yêc bocdec
bu:

Ŋamalac tigeŋ bu êŋgôliŋ yom pi ŋgac daŋ,
dec oc tôm dom bu dakôc iŋ ndê yom sa.
Ŋamalac lu me tö bu sêpuc yom dau dôŋ,
dec dalic bu yomandô. *[Diut 19:15]*

2 Têŋ ndoc aö gac mac kêsi tidim lu-ŋga,
naŋ gasôm têŋ lau naŋ sêkôm mêtê sac bu
sêhu siŋ. Ma aö gakêŋ puc mac bu têŋ ndoc
aö bu wambu waloc, ma watap sa bu lau
dau sêsap si lêŋ dinaŋ dôŋ ŋapaŋ sêmbo, dec
oc wakêŋ matôc ŋaŋga têŋ ŋac, ma têŋ lau
ŋatô naŋ sêkôm sac, naŋ bocdinaŋ. Kwahic
dec aö gambo ahê, magoc ndoc kêpiŋ bu
wambu waloc, dec wakêŋ puc mac pi gêŋ
tigeŋ dinaŋ tiyham.
3 Mac nem lau ŋatô sêndac aö bu w atôc
gêŋ daŋ têŋ mac, naŋ oc whê sa bu aö gasôm
yom gam Kilisi aŋgô. Bocdinaŋ ayob daôm
ŋapep, bu aö oc wamatôc lau sêkôm mêtê
sac-ŋga hoŋ ti ŋaŋga. Kilisi dau bu mbo whiŋ
mac, dec oc kêŋ gêli mac dom, iŋ oc kôm
mêtê ŋaŋga kaiŋ tigeŋ.
4 Yomandô. Lau sic Kilisi pi a gicso dau
gitôm ŋgac licwalô mba. Magoc Anötö ndê
ŋaclai uŋ iŋ sa ma kêŋ iŋ mbo tali ŋapaŋ.
Ma yac lau naŋ mba akêŋ whiŋ piŋ yac
dôŋ am damiŋ Kilisi, naŋ lau licwalô mbasi
bocdinaŋ. Magoc Anötö ndê ŋaclai kêŋ yac
ambo taŋli awhiŋ iŋ, tu bu anem akiŋ mac-
ŋga.

Pol gêm la lau Korin-ŋga tiyham

5-6 Mac bu andac batam yac bu aposel
ŋandô me mba, dec atôc gwaniŋ daôm nem
lêŋ. Mac aŋyalê su bu ŋamalac naŋ kêŋ whiŋ
dom, naŋ Kilisi mbo iŋ ndê ŋalôm dom.
Bocdinaŋ mac bu alic bu mac akêŋ whiŋ
ambo, ma Yisu Kilisi mbo nem ŋalôm, dec
aŋyalê bu yac mba gweleŋ ŋa-ŋandô dinaŋ,
ma whê yac sa bu aposel ŋandô.
7 Yac ateŋ mbec têŋ Anötö bu puc mac dôŋ
ma akôm sac daŋ dom. Yac atac whiŋ bu
mac asa lêŋ gitêŋ, tu bu mac nem lêŋ tôc asê
bu yac aposel ŋandô lec dom. Mba. Lau ŋatô
bu gauc nem bu yac aposel tasaŋ, naŋ iŋ gêŋ
ŋambwa. Yac mba mbec dinaŋ ŋa-ŋahu andô,
naŋ yac atac whiŋ bu Anötö puc mac dôŋ bu
aŋkuc lêŋ gitêŋ eŋ.
8 Lau bu sêsap lêŋ yom ŋandô-ŋga dôŋ, dec
oc tôm dom bu yac akôm gêŋ ti ŋaclai tu
amatôc ŋac-ŋga. Magoc lau naŋ sêŋkuc lêŋ
yom ŋandô-ŋga dom, naŋ yac akôm gêŋ ti
ŋaclai tu bu amatôc ŋac-ŋga e sêhu si giso siŋ.
9 Bocdinaŋ mac bu alhac ŋaŋga ma asap
yom ŋandô dôŋ, dec oc tôm dom bu yac
atôc mba ŋaclai têŋ mac, magoc yac oc atac
ŋayham atu tu mac nem lêŋ ŋayham-ŋga. Ma
yac ateŋ mbec bu mac lau akêŋ whiŋ-ŋga
asa nem lêŋ hoŋ ŋapep eŋ.
10 Aö gato yom hoŋ dinaŋ bu wakêŋ puc
mac bu ahu nem mêtê s ac hoŋ siŋ muŋ,
bu têŋ ndoc aö bu wahôc asê, naŋ gatec bu
wamatôc mac ŋa ŋaclai naŋ Pômdau kêŋ têŋ
aö. Bu iŋ kêyaliŋ aö sa ma kêŋ ŋaclai têŋ aö bu

wapuc mac dôŋ, ma tu bu waŋgwiniŋ mac-
ŋga dom.

Pol ndê yom ŋambu-ŋga

11 O asidôwai, aö bu wandic bata bapia
dindec, dec bu wakôm neŋ acsalô têŋ mac
hoŋ. Aŋsahê ŋaŋga bu andic dabiŋ nem lêŋ
akêŋ whiŋ-ŋga hoŋ tisolop. Aneŋ yom hoŋ
dindec puc mac dôŋ. Akêŋ nem gauc ti
ŋalôm pitigeŋ, ma ambo awhiŋ daôm ti yom
malô. Akôm bocdinaŋ, ma Anötö, naŋ Atac
Whiŋ ti Yom Malô Ŋadau, naŋ oc mbo whiŋ
mac.
12 Akam daôm aŋkuc gôlôwac dabuŋ si lêŋ.
13 Anötö ndê lau dabuŋ hoŋ naŋ sêmbo
gameŋ Masedonia-ŋga dindec, naŋ sêkôm si
acsalô ŋayham têŋ mac.
14 Pômdau Yisu Kilisi ndê mwasiŋ ti Anötö
ndê atac whiŋ puc mac dôŋ, ma Ŋalau Dabuŋ
piŋ mac hoŋ dôŋ ŋapaŋ.

Pol ndê bapia têŋ lau Galasia-ŋga
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Aposel Pol to bapia dindec têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêmbo gameŋ Galesia-ŋga. Muŋ-ŋga iŋ dau kêsêlêŋ tôm malac ma hoc ŋawaê ŋayham asê têŋ lau Galesia-ŋga, dec lau sic hu sêkêŋ whiŋ Yisu (Apo 13:14–14:23).

Tiŋambu lau Israel-ŋga ŋatô sêhôc asê gôlôwac dabuŋ Galesia-ŋga, ma sêŋsôŋ lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga si gauc pi lêŋ sêti lau gitêŋ yêc Anötö aŋgô-ŋga. Ŋac lau naŋ sêsap lau Israel-ŋga si sakiŋ akwa dôŋ, ma sêkac lau Galesia-ŋga bu sêŋkuc pwac sêsê laungac si ŋamlic ŋatô su-ŋga, ma sêsôc Moses ndê yomsu hoŋ ŋapu. Ŋac sêsôm bu lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga naŋ lau Israel dom, naŋ bu sêkôm bocdinaŋ dom, dec oc tôm dom bu Anötö kôc ŋac sa me lic ŋac bu lau gitêŋ. Ma lau dau sêpu Pol ma sêsôm bu iŋ aposel ŋandô dom, ŋahu bu iŋ kac lau gameŋ apa-ŋga bu sêŋkuc Israel si sakiŋ akwa dom.

Tu dinaŋ-ŋga Pol to bapia dindec tu bu whê dau sa bu iŋ aposel ŋandô, naŋ Yisu Kilisi lu Anötö sêŋyaliŋ iŋ sa (1:1), ma gêm mêtê tôm Yisu dau hoc asê têŋ iŋ (1:12). Ma iŋ bu puc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga dôŋ bu sêsôc lau tasaŋ dinaŋ si yom ŋapu dom. Iŋ sôm bu ŋawaê ŋayham tigeŋ iŋ yom ŋandô, ma ŋawaê dau tôc asê tiawê bu lau sêti lau gitêŋ tu ŋac si sêkêŋ whiŋ-ŋga, ma tu sêŋkuc yomsu-ŋga lec dom. Yêc lôcwha 5 - 6 iŋ to yom ŋatô tu bu puc lau dôŋ bu sêkêŋ whiŋ ŋaŋga, sêsap mêtê atac whiŋ-ŋga dôŋ, ma sêpiŋ dau dôŋ ŋapep. Lau naŋ Ŋalau Dabuŋ gêm gôliŋ ŋac, naŋ oc sêhu mêtê sac siŋ, ma sêkôm mêtê ŋayham eŋ (5:16-26).

Pol ndê yom ŋamata-ŋga

1-2 Aö Pol, ma asidôwai naŋ sêmbo sêwhiŋ aö, ato bapia dindec têŋ Kilisi ndê gôlôwac dabuŋ hoŋ yêc gameŋ Galesia-ŋga. Aö gati †aposel magoc ŋamalac daŋ kêyaliŋ aö sa, me lau toŋ daŋ sêŋkiŋ aö bu wati aposel dom. Mba. Yisu Kilisi lu iŋ Damba Anötö naŋ uŋ iŋ sa akêŋ lau batê-ŋga, naŋ dec sêŋyaliŋ aö sa ti sêŋkiŋ aö.

3 Mwasiŋ ti yom malô têŋ mac akêŋ yac neŋ Damaŋ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi.

4 Yisu kêŋ dau mbac ndu tu yac neŋ sac-ŋga, bu êŋgaho yac su yêc mêtê sac naŋ gêm nom dindec ahuc. Lêŋ dau Damaŋ Anötö gauc gêm tidôŋ ma tac whiŋ bu Yisu kôm ŋandô sa.

5 Bocdinaŋ datoc Anötö ndê waê sa tôm têm sambob dandic ŋawaê. Yomandô!

Pol kêŋ puc lau bu sêŋkuc ŋawaê ŋayham tigeŋ

6 Tu Kilisi-ŋga dec Anötö kêmwasiŋ mac, ma kêgalêm mac sa ati iŋ ndê lau. Magoc ŋagahô eŋ, mac ahu iŋ ti ŋawaê ŋayham naŋ aposel sem, naŋ siŋ, ma aŋkuc yom wakuc. Mac nem lêŋ dinaŋ kôm aö gahêdaêŋ.

7 Yom naŋ mac aŋkuc, naŋ yom ŋandô dom. Mboe lau ŋatô sêŋsôŋ mac nem gauc ma sêŋsahê bu sêŋsôŋ ŋawaê ŋayham pi Kilisi whiŋ.

8 Aŋgô su naŋ! Yac dauŋ me aŋela undambê-ŋga daŋ, me asa bu têŋ mac meŋ ma nem mêtê wakuc, naŋ so mêtê naŋ muŋ-ŋga yac ahoc asê têŋ mac, naŋ oc tap Anötö ndê atac ŋandê sa.

9 Aêc! Yac asôm su, ma aö wasôm tiyham. Asa naŋ bu hoc mêtê asê têŋ mac naŋ so yac lau aposel mba mêtê naŋ mac akôc sa su, naŋ oc tap Anötö ndê atac ŋandê sa.

10 Mac gauc gêm sake? Aö gato yom dindec tu bu lau sêlic aö ŋayham ma sêmpiŋ aö-ŋga, me tu bu Anötö lic aö ŋayham-ŋga? Aŋgô! Aö bu wakôm tu ŋamalac-ŋga, dec aö Kilisi ndê ŋgac akiŋ dom.

Pol whê sa bu iŋ Anötö ndê aposel ŋandô

11 O asidôwai, aö bu wawhê sa têŋ mac bu mêtê naŋ gahoc asê têŋ mac, naŋ ŋamalac si yom dom.

12 Bu ŋamalac daŋ kêŋ têŋ aö me kêdôhôŋ aö dom, magoc Yisu Kilisi hoc asê têŋ aö.

13-14 Mac aŋgô aö ŋawaê su, dec aŋyalê bu muŋ-ŋga lê aö gam akiŋ Anötö kakuc lau Israel-ŋga si sakiŋ akwa. Aö gasa ŋac si lêŋ dau gahôc gêlêc ŋac si daêsam naŋ si yala gitôm aö neŋ. Ma gayêm dauŋ su tu waŋkuc abaŋi Israel-ŋga si ŋagôliŋ. Ma mac aŋgô bu aö gakêŋ kisa ŋaŋga têŋ Anötö ndê gôlôwac dabuŋ naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, ma gakôm bu waseŋ ŋac su.

15 Magoc Anötö kêyaliŋ aö sa gwanaŋ su, têŋ têm aö gambo dinaŋ atac ŋalôm eŋ, ma tu iŋ ndê lêŋ êmwasiŋ lau-ŋga dec kêgalêm aö sa bu wanem akiŋ iŋ. Ma tiŋambu iŋ gêlic ŋayham

16 bu hoc iŋ ndê Atu Yisu asê têŋ aö, tu bu wasôm iŋ ndê ŋawaê ŋayham asê têŋ lau naŋ lau Israel dom. Têŋ dinaŋ aö gasôm yom gawhiŋ lau ŋatô dom.

17 Ma aö gapi Jerusalem bu walic lau naŋ sêti aposel sêmuŋ aö, naŋ dom. Mba. Aö gatêŋ gameŋ Arabia-ŋga ga, ma tiŋambu gambu gatêŋ malac Damaskas.

18 Aö gambo malac dinaŋ yala tö su, goc gapi Jerusalem ga bu walic Pita, ma gambo gawhiŋ iŋ tôm bêc 15.

19 Aö galic Pômdau asi Jems, magoc galic aposel ŋatô dom.

20 Aö wasôm yêc Anötö aŋgô-ŋga bu yom naŋ kwahic dec gato, naŋ yom tasaŋ dom.

21 Tiŋambu aö gatêŋ gameŋ Siria ma
Silisia-ŋga ga.
22 Gôlôwac dabuŋ gameŋ Judia-ŋga naŋ
sêkêŋ whiŋ Kilisi, naŋ sêlic aö aŋôŋ andô
dom.
23 Magoc sêŋgô ŋawaê pi aö bocdec bu,
"Ŋgac naŋ muŋ-ŋga kêŋ kisa têŋ yac, kwahic
dec kôm gweleŋ ma gêm mêtê pi lêŋ dakêŋ
whiŋ-ŋga naŋ muŋ-ŋga iŋ kôm bu seŋ su."
24 Bocdinaŋ sêmpiŋ Anötö tu iŋ gêm aö
kwi-ŋga.

2

Lau aposel Jerusalem-ŋga sêkôc Pol sa

1 Yala 14 giŋga su goc gapi Jerusalem ga
tiyham, ma gakôc Banabas lu Taitus sêwhiŋ
aö.
2 Anötö dau hoc yom daŋ asê têŋ aö ma
kac aö, dec gapi Jerusalem ga têŋ ndoc di-
naŋ. Ma ŋawaê ŋayham naŋ gahoc asê têŋ
†lau gameŋ apa-ŋga, naŋ aö gawhê sa yêc
Jerusalem. Aö gawhê sa têŋ lau hoŋ dom,
magoc gawhê sa têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si
lau bata. Aö gatec bu lau sêpu gweleŋ naŋ
gakôm, me sêsôm bu aö gakôm ŋambwa, ma
tu dinaŋ-ŋga dec gawhê dauŋ sa têŋ ŋac lau
dau.
3 Ŋac sêŋyalê bu Taitus naŋ whiŋ aö têŋ
têm dinaŋ, iŋ ŋgac Grik-ŋga. Magoc sêkac yac
bu asê iŋ ndê ŋamlic ŋatô êŋkuc lau Israel-ŋga
si pwac naŋ dom.
4 Yom hoŋ dinaŋ hôc asê, ŋahu bu lau ŋatô
sêŋsau bu sêti yac mba asidôwai ma sêmeŋ
sêmbo sêwhiŋ yac bu sêtip lêŋ ti sakiŋ naŋ
yac andôhôŋ têŋ lau gameŋ apa-ŋga. Yisu
Kilisi kêgapwêc yac su yêc sakiŋ yomsu-ŋga,
magoc ŋac lau tasaŋ dinaŋ sêkôm bu sêkac
yac kwi ma aŋkuc lêŋ yomsu-ŋga tiyham
atôm lau akiŋ ŋambwa.
5 Tigeŋ yac alhac ŋaŋga ma asôc ŋac ŋapu
daŋ dom, ŋahu bu yac atac whiŋ bu mac
lau Galesia-ŋga aŋyalê yom ŋandô pi ŋawaê
ŋayham, ma asap dôŋ ŋapaŋ.
6 Aö kayalê bu Anötö toc ŋamalac daŋ sa
hôc gêlêc daŋ su dom. Tu dinaŋ-ŋga dec
gahêgo dauŋ dom têŋ ndoc naŋ gawhê dauŋ
sa têŋ lau naŋ gôlôwac dabuŋ Jerusalem-ŋga
sêtoc sa sêti ŋac si lau bata. Ma ŋac sêsôm
yom daŋ bu sêmatôc ŋawaê ŋayham naŋ gam
yêc lau apa si gameŋ, naŋ dom.
7 Mba! Ŋac sêlic bu Anötö kêŋ ŋawaê
ŋayham sip aö amaŋ bu wahoc asê têŋ lau
naŋ lau Israel dom, tôm iŋ kêŋ sip Pita amba
bu hoc asê têŋ lau Israel-ŋga.
8 Bu Anötö kêŋ ŋaclai têŋ Pita ma kêyaliŋ iŋ
sa ti lau Israel-ŋga si aposel, ma kêŋ ŋaclai
têŋ aö bocdinaŋ, ma kêyaliŋ aö sa gati lau
gameŋ apa-ŋga si aposel.
9 Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga yêc Jerusalem sêtoc
Jems, Pita ma Jon sa sêti ŋac si ŋagôlôŋ. Ma
têŋ ndoc lau tö dinaŋ sêlic bu aö gatap Anötö
ndê mwasiŋ sa su, dec sêkam alu Banabas
tu bu sêtôc asê bu ŋac sêkôc alu ti alu mba
yom sa. Ma ŋac si ŋalôm pitigeŋ bu yac akôm
gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga awhiŋ lau gameŋ
apa-ŋga, ma ŋac sêkôm sêwhiŋ lau Israel-ŋga.
10 Ŋac sêndac gêŋ tigeŋ, naŋ bu yac gauc
nem ŋac si lau naŋ sêpônda dau. Ma gêŋ dau
aö gauc gêm tidôŋ su bu wakôm.

Pol sôm Pita yêc malac Antiok

11 Tiŋambu aö gambo malac Antiok, ma
Pita meŋ mbo malac dau whiŋ. Magoc malô
aö galic yêc awê bu iŋ kôm gêŋ daŋ, naŋ so
yom ŋandô ŋawaê ŋayham-ŋga. Ma tu dinaŋ-
ŋga dec aö gasôm yom sêmbalaŋ-ŋga solop
têŋ iŋ.
12 Bu têŋ ndoc iŋ hôc asê Antiok tiwakuc,
naŋ iŋ kôm mêtê solop. Iŋ ndöc ti gêŋ
gêŋ whiŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ lau Is-
rael dom, dec tôc asê bu iŋ hêgo dau tu
Moses ndê yomsu-ŋga dom. Magoc tiŋambu
lau Israel-ŋga ŋatô naŋ sem gweleŋ sêwhiŋ
Jems, naŋ sêhôc asê malac Antiok. Pita
kêyalê bu ŋac sêsap Moses ndê yomsu dôŋ
ma ŋac bu sêkac lau gameŋ apa-ŋga bu
sêŋkuc lau Israel-ŋga si †pwac sêsê lauŋgac
ŋamlic ŋatô su-ŋga. Tu dinaŋ-ŋga dec iŋ töc
dau ma kêdahiŋ dau su yêc lau naŋ lau Israel
dom. Iŋ ndê lêŋ dau iŋ lêŋ giso.
13 Ma lau sêkêŋ whiŋ-ŋga Israel-ŋga ŋatô
naŋ sêmbo malac Antiok, naŋ sêŋkuc iŋ ma
sêsa lêŋ tasaŋ dinaŋ sêwhiŋ, e lêŋ dau hê
Banabas kwi whiŋ.
14 Têŋ ndoc aö galic bu ŋac si mêtê dau
so yom ŋandô ŋawaê ŋayham-ŋga, dec gasôm
yom têŋ Pita yêc ŋac hoŋ aŋgô-ŋga bocdec
bu, "Am ŋgac Israel-ŋga, magoc têŋ ndoc am
mweŋ hôc asê malac Antiok, naŋ am mbo
whiŋ lau naŋ lau Israel dom, ma hêgo daôm
tu Israel-ŋga si yomsu-ŋga dom. Magoc malô
am kac nem ŋalôm kwi ma kôm gitôm am
gêlic Moses ndê yomsu gitôm gêŋ atu, ma hu
lau dau siŋ ma mbo ahê ŋac. Bocke? Kwahic
dec am bu kac lau gameŋ apa-ŋga bu sêsôc
lau Israel-ŋga si ŋagôliŋ ŋapu, a?"

Lêŋ tigeŋ yêc bu dati lau gitêŋ, naŋ dakêŋ whiŋ

15 Ma aö gasôm têŋ Pita, "Yac lau Israel-
ŋga êlêmê dasam lau gameŋ apa-ŋga bu lau
sac, bu ŋac sêŋkuc Moses ndê yomsu dom.
Magoc hêclu neŋ ŋahu yêc lau gameŋ apa-
ŋga dom. Mba. Dinaŋi sêkôc hêclu dambo
lau Israel-ŋga naŋ dakôc Moses ndê yomsu,
naŋ ŋalôm.
16 Magoc yac taŋyalê su bu ŋamalac daŋ
oc ti ŋamalac gitêŋ yêc Anötö aŋgô-ŋga tu
iŋ kêkuc lêŋ yomsu-ŋga dom. Mba, oc tôm
dom. Magoc tu ŋamalac daŋ kêŋ whiŋ Yisu
Kilisi-ŋga, dec Anötö gêlic iŋ bu ŋamalac
gitêŋ. Seŋ tigeŋ dinaŋ gic lau hoŋ ŋawaê, yac
lau Israel-ŋga, ma lau gameŋ apa-ŋga boc-
dinaŋ. Taŋkuc lêŋ dakêŋ whiŋ Yisu Kilisi-ŋga

tu bu dati lau gitêŋ tu lêŋ dinaŋ-ŋga, ma tu taŋkuc lêŋ yomsu-ŋga lec dom."

17 Kwahic dec yac taŋkuc lêŋ dakêŋ whiŋ
Kilisi-ŋga tu bu dati lau gitêŋ-ŋga. Mboe lau
ŋatô oc sêsam yac bu lau sac tu yac taŋkuc
lêŋ yomsu-ŋga tiyham dom. Magoc yac oc
dasôm sake? Lêŋ dakêŋ whiŋ Kilisi-ŋga kêŋ
ŋasawa têŋ yac tu dakôm sac-ŋga, a? Aö
wasôm, mba andô!

18 Muŋ-ŋga aö kasahê bu wati ŋgac gitêŋ tu
kakuc yomsu-ŋga, magoc kwahic dec gahu
lêŋ dau siŋ su. Aö bu wambu wandi wasôc
yomsu ŋapu tiyham, dec oc tôc gêŋ tigeŋ asê
têŋ aö, naŋ bu aö ŋgac kagilì yomsu-ŋga.

19 Bu sakiŋ yomsu-ŋga tôc asê têŋ aö bu
gawêkaiŋ seŋ wambac ndu-ŋga, ma bocdi-
naŋ dec aö taŋkwê lêŋ yomsu-ŋga bu nem aö
sa tiyham lec dom. Yomandô. Aö gahu lêŋ
yomsu-ŋga siŋ, tu bu wanem akiŋ Anötö tôm
aneŋ bêc hoŋ wambo taŋli-ŋga. Anötö dau
piŋ aö dôŋ gam daminŋ Kilisi gitôm gambac
ndu pi a gicso dau gawhiŋ iŋ.

20 Ma kwahic dec aneŋ ŋahu gambo taŋli-
ŋga sip aö dauŋ dom, magoc gambo taŋli tu
Kilisi naŋ tisa mbo tali tiyham ma mbo aneŋ
ŋalôm naŋ-ŋga. Ma tôm bêc hoŋ naŋ wambo
taŋli wambo nom lec, naŋ wasa lêŋ tigeŋ
bocdec bu, wakêŋ whiŋ Anötö Atu naŋ tac
whiŋ aö ma kêŋ dau tu aö-ŋga.

21 Aö galic Anötö ndê mwasiŋ gitôm gêŋ
ŋambwa dom. Mba. Ŋahu bu ŋamalac daŋ
gitôm dom bu ti ŋamalac gitêŋ tu iŋ kêkuc
yomsu-ŋga. Bu bocdinaŋ, dec Kilisi ndê
mbac ndu naŋ oc ŋahu mbasi.

3

Lêŋ yomsu-ŋga ma lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga

1 O mac lau Galesia-ŋga, mac lau gauc
mba. Yac awhê yom hoŋ pi Yisu Kilisi sa
yêc awê têŋ mac, e tôm mac daôm tanôm alic
iŋ mbac ndu pi a gicso dau. Magoc asa dec
meŋ ma kêŋsôŋ mac nem gauc?

2 Aö bu wakêŋ gêndac têŋ mac pi yom tigeŋ
bocdec bu, mac aŋkuc yomsu dec Anötö kêŋ
Ŋalau Dabuŋ têŋ mac, me mac akêŋ whiŋ
ŋawaê ŋayham pi Kilisi, naŋ mac aŋgô su, dec
iŋ kêŋ Ŋalau têŋ mac?

3-4 Bocke ma kwahic dec mac nem gauc
tisac? Têŋ ndoc mac akêŋ whiŋ tiwakuc,
naŋ mac asa nem lêŋ ti Ŋalau Dabuŋ ndê
ŋaclai, ma ahu lêŋ yomsu-ŋga siŋ. Tu dinaŋ-
ŋga lau naŋ sêsap yomsu dôŋ, naŋ sêkêŋ kisa
mac. Tu sake-ŋga kwahic dec mac bu ambu
asôc yomsu ŋapu tiyham, ma gauc gêm bu
Anötö oc kôc mac sa tu gêŋ naŋ mac daôm
akôm tu aŋkuc yomsu-ŋga. Mac bu akôm
bocdinaŋ, dec kisa atu naŋ mac ahôc têŋ
ŋamata-ŋga, naŋ ŋahu mbasi.

5 Aŋgô! Anötö kêŋ ndê Ŋalau Dabuŋ têŋ
mac ma kôm gêŋ dalô daêsam yêc mac aŋôm-
ŋga. Iŋ kôm gêŋ dau tu mac aŋkuc yomsu-
ŋga, me tu mac akêŋ whiŋ yom pi Kilisi, naŋ
mac aŋgô su-ŋga?

6 Gauc nem Abraham. Iŋ kêŋ whiŋ Anötö,
ma tu dinaŋ-ŋga Anötö gêlic iŋ bu ŋgac gitêŋ.

7 Bocdinaŋ aŋyalê bu lau hoŋ naŋ sêŋkuc
lêŋ sêkêŋ whiŋ-ŋga, naŋ Anötö gêlic ŋac
sêtôm Abraham ndê lau wakuc.

8 Yom naŋ sêto yêc, naŋ tôc asê gwanaŋ bu
Anötö oc lic lau naŋ lau Israel dom, naŋ bu
lau gitêŋ, tu ŋac si sêkêŋ whiŋ-ŋga. Anötö
sôm ŋawaê ŋayham dau asê têŋ Abraham
gwanaŋ su bocdec bu:

Lau nom-ŋga hoŋ oc sêtap aneŋ mbec
ŋamwasiŋ sa yêc am. *[Gen 12:3]*

9 Abraham kêŋ whiŋ, dec tap Anötö ndê
mbec ŋamwasiŋ sa. Ma bocdinaŋ lau hoŋ
naŋ sêkêŋ whiŋ, naŋ oc sêtap mbec dau
ŋamwasiŋ sa sêwhiŋ Abraham.

10 Magoc lau hoŋ naŋ gauc gêm bu ŋac oc
sêti lau gitêŋ tu sêŋkuc yomsu-ŋga, naŋ oc
sêtap Anötö ndê tac ŋandê sa, tôm yom daŋ
naŋ sêto yêc, naŋ sôm bocdec bu:

Asa naŋ kêkuc yomsu hoŋ naŋ sêto sip
buku yomsu-ŋga, naŋ ŋapep ma timala
dom, naŋ oc tap Anötö ndê tac ŋandê sa.
[Diut 27:26]

11 Ma yom daŋ tiyham sêto yêc bocdec bu:

Lau gitêŋ oc sêndöc tali tu ŋac si sêkêŋ
whiŋ-ŋga. *[Hab 2:4]*

Yom dau tôc asê tiawê bu ŋamalac daŋ oc ti
ŋamalac gitêŋ yêc Anötö aŋgô-ŋga tu iŋ kêkuc
yomsu-ŋga dom.

12 Lêŋ yomsu-ŋga sôm bu ŋamalac naŋ tôm
bu sa ndê lêŋ êŋkuc yomsu hoŋ ŋapep eŋ, naŋ
oc ndöc tali. Magoc lêŋ yomsu-ŋga dinaŋ so
lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga.

13 Asa naŋ takwê lêŋ yomsu-ŋga bu nem iŋ
sa, naŋ gic waê bu tap Anötö ndê atac ŋandê
sa. Magoc Kilisi kêgaho yac su yêc lêŋ datap
atac ŋandê dinaŋ sa-ŋga. Iŋ dau hôc Anötö
ndê atac ŋandê tu yac-ŋga, tôm yom naŋ sêto
pi lau sac, naŋ yêc bocdec bu:

Lau hoŋ naŋ sêkêŋ ŋac sêŋgalêŋ a, naŋ
dalic ŋac gitôm lau naŋ sêtap Anötö ndê
tac ŋandê sa. *[Diut 21:23]*

14 Yisu Kilisi hôc ŋandê dinaŋ tu bu lau naŋ
lau Israel dom, naŋ dec oc sêtap Abraham
ndê mbec ŋamwasiŋ sa sêwhiŋ lau Israel-
ŋga. Ma yac hoŋ oc dakôc Ŋalau Dabuŋ, naŋ
Anötö gic bata su, naŋ sa tu yac neŋ dakêŋ
whiŋ Yisu-ŋga.

Pwac yomsu-ŋga, ma pwac mwasiŋ-ŋga

15 O asidôwai, wanem dôhôŋ pi ŋamalac si
lêŋ bu wawhê gêŋ dau sa. Pwac naŋ ŋamalac
lu sêmatiŋ tidôŋ su, naŋ oc tôm dom bu ŋgac
daŋ ndic têku, me seŋ su. Ma Anötö ndê
pwac bocdinaŋ.

16 Iŋ gic bata yom têŋ Abraham ma sôm
bocdec bu, *"Aö oc wanem mbec am ti nem*
wakuc." Yom naŋ iŋ sôm pi Abraham ndê
wakuc, naŋ hêganôŋ lau daêsam dom, magoc
hêganôŋ Abraham ndê ŋgac wakuc tigeŋ,
naŋ Kilisi dau.
17 Aö wasôm têŋ mac bu Anötö gic bata
yom dau têŋ Abraham muŋ su, ma tiŋambu
yala 430 giŋga su, dec iŋ kêŋ ndê yomsu
têŋ lau Israel-ŋga. Magoc yomsu dau seŋ
pwac mwasiŋ-ŋga naŋ Anötö kêmatiŋ whiŋ
Abraham, naŋ su dom.
18 Lau bu sêtap Anötö ndê mwasiŋ sa tu
sêŋkuc yomsu-ŋga, naŋ dec lêŋ dau kêkuc
yom naŋ Anötö gic bata têŋ Abraham, naŋ
dom. Magoc bocdinaŋ dom. Bu Anötö gic
bata yom têŋ Abraham ma sôm bu êmwasiŋ
iŋ ŋambwa.
19 Bocdinaŋ Anötö kêŋ yomsu ŋahu bocke?
Iŋ kêŋ tu bu tôc ŋamalac si sac asê-ŋga, bu
lhac e Abraham ndê wakuc naŋ Anötö gic
bata yom pi iŋ, naŋ hoc asê. Ma gêŋ daŋ
tiyham. Aŋela sêkôc Anötö ndê yomsu ma
sêkêŋ têŋ ŋgac ŋalhu-ŋga daŋ, naŋ Moses.
20 Ŋgac ŋalhu-ŋga dau kôm gweleŋ mbo
Anötö ma lau Israel-ŋga ŋalhu ma kôc
yomsu. Magoc pwac mwasiŋ-ŋga naŋ Anötö
kêmatiŋ whiŋ Abraham, naŋ iŋ dau kêŋ
solop têŋ iŋ, ma ŋgac ŋalhu-ŋga mbasi.

Yomsu oc tôc yac neŋ sac asê, ma wê yac
datêŋ Kilisi dandi

21 Bocdinaŋ wandac mac bocdec bu,
yomsu seŋ mwasiŋ naŋ Anötö gic bata tidôŋ
bu kêŋ têŋ Abraham naŋ su, me? Wasôm
têŋ mac bu mba andô. Yac bu datôm bu
datap seŋ dandöc taŋli-ŋga sa yêc yomsu,
dec yomsu dau oc ti yac neŋ seŋ dati lau
gitêŋ-ŋga.
22 Magoc oc tôm dom. Anötö ndê yom
naŋ sêto yêc, naŋ whê sa bu lau nom-ŋga
hoŋ sêndöc gapocwalô sac-ŋga. Ŋalêŋ dinaŋ
mwasiŋ naŋ Anötö gic bata, naŋ hêganôŋ lêŋ
dakêŋ whiŋ-ŋga, ma datap mwasiŋ dau sa tu
dakêŋ whiŋ Yisu Kilisi-ŋga.
23 Muŋ-ŋga, lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga dinaŋ
meŋ sa tiawê su dom. Têŋ têm dinaŋ
yac dambo datôm lau gapocwalô-ŋga naŋ
yomsu sô yac dôŋ, bu dambo bocdinaŋ e
Anötö tôc lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga asê tiawê.
24 Anötö kêŋ yomsu bu nem gôliŋ yac ma
tôc yac neŋ sac asê, goc wê yac datêŋ Kilisi
dandi, bu datap lêŋ dati lau gitêŋ-ŋga sa tu
yac neŋ dakêŋ whiŋ iŋ-ŋga.
25 Ma kwahic dec lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga meŋ
sa su, dec dambo yomsu ŋapu tiyham dom.

Dati Anötö atuwêi ti ŋgac

26 Mac hoŋ ati Anötö ndê balêkoc tu mac
nem akêŋ whiŋ Yisu Kilisi-ŋga.
27 Bu mac hoŋ naŋ aliŋ busaŋgu, naŋ gêŋ
dau piŋ mac dôŋ am damiŋ Kilisi, tôm mac
asôc iŋ ti nem ŋakwê.
28 Ma Anötö kôc mac sa kêkuc mac nem
ŋahu nom-ŋga dom. Mba. Mac bu lau Israel-
ŋga, me lau apa, lau akiŋ ŋambwa me lau naŋ
dau sêmbo si gêŋ, lauwhê me lauŋgac, tigeŋ
aŋyalê bu Anötö kôc yac hoŋ sa tu yac neŋ
dakêŋ whiŋ Yisu Kilisi-ŋga, naŋ piŋ yac hoŋ
dôŋ dapitigeŋ.
29 Ma mac lau asa naŋ ati Kilisi ndê, naŋ
ati Abraham ndê lau wakuc bocdinaŋ, ma
awêkaiŋ mwasiŋ naŋ Anötö gic bata têŋ
Abraham.

4

1 Aö wawhê gêŋ dau sa têŋ mac bocdec
bu. Balê naŋ damba gic bata bu kêŋ ndê
wapa lêŋsêm têŋ iŋ, naŋ oc wêkaiŋ gêŋ dau
yomandô. Magoc damba bu mbac ndu têŋ
ndoc iŋ mbo balê, dec iŋ oc kôc wapa dau
sep dom, ma iŋ oc mbo gitôm damba ndê
ŋgac akiŋ ŋambwa daŋ.
2 Ma lau ŋatô oc sêyob iŋ ti ndê wapa
lêŋsêm e iŋ ndê yala gitôm naŋ damba sôm
tidôŋ gwanaŋ su.
3 Ma yac bocdinaŋ. Muŋ-ŋga yac dakêŋ
whiŋ su dom, naŋ dambo datôm balêkoc
sauŋ, ma datôm lau akiŋ ŋambwa naŋ dambo
yomsu ti ŋagôliŋ nom-ŋga ŋapu.
4 Magoc têŋ ndoc naŋ Anötö sôm gwanaŋ
su, naŋ meŋ sa, goc iŋ kêŋ ndê Atuŋgac meŋ
mbo nom. Iŋ dinda kôc iŋ ti ŋamalac nom-
ŋga naŋ mbo yomsu ŋapu,
5 bu êŋgapwêc yac lau naŋ dambo yomsu
ŋapu, naŋ su, ma yac dati Anötö ndê balêkoc.
6 Ma Anötö kêŋ ndê Atu ndê Ŋalau sip
yac hoŋ neŋ ŋalôm, dec tôc asê bu mac lau
gameŋ apa-ŋga ati Anötö ndê balêkoc awhiŋ
yac lau Israel-ŋga. Ma Ŋalau dau gêm yac sa
dec data Anötö ti atac pa su, ma dasam iŋ
bu, "Damaŋ, Damaŋ."
7 Bocdinaŋ kwahic dec yac lau akiŋ tiy-
ham dom, magoc yac Anötö ndê balêkoc
solop. Ma yac dati Anötö ndê balêkoc, dec
dawêkaiŋ gêŋ lêŋsêm naŋ gic waê iŋ ndê
balêkoc.

Pol ŋalôm ŋawapac tu lau Galesia-ŋga

8 Muŋ-ŋga mac am gauc Anötö, ma am
akiŋ gêŋ nom-ŋga ŋambwa naŋ Anötö ŋandô
dom.
9 Magoc kwahic dec mac aŋyalê Anötö,
ma gêŋ atu daŋ whiŋ bocdec bu, Anötö dau
kêyalê mac su. Ma bocke dec mac bu akac
daôm kwi, ma ambu andi asôc yomsu ŋapu,
dec ambo atôm lau akiŋ tiyham? Bu yomsu
hoŋ, naŋ ŋagôliŋ nom-ŋga ŋambwa naŋ ŋa-
ŋaclai ti ŋandô mbasi.
10 Tu sake-ŋga mac bu aŋkuc ŋagôliŋ
ŋambwa naŋ hêganôŋ bêc ti ayô, ma yala ti
têm ŋatô?
11 Aö gatöc dauŋ tu mac-ŋga bu mboe
gweleŋ naŋ aö gakôm têŋ mac, naŋ oc ŋandô
mbasi.

12 O asidôwai. Muŋ-ŋga mac lau apa ambo
yomsu ŋapu dom, ma aö gahu lêŋ yomsu-
ŋga siŋ tu bu wambo watôm mac. Magoc
kwahic dec lau ŋatô sêŋsau mac, dec mac
ambo atôm lau akiŋ tiyham tu yomsu-ŋga.
Bocdinaŋ dec wateŋ mac bu ahu lêŋ dinaŋ
siŋ ma ambo atôm aö. Ma alic aö ŋayham tôm
muŋ-ŋga naŋ aö gambo gawhiŋ mac, naŋ
mac akôm aö sac dom.
13 Têŋ têm dinaŋ gêmbac kôm aö, dec
gambo teŋ gawhiŋ mac, ma gahoc ŋawaê
ŋayham asê têŋ mac. Mac aŋyalê gêŋ dau su.
14 Aneŋ gêmbac dau kêŋ ŋawapac têŋ mac
bu ayob aö, magoc mac apu aö me alic aö sac
dom. Mba. Mac akôc aö sa gitôm Anötö ndê
aŋela daŋ, me tôm mac akôc Yisu Kilisi dau
sa.
15 Têŋ ndoc dinaŋ mac atac whiŋ bu anem
aö sa êŋlêc, e tôm mac bu akip nem tanôm
ŋakôp sa ma akêŋ têŋ aö. Yomandô. Magoc
kwahic dec mac nem atac ŋayham tu aö-ŋga
giŋga su.
16 Bocke? Tu aö gasôm yom ŋandô asê têŋ
mac-ŋga, dec kwahic mac alic aö tôm nem
ŋacyo, a?
17 Ŋac lau tasaŋ dinaŋ sêkôm ŋaŋga bu
sêkac mac kwi asôc yomsu ŋapu tiyham.
Magoc sêkôm tu mac atap ŋandô ŋayham daŋ
sa-ŋga dom. Ŋac atac whiŋ bu mac ahu aö
siŋ ma akêŋ daôm sambuc tu aŋkuc ŋac-ŋga.
18 Iŋ lêŋ ŋayham bu mac akêŋ daôm sam-
buc tu bu akôm gêŋ naŋ ŋahu ŋayham yêc.
Ma aö bu wambo wawhiŋ mac, me aö bu
wambo dom, magoc akôm bocdinaŋ ŋapaŋ.
19 O aneŋ balêkoc awhê ma ŋgac. Kwahic
dec aö kasahê ŋandê atu tiyham tu mac-ŋga,
gitôm awhê naŋ balêkoc tuŋ iŋ. Ŋahu bu aö
tac whiŋ ndu andô bu Kilisi ndê yom tidôŋ
yêc mac nem ŋalôm, e andi atôm iŋ dau.
20 Aö neŋ ŋalôm ŋawapac atu tu mac-ŋga,
ma seŋ daŋ bu hôc pi aö, dec aö atac whiŋ
kêlêc bu wambo wawhiŋ mac, ma wasôm
yom ŋayham-ŋayham têŋ mac, ô yom ŋaŋga
naŋ kwahic dec gato têŋ mac.

Sara lu Haga sêti ŋadôhôŋ

21 Mac lau naŋ atac whiŋ bu ambo yomsu
ŋapu, aö bu wandac mac bocdec bu. Mac
aŋyalê seŋ naŋ yomsu bu wê mac atêŋ andi,
me mba?
22 Gauc nem yom naŋ sêto yêc pi balêkoc
ŋgac lu naŋ Abraham kwê asê. Balê daŋ
dinda Haga iŋ awhê akiŋ ŋambwa, ma balê
daŋ dinda Sara iŋ awhê akiŋ dom, iŋ Abra-
ham nawhê solop.
23 Haga kôc balêkoc kêkuc ŋamalac nom-ŋga
si lêŋ ŋambwa. Magoc Sara kôc balêkoc kêkuc
yom naŋ Anötö gic bata têŋ Abraham.
24-25 Gêŋ dau iŋ gitôm yom gôliŋ daŋ, bu
awhê lu dinaŋ sêti pwac lu ŋadôhôŋ. Haga
ti dôhôŋ pwac akwa yomsu-ŋga naŋ Anötö
kêmatiŋ yêc Lôc †Sainai yêc gameŋ Arabia-
ŋga. Ma balêkoc pwac dinaŋ-ŋga sêti lau
akiŋ ŋambwa tôm Haga. Ma Haga ti dôhôŋ
malac Jerusalem têm dindec-ŋga, bu malac
dau ti ndê lau sêmbo sêtôm lau akiŋ ŋambwa
bocdinaŋ.
26 Magoc Sara ti dôhôŋ malac Jerusalem
wakuc naŋ yêc undambê, ma iŋ gitôm yac
neŋ dinaŋ ŋandô naŋ awhê akiŋ ŋambwa
dom.
27 Bu sêto yom daŋ yêc bocdec bu:

Am awhê gapoc naŋ kôc balêkoc dom, atac
ŋayham sa. Am naŋ kêsahê balêkoc tuŋ
am dom, naŋ mbwêc ti atac ŋayham. Bu
kwahic dec am mbo gitôm awhê naŋ
balêkoc mba, magoc tiŋambu am oc tap
nem balêkoc sa hôc gêlêc awhê naŋ gêm
ŋgac sa, naŋ su.* *[Ais 54:1]*

28 Aneŋ asidôwai. Tu Kilisi-ŋga dec mac
ati balêkoc pwac mwasiŋ-ŋga gitôm Aisak,
balêkoc naŋ hôc asê kêkuc yom naŋ Anötö
gic bata têŋ Abraham.
29 Muŋ-ŋga Ismael, balêkoc naŋ hôc asê
kêkuc ŋamalac si lêŋ, naŋ kêŋ kisa Aisak,
naŋ hôc asê ŋa Ŋalau Dabuŋ ndê ŋaclai. Ma
kwahic dec mac aŋsahê kisa ŋalêŋ kaiŋ tigeŋ
yêc lau naŋ sêsap lêŋ yomsu-ŋga dôŋ.
30 Magoc gauc nem yom naŋ sêto yêc
bocdec bu:

Kêŋ awhê akiŋ lu iŋ atuŋgac sêlhö sêndi, bu
awhê akiŋ ndê balê dau oc wêkaiŋ wapa
lêŋsêm ŋatô whiŋ ŋadauwê ndê atuŋgac
dom. *[Gen 21:10]*

31 Bocdinaŋ asidôwai, akôc gauc ŋaŋga
bocdec bu. Yac awhê akiŋ Haga ndê balêkoc
dom, magoc yac ŋadauwê Sara ndê balêkoc
solop.

5

Dasap lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga dôŋ, bu Kilisi kêgapwêc yac su yêc lêŋ yomsu-ŋga

1 Kilisi kêgapwêc yac su dec dambo datôm
lau akiŋ ŋambwa tiyham dom. Bocdinaŋ
alhac ŋaŋga, ma ayob daôm bu wapac lêŋ
yomsu-ŋga êŋgwiniŋ mac e ati lau akiŋ tiy-
ham dom.
2 Aö Pol wasôm têŋ mac bu asa naŋ gauc
gêm bu ti ŋgac gitêŋ tu iŋ kêkuc yomsu sêsê

* **4:27:** Aisaya to yom dau pi malac Jerusalem têŋ ndoc ŋacyo sêŋgaho lau Israel-ŋga su ma sêkôc ŋac sa si sêndöc gameŋ Babilon-ŋga gitôm lau gapocwalô-ŋga. Aisaya gêlic bu malac dau tigasaŋ, dec gêm dôhôŋ pi awhê gapoc. Pol kôc Aisaya ndê yom ma to sip iŋ ndê bapia têŋ lau Galesia-ŋga bu whê yom naŋ iŋ to pi malac Jerusalem lu, naŋ sa. Yom pi awhê naŋ gêm ŋgac sa su, naŋ hêganôŋ lau Israel-ŋga ma malac Jerusalem akwa. Ma yom pi awhê gapoc naŋ oc tap balêkoc daêsam sa, naŋ hêganôŋ lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga naŋ oc sêndöc malac Jerusalem wakuc.

lauŋgac ŋamlic ŋatô su-ŋga, naŋ Kilisi gitôm dom bu oc nem iŋ sa.
3 Aö wasôm tiyham têŋ mac, bu asa naŋ sôc yomsu tigeŋ dinaŋ ŋapu, naŋ êŋkuc yomsu hoŋ bocdinaŋ ndic ŋawaê.
4 Mac lau naŋ gauc gêm bu ati lau gitêŋ tu aŋkuc yomsu-ŋga, naŋ akac daôm su yêc Kilisi ma yêc Anötö ndê mwasiŋ.
5 Ŋahu bu Anötö gêlic yac tôm lau gitêŋ tu yac neŋ dakêŋ whiŋ-ŋga. Ma Ŋalau Dabuŋ puc yac dôŋ bu dahôŋ ti dakêŋ bataŋ gêŋ dau ŋa-ŋandô.
6 Bu yac lau naŋ dati Yisu Kilisi ndê, naŋ taŋyalê bu lêŋ yomsu-ŋga daŋ oc nem yac sa ŋandô dom. Ŋac bu sêsê yac ŋamlic ŋatô su, me sêsê yac dom, naŋ dalic tôm gêŋ ŋambwa. Gêŋ tigeŋ yac dalic bu gêŋ atu, naŋ dakêŋ whiŋ Kilisi. Ma yac neŋ mêtê atac whiŋ neŋ asidôwai-ŋga tôc yac neŋ dakêŋ whiŋ asê.
7 Muŋ-ŋga lê, mac asa nem lêŋ akêŋ whiŋ-ŋga ŋapep eŋ, atôm lau naŋ sênti ŋaŋga. Tigeŋ asa kalhac mac ahuc e ahu yom ŋandô siŋ?
8 Lau naŋ sêlhac mac ahuc, naŋ sêmeŋ akêŋ Anötö naŋ kêgalêm mac sa, naŋ ndê dom.
9 Ayob daôm ŋapep têŋ lau kaiŋ dinaŋ, bu yom naŋ ŋac sêndôhôŋ, naŋ gitôm yist naŋ sêkêŋ sip bolom ŋalôm ma kôm gweleŋ malô-malô e gêm bolom sambuc ahuc.
10 Tu Kilisi piŋ yac hoŋ dôŋ-ŋga, dec gakêŋ whiŋ bu mac oc akôc aneŋ yom dindec sa, ma atec yom bambaliŋ hoŋ. Ma asa naŋ bu lhac mac ahuc ma êŋsôŋ mac nem gauc, naŋ oc tap iŋ ndê gweleŋ dau ŋagêyô sa.
11 O asidôwai, lau ŋatô sêŋgôliŋ yom pi aö ma sêsôm bu aö gam mêtê ma gapuc yomsu sêsê ŋamlic ŋatô su-ŋga dôŋ. Aŋgô su naŋ. Aö bu wapuc yomsu dau dôŋ, dec tu sake-ŋga lau Israel-ŋga naŋ sêsap yomsu dôŋ, naŋ sêkêŋ kisa aö? Ma aö bu wapuc yomsu dau dôŋ, dec yom naŋ yac ahoc asê pi Yisu ndê mbac ndu pi a gicso dau, naŋ dec oc wakôm nditôm yom ŋambwa. Yom pi Yisu ndê mbac ndu, naŋ gitôm hoc naŋ lau Israel-ŋga daêsam sêtiŋ gahi pi-ŋga.
12 Oc ŋayham bu lau naŋ sêŋgilí mac bu aŋkuc yomsu sêsê ŋamlic ŋatô su-ŋga, naŋ sêtim dandi ŋamlic sambuc kic-kic.
13 O aneŋ asidôwai. Anötö kêgalêm mac sa bu ambo atôm lau akiŋ yomsu-ŋga dom. Tigeŋ iŋ ndê galem dinaŋ kêŋ ŋasawa têŋ mac bu akôm sac tôm ŋalôm akwa kêgilí mac dom. Mba! Anem akiŋ asidôwai ti aŋkuc mêtê atac whiŋ-ŋga.
14 Bu yomsu hoŋ sôc yomsu tigeŋ ŋapu, naŋ yêc bocdec bu, *"Am atac whiŋ lau meŋpaŋ am, gitôm am atac whiŋ daôm."*
15 Magoc mac bu alic daôm sac-sac me awhê daôm kôc-kôc, dec lêŋ dinaŋ gitôm bu oc seŋ mac su andiŋam.

Lêŋ nom-ŋga, ma Ŋalau Dabuŋ ndê lêŋ

16 Bocdinaŋ wasôm têŋ mac bu asa nem lêŋ tôm Ŋalau Dabuŋ gêm gôliŋ mac, dec oc tôm dom bu akôm mêtê ŋalôm akwa-ŋga ŋandô sa.
17 Bu mêtê naŋ mac nem ŋalôm akwa bu êŋgilí mac bu akôm, ma mêtê naŋ Ŋalau tac whiŋ bu mac akôm, naŋ sêtôm dau dom. Ŋahu bu mac nem ŋalôm akwa ma Ŋalau Dabuŋ sic siŋ têŋ dandi, tu bu sênem gôliŋ mac-ŋga. Tu dinaŋ-ŋga dec mac atôm dom bu akôm tôm mac daôm atac whiŋ. Mac oc aŋkuc ŋalôm akwa ndê ŋagôliŋ, me Ŋalau Dabuŋ oc nem gôliŋ mac.
18 Magoc Ŋalau bu nem gôliŋ mac, dec mac ambo yomsu ŋapu tiyham dom.
19 Lau naŋ ŋalôm akwa gêm gôliŋ ŋac, naŋ si mêtê sac-sac tôc dau yêc awê. Ŋac sêkôm mêtê mockaiŋ-ŋga, mêtê ŋadômbwi, ma mêtê atac ŋagalac-ŋga.
20 Ŋac sem akiŋ anötö tasaŋ, sêpec balö, sêkêŋ kisa lau, sêŋgilí siŋ, tagatu gêŋ, ŋac lau atac ŋandê-ŋga, ma sêpo dau sa hôc gêlêc. Ŋac si lêŋ kôm lau sêlic dau sac-sac e sêwhê dau kôc.
21 Ŋac sem lêmuŋ lau ŋatô si gêŋ, ma êlêmê seŋ asam ti sênôm gêŋ êŋiŋ ŋac-ŋga, ma sêkôm mêtê sac tidau-tidau bocdinaŋ. Aö wakêŋ puc mac, tôm gakêŋ puc mac su, bu lau naŋ sêsa lêŋ kaiŋ dinaŋ, naŋ oc sêwêkaiŋ si mala yêc Anötö ndê gameŋ undambê-ŋga dom andô.
22 Magoc lau naŋ Ŋalau Dabuŋ gêm gôliŋ ŋac, naŋ sêsa lêŋ bocdec bu. Ŋac atac whiŋ lau, sêmbo ti atac ŋayham, ma sêsa si lêŋ ti yom malô, sêkôc si ŋalôm dôŋ pi lêŋ agwa-agwa hoŋ, ŋac tawalô lau, sêkôm mêtê ŋayham eŋ, ma gweleŋ bocke naŋ sêsôm bu sêkôm, naŋ sêkôm ŋandô sa.
23 Ŋac sêtoc dau sa dom, ma sêtimêtê dau ŋapep. Mêtê kaiŋ dinaŋ so yomsu daŋ dom.
24 Ma yac lau naŋ dati Yisu Kilisi ndê, naŋ dahu mêtê atac ŋagalac-ŋga ti mêtê sac hoŋ naŋ meŋ akêŋ ŋalôm akwa, naŋ siŋ, tôm yac tac ŋalôm akwa ndu pi a gicso dau gi.
25 Yac oc dandöc taŋli tu Ŋalau Dabuŋ ndê gweleŋ-ŋga, dec dakêŋ Ŋalau ti gôliŋ yac neŋ lêŋ hoŋ.
26 Datoc dauŋ sa dom, ma danem lêmuŋ asidôwai ti dali ŋac ŋalôm sa dom.

6

Lêŋ ŋayham ŋatô

1 O asidôwai, mac bu aŋyalê bu mac nem daŋ kôm sac, dec mac lau naŋ Ŋalau Dabuŋ gêm gweleŋ ŋaŋga yêc nem ŋalôm, naŋ aŋsahê bu anem iŋ sa. Akôm lêŋ malô eŋ têŋ iŋ, e iŋ nem dau kwi ma sa Pômdau ndê lêŋ tiyham. Magoc ayob daôm bu lêtôm tap mac sa whiŋ dom.

2 Dahôc asidôwai si ŋawapac dawhiŋ ŋac,
ma ŋalêŋ dinaŋ yac oc dakôm Kilisi ndê
yomsu atac whiŋ asidôwai-ŋga ŋandô sa.
3 Bu asa naŋ toc dau sa bu iŋ ŋamalac tiwaê
hôc gêlêc ndê asidôwai su, naŋ kêsau dau. Iŋ
ŋamalac waêmba.
4 Anem dôhôŋ daôm nem lêŋ pi asidôwai
ŋatô si lêŋ tu bu apo daôm sa-ŋga dom.
Mba. Mac tigeŋ-tigeŋ akôm gweleŋ bocke
naŋ Anötö kêŋ sip mac amam, naŋ ŋapep eŋ,
dec oc ti mac nem ŋahu apo daôm sa-ŋga.
5 Bu Anötö gic sam gweleŋ ti sakiŋ tidau-
tidau têŋ yac tigeŋ-tigeŋ bu dawêkaiŋ, ma
bocdinaŋ dakôc sa tôm ndi, ma dakôm ŋapep.
6 Asa naŋ bu ndöc ŋamalac daŋ ŋapu
tu êndôhôŋ Anötö ndê yom-ŋga, naŋ goc
êmwasiŋ iŋ ndê kêdôhôŋwaga dau ŋa gêŋ
ŋayham-ŋayham ŋatô ndic ŋawaê.

Anötö oc kêŋ ŋagêyô têŋ lau êŋkuc ŋac si mêtê têŋtêŋ

7 Akôc gauc ŋapep pi yom dindec. Mac
atôm dom bu aŋsau Anötö ma asiŋ gêŋ daŋ
têŋ iŋ. Mba! Bu gêŋ ŋandô naŋ datap sa yêc
yac neŋ ôm, naŋ kêkuc gêŋ ŋawhê naŋ dasô
muŋ.
8 Am bu kôm mêtê êŋkuc lêŋ ŋalôm akwa-
ŋga, naŋ gitôm am sô gêŋ ŋawhê sac yêc ôm,
ma am oc tap ŋandô sac sa. Am oc niŋam
tu ŋalôm akwa-ŋga. Magoc am bu kôm mêtê
êŋkuc Ŋalau Dabuŋ ndê atac whiŋ, naŋ gitôm
am sô gêŋ ŋawhê ŋayham. Ma am oc tap
ŋandô ŋayham sa bocdec bu, Ŋalau dau oc kêŋ
am ndöc tamli ŋapaŋ.
9 Yac dakôm mêtê ŋayham dasiŋ su, ma lic
ŋakam dom. Yac bu dahu siŋ dom, dec oc
datap ŋandô ŋayham sa tôm ŋandoc.
10 Tu dinaŋ-ŋga têm hoŋ naŋ Anötö kêŋ
têŋ yac, naŋ dakôm mêtê ŋayham têŋ lau
hoŋ. Ma dakôm hôc gêlêc têŋ lau sêkêŋ whiŋ
Kilisi-ŋga.

Yac datiwakuc iŋ gêŋ atu

11 Alic yom ŋalhô atu-tu dindec naŋ aö
dauŋ amaŋ gato têŋ mac.
12 Lau naŋ sêkac mac bu asôc yomsu sêsê
ŋamlic-ŋga ŋapu, naŋ sêkôm gêŋ dau ŋahu bu
sêtec bu sêtap kisa sa tu Kilisi ndê a gicso-ŋga.
Ŋac atac whiŋ bu lau Israel-ŋga naŋ sêkêŋ
whiŋ Kilisi dom, naŋ sêlic ŋac ŋayham.
13 Bu ŋac lau dau sêsôc yomsu sêsê ŋamlic-
ŋga ŋapu su, magoc ŋac sêŋkuc Anötö ndê
yomsu ŋatô hoŋ dom. Ŋac sêkac mac bu
aŋkuc yomsu sêsê ŋamlic-ŋga, tu bu sêtoc dau
sa pi gêŋ naŋ sêkôm têŋ mac nem ŋamlic-ŋga
ŋambwa.
14 Magoc aö oc watoc dauŋ sa pi gêŋ tigeŋ,
naŋ gêŋ atu naŋ Pômdau Yisu Kilisi kôm têŋ
ndoc iŋ mbac ndu pi a gicso dau. Bu gêŋ
dau gêm aö sa bu wahu mêtê ti lêŋ nom-ŋga
hoŋ siŋ, tôm aö gac pi a gicso gi. Ma ŋalêŋ
dinaŋ tôm aö dauŋ gambac ndu pi a gicso
dau gawhiŋ.
15 Mac lau naŋ sêsê mac nem ŋamlic ŋatô
su, ma mac lau naŋ sêsê mac dom, aŋyalê bu
gêŋ dau iŋ gêŋ ŋambwa. Gêŋ atu tigeŋ bocdec
yêc, naŋ bu dati lau wakuc tu Yisu Kilisi-ŋga.
16 Pômdau ndê yom malô ti tawalô têŋ mac
hoŋ naŋ aŋkuc ŋagôliŋ wakuc dindec. Mac
atôm Anötö ndê lau Israel-ŋga wakuc.
17 Aö gatec bu ŋamalac daŋ kêŋ ŋawapac têŋ
aö pi yom kaiŋ dindec tiyham. Lau sic aö ma
sêkêŋ gôc daêsam têŋ aö tu kakuc Yisu-ŋga,
naŋ whê aö sa bu iŋ ndê ŋgac akiŋ.
18 O aneŋ asidôwai. Mwasiŋ akêŋ yac
neŋ Pômdau Yisu Kilisi puc mac gatôm dôŋ.
Yomandô.

Pol ndê bapia têŋ lau Epesas-ŋga
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Epesas iŋ malac tiwaê daŋ yêc gameŋ Esia-ŋga, ma Luk to yom pi Pol ndê gweleŋ yêc malac Epesas yêc Apo 18:18-21, ma 19:1-41. Lau daêsam gauc gêm bu Pol to bapia dindec têŋ gôlôwac dabuŋ malac Epesas-ŋga têŋ ndoc iŋ ndöc gapocwalô ndöc malac Rom, ma gauc gêm bu iŋ to bapia dau têŋ lau Epesas-ŋga tawasê dom, magoc gitôm bapia naŋ gic waê lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ bu puc ŋac dôŋ.

Yêc lôcwha (sapta) 1-3 Pol to yom pi mwasiŋ ti ŋaclai atu naŋ Anötö gic bata têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga, ma pi lêŋ naŋ iŋ gauc gêm tidôŋ muŋ su bu piŋ gêŋ undambê-ŋga ti gêŋ nom-ŋga hoŋ dôŋ pitigeŋ, ma kêŋ Yisu ti ŋagôlôŋ (1:10). Yisu ndê gweleŋ gic lau Israel-ŋga ma lau gameŋ apa-ŋga, naŋ ŋawaê bocdinaŋ. Ŋac hoŋ sêtap Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa tu ŋac si sêkêŋ whiŋ-ŋga, gitôm mwasiŋ ŋambwa (2:8-10).

Yêc lôcwha 4-6 Pol to yom ma gêm la lau sêkêŋ whiŋ-ŋga pi lêŋ ŋayham tu sêsa-ŋga, ma tu sêmbo sêwhiŋ dandi-ŋga, ma tu sêlhac ŋaŋga ma sêndic siŋ têŋ Sadaŋ-ŋga.

Pol gic hu ndê bapia têŋ lau Epesas-ŋga

1 Aö Pol, naŋ gati Yisu Kilisi ndê †aposel kêkuc Anötö ndê atac whiŋ, gato bapia dindec têŋ lau dabuŋ malac Epesas-ŋga, mac lau naŋ akêŋ whiŋ Yisu Kilisi.

2 Mwasiŋ ti yom malô têŋ mac akêŋ Damaŋ Anötö, lu Pômdau Yisu Kilisi.

Mwasiŋ ŋalôm-ŋga naŋ datap sa tu Kilisi-ŋga

3 Tampiŋ Anötö, yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi Damba, naŋ kêmwasiŋ yac lau naŋ dakêŋ whiŋ Kilisi, ŋa Ŋalau Dabuŋ ndê mwasiŋ ŋalôm-ŋga tidau-tidau, naŋ ŋahu yêc undambê.

4 Bu têŋ ndoc iŋ kêŋ undambê ti nom su dom, naŋ iŋ kêyaliŋ yac sa gwanaŋ su, bu piŋ yac dôŋ danem damiŋ Kilisi, ma bu dati lau dabuŋ ma dambo iŋ aŋgô-ŋga ti neŋ giso mbasi. Iŋ tac whiŋ yac ndu andô,

5 dec kêyaliŋ yac sa gwanaŋ su, ma kêmasaŋ lêŋ bu kôc yac sa dati iŋ ndê balêkoc, tu Yisu Kilisi-ŋga. Lêŋ dau kêkuc iŋ ndê atac whiŋ, ma iŋ gêlic ŋayham bu kôm ŋandô sa,

6 tu bu yac dapo Anötö ndê waê sa tiatu, tu mwasiŋ atu naŋ datap sa ŋambwa, tu iŋ ndê Atuŋgac naŋ iŋ atac whiŋ kêlêc-ŋga.

7 Yac lau naŋ dakêŋ whiŋ Yisu Kilisi, naŋ Anötö suc yac neŋ sac kwi ma gêmlhi yac neŋ sac ŋatôp, ŋa Kilisi ndê dac. Anötö iŋ mwasiŋ ti mwasiŋ Ŋadau, dec kôm gêŋ dau ŋandô sa.

8 Iŋ ndê mwasiŋ kêsalê yac ahuc, ma kêŋ gauc ŋayham-ŋayham têŋ yac bu taŋyalê iŋ ti ndê yom-ŋga.

9 Ma lêŋ naŋ Anötö gauc gêm tidôŋ muŋ su, ma gêlic ŋayham bu Kilisi kôm ŋandô sa, naŋ yêc siŋ dau têŋ têm ŋamata-ŋga andô e meŋ, magoc kwahic dec Anötö hoc asê têŋ yac.

10 Lêŋ dau bocdec. Anötö tac whiŋ bu piŋ gêŋ undambê-ŋga ti gêŋ nom-ŋga hoŋ dôŋ sêsôc ŋagôlôŋ tigeŋ ŋapu, ma ŋagôlôŋ dau iŋ Kilisi. Ma gêŋ dau oc ŋandô sa têŋ ndoc naŋ Anötö kêmatiŋ tidôŋ.

11 Lêŋ hoŋ naŋ Anötö gauc gêm tidôŋ, naŋ kôm ŋandô sa kêkuc iŋ dau ndê atac whiŋ. Ma têŋ têm ŋamata-ŋga andô, iŋ gauc gêm tidôŋ bu êŋyaliŋ yac lau naŋ ambo Israel si toŋ ŋalôm naŋ sa, bu piŋ yac dôŋ anem damiŋ Kilisi.

12 Anötö kôm gêŋ dau, bu yac lau naŋ ati lau ŋamata-ŋga bu akêŋ bataŋ bu atap Anötö ndê mwasiŋ nem yac si-ŋga sa tu Kilisi-ŋga, naŋ oc ambo tu ampiŋ iŋ, ma tu apo iŋ ndê waê sa-ŋga.

13 Ma mac †lau gameŋ apa-ŋga bocdinaŋ. Anötö piŋ mac dôŋ am damiŋ Kilisi awhiŋ yac lau Israel-ŋga, têŋ ndoc mac aŋgô yom ŋandô ŋawaê ŋayham-ŋga, naŋ whê Anötö ndê lêŋ nem mac si-ŋga sa. Ma têŋ ndoc mac akêŋ whiŋ, naŋ Anötö kêŋ Ŋalau Dabuŋ naŋ iŋ gic bata muŋ su, bu ti mac nem ŋadalô bu tôc asê bu mac ati Kilisi ndê lau.

14 Ŋalau dau, Anötö kêŋ têŋ yac gitôm gêŋ ŋandô mbêc, tu bu tôc asê bu mwasiŋ hoŋ naŋ iŋ gic bata bu dawêkaiŋ tiŋambu, naŋ oc datap sa yomandô. Anötö gêmlhi yac su dati iŋ ndê, ma gêŋ dau ŋa-ŋandô yac oc datap sa têŋ bêc ŋambu-ŋga. Tu dinaŋ-ŋga tampiŋ Anötö ma dapo iŋ ndê waê sa.

Pol teŋ mbec tu lau Epesas-ŋga

15 Aö gaŋgô ŋawaê bu mac akêŋ whiŋ Pômdau Yisu Kilisi ŋaŋga, ma atac whiŋ lau dabuŋ hoŋ. Ma tu dinaŋ-ŋga dec,

16 aö gateŋ mbec ma gam daŋge Anötö tu mac-ŋga tôm bêc hoŋ.

17 Yêc aneŋ mbec hoŋ ŋalôm, aö gateŋ yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi Damba, Ŋawasi Ŋadau Anötö, bu iŋ ndê Ŋalau kêŋ gauc ŋayham têŋ mac, ma whê Anötö ndê yom sa têŋ mac e aŋyalê iŋ tidôŋ andô.

18 Ma aö gateŋ whiŋ bu Anötö whê mac nem gauc sa e aŋyalê sôc ŋalôm ndi, mwasiŋ ti ŋawasi atu naŋ iŋ kêgalêm mac sa bu awêkaiŋ awhiŋ iŋ ndê lau dabuŋ hoŋ, naŋ mac tamkwê ambo.

19 Ma aö gateŋ mbec bu mac aŋyalê Anötö ndê ŋaclai naŋ hôc gêlêc ŋaclai hoŋ su, naŋ iŋ kêŋ bu nem yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga sa. Anötö ndê ŋaclai atu tigeŋ dinaŋ,

20 uŋ Kilisi sa akêŋ lau batê-ŋga, ma kêŋ iŋ
ndöc iŋ dau amba andô-ŋga yêc undambê.
21 Ma Kilisi ndöc Anötö ndê andô-ŋga, dec
hôc gêlêc kiŋ ti gôliŋwaga ma ŋaclai ti ŋaŋga
hoŋ naŋ sêmbo undambê me sêmbo nom, ma
iŋ hôc gêlêc ŋaê ti waê hoŋ naŋ sêtoc sa têŋ
têm kwahic dec-ŋga ma têŋ têm ŋambu-ŋga
bocdinaŋ.
22 Ma Anötö kêŋ gêŋ hoŋ sêsôc Kilisi gahi
ŋapu, ma kêyaliŋ iŋ sa ti gôlôwac dabuŋ si
ŋagôlôŋ bu nem gôliŋ gêŋ hoŋ.
23 Gôlôwac dabuŋ dau ti Kilisi ndê ŋandô.
Ma Kilisi ndê mwasiŋ ti ŋaclai naŋ gêm
gameŋ hoŋ ahuc, naŋ kêsalê gôlôwac dabuŋ
ahuc.

2

Kilisi ti yac neŋ dandöc taŋli ŋahu

1 Muŋ-ŋga, mac akêŋ whiŋ Kilisi su dom,
naŋ mac atôm lau batê yêc Anötö aŋgô-ŋga,
bu mac asa lêŋ giso ma akôm sac ŋapaŋ.
2 Mac asa nem lêŋ dinaŋ aŋkuc lau nom-
ŋga si mêtê sac, ma Sadaŋ, naŋ gêm gôliŋ iŋ
ndê gameŋ yêc umboŋ ŋasawa, naŋ ti mac
nem ŋadau. Ma kwahic dec iŋ kôm gweleŋ
ŋapaŋ, mbo lau naŋ daŋgapêc têŋ Anötö, naŋ
ŋalôm.
3 Muŋ-ŋga, yac hoŋ dasa lêŋ daŋaŋpêc-ŋga
dawhiŋ ŋac. Ma mêtê atac ŋagalac-ŋga ti
gauc sac-sac hoŋ naŋ meŋ akêŋ ŋalôm akwa,
naŋ yac dakôm su. Tu dinaŋ-ŋga yac tac waê
bu datap Anötö ndê atac ŋandê sa tôm ŋac
lau dinaŋ.
4 Magoc Anötö iŋ Tawalô Ŋadau ma tac
whiŋ yac ndu andô, ma tu dinaŋ-ŋga dec,
5 iŋ kêmwasiŋ yac ma gêm yac si. Mwasiŋ
dau iŋ kêŋ têŋ yac ŋambwa eŋ. Têŋ ndoc
dinaŋ yac gacgeŋ dambo datôm lau batê tu
yac neŋ sac-ŋga, magoc iŋ kêmasaŋ lêŋ tu
suc yac neŋ sac dau kwi-ŋga ma piŋ yac dôŋ
danem damiŋ Kilisi, ma ŋalêŋ dinaŋ kwahic
dec dambo taŋli ŋandô dawhiŋ Kilisi.
6 Anötö uŋ Yisu Kilisi sa ma kêŋ iŋ ndöc
undambê, ma tu iŋ piŋ yac dôŋ tam damiŋ
Kilisi-ŋga, dec tôm iŋ uŋ yac sa ma kêŋ yac
dandöc undambê dawhiŋ Kilisi bocdinaŋ.
7 Iŋ kôm gêŋ hoŋ dinaŋ ŋahu bu iŋ tac whiŋ
bu tôc mwasiŋ atu naŋ iŋ kêŋ têŋ yac tu Yisu
Kilisi-ŋga, naŋ asê tiawê têŋ lau hoŋ têŋ têm
hoŋ naŋ oc meŋ sa. Mwasiŋ atu dau hôc
gêlêc gêŋ hoŋ su.
8 Bu Anötö gêm yac si naŋ ŋahu andô iŋ
ndê mwasiŋ naŋ kêŋ ŋambwa têŋ yac, ma
datap sa tu yac neŋ dakêŋ whiŋ-ŋga. Ma
yac neŋ dakêŋ whiŋ ŋahu yêc yac-ŋga dom,
magoc ŋahu yêc Anötö ndê mwasiŋ.
9 Iŋ gêm yac si tu yac neŋ gweleŋ ŋayham
daŋ-ŋga dom. Tu dinaŋ-ŋga ŋalêŋ mba bu
ŋamalac daŋ toc dau sa.
10 Bu Anötö dau ndê gweleŋ piŋ yac dôŋ
tam damiŋ Kilisi, ma kôm yac dati lau
wakuc bu dakôm mêtê ŋayham tidau-tidau
naŋ iŋ kêmasaŋ gwanaŋ su tu bu dakôm-ŋga.

Kilisi piŋ lau hoŋ dôŋ

11 Kwahic dec mac lau apa naŋ dinami
sêkôc mac yêc Israel-ŋga si toŋ ŋalôm dom,
naŋ atap Anötö ndê mwasiŋ atu sa su. Boc-
dinaŋ aö bu wandac mac bu gauc nem lêŋ
naŋ mac ambo muŋ-ŋga lê. Lau Israel-ŋga
naŋ sêŋkuc †pwac sêsê ŋamlic ŋatô su-ŋga,
naŋ sêpu mac ma sêsam mac bu lau sambuc,
ŋahu bu mac aŋkuc pwac dinaŋ dom. Pwac
dau hêganôŋ ŋamlic ŋambwa, ma iŋ gêŋ naŋ
ŋamalac amba ŋambwa kôm.
12 Gauc nem bu têŋ ndoc dinaŋ mac
awêkaiŋ gêŋ daŋ awhiŋ Anötö ndê lau
Israel-ŋga dom. Pwac hoŋ naŋ Anötö
kêmatiŋ whiŋ lau Israel-ŋga tu êmwasiŋ ŋac-
ŋga, naŋ ŋadaŋ gic mac ŋawaê dom. Mac
akêŋ batam ŋandô ŋayham naŋ Anötö gic
bata têŋ lau Israel-ŋga, naŋ daŋ dom, ma
gacgeŋ ambo ahê A nötö dau. Tu dinaŋ-ŋga
mac ambo ahê Kilisi dau whiŋ.
13 Magoc mac lau naŋ muŋ-ŋga ambo ahê
Anötö, kwahic dec mac ati Yisu Kilisi ndê
lau. Anötö kêmasaŋ lêŋ bu mac atigasuc iŋ,
tu dac naŋ Kilisi kêc siŋ-ŋga.
14 Bu kwahic dec yac lau hoŋ datap yom
malô sa su tu Kilisi-ŋga. Muŋ-ŋga lau Israel-
ŋga ma lau apa sêlic dandi sac-sac, gitôm
tuŋbôm atu kalhac ŋac ŋalhu ma whê ŋac kôc.
Magoc Kilisi seŋ tuŋbôm dau su giŋga, ma
kêŋ lau toŋ lu dau sêpitigeŋ.
15 Tuŋbôm dau iŋ lau Israel-ŋga si yomsu,
ma têŋ ndoc Kilisi mbac ndu, naŋ iŋ kêmasaŋ
seŋ wakuc tu lau sêtigasuc Anötö-ŋga, naŋ
hôc gêlêc yomsu ti ŋa-ŋagôliŋ hoŋ su. Iŋ kôm
gêŋ dau bu hê wamba toŋ lu dau e sêti toŋ
wakuc ma toŋ tigeŋ tu ŋac si sêkêŋ whiŋ iŋ-
ŋga.
16 Ma toŋ lu naŋ iŋ kêŋ pitigeŋ, naŋ iŋ
mbac ndu pi a gicso dau, bu hê wamba toŋ
tigeŋ dinaŋ têŋ Anötö. Ma ŋac si mêtê sêkêŋ
kisa dandi-ŋga, naŋ iŋ gic ndu pi a gicso dau
whiŋ.
17 Bocdinaŋ Kilisi meŋ ma kêŋ ŋawaê
ŋayham yom malô-ŋga têŋ mac lau apa naŋ
ambo ahê Anötö, ma têŋ yac lau Israel-ŋga
naŋ ambo ahê iŋ dom.
18 Ma Ŋalau tigeŋ wê yac lau Israel-ŋga ti
mac lau apa hoŋ datigasuc Damaŋ Anötö, tu
gweleŋ naŋ Kilisi kôm-ŋga.
19 Tu dinaŋ-ŋga dec Anötö gêlic mac atôm
lau apa tiyham dom. Magoc mac ati iŋ
ndê lau solop, ma lau dabuŋ, awhiŋ yac lau
Israel-ŋga. Yac hoŋ datôm andu tigeŋ naŋ iŋ
bu kwê sa.
20 Yêc andu dau lau propet ti aposel sêtôm
daŋ ti lêlôm, ma Yisu Kilisi dau gitôm andu
ŋa-alhö.
21 Ma Anötö piŋ yac hoŋ dôŋ tam damiŋ
Kilisi, datôm andu ŋa-gêŋ lêlôm hoŋ, naŋ iŋ

gic dôŋ pi sac alhö ma daŋ ti lêlôm. Ma iŋ gêm gweleŋ bu ndic têku andu dau tiatu ŋapaŋ e ti lôm dabuŋ atu tu Pômdau-ŋga.
22 Yom dau hêganôŋ mac lau apa awhiŋ. Anötö piŋ mac dôŋ awhiŋ yac lau Israel-ŋga tam daminŋ Kilisi, ma datôm andu naŋ Anötö ndê Ŋalau ndöc ŋalôm.

3

Pol gêm akiŋ lau apa

1 Ŋalêŋ dinaŋ Anötö kêmwasiŋ mac lau apa, ma tu dinaŋ-ŋga dec aö Pol, gati Yisu Kilisi ndê ŋgac gapocwalô-ŋga tu wanem gweleŋ ma wanem mac sa bu atap mwasiŋ dau sa.
2 Mac aŋgô ŋawaê su, pi lêŋ naŋ Anötö kêmasaŋ tu bu êmwasiŋ mac lau gameŋ apaŋga, dec kêyaliŋ aö sa bu wahoc yom dau asê têŋ mac.
3 Bu yom pi Anötö ndê lêŋ nem lau si-ŋga, naŋ muŋ-ŋga yêc siŋ dau, naŋ iŋ hoc asê têŋ aö. Aö gato bapia ŋalhô apê têŋ mac pi gêŋ dau su.
4 Ma bapia naŋ kwahic dec gato, naŋ bu whê nem gauc sa pi Kilisi ndê gweleŋ naŋ ŋahu yêc siŋ dau, naŋ Anötö hoc asê têŋ aö.
5 Yom pi Kilisi dau iŋ tiawê têŋ lau ŋamataŋga dom. Magoc kwahic dec Ŋalau Dabuŋ hoc asê têŋ Anötö ndê aposel dabuŋ ma têŋ lau propet.
6 Ma yom naŋ muŋ-ŋga yêc siŋ dau naŋ bocdec bu, mwasiŋ ŋayham hoŋ naŋ Anötö gic bata bu kêŋ têŋ yac, naŋ mac lau apa awêkaiŋ awhiŋ yac lau Israel-ŋga, ma yac hoŋ dati toŋ tigeŋ. Asa naŋ kêŋ whiŋ Yisu Kilisi, naŋ oc tap mwasiŋ dau sa, tôm ŋawaê ŋayham whê sa têŋ yac.
7 Anötö kêmwasiŋ aö ma puc aö dôŋ ŋa iŋ ndê ŋaclai atu, ma bocdinaŋ dec gati iŋ ndê ŋgac akiŋ bu wahoc ŋawaê ŋayham dau asê.
8 Aö gati Anötö ndê lau dabuŋ hoŋ si ŋgac ŋambu-ŋga, tigeŋ iŋ kêmwasiŋ ma kêkiŋ aö bu wahoc ŋawaê ŋayham asê têŋ mac lau apa, pi mwasiŋ atu naŋ datap sa yêc Kilisi. Mwasiŋ dau atu andô, ŋahu sip ŋalôm gi ma pi lôlôc gi, ma hôc gêlêc ŋamalac si gauc atu-tu hoŋ.
9 Ma iŋ kêkiŋ aö bu wawhê lau hoŋ si gauc sa pi Anötö ndê lêŋ nem lau si-ŋga, naŋ têm hic baliŋ su yêc siŋ dau yêc Anötö naŋ kêŋ undambê ti nom ma gêŋ hoŋ.
10 Magoc kwahic dec Anötö tac whiŋ bu ŋaclai ti gôliŋ hoŋ naŋ sêmbo undambê ma sêmbo umboŋ ŋasawa, naŋ oc sêŋyalê iŋ ndê gauc atu-tu. Iŋ piŋ lau apa ma lau Israel-ŋga dôŋ sêti gôlôwac dabuŋ tigeŋ, ma lêŋ dinaŋ tôc iŋ ndê gauc asê tiawê.
11 Lêŋ dau iŋ gauc gêm tidôŋ muŋ su, ma kwahic dec yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi kôm ŋandô sa.
12 Tu dakêŋ whiŋ ti dasap Kilisi dôŋ-ŋga, dec gêŋ daŋ kalhac yac ahuc bu datêŋ Anötö dandi-ŋga dom, ma datigasuc iŋ ti atac pa su.
13 Bocdinaŋ aö wateŋ mac bu ahêgo daôm dom tu ŋawapac hoŋ naŋ gahôc tu mac-ŋga, bu gahôc tu bu mac ati lau tiwaê yêc Anötö aŋgô-ŋga.

Pol teŋ mbec tu lau Epesas-ŋga

14-15 Tu gêŋ hoŋ dinaŋ-ŋga, dec aö gapôŋ haŋduc têŋ Damaŋ Anötö, naŋ gêlic ŋayham bu hê ndê ŋaê pi lau undambê ti nom-ŋga hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ Kilisi, ma sam ŋac bu iŋ ndê balêkoc.
16 Ma aö gateŋ Mwasiŋ Ŋadau Anötö, bu kêŋ ndê Ŋalau sip nem ŋalôm, bu puc mac dôŋ ŋa iŋ ndê ŋaclai atu.
17 Ma gateŋ iŋ bu kêŋ Kilisi ndöc nem ŋalôm tu mac nem akêŋ whiŋ-ŋga. Ma mêtê atac whiŋ-ŋga puc mac dôŋ bu alhac ŋaŋga, tôm a naŋ ŋawakac gacgeŋ sip nom ŋalôm gi.
18-19 Kilisi ndê atac whiŋ yac iŋ gêŋ atu andô, naŋ tôm dom bu danem dôhôŋ, ma ŋahu hôc gêlêc gauc nom-ŋga hoŋ su. Magoc aö gateŋ Anötö bu kêŋ ŋaclai ti gauc têŋ mac bu aŋyalê Kilisi ndê atac whiŋ, awhiŋ lau dabuŋ hoŋ. Aö gateŋ mbec pi gêŋ hoŋ dinaŋ, tu bu mac ati lau gwalam akwa akêŋ whiŋ-ŋga naŋ Anötö ti ndê mwasiŋ ti ŋawasi ma ŋaclai atu nem mac hoŋ ahuc.
20 Anötö ndê ŋaclai, naŋ gêm gweleŋ yêc yac neŋ ŋalôm, naŋ ŋaclai atu andô. Yac datôm dom bu gauc nem me dateŋ gêŋ daŋ, naŋ iŋ ndê ŋaclai oc tôm dom bu kôm ŋandô sa ŋagahô eŋ.
21 Tu dinaŋ-ŋga yac lau naŋ dambo gôlôwac dabuŋ ŋalôm, ma yac neŋ wakuc hoŋ naŋ bu sêŋkuc yac, naŋ dahoc Anötö ndê waê asê tu Yisu Kilisi-ŋga, tôm têm hoŋ ndi. Yomandô.

4

Yac gôlôwac dabuŋ dapiŋ dauŋ dôŋ dati Kilisi ndê ŋandô

1 Ŋalêŋ dinaŋ Anötö tac whiŋ mac ma kêgalêm mac sa bu ati iŋ ndê lau dabuŋ. Tu dinaŋ-ŋga dec aö, naŋ gati Pômdau ndê ŋgac gapocwalô-ŋga, waŋgilí mac bu asa nem lêŋ gitêŋ ti dabuŋ, aŋkuc iŋ ndê galem dau.
2 Akôm nem gêŋ hoŋ ti aŋgwiniŋ daôm, ma ti lêŋ malô. Akôc nem ŋalôm dôŋ, ma giso bocke naŋ asidôwai bu sêkôm têŋ mac, naŋ asuc kwi ma akôc ŋac sa bu atôc nem mêtê atac whiŋ-ŋga asê.
3 Ayob bu gêŋ daŋ seŋ Ŋalau Dabuŋ ndê gweleŋ piŋ mac dôŋ-ŋga su dom. Ma bocdinaŋ iŋ ndê yom malô oc piŋ mac hoŋ dôŋ bu ambo ti nem ŋalôm tigeŋ.
4 Yac dati Kilisi ndê ŋandô tigeŋ, ma Ŋalau tigeŋ mbo yac tigeŋ-tigeŋ neŋ ŋalôm. Ma tu Anötö kêgalêm mac sa awhiŋ yac-ŋga, dec yac hoŋ taŋkwê mwasiŋ atu tigeŋ.

5 Tam akiŋ Pômdau tigeŋ, dakêŋ whiŋ yom
ŋandô tigeŋ, ma busaŋgu tigeŋ piŋ yac hoŋ
dôŋ tam daminŋ Yisu Kilisi.
6 Anötö tigeŋ ti yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga
hoŋ Damaŋ, ma iŋ gêm gôliŋ yac. Iŋ mbo yac
hoŋ ŋalôm, ma puc yac dôŋ bu dakôm iŋ ndê
gweleŋ.

Kilisi kêmwasiŋ yac tu bu dapo gôlôwac dabuŋ sa-ŋga

7 Ma Anötö kêmwasiŋ yac tigeŋ-tigeŋ ŋa
mwasiŋ ŋalôm-ŋga tidau-tidau, tôm Kilisi gic
sam têŋ yac ŋambwa.
8 Tôm Anötö ndê yom daŋ, naŋ sêto yêc
bocdec bu:

Iŋ ku ndê ŋacyo dulu ma wê ŋac gitôm
lau gapocwalô-ŋga, goc pi lôlôc gi ma
kêmwasiŋ lau ŋa gêŋ ŋayham-ŋayham,
naŋ kêŋ têŋ ŋac ŋambwa. *[BW 68:18]*

9 Yom dau sôm bu iŋ pi lôlôc gi, dec whê sa
bu iŋ sip nom meŋ muŋ.
10 Ma iŋ ŋgac tigeŋ dinaŋ, naŋ sip nom
meŋ, naŋ mbu pi lôlôc gi mbo gameŋ
ŋamata-ŋga andô yêc undambê, tu bu nem
gôliŋ gêŋ hoŋ ma êmwasiŋ iŋ ndê lau hoŋ
êŋlêc.
11 Ma bocdinaŋ iŋ kêyaliŋ iŋ ndê lau ŋatô
sa sêti aposel, ŋatô sêti propet, ŋatô sêti
lau aheŋ-ŋga, ŋatô sêti ŋacsakiŋ, ma ŋatô bu
sêndôhôŋ Anötö ndê mêtê.
12 Iŋ kêmwasiŋ ti kêyaliŋ ŋac sa bu sêndôhôŋ
ma sêpuc Anötö ndê lau dabuŋ dôŋ e ŋac hoŋ
sêkôm sakiŋ tidau-tidau tu bu sêpo gôlôwac
dabuŋ, naŋ sêti Kilisi ndê ŋandô, naŋ sa-ŋga.
13 Ma yac hoŋ dakôm neŋ sakiŋ tidau-
tidau e yac neŋ dakêŋ whiŋ ti gauc taŋyalê
Anötö ndê Atu-ŋga êŋsôwec tiatu ma piŋ yac
hoŋ dôŋ pitigeŋ. Ma ŋalêŋ dinaŋ yac oc dati
lau gwalam akwa dakêŋ whiŋ-ŋga ma dasa
neŋ lêŋ gitêŋ eŋ tôm Kilisi dau.
14 Ma bocdinaŋ yac oc dambo datôm
balêkoc tiyham dom. Ma lau naŋ sêndôhôŋ
yom tasaŋ ma sêŋsalê lêŋ bu sêtim yac ma
sêkôm yac neŋ dakêŋ whiŋ tisac, naŋ oc
sêtôm dom bu sêkôm yac atac lu-lu tôm
gakoc naŋ mbu kêyôc, me agatê naŋ gwêc
ŋampoŋ kêŋiŋ gi ma meŋ.
15 Magoc yac oc dati lau naŋ dalhac ŋaŋga
ma dasap yom ŋandô ti mêtê atac whiŋ-
ŋga dôŋ eŋ. Ma dakôm gêŋ hoŋ datôm lau
gwalam akwa naŋ dasap yac neŋ ŋagôlôŋ
tigeŋ, naŋ Kilisi dôŋ.
16 Bu iŋ dau piŋ yac hoŋ dôŋ dati iŋ ndê
ŋandô, ma kêmwasiŋ yac tigeŋ-tigeŋ tu bu
danem akiŋ asidôwai-ŋga ma dasap mêtê
atac whiŋ-ŋga dôŋ. Ma ŋalêŋ dinaŋ gôlôwac
dabuŋ oc êŋsôwec tiatu-tiatu ndi.

Dasa neŋ lêŋ tiwakuc

17 Tu dinaŋ-ŋga dec aö bu wasôm yom
têŋ mac wanem Pômdau aŋgô, ma wakac
mac bu ambu atêŋ lêŋ akwa tiyham dom.
Ambo atôm lau naŋ daŋgasuŋ sambuc ŋawaê
ŋayham ma sêsap gauc ti lêŋ ŋandô mba-ŋga
dôŋ ŋapaŋ, naŋ dom.
18 Ŋasec kôm ŋac si gauc ahuc. Ma sêsa lêŋ
gauc mbasi-ŋga tu ŋac si ŋalôm ŋadandi-ŋga,
dec kalhac ŋac ahuc bu sêtap Anötö ndê lêŋ
sêndöc tali-ŋga sa dom.
19 Ŋac maya dau daŋ dom, ma sêkêŋ dau
sambuc têŋ lêŋ ŋalôm ŋagalac-ŋga. Ŋac si
ŋalôm kac ŋac bu sêkôm mêtê ŋadômbwi
tidau-tidau ŋapaŋ, ma ŋac atac whiŋ awa ti
wapa hôc gêlêc.
20 Magoc têŋ ndoc mac aŋgô ŋawaê ŋayham
pi Kilisi, naŋ sêndôhôŋ mac bu asa lêŋ kaiŋ
dinaŋ dom.
21 Mac aŋgô yom pi Yisu ma akêŋ whiŋ
iŋ, ma sêndôhôŋ mac sêŋkuc yom ŋandô naŋ
ŋahu yêc iŋ.
22 Sêndôhôŋ mac su bu ahu lêŋ ŋalôm
akwa-ŋga naŋ muŋ-ŋga asa ambo, naŋ siŋ.
Bu lêŋ dau kêgilí mac bu asa lêŋ tasaŋ ŋalôm
ŋagalac-ŋga, naŋ kôm mac nem lêŋ ambo-ŋga
tisac, ma ac waê bu andiŋam.
23 Ma sêndôhôŋ mac bu aŋkuc gauc wakuc
naŋ Anötö ndê Ŋalau kêŋ sip nem ŋalôm, dec
asa nem lêŋ tiwakuc.
24 Asa lêŋ ŋalôm wakuc-ŋga tôm mac asôc
nem ŋakwê wakuc sa. Anötö dau kêŋ ŋalôm
wakuc têŋ yac, naŋ iŋ kêmasaŋ tu bu datôm
iŋ dau, ma taŋkuc iŋ ndê yom ŋandô ti dasa
neŋ lêŋ dabuŋ ma gitêŋ eŋ.
25 Tu dinaŋ-ŋga ahu yom tasaŋ hoŋ siŋ,
ma asôm yom ŋandô eŋ awhiŋ daôm. Bu yac
hoŋ dambo datôm Kilisi ndê ŋandô tigeŋ, ma
yac bu taŋsau neŋ asidôwai, dec oc seŋ yac
neŋ lêŋ dapiŋ dauŋ dôŋ-ŋga popoc.
26 Mac bu atac ŋandê, naŋ ayob daôm bu
akôm sac dom. Yom atac ŋandê-ŋga bu lhac
mac ŋasawa, naŋ amasaŋ têŋ acsalô dau di-
naŋ, muŋ su naŋ ac ndi sip.
27 Akêŋ ŋasawa têŋ Sadaŋ bu êntôm mac
dom.
28 Am asa naŋ gêm kaŋ gêŋ, naŋ hu siŋ
ma kôm gweleŋ ŋayham ŋa amam bu nem
daôm sa, ma nem lau naŋ sêpônda dau, naŋ
sa sêwhiŋ.
29 Ayob nem whamsuŋ têŋ yom sac-sac
hoŋ. Asôm yom ŋayham eŋ, naŋ tôm bu nem
asidôwai sa ma puc ŋac dôŋ, ma mac nem
yom oc êmwasiŋ lau naŋ sêŋgô.
30 Ayob daôm bu asa lêŋ gitêŋ ti dabuŋ
eŋ, bu akêŋ ŋawapac têŋ Ŋalau Dabuŋ dom.
Bu Anötö kêŋ ndê Ŋalau dau têŋ mac ti nem
ŋadalô, bu tôc asê bu mac ati iŋ ndê, ma bu
wê mac asa nem lêŋ gitêŋ ti dabuŋ eŋ, e iŋ
kôc mac sa têŋ bêc ŋambu-ŋga, awhiŋ lau hoŋ
naŋ iŋ gêmlhi ŋac su sêti iŋ ndê.
31 Yom dalic dauŋ sac-ŋga, yom atac
ŋandê-ŋga, mêtê dali dauŋ sa ti dasôm dauŋ-
ŋga, ma yom datigasec lau-ŋga, mêtê kaiŋ
dinaŋ hoŋ naŋ ahu siŋ sambuc.
32 Ma ambo ti atac whiŋ nem asidôwai
hoŋ, ma tamwalô ŋac ti anem ŋac sa. Ma

asuc sac naŋ asidôwai bu sêkôm têŋ mac,
naŋ kwi, tôm Anötö suc mac nem sac kwi tu
Kilisi-ŋga.

5

1 Bocdinaŋ asa nem lêŋ aŋkuc Anötö ndê,
atôm iŋ ndê balêkoc atac whiŋ-ŋga.
2 Ma asa nem lêŋ ti atac whiŋ asidôwai
hoŋ, tôm Kilisi tac whiŋ yac ma kêŋ dau
sambuc ti da tu yac-ŋga, naŋ Anötö gêlic
gitôm da ŋamalu ŋayham.
3 Ayob daôm bu mêtê kaiŋ bocdec daŋ yêc
mac ŋasawa dom. Mêtê mockaiŋ-ŋga, mêtê
ŋadômbwi tidau-tidau ma lau si mêtê sêpo
awa ti wapa sa tu dau-ŋga. Bu lêŋ bocdinaŋ
gic lau naŋ sêti Anötö ndê lau dabuŋ, naŋ
ŋawaê dom.
4 Ma yom sac-sac ti yom gauc mbasi-
ŋga ma yom mayaŋ-ŋga bocdinaŋ gic waê
lau dabuŋ dom. Magoc yom danem daŋge
Anötö ti danem daŋge yac neŋ asidôwai-ŋga
dec gic yac ŋawaê solop.
5 Bu mac aŋyalê pi ŋandô bu Anötö oc
kôc lau kaiŋ bocdec sa dom. Lau mockaiŋ-
ŋga, lau naŋ sêsa lêŋ ŋadômbwi, ma lau naŋ
sêkêŋ awa ti wapa nom-ŋga kalhac si gauc
ŋamata ŋapaŋ, naŋ gitôm ŋac sem akiŋ anötöi
gwam. Lau naŋ sêsa lêŋ kaiŋ dinaŋ, naŋ
oc sêwêkaiŋ si mala yêc Kilisi ma Anötö ndê
gameŋ undambê-ŋga dom andô.
6 Ayob daôm bu lau tasaŋ si yom ŋambwa-
ŋambwa êŋsau mac pi lêŋ sac-sac dinaŋ dom.
Aŋyalê ŋapep bu lau daŋgapêc naŋ sêsa lêŋ
sac-ŋga, naŋ oc sêtap Anötö ndê atac ŋandê
sa.
7 Tu dinaŋ-ŋga andic sôŋ daôm awhiŋ ŋac
dom.
8 Bu muŋ-ŋga mac asa lêŋ ŋasec-ŋga,
magoc kwahic dec mac akêŋ whiŋ Pômdau
dec ati balêkoc gameŋ ŋawê-ŋga. Bocdinaŋ
asa lêŋ ŋawê-ŋga eŋ andic ŋawaê.
9 Ma lêŋ ŋawê-ŋga ŋa-ŋandô bocdec, dakôm
mêtê ŋayham tidau-tidau, dasa lêŋ gitêŋ, ma
dasap yom ŋandô dôŋ.
10 Bocdinaŋ akôc gauc pi mêtê bocke naŋ
gic Pômdau tandô ŋayham.
11 Andic ahê lau naŋ sêsap mêtê ŋasec-ŋga,
naŋ ŋandô ŋayham mbasi, naŋ dôŋ. Asa lêŋ
ŋawê-ŋga eŋ, tu bu atôc asê tiawê bu ŋac si
mêtê dau iŋ sac sambuc.
12 Bu mêtê naŋ lau sac sêkôm sêsiŋ-sêsiŋ
sêmbo, naŋ bu dasôm yom pi, dec oc kêŋ
maya yac atu andô.
13 Magoc Anötö ndê ŋawê pô gêŋ hoŋ di-
naŋ, ma tôc gêŋ naŋ yêc siŋ dau, naŋ ŋahu
asê tiawê.
14 Tu dinaŋ-ŋga sêsôm yom gôliŋ daŋ pi
ŋamalac naŋ sap mêtê sac dôŋ ŋapaŋ, naŋ yêc
bocdec bu, "Am ŋgac naŋ yêc bêc yêc, tampo
sa ma tisa! Tisa akêŋ lau batê-ŋga, ma Kilisi
ndê ŋawê pô am."
15 Bocdinaŋ dec ayob daôm bu asa lêŋ
gauc mbasi-ŋga dom, magoc asa nem lêŋ ti
gauc eŋ.
16 Akôc gauc bu akôm mêtê ŋayham eŋ, tôm
nem têm ambo tamli-ŋga hoŋ, bu yac dambo
têm sac-ŋga ŋalôm.
17 Tu dinaŋ-ŋga ambo ti nem gauc ŋawa
ma aŋyalê lêŋ naŋ Pômdau tac whiŋ bu
dakôm-ŋga.
18 Anôm gêŋ êŋiŋ mac-ŋga dom, bu lau
naŋ sêsa lêŋ dinaŋ sêŋyaiŋ dau ti si gêŋ hoŋ.
Magoc akêŋ nem ŋalôm sambuc têŋ Ŋalau
Dabuŋ bu nem mac ahuc.
19 Ma bocdinaŋ asôm yom ŋayham-ŋayham
têŋ daôm tu apuc daôm dôŋ-ŋga, tôm mac
atap sa yêc Buku Wê-ŋga ti Wê Dabuŋ ma wê
naŋ Ŋalau dau kêŋ têŋ mac. Anem wê, ma
gauc nem wê tu ampiŋ Pômdau-ŋga yêc nem
ŋalôm tôm bêc hoŋ.
20 Ma gêŋ hoŋ naŋ Damaŋ Anötö kêŋ têŋ
mac, naŋ anem daŋge iŋ ŋapaŋ, tu yac neŋ
Pômdau Yisu Kilisi ndê ŋaê-ŋga.
21 Asôc nem asidôwai ŋapu tu bu atôc asê
bu mac atoc Kilisi sa-ŋga.

Pol to yom pi lauwhê ma ŋgac

22 Mac lauwhê tigeŋ-tigeŋ asôc nem ŋgaci
ŋapu tôm asôc Pômdau dau ŋapu.
23 Ŋahu bu lauŋgac sêti lauwhê si ŋagôlôŋ,
ŋalêŋ tigeŋ tôm Kilisi ti gôlôwac dabuŋ naŋ
iŋ gêm ŋac si ma sêti iŋ ndê ŋandô, naŋ si
ŋagôlôŋ.
24 Bocdinaŋ tôm gôlôwac dabuŋ sêsôc Kil-
isi ŋapu, dec mac lauwhê asôc nem ŋgaci
ŋapu tu gêŋ hoŋ-ŋga.
25 Ma mac lauŋgac, atac whiŋ nem awhêi,
ŋalêŋ tigeŋ tôm Kilisi tac whiŋ gôlôwac
dabuŋ dec kêc ndê dac siŋ ma mbac ndu tu
ŋac-ŋga.
26 Iŋ kôm gêŋ dau tu bu êŋgwasiŋ ŋac si sac
hoŋ su e sêti lau dabuŋ, ma busaŋgu ti Anötö
ndê yom kôm gêŋ dau ŋandô sa.
27 Ma iŋ bu kêŋ gôlôwac dabuŋ sêlhac iŋ
aŋgô-ŋga tôm lau dabuŋ ti ŋawasi atu, naŋ
giso me mêtê sac me yom daŋ yêc ŋac-ŋga
dom.
28 Ŋalêŋ tigeŋ dinaŋ mac lauŋgac atac
whiŋ nem lauwhê andic ŋawaê. Atac whiŋ
ŋac tôm mac atac whiŋ daôm nem ŋamlic.
Asa naŋ tac whiŋ ndê awhê, naŋ gitôm iŋ
atac whiŋ dau.
29-30 Bu ŋamalac daŋ oc tec iŋ dau ndê
ŋamlic dom, magoc yob ti gêm yaom ŋapep
tôm Kilisi kôm têŋ yac lau naŋ dati iŋ ndê
ŋandô, naŋ gôlôwac dabuŋ.
31 Anötö sôm yom pi lauwhê ma ŋgac, tôm
sêto yêc bocdec bu:

Tu dinaŋ-ŋga dec ŋgac daŋ oc hu damba lu
dinda siŋ, ma sap iŋ nawhê dôŋ, ma iŋlu
sêti gêŋ tigeŋ. *[Gen 2:24]*

32 Yom pi lauwhê ma ŋgac, aö gam dôhôŋ
whiŋ yom pi Kilisi ma gôlôwac dabuŋ, ma
yom dau ŋahu sip ŋalôm gi.
33 Magoc aö wasôm têŋ mac lauŋgac tigeŋ-
tigeŋ, bu atac whiŋ nem awhêi tôm mac atac
whiŋ daôm. Ma mac lauwhê hoŋ atoc nem
ŋgaci sa.

6

Damba ti dindai ma balêkoc si yom ŋatô

1 Mac balêkoc, daŋam wambu dinam ti
damami tu Pômdau-ŋga, bu lêŋ dau iŋ lêŋ
gitêŋ.
2 Bu Anötö ndê yomsu naŋ sôm bu, "*Toc
damam lu dinam sa,*" naŋ yomsu ŋamata-ŋga
naŋ Anötö gic bata yom daŋ whiŋ bocdec
bu,
3 "*Kôm bocdinaŋ, dec aö wanem mbec am
nem lêŋ hoŋ, ma wandic têku nem têm mbo
tamli yêc nom-ŋga.*"
4 Mac dambai, ayob daôm bu akôm nem
balêkoc atac ŋandê dom. Magoc tôm têm
hoŋ naŋ sêmbo sêwhiŋ mac, naŋ andôhôŋ ti
anem la ŋac ŋalêŋ solop naŋ gic Pômdau ndê
lau ŋawaê, e sêtiatu.

Lau akiŋ ma ŋadaui si yom

5 Mac lau akiŋ, daŋam wambu nem ŋadaui
nom-ŋga, ma atoc ŋac sa ti asôc ŋac ŋapu
ŋapep. Akôm ti nem ŋalôm sambuc, tôm mac
am akiŋ Kilisi dau.
6-7 Ma gauc nem bu akôm tu bu nem ŋadaui
sêlic mac ŋayham-ŋga ŋambwa lec dom. Mba.
Mac nem ŋadaui bu sêmbo sêwhiŋ mac, me
sêmbo dom, magoc anem akiŋ ŋapep eŋ.
Anem akiŋ ŋac ti nem ŋalôm sambuc, bu
Anötö tac whiŋ bu mac akôm bocdinaŋ.
Akôm tôm mac am akiŋ Kilisi dau, ma tôm
mac am akiŋ lau nom-ŋga tawasê dom.
8 Bu mac aŋyalê su, bu lau hoŋ oc sêtap si
ŋagêyô sa yêc Pômdau, tu gêŋ ŋayham bocke
naŋ sêkôm-ŋga. Lau naŋ sem akiŋ ŋadaui,
ma lau naŋ sêkôm gweleŋ tu dau-ŋga, naŋ
sêwhiŋ.
9 Ma mac ŋadaui, ayob nem lau akiŋ ŋalêŋ
ŋayham eŋ. Asôm yom matôc-ŋga tu bu
akac nem lau akiŋ tu sêkôm gweleŋ-ŋga, naŋ
dom. Bu mac aŋyalê su bu Pômdau, naŋ ti
mac nem Ŋadau ma ŋac si Ŋadau whiŋ, naŋ
mbo undambê, ma iŋ oc toc ŋamalac daŋ sa
hôc gêlêc daŋ dom, iŋ oc êŋsahê yac hoŋ ŋa
saê tigeŋ.

Dandic siŋ ti Anötö ndê ŋaclai

10 Aneŋ yom ŋambu-ŋga bocdec. Tamkwê
Pômdau ti ndê ŋaclai atu bu puc mac dôŋ
alhac ŋaŋga.
11 Asôc Anötö ndê wapa siŋ-ŋga hoŋ sa,
dec oc tôm bu mac alhac ŋaŋga ma aku
Sadaŋ ndê lêŋ tasaŋ ti saê hoŋ dulu.
12 Bu yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga neŋ ŋacyo
dec ŋamalac nom-ŋga dom. Mba! Yac tac siŋ
têŋ gôliŋ ti ŋaclai hoŋ naŋ sêmbo Sadaŋ ŋapu.
Yomandô! Yac tac siŋ têŋ Sadaŋ ma têŋ iŋ
ndê ŋalau sac naŋ sêmbo umboŋ ŋasawa, ma
sem gôliŋ lau sac têŋ têm ŋasec-ŋga dindec.
13 Tu dinaŋ-ŋga asôc Anötö ndê wapa siŋ-
ŋga hoŋ sa, bu alhac ŋaŋga ma andic siŋ têŋ
ndoc mac nem ŋacyo sac hôc asê mac. Ma
ŋalêŋ dinaŋ ŋacyo dau ndê lêŋ daŋ oc tôm
dom bu kôm mac aku sa.
14 Bocdinaŋ alhac ŋaŋga. Asap yom ŋandô
dôŋ ŋapaŋ bu puc mac dôŋ, gitôm piŋkap naŋ
lau siŋ-ŋga sêkic pi ŋac si ŋampêbalê. Ayob
daôm bu asa lêŋ gitêŋ eŋ, gitôm lau siŋ-ŋga
sêyob si ŋabapo ŋa wapa siŋ-ŋga.
15 Amasaŋ daôm ŋapep tu ahoc ŋawaê
ŋayham yom malô-ŋga asê, tôm lau siŋ-ŋga
sêsôc atapa sa bu sêmasaŋ dau tu sêŋsêlêŋ-
ŋga.
16 Ma asap nem akêŋ whiŋ dôŋ ŋaŋga tôm
têm hoŋ, bu yob mac têŋ Sadaŋ, gitôm lau
siŋ-ŋga si lautuc naŋ tiŋ ŋac, ma si ŋacyo si
sôp ti ya hoŋ ndu.
17 Gauc nem ŋapaŋ bu Anötö gêm mac si
su, ma yom dau oc yob mac nem gauc gitôm
guluŋ ain naŋ lau siŋ-ŋga sêuŋ tiŋ ŋagôlôŋ.
Ma Anötö ndê yom tidôŋ yêc mac, bu yom
dau ti Ŋalau Dabuŋ ndê bieŋ baliŋ bu andic
siŋ-ŋga.
18 Akôc wapa siŋ-ŋga hoŋ dinaŋ, ma ateŋ
mbec têŋ Anötö ti Ŋalau Dabuŋ ndê ŋaclai,
ma andac iŋ bu nem mac sa tôm têm hoŋ.
Anem ali, alhac ŋaŋga, ma ateŋ mbec tu lau
dabuŋ-ŋga tôm bêc hoŋ.
19-20 Ma ateŋ mbec tu aö-ŋga whiŋ. Anötö
kêyaliŋ aö sa bu wahoc ŋawaê ŋayham asê pi
iŋ ndê lêŋ nem lau si-ŋga, naŋ muŋ-ŋga yêc
siŋ dau. Ateŋ mbec bu Anötö puc aö dôŋ
ma kêŋ yom ti gauc têŋ aö bu wawhê ŋawaê
dau ŋahu sa ŋapep eŋ, ma ti neŋ atac pa su,
tôm iŋ ndê atac whiŋ. Kwahic dec aö gandöc
gapocwalô tu aö neŋ gweleŋ ŋawaê ŋayham-
ŋga dinaŋ.

Pol gic bata ndê yom

21 Tikikus, yac neŋ asidôwa atac whiŋ-ŋga,
ma Pômdau ndê ŋgac akiŋ ŋandô, naŋ oc têŋ
mac loc, bu ndic miŋ aneŋ yom ti gweleŋ
ŋawaê hoŋ têŋ mac.
22 Aö waŋkiŋ iŋ têŋ mac loc, tu bu ndic miŋ
yac mba yom hoŋ têŋ mac, ma bu êŋgilí mac
bu alhac ŋaŋga.
23 Damaŋ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi
sêpuc mac asidôwai hoŋ dôŋ, bu asap mêtê
atac whiŋ ti akêŋ whiŋ-ŋga dôŋ ŋaŋga, ma
ambo ti yom malô.
24 Anötö ndê mwasiŋ nem mac lau hoŋ
naŋ atac whiŋ yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi,
naŋ ahuc tôm têm hoŋ ndi.

Pol ndê bapia têŋ lau Pilipai-ŋga
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Pol gic lau naŋ sêmbo malac Pilipai kêsi ma hoc ŋawaê ŋayham asê têŋ ŋac, tôm dasam yêc Aposel 16:12-40. Tiŋambu iŋ ndöc gapocwalô yêc malac Rom, ma têŋ ndoc dinaŋ iŋ to bapia dindec têŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu yêc malac Pilipai.

Malac Pilipai iŋ malac tiwaê, ma lau Romŋga daêsam sêndöc dinaŋ tu sênem gôliŋ gameŋ Masedonia-ŋga. Luk whê sa yêc Apo 16:13 bu têŋ ndoc Pol bu hoc ŋawaê ŋayham asê yêc malac Pilipai, naŋ iŋ gauc gêm bu tap lau naŋ sêtoc Anötö sa yêc malac dau ŋamakê. Tu dinaŋ-ŋga lau ŋatô gauc gêm bu mboe lau Israel-ŋga si lôm wê-ŋga daŋ kalhac malac Pilipai têŋ têm dinaŋ dom, bu Pol sôc lau Israel-ŋga si lôm wê-ŋga yêc malac hoŋ tu bu nem mêtê-ŋga.

Pol to bapia dindec tu bu tôc iŋ ndê atac ŋayham ŋahu asê, ma bu nem daŋge lau Pilipai tu gêŋ naŋ sêkêŋ têŋ iŋ tu sênem iŋ sa-ŋga. Ma iŋ whê iŋ ndê lêŋ naŋ mbo-ŋga, naŋ sa têŋ ŋac, ma gic miŋ pi iŋ ndê gweleŋ. Iŋ kac lau Pilipai bu sêlhac ŋaŋga, ma gêŋ ŋayham me sac bocke bu hôc asê ŋac, naŋ sêmbo ti atac ŋayham ŋapaŋ. Ma iŋ kêŋ puc ŋac pi kêdôhôŋwaga tasaŋ.

Pol gic hu ndê bapia

1 Pol lu Timoti, naŋ am akiŋ Yisu Kilisi, ato bapia dindec têŋ mac lau naŋ akêŋ whiŋ Yisu Kilisi yêc malac atu Pilipai. Alu ato têŋ gôlôwac dabuŋ si ŋagôlôŋ, ma têŋ lau naŋ sem akiŋ gôlôwac dabuŋ, ma têŋ Anötö ndê lau dabuŋ hoŋ.

2 Mwasiŋ ti yom malô akêŋ yac neŋ Damaŋ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi têŋ mac.

Pol teŋ mbec ti gêm daŋge Anötö

3 Têm hoŋ naŋ aö gauc gêm mac, naŋ gam daŋge aneŋ Anötö tu mac-ŋga.

4 Tôm bêc hoŋ aö gateŋ mbec têŋ Anötö tu mac hoŋ-ŋga, ma gakôm ti atac ŋayham atu.

5 Ŋahu bu têŋ têm mac akêŋ whiŋ tiwakuc e meŋ têŋ kwahic dec, naŋ mac apuc aneŋ gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga dôŋ ŋapaŋ.

6 Ma aö gakêŋ whiŋ bu Anötö, naŋ gic hu iŋ ndê gweleŋ ŋayham yêc mac nem ŋalôm, naŋ oc ndic dabiŋ gweleŋ dau ma puc mac dôŋ e Yisu Kilisi mbu meŋ.

7 Aö gakôc gauc bocdinaŋ pi mac hoŋ gac ŋawaê, ŋahu bu aö tac whiŋ mac ma gauc gêm mac ŋapaŋ. Mac awêkaiŋ Anötö ndê mwasiŋ awhiŋ aö, ma alhac awhiŋ aö ŋapaŋ. Mac alhac awhiŋ aö têŋ têm naŋ aö gandöc gapocwalô, ma têŋ têm naŋ galhac tu wapuc ŋawaê ŋayham dôŋ ma wawhê sa bu yom ŋandô-ŋga, naŋ bocdinaŋ.

8 Ma aö wasôm yom ŋandô yêc Anötö aŋgô-ŋga, bu aö atac whiŋ mac ndu andô, tôm Yisu Kilisi dau tac whiŋ ti tawalô mac.

9 Ma aö gateŋ mbec bu Anötö kôm mac nem gauc aŋyalê iŋ-ŋga ti aŋyalê lêŋ ŋayham ma sac-ŋga êŋsôwec tiatu. Ma gauc dinaŋ oc puc mac nem mêtê atac whiŋ-ŋga dôŋ e êŋsôwec tiatu bocdinaŋ.

10 Ma bocdinaŋ mac oc atôm bu aŋsahê gêŋ hoŋ ma aŋyalê sac ma ŋayham. Asap ŋayham dôŋ ŋapaŋ ma bocdinaŋ têŋ Kilisi ndê bêc mbu meŋ-ŋga, naŋ mac oc atôm bu alhac iŋ aŋgô-ŋga ti nem ŋalôm ŋawasi ma nem giso mbasi.

11 Ma ŋalêŋ dinaŋ dec mêtê gitêŋ oc ti mac nem akêŋ whiŋ Yisu Kilisi ŋa-ŋandô. Ma mac nem lêŋ gitêŋ dinaŋ oc po Anötö ndê waê sa, ma lau daêsam oc sêmpiŋ iŋ tu mac-ŋga.

Pol ndê ŋahu mbo tali-ŋga yêc Kilisi

12 O asidôwai, aö atac whiŋ bu mac aŋyalê ŋapep bu ŋawapac naŋ hôc asê aö, naŋ kalhac ŋawaê ŋayham ahuc dom, magoc gêm gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga sa.

13 Bu lau hoŋ naŋ sêmbo Sisa ndê andu kiŋ-ŋga, ma lau hoŋ yêc malac atu dindec, naŋ sêŋyalê bu aö gandöc gapocwalô tu Kilisi-ŋga.

14 Ma aö neŋ gandöc gapocwalô puc asidôwai sêkêŋ whiŋ Pômdau-ŋga daêsam dôŋ bu sêlhac ŋaŋga ma sêhoc Anötö ndê yom asê ti atac pa su, hôc gêlêc ŋamata-ŋga lê su.

15 Asidôwai ŋatô sêkôc gauc ŋayham pi aö ma tu dinaŋ-ŋga dec sêhoc Kilisi ndê ŋawaê asê. Ma ŋatô sêhoc ŋawaê ŋayham asê bu ŋac sem lêmuŋ aö ma sêkôm tu bu sêhôc gêlêc aö-ŋga.

16-17 Ŋac si ŋahu sem Kilisi ŋawaê sa-ŋga solop dom, ma sêkôm tu sêpo dau sa-ŋga ma tu sêkêŋ ŋawapac atu têŋ aö, pi sac aneŋ ŋawapac gapocwalô-ŋga ŋahô. Magoc asidôwai ŋayham sêlhac sêwhiŋ aö, ŋahu bu ŋac atac whiŋ aö, ma sêŋyalê bu aö gandöc gapocwalô tu aneŋ gweleŋ wapuc ŋawaê ŋayham dôŋ-ŋga.

18 Aö wasôm sake? Ŋac si ŋahu sêkôm gweleŋ-ŋga bu ŋayham me sac, naŋ gêŋ atu dom. Tigeŋ aö galic gêŋ atu daŋ, naŋ bocdec bu, Kilisi ndê ŋawaê tiapa, ma gêŋ dau kôm aö atac ŋayham atu. Ma aö wambo ti atac ŋayham ŋapaŋ,

19 ŋahu bu aö kayalê tidôŋ bu Yisu Kilisi ndê Ŋalau, ma mbec naŋ mac ateŋ, naŋ lu-lu oc sênem aö sa yêc ŋawapac gapocwalô-ŋga.

20 Aö tac whiŋ ma gakêŋ bataŋ bu aö oc mayaŋ tu gêŋ daŋ-ŋga dom, magoc aö bu walhac ti neŋ atac pa su, ma wapo Kilisi ndê waê sa, tôm aö gakôm ŋapaŋ e meŋ têŋ kwahic dec. Aö bu wambo taŋli me aö bu

wambac ndu, magoc gêŋ atu tigeŋ yêc, naŋ bu wapo Kilisi ndê waê sa.
21 Aö bu wambo taŋli, dec wambo tu wapo Kilisi ndê waê sa-ŋga eŋ, ma bu wambac ndu, dec wandi wambo wawhiŋ iŋ, naŋ oc êmwasiŋ aö êŋlêc.
22 Magoc aö bu wambo taŋli, dec oc nditôm bu gweleŋ naŋ iŋ kêŋ sip aö amaŋ, naŋ oc ŋandô sa. Aö galic seŋ lu dinaŋ, magoc kayalê lêŋ bu wasa-ŋga, naŋ dom.
23 Seŋ lu dinaŋ kôm aö neŋ ŋalôm gi lu. Aö tac whiŋ bu wahu nom dindec siŋ, wandi wambo wawhiŋ Kilisi. Seŋ dau ŋayham kêlêc.
24 Tigeŋ aneŋ ŋalôm kac aö bu wanem mac sa, ma bocdinaŋ aö bu wambo taŋli, naŋ dec oc êmwasiŋ mac êŋlêc.
25 Aö gakêŋ whiŋ bu aö wambo nom wawhiŋ mac hoŋ tu bu wapuc mac nem akêŋ whiŋ dôŋ, e alhac ŋaŋga ma ti atac ŋayham atu tu nem akêŋ whiŋ-ŋga.
26 Ma tu gêŋ hoŋ dinaŋ-ŋga, dec mac oc apo Yisu Kilisi ndê waê sa êŋlêc, ma atac ŋayham atu tu aö wambu wameŋ ma wambo wawhiŋ mac tiyham-ŋga.
27 Yom atu dec wasôm têŋ mac. Ayob daôm bu asa nem lêŋ hoŋ aŋkuc lêŋ gitêŋ, naŋ gic lau naŋ sêkêŋ whiŋ Kilisi ndê ŋawaê ŋayham, naŋ ŋawaê. Ma bocdinaŋ aö bu waloc ma walic mac tiyham, me bu waŋgô ŋawaê ŋambwa pi mac, goc waŋyalê bu mac hoŋ apiŋ daôm dôŋ, ma ambo ti nem ŋalôm tigeŋ, ma alhac ŋaŋga tu apuc ŋawaê ŋayham, naŋ mac akêŋ whiŋ, naŋ dôŋ.
28 Ma aö oc waŋyalê bu mac atöc daôm tu lau naŋ sêkêŋ kisa mac-ŋga dom. Gêŋ dau oc tôc asê bu mac atap Anötö ndê mwasiŋ nem mac si-ŋga sa su, ma lau naŋ sêkêŋ kisa mac, naŋ sic waê bu Anötö seŋ ŋac su sêniŋga.
29 Aŋgô su naŋ. Anötö kêmwasiŋ mac tu Yisu Kilisi-ŋga. Tu dinaŋ-ŋga dec mac akêŋ whiŋ Yisu, ma gêŋ daŋ whiŋ bocdec bu, mac ahôc ŋawapac tu iŋ-ŋga whiŋ.
30 Ŋawapac kaiŋ tigeŋ mac alic aö gahôc muŋ-ŋga, ma kwahic dec mac aŋgô bu gahôc ŋapaŋ gambo, naŋ kwahic dec tap mac sa su bocdinaŋ.

2

Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si lêŋ

1 Mac ati Kilisi ndê lau, dec gêm mac sa, me mba? Iŋ ndê atac whiŋ mac-ŋga kêgilí mac bu atac whiŋ nem asidôwai, me mba? Ŋalau Dabuŋ kêŋ mac nem ŋalôm pitigeŋ, me mba? Mac nem akêŋ whiŋ Kilisi kêgilí mac bu tamwalô nem asidôwai ti anem ŋac sa, me mba?
2 Bu bocdinaŋ, dec wandac mac bu ambo ti nem gauc pitigeŋ, ma ti nem ŋalôm tigeŋ, ma asap mêtê atac whiŋ asidôwai-ŋga dôŋ ŋapaŋ. Ambo bocdinaŋ, dec mac oc akôm aö atac ŋayham êŋlêc.
3 Mac lau tigeŋ-tigeŋ gauc nem daôm êŋlêc dom ma atoc daôm sa dom, magoc aŋgwiniŋ daôm ma atoc nem asidôwai sa hôc gêlêc daôm.
4 Akôc gauc pi lêŋ anem daôm sa-ŋga ŋapaŋ dom, magoc akôc gauc pi lêŋ anem asidôwai sa-ŋga.

Kilisi kêgwiniŋ dau, ma Anötö toc iŋ sa

5 Akôc gauc kaiŋ tigeŋ dinaŋ bu iŋ kêkuc Yisu Kilisi dau ndê lêŋ.
6 Bu Kilisi iŋ Anötö ŋandô. Tigeŋ iŋ gauc gêm bu kôc ŋaclai ti ŋawasi atu tôm Anötö dau ndê, naŋ dôŋ ma mbo gitôm Anötö dau ŋapaŋ dom.
7 Iŋ gêlic ŋayham bu hu gêŋ undambê-ŋga hoŋ dinaŋ siŋ, ma ti ŋgac akiŋ ŋambwa. Iŋ meŋ mbo nom, ma lau nom-ŋga sêlic iŋ gitôm ŋac dau si daŋ.
8 Iŋ kêgwiniŋ dau ma daŋga wambu têŋ Damba e tôm iŋ mbac ndu. Yomandô. Iŋ mbac ndu pi a gicso dau gitôm ŋgac sac daŋ.
9 Tu iŋ ndê lêŋ hoŋ dinaŋ-ŋga dec Anötö toc iŋ sa kêlêc, ma kêŋ ŋaê ti waê têŋ iŋ naŋ hôc gêlêc ŋaê ti waê hoŋ su.
10 Ma tu dinaŋ-ŋga aŋela ma ŋamalac ti gêŋ hoŋ naŋ sêmbo undambê ma sêmbo nom me nom ŋalôm, naŋ oc sêtoc Yisu ndê ŋaê sa ma sêpôŋ haduc têŋ iŋ.
11 Ma ŋac hoŋ oc sêhoc yom asê ma sêsôm asê bu yomandô, Yisu Kilisi iŋ Pômdau. Ma ŋalêŋ dinaŋ ŋac oc sêtoc Damaŋ Anötö ndê waê sa.

Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêtôm ŋawê nom-ŋga

12 O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga. Têŋ têm aö gambo gawhiŋ mac, naŋ aö galic bu mac daŋam wambu Anötö ŋapep. Ma kwahic dec aö g ambo gawhiŋ mac dom, ma gaŋgô ŋawaê bu mac akôm bocdinaŋ hôc gêlêc ŋamata-ŋga su. Asap nem lêŋ dinaŋ dôŋ ŋapaŋ andic ŋawaê. Atoc Anötö sa ma atöc iŋ, ma asa nem lêŋ hoŋ tôm iŋ atac whiŋ. Ma ŋalêŋ dinaŋ iŋ ndê mwasiŋ nem mac si-ŋga, naŋ mac atap sa su, naŋ oc ti gêŋ ŋandô mbasi-ŋga dom.
13 Bu Anötö dau ndê ŋaclai gêm gweleŋ yêc mac nem ŋalôm, tu bu kôm mac atac tec lêŋ bocke naŋ so iŋ ndê atac whiŋ. Ma ŋaclai dau oc nem mac sa bu asa nem lêŋ aŋkuc iŋ ndê atac whiŋ.
14 Gêŋ hoŋ naŋ mac bu akôm, naŋ ayob daôm bu atucdiŋ me aseŋ daôm pi dom.
15 Ma ŋalêŋ dinaŋ mac oc ambo ti nem ŋalôm ŋawasi ma giso mbasi. Bu mac ati Anötö atui awhê ma ŋgac, ma ambo nom ambo lau sac naŋ si lêŋ daŋ solop dom, naŋ ŋalôm. Magoc mac akôm mêtê solop eŋ andic ŋawaê, bu ambo lau dau ŋalôm atôm ya ŋawê naŋ pô gameŋ têŋ ôbwêc.

16 Ma ŋalêŋ dinaŋ oc nem lau dau sa tu
bu sêŋyalê yom ŋandô naŋ tôc seŋ dandöc
taŋli-ŋga asê, naŋ mac asap dôŋ ambo. Ma
tu dinaŋ-ŋga gweleŋ naŋ gakôm yêc mac-ŋga
oc ŋandô mbasi dom, ma têŋ ndoc Kilisi mbu
meŋ, naŋ mac oc ati aneŋ ŋahu wapo dauŋ
sa-ŋga.
17-18 Gweleŋ ti sakiŋ naŋ ti mac nem akêŋ
whiŋ ŋa-ŋandô, naŋ gitôm da ŋayham naŋ
mac akêŋ têŋ Anötö. Ma lau Rom-ŋga bu
sêkic yom bu sêkêc aneŋ dac siŋ, dec oc tôm
da daŋ tiyham naŋ sêkêc sac mac nem da
dau ŋahô. Tigeŋ aö neŋ atac ŋayham tu mac-
ŋga oc pacndê dom, aö oc wambo ti atac
ŋayham eŋ. Ma mac bocdinaŋ, ambo ti nem
atac ŋayham awhiŋ aö.

Pol bu êŋkiŋ Timoti têŋ Pilipai ndi

19 Pômdau Yisu bu lic ŋayham, dec gakêŋ
bataŋ bu ŋasawa sauŋ aö oc waŋkiŋ Timoti
têŋ mac loc. Aö atac whiŋ bu waŋgô ŋawaê
pi mac, oc kôm aneŋ ŋalôm tigahô.
20 Aö bu waŋkiŋ iŋ, ŋahu bu ŋamalac daŋ
tôm iŋ mbo dom, naŋ kêŋ ndê ŋalôm sambuc
tu nem yaom mac-ŋga.
21 Bu lau daêsam gauc gêm Yisu Kilisi ndê
gweleŋ hôc gêlêc dom, magoc gauc gêm dau
si gêŋ hôc gêlêc su.
22 Magoc Timoti ndê lêŋ ti sakiŋ ŋa-ŋandô
ŋayham mac alic su, ma aŋyalê bu iŋ gêm
akiŋ aö gitôm iŋ dau damba, tu puc gweleŋ
ŋawaê ŋayham-ŋga dôŋ.
23 Bocdinaŋ têŋ ndoc aö bu walic seŋ
bocke ŋac oc sêkôm têŋ aö, naŋ aö gauc gêm
bu waŋkiŋ iŋ têŋ mac loc ŋagahô.
24 Ma aö gakêŋ whiŋ bu Pômdau dau oc
nem aö sa, ma ŋasawa sauŋ aö dauŋ oc watêŋ
mac waloc bocdinaŋ.

Pol sôm bu êŋkiŋ Epaprodaitas têŋ ŋac ndi

25 Muŋ-ŋga mac aŋgô bu aö gandöc ti
ŋawapac, dec aŋkiŋ Epaprodaitas bu nem
aö sa. Iŋ gêm gweleŋ whiŋ aö gitôm aneŋ
asidôwa ŋandô, ma kalhac gitôm ŋgac siŋ-ŋga
ŋayham tu kôm gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga.
Kwahic dec aö gauc gêm tidôŋ bu waŋkiŋ iŋ
mbu têŋ mac loc ŋagahô.
26 Iŋ tac whiŋ ŋandô bu lic mac hoŋ tiy-
ham, ma iŋ kêyalê bu mac aŋgô ŋawaê pi
iŋ ndê gêmbac, dec kôm iŋ ŋalôm ŋawapac tu
mac-ŋga.
27 Bu gêmbac dau kôm iŋ yham dom, kêpiŋ
bu iŋ mbac ndu. Tigeŋ Anötö tawalô iŋ
ma kôm iŋ ŋayham sa. Ma Anötö tawalô aö
bocdinaŋ, bu Epaprodaitas bu mbac ndu
ma hu aö siŋ, dec oc kêŋ ŋawapac atu daŋ
tiyham têŋ aö.
28 Tu dinaŋ-ŋga dec aneŋ ŋalôm kac aö bu
waŋkiŋ iŋ mbu têŋ mac loc, ma mac oc atac
ŋayham bu alic iŋ tiyham, ma aneŋ ŋalôm
ŋawapac oc tigahô bocdinaŋ.
29 Tu Pômdau-ŋga dec akôc iŋ sa ti atac
ŋayham atu têŋ ndoc iŋ hôc asê mac. Aö
wasôm têŋ mac bu atoc iŋ ma lau naŋ sêtôm
iŋ, naŋ sa ŋapep.
30 Bu iŋ kêŋ dau sambuc ma töc dau dom
bu mbac ndu tu Kilisi ndê gweleŋ-ŋga. Bu iŋ
gêm akiŋ aö gêm mac hoŋ aŋôm, e kêpiŋ bu
iŋ mbac ndu.

3

Ŋahu andô dati lau gitêŋ yêc Anötö aŋgô-ŋga

1 A neŋ asidôwai, aö bu wasôm yom ŋatô
têŋ mac whiŋ bocdec bu. Ambo ti atac
ŋayham ŋapaŋ tu mac ati Pômdau ndê lau-ŋga.
Yom naŋ kwahic dec aö bu wato, naŋ gato
kaiŋ tigeŋ têŋ mac muŋ su, magoc aö galic
ŋayham bu wato tiyham, tu bu wapuc mac
dôŋ bu yom tasaŋ kôm mac nem akêŋ whiŋ
tisac dom.
2 Ayob daôm ŋapep têŋ lau sac naŋ sêkac
mac bu asôc †pwac sêsê lauŋgac ŋamlic
ŋatô su-ŋga ŋapu. Ŋac sêtôm giam pôm ma
atac whiŋ bu sêkôm mac nem ŋamlic tisac
ŋambwa.
3 Ŋac gauc gêm bu pwac sêsê ŋamlic-ŋga di-
naŋ kôm ŋac sêti Anötö ndê lau solop. Magoc
mba. Pwac dinaŋ ŋa-ŋahu andô hêganôŋ yac
lau naŋ tam akiŋ Anötö tôm Ŋalau Dabuŋ
gêm gôliŋ yac. Yac neŋ ŋahu dapo dauŋ sa-
ŋga sip gêŋ naŋ ŋamalac ŋambwa sêkôm têŋ
yac ŋamlic, naŋ dom, magoc sip gweleŋ naŋ
Yisu Kilisi kôm yêc yac neŋ ŋalôm-ŋga.

Kilisi tigeŋ ti Pol ndê ŋahu po dau sa-ŋga

4 Lau ŋatô gauc gêm bu Anötö oc kôc ŋac
sa tu gêŋ ŋamlic-ŋga. Oc tôm bu wapo dauŋ
sa pi gêŋ kaiŋ dinaŋ whiŋ, ma aö bu wakôm
dec aneŋ ŋahu wapo dauŋ sa-ŋga hôc gêlêc
lau hoŋ si su.
5 Bu sêsê aneŋ ŋamlic ŋatô su têŋ aneŋ
bêc ti-8-ŋga kêkuc lau Israel-ŋga si pwac. Aö
Israel si daŋ, naŋ gasa akêŋ Benjamin ndê
toŋ. Aö kayalê abaŋi si yom Hibru ti gêbôm
hoŋ. Aö kakuc lau Palêsai si lêŋ sêsôc Moses
ndê yomsu hoŋ ŋapu-ŋga.
6 Aö gakêŋ dauŋ sambuc tu gêŋ bocke
naŋ gakôm, tôm naŋ muŋ-ŋga gakêŋ kisa lau
sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga ti neŋ ŋalôm sambuc.
Ma yêc ŋamalac aŋgô-ŋga aö gatôm ŋgac gitêŋ
tu kakuc Moses ndê yomsu hoŋ ŋapep-ŋga.
7 Muŋ-ŋga aö gapo dauŋ sa ma gauc gêm
bu Anötö oc kôc aö sa tu gêŋ dinaŋ-ŋga, tigeŋ
kwahic dec aö kayalê Kilisi, dec taŋkwê gêŋ
dinaŋ ŋadaŋ bu nem aö sa tiyham lec dom.
8 Yomandô. Kwahic dec aö gatap mwasiŋ
atu andô sa, tu kayalê Yisu Kilisi-ŋga, ma tu
aneŋ Pômdau iŋ-ŋga. Ma aö taŋkwê iŋ tigeŋ
bu nem aö sa. Tu dinaŋ-ŋga dec galic gêŋ
ŋatô hoŋ gitôm gêŋ ŋambwa ma gêŋ ŋagolop,
ma gahu siŋ su tu bu Kilisi tigeŋ ti aneŋ ŋahu
gapo dauŋ sa-ŋga.
9 Aö bu wasap Kilisi tawasê dôŋ ŋaŋga,
ŋahu bu Anötö kôc aö sa ma gêlic aö gitôm

ŋgac gitêŋ tu gakêŋ whiŋ Kilisi-ŋga, ma tu kakuc lêŋ yomsu-ŋga dom. Yomandô. Anötö kêmwasiŋ aö ŋambwa, dec sam aö bu ŋgac gitêŋ tu gakêŋ whiŋ Kilisi-ŋga.
10 Aö tac whiŋ bu waŋyalê Kilisi ti Anötö ndê ŋaclai atu, naŋ uŋ Kilisi sa akêŋ lau batê-ŋga. Ma waŋkuc iŋ ndê lêŋ hôc ŋandê ti mbac ndu-ŋga.
11 Ma aö gakêŋ bataŋ bu oc waŋkuc iŋ ndê lêŋ tisa akêŋ lau batê-ŋga bocdinaŋ.

Pol yêm dau su ŋandô tu bu êŋkuc Kilisi-ŋga

12 Ŋalêŋ dinaŋ aö tac whiŋ ndu andô bu waŋyalê Kilisi ti waŋkuc iŋ-ŋga, tigeŋ aö wasôm bu aö gac dabiŋ neŋ lêŋ hoŋ tu waŋkuc iŋ-ŋga su lec dom. Mba. Magoc Yisu Kilisi kôc aö dôŋ ma gêm aö k wi tu bu wati iŋ ndê, ma tu dinaŋ-ŋga dec aö gayêm dauŋ su tu bu waŋyalê ti waŋkuc iŋ ŋapep eŋ, gakôm gitôm ŋgac naŋ kêti ŋaŋga bu tap iŋ ndê ŋaôli sa.
13 Asidôwai, aö kayalê bu aö gac dabiŋ lêŋ dau su dom. Magoc aö gakôm gêŋ tigeŋ bocdec bu, aö waŋlhiŋ gêŋ naŋ yêc aö dômwêŋ-mbu naŋ siŋ, ma wakôm ŋaŋga bu wakôc gêŋ naŋ yêc aö aŋôŋ ndö-ŋga,
14 gitôm ŋgac naŋ kêti ŋaŋga ma gêm neneŋ bu hôc asê batiŋ pacndê-ŋga ma tap ndê ŋaôli sa. Ma ŋaôli naŋ aö gayêm dauŋ su bu wakôc, ma Anötö kêgalêm aö sa ma piŋ aö dôŋ gam damiŋ Yisu Kilisi tu bu watap sa-ŋga, naŋ mwasiŋ dandöc taŋli yêc undambê-ŋga.

Dasa neŋ lêŋ bambaliŋ dom

15 Yac lau naŋ dati gwalam akwa dakêŋ whiŋ-ŋga, naŋ taŋkuc gauc tigeŋ dinaŋ dandic ŋawaê. Ma mac bu gauc nem yom ŋatô so aneŋ, naŋ Anötö oc tôc tiawê têŋ mac.
16 Magoc lêŋ naŋ Anötö tôc têŋ yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga su, naŋ dasa dandic ŋawaê.
17 O asidôwai. Aneŋ lêŋ ti mac hoŋ nem dôhôŋ aŋkuc-ŋga. Ma tamtiŋ lau naŋ sêŋkuc aö neŋ lêŋ, ma aŋkuc ŋac bocdinaŋ.
18 Aö gasôm yom dinaŋ, ŋahu bu lau daêsam sêsa si lêŋ bambaliŋ, dec tôc asê bu sêlic Yisu ndê mbac ndu pi a gicso dau gitôm gêŋ ŋambwa, ma sêtôm ŋacyo yom ŋandô-ŋga. Aö gasôm yom dau têŋ mac têm ŋatô su, ma kwahic dec wasôm tiyham ti taŋsulu eŋ.
19 Lau kaiŋ dinaŋ sic waê bu sêniŋga. Ŋac gauc gêm gêŋ nom-ŋga gitôm gêŋ daneŋ ti danôm-ŋga kêlêc, ma bocdinaŋ dec gêŋ dau ti ŋac si pômdau. Magoc gêŋ naŋ sêlic bu ŋayham ma sêtoc dau sa pi, naŋ dalic bu gêŋ mayaŋ-ŋga.
20 Yac neŋ malaŋ ŋandô yêc undambê. Ma yac dakêŋ bataŋ ti dahôŋ yac neŋ †Ŋgac Nem Yac Si-ŋga bu mbu akêŋ undambê meŋ, naŋ Pômdau Yisu Kilisi dau.
21 Iŋ kôc ŋaclai atu gitôm bu kêŋ gêŋ hoŋ sêsôc iŋ ndê gôliŋ ŋapu, ma iŋ oc nem yac neŋ ŋamlic waêmba kwi ti ŋamlic wakuc ma ti ŋawasi atu, ŋa ŋaclai tigeŋ dinaŋ.

4

Pol gêm la lau Pilipai

1 Tu dinaŋ-ŋga dec aneŋ asidôwai, aö wasôm têŋ mac bu alhac ŋaŋga ti asap nem akêŋ whiŋ Pômdau dôŋ. Aö atac whiŋ mac ndu andô, ma gakêŋ bataŋ bu walic mac tiyham. Aneŋ gweleŋ ŋa-ŋaôli ŋayham ti neŋ atac ŋayham ŋahu, naŋ mac daôm.
2 Aö gaŋgô bu mac nem awhê lu, naŋ Yuodia lu Sintike sêseŋ dau. Aö bu wasôm têŋ iŋlu bu sêmasaŋ yom naŋ yêc iŋlu ŋasawa, ma sêmbo ti si ŋalôm tigeŋ tu iŋlu sêkêŋ whiŋ Pômdau-ŋga.
3 Ma aneŋ silip ŋayham Sisigus,* aö bu wandac am bu nem awhê lu dinaŋ sa, ŋahu bu muŋ-ŋga iŋlu sem gweleŋ tu sêpuc ŋawaê ŋayham dôŋ-ŋga sêwhiŋ aö ma Klemen ti aneŋ asidôwai ŋatô, naŋ si ŋaê hoŋ yêc Anötö ndê Buku Taŋli-ŋga.
4 Tu mac ati Pômdau ndê lau-ŋga dec wasôm têŋ mac bu ambo ti atac ŋayham ŋapaŋ. Aö wasôm tiyham bu ambo ti atac ŋayham ŋapaŋ.
5 Asap lêŋ malô dôŋ tu bu lau hoŋ sêŋyalê bu yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga neŋ mêtê dau dinaŋ. Gauc nem bu ndoc kêpiŋ bu Pômdau mbu meŋ.
6 Ahêgo daôm tu gêŋ daŋ-ŋga dom. Ŋawapac bocke naŋ tap mac sa, naŋ atôc têŋ Anötö sip nem mbec ŋalôm, ma andac iŋ bu nem mac sa. Ma anem daŋge iŋ tu gêŋ hoŋ-ŋga.
7 Ma Anötö ndê yom malô oc nem mac lau naŋ iŋ piŋ mac dôŋ am damiŋ Yisu Kilisi, naŋ ahuc, ma nem gôliŋ mac nem gauc ti ŋalôm. Bu Anötö ndê yom malô iŋ gêŋ atu andô, hôc gêlêc ŋamalac hoŋ si gauc.
8 O aneŋ asidôwai. Aö wasôm yom daŋ tiyham. Yom bocke naŋ yomandô, ma gêŋ bocke naŋ gêŋ tiwaê ma gêŋ solop ma ŋawasi, gêŋ naŋ gic lau hoŋ tandô ŋayham, ma gêŋ ŋayham datoc sa-ŋga, ma mêtê ti yom ma gauc hoŋ naŋ gitêŋ eŋ, naŋ wasôm têŋ mac bu gauc nem lhac nem gauc ŋapaŋ.
9 L êŋ ti sakiŋ bocke naŋ aö kadôhôŋ ti gac dulu têŋ mac, me mac aŋgô y êc aö me alic aö gakôm, naŋ akôm andic ŋawaê. Ma Yom Malô Ŋadau Anötö dau oc mbo whiŋ mac.

Pol gêm daŋge lau Pilipai

* **4:3:** Sisigus - yom dau yêc Yom Grik, ma danem kwi bu 'ŋamalac naŋ kôm gweleŋ whiŋ ndê silip.' Lau ŋatô gauc gêm bu yom dau iŋ ŋgac Pilipai-ŋga daŋ ndê ŋaê, ma lau ŋatô gauc gêm bu iŋ ŋaê dom, magoc Pol to yom dau hêganôŋ ŋamalac daŋ naŋ kôm gweleŋ whiŋ iŋ.

10 Muŋ-ŋga mac am aö sa, magoc ŋasawa
lê e meŋ têŋ kwahic dec, mac atap seŋ daŋ
sa tu anem aö sa tiyham-ŋga dom. Kwahic
dec mac gauc gêm aö ma aŋkiŋ gêŋ tu anem
aö sa-ŋga, ma gêŋ dinaŋ kôm aö atac ŋayham
atu, ma kapiŋ Pômdau tu mac am aö sa-ŋga.
11-12 Aö gato yom dinaŋ tu gapônda dauŋ-
ŋga dom. Mba. Aö kayalê têm gapônda dauŋ-
ŋga, ma kayalê têm gandöc mwasiŋ ŋalôm-
ŋga. Aö bu neŋ gêŋ mba ma gêŋ yô aö, me bu
neŋ gêŋ daêsam ma waneŋ hôc aö dôŋ, tigeŋ
wahêgo dauŋ dom. Ŋahu bu aö kadôhôŋ
dauŋ su bu ŋayham me sac bocke bu tap aö
sa, naŋ aö oc wambo ti atac ŋayham eŋ.
13 Kilisi kêŋ ŋaclai têŋ aö bu wakôm gêŋ
hoŋ, ma tu dinaŋ-ŋga dec aö gatôm bu
wambo ti atac ŋayham eŋ.
14 Bocdinaŋ, aö bu wapônda dauŋ, dec
wambo ti atac ŋayham eŋ, magoc mac akôm
mêtê ŋayham ma gauc gêm aneŋ ŋawapac dec
aŋkiŋ gêŋ tu anem aö sa-ŋga.
15-16 Mac lau Pilipai-ŋga aŋyalê su bu têŋ
ndoc mac aŋgô ŋawaê ŋayham tiwakuc, ma
aö galom malac atu Tesalonika, naŋ mac
aŋkiŋ gêŋ tu anem aö sa-ŋga têm ŋatô. Ma têŋ
têm naŋ gahu mac nem gameŋ Masedonia-
ŋga siŋ, naŋ gôlôwac dabuŋ malac ŋatô-ŋga
sêkêŋ gêŋ daŋ tu sênem aö sa-ŋga dom. Mac
tamwasêm.
17 Aö tac whiŋ bu mac asap nem mêtê
akêŋ gêŋ-ŋga dinaŋ dôŋ ŋapaŋ. Aö gasôm
yom dau tu bu wakac mac bu akêŋ gêŋ têŋ
aö-ŋga lec dom, magoc aö kayalê bu mac bu
asap nem lêŋ amwasiŋ aö ma lau ŋatô-ŋga
dôŋ, dec lêŋ dau oc êmwasiŋ mac hôc gêlêc su
ô.
18 Kwahic dec aö gapônda gêŋ daŋ dom.
Gêŋ naŋ mac aŋkiŋ têŋ aö ma Epaprodaitas
kêŋ têŋ aö gêm mac aŋôm, naŋ daêsam ŋandô
dec gêm aö sa kêlêc. Gêŋ dau gitôm da ŋamalu
ŋayham naŋ Anötö tac whiŋ, ma gic iŋ tandô
ŋayham.
19 Anötö, naŋ yob aö ŋapaŋ, iŋ Mwasiŋ ti
Ŋawasi atu Ŋadau, ma Yisu Kilisi ti ŋahu datap
iŋ ndê mwasiŋ atu sa-ŋga. Ma aö kayalê bu
gêŋ bocke naŋ mac apônda, naŋ yêc iŋ ndê
mwasiŋ atu ŋalôm, ma iŋ oc kêŋ têŋ mac.
20 Bocdinaŋ dapo Damaŋ Anötö ndê waê
sa tôm têm hoŋ ndi. Yomandô.

Pol gic bata iŋ ndê bapia

21 Akêŋ aneŋ acsalô têŋ lau dabuŋ hoŋ
naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu Kilisi yêc malac Pilipai.
Asidôwai naŋ sêmbo sêwhiŋ aö, naŋ sêkêŋ si
acsalô têŋ mac bocdinaŋ.
22 Ma Anötö ndê lau dabuŋ hoŋ naŋ sêmbo
malac dindec, naŋ boc-dinaŋ. Ma lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga naŋ sem gweleŋ sêmbo Sisa ndê
andu, naŋ gauc gêm mac hôc gêlêc.
23 Mwasiŋ akêŋ Pômdau Yisu Kilisi puc
mac nem gatôm dôŋ.

Pol ndê bapia têŋ lau Kolosi-ŋga
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Malac Kolosi yêc gameŋ Esia-ŋga, magoc Pol dau iŋ gêm mêtê yêc malac Kolosi dom. Têŋ ndoc iŋ gêm mêtê mbo malac Epesas, naŋ ŋgac Kolosi-ŋga daŋ ŋaê Epapras ŋgô ma kêŋ whiŋ, ma tiŋambu Epapras mbu gi hoc ŋawaê ŋayham asê yêc ndê malachu Kolosi (1:7; 4:12), ma lau ŋatô sic hu sêkêŋ whiŋ Yisu. Tiŋambu Epapras ndöc gapocwalô whiŋ Pol (Pilemon 23), ma gic miŋ têŋ Pol pi lau sêkêŋ whiŋ-ŋga yêc malac Kolosi.

Pol to bapia dindec ma sôm têŋ lau Kolosi-ŋga bu iŋ gêm daŋge Anötö tu ŋac si sêkêŋ whiŋ-ŋga, ma iŋ tôc lêŋ ŋayham daêsam têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga tu sêŋkuc-ŋga. Ma iŋ to yom ŋatô bu whê lau Kolosi si gauc sa pi yom ŋandô. Ŋahu bu lau ŋatô sêŋsôŋ ŋac pi lau nom-ŋga si lêŋ ŋatô (2:4, 8, 16-23), ma ŋac sêtoc Kilisi sa ŋapep dom, ma bocdinaŋ iŋ tôc asê bu Anötö kêŋ gêŋ hoŋ sêsôc Kilisi ŋapu (1:15-20; 2:9-15).

Pol gic hu ndê bapia

1 Aö Pol, naŋ gati Yisu Kilisi ndê aposel kêkuc Anötö ndê atac whiŋ, lu yac neŋ asidôwa Timoti ato bapia dindec.

2 Ato têŋ mac asidôwai naŋ andöc malac atu Kolosi, mac lau dabuŋ naŋ akêŋ whiŋ Kilisi. Mwasiŋ ti yom malô akêŋ Damaŋ Anötö têŋ mac.

Pol teŋ mbec tu lau Kolosi-ŋga

3 Tôm bêc hoŋ yac ateŋ mbec têŋ Anötö, yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi Damba, ma am daŋge iŋ tu mac-ŋga.

4 Ŋahu bu yac aŋgô ŋawaê bu mac akêŋ whiŋ Yisu Kilisi ŋaŋga, ma atac whiŋ Anötö ndê lau dabuŋ hoŋ.

5 Mac nem akêŋ whiŋ ti atac whiŋ ŋahu sip mwasiŋ atu naŋ mac akêŋ batam ambo, naŋ Anötö po sa gwanaŋ tu mac-ŋga yêc undambê. Yom pi gêŋ dau mac aŋgô muŋ su, têŋ ndoc sêhoc yom ŋandô ŋawaê ŋayham-ŋga asê têŋ mac.

6 Ŋawaê ŋayham dau têŋ mac meŋ, ma mac aŋgô ti aŋyalê yom ŋandô pi Anötö ndê mwasiŋ atu. Têŋ ndoc mac aŋgô tiwakuc e meŋ têŋ kwahic dec, naŋ ŋawaê ŋayham dau gêm ŋandô ma tiapa yêc mac nem gameŋ. Ma ŋalêŋ tigeŋ iŋ gêm ŋandô ma tiapa ma gêm gameŋ naŋ lau Rom-ŋga sem gôliŋ, naŋ ahuc.

7 Ŋawaê dau Epapras kêdôhôŋ têŋ mac. Iŋ yac neŋ ŋgac atac whiŋ-ŋga naŋ gêm gweleŋ whiŋ yac, ma ŋgac akiŋ ŋandô naŋ gêm akiŋ Kilisi tu mac-ŋga.

8 Ma iŋ gic miŋ têŋ yac pi mac nem lêŋ atac whiŋ asidôwai-ŋga naŋ Ŋalau Dabuŋ kêŋ têŋ mac.

9 Tu dinaŋ-ŋga têŋ bêc ŋamata-ŋga naŋ yac aŋgô mac nem ŋawaê e meŋ têŋ kwahic dec, naŋ yac ateŋ mbec tu mac-ŋga ŋapaŋ. Yac andac Anötö bu kêŋ gauc têŋ mac e aŋyalê Ŋalau Dabuŋ ndê lêŋ tidôŋ. Ma ŋalêŋ dinaŋ mac oc aŋyalê lêŋ naŋ Anötö tac whiŋ bu yac dasa-ŋga, naŋ ŋapep eŋ.

10 Yac ateŋ mbec bu mac asa nem lêŋ gitêŋ, bu tôc asê bu mac ati Pômdau ndê lau, ma iŋ oc lic mac nem lêŋ hoŋ ndic iŋ tandô ŋayham. Yac ateŋ mbec bu mac nem akêŋ whiŋ oc nem ŋandô ŋayham yêc gweleŋ hoŋ naŋ mac akôm, ma bu mac nem gauc aŋyalê Anötö-ŋga êŋsôwec tiatu.

11 Anötö ndê ŋaclai ti ŋawasi atu kêŋ ŋaŋga têŋ mac bu akôm gêŋ hoŋ, ma ŋawapac bu tap mac sa, dec mac atôm bu alhac naŋga ma ahôc ti atac pa su. Ma ambo ti atac ŋayham,

12 ma anem daŋge Damaŋ Anötö, naŋ gic dabiŋ mac e atôm bu awêkaiŋ iŋ ndê gameŋ ŋawê-ŋga awhiŋ iŋ ndê lau dabuŋ hoŋ.

13 Iŋ kêgaho yac su yêc ŋaclai ŋasec-ŋga, ma kêŋ yac dambo iŋ ndê Atu naŋ iŋ atac whiŋ ŋandô, naŋ ndê gôliŋ ŋapu.

14 Ma Anötö kêmwasiŋ yac, dec gêmlhi yac ti kêgapwêc yac su yêc sakiŋ mêtê sac-ŋga, ma suc yac neŋ sac kwi. Ma datap mwasiŋ atu dau sa yêc iŋ ndê Atu dau.

Kilisi ti ndê gweleŋ

15 Lau daŋ sêlic Anötö dom, magoc iŋ Atu Kilisi gêm iŋ aŋgô ma tôc iŋ asê têŋ yac. Iŋ tiŋamata gêŋ hoŋ naŋ Anötö kêŋ.

16 Bu gêŋ undambê-ŋga ti gêŋ nom-ŋga hoŋ naŋ Anötö kêŋ, naŋ kêŋ ŋa Kilisi. Gêŋ naŋ dalic ŋa tanôŋ, ma gêŋ naŋ tôm dom bu dalic ŋa tanôŋ, gitôm aŋela me ŋalau me gôliŋ ma ŋaclai tidau-tidau, gêŋ hoŋ dinaŋ Anötö kêŋ ŋa Kilisi ma kêŋ tu Kilisi-ŋga.

17 Iŋ tiŋamata gêŋ hoŋ, ma gêŋ hoŋ si ŋahu sêmbo-ŋga yêc iŋ.

18 Ma iŋ gêm gôliŋ gôlôwac dabuŋ. Iŋ ti ŋagôlôŋ, ma gôlôwac dabuŋ sêti iŋ ndê ŋandô. Ma iŋ muŋ gôlôwac dabuŋ bu ti ŋgac ŋamata-ŋga bu tisa akêŋ lau batê-ŋga. Ma bocdinaŋ gêŋ daŋ hôc gêlêc iŋ su dom.

19 Bu Anötö gêlic ŋayham bu kêŋ dau sam-buc sip Atuŋgac ŋalôm ma mbo whiŋ iŋ.

20 Ma iŋ kêkiŋ Atu dau sip nom meŋ bu hê wamba ŋamalac ma gêŋ nom-ŋga ti gêŋ undambê-ŋga hoŋ têŋ Anötö. Ma kwahic dec ŋamalac sêtôm bu sêmbo Anötö aŋgô-ŋga ti yom malô, tu Atuŋgac ndê dac naŋ kêc siŋ pi a gicso-ŋga.

21 Muŋ-ŋga, mac ambo ahê têŋ Anötö. Mac ambo atôm iŋ ndê ŋacyo tu gauc ti mêtê sac-sac naŋ yêc mac-ŋga.

22 Magoc iŋ dau kêmasaŋ lêŋ bu Kilisi sip nom meŋ ti ŋamalac ma mbac ndu, tu bu hê

wamba mac têŋ Anötö tiyham. Ma iŋ tac
whiŋ bu kêŋ mac alhac iŋ aŋgô-ŋga atôm lau
dabuŋ naŋ nem giso ti yom mbasi.
23 Mac bu alhac ti akêŋ whiŋ ŋaŋga ma
akêŋ batam Anötö ndê mwasiŋ naŋ ŋawaê
ŋayham tôc asê têŋ mac, ma ahu siŋ dom,
dec mac oc atap mwasiŋ dau sa. Ŋawaê
ŋayham dau mac aŋgô su, ma sêhoc asê yêc
gameŋ hoŋ naŋ yêc lau Rom si gôliŋ ŋapu,
naŋ bocdinaŋ. Ma aö Pol gati ŋgac akiŋ
ŋawaê ŋayham dau-ŋga.

Pol whê ndê gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga sa

24 Ŋandê bocke naŋ aö gahôc tu wapuc
mac nem akêŋ whiŋ dôŋ-ŋga, naŋ gahôc ti
atac ŋayham eŋ. Ma aö kayalê bu aö gac
waê bu wahôc ŋandê ŋapaŋ, tu gweleŋ naŋ
aö gakôm tu bu wapo Kilisi ndê ŋandô, naŋ
gôlôwac dabuŋ sa-ŋga. M agoc aö oc wahôc
e wandic dabiŋ gêŋ hoŋ naŋ Kilisi kêyaliŋ sa
bu wahôc.
25 Aö gakôm gweleŋ gam akiŋ gôlôwac
dabuŋ, kakuc lêŋ naŋ Anötö dau kêmasaŋ
dec kêyaliŋ aö sa tu mac-ŋga, ma kêkiŋ aö bu
wahoc ŋawaê ŋayham asê e Anötö ndê yom
tiapa yêc gameŋ hoŋ.
26 Têŋ ŋamata-ŋga e meŋ, yom pi Anötö ndê
lêŋ nem lau si-ŋga, naŋ ŋahu yêc siŋ dau têŋ
lau nom-ŋga. Magoc kwahic dec iŋ tôc asê
tiawê têŋ iŋ ndê lau dabuŋ.
27 Iŋ tac whiŋ bu lau dabuŋ sêŋyalê yom
naŋ muŋ-ŋga yêc siŋ dau, naŋ bocdec bu. Iŋ
bu êmwasiŋ mac †lau gameŋ apa-ŋga bu atap
iŋ ndê ŋawasi atu sa, dec kêŋ Kilisi sip nem
ŋalôm. Ma gêŋ dinaŋ ti mac nem ŋahu akêŋ
batam bu atap iŋ ndê ŋawasi sa-ŋga.
28 Yac ahoc Kilisi ndê ŋawaê ŋayham asê,
ma Anötö kêŋ gauc ŋayham têŋ yac bu akêŋ
puc ti andôhôŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ. Ma
yac akôm bocdinaŋ tu bu andic dabiŋ ŋac
hoŋ e akêŋ ŋac sêlhac Anötö aŋgô-ŋga sêtôm
lau gwalam akwa sêkêŋ whiŋ Kilisi-ŋga.
29 Ma aö gakôm gweleŋ ti gahôc ŋandê atu,
tu bu wakôm gêŋ dau ŋandô sa-ŋga, ŋa Kilisi
dau ndê ŋaclai naŋ gêm gweleŋ ŋaŋga yêc aö
neŋ ŋalôm.

2

1 Aö gawhê neŋ gweleŋ sa têŋ mac, ŋahu
bu aö atac whiŋ bu mac aŋyalê bu aö
gayêm dauŋ su ŋandô tu mac-ŋga, ma tu lau
Laodisia-ŋga, ma tu lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ
naŋ sêlic aö aŋôŋ dom-ŋga, naŋ bocdinaŋ.
2 Aö tac whiŋ bu mêtê atac whiŋ-ŋga piŋ
mac hoŋ dôŋ, ma puc mac dôŋ bu alhac
ŋaŋga. Ma yom pi Anötö ndê lêŋ nem lau
si-ŋga naŋ muŋ-ŋga yêc siŋ dau, naŋ aö
tac whiŋ bu mac aŋyalê tidôŋ andô, e kôm
mac alhac ti akêŋ whiŋ ŋaŋga eŋ. Yom dau
hêganôŋ Kilisi.
3 Bu yom ti gauc naŋ atu andô ma tôm bu
êmwasiŋ yac-ŋga, naŋ Anötö gêm ahuc yêc iŋ-
ŋga.
4 Aö gawhê yom hoŋ dinaŋ sa têŋ mac,
ŋahu bu aö gatec bu lau ŋatô sêmbac yom
mac ma sêŋsau mac.
5 Bu aö dauŋ gambo gawhiŋ mac dom,
tigeŋ yêc aneŋ ŋalôm aö gauc gêm mac
ŋapaŋ. Ma aö atac ŋayham atu, bu kayalê bu
mac akêŋ whiŋ Kilisi ŋaŋga, ma asa nem lêŋ
hoŋ ŋapep.

Dasa neŋ lêŋ tiwakuc tu Kilisi-ŋga

6 Mac akôc Yisu Kilisi sa su ti mac nem
Pômdau, dec akêŋ iŋ tiŋamata nem lêŋ hoŋ.
7 Akôc ŋaŋga yêc iŋ tôm a naŋ ŋawakac
gacgeŋ sip nom ŋalôm gi. Ma iŋ ndê ŋaclai
po mac nem akêŋ whiŋ sa bu alhac ŋaŋga,
alhac yom ŋandô naŋ sêndôhôŋ têŋ mac, naŋ
ŋahô. Ma yom anem daŋge Anötö-ŋga nem
mac ahuc tôm bêc hoŋ.
8 Ayob daôm ŋapep bu lau tasaŋ si yom
ŋambwa-ŋambwa êŋsôŋ mac nem gauc ma
êŋgaho mac su yêc yom ŋandô e ati lau
gapocwalô-ŋga lec dom. Ŋac si yom dau
ŋahu kêkuc abuŋgaci si lêŋ ti mêtê nom-ŋga
ŋambwa, ma meŋ akêŋ Kilisi ndê dom.
9 Bu Anötö kêŋ dau sambuc sip Kilisi
ŋalôm, ma meŋ mbo nom gitôm ŋamalac.
10 Kilisi dau iŋ gôliŋ ti ŋaclai hoŋ ŋadau.
Ma tu mac nem akêŋ whiŋ piŋ mac dôŋ am
damiŋ iŋ-ŋga, dec Anötö ndê mwasiŋ gêm
mac ahuc.
11 Kilisi kôm lau Israel-ŋga si †pwac sêsê
ŋamlic ŋatô su-ŋga ŋandô sa pi mac lau naŋ
ati iŋ ndê. Gêŋ dau hôc asê kêkuc ŋamalac
si lêŋ sêsê ŋamlic-ŋga dom, magoc Kilisi dau
kôm gweleŋ yêc mac nem ŋalôm gitôm iŋ sê
mac nem mêtê sac ŋalôm akwa-ŋga su giŋga.
12 Busaŋgu naŋ mac aliŋ, naŋ piŋ mac dôŋ
am damiŋ Kilisi, tôm sêŋsuhuŋ mac awhiŋ
iŋ, ma Anötö uŋ mac sa awhiŋ iŋ. Gêŋ
dau ŋandô sa tu mac akêŋ whiŋ Anötö, naŋ
uŋ Kilisi dau sa akêŋ lau batê-ŋga, naŋ ndê
ŋaclai.
13 Muŋ-ŋga, mac ambo atôm lau batê tu
mac nem sac-ŋga, ma tu mac asap mêtê
ŋalôm akwa-ŋga dôŋ ŋapaŋ-ŋga. Tigeŋ Anötö
suc mac nem sac hoŋ kwi, ma kôm mac ati
lau ambo tamli tiyham-ŋga awhiŋ Kilisi.
14 Tu yac taŋgilì Anötö ndê yomsu-ŋga, dec
yac datôm lau naŋ si bapia tôp-ŋga yêc, ma
datôm dom bu dandic tôp dau, dec tac waê
bu datap matôc sa. Magoc Anötö kôc bapia
tôp-ŋga dau su yêc yac, ma gic pi a gicso dau
whiŋ Kilisi.
15 Ma Kilisi ndê mbac ndu pi a gicso dau ti
lêŋ bu Anötö ku Sadaŋ ti ndê ŋalau ma ŋaclai
sac hoŋ dulu, gitôm ŋgac bata siŋ-ŋga naŋ
kôc ŋacyo si wapa siŋ-ŋga hoŋ su, ma wê ŋac
gitôm lau gapocwalô-ŋga bu tôc asê tiawê bu
ŋac si ŋaclai pacndê sambuc.

Yom pi ŋagôliŋ nom-ŋga

16 Tu dinaŋ-ŋga dec lau ŋatô bu sêŋgôliŋ
yom pi mac tu gêŋ naŋ aŋ ti anôm-ŋga, me tu
om naŋ lau sêlic tôm wake me ayô me yala-
ŋg a, me tu bêc Sabat-ŋga, naŋ aŋgô ŋac si
yom dom.
17 Bu gêŋ hoŋ dinaŋ gitôm gêŋ ŋagatu
ŋambwa naŋ dalic muŋ su, ma tiŋambu ŋandô
meŋ hôc asê. Ma ŋandô dau, naŋ Kilisi.
18 Lau ŋatô sêŋkuc lêŋ ŋalôm akwa-ŋga ma
sêtoc dau sa tu ŋac si lêŋ sem akiŋ Kilisi-ŋga.
Ŋac sêsôm bu sêpu dau ŋandô, ma sem akiŋ
aŋela kêkuc gêŋ ŋatô naŋ sêyêc mbê ma sêlic.
Lau kaiŋ dinaŋ b u sêpu mac ma sêsôm bu
mac nem a kêŋ whiŋ iŋ gêŋ ŋandô mbasi-ŋga,
dec akôc ŋac si yom sa dom.
19 Bu lau kaiŋ dinaŋ sêsap Kilisi, naŋ ti
gôlôwac dabuŋ hoŋ si ŋagôlôŋ, naŋ dôŋ dom.
Iŋ tawasê piŋ yac hoŋ dôŋ dapitigeŋ, ma
gôlôwac d abuŋ kêsôwec ŋa ŋaclai naŋ Anötö
dau kêŋ.
20 Aŋgô su naŋ. Têŋ ndoc ŋamalac d aŋ
mbac ndu, naŋ ŋagôliŋ ti ŋaclai nom-ŋga
gêm gôliŋ iŋ tiyham dom. Ma tu Anötö piŋ
mac dôŋ am daminŋ Kilisi-ŋga, dec tôm mac
ambac ndu awhiŋ iŋ. Bocdinaŋ tu sake-
ŋga mac ambo atôm lau naŋ sêhêgo dau pi
ŋagôliŋ nom-ŋga?
21 Lau kaiŋ dinaŋ sic yao gêŋ tidau-tidau
ma sêsôm bocdec bu, "Akôc dom, aneŋ ti
anôm dom, ma amasec dom."
22 Yom kaiŋ dinaŋ kêkuc gauc ti ŋagôliŋ
naŋ lau nom-ŋga sêndôhôŋ, ma hêganôŋ gêŋ
têm kwahic dec-ŋga naŋ taŋ ti danôm ma gêŋ
dau meŋ giŋga.
23 Lau naŋ sêsôc ŋagôliŋ kaiŋ dinaŋ ŋapu,
naŋ sêŋkuc gauc ŋamalac-ŋga tu lêŋ sênem
akiŋ Anötö-ŋga ti sêŋgwiniŋ dau-ŋga ma lêŋ
sêkêŋ wapac pi dau ŋamlic-ŋga. Sêtoc lêŋ dau
sa gitôm lêŋ ti gauc atu, ma gauc gêm bu
oc ndic Pômdau tandô ŋayham. Magoc mba.
Lêŋ dau hêganôŋ gêŋ awê-ŋga ŋambwa, ma oc
tôm dom bu nem ŋac si ŋalôm kwi e sêhu lêŋ
ŋalôm ŋagalac-ŋga siŋ.

3

Kilisi ti yac neŋ dambo taŋli ŋahu

1 Anötö uŋ mac sa awhiŋ Kilisi, ma
kwahic dec iŋ ndöc Anötö ndê andô-ŋga yêc
undambê. Tu dinaŋ-ŋga dec asa nem lêŋ ti
tamkwê gêŋ undambê-ŋga eŋ.
2 Gauc nem gêŋ nom-ŋga êŋlêc dom. Gauc
nem gêŋ undambê-ŋga hôc gêlêc.
3 Bu mac ambac ndu su awhiŋ Kilisi, ma
mac nem ŋahu ŋ andô ambo tamli awhiŋ
Kilisi-ŋga, naŋ yêc siŋ dau yêc Anötö-ŋga.
4 Têŋ ndoc mac nem tamli ŋahu Kilisi dau
meŋ hôc asê, naŋ Anötö oc tôc mac nem lêŋ
ambo tamli-ŋga asê tiawê, ma mac oc alhac
awhiŋ Kilisi ti ŋawasi atu.

Lêŋ ŋalôm akwa-ŋga

5 Bocdinaŋ ahu mêtê sac hoŋ naŋ meŋ
akêŋ ŋalôm akwa, naŋ siŋ. Mêtê dau gitôm
mac nem ŋacyo daŋ naŋ kalhac seŋ andöc
tamli-ŋga ahuc, bocdinaŋ andic iŋ ndu.
Mêtê kaiŋ bocdec ahu hoŋ siŋ, mêtê mock-
aiŋ-ŋga, mêtê ŋadômbwi, ma mêtê sac-sac
ŋalôm ŋagalac-ŋga. Ma ayob daôm bu aŋkuc
lau naŋ sêkêŋ awa ti wapa nom-ŋga kalhac
si gauc ŋamata ŋapaŋ, naŋ dom. Bu lêŋ dau
gitôm ŋac sem akiŋ anötö gwam.
6 Lau hoŋ naŋ sêsa lêŋ kaiŋ dinaŋ, oc sêtap
Anötö ndê atac ŋandê sa.
7 Muŋ-ŋga, mac daôm akôc gauc tôm ŋac
lau dinaŋ sêkôc, ma aŋkuc ŋac si mêtê sac.
8 Magoc kwahic dec ahu mêtê sac hoŋ
siŋ. Atac ŋandê têŋ lau me alic ŋac sac dom,
ŋalôm li sa dom, ma ayob nem whamsuŋ
bu asôm yom sac-sac apu lau-ŋga ti yom
mayaŋ-ŋga dom.
9 Ma asôm yom tasaŋ têŋ nem asidôwai
dom. Gauc nem bu mac ahu lêŋ ŋalôm akwa-
ŋga siŋ su, dec akôm mêtê kaiŋ dinaŋ tiyham
dom.
10 Ma asa nem lêŋ ti ŋalôm wakuc. Bu
Anötö, naŋ kêmasaŋ ŋamalac bu sênem iŋ
aŋgô sêmbo nom, naŋ gêm gweleŋ pi mac
mbo, tu bu mac atiwakuc, ma tu bu mac
aŋyalê iŋ ti ndê lêŋ gitêŋ tidôŋ.
11 Ma yac lau naŋ dasa lêŋ wakuc dinaŋ,
naŋ dahêgo dauŋ tu yac neŋ ŋahu nom-ŋga
tiyham dom. Yac bu lau Grik me lau Israel-
ŋga, gai me lau aŋgô batac, lau naŋ taŋkuc
pwac sêsê ŋamlic-ŋga me taŋkuc dom, lau
akiŋ ŋambwa me lau naŋ dau sêmbo si gêŋ,
naŋ Anötö gauc gêm lêŋ hoŋ dinaŋ ŋadaŋ
hôc gêlêc su dom. Gêŋ tigeŋ naŋ gêŋ atu têŋ
iŋ, naŋ Kilisi piŋ yac hoŋ dôŋ dati iŋ ndê.

Lêŋ ŋalôm wakuc-ŋga

12 Anötö tac whiŋ mac ma kêyaliŋ mac sa
ati iŋ ndê lau dabuŋ. Tu dinaŋ-ŋga dec asap
mêtê ŋayham bocdec dôŋ gitôm mac asôc ti
nem ŋakwê. Tamwalô lau ma atac apu ŋac ti
nem ŋalôm sambuc, aŋgwiniŋ daôm, asa lêŋ
malô, ma akôc nem ŋalôm dôŋ.
13 Asa naŋ ndê asidôwa kôm sac têŋ iŋ, naŋ
kôc ndê ŋalôm dôŋ bu hôc ŋawapac dau, ma
suc iŋ ndê sac kwi. Asuc sac naŋ asidôwai
sêkôm têŋ mac naŋ kwi, tôm Pômdau dau suc
mac nem kwi.
14 Ma asap mêtê atac whiŋ-ŋga dôŋ, bu
mêtê dau piŋ mêtê ŋayham-ŋayham hoŋ dôŋ
sêpitigeŋ.
15 Kilisi ndê yom malô nem gôliŋ mac nem
ŋalôm. Bu Anötö kêgalêm mac sa bu ati
gôlôwac dabuŋ tigeŋ, naŋ yom malô dau piŋ
mac dôŋ. Ma anem daŋge Anötö ŋapaŋ.
16 Kilisi ndê yom ŋandô nem mac nem
ŋalôm ahuc sambuc, dec kêŋ gauc ŋayham
têŋ mac bu anem la ti andôhôŋ têŋ daôm.
Anem wê yêc Buku Wê-ŋga, ti wê dabuŋ
ma wê ŋatô naŋ Ŋalau Dabuŋ kêŋ têŋ mac,

bu ampiŋ Anötö ma anem daŋge iŋ ti nem
ŋalôm sambuc.
17 Gêŋ hoŋ naŋ mac akôm ti yom hoŋ naŋ
asôm, naŋ akôm tu Pômdau Yisu ndê ŋaê-ŋga.
Ma anem daŋge Damaŋ Anötö tu Kilisi-ŋga.

Damba ti dindai ma balêkoc si ŋagôliŋ ŋatô

18 Mac lauwhê, asôc nem ŋgaci ŋapu, bu lêŋ
dinaŋ gic waê lauwhê naŋ sêkêŋ whiŋ Kilisi.
19 Ma mac lauŋgac, atac whiŋ nem lauwhê
ma atigasec ŋac dom.
20 Balêkoc, mac daŋam wambu yom hoŋ
naŋ dinam ti damami sêsôm têŋ mac. Bu lêŋ
dinaŋ gic Pômdau tandô ŋayham.
21 Mac dambai, ali nem balêkoc si ŋalôm sa
dom. Ayob ŋac ŋapep tu bu ŋac lic ŋakam sa e
sêtec lêŋ ŋayham lec dom.

Lau akiŋ ma ŋadaui si ŋagôliŋ

22 Mac lau akiŋ, asôc nem ŋadaui nom-ŋga
si yom hoŋ ŋapu. Anem akiŋ tu bu mac
nem ŋadaui sêlic mac ŋayham-ŋga ŋambwa
lec dom. Mba. Mac nem ŋadaui bu sêmbo
sêwhiŋ mac me sêmbo dom, magoc akôm
nem gweleŋ hoŋ ŋapep eŋ. Anem akiŋ ti
nem ŋalôm sambuc, ma atôc asê bu mac atoc
Pômdau sa.
23 Akôm gêŋ hoŋ ti nem ŋalôm sambuc eŋ,
gitôm mac am akiŋ Pômdau, ma tôm mac am
akiŋ lau nom-ŋga tawasê dom.
24 Mac aŋyalê su bu mac am akiŋ Kilisi
mac nem Pômdau, ma iŋ oc kêŋ mac awêkaiŋ
nem gêŋ lêŋsêm yêc undambê ti mac nem
ŋagêyô ŋayham.
25 Magoc asa naŋ kôm giso, naŋ oc tap ndê
ŋagêyô sa. Ma Anötö oc toc ŋamalac daŋ sa
hôc gêlêc daŋ dom. Iŋ oc êŋsahê yac hoŋ ŋa
saê tigeŋ.

4

1 Mac ŋadaui, aŋyalê ŋapep bu mac daôm
nem Ŋadau mbo undambê, ma bocdinaŋ
ayob nem lau akiŋ ŋapep, ma ŋaôli bocke
naŋ gic ŋac ŋawaê, naŋ akêŋ têŋ ŋac.

Pol gêm la lau Kolosi-ŋga

2 Anem ali ma asap mêtê dateŋ mbec-ŋga
ti danem daŋge Anötö-ŋga dôŋ ŋaŋga.
3 Ma ateŋ mbec tu yac-ŋga whiŋ, bu Anötö
lêc gatam su têŋ yac bu ahoc iŋ ndê yom asê,
ma bu awhê yom pi Kilisi naŋ muŋ-ŋga yêc
siŋ dau, naŋ sa tiawê. Tu Kilisi ndê yom
dinaŋ-ŋga dec aö gandöc gapocwalô.
4 Ateŋ mbec bu Anötö puc aö dôŋ bu
wakôm neŋ gweleŋ ŋapep, ma wawhê yom
dau sa yêc awê eŋ.
5 Asa nem lêŋ ambo lau sêkêŋ whiŋ dom-
ŋga ŋalôm ti gauc eŋ. Ma aŋsalê lêŋ tu bu atôc
Kilisi têŋ ŋac tôm bêc hoŋ.
6 Akôc gauc ŋapep pi yom asôm-ŋga bu
asôm yom êmwasiŋ lau ti nem ŋac sa-ŋga, ma
aô lau si yom ŋalêŋ ŋayham.

Pol sôm bu êŋkiŋ Tikikus lu Onesimus sêtêŋ Kolosi sêndi

7-8 Kwahic dec aö bu waŋkiŋ yac neŋ
asidôwa ma ŋgac atac whiŋ-ŋga Tikikus têŋ
mac loc. Iŋ kalhac ŋaŋga ma gêm akiŋ
Pômdau whiŋ aö. Aö waŋkiŋ iŋ loc bu ndic
miŋ aneŋ yom, ma asidôwai gameŋ dindec-
ŋga si yom hoŋ têŋ mac. Ma iŋ oc nem malô
mac nem ŋalôm.
9 Ma aö waŋkiŋ Onesimus, naŋ mac nem
daŋ ma yac mba asidôwa atac whiŋ-ŋga naŋ
kêŋ whiŋ ŋaŋga eŋ, whiŋ Tikikus têŋ mac
loc. Iŋlu oc sêndic miŋ yom gameŋ dindec-
ŋga hoŋ têŋ mac.

Pol kêŋ ndê acsalô têŋ lau ŋatô

10 A ristakus, naŋ ndöc gapocwalô whiŋ
aö, naŋ kêŋ ndê acsalô têŋ mac, ma Banabas
ndê têŋgac Mak kôm acsalô têŋ mac bocdi-
naŋ. Mak bu hôc asê mac, dec akôm tôm aö
gasôm têŋ mac muŋ su, ma akôc iŋ sa.
11 Ma Jisas, ŋgac naŋ sêsam iŋ ndê ŋaê daŋ
bu Justus, naŋ kêŋ ndê acsalô têŋ mac whiŋ.
Ŋac lau tö dinaŋ sêmbo sêwhiŋ aö ma sem
malô aneŋ ŋalôm. Ŋac lau Israel-ŋga naŋ
sêkêŋ whiŋ Kilisi, ma sem gweleŋ sêwhiŋ aö
ma yac ahoc ŋawaê pi Anötö ndê gôliŋ asê.
Lau Israel-ŋga daêsam sêmbo sêwhiŋ aö dom,
ŋac lau tö dinaŋ solop.
12 Ma Epapras, Kilisi ndê ŋgac akiŋ, naŋ
mac daôm nem daŋ, naŋ kêŋ ndê acsalô têŋ
mac bocdinaŋ. Iŋ tôm bêc hoŋ teŋ mbec
tu mac-ŋga bu mac alhac ŋaŋga atôm lau
gwalam akwa akêŋ whiŋ-ŋga, ma asa nem
lêŋ hoŋ tôm Anötö tac whiŋ.
13 Aö wasôm yom ŋandô têŋ mac bu iŋ yêm
dau su ŋandô tu mac-ŋga ŋapaŋ, ma tu lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêmbo malac Laodisia
ma malac Hierapolis-ŋga bocdinaŋ.
14 Luk, dokta naŋ yac atac whiŋ, lu Demas
sêkêŋ si acsalô têŋ mac whiŋ.
15 Akêŋ yac mba acsalô têŋ asidôwai
Laodisia-ŋga, ma têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga
naŋ sêkac sa yêc Nimpa ndê andu tu sêlic
om-ŋga, ma têŋ Nimpa dau bocdinaŋ.
16 Têŋ ndoc sêsam bapia dindec têŋ mac su,
naŋ akêŋ têŋ gôlôwac dabuŋ yêc Laodisia bu
ŋac sêsam whiŋ. Ma bapia naŋ aö gakêŋ têŋ
ŋac, naŋ sêkêŋ têŋ mac asam bocdinaŋ.
17 Asôm têŋ Akipus bu sap sakiŋ naŋ
Pômdau kêŋ sip iŋ amba, naŋ dôŋ, ma kôm
ŋapaŋ e ndic dabiŋ.
18 Aneŋ ŋaê Pol dec, gato ŋa aö dauŋ amaŋ.
Aö gacgeŋ gandöc gapocwalô, dec wandac
mac bu gauc nem aö. Anötö ndê mwasiŋ
whiŋ mac hoŋ.

Pol ndê bapia ŋamata-ŋga têŋ lau Tesalonika-ŋga Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Tesalonika iŋ malac atu daŋ naŋ yêc gameŋ Masedonia-ŋga. Pol iŋ ŋgac ŋamata-ŋga bu hoc ŋawaê ŋayham asê yêc Tesalonika (Apo 17:1-9). Iŋ mbo whiŋ ŋac bêc daêsam dom, ma lau Israel-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu dom yêc malac dau, naŋ sem lêmuŋ iŋ ma sêkêŋ kisa iŋ, dec iŋ kölhö gi. Magoc lau Tesalonika-ŋga naŋ sic hu sêkêŋ whiŋ Pômdau, naŋ sêsap si sêkêŋ whiŋ dôŋ ŋaŋga, e ŋawaê ŋayham gi tiapa yêc gameŋ hoŋ dinaŋ (1:8).

Tiŋambu Pol gauc gêm ŋac ŋapaŋ ma kêkiŋ Timoti bu mbo whiŋ ŋac ma êndôhôŋ ŋac, ma bu lic ŋac sêmbo ŋalêŋ bocke (3:1-5). Ma Timoti mbu têŋ Pol gi tiyham, ma gic miŋ pi ŋac si lêŋ ŋayham (3:6-10). Ŋawaê dau kôm Pol tac ŋayham sambuc, dec iŋ to bapia dindec têŋ ŋac.

Pol to yom ŋatô têŋ lau Tesalonika-ŋga, bu puc ŋac dôŋ bu sêsap mêtê ŋayham dôŋ ma sêtimêtê dau ŋapep. Iŋ whê lau batê si sêtisa ŋalêŋ sa têŋ ŋac, bu nem malô ŋac ma sêtaŋ lau naŋ sêmbac ndu su, naŋ êŋlêc dom. Ma iŋ to yom pi mêtê ŋayham-ŋayham daêsam naŋ gic lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋawaê.

Pol gic hu ndê bapia

1 Aö Pol, ma Sailas lu Timoti, ato bapia dindec têŋ gôlôwac dabuŋ malac Tesalonika-ŋga, mac lau naŋ akêŋ whiŋ Damaŋ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi. Pômdau ndê mwasiŋ ti yom malô têŋ mac hoŋ.

Pol tac ŋayham tu lau Tesalonika si mêtê-ŋga

2 Tôm bêc hoŋ yac ateŋ mbec, ma am daŋge Anötö tu mac hoŋ-ŋga.

3 Têm hoŋ yac ateŋ mbec têŋ Damaŋ Anötö, naŋ yac gauc gêm mac nem mêtê ŋayham. Mac akôm gweleŋ ŋayham tu mac nem akêŋ whiŋ-ŋga, ma akôm gêŋ daêsam bu anem akiŋ asidôwai, tu mac nem mêtê atac whiŋ lau-ŋga. Ma mac akêŋ batam bu Pômdau Yisu Kilisi oc mbu meŋ, dec mac alhac ŋaŋga eŋ.

4 O asidôwai naŋ Anötö tac whiŋ mac ndu andô. Yac aŋyalê su bu Anötö kêgalêm mac sa ati iŋ ndê.

5 Ŋahu bu têŋ ndoc yac ahoc ŋawaê ŋayham asê têŋ mac, naŋ yom dau meŋ ŋambwa dom, magoc meŋ ti Anötö ndê ŋaclai. Ma Ŋalau Dabuŋ puŋ ŋawaê dau dôŋ sip nem ŋalôm, e mac akêŋ whiŋ ŋaŋga eŋ. Ma mac daôm aŋyalê mêtê naŋ yac akôm, bu anem mac sa têŋ ndoc yac ambo awhiŋ mac.

6 Ŋawapac daêsam tap mac sa, magoc Ŋalau Dabuŋ puc mac dôŋ, dec akôc ŋawaê ŋayham sa ti atac ŋayham atu. Ŋalêŋ dinaŋ mac apuc yac mba waŋaŋ, ma apuc Pômdau ndê waŋga bocdinaŋ.

7 Mac nem lêŋ dinaŋ ti dôhôŋ ŋayham, bu lau sêkêŋ whiŋ-ŋga yêc gameŋ Masedonia ti Akaya-ŋga hoŋ sêlic ma sêŋkuc.

8 Ma mac nem lêŋ ŋayham kôm Pômdau ndê ŋawaê ŋayham tiapa yêc gameŋ Masedonia-ŋga ma gameŋ Akaya-ŋga tawasê dom. Lau yêc gameŋ hoŋ sêŋgô ŋawaê bu mac akêŋ whiŋ Anötö. Bocdinaŋ gitôm dom bu yac asôm yom daŋ bu awhê mac nem lêŋ sa têŋ lau.

9 Lau dau sic miŋ yom hoŋ pi mac nem lêŋ ŋayham. Sic miŋ bu mac akôc yac sa ŋalêŋ ŋayham, ma mac ahu anötöi gwam siŋ, ma anem daôm kwi bu anem akiŋ Anötö naŋ Anötö ŋandô, ma mbo tali ŋapaŋ.

10 Ma kwahic dec mac akêŋ batam iŋ ndê Atu Yisu bu mbu akêŋ undambê meŋ. Iŋ Yisu naŋ Anötö uŋ iŋ sa akêŋ lau batê-ŋga. Yisu dau dinaŋ dec kêgaho yac su yêc Anötö ndê atac ŋandê, naŋ oc meŋ sa tiawê têŋ bêc ŋambu-ŋga.

2

Pol ndê gweleŋ yêc Tesalonika

1 O asidôwai, mac aŋyalê bu yac ac mac kêsi ŋambwa dom, magoc gweleŋ naŋ akôm têŋ mac, naŋ ŋandô sa su.

2 Mac aŋgô su bu têŋ ndoc yac ambo malac Pilipai, naŋ lau sêpu ti sêkôm yac ŋayom daêsam. Ma têŋ ndoc yac ahôc asê mac nem malac Tesalonika, naŋ lau sêkêŋ kisa yac ŋaŋga bocdinaŋ. Magoc Anötö puc yac dôŋ, dec alhac ŋaŋga ma ahoc iŋ ndê ŋawaê ŋayham asê têŋ mac.

3 Yac alhac ŋaŋga ma akac mac bu akêŋ whiŋ Yisu, ŋahu bu yac aŋyalê bu yom naŋ yac ahoc asê, naŋ yom tasaŋ dom, ma yac ameŋ ambo awhiŋ mac tu bu akôm mêtê sac me aŋsau mac-ŋga dom.

4 Mba! Yac aŋyalê bu Anötö gêlic yac atôm solop, dec kêŋ ŋawaê ŋayham sip yac amaŋ. Ma bocdinaŋ yac ahoc ŋawaê ŋayham asê tu bu lau sêlic yac ŋayham-ŋga dom. Mba! Yac akôm tu bu Anötö, naŋ kêyalê yac neŋ ŋalôm e pi sa, naŋ lic ŋayham.

5 Mac aŋyalê bu yac ambac yom mac dom. Ma Anötö dau kêyalê bu yom taŋgatu gêŋ-ŋga daŋ siŋ dau yêc yac mba ŋalôm dom.

6 Ma yac akôm tu bu mac me lau ŋatô sêtoc yac mba waêŋ sa-ŋga dom.

7 Kilisi dau kêyaliŋ yac sa ati †aposel, ma tu dinaŋ-ŋga dec gitôm bu yac oc taŋkwê mac bu akêŋ gêŋ tu anem yac sa-ŋga. Tigeŋ yac atec bu akêŋ ŋawapac têŋ mac, dec andac

mac bu akêŋ gêŋ daŋ têŋ yac dom. Yac ambo
awhiŋ mac ti akôm gêŋ malô, gitôm dinda
daŋ yob iŋ ndê balêkoc.
8 Yac atac ŋayham atu bu ahoc Anötö ndê
ŋawaê ŋayham asê têŋ mac. Magoc yac akêŋ
gêŋ tigeŋ dinaŋ dom. Yac alic ŋayham bu
akêŋ dauŋ sambuc tu mac-ŋga bocdinaŋ.
Ŋahu bu yac atac whiŋ mac ndu andô.
9 O asidôwai, gauc nem gweleŋ naŋ yac
akôm yêc mac nem gameŋ. Yac ambo awhiŋ
mac bu ahoc Anötö ndê ŋawaê ŋayham asê,
magoc tôm ac ti ôbwêc yac akôm gweleŋ atu
whiŋ, bu akôm kwaŋ dauŋ-ŋga. Yac atec bu
akêŋ ŋawapac têŋ mac, ma tu dinaŋ-ŋga dec
yac akôm gweleŋ dinaŋ.
10 Mac lau naŋ akêŋ whiŋ Yisu alic yac
mba mêtê hoŋ naŋ akôm têŋ ndoc yac ambo
awhiŋ mac, ma aŋyalê bu yac akôm gêŋ so
daŋ dom. Yac akôm mêtê gitêŋ ti dabuŋ eŋ.
Ma Anötö kêyalê yac mba mêtê hoŋ whiŋ.
11 Mac aŋyalê bu yac akôm mêtê ŋayham
têŋ mac hoŋ, gitôm damba daŋ kôm têŋ iŋ
ndê balêkoc.
12 Yac am malô mac, ma aŋgilí mac ti ac
yomsu mac bu aŋsêlêŋ ti asa nem lêŋ atôm
Anötö ndê lau dabuŋ solop. Bu iŋ kêgalêm
mac sa bu asôc iŋ ndê †gôliŋ ŋapu, ma bu
atap iŋ ndê ŋawasi atu sa.

Lau Tesalonika-ŋga sêhôc ŋawapac magoc sêlhac ŋaŋga

13 Ma yac am daŋge Anötö tôm bêc hoŋ, bu
têŋ ndoc mac aŋgô iŋ ndê yom yêc yac, naŋ
mac akôc sa gitôm ŋamalac si yom ŋambwa
dom. Mba! Mac aŋyalê ŋapep bu Anötö ndê
yom solop, ma bocdinaŋ dec mac akôc sa.
Ma kwahic dec yac aŋyalê bu yom dau kôm
gweleŋ yêc mac nem ŋalôm.
14 Ŋahu bu mac daôm nem lau naŋ sêkêŋ
whiŋ dom, naŋ sêkêŋ ŋawapac daêsam têŋ
mac, magoc yac alic bu mac alhac ŋaŋga. O
asidôwai, ŋalêŋ dinaŋ mac aŋkuc Anötö ndê
gôlôwac dabuŋ naŋ sêmbo gameŋ Judia-ŋga,
naŋ si lêŋ. Bu ŋac dau si lau Israel-ŋga sêkêŋ
ŋawapac têŋ ŋac tu sêkêŋ whiŋ Yisu Kilisi-ŋga.
15 Aŋgô su naŋ! Muŋ-ŋga lau Israel-ŋga
dau sic Anötö ndê lau propet ndu, ma ŋasawa
lec ŋac sic Pômdau Yisu ndu, ma sêsoc yac su
yêc ŋac si gameŋ. Ŋac si lêŋ dinaŋ Anötö gêlic
sac. Ma ŋac sêkêŋ kisa lau yêc gameŋ hoŋ,
16 bu ŋac sêkôm bu sêlhac yac mba gweleŋ
ŋawaê ŋayham-ŋga ahuc e yac atôm dom bu
ahoc yom asê têŋ †lau gameŋ apa-ŋga pi
Anötö ndê lêŋ nem ŋac si-ŋga. Bocdinaŋ sac
naŋ ŋac sêkôm, naŋ kêsôwec tiatu ŋapaŋ, ma
ŋac sic waê bu sêtap Anötö ndê tac ŋandê atu
sa.

Pol tac whiŋ bu lic lau Tesalonika-ŋga tiyham

17 O asidôwai, lau naŋ sêkêŋ kisa yac, naŋ
sêkac yac su ambo ahê mac ŋasawa apê lec.
Yac aŋôŋ mba, magoc yac gauc gêm mac
ŋapaŋ, ma yac atac whiŋ kêlêc bu alic mac
tiyham.
18 Yac atac whiŋ bu ambu aloc, ma aö Pol
kasahê tidim daêsam bu waloc, tigeŋ Sadaŋ
kalhac yac ahuc.
19 O lauhac! Têŋ ndoc Pômdau Yisu bu mbu
meŋ, naŋ yac lau aposel oc akêŋ bataŋ gêŋ
sake? Ma gêŋ sake oc kôm yac atisambuc?
Ma ŋaôli ŋayham bocke oc po yac sa yêc Yisu
aŋgô-ŋga? Aö wasôm têŋ mac! Mac lau daôm
dinaŋ.
20 Yomandô! Mac daôm ati yac mba waêŋ
ti atac ŋayham ŋahu.

3

Pol kêkiŋ Timoti têŋ malac Tesalonika gi

1 Yac mba ŋalôm kac yac ŋandô bu alic
mac. Magoc atap seŋ daŋ sa dom. Bocdinaŋ
yac alic ŋayham bu ambo malac Atens,
2 ma aŋkiŋ Timoti têŋ mac goloc. Iŋ
yac neŋ asidôwa daŋ, naŋ kôm Anötö ndê
gweleŋ ma hoc Kilisi ndê ŋawaê ŋayham asê
whiŋ yac. Yac aŋkiŋ iŋ têŋ mac goloc, bu puc
mac dôŋ ma êŋgilí mac bu asap nem akêŋ
whiŋ dôŋ ŋaŋga.
3 Yac ahêgo dauŋ bu mboe ŋawapac naŋ tap
mac sa, naŋ oc kôm mac nem lau ŋatô sêhu
si sêkêŋ whiŋ siŋ. Magoc mac aŋyalê su, bu
ŋawapac kaiŋ dinaŋ gic waê yac lau dakêŋ
whiŋ-ŋga.
4 Gauc nem bu têŋ ndoc yac ambo awhiŋ
mac, naŋ yac asôm asê têŋ mac tidim
daêsam, bu kisa oc tap yac sa. Ma yac mba
yom dinaŋ, kwahic dec ŋandô sa su.
5 Aö gahêgo dauŋ bu mboe Sadaŋ êntôm
mac e gweleŋ naŋ yac akôm têŋ mac, naŋ
oc ŋandô mba. Gauc dinaŋ kôm aö ŋalôm
ŋawapac ŋapaŋ, dec kakiŋ Timoti bu lic mac
ma kêŋ ŋawaê têŋ aö bu mac asap nem lêŋ
akêŋ whiŋ-ŋga dôŋ, me ahu siŋ su.

Pol tac ŋayham têŋ ndoc iŋ ŋgô Timoti ndê yom

6 Ma kwahic dec Timoti mbu meŋ hôc asê
aö, ma kêŋ puc ŋayham pi mac nem lêŋ akêŋ
whiŋ Pômdau ti atac whiŋ lau-ŋga. Ma iŋ sôm
bu mac gauc gêm yac ti atac ŋayham ŋapaŋ,
ma atac whiŋ bu alic yac tiyham, tôm yac
atac whiŋ bu alic mac tiyham bocdinaŋ.
7 O asidôwai. Yac dec ambo ti ahôc ŋawapac
daêsam, ma lau sêkêŋ kisa yac ŋapaŋ. Tigeŋ
kwahic dec yac aŋgô bu mac akêŋ whiŋ
ŋaŋga ambo, ma ŋawaê dau puc yac dôŋ ma
kôm yac ŋalôm tigahô.
8 Kwahic dec yac aŋyalê bu mac asap
Pômdau dôŋ ma ahu iŋ siŋ dom, dec ambo ti
atac ŋayham sambuc.

Pol teŋ mbec tu lau Tesalonika-ŋga

9 Yac mba atac ŋayham tu mac-ŋga gêm yac
mba ŋalôm ahuc têŋ ndoc yac ateŋ mbec
yêc yac neŋ Anötö aŋgô-ŋga. Yac atac whiŋ

ŋandô bu anem daŋge iŋ tu mac-ŋga, madec
oc akôm andic ŋawaê.
10 Tôm acsalô ti ôbwêc yac ateŋ mbec
ŋaŋga, ma andac Anötö bu tôc seŋ daŋ têŋ
yac bu alic mac tiyham. Yac atac whiŋ bu
atêŋ mac aloc, ma awhê mac nem gauc sa
tiyham pi Anötö ndê yom ŋatô, bu apuc mac
nem akêŋ whiŋ dôŋ.
11 Yac andac Damaŋ Anötö lu yac neŋ
Pômdau Yisu bu sêmasaŋ seŋ bu yac atêŋ mac
aloc.
12 Ma yac ateŋ mbec tu mac-ŋga bocdec
bu. Pômdau êmwasiŋ mac e mac nem mêtê
atac whiŋ asidôwai sêkêŋ whiŋ-ŋga êŋsôwec
tiatu. Ma mac atac whiŋ lau hoŋ bocdinaŋ,
e mac nem mêtê atac whiŋ-ŋga êŋsalê mac
ahuc, tôm yac atac whiŋ mac.
13 Ma iŋ puc mac nem ŋalôm dôŋ bu asa
Anötö ndê lêŋ eŋ, e Pômdau Yisu mbu meŋ
whiŋ iŋ ndê aŋela ti lau dabuŋ hoŋ. Bocdi-
naŋ têŋ ndoc mac alhac Damaŋ Anötö aŋgô-
ŋga, naŋ iŋ oc lic mac bu lau dabuŋ ma mac
nem giso mbasi.

4

Taŋkuc lêŋ naŋ Anötö tac whiŋ

1 O asidôwai, yac mba yom ŋambu-ŋga têŋ
mac bocdec. Lêŋ gitêŋ naŋ Anötö gêlic
ŋayham, ma yac andôhôŋ têŋ mac su, naŋ
mac akôm ambo. Ma kwahic dec yac bu ateŋ
mac tu Pômdau Yisu ndê ŋaê-ŋga, bu asap lêŋ
dau dôŋ ŋapaŋ, ma akôm tiatu-tiatu ndi.
2 Bu yom hoŋ naŋ yac andôhôŋ têŋ mac
am Pômdau Yisu aŋgô, naŋ mac aŋyalê su.
3 Ma lêŋ naŋ Anötö tac whiŋ, naŋ bocdec.
Asa nem lêŋ solop e ati lau dabuŋ ŋandô. Ma
andic ahê mêtê mockaiŋ-ŋga tidau-tidau.
4 Anötö kêmasaŋ lêŋ ŋayham ma dabuŋ bu
awhê lu ŋgac sêmbo sêwhiŋ dau, dec mac lau
tigeŋ-tigeŋ ayob daôm bu asa lêŋ dau ŋapep
eŋ.
5 Yomandô! Akôm mêtê ŋalôm ŋagalac-ŋga
tôm lau sambuc dom, bu ŋac sêŋyalê Anötö
dom.
6 Ayob ŋapep bu mac nem daŋ kôm mêtê
mockaiŋ-ŋga whiŋ asidôwa daŋ ndê awhê
dom. Yac asôm asê ti akêŋ puc mac muŋ su,
bu Pômdau oc kêŋ ŋagêyô têŋ lau pi sac kaiŋ
dinaŋ hoŋ.
7 Aŋgô! Anötö kêgalêm yac sa bu dasa lêŋ
ŋadômbwi dom. Mba! Iŋ kêgalêm yac sa bu
dasa lêŋ dabuŋ eŋ.
8 Yom dindec meŋ akêŋ Anötö, naŋ kêŋ
ndê Ŋalau Dabuŋ sip mac nem ŋalôm. Boc-
dinaŋ asa naŋ sôc yom dau ŋapu dom, naŋ
tec ŋamalac si yom dom, iŋ tec Anötö dau ndê
yom bocdinaŋ.
9 Anötö dau kêdôhôŋ mac pi mêtê atac
whiŋ asidôwai-ŋga, ma bocdinaŋ dec yac
gauc gêm bu ato yom têŋ mac pi mêtê dau
dom.
10 Bu yac aŋyalê su bu mac atac whiŋ
asidôwai sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ naŋ sêndöc
gameŋ Masedonia-ŋga. Kwahic dec yac bu
asôm têŋ mac bu asap mêtê dau dôŋ ŋapaŋ
eŋ, ma akôm tiatu-tiatu ndi.
11 Akêŋ nem gauc ti atac whiŋ sambuc bu
asa nem lêŋ malô. Gauc nem gêŋ naŋ gic
mac ŋawaê solop, ma auŋ lau ŋatô si yom
sa dom. Ma anem gweleŋ bu akôm kwam
daôm-ŋga, tôm yac asôm têŋ mac su.
12 Akôm bocdinaŋ bu akêŋ ŋawapac têŋ lau
ŋatô tu sênem mac sa-ŋga dom. Ma lau naŋ
sêkêŋ whiŋ Yisu dom, naŋ oc sêlic mac nem
mêtê dinaŋ, ma sêtoc mac nem lêŋ sa.

Lau batê oc sêtisa tiyham

13 O asidôwai, yac atac whiŋ bu awhê mac
nem gauc sa pi lau naŋ sêmbac ndu su. Yac
atec bu mac ataŋ daŋgibo atu tu ŋac-ŋga,
gitôm lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu dom, naŋ
sêtaŋ. Lau dau sêtaŋ daŋgibo atu, ŋahu bu
sêkêŋ bata bu lau batê oc sêtisa tiyham dom.
14 Tigeŋ yac dakêŋ whiŋ bu Yisu mbac ndu
ma tisa tiyham, ma tu dinaŋ-ŋga dec yac
dakêŋ whiŋ bu lau naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ ma
sêmbac ndu su, naŋ Anötö oc uŋ ŋac sa têŋ
ndoc Yisu mbu meŋ.
15 Pômdau dau sôm têŋ yac, ma kwahic dec
yac ahoc iŋ ndê yom asê têŋ mac bocdec bu.
Têŋ ndoc iŋ mbu meŋ, naŋ iŋ oc kôc yac lau
naŋ dambo taŋli, naŋ sa muŋ dom. Iŋ oc kôc
lau naŋ sêmbac ndu su, naŋ sa muŋ.
16 Anötö oc ndic atu yom ti ŋaŋga, ma
aŋela ŋamata-ŋga oc mbwêc awha atu, ma
Anötö ndê dahuc oc taŋ, goc Pômdau oc sip
akêŋ undambê meŋ. Ma lau naŋ sêkêŋ whiŋ
Kilisi ma sêmbac ndu su, naŋ oc sêtisa sêmuŋ.
17 Goc Anötö oc kôc yac lau naŋ dambo
taŋli, naŋ sa dapi lôlôc dandi dawhiŋ ŋac,
ma yac hoŋ oc datap Pômdau sa yêc dao
ŋalôm. Ma yac oc dambo dawhiŋ iŋ ŋapaŋ
eŋ.
18 Bocdinaŋ, asôm yom dindec têŋ daôm,
bu puc mac dôŋ ma ndic malô mac nem
ŋalôm.

5

Pômdau ndê bêc mbu meŋ-ŋga

1-2 O asidôwai. Mac aŋyalê su, bu bêc
Pômdau mbu meŋ-ŋga naŋ ŋapuc mbasi, tôm
ŋgac kaŋ naŋ sôc andu têŋ ôbwêc. Bocdinaŋ
yac gauc gêm bu ato yom têŋ mac pi têm ti
bêc dom.
3 Lau ŋatô oc sêsôm yom bocdec bu, “Yac
dambo têm ŋayham ma ŋawapac mba.” Ŋac
oc sêsôm yom kaiŋ dinaŋ sêmbo, ma ŋagahô
eŋ bêc ŋambu-ŋga dau oc meŋ sa ma ŋac
oc sêniŋga. Lau daŋ oc sêlhö su têm dinaŋ
dom. Oc tôm awhê tidaê naŋ kêlhiŋ dau siŋ,
magoc ŋandê tu kôc balêkoc-ŋga meŋ sa iŋ
ŋagahô ŋambwa.

4 Magoc asidôwai, mac aŋyalê yom pi bêc
ŋambu-ŋga dau su. Mac atôm lau naŋ sêmbo
ŋasec ŋalôm, naŋ dom. Ma bocdinaŋ oc tôm
dom bu bêc dau hôc asê mac gitôm ŋgac kaŋ
e kôm mac asö.
5 Bu mac ati balêkoc ŋasec ti ôbwêc-ŋga
dom. Mac hoŋ ati balêkoc ŋawê ti acsalô-ŋga.
6 Bocdinaŋ dambo datôm lau naŋ sêyêc
bêc pu, naŋ dom. Mba! Dambo ti neŋ gauc
ŋawa ma danem ali.
7 Bu lau naŋ sênôm bu ŋaŋga e si gauc
timboloc ma sêyêc bêc pu ŋawahô, naŋ lau
ŋasec ti ôbwêc-ŋga.
8 Magoc yac lau ŋawê-ŋga, ma bocdinaŋ
dambo ti neŋ gauc ŋawa. Mêtê dakêŋ whiŋ-
ŋga ma atac whiŋ lau-ŋga, naŋ dasap dôŋ
ŋaŋga, gitôm ŋakwê siŋ-ŋga naŋ dasôc sac yac
ŋabapo. Ma yac neŋ dakêŋ bataŋ Anötö ndê
mwasiŋ nem yac si-ŋga ŋa-ŋandô, naŋ gitôm
guluŋ ain naŋ lau siŋ-ŋga sêuŋ.
9 Bu Anötö kêyaliŋ yac sa bu dahôc iŋ ndê
tac ŋandê dom. Iŋ kêyaliŋ yac sa bu datap
iŋ ndê mwasiŋ nem yac si-ŋga sa tu Pômdau
Yisu Kilisi-ŋga.
10 Yisu mbac ndu tu yac-ŋga, ma bocdinaŋ
yac bu dambac ndu me dambo taŋli têŋ
ndoc iŋ mbu meŋ, naŋ taŋyalê bu yac oc
dambo taŋli dawhiŋ iŋ.
11 Tu dinaŋ-ŋga asôm yom ŋayham-ŋayham
têŋ daôm, ma apuc daôm dôŋ bu alhac ŋaŋga,
tôm mac akôm ambo.

Yom ŋambu-ŋga

12 O asidôwai. Yac bu andac mac bu atoc
lau bata naŋ sêyob mac sem Pômdau aŋgô,
naŋ sa ŋapep. Ŋac sêkôm gweleŋ atu tu sênem
mac sa-ŋga, ma sem la mac tu bu mac asap
lêŋ gitêŋ dôŋ eŋ.
13 Boc-dinaŋ atoc ŋac sa ma atac whiŋ ŋac
tu gweleŋ atu naŋ sêkôm têŋ mac-ŋga. Ma
mac hoŋ ambo awhiŋ daôm ti atac malô eŋ.
14 Asidôwai. Yac bu anem la mac bocdec
bu. Akêŋ puc lau oyom bu sêndöc ŋambwa
dom. Lau naŋ maya ti sêtöc dau, naŋ aŋgilí
ŋac bu sêlhac ŋaŋga. Ma anem lau gauc
babalê ma lau licwalô mba, naŋ sa. Akôc
nem ŋalôm dôŋ ma akôm mêtê malô têŋ lau
hoŋ.
15 Lau bu sêkôm sac têŋ mac, naŋ dec mac
hoŋ ayob daôm bu aô dom. Mac lau akêŋ
whiŋ-ŋga akôm mêtê ŋayham eŋ têŋ daôm,
ma têŋ lau hoŋ bocdinaŋ.
16 Tôm bêc hoŋ ambo ti atac ŋayham.
17 Ma ateŋ mbec ŋapaŋ.
18 Anem daŋge Anötö tu gêŋ wapac me gêŋ
ŋayham bocke naŋ tap mac sa-ŋga. Bu iŋ tac
whiŋ bu mac lau naŋ akêŋ whiŋ Yisu Kilisi,
naŋ aŋkuc lêŋ dinaŋ.
19 Ma asi Ŋalau Dabuŋ ndê ya ndu dom.
20 Iŋ bu kac lau ŋatô bu sêhoc yom asê
gitôm propet, naŋ dec apu ŋac si yom dom.
21 Aŋsahê gêŋ hoŋ, ma asap ŋayham dôŋ.
22 Ma andic ahê mêtê sac-sac hoŋ.
23 Yac ateŋ mbec tu mac-ŋga bocdec bu.
Anötö Yom Malô Ŋadau ndic dabiŋ mac ati
lau dabuŋ solop. Ma bocdinaŋ têŋ bêc naŋ
Pômdau Yisu Kilisi mbu meŋ, naŋ Anötö oc
tap sa bu mac nem giso mbasi, ma lic mac
nem gatôm ti nem ŋalôm ma ŋamlic sambuc
bu dabuŋ.
24 Yac akêŋ whiŋ bu Anötö, naŋ kêgalêm
mac sa, naŋ oc ŋgô yac mba mbec ma kôm
ŋandô sa.
25 O asidôwai, ateŋ mbec tu yac-ŋga.
26 Ma akam asidôwai hoŋ anem yac aŋôŋ
tu Pômdau Yisu-ŋga.
27 Yêc Pômdau aŋgô-ŋga, aö wandac mac
bu asam bapia dindec têŋ asidôwai hoŋ naŋ
sêmbo mac nem gameŋ.
28 Pômdau Yisu Kilisi ndê mwasiŋ têŋ mac
hoŋ.

Pol ndê bapia tilu-ŋga têŋ lau Tesalonika-ŋga
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Pol to bapia tilu-ŋga dindec tu bu puc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêmbo malac Tesalonika, naŋ dôŋ-ŋga. Iŋ gêm daŋge Anötö bu ŋac sêsap si sêkêŋ whiŋ dôŋ ŋaŋga, ma tôc asê bu ŋawapac naŋ sêhôc, naŋ oc nem ŋac sa ma puc ŋac dôŋ bu sêlhac ŋaŋga.

Lau tasaŋ ŋatô sêŋsôŋ lau Tesalonika-ŋga, ma sêsôm bu Kilisi mbu meŋ su, ma bocdinaŋ lau ŋatô sêhu si gweleŋ ti gêŋ hoŋ siŋ ma sêhôŋ sêmbo. Bocdinaŋ Pol gêm la lau sêkêŋ whiŋ-ŋga bu sêkôc yom tasaŋ sa dom, ma sêhu lêŋ oyom-ŋga siŋ, ma sêŋkuc iŋ ti lau aposel si lêŋ sem gweleŋ amaŋ-ŋga. Iŋ whê sa bu Kilisi oc mbu meŋ dom e ŋgac sac sambuc naŋ iŋ sam bu 'wachuc hoŋ ŋadamba,' naŋ meŋ sa tiawê, ma têŋ ndoc dinaŋ mêtê sac oc êŋsôwec tiatu sambuc yêc nom.

Pol gic hu ndê bapia

1 Aö Pol, ma Sailas lu Timoti, ato bapia dindec têŋ gôlôwac dabuŋ Tesalonika-ŋga, mac lau naŋ akêŋ whiŋ Damaŋ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi.

2 Mwasiŋ ti yom malô têŋ mac akêŋ Damaŋ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi.

Lau Tesalonika-ŋga sêhôc ŋawapac magoc sêlhac ŋaŋga

3 O asidôwai, tôm bêc hoŋ yac mba ŋalôm kac yac bu anem daŋge Anötö tu mac-ŋga. Yac alic ŋayham bu akôm bocdinaŋ, ŋahu bu mac nem akêŋ whiŋ ti mac lau tigeŋ-tigeŋ nem mêtê atac whiŋ asidôwai-ŋga, kêsôwec tiatu ŋapaŋ.

4 Ma yac ampiŋ mac yêc Anötö ndê gôlôwac dabuŋ ŋatô aŋgô-ŋga, ŋahu bu yac aŋgô ŋawaê bu mac ahôc ŋawapac daêsam ma bu lau sêkêŋ kisa mac, tigeŋ mac alhac ti akêŋ whiŋ ŋaŋga.

Anötö oc kêŋ ŋagêyô têŋ lau naŋ sêtec yom ŋandô

5-6 Gêŋ naŋ hôc asê mac, naŋ tôc asê bu Anötö ndê lêŋ êmatôc lau-ŋga iŋ lêŋ gitêŋ. Bu mac ahôc ŋawapac, ŋahu bu mac am akiŋ Anötö ma atoc iŋ sa ti mac nem Kiŋ. Magoc mac alhac ŋaŋga, ma tu dinaŋ-ŋga dec Anötö gêlic mac atôm solop bu ambo iŋ ndê †gôliŋ ŋapu. Ma iŋ oc kêŋ ŋawapac têŋ lau naŋ sêkêŋ kisa mac, ô ŋawapac naŋ sêkêŋ têŋ mac, naŋ su.

7 Ma iŋ oc kêŋ mac asê awham su yêc ŋawapac naŋ mac ahôc, ma yac bocdinaŋ. Têŋ ndoc Pômdau Yisu ti iŋ ndê aŋela ŋaŋga sêsip akêŋ undambê sêmeŋ, ma sêhoc dau asê ti ya ŋawê atu, naŋ goc Anötö oc kôm gêŋ hoŋ dinaŋ ŋandô sa.

8 Lau naŋ sêtoc Anötö sa dom ma sêsôc Pômdau Yisu ndê ŋawaê ŋayham ŋapu dom, naŋ Anötö oc kêŋ ŋagêyô têŋ ŋac.

9 Iŋ oc êmasuc ŋac su yêc Pômdau, naŋ ndöc undambê ti ndê ŋaclai ma ŋawasi atu, naŋ aŋgô-ŋga. Ma ŋac oc sêkôc si ŋagêyô naŋ sêmbo sac ŋapaŋ ma ŋapaŋ.

10 Gêŋ dau oc ŋandô sa têŋ ndoc Pômdau mbu meŋ, ma lau dabuŋ hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ, naŋ oc sêtoc iŋ ndê waê sa ti sêmpiŋ iŋ. Ma mac awhiŋ, oc ambo awhiŋ lau dau, ŋahu bu mac akêŋ whiŋ ŋawaê ŋayham naŋ yac ahoc asê têŋ mac.

Mbec pi lau Tesalonika-ŋga

11 Yac gauc gêm gêŋ hoŋ dinaŋ dec ateŋ mbec tu mac-ŋga ŋapaŋ. Yac neŋ Anötö kêgalêm mac sa ati iŋ ndê lau, ma bocdinaŋ dec yac ateŋ mbec bu iŋ puc mac dôŋ, e andic dabiŋ nem lêŋ ti sakiŋ hoŋ nditôm iŋ ndê atac whiŋ. Ma yac ateŋ mbec bu lêŋ ti sakiŋ ŋayham hoŋ naŋ mac bu akôm tu mac nem akêŋ whiŋ Pômdau-ŋga, naŋ Anötö ndê ŋaclai oc nem mac sa bu akôm ŋandô sa.

12 Ma bocdinaŋ mac oc apo Pômdau Yisu ndê waê sa, ma mac daôm oc atap nem waêm sa tu iŋ-ŋga. Mwasiŋ akêŋ yac neŋ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi, naŋ oc kôm gêŋ dau ŋandô sa.

2

Wachuc hoŋ Ŋadambaoc hoc dau asê

1 * O asidôwai. Yac ato yom têŋ mac su, pi Pômdau Yisu Kilisi ndê bêc mbu meŋ-ŋga, naŋ Anötö oc ndic yac hoŋ sa dapitigeŋ, ma dambo dawhiŋ Yisu. Yac gauc gêm yom dau, ma bu anem la mac bocdec bu.

2 Lau ŋatô bu sêsôm têŋ mac bu Pômdau ndê bêc dau meŋ hôc asê su, naŋ goc ahêgo daôm dom me atac lu-lu dom. Lau dau bu sêsôm bu Ŋalau Dabuŋ kêŋ ŋawaê dau têŋ ŋac, me yac dauŋ asôm me ato têŋ ŋac, dec akêŋ whiŋ dom. Yom dau yom tasaŋ!

3 Ayob daôm bu lau daŋ sêŋsau mac dom, bu gêŋ ŋatô oc sêhôc asê muŋ su, naŋ goc Pômdau ndê bêc oc meŋ sa. Têm daŋ oc meŋ sa, naŋ lau daêsam oc sêhu Anötö ti ndê yom siŋ. Ma tiŋambu wachuc hoŋ ŋadamba dau oc meŋ sa tiawê. Iŋ ŋgac naŋ gic waê bu niŋga gacgeŋ.

4 Iŋ oc toc dau sa ma kêŋ kisa Anötö ŋandô ti gêŋ hoŋ naŋ lau sem akiŋ ti ŋac si anötöi

* **2:1:** Wachuc hoŋ Ŋadamba - yom naŋ Pol to yêc Yom Grik naŋ danem kwi bu 'ŋgac sôc yomsu ŋapu-ŋga dom,' me 'ŋgac naŋ yomsu mbasi yêc iŋ ndê ŋalôm.' (Yom Inglis: 'lawless one.') Ŋgac dau oc tec Anötö ndê yomsu ma kôm gêŋ hoŋ bambaliŋ tôm iŋ dau atac whiŋ.

yêc nom, naŋ bocdinaŋ. Ma iŋ oc sôc ndi
ndöc Anötö ndê †lôm dabuŋ, ma êŋsau lau bu
iŋ Anötö dau.
5 Yom dindec pi ŋgac wachuc, iŋ yom
wakuc dom. Gauc nem bu têŋ ndoc aö
gambo gawhiŋ mac, naŋ gasôm têŋ mac su.
6 Ma gêŋ naŋ kwahic dec kalhac iŋ ahuc
dec iŋ meŋ sa tiawê su dom, naŋ mac aŋyalê
su. Iŋ oc hôc asê tôm ŋandoc naŋ Anötö dau
kêmatiŋ tidôŋ su.
7 Kwahic dec iŋ ndê ŋaclai naŋ kêgilí lau
bu sêkôm mêtê sac, naŋ kôm gweleŋ yêc siŋ
dau. Ma ŋaclai dau oc kôm gweleŋ bocdinaŋ,
e Anötö kôc gêŋ naŋ kalhac ŋgac dau ahuc,
naŋ su.
8 Têŋ dinaŋ wachuc hoŋ ŋadamba dau oc
meŋ sa tiawê. Tigeŋ têŋ têm naŋ Pômdau
Yisu mbu meŋ ti ndê ŋawasi ma ŋaclai atu,
naŋ iŋ oc yu wayahô, ma seŋ iŋ su ŋagahô
ŋambwa.
9 Têŋ ndoc ŋgac sac dau meŋ, naŋ Sadaŋ
oc kêŋ ŋaclai têŋ iŋ bu kôm gêŋ dalô atu-tu,
ma gêŋ ti ŋaclai, ma êŋsau bu Anötö ndê ŋaclai
kôm gêŋ dau.
10 Iŋ oc kôm gêŋ sac daêsam ma êŋsau lau
naŋ sêsa lêŋ sêniŋga-ŋga. Ŋac lau dau sêtec
Anötö ndê yom ŋandô, naŋ tôm bu tôc seŋ
dandöc taŋli-ŋga asê têŋ ŋac.
11 Tu dinaŋ-ŋga dec Anötö oc hu ŋac siŋ bu
Sadaŋ êŋsôŋ ŋac, e sêkêŋ whiŋ yom tasaŋ.
12 Ma lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ yom ŋandô
dom, ma atac ŋayham atu tu lêŋ sac-ŋga, naŋ
oc sêtap si ŋagêyô sac sa, têŋ Anötö ndê bêc
êmatôc lau-ŋga.

Anötö kêyaliŋ iŋ ndê lau sa gwanaŋ

13 O asidôwai naŋ Pômdau tac whiŋ mac
ndu andô, yac mba ŋalôm kac yac bu anem
daŋge Anötö tu mac-ŋga tôm bêc hoŋ. Ŋahu
bu têŋ têm ŋamata-ŋga andô iŋ kêyaliŋ mac
sa gwanaŋ, bu atap iŋ ndê mwasiŋ nem
mac si-ŋga sa. Ma gêŋ dau ŋandô sa bocdec
bu, kwahic dec mac akêŋ whiŋ yom ŋandô,
ma Ŋalau Dabuŋ kôm gweleŋ yêc mac nem
ŋalôm bu êmasaŋ mac ati lau dabuŋ.
14 Anötö kêgalêm mac sa bu awêkaiŋ
mwasiŋ dinaŋ, ma bu atap yac neŋ Pômdau
Yisu Kilisi ndê ŋawasi atu sa. Ma mac atap
galem dau sa têŋ ndoc iŋ kêkiŋ yac bu ahoc
ŋawaê ŋayham asê têŋ mac naŋ.
15 Bocdinaŋ asidôwai, alhac ŋaŋga. Yom
ŋandô hoŋ naŋ yac ac dulu têŋ mac ŋa
whaŋsuŋ me ato sip bapia, naŋ akôc dôŋ ma
aŋkuc ŋapep.

Pol teŋ mbec pi ŋac

16-17 Yac ateŋ yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi
lu Damaŋ Anötö bu kôm mac nem ŋalôm
tigahô, ma puc mac dôŋ bu akôm mêtê ti
asôm yom ŋayham eŋ. Anötö dau iŋ tac
whiŋ yac ndu andô ma iŋ gic bata mwasiŋ
ŋayham naŋ ŋa-ŋandô dakêŋ bataŋ dambo,
ma mwasiŋ dau oc puc yac neŋ ŋalôm dôŋ
tôm bêc hoŋ.

3

Pol tac whiŋ bu sêteŋ mbec tu iŋ ti ndê lau-ŋga

1 Asidôwai, aneŋ yom daŋ yêc bu wandac
mac bocdec bu. Ateŋ mbec tu yac-ŋga, tu bu
Pômdau ndê ŋawaê tiapa tôm gameŋ hoŋ-ŋga
ma bu lau sêtoc yom dau sa, tôm mac atoc sa.
2 Ma ateŋ mbec bu Anötö êŋgaho yac su
yêc lau sac amba. Bu lau daêsam sêkêŋ whiŋ
Pômdau dom, ma sêkêŋ kisa yac.
3 Tigeŋ Pômdau oc hu yac siŋ dom. Iŋ oc
puc mac dôŋ ma yob mac tu ŋgac sac Sadaŋ-
ŋga.
4 Ma iŋ kôm yac atac pa su pi mac, dec
yac akêŋ whiŋ bu yatu hoŋ naŋ yac akêŋ têŋ
mac, naŋ mac asôc ŋapu kwahic dec, ma oc
aŋkuc ŋapaŋ.
5 Yac ateŋ mbec ma andac Pômdau bu whê
mac nem gauc sa, e aŋyalê Anötö ndê mêtê
atac whiŋ mac-ŋga tidôŋ. Ma yac ateŋ iŋ
bu nem mac sa, bu alhac ŋaŋga ma ahôc
ŋawapac ti nem atac pa su, tôm Kilisi dau.

Pol kêŋ puc lau oyom dinda

6 Tu Pômdau Yisu Kilisi ndê ŋaê-ŋga, yac bu
akêŋ yatu mac asidôwai bocdec bu. Andic
ahê asidôwai oyom hoŋ naŋ sêsôc yom naŋ
yac ac dulu têŋ mac, naŋ ŋapu dom.
7 Têŋ têm yac ambo awhiŋ mac, naŋ yac
ambo ŋambwa dom, magoc akôm gweleŋ tu
anem dauŋ sa-ŋga. Ma mac aŋyalê bu iŋ
lêŋ solop bu mac aŋkuc yac mba mêtê dinaŋ
andic ŋawaê.
8 Yac akôc gêŋ daneŋ-ŋga ŋambwa yêc mac
dom. Mba! Yac amlhi dec aŋ. Yac am
gweleŋ atu ôbwêc ma ac bu akôm kwaŋ
dauŋ, ma bu akêŋ ŋawapac têŋ mac nem lau
tu sêyob yac-ŋga dom.
9 Pômdau ndê yom tôc asê bu yac atôm bu
andac mac bu akêŋ gêŋ puc yac dôŋ-ŋga, ô
yac mba gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga. Tigeŋ
yac akôm kwaŋ dauŋ bu atôc lêŋ ŋayham têŋ
mac bu aŋkuc.
10 Ma gauc nem ŋagôliŋ naŋ yac akêŋ têŋ
mac têŋ têm yac ambo awhiŋ mac, naŋ yêc
bocdec bu, “Asa naŋ tec bu kôm gweleŋ, naŋ
neŋ gêŋ dom.”
11 Yac aŋgô ŋawaê pi mac nem lau oyom
ŋatô, dec ato yom dinaŋ. Ŋac lau dau sem
gweleŋ amaŋ-ŋga dom, magoc sem gweleŋ
whaŋsuŋ-ŋga hôc gêlêc, ma sêuŋ lau ŋatô si
yom sa sêtôm andu.
12 Lau kaiŋ dinaŋ yac bu akêŋ yatu ti
anem la ŋac tu Pômdau Yisu Kilisi ndê ŋaê-
ŋga, bu sêhu lêŋ oyom-ŋga dau siŋ, ma sênem
gweleŋ tu sêkôm kwa dau-ŋga.
13 O asidôwai, alhac ŋaŋga ma lic kam sa tu
akôm mêtê ŋayham-ŋga dom.

14 Asa naŋ bu sôc yom naŋ yac ato sip
bapia dindec ŋapu dom, naŋ tamtiŋ iŋ ŋapep.
Ambo ahê iŋ, e iŋ êŋyalê iŋ ndê giso ma maya
dau.
15 Alic iŋ gitôm nem ŋacyo dom, magoc
akêŋ puc iŋ tôm mac nem asidôwa daŋ.

Yom ndic bata-ŋga

16 Pômdau whiŋ mac hoŋ. Iŋ Yom Malô
Ŋadau dau kêŋ mac nem atac timalô pi gêŋ
hoŋ ma tôm bêc hoŋ.
17 Aö Pol dauŋ gato yom ŋambu-ŋga din-
dec, bu wakêŋ neŋ acsalô têŋ mac. Aö gato
yom bocdinaŋ ŋa aö dauŋ amaŋ, sip aneŋ
bapia hoŋ tôm aneŋ ŋadôhôŋ.
18 Mwasiŋ akêŋ Pômdau Yisu Kilisi têŋ mac
hoŋ.

Pol ndê bapia ŋamata-ŋga têŋ Timoti
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Timoti iŋ ŋgac gameŋ Galesia-ŋga, naŋ ndê malachu Listra. Timoti damba iŋ ŋgac Grik-ŋga, ma dinda iŋ awhê Israel-ŋga naŋ kêŋ whiŋ Yisu (2 Tim 1:5). Têm daêsam Timoti kêsêlêŋ whiŋ Pol ma kôm gweleŋ whiŋ iŋ (Rom 16:21, Apo 16-20). Tiŋambu Timoti yob lau sêkêŋ whiŋ-ŋga yêc malac Epesas, ma Pol to bapia dindec têŋ iŋ têŋ ndoc dinaŋ. Iŋ kêkiŋ bapia dau têŋ Timoti, magoc to yom daêsam naŋ gic lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ ŋawaê.

Pol kêŋ puc Timoti tu kêdôhôŋwaga tasaŋ-ŋga. Iŋ töc bu mboe ŋac oc sêkôm lau si sêkêŋ whiŋ tisac. Iŋ gêm la Timoti bu yob ndê lêŋ ti sakiŋ ŋapep bu lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêlic ma sêŋkuc. Ma iŋ tôc lêŋ ŋayham-ŋayham naŋ gic waê lau bata ti lau naŋ sem akiŋ ti sêyob gôlôwac dabuŋ.

Pol gic hu ndê bapia têŋ Timoti

1 Aö Pol, Yisu Kilisi ndê †aposel, gato bapia dindec. Anötö naŋ gêm yac si, lu Yisu Kilisi sic atu yom ma sêŋyaliŋ aö sa, dec gati aposel. Yisu dau, iŋ ti gêŋ ŋayham hoŋ naŋ dakêŋ bataŋ, naŋ ŋadau.

2 Aö gato yom dindec têŋ am Timoti, naŋ aö galic am gitôm aö atuŋgac ŋandô, tu am nem kêŋ whiŋ-ŋga. Mwasiŋ ti tawalô ma yom malô têŋ am, akêŋ Damaŋ Anötö lu yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi.

Yom pi kêdôhôŋwaga tasaŋ

3 Têŋ ndoc aö gatêŋ gameŋ Masedonia-ŋga ga, naŋ aö gateŋ am bu gacgeŋ mbo malac Epesas, bu kêŋ yao lau naŋ sêndôhôŋ yom tasaŋ bu sêhu siŋ.

4 Ma bu sôm têŋ ŋac bu sêhu miŋ akwa ŋambwa-ŋambwa siŋ, ma yom daêsam naŋ êlêmê sêsôm pi apai ti puŋgaci si ŋaê, naŋ sêhu siŋ bocdinaŋ. Yom kaiŋ dinaŋ kôm lau atac lu-lu, ma sêhu lêŋ ŋayham sem akiŋ Anötö ti sêkêŋ whiŋ iŋ-ŋga siŋ.

5 Aö gateŋ am bu ndic yao lau dau bu sêhu si yom tasaŋ hoŋ siŋ, tu bu lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ sêsap mêtê atac whiŋ-ŋga dôŋ. Mêtê dau datap sa yêc lau ti ŋalôm ŋawasi, naŋ sêmbo ti atac pa su tu ŋac si lêŋ gitêŋ-ŋga, ma sêkêŋ whiŋ ŋaŋga.

6 Lau ŋatô sêhu lêŋ dau siŋ su ma sêsap yom ŋambwa-ŋambwa dôŋ.

7 Ŋac atac whiŋ bu sêndôhôŋ Anötö ndê yomsu têŋ lau, ma sêkôm gêŋ dau ti licwalô eŋ sêmbo. Tigeŋ ŋac sêŋyalê yom dau ŋahu ŋandô dom.

8 Yac bu neŋ gauc sa pi Anötö ndê yomsu ŋa-gweleŋ ti ŋahu ŋapep, dec oc dalic bu yomsu dau iŋ gêŋ ŋayham.

9 Ma taŋyalê bu yomsu naŋ Anötö kêŋ têŋ Moses, naŋ gic waê lau gitêŋ dom. Magoc iŋ ndê yomsu gic waê lau kaiŋ bocdec. Lau wachuc dinda naŋ sêtec bu sêsôc yomsu dau ŋapu, lau naŋ sêtec Anötö ti ndê gêŋ dabuŋ hoŋ, ma sêsap mêtê sac ti mêtê ŋadômbwi dôŋ. Ma lau naŋ sic dindai ti dambai me lau ŋatô ndu-ŋga.

10 Ma yomsu dau gic waê lau naŋ sêkôm mêtê mockaiŋ-ŋga ti mêtê naŋ so pwac naŋ Anötö kêmatiŋ tu awhê lu ŋgac sênem dau-ŋga, ma lau naŋ sêŋgaho lau ma sêkêŋ têŋ lau ŋatô semlhi ŋac sêti lau akiŋ ŋambwa, lau tasaŋ, ma lau naŋ sêsôm yom tasaŋ yêc lau sêmatôc yom-ŋga aŋgô-ŋga. Aêc! Anötö ndê yomsu gic waê lau bocke naŋ sêkôm mêtê sac, naŋ so yom pi lêŋ solop naŋ yac tandôhôŋ.

11 Ma lêŋ solop dau kêkuc ŋawaê ŋayham naŋ Anötö kêŋ sip aö amaŋ bu wandôhôŋ têŋ lau. Ma ŋawaê dau tôc iŋ ndê waê ti ŋaclai ma ŋawasi asê têŋ yac.

Pol gêm daŋge Pômdau tu tawalô iŋ-ŋga

12 Aö wanem daŋge yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi, naŋ kêŋ ŋaŋga têŋ aö, bu iŋ gêlic aö gitôm bu wakôm iŋ ndê gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga, dec kêyaliŋ aö sa bu wanem akiŋ iŋ.

13 Aö ŋgac naŋ muŋ-ŋga gasôm yom sac sambuc pi Yisu ti ndê lau sêkêŋ whiŋ-ŋga, ma gakêŋ kisa ŋac ma gac lau ŋatô. Magoc Yisu Kilisi gêlic bu aö neŋ gauc sa dom, ma gakêŋ whiŋ iŋ su dom, dec gakôm gêŋ dinaŋ, ma tu dinaŋ-ŋga dec iŋ tawalô aö ma gêm aneŋ ŋalôm kwi.

14 Yac neŋ Pômdau kêsalê aö ahuc ŋa iŋ ndê mwasiŋ, dec mêtê dakêŋ whiŋ-ŋga ti mêtê atac whiŋ-ŋga naŋ gic lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu Kilisi ŋawaê, naŋ iŋ kêŋ têŋ aö.

15 Yom dec aö bu wasôm, iŋ yom ŋandô ma yom ŋayham bu lau hoŋ sêkôc sa ma sêkêŋ whiŋ. Ma yom dau bocdec, “Yisu Kilisi sip nom meŋ bu nem lau naŋ sêkôm mêtê sac, naŋ si.” Yom dau gic waê aö dauŋ solop, bu muŋ-ŋga aö ŋgac gakôm sac-ŋga gahôc gêlêc lau hoŋ su.

16 Ma bocdinaŋ dec Yisu Kilisi tawalô aö ŋgac sac dec, tu bu lau hoŋ sêlic ŋalêŋ naŋ iŋ hê yom malô sa têŋ aö, ma kêŋ ŋasawa têŋ aö bu wanem neŋ ŋalôm kwi. Ma lau naŋ bu sêkêŋ whiŋ iŋ, ma sêtap seŋ sêndöc tali ŋapaŋ-ŋga sa, naŋ oc tôm bu sêtap iŋ ndê tawalô sa, ŋalêŋ tigeŋ tôm aö gatap sa.

17 Yac neŋ Anötö iŋ Kiŋ atu naŋ mbo titêm-titêm, ma oc pacndê dom. Ŋamalac daŋ sêlic iŋ aŋgô su dom, magoc iŋ tigeŋ iŋ Anötö ŋandô. Tu yom hoŋ dinaŋ-ŋga dec tampiŋ

iŋ, ma dapo iŋ ndê waê sa, kwahic dec ma
ndit̂om bêc hoŋ. Yomandô!

Pol puc Timoti dôŋ bu lhac ŋaŋga

18 Aneŋ balê Timoti. Muŋ-ŋga lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga ŋatô sêlhac sêtôm propet ma sêhoc
yom asê pi am. Kwahic dec aö bu wanem
la am bu gauc nem lau dau si yom ŋapaŋ, bu
puc am dôŋ bu lhac ŋaŋga, ma ndic siŋ ŋaŋga
tu Anötö ndê yom ŋandô-ŋga.
19 Kôc nem kêŋ whiŋ dôŋ, ma atac pa su tu
am nem lêŋ naŋ am sa mbo Anötö aŋgô-ŋga.
Lau ŋatô sêtec yom ŋandô, ma bocdinaŋ dec
ŋac si sêkêŋ whiŋ giŋga su, gitôm waŋ naŋ
gwêc gic popoc pi hoc gi.
20 Gauc nem Himeneus lu Aleksanda, ŋgac
lu naŋ sêtec yom ŋandô dec kamasuc iŋlu su
sêsip Sadaŋ amba, tu bu sêŋyalê si giso, ma
sêsôm yom sac pi Anötö tiyham dom.

2

Ŋagôliŋ dateŋ mbec-ŋga

1 Gêŋ ŋamata-ŋga aö bu wateŋ am bu êmgilí
lau sêkêŋ whiŋ-ŋga pi lêŋ dateŋ mbec-ŋga.
Sôm têŋ ŋac bu sêteŋ mbec tu lau hoŋ-ŋga,
ma sênem daŋge Anötö tu ŋac-ŋga. Gêŋ bocke
naŋ sêpônda, naŋ sêndac Anötö, ma sênem
lau ŋatô awha têŋ iŋ.
2 Aö atac whiŋ bu sêteŋ mbec tu kiŋ ma
lau hoŋ naŋ sem gôliŋ yac-ŋga, bu sênem
gôliŋ yac ŋapep e dambo ti yom malô, ma
datoc Anötö sa ti dasa neŋ lêŋ hoŋ dabuŋ eŋ.
3 Mbec kaiŋ dinaŋ iŋ gêŋ ŋayham, ma yac
neŋ Anötö naŋ gêm yac si, naŋ gêlic ŋayham.
4 Bu Anötö tac whiŋ bu lau hoŋ sêŋyalê
yom ŋandô pi Yisu, e sêkêŋ whiŋ ma sêtap
Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa.
5 Yac taŋyalê bu Anötö tigeŋ dê mbo, ma
ŋgac nem siliŋ-ŋga tigeŋ mbo Anötö ma lau
nom-ŋga ŋalhu, iŋ Yisu Kilisi dau.
6 Iŋ ŋgac naŋ kêŋ dau ma mbac ndu bu
nemlhi lau hoŋ si sac ŋatôp, ma êŋgapwêc ŋac
su yêc sakiŋ mêtê sac-ŋga. Gêŋ dau meŋ sa
tôm ŋandoc naŋ Anötö kêmatiŋ tidôŋ muŋ su,
ma tôc Anötö ndê lêŋ nem lau si-ŋga asê.
7 Ma iŋ kêyaliŋ aö sa gati iŋ ndê ŋgac
aheŋ-ŋga ti iŋ ndê aposel, bu wandôhôŋ
yom ŋandô naŋ yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga hoŋ
dasap dôŋ, naŋ têŋ †lau gameŋ apa-ŋga. Aö
gasôm yomandô, aö kasau dom.
8 Aö tac whiŋ bu lau sêhôc amba sa ma
sêteŋ mbec tôm gameŋ sambob. Magoc ŋac
sêyob dau bu sêsa si lêŋ dabuŋ eŋ. Asa naŋ
atac ŋandê têŋ lau me sôm lau ŋatô, naŋ hôc
amba sa ma teŋ mbec dom.

Lauwhê sêkêŋ whiŋ-ŋga si lêŋ

9 Aö tac whiŋ bu lauwhê sêhêgo dau êŋlêc
tu ŋakwê ŋayham-ŋayham bu sêsôc-ŋga dom.
Whê ŋac si gauc sa pi ŋakwê ŋaôli atu-tu ma
gôlôŋ ŋayham gitôm gol me kôm, ma pi mêtê
sênem bocbiŋ kêclauŋ-ŋga, bu gêŋ hoŋ dinaŋ
iŋ gêŋ ŋambwa-ŋga yêc Anötö aŋgô-ŋga.
10 Awhê asa naŋ sôm bu nem akiŋ Anötö,
naŋ bu kôm mêtê ŋayham, dec mêtê dau
gitôm iŋ ndê ŋakwê ti gôlôŋ ŋayham.
11 Têŋ ndoc lau sêkac sa tu sêlic om-ŋga,
naŋ aö tac whiŋ bu lauwhê sênem dau dôŋ
ma sêkêŋ daŋga Anötö ndê yom ŋapep, ma
sêsôc lauŋgac ŋapu.
12 Aö atac whiŋ bu lauwhê sênem dau dôŋ,
ma gakêŋ yao bu ŋac sêndôhôŋ me sênem
gôliŋ lauŋgac dom.
13 Bu Anötö kêmasaŋ Adam muŋ, goc
kêmasaŋ Ewa kêkuc iŋ.
14 Ma Sadaŋ kêsau Adam muŋ dom, iŋ
kêsau Ewa e iŋ kêgilì Anötö ndê yom ma kôm
sac.
15 Magoc tiŋambu awhê daŋ kôc Anötö ndê
†Ŋgac Nem Lau Si-ŋga, ma oc tôm bu lauwhê
sêtap Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa
tu ŋgac dinaŋ-ŋga, ma tu ŋac sêsap mêtê
dakêŋ whiŋ-ŋga ti atac whiŋ-ŋga dôŋ, ma
sem dabuŋ dau ma sêsa si lêŋ ti gauc ŋayham
eŋ.

3

Yom pi gôlôwac dabuŋ si ŋagôlôŋ

1 Yom dindec iŋ yom ŋandô. Asa naŋ tac
whiŋ bu ti gôlôwac dabuŋ si ŋagôlôŋ,* naŋ
atac whiŋ gweleŋ ŋayham daŋ.
2 Bocdinaŋ ŋgac naŋ bu yob gôlôwac
dabuŋ, naŋ yob dau ŋapep, ma sa ndê lêŋ
gitêŋ e lau daŋ gitôm dom bu sêpu iŋ. Iŋ nem
awhê tigeŋ, ma kôm gêŋ hoŋ ti gauc ŋawa.
Alic bu iŋ ŋgac kaiŋ bocdec. Iŋ ŋgac kôc lau
sa ti êmwasiŋ ŋac-ŋga, ma ŋgac ti gauc gitôm
bu êndôhôŋ lau.
3 I ŋ ŋgac nôm gêŋ êŋiŋ iŋ-ŋga dom, ma ŋgac
tac ŋandê-ŋga me ŋgac sôm lau-ŋga dom. Iŋ
ŋgac malô ma iŋ atac whiŋ mone kêlêc dom.
4 Ŋgac naŋ bu yob gôlôwac dabuŋ, naŋ yob
dau ndê balêkoc ŋapep e sêsôc iŋ ŋapu ma
sêtoc iŋ sa.
5 Ŋamalac daŋ naŋ tôm dom bu nem gôliŋ
iŋ dau ndê gôlôwac, naŋ oc tôm dom bu nem
gôliŋ Anötö ndê gôlôwac bocdinaŋ.
6 Ma ŋgac naŋ gêm dau kwi ma kêŋ whiŋ
ŋasawa apê eŋ, naŋ akêŋ iŋ yob gôlôwac
dabuŋ dom. Bu mboe iŋ oc toc dau sa e
Anötö kêŋ ŋagêyô têŋ iŋ, gitôm iŋ kêŋ têŋ
Sadaŋ.
7 Alic bu iŋ ŋgac naŋ gôlôwac dabuŋ ti lau
naŋ sêmbo gôlôwac ŋalôm dom, naŋ hoŋ sêlic
iŋ ŋayham. Ma bocdinaŋ gitôm dom bu lau
daŋ sêpu iŋ, ma Sadaŋ oc tôm dom bu ku iŋ
dulu.

* **3:1:** Yêc 3:1-7 Pol to yom pi gôlôwac dabuŋ si ŋagôlôŋ. Yêc Yom Grik iŋ to *episkopos, naŋ danem kwi bu 'ŋgac ŋamata-ŋga' me 'hetman.' Lau ŋatô sem kwi bu 'Bisop.' Bocdinaŋ Pol ndê yom hêganôŋ gôlôwac dabuŋ si ŋagôlôŋ hoŋ gitôm Bisop me Siots Presiden me gêyobwaga.*

8 Ma lau naŋ bu sênem akiŋ gôlôwac
dabuŋ,† naŋ bocdinaŋ. Ŋac lau naŋ sêsa lêŋ
gitêŋ eŋ ma tu dinaŋ-ŋga lau hoŋ sêtoc ŋac
sa. Ŋac lau tasaŋ dom, magoc sêsôm yom
ŋandô eŋ. Ŋac lau sênôm gêŋ êŋiŋ ŋac-ŋga
dom, ma lau naŋ sêŋsalê lêŋ daêsam tu sêtap
awa sa-ŋga dom.
9 Yom ŋandô dakêŋ whiŋ-ŋga naŋ ŋahu sip
ŋalôm gi, naŋ sêsap dôŋ ŋaŋga, ma sêsa lêŋ
gitêŋ eŋ tu bu sêmbo Anötö aŋgô-ŋga ti atac
pa su eŋ.
10 Bocdinaŋ lau naŋ mac bu akêŋ ŋac tu
sênem akiŋ gôlôwac dabuŋ-ŋga, naŋ aŋsahê
ŋac si lêŋ ti sakiŋ muŋ, ma lau naŋ si giso
mbasi, naŋ goc sêkôc gweleŋ dau.
11 Yom kaiŋ tigeŋ hêganôŋ lau dau si
lauwhê. Ŋac lauwhê ti lêŋ solop naŋ lau hoŋ
sêtoc ŋac sa. Ŋac sêyob si whasuŋ bu sêsôm
yom bambaliŋ pi lau ŋatô dom, lauwhê gauc
ŋawa, m a lauwhê naŋ lau hoŋ sêkêŋ whiŋ bu
gêŋ bocke naŋ sêkêŋ sip ŋac amba, naŋ ŋac
oc sêyob ŋapep eŋ.
12 Ŋgac bocke naŋ bu nem akiŋ gôlôwac
dabuŋ, naŋ nem awhê tigeŋ ma nem gôliŋ
iŋ ndê awhê ti balêkoc ŋapep.
13 Lau naŋ sem akiŋ ŋapep, naŋ oc sêtap
waê ŋayham sa, ma ŋac oc sêlhac ŋaŋga ma
atac l u-lu dom tu ŋac si sêkêŋ whiŋ Yisu
Kilisi-ŋga.

Pol whê ndê bapia ŋahu sa

14-15 Aö gakêŋ bataŋ bu ŋasawa sauŋ aö oc
watêŋ am waloc. Magoc aö gakôc gauc gi
lu gi lu, bu mboe gweleŋ daŋ oc hê aö dôŋ,
ma boc-dinaŋ dec gato bapia dindec têŋ am.
Ma gato yom hoŋ dindec bu wawhê am nem
gauc sa pi lêŋ solop tu yac gôlôwac dabuŋ
taŋkuc-ŋga. Bu yac dati Anötö Tali Ŋadau ndê
gôlôwac dabuŋ ma yac datôm alhö ŋaŋga bu
tambalaŋ iŋ ndê yom ŋandô.

Yom tampiŋ Kilisi-ŋga

16 Ma yac lau naŋ tam akiŋ Anötö, naŋ
dakêŋ whiŋ yom pi Kilisi, naŋ ŋahu atu ma
sip ŋalôm gi. Yomandô! Bu yac dakêŋ whiŋ
yom bocdec bu:

Iŋ sip nom meŋ ti ŋamalac.
Ŋalau Dabuŋ whê iŋ sa ma tôc asê bu iŋ
ŋgac gitêŋ.
Ma aŋela sêlic iŋ.
Lau sêhoc ŋawaê ŋayham asê pi iŋ yêc nom
ŋagameŋ hoŋ.
Ma lau sêkêŋ whiŋ iŋ yêc gameŋ sambob.
Ma Anötö kôc iŋ sa, mbu têŋ iŋ ndê gameŋ
ŋawasi-ŋga gi.

4

Lau oc sêhu yom ŋandô siŋ

1 Ŋalau Dabuŋ tôc asê yêc awê bu têŋ
têm ŋambu-ŋga, lau ŋatô oc sêhu yom ŋandô
dakêŋ whiŋ-ŋga siŋ. Ma ŋac oc sêŋkuc Sadaŋ
ndê ŋalau sac ti ŋac si yom tasaŋ.
2 Lau tasaŋ oc sêmeŋ ma sêndôhôŋ yom
tasaŋ dau e sêtim lau ŋatô ma sêhu yom
ŋandô siŋ. Lau tasaŋ dinaŋ sêkôm gêŋ dau
ti atac pa su, ŋahu bu Sadaŋ pôc ŋac si gauc
ahuc e sêŋyalê si giso dom.
3 Ŋac sêkêŋ yao bu lauwhê ma ŋgac sênem
dau dom, ma sic yao ŋac bu sêneŋ gêŋ
daneŋ-ŋga ŋatô dom. Magoc yac lau naŋ
dakêŋ whiŋ ma taŋkuc yom ŋandô, naŋ
taŋyalê bu Anötö kêŋ gêŋ daneŋ-ŋga dau bu
yac daneŋ ti danem daŋge iŋ.
4 Bu gêŋ hoŋ naŋ Anötö kêŋ, naŋ gêŋ
ŋayham ma bocdinaŋ datec dom. Dakôc sa
ma danem daŋge iŋ.
5 Anötö ndê yom ma mbec naŋ dateŋ, naŋ
gitôm bu kôm gêŋ hoŋ ti dabuŋ.

Pol gêm la Timoti

6 Am bu whê yom hoŋ dindec sa têŋ
am nem asidôwai sêkêŋ whiŋ-ŋga, dec am
oc ti Yisu Kilisi ndê ŋgac akiŋ-ŋga ŋayham.
Tôm am kôm e meŋ têŋ kwahic dec, sap
yom ŋandô dakêŋ whiŋ-ŋga dôŋ, ma daŋam
wambu yom ŋayham naŋ yac ac dulu têŋ am,
bu gêŋ dau oc puc am dôŋ bu lhac ŋaŋga tôm
bêc hoŋ.
7 Ma miŋ ŋambwa naŋ lau andô naŋ sem
gauc Anötö, naŋ sic dulu têŋ lau wakuc, ma
yom ŋasawa-ŋga hoŋ, naŋ am tec yêc-ŋga.
Yob daôm nem lêŋ ŋapep, ma timêtê daôm tu
bu ti Anötö ndê ŋgac gitêŋ-ŋga.
8 Lau naŋ sêtimêtê dau ŋamlic tu sêtap
licwalô sa tu gêŋ nom-ŋga-ŋga, naŋ oc nem
ŋac sa ŋandô dom. Magoc yac bu datimêtê
dauŋ tu dasa Anötö ndê lêŋ gitêŋ-ŋga, oc
nem yac sa ŋandô. Oc nem yac sa têŋ kwahic
dec, ma têŋ têm ŋambu-ŋga bocdinaŋ.
9 Yom dec aö bu wasôm, iŋ yom ŋandô ma
yom ŋayham tu lau hoŋ sêkôc sa ma sêkêŋ
whiŋ-ŋga.
10 Anötö Tali Ŋadau kêmasaŋ lêŋ bu nem
lau hoŋ si, ma lau naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ, naŋ
sêtap lêŋ dau sa su. Bocdinaŋ yac dakêŋ
bataŋ bu oc datap yom dau ŋa-ŋandô sa,
dec dalhac ŋaŋga ti dakôm gweleŋ bu dapuc
yom dau dôŋ.
11 Êmdôhôŋ yom hoŋ dindec ma ndic atu
lau bu sêsôc ŋapu.
12 Yob daôm bu kôm nem gêŋ hoŋ ŋapep,
ma lau daŋ oc sêpu am bu am balê wakuc
dom. Yob nem lêŋ mbo-ŋga, sôm yom
ŋayham eŋ, sap mêtê atac whiŋ lau ti kêŋ
whiŋ-ŋga dôŋ ŋaŋga, ma sa nem lêŋ gitêŋ bu
tôc dôhôŋ ŋayham têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga bu
sêlic ma sêŋkuc.

† **3:8:** Yêc 3:8-13 Pol to yom pi lau bocke naŋ bu sênem akiŋ gôlôwac dabuŋ. Yêc Yom Grik iŋ to *diakonoi, naŋ danem kwi bu 'lau akiŋ.' Bocdinaŋ yom dau gic waê lau naŋ bu sênem akiŋ gôlôwac dabuŋ, gitôm pasto (ŋgacsakiŋ), ma lau bata (ol elda), ma dabuŋwaga.*

13 Kêŋ daôm sambuc bu nem akiŋ Anötö e
tôm aö wahôc asê am. Sam iŋ ndê yom naŋ
sêto yêc, naŋ asê têŋ lau, nem mêtê ŋac, ma
êmdôhôŋ ŋac.
14 Muŋ-ŋga, têŋ ndoc lau bata sêkêŋ amba
sac am, naŋ ŋac si daŋ tisa gitôm propet, ma
hoc yom asê pi mwasiŋ naŋ Ŋalau Dabuŋ
oc kêŋ têŋ am, tu kôm Anötö ndê gweleŋ-
ŋga. Kwahic dec aö bu wapuc am dôŋ bu
kôm nem gweleŋ ŋapaŋ ŋa mwasiŋ dinaŋ ŋa-
ŋaclai.
15 Kôc aneŋ yom dindec sa ma kôm ŋandô
sa. Kêŋ nem ŋalôm sambuc tu kôm Anötö
ndê gweleŋ-ŋga, ma lau hoŋ oc sêlic am nem
gweleŋ ŋa-ŋandô yêc awê.
16 Yob daôm nem lêŋ ti yom naŋ am
kêdôhôŋ têŋ lau, naŋ ŋapep. Sap lêŋ ŋayham
ti yom ŋandô dôŋ ma lhac ŋaŋga, ma am
bu kôm bocdinaŋ, dec am oc tap Anötö ndê
mwasiŋ nem am si-ŋga ŋa-ŋandô sa, ma lau
naŋ sêkôc am nem yom sa, naŋ bocdinaŋ.

5

1 Am bu nem la ŋamalac andô daŋ, naŋ goc
sôm yom ŋaŋga têŋ iŋ dom. Sôm yom tôm
am bu sôm têŋ am daôm damam. Ma nem
la balêi wakuc tôm am bu kôm têŋ am daôm
nem asimi.
2 Lic lauwhê atu-tu tôm am daôm dinam,
ma bawhêi nditôm am lhômwêi, ma kôm
mêtê ŋawasi eŋ têŋ ŋac.

Yom pi lauwhê sawa

3 Lauwhê sawa naŋ si lau mba tu sênem
ŋac sa-ŋga, naŋ toc ŋac sa ŋapep ma nem ŋac
sa.
4 Magoc awhê sawa daŋ bu ndê balêkoc
me puŋgaci ti puwêi sêmbo, goc gweleŋ
sênem iŋ sa-ŋga yêc ŋac amba. Ŋalêŋ di-
naŋ ŋac si lêŋ sênem akiŋ Anötö-ŋga oc nem
ŋandô, ma sêô sakiŋ naŋ dinda ti dambai ma
pui sêkôm têŋ ŋac muŋ su. Ma lêŋ dinaŋ gic
Anötö tandô ŋayham.
5 Magoc awhê sawa daŋ naŋ mbo tawasê
ma pônda lau tu sênem iŋ sa-ŋga, naŋ oc teŋ
mbec ôbwêc ma ac, ma takwê Anötö bu nem
iŋ sa.
6 Awhê sawa naŋ êlêmê po dau sa ŋa gêŋ
ŋayham-ŋayham nom-ŋga, naŋ gitôm awhê
batê daŋ yêc Anötö aŋgô-ŋga.
7 Am whê yom dindec sa têŋ lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga hoŋ, bu sêsa si lêŋ ŋapep e lau daŋ
sêtôm dom bu sêŋgôliŋ yom pi ŋac.
8 Asa naŋ sôm bu iŋ kêŋ whiŋ Yisu, magoc
gêm dinda lu damba me iŋ dau ndê lau sa
dom, naŋ tôc asê bu iŋ ndê kêŋ whiŋ iŋ gêŋ
tasaŋ, ma kôm mêtê sac sambuc hôc gêlêc
lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ si mêtê sac su.
9 Mac bu akêŋ awhê sawa daŋ ndê ŋaê sip
lauwhê sawa si ŋadênaŋ,* goc gauc nem gêŋ
bocdec. Iŋ bu ndê yala hôc gêlêc 60 su, naŋ
goc gitôm bu mac akêŋ iŋ ndê ŋaê sip lauwhê
sawa si ŋadênaŋ. Ma alic bu iŋ awhê naŋ sap
iŋ nakweŋ dôŋ ŋapep têŋ ndoc iŋ mbo tali.
10 Ma iŋ awhê naŋ lau hoŋ sêtoc iŋ sa bu
iŋ awhê kôm mêtê ŋayham-ŋga. Iŋ yob ndê
balêkoc ŋapep, iŋ awhê kôc lau sa ti êmwasiŋ
ŋac-ŋga, ma iŋ gêm akiŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga,
gitôm iŋ kêgwiniŋ dau ma kêgwasiŋ ŋac gahi.
Ma iŋ awhê naŋ êlêmê gêm lau ti ŋawapac
sa, ma kôm gweleŋ ŋayham daêsam whiŋ
bocdinaŋ. Awhê sawa naŋ ndê lêŋ ŋayham
gitôm dinaŋ, naŋ akêŋ iŋ ndê ŋaê sip lauwhê
sawa si ŋadênaŋ.
11 Magoc lauwhê wakuc naŋ sêti lauwhê
sawa, naŋ akêŋ ŋac si ŋaê sip ŋadênaŋ dom.
Têŋ ŋamata-ŋga ŋac oc sêkêŋ si atac whiŋ ma
sêmatiŋ pwac bu sênem akiŋ Kilisi, magoc
mboe ŋasawa sauŋ ŋac oc ŋalôm pwê bu
sênem ŋgac tiyham.
12 Ŋac bu sêkôm bocdinaŋ, dec tôm ŋac sic
si pwac dinaŋ popoc ma sêkôm giso atu.
13 Ma gêŋ ŋatô whiŋ. Lauwhê sawa wakuc
ŋatô sêsa lêŋ oyom-ŋga e tidôŋ ŋac. Ŋac atac
whiŋ bu sêŋsêlêŋ sêlom-sêlom andu, ma sêsec
gameŋ ti sêuŋ lau ŋatô si yom sa. Ŋac sêsôm
yom daêsam so yom ŋayham dasôm-ŋga.
14 Tu dinaŋ-ŋga dec aö êlêmê gakêŋ
ŋagôliŋ têŋ lauwhê sawa wakuc bu sênem
ŋgac tiyham, sêkôc balêkoc, ma sêyob si andu
ti si lau. Ma bocdinaŋ oc nditôm dom bu yac
neŋ ŋacyo daŋ sôm yom bu pu yac lau dakêŋ
whiŋ-ŋga neŋ lêŋ.
15 Aö gasôm yom dinaŋ, ŋahu bu lauwhê
sawa ŋatô sêhu Anötö siŋ su, ma sêsa Sadaŋ
ndê lêŋ.
16 Mac lauwhê naŋ akêŋ whiŋ Yisu, naŋ
aŋgô. Awhê sawa daŋ bu mbo mac nem
toŋ, dec mac anem iŋ sa andic ŋawaê. Ma
bocdinaŋ oc kêŋ ŋawapac têŋ gôlôwac dabuŋ
dom, ma lauwhê sawa naŋ sêpônda dau
ŋandô, naŋ gôlôwac dau oc tôm bu sênem ŋac
sa.

Yom pi lau bata

17 Lau bata naŋ sêkêŋ dau sambuc ma sem
gôliŋ gôlôwac dabuŋ ŋapep, naŋ datoc ŋac sa
êŋlêc. Ma ŋac naŋ sem mêtê ti sêndôhôŋ lau,
naŋ yom dindec hêganôŋ ŋac solop.
18 Gauc nem Anötö ndê yom naŋ sêto yêc
bocdec bu:

> Têŋ ndoc mac akêŋ makao sêkôm gweleŋ
> bolom-ŋga, naŋ asô ŋac tôkwa ahuc dom.
> Sêneŋ bolom ŋatô ô ŋac si gweleŋ. *[Diut 25:4]*

* **5:9:** Pol to yom pi lauwhê sawa si ŋadênaŋ, magoc iŋ tôc ŋadênaŋ dau ŋahu tiawê dom. Lau ŋatô gauc gêm bu ŋadênaŋ dau gic waê lauwhê sawa hoŋ naŋ gôlôwac dabuŋ Epesas-ŋga sêyob ti sem sa - alic ŋabatiŋ 16. Ma lau ŋatô gauc gêm bu lauwhê naŋ si ŋaê yêc ŋadênaŋ, naŋ sêkêŋ dau sambuc tu sênem akiŋ Yisu ma gôlôwac dabuŋ-ŋga (ŋabatiŋ 5, 10 ma 11).

Ma yac neŋ yom daŋ tiyham yêc bocdec,
"Asa naŋ bu kôm gweleŋ, naŋ akêŋ iŋ ndê
ŋaôli têŋ iŋ ŋapep."
19 Ŋamalac tigeŋ bu êŋgôliŋ yom pi ŋgac
bata daŋ, naŋ am ŋgô iŋ ndê yom dau dom.
Magoc lu me tö bu sêpuc iŋ ndê yom dau dôŋ,
naŋ goc êmatôc yom dau.
20 Am bu tap sa bu yom ŋandô, dec sôm
ŋgac bata dau yêc lau hoŋ aŋgô-ŋga, bu lau
sêlic ma sêtöc dau.

Pol gêm la Timoti

21 Yêc Anötö lu Yisu Kilisi ma aŋela naŋ
Anötö kêyaliŋ ŋac sa, naŋ si aŋgô-ŋga, naŋ
wasôm têŋ am bu êmkuc aneŋ yom hoŋ din-
dec, ma kôm mêtê ŋayham eŋ têŋ lau hoŋ.
Lhac whiŋ lau toŋ daŋ, ma lic toŋ daŋ sac
dom.
22 Am bu êmyaliŋ lau ŋatô sa tu sêkôm
gweleŋ-ŋga, dec êmsahê ŋac si lêŋ muŋ, ma
kêŋ amam sac ŋac sep dom. Ma yob daôm
bu sa nem lêŋ ŋawasi eŋ. Ndic ahê lau naŋ
sêkôm mêtê sac, bu wêkaiŋ ŋac si sac ŋagêyô
dom.
23 Nôm bu ŋambwa dom. Nôm wain ŋagec
tu am ŋatac-ŋga. Ma oc nem am sa tu am
nem gêmbac naŋ kôm am ŋapaŋ-ŋga.

Mêtê hoŋ naŋ lau sêkôm oc meŋ tiawê

24 Lau ŋatô si mêtê sac yêc awê, ma bocdi-
naŋ ŋac si yom pi undambê gi su, ma Anötö
kêmasaŋ ŋagêyô su bu kêŋ têŋ ŋac têŋ têm
ŋambu-ŋga. Ma lau ŋatô si sac yêc siŋ dau têŋ
kwahic dec, magoc oc meŋ sa tiawê têŋ têm
ŋambu-ŋga, ma sêtap si ŋagêyô sa.
25 Ma ŋalêŋ tigeŋ, lau gitêŋ ŋatô si mêtê
ŋayham yêc awê. Ma mêtê ŋayham naŋ
kwahic dec yêc awê dom, naŋ oc tôm dom
bu yêc siŋ dau ŋapaŋ. Oc sa meŋ tiawê.

6

Yom pi lau akiŋ ŋambwa

1 Sôm têŋ lau akiŋ ŋambwa naŋ sêkêŋ whiŋ
Yisu, bu sêsôc si ŋadaui ŋapu, ma sêtoc ŋac sa
ŋapep. Ŋac bu sêkôm dom, goc lau naŋ sêlic,
naŋ oc sêpu Anötö ndê ŋaê ti yom naŋ yac
tandôhôŋ pi iŋ.
2 Ma ŋgac akiŋ daŋ bu ndê ŋadau kêŋ whiŋ
Yisu whiŋ, goc sôm têŋ ŋgac akiŋ dau bu toc
dau sa têŋ iŋ ndê ŋadau bu iŋlu sêti asidôwa
tu iŋlu si sêkêŋ whiŋ-ŋga lec dom. Magoc iŋ
nem akiŋ iŋ ndê ŋadau ŋapep eŋ, ŋahu bu iŋ
ndê gweleŋ oc nem ndê asidôwa kêŋ whiŋ-
ŋga naŋ Anötö tac whiŋ, naŋ sa.

Puc pi lau naŋ sêndôhôŋ yom tasaŋ

Êmdôhôŋ yom hoŋ dindec têŋ lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga, ma êmgilí ŋac bu sêŋkuc ŋapep.
3 Ŋamalac daŋ bu êndôhôŋ yom naŋ so
aneŋ yom naŋ gato sip bapia dindec, me
so yom ŋandô naŋ Pômdau Yisu Kilisi dau
kêdôhôŋ, me so yom naŋ tandôhôŋ pi Anötö
ndê lêŋ, naŋ tôc asê bocdec bu.
4 Iŋ ŋgac toc dau sa-ŋga, ma kêyalê gêŋ daŋ
ŋapep dom. Iŋ tac whiŋ yom agwa-agwa
ŋambwa, ma yom naŋ kôm lau sêseŋ dau. Tu
yom kaiŋ dinaŋ-ŋga dec lau sem lêmuŋ dau,
sic dau, sêsôm yom sac-sac pi dau, ma sêkôc
gauc sac pi si asidôwai.
5 Lau kaiŋ dinaŋ si gauc kêŋsôŋ, ma sêseŋ
dau ŋapaŋ. Yom ŋandô daŋ yêc ŋac si ŋalôm
dom. Ŋac gauc gêm bu lêŋ danem akiŋ
Anötö-ŋga ti lêŋ sêtap awa sa-ŋga ŋambwa.

Yom pi lêŋ atac whiŋ mone-ŋga

6 Magoc yac bu danem akiŋ Anötö ma atac
ŋayham pi gêŋ bocke naŋ iŋ bu kêŋ têŋ yac,
naŋ gitôm datap awa ŋandô sa su.
7 Bu têŋ têm dinaŋi sêkôc yac, naŋ dahôc
asê amaŋ sawa, ma dambac ndu ti amaŋ
sawa bocdinaŋ.
8 Magoc gêŋ daneŋ-ŋga ti ŋakwê bu yêc
yac-ŋga, dec yac atac ŋayham pi gêŋ dau.
9 Lau naŋ atac whiŋ bu sêti lau ti lêlôm,
naŋ si atac whiŋ dinaŋ oc ti lêŋ Sadaŋ êntôm
ŋac-ŋga, ma ŋac oc sêpeŋ ma sêsip iŋ ndê akô
sêndi. Ŋac oc tagatu gêŋ daêsam, ma sêsa lêŋ
gauc mbasi-ŋga tu sêtap gêŋ dau sa-ŋga, e
kôm ŋac sêtisac ma sêniŋga.
10 Sac daêsam ŋahu yêc lêŋ atac whiŋ
mone-ŋga. Lau ŋatô sêhu si sêkêŋ whiŋ siŋ
su, ŋahu bu mêtê atac whiŋ mone-ŋga gêm
ŋac ahuc sambuc. Ma tu dinaŋ-ŋga dec
ŋawapac daêsam tap ŋac sa.

Pol gic yomsu Timoti

11 O Anötö ndê ŋgac, am ŋgô su naŋ. Ndic
ahê mêtê sac hoŋ dinaŋ. Êmsahê ŋaŋga bu
kôm mêtê gitêŋ ma sa Anötö ndê lêŋ eŋ. Sap
nem kêŋ whiŋ ti mêtê atac whiŋ lau-ŋga dôŋ,
puc daôm dôŋ bu kôm Anötö ndê gweleŋ ma
lic ŋakam sa dom, ma mbo ti nem lêŋ malô
eŋ.
12 Lhac ŋaŋga ma ndic siŋ têŋ lêtôm hoŋ
naŋ bu ku am nem kêŋ whiŋ dulu. Muŋ-
ŋga lê am hoc yom asê yêc lau daêsam aŋgô-
ŋga bu am kêŋ whiŋ Yisu Kilisi. Gêŋ dau tôc
asê bu am tap Anötö ndê galem ndöc tamli
ŋapaŋ-ŋga sa su. Bocdinaŋ sap galem dau
ŋa-ŋandô dôŋ ŋaŋga eŋ.
13 Yêc Yisu Kilisi, naŋ sôm ndê yom asê
solop têŋ Pontias Pailot, ma yêc Anötö naŋ
kêŋ gêŋ hoŋ sêmbo tali, naŋ aŋgô-ŋga, aö
wandic atu am bocdec bu.
14 Yom hoŋ naŋ aö gac atu am, naŋ êmkuc
ŋapep, ma sa nem lêŋ solop ti dabuŋ eŋ, e yac
neŋ Pômdau Yisu Kilisi mbu meŋ hôc asê,
15 têŋ ndoc naŋ Anötö kêyaliŋ sa su.
Tampiŋ Anötö dandic ŋawaê. Iŋ tigeŋ iŋ
gêŋ hoŋ ŋadau. Iŋ kiŋ hoŋ si Kiŋ, ma pômdau
hoŋ si Pômdau.
16 Iŋ mbo titêm-titêm ma oc pacndê dom.
Iŋ ndöc ndê ŋawê atu ŋalôm, tôm dom bu
ŋamalac daŋ tigasuc ŋawê dau me lic iŋ. Iŋ
ndê waê ŋayham ti iŋ ndê ŋaclai atu oc yêc
ŋapaŋ. Yomandô!

17 Sôm têŋ lau ti lêlôm bu sêtoc dau sa dom
ma takwê ŋac si awa nom-ŋga bu nem ŋac sa
lec dom. Bu awa iŋ gêŋ yêc ŋapaŋ-ŋga dom,
oc niŋga. Ndic atu ŋac bu takwê Anötö naŋ
kêmwasiŋ yac ŋa gêŋ daêsam tu kôm yac atac
ŋayham-ŋga.
18 Ma ndic atu ŋac bu sêkôm mêtê ŋayham
eŋ têŋ lau hoŋ, ma bu sêkêŋ si awa ti wapa tu
bu sênem lau ŋatô sa, ma sêmwasiŋ ŋac-ŋga.
19 Sêkôm bocdinaŋ dec ŋac oc sêpo si awa
ŋandô sa yêc undambê tu têm ŋambu-ŋga-
ŋga, naŋ ŋac oc sêtap lêŋ ŋandô dandöc taŋli-
ŋga sa.
20 O Timoti. Gweleŋ ti yom ŋandô hoŋ naŋ
Anötö kêŋ sip am amam, naŋ yob ŋapep eŋ.
Ndic ahê lau naŋ sêsap yom ŋambwa-ŋambwa
dôŋ, ma sêndôhôŋ yom naŋ so yom ŋandô.
Lau dau gauc gêm bu ŋac sêtap gauc ŋandô
sa, magoc mba.
21 Lau naŋ sêkêŋ whiŋ yom tasaŋ dinaŋ,
naŋ sêhu si sêkêŋ whiŋ Yisu siŋ su.
Anötö ndê mwasiŋ têŋ mac.

Pol ndê bapia tilu-ŋga têŋ Timoti
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Pol ndöc gapocwalô ndöc Rom, ma kêsahê bu ŋasawa sauŋ oc sêndic iŋ ndu, dec to ndê bapia tilu-ŋga dindec têŋ Timoti. Pol tac whiŋ Timoti ndu andô, ma to bapia dindec bu puc iŋ dôŋ bu lhac ŋaŋga, ma maya dau me töc dau dom bu hoc ŋawaê ŋayham asê. Iŋ tac whiŋ bu Timoti lhac gitôm Yisu ndê ŋgac siŋ-ŋga ŋayham daŋ. Ma Pol gêm la Timoti bu yob dau tu mêtê sac tidau-tidau naŋ oc êŋsôwec tiatu têŋ têm ŋambu-ŋga, ma kêŋ puc iŋ pi kêdôhôŋwaga tasaŋ.

Pol gic hu ndê bapia

1 Aö Pol, naŋ gati Yisu Kilisi ndê †aposel kêkuc Anötö ndê atac whiŋ. Iŋ gic bata bu lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu Kilisi oc sêtap seŋ sêndöc tali-ŋga sa, dec kêyaliŋ aö sa gati aposel, bu wahoc yom dau asê têŋ lau.

2 Gato bapia dindec têŋ aneŋ atuŋgac tac whiŋ-ŋga, am Timoti. Mwasiŋ ti tawalô ma yom malô akêŋ Damaŋ Anötö lu yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi têŋ am.

Pol puc Timoti dôŋ

3 Aö gam akiŋ Anötö tôm damaŋi sêkôm, ma galhac iŋ aŋgô-ŋga ti atac pa su tu aneŋ lêŋ-ŋga. Ma tôm ôbwêc ti acsalô, aö gauc gêm am yêc aneŋ mbec ŋalôm, ma aö gam daŋge Anötö tu am-ŋga.

4 Aö gauc gêm ndoc naŋ hêclu dahu dauŋ siŋ, ma am taŋ. Tu dinaŋ-ŋga aö tac whiŋ bu walic am tiyham, oc kôm aö atac ŋayham sa.

5 Ma aö gauc gêm am nem lêŋ kêŋ whiŋ ŋaŋga-ŋga. Aö kayalê bu am nem pômwê Lois lu dinam Yunis sêkêŋ whiŋ ŋaŋga, ma gakêŋ whiŋ bu am kêkuc iŋlu si lêŋ.

6 Tu dinaŋ-ŋga dec aö bu wateŋ am bu gauc nem Anötö ndê mwasiŋ naŋ am kôc têŋ ndoc aö gakêŋ amaŋ sac am. Lhac ŋaŋga ma kôm gweleŋ ŋa mwasiŋ dau ŋa-ŋaclai, gitôm am kôm ya golom tiatu.

7 Anötö kêŋ ndê Ŋalau têŋ yac, ma bocdinaŋ dec datöc dauŋ tu sake-ŋga? Iŋ kêŋ ndê Ŋalau tu kêŋ ŋaclai têŋ yac, ma tu dambo ti mêtê atac whiŋ lau-ŋga, ma dayob dauŋ neŋ lêŋ-ŋga.

8 Bocdinaŋ mayam daôm tu hoc yom asê pi yac neŋ Pômdau-ŋga dom. Ma mayam tu aö gandöc gapocwalô tu iŋ-ŋga dom. Mba! Lhac ŋaŋga whiŋ aö ma hêclu dahôc ŋawapac tu Yisu ndê ŋawaê ŋayham-ŋga, tôm Anötö dau kêŋ ndê ŋaclai bu puc hêclu dôŋ.

9 Iŋ gêm yac si ma kêgalêm yac sa bu dasa iŋ ndê lêŋ dabuŋ. Iŋ kôm gêŋ dau tu yac neŋ ŋayham daŋ-ŋga dom. Magoc iŋ kôm tu iŋ dau ndê mêtê atac whiŋ ti êmwasiŋ yac-ŋga. Têŋ têm iŋ kêŋ undambê ti nom su dom, naŋ iŋ kêmatiŋ yom tidôŋ bu êmwasiŋ yac tu Yisu Kilisi-ŋga.

10 Ma yac neŋ †Ŋgac Nem Yac Si-ŋga Yisu Kilisi meŋ hôc asê nom su, dec Anötö ndê mwasiŋ dau meŋ tiawê. Ma ŋawaê ŋayham tôc asê bu Yisu Kilisi ku ŋaclai dambac nduŋga dulu, ma iŋ ti yac neŋ seŋ dandöc taŋli ŋapaŋ-ŋga.

11 Ma tu ŋawaê ŋayham dau-ŋga, dec Anötö kêyaliŋ aö sa gati ŋgac aheŋ-ŋga ma aposel, ma kêkiŋ aö bu wandôhôŋ lau.

12 Tu dinaŋ-ŋga dec gahôc ŋawapac dindec. Magoc aö mayaŋ dauŋ dom, galhac ti atac pa su. Ŋahu bu aö gakêŋ whiŋ Yisu Kilisi, ma aö kayalê iŋ tidôŋ. Ma gakêŋ dauŋ ti neŋ gêŋ hoŋ sip iŋ amba, ma gakêŋ whiŋ bu iŋ gitôm bu yob ŋapep e bêc ŋambu-ŋga.

13 Yom ŋandô naŋ aö kadôhôŋ têŋ am, naŋ kôc dôŋ gitôm dôhôŋ ŋayham bu êndôhôŋ têŋ lau. Ma lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga ti atac whiŋ asidôwai-ŋga, naŋ gic lau sêkêŋ whiŋ Yisu Kilisi-ŋga ŋawaê, naŋ am sap dôŋ ŋaŋga.

14 Ŋalau Dabuŋ naŋ mbo yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga neŋ ŋalôm, naŋ puc am dôŋ bu yob yom ŋandô dakêŋ whiŋ-ŋga naŋ aö gakêŋ sip am amam su.

15 Am kêyalê bu Pigelas lu Hemogene ma lau Esia-ŋga hoŋ naŋ sêmbo malac Rom, naŋ sêhu aö siŋ su.

16 Magoc aö wateŋ Pômdau bu tawalô Onesiporas ti ndê gôlôwac hoŋ, ŋahu bu iŋ gêm aö sa tidim daêsam. Ma iŋ maya tu aö gandöc gapocwalô-ŋga dom.

17 Têŋ ndoc iŋ hôc asê malac Rom, naŋ kêsalê aö ŋaŋga e tap aö sa.

18 Ma am kêyalê su bu têŋ ndoc aö gambo malac Epesas, naŋ iŋ gêm aö sa daêsam. Tu dinaŋ-ŋga aö wateŋ Pômdau bu tawalô iŋ, ma nem iŋ sa têŋ bêc ŋambu-ŋga.

2

1 Bocdinaŋ aneŋ balê, lhac ŋaŋga tôm Yisu Kilisi ndê mwasiŋ puc am dôŋ.

2 Yom naŋ aö gahoc asê yêc lau daêsam aŋgô-ŋga, naŋ am ŋgô su ma kêyalê. Kwahic dec aö bu wasôm têŋ am bu êmyaliŋ lau ŋatô sa, naŋ sêsap Kilisi ma yom ŋandô dôŋ ŋaŋga, ma êmdôhôŋ yom dau têŋ ŋac e sêŋyalê tidôŋ, goc sêkôm gweleŋ sêwhiŋ am ma sêndôhôŋ lau ŋatô.

3 Lhac ŋaŋga ma hôc ŋawapac whiŋ yac, tôm Yisu Kilisi ndê ŋgac siŋ-ŋga ŋayham daŋ.

4 Ŋgac siŋ-ŋga ŋayham kôc gauc pi iŋ ndê gweleŋ ndic siŋ-ŋga ŋapaŋ, ma hêgo dau tu gêŋ ŋatô-ŋga dom. Ŋahu bu iŋ bu kôm gêŋ hoŋ tôm iŋ ndê ŋadau tac whiŋ.

5 Ma ŋalêŋ tigeŋ, asa naŋ kêti whiŋ lau naŋ sênti tu sêhôc gêgêlêc dandi-ŋga, naŋ kêti kêkuc ŋagôliŋ solop. Iŋ bu êŋkuc ŋagôliŋ

dom, dec oc tôm dom bu iŋ kôc ŋaôli naŋ gic
waê ŋgac ŋamata-ŋga.
6 Ma ŋalêŋ solop bu ŋgac gweleŋ andô kôc
gêŋ ŋandô tu neŋ-ŋga yêc ndê ôm tiŋamata.
7 Kôc gauc pi aneŋ yom hoŋ dindec, bu
Pômdau oc whê am nem gauc sa pi yom dau
ŋahu.
8 Am bu hôc ŋawapac, dec gauc nem Yisu
Kilisi naŋ sa akêŋ Dawid ndê toŋ, naŋ Anötö
uŋ iŋ sa akêŋ lau batê-ŋga. Ŋawaê ŋayham
naŋ aö gahoc asê, naŋ ŋahu iŋ dau.
9 Tu ŋawaê ŋayham dau-ŋga, dec gahôc
ŋawapac ma sêsô aö dôŋ ŋa sen gitôm ŋgac sac
daŋ. Ŋac sêsô aö dôŋ, magoc oc tôm dom bu
sêsô Anötö ndê yom dôŋ.
10 Aö galic ŋayham bu wahôc ŋawapac, tu
bu wanem lau naŋ Anötö kêyaliŋ ŋac sa muŋ
su, naŋ sa. Aö bu watôc seŋ têŋ ŋac bu sêtap
Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa tu Yisu
Kilisi-ŋga, ma sêndöc tali ŋapaŋ yêc Anötö
ndê gameŋ ŋawê-ŋga.
11 Yom dindec iŋ yom ŋandô solop:
Yac bu dambac ndu dawhiŋ Yisu, oc
dambo taŋli dawhiŋ iŋ bocdinaŋ.
12 Yac bu dalhac ŋaŋga têŋ ndoc ŋawapac
tap yac sa, dec yac oc danem gôliŋ
dawhiŋ iŋ.
Yac bu dasôm bu dati iŋ ndê dom ma
dasêc iŋ ahuc, dec iŋ oc sêc yac ahuc
bocdinaŋ.
13 Yac bu dakêŋ whiŋ gwalec, tigeŋ Yisu
iŋ Yom Ŋandô Ŋadau, ma yom bocke naŋ
iŋ gic bata tu yac-ŋga, naŋ oc kôm ŋandô
sa. Ŋahu bu iŋ gitôm dom bu sêc dau ndê
yom ahuc.

Anötö ndê lau gweleŋ-ŋga si lêŋ

14 Yom hoŋ dindec, am kêŋ lhac gôlôwac
dabuŋ si gauc ŋapaŋ e tidôŋ ŋac. Yêc Anötö
aŋgô-ŋga kêŋ puc ŋac bu sêseŋ dandi tu yom
ŋambwa-ŋambwa-ŋga dom. Ŋac bu sêseŋ dau,
dec oc ŋandô mba, ma oc kôm lau ŋatô si
sêkêŋ whiŋ tisac.
15 Êmsahê ŋaŋga bu kôm nem gweleŋ hoŋ
bu ndic Anötö tandô ŋayham. Ma iŋ oc lic
am gitôm ŋgac gweleŋ-ŋga ŋayham naŋ whê
iŋ ndê yom ŋandô sa ŋapep, ma gêŋ daŋ oc
kôm am mayam daôm dom.
16 Ndic ahê lau naŋ sêŋlhiŋ Anötö siŋ ma
sem yomgalôm pi gêŋ ŋambwa-ŋambwa nom-
ŋga ŋapaŋ. Bu lau naŋ sêsap yom kaiŋ dinaŋ
dôŋ, naŋ si mêtê sac oc êŋsôwec tiatu ŋapaŋ e
sêhu Anötö siŋ gacgeŋ.
17 Ma yom dau oc tiapa ma kôm lau sêtisac,
nditôm gambocbôm sac naŋ gêŋ lau tidac-
tidac. Himeneus lu Piletus sêmbo lau dinaŋ
si toŋ ŋalôm.
18 Iŋlu sêhu yom ŋandô siŋ su. Sêsôm têŋ
lau bu ndoc lau sêtisa akêŋ lau batê-ŋga meŋ
hôc asê su. Ma bocdinaŋ sêkôm lau ŋatô si
sêkêŋ whiŋ tisac.
19 Magoc Anötö ndê yom ŋandô iŋ gitôm
alhö ŋaŋga, naŋ iŋ po iŋ ndê gôlôwac dabuŋ
sa sêlhac ŋahô. Ma iŋ kêŋ yom ŋalhô dinda lu
têŋ yac bocdec bu, "Lau naŋ sêti Pômdau ndê
lau, naŋ iŋ kêyalê ŋac hoŋ tidôŋ," ma "Lau
hoŋ naŋ sêsôm bu sêkêŋ whiŋ Pômdau, naŋ
sêhu mêtê sac hoŋ siŋ maŋ."
20 Wapa gweleŋ-ŋga tidau-tidau yêc ŋgac ti
lêlôm ndê andu ŋalôm. Ŋatô gic waê gweleŋ
tiwaê, ma ŋatô gic waê gweleŋ bambaliŋ.
Gêŋ tiwaê sêmasaŋ ŋa gol ma silba, ma gêŋ
waêmba sêmasaŋ ŋa a me nom.
21 Ma yêc yac ŋamalac bocdinaŋ. Mêtê
daêsam yêc tu taŋkuc-ŋga. Asa naŋ timêtê
dau ŋapep ma hu mêtê sac hoŋ siŋ, naŋ
gitôm gêŋ naŋ sêmasaŋ ŋa gol ma silba. Iŋ oc
ti ŋgac akiŋ ŋayham ma dabuŋ bu nem akiŋ
yac neŋ Ŋadau, ma iŋ oc tôm bu kôm gweleŋ
ŋayham-ŋayham daêsam.
22 Mêtê ŋalôm ŋagalac-ŋga naŋ balêi sêkôm,
naŋ hu siŋ gacgeŋ. Ma êmkuc lêŋ gitêŋ ti
mêtê dakêŋ whiŋ-ŋga ti atac whiŋ lau-ŋga
ma lêŋ yom malô-ŋga, tôm lau naŋ sêkêŋ
whiŋ Pômdau sêkôm ti ŋalôm ŋawasi eŋ.
23 Lau naŋ sêseŋ dau tu yom gauc mbasi-
ŋga, naŋ ndic sôŋ daôm whiŋ ŋac dom. Bu
yom kaiŋ dinaŋ oc li lau sa ma sêkêŋ kisa
dandi.
24 Asa naŋ bu ti Pômdau ndê ŋgac akiŋ
ŋayham, naŋ ndic ahê yom naŋ kôm lau
sêseŋ dau-ŋga maŋ. Ma iŋ kôc ndê ŋalôm dôŋ
ma tac ŋandê ŋagahô tu gêŋ naŋ lau sêkôm
têŋ iŋ-ŋga, naŋ dom. Ŋayham bu iŋ ŋgac
tigauc naŋ gitôm bu êndôhôŋ lau ŋatô, ma iŋ
kôm mêtê malô ti ŋayham têŋ lau hoŋ.
25 Lau naŋ bu sêseŋ Anötö ndê yom ŋandô,
naŋ goc iŋ oc êndôhôŋ ŋac ti ndê ŋalôm malô,
bu mboe Anötö oc kêŋ ŋac sênem si ŋalôm
kwi, ma whê ŋac si gauc sa e sêŋyalê yom
ŋandô.
26 Ŋac oc sêŋyalê bu muŋ-ŋga sêpeŋ sêsip
Sadaŋ ndê akô si, ma sêti iŋ ndê lau akiŋ
ŋambwa naŋ sêkôm tôm iŋ atac whiŋ. Magoc
ŋac bu si gauc sa ma sênem dau kwi, dec oc
tôm bu sêhu Sadaŋ siŋ ma sêsa Anötö ndê lêŋ.

3

Mêtê sac têm ŋambu-ŋga-ŋga

1 Aö wasôm têŋ am bu têŋ têm ŋambu-ŋga
mêtê sac daêsam oc meŋ sa.
2 Lau oc atac whiŋ dau ma atac whiŋ
mone hôc gêlêc, ŋac oc sêpo dau sa ma
sêsôm yom sêtoc dau sa-ŋga daêsam, sêsôm
yom sac-sac daêsam, daŋgapêc têŋ damba ti
dindai, sênem daŋge lau naŋ sêkêŋ gêŋ têŋ
ŋac-ŋga dom, ma sêtec mêtê dabuŋ ti mêtê
gitêŋ.
3 Ŋac oc atac whiŋ lau dom ma sêsôm yom
sac pi ŋac, ma ŋac oc sêsuc lau ŋatô si yom
kwi dom. Ŋac oc sênem gôliŋ dau si lêŋ ŋapep
dom, sêkôm gêŋ hoŋ bambaliŋ tôm si atac

whiŋ, sêndic lau ti sêkôm ŋac ŋayom, ma sêtec
mêtê ŋayham ti gêŋ ŋayham hoŋ.
4 Ŋac lau sêpêŋ biakiŋ-ŋga, lau naŋ si lêŋ
saŋsalaŋ, ma lau sêtoc dau sa-ŋga. Ŋac atac
whiŋ Anötö dom, tigeŋ ŋac atac whiŋ gêŋ
ŋayham-ŋayham nom-ŋga hôc gêlêc su.
5 Ŋac sêsa si lêŋ gitôm sem akiŋ Anötö,
tigeŋ sêsêc iŋ ndê ŋaclai ahuc. Am mbo ahê
lau kaiŋ dinaŋ hoŋ.
6 Bu ŋac si lau ŋatô sêmbac yom lau e lau
dau sêkôc ŋac sa. Ma sêndôhôŋ ŋac si yom
tasaŋ têŋ lauwhê gauc babalê, e lauwhê dau
sêsôc ŋac si yom ŋapu. Lauwhê kaiŋ dinaŋ
mêtê sac ti mêtê ŋalôm ŋagalac-ŋga gêm ŋac
si ŋalôm ahuc.
7 Ŋac atac whiŋ bu sêŋgô yom daêsam, ma
tac whiŋ bu lau sêndôhôŋ ŋac, magoc ŋac si
gauc sa dom pi yom bocke iŋ yom ŋandô.
8 Kêdôhôŋwaga tasaŋ dinaŋ sêkêŋ kisa yom
ŋandô tôm Yanis lu Yambres sêkêŋ kisa
Moses.* Ŋac si gauc tisac su, ma ŋac si sêkêŋ
whiŋ Anötö mbasi sambuc.
9 Magoc ŋac si gweleŋ oc nem ŋandô dom,
ŋahu bu lau tigauc hoŋ oc sêŋyalê bu ŋac
si lêŋ iŋ lêŋ gauc mbasi-ŋga, tôm Yanis lu
Yambres si lêŋ.

Pol gêm la Timoti

10 Am daôm kêyalê aö tidôŋ. Am kêyalê
yom hoŋ naŋ aö kadôhôŋ, ti aneŋ lêŋ
gambo-ŋga, ma ŋahu bocke dec gakôm
gweleŋ, aneŋ lêŋ gakêŋ whiŋ-ŋga ti atac
whiŋ lau-ŋga, ma lêŋ galhac ŋaŋga ma gahôc
ŋawapac ti atac malô-ŋga.
11 Am kêyalê gêŋ hoŋ naŋ hôc asê aö yêc
malac Antiok, malac Aikoniam ma malac
Listra, ma ŋawapac ti ŋandê hoŋ naŋ aö
gahôc. Magoc Pômdau kêgaho aö su yêc gêŋ
hoŋ dinaŋ.
12 Yomandô wasôm têŋ am. Lau hoŋ naŋ
sêkêŋ whiŋ Yisu Kilisi, ma atac whiŋ bu sêsa
lêŋ gitêŋ, naŋ lau oc sêkêŋ kisa ŋac bocdinaŋ.
13 Ma lau sac ti lau tasaŋ si lêŋ sac oc tisac
sambuc. Ŋac oc sêŋsau lau ma lau oc sêŋsau
ŋac.
14 Ma am daôm, yom naŋ am kêdôhôŋ ma
kêŋ whiŋ su, naŋ sap dôŋ. Ŋahu bu lau naŋ
sêndôhôŋ am, naŋ am kêyalê ŋac ti ŋac si lêŋ
gitêŋ su.
15 Têŋ ndoc am mbo balê, naŋ am kêyalê
Anötö ndê yom dabuŋ naŋ sêto yêc naŋ.
Yom dau gitôm bu kêŋ gauc têŋ yac e
dakêŋ whiŋ Yisu Kilisi ma datap Anötö ndê
mwasiŋ nem lau si-ŋga sa.
16 Ma Anötö ndê yom hoŋ naŋ sêto yêc
naŋ, iŋ ndê Ŋalau gêm gôliŋ lau dec sêto.
Bocdinaŋ yom dau iŋ ŋayham bu tandôhôŋ
têŋ lau, tu datôc lau si giso asê ma tamatôc
ŋac-ŋga, ma tu dawhê Anötö ndê lêŋ gitêŋ sa-
ŋga.
17 Yac dakôm bocdinaŋ tu bu Anötö ndê
lau sêŋyalê iŋ ndê yom hoŋ tidôŋ, ma yom
dau nem ŋac sa e sêkôm si gêŋ sambob ŋapep
eŋ.

4

1 Am kêyalê bu Yisu Kilisi oc mbu meŋ ti
ŋaclai atu bu nem gôliŋ gêŋ hoŋ, ma iŋ oc
êŋsahê lau tali ma lau batê pi ŋac si mêtê. Yêc
iŋ aŋgô-ŋga, ma yêc Anötö aŋgô-ŋga, aö bu
wandic yomsu am bocdec bu.
2 Nem mêtê lau, ma whê Anötö ndê yom
sa têŋ ŋac tôm têm hoŋ. Kêŋ puc lau bu sêkôm
sac dom, ma ŋac naŋ sêkôm giso, naŋ tôc ŋac
si giso asê e sêkac si ŋalôm kwi. Êmgilí lau
hoŋ bu sêlhac ŋaŋga. Puc daôm dôŋ ma lhac
ŋaŋga ti atac pa su. Ma whê gêŋ hoŋ sa yêc
awê têŋ lau.
3 Bu têm oc meŋ sa, naŋ lau oc sêtec bu
sêŋgô yom ŋandô pi Anötö ndê lêŋ. Magoc
ŋac oc atac whiŋ bu sêŋgô yom naŋ puc ŋac
dôŋ bu sêkôm mêtê sac-sac tôm ŋac dau si
atac whiŋ. Tu dinaŋ-ŋga dec ŋac oc sêsap
kêdôhôŋwaga tasaŋ dôŋ, ma sêhê daŋga ŋac
si yom ŋapep eŋ.
4 Ŋac oc sêpôc daŋgasuŋ ahuc têŋ yom
ŋandô, ma tac whiŋ bu sêŋgô lau andô si miŋ
ŋambwa-ŋambwa.
5 Magoc am ŋgac daôm ŋgô. Yob daôm bu
kôm gêŋ hoŋ ti gauc eŋ. Hôc ŋawapac ti atac
pa su, hoc ŋawaê ŋayham asê têŋ lau, ma kôm
am nem gweleŋ nem akiŋ Anötö-ŋga hoŋ
ŋapep ma ti atac whiŋ.
6 Ma aö dauŋ dec, kasahê bu têm meŋ
kêpiŋ bu wahu nom dindec siŋ. Aneŋ têm
wambo nom-ŋga gitôm laclhu wain-ŋga naŋ
sêkêc pi alta ti da têŋ Anötö, ma kêpiŋ bu
pacndê.
7 Aö galhac ŋaŋga ma gac siŋ tu Anötö ndê
yom ŋayham-ŋga, aö kati e gahôc asê ŋabatiŋ
su, ma gakôc aneŋ gakêŋ whiŋ dôŋ.
8 Pômdau, yac neŋ ŋgac gitêŋ êmatôc yac-
ŋga kêmasaŋ ŋaôli ŋayham bu kêŋ têŋ lau
gitêŋ têŋ bêc ŋambu-ŋga. Ma malô aö watap
ŋaôli ŋayham dau sa. Magoc aö taŋwasêŋ
dom. Lau hoŋ naŋ sêkêŋ bata Yisu bu mbu
meŋ, naŋ oc sêtap si ŋaôli ŋayham sa bocdi-
naŋ.

Pol tac whiŋ bu Timoti têŋ iŋ ndi

9 Aö tac whiŋ bu am êmasaŋ daôm ŋagahô
ma têŋ aö mweŋ.
10 Bu aö kakiŋ Kresens têŋ gameŋ Galesia-
ŋga gi, ma Taitus têŋ gameŋ Dalmesia-ŋga
gi. Ma Demas hu aö siŋ ma kölhö têŋ malac
Tesalonika gi, ŋahu bu iŋ tac whiŋ gêŋ nom-
ŋga hôc gêlêc su.

* **3:8:** Yanis lu Yambres - ŋgac lu dinaŋ si ŋaê yac oc datap sa yêc Yom Lêŋsêm Akwa dom. Magoc lau ŋatô gauc gêm bu iŋlu ŋgac mbectoma lu naŋ sêkôm gêŋ dalô bu sêhôc gêlêc gêŋ dalô naŋ Moses kôm. Alic Eks 7:11, 22; ma 9:11.

11-12 Aö kakiŋ Tikikus têŋ malac Epesas gi
su, ma Luk tawasê dec mbo whiŋ aö. Têŋ
ndoc am mweŋ, goc kôc Mak whiŋ am, bu iŋ
ŋgac ŋayham bu nem aö sa tu aneŋ gweleŋ-
ŋga.
13 Ma kôc aneŋ ŋakwê baliŋ naŋ gahu siŋ
whiŋ Kapus yêc malac Troas, ma kôc aneŋ
bapia tilhuŋ. Ma aö tac whiŋ ŋandô bu am
kôc aneŋ bôc ŋamlic ŋatô, naŋ sêto Anötö ndê
yom pi, naŋ whiŋ.
14 Aleksanda, ŋgac pec ain-ŋga dinaŋ, iŋ
kêŋ kisa aö ma kôm mêtê sac daêsam têŋ aö.
Pômdau oc kêŋ ŋagêyô têŋ iŋ, êŋkuc iŋ ndê
mêtê sac.
15 Yob daôm tu iŋ-ŋga, bu iŋ kêŋ kisa yac
tu gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga, ma kalhac lau
ahuc bu sêŋgô dom.
16 Têŋ ndoc ŋamata-ŋga naŋ lau Rom-ŋga
sêmatôc aneŋ yom, naŋ lau daŋ sêpuc aö
dôŋ dom, hoŋ sêhu aö siŋ. Magoc aö wateŋ
Anötö bu suc ŋac si giso kwi.
17 Têŋ ndoc dinaŋ Pômdau dau kalhac
whiŋ aö ma puc aö dôŋ, dec gam mêtê
hoŋ timala ma †lau gameŋ apa-ŋga hoŋ naŋ
sêmbo andu sêmatôc yom-ŋga, naŋ sêŋgô. Ma
iŋ kêgaho aö su yêc layon whasuŋ.*
18 Ma aö gakêŋ whiŋ bu iŋ oc nem aö
si yêc gêŋ hoŋ naŋ lau sac bu sêkôm têŋ
aö, ma kêŋ aö wandöc ŋayham yêc iŋ ndê
gameŋ undambê-ŋga. Dahoc iŋ ndê waê asê
kwahic dec ma tôm bêc hoŋ ndi. Yomandô!

Yom ŋambu-ŋga

19 Kôm aneŋ acsalô ŋayham têŋ Prisila lu iŋ
nakweŋ Akwila ma têŋ lau hoŋ naŋ sêmbo
Onesiporas ndê andu.
20 Erastas gacgeŋ mbo malac Korin, ma
gahu Tropimus siŋ mbo malac Miletus, bu
iŋ gêmbac.
21 Aö tac whiŋ bu am mweŋ ŋagahô, ma
hôc asê dindec muŋ su, naŋ goc ndoc uhô-
ŋga. Yubelas lu Pudens, ma Lainas lu
Klaudia ma asidôwai gameŋ dindec-ŋga hoŋ
sêkêŋ si acsalô têŋ am.
22 Pômdau whiŋ am ma iŋ ndê mwasiŋ puc
mac hoŋ dôŋ.

* **4:17:** Pol sôm bu Pômdau gêm iŋ sa bu layon seŋ iŋ dom. Têŋ têm dinaŋ lau naŋ sêkêŋ kisa lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêkêŋ daêsam têŋ layon seŋ ŋac. Tigeŋ ŋac sic yao bu sêkêŋ lau Rom-ŋga têŋ layon dom. Pol iŋ ŋgac Rom-ŋga (Apo 16:37) ma tu dinaŋ-ŋga lau atu-tu gauc gêm bu Pol ndê yom dinaŋ iŋ gitôm yom gôliŋ, ma lau sac naŋ sêkêŋ kisa iŋ, naŋ iŋ gêm dôhôŋ ŋac pi layon.

Pol ndê bapia têŋ Taitus
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Taitus iŋ ŋgac Israel-ŋga dom, magoc iŋ ŋgô ŋawaê ŋayham naŋ Pol hoc asê, dec kêŋ whiŋ Yisu Kilisi. Tiŋambu iŋ kêsêlêŋ whiŋ Pol, ma kôm gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga whiŋ iŋ. Iŋ pi malac Jerusalem whiŋ Pol lu Banabas têŋ têm naŋ iŋlu si sêlic lau aposel yêc dinaŋ (Gal 2:1; Apo 15:2). Pol kêkiŋ Taitus têŋ malac Korin tidim lu (2 Kor 7:6-7; 8:6, 16), ma tiŋambu iŋlu sêkôm gweleŋ sêmbo nduc Krit. Pol hu Taitus siŋ mbo nduc Krit tu yob lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêmbo dinaŋ (Taitus 1:5), ma tiŋambu iŋ to bapia dindec têŋ Taitus.

Yêc bapia dindec Pol to yom pi lêŋ bu Taitus êŋyaliŋ lau bata sa tu sênem gôliŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga. Iŋ kêŋ puc Taitus pi kêdôhôŋwaga tasaŋ, ma whê iŋ ndê gauc sa pi yom tu êndôhôŋ têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga, ma pi mêtê ŋayham ma lêŋ gitêŋ tu sêŋkuc-ŋga. Yom atu naŋ Pol tac whiŋ bu lau sêkêŋ whiŋ-ŋga gauc nem ŋapaŋ, naŋ bu ŋac sêti lau wakuc ŋa Ŋalau Dabuŋ ndê ŋaclai (2:14; 3:1-8).

Pol gic hu ndê bapia têŋ Taitus

1 Aö Pol, Anötö ndê ŋgac akiŋ ma Yisu Kilisi ndê †aposel, gato bapia dindec. Aö gati aposel bu wapuc lau naŋ Anötö kêyaliŋ ŋac sa, naŋ dôŋ, tu bu sêkêŋ whiŋ Yisu ŋaŋga, ma sêŋyalê yom ŋandô naŋ tôc Anötö ndê lêŋ gitêŋ têŋ ŋac tu sêŋkuc-ŋga.

2 Ma lau naŋ sêkêŋ whiŋ ma daŋga wambu yom ŋandô dau, naŋ sêkêŋ bata mwasiŋ dandöc taŋli ŋapaŋ-ŋga. Anötö gic bata mwasiŋ dau têŋ yac muŋ su, têŋ ndoc iŋ kêŋ undambê ti nom su dom. Ma yac taŋyalê bu Anötö gitôm dom bu êŋsau yac, ma bocdinaŋ yom bocke naŋ iŋ kêmatiŋ tidôŋ, naŋ oc ŋandô sa.

3 Yac neŋ Anötö Nem Yac Si-ŋga kêyaliŋ ndoc sa bu yom pi mwasiŋ dau meŋ sa tiawê, dec kwahic dec gic atu aö ma kêŋ yom dau sip aö amaŋ bu wahoc asê têŋ lau.

4 Bapia dindec gato têŋ am Taitus, naŋ aö galic am gitôm aö atuŋ ŋandô tu hêclu neŋ dakêŋ whiŋ-ŋga. Mwasiŋ ti yom malô têŋ am, akêŋ Damaŋ Anötö lu yac neŋ †Ŋgac Nem Yac Si-ŋga Yisu Kilisi.

Taitus ndê gweleŋ

5 Aö gahu am siŋ mbo nduc Krit, ŋahu bu aö tac whiŋ bu am mbo whiŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ma ndic dabiŋ gweleŋ ŋatô. Ma êmyaliŋ lau bata sa tôm malac ndi, tôm naŋ gasôm têŋ am muŋ su.

6 Lic bu ŋamalac bocke naŋ am bu kêŋ ti ŋgac bata, naŋ ndê lêŋ bocdec. Iŋ ŋgac naŋ ndê giso mbasi, ma iŋ gêm awhê tigeŋ. Iŋ ndê balêkoc sêkêŋ whiŋ Yisu, sêŋgô yom, ma sêsa si lêŋ malô. Ma bocdinaŋ lau daŋ oc tôm dom bu sêŋgôliŋ yom pi ŋac.

7 Bu ŋgac naŋ ti gôlôwac dabuŋ si ŋagôlôŋ, naŋ yob Anötö dau ndê gêŋ, ma bocdinaŋ lic bu iŋ ŋgac naŋ kôm giso daŋ dom. Lau sêtoc dau sa-ŋga, lau atac ŋandê-ŋga, lau sêndic lau bambaliŋ-ŋga, lau sênôm gêŋ êŋiŋ ŋac-ŋga, ma ŋac naŋ atac whiŋ mone kêlêc, naŋ si daŋ oc tôm dom bu ti ŋgac bata.

8 Ŋgac ŋayham bu am kêŋ ti ŋgac bata, naŋ ŋamalac kôc lau sa ma êmwasiŋ ŋac-ŋga, iŋ atac whiŋ mêtê ŋayham ti gêŋ ŋayham hoŋ, iŋ ŋamalac gauc ŋawa, ma iŋ sa ndê lêŋ gitêŋ ti dabuŋ ma timêtê dau ŋapep.

9 Iŋ sap yom ŋandô dakêŋ whiŋ-ŋga tôm aposel sêndôhôŋ, naŋ dôŋ. Ma bocdinaŋ dec iŋ gitôm bu whê yom sa ŋapep bu puc lau dôŋ, ma tôc lau naŋ sêseŋ yom ŋandô, naŋ si giso asê.

10 Bu lau sêseŋ yom ŋandô-ŋga daêsam dec sêmbo. Ŋac lau whapaŋ ŋambwa naŋ sêndôhôŋ yom tasaŋ tu sêŋsau lau-ŋga. Ma mêtê kaiŋ dinaŋ, lau naŋ sêsap lau Israel-ŋga si †pwac sêsê ŋamlic ŋatô su-ŋga dôŋ, naŋ sêkôm hôc gêlêc su.

11 Sôm têŋ lau dinaŋ bu sênem dau dôŋ. Bu yom naŋ sêndôhôŋ, naŋ yom so, ma kêŋsôŋ lau daêsam si sêkêŋ whiŋ. Ma sêndôhôŋ yom dau tu sêkôc awa-ŋga ŋambwa.

12 Ŋac dau si propet daŋ hoc yom asê pi ŋac ma sôm, "Lau Krit ŋac lau tasaŋ ma lau siŋsêlêc. Ŋac lau oyom dinda, ma êlêmê seŋ gêŋ ŋawahô."

13 Yom dau iŋ yom ŋandô. Bocdinaŋ sôm yom sêmbalaŋ-ŋga solop têŋ lau Krit naŋ sêndôhôŋ yom tasaŋ, bu sênem dau kwi ma sêkêŋ whiŋ yom ŋandô.

14 Ma sêhu l au andô Israel-ŋga si miŋ ŋambwa-ŋambwa hoŋ siŋ, ma sêsôc lau naŋ sêhu yom ŋandô siŋ, naŋ si ŋagôliŋ ŋambwa ŋapu tiyham dom.

15 Lau naŋ si ŋalôm ŋawasi, naŋ si gêŋ hoŋ oc ŋawasi bocdinaŋ. Magoc lau ti ŋalôm ŋadômbwi naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu dom, naŋ si gêŋ daŋ oc ŋawasi yêc Anötö aŋgô-ŋga dom. Ŋac si gauc ti ŋalôm ŋadômbwi sa ma tisac su.

16 Lau kaiŋ dinaŋ sêsôm bu sêŋyalê Anötö, magoc ŋac si mêtê tôc asê bu sêŋyalê iŋ daŋ dom. Ŋac lau sac sambuc, ma lau daŋgapêc-ŋga. Oc tôm bu ŋac sêkôm gêŋ ŋayham daŋ dom.

2

Pol kêŋ yom têŋ Taitus bu êndôhôŋ têŋ lau

1 Taitus, êmdôhôŋ lau êmkuc yom ŋandô naŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ sêŋkuc.

2 Êmdôhôŋ lauŋgac akwa-kwa bu sênôm
gêŋ êŋiŋ ŋac-ŋga dom ma sêmbo gauc ŋawa
eŋ, sêtimêtê dau ŋapep, ma sêsa si lêŋ solop
eŋ. Puc ŋac dôŋ bu sêsap yom ŋandô dakêŋ
whiŋ-ŋga ma mêtê atac whiŋ lau-ŋga dôŋ,
ma sêlhac ŋaŋga.
3 Ma ŋalêŋ tigeŋ dinaŋ, êmdôhôŋ lauwhê
akwa-kwa bu sêsa si lêŋ gitôm lauwhê
dabuŋ andô, sêsôm yom bambaliŋ pi
lau dom, sênôm wain êŋlêc dom, ma sêti
kêdôhôŋwaga mêtê ŋayham-ŋga.
4 Bocdinaŋ ŋac oc sêtôm bu sêndôhôŋ
lauwhê wakuc bu atac whiŋ si lauŋgaci ti
balêkoc,
5 sêtimêtê dau ŋapep, sêsa lêŋ ŋayham ma
ŋawasi, sêkôm si gweleŋ andu-ŋga ŋapep eŋ
ma ti atac whiŋ, ma sêsôc si lauŋgaci ŋapu.
Ŋac bu sêkôm bocdinaŋ, dec oc tôm dom bu
lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ sêsu Anötö
ndê yom susu.
6 Ma êmgilí balêi wakuc bu sênem gôliŋ si
lêŋ ŋapep.
7 Am daôm yob nem lêŋ hoŋ bu ti dôhôŋ
ŋayham bu balêi sêlic ma sêŋkuc. Gêŋ bocke
naŋ am bu êmdôhôŋ têŋ ŋac, naŋ am daôm
kôm muŋ, goc ŋac sêlic ma sêŋkuc. Kôm ti
ŋandô ma ti nem ŋalôm sambuc eŋ.
8 Yob nem whamsuŋ bu sôm yom ŋayham
eŋ têŋ ndoc am bu êmdôhôŋ ŋac, ma bocdi-
naŋ lau daŋ oc sêtôm dom bu sêpu am nem
yom. Ma bocdinaŋ lau naŋ sêkêŋ kisa am,
naŋ oc tôm dom bu sêtap yom daŋ sa bu
sêŋgôliŋ pi yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga, ma tu
dinaŋ-ŋga ŋac oc maya dau.
9 Sôm têŋ lau akiŋ ŋambwa naŋ sêkêŋ whiŋ
Yisu, bu sêsôc si ŋadaui si yom hoŋ ŋapu, ma
sêsôm yom sac daŋ pi ŋac dom. Sênem akiŋ
ŋapep, tu bu si ŋadaui sêlic ŋac ŋayham-ŋga.
10 Ŋac sênem kaŋ si ŋadaui si gêŋ dom, dec
ŋadaui oc atac lu-lu dom bu sêkêŋ gêŋ sip ŋac
amba bu sêyob. Ŋac bu sêkôm si mêtê hoŋ
ŋapep, dec lau daêsam oc tac whiŋ bu sêŋgô
yom naŋ tandôhôŋ pi yac neŋ Anötö, naŋ
gêm yac si.

Anötö ndê mwasiŋ nem yac si-ŋga ŋa-ŋandô

11 Bu Anötö kêkiŋ Kilisi sip nom meŋ ma
mbac ndu tu lau hoŋ-ŋga, ma bocdinaŋ iŋ
ndê mwasiŋ atu nem lau si-ŋga meŋ sa
tiawê.
12 Ma mwasiŋ dau gêm yac sa tu lêŋ
dambo nom-ŋga, ma kêdôhôŋ yac bu da-
puc dômwêŋ mêtê sac nom-ŋga hoŋ, ma da-
timêtê dauŋ bu dasa lêŋ gitêŋ ti dabuŋ eŋ.
13 Dasap lêŋ dau dôŋ, ma dahôŋ bêc
ŋayham naŋ dakêŋ bataŋ dambo, naŋ yac
neŋ Anötö tiwaê ma Ŋgac Nem Yac Si-ŋga
Yisu Kilisi, oc mbu meŋ ti ŋawasi atu.
14 Yisu Kilisi kêŋ dau tu yac-ŋga, bu nemlhi
yac ma êŋgapwêc yac su yêc sakiŋ mêtê sac-
ŋga, ma bu kôm yac dati iŋ dau ndê lau
wakuc. Ma iŋ atac whiŋ bu yac dambo ti
lêŋ ŋawasi ma dakêŋ neŋ ŋalôm sambuc tu
dakôm mêtê ŋayham-ŋga.
15 Taitus, êmdôhôŋ yom hoŋ dindec têŋ lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga. Êmgilí ŋac ti ŋaŋga bu sêsôc
yom dau ŋapu, ma lau naŋ sêkôm giso, naŋ
êmatôc ŋac ti ŋaclai bocdinaŋ. Ma yob daôm
ŋapep bu lau daŋ sêpu am dom.

3

Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si lêŋ wakuc

1 Whê sa tiyham têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga,
bu mêtê ŋayham bocdec gic ŋac ŋawaê. Sêsôc
gôliŋwaga ti lau bata ŋapu, ma daŋga wambu
yom ŋapep. Ma ŋac sêhê gauc pi mêtê ŋayham
e sêkôm ŋapaŋ.
2 Ŋac sêsôm yom sac-sac pi lau dom, sêseŋ
dau dom, ma sêkôm mêtê malô têŋ lau hoŋ.
Ma sêmbo ti sêŋgwiniŋ dau ma sêtoc lau hoŋ
sa ŋapep.
3 Bu kwahic dec yac dasa neŋ lêŋ ti-
wakuc. Magoc muŋ-ŋga, yac dakêŋ whiŋ su
dom, ma dasa lêŋ gauc mbasi-ŋga. Yac lau
daŋaŋpêc-ŋga, ma mêtê ŋalôm ŋagalac-ŋga ti
mêtê nom-ŋga kôm yac neŋ gauc kêŋsôŋ e
tam akiŋ mêtê sac dau tac ŋawaê. Dambo
ti dalic lau ŋatô sac ma tam lêmuŋ ŋac,
ma mêtê atac tec asidôwai-ŋga gêm yac hoŋ
ahuc.
4 Tigeŋ tiŋambu yac neŋ Anötö Nem Yac Si-
ŋga ndê lêŋ tawalô ti atac whiŋ yac-ŋga meŋ
tiawê.
5 Iŋ gêm yac si, tu yac neŋ lêŋ ŋayham daŋ-
ŋga dom, magoc tu iŋ dau ndê mêtê tawalô
yac-ŋga. Iŋ gêm yac si ŋalêŋ bocdec. Iŋ
kêgwasiŋ yac neŋ mêtê sac hoŋ su dec yac
dati lau wakuc, ma Ŋalau Dabuŋ wê yac dasa
neŋ lêŋ tiwakuc.
6 Yomandô. Tu Yisu Kilisi yac neŋ Ŋgac
Nem Yac Si-ŋga, dec Anötö kêmwasiŋ yac
kêlêc ma kêŋ Ŋalau Dabuŋ dau sip yac neŋ
ŋalôm.
7 Iŋ kôm boc-dinaŋ dec sam yac bu lau
gitêŋ, kêkuc iŋ ndê lêŋ êmwasiŋ yac-ŋga. Ma
kwahic dec yac dawêkaiŋ gameŋ dandöc
taŋli ŋapaŋ-ŋga, naŋ dakêŋ bataŋ dambo.
8 Yom hoŋ dinaŋ iŋ yom ŋandô ma ŋayham
tu dakêŋ whiŋ-ŋga.
Aö tac whiŋ bu am puc aneŋ yom hoŋ
dôŋ têŋ gôlôwac dabuŋ, bu lau hoŋ naŋ sêkêŋ
whiŋ Anötö, naŋ sêyob dau ŋapep bu sêkôm
mêtê ŋayham ŋapaŋ. Lêŋ dinaŋ iŋ lêŋ ŋayham
ma oc êmwasiŋ lau hoŋ.
9 Am ndic ahê lau naŋ êlêmê sêseŋ dau tu
yom gauc mbasi-ŋga, ma tu yom pi abaŋi
si ŋaê-ŋga. Ma ndic ahê lau naŋ sêwhê dau
kôc ma sêseŋ dau pi lau Israel-ŋga si yomsu.
Ŋahu bu ŋac si yom hoŋ dinaŋ ŋandô mba,
ma oc nem lau sa dom.
10 Asa naŋ bu kôm mêtê whê lau kôc-ŋga,
naŋ sôm iŋ. Iŋ bu kôm tiyham, goc sôm iŋ

tidim lu-ŋga. Ma iŋ bu sôc ŋapu dom, dec am
ti lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ apuc dômwêm iŋ.
11 Am kêyalê su, bu ŋamalac kaiŋ dinaŋ ndê
lêŋ kêŋsôŋ, ma iŋ kôm sac. Iŋ kic dau ndê
yom tu tap Anötö ndê matôc sa-ŋga, ŋahu bu
iŋ sap lêŋ naŋ iŋ kêyalê bu lêŋ so, naŋ dôŋ.

Yom ŋambu-ŋga

12 Malô waŋkiŋ Atemas me Tikikus têŋ am
loc, ma têŋ ndoc iŋlu si daŋ hôc asê am, naŋ
êmsalê seŋ bu têŋ malac Nikopolis mweŋ
ŋagahô ma lic aö. Ŋahu bu aö gauc gêm bu
wambo malac dindê têŋ ndoc uhô-ŋga.
13 Têŋ ndoc Senas, ŋgac êmatôc yom-ŋga, lu
Apolos bu sêhu nduc Krit siŋ, naŋ goc kôm
gêŋ hoŋ bu êmasaŋ iŋlu si seŋ gwanaŋ. Ma
bocdinaŋ iŋlu oc sêpônda gêŋ daŋ dom.
14 Êmdôhôŋ yac neŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga
bu sêkôm gweleŋ ŋayham tu bu sêkôm kwa
dau ma sênem lau naŋ sêpônda dau, naŋ sa-
ŋga. Ma bocdinaŋ ŋac si sêkêŋ whiŋ oc nem
ŋandô.
15 Lau hoŋ naŋ sêmbo sêwhiŋ aö, naŋ sêkêŋ
si acsalô têŋ am. Ma aö wandac am bu kêŋ
aneŋ acsalô têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ naŋ
atac whiŋ yac. Pômdau ndê mwasiŋ whiŋ
mac hoŋ.

Pol ndê bapia têŋ
Pilemon
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Pilemon dau iŋ ŋgac kêŋ whiŋ Pômdau-ŋga naŋ ndöc malac Kolosi, ma iŋ ŋgac ti lêlôm. Muŋ-ŋga Pilemon gêmlhi ŋgac daŋ ŋaê Onesimus bu ti iŋ ndê ŋgac akiŋ ŋambwa, magoc malô iŋ siŋ Pilemon ma kölhö gi mbo malac daŋ. Tiŋambu Onesimus ŋgô ŋawaê ŋayham naŋ Pol hoc asê e iŋ gêm dau kwi ma kêŋ whiŋ Yisu. Iŋlu sêmbo sêwhiŋ dau e Pol bu êŋkiŋ Onesimus mbu têŋ Pilemon ndi, dec to bapia dindec têŋ iŋ. Lau Rom-ŋga si yomsu daŋ yêc bocdec bu, ŋgac akiŋ bocke naŋ siŋ ndê ŋadau ma kölhö su yêc iŋ, naŋ tôm bu ŋadau ndic iŋ ndu. Tu dinaŋ-ŋga dec Pol to bapia ma ndac Pilemon bu kôc Onesimus sa ti atac ŋayham, ma lic iŋ tôm ŋgac akiŋ dom, magoc tôm asidôwa kêŋ whiŋ-ŋga daŋ. Bu kwahic dec ŋgac dau kêŋ whiŋ Yisu Kilisi.

Pol whê bapia dindec ŋahu sa

1 Aö Pol, naŋ gandöc gapocwalô tu Yisu Kilisi-ŋga, alu Timoti yac neŋ asidôwa, ato bapia dindec têŋ Pilemon, alu mba silip ŋayham naŋ kôm Anötö ndê gweleŋ whiŋ alu.

2 Ma yac ato têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ êlêmê sêkac sa bu sêlic om sêmbo am nem andu, ma têŋ yac neŋ lhuŋwê Apia, ma têŋ Akipus yac neŋ asidôwa naŋ kôm gweleŋ whiŋ yac tôm Anötö ndê ŋgac siŋ-ŋga ŋayham.

3 Mwasiŋ ti yom malô akêŋ Damaŋ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi, têŋ mac hoŋ.

Pol gêm daŋge Anötö tu Pilemon-ŋga

4 Yêc aneŋ mbec hoŋ ŋalôm, aö gauc gêm am, ma gam daŋge aneŋ Anötö tu am-ŋga.

5 Ŋahu bu aö gaŋgô bu am kêŋ whiŋ Pômdau Yisu ŋaŋga, ma am atac whiŋ Anötö ndê lau dabuŋ hoŋ.

6 Aö gateŋ mbec bu mwasiŋ ŋayham hoŋ naŋ yac datap sa yêc Kilisi, naŋ oc lhac am nem gauc ŋamata tôm bêc hoŋ. Ma bocdinaŋ am nem kêŋ whiŋ oc nem ŋandô daêsam ma nem lau daêsam sa.

7 O aneŋ asidôwa, ŋawaê pi am nem mêtê atac whiŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ti gêm ŋac sa-ŋga, dec kôm aö atac ŋayham atu ma puc aö dôŋ.

Pol gêm malô Pilemon ndê ŋalôm tu Onesimus-ŋga

8 Aö bu wandac am tu gêŋ daŋ-ŋga. Gitôm bu wandic atu am bu kôm gêŋ dau tu Kilisi ndê ŋaê-ŋga.

9 Magoc tu mêtê atac whiŋ dauŋ-ŋga, dec wasôm ŋambwa têŋ am. Am kêyalê aö su, aö ŋgac andô Pol naŋ gandöc gapocwalô tu Yisu Kilisi-ŋga.

10 Aö bu wanem aö neŋ balê Onesimus awha têŋ am. Iŋ ŋgô mêtê naŋ aö gahoc asê yêc gapocwalô, ma kêŋ whiŋ dec aö gasam iŋ bu aö atuŋgac.

11 Muŋ-ŋga iŋ gêm akiŋ am, tigeŋ iŋ hu am siŋ dec am gêlic iŋ bu ŋgac akiŋ sac. Magoc kwahic dec iŋ ti ŋgac akiŋ ŋayham tôm bu oc nem alu lu-lu sa.

12 Aö tac whiŋ iŋ ŋandô, magoc kwahic dec waŋkiŋ iŋ mbu têŋ am loc.

13 Aö gandöc gapocwalô tu gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga, ma aö tac whiŋ bu wakôc Onesimus dôŋ gacgeŋ mbo whiŋ aö bu nem aö sa. Am bu lic ŋayham bu hu iŋ siŋ bu mbo whiŋ aö, dec am oc nem aö sa ŋandô.

14 Magoc aö gatec bu wakac am bu hu iŋ siŋ têŋ aö. Aö atac whiŋ bu am kôm tu am daôm nem atac whiŋ-ŋga. Tu dinaŋ-ŋga dec aö oc wakôc iŋ dôŋ bu mbo whiŋ aö lec dom, bu aö gaŋgô yom gatô yêc am su dom.

15 Mboe Anötö gêlic ŋayham bu Onesimus hu am siŋ ŋasawa apê, tu bu iŋ tap seŋ ndöc tali ŋapaŋ-ŋga sa, ma bocdinaŋ iŋ oc mbu loc ma mbo whiŋ am ŋapaŋ eŋ.

16 Ma iŋ oc mbo whiŋ am gitôm ŋgac akiŋ ŋambwa dom. Kwahic dec iŋ hôc gêlêc ŋgac akiŋ, iŋ ti am nem asidôwa tac whiŋ-ŋga solop. Aö atac whiŋ iŋ ndu andô, magoc aö kayalê bu am oc atac whiŋ iŋ hôc gêlêc. Ŋahu bu iŋ am nem ŋgac akiŋ, ma iŋ am nem asidôwa kêŋ whiŋ Pômdau-ŋga whiŋ.

17 Bocdinaŋ am bu lic aö tôm nem asidôwa daŋ, dec kôc iŋ sa tôm am kôc aö dauŋ sa.

18 Giso me tôp bocke naŋ iŋ kôm têŋ am, naŋ hu siŋ sip aö amaŋ.

19 Aö Pol gato yom dindec ŋa aö dauŋ amaŋ, ma aö wasôm têŋ am bu aö oc waô iŋ ndê tôp têŋ am. Magoc gauc nem bu am daôm nem tôp yêc aö bocdinaŋ, ŋahu bu tu aö-ŋga dec am tap seŋ mbo tamli-ŋga sa.

20 O aneŋ asidôwa, aö wandac am bu kôc Onesimus sa tu Pômdau Yisu Kilisi ndê ŋaê-ŋga, dec oc kôm aneŋ ŋalôm tigahô.

21 Aö gato bapia dindec têŋ am, ma gakêŋ whiŋ bu am oc sôc aneŋ yom ŋapu, ma kôc Onesimus sa ti atac whiŋ, hôc gêlêc gêŋ naŋ aö gandac, naŋ su.

Yom ŋambu-ŋga

22 Ma gêŋ daŋ tiyham. Aö wandac am bu êmasaŋ am nem andu ŋalôm daŋ gwanaŋ, tu aö waloc wambo-ŋga. Ŋahu bu aö gakêŋ whiŋ bu Anötö oc ŋgô mac nem mbec, dec gakêŋ bataŋ bu wahu gapocwalô siŋ ma wati ŋacleŋ mac.

23 Epapras naŋ ndöc gapocwalô whiŋ aö tu Yisu Kilisi-ŋga, naŋ kêŋ ndê acsalô têŋ am.

24 Ma Mak lu Aristakus, ma Demas lu Luk
naŋ sêkôm gweleŋ sêwhiŋ aö, naŋ bocdinaŋ.
25 Pômdau Yisu Kilisi ndê mwasiŋ puc mac
hoŋ nem ŋalôm dôŋ.

Hibru
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Ŋamalac naŋ to bapia dindec, naŋ to ndê ŋaê dom, magoc iŋ kêyalê lau Israel-ŋga si lêŋ ti sakiŋ akwa, ma yom naŋ sêto yêc Yom Lêŋsêm Akwa, naŋ tidôŋ. Lau ŋatô gauc gêm bu mboe Banabas to, ma ŋatô gauc gêm bu ŋgac daŋ ŋaê Apolos to, tigeŋ yac taŋyalê dom bu asa solop to bapia dau.

Bapia dindec hêganôŋ lau Israel-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu Kilisi. Lau dau sêtap kisa daêsam sa tu ŋac si sêkêŋ whiŋ-ŋga, dec ŋatô gauc gêm bu sêmbu sêtêŋ si lêŋ akwa sem akiŋ Anötö-ŋga sêndi. Tu dinaŋ-ŋga, ŋamalac naŋ to bapia dindec, naŋ bu puc ŋac si sêkêŋ whiŋ Kilisi dôŋ. Iŋ tôc asê tiawê bu Yisu ndê waê hôc gêlêc Anötö ndê aŋela si, ma hôc gêlêc Moses ndê bocdinaŋ. Ma Yisu iŋ ti dabuŋsiga atu pwac wakuc-ŋga, naŋ hôc gêlêc lau Israel-ŋga si lau dabuŋsiga pwac akwa-ŋga su. Ma Yisu ndê sakiŋ pwac wakuc-ŋga dau, hôc gêlêc dabuŋsiga pwac akwa-ŋga si sakiŋ su bocdinaŋ.

Bapia dindec whê sa bu lêŋ tigeŋ yêc bu lau sêti lau gitêŋ yêc Anötö aŋgô-ŋga, naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu Kilisi dau. Tu dinaŋ-ŋga dec ŋamalac naŋ to bapia dindec, naŋ bu êŋgilí lau bu sêsap si sêkêŋ whiŋ Yisu dôŋ ŋaŋga. Iŋ to yom pi lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ Anötö têŋ Abraham ndê têm ma meŋ, ma toc ŋac sa ti dôhôŋ ŋayham bu lau têm kwahic dec-ŋga sêŋkuc. Ma iŋ tôc lêŋ ŋayham têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga bu sêlhac ŋaŋga têŋ ndoc ŋawapac me kisa tap ŋac sa, ma sêsap mêtê atac whiŋ asidôwai-ŋga dôŋ.

Yisu tôc Anötö ndê ŋawasi asê

1 Muŋ-ŋga Anötö hoc iŋ ndê yom asê têŋ abaŋi Israel-ŋga tidim daêsam ma ŋalêŋ daêsam, ŋa iŋ ndê lau propet.

2 Magoc tiŋambu iŋ kêkiŋ iŋ dau Atuŋgac sip nom meŋ, ma Atu dau hoc Anötö ndê yom asê têŋ yac. Anötö kêŋ undambê ti nom ma gêŋ hoŋ ŋa Atu dau, ma kêŋ iŋ ti ŋadau bu wêkaiŋ gêŋ hoŋ.

3 Atu dau ndê yom ŋa-ŋaclai yob gêŋ hoŋ, ma ti ŋac si ŋahu sêmbo-ŋga. Iŋ kôc Damba Anötö aŋgô solop, ma dalic Anötö ndê ŋawasi atu yêc iŋ. Iŋ sip nom meŋ ma kêmasaŋ lêŋ bu êŋgwasiŋ yac neŋ mêtê sac ŋ adômbwi su, goc mbu pi undambê gi ndöc Anötö ŋaclai ti ŋawasi ŋadau ndê andô-ŋga.

Anötö toc Atu sa hôc gêlêc aŋela su

4 Ŋalêŋ dinaŋ Anötö toc iŋ ndê Atu sa hôc gêlêc aŋela hoŋ su, ma ŋaê ti waê naŋ Anötö kêŋ têŋ iŋ, naŋ hôc gêlêc aŋela hoŋ si su bocdinaŋ.

5 Gauc nem yom naŋ Anötö gic bata pi kiŋ naŋ oc wêkaiŋ Dawid ndê pôŋ kiŋ-ŋga, naŋ sêto yêc bocdec bu:

Acsalô lec am ti aö neŋ atuŋgac solop, ma aö gati am Damam. *[BW 2:7]*

Ma sêto yom kaiŋ tigeŋ pi iŋ bocdec bu:

Aö wati iŋ Damba, ma iŋ oc ti aö Atuŋgac. *[2 Sam 7:14]*

Yom lu dinaŋ gic waê Anötö Atu solop, magoc Anötö sôm yom kaiŋ dinaŋ pi aŋela daŋ dom.

6 Ma têŋ ndoc Anötö kêkiŋ Atu mbêc dau sip nom meŋ, naŋ iŋ sôm yom pi iŋ tôm sêto yêc bocdec bu:

Anötö ndê aŋela hoŋ sêpôŋ haduc têŋ iŋ ma sêtoc iŋ sa sêndic ŋawaê. *[Diut 32:43 LXX]**

7 Aŋela dau sem akiŋ Anötö, tôm yom naŋ iŋ sôm pi ŋac bocdec bu:

Iŋ kêkiŋ iŋ ndê aŋela bu sênem akiŋ iŋ gitôm mbu ma gitôm ya ŋawahô. *[BW 104:4]*

8 Magoc iŋ toc iŋ Atuŋgac sa kêlêc, ma sôm yom pi iŋ bocdec bu:

O Anötö, am nem gôliŋ oc yêc titêm-titêm, ma am oc nem gôliŋ am nem lau ti lêŋ gitêŋ eŋ.

9 Am tac whiŋ lêŋ gitêŋ ma tec lêŋ sac, ma tu dinaŋ-ŋga dec Anötö, am nem Anötö, toc am sa hôc gêlêc nem asidôwai hoŋ su, ma kêŋ atac ŋayham kêsalê am ahuc, gitôm iŋ kêc ndip kwi pi am e gêm am ahuc. *[BW 45:6-7]*

10 Ma sêto yom daŋ tiyham pi Atuŋgac, naŋ yêc bocdec bu:

O Pômdau, têŋ têm ŋamata-ŋga andô, am kêmasaŋ nom ti gêŋ hoŋ, ma undambê iŋ am amam ŋa-gweleŋ.

11 Nom ti undambê oc sêniŋga, magoc am oc mbo. Gameŋ lu dinaŋ oc sêtisac gitôm ŋakwê akwa.

12 Am oc kôc undambê ti nom su, tôm ŋamalac daŋ kôc ndê ŋakwê akwa su ma kêlhuŋ sa. Tigeŋ am oc nem daôm kwi dom, ma am nem têm mbo-ŋga oc pacndê dom bocdinaŋ. *[BW 102:25-27]*

13 Ma yom daŋ tiyham Anötö sôm gic waê iŋ Atuŋgac bocdec bu:

Am ndöc aö amaŋ andô-ŋga e nditôm aö wakêŋ nem ŋacyo sêsôc am gahim ŋapu. *[BW 110:1]*

Iŋ sôm yom kaiŋ bocdinaŋ pi aŋela si daŋ dom. Mba!

* **1:6:** Yom naŋ sêto yêc Yom Lêŋsêm Akwa, naŋ sêto ŋa Yom Hibru, ma tiŋambu lau Israel-ŋga sem kwi sip Yom Grik, ma sêsam trenslesen dau bu 'Septuagint.' Mac bu alic 'LXX' yêc whiŋ ŋabatiŋ daŋ ŋanamba, naŋ tôc asê bu yom dau meŋ akêŋ Septuagint. Têm ŋatô yom naŋ yêc Septuagint ma yom naŋ yêc Hibru Baibel sêso dau.

14 Anötö ndê aŋela ŋac ŋalau naŋ sem akiŋ
iŋ, ma iŋ kêkiŋ ŋac bu sênem akiŋ lau naŋ
sêwêkaiŋ mwasiŋ sêndöc tali-ŋga.

2

Dayob dauŋ bu daso mwasiŋ dandöc taŋli-ŋga dom

1 Tu dinaŋ-ŋga dec yom naŋ Anötö ndê
Atu hoc asê, ma yac daŋgô ŋawaê su, naŋ
dakôc tidôŋ lhac neŋ gauc ŋapaŋ, bu daso
Anötö ndê mwasiŋ dom.
2 Gauc nem abaŋi Israel-ŋga naŋ aŋela
sêhoc Anötö ndê yomsu asê têŋ ŋac. Yom dau
iŋ yom ŋambwa dom. Bu ŋac si asa naŋ kêgilì
yomsu dau ŋadaŋ, me daŋgapêc têŋ Anötö,
naŋ tap ŋagêyô sa tu gêŋ dinaŋ-ŋga.
3 Bocdinaŋ yac lau têm kwahic dec-ŋga bu
dapuc dômwêŋ Anötö ndê mwasiŋ atu naŋ
kôm tu nem yac si-ŋga, dec ŋalêŋ mba bu
dalhö su yêc iŋ ndê matôc. Pômdau Yisu hoc
yom asê pi mwasiŋ dau su, ma lau naŋ sêŋgô
sa iŋ whasuŋ solop, naŋ sic dulu têŋ yac ma
sêpuc dôŋ bu yomandô.
4 Ma Anötö dau puc yom dau dôŋ bocdec
bu. Iŋ kêŋ ŋaclai têŋ lau naŋ sêhoc yom dau
asê bu sêkôm gêŋ dalô ti gêŋ atu-tu tidau-
tidau, ma iŋ puc ŋac dôŋ ŋa Ŋalau Dabuŋ ndê
mwasiŋ tidau-tidau, naŋ gic sam têŋ ŋac tôm
iŋ ndê atac whiŋ.

Yisu meŋ ti ŋamalac bu kôm Anötö ndê lêŋ nem yac si-ŋga ŋandô sa

5 Yom pi têm wakuc, naŋ yac asôm asê su.
Ma têŋ ndoc dau meŋ sa, naŋ goc aŋela daŋ
oc sênem gôliŋ dom.
6 Magoc gauc nem yom naŋ ŋamalac daŋ
sôm têŋ Anötö, naŋ sêto yêc bocdec bu:
Yac ŋamalac yac sake dec am gauc gêm yac
ŋapaŋ?
Ma tu sake-ŋga am yob Adam ndê wakuc
yac?
7 Ŋawasi ti waê naŋ am kêŋ têŋ yac, naŋ
kêpiŋ bu tap aŋela dau si sa.
8 Ma am kêŋ gêŋ hoŋ sêsôc yac ŋapu. *[BW 8:4-6]*

Yom naŋ sôm bu Anötö kêŋ gêŋ hoŋ sêsôc
yac ŋamalac ŋapu, naŋ hêganôŋ gêŋ hoŋ naŋ
Anötö kêŋ. Tigeŋ kwahic dec dalic gitôm gêŋ
hoŋ sêsôc yac ŋapu su dom.
9 Magoc yac dalic Yisu, naŋ Anötö kêkiŋ
sip nom meŋ, dec hu ndê waê naŋ hôc gêlêc
aŋela si su, naŋ siŋ, ma meŋ ti ŋamalac. Ma iŋ
mbac ndu tu lau hoŋ si sac-ŋga, kêkuc Anötö
ndê lêŋ êmwasiŋ lau-ŋga, dec Anötö uŋ iŋ sa
tiyham, ma kêŋ waê ti ŋawasi atu têŋ iŋ.
10 Bu Anötö tac whiŋ bu êmasaŋ lêŋ bu lau
daêsam sêti iŋ atuŋgaci ti atuwêi, ma sêtap iŋ
ndê ŋawasi sa. Ma lêŋ dau ŋandô sa bocdec
bu, Yisu ti ŋamalac ma hôc ŋandê atu e mbac
ndu. Ma ŋalêŋ dinaŋ Anötö gêlic iŋ gitôm
solop bu ti ŋadau nem lau si-ŋga. Anötö
kêmasaŋ gêŋ hoŋ, ma gêŋ hoŋ sêmbo tu iŋ-
ŋga, ma bocdinaŋ lêŋ kaiŋ dinaŋ gic iŋ ŋawaê
solop.
11 Yisu kêkuc lêŋ dinaŋ bu kôm lau sêti
dabuŋ, ma lau naŋ sêti dabuŋ kwahic dec
sêsam Anötö bu ŋac si Damba sêwhiŋ iŋ. Tu
dinaŋ-ŋga Yisu maya dau dom bu sam ŋac
bu iŋ ndê asii ti lhuwêi.
12 Tôm yom naŋ sêto yêc, naŋ sôm bocdec
bu:
Aö oc wahoc am nem waêm asê têŋ aö neŋ
asidôwai ti lhuŋwêi,
ma wanem wê wampiŋ am-ŋga yêc
gôlôwac dabuŋ aŋgô-ŋga. *[BW 22:22]*
13 Ma yom daŋ tiyham sôm:
Aö oc wakêŋ whiŋ Anötö. *[Ais 8:17]*
Ma daŋ tiyham yêc bocdec bu:
Alic aö dec galhac gawhiŋ balêkoc naŋ
Anötö kêŋ têŋ aö. *[Ais 8:18]*
14 Balêkoc naŋ Yisu sôm yom dinaŋ
hêganôŋ ŋac, naŋ ŋamalac ti dac ma ŋamsôm.
Tu dinaŋ-ŋga dec iŋ ti ŋamalac gitôm ŋac, ma
mbac ndu gitôm ŋamalac. Ma iŋ ndê mbac
ndu ma tisa akêŋ lau batê-ŋga ŋa-ŋahu andô,
naŋ bu ku Sadaŋ, naŋ ti ŋaclai dambac ndu-
ŋga ŋadau, naŋ dulu.
15 Ma lau naŋ sêtöc dambac ndu e gêŋ
dau kôm ŋac sêmbo sêtôm lau naŋ sêndöc
gapocwalô ŋapaŋ, naŋ Yisu ndê gweleŋ di-
naŋ kêgapwêc ŋac su.
16 Gêŋ dau tôc dau yêc awê bu iŋ kôm tu
bu nem aŋela sa-ŋga dom, magoc iŋ kôm bu
nem Abraham ndê wakuc sa.
17 Ŋalêŋ tigeŋ yêc bu Yisu nem iŋ ndê asii ti
lhuwêi nom-ŋga sa ŋapep, ma nem akiŋ ŋac
yêc Anötö aŋgô-ŋga gitôm dabuŋsiga ŋayham
naŋ tôm bu tawalô ŋac, ma tôm bu êmasaŋ lêŋ
bu Anötö suc ŋac si sac kwi-ŋga. Ma ŋalêŋ
dau bocdec, têŋ ndoc iŋ mbo nom, naŋ iŋ
ti ŋamalac ma mbo gitôm ŋac, ma kêsahê gêŋ
hoŋ gitôm ŋac sêŋsahê.
18 Bu iŋ dau kêsahê ŋawapac lêtôm-ŋga su,
ma tu dinaŋ-ŋga iŋ gitôm bu nem yac lau
nom-ŋga sa têŋ ndoc lêtôm tap yac sa.

3

Yisu ndê waê hôc gêlêc Moses ndê su

1 Bocdinaŋ aneŋ asidôwai dabuŋ, naŋ
datap Anötö ndê galem undambê-ŋga sa
dawhiŋ dauŋ, akôc gauc pi Yisu. Iŋ têŋ yac
meŋ gitôm aposel gêm Anötö aŋgô, ma ti yac
neŋ †dabuŋsiga atu naŋ kalhac Anötö aŋgô-
ŋga tu yac-ŋga, tôm yom naŋ yac dakêŋ whiŋ
ti dahoc asê. Kwahic dec aö bu wasôm têŋ
mac bu akêŋ iŋ lhac nem gauc ŋamata.
2 Anötö kêyaliŋ Yisu sa ma iŋ gêm ndê
gweleŋ ŋapep e gic dabiŋ, tôm Moses gêm
iŋ ndê gweleŋ ma gêm akiŋ Anötö ndê lau
Israel-ŋga ŋapep eŋ.
3 Magoc Anötö po Yisu ndê waê sa hôc
gêlêc Moses ndê su, ma tu dinaŋ-ŋga dec

akêŋ Yisu lhac nem gauc ŋamata. Ŋalêŋ
tigeŋ, yac datoc ŋamalac naŋ kwê andu, naŋ
sa hôc gêlêc andu naŋ iŋ kwê, naŋ su.
4 Bu andu daŋ dau kwê dau dom, ŋamalac
kwê-ŋga mbo. Magoc gêŋ hoŋ ŋahu, naŋ
Anötö dau.
5 Moses kôm iŋ ndê gweleŋ hoŋ ŋapep mbo
Anötö ndê lau Israel-ŋga ŋalôm, ma hoc yom
asê gwanaŋ pi gêŋ naŋ tiŋambu Anötö oc tôc
tiawê. Iŋ kôm gweleŋ dau gitôm Anötö ndê
ŋgac akiŋ ŋambwa.
6 Magoc Kilisi iŋ Anötö ndê Atuŋgac solop,
ma kôm ndê gweleŋ ŋapep ma yob Anötö
ndê lau gitôm ŋac si ŋagôlôŋ. Ma yac bu
dasap neŋ dakêŋ whiŋ dôŋ ŋaŋga ti neŋ
ŋalôm pêŋ dôŋ, ma mayaŋ dauŋ dom pi
mwasiŋ naŋ taŋkwê bu datap sa tu Yisu-ŋga,
dec yac oc dati Anötö ndê lau solop.

Puc dasap neŋ dakêŋ whiŋ dôŋ-ŋga

7 Tu dinaŋ-ŋga dec akôc gauc ŋapep pi yom
naŋ Ŋalau Dabuŋ sôm, naŋ sêto yêc bocdec
bu:
Acsalô lec mac bu aŋgô Anötö awha,
8 naŋ ayob bu asôŋ daŋamsuŋ ahuc têŋ iŋ
dom, tôm lau Israel-ŋga sêkôm têŋ ndoc sêtap
lêtôm sa, ma sêli dau sa têŋ iŋ yêc gameŋ
sawa.
9 Yêc dinaŋ mac apami sêlic gêŋ dalô naŋ
aö gakôm têŋ ŋac gitôm yala 40, tigeŋ sêtec aö
ma sêŋsahê aö ŋapaŋ ŋa ŋac si mêtê sac.
10 Tu dinaŋ-ŋga dec aö atac ŋandê têŋ lau
têm dinaŋ-ŋga, ma gasôm têŋ dauŋ, "Ŋac
si ŋalôm ŋadandi ŋapaŋ, ma sêsap aö dôŋ
dom. Ma sêsa aneŋ lêŋ dom."
11 Ma tu aneŋ atac ŋandê-ŋga dec kamatiŋ
yom tidôŋ bocdec bu, "Ŋac oc sêtap têm
naŋ aö kayaliŋ sa tu sêŋwhaŋ dau-ŋga,
naŋ sa dom." *[BW 95:7b-11]*
12 Bocdinaŋ aneŋ asidôwai, mac tigeŋ-
tigeŋ ayob daôm bu mêtê sac êŋgalôm nem
ŋalôm e akêŋ whiŋ gwalec, ma akac daôm su
yêc Anötö Tali Ŋadau dom.
13 Aŋgilí nem asidôwai hoŋ bu sêsap lêŋ
gitêŋ dôŋ ma sêyob dau têŋ mêtê sac, bu kôm
ŋac si daŋ ndê ŋalôm ŋadandi sa e iŋ hu Anötö
ti ndê lêŋ siŋ dom. Akôm bocdinaŋ tôm bêc
hoŋ, bu Anötö kêŋ ŋasawa têŋ yac bu dasôc iŋ
ndê yom ŋapu têŋ têm kwahic dec-ŋga.
14 Bu têŋ têm yac dakêŋ whiŋ tiwakuc,
naŋ dalhac ŋaŋga ma taŋkwê Yisu ti dakêŋ
whiŋ iŋ ti neŋ ŋalôm sambuc. Magoc yac bu
dakôm bocdinaŋ dom e dahu nom dindec
siŋ, dec oc tôm dom bu dawêkaiŋ Anötö ndê
mwasiŋ atu, naŋ gic lau naŋ sêti Kilisi ndê,
naŋ ŋawaê.
15 Gauc nem yom naŋ Anötö sôm bocdec
bu:
Acsalô lec mac bu aŋgô Anötö awha, naŋ
ayob bu asôŋ daŋamsuŋ ahuc têŋ iŋ
dom, tôm lau Israel-ŋga sêkôm têŋ ndoc
sêli dau sa têŋ iŋ. *[BW 95:7b-8]*
16 Aŋgô su naŋ! Lau naŋ sêŋgô Anötö
awha magoc sêli dau sa têŋ iŋ, ŋac asa? Ŋac
lau naŋ Moses wê ŋac sêsa akêŋ gameŋ Isip-
ŋga sêmeŋ.
17 Ma lau naŋ Anötö tac ŋandê têŋ ŋac
gitôm yala 40, ŋac asa? Ŋac lau naŋ sêkôm
sac ŋapaŋ, ma sêmbac ndu sêyêc gameŋ
sawa.
18 Ma lau bocke dec Anötö kêmatiŋ yom
tidôŋ pi ŋac, ma sôm bu ŋac oc sêtap têm
naŋ iŋ kêyaliŋ sa tu sêŋwhaŋ dau-ŋga, naŋ sa
dom? Iŋ sôm yom dinaŋ hêganôŋ lau naŋ
daŋgapêc têŋ iŋ.
19 Yom dau tôc tiawê têŋ yac bu ŋac sêtôm
dom bu sêtap iŋ ndê têm sêŋwhaŋ dau-ŋga sa,
ŋahu bu ŋac sêkêŋ whiŋ dom.

4

Anötö oc kêŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêŋwhaŋ dau

1 Yom naŋ Anötö gic bata pi têm tu iŋ ndê
lau sêŋwhaŋ dau-ŋga, naŋ gacgeŋ yêc. Tu
dinaŋ-ŋga dayob dauŋ ŋapep bu Anötö lic
yac hoŋ datôm bu datap mwasiŋ dau sa, ma
yac neŋ daŋ so gêŋ dau dom.
2 Bu ŋawaê ŋayham pi gêŋ naŋ Anötö gic
bata, naŋ yac daŋgô su, gitôm abaŋi Israel-
ŋga sêŋgô yom naŋ iŋ gic bata têŋ ŋac. Ŋac
sêŋgô, magoc sêkêŋ whiŋ dom, ma bocdinaŋ
yom dau gêm ŋac sa dom.
3 Bu yac lau naŋ dakêŋ whiŋ, naŋ datôm
bu datap Anötö ndê mwasiŋ taŋwhaŋ dauŋ-
ŋga sa, magoc lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ
oc sêso, tôm Anötö ndê yom naŋ sêto yêc
bocdec bu:
Tu aneŋ atac ŋandê-ŋga dec kamatiŋ yom
tidôŋ bocdec bu, "Ŋac oc sêtap têm naŋ
aö kayaliŋ sa tu sêŋwhaŋ dau-ŋga, naŋ
sa dom." *[BW 95:11]*
Têm dau Anötö kêmatiŋ tidôŋ têŋ ndoc iŋ
kêŋ undambê ti nom, ma gic dabiŋ gêŋ hoŋ.
4 Bu yêc Anötö ndê yom naŋ sêto yêc, naŋ
sêto yom daŋ pi bêc ti-7-ŋga bocdec bu:
Têŋ bêc ti-7-ŋga Anötö ndê gweleŋ hoŋ
pacndê, ma iŋ kêwhaŋ dau. *[Gen 2:2]*
5 Ma iŋ sôm yom pi lau daŋgapêc, tôm yom
naŋ gato yêc ŋahô-ŋga su, naŋ yêc bocdec bu:
Ŋac oc sêtap têm naŋ aö kayaliŋ sa tu
sêŋwhaŋ dau-ŋga, naŋ sa dom. *[BW 95:11]*
6 Bocdinaŋ Anötö ndê mwasiŋ taŋwhaŋ
dauŋ-ŋga gacgeŋ yêc tu bu lau têm kwahic
dec-ŋga sêtap sa-ŋga. Anötö gic bata mwasiŋ
dau têŋ abaŋi Israel-ŋga, ma sêŋgô ŋawaê
ŋayham pi gêŋ dau, magoc sêtap sa dom, ŋahu
bu ŋac daŋgapêc têŋ iŋ.
7 Ma tiŋambu yala daêsam giŋga su, goc
Anötö sôm ndê yom sa Kiŋ Dawid whasuŋ,
tôm gato su bocdec bu:

Acsalô lec mac bu aŋgô Anötö awha, naŋ
ayob bu asôŋ daŋamsuŋ ahuc têŋ iŋ
dom. *[BW 95:7b-8]*

Gêŋ dau tôc asê bu Anötö kêmatiŋ têm wakuc bu lau sêŋgô iŋ awha ma sêsôc ŋapu, dec sêtap iŋ ndê mwasiŋ sêŋwhaŋ dau-ŋga sa. Ma têm dau, iŋ bêc dau dindec.

8 Yom hoŋ dinaŋ hêganôŋ têm naŋ Josua wê abaŋi Israel-ŋga sêsôc gameŋ Kanan-ŋga si dom. Bu bocdinaŋ, dec Anötö oc sôm yom tiŋambu, pi têm daŋ tiyham tu dakêŋ daŋaŋ iŋ ndê awha-ŋga lec dom.

9 Tu dinaŋ-ŋga taŋyalê bu Anötö ndê lau si têm sêŋwhaŋ dau-ŋga gacgeŋ yêc, tôm bêc ti-7-ŋga naŋ Anötö dau kêwhaŋ dau. Ma yac lau têm kwahic dec-ŋga datôm bu datap têm dau sa.

10 Bu asa naŋ tap Anötö ndê mwasiŋ êŋwhaŋ dauŋ-ŋga sa, naŋ kêwhaŋ dau yêc iŋ dau ndê gweleŋ,* tôm Anötö dau kêwhaŋ dau têŋ ndoc iŋ ndê gweleŋ kêŋ undambê ti nom-ŋga pacndê.

11 Tu dinaŋ-ŋga dec taŋsahê ŋaŋga bu datap mwasiŋ dinaŋ sa, ma dayob dauŋ ŋapep bu yac neŋ daŋ daŋgapêc têŋ Anötö ndê yom, ma peŋ tôm abaŋi Israel-ŋga dom.

12 Yac datôm dom bu taŋsau Anötö. Bu iŋ ndê yom iŋ gitôm gêŋ tali, ma kôm gweleŋ ti ŋaclai mbo. Yom dau iŋ ŋamata hôc gêlêc bieŋ ŋamata daŋga lu-lu su, naŋ gitôm bu kuŋ yac ma sê yac neŋ ŋalôm ŋagêŋ hoŋ kic-kic. Ma ŋalêŋ tigeŋ Anötö ndê yom gitôm bu êŋsahê yac neŋ gauc ti gêŋ hoŋ naŋ yêc yac neŋ ŋalôm ma kôm gweleŋ pi yac neŋ gatuŋ.

13 Gêŋ nom-ŋga me undambê-ŋga daŋ oc tôm bu siŋ dau têŋ Anötö dom. Kwahic dec iŋ gêlic gêŋ hoŋ yêc awê eŋ, ma têŋ têm ŋambu-ŋga yac tigeŋ-tigeŋ oc dalhac iŋ aŋgô-ŋga bu dawhê gêŋ hoŋ naŋ dakôm, naŋ sa têŋ iŋ.

Yisu ti yac neŋ dabuŋsiga atu

14 Yac neŋ dabuŋsiga atu mbo, naŋ Yisu, Anötö Atu dau. Iŋ pi undambê gi su ma kalhac Anötö aŋgô-ŋga. Bocdinaŋ iŋ ŋayham bu yac gauc nem iŋ ŋapaŋ tu bu puc yac dôŋ ma dasap yom ŋandô naŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêhoc asê pi Kilisi, naŋ dôŋ ŋaŋga.

15 Bu yac neŋ dabuŋsiga dau kêsahê lêtôm ti saê hoŋ tôm yac taŋsahê, magoc iŋ kôm sac daŋ dom. Bocdinaŋ dec iŋ gitôm andô bu tawalô yac ma nem yac sa.

16 Tu dinaŋ-ŋga datigasuc yac neŋ mwasiŋ ŋadau Anötö ti neŋ atac pa su, tu bu datap iŋ ndê tawalô sa-ŋga, ma tu datap iŋ ndê mwasiŋ sa bu puc yac dôŋ têŋ têm bocke naŋ lêtôm me saê tap yac sa.

5

Yom pi dabuŋsiga nom-ŋga

1 Lau Israel-ŋga sêŋyaliŋ lau sa sêti si dabuŋsiga atu-tu bu sênem akiŋ Anötö sênem ŋac aŋgô, ma bu sêkêŋ da tidau-tidau ma da ya ô lau si sac ŋagêyô-ŋga. Ma ŋgac bocke naŋ sêŋyaliŋ iŋ sa ti dabuŋsiga atu, naŋ ŋamalac gitôm iŋ ndê asidôwai Israel-ŋga.

2 Iŋ ndê gauc ti licwalô gitôm ŋac si, ma bocdinaŋ iŋ gitôm bu tawalô ti kôm mêtê malô têŋ lau gauc pôc ma lau naŋ sêŋkuc Anötö ndê lêŋ ŋapep dom.

3 Ma tu iŋ gitôm iŋ ndê asidôwai nom-ŋga, dec iŋ gic waê bu kêŋ da ya ô dau ndê sac ŋagêyô, ma tu lau si-ŋga bocdinaŋ.

4 Gweleŋ dabuŋsiga-ŋga iŋ gweleŋ tiwaê, ma oc tôm dom bu ŋamalac daŋ kôc gweleŋ dau sa tôm iŋ dau ndê atac whiŋ. Anötö bu êŋyaliŋ iŋ sa tôm iŋ kêgalêm ti kêyaliŋ Aron sa, dec oc tôm bu iŋ ti dabuŋsiga atu.

Kilisi ndê gweleŋ dabuŋsiga-ŋga

5 Ŋalêŋ tigeŋ Kilisi po dau sa bu ti dabuŋsiga atu dom. Magoc Anötö dau kêyaliŋ iŋ sa, ma sôm yom têŋ iŋ, tôm sêto yêc bocdec bu:

Acsalô lec am ti aö neŋ atuŋgac solop, ma
aö gati am Damam. *[BW 2:7]*

6 Ma Anötö ndê yom daŋ tiyham naŋ sôm têŋ Kilisi bocdec bu:

Am dabuŋsiga mbo ŋapaŋ-ŋga, naŋ kêkuc
dabuŋsiga atu Melkisedek.* *[BW 110:4]*

7 Têŋ ndoc Yisu meŋ mbo nom tôm ŋamalac, naŋ iŋ teŋ mbec daêsam ti tasulu, ma mbwêc awha atu têŋ Anötö, naŋ ndê ŋaclai yêc tôm bu êŋgaho iŋ su yêc ŋandê dambac ndu-ŋga. Ma tu iŋ toc Anötö sa ma sôc iŋ ndê yom hoŋ ŋapu-ŋga, dec Anötö kôc iŋ ndê mbec sa.

8 Yisu iŋ Anötö ndê Atu yomandô, tigeŋ iŋ meŋ ti ŋamalac, ma ŋandê naŋ iŋ hôc dec kêdôhôŋ iŋ pi lêŋ daŋaŋ wambu Anötö-ŋga.

9 Lêŋ dinaŋ gic dabiŋ iŋ bu ti lau naŋ daŋga wambu iŋ, naŋ si ŋahu sêtap Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac si, ti sêndöc tali ŋapaŋ-ŋga sa.

10 Ma bocdinaŋ dec Anötö kêyaliŋ iŋ sa ti lau si dabuŋsiga atu, naŋ kêkuc Melkisedek.

---

* **4:10:** Lau daêsam gauc gêm bu yom dau hêganôŋ lau sêmbac ndu ma sêŋwhaŋ dau yêc gweleŋ nom-ŋga lec dom. Iŋ hêganôŋ lau naŋ sêtap Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa, ma sêŋyalê bu iŋ gêlic ŋac tôm lau gitêŋ tu ŋac si sêkêŋ whiŋ-ŋga. Bocdinaŋ sêŋwhaŋ dau yêc gweleŋ naŋ ŋac dau sêkôm muŋ-ŋga, naŋ sêŋsahê bu sêti lau gitêŋ ŋa ŋac dau si licwalô, ma ŋa lêŋ yomsu-ŋga. * **5:6:** Aron ti lau Israel-ŋga si dabuŋsiga hoŋ sêsa akêŋ Liwai ndê toŋ, magoc Yisu sa akêŋ Juda ndê toŋ kêkuc iŋ apaŋgac Kiŋ Dawid. Melkisedek bocdinaŋ iŋ sa akêŋ Liwai ndê toŋ dom. Iŋ Kiŋ Salem-ŋga (alic Gen 14:18), magoc Anötö sam iŋ bu Anötö Ŋaclai ti Ŋawasi Ŋadau ndê dabuŋsiga. Tu dinaŋ-ŋga dec ŋgac naŋ to Hibru sam Yisu bu dabuŋsiga kêkuc Melkisedek.

Dayob dauŋ bu dakêŋ whiŋ tôm balêkoc dedec ŋapaŋ dom

11 Yom daêsam yêc tu yac asôm pi Melkisedek lu Kilisi-ŋga, magoc yac alic bu mac nem daŋamsuŋ kwa ŋaŋga, ma oc tôm dom bu mac aŋyalê yom dau ŋapep.

12 Bu mac akêŋ whiŋ ŋasawa baliŋ su, ma oc tôm bu mac andôhôŋ yom ŋandô pi Kilisi têŋ lau ŋatô. Magoc mbasi. Mac nem gauc sa dom pi Anötö ndê yom naŋ sêndôhôŋ têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga wakuc, ma tu dinaŋ-ŋga mac apônda lau bu sêndôhôŋ mac tiyham. Mac atôm balêkoc dedec naŋ sênôm su ŋapaŋ, ma sêtôm dom bu sêneŋ gö me bockoc.

13 Ma lau naŋ sêtôm balêkoc dedec naŋ sênôm su ŋambwa, naŋ sêtôm dom bu sêŋyalê mêtê bocke iŋ mêtê gitêŋ me mêtê sac.

14 Magoc lau naŋ sêsap Anötö ndê yom dôŋ ma sêndôhôŋ ŋapaŋ, naŋ sêtôm bu sêŋyalê ŋayham ma sac, ma sêtôm lau atu-tu naŋ sêneŋ gêŋ daneŋ-ŋga ŋaŋga.

6

1-2 Gauc nem yom pi Kilisi naŋ tandôhôŋ têŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ tiwakuc. Tandôhôŋ ŋac bu sênem si ŋalôm kwi, ma sêhu mêtê sac naŋ gic waê bu sêniŋga, naŋ siŋ, ma sêkêŋ whiŋ Anötö. Tandôhôŋ ŋac pi busaŋgu ma pi mêtê dakêŋ amaŋ sac lau-ŋga, yom datisa akêŋ lau batê-ŋga, ma yom pi Anötö ndê bêc êmatôc lau-ŋga, naŋ iŋ oc kic ŋac si yom pi gameŋ bocke bu sêndöc ŋapaŋ-ŋga. Magoc yom hoŋ dinaŋ gic lau sêkêŋ whiŋ-ŋga wakuc ŋawaê, ma aö tac whiŋ bu dasôm yom kaiŋ dinaŋ ŋapaŋ dom. Aö tac whiŋ bu dalom yom naŋ gic lau sêkêŋ whiŋ ŋaŋga-ŋga ŋawaê.

3 Ma Anötö bu lic ŋayham, dec yac oc dakôm bocdinaŋ.

Puc dahu neŋ dakêŋ whiŋ siŋ dom-ŋga

4 Ŋamalac naŋ bu kêŋ whiŋ Yisu, magoc tiŋambu puc dômbwê iŋ, naŋ dec oc ŋalêŋ ŋawapac bu danem iŋ kwi tiyham. Yomandô. Asa naŋ kêyalê Kilisi ndê ŋawaê ŋayham tidôŋ su, ma tap mwasiŋ undambê-ŋga sa, ma kôc Ŋalau Dabuŋ su,

5 ma ŋgô Anötö ndê yom ma kêsahê bu yom ŋayham, ma gêlic Anötö ndê ŋaclai atu naŋ iŋ oc tôc tiawê têŋ têm ŋambu-ŋga,

6 magoc tiŋambu tec gêŋ hoŋ dinaŋ ma hu ndê kêŋ whiŋ siŋ, dec oc ŋalêŋ ŋawapac bu danem iŋ kwi tiyham. Bu iŋ kêsahê mwasiŋ hoŋ dinaŋ su, magoc tiŋambu puc dômbwê, naŋ tôm iŋ dau bu ndic Anötö ndê Atu pi a gicso tidim tilu-ŋga, ma su iŋ susu yêc lau hoŋ aŋgô-ŋga. Ma tu dinaŋ-ŋga dec iŋ gic waê bu niŋga.

7 Ŋamalac naŋ kêsahê Anötö ndê mwasiŋ tidau-tidau, ma sa ndê lêŋ kêkuc Anötö ndê atac whiŋ, naŋ gitôm ôm naŋ u gic sip ŋapaŋ e gêm ŋandô ŋayham tu ŋadau-ŋga. Anötö oc nem mbec ŋamalac kaiŋ dinaŋ.

8 Ma ôm naŋ u gic sip ŋapaŋ, magoc kwaŋ ŋakwa-ŋakwa ŋambwa hôc ahuc, naŋ ôm ŋadau oc lic bu nom sac, ma pucbo iŋ bu tisac, ma kêŋ ya neŋ su.

9 O yac mba lau atac whiŋ-ŋga, yac asôm yom dinaŋ bu akêŋ puc mac, magoc yac akêŋ whiŋ bu mac oc asa nem lêŋ ŋapep, ma akôm mêtê naŋ gic lau naŋ sêtap Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa su, naŋ ŋawaê.

10 Bu Anötö kôm mêtê gitêŋ eŋ, ma gweleŋ naŋ mac akôm ŋapaŋ am iŋ aŋgô, tu bu anem akiŋ lau dabuŋ, ma atôc nem atac whiŋ ŋac-ŋga asê, naŋ iŋ oc tôm dom bu êŋlhiŋ siŋ.

11 Yac atac whiŋ bu mac lau tigeŋ-tigeŋ asap nem lêŋ ŋayham dinaŋ dôŋ ŋapaŋ. Akôm bocdinaŋ e mac nem têm ambo nom-ŋga pacndê, dec mac oc atap mwasiŋ atu naŋ mac akêŋ batam ambo, naŋ sa.

12 Yac atec bu mac lic ŋakam sa e mac nem akêŋ whiŋ ŋandô mba. Akôc gauc pi lau naŋ sêlhac ti atac lu-lu dom, ma sêsap si sêkêŋ whiŋ dôŋ e sêtap mwasiŋ atu naŋ Anötö gic bata têŋ ŋac, naŋ sa. Aŋkuc lau kaiŋ dinaŋ si lêŋ, bu iŋ dôhôŋ ŋayham.

Yom naŋ Anötö gic bata, naŋ tidôŋ su

13 Gauc nem yom naŋ Anötö gic bata têŋ Abraham. Anötö puc yom dau dôŋ ŋa iŋ dau ndê ŋaê, ŋahu bu ŋaê daŋ naŋ hôc gêlêc iŋ ndê ŋaê su, naŋ yêc dom. Iŋ gic bata yom têŋ Abraham, tôm sêto yêc bocdec bu:

14 Yomandô aö wanem mbec am, ma wakôm am nem wakuc sêŋsôwec sêti daêsam ŋandô. *[Gen 22:17]*

15 Ma tiŋambu Abraham kalhac ti atac lu-lu dom, ma hôŋ yom dau ŋa-ŋandô e iŋ tap sa.

16 Mac aŋyalê lau nom-ŋga si lêŋ sêmatiŋ yom tidôŋ-ŋga. Ŋac oc sêta ŋamalac naŋ ndê ŋaclai hôc gêlêc ŋac dau si su, naŋ ndê ŋaê asê tu bu sêpuc si yom dôŋ-ŋga. Ma ŋalêŋ dinaŋ oc tôm dom bu ŋamalac daŋ sêô ŋac si yom me sêseŋ su.

17 Ma ŋalêŋ tigeŋ Anötö puc yom naŋ iŋ gic bata têŋ Abraham, naŋ dôŋ ŋa iŋ dau ndê ŋaê. Ŋahu bu iŋ bu tôc asê têŋ yac lau naŋ dawêkaiŋ yom naŋ iŋ gic bata têŋ Abraham, naŋ ŋa-ŋandô, bu iŋ gitôm dom bu kac ndê awha kwi-kwi pi lêŋ naŋ iŋ gic bata tu êmwasiŋ yac-ŋga.

18 Ŋalêŋ dinaŋ Anötö gic bata yom, ma puc yom dau dôŋ. Iŋ gitôm dom bu seŋ gêŋ lu dinaŋ su, me êŋsau yac. Ma bocdinaŋ yom dau gitôm bu puc yac lau naŋ datêŋ Anötö ta, ma taŋkwê iŋ bu nem yac sa, naŋ dôŋ. Dalhac ŋaŋga, ma dahôŋ ŋandô ŋayham naŋ dakêŋ bataŋ dambo, naŋ ti atac pa su.

19-20 Ŋandô ŋayham naŋ dakêŋ bataŋ dambo, naŋ ŋahu Yisu Kilisi. Ma yac neŋ dakêŋ bataŋ iŋ gitôm aŋga ŋadehe naŋ ndöc

teŋ, ma teŋ yac dôŋ dalhac teŋ. Ma po aŋga-
ŋga sô yac dôŋ tam damiŋ Yisu. Ma tôm
lau Israel-ŋga si dabuŋsiga ŋamata-ŋga sip po
baliŋ ŋambu-ŋga yêc Anötö ndê lôm dabuŋ
bu sôc Ŋalôm Dabuŋ Andô ndi, dec Yisu
muŋ yac pi undambê gi su, ma kalhac Anötö
aŋgô-ŋga gitôm yac neŋ dabuŋsiga atu. Bu iŋ
ti yac neŋ dabuŋsiga naŋ kêkuc Melkisedek,
ma iŋ oc mbo ŋapaŋ.

7

Yom pi dabuŋsiga atu Melkisedek

1 Melkisedek iŋ Kiŋ Salem-ŋga, ma Anötö,
Ŋaclai ti Ŋawasi Ŋadau ndê dabuŋsiga atu. Iŋ
tap Abraham sa ma gêm mbec iŋ têŋ ndoc
Abraham ku kiŋ naŋ sêŋgaho iŋ nêsip Lot
su, naŋ dulu, ma kêsêlêŋ bu mbu têŋ iŋ ndê
gameŋ ndi.
2 Ma Abraham whê wapa naŋ iŋ kêgaho su
yêc kiŋ dinaŋ amba, naŋ kôc gi toŋ amaŋlu,
dec kêŋ toŋ daŋ têŋ Melkisedek, ma iŋ dau
kôc toŋ 9. Ŋaê Melkisedek ŋahu bu Kiŋ Lêŋ
Gitêŋ-ŋga, ma ŋaê Kiŋ Salem-ŋga ŋahu bu
Kiŋ Yom Malô-ŋga.
3 Yêc Anötö ndê yom naŋ sêto yêc, naŋ
datap yom daŋ sa pi Melkisedek dinda me
damba me apai si ŋadênaŋ dom. Ma datap
yom daŋ sa pi iŋ ndê bêc dinda kôc iŋ-ŋga
me bêc mbac ndu-ŋga dom. Magoc tôm
Anötö ndê Atu naŋ mbo ŋapaŋ, ma iŋ ndê
têm oc pacndê dom, naŋ dalic Melkisedek
gitôm dabuŋsiga mbo ŋapaŋ-ŋga.

Melkisedek hôc gêlêc lau dabuŋsiga akêŋ Liwai ndê toŋ, naŋ su

4 Alic gêŋ naŋ tôc asê bu Melkisedek iŋ
dabuŋsiga ti waê atu. Abraham iŋ lau Israel-
ŋga hoŋ si damba, magoc iŋ toc Melkisedek
sa têŋ ndoc iŋ whê wapa naŋ iŋ kêgaho su
yêc ŋacyo amba, naŋ kôc gi ti toŋ amaŋlu, ma
kêŋ toŋ daŋ têŋ iŋ.
5 Ma gauc nem lau akêŋ Liwai ndê toŋ,
naŋ sêti dabuŋsiga. Lau Liwai dau, ti lau
Israel-ŋga hoŋ sêsa akêŋ Abraham, magoc
ŋac si yomsu daŋ sôm tidôŋ bu lau Liwai si
asidôwai sêwhê si gêŋ kôc ndi toŋ amaŋlu, ma
sêkêŋ toŋ daŋ têŋ lau Liwai.
6 Magoc Melkisedek, naŋ sa akêŋ Li-
wai ndê toŋ dom, naŋ kôc wapa toŋ daŋ
yêc ŋac hoŋ apaŋgac Abraham, ŋgac naŋ
Anötö kêmatiŋ pwac whiŋ iŋ. Ma tiŋambu
Melkisedek gêm mbec Abraham.
7 Ma yac hoŋ taŋyalê bu ŋamalac naŋ gêm
mbec lau ŋatô, naŋ ndê waê hôc gêlêc lau
naŋ iŋ gêm mbec, naŋ si su.
8 Ma alic su naŋ. Lau dabuŋsiga akêŋ
Liwai ndê toŋ sêkôc wapa toŋ daŋ yêc ŋac si
asidôwai Israel-ŋga, magoc ŋac sêmbac ndu.
Magoc Melkisedek kôc wapa toŋ daŋ yêc ŋac
hoŋ si apaŋgac Abraham, ma datap yom daŋ
sa pi Melkisedek ndê bêc mbac ndu-ŋga yêc
Anötö ndê yom naŋ sêto yêc, naŋ dom.
9 Ma gêŋ daŋ whiŋ. Liwai ndê lau wakuc
naŋ sêti dabuŋsiga ma sêkôc wapa toŋ daŋ
yêc lau Israel-ŋga, naŋ oc tôm bu dasôm bu
ŋac dau sêtoc Melkisedek sa, ma sêkêŋ wapa
toŋ daŋ têŋ iŋ. Ŋahu bu lau Liwai si apaŋgac
Abraham kêŋ wapa toŋ daŋ têŋ Melkisedek
gêm ŋac hoŋ aŋgô.
10 Bu têŋ têm Melkisedek tap Abraham sa,
naŋ Liwai dau yêc Abraham ndê dac dôŋ
yêc.

Yisu ndê gweleŋ dabuŋsiga-ŋga hôc gêlêc lau Liwai si su

11 Aron ma lau hoŋ akêŋ Liwai ndê toŋ
naŋ sêti dabuŋsiga Israel-ŋga, naŋ si sakiŋ
ŋahu yêc pwac akwa yomsu-ŋga. Magoc
sakiŋ dau gitôm dom bu ndic dabiŋ Anötö
ndê lau. Tu dinaŋ-ŋga dec Anötö kêŋ Yisu ti
dabuŋsiga naŋ ndê sakiŋ kêkuc lau Liwai si
dom, magoc kêkuc Melkisedek ndê.
12 Anötö kêŋ sakiŋ wakuc ô lau Liwai si,
ma bocdinaŋ dec iŋ gic waê bu kêŋ yomsu
wakuc bu puc sakiŋ wakuc dau dôŋ.
13 Bu Yisu, naŋ yom dindec hêganôŋ, naŋ
sa akêŋ Liwai ndê toŋ dom. Iŋ sa akêŋ lau
Israel-ŋga si toŋ daŋ dau-ŋga, naŋ si daŋ ti
dabuŋsiga dom.
14 Mba. Yac taŋyalê su bu yac neŋ Pômdau
sa akêŋ Juda ndê toŋ. Ma Moses to yom daŋ
naŋ hêganôŋ lau akêŋ Juda ndê toŋ bu sêti
dabuŋsiga-ŋga lec dom.
15 Magoc Yisu ti dabuŋ-siga kêkuc
Melkisedek, dec tôc asê tiawê bu iŋ
dabuŋsiga pwac wakuc-ŋga.
16 Yisu ti dabuŋsiga kêkuc yomsu naŋ kêŋ
gweleŋ dau têŋ Liwai ndê wakuc tawasê,
naŋ dom. Magoc iŋ ti dabuŋsiga tu ŋaclai
mbo tali ŋapaŋ-ŋga naŋ Anötö kêŋ têŋ iŋ-ŋga.
17 Bu Anötö ndê yom whê gêŋ dau sa, tôm
sêto yêc bocdec bu:

Am dabuŋsiga mbo ŋapaŋ-ŋga, kêkuc
dabuŋsiga atu Melkisedek. *[BW 110:4]*

18 Bocdinaŋ yomsu akwa naŋ hêganôŋ lau
Liwai si gweleŋ dabuŋsiga-ŋga, naŋ Anötö
seŋ su. Ŋahu bu yomsu dau ndê ŋaŋga mba,
ma tôm dom bu nem lau daŋ sa.
19 Yomandô. Sakiŋ pwac akwa-ŋga dinaŋ
gic dabiŋ gêŋ daŋ me kôm tisolop su dom.
Magoc Kilisi ndê sakiŋ dabuŋsiga-ŋga hôc
gêlêc sakiŋ akwa dinaŋ su, ma gêm ŋandô
ŋayham tu dakêŋ bataŋ-ŋga, ma ti lêŋ datiga-
suc Anötö-ŋga.
20 Ma Anötö sôm tidôŋ bu Yisu oc ti
dabuŋsiga bu mbo ŋapaŋ. Iŋ kêmatiŋ yom
bocdinaŋ pi lau dabuŋsiga naŋ sêsa akêŋ
Liwai ndê toŋ, naŋ dom.
21 Magoc iŋ kêmatiŋ yom têŋ Yisu, tôm sêto
yêc bocdec bu:

Pômdau sôm yom tidôŋ su, ma iŋ oc seŋ
yom dau su dom. Yom dau bocdec bu,
"Am dabuŋsiga mbo ŋapaŋ-ŋga." *[BW
110:4]*

22 Bocdinaŋ Anötö kêmatiŋ pwac wakuc naŋ hôc gêlêc pwac akwa su. Ma iŋ sôm yom
tidôŋ pi Yisu, dec kêyaliŋ iŋ sa ti pwac wakuc
dau ŋadau.
23 Dabuŋsiga daêsam sem gweleŋ sêmbo
pwac akwa ŋapu, ŋahu bu daŋ bu mbac ndu,
naŋ daŋ oc kôc iŋ ndê mala.
24 Magoc Yisu ndê gweleŋ dabuŋsiga-ŋga
oc yêc ŋapaŋ, ŋahu bu iŋ mbo tali ŋapaŋ.
25 Ma bocdinaŋ lau naŋ sêtigasuc Anötö tu
iŋ-ŋga, naŋ Yisu gitôm andô bu nem ŋac si.
Ŋahu bu iŋ mbo tali ŋapaŋ, ma tôm bu nem
ŋac awha têŋ Anötö.
26 Gauc nem yac neŋ dabuŋsiga atu Yisu.
Iŋ dabuŋ, iŋ ndê giso mbasi, iŋ ndê lêŋ
ŋawasi eŋ, ma Anötö toc iŋ sa hôc gêlêc lau
sac nom-ŋga ma kôc iŋ sa pi undambê gi. Tu
dinaŋ-ŋga dec iŋ †dabuŋsiga ŋayham solop,
ma gitôm andô bu nem yac sa.
27 Dabuŋsiga nom-ŋga h oŋ sêkêŋ da ya tu
sac-ŋga tôm bêc hoŋ. Sêkêŋ tu ŋac dau si sac-
ŋga muŋ, goc sêkêŋ tu lau ŋatô si-ŋga kêkuc.
Magoc Yisu iŋ bocdinaŋ dom, bu iŋ dau ndê
sac mbasi, ma iŋ kêŋ dau ti da tu lau si sac-
ŋga dim tigeŋ eŋ.
28 Bu Moses ndê yomsu kêyaliŋ lau sa
sêti lau Israel-ŋga si dabuŋsiga atu-tu, naŋ
sêpônda gauc ti licwalô, tôm ŋac si asidôwai
nom-ŋga. Magoc Yisu, naŋ tiŋambu Anötö
sôm yom tidôŋ dec kêyaliŋ iŋ sa ti yac neŋ
dabuŋ-siga, naŋ Anötö dau ndê Atu. Ma i
ŋ gic dabiŋ Anötö ndê lêŋ nem yac si-ŋga,
dec ti dabuŋsiga ŋayham andô, naŋ oc mbo
ŋapaŋ.

8

Yisu iŋ dabuŋsiga pwac wakuc-ŋga

1 Yom hoŋ naŋ yac asôm, naŋ ŋahu bocdec.
Yac neŋ †dabuŋsiga atu mbo, naŋ ndöc
Anötö Ŋawasi ti Ŋaclai Ŋadau ndê andô-ŋga
yêc undambê.
2 Ma iŋ gêm ndê sakiŋ mbo lôm dabuŋ naŋ
ŋamalac sêkwê, naŋ dom, magoc mbo lôm
dabuŋ ŋandô naŋ Pômdau dau kwê kalhac
undambê.
3 Dabuŋsiga atu-tu hoŋ naŋ lau Israel-ŋga
sêŋyaliŋ ŋac sa, naŋ si gweleŋ bu sêkêŋ da
daŋge ti da ya ô sac-ŋga. Tu dinaŋ-ŋga dec
Yisu, naŋ ti yac neŋ dabuŋsiga atu, naŋ gic
waê bu kêŋ da bocdinaŋ.
4 Iŋ bu mbo nom, dec oc ti dabuŋsiga dom,
bu dabuŋsiga nom-ŋga naŋ sêkôm gweleŋ
sêkêŋ da-ŋga tôm yomsu sôm, naŋ dec sêmbo.
5 Ma lôm dabuŋ naŋ dabuŋsiga nom-
ŋga sêkôm gweleŋ sêmbo, naŋ gitôm ŋagatu
ŋambwa, naŋ gêm dôhôŋ lôm dabuŋ un-
dambê-ŋga. Bu têŋ ndoc Moses bu kwê bac
dabuŋ sa, naŋ Anötö gic atu ma whê sa têŋ
iŋ bocdec bu:

Yob daôm bu êmasaŋ gêŋ hoŋ êŋkuc ŋagatu
naŋ gatôc têŋ am yêc Lôc Sainai. *[Eks 25:40]*

6 Magoc sakiŋ naŋ Anötö kêŋ têŋ Yisu, naŋ
hôc gêlêc dabuŋsiga pwac akwa-ŋga si sakiŋ.
Bu pwac wakuc naŋ Yisu ti ŋa-ŋgac ŋalhu-
ŋga, naŋ hôc gêlêc pwac akwa su. Ma gêŋ
naŋ pwac wakuc gic bata bu datap sa, naŋ
hôc gêlêc pwac akwa ndê su.
7 Aŋgô su naŋ. Pwac ŋamata-ŋga bu ŋa-
giso mbasi, dec Anötö oc gauc nem bu êmatiŋ
pwac wakuc dom.
8 Magoc Anötö gêlic ŋagôliŋ pwac akwa-
ŋga bu gitôm dom, dec sôm yom pi pwac
wakuc, tôm sêto yêc bocdec bu:

Pômdau sôm, "Alic su naŋ. Bêc oc meŋ
sa, naŋ aö oc wamatiŋ pwac wakuc
wawhiŋ lau Israel-ŋga ma lau †Juda-
ŋga.*

9 Oc tôm pwac naŋ kamatiŋ gawhiŋ ŋac
si apai têŋ ndoc aö amaŋ wê ŋac sêsa akêŋ
gameŋ Isip-ŋga sêmeŋ, naŋ dom.

Ŋac sêsôc aö neŋ yom pwac dinaŋ-ŋga
ŋapu dom, ma tu dinaŋ-ŋga dec aö
Pômdau gasôm bu wapuc dômwêŋ ŋac.

10 Magoc têŋ têm pwac akwa-ŋga pacndê,
naŋ aö Pômdau, oc wamatiŋ pwac
wakuc wawhiŋ lau Israel-ŋga, naŋ
bocdec bu. Aö oc wakêŋ neŋ yomsu sip
ŋac si ŋagulu, ma wato sip ŋac si ŋalôm.
Aö oc wati ŋac si Anötö, ma ŋac oc sêti
aö neŋ lau.
11 Têŋ dinaŋ, oc tôm dom bu ŋamalac daŋ
êndôhôŋ iŋ ndê asidôwai me lau meŋpaŋ
iŋ-ŋga, ma sôm têŋ ŋac, 'Aŋyalê Anötö
ma akôc iŋ sa ti mac nem Pômdau.' Ŋahu
bu aö neŋ lau hoŋ oc sêŋyalê aö, lau
tiwaê, ma lau waêmba sêwhiŋ.
12 Ma aö oc taŋwalô ŋac, ma wasuc ŋac si
giso kwi, ma gauc nem ŋac si sac tiyham
dom." *[Jer 31:31-34]*
13 Anötö sam gêŋ dau bu pwac wakuc, ma
ŋalêŋ dinaŋ iŋ tôc asê bu pwac ŋamata-ŋga
tiakwa su. Ma gêŋ naŋ tiakwa su, naŋ kêpiŋ
bu hê su niŋga.

9

Israel si lôm dabuŋ ŋasakiŋ

1 Têŋ têm Anötö kêmatiŋ pwac ŋamata-ŋga
whiŋ lau Israel-ŋga, naŋ iŋ kêŋ yomsu pi lêŋ
sênem akiŋ iŋ-ŋga, ma pi †bac dabuŋ naŋ
sêkwê yêc nom.
2 Ŋalôm lu sêyêc bac dabuŋ ŋalôm. Ŋalôm
ŋamata-ŋga sêsam bu Ŋalôm Dabuŋ, ma
yakaiŋ ti deŋ da-ŋga ma bolom da-ŋga sêyêc
ŋalôm dinaŋ.

* **8:8:** Lau hoŋ naŋ Anötö kêyaliŋ ŋac sa sêti iŋ ndê, naŋ dasam ŋac bu lau Israel-ŋga. Magoc muŋ-ŋga sêwhê dau kôc gi toŋ lu, naŋ sêsam bu Israel ma Juda, ma toŋ tigeŋ-tigeŋ sêŋyaliŋ dau si kiŋ sa tu nem gôliŋ ŋac-ŋga. Alic 1 Kiŋ 11:9-13, 31-39; 12:20-24; Ais 11:12; ma Jer 3:18.

3 Ma sêkêŋ po baliŋ d aŋ kêgalêŋ bu whê
ŋalôm ŋamata-ŋga ma tilu-ŋga kôc. Ma ŋalôm
tilu-ŋga sêsam bu Ŋalôm Dabuŋ Andô.
4 Yêc ŋalôm tilu-ŋga, alta gol naŋ sêkêŋ da
ŋamalu ŋayham pi, ma apa pwac yomsu-ŋga
sêyêc. Apa dau sêmasaŋ ŋa a, ma sêmpaŋ
ahuc ŋa gol. Sêkêŋ lôŋ gol daŋ ti bolom
mana, ma Aron ndê tôc naŋ muŋ-ŋga ŋasili
puc pi meŋ, ma hoc lu naŋ Anötö to yomsu
amaŋlu pi, naŋ sêyêc apa pwac-ŋga dau
ŋalôm.
5 Sêmasaŋ aŋela ŋagatu lu naŋ sêsam bu
aŋela Anötö ndê ŋawasi-ŋga, naŋ sêlhac apa
dau ŋahô. Sêmasaŋ iŋlu ŋamakê galam
kêgatöc apa dau ŋampêlhu naŋ sêsam bu
Anötö ndê pôŋ suc sac kwi-ŋga, naŋ ahuc.
Ma gêŋ daêsam yêc, magoc tôm dom bu yac
awhê sa yêc bapia dindec.
6 Têŋ ndoc sêmasaŋ gêŋ hoŋ dinaŋ su, naŋ
dabuŋsiga sem si gweleŋ sêsôc sêsa sêmbo
ŋalôm ŋamata-ŋga tôm bêc hoŋ.
7 Magoc †dabuŋsiga ŋamata-ŋga tawasê sôc
ŋalôm tilu-ŋga, ma sôc tidim tigeŋ yêc yala
tigeŋ ŋalôm. Ma têŋ bêc tigeŋ dinaŋ, iŋ sôc
gi ma kôc dac tôhôŋ, bu kêŋ ti da tu sac-ŋga.
Iŋ kêŋ tu dau-ŋga, ma tu sac naŋ Anötö ndê
lau sêŋyalê dom ma sêkôm-ŋga. Iŋ bu kôc dac
dom, dec oc tôm dom bu iŋ sôc ndi.
8 Ŋalêŋ dinaŋ Ŋalau Dabuŋ bu whê yom
sa têŋ yac pi pwac akwa bocdec bu. Iŋ tôc
asê bu ŋalêŋ mba bu lau sêsôc Ŋalôm Dabuŋ
Andô sêndi, têŋ têm dabuŋsiga sêŋkuc sakiŋ
pwac akwa-ŋga, ma lôm dabuŋ pwac akwa-
ŋga kalhac dôŋ kalhac.
9 Sakiŋ pwac akwa-ŋga dinaŋ iŋ ti dôhôŋ
têŋ yac lau têm kwahic dec-ŋga. Ma tôc asê
têŋ yac bu da daŋge ti da ya naŋ dabuŋsiga
sêkêŋ tu lau-ŋga, naŋ gitôm dom bu kôm lau
dau si ŋalôm timalô tu ŋac si sac-ŋga.
10 Bu sakiŋ dinaŋ ti ŋa-yomsu hoŋ hêganôŋ
gêŋ daneŋ ti danôm-ŋga, ma lau Israel-ŋga si
lêŋ sêŋgwasiŋ dau ŋawasi sa yêc Anötö aŋgô-
ŋga. Ma gêŋ hoŋ dinaŋ iŋ gêŋ ŋamlic-ŋga
ŋambwa, bu yêc e pwac wakuc naŋ Anötö kêŋ
tu nem gôliŋ yac-ŋga, naŋ meŋ sa su naŋ.

Dac Pwac Akwa ma Pwac Wakuc-ŋga

11 Magoc Kilisi meŋ ti dabuŋsiga atu, naŋ
ndê sakiŋ ŋa-ŋandô ŋayham meŋ sa su. Ma
lôm dabuŋ naŋ iŋ sôc gi, naŋ ŋayham kêlêc
ma hôc gêlêc lôm dabuŋ naŋ ŋamalac amba
sêkwê kalhac nom dindec, naŋ su.
12 Iŋ gacgeŋ sôc lôm dau Ŋalôm Dabuŋ
Andô gi, magoc iŋ kôc makao ŋatu me naniŋ
gapoc si dac bu kêŋ ti da ô sac-ŋga dom. Iŋ
sôc gi tidim tigeŋ, ma kêŋ dau ndê dac tu bu
nemlhi yac neŋ sac ŋatôp, dec kêmasaŋ lêŋ
dambo taŋli ŋapaŋ-ŋga.
13 Pwac akwa yomsu-ŋga sôm bu lau
Israel-ŋga si dabuŋsiga sêkôc naniŋ gapoc
ti makao gapoc ŋadac, ma sêŋgaluŋ whiŋ
makao ŋatu dinda naŋ sêpec ti da ya naŋ
ŋagasi, goc sêmbalip pi lau bu kôm ŋac sêti
dabuŋ ma ŋamlic ŋawasi sa yêc Anötö aŋgô-
ŋga.*
14 Magoc Kilisi, naŋ ndê giso mbasi andô,
ma kêŋ dau ti da têŋ Anötö tôm Ŋalau mbo
ŋapaŋ-ŋga puc iŋ dôŋ, naŋ ndê dac hôc gêlêc
dac pwac akwa-ŋga, ma gêm yac sa ŋandô.
Ŋahu bu iŋ ndê dac kêmasaŋ yac neŋ ŋalôm
ŋawasi sa, ma kêgwasiŋ m êtê sac naŋ gic
waê lêŋ dandiŋaŋ-ŋga, naŋ su. Ma bocdinaŋ
datôm bu danem akiŋ Anötö Tali Ŋadau ti
atac pa su eŋ.
15 Kilisi kêmasaŋ lêŋ dinaŋ, ma bocdinaŋ
kwahic dec iŋ kalhac Anötö ma lau nom-ŋga
ŋalhu bu ti pwac wakuc ŋadau. Iŋ ndê mbac
ndu gêmlhi lau naŋ sêmbo pwac akwa ŋapu,
naŋ si sac ŋatôp, ma kêgapwêc ŋac su yêc
sakiŋ mêtê sac-ŋga. Ma tu dinaŋ-ŋga ŋac oc
sêtap gameŋ sêndöc t ali-ŋga naŋ Anötö gic
bata têŋ ŋac, ma kêgalêm ŋac sa bu sêwêkaiŋ,
naŋ sa.
16-17 Gauc nem lau nom-ŋga si lêŋ sêmatiŋ
pwac pi wapa lêŋsêm-ŋga. Lau naŋ bu
sêwêkaiŋ ŋamalac daŋ ndê wapa lêŋsêm, naŋ
oc sêtap gêŋ daŋ sa dom e sêŋyalê pi ŋandô
bu ŋamalac dau mbac ndu su. Iŋ bu mbo tali,
naŋ pwac dinaŋ ŋayom oc gacgeŋ lhac.
18 Tu dinaŋ-ŋga dec pwac akwa yomsu-
ŋga sôm bu lau Israel-ŋga sêndic domba ti
makao ndu, ma ŋadac ti pwac dau ŋahu.
19 Bu Moses to Anötö ndê yomsu pwac-ŋga
hoŋ sip bapia, ma sam asê têŋ lau Israel-ŋga.
Goc iŋ kôc makao ŋatu [ma naniŋ] ŋadac ma
kêgaluŋ whiŋ bu, sô domba ŋamliclhu kokoc
pi a ŋasaŋgac daŋ, goc kêŋ sip dac ti bu ma
kêbalip pi bapia dau ma pi lau hoŋ.
20 Ma sôm, "Pwac naŋ Anötö kêmatiŋ whiŋ
mac ma gic atu mac bu asôc ŋapu, naŋ ŋadac
dau dindec."
21 Ma ŋalêŋ tigeŋ iŋ kêbalip dac pi lau
Israel si bac sênem akiŋ Anötö-ŋga, ma pi
dabuŋsiga si lôŋ ti laclhu sakiŋ dabuŋ-ŋga
hoŋ.
22 Yomandô! Moses ndê yomsu pi lau
Israel-ŋga si lêŋ sêmasaŋ dau ŋawasi sa-ŋga,
gic atu ŋac bu sêmbalip dac pi gêŋ hoŋ boc-
dinaŋ. Ŋac bu sêndic makao ti domba ndu
ma sêkêc dac siŋ dom, dec Anötö oc suc ŋac
si sac kwi dom.

Kilisi kêŋ dau ti da dec gêm yac si

23 Lau Israel-ŋga si bac ti gêŋ sênem akiŋ
Anötö-ŋga, naŋ gitôm ŋagatu ŋambwa bu tôc
gêŋ ŋandô undambê-ŋga asê têŋ yac. Ma lau
Israel-ŋga sem dabuŋ gêŋ nom-ŋga dinaŋ
ma sêkôm gêŋ dau ŋawasi sa yêc Anötö aŋgô-
ŋga ŋa domba ti makao si dac. Magoc Kilisi

* **9:13:** Ŋac si mêtê dinaŋ hêganôŋ ŋamalac naŋ kêmasec awhê me ŋgac batê, dec kôm iŋ ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga. Alic Nam 19:1-22 yêc Yom Lêŋsêm Akwa.

ndê dac hôc gêlêc dac dinaŋ su, dec kêŋ
ŋawasi atu têŋ gêŋ ŋandô undambê-ŋga.
24 Bu Kilisi sôc lôm dabuŋ naŋ ŋamalac
sêkwê, naŋ dom. Ma lôm naŋ iŋ sôc,
naŋ gitôm gêŋ ŋandô undambê-ŋga ŋagatu
ŋambwa dom. Mba. Iŋ sôc undambê dau
gi, ma kalhac Anötö aŋgô-ŋga gêm yac hoŋ
aŋôŋ.
25 Ma Israel si dabuŋsiga atu naŋ sôc
Ŋalôm Dabuŋ Andô ti yala ti yala, naŋ kôc
dau ndê dac dom. Magoc Kilisi sôc un-
dambê tidim tigeŋ eŋ, ma kôc dau ndê dac
solop.
26 Iŋ kêŋ dau ti da gitôm dabuŋsiga nom-
ŋga sêkêŋ da ŋapaŋ ma ŋapaŋ, naŋ dom.
Bu bocdinaŋ, dec têŋ ndoc Anötö kêŋ un-
dambê ti nom ma meŋ, naŋ iŋ oc hôc ŋandê
tidim daêsam bocdinaŋ. Magoc Kilisi gitôm
dabuŋsiga nom-ŋga dom. Iŋ meŋ ma kêŋ
dau ti da tidim tigeŋ, tu bu êŋgaho lau nom-
ŋga si sac ŋagêyô su pi dau.
27 Yac lau tigeŋ-tigeŋ tac waê bu dambac
ndu tidim tigeŋ, ma tiŋambu yac oc dalhac
Anötö aŋgô-ŋga bu êŋsahê yac.
28 Ma ŋalêŋ tigeŋ Kilisi mbac ndu tidim
tigeŋ eŋ, bu êŋgaho lau daêsam si sac ŋagêyô
su. Ma iŋ oc mbu meŋ tiyham bu hôc ŋandê
tu sac-ŋga tiyham dom, magoc tu bu kêŋ
Anötö ndê mwasiŋ gêm lau si-ŋga ŋa-ŋandô
têŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ ti sêkêŋ bata iŋ bu
mbu meŋ.

10

Kilisi gic da lau nom-ŋga tidim tigeŋ eŋ

1 Pwac akwa yomsu-ŋga iŋ gitôm ŋagatu
ŋambwa bu tôc gêŋ ŋayham naŋ oc meŋ sa,
naŋ asê têŋ yac. Magoc iŋ gêŋ ŋandô dau
dom. Yomsu dau sôm bu lau Israel-ŋga sêkêŋ
da tôm yala hoŋ, dec tôc asê bu da kaiŋ
dinaŋ gitôm dom bu seŋ lau si sac su, me
ndic dabiŋ ŋac bu sêtigasuc Anötö.
2 Da kaiŋ dinaŋ bu nditôm bu ndic dabiŋ
lau, dec oc sêkêŋ ŋapaŋ dom. Ma iŋ bu
nditôm bu kôm ŋac si ŋalôm ŋawasi sa yêc
Anötö aŋgô-ŋga, dec ŋac oc ŋalôm ŋawapac tu
ŋac si giso-ŋga tiyham dom.
3 Magoc sêkêŋ da dau tôm yala hoŋ, dec
kêŋ gauc ŋac bu ŋac si sac yêc ŋac dôŋ yêc.
4 Ŋahu bu makao gapoc ti naniŋ si dac
gitôm dom bu seŋ sac su.
5 Tu dinaŋ-ŋga dec têŋ ndoc Kilisi meŋ
mbo nom, naŋ sôm yom asê têŋ Anötö, tôm
sêto yêc muŋ su bocdec bu:

Am atac whiŋ bu sêndic makao ti domba
ma sêkêŋ ti da têŋ am lec dom. Magoc
am kêmasaŋ aö dauŋ neŋ ŋamlic ti ŋandô.

6 Da ya ti da bocke naŋ sêkêŋ tu sac-ŋga,
naŋ gic am tanôm dom bocdinaŋ.
7 Ma aö gasôm bu, "O Anötö, lic aö dec
gameŋ bu wakôm am nem atac whiŋ
ŋandô sa, tôm yom naŋ sêto pi aö muŋ
su, yêc bapia tilhuŋ." *[BW 40:6-8]*
8 Moses ndê buku yomsu-ŋga tôc bocdec
bu. Sêkêŋ makao ti domba ti da, ma sêkêŋ
da ya ti da tidau-tidau tu sac-ŋga. Magoc
Kilisi dau sôm bu Anötö atac whiŋ bu sêkêŋ
da hoŋ dinaŋ dom, ma gic iŋ tandô dom
bocdinaŋ.
9 Ma tiŋambu Kilisi sôm têŋ Anötö bu iŋ
dau meŋ su, bu kôm Anötö ndê atac whiŋ
ŋandô sa. Bocdinaŋ dec iŋ seŋ lêŋ akwa da-
ŋga su, ma kêmasaŋ lêŋ wakuc.
10 Ma Anötö ndê atac whiŋ, naŋ Kilisi kôm
ŋandô sa, naŋ bocdec bu. Yisu Kilisi kêŋ dau
ti da tidim tigeŋ, dec kêmasaŋ lêŋ bu dati lau
dabuŋ.
11 Dabuŋsiga pwac akwa-ŋga sêlhac ti sem
gweleŋ tôm bêc hoŋ, ma sêkêŋ da kaiŋ tigeŋ
ŋapaŋ, naŋ tôm dom bu seŋ sac su.
12 Magoc Yisu, naŋ ti yac neŋ dabuŋsiga
atu, kêŋ dau ti da dim tigeŋ eŋ, tu sac têm
hoŋ-ŋga, goc gi ndöc Anötö ndê andô-ŋga.
13-14 Ŋahu bu da tigeŋ dinaŋ kêmasaŋ lêŋ
bu seŋ lau naŋ iŋ bu kôm ŋac sêti lau dabuŋ,
naŋ si sac su, ma gic dabiŋ ŋac bu sêmbo tali
ŋapaŋ. Ma kwahic dec iŋ hôŋ bu Anötö kêŋ
iŋ ndê ŋacyo hoŋ sêsôc iŋ gahi ŋapu.
15 Ma Ŋalau Dabuŋ hoc yom ŋandô asê pi
gêŋ dau whiŋ, tôm yom daŋ naŋ sêto yêc
bocdec bu:

16 Magoc têŋ têm pwac akwa-ŋga pacndê,
naŋ aö Pômdau, oc wamatiŋ pwac
wakuc wawhiŋ lau Israel-ŋga, naŋ
bocdec bu. Aö oc wakêŋ aö neŋ yomsu
sip ŋac si ŋagulu, ma wato sip ŋac si
ŋalôm. *[Jer 31:33]*

17 Ma tiŋambu iŋ gic têku yom ma sôm yom
bocdec:

Aö wasuc ŋac si giso kwi, ma gauc nem ŋac
si sac tiyham dom. *[Jer 31:34]*

18 Bocdinaŋ, Pômdau sôm bu suc yac neŋ
sac kwi, ma tu dinaŋ-ŋga dec dapônda
dabuŋsiga daŋ bu kêŋ da tu sac-ŋga tiyham
dom.

Kilisi kêmasaŋ seŋ datigasuc Anötö-ŋga

19 Tu dinaŋ-ŋga asidôwai, datigasuc Anötö
ti neŋ atac pa su, gitôm dasôc Ŋalôm Dabuŋ
Andô dandi, tu dac naŋ Yisu kêc siŋ-ŋga.
20 Muŋ-ŋga, po baliŋ daŋ kêgalêŋ naŋ
kalhac lau ahuc bu sêsôc Ŋalôm Dabuŋ Andô
sêndi dom. Magoc Yisu ndê ŋamlic ô po dau
su, ma iŋ mbo tali ŋapaŋ, dec iŋ ti seŋ wakuc
datigasuc Anötö-ŋga.
21 Ma iŋ yac neŋ dabuŋsiga tiwaê, naŋ gêm
gôliŋ Anötö ndê lau hoŋ.
22 Iŋ ndê dac kêgwasiŋ yac neŋ sac hoŋ
su, dec dambo ti ŋalôm ŋawapac tu yac neŋ
sac-ŋga tiyham dom. Ma bu ŋawa kêgwasiŋ
yac neŋ ŋamlic ŋawasi sa su. Tu dinaŋ-ŋga
dec datigasuc Anötö ti neŋ ŋalôm ŋawasi, ma
dakêŋ whiŋ ti neŋ ŋalôm pêŋ dôŋ.

Puc dalhac ŋaŋga-ŋga

23 Yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga dahoc yom asê
ma dasôm bu dakêŋ bataŋ ŋandô ŋayham
naŋ Anötö gic bata têŋ yac. Iŋ gitôm dom
bu kac ndê awha kwi-kwi, ma tu dinaŋ-ŋga
taŋkwê ŋandô dau ti atac lu-lu dom.
24 Ma dakôc gauc pi lêŋ bu dapuc dauŋ
dôŋ bu atac whiŋ asidôwai, ma dakôm mêtê
ŋayham eŋ.
25 Dahu mêtê dapitigeŋ-ŋga siŋ tôm lau
ŋatô sêkôm, naŋ dom. Mba. Dakac sa dapit-
igeŋ, ma tangilí dauŋ bu dalhac ŋaŋga. Mac
aŋyalê bu Yisu ndê bêc mbu meŋ-ŋga meŋ
kêpiŋ su, ma bocdinaŋ dec akôm asiŋ su eŋ.
26 Aŋgô ŋapep! Yac bu taŋyalê Anötö ndê
yom ŋandô tidôŋ su, magoc tiŋambu dalic sac
gitôm gêŋ ŋambwa ma dakôm, dec da daŋ yêc
naŋ tôm bu seŋ yac neŋ sac dinaŋ ŋagêyô su-
ŋga, yêc dom.
27 Ŋamalac naŋ sa lêŋ kaiŋ dinaŋ, naŋ bu
ndê gauc sa, dec oc töc dau ŋalêŋ sac pi gêŋ
naŋ gic iŋ ŋawaê bocdec bu, iŋ oc tap Anötö
ndê matôc sa, ma sip ya atu naŋ Anötö
kêmasaŋ tu iŋ ndê ŋacyo-ŋga ndi.
28 Gauc nem ŋamalac naŋ kêgilì Moses ndê
yomsu. Ŋamalac lu me tö bu sêpuc si yom dôŋ
ma sêtôc asê bu yomandô bu ŋamalac dau
kôm giso, dec yomsu dau sôm bu tawalô iŋ
dom, sêndic iŋ ndu eŋ.
29 Bocdinaŋ mac gauc gêm bocke pi
ŋamalac naŋ kêyalê su bu Kilisi ndê dac pwac
wakuc-ŋga kôm iŋ ti dabuŋ, magoc tiŋambu
iŋ pu gêŋ dau ma gêlic gitôm gêŋ ŋambwa?
Ŋalêŋ dinaŋ iŋ pu Anötö ndê Atu, gitôm
iŋ kwê iŋ dôŋ yêc iŋ gahi ŋapu gitôm gêŋ
ŋapopoc, ma iŋ pu Anötö ndê Ŋalau êmwasiŋ
yac-ŋga whiŋ. Ŋamalac naŋ kôm bocdinaŋ
oc tôm dom andô bu êŋlêc Anötö ndê matôc.
Iŋ oc tap matôc sac sambuc sa.
30 Bu yac taŋyalê Pômdau, naŋ sôm yom
bocdec bu:

Gweleŋ sac ŋagêyô-ŋga yêc aö amaŋ, ma
aö dauŋ oc wakêŋ. *[Diut 32:35]*

Ma sêto yom daŋ whiŋ, naŋ yêc bocdec
bu:

Pômdau oc êŋsahê ti êmatôc iŋ ndê lau.
[Diut 32:36]

31 Oyaê, ŋamalac naŋ sip Anötö Tali Ŋadau
amba bu tap iŋ ndê matôc sa, naŋ töc dau
maŋ.
32 Gauc nem têm naŋ mac akêŋ whiŋ ti-
wakuc, ma akôc ŋawaê ŋayham sa gitôm ŋawê
bu pô nem ŋalôm. Têŋ ndoc dinaŋ, ŋawapac
daêsam tap mac sa tu akêŋ whiŋ Kilisi-ŋga,
magoc mac alhac ŋaŋga.
33 Têm ŋatô lau sêkêŋ kisa mac, ma sêsu
mac susu yêc lau hoŋ aŋgô-ŋga. Ma têm ŋatô
mac alhac awhiŋ lau naŋ sêhôc wapac kaiŋ
dinaŋ ma apuc ŋac dôŋ.
34 Ma lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêkêŋ ŋac
sêndöc gapocwalô, naŋ mac tamwalô ŋac,
ma am ŋac sa bocdinaŋ. Ma têŋ ndoc lau
sêŋgaho mac nem wapa ti gêŋ hoŋ su, naŋ
mac ambo ti atac ŋayham eŋ. Ŋahu bu mac
aŋyalê bu mac nem awa ŋandô yêc ŋapaŋ-ŋga
yêc undambê.
35 Bocdinaŋ asap nem akêŋ whiŋ Pômdau
dôŋ, ma atac lu-lu dom, dec mac oc atap
mwasiŋ atu sa.
36 Alhac ŋaŋga ti ŋalôm pêŋ dôŋ, ma akôm
gêŋ hoŋ ŋapep tôm Anötö ndê atac whiŋ. Ma
bocdinaŋ mac oc atap ŋandô ŋayham naŋ iŋ
gic bata, naŋ sa.
37 Bu ŋasawa sauŋ eŋ, tôm yom naŋ sêto yêc
naŋ sôm bocdec bu:

Iŋ naŋ dakêŋ bataŋ bu meŋ, naŋ oc meŋ.
Ma iŋ oc meŋ ŋagahô eŋ.

38 Ma aneŋ lau gitêŋ oc sêndöc tali tu si
sêkêŋ whiŋ-ŋga. Magoc ŋac naŋ sêhu siŋ,
naŋ aö oc walic ŋac sac sambuc. *[Hab 2:3-4]*
39 Magoc yac datôm lau naŋ sêhu si sêkêŋ
whiŋ siŋ ma sêmbo seŋ sêniŋga-ŋga dom.
Mba. Yac dalhac ŋaŋga ma dakêŋ whiŋ
dandic ŋawaê, e datap mwasiŋ dandöc taŋli
ŋapaŋ-ŋga ŋa-ŋandô sa.

11

Abaŋi Israel-ŋga si lêŋ sêkêŋ whiŋ-ŋga ti dôhôŋ têŋ yac

1 Yac bu dakêŋ whiŋ ŋaŋga, dec yac oc atac
lu-lu dom tu gêŋ naŋ dakêŋ bataŋ dambo,
me tu gêŋ naŋ tanôŋ dalic dom-ŋga.
2 Abaŋi Israel-ŋga sêkêŋ whiŋ ŋalêŋ dinaŋ,
ma tu dinaŋ-ŋga dec Anötö toc ŋac sa.
3 Yac dakêŋ whiŋ, dec taŋyalê bu muŋ-ŋga,
gêŋ naŋ kwahic dec tanôŋ dalic, naŋ ŋadaŋ
yêc dom, magoc meŋ hôc asê ŋa Anötö ndê
yom.
4 Tu Abel ndê kêŋ whiŋ-ŋga dec Anötö
gêlic da naŋ iŋ kêŋ bu ŋayham, hôc gêlêc Kein
ndê su. Ma tu Anötö kôc Abel ndê da sa-ŋga,
dec tôc asê bu iŋ gêlic Abel bu ŋgac gitêŋ. Ma
iŋ mbac ndu su, magoc iŋ ndê lêŋ kêŋ whiŋ-
ŋga dinaŋ gacgeŋ kalhac tôm dôhôŋ ŋayham.
5 Ma Inok kêŋ whiŋ, dec sêto yom pi iŋ ma
sêsôm bu Anötö gêlic iŋ ŋayham. Ma tu iŋ ndê
kêŋ whiŋ-ŋga, dec Anötö kôc iŋ su yêc nom ti
tali, ma sêlic iŋ tiyham dom.
6 Ŋamalac daŋ bu kêŋ whiŋ dom, dec gêŋ
hoŋ naŋ iŋ kôm, naŋ ŋadaŋ oc tôm dom
bu ndic Anötö tandô ŋayham. Bu asa naŋ
bu tigasuc Anötö, naŋ kêŋ whiŋ bu iŋ mbo
yomandô, ma kêŋ whiŋ bu iŋ oc êmwasiŋ lau
naŋ sêkêŋ dau sambuc tu sêŋsalê iŋ-ŋga.
7 Ma têŋ ndoc Anötö kêŋ puc Noa pi gêŋ
naŋ iŋ tandô gêlic su dom, magoc tiŋambu oc
meŋ hôc asê, naŋ Noa kêŋ whiŋ Anötö, ma
toc iŋ sa ti sôc iŋ ndê yom ŋapu. Iŋ sô waŋ atu
daŋ bu nem iŋ ti ndê b alêkoc sa. Tu iŋ ndê
lêŋ kêŋ whiŋ-ŋga dec iŋ tôc lau naŋ sêmbo
nom têŋ têm dinaŋ, naŋ si giso asê tiawê,
ma Anötö kêŋ iŋ wêkaiŋ lêŋ dati lau gitêŋ tu
dakêŋ whiŋ-ŋga.

8 Abraham kêŋ whiŋ Anötö têŋ ndoc
Anötö kêgalêm iŋ sa ma kêkiŋ iŋ têŋ gameŋ
naŋ iŋ gic bata têŋ iŋ, naŋ gi. Iŋ gêm gauc
gameŋ dau, magoc daŋga wambu Anötö ma
gi.
9 Ma yom tigeŋ naŋ Anötö gic bata têŋ
Abraham, naŋ gic Aisak lu Jakob ŋawaê
bocdinaŋ. Magoc Abraham, ma Aisak lu
Jakob naŋ sêŋkuc iŋ, naŋ sêti nom ŋadaui
dom, sêndöc bac po gitôm lau apa. Magoc
Abraham kêŋ whiŋ yom naŋ Anötö gic bata
têŋ iŋ.
10 Ŋahu bu iŋ kêŋ bata bu ndöc malac atu
naŋ oc yêc ŋapaŋ, naŋ Anötö dau kwê sa
kêkuc ŋagatu naŋ iŋ dau gauc gêm tidôŋ.
11 Abraham ti ŋamalac andô su, ma iŋ
nawhê Sara dau iŋ awhê gapoc, magoc iŋ
kêŋ whiŋ yom naŋ Anötö gic bata têŋ iŋ, dec
Anötö kêŋ ŋaclai têŋ iŋ bu kwê balêkoc asê.
12 A braham ndê têm pacndê su, tigeŋ tu
iŋ kêŋ whiŋ-ŋga, dec lau toŋ atu sêsa akêŋ
ŋgac tigeŋ dinaŋ. Iŋ ndê lau wakuc dinaŋ
sêtôm tata umboŋ-ŋga, ma ganŋgac gwêc-ŋga,
naŋ gitôm dom bu dasê sa.
13 Têŋ têm abaŋi Israel-ŋga sêmbo tali, naŋ
ŋac si daŋ tap ŋandô naŋ Anötö gic bata têŋ
ŋac, naŋ sa dom. Ŋalêŋ dinaŋ dec sêsa si lêŋ
sêkêŋ whiŋ-ŋga e sêmbac ndu. Tu ŋac si sêkêŋ
whiŋ-ŋga dec tôm sêlic gêŋ ŋandô dau gatuc-
gatuc ma sêkêŋ bata bu sêtap ŋandô sa. Ma
ŋac sêlic dandi sêtôm lau naŋ sem apa nom.
14 Ma lau naŋ gauc gêm bu ŋac lau kaiŋ
dinaŋ, naŋ sêtôc asê bu ŋac sêŋsalê si malac
ŋandô sêndöc-ŋga.
15 Abaŋi Israel-ŋga bu sêlic gameŋ naŋ
sêhu siŋ su tôm si malac ŋandô, dec oc tôm
bu sêmbu sêndi sêndöc dinaŋ.
16 Magoc mba. Ŋac atac whiŋ malac daŋ,
naŋ hôc gêlêc iŋ dindec su. Malac dau yêc
undambê, ma Anötö kwê malac dau sa su tu
ŋac-ŋga. Tu dinaŋ-ŋga dec iŋ maya dau dom
bu ŋac sêsam iŋ bu ŋac si Anötö.
17-18 Abraham kêŋ whiŋ Anötö têŋ ndoc
iŋ kêsahê iŋ, ma sôm têŋ iŋ bu kêŋ Aisak
ti da têŋ iŋ. Anötö gic bata yom têŋ Abra-
ham muŋ su, ma sôm bu lau oc sêsam lau
wakuc naŋ sêsa akêŋ Aisak, bu Abraham
ndê gôlôwac ŋandô. Magoc iŋ sap ndê kêŋ
whiŋ dôŋ dec bu kêŋ ndê atu tigeŋ dinaŋ ti
da.
19 Iŋ gauc gêm bu Anötö gitôm bu oc uŋ lau
batê sa. Ma gêŋ naŋ hôc asê, naŋ gitôm iŋ kôc
Aisak mbu akêŋ lau batê-ŋga meŋ tiyham.
20 Ma tiŋambu, têŋ ndoc naŋ Aisak gêm
mbec Jakob lu Iso, naŋ dec kêŋ whiŋ bu
Anötö gitôm bu kôm iŋ ndê mbec ŋandô sa.
21 Ma Jakob bocdinaŋ kêŋ whiŋ Anötö.
Têŋ ndoc iŋ kêsahê bu iŋ ndê têm kêpiŋ bu
pacndê, naŋ iŋ gêm mbec Josep atu lu. Ma
iŋ gic seŋeŋ dau ŋa ndê tôc ma kêpiŋ Anötö.
22 Josep kêŋ whiŋ bu Anötö oc êŋgaho lau
Israel-ŋga su yêc gameŋ Isip-ŋga, dec têŋ
ndoc iŋ ndê têm kêpiŋ bu pacndê, naŋ sôm
yom asê pi gêŋ dau, ma gic atu ŋac bu sêkôc
iŋ ndê ŋakwa whiŋ ŋac, têŋ ndoc ŋac bu sêlhö
sêndi.
23 Ma Moses damba lu dinda sêkêŋ whiŋ
Anötö, dec sêsiŋ iŋ gitôm ayô tö têŋ ndoc
dinda kôc iŋ. Ŋahu bu iŋlu sêlic bu iŋ balêkoc
ti aŋgô, ma sêtöc dau tu yom naŋ kiŋ Isip-ŋga
gic atu naŋ-ŋga dom.
24 Ma têŋ ndoc Moses tiatu, naŋ iŋ kêŋ
whiŋ Anötö dec tec bu sêsam iŋ bu Parao
atuwê ndê balê.
25 Iŋ tec bu mbo ti atac ŋayham tôm ŋasawa
apê tu mêtê sac-ŋga whiŋ Parao ndê lau, ma
gêlic ŋayham bu hôc ŋandê ti ŋawapac whiŋ
Anötö ndê lau.
26 Iŋ gêlic lêŋ mayaŋ-ŋga naŋ gic waê
Anötö ndê Mesaya bu ŋayham hôc gêlêc lau
Isip si awa ti gêŋ ŋayham-ŋayham hoŋ su.
Ŋahu bu iŋ takwê ndê ŋaôli ŋayham, naŋ iŋ
oc tap sa tiŋambu.
27 Iŋ kêŋ whiŋ, dec hu gameŋ Isip-ŋga siŋ,
ma töc dau tu kiŋ Isip-ŋga ndê atac ŋandê-
ŋga dom. Iŋ puc dau dôŋ ma kalhac ŋaŋga,
ŋahu bu iŋ gêlic Anötö, naŋ lau daŋ sêlic su
dom.
28 Iŋ kêŋ whiŋ Anötö dec sôm têŋ lau
Israel-ŋga bu sêmasaŋ Pasowa tôm Anötö
sôm, ma sêsê domba ŋadac pi gatam ŋac si
andu-ŋga. Ma ŋalêŋ dinaŋ aŋela naŋ gic
balêkoc ŋgac mbêc Isip-ŋga hoŋ ndu, naŋ
kêlêc lau Israel-ŋga si andu hoŋ.
29 Lau dau sêkêŋ whiŋ Anötö naŋ gêlêc
Gwêc Koc sa, dec sêlom gitôm sêŋsêlêŋ sêmbo
gameŋ basô si. Magoc têŋ ndoc lau Isip-ŋga
bu sêlom sêŋkuc ŋac, naŋ gwêc kêgatöc ŋac
ahuc e sênôm gwêc su ma siŋga.
30 Tiŋambu lau Israel-ŋga sêkêŋ whiŋ
Anötö, dec sêŋsêlêŋ sêŋgihi malac Jeriko tôm
bêc 7 e malac dau ŋatuŋbôm ku sa.
31 Magoc Anötö seŋ awhê mockaiŋ-ŋga
Rahab su whiŋ lau daŋgapêc malac dinaŋ-
ŋga dom. Ŋahu bu muŋ-ŋga Rahab dau tôc
asê bu iŋ kêŋ whiŋ Anötö, têŋ têm iŋ kôc lau
Israel-ŋga si lau sêtip gameŋ Kanan-ŋga sa ti
yom malô.
32 Ma lau sêkêŋ whiŋ ŋaŋga-ŋga daêsam
sêmbo, tôm Gideon, Barak, Samson, Jepta,
Dawid, ma Samuel ti Anötö ndê lau propet
ŋatô. Magoc ŋasawa mba bu wasôm yom pi
ŋac tigeŋ-tigeŋ.
33 Ŋatô sêkêŋ whiŋ ŋaŋga, dec sêku kiŋ
gameŋ ŋatô-ŋ ga dulu. Ŋatô sem gôliŋ lau
Israel-ŋga ti sêŋgilí ŋac bu sêsa si lêŋ gitêŋ.
Ma Anötö gic bata yom têŋ ŋac bu yob ŋac.
Tu lau ŋatô si sêkêŋ whiŋ-ŋga dec Anötö
kêgapic layon si whasuŋ ahuc,
34 ma kêgaho ya ŋa-ŋandê su yêc ŋatô, ma
yob ŋatô bu sêlhö su yêc ŋacyo si bieŋ. Lau
ŋatô ŋac lau licwalô mba, magoc tu ŋac si
sêkêŋ whiŋ-ŋga, dec Anötö kêŋ ŋaŋga têŋ ŋac.

Ŋac sêti lau siŋ-ŋga ti ŋaclai atu, ma sêku lau
apa si lau siŋ-ŋga dulu.
35 Lauwhê ŋatô sêkêŋ whiŋ Anötö, dec iŋ
uŋ ŋac si balêkoc ŋgac naŋ sêmbac ndu su,
naŋ sa sêmeŋ sêmbo sêwhiŋ ŋac tiyham. Ma
lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô, naŋ sic ŋac ŋa sö e
sêmbac ndu. Magoc lau dau sêtec bu sêsêc
si sêkêŋ whiŋ ahuc tu bu sênem dau si yêc
ŋandê dinaŋ, ŋahu bu sêkêŋ bata bu Anötö
gitôm bu oc uŋ ŋac sa, ma kêŋ ŋac sêmbo
ŋayham eŋ.
36 Ŋatô, lau sêsu ŋac susu, ma sêhi ŋac ŋa
sö, ma ŋatô sêsô ŋac dôŋ ma sêkêŋ ŋac sêndöc
gapocwalô.
37 Sêtuc ŋatô ŋa hoc ndu, sêhê ŋatô ŋa sege
kic gi lu, ma ŋatô naŋ lau siŋ sêkuŋ ŋac ndu
ŋa bieŋ baliŋ. Ŋac sêsôc ŋakwê sac-sac naŋ
sêmasaŋ ŋa domba ti naniŋ ŋamlic, sêpônda
dau ŋandô, ma lau sêkêŋ kisa ŋac ti sêkôm ŋac
ŋayom.
38 Ŋac sêŋgihi sêmbo gameŋ sawa ti gameŋ
lôc-ŋga gitôm lau waêmba, ma sêndöc hoc
ŋasuŋ ti suŋ naŋ yêc nom. Magoc tu ŋac si
sêkêŋ whiŋ-ŋga dec Anötö gêlic ŋac ŋayham
kêlêc, hôc gêlêc lau nom-ŋga hoŋ su.
39 Ŋawaê pi lau hoŋ dinaŋ si sêkêŋ whiŋ
yêc tu bu whê ŋac sa têŋ yac-ŋga. Magoc ŋac
si daŋ gêlic ŋandô naŋ Anötö gic bata têŋ ŋac,
naŋ dom.
40 Ŋahu bu lêŋ ŋayham andô naŋ Anötö
kêmasaŋ bu êmwasiŋ yac lau têm kwahic dec-
ŋga, naŋ gic waê ŋac lau dau sêwhiŋ. Ma yac
hoŋ oc datap sa dawhiŋ dauŋ.

12

Taŋtiŋ Yisu ma dalhac ŋaŋga

1 Lau hoŋ dinaŋ sêmuŋ yac su, ŋac lau
toŋ atu andô, ma sêtôc lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga
ŋayham têŋ yac tu taŋkuc-ŋga. Tu dinaŋ-ŋga
dec dakac dauŋ su yêc gêŋ hoŋ naŋ kalhac
yac ahuc tu taŋkuc Yisu-ŋga, ma yêc mêtê sac
naŋ bu êntôm yac ma kôm yac dapeŋ. Ma
tanti ŋaŋga dapêŋ lêŋ naŋ Anötö gic bata tu
tanti daho-ŋga ma dahu siŋ dom.
2 Tanti ma taŋtiŋ Yisu, bu iŋ ti yac neŋ
dakêŋ whiŋ ŋahu, ma iŋ oc ndic dabiŋ yac
neŋ dakêŋ whiŋ. Iŋ kêyalê bu iŋ ndê mbac
ndu oc ti lêŋ atac ŋayham-ŋga tiŋambu, ma
tu dinaŋ-ŋga iŋ puc dau dôŋ tu hôc ŋandê a
gicso-ŋga, ma hêgo dau tu maya atu naŋ gic
lêŋ dinaŋ ŋawaê, naŋ dom. Ma kwahic dec
iŋ pi undambê g i ndöc Anötö ndê pôŋ atu
ŋa-andô-ŋga.
3 Akôc gauc pi Yisu, ma pi lêŋ kisa-ŋga naŋ
lau sac sêkôm têŋ iŋ. Iŋ hôc kisa dau magoc
kalhac ŋaŋga, dec tôc dôhôŋ ŋayham têŋ mac
bu aŋkuc, ma bu nem mac sa bu kwampac
sa ma ahu nem akêŋ whiŋ siŋ dom.

Anötö kêmatôc lau naŋ iŋ atac whiŋ

4 Mac ahôc ŋawapac tu saê ti kisa naŋ lau
sac sêkêŋ têŋ mac-ŋga, magoc sêkôm e sêkêc
mac nem daŋ ndê dac siŋ su dom.
5 Bocke? Mac aŋlhiŋ Anötö ndê yom, naŋ
kêgilí mac bu alhac ŋaŋga, naŋ siŋ, a? Yom
dau sam mac bu Anötö atui awhê ma ŋgac,
ma sêto yêc bocdec bu:

Aneŋ balêkoc awhê ma ŋgac, Pômdau bu
êmatôc mac, me bu kêŋ ŋawapac têŋ mac
bu whê nem gauc sa pi nem giso, naŋ
alic tôm gêŋ ŋambwa dom, ma lic ŋakam
sa tu aŋkuc iŋ-ŋga dom.

6 Ŋahu bu Pômdau kêmatôc lau naŋ iŋ atac
whiŋ ŋac, ma lau naŋ iŋ kôc ŋac sa sêti iŋ ndê
balêkoc, naŋ iŋ kêŋ ŋandê têŋ ŋac. *[Prov 3:11-12]*
7 Mac aŋyalê bu dambai nom-ŋga hoŋ
sêmatôc si balêkoc tu bu sêndôhôŋ ŋac bu
sêŋkuc lêŋ ŋayham-ŋga. Ma bocdinaŋ Anötö
bu êmatôc mac, naŋ alhac ŋaŋga. Bu gêŋ dau
tôc asê bu iŋ gêlic mac bu iŋ ndê balêkoc
solop.
8 Ma Anötö kêŋ ŋawapac têŋ iŋ ndê balêkoc
hoŋ tu bu êndôhôŋ ŋac-ŋga. Iŋ bu kêŋ
têŋ mac dom, dec oc tôc asê bu mac atôm
balêkoc ŋasawa-ŋga, ma Anötö ndê balêkoc
solop dom.
9 Ma têŋ ndoc damaŋi nom-ŋga sêmatôc
yac, naŋ dalic ŋac sac dom, magoc datoc ŋac
sa. Bocdinaŋ dasôc Damaŋ undambê-ŋga
ŋapu hôc gêlêc damaŋi nom-ŋga su dandic
ŋawaê. Ŋahu bu iŋ ti ŋadau yac neŋ gatuŋ, ma
iŋ kêmatôc yac tu bu daso mwasiŋ dandöc
taŋli-ŋga dom.
10 Damaŋi nom-ŋga gauc gêm bu sêndôhôŋ
yac tu bu dasa lêŋ ŋayham-ŋga, ma ŋac si
matôc iŋ gêŋ ŋasawa apê-ŋga eŋ. Magoc A
nötö kêyalê gêŋ bocke naŋ oc nem yac sa
ŋandô, dec kêmatôc yac tu bu dati lau dabuŋ-
ŋga, datôm iŋ dau.
11 Têŋ ndoc yac bu dahôc ŋawapac tu
êmatôc yac-ŋga, naŋ oc kôm yac atac ŋayham
dom, magoc oc kêŋ ŋandê têŋ yac. Magoc
tiŋambu yac taŋyalê bu ŋawapac dau gêm yac
sa bu dambo ti yom malô, ma kêdôhôŋ yac
bu dasa neŋ lêŋ gitêŋ eŋ.
12 Tu dinaŋ-ŋga dec mac nem lau naŋ si
amba tibalê, me gahiduc tigoloŋ tu wapac
naŋ sêhôc-ŋga, naŋ apuc ŋac dôŋ bu sêlhac
ŋaŋga tiyham.
13 Amasaŋ seŋ gahim-ŋga tisolop, bu lau
gahi sac naŋ sêŋkuc mac, naŋ sêpeŋ ma
sêtisac dom, magoc ŋayham sa tiyham.

Dayob dauŋ bu daso Anötö ndê mwasiŋ dom

14 Aŋsahê ŋaŋga bu ambo awhiŋ lau hoŋ ti
yom malô, ma bu asa nem lêŋ dabuŋ eŋ. Bu
asa naŋ sa lêŋ dabuŋ dom, naŋ oc tôm dom
bu lic Pômdau ma mbo whiŋ iŋ.
15 Ayob daôm ŋapep bu mac nem daŋ
so Anötö ndê mwasiŋ dom, ma bu ŋasili

mêtê sac-ŋga lêc tiyham yêc mac-ŋga dom.
Bu mêtê sac dau gitôm gêŋ ŋamakic ma oc
kêŋ ŋawapac têŋ lau daêsam, ma kôm ŋac
ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga.
16 Ayob bu mac nem daŋ sa lêŋ mockaiŋ-
ŋga dom, me gauc nem gêŋ nom-ŋga êŋlêc
dom, ma êŋlhiŋ Anötö siŋ gitôm Iso, naŋ hu
ndê wapa lêŋsêm ŋgac mbêc-ŋga siŋ, tu neŋ
gêŋ dim tigeŋ-ŋga.
17 Mac aŋyalê su, bu tiŋambu iŋ tac whiŋ
bu wêkaiŋ ndê gêŋ lêŋsêm dau tiyham, dec
ndac damba Jakob bu nem mbec iŋ. Magoc
damba tec iŋ dec kôm dom. Iŋ taŋ dau ndu,
ma kêsahê ŋaŋga bu kac damba ndê ŋalôm
kwi, magoc tôm dom.

Lôc Sainai ma Lôc Sayon sêti dôhôŋ pwac lu-ŋga

18 Lau Israel-ŋga sêtigasuc Lôc Sainai tu
sêtap pwac akwa sa-ŋga. Magoc lôc naŋ mac
atigasuc tu akôc pwac wakuc-ŋga, naŋ lôc
kaiŋ daŋ dau-ŋga. Lôc Sainai dau kalhac
nom, ma lau Israel-ŋga sêlic ya atu, ma ŋasec
ti sômôm ma mbu lalahi atu gêm, yêc lôc
dinaŋ.
19 Ma ŋac sêŋgô Anötö ndê dahuc ma iŋ
dau ndê awha, e sêtöc dau ma sêteŋ bu sêŋgô
tiyham dom.
20 Bu Anötö gic yomsu ŋac ma sôm bu
ŋamalac me bôc bocke bu meŋ êmpiŋ lôc dau,
naŋ sêtuc iŋ ŋa hoc ndu. Lau Israel-ŋga sêlic
bu yomsu dau kêŋ ŋawapac atu têŋ ŋac.
21 Ma Moses gêlic gêŋ hoŋ dinaŋ ma kôm
iŋ töc dau ma kêtitec ŋandô.
22 M agoc tu mac nem akêŋ whiŋ-ŋga dec
tôm mac ahôc asê Lôc †Sayon, naŋ malac
Jerusalem wakuc naŋ yêc undambê, ma
Anötö Taŋli Ŋadau ndê malac. Mac ahôc asê
aŋela tausen ma tausen naŋ sêkac sa sêmbo
gameŋ dinaŋ ti atac ŋayham atu.
23 Ma mac asôc Anötö ndê gôlôwac dabuŋ
ŋalôm, ma ambo awhiŋ yac lau naŋ iŋ gêlic
yac datôm iŋ ndê balêkoc mbêc, ma to yac
neŋ ŋaê sa yêc undambê. Mac atigasuc
Anötö dau, naŋ oc êŋsahê lau hoŋ pi ŋac si
mêtê. Ma mac ahôc asê gameŋ naŋ lau gitêŋ
naŋ Anötö gic dabiŋ ŋac, naŋ si gatu sêmbo.
24 Ma mac atigasuc Yisu, naŋ ti pwac
wakuc ŋa-ŋgac ŋalhu-ŋga. Ma mac atap
mwasiŋ atu sa, tu dac naŋ iŋ kêc siŋ tu
êŋgwasiŋ mac nem sac su-ŋga. Muŋ-ŋga,
Abel ndê dac ta yom pi têŋ Anötö bu kêŋ
ŋagêyô ô iŋ ndê dac. Magoc Yisu ndê dac
ti ŋahu datap mwasiŋ sa yêc Anötö-ŋga, dec
hôc gêlêc Abel ndê su.

Dalic Anötö ndê puc gitôm gêŋ ŋambwa dom

25 B ocdinaŋ apôc daŋamsuŋ ahuc têŋ yom
naŋ Anötö sôm têŋ mac, naŋ dom. Lau
Israel-ŋga sêŋgô Anötö awha kêŋ puc ŋac
yêc nom, ma ŋac naŋ sêtec bu sêŋgô iŋ ndê
y om, naŋ sêlhö su yêc iŋ ndê matôc dom.
Bocdinaŋ yac lau naŋ Anötö kêŋ puc yac
akêŋ undambê, naŋ bu dapuc dômwêŋ iŋ,
dec oc tôm dom andô bu dalhö su iŋ ndê
matôc.
26 Têŋ ndoc Anötö sôm yom yêc Lôc Sainai,
naŋ iŋ awha kôm nom wiwic sa. Ma tiŋambu,
têŋ ndoc daŋ tiyham iŋ gic bata yom, tôm
sêto yêc bocdec bu:

Têm daŋ tiyham aö oc waŋwic gameŋ tiyham, magoc waŋwic gameŋ nom-ŋga tawasê dom, undambê whiŋ. *[Hag 2:6]*

27 Iŋ sôm bu kôm gêŋ dau dim daŋ tiyham,
ma yom dau hêganôŋ têm naŋ iŋ oc êŋwic gêŋ
undambê ti nom-ŋga hoŋ naŋ iŋ kêŋ. Ma gêŋ
naŋ bu yêc ŋapaŋ-ŋga dom, naŋ oc wiwic sa
e niŋga. Ma ŋalêŋ dinaŋ, gêŋ naŋ wiwic dom
oc gacgeŋ sêlhac.
28 Anötö gic bata têŋ yac bu yac oc
dawêkaiŋ gameŋ naŋ oc wiwic ma niŋga
dom. Tu dinaŋ-ŋga dec danem daŋge iŋ, ma
danem akiŋ iŋ ŋalêŋ ŋayham naŋ tôm bu ndic
iŋ tandô ŋayham. Dakôm ti datoc iŋ sa ma
datöc iŋ,
29 ŋahu bu yac neŋ Anötö ndê ŋaclai gitôm
ya atu, naŋ gitôm bu neŋ gêŋ sambob su.

13

Sakiŋ naŋ gic Anötö tandô ŋayham

1 Ambo ti atac whiŋ asidôwai ŋapaŋ.
2 Aŋlhiŋ daôm siŋ dom bu akôc lau aŋgô
batac sa ma andic ya ŋac. Ŋahu bu lau ŋatô
naŋ sêkôm bocdinaŋ, dec sic ya aŋela magoc
sem gauc.
3 Ma gauc nem lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ
sêndöc gapocwalô, ti ŋac naŋ lau sêkêŋ kisa
ŋac, ma anem ŋac sa gitôm mac daôm ahôc
ŋawapac dinaŋ awhiŋ.
4 Mac hoŋ atoc lêŋ lauwhê ti ŋgac sênem
dau-ŋga sa ŋapep andic ŋawaê. Awhê ma
ŋgac bocke naŋ sem dau sa su, naŋ sêmbo
sêwhiŋ dau ti sêsa lêŋ ŋawasi eŋ. Ŋahu bu
lau hoŋ naŋ sêkôm mêtê mockaiŋ-ŋga, me
sêndic sêmbôc-walô kic, naŋ oc sêtap Anötö
ndê matôc sa.
5 Ayob daôm bu mêtê atac whiŋ mone-ŋga
nem mac nem ŋalôm ahuc dom. Ambo ti
atac ŋayham pi gêŋ bocke naŋ Anötö kêŋ têŋ
mac. Bu Anötö dau sôm bu yob mac, tôm
yom naŋ sêto yêc, naŋ bocdec bu:

Aö wahu am siŋ me wapuc dômwêŋ am daŋ dom. *[Diut 31:6, 8]*

6 Tu dinaŋ-ŋga dec ŋalôm pêŋ dôŋ ma
dasôm yom asê tôm sêto yêc Buku Wê-ŋga
bocdec bu:

Pômdau oc nem aö sa, ma bocdinaŋ aö oc watöc dauŋ dom. Asa oc tôm bu kac aö su yêc Pômdau ndê atac whiŋ? *[BW 118:6-7]*

7 Gauc nem mac nem lau bata naŋ
sêndôhôŋ Anötö ndê yom têŋ mac. Akôc
gauc pi ŋac si lêŋ ŋayham naŋ sêsap dôŋ e si

têm pacndê, ma aŋkuc ŋac si lêŋ sêkêŋ whiŋ-
ŋga.
8 Yisu Kilisi oc kac dau kwi-kwi dom.
Ŋalêŋ naŋ iŋ mbo muŋ-ŋga, naŋ iŋ mbo
kwahic dec, ma oc mbo bocdinaŋ ŋapaŋ.
9 Ayob daôm bu yom ti mêtê wakuc naŋ
so yom ŋandô, naŋ êŋsôŋ mac nem gauc e
hê mac su yêc Kilisi dom. Tamkwê Anötö
ndê mwasiŋ bu puc nem gatôm dôŋ, ma
gauc nem gêŋ daneŋ-ŋga me ŋagôliŋ pi gêŋ
daneŋ-ŋga êŋlêc dom. Bu lau naŋ sêmbo
pwac akwa ŋapu ma gauc gêm gêŋ kaiŋ di-
naŋ kêlêc, naŋ gêm ŋac sa bu sêti lau gitêŋ
yêc Anötö aŋgô-ŋga dom.
10 Yac tam akiŋ Anötö dambo pwac
wakuc ŋapu, ma lau naŋ sem akiŋ Anötö
sêmbo pwac akwa ŋapu, naŋ sêtôm dom bu
sêwêkaiŋ pwac wakuc dindec ŋamwasiŋ.
11 Domba ti makao naŋ dabuŋsiga ŋamata-
ŋga Israel-ŋga kôc ŋadac ma sôc lôm dabuŋ
Ŋalôm Dabuŋ Andô gi bu kêŋ ti da ô lau si sac
ŋagêyô, naŋ lau sêkôc ŋamsôm su yêc malac
ma sêpec su giŋga yêc gameŋ ŋamakê-ŋga.*
12 Ma ŋalêŋ tigeŋ Yisu hôc ŋandê ma mbac
ndu yêc malac Jerusalem ŋamakê, tu bu kôm
lau sêti dabuŋ tu iŋ dau ndê dac naŋ kêc siŋ-
ŋga.
13 Bocdinaŋ dahu lau Israel-ŋga si sakiŋ
pwac akwa-ŋga siŋ gacgeŋ, gitôm yac
dasa yêc malac Jerusalem, ma datêŋ Yisu
dandi, ma dahôc yom mayaŋ-ŋga naŋ ŋacyo
sêmbaliŋ pi yac tu dakêŋ whiŋ Yisu-ŋga, naŋ
dawhiŋ.
14 Ŋahu bu gameŋ nom-ŋga naŋ kwahic
dec ti yac neŋ malac dambo-ŋga, naŋ malac
yêc ŋapaŋ-ŋga dom. Ma yac taŋkwê malac
ŋandô naŋ oc meŋ sa tiŋambu.
15 Tu Yisu-ŋga dec tampiŋ Anötö tôm bêc
hoŋ. Yac lau hoŋ naŋ dasôm bu dakêŋ whiŋ
Yisu, naŋ tac waê bu tampiŋ Anötö, ma
yac neŋ yom tampiŋ iŋ-ŋga gitôm da daŋge
ŋayham.
16 Aŋlhiŋ daôm siŋ dom bu akôm mêtê
ŋayham eŋ, ma bu akêŋ nem gêŋ tu anem lau
ŋatô sa-ŋga. Mêtê dau iŋ gitôm da naŋ Anötö
gêlic ŋayham whiŋ.
17 Daŋam wambu lau bata naŋ sêyob mac
lau akêŋ whiŋ-ŋga, ma asôc ŋac ŋapu, tu bu
sêkôm si gweleŋ ti atac ŋayham-ŋga. Bu ŋac
sem gweleŋ pi Anötö ndê yom bu sêpuc mac
nem gatôm dôŋ, ma tiŋambu Anötö oc kip
ŋac sa ŋapep pi gweleŋ dau. Mac bu daŋam
wambu ŋac ŋapep dom, dec oc kôm ŋac ŋalôm
ŋawapac, ma oc tôm dom bu sênem mac sa
ŋapep.
18 Ateŋ mbec tu yac-ŋga, bu yac aŋsahê
ŋaŋga bu asa mba lêŋ gitêŋ eŋ, ma yac ambo
ti atac pa su pi yac mba lêŋ.
19 Ma ateŋ mbec ŋaŋga bu Pômdau nem
aö sa bu watap seŋ watêŋ mac waloc-ŋga sa
ŋagahô.

Yom ŋambu-ŋga

20 Yac neŋ Pômdau Yisu ma ŋgac ŋayham
yob domba-ŋga kêc ndê dac siŋ tu êmatiŋ
pwac yêc ŋapaŋ-ŋga, dec Anötö uŋ iŋ sa akêŋ
lau batê-ŋga. Ma aö bu wateŋ Yom Malô
Ŋadau, Anötö dau,
21 bu ndic dabiŋ mac bu akôm mêtê
ŋayham eŋ ma asa nem lêŋ hoŋ tôm iŋ ndê
atac whiŋ. Ma tu Yisu Kilisi ndê ŋaê-ŋga, dec
aö wateŋ iŋ bu puc yac hoŋ dôŋ tu bu gêŋ
hoŋ naŋ dakôm, naŋ ndic iŋ tandô ŋayham.
Datoc Yisu ndê waê sa tôm bêc sambob.
Yomandô.
22 O asidôwai. Aö gato bapia apê dindec bu
waŋgilí mac bu asap lêŋ ŋayham dôŋ ŋapaŋ.
Ma kwahic dec aö bu wateŋ mac bu akôc
aneŋ yom hoŋ sa ma asôc ŋapu.
23 Aö wakêŋ ŋawaê têŋ mac bu sêhu yac
neŋ asidôwa Timoti siŋ su yêc gapocwalô. Iŋ
bu hôc asê aö ŋagahô, dec alu oc aloc ma alic
mac.
24 Akêŋ aneŋ acsalô ŋayham têŋ mac nem
lau bata hoŋ, ma têŋ A nötö ndê lau dabuŋ
hoŋ bocdinaŋ. Ma lau gameŋ Itali-ŋga sêkêŋ
si acsalô têŋ mac whiŋ.
25 Anötö ndê mwasiŋ whiŋ mac hoŋ.

* **13:11:** - alic Lev 16:27. Yom pi lau Israel-ŋga si Om Atu Sêkêŋ Da ô Sac Ŋagêyô-ŋga (Day of Atonement), naŋ sêto yêc Lev 16:1-34. Hib 13:12 bu tôc asê tiawê bu Yisu ndê mbac ndu hôc gêlêc da naŋ dabuŋsiga Israel-ŋga sêkêŋ ti yala ti yala (Hib 7:11–9:18), ma bu êŋgilí lau sêkêŋ whiŋ-ŋga bu sêŋkuc Yisu ti atac pa su eŋ.

Jems
ndê bapia
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Ŋamalac naŋ to bapia dindec, naŋ ndê ŋaê Jems. Iŋ ŋgac bata naŋ yob lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga naŋ sêndöc malac Jerusalem (Apo 15:13). Lau tigauc daêsam gauc gêm bu Jems iŋ Pômdau Yisu asi (Mak 6:3).

Jems to bapia dindec têŋ lau sêkêŋ whiŋ Yisu Kilisi-ŋga naŋ sêndöc babalip yêc lau naŋ lau Israel dom, naŋ si gameŋ. Iŋ sam ŋac bu lau naŋ sêsa akêŋ gôlôwac Israel-ŋga si toŋ 12 (1:1), ma bocdinaŋ lau ŋatô gauc gêm bu mboe iŋ to bapia dindec têŋ lau Israel-ŋga naŋ sêlhö su yêc malac Jerusalem têŋ ndoc lau sêkêŋ kisa ŋac (Apo 8:1; 11:19). Ma lau ŋatô gauc gêm bu bapia dindec gic waê lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ, lau Israel-ŋga, ma lau gameŋ apa-ŋga sêwhiŋ.

Iŋ ndê bapia dau hêganôŋ lêŋ ti sakiŋ ŋayham naŋ gic lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋawaê. Iŋ bu kêŋ puc ŋac bu sêtôc si sêkêŋ whiŋ ŋandô tiawê, ma bu sêhu mêtê sac-sac hoŋ siŋ. Jems bu tôc asê bu lau si sêkêŋ whiŋ iŋ gêŋ naŋ sêsôm ŋa whasuŋ ŋambwa dom, magoc lau naŋ sêkêŋ whiŋ ŋandô, naŋ si lêŋ ti sakiŋ oc tôc gêŋ dau asê tiawê.

Jems gic hu ndê bapia

1 Aö Jems naŋ gam akiŋ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi, gato yom dindec têŋ mac lau akêŋ whiŋ Yisu-ŋga, naŋ asa akêŋ gôlôwac Israel-ŋga toŋ 12, mac lau naŋ andöc babalip yêc lau apa si gameŋ. Acsalô têŋ mac hoŋ.

Dahôc ŋawapac ti atac lu-lu dom

2 O aneŋ asidôwai. Gêŋ wapac me lêtôm bu tap mac sa, naŋ alic nditôm gêŋ atac ŋayham-ŋga.

3 Mac aŋyalê bu gêŋ bocke naŋ kêsahê mac nem akêŋ whiŋ, naŋ gêm mac sa bu alhac ŋaŋga.

4 Ma mac bu ati lau alhac ŋaŋga-ŋga, dec oc ndic dabiŋ mac atôm gwalam akwa akêŋ whiŋ-ŋga, ma mac oc apônda gêŋ daŋ dom.

5 Magoc mac nem asa bu pônda gauc, naŋ teŋ Anötö bu kêŋ gauc têŋ am, ma iŋ oc kêŋ. Bu Anötö iŋ mwasiŋ ŋadau, ma oc lic ŋamalac naŋ teŋ gêŋ têŋ iŋ, naŋ sac dom, iŋ oc kêŋ gêŋ têŋ iŋ ti atac whiŋ.

6 Magoc têŋ ndoc am teŋ gêŋ dau, naŋ teŋ ti atac lu-lu dom. Teŋ ti kêŋ whiŋ bu am oc tap ŋandô sa. Asa naŋ teŋ gêŋ ti atac lu-lu, naŋ gitôm gwêc naŋ mbu gêli sa ma pi sip ŋapaŋ.

7 Iŋ ŋamalac kaiŋ dinaŋ, gauc nem bu iŋ oc kôc gêŋ daŋ yêc Pômdau dom.

8 Iŋ ŋamalac gauc lu-lu-ŋga, ma kôm ndê gêŋ hoŋ bambaliŋ.

Dahê gauc pi mone ti wapa ŋapaŋ dom

9 Mac asidôwai naŋ lau waêm mba ma lau ŋalôm sawa, aö wasôm têŋ mac bu atac ŋayham sa, bu Pômdau gêlic mac atôm lau tiwaê tu mac nem akêŋ whiŋ-ŋga.

10 Ma mac lau ti lêlôm, Anötö bu êŋgwiniŋ mac, goc atac ŋayham sa. Ahê gauc pi mac nem mone ti wapa dom. Bu gêŋ dau oc niŋga gitôm a ŋamlha ŋayham, naŋ

11 ac pi ti ŋandê atu, ma pec e ŋamlha kêsôlô, dec ŋamlha ŋayham dau pacndê. Ma ŋalêŋ tigeŋ, lau ti lêlôm naŋ sem gweleŋ ŋapaŋ tu sêtap mone sa-ŋga, naŋ oc sêniŋga bocdinaŋ.

Lêtôm ti saê

12 Asa naŋ bu lhac ŋaŋga têŋ ndoc iŋ kêsahê lêtôm ti saê, naŋ oc tap Anötö ndê mwasiŋ sa, bu ŋawapac dau kôm iŋ hu ndê kêŋ whiŋ siŋ dom, ma Anötö oc kêŋ iŋ ndöc tali ŋapaŋ. Ŋaôli dau dinaŋ Anötö gic bata su bu kêŋ têŋ lau naŋ atac whiŋ iŋ naŋ.

13 Ŋamalac daŋ bu lêtôm tap iŋ sa, naŋ hê gauc bu Anötö kêŋ lêtôm têŋ iŋ lec dom. Bu gêŋ daŋ gitôm dom bu êntôm Anötö, ma Anötö dau kêtôm ŋamalac daŋ dom.

14 Mba! Lêtôm ŋahu sip ŋamalac dau ndê atac galac, naŋ kêŋ gauc têŋ iŋ ma kêtôm iŋ bu kôm sac.

15 Ma ŋamalac naŋ sôc atac galac ŋapu, naŋ kôm mêtê sac. Ma ŋamalac naŋ kôm mêtê sac, naŋ wêkaiŋ seŋ mbac ndu-ŋga.

16 Bocdinaŋ aneŋ asidôwai atac whiŋ-ŋga, ayob daôm bu lau daŋ sêŋsau mac dom. Lêtôm meŋ akêŋ Anötö dom. Mba!

17 Damaŋ undambê-ŋga, naŋ kêŋ ŋawê hoŋ sêlhac umboŋ, naŋ mwasiŋ ŋayham hoŋ ŋadau, ma gêŋ ŋayham hoŋ naŋ datap sa, naŋ meŋ akêŋ iŋ ndê. Tôm bêc hoŋ ac pi ma sip tiyham, ma ac ŋa-ayuŋ yêc teŋ dom. Magoc Anötö gitôm ac ŋa-ayuŋ dom. Iŋ kôm gêŋ ŋayham eŋ tu êmwasiŋ yac-ŋga, ma kac ndê awha kwi-kwi dom.

18 Ma iŋ kêŋ iŋ ndê yom ŋandô sip yac neŋ ŋalôm tu bu kôm yac dati lau wakuc, datôm gêŋ hoŋ naŋ iŋ kêŋ, naŋ si ŋandô mbêc.

Daŋgô mêtê ti dakôm ŋandô sa

19 O aneŋ asidôwai atac whiŋ-ŋga, aŋgô su naŋ. Atisa ŋagahô tu asôm daôm nem yom-ŋga dom, magoc akêŋ daŋam lau ŋatô si yom ŋapep muŋ. Ma ayob daôm bu atac ŋandê ŋagahô dom.

20 Bu ŋamalac si atac ŋandê kalhac ŋac ahuc e sêso lêŋ gitêŋ naŋ Anötö tac whiŋ.

21 Tu dinaŋ-ŋga dec aö wasôm têŋ mac bu mêtê ŋadômbwi ma mêtê sac hoŋ naŋ kêsôwec tiatu yêc gameŋ nom-ŋga, naŋ ahu siŋ! Aŋgwiniŋ daôm ma akôc Anötö ndê mêtê naŋ sic dulu têŋ mac su, naŋ sa sip nem

ŋalôm e tidôŋ, bu yom dau gitôm bu nem
mac si.
22 Mac bu aŋgô Anötö ndê yom ŋambwa,
dec oc aŋsau daôm. Aŋgô ma akôm ŋandô sa!
23 Asa naŋ ŋgô mêtê magoc kôm ŋandô sa
dom, naŋ gitôm ŋamalac naŋ tôc gwaniŋ sip
busunôm bu lic dau aŋgô andô.
24 Iŋ gêlic su, goc sa gi ma ŋagahô kêlhiŋ
aŋgô andô siŋ.
25 Magoc asa naŋ tôc gwaniŋ Anötö ndê
yomsu ŋandô* naŋ kêgapwêc yac su yêc mêtê
sac, ma sôc ŋapu ti gauc gêm ŋapaŋ, naŋ
Anötö oc nem mbec gêŋ hoŋ naŋ iŋ kôm.
26 Asa naŋ gauc gêm bu iŋ gêm akiŋ Anötö
ŋapep, magoc gêm gôliŋ dau ndê êmbala dom,
naŋ kêsau dau. Ma gêŋ hoŋ naŋ iŋ kôm bu
nem akiŋ Anötö, naŋ gitôm gêŋ ŋambwa ma
gic Anötö tandô ŋayham dom.
27 Mac bu anem akiŋ Anötö ŋalêŋ gitêŋ
naŋ iŋ oc lic ŋayham, goc akôm gêŋ bocdec.
Anem mosibu ti lauwhê sawa naŋ sêhôc
ŋawapac, naŋ sa. Ma ambo ahê têŋ mêtê
ŋadômbwi nom-ŋga hoŋ.

2

Datoc lau hoŋ sa

1 O aneŋ asidôwai, mac naŋ akêŋ whiŋ yac
neŋ ŋawasi ŋadau Pômdau Yisu Kilisi. Atoc lau
tiwaê ma lau waêmba hoŋ sa ŋalêŋ tigeŋ.
2 Mboe mac akac daôm sa tu alic om-ŋga,
ma ŋamalac lu sêsôc sêmeŋ. Ŋgac daŋ sôc
ŋakwê ŋawasi ti gôlôŋ gol, magoc ŋgac daŋ
iŋ ŋgac ŋalôm sawa naŋ sôc ŋakwê akwa
gweleŋ-ŋga.
3 Mac oc akôm sake? Mboe mac oc atoc
ŋgac ti ŋakwê ŋawasi sa, ma asôm têŋ iŋ bu,
“Am ndöc pôŋ ŋayham dindec,” a? Ma asôm
têŋ ŋgac ŋalôm sawa, “Am lhac ŋambu-ŋga
dê,” me “Ndöc nom dindec yêc yac gahiŋ-
ŋga,” a?
4 Mac bu akôm bocdinaŋ ma atoc mac
nem lau ŋatô sa hôc gêlêc lau ŋatô su, dec
mac atôm lau sêmatôc yom-ŋga naŋ si gauc
tisac.
5 O aneŋ asidôwai atac whiŋ-ŋga, aŋgô su
naŋ. Lau naŋ lau nom-ŋga sêlic bu lau ŋalôm
sawa, naŋ Anötö tac whiŋ bu êŋyaliŋ ŋac sa
bu sêkêŋ whiŋ ŋaŋga, dec sêti lau ti lêlôm
yêc iŋ aŋgô-ŋga. Ma iŋ oc kêŋ ŋac sêwêkaiŋ
gameŋ undambê-ŋga naŋ iŋ gic bata bu kêŋ
têŋ lau naŋ atac whiŋ iŋ. Yom dau iŋ yom
ŋandô.
6 Magoc mac apu lau ŋalôm sawa. Ma lau
ti lêlôm naŋ mac atoc ŋac sa, naŋ sêtoc mac
sa ô dom. Ŋac sêlic ŋayham bu sêŋgwiniŋ mac,
ma ŋac bu sêtap yom daŋ sa pi mac, dec ŋac
oc sêwê mac atêŋ lau sêmatôc yom-ŋga andi.
7 Yomandô! Ma têŋ ndoc lau dau
sêŋgwiniŋ mac, naŋ sêpu mac nem ŋadau
ndê ŋaê ŋayham whiŋ.
8 Anötö ndê yomsu naŋ sêto yêc bocdec
bu, “Atac whiŋ lau meŋpaŋ am-ŋga gitôm
mac atac whiŋ daôm,” naŋ tiŋamata yomsu
hoŋ naŋ sêhêganôŋ ŋamalac si lêŋ sêmbo
sêwhiŋ dandi-ŋga ma piŋ ŋac hoŋ dôŋ
sêpitigeŋ. Mac bu daŋam wambu yomsu
dau, dec mac oc atoc nem asidôwai sa ŋapep.
9 Magoc mac bu atoc lau tiwaê sa ma apu
lau waêmba, dec mac akôm sac, ma yomsu
dau kêmatôc mac, ma tôc asê bu mac lau
aŋgilì yomsu-ŋga.
10 Aö wasôm têŋ mac, bu asa naŋ daŋga
wambu yomsu hoŋ ŋapep, magoc kêgilì
yomsu ŋalhô atêc daŋ, naŋ gitôm ŋamalac
naŋ kêgilì yomsu hoŋ.
11 Anötö dau kêŋ yomsu daŋ bocdec, ‘I’
“Kôm gêŋ mockaiŋ-ŋga dom,” ma kêŋ daŋ
tiyham bocdec, ‘I’ “Ndic ŋamalac ndu dom.”
Am bu kôm mêtê mockaiŋ-ŋga dom, tigeŋ
am bu ndic ŋamalac daŋ ndu, naŋ dec am
gitôm ŋamalac kêgilì yomsu hoŋ-ŋga.
12 Mac aŋyalê su bu ŋasawa sauŋ Anötö
oc êŋsahê mac, êŋkuc yomsu naŋ iŋ kêŋ bu
êŋgapwêc yac su. Bocdinaŋ dec asôm yom ti
akôm nem mêtê hoŋ ŋapep eŋ.
13 Mac bu tamwalô lau dom, dec Anötö oc
tawalô mac dom têŋ iŋ ndê bêc matôc-ŋga.
Tamwalô lau, ma mac oc atap iŋ ndê matôc
sa dom.

Dakôm mêtê ŋayham tôc yac neŋ dakêŋ whiŋ asê

14 O aneŋ asidôwai. Ŋamalac daŋ bu sôm,
“Aö gakêŋ whiŋ Yisu Kilisi,” magoc kôm
mêtê ŋayham dom, dec iŋ ndê kêŋ whiŋ
ŋandô mba, ma oc nem iŋ si dom.
15 Mac bu alic awhê me ŋgac kêŋ whiŋ-ŋga
daŋ naŋ pônda ŋakwê ti gêŋ daneŋ-ŋga, dec
mac oc akôm sake?
16 Mac bu asôm têŋ iŋ bu, “Am ndi ti yom
malô, ma oc ŋayham bu am tap nem gêŋ
daneŋ-ŋga ti ŋakwê sa,” magoc akêŋ gêŋ daŋ
bu anem iŋ sa dom, dec mac nem akêŋ whiŋ
oc ŋandô mbasi.
17 Bocdinaŋ, asa naŋ sôm bu iŋ kêŋ whiŋ,
magoc kôm ŋa-sakiŋ dom, naŋ ndê kêŋ whiŋ
gitôm gêŋ batê.
18 Mboe ŋamalac daŋ oc sôm, “Aö gakêŋ
whiŋ, dec gitôm,” ma daŋ oc sôm bu, “Aö
gakôm mêtê ŋayham, dec gitôm.” Oyaê! Am
bu ŋamalac naŋ mêtê ŋayham mbasi, dec
ŋalêŋ bocke aö oc waŋyalê bu am kêŋ whiŋ

* **1:25:** Ŋgac naŋ to Hibru tôc asê bu yomsu amaŋlu gitôm dom bu ndic dabiŋ lau bu sêti lau gitêŋ (7:19; 10:1). Bocdinaŋ lau daêsam gauc gêm bu yom naŋ Jems to pi Anötö ndê yomsu ŋandô, naŋ hêganôŋ yomsu amaŋlu dom, magoc hêganôŋ ŋawaê ŋayham. Bu ŋawaê ŋayham whê sa bu Yisu gic dabiŋ yomsu pwac akwa-ŋga hoŋ (Mat 5:17) ô yac, ma Ŋalau Dabuŋ gêm gôliŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ma gêm ŋac sa bu sêsa lêŋ gitêŋ tôm yomsu sôm (Rom 8:2-4).

ŋandô? Magoc lic mêtê ŋayham dec aö gakôm gambo, oc tôc aneŋ gakêŋ whiŋ asê têŋ am.
19 Bocke? Am toc daôm sa bu am kêŋ whiŋ bu Anötö tigeŋ dê mbo, a? Aluê! Ŋalau sac sêkêŋ whiŋ bocdinaŋ sêwhiŋ, ma sêtöc dau ŋandô!
20 Am ŋamalac gauc mbasi-ŋga! Am nem kêŋ whiŋ naŋ mêtê ŋayham mbasi, naŋ ti gêŋ ŋambwa. Gauc nem yom bocdec.
21 Abaŋ Abraham iŋ bu kêŋ iŋ ndê atu Aisak ti da pi alta, ma tu dinaŋ-ŋga dec Anötö gêlic iŋ bu ŋgac gitêŋ.
22 Mac hoŋ alic su naŋ. Abraham ndê kêŋ whiŋ ti iŋ ndê gweleŋ sêpuc dau dôŋ. Ma iŋ ndê gweleŋ ti sakiŋ gic dabiŋ iŋ ndê kêŋ whiŋ.
23 Yom naŋ sêto yêc naŋ sôm bu, "*Abraham kêŋ whiŋ Anötö dec Anötö gêlic iŋ ti ŋgac gitêŋ.*" Yom dau ŋandô sa pi gêŋ naŋ iŋ kôm, ma Anötö dau sam Abraham bu iŋ ndê silip.
24 Bocdinaŋ mac hoŋ alic! Dakêŋ whiŋ ŋambwa kôm yac dati lau gitêŋ yêc Anötö aŋgô-ŋga dom. Gêŋ naŋ dakôm tu daŋaŋ wambu Anötö-ŋga, ma yac neŋ dakêŋ whiŋ, naŋ lu-lu sêkôm yac dati lau gitêŋ.
25 Ma gêŋ daŋ tiyham. Gauc nem awhê seŋ-ŋga Rahab. Iŋ gêm yaom lau Israel-ŋga naŋ sêtip gameŋ Kanan-ŋga, ma kêmasaŋ ŋac si lêŋ bu sêlhö sêndi. Ma tu dinaŋ-ŋga Anötö gêlic iŋ bu awhê gitêŋ.
26 Ŋamalac naŋ wayahô mbasi, naŋ iŋ gêŋ batê. Ma yac bu dakêŋ whiŋ magoc dakôm mêtê ŋayham dom, dec yac neŋ dakêŋ whiŋ gitôm gêŋ batê bocdinaŋ.

3

Dayob êmbalaŋ

1 Aneŋ asidôwai, aŋgô su naŋ! Têŋ Anötö ndê bêc êmatôc lau-ŋga, naŋ iŋ oc kip yac lau naŋ andôhôŋ iŋ ndê mêtê têŋ lau, naŋ sa ŋapep pi yac mba gweleŋ dau. Tu dinaŋ-ŋga mac nem asa bu ti kêdôhôŋwaga mêtê-ŋga, naŋ kôc gauc pi yom dau muŋ su naŋ.
2 Mêtê sac kôm yac hoŋ dapeŋ ŋalêŋ daêsam. Ŋamalac naŋ gitôm bu yob ndê êmbala e sôm yom so daŋ dom, naŋ ŋamalac gitêŋ, ma gitôm bu nem gôliŋ iŋ ndê ŋamlic ŋagêŋ hoŋ ŋapep.
3 Lau naŋ sêndöc hosi ŋahô, naŋ sêkêŋ ain sôc hosi whasuŋ, bu sênem gôliŋ hosi ma sêkac iŋ kwi êŋkuc ŋac si atac whiŋ.
4 Ma akôc gauc pi waŋ atu-tu. Mbu ŋadinda peŋ lac sac andô, magoc gôliŋ atêc dinaŋ kêŋ iŋ kêti kêkuc ŋgac gôliŋ-ŋga ndê atac whiŋ.
5 Ŋalêŋ tigeŋ, yac êmbalaŋ iŋ gêŋ sauŋ andô daŋ yêc ŋamlic ŋagêŋ hoŋ, magoc iŋ yom datoc dauŋ sa-ŋga daêsam ŋahu. Mac aŋyalê bu ya ŋamsi sauŋ daŋ gitôm bu ti ya atu ma neŋ pwa atu daŋ su.
6 Ma yac êmbalaŋ dau gitôm ya. Yêc yac neŋ ŋamlic ŋagêŋ hoŋ, sac ŋahu yêc êmbalaŋ, ma yac bu dayob ŋapep dom, dec sac oc êŋsôwec e nem ŋamlic sambuc ahuc ma kôm yac neŋ têm dambo taŋli-ŋga hoŋ tisac. Ma sac naŋ ŋahu yêc êmbalaŋ, naŋ meŋ akêŋ ya lambwam-ŋga.
7 Lau ŋatô sêkôc bôc ti mbac ma sêyob e gêŋ dau timalô. Ma gitôm bu sêkôm mboc ma gêŋ gwêc-ŋga timalô bocdinaŋ.
8 Magoc lau daŋ sêtôm dom bu oc sênem malô êmbala. Bu ŋamalac êmbala iŋ gêŋ sac naŋ yêc teŋ dom, ma ŋamalic sac gêm iŋ ahuc.
9 Yac tam daŋge yac neŋ Pômdau ti Damaŋ undambê-ŋga ŋa êmbalaŋ, magoc ŋamalac naŋ Anötö kêmasaŋ bu sênem iŋ aŋgô sêmbo nom, naŋ yac dapucbo ŋac ŋa gêŋ tigeŋ dinaŋ.
10 Aŋgô su naŋ. Mbec ti yom sac, lu-lu sêsa akêŋ whaŋsuŋ tigeŋ. O aneŋ asidôwai, mêtê dau iŋ sac sambuc!
11 Mac gauc gêm bocke? Oc tôm bu gwêc ma bu ŋayham tu danôm-ŋga lu-lu sêsa akêŋ bubata tigeŋ? Mba!
12 O aneŋ asidôwai. Gitôm dom bu datap bu danôm-ŋga sa yêc gwêc ŋalôm. Ma gêŋ daŋ tiyham. Oc datap wa ŋandô sa yêc a kiŋ, me a kiŋ ŋandô yêc wa? Mba.

Lau tigauc sêkôm mêtê ŋayham

13 Mac nem asa iŋ ŋamalac tigauc, naŋ toc dau sa pi ndê gauc dom, magoc kôm mêtê ŋayham ma sa lêŋ gitêŋ eŋ, tu bu tôc gêŋ dau asê.
14 Tigeŋ mac lau naŋ asa lêŋ atoc daôm sa tu ahôc gêlêc asidôwai-ŋga, me mêtê lêmuŋ-ŋga bu yêc mac nem ŋalôm, naŋ atoc daôm sa me aŋsau daôm bu mac lau tigauc lec dom.
15 Bu lau naŋ sêkôm mêtê lêmuŋ-ŋga ti mêtê sêhôc gêlêc dau-ŋga, naŋ si gauc meŋ akêŋ Anötö ndê dom. Mêtê dau ŋahu yêc nom, kêkuc ŋamalac nom-ŋga si gauc ŋambwa, ma meŋ akêŋ Sadaŋ ndê.
16 Mêtê lêmuŋ-ŋga ti ahôc gêgêlêc daôm-ŋga bu yêc mac nem ŋalôm, dec mac oc apiŋ daôm dôŋ ŋapep dom, ma mêtê sac tidau-tidau oc nem mac ahuc.
17 Asa naŋ kôc gauc ŋayham yêc Anötö ndê, naŋ gêŋ ŋamata-ŋga iŋ oc kôm mêtê ŋawasi eŋ. Iŋ oc yob dau bu tac ŋandê ŋagahô dom, ma iŋ oc ti ŋamalac atac whiŋ lau ti sôc yom ŋapu-ŋga. Iŋ ŋamalac tawalô lau-ŋga ma ndê gweleŋ oc nem ŋandô daêsam. Iŋ oc kôm mêtê ŋayham têŋ lau tiwaê ma têŋ lau waêmba sêwhiŋ, ma oc êŋsau lau daŋ dom.
18 Lau naŋ sêkôm gêŋ malô ma sêhê wamba lau, naŋ sêtôm lau naŋ sêsô gêŋ ŋawhê ŋayham sip si ôm. Ma ŋac si gweleŋ dau oc nem ŋandô bu ŋac ma lau daêsam sêtap lêŋ gitêŋ sa.

4

Lêŋ atac whiŋ gêŋ nom-ŋga-ŋga

1 Akôc gauc pi gêŋ naŋ kôm mac atac ŋandê
ti asôm daôm. Aö wasôm têŋ mac, bu mêtê
dau meŋ akêŋ mac nem ŋalôm akwa, naŋ
kac mac tu asa lêŋ atac whiŋ gêŋ nom-ŋga-
ŋga.
2 Gêŋ naŋ mac atac whiŋ, naŋ mac atap sa
dom, ŋahu bu mac ateŋ têŋ Anötö dom. Mac
tamgatu gêŋ dau ŋapaŋ e mac atac ŋandê sa
ti asôm daôm, ma mac oc akôm mwasac e
nditôm bu andic ŋamalac ndu. Magoc mac
atôm dom bu akôc gêŋ naŋ mac atac whiŋ.
3 Ma têm ŋatô mac ateŋ gêŋ têŋ Anötö,
magoc iŋ kêŋ têŋ mac dom. Mac atap
sa dom, ŋahu bu mac ateŋ gêŋ dau tu bu
amwasiŋ daôm-ŋga ŋambwa, ma gauc dinaŋ
iŋ solop dom.
4 Mac atôm lau mockaiŋ-ŋga, bu mac ahu
Anötö siŋ ma asap gêŋ nom-ŋga dôŋ. Mac
aŋgô! Asa naŋ tac whiŋ gêŋ nom-ŋga hôc
gêlêc, naŋ Anötö ndê silip dom, iŋ Anötö ndê
ŋacyo.
5 Anötö ndê yom naŋ sêto yêc, naŋ whê sa
bu Ŋalau naŋ Anötö kêŋ mbo yac neŋ ŋalôm,
naŋ gêm lêmuŋ yac neŋ gatuŋ ma tac whiŋ
ŋandô bu dasap iŋ dôŋ ŋapaŋ. Gauc nem
yom dau ŋapep, bu iŋ yom ŋambwa dom.
6 Anötö kêŋ ndê mwasiŋ têŋ yac tu bu puc
yac dôŋ pi lêŋ sac-ŋga. Tu dinaŋ-ŋga sêto
yom yêc bocdec bu:

Anötö kêgwiniŋ lau naŋ sêtoc dau sa,
magoc kêmwasiŋ lau naŋ sêŋgwiniŋ dau.
[Prov 3:34]

7 Bocdinaŋ asôc Anötö ŋapu. Apuc daôm
dôŋ têŋ Sadaŋ bu êntôm mac dom. Amasuc
iŋ su ma iŋ oc lhö su yêc mac.
8 Atigasuc Anötö dec iŋ oc tigasuc mac.
Mac lau naŋ akôm mêtê sac, naŋ aŋgwasiŋ
amam ma ahu mêtê dau siŋ. Ma mac lau
naŋ aŋkuc Anötö ti gauc lu-lu, naŋ amasaŋ
nem ŋalôm ŋawasi sa.
9 Anem daôm kwi ma ataŋ tu mac nem
sac-ŋga. Mac nem mbwac nem dau kwi ti
daŋgibo, ma mac nem atac ŋayham nem dau
kwi ti atac ŋawapac.
10 Aŋginiŋ daôm yêc Pômdau aŋgô-ŋga,
goc iŋ oc toc mac sa.

Aŋgôliŋ yom pi nem asidôwai dom

11 O asidôwai, aŋgôliŋ yom pi daôm dom.
Asa naŋ gêm dôhôŋ dau pi ndê asidôwa daŋ,
naŋ gêlic asidôwa dau sac ma sôm yom pu
iŋ-ŋga, naŋ pu yomsu ma gêlic yomsu dau
sac whiŋ.* Ma am bu pu yomsu, dec am sôc
yomsu dau ŋapu dom.
12 Anötö naŋ kêŋ yomsu, naŋ ndê ŋaclai
yêc bu nem lau si, me seŋ ŋac su. Ma iŋ
tawasê oc êŋsahê lau hoŋ pi ŋac si mêtê.
Bocdinaŋ am asa dec gauc gêm bu êmsahê
nem asidôwai?

Datoc dauŋ sa dom

13 Aö wasôm yom pi lau naŋ gauc gêm
bu sêti ŋadau dau. Mboe ŋamalac daŋ oc
sôm yom bu, "Kwahic dec me laŋsê, aö
watêŋ malac atu daŋ wandi, wanem gweleŋ
nditôm yala daŋ sambuc, ma watap mone
daêsam sa."
14 Mac atôm dom bu aŋyalê gêŋ naŋ oc hôc
asê têŋ laŋsê. Mac alic nem têm ambo tamli-
ŋga bu iŋ gêŋ atu, a? Mba! Iŋ gitôm yawalec
naŋ puc pi meŋ magoc ŋasawa sauŋ eŋ hê su.
15 Gauc nem bu ati ŋadau tu amasaŋ daôm
nem lêŋ asa-ŋga dom, magoc asôm yom
bocdec bu, "Pômdau bu lic ŋayham, dec yac
oc ambo taŋli ma akôm gêŋ bocdec me gêŋ
bocdê."
16 Magoc mac lau wachuc naŋ êlêmê atoc
daôm sa, ma mac nem mêtê dau iŋ mêtê sac.
17 Bocdinaŋ asa naŋ kêyalê lêŋ ŋayham
magoc kôm dom, naŋ kôm sac.

5

Jems kêŋ puc lau ti lêlôm

1 Mac lau ti lêlôm naŋ ac mone ti wapa
daêsam sa, naŋ aŋgô! Apuc daŋgibo sa ma
ataŋ pi ŋawapac naŋ gic waê bu tap mac sa
têŋ bêc ŋambu-ŋga.
2 Awa ti wapa ma ŋakwê naŋ mac ac sa tu
daôm-ŋga, naŋ hôc gêlêc su ma yêc ŋambwa e
da nôm ma sop seŋ su.
3 Oyaê! Bêc ŋambu-ŋga meŋ kêpiŋ su,
magoc mac akôm bu andic nem awa silba
ma gol sa ŋapaŋ. Mac oc atap matôc sa
tu mac nem awa naŋ hêko wêmbwa e da
nôm su. Ma tu gêŋ dinaŋ-ŋga dec mac nem
ŋamsôm oc tisac whiŋ, gitôm ya gêŋ mac.
4 Aŋgô! Mac aŋgamiŋ ŋaôli ŋayham têŋ
lau naŋ sêkôm gweleŋ têŋ mac. Ma Pômdau
Ŋaclai Ŋadau ŋgô ŋawaê ma oc êmatôc mac pi
gêŋ dau.
5 Mac ambo nom ti amwasiŋ daôm kêlêc,
atôm bôc naŋ seŋ gêŋ ŋawahô e sêtôp atu, ma
sêŋyalê dom bu ŋasawa sauŋ ŋac si ŋadaui oc
sêndic ŋac ndu ma sêneŋ.
6 Mac êlêmê amatôc lau gitêŋ ma akic yom
bu andic ŋac ndu, magoc lau dau sêkêŋ kisa
mac dom.

Dahôc ŋawapac ti atac pa su

7 Bocdinaŋ asidôwai, ahôŋ Pômdau ndê bêc
mbu meŋ-ŋga ti nem atac pa su. Lau naŋ
sêsô gêŋ sip ôm, naŋ sêhôŋ gêŋ dau bu nem
ŋandô. Sêmbo ti atac pa su ma sêhôŋ u bu
ndic ma ac bu pi tôm ŋandoc.
8 Ma mac bocdinaŋ. Ndoc meŋ kêpiŋ bu
Pômdau oc mbu meŋ, dec apuc daôm dôŋ bu
alhac ŋaŋga, ma ahôŋ iŋ ti nem atac pa su.
9 O asidôwai, asec daôm dom. Mac bu asec
daôm, dec oc atap Anötö ndê matôc sa, bu iŋ

* **4:11:** Lau atu-tu gauc gêm bu Jems kôc gauc pi yomsu tigeŋ bu 'Atac whiŋ nem asidôwai tôm am tac whiŋ daôm,' dec to yom dinaŋ. Yomsu dau yêc Lev 19:18; ma Jem 2:8.

ndê bêc êmatôc lau-ŋga meŋ kêpiŋ, gitôm iŋ
dau meŋ kalhac mac nem andu ŋagatam.
10 Asidôwai, akôc gauc pi propet akwa-
kwa. Ŋac sêhôc ŋawapac daêsam, magoc
sêhoc yom asê sem Pômdau aŋgô ti atac pa su.
Gauc nem ŋac si lêŋ dinaŋ ma aŋkuc.
11 Lau naŋ sêhôc ŋawapac ti atac pa su,
naŋ yac tampiŋ ŋac. Mac aŋgô miŋ pi Job,
naŋ hôc ŋawapac daêsam, magoc gêŋ dau
ku iŋ dulu dom, iŋ kalhac ŋaŋga. Ma mac
aŋyalê bu tiŋambu Pômdau gêm iŋ sa tiyham.
Yomandô! Pômdau iŋ tawalô yac ma atac
apu yac ŋandô.
12 O aneŋ asidôwai, ayob daôm tu gêŋ atu
dindec-ŋga. Mac bu akôm gêŋ daŋ, dec asôm,
“Aêc,” ma yom dau gitôm. Mac bu akôm
dom, dec asôm, “Mba,” ma mac nem yom
dau gitôm. Atôc amam pi undambê me pi
nom me pi gêŋ daŋ tu bu andic seŋeŋ nem
yom-ŋga dom. Mac bu akôm bocdinaŋ, dec
oc atap Anötö ndê matôc sa.

Yom dateŋ mbec-ŋga

13 Mac nem asa bu tap ŋawapac sa, naŋ teŋ
mbec. Ma mac nem asa naŋ atac ŋayham sa,
naŋ nem wê ma êmpiŋ Pômdau.
14 Mac nem asa bu gêmbac, naŋ kêŋ yom
têŋ gôlôwac dabuŋ si lau bata sêmeŋ, ma
sêteŋ mbec tu iŋ-ŋga ma sêmbac ndip kwi pi
iŋ ŋagôlôŋ sênem Pômdau aŋgô.
15 Mbec naŋ mac ateŋ ti akêŋ whiŋ, naŋ
oc nem ŋamalac gêmbac dau sa. Pômdau oc
nem iŋ sa ma kôm iŋ ŋayham sa tiyham. Ma
iŋ ndê sac bu yêc, goc teŋ mbec tu gêŋ dau-
ŋga whiŋ, ma Pômdau oc suc kwi.
16 Bocdinaŋ asa naŋ kôm sac, naŋ hoc
ŋayom asê têŋ asidôwa daŋ, ma asidôwa dau
teŋ mbec tu iŋ-ŋga. Akôm bocdinaŋ, ma
ateŋ mbec pi mac nem asidôwai naŋ gêmbac,
bu akôm ŋac ŋayham sa tiyham. Mbec naŋ
ŋamalac gitêŋ daŋ teŋ, naŋ mbec ti ŋaclai, ma
oc nem ŋandô.
17 Gauc nem propet Elaija. Iŋ ŋamalac
gitôm yac. Iŋ teŋ mbec bu u ndic dom, dec
u gic dom gitôm yala tö ma ayô 6.
18 Goc iŋ teŋ mbec tiyham, dec Anötö kêŋ
u gic ma gêŋ ôm-ŋga sem ŋandô tiyham.

Danem lau naŋ sêhu Anötö ndê lêŋ siŋ, naŋ sa

19 Aneŋ asidôwai. Mac nem daŋ bu hu
Anötö ndê lêŋ ti yom ŋandô siŋ, ma daŋ bu
nem iŋ ndê ŋalôm kwi ma kôc iŋ mbu meŋ
tiyham,
20 dec aŋyalê gêŋ bocdec. Asa naŋ gêm
ŋamalac sac kwi bu hu mêtê sac siŋ, naŋ
kêgaho iŋ su yêc seŋ mbac ndu-ŋga, ma gêm
iŋ sa bu tap ŋagêyô sa tu iŋ ndê sac daêsam-
ŋga dom.

Pita
ndê bapia ŋamata-ŋga
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Ŋgac naŋ to bapia dindec iŋ Pita, Yisu ndê aposel daŋ. Iŋ to têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêmbo babalip tôm gameŋ hoŋ naŋ lau Rom-ŋga sem gôliŋ. Lau dau sêhôc ŋawapac daêsam, ma lau sêkêŋ kisa ŋac tu sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga.

Pita tac whiŋ bu puc ŋac dôŋ, bu sêlhac ŋaŋga ma ti atac ŋayham tu mwasiŋ atu ti ŋawasi atu naŋ Anötö gic bata tu ŋac-ŋga yêc undambê. Tôm Anötö uŋ Yisu sa akêŋ lau batê-ŋga, naŋ oc kôm têŋ ŋac bocdinaŋ. Iŋ to yom pi ŋandê ti ŋawapac daêsam naŋ Yisu hôc têŋ ndoc iŋ mbo nom, ma sôm bu lau naŋ sêŋkuc Yisu, naŋ sêwêkaiŋ iŋ ndê lêŋ dinaŋ. Iŋ whê sa bu ŋawapac tidau-tidau gitôm bu puc ŋac dôŋ, ma tiŋambu têŋ ndoc Pômdau mbu meŋ, naŋ ŋac oc sêtap waê atu sa. Ma Pita to yom pi lêŋ ŋayham ma dabuŋ bu lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêŋkuc.

Pita gic hu ndê bapia ŋamata-ŋga

1 Aö Pita, Yisu Kilisi ndê aposel, gato bapia dindec têŋ mac lau naŋ Anötö kêyaliŋ mac sa, mac lau naŋ ambo nom atôm lau apa, ma andöc babalip yêc gameŋ Pontus, Galesia, Kapadosia, Esia ma Bitinia-ŋga.

2 Damaŋ Anötö kêyalê gêŋ hoŋ muŋ su, dec kêyaliŋ mac sa bu Yisu Kilisi ndê dac êŋgwasiŋ mac nem sac hoŋ su, ma bu Ŋalau Dabuŋ kôm mac ati lau dabuŋ, naŋ daŋam wambu Kilisi ŋapep. Mwasiŋ ti yom malô akêŋ Anötö êŋsalê mac ahuc.

Yom pi Anötö ndê mwasiŋ atu nem yac si-ŋga

3 Tampiŋ Anötö, yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi ndê Damba. Ŋahu bu iŋ tawalô yac ndu andô, dec kôm yac datiwakuc. Gêŋ dau ŋandô sa bocdec bu, iŋ uŋ Yisu sa akêŋ lau batê-ŋga, ma piŋ yac dôŋ tam damiŋ iŋ, ma bocdinaŋ dec yac dakêŋ bataŋ ŋandô ŋayham kêlêc, naŋ bu oc dandöc taŋli ŋapaŋ.

4 Ma dawêkaiŋ gêŋ lêŋsêm ŋayham, naŋ ndê ŋawasi oc niŋga dom, ma tôm dom bu tisac me hê su. Anötö po gêŋ dau sa gwanaŋ tu mac-ŋga yêc undambê.

5 Mac atap Anötö ndê mwasiŋ nem mac si-ŋga sa su, ma iŋ kêmasaŋ mwasiŋ dau ŋa-ŋandô su ma hôŋ têm bu tôc ŋandô dau asê tiawê têŋ bêc ŋambu-ŋga. Ma tu mac nem akêŋ whiŋ-ŋga, dec Anötö ndê ŋaclai oc yob mac e atap ŋandô dau sa.

6 Aö kayalê bu mac ambo ti atac ŋayham atu ŋapaŋ tu Anötö ndê mwasiŋ hoŋ dinaŋ-ŋga. Magoc aö kayalê bu ŋawapac daêsam tap mac sa têŋ ŋasawa dindec, dec kôm mac nem ŋalôm ŋawapac whiŋ. Mac ac waê bu atap gêŋ dau sa, magoc iŋ gêŋ ŋasawa apê-ŋga eŋ.

7 Mac aŋyalê bu lau sêpec gol tu bu ŋadômbwi niŋga ma gol ŋawasi solop gacgeŋ yêc. Ma ŋalêŋ tigeŋ, ŋawapac naŋ tap mac sa, naŋ meŋ bu êŋsahê mac nem akêŋ whiŋ. Anötö gêlic mac nem akêŋ whiŋ bu gêŋ ŋandô, gitôm gêŋ ŋaôli atu, naŋ hôc gêlêc gol naŋ oc niŋga whiŋ nom dindec, naŋ su. Ma mac bu ahôc ŋawapac ma asap nem akêŋ whiŋ dôŋ ŋaŋga, dec têŋ ndoc Yisu Kilisi mbu meŋ têŋ bêc ŋambu-ŋga, naŋ iŋ oc toc mac sa ma kêŋ waê ti ŋawasi ŋayham têŋ mac.

8 Mac nem daŋ gêlic Yisu pi tandô dom, têŋ ŋamata-ŋga e meŋ têŋ kwahic dec, magoc mac atac whiŋ iŋ ma akêŋ whiŋ iŋ ambo. Ma mac nem atac ŋayham tu iŋ-ŋga iŋ gêŋ atu andô, ma hôc gêlêc ŋamalac si gauc me yom tu awhê sa-ŋga.

9 Ma ndoc meŋ kêpiŋ bu mac atap Anötö ndê mwasiŋ nem mac si-ŋga ŋa-ŋandô sa, naŋ ti mac nem akêŋ whiŋ ŋahu.

Propet sêhoc Anötö ndê lêŋ nem yac si-ŋga asê

10-11 Lau propet sêhoc yom asê muŋ su, pi mwasiŋ naŋ mac atap sa su. Kilisi ndê Ŋalau mbo ŋac si ŋalôm, ma kêgilí ŋac bu sêhoc yom asê pi Anötö ndê lêŋ nem lau si-ŋga. Ŋalau dau hoc asê têŋ ŋac gwanaŋ su, bu Anötö ndê Mesaya oc hôc ŋandê, ma tiŋambu tap ŋawasi atu sa. Magoc ŋac sêŋyalê têm ti ndoc ma ŋalêŋ su dom, ma tu dinaŋ-ŋga dec sêkôm ŋaŋga bu sêkip ŋahu sa.

12 Ŋalau tôc asê têŋ lau propet bu yom naŋ sêhoc asê, naŋ tu ŋac dau-ŋga dom, magoc sêhoc asê gwanaŋ tu sênem mac sa-ŋga. Ma lau naŋ sêhoc ŋawaê ŋayham asê têŋ mac, naŋ sêwhê yom dau sa ŋa Ŋalau Dabuŋ naŋ Anötö kêŋ sip akêŋ undambê meŋ, naŋ ndê ŋaclai. Gêŋ hoŋ naŋ propet sêhoc asê, naŋ Anötö ndê aŋela bocdinaŋ tac whiŋ ndu andô bu sêŋyalê ma sêlic ŋandô.

Dasa lêŋ dabuŋ dandic ŋawaê

13 Tu dinaŋ-ŋga dec akôc gauc ŋapep pi lêŋ bocke iŋ lêŋ solop tu asa-ŋga, ma ambo ti nem gauc ŋawa. Akêŋ batam ŋapaŋ ti tamkwê mwasiŋ atu naŋ mac oc atap sa têŋ bêc naŋ Yisu oc hoc dau asê.

14 Mac ati Anötö ndê balêkoc solop, dec daŋam wambu iŋ ŋapep, ma ahu mêtê sac hoŋ naŋ mac akôm têŋ ndoc mac am gauc Anötö, naŋ siŋ.

15 Anötö naŋ kêgalêm mac sa ati iŋ ndê, naŋ iŋ dabuŋ andô. Tu dinaŋ-ŋga dec ayob daôm nem lêŋ hoŋ bu akôm mêtê dabuŋ eŋ, atôm iŋ dau.

16 Bu sêto Anötö ndê yom yêc bocdec bu:

Aö Anötö dabuŋ, bocdinaŋ asa nem lêŋ dabuŋ eŋ. *[Lev 11:44-45]*

17 Ambo nom atôm lau apa, ma atöc Anötö
ma atoc iŋ sa ŋapep. Ŋahu bu Anötö, naŋ mac
ata bu Damaŋ, naŋ oc toc ŋamalac daŋ sa hôc
gêlêc daŋ dom, têŋ ndoc iŋ êŋsahê lau hoŋ
pi ŋac si lêŋ. Iŋ oc êŋsahê lau hoŋ ŋa dôhôŋ
tigeŋ.
18 Muŋ-ŋga mac atôm lau akiŋ mêtê sac-
ŋga, tu lêŋ gauc mbasi-ŋga naŋ apami sic
dulu têŋ mac. Magoc Anötö gêmlhi ti
kêgapwêc mac su yêc sakiŋ mêtê sac-ŋga di-
naŋ. Iŋ gêmlhi mac su, ŋa gêŋ naŋ oc niŋga
whiŋ nom dindec gitôm gol me silba, naŋ
dom. Mba. Mac aŋyalê su bu
19 iŋ gêmlhi mac su ŋa Kilisi ndê dac, naŋ
hôc gêlêc gêŋ ŋaôli atu-tu nom-ŋga hoŋ su.
Kilisi kêŋ dau ti da gitôm domba ŋawasi
ŋayham naŋ ŋasac mbasi.
20 Anötö kêyaliŋ iŋ sa têŋ ndoc iŋ kêŋ un-
dambê ti nom su dom, ma tôc iŋ asê tiawê
têŋ têm ŋambu-ŋga dindec, tu mac-ŋga.
21 Ma tu gêŋ naŋ Kilisi dau kôm tu mac-
ŋga, dec mac akêŋ whiŋ Anötö, naŋ uŋ iŋ
sa akêŋ lau batê-ŋga, ma kêŋ ŋawasi atu têŋ
iŋ. Bocdinaŋ kwahic dec Anötö ti mac nem
akêŋ whiŋ ŋahu, ma mac akêŋ batam bu
atap mwasiŋ atu naŋ iŋ gic bata têŋ mac,
naŋ sa.
22 Mac asôc yom ŋandô ŋapu su, dec ahu
lêŋ ti mêtê ŋadômbwi hoŋ siŋ su, tu bu aŋkuc
mêtê ŋandô atac whiŋ asidôwai-ŋga. Bocdi-
naŋ kwahic dec aö wateŋ mac bu akêŋ nem
ŋalôm sambuc bu akôm mêtê dau ŋandô sa-
ŋga.
23 Bu mac atiwakuc su. Mac atiwakuc
ŋahu sip gêŋ nom-ŋga naŋ gic waê bu niŋga,
naŋ daŋ dom. Mba. Mac atiwakuc ŋahu sip
Anötö ndê Yom naŋ gitôm gêŋ tali, ma oc yêc
ŋapaŋ eŋ.
24 Tôm yom naŋ sêto yêc bocdec bu:
Ŋamalac nom-ŋga hoŋ sêtôm kwaŋ, ma ŋac
si waê gitôm ŋaola ôm-ŋga.
Kwaŋ yêc ŋasawa apê ma tibasô, ma ŋaola
bocdinaŋ kêsôlô.
25 Magoc Pômdau ndê yom yêc ŋapaŋ. *[Ais 40:6-8]*

Ma Pômdau ndê yom dau, iŋ ŋawaê ŋayham
naŋ sêhoc asê têŋ mac su.

2

1 Tu dinaŋ-ŋga dec ahu mêtê sac-sac hoŋ
siŋ. Mêtê alic lau sac-ŋga hoŋ, mêtê aŋsau
lau-ŋga, mêtê dasôm yom ŋayham magoc
dakôm ŋandô sa dom-ŋga, mêtê lêmuŋ-ŋga ti
lêŋ dapu lau-ŋga tidau-tidau, naŋ ahu hoŋ
siŋ.
2 Akôm ŋaŋga bu akôc Anötö ndê yom
sa sip nem ŋalôm e tidôŋ, ŋalêŋ tigeŋ tôm
balêkoc dedec tac whiŋ bu sênôm su. Ma
tôm dinda ndê su gêm balêkoc dedec sa bu
sêtiatu, dec Anötö ndê yom oc kôm mac nem
akêŋ whiŋ êŋsôwec tiatu ma alhac ŋaŋga e
atap Anötö ndê mwasiŋ nem mac si-ŋga ŋa-
ŋandô sa.
3 Mac aŋyalê Pômdau su ma aŋsahê su bu
iŋ ndê mwasiŋ iŋ ŋayham, bocdinaŋ dec ahu
mêtê sac hoŋ siŋ, ma aŋsalê gêŋ tu puc gatôm
dôŋ-ŋga.

Yisu ti hoc ŋamata-ŋga andu-ŋga

4 Atigasuc Pômdau Yisu naŋ gitôm hoc tali
naŋ Anötö kêyaliŋ sa ti hoc ŋamata-ŋga bu
kwê ndê andu lhac ŋahô-ŋga. Ŋamalac sêtec
iŋ, magoc Anötö dau kêyaliŋ iŋ sa, ma gêlic
iŋ ŋayham kêlêc.
5 Mac bocdinaŋ atôm hoc tali naŋ Anötö
bu kwê sa ti Ŋalau Dabuŋ ndê andu. Ma iŋ
kêyaliŋ mac sa ati lau dabuŋ, bu anem akiŋ
iŋ atôm iŋ ndê lau dabuŋsiga. Ma mac nem
gweleŋ ŋandô, naŋ bu akêŋ daôm sambuc
atôm da naŋ iŋ oc lic ŋayham, ma kôc sa tu
Yisu Kilisi-ŋga.
6 Tôm yom naŋ Anötö sôm pi Kilisi, naŋ
sêto yêc bocdec bu:
Alic su naŋ! Aö gakêŋ hoc daŋ kalhac
Lôc †Sayon, naŋ aö dauŋ kayaliŋ sa ma
galic ŋayham kêlêc bu ti hoc ŋamata-ŋga
andu-ŋga.
Asa naŋ kêŋ whiŋ iŋ, naŋ oc maya dau
dom. *[Ais 28:16]*
7 Mac akêŋ whiŋ dec alic hoc dau ŋayham
kêlêc. Magoc lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ
sêtec hoc dau tôm sêto yêc bocdec bu:
Hoc naŋ lau sêkwê andu-ŋga sêtec, naŋ
kwahic ti hoc ŋamata-ŋga yêc andu dau.
[BW 118:22]
8 Ma yom daŋ tiyham yêc bocdec:
Iŋ hoc naŋ lau daêsam oc sêtiŋ gahi pi ma
sêpeŋ. *[Ais 8:14-15]*

Ŋac sêpeŋ, ŋahu bu sêtec yom pi Kilisi, tôm
yom naŋ Anötö hoc asê gwanaŋ su.

Anötö ndê lau si lêŋ

9 Magoc Anötö, naŋ kêgalêm mac sa bu
ahu ŋasec siŋ ma ambo iŋ ndê ŋawê atu
ŋalôm, naŋ kêyaliŋ mac sa muŋ su ati iŋ ndê,
ma bu ati gôlôwac dabuŋ toŋ tigeŋ, ma anem
akiŋ iŋ gitôm lau dabuŋsiga naŋ sem akiŋ
ŋac si Kiŋ. Iŋ kôc mac sa ati iŋ dau ndê lau,
tu bu ahoc yom asê pi gêŋ atu-tu hoŋ naŋ iŋ
kôm tu mac-ŋga.
10 Muŋ-ŋga mac Anötö ndê lau dom,
magoc kwahic dec ati Anötö ndê lau solop.
Ma muŋ-ŋga mac atap iŋ ndê tawalô sa dom,
magoc kwahic dec mac atap sa su.*

* **2:10:** Pita kôc gauc pi yom naŋ propet akwa Hosea to muŋ su. Anötö sôm têŋ Hosea bu sam iŋ ndê balêkoc daŋ bu 'Aneŋ lau dom' (Hos 1:9; 2:23b), ma daŋ bu 'Lau naŋ aö atac whiŋ ŋac dom' (Hos 1:6; 2:23a). Balêkoc lu dinaŋ sêti dôhôŋ lau Israel-ŋga naŋ daŋgapêc têŋ Anötö. Magoc tiŋambu iŋ tawalô lau Israel-ŋga, dec sam ŋac bu 'Aneŋ lau' (Hos 2:1, 23b) ma 'Lau atac whiŋ-ŋga' (Hos 2:1, 23a).

11 Aneŋ lau atac whiŋ-ŋga. Nom dindec
ti mac nem malam ŋandô dom, magoc mac
ambo atôm lau apa. Aö bu wanem la mac bu
akôm mêtê sac-sac ŋalôm akwa-ŋga ŋandô sa
dom. Bu mêtê kaiŋ dinaŋ gitôm ŋacyo naŋ
gic siŋ têŋ mac ŋapaŋ, ma gitôm bu seŋ mac
nem gatôm su.
12 Mboe lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ oc
sêŋgôliŋ yom pi mac, ma sêsôm bu mac lau
akôm sac-ŋga. Magoc ambo awhiŋ ŋac ma
ayob bu akôm mêtê ŋayham eŋ, dec ŋac oc
sêlic bu mac nem lêŋ ti sakiŋ hoŋ ŋayham, ma
mboe oc ti lêŋ bu sênem dau kwi ma sêkôc
Anötö sa ti ŋac si Pômdau, ma sêmpiŋ iŋ têŋ
ndoc iŋ mbu têŋ yac meŋ.

Dasôc gôliŋwaga ti ŋadaui ŋapu

13 Tu Pômdau-ŋga dec asôc lau hoŋ naŋ
sem gôliŋ sêmbo nom, naŋ ŋapu. Asa naŋ ti
mac nem kiŋ atu, naŋ asôc iŋ ŋapu.
14 Ma lau naŋ kiŋ dau kêkiŋ bu sênem gôliŋ
gameŋ ŋatô, naŋ asôc ŋac ŋapu bocdinaŋ. Iŋ
kêkiŋ ŋac bu sêkêŋ ŋagêyô têŋ lau naŋ sêkôm
sac, ma bu sêtoc lau naŋ sêkôm ŋayham, naŋ
sa.
15 Bu Anötö tac whiŋ bu mac akôm mêtê
ŋayham eŋ, e lau gauc mbasi-ŋga naŋ sêŋyalê
iŋ ti ndê yom dom, naŋ sêŋgapic whasuŋ
ahuc, ma tôm dom bu sêŋgôliŋ yom pi mac.
16 Ambo atôm lau akiŋ ŋambwa dom,
magoc ambo atôm lau naŋ sêti ŋadau dau.
Magoc gauc nem bu yom dau kêŋ ŋasawa
têŋ mac bu asa lêŋ sac-ŋga dom. Mba. Bu
kwahic dec mac ati Anötö dau ndê lau akiŋ,
dec asa nem lêŋ aŋkuc iŋ ndê atac whiŋ.
17 Atoc lau hoŋ sa ŋapep, ambo ti atac whiŋ
asidôwai sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ, atöc Anötö ti
asôc iŋ ŋapu ŋapep, ma atoc nem kiŋ nom-
ŋga sa.
18 Mac lau naŋ am akiŋ ŋadaui, asôc ŋac
ŋapu ma atoc ŋac sa ŋapep. Akôm ŋalêŋ tigeŋ
têŋ ŋadaui ŋayham naŋ sêyob mac ŋapep, ma
têŋ ŋadaui sac naŋ si ŋalôm apê, naŋ bocdi-
naŋ.
19-20 Mac bu akôm sac dom, magoc sêkêŋ
ŋandê têŋ mac tu aŋyalê Anötö ma aŋkuc
iŋ-ŋga, dec ahôc gêŋ dau, ma gauc nem bu
Anötö gitôm bu êmwasiŋ mac ô ŋandê dinaŋ.
Magoc mac bu akôm sac ma sêndic mac, naŋ
tamkwê mwasiŋ daŋ ô ŋandê dau dom, bu
iŋ lêŋ solop bu sêmatôc mac.

Taŋkuc Kilisi ndê dôhôŋ hôc ŋandê-ŋga

21 Bu lau naŋ Anötö kêgalêm ŋac sa, naŋ
sic waê bu sêhôc ŋawapac kaiŋ dinaŋ. Ŋahu
bu Kilisi hôc ŋandê tu mac-ŋga bocdinaŋ, dec
tôc dôhôŋ têŋ mac bu aŋkuc-ŋga.
22 Tôm yom naŋ sêto yêc naŋ sôm bocdec
bu:

Iŋ kôm sac daŋ dom, ma sôm yom sac daŋ
sa whasuŋ dom. *[Ais 53:9]*

23 Têŋ ndoc lau sêsôm yom sac-sac pi iŋ ti
sêpu iŋ, naŋ iŋ sôm yom sac daŋ ô dom. Ma
têŋ ndoc sêkêŋ iŋ hôc ŋandê, naŋ gic ndoc ŋac
bu kêŋ ŋagêyô-ŋga dom. Mba. Iŋ kêŋ dau
sambuc sip Anötö amba, naŋ oc êmatôc gêŋ
hoŋ ŋalêŋ gitêŋ.
24 Iŋ hôc yac neŋ sac ŋagêyô pi dau ŋamlic,
têŋ ndoc iŋ mbac ndu pi a gicso dau. Iŋ kôm
bocdinaŋ tu bu yac dahu mêtê sac siŋ gitôm
lau batê sêhu gêŋ nom-ŋga siŋ, ma dambo
taŋli ti dasa lêŋ gitêŋ eŋ. Mêtê sac iŋ gitôm
gêmbac atu naŋ kôm yac hoŋ, magoc ŋandê
atu naŋ Yisu hôc, naŋ kôm yac ŋayham sa
tiyham.
25 Bu muŋ-ŋga mac akôm mêtê sac tidau-
tidau tôm domba naŋ si ŋadau mbasi, ma
sêmbo babalip. Magoc kwahic dec mac
ambu atêŋ ŋgac ŋayham yob domba-ŋga, naŋ
yob mac nem gatôm ŋapep eŋ.

3

Lauwhê ma lauŋgac si lêŋ ŋayham

1 Aö bu wanem la mac lauwhê whiŋ
bocdec bu, asôc nem akweŋi ŋapu ŋapep.
Ma ŋalêŋ dinaŋ mac naŋ nem akweŋi sêkêŋ
whiŋ yom ŋandô dom, naŋ mboe mac nem
lêŋ ŋayham oc nditôm bu nem ŋac kwi ma
sêkêŋ whiŋ. Ŋac oc sênem dau kwi ŋahu sip
yom daêsam naŋ mac bu asôm tu bu anem
ŋac kwi-ŋga dom.
2 Mba. Sêkac dau kwi ŋahu sip ŋac sêlic bu
mac atoc Pômdau sa ŋandô, ma asa nem lêŋ
ŋawasi eŋ.
3 Mac lauwhê aŋgô. Akôc gauc ŋapep pi
gêŋ awê-ŋga tôm anem bocbiŋ kêclauŋ, me
gôlôŋ ŋamlic-ŋga ti ŋakwê ŋaôli atu-tu. Bu gêŋ
dinaŋ ŋadaŋ oc kôm mac ati lauwhê ti aŋôm
yêc Anötö aŋgô-ŋga dom, ma bocdinaŋ gauc
nem êŋlêc dom.
4 Gêŋ naŋ kôm mac ati lauwhê ti aŋôm yêc
Anötö aŋgô-ŋga, naŋ lêŋ ŋayham ti lêŋ malô
naŋ yêc siŋ dau yêc nem ŋalôm. Mêtê kaiŋ
dinaŋ Anötö tac whiŋ hôc gêlêc, ma oc tôm
dom bu niŋga.
5 Bu lauwhê dabuŋ muŋ-ŋga-ŋga naŋ
sêkêŋ whiŋ Anötö, naŋ sêŋkuc lêŋ tigeŋ di-
naŋ. Ŋac sêsôc si ŋgaci ŋapu, dec sêti lauwhê
ti aŋgô.
6 Gauc nem Sara, naŋ sôc iŋ nakweŋ Abra-
ham ŋapu ma sam iŋ bu ndê ŋadau. Ma mac
bu akôm mêtê ŋayham eŋ, ma atöc daôm tu
gêŋ daŋ-ŋga dom, naŋ mac atôm Sara ndê
atuwêi.
7 Ma aö bu wanem la mac lau-ŋgac whiŋ
bocdec bu. Mac aŋyalê su bu mac nem
lauwhêi si licwalô gitôm mac nem dom.
Bocdinaŋ ayob bu asa lêŋ ti gauc tu ambo
awhiŋ ŋac-ŋga, ma bu atoc ŋac sa ŋapep. Ma
gauc nem bu mac hoŋ oc atap Anötö ndê
mwasiŋ andöc tamli-ŋga sa awhiŋ daôm.
Mac lauŋgac aŋkuc lêŋ dinaŋ, dec gêŋ daŋ
oc lhac mbec naŋ ateŋ têŋ Anötö, naŋ ahuc
dom.

Lêŋ ŋayham bu lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ sêŋkuc

8 Aö bu wasôm yom ŋatô tiyham naŋ gic
waê mac hoŋ. Ambo awhiŋ daôm ti ŋalôm
tigeŋ. Tamwalô nem asidôwai naŋ sêhôc
ŋawapac, ma anem ŋac sa bu atôc nem atac
whiŋ ŋac-ŋga asê. Ma ahu gauc atoc daôm
sa-ŋga hoŋ siŋ.
9 Lau bu sêpu mac me sêkôm mêtê sac
tidau-tidau têŋ mac, naŋ ayob bu akôm ô
dom. Magoc asôm yom ŋayham ma anem
mbec lau dau. Ŋahu bu Anötö kêgalêm mac
sa bu atap iŋ dau ndê mbec ŋamwasiŋ sa.
10 Gauc nem yom naŋ sêto yêc bocdec:
Asa naŋ tac whiŋ bu mbo ŋayham tôm iŋ
ndê têm mbo tali-ŋga, naŋ yob whasuŋ
têŋ yom sac-sac ma yom tasaŋ hoŋ.
11 Iŋ puc dômbwê mêtê sac hoŋ ma kôm
mêtê ŋayham eŋ, ma êŋsahê ŋaŋga bu sa ndê
lêŋ hoŋ malô eŋ.
12 Ŋahu bu Pômdau tatiŋ lau gitêŋ ma kêŋ
daŋga ŋac si mbec. Magoc iŋ atac tec ma
aŋgô yaê lau sêkôm sac-ŋga. *[BW
34:12-16]*

Lau naŋ sêsa lêŋ gitêŋ, naŋ oc sêtap kisa sa

13 Mac bu akêŋ nem ŋalôm sambuc tu
akôm mêtê ŋayham-ŋga, dec asa oc kêŋ sac
mac?
14 Magoc mac bu ahôc ŋawapac ma atap
kisa sa tu asa lêŋ gitêŋ-ŋga, naŋ atöc daôm
ti ahêgo daôm dom, bu mac atap Anötö ndê
mwasiŋ sa su.
15 Apo Kilisi sa ti Pômdau ndöc nem ŋalôm.
Akôc gauc ŋapaŋ pi Anötö ndê mwasiŋ
ŋayham naŋ mac tamkwê ambo, dec têm
bocke lau bu sêndac mac pi gêŋ dau, naŋ mac
atôm bu awhê gêŋ dau ŋahu sa têŋ ŋac.
16 Magoc akôm gêŋ dau ti asap lêŋ malô
dôŋ, ma atoc lau hoŋ sa. Ayob daôm bu asa
nem lêŋ hoŋ ŋapep eŋ, dec oc tôm bu ambo
ti atac pa su bu mac nem giso mbasi. Ma
lau naŋ sêpu lêŋ ŋayham naŋ mac asa tu akêŋ
whiŋ Kilisi-ŋga, naŋ oc maya dau tu ŋac si
yom-ŋga.
17 Anötö bu kêŋ ŋasawa têŋ lau bu sêkêŋ
ŋawapac têŋ mac tu akôm mêtê ŋayham-ŋga,
naŋ ŋayham, hôc gêlêc sêkêŋ ŋawapac têŋ mac
tu akôm mêtê sac-ŋga.

Kilisi ndê mbac ndu ŋa-ŋandô

18 Bu Kilisi dau mbac ndu tidim tigeŋ tu
lau hoŋ si sac-ŋga. Kilisi iŋ ŋgac gitêŋ, tigeŋ
iŋ hôc ŋawapac dau ô yac lau dakôm sac-ŋga,
bu êmasaŋ lêŋ datigasuc Anötö-ŋga. Iŋ mbac
ndu gitôm ŋamalac ti ŋamlic nom-ŋga, magoc
Anötö uŋ iŋ sa ti ŋalau.
19 Ma ti ŋalau dec iŋ gi hoc ndê tisa ŋawaê
asê, têŋ ŋalau naŋ sêndöc gapocwalô.
20 Ŋalau dinaŋ,* ŋac daŋgapêc têŋ Anötö
têŋ Noa ndê têm. Têŋ têm dinaŋ Anötö kôc
ndê ŋalôm dôŋ, ma hôŋ Noa bu ndic dabiŋ
waŋ atu naŋ iŋ sô. Ma waŋ dau gêm lau 8
solop si têŋ ndoc bu suŋ atu.
21 Bu dau tôm d ôhôŋ tu busaŋgu naŋ gêm
mac lau têm kwahic dec-ŋga si. Busaŋgu dau
gêm mac sa bu kêgwasiŋ ŋadômbwi ŋamlic-
ŋga su ŋambwa dom. Magoc bu dau gêm mac
si bu iŋ piŋ mac dôŋ am damiŋ Yisu Kilisi tu
iŋ ndê tisa akêŋ lau batê-ŋga, ma tôc asê bu
mac amatiŋ pwac awhiŋ Anötö bu asa nem
lêŋ ŋawasi eŋ ambo iŋ aŋgô-ŋga.
22 Ma Kilisi dau pi undambê gi su, ma
ndöc Anötö ndê andô-ŋga, ma aŋela ma gôliŋ
ti ŋaclai hoŋ sêsôc iŋ ŋapu.

4

Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si lêŋ

1 Kilisi hôc ŋandê ma mbac ndu tôm
ŋamalac, ma boc-dinaŋ dec akôc gauc pi iŋ
ndê lêŋ dinaŋ, ma amasaŋ daôm bu aŋkuc
iŋ. Bu asa naŋ töc dau dom bu hôc ŋandê tu
Kilisi-ŋga, naŋ tôc asê bu iŋ tec lêŋ mêtê sac-
ŋga.
2 Ma boc-dinaŋ mêtê sac ŋalôm ŋagalac-ŋga
oc tôm dom bu nem gôliŋ iŋ tiyham, ma iŋ oc
sa ndê lêŋ hoŋ tôm Anötö ndê atac whiŋ, e iŋ
ndê têm mbo tali-ŋga pacndê.
3 Bu têm baliŋ hic su mac akôm mêtê sac
tidau-tidau, tôm lau naŋ sem gauc Anötö,
naŋ sêkôm. Lau kaiŋ dinaŋ sêŋgamiŋ dau
têŋ mêtê sac daŋ dom. Sêkôm mêtê ŋalôm
ŋagalac-ŋga ti mockaiŋ-ŋga maya pac, seŋ
asam ti sênôm gêŋ êŋiŋ ŋac-ŋga ŋapaŋ, ma
sêkôm mêtê sac tu sênem akiŋ gwam-ŋga.
4 Ma kwahic dec sêlic bu mac lau akêŋ
whiŋ-ŋga ahu ŋac si mêtê wachuc ti lêŋ
sêkôm mêtê sac bambaliŋ-ŋga siŋ su, dec
ŋac gauc gêm yom daêsam ma sêmbaliŋ yom
ŋamalic daêsam pi mac, tu sêpu mac-ŋga.
5 Magoc Anötö oc êŋsu lau dau pi ŋac
si mêtê têŋ iŋ ndê bêc êmatôc lau-ŋga. Iŋ
kêmasaŋ dau su bu êŋsahê lau naŋ sêmbo tali
ti ŋac naŋ sêmbac ndu su.
6 Tu yom dinaŋ-ŋga dec sêhoc ŋawaê
ŋayham asê têŋ lau. Ma lau naŋ sêmbac ndu
su, naŋ si sêmbac ndu kêkuc lêŋ matôc-ŋga
naŋ lau nom-ŋga hoŋ sic waê bu sêtap sa tu
sêkôm sac-ŋga. Magoc tu ŋac sêŋgô ŋawaê
ŋayham su-ŋga, dec ŋac si gatu gitôm bu oc
mbo tali whiŋ Anötö.

* **3:20:** Yom dau ŋahu yêc awê dom. Lau ŋatô gauc gêm bu ŋalau dinaŋ, ŋac aŋela sac naŋ daŋgapêc têŋ Anötö têŋ Noa ndê têm, dec iŋ kêŋ ŋac sêndöc gapocwalô ŋapaŋ (alic Gen 6:1-3; ma 2 Pit 2:4). Ma lau ŋatô gauc gêm bu ŋac lau nom-ŋga naŋ daŋgapêc têŋ Anötö têŋ Noa ndê têm, naŋ si ŋalau. Ma yom naŋ Yisu hoc asê têŋ ŋalau dinaŋ, naŋ bu tôc asê têŋ ŋac bu iŋ ku ŋac ti iŋ ndê ŋacyo hoŋ dulu, têŋ ndoc iŋ mbac ndu pi a gicso dau ma tisa tiyham.

7 Têm meŋ kêpiŋ su bu gêŋ kwahic dec-ŋga
hoŋ oc niŋga. Bocdinaŋ atimêtê daôm ŋapep
ma ambo ti gauc ŋawa tu ateŋ mbec-ŋga.
8 Asap mêtê atac whiŋ asidôwai-ŋga dôŋ
hôc gêlêc mêtê ŋayham hoŋ su. Bu asa naŋ
mêtê atac whiŋ-ŋga gêm iŋ ahuc, naŋ tôm bu
suc sac bocke naŋ iŋ ndê asidôwai sêkôm têŋ
iŋ ŋapaŋ, naŋ kwi.
9 Akôc lau sa ti andic ya ŋac, ma akôm ti
atac ŋayham eŋ.
10 Anötö gic sam iŋ ndê mwasiŋ têŋ mac
hoŋ bu akôm gweleŋ tidau-tidau. Akôc
mwasiŋ dau sa ŋambwa dom, magoc mac
tigeŋ-tigeŋ anem akiŋ nem asidôwai ŋapep
tôm mwasiŋ dau puc mac dôŋ.
11 Am asa naŋ tap mwasiŋ hoc yom asê-
ŋga sa, naŋ sôm yom tôm Anötö dau sôm yom
sa am whamsuŋ. Am asa naŋ bu nem akiŋ
gôlôwac dabuŋ, naŋ nem akiŋ tôm licwalô
naŋ Anötö kêŋ têŋ am. Ma tu sakiŋ tidau-
tidau naŋ mac hoŋ akôm-ŋga, naŋ dec lau oc
sêmpiŋ Anötö tu Yisu Kilisi-ŋga. Datoc iŋ sa
tu iŋ ndê ŋawasi ti ŋaclai-ŋga tôm têm hoŋ ndi.
Yomandô.

Lau naŋ sêkêŋ whiŋ Kilisi oc sêtap kisa sa

12 O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga. Asö tu
ŋawapac ti kisa naŋ kwahic dec mac ahôc,
naŋ-ŋga dom. Alic tôm gêŋ wakuc naŋ am
gauc ŋahu, naŋ dom.
13 Magoc atac ŋayham bu mac awêkaiŋ
Kilisi ndê lêŋ hôc ŋandê-ŋga. Ma bocdinaŋ
têŋ ndoc iŋ mbu meŋ, ma lau hoŋ sêlic iŋ
ndê ŋawasi atu, naŋ mac oc atac ŋayham atu
bocdinaŋ.
14 Lau bu sêpu mac tu Kilisi ndê ŋaê-ŋga,
naŋ gauc nem mwasiŋ atu naŋ mac atap
sa su, bu Anötö ndê Ŋalau ti ŋawasi atu mbo
whiŋ mac.
15 Aö gasôm yom dec hêganôŋ ŋandê ti
ŋagêyô naŋ lau sêhôc tu sic yomsu nom-
ŋga popoc-ŋga dom. Mba. Bu mêtê dandic
ŋamalac ndu-ŋga, danem kaŋ gêŋ-ŋga ma
taŋgalôm lau daŋ si yom-ŋga, naŋ gic waê lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga dom.
16 Magoc mac bu ahôc ŋandê tu aŋkuc
Kilisi-ŋga, naŋ mayam daôm dom, magoc
ampiŋ Anötö bu iŋ hê Kilisi ndê ŋaê pi mac.
17 Bu ŋawapac bocke naŋ tap yac sa têŋ
têm kwahic-ŋga, naŋ meŋ bu êŋsahê Anötö
ndê lau yac muŋ. Bocdinaŋ oc ŋalêŋ mba
bu lau naŋ sêkêŋ whiŋ Anötö ndê ŋawaê
ŋayham dom, naŋ sêŋlêc saê ti ŋawapac têŋ
têm ŋambu-ŋga.
18 Tôm yom naŋ sêto yêc naŋ sôm bu:

Lau gitêŋ naŋ sêtap Anötö ndê mwasiŋ
nem ŋac si-ŋga sa, naŋ sêŋlêc ŋawapac
dom. Bocdinaŋ lau naŋ daŋgapêc têŋ
Anötö ma sêkôm sac ŋapaŋ, naŋ oc sêlhö
su dom andô. *[Prov 11:31]*

19 Bocdinaŋ Anötö bu kêŋ ŋasawa têŋ lau
bu sêkêŋ ŋawapac têŋ mac lau naŋ ati iŋ
ndê, naŋ gauc nem yom daêsam e ahu mêtê
ŋayham siŋ dom. Magoc akêŋ daôm sambuc
asôc iŋ amba ŋapu, bu iŋ kêmasaŋ mac ti gêŋ
hoŋ, ma oc hu mac siŋ dom.

5

Pita gêm la lau bata ma lau wakuc ti lau hoŋ

1 Kwahic dec aö bu wanem la lau bata naŋ
sêyob mac. Aö dauŋ ŋgac bata daŋ, ma aö
dauŋ galic Kilisi hôc ŋandê ma mbac ndu.
Ma aö oc wawêkaiŋ iŋ ndê ŋawasi naŋ oc
meŋ sa tiawê têŋ bêc iŋ mbu meŋ-ŋga.
2 Mac lau bata, ayob Anötö ndê domba
naŋ sêmbo mac nem gôliŋ ŋapu, naŋ ŋapep.
Akôm tu lau sêŋyaliŋ mac sa ti sêkac mac-ŋga
dom, me tu akôc ŋaôli-ŋga dom, magoc ayob
ŋac ti atac ŋayham ma ti nem ŋalôm sambuc
tu anem akiŋ Anötö-ŋga.
3 Ma atôc dôhôŋ ŋayham têŋ Anötö ndê
domba naŋ sêmbo mac ŋapu. Mac ŋadau ŋac,
magoc atoc daôm sa me akôm gêŋ ti ŋaŋga
têŋ ŋac dom.
4 Ma têŋ ndoc Yisu, naŋ ti lau sêyob
domba-ŋga hoŋ si ŋgac atu, naŋ mbu meŋ,
naŋ iŋ oc kôc mac sa ma kêŋ ŋaôli ŋayham ti
ŋawasi atu têŋ mac, naŋ oc niŋga dom.
5 Mac lau wakuc, daŋam wambu ti asôc
nem lau bata ŋapu. Ma mac lau hoŋ akôc
gauc daêsam pi daôm me apo daôm sa hôc
gêlêc nem asidôwai dom, magoc ambo ti
aŋgwiniŋ daôm. Bu Anötö ndê yom daŋ, sêto
yêc bocdec bu:

Anötö kêgwiniŋ lau naŋ sêtoc dau sa,
magoc kêmwasiŋ lau naŋ sêŋgwiniŋ dau.
[Prov 3:34]

6 Tu dinaŋ-ŋga dec ambo Anötö ndê ŋaclai
ŋapu ma aŋgwiniŋ daôm, ma bocdinaŋ têŋ
ndoc naŋ iŋ gêlic ŋayham, dec iŋ oc po nem
waêm sa.
7 Gêŋ bocke naŋ kêŋ wapac mac, naŋ akêŋ
sip Anötö amba, ŋahu bu iŋ gauc gêm mac
ŋapaŋ, ma tac whiŋ bu nem mac sa.
8 Atimêtê daôm ŋapep ma anem ali, bu
mac nem ŋacyo Sadaŋ kêsalê ŋasawa tu bu
êntôm mac-ŋga ŋapaŋ. Iŋ gitôm layon naŋ
taŋ atu ma kêsêlêŋ kêgihi ŋapaŋ ma kêsalê
gêŋ tu neŋ-ŋga.
9 Alhac ŋaŋga ma asap nem akêŋ whiŋ
dôŋ bu akêŋ ŋasawa daŋ têŋ Sadaŋ dom,
ma amasuc iŋ su. Ma gauc nem bu mac
nem asidôwai sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêmbo
nom ŋagameŋ hoŋ, naŋ sêŋsahê ŋawapac kaiŋ
tigeŋ tôm mac.
10 Anötö iŋ mwasiŋ hoŋ ŋadau naŋ
kêgalêm mac sa bu piŋ mac dôŋ anem damiŋ
Kilisi, ma awêkaiŋ iŋ ndê ŋawasi naŋ oc niŋga
dom. Ŋasawa sauŋ iŋ oc êŋgaho mac su yêc
ŋawapac naŋ kwahic dec mac ahôc, ma iŋ oc
ndic seŋeŋ mac ma puc mac dôŋ ŋa iŋ ndê
ŋaclai, bu alhac ŋaŋga.

11 Iŋ ndê ŋaclai atu oc yêc ŋapaŋ. Yomandô.

Pita gic bata ndê yom

12 Sailas naŋ galic gitômˇ aneŋ asidôwa
ŋandô tu puc aö dôŋ-ŋga, naŋ gêm aö sa dec
alu ato bapia apê dindec têŋ mac. Bapia
dau bu puc yom pi Anötö ndê mwasiŋ dôŋ
bu gêŋ ŋandô, ma êŋgilí mac bu tamkwê
mwasiŋ dau ŋapaŋ.

13 Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêndöc malac
Babilon,* naŋ Anötö kêgalêm sa sêti iŋ ndê
lau sêwhiŋ mac, naŋ sêkêŋ si acsalô têŋ mac.
Ma Mak, naŋ galic gitôm aneŋ balê, naŋ
bocdinaŋ.

14 Akam daôm aŋkuc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si
lêŋ. Yom malô têŋ mac hoŋ naŋ akêŋ whiŋ
Kilisi.

* **5:13:** Pita to yom pi malac Babilon, magoc lau daêsam gauc gêm bu yom dau hêganôŋ malac Rom.

Pita
ndê bapia tilu-ŋga
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Pita to ndê bapia tilu-ŋga hêganôŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêmbo babalip yêc nom ŋagameŋ tidau-tidau. Iŋ to bu kêŋ puc ŋac pi kêdôhôŋwaga tasaŋ daêsam naŋ sêhôc asê. Lau dau sêndôhôŋ lau bu Yisu oc mbu meŋ dom, ma sêsôm bu mêtê sac iŋ mêtê ŋayham.

Pita po lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sa tu ŋac si lêŋ ti sakiŋ-ŋga ma kêgilí ŋac bu sêlhac ŋaŋga tu Yisu-ŋga. Iŋ whê sa bu Yisu mbu meŋ ŋagahô dom, ŋahu bu Anötö atac whiŋ bu lau hoŋ sênem dau kwi, ma sêtap Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa, dec tiŋambu Yisu oc mbu meŋ. Ma iŋ kêŋ puc lau pi ŋagêyô sac naŋ gic waê kêdôhôŋwaga tasaŋ, ma pi lau hoŋ naŋ sêtec yom ŋandô ma sêsap mêtê sac dôŋ.

Pita gic hu ndê bapia tilu-ŋga

1 Aö Saimon Pita, Yisu Kilisi ndê aposel ti ndê ŋgac akiŋ, gato bapia dindec têŋ mac lau naŋ akêŋ whiŋ iŋ. Anötö kêmwasiŋ mac awhiŋ yac ŋa mwasiŋ ŋayham kêlêc, dec dati lau dakêŋ whiŋ-ŋga. Ma yac dakêŋ whiŋ bocdec bu, Anötö gêlic yac datôm lau gitêŋ tu Yisu Kilisi, yac neŋ Anötö ma Ŋgac Gêm Yac Si-ŋga, naŋ ndê lêŋ gitêŋ-ŋga.

2 Yac ateŋ mbec bu Anötö kêŋ gauc têŋ mac bu aŋyalê iŋlu yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi, e iŋlu si mwasiŋ ti yom malô êŋsalê mac ahuc.

Anötö ndê kêyaliŋ ti kêgalêm yac sa ŋa-ŋandô

3 Anötö kêgalêm yac sa, ŋahu sip iŋ dau ndê ŋawasi atu ti ndê mêtê gitêŋ. Ma iŋ kêmwasiŋ yac ŋa iŋ dau ndê ŋaclai atu, dec puc yac dôŋ bu dambo taŋli ti datoc iŋ sa ŋapep ŋa yac neŋ lêŋ hoŋ. Ma yac datôm bu dakôm bocdinaŋ, ŋahu bu iŋ ndê ŋaclai gêm yac sa bu taŋyalê iŋ tidôŋ.

4 Ma tu iŋ dau ndê ŋawasi ti mêtê gitêŋ-ŋga, dec iŋ gic bata bu kêŋ mwasiŋ atu ma ŋayham kêlêc têŋ yac. Ma mwasiŋ dau oc kôm gweleŋ yêc yac neŋ ŋalôm, tu bu nem yac kwi-ŋga e dasa neŋ lêŋ gitêŋ ti dabuŋ eŋ ma datôm iŋ dau, ma dalhö su yêc lêŋ dandiŋaŋ-ŋga naŋ gic waê lau naŋ sêsap mêtê ŋalôm ŋagalac-ŋga dôŋ.

5 Tu yom hoŋ dinaŋ-ŋga dec ayob daôm ŋapep bu mac nem akêŋ whiŋ ti gêŋ ŋandô mbasi-ŋga dom. Asa nem lêŋ akêŋ whiŋ-ŋga ti nem ŋalôm sambuc, ma asap mêtê ŋayham dôŋ. Ma ati lau tigauc tu lêŋ ŋayham bu asa-ŋga.

6 Atimêtê daôm ŋapep, ma alhac ŋaŋga eŋ. Asa nem lêŋ hoŋ ŋapep eŋ, tu bu atôc asê bu mac atoc Anötö sa.

7 Ma asap mêtê atac whiŋ nem asidôwai-ŋga dôŋ e andic dabiŋ nem lêŋ atac whiŋ lau hoŋ-ŋga. Ŋalêŋ dinaŋ dec mac nem akêŋ whiŋ oc ti gêŋ ŋandô mbasi-ŋga dom.

8 Mêtê hoŋ dinaŋ bu êŋsôwec tiatu-tiatu ŋapaŋ e tidôŋ mac ŋandô, dec mac nem gauc aŋyalê yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi-ŋga oc ti gêŋ ŋambwa ma ŋandô mbasi-ŋga dom.

9 Bu asa naŋ sôm bu iŋ kêyalê Pômdau, magoc kôm mêtê ŋayham-ŋayham dinaŋ dom, naŋ gitôm ŋamalac tandô pec naŋ gêlic gameŋ dom, ma iŋ kêlhiŋ siŋ bu sac hoŋ naŋ iŋ kôm muŋ-ŋga, naŋ Anötö suc kwi su ma kêgwasiŋ iŋ ndê ŋalôm ŋawasi sa.

10 Tu dinaŋ-ŋga aneŋ asidôwai, aŋsahê ŋaŋga bu asap mêtê ŋayham hoŋ dinaŋ dôŋ, tu bu tôc asê bu Anötö kêyaliŋ ti kêgalêm mac sa ŋambwa lec dom. Ŋahu bu mac bu asap mêtê dau dôŋ, dec oc tôm dom bu mac apeŋ.

11 Ma bocdinaŋ Anötö oc kôc mac sa atôm lau ti waê atu, bu ambo gameŋ naŋ yac neŋ Pômdau ti Ŋgac Gêm Yac Si-ŋga Yisu Kilisi gêm gôliŋ, naŋ oc yêc ŋapaŋ.

Pita tec bu sêŋlhiŋ yom ŋandô siŋ

12 Tu dinaŋ-ŋga dec aö bu wakêŋ puc mac bu gauc nem yom hoŋ dinaŋ ŋapaŋ. Aö kayalê bu mac akôc yom ŋandô sa ma aŋyalê tidôŋ su.

13 Magoc aö galic ŋayham bu wakêŋ puc mac tôm aneŋ têm wambo taŋli-ŋga hoŋ bu aŋlhiŋ yom dau siŋ dom.

14 Bu Pômdau Yisu Kilisi hoc asê têŋ aö bu aneŋ têm wahu nom dindec siŋ-ŋga meŋ kêpiŋ su.

15 Bocdinaŋ kwahic dec aö tac whiŋ ŋandô bu mac aŋyalê yom hoŋ dindec tidôŋ sambuc yêc nem ŋalôm, bu têŋ ndoc aö bu wahu mac siŋ, naŋ mac oc gauc nem yom dindec ŋapaŋ, ma akôm ŋandô sa.

Pita puc lau aposel ti propet si yom dôŋ bu yom ŋandô

16 Yom naŋ yac lau aposel ahoc asê têŋ mac pi Pômdau Yisu Kilisi ndê ŋaclai ti ndê bêc mbu meŋ-ŋga, naŋ ŋahu sip yom ŋambwa naŋ ŋamalac gauc kê dom. Mba. Yac dauŋ alic iŋ ndê ŋaclai ti ŋawasi atu su.

17-18 Bu yac ambo awhiŋ Kilisi yêc lôc dabuŋ, ma aŋgô iŋ Damba Anötö Ŋawasi Ŋadau ndê awha naŋ sa akêŋ undambê. Anötö dau toc Kilisi sa, ma po iŋ ndê waê sa têŋ ndoc iŋ sôm yom pi iŋ bocdec bu, “Aö neŋ atuŋgac dau dindec. Aö galic iŋ ŋayham, ma atac whiŋ iŋ ndu andô.”

19 Gêŋ hoŋ naŋ yac alic ti aŋgô, naŋ puŋ yom naŋ propet akwa-kwa sêhoc asê ti sêto muŋ su, naŋ dôŋ têŋ yac. Bocdinaŋ atôc gwaniŋ yom dau ŋapep, bu whê nem gauc sa pi yom ŋandô, gitôm ya ŋawê naŋ pô gameŋ

ŋasec. Ma asap yom dau dôŋ e Kilisi mbu meŋ, ma tôc gêŋ hoŋ tiawê têŋ mac, gitôm
Têtênda bêbêc-ŋga pi meŋ ma bêc wakuc meŋ sa.
20 Ma aŋyalê gêŋ atu daŋ bocdec bu, yom
hoŋ naŋ Anötö ndê propet sêto, naŋ ŋadaŋ
ŋahu yêc ŋac dau-ŋga dom.
21 Bu yom naŋ propet sêhoc asê, naŋ ŋahu
yêc ŋamalac dom, magoc sêhoc Anötö dau
ndê gauc ti yom asê tôm Ŋalau Dabuŋ kac
ŋac.

2

Kêdôhôŋwaga tasaŋ oc sêmeŋ

1 Magoc propet tasaŋ sêmbo lau Israel-ŋga
ŋalôm, sêwhiŋ Anötö ndê propet ŋandô, ma
ŋalêŋ tigeŋ kêdôhôŋwaga tasaŋ oc sêtisa yêc
mac lau akêŋ whiŋ-ŋga nem toŋ ŋalôm bocd-
inaŋ. Ŋac oc sêŋsau bu sêndôhôŋ yom ŋandô,
magoc yom dau iŋ yom tasaŋ, ma gitôm
bu tim lau e sêniŋga gacgeŋ. Yom ŋandô pi
Pômdau naŋ gêmlhi ŋac su, naŋ ŋac oc sêsêc
ahuc, ma bocdinaŋ dec têŋ bêc ŋambu-ŋga,
Anötö oc tiŋ ŋac su sêniŋga ŋagahô eŋ.
2 Ŋac oc sêtim lau daêsam naŋ sêkêŋ whiŋ
gwalec, e sêŋkuc ŋac ma sêkôm mêtê mayaŋ-
ŋga tidau-tidau tôm ŋac dau sêkôm. Ma tu
ŋac si lêŋ dinaŋ-ŋga, dec lau ŋatô oc sêpu yac
lau dakêŋ whiŋ-ŋga neŋ lêŋ yom ŋandô-ŋga.
3 Ŋac lau atac whiŋ mone-ŋga, dec ŋac
oc gauc kê miŋ tu sêndôhôŋ mac-ŋga, ma
sêmbac-sêmbac yom mac bu anemlhi ŋac.
Magoc yom matôc-ŋga naŋ Anötö kêmatiŋ
tidôŋ muŋ su tu sêniŋga-ŋga, naŋ hôŋ ŋac
gitôm ŋacyo naŋ yêc bêc dom, magoc gêm
neneŋ ŋac mbo.

Lau sac oc sêwê Anötö ndê matôc sa dom

4 Akôc gauc pi yom dindec. Aŋela naŋ
sêkôm sac, naŋ Anötö hu ŋac si yom siŋ dom,
magoc kêŋ ŋac sêndöc gapocwalô lambwam-
ŋga, bu sêndöc ŋasec ŋalôm e tôm bêc matôc-
ŋga hôc asê.
5 Ma lau naŋ sêkôm sac têŋ têm ŋamata-ŋga,
naŋ Anötö hu ŋac si yom siŋ dom bocdinaŋ.
Mba. Iŋ kêŋ bu suŋ atu ma seŋ lau sac hoŋ
su siŋga, magoc Noa naŋ tôc lêŋ gitêŋ ti ndê
gôlôwac 7, naŋ Anötö gêm ŋac sa.
6 Ma gauc nem malac atu Sodom ma
Gomora ti lau hoŋ naŋ sêndöc dinaŋ, naŋ
Anötö kêŋ ya gêŋ su e ŋadaê ŋambwa yêc. Gêŋ
dau tôm dôhôŋ pi gêŋ naŋ lau naŋ sêsap mêtê
sac dôŋ, naŋ oc sêtap sa têŋ bêc ŋambu-ŋga.
7 Têŋ ndoc dinaŋ Anötö kêgaho Lot su yêc
malac Sodom, bu iŋ ŋgac gitêŋ naŋ ŋalôm
ŋawapac ŋandô tu lau sac malac dinaŋ-ŋga si
mêtê ŋadômbwi tidau-tidau-ŋga.
8 Yomandô. Lot iŋ ŋgac gitêŋ ma ndê ŋalôm
ŋawasi. Ma mêtê sac naŋ iŋ ŋgô ti gêlic yêc
malac dinaŋ tôm bêc hoŋ, naŋ kêŋ wapac iŋ
ndê ŋalôm.
9 Yom hoŋ dinaŋ tôc asê bu lau naŋ sêsap
Anötö ti ndê lêŋ dôŋ, naŋ Pômdau gitôm bu
nem ŋac si yêc ŋawapac ti saê naŋ tap ŋac sa.
Ma iŋ gitôm bu hê lau sac si yom dôŋ e iŋ kêŋ
ŋagêyô têŋ ŋac têŋ bêc ŋambu-ŋga.
10 Ma iŋ oc kêŋ ŋagêyô sac sambuc têŋ lau
naŋ sêŋkuc mêtê ŋalôm akwa-ŋga naŋ kôm
ŋac ŋadômbwi sa yêc iŋ aŋgô-ŋga, ma sêtec bu
sêsôc Pômdau me lau daŋ ŋapu.

Kêdôhôŋwaga tasaŋ si lêŋ

Kêdôhôŋwaga tasaŋ naŋ sêmbo sêwhiŋ
mac, naŋ sêtoc dau sa ma sêkôm gêŋ hoŋ
yêc lau aŋgô-ŋga ti maya pac. Ŋac sêtöc dau
dom tu sêsôm yom sac-sac pi Anötö ndê lau
ti ŋawasi.*
11 Anötö dau ndê aŋela naŋ si ŋaclai ti
ŋaŋga hôc gêlêc ŋac lau dau si su, naŋ
sêŋgôliŋ yom me sêsôm yom sac daŋ pi lau
ti ŋawasi yêc Pômdau aŋgô-ŋga dom.
12 Magoc kêdôhôŋwaga tasaŋ dinaŋ sêsôm
yom sac-sac daêsam pi Anötö ndê gêŋ naŋ
sêŋyalê ŋahu dom. Ŋac sêtôm bôclai naŋ
sêŋyalê lêŋ malô ti gauc ŋayham daŋ dom,
naŋ lau sêlô sip huc ma sic ndu. Ma tôm
bôclai sic waê bu sêniŋga, dec kêdôhôŋwaga
tasaŋ dinaŋ oc sêniŋga bocdinaŋ.
13 Anötö oc kêŋ ŋagêyô sac têŋ ŋac ô sac
naŋ sêkôm têŋ lau. Ŋac atac whiŋ mêtê
sênôm ti sêneŋ asam-ŋga, ma maya mbasi
dec sêkôm têŋ acsalô eŋ. Têŋ ndoc sêndöc
ti seŋ gêŋ sêwhiŋ mac, naŋ sêhu si mêtê sac
siŋ daŋ dom, ma bocdinaŋ sêkôm mac nem
waêm ŋayham tisac.
14 Ŋac lau tagatu mockaiŋ-ŋga, naŋ si
ŋalôm ti gauc sap mêtê sac dôŋ ŋapaŋ. Ŋac
sêtim lau naŋ si sêkêŋ whiŋ babalê, ma sêhê
ŋac bu sêkôm sac sêwhiŋ ŋac. Ma ŋac lau
gwalam akwa tu tagatu lau si gêŋ-ŋga. Boc-
dinaŋ dec sic waê bu sêtap Anötö ndê atac
ŋandê sa.
15 Ŋac sêhu lêŋ solop siŋ gacgeŋ, ma sêŋkuc
Beo atuŋgac Balam ndê lêŋ. Ŋgac dau atac
whiŋ mone hôc gêlêc, dec kôm sac tu tap awa
sa-ŋga.
16 Ma tu iŋ ndê lêŋ dinaŋ-ŋga dec Anötö
kêŋ doŋki daŋ sôm iŋ. Doŋki dau iŋ gêŋ sôm
yom-ŋga dom, tigeŋ Anötö kôm iŋ sôm yom
tôm ŋamalac, bu lhac propet dau ndê lêŋ gauc
mbasi-ŋga ahuc.
17 Lau dinaŋ sêtôm bubata naŋ tibasô ma
yawalec naŋ mbu oc soc su niŋga ŋagahô eŋ.
Anötö kêmasaŋ gameŋ ŋasec atu daŋ tu ŋac
sêndöc-ŋga.
18 Ŋac sêsôm yom ŋambwa-ŋambwa tu sêtoc
dau sa-ŋga. Ma sêŋsahê bu sêtim lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga wakuc bu sêmbu sêtêŋ lêŋ sac-ŋga

* **2:10:** Lau tu ŋawasi - yêc ndê bapia, Pita to yom tigeŋ naŋ 'ŋawasi.' Lau ŋatô gauc gêm bu yom dau hêganôŋ aŋela, magoc lau ŋatô gauc gêm bu yom dau hêganôŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga, me lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si lau bata.

naŋ ŋasawa apê eŋ sêhu siŋ su, naŋ sêndi. Ŋac sêŋgilí lau kaiŋ dinaŋ bu sêsa lêŋ ŋalôm ŋagalac-ŋga, naŋ meŋ akêŋ ŋalôm akwa.
19 Ŋac sêndôhôŋ lau dau bu yao daŋ yêc dom, dec sêtôm bu sêkôm gêŋ tôm si atac whiŋ. Magoc ŋac dau ŋac lau akiŋ ŋambwa ma mêtê sac ti ŋac si ŋadau. Tôm mac aŋyalê su, gêŋ sake naŋ ndê ŋaclai gêm gôliŋ yac, naŋ ti yac neŋ ŋadau ma tam akiŋ iŋ. Tu mêtê sac dinaŋ-ŋga, dec sic waê bu sêniŋga.
20 Bu lau naŋ sêŋyalê yac neŋ Pômdau ma Ŋgac Gêm Yac Si-ŋga Yisu Kilisi, naŋ sêhu lêŋ sêniŋga-ŋga siŋ su. Magoc ŋac bu sêmbu sêtêŋ lêŋ sac-ŋga dau tiyham, goc mêtê sac ku ŋac dulu. Ŋac sêkôm dandi sêtisac sambuc, hôc gêlêc ŋamata-ŋga su.
21 Ŋac bu sêŋyalê lêŋ gitêŋ daŋ su dom, naŋ oc ŋayham hôc gêlêc sêŋyalê su ma sêhu siŋ, ma sêpuc dômbwê Pômdau ndê yomsu dabuŋ naŋ aposel sic dulu têŋ ŋac.
22 Gauc nem yom gôliŋ lu naŋ lau sêsôm bocdec bu, “Giam daŋ guluc ma kac dau kwi gi gêŋ tiyham,” ma “Bôc naŋ sêŋgwasiŋ ŋawasi sa, naŋ mbu gi gic matob tiyham.” Yom gôliŋ lu dinaŋ hêganôŋ lau tasaŋ dinaŋ solop. Ŋahu bu sêŋyalê Pômdau su, magoc sêmbu sêtêŋ lêŋ sac-ŋga tiyham.

3

Pômdau ndê bêc mbu meŋ-ŋga

1 O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga, kwahic dec aö gato bapia tilu-ŋga têŋ mac. Bapia lu-lu bu sêpuc yom ŋandô naŋ akôc sa su, naŋ dôŋ yêc nem gauc ŋapaŋ, ma bu êŋgilí mac bu akôc gauc ŋayham eŋ.
2 Aö tac whiŋ bu mac akôc gauc tiyham pi yom naŋ propet dabuŋ sêhoc asê muŋ su, ma pi yom naŋ yac neŋ Pômdau ma Ŋgac Gêm Yac Si-ŋga gic atu ma kêŋ têŋ lau aposel bu sêndic dulu têŋ lau.
3 Gêŋ atu naŋ aö bu wakêŋ puc mac pi, naŋ bocdec bu. Gauc nem bu têŋ têm ŋambu-ŋga lau oc sêmeŋ naŋ sêkôm gêŋ hoŋ tôm ŋac dau si atac whiŋ, ma sêsu mac susu ma sêpu Anötö ndê lêŋ.
4 Ŋac oc sêsôm, “Yisu sôm bu oc mbu meŋ ma kôm gêŋ hoŋ tiwakuc, a? Iŋ mbo nde? Têŋ ndoc damaŋi sêmbac ndu ma meŋ têŋ kwahic dec, naŋ dalic bu gêŋ daŋ tiwakuc dom, ma gêŋ hoŋ yêc tôm têm ŋamata-ŋga andô, têŋ ndoc nom ti gêŋ hoŋ sêhôc asê ma kêsêlêŋ meŋ.”
5 Lau naŋ sêsôm yom kaiŋ dinaŋ, sêsêc Anötö ndê ŋaclai, naŋ sêŋyalê su, naŋ ahuc. Bu ŋac sêŋyalê su bu wandêc daŋ su Anötö sôm yom ŋa whaŋsuŋ ŋambwa ma undambê hôc asê, ma iŋ sôm bu bu lêc dau sa ndi poc dau-ŋga, e gameŋ tibasô yêc bu ŋasawa.
6 Ma tiŋambu iŋ kêŋ bu dau dinaŋ suŋ e seŋ nom ti gêŋ hoŋ su siŋga.
7 Ma Anötö kêmatiŋ yom tidôŋ whiŋ, bu ya oc neŋ undambê ti nom kwahic dec-ŋga su, têŋ bêc naŋ iŋ oc êmatôc lau hoŋ, ma seŋ lau sac su sêniŋga.
8 O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga. Aŋlhiŋ siŋ dom bu Pômdau gêlic bêc tigeŋ gitôm yala 1,000, ma yala 1,000 gitôm bêc tigeŋ.
9 Lau ŋatô sêlic bu Pômdau mbu meŋ ŋagahô dom, dec sêkôc gauc so ma sêsôm bu yom ŋatô naŋ iŋ gic bata su, naŋ iŋ oc kôm ŋandô sa ŋagahô dom. Magoc mba. Iŋ kôc ndê ŋalôm dôŋ tu mac-ŋga, ŋahu bu iŋ tec bu lau daŋ sêniŋga, magoc tac whiŋ bu lau hoŋ sênem si ŋalôm kwi ma sêhu sac siŋ. Tu dinaŋ-ŋga dec iŋ mbu meŋ ŋagahô dom.
10 Magoc Pômdau ndê bêc mbu meŋ-ŋga oc hôc asê ŋapuc mbasi tôm lau kaŋ si ndoc sêmeŋ-ŋga. Undambê oc hê su ti ŋakêcsia atu, ma ya oc neŋ nom ti gêŋ hoŋ naŋ yêc nom ti umboŋ ŋapu, naŋ su sêniŋga.
11 Akôc gauc ŋapep. Gêŋ hoŋ oc sêniŋga ŋalêŋ dinaŋ, ma bocdinaŋ dec mac gauc gêm bu lêŋ bocke solop gic waê yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga bu taŋkuc? Solop bu mac asa lêŋ dabuŋ, ma akôm mêtê naŋ Anötö tac whiŋ eŋ.
12 Ahôŋ Anötö ndê bêc ŋambu-ŋga ti aŋkuc lêŋ bocdinaŋ, ma akôm gêŋ hoŋ tu bu bêc dau hôc asê ŋagahô-ŋga.* Têŋ bêc dinaŋ ya oc neŋ gêŋ undambê-ŋga ti gêŋ nom-ŋga hoŋ su.
13 M agoc Pômdau gic bata nom ti undambê wakuc têŋ yac, naŋ oc ti lau gitêŋ si gameŋ sêmbo-ŋga. Kwahic dec yac taŋkwê bu dambo dinaŋ, ma dahôŋ bu gêŋ dau hôc asê.
14 Aneŋ lau atac whiŋ-ŋga, mac akêŋ batam gêŋ dau ambo, ma tu dinaŋ-ŋga dec akêŋ nem ŋalôm sambuc bu asa nem lêŋ hoŋ gitêŋ eŋ, e bêc ŋambu-ŋga hôc asê. Ma bocdinaŋ dec Pômdau oc tap giso daŋ sa yêc mac-ŋga dom. Iŋ oc lic bu mac nem lêŋ hoŋ ŋawasi, ma mac oc atôm bu ambo iŋ aŋgô-ŋga ti yom malô.
15 Aŋyalê bu Pômdau gic têku iŋ ndê têm mbu meŋ-ŋga ma kôc ndê ŋalôm dôŋ, tu bu kêŋ ŋasawa têŋ lau daêsam bu sênem dau kwi ma sêtap iŋ ndê mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa. Anötö kêŋ gauc ŋayham têŋ yac neŋ asidôwa atac whiŋ-ŋga Pol, dec iŋ to yom kaiŋ tigeŋ têŋ mac.
16 Yêc iŋ ndê bapia hoŋ iŋ to yom pi gêŋ hoŋ dindec. Yom ŋatô naŋ iŋ to sip ndê

* **3:12:** Yêc ŋabatiŋ 9 Pita sôm bu Pômdau gic têku iŋ ndê têm tu mbu meŋ-ŋga bu kêŋ ŋasawa têŋ lau bu sêkac si ŋalôm kwi. Ma yêc Mat 24:14 Yisu sôm bu bêc ŋambu-ŋga oc hôc asê dom e ŋawaê ŋayham nem nom ŋagameŋ hoŋ ahuc. Pita gêm la lau dau bu sêsa lêŋ gitêŋ eŋ, tu bu lau sêlic ma sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga. Yac dakôm bocdinaŋ, ma dateŋ mbec ti dapuc gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga dôŋ, dec bêc ŋambu-ŋga dau oc hôc asê ŋagahô.

bapia, naŋ ŋahu sip ŋalôm gi, ma lau gauc
babalê naŋ sêkêŋ whiŋ gwalec, naŋ sêŋsôŋ
Pol ndê yom ŋatô ma sêŋsôŋ Anötö ndê yom
naŋ sêto yêc, naŋ ŋatô bocdinaŋ. Tu ŋac si
lêŋ dinaŋ-ŋga dec ŋac oc sêniŋga.
17 O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga naŋ asap
Kilisi dôŋ ambo. Aö gakêŋ puc mac gwanaŋ
su, ma bocdinaŋ dec ayob daôm ŋapep bu
lau naŋ sêsôc Anötö ndê yom ŋapu dom, naŋ
sêŋsôŋ mac, me sêkac mac su yêc Kilisi dom.
18 Asap yac neŋ Pômdau ma Ŋgac Gêm Yac
Si-ŋga Yisu Kilisi ndê mwasiŋ dôŋ, bu nem
ŋandô daêsam yêc mac nem ŋalôm, ma mac
nem gauc aŋyalê iŋ-ŋga êŋsôwec tiatu-tiatu
ndi e ati gwalam akwa akêŋ whiŋ-ŋga. Da-
toc iŋ ndê waê sa kwahic dec ma tôm bêc
sambob. Yomandô.

Jon
ndê bapia ŋamata-ŋga
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Ŋgac naŋ to bapia dindec, naŋ whê dau sa yêc bapia dau ŋalôm dom, magoc lau tigauc daêsam sêsôm bu Jon, Yisu ndê aposel naŋ to Jon ndê ŋawaê ŋayham, naŋ to bapia dindec whiŋ. Iŋ to bapia dindec gic lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ ŋawaê. Lau ŋatô gauc gêm bu Jon to bapia dindec têŋ ndoc iŋ ti ŋamalac andô ma ndöc malac Epesas, ma bocdinaŋ iŋ to bu lau gameŋ Esia-ŋga sêsam muŋ.

Jon kêŋ puc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga pi kêdôhôŋwaga tasaŋ naŋ sêsôm bu ŋamalac si ŋamlic ma gêŋ nom-ŋga hoŋ tisac su. Bocdinaŋ sêsôm yom pi Anötö ndê Atu (Mesaya) bocdec bu, oc tôm dom bu iŋ sip nom ma mbo tôm ŋamalac. Ma sêsôm bu Yisu iŋ ŋamalac ŋambwa, ma sêkêŋ whiŋ dom bu iŋ Anötö ndê Atu me Anötö ŋandô. Ŋac sêtoc lau si gauc sa kêlêc ma sêsôm bu datap gauc sa, dec tôm bu dambo dawhiŋ Anötö. Ma sêlic ŋamalac si lêŋ gitôm gêŋ ŋambwa, dec sêhêgo dau pi mêtê atac whiŋ-ŋga dom, ma gauc gêm bu oc tôm bu lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêkôm mêtê sac ŋapaŋ.

Jon kêŋ puc iŋ ndê lau bu sêsôc yom tasaŋ kaiŋ dinaŋ ŋapu dom, ma sêsap yom ŋandô pi Yisu Kilisi ma mêtê atac whiŋ-ŋga dôŋ ŋaŋga.

Anötö ndê Atu meŋ mbo nom ti ŋamalac ŋandô

1-2 Yac bu ahoc yom ŋandô asê têŋ mac, pi Yisu naŋ dasam bu 'Yom Taŋli-ŋga.' Iŋ yac neŋ dambo taŋli ŋapaŋ-ŋga ŋahu, naŋ mbo whiŋ Damaŋ Anötö têŋ têm ŋamata-ŋga andô, ma tiŋambu hoc dau asê têŋ yac. Iŋ meŋ mbo nom whiŋ yac, dec yac alic iŋ pi tanôŋ, amasec iŋ ŋa amaŋ, ma aŋgô iŋ dau ndê yom. Ma bocdinaŋ dec yac bu apuc yom pi taŋli ŋahu dau dôŋ bu yom ŋandô.

3 Aêc! Yac ahoc yom asê têŋ mac, pi iŋ naŋ yac alic ti aŋgô su. Yac atac whiŋ bu mac akôc yom dau sa, dec yac hoŋ oc dapiŋ dauŋ dôŋ ti dasap yom ŋandô pi Yisu dôŋ. Ma yom ŋandô dau oc piŋ yac hoŋ dôŋ danem daminŋ Damaŋ Anötö lu iŋ ndê Atu, Yisu Kilisi.

4 Yac ato yom dindec têŋ mac, ma akêŋ bataŋ bu mac oc akôc sa, dec oc kôm yac hoŋ datisambuc.

Taŋsêlêŋ dambo Anötö ndê ŋawê ŋalôm

5 Ŋawaê naŋ Yisu dau gic dulu têŋ yac, naŋ yac ahoc asê têŋ mac bocdec bu, Anötö iŋ Ŋawê Ŋadau, ma mêtê ŋasec-ŋga daŋ yêc iŋ-ŋga dom.

6 Bocdinaŋ yac bu dasôm bu dati Anötö ndê lau, tigeŋ dasa lêŋ ŋasec-ŋga, goc yac lau tasaŋ, ma taŋkuc yom ŋandô dom.

7 Magoc yac bu dasa neŋ lêŋ dambo ŋawê ŋalôm gitôm Anötö dau mbo ŋawê ŋalôm, dec ŋawê dau piŋ yac dôŋ dawhiŋ dauŋ, ma iŋ ndê Atuŋgac Yisu ndê dac oc êŋgwasiŋ yac neŋ sac hoŋ su.

8 Yac bu dasôm bu yac neŋ sac mbasi, dec oc taŋsau dauŋ, ma yom ŋandô yêc yac neŋ ŋalôm dom.

9 Magoc yac bu dapu dauŋ ma dahoc neŋ sac asê têŋ Anötö, dec dakêŋ whiŋ bu iŋ oc suc yac neŋ sac kwi, ma êŋgwasiŋ yac neŋ ŋalôm ŋawasi sa tiyham. Bu Anötö kôm gêŋ gitêŋ eŋ, ma dakêŋ whiŋ bu gêŋ bocke naŋ iŋ kêmatiŋ tidôŋ bu kôm, naŋ iŋ oc kôm.

10 Yac bu dasôm bu yac neŋ sac mbasi, naŋ tôc asê bu dalic Anötö ndê yom gitôm yom tasaŋ, ma iŋ ndê yom ŋandô daŋ yêc yac neŋ ŋalôm dom.

2

Yisu gêm yac awhaŋ têŋ Damaŋ

1 O aneŋ balêkoc, aö atac whiŋ bu mac ahu mêtê sac siŋ gacgeŋ, ma tu dinaŋ-ŋga dec aö gato yom dindec têŋ mac. Tigeŋ yac neŋ daŋ bu kôm sac ma pu dau, goc yac neŋ ŋgac nem yac awhaŋ-ŋga mbo bu nem yac sa. Iŋ ŋgac gitêŋ Yisu Kilisi, ma iŋ oc lhac ŋalhu ma nem yac awhaŋ têŋ Damaŋ.

2 Iŋ kêŋ dau ti da ma mbac ndu ô yac, ma gêmlhi yac neŋ sac ŋatôp su. Magoc iŋ kôm gêŋ dau tu yac taŋwasêŋ-ŋga dom, iŋ gêmlhi lau nom-ŋga hoŋ si sac ŋatôp bocdinaŋ.

3 Yac bu daŋaŋ wambu iŋ ndê yomsu, dec oc tôc asê bu taŋyalê iŋ tidôŋ.

4 Asa naŋ sôm bu, "Aö kayalê iŋ tidôŋ," tigeŋ daŋga wambu iŋ ndê yomsu dom, naŋ kôm tasaŋ, ma yom ŋandô yêc iŋ ndê ŋalôm daŋ dom.

5 Magoc asa naŋ kôc Anötö ndê yom sa ma daŋga wambu, naŋ Anötö ndê mêtê atac whiŋ-ŋga gêm ŋandô su yêc iŋ ndê ŋalôm. Ma yac taŋyalê bu dati Anötö ndê lau ŋalêŋ bocdec.

6 Yac bu dasôm bu dati iŋ ndê lau, naŋ goc dasa lêŋ gitêŋ tôm Kilisi dau maŋ.

Yisu ndê yomsu pi mêtê atac whiŋ-ŋga

7 Aneŋ lau atac whiŋ-ŋga. Aö bu wapuc yomsu naŋ mac akôc su têŋ ndoc mac akêŋ whiŋ tiwakuc, naŋ dôŋ, magoc aö bu wato tôm yomsu wakuc dom. Iŋ yomsu akwa naŋ mac aŋgô têŋ ndoc lau sêhoc yom pi Yisu asê têŋ mac.

8 Magoc kwahic dec aö bu wato yomsu dau tiwakuc tiyham têŋ mac. Yisu ndê lêŋ hoŋ tôc yomsu ŋa-ŋandô asê, ma mac nem lêŋ wakuc kôm yomsu dau ŋandô sa bocdinaŋ. Bu têm ŋasec-ŋga kêpiŋ bu pacndê, ma ŋawê ŋandô dau po asê su.

9 Asa naŋ sôm bu iŋ mbo ŋawê ŋalôm, tigeŋ
atac whiŋ iŋ ndê asidôwai dom, naŋ gacgeŋ
mbo ŋasec ŋalôm.
10 Magoc asa naŋ tac whiŋ iŋ ndê asidôwai,
naŋ mbo ŋawê ŋalôm, ma tu dinaŋ-ŋga gêŋ
daŋ oc kôm iŋ peŋ dom.
11 Aö wasôm tiyham, bu asa naŋ gêlic iŋ
ndê asidôwa sac, naŋ mbo ŋasec ŋalôm. Iŋ
kêsêlêŋ mbo ŋasec, ma ŋasec dau kôm iŋ
tandô tipec e iŋ kêyalê gameŋ naŋ iŋ kêsêlêŋ
mbo, naŋ dom.
12 O aneŋ balêkoc, aö gato yom dindec têŋ
mac, ŋahu bu Anötö suc mac nem sac kwi su
tu Yisu ndê ŋaê-ŋga.
13 Ma aö gato yom têŋ mac lau andô, bu
mac aŋyalê iŋ naŋ mbo têŋ têm ŋamata-ŋga
ma mbo ŋapaŋ. Ma aö gato yom têŋ mac lau
batac, bu mac aku Sadaŋ dulu su. O aneŋ
balêkoc, mac aŋyalê Damaŋ tidôŋ su, dec aö
gato yom têŋ mac.
14 Mac lau andô, mac aŋyalê iŋ naŋ mbo
têŋ têm ŋamata-ŋga, ma mbo ŋapaŋ, ma boc-
dinaŋ dec aö gato yom têŋ mac. Ma mac lau
batac, mac alhac ŋaŋga ma daŋam wambu
Anötö ndê yom naŋ tidôŋ yêc nem ŋalôm, ma
mac aku Sadaŋ dulu su. Tu dinaŋ-ŋga dec aö
gato yom dindec têŋ mac.

Dasap gêŋ nom-ŋga dôŋ dom

15 Asa naŋ tac whiŋ gêŋ nom-ŋga, naŋ
Damaŋ Anötö ndê atac whiŋ yêc iŋ ndê
ŋalôm dom. Bocdinaŋ atac whiŋ nom ti gêŋ
nom-ŋga dom.
16 Ŋahu bu lau naŋ atac whiŋ gêŋ nom-
ŋga kêlêc, naŋ sêsa lêŋ ŋalôm ŋagalac-ŋga, ŋac
tagatu gêŋ, ma sêtoc dau sa tu ŋac si gêŋ
nom-ŋga-ŋga. Mêtê kaiŋ dinaŋ iŋ mêtê nom
dindec-ŋga ŋambwa, naŋ ŋadaŋ meŋ akêŋ
Damaŋ Anötö dom. Mba!
17 Ma nom dindec ti mêtê nom dindec-ŋga
gic waê bu niŋga, tigeŋ asa naŋ sap Anötö ti
iŋ ndê lêŋ gitêŋ dôŋ, naŋ oc niŋga dom, iŋ oc
mbo tali ŋapaŋ.

*Kilisi ndê Ŋacyo**

18 O aneŋ balêkoc atac whiŋ-ŋga, têm
kwahic dec-ŋga ti têm ŋambu-ŋga. Mac aŋgô
su bu Kilisi ndê ŋacyo oc meŋ, ma kwahic
dec Kilisi ndê ŋacyo daêsam sêhôc asê yac su.
Ma bocdinaŋ dec taŋyalê bu têm ŋambu-ŋga
dau dindec.
19 Lau dinaŋ muŋ-ŋga sêmbo sêwhiŋ yac
lau dakêŋ whiŋ-ŋga, magoc sêhu yac siŋ, dec
taŋyalê bu ŋac yac neŋ lau solop dom. Ŋac
bu yac neŋ lau solop, oc sêhu yac siŋ dom.
20 Tigeŋ Yisu kêŋ Ŋalau Dabuŋ sip mac
nem ŋalôm su, ma mac hoŋ aŋyalê su bu yom
bocke iŋ yom ŋandô.
21 Aö gato bapia dindec têŋ mac tu wawhê
yom ŋandô sa têŋ mac-ŋga dom. Mba! Mac
aŋyalê yom ŋandô su, ma yom tasaŋ daŋ
meŋ akêŋ Yom Ŋandô Ŋadau Anötö dom.
22 Aö bu watôc ŋgac tasaŋ-nda asê têŋ mac.
Asa naŋ sôm bu Yisu iŋ †Mesaya dom, naŋ
Kilisi ndê ŋacyo, ma sêc yom ŋandô pi Damaŋ
Anötö lu Atu ahuc.
23 Bu asa naŋ sôm bu Yisu iŋ Anötö ndê
Atu dom, naŋ ti Damba ndê gêŋ dom. Magoc
asa naŋ kêŋ whiŋ bu Yisu iŋ Anötö Atu, naŋ
ti Damba ndê gêŋ.
24 Ayob daôm ŋapep bu yom ŋandô naŋ
mac aŋgô têŋ ndoc mac akêŋ whiŋ tiwakuc,
naŋ tidôŋ yêc nem ŋalôm ŋapaŋ. Yom dau bu
yêc nem ŋalôm ŋapaŋ, dec yom dau piŋ mac
dôŋ am daminŋ Atuŋgac ma piŋ mac dôŋ am
daminŋ Damba whiŋ.
25 Ma bocdinaŋ mac oc atap mwasiŋ
dandöc taŋli ŋapaŋ-ŋga sa, tôm iŋ gic bata têŋ
yac su.
26 Aö gato yom dindec bu wakêŋ puc mac
pi lau naŋ bu sêŋsau mac.
27 Aŋgô su naŋ! Ŋalau naŋ gêm gôliŋ lau
tasaŋ dinaŋ, iŋ Ŋalau Dabuŋ dom. Magoc
Yisu kêŋ Ŋalau Dabuŋ têŋ mac su, ma iŋ
Ŋalau Yom Ŋandô-ŋga. Ma iŋ mbo nem ŋalôm
ŋapaŋ bu êndôhôŋ mac pi gêŋ hoŋ. Tu dinaŋ-
ŋga mac apônda lau tu sêndôhôŋ mac-ŋga
dom. Bocdinaŋ aŋkuc yom naŋ Ŋalau Dabuŋ
kêŋ têŋ mac, ma asap Yisu dôŋ ŋapaŋ.

Anötö ndê Balêkoc

28 Aneŋ balêkoc, aö wasôm têŋ mac bu
asap Kilisi dôŋ. Ma boc-dinaŋ têŋ ndoc iŋ
mbu meŋ ma hoc dau asê, naŋ yac oc dalhac
iŋ aŋgô-ŋga ti atac pa su ma mayaŋ dauŋ
dom.
29 Mac aŋyalê su bu iŋ ndê lêŋ hoŋ iŋ lêŋ
gitêŋ eŋ, ma bocdinaŋ aŋyalê bu lau hoŋ naŋ
sêsa lêŋ gitêŋ, naŋ Anötö kôm ŋac sêtiwakuc
sêti iŋ ndê balêkoc su.

3

1 Alic su naŋ. Damaŋ Anötö tac whiŋ yac
ndu andô, dec sam yac bu iŋ ndê balêkoc.
Ma yac dati iŋ ndê balêkoc su yomandô.
Magoc lau nom dindec-ŋga sêŋyalê yac bu
Anötö ndê balêkoc dom, ŋahu bu ŋac sêŋyalê
iŋ dom boc-dinaŋ.
2 O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga, kwahic dec
yac taŋyalê su bu dati Anötö ndê balêkoc,
magoc ŋalêŋ bocke naŋ yac oc dambo têŋ
têm ŋambu-ŋga, naŋ Anötö tôc asê têŋ yac su
dom. Tigeŋ têŋ ndoc Yisu mbu meŋ, naŋ
yac oc dalic iŋ ndê ŋawasi ti lêŋ naŋ iŋ dau
mbo, ma taŋyalê bu yac oc dambo ŋalêŋ kaiŋ
tigeŋ.

* **2:17:** Kilisi ndê ŋacyo - yêc Yom Grik sêto 'anti-kristos.' Yom dau danem kwi bu 'Iŋ naŋ bu kôc †Mesaya (Kilisi) ndê mala,' ma yom dau hêganôŋ lau tasaŋ naŋ sêŋsau lau bu ŋac Mesaya dau, ma sêsêc yom ŋandô pi Yisu ahuc. Jon to yom ŋatô pi ŋac yêc 1 Jon 4:1-6.

3 Ma lau hoŋ naŋ sêkêŋ bata gêŋ dinaŋ,
naŋ sêmasaŋ dau si ŋalôm ŋawasi sa, ma sêsa
lêŋ ŋawasi tôm iŋ dau.
4 Asa naŋ kôm sac, naŋ kêgilì Anötö ndê
yomsu. Bu sac ŋahu sip yac dakôm gêŋ naŋ
so Anötö ndê yomsu.
5 Magoc mac aŋyalê bu Yisu sip meŋ bu
kôc yac neŋ sac su. Ma iŋ dau ndê sac mbasi.
6 Bocdinaŋ asa naŋ sap Yisu dôŋ, naŋ hu
mêtê sac siŋ ndic ŋawaê. Magoc asa naŋ kôm
sac ŋapaŋ, naŋ ndê gauc sa pi Yisu dom, ma
kêyalê iŋ dom.
7 Aneŋ balêkoc, ayob daôm bu ŋamalac daŋ
êŋsau mac pi mêtê sac dom. Asa naŋ kôm
mêtê ŋayham, naŋ ti ŋamalac gitêŋ kêkuc Yisu
dau ndê lêŋ gitêŋ.
8 Magoc asa naŋ kôm sac, naŋ ti Sadaŋ
ndê. Bu Sadaŋ dau kôm sac têŋ têm ŋamata-
ŋga andô ma kôm ŋapaŋ e meŋ. Anötö ndê
Atu sip nom meŋ naŋ ŋahu bocdec bu, tu bu
seŋ Sadaŋ ndê gweleŋ su.
9 Ŋamalac bocke naŋ Anötö kôm iŋ ti-
wakuc, naŋ puc dômbwê mêtê sac. Ŋahu bu
Anötö ndê yom yêc iŋ ndê ŋalôm gitôm gêŋ
ŋawhê ŋayham. Yomandô! Gitôm dom bu
iŋ sap mêtê sac dôŋ, ŋahu bu Anötö kôm iŋ
tiwakuc su.
10 Tu dinaŋ-ŋga dec taŋyalê yêc awê lau
bocke naŋ sêti Anötö ndê balêkoc, ma ŋac
naŋ sêti Sadaŋ ndê. Lau naŋ sêsap lêŋ gitêŋ
dôŋ dom, ma ŋac naŋ sêtec si asidôwai, naŋ
sêti Anötö ndê balêkoc dom.

Mêtê atac whiŋ asidôwai-ŋga

11 Yom atu naŋ sêhoc asê têŋ mac têŋ ndoc
mac akêŋ whiŋ tiwakuc, naŋ bocdec bu,
yac atac whiŋ neŋ asidôwai sêkêŋ whiŋ-ŋga
dandic ŋawaê.
12 Aŋkuc Kein dom, bu iŋ kêkuc lêŋ atac
whiŋ-ŋga dom. Iŋ Sadaŋ ndê atu, ma gic asi
Abel ndu. Ŋahu bu iŋ dau ndê lêŋ sac, ma iŋ
gêm lêmuŋ Abel ndê lêŋ solop.
13 O asidôwai. Lau nom-ŋga bu sêtec mac,
naŋ ahêgo daôm dom.
14 Yac taŋyalê bu dahu seŋ dambac ndu-
ŋga siŋ, ma dambo seŋ dandöc taŋli-ŋga.
Ŋahu bu yac atac whiŋ asidôwai. Lau naŋ
atac whiŋ asidôwai dom, naŋ gacgeŋ sêmbo
seŋ sêmbac ndu-ŋga.
15 Asa naŋ atac tec iŋ ndê asidôwa, naŋ
Anötö gêlic iŋ gitôm ŋgac ndic ŋamalac ndu-
ŋga. Ma mac aŋyalê su bu asa naŋ gic
ŋamalac ndu, naŋ wêkaiŋ gameŋ dandöc
taŋli ŋapaŋ-ŋga dom.
16 Yac taŋyalê mêtê atac whiŋ-ŋga ŋahu
bocdec bu. Yisu Kilisi dau mbac ndu tu
yac-ŋga. Bocdinaŋ dakêŋ dauŋ sambuc tu
danem asidôwai sa-ŋga e tôm dambac ndu tu
ŋac-ŋga.
17 Asa naŋ gêlic asidôwa daŋ pônda dau,
ma ndê gêŋ yêc tu nem iŋ sa-ŋga, magoc
tawalô iŋ ma gêm iŋ sa dom, naŋ tôc asê bu
Anötö ndê mêtê atac whiŋ-ŋga yêc iŋ ndê
ŋalôm dom.
18 O aneŋ balêkoc, yham dom bu dasôm bu
yac atac whiŋ asidôwai ŋa yom ti whaŋsuŋ
ŋambwa. Danem ŋac sa, goc tôc asê bu yac
atac whiŋ ŋac yomandô.

Dalhac ti atac pa su yêc Anötö aŋgô-ŋga

19-20 Bocdinaŋ, yac bu atac whiŋ neŋ
asidôwai, goc taŋyalê tidôŋ bu taŋkuc lêŋ yom
ŋandô-ŋga. Magoc yac bu ŋalôm ŋawapac yêc
Anötö aŋgô-ŋga tu mêtê ŋatô naŋ dakôm-
ŋga, naŋ goc gauc nem yom bocdec bu.
Anötö kêyalê yac neŋ ŋalôm ti gêŋ hoŋ, ma
iŋ ndê tawalô iŋ gêŋ atu. Ma yom dau gitôm
bu kôm yac ŋalôm pêŋ dôŋ.
21 O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga, yac bu ŋalôm
lu-lu tu neŋ lêŋ-ŋga dom, dec oc tôm bu
datigasuc Anötö ti atac pa su.
22 Ma taŋyalê bu gêŋ naŋ dateŋ, naŋ iŋ oc
kêŋ têŋ yac. Ŋahu bu yac dasôc iŋ ndê yomsu
ŋapu, ma dakôm mêtê naŋ iŋ gêlic ŋayham.
23 Ma iŋ ndê yomsu dau bocdec bu. Dakêŋ
whiŋ iŋ ndê Atu Yisu Kilisi, ma atac whiŋ
neŋ asidôwai tôm iŋ gic atu yac.
24 Lau hoŋ naŋ daŋga wambu Anötö ndê
yomsu, naŋ sêmbo iŋ ŋalôm, ma iŋ mbo ŋac
ŋalôm. Ma taŋyalê bu iŋ mbo yac ŋalôm, tu
Ŋalau Dabuŋ naŋ iŋ kêŋ têŋ yac-ŋga.

4

Taŋsahê ŋalau hoŋ

1 O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga, akêŋ whiŋ lau
hoŋ naŋ sêsam dau bu Anötö ndê propet,
naŋ dom. Mba! Ayob daôm ŋapep, bu propet
tasaŋ daêsam sêhôc asê su. Bocdinaŋ aŋsahê
ŋac si yom, tu bu alic bu Anötö ndê Ŋalau gêm
gôliŋ ŋac, me mba.
2 Ma mac oc aŋyalê Anötö ndê Ŋalau ŋalêŋ
bocdec. Asa naŋ sôm bu Yisu Kilisi meŋ ti
ŋamalac ŋandô ma mbo nom, naŋ Anötö ndê
Ŋalau gêm gôliŋ iŋ.
3 Tigeŋ lau hoŋ naŋ sêsêc yom ŋandô pi
Yisu ahuc, naŋ sêkôc Anötö ndê Ŋalau dom.
Ŋalau naŋ gêm gôliŋ ŋac, naŋ Kilisi ndê ŋacyo
ndê. Mac aŋgô su bu Kilisi ndê ŋacyo oc meŋ,
ma iŋ meŋ hôc asê nom su.
4 Aneŋ balêkoc, mac ati Anötö ndê, ma
mac aku ŋac lau tasaŋ dinaŋ dulu su. Ŋahu
bu Anötö ndê Ŋalau naŋ mbo mac nem
ŋalôm, naŋ hôc gêlêc Sadaŋ, naŋ mbo lau
nom-ŋga si ŋalôm, naŋ su.
5 Lau tasaŋ dinaŋ si ŋahu yêc nom, ma
sêsôm yom nom-ŋga ŋambwa. Ma lau nom-
ŋga sêkôc ŋac si yom sa.
6 Magoc ŋac sêkôc yac mba yom sa dom,
ŋahu bu ŋac sêti Anötö ndê lau dom. Yac ati
Anötö ndê, ma lau hoŋ naŋ sêŋyalê Anötö,
naŋ sêkôc yac mba yom sa. Ŋalêŋ dinaŋ dec
yac taŋyalê lau asa naŋ Anötö ndê Ŋalau Yom
Ŋandô-ŋga gêm gôliŋ ŋac, ma lau asa naŋ

Sadaŋ ndê ŋalau yom tasaŋ-ŋga gêm gôliŋ ŋac.

Mêtê atac whiŋ-ŋga ŋahu Anötö dau

7 O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga, yac atac whiŋ neŋ asidôwai dandic ŋawaê, bu mêtê atac whiŋ-ŋga meŋ akêŋ Anötö dau. Lau hoŋ naŋ atac whiŋ asidôwai, naŋ Anötö kôm ŋac sêtiwakuc, ma ŋac sêŋyalê iŋ tidôŋ.
8 Asa naŋ tac whiŋ ndê asidôwai dom, naŋ kêyalê Anötö dom, bu Anötö iŋ mêtê atac whiŋ-ŋga ŋahu.
9 Ma iŋ tôc iŋ ndê mêtê atac whiŋ yac-ŋga yêc awê bocdec bu. Iŋ kêŋ iŋ ndê Atu tigeŋ sip nom meŋ, bu yac datap seŋ dandöc taŋli-ŋga sa yêc iŋ.
10 Yac neŋ mêtê atac whiŋ Anötö-ŋga naŋ ti mêtê atac whiŋ-ŋga ŋa-ŋahu andô dom. Tigeŋ Anötö ndê mêtê atac whiŋ yac-ŋga, naŋ mêtê atac whiŋ-ŋga ŋa-ŋahu andô. Bu iŋ kêŋ ndê Atu sip nom meŋ, ma kêŋ dau ti da bu nemlhi yac neŋ sac ŋatôp.
11 O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga, Anötö tac whiŋ yac ndu andô, ma bocdinaŋ yac atac whiŋ neŋ asidôwai dandic ŋawaê.
12 Ŋamalac daŋ gêlic Anötö su dom, tigeŋ yac bu atac whiŋ neŋ asidôwai ŋandô, dec Anötö mbo yac neŋ ŋalôm, ma iŋ ndê mêtê atac whiŋ-ŋga gêm ŋandô su yêc yac neŋ ŋalôm.
13 Yac taŋyalê bu dambo iŋ ŋalôm ma iŋ mbo yac ŋalôm, tu Ŋalau Dabuŋ naŋ iŋ kêŋ têŋ yac-ŋga.
14 Damaŋ Anötö kêkiŋ ndê Atu sip nom meŋ bu nem lau nom-ŋga si. Yac alic su, dec ahoc asê têŋ lau bu yomandô.
15 Ma asa naŋ kêŋ whiŋ ma sôm asê bu Yisu iŋ Anötö ndê Atu, naŋ mbo Anötö ŋalôm ma Anötö mbo iŋ ŋalôm.
16 Yac taŋyalê ti dakêŋ whiŋ su, bu Anötö atac whiŋ yac ndu andô. Bu Anötö iŋ mêtê atac whiŋ-ŋga ŋahu, ma asa naŋ sap mêtê atac whiŋ-ŋga dôŋ, naŋ mbo Anötö ŋalôm, ma Anötö mbo iŋ ŋalôm.
17 Ma ŋalêŋ dau dinaŋ iŋ ndê mêtê atac whiŋ-ŋga gic dabiŋ dau su yêc yac neŋ ŋalôm, ma yac dasa neŋ lêŋ gitôm iŋ ndê, tôm yac neŋ têm dambo nom-ŋga hoŋ. Tu dinaŋ-ŋga dec yac oc dalhac ti atac pa su têŋ bêc Anötö êmatôc yac-ŋga.
18 Têŋ ndoc Anötö ndê mêtê atac whiŋ-ŋga gic dabiŋ dau su yêc yac neŋ ŋalôm, naŋ yac datöc dauŋ tiyham dom. Magoc asa naŋ töc dau tu Anötö ndê bêc matôc-ŋga, naŋ tôc asê bu Anötö ndê mêtê atac whiŋ-ŋga gic dabiŋ dau yêc iŋ ndê ŋalôm su dom.
19 Yac taŋkuc mêtê atac whiŋ-ŋga, ŋahu bu Anötö atac whiŋ yac muŋ su.
20 Asa naŋ sôm bu, "Aö atac whiŋ Anötö," tigeŋ tec iŋ ndê asidôwa, naŋ kôm tasaŋ. Ŋahu bu asa naŋ tec asidôwa naŋ iŋ gêlic su, naŋ gitôm dom bu tac whiŋ Anötö naŋ iŋ gêlic su dom.
21 Ma Anötö gic yomsu yac bocdec bu, "Asa naŋ atac whiŋ aö, naŋ atac whiŋ iŋ ndê asidôwai maŋ."

5

Dakêŋ whiŋ Yisu Kilisi, Anötö Atu

1 Lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ bu Yisu iŋ Mesaya dau, naŋ Anötö kôm ŋac sêtiwakuc sêti iŋ ndê balêkoc. Ma asa naŋ tac whiŋ Damba, naŋ tac whiŋ lau naŋ sêti iŋ ndê balêkoc, naŋ sêwhiŋ.
2 Ma yac datôc asê bu yac atac whiŋ Anötö ndê balêkoc ŋalêŋ bocdec bu, yac atac whiŋ Anötö dau, ma dasôc iŋ ndê yomsu ŋapu.
3 Yomandô! Yac atac whiŋ Anötö ŋalêŋ bocdec bu, daŋaŋ wambu iŋ ndê yomsu. Ma iŋ ndê yomsu kêŋ wapac yac dom.
4 Lau hoŋ naŋ Anötö kôm ŋac sêtiwakuc, naŋ sêku ŋaclai sac nom-ŋga dulu. Ma gêŋ naŋ ku ŋaclai sac nom-ŋga dulu, naŋ yac neŋ dakêŋ whiŋ.
5 Seŋ tigeŋ yêc bu daku ŋaclai sac nom-ŋga dulu, naŋ dakêŋ whiŋ bu Yisu iŋ Anötö ndê Atu.

Gêŋ naŋ sêpuc yom ŋandô pi Yisu dôŋ

6 Yisu Kilisi sip nom meŋ, ma bu ti dac whê iŋ sa bu Anötö Atu. Bu ŋambwa dom, magoc bu ma dac whiŋ. Ma Ŋalau Dabuŋ, naŋ Ŋalau Yom Ŋandô-ŋga, naŋ puŋ yom ŋandô pi iŋ dôŋ bocdinaŋ.
7 Boc-dinaŋ, gêŋ tö sêwhê iŋ sa,
8 naŋ Ŋalau, bu, ma dac. Ma gêŋ tö dinaŋ sêpuc dau dôŋ.
9 Yac dakôc yom naŋ lau sêhoc asê pi Yisu, naŋ sa, ma bocdinaŋ yom bocke naŋ meŋ akêŋ Anötö, naŋ dakôc sa eŋ, bu Anötö ndê yom hôc gêlêc ŋamalac si yom. Ma Anötö kêŋ gêŋ tö dinaŋ tu bu whê iŋ ndê Atu sa têŋ yac.
10 Asa naŋ kêŋ whiŋ Anötö ndê Atu, naŋ kôc Anötö ndê yom pi iŋ ndê Atu sa sip iŋ ndê ŋalôm. Magoc asa naŋ kêŋ whiŋ Anötö dom, naŋ tôc asê bu iŋ gêlic Anötö ndê yom gitôm yom tasaŋ. Ŋahu bu iŋ kêŋ whiŋ gêŋ naŋ Anötö kêŋ bu whê iŋ ndê Atu sa, naŋ dom.

Mwasiŋ dandöc taŋli ŋapaŋ-ŋga

11 Ma yom naŋ Anötö hoc asê têŋ yac naŋ bocdec bu. Iŋ kêmwasiŋ yac ŋa mwasiŋ dandöc taŋli ŋapaŋ-ŋga, ma datap mwasiŋ dau sa yêc iŋ ndê Atu.
12 Asa naŋ kêŋ whiŋ Anötö ndê Atu, naŋ tap seŋ ndöc tali-ŋga sa. Tigeŋ asa naŋ kêŋ whiŋ iŋ ndê Atu dom, naŋ tap seŋ ndöc tali-ŋga sa dom.
13 Mac lau naŋ akêŋ whiŋ Anötö ndê Atu. Aö gato yom dindec, ŋahu bu aö atac whiŋ bu mac aŋyalê tidôŋ bu mac atap mwasiŋ andöc tamli-ŋga sa su.

14 Bocdinaŋ têŋ ndoc naŋ yac bu dateŋ
mbec têŋ Anötö, naŋ dateŋ ti atac pa su. Ma
yac bu dateŋ gêŋ naŋ gi tap iŋ ndê atac whiŋ
sa, naŋ yac taŋyalê bu iŋ oc ŋgô yac neŋ
mbec.
15 Ma yac bu taŋyalê bu iŋ kêŋ daŋga yac
neŋ mbec su, goc taŋyalê bu gêŋ naŋ dateŋ,
naŋ iŋ oc kôm ŋandô sa.

Dateŋ mbec pi lau naŋ sêkôm sac

16-17 Mac bu alic nem asidôwa daŋ kôm sac,
goc ateŋ mbec têŋ Anötö bu nem iŋ kwi e iŋ
mbu meŋ mbo seŋ dandöc taŋli-ŋga tiyham.
Mêtê hoŋ naŋ so Anötö ndê lêŋ, naŋ mêtê
sac, ma iŋ gêlic bu gêŋ ŋambwa dom. Magoc
sac hoŋ gic waê lambwam dom. Ateŋ mbec
tu lau naŋ sêkôm sac kaiŋ dinaŋ-ŋga. Mêtê
sac daŋ yêc, naŋ gic waê lambwam solop.*
Ateŋ mbec tu lau naŋ sêkôm sac kaiŋ dinaŋ-
ŋga dom, bu oc nem ŋac sa dom.

Yom ŋambu-ŋga

18 Taŋyalê bu lau hoŋ naŋ Anötö kôm ŋac
sêtiwakuc su, naŋ sêhu mêtê sac siŋ. Anötö
ndê Atu yob ŋac ŋapep ma Sadaŋ gitôm dom
bu êmasec ŋac.
19 Ma yac taŋyalê bu yac dati Anötö ndê
balêkoc su, magoc lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ
dom, naŋ sêmbo Sadaŋ ndê gôliŋ ŋapu.
20 Ma yac taŋyalê bu Anötö ndê Atu sip
nom meŋ ma whê yac neŋ gauc sa bu
taŋyalê Anötö Yom Ŋandô Ŋadau. Ma yac
dambo iŋ ŋalôm, ma dambo iŋ ndê Atu, Yisu
Kilisi ndê ŋalôm bocdinaŋ. Iŋ dau Anötö
ŋandô, ma ti yac neŋ dandöc taŋli ŋahu.
21 Aneŋ balêkoc, ayob daôm ŋapep bu
anem akiŋ anötöi gwam dom.

* **5:16-17:** Lau ti gauc mêtê-ŋga gauc gêm bu Jon ndê yom pi sac naŋ gic waê lambwam solop, naŋ ŋahu bocdec bu. Lau naŋ sêkôm mêtê sac ŋapaŋ ma sêlic bu gêŋ ŋambwa, naŋ gitôm sêpuc dômbwê Anötö ti iŋ ndê yom, ma sêpu Yisu ndê mbac ndu tu ŋac si sac-ŋga (Hib 6:4-6; 10:29-31). Tu ŋac si sac dinaŋ-ŋga dec ŋac sic waê bu sêsip lambwam sêndi. Ŋac si ŋalôm ŋadandi sa su, ma yac bu dateŋ mbec tu ŋac-ŋga, dec oc nem ŋac sa dom. Alic yom naŋ Yisu sôm pi sac naŋ Anötö oc suc kwi dom (Mat 12:31; ma Mak 3:29).

Jon
ndê bapia tilu-ŋga
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Lau tigauc daêsam sêsôm bu Jon, naŋ Yisu ndê aposel daŋ, naŋ to bapia dindec, magoc iŋ sam dau bu 'ŋgac bata' daŋ, ma to dau ndê ŋaê dom. Iŋ to bapia dindec têŋ awhê daŋ ti ndê balêkoc (1, 4-5), ma yêc bapia dau ŋambu-ŋga, Jon kêŋ acsalô têŋ awhê dau akêŋ iŋ dôwawê daŋ ndê balêkoc (13). Lau daêsam gauc gêm bu yom pi awhê lu dinaŋ hêganôŋ gôlôwac dabuŋ toŋ lu, ma yom pi iŋlu si balêkoc, naŋ hêganôŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêmbo gôlôwac dau ŋalôm.

Jon to bapia dindec tu puc ŋac dôŋ bu sêsap yom ŋandô ma mêtê atac whiŋ-ŋga dôŋ. Iŋ kêŋ puc ŋac pi lau naŋ sêndôhôŋ yom tasaŋ, naŋ sêsêc yom ŋandô pi Yisu ahuc, ma sêsôm bu Yisu iŋ Anötö ndê Atu dom. Jon sôm têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga bu sêmbo ahê lau kaiŋ dinaŋ hoŋ.

Jon gêm mbec lau

1 Aö ŋgac bata dec, gato yom têŋ am awhê naŋ Anötö kêyaliŋ am sa su, ma têŋ am nem balêkoc. Yac hoŋ dasap yom ŋandô dôŋ, ma tu dinaŋ-ŋga aö tac whiŋ mac kêlêc. Aö taŋwasêŋ dom, lau hoŋ naŋ sêŋyalê yom ŋandô, naŋ atac whiŋ mac sêwhiŋ.

2 Ŋahu bu yom ŋandô yêc yac neŋ ŋalôm, ma oc yêc yac ŋalôm ŋapaŋ.

3 Damaŋ Anötö lu iŋ ndê Atu Yisu Kilisi si mwasiŋ ti tawalô ma yom malô whiŋ yac lau naŋ dasap yom ŋandô ti mêtê atac whiŋ-ŋga dôŋ.

Yom ŋandô ma mêtê atac whiŋ-ŋga

4 Aö gatap mac nem balêkoc ŋatô sa, ma aö galic bu ŋac sêsa lêŋ yom ŋandô-ŋga sêŋkuc yomsu naŋ Damaŋ Anötö kêŋ têŋ yac. Tu dinaŋ-ŋga aö atac ŋayham atu.

5 O awhê ŋayham, kwahic dec aö bu wateŋ mac bu asap yomsu dau dôŋ ŋapaŋ. Yac hoŋ dakôc yomsu dau sa, têŋ ndoc yac dakêŋ whiŋ tiwakuc. Ma bocdinaŋ dec aö gato tôm yomsu wakuc dom. Ma yomsu dau bocdec bu, yac atac whiŋ neŋ asidôwai dandic ŋawaê.

6 Ma mêtê atac whiŋ-ŋga ŋahu bocdec bu, yac dasa neŋ lêŋ ti daŋaŋ wambu Anötö ndê yomsu. Yomsu dau mac aŋgô têŋ ndoc mac akêŋ whiŋ tiwakuc, ma yêc bocdec bu, asa nem lêŋ ti asap mêtê atac whiŋ-ŋga dôŋ.

7 Lau tasaŋ daêsam sêmbo nom, naŋ sêsôm bu Anötö ndê Mesaya meŋ mbo nom ti ŋamalac ŋandô dom, ma bocdinaŋ sêsêc yom ŋandô pi Yisu ahuc. Asa naŋ sôm yom dinaŋ, iŋ tasaŋ dinda ma Kilisi ndê ŋacyo.

8 Bocdinaŋ ayob daôm ŋapep bu sêŋsau mac e aso ŋandô ŋayham naŋ mac am gweleŋ atu bu atap sa-ŋga, naŋ dom. Alhac ŋaŋga, tu bu atap ŋandô dau sa.

9 Bu asa naŋ kêdôhôŋ yom naŋ so yom ŋandô pi Yisu Kilisi, naŋ meŋ akêŋ Anötö ndê dom. Magoc asa naŋ sap yom ŋandô pi Yisu dôŋ ŋapaŋ, naŋ ti Damba ndê, ma ti Atu ndê gêŋ whiŋ.

10 Asa naŋ bu têŋ mac meŋ, magoc êndôhôŋ yom ŋandô pi Yisu dom, naŋ akôc iŋ sa pi nem andu dom, ma akam iŋ dom.

11 Bu asa naŋ kôc ŋamalac kaiŋ dinaŋ sa, naŋ wêkaiŋ iŋ ndê gweleŋ sac dinaŋ whiŋ.

Yom ŋambu-ŋga

12 Yom daêsam yêc bu wakêŋ têŋ mac, tigeŋ aö bu wato sip bapia dindec dom. Aö gakêŋ bataŋ bu wandic mac kêsi, goc danem yom-galôm aŋôŋ andô pitigeŋ. Ma boc-dinaŋ yac oc datisambuc.

13 Am dôwamwê naŋ Anötö kêyaliŋ sa yêc gameŋ dindec, naŋ ndê balêkoc sêkôm acsalô ŋayham têŋ mac.

Jon
ndê bapia titö-ŋga
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Ŋamalac naŋ to bapia dindec, naŋ sam dau bu ‘ŋgac bata’ daŋ, tôm ŋamalac naŋ to 2 Jon. Iŋ to bapia dindec têŋ ŋgac kêŋ whiŋ-ŋga daŋ ŋaê Gaius.

Jon kêkiŋ lau aheŋ-ŋga ŋatô sêsa si bu sêkôm gweleŋ sêwhiŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga toŋ daŋ yêc gameŋ Esia-ŋga. Magoc ŋgac daŋ ŋaê Diotrepe kêŋ kisa Jon ndê lau, ma kêmasuc lau naŋ sêkôc lau dau sa, naŋ su yêc gôlôwac dabuŋ dinaŋ. Jon to bapia dindec tu puc Gaius dôŋ ma kêpiŋ iŋ bu iŋ puc lau aheŋ-ŋga dau dôŋ.

Jon to yom têŋ iŋ ndê silip Gaius

1 Aö ŋgac bata dec, gato yom dindec têŋ Gaius, aneŋ silip. Hêclu dasap yom ŋandô dôŋ, ma tu dinaŋ-ŋga dec aö atac whiŋ am kêlêc.

2 Aneŋ ŋgac atac whiŋ-ŋga, aö gateŋ mbec têŋ Anötö bu yob am bu mbo ŋayham eŋ, ma bu nem mbec am nem gweleŋ hoŋ, tôm iŋ yob am gatôm ŋapep.

3 Asidôwai ŋatô sêhôc asê aö, ma sêsôm asê bu am sa nem lêŋ kêkuc yom ŋandô ŋapaŋ, ma gêŋ hoŋ naŋ am kôm, naŋ puc yom ŋandô dôŋ. Ŋac si yom dinaŋ kôm aö tac ŋayham atu.

4 Têŋ ndoc aö gaŋgô ŋawaê bu aneŋ balêkoc ŋatô sêŋsêlêŋ ti sêsap yom ŋandô dôŋ, goc aö atac ŋayham kêlêc.

Jon kêpiŋ Gaius ndê mêtê nem lau sa-ŋga

5 O aneŋ ŋgac atac whiŋ-ŋga, am gêm asidôwai naŋ sem gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga, naŋ sa ŋalêŋ ŋayham eŋ. Am kêyalê lau dau muŋ su dom, magoc têŋ ndoc ŋac sic am kêsi, naŋ am yob ŋac ŋapep.

6 Ŋac sic miŋ têŋ gôlôwac dabuŋ yêc gameŋ dindec, pi am nem mêtê atac whiŋ-ŋga. Ŋayham kêlêc bu am toc lau kaiŋ dinaŋ sa gitôm Anötö ndê lau akiŋ, ma gêm ŋac sa ŋa gêŋ tu puc ŋac dôŋ têŋ ndoc sêŋsêlêŋ-ŋga.

7 Lau dau sêsa tu Yisu ndê ŋaê-ŋga bu sênem mêtê, ma ŋac takwê lau sambuc bu sênem ŋac sa dom.

8 Ma tu dinaŋ-ŋga yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga danem lau mêtê-ŋga kaiŋ dinaŋ sa dandic ŋawaê. Dakôm bocdinaŋ dec tôm yac dakôm gweleŋ yom ŋandô-ŋga dawhiŋ ŋac.

Diotrepe ndê mêtê sac

9 Aö gato yom pi lau aheŋ-ŋga dinaŋ têŋ am nem gôlôwac dabuŋ su, tigeŋ Diotrepe, ŋgac naŋ toc dau sa bu ŋgac ŋamata-ŋga, naŋ kôc aneŋ yom sa dom.

10 Bocdinaŋ aö bu watêŋ mac waloc, goc wasôm iŋ ndê mêtê sac asê yêc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ aŋgô-ŋga. Iŋ kêgôliŋ yom sac pi yac, ma tec bu kôc asidôwai sa. Ma lau naŋ atac whiŋ bu sêkôc asidôwai sa, naŋ iŋ kalhac ŋac ahuc, ma kêmasuc ŋac su yêc gôlôwac dabuŋ.

Anötö ndê lau sêkôm mêtê ŋayham

11 O aneŋ ŋgac atac whiŋ-ŋga, kôm mêtê ŋayham eŋ, ma êmkuc lau naŋ sêkôm mêtê sac, naŋ dom. Asa naŋ kôm mêtê ŋayham, naŋ meŋ akêŋ Anötö ndê, magoc asa naŋ kôm mêtê sac, naŋ kêyalê Anötö dom.

12 Lau hoŋ sêsôm yom ŋayham pi Dimitrias, ma iŋ ndê mêtê gitêŋ tôc asê bu iŋ kêkuc yom ŋandô. Ma yac bocdinaŋ bu apuc iŋ dôŋ têŋ am bu ŋgac ŋayham, ma am kêyalê bu yac mba yom iŋ yom ŋandô.

Yom ŋambu-ŋga

13 Aneŋ yom daêsam yêc bu wakêŋ têŋ am, tigeŋ aö gatec bu wato têŋ am.

14 Aö gakêŋ bataŋ bu ŋasawa sauŋ aö oc walic am, ma hêclu dasôm yom aŋôŋ pitigeŋ.

15 Yom malô whiŋ am. Am nem asidôwai naŋ sêmbo dec, naŋ sêkôm acsalô ŋayham têŋ am. Ma ŋac sêndac am bu sam yac mba asidôwai naŋ sêmbo dinaŋ, naŋ si ŋaê, ma kôm acsalô têŋ ŋac bocdinaŋ.

Jud
ndê bapia
Yom whê Jud ndê bapia sa-ŋga

Jud sam dau bu 'Jems asi.' Lau daêsam gauc gêm bu Jems dau iŋ Yisu asi (Mat 13:55; Mak 6:3), naŋ ti lau sêkêŋ whiŋ-ŋga Jerusalem-ŋga si ŋagôlôŋ (Apo 15:13; Gal 1:19). Jud to bapia dindec têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga, magoc gameŋ ti malac bocke naŋ ŋac sêmbo, naŋ iŋ tôc asê yêc bapia dindec dom.

Iŋ to bapia dindec tu bu kêŋ puc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga pi kêdôhôŋwaga tasaŋ naŋ sêŋsôŋ yom pi Anötö ndê mwasiŋ, ma sêndôhôŋ lau bu gitôm bu sêkôm mêtê sac daêsam, ma Anötö oc suc kwi. Iŋ bu puc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga dôŋ bu sêlhac ŋaŋga ma sêkôc yom tasaŋ dinaŋ sa dom.

Jud ndê yom ŋamata-ŋga

1 Aö Jud, Yisu Kilisi ndê ŋgac akiŋ ma Jems asi. Aö gato bapia dindec têŋ mac lau naŋ Damaŋ Anötö tac whiŋ mac ndu andô, ma kêgalêm mac sa ati iŋ ndê, ma piŋ mac dôŋ am daminŋ Yisu Kilisi tu yob mac-ŋga.

2 Anötö ndê tawalô, ti yom malô ma iŋ ndê atac whiŋ nem mac hoŋ ahuc êŋlêc.

Jud kêŋ puc ŋac pi lau naŋ sêndôhôŋ mêtê tasaŋ

3 O aneŋ lau ŋayham, aneŋ ŋalôm kac aö bu wato yom têŋ mac pi Anötö ndê lêŋ nem yac si-ŋga, naŋ tap yac sa su. Magoc kwahic dec aö galic bu ŋawapac daŋ hôc asê, ma tu dinaŋ-ŋga dec gato yom dindec hêganôŋ ŋawapac dau. Aö bu wapuc mac dôŋ bu alhac ŋaŋga ma asap Anötö ndê yom ŋandô dakêŋ whiŋ-ŋga dôŋ. Iŋ kêŋ yom dau têŋ iŋ ndê lau dabuŋ bu sêyob ŋapep.

4 Ŋawapac dau hêganôŋ lau sac ŋatô naŋ sêtec Anötö ndê lêŋ, naŋ sêsôc mac nem gôlôwac dabuŋ ŋalôm sêmeŋ sêsiŋ sêmbo, ma sêndôhôŋ mêtê tasaŋ. Ŋac sêsôm gitôm bu dakôm mêtê sac ŋapaŋ, ma Anötö oc suc kwi. Bocdinaŋ sêŋsôŋ yom pi Anötö ndê tawalô, ma sêsêc yac neŋ Ŋadau tigeŋ, Pômdau Yisu Kilisi ahuc. Lau kaiŋ dinaŋ, ŋac Anötö ndê lau dom, ma muŋ-ŋga iŋ ndê propet sêto yom pi ŋagêyô naŋ iŋ oc kêŋ têŋ ŋac.

Ŋagêyô naŋ Anötö kêŋ têŋ lau sac

5 Yom pi ŋagêyô dinaŋ mac aŋyalê su, tigeŋ aö wasôm tiyham bu mac gauc nem ŋapep. Muŋ-ŋga Pômdau kêgaho lau Israel-ŋga su yêc gameŋ Isip-ŋga. Magoc tiŋambu ŋac si lau ŋatô sêkêŋ whiŋ iŋ dom ma sêli dau sa têŋ iŋ, dec iŋ seŋ ŋac su.

6 Ma gauc nem aŋela naŋ daŋga wambu Anötö dom, ma sêhu gameŋ naŋ Anötö kêŋ tu ŋac-ŋga yêc undambê, naŋ siŋ. Bocdinaŋ iŋ sô ŋac dôŋ ŋa sen ŋaŋga bu sêmbo gameŋ ŋasec-ŋga ŋapaŋ, e sêtap matôc sa têŋ bêc atu naŋ oc meŋ sa tiŋambu.

7 Ma gauc nem lau naŋ muŋ-ŋga sêndöc malac Sodom ti Gomora ma malac ŋatô naŋ sêyêc malac lu dinaŋ ŋamakê. Ŋac sêkôm mêtê ŋalôm ŋagalac-ŋga ma mêtê mockaiŋ-ŋga tidau-tidau, ma tu dinaŋ-ŋga Anötö seŋ ŋac su. Gêŋ dinaŋ ti dôhôŋ ma kêŋ puc yac pi ŋagêyô naŋ lau sac oc sêtap sa yêc ya naŋ sa ŋapaŋ.

8 Ma lau tasaŋ naŋ sêmbo mac nem gôlôwac dabuŋ ŋalôm, naŋ sêsa lêŋ sac-ŋga gitôm lau ŋamata-ŋga dinaŋ. Lêŋ sêkôm sac-ŋga kalhac ŋac si gauc ŋapaŋ, ma ŋac si mêtê sac kôm ŋac ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga. Sêtoc dau sa ma sêsôc Anötö ma lau bata ŋapu dom, ma sêsôm yom sac bu sêŋgwiniŋ Anötö ndê lau ti ŋawasi.*

9 Magoc gauc nem Anötö ndê aŋela ŋamata-ŋga Maikel. Têŋ ndoc iŋlu Sadaŋ sêseŋ dau pi Moses ndê ŋamlaŋ, naŋ iŋ yob dau ndê whasuŋ bu sôm yom sac pi Sadaŋ dom. Magoc iŋ sôm yom têŋ iŋ bocdec bu, "Pômdau dau goc sôm am."†

Lau tasaŋ si mêtê

10 Magoc lau tasaŋ naŋ sêmbo sêwhiŋ mac, naŋ sêsôm yom sac-sac pi gêŋ dabuŋ naŋ sêŋyalê dom. Tigeŋ mêtê sac nom-ŋga, naŋ tidôŋ ŋac su, naŋ sêŋkuc gitôm bôc gapuŋ naŋ gauc mbasi. Ma tu mêtê sac dinaŋ-ŋga dec ŋac oc sêniŋga.

11 Oyaê! Lau dinaŋ oc sêtisac. Ŋac sêŋkuc Kein ndê lêŋ. Ma ŋac sêkôm gêŋ tu sêkôc awa-ŋga ŋambwa, ma bocdinaŋ sêŋkuc Balam ndê giso. Ma ŋac sêli dau sa têŋ Anötö ti iŋ ndê lau bata, ma bocdinaŋ ŋac oc sêniŋga gitôm Kora.

12 Têŋ ndoc mac lau akêŋ whiŋ-ŋga akac sa bu aneŋ gêŋ ma ateŋ mbec, naŋ ŋagahô lau sac dinaŋ sêsôc sêmeŋ ma seŋ gêŋ sêwhiŋ mac. Magoc ŋac maya dau tu ŋac si mêtê sac-ŋga dom, ma bocdinaŋ ŋac sêkôm gôlôwac dabuŋ si ŋaê ŋayham tisac. Ŋac sêmwasiŋ dau ma gauc gêm lau ŋatô dom. Ŋac lau sêhôŋ-sêhôŋ ŋambwa sêtôm yawalec naŋ puc pi meŋ ma mbu soc su giŋga. Ma ŋac sêtôm a naŋ gêm ŋandô tôm ŋandoc dom dec lau sêlêŋ su, ma bocdinaŋ a dau gitôm a naŋ mbac tidim lu.

---

* **1:8:** Lau ti ŋawasi - yêc ndê bapia, Jud to yom tigeŋ naŋ 'ŋawasi.' Lau ŋatô gauc gêm bu yom dau hêganôŋ aŋela, magoc lau ŋatô gauc gêm bu yom dau hêganôŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga, me lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si lau bata. Pita to yom kaiŋ tigeŋ yêc 2 Pit 2:10. † **1:9:** Yom naŋ Maikel sôm têŋ Sadaŋ naŋ sêto yêc Sek 3:2. Tigeŋ yom pi Moses dinaŋ yêc Yom Lêŋsêm Akwa dom, magoc yêc lau Israel-ŋga si buku akwa daŋ.

13 Ŋac si lêŋ gitôm gwêc ŋadinda, ma ŋac
si mêtê mayaŋ-ŋga gitôm ŋapwic naŋ gwêc
ŋampoŋ dau hu pi baö. Magoc ŋac maya dau
dom. Ma ŋac sêtôm tata naŋ sêlhac si mala
solop dom, ma bocdinaŋ Anötö kêyaliŋ ŋac
si mala sa yêc gameŋ ŋasec-ŋga bu ŋac sêmbo
ŋapaŋ.
14 Ŋgac ŋamata-ŋga Adam ndê apaŋgac ti-
7-ŋga naŋ sêsam bu Inok,‡ naŋ hoc yom asê
muŋ su pi lau sac dinaŋ bocdec bu, “Alic
su naŋ. Pômdau oc meŋ whiŋ iŋ ndê aŋela
dabuŋ tausen ma tausen.
15 Iŋ oc êŋsahê lau hoŋ pi ŋac si mêtê, ma
lau hoŋ naŋ sêtec Anötö ndê lêŋ, naŋ iŋ oc
kêŋ ŋagêyô atu têŋ ŋac tu ŋac si mêtê sac-ŋga,
ma tu yom sac naŋ sêsôm pi iŋ-ŋga.”
16 Lau tasaŋ dinaŋ êlêmê sêtucdiŋ tu gêŋ
hoŋ-ŋga, ma sêpu lau ŋatô. Ma sêkôm mêtê
sac tidau-tidau gitôm ŋac dau si atac whiŋ.
Sêsôm yom sêtoc dau sa-ŋga, ma sêmbac-
sêmbac yom lau bu sêkêŋ gêŋ têŋ ŋac.

Jud to yom puc ŋac dôŋ-ŋga

17 O aneŋ lau, gauc nem yom naŋ Pômdau
Yisu Kilisi ndê lau †aposel sêhoc asê gwanaŋ
su.
18 Ŋac sêsôm têŋ mac bocdec bu, “Têŋ têm
ŋambu-ŋga, lau oc sêtisa, naŋ sêtaŋ b ôlê lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga, ma sêkôm mêtê sac sêŋkuc
ŋac dau si ŋalôm naŋ tec Anötö ndê lêŋ.”
19 Yom dau hêganôŋ lau dinaŋ, naŋ sêwhê
mac n em gôlôwac dabuŋ kôc, ma sêŋkuc
mêtê nom-ŋga ŋapaŋ sêtôm lau gauc mbasi-
ŋga. Bu Ŋalau Dabuŋ mbo ŋac si ŋalôm dom.
20 Tigeŋ mac lau ŋayham. Akôm bocdinaŋ
dom. Asap yom dabuŋ dakêŋ whiŋ-ŋga dôŋ,
bu puc mac dôŋ ma alhac ŋaŋga. Ma ateŋ
mbec ŋa Ŋalau Dabuŋ ndê ŋaclai.
21 Ambo ti Anötö ndê mêtê atac whiŋ-ŋga
nem mac ahuc, ma akêŋ batam Pômdau Yisu
Kilisi ndê tawalô naŋ yac oc datap sa têŋ
ndoc iŋ kôc yac sa dandöc taŋli ŋapaŋ yêc
undambê.
22 Tamwalô lau naŋ atac lu-lu, ma anem
ŋac sa.
23 Mac nem lau ŋatô sêsip mêtê sac ŋalôm
su, dec sic waê bu sêsip ya lambwam-ŋga
sêndi. Akôm bu anem ŋac si ŋalôm kwi, dec
oc nditôm mac aŋgaho ŋac su yêc ya dau.
Tamwalô lau naŋ sêkôm sac ma akôm bu
anem ŋac sa, magoc atöc ŋac si sac ma ayob
daôm ŋapep bu sac dau kôm mac apeŋ dom.

Jud gic bata iŋ ndê yom

24-25 Tu yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi-ŋga,
tampiŋ yac neŋ Anötö ŋandô tigeŋ naŋ gêm
yac si. Iŋ gitôm bu yob mac ma nem mac
sa bu apeŋ dom. Iŋ kêgwasiŋ mac nem sac
hoŋ su, dec mac atôm bu alhac aŋôm sawa
ma atac ŋayham atu yêc iŋ aŋgô-ŋga ti iŋ ndê
ŋawasi atu. Dapo iŋ ndê waê sa, bu iŋ ndê
ŋawasi ti ŋaclai ma ŋaŋga atu andô. Ma iŋ
mbo bocdinaŋ têŋ têm ŋamata-ŋga, kwahic
dec, ma oc mbo ŋapaŋ. Yomandô.

‡ **1:14:** Inok ndê miŋ sêto yêc Gen 5:18-24. Yom naŋ iŋ sôm naŋ sêto yêc Yom Lêŋsêm Akwa dom, magoc yêc lau Israel-ŋga si bapia akwa daŋ.

Revelesen
(Gêŋ naŋ Yisu hoc asê têŋ Jon)
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Lau tigauc sêsôm bu Jon, naŋ to bapia dindec (1:1-2, 4), naŋ iŋ ŋgac tigeŋ naŋ to Jon ndê ŋawaê ŋayham ma Jon ndê bapia tö. Têŋ ndoc iŋ to bapia dindec, naŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêtap kisa atu ti ŋawapac daêsam sa. Ŋacyo sêkêŋ Jon dau ndöc nduc Patmos tu iŋ ndê gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga. Jon to bapia dindec, tu bu puc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga dôŋ bu sêlhac ŋaŋga ma sêhu si sêkêŋ whiŋ siŋ dom.

Gêŋ daêsam naŋ Jon to sip bapia dindec, naŋ iŋ sôm bu Ŋalau Dabuŋ kôm iŋ ndê gatu kaiŋ daŋ sa, ma Anötö hoc asê têŋ iŋ gitôm gêŋ ŋagatu. Mac oc alic bu Jon to namba 7 ma namba 12 tidim daêsam yêc bapia dindec ŋalôm. Lau Israel-ŋga sêlic namba 12 bu gêŋ atu, ma hêganôŋ lau Israel-ŋga si toŋ 12. Ma namba 7 hêganôŋ gêŋ naŋ ŋayham sambuc, ma ŋac sêsôm bu Anötö ndê namba.

Yom daêsam hêganôŋ gêŋ naŋ oc meŋ sa têŋ têm ŋambu-ŋga. Sadaŋ oc kôm gweleŋ ŋaŋga bu êntôm lau nom-ŋga, magoc tiŋambu Anötö oc êŋgwiniŋ iŋ ti lau hoŋ naŋ sêŋkuc iŋ, ma seŋ ŋac su. Ma lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêlhac ŋaŋga ma sêhu si sêkêŋ whiŋ siŋ dom, naŋ oc sêtap mwasiŋ atu sa, ma Anötö oc kôc ŋac sa sêndöc malac Jerusalem wakuc.

Yom ŋamata-ŋga

1 Yom dindec ŋahu Yisu Kilisi, naŋ hoc asê têŋ Jon. Yom dau hêganôŋ gêŋ hoŋ naŋ kêpiŋ bu hôc asê. Anötö kêŋ yom dau têŋ Yisu Kilisi bu tôc asê têŋ lau naŋ sem akiŋ iŋ. Ma Yisu kêkiŋ iŋ ndê aŋela daŋ bu hoc yom dau asê têŋ iŋ ndê ŋgac akiŋ Jon.

2 Ma Jon to yom dindec pi gêŋ hoŋ naŋ iŋ gêlic, ma puc yom dau dôŋ bu yom ŋandô naŋ meŋ akêŋ Anötö lu Yisu Kilisi dau.

3 Yom naŋ yêc bapia dindec, naŋ bu tôc gêŋ naŋ oc hôc asê têŋ têm ŋambu-ŋga, naŋ asê, gitôm yom naŋ propet akwa-kwa sêhoc asê muŋ su. Ma ndoc meŋ kêpiŋ bu gêŋ hoŋ dau ŋandô sa. Bocdinaŋ lau naŋ sêsam yom dindec asê, ma lau naŋ sêŋgô ma sêkôc sa tidôŋ sip ŋac si ŋalôm, naŋ hoŋ oc sêtap Anötö ndê mwasiŋ sa.

Jon kêkiŋ yom têŋ gôlôwac dabuŋ toŋ 7

4 Aö Jon, gato yom dindec têŋ Kilisi ndê gôlôwac dabuŋ toŋ 7 naŋ sêmbo gameŋ Esia-ŋga. Mwasiŋ ti atac malô têŋ mac akêŋ Damaŋ Anötö naŋ mbo têŋ ŋamata-ŋga, kwahic dec mbo, ma oc meŋ tiŋambu-ŋga, ma akêŋ ŋalau 7 naŋ sêlhac iŋ ndê pôŋ kiŋ-ŋga ŋa-ndö-ŋga,

5 ma akêŋ Yisu Kilisi. Yisu iŋ ŋgac ŋamata-ŋga bu tisa akêŋ lau batê-ŋga, ma iŋ gêm gôliŋ kiŋ nom-ŋga hoŋ. Iŋ kalhac ŋaŋga bu hoc yom ŋandô asê pi Anötö. Ma iŋ tac whiŋ yac, dec kêc ndê dac siŋ bu êŋgapwêc yac su yêc yac neŋ sac.

6 Ma iŋ kôc yac sa datôm lau toŋ tigeŋ naŋ dambo iŋ ndê †gôliŋ ŋapu, ma datôm lau dabuŋ-siga bu danem akiŋ iŋ ndê Damba Anötö. Iŋ ŋaclai ti ŋawasi ŋadau, dec dahoc iŋ ndê waê asê tôm bêc hoŋ. Yomandô!

7 Alic su naŋ. Iŋ oc sip whiŋ dao meŋ, ma lau hoŋ oc sêlic iŋ. Aêc, ma lau naŋ sic iŋ ndu, naŋ oc sêlic iŋ sêwhiŋ. Lau nom-ŋga hoŋ oc sêtaŋ atu tu iŋ-ŋga. Yomandô andô!

8 Pômdau Anötö sôm, "Aö Ŋaclai Ŋadau. Têŋ ŋamata-ŋga aö gambo, kwahic dec aö gambo, ma aö oc wambu wameŋ tiyham. Aêc, aö gac hu gêŋ hoŋ, ma wandic dabiŋ gêŋ hoŋ."

Yisu hoc dau asê têŋ Jon

9 Aö Jon, mac nem asidôwa gato yom dindec. Yac dati Yisu ndê lau, ma dambo iŋ ndê gôliŋ ŋapu. Tu dinaŋ-ŋga lau sêkêŋ kisa yac, magoc tamasaŋ dauŋ bu dalhac ŋaŋga. Muŋ-ŋga lau sêmasuc aö ma sêkêŋ aö gandöc nduc naŋ sêsam bu Patmos. Ŋahu bu aö galhac ŋaŋga ma gapuc Anötö ndê yom dôŋ, ma gahoc yom ŋandô asê pi Yisu.

10 Aö gandöc Patmos, ma têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si bêc sênem akiŋ Pômdau-ŋga daŋ, Ŋalau Dabuŋ kôm aö gatuŋ kaiŋ daŋ sa. Ma aö gaŋgô awha atu daŋ gitôm dahuc taŋ yêc aö ŋambu-ŋga.

11 Ma awha dau sôm, "Gêŋ naŋ am oc lic, naŋ to sip bapia, ma êmkiŋ têŋ gôlôwac dabuŋ toŋ 7 naŋ sêndöc malac 7, naŋ Epesas, Smena, Pegamam, Tayatira, Sadis, Piladelpia ma Laodisia."

12 Aö gaŋgô yom dau, goc gakac dauŋ kwi bu walic bu asa sôm yom dau. Ma aö galic yakaiŋ 7 naŋ sêmasaŋ ŋa gol.

13 Ma yêc yakaiŋ 7 dau ŋalhu aö galic ŋgac daŋ gitôm Ŋamalac ndê Atu. Iŋ sôc ŋakwê baliŋ naŋ sip têŋ iŋ gahi, ma kic po naŋ ŋawasi gitôm gol kêgihi iŋ ŋabapo.

14 Iŋ kêclauŋ sêp sambuc, ma iŋ tandô ŋawê gitôm ya.

15 Iŋ gahiapa ŋawasi gitôm ain yaŋyaŋ ŋaê brons naŋ sêpec sa ya ma ŋamsic. Ma iŋ awha ŋakêcsia gitôm bu naŋ hêc atu.

16 Iŋ aŋgô andô ŋawasi atu gitôm ac ŋawê. Yêc iŋ amba andô-ŋga iŋ kôc tata 7, ma bieŋ baliŋ ti ŋamata yêc daŋga-daŋga sa akêŋ iŋ whasuŋ.

17 Têŋ ndoc aö galic iŋ aö gahu dauŋ gasip nom gayêc iŋ gahi-ŋga gitôm ŋgac batê daŋ. Magoc iŋ kêŋ amba andô-ŋga sac aö, ma sôm, "Töc daôm dom. Aö gati ŋamata gêŋ hoŋ, ma aö gati ŋambu gêŋ hoŋ.

18 Aö Anötö naŋ gambo taŋli. Muŋ-ŋga
aö gambac ndu, tigeŋ lic! Kwahic dec aö
gambo taŋli, ma wambo taŋli ŋapaŋ. Ma aö
gakôc ki gatam-ŋga bu waŋgapwêc lau su yêc
lambwam ma yêc lau batê si gameŋ.
19 "Bocdinaŋ to yom pi gêŋ naŋ am gêlic
su, pi gêŋ naŋ kwahic dec ŋandô sa, ma pi
gêŋ naŋ oc ŋandô sa tiŋambu.
20 Tata 7 naŋ yêc amaŋ andô-ŋga, ma
yakaiŋ gol 7 naŋ aö wawhê ŋahu sa têŋ am.
Tata 7 dinaŋ sêti dôhôŋ aŋela 7 naŋ sêyob
gôlôwac dabuŋ toŋ 7, ma yakaiŋ 7 sêti dôhôŋ
gôlôwac dabuŋ toŋ 7 dinaŋ-ŋga."

2

Jon to yom têŋ gôlôwac dabuŋ yêc malac Epesas

1 Ma iŋ sôm têŋ aö, "To yom têŋ aŋela naŋ
yob gôlôwac dabuŋ Epesas-ŋga bocdec bu:
Yom dindec meŋ akêŋ iŋ naŋ kôc tata 7 yêc
amba andô-ŋga, ma kêsêlêŋ mbo yakaiŋ
gol 7 ŋalhu.
2 Mac lau Epesas-ŋga. Aö kayalê mac
nem mêtê hoŋ su, ma mac akôm gweleŋ atu
ayêm daôm su, ma mac alhac ŋaŋga tu ahôc
ŋawapac-ŋga. Ma aö kayalê bu mac atac tec
lau sac ma amasuc ŋac su. Ma lau naŋ sêŋsau
ma sêsam dau bu aposel, naŋ mac aŋsahê
ŋac, ma aŋyalê ŋac bu lau tasaŋ.
3 Mac alhac ŋaŋga ma ahôc ŋawapac ti kisa
tu aneŋ ŋaê-ŋga, magoc mac kwampac sa
dom. Gêŋ hoŋ dinaŋ mac akôm ŋayham.
4 Tigeŋ mac nem mêtê so daŋ yêc naŋ aö
galic yham dom. Ŋamata-ŋga mac atac
whiŋ aö ŋandô. Tigeŋ kwahic dec mba!
5 Bocdinaŋ gauc nem mac nem mêtê
ŋamata-ŋga dinaŋ, naŋ kwahic dec mac ahu
siŋ su. Ma anem nem ŋalôm kwi ma akôm
mêtê ŋayham gitôm ŋamata-ŋga. Bu mba, dec
aö watêŋ mac wameŋ, ma wakôc mac nem
yakaiŋ su.
6 Magoc aö galic ŋayham bu mac atac tec
Nikolai* ndê lau si lêŋ sac, gitôm aö
dauŋ gatec.
7 Asa ndê daŋgasuŋ yêc, naŋ ŋgô yom
dindec naŋ Ŋalau Dabuŋ sôm têŋ Anötö
ndê gôlôwac dabuŋ. Lau hoŋ naŋ sêlhac
ŋaŋga ma sêku sac dulu, naŋ wakêŋ ŋac
sêmbo Anötö ndê †Paradais ma sêneŋ
ŋandô yêc A Taŋli-ŋga.

Jon to yom têŋ gôlôwac dabuŋ yêc malac Smena

8 "Ma to yom têŋ aŋela naŋ yob gôlôwac
dabuŋ Smena-ŋga bocdec bu:
Yom dindec meŋ akêŋ iŋ naŋ tiŋamata gêŋ
hoŋ ma tiŋambu gêŋ hoŋ, iŋ naŋ mbac
ndu ma tisa ma mbo tali tiyham.
9 Aö kayalê bu mac lau Smena-ŋga ahôc
ŋawapac atu, ma mac andöc nom atôm lau
ŋalôm sawa. Tigeŋ yêc Anötö aŋgô-ŋga mac
ati lau ti lêlôm. Aö kayalê yom hoŋ naŋ lau
naŋ sêsap lau Israel-ŋga si sakiŋ akwa dôŋ,
naŋ sêsôm pi mac. Ŋac lau dau sêtoc dau sa
bu ŋac lau Israel-ŋga naŋ Anötö kêyaliŋ ŋac
sa sêti iŋ ndê lau. Tigeŋ mba! Ŋac Sadaŋ ndê
lau solop.
10 Atöc daôm dom pi ŋawapac naŋ oc meŋ.
Aŋgô! Sadaŋ tac whiŋ bu êŋsahê mac, ma iŋ
ndê lau oc sêkêŋ mac nem lau ŋatô sêndöc
gapocwalô. Tigeŋ mac oc ahôc ŋawapac tôm
bêc 10 ma pacndê. Mac bu ahôc ŋawapac e
tôm lau sêndic mac ndu, magoc alhac ŋaŋga
ma ahu aö siŋ dom. Ma bocdinaŋ aö wakêŋ
mac andöc tamli ŋapaŋ, naŋ ti mac nem
ŋaôli.
11 Asa ndê daŋgasuŋ yêc, naŋ ŋgô yom
dindec naŋ Ŋalau Dabuŋ sôm têŋ Anötö
ndê gôlôwac dabuŋ. Lau hoŋ naŋ sêlhac
ŋaŋga ma sêku sac dulu, naŋ oc sêtap
ŋandê sa têŋ bêc naŋ lau sêmbac ndu
tidim tilu-ŋga,† naŋ dom.

Jon to yom têŋ gôlôwac dabuŋ yêc malac Pegamam

12 "Ma to yom têŋ aŋela naŋ yob gôlôwac
dabuŋ Pegamam-ŋga bocdec bu:
Yom dindec meŋ akêŋ iŋ naŋ hôc bieŋ
baliŋ naŋ ŋamata yêc daŋga-daŋga.
13 Aö kayalê mac lau Pegamam-ŋga nem
gameŋ, naŋ lau daêsam sêmbo Sadaŋ ndê
gôliŋ ŋapu. Tigeŋ mac asap aö dôŋ ŋapaŋ, ma
ahu nem akêŋ whiŋ aö-ŋga siŋ su dom. Yêc
Sadaŋ ndê malac dinaŋ, lau sic aneŋ ŋgac
akiŋ Antipas ndu. Ŋahu bu iŋ hoc yom ŋandô
asê pi aö, ma sêc aö ahuc dom. Ma mac
bocdinaŋ, têŋ ndoc dinaŋ aö galic bu mac
ahu aö siŋ dom.
14 Tigeŋ mac akôm gêŋ ŋatô naŋ aö galic
bu solop dom. Mac nem lau ŋatô sêŋkuc
Balam ndê yom. Têŋ têm ŋamata-ŋga
Balam kêdôhôŋ lau Israel si ŋgac bata
Balak bu êntôm lau Israel-ŋga bu sêkôm
mêtê sac. Ŋac seŋ gêŋ daneŋ-ŋga naŋ
lau sêkêŋ ti da têŋ anötö gwam. Ma
sêkôm mêtê sac mockaiŋ-ŋga whiŋ. Ma
kwahic dec mac nem lau ŋatô sêŋkuc
mêtê kaiŋ dinaŋ.
15 Ma gêŋ daŋ tiyham. Mac nem lau ŋatô
sêŋkuc yom naŋ Nikolai kêdôhôŋ têŋ lau.
16 Bocdinaŋ anem daôm kwi. Bu mba,
dec ŋasawa sauŋ aö watêŋ mac waloc, ma
wandic lau naŋ sêsa lêŋ kaiŋ dinaŋ ŋa bieŋ
baliŋ naŋ sa yêc aö whaŋsuŋ.
17 Asa ndê daŋgasuŋ yêc, naŋ ŋgô yom
dindec naŋ Ŋalau Dabuŋ sôm têŋ Anötö

* **2:6:** Nikolai kêdôhôŋ lau bu sêlic mêtê sac gitôm gêŋ ŋambwa. Iŋ sôm bu Kilisi ndê lau gitôm bu sênem akiŋ anötöi gwam, ma sêkôm mêtê mockaiŋ-ŋga. † **2:11:** Bêc naŋ lau sêmbac ndu tidim tilu-ŋga - bêc naŋ Anötö oc êmatôc lau hoŋ, ma lau sac oc sêsip ya atu naŋ sa ŋapaŋ sêndi bu sêhôc ŋandê ŋapaŋ. Alic yom ŋatô yêc Rev 20:14; ma 21:8.

ndê gôlôwac dabuŋ. Lau hoŋ naŋ sêlhac
ŋaŋga ma sêku sac dulu, naŋ wakêŋ ŋac
sêneŋ gêŋ daneŋ-ŋga naŋ kwahic dec
yêc siŋ dau yêc undambê, gitôm gakêŋ
†mana têŋ lau Israel-ŋga seŋ yêc gameŋ
sawa. Ma aö wakêŋ hoc sêsêp tigeŋ-
tigeŋ têŋ ŋac tôm ndi. Yêc hoc tigeŋ-
tigeŋ aö wato ŋaê wakuc pi, naŋ lau
daŋ sêŋyalê dom. Asa naŋ kôc hoc dau
ŋadaŋ, naŋ oc êŋyalê.

Jon to yom têŋ gôlôwac dabuŋ yêc malac Tayatira

18 "Ma to yom têŋ aŋela naŋ yob gôlôwac
dabuŋ Tayatira-ŋga bocdec bu:
Yom dindec meŋ akêŋ Anötö ndê Atu, iŋ
naŋ ndê tandô ŋawê gitôm ya ŋawahô,
ma gahi gitôm brons naŋ ŋawasi atu.
19 Aö kayalê mac lau Tayatira-ŋga nem
mêtê hoŋ su, bu mac akêŋ whiŋ aö ŋaŋga,
ma asap mêtê atac whiŋ-ŋga dôŋ. Aö kayalê
bu mac alhac ŋaŋga ma am akiŋ aneŋ lau.
Ma kwahic dec mac akôm gêŋ dinaŋ hôc
gêlêc ŋamata-ŋga su.
20 Tigeŋ mac nem mêtê daŋ aö galic yham
dom. Awhê sac daŋ mbo mac nem
gôlôwac dabuŋ ŋalôm, naŋ gitôm kwin
sac Jesebel. Iŋ sam dau bu aneŋ propet
awhê daŋ, magoc iŋ kêdôhôŋ aneŋ lau
bu sêkôm mêtê mockaiŋ-ŋga, ma bu
sêneŋ gêŋ daneŋ-ŋga naŋ lau sêkêŋ ti
da têŋ anötöi gwam. Iŋ kôm mêtê sac
bocdinaŋ, magoc mac asoc iŋ su yêc
mac nem gôlôwac dabuŋ dom.
21 Aö gakêŋ ŋasawa têŋ iŋ bu nem dau kwi,
tigeŋ iŋ sap iŋ ndê mêtê sac dôŋ ŋapaŋ.
22 Alic su naŋ! Kwahic dec aö wakêŋ
ŋandê atu têŋ iŋ, ma têŋ lau naŋ sêkôm mêtê
mockaiŋ-ŋga sêwhiŋ iŋ, naŋ bocdinaŋ. Ŋac
bu sênem dau kwi dom, dec ŋac oc sêhôc
ŋawapac atu.
23 Ma aö oc wandic iŋ ndê balêkoc ndu
sêwhiŋ. Tu dinaŋ-ŋga dec Kilisi ndê lau hoŋ
oc sêŋyalê bu aö kayalê ŋamalac si gauc ti
ŋalôm hoŋ. Ma aö wakêŋ ŋagêyô têŋ mac hoŋ
tôm ndi, êŋkuc mêtê naŋ mac lau tigeŋ-tigeŋ
akôm.
24 Mac lau Tayatira-ŋga ŋatô asôc awhê sac
dinaŋ ndê yom ŋapu dom. Ma yom naŋ
sêsam bu Sadaŋ ndê yom naŋ yêc siŋ
dau, naŋ mac akip sa dom. Bocdinaŋ aö
oc wakêŋ ŋawapac wakuc têŋ mac ahôc
dom.
25 Gêŋ tigeŋ aö atac whiŋ, naŋ asap mêtê
ŋayham naŋ mac akôm ambo, naŋ dôŋ e
wambu wameŋ.
26 Asa naŋ bu lhac ŋaŋga ma ku sac dulu,
ma sôc aneŋ yom ŋapu e bêc ŋambu-ŋga,
naŋ wakêŋ ŋaclai têŋ iŋ bu nem gôliŋ lau
sambuc,
27 gitôm Damaŋ kêŋ ŋaclai têŋ aö dauŋ.
Tôm yom naŋ sêto yêc naŋ sôm bocdec bu:
Iŋ kôc tôc kiŋ-ŋga bu nem gôliŋ lau sam-
buc ti ŋaclai atu, ma iŋ oc ku ŋac dulu
gitôm ŋgac daŋ tuc lôŋ andô daŋ popoc.
[BW 2:9]
28 Ma asa naŋ bu lhac ŋaŋga, naŋ aö dauŋ
oc wambo wawhiŋ iŋ ti ŋawasi atu gitôm
tata bêbêc-ŋga.
29 Asa ndê daŋgasuŋ yêc, naŋ ŋgô yom
dindec naŋ Ŋalau Dabuŋ sôm têŋ Anötö ndê
gôlôwac dabuŋ.

3

Jon to yom têŋ gôlôwac dabuŋ yêc malac Sadis

1 "Ma to yom têŋ aŋela naŋ yob gôlôwac
dabuŋ Sadis-ŋga bocdec bu:
Yom dindec meŋ akêŋ iŋ naŋ mbo whiŋ
Anötö ndê ŋalau 7 ma kôc tata 7. Aö kay-
alê mac lau Sadis-ŋga nem mêtê hoŋ.
Lau ŋatô gauc gêm bu mac alhac ŋaŋga
ma akôm Anötö ndê gweleŋ. Tigeŋ
mba! Mac atôm lau batê!
2 Yêc aneŋ Anötö aŋgô-ŋga aö galic bu
mac ac dabiŋ mac nem gweleŋ ŋapep dom.
Bocdinaŋ tampo sa ma atisa! Mac nem akêŋ
whiŋ kêpiŋ bu oc pacndê. Bocdinaŋ apuc
nem akêŋ whiŋ dôŋ maŋ.
3 Gauc nem yom hoŋ naŋ mac aŋgô ti akôc
sa su. Ma anem nem ŋalôm kwi ma daŋam
wambu yom dau. Mac bu anem ali dom, dec
wambu wameŋ gitôm ŋgac kaŋ, ma mac oc
aŋyalê ndoc wameŋ-ŋga dom.
4 Magoc aö kayalê lau Sadis-ŋga ŋatô naŋ
sêkôm mêtê sac dom, dec galic ŋac tôm
lau ti ŋakwê ŋawasi. Aö oc wakêŋ ŋakwê
sêsêp têŋ lau dinaŋ sêsôc, bu aö galic
ŋac ŋayham, ma ŋac oc sêmbo sêwhiŋ aö
ŋapaŋ.
5 Ma lau ŋatô naŋ sêlhac ŋaŋga ma sêku
sac dulu, naŋ wakêŋ ŋakwê sêsêp têŋ ŋac
bocdinaŋ. Ma yêc Damaŋ ti iŋ ndê aŋela
aŋgô-ŋga, aö wasam ŋac si ŋaê asê, ma watôc
asê bu sêti aneŋ lau solop. Ma ŋac si ŋaê oc
yêc Buku Taŋli-ŋga* ŋapaŋ.
6 Asa ndê daŋgasuŋ yêc, naŋ ŋgô yom din-
dec naŋ Ŋalau Dabuŋ sôm têŋ Anötö ndê
gôlôwac dabuŋ.

Jon to yom têŋ gôlôwac dabuŋ yêc malac Piladelpia

7 "Ma to yom têŋ aŋela naŋ yob gôlôwac
dabuŋ Piladelpia-ŋga bocdec bu:
Yom dindec meŋ akêŋ ŋgac dabuŋ naŋ
sôm yom ŋandô eŋ. Iŋ kôc Kiŋ Dawid

* **3:5:** Buku Taŋli-ŋga - lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu ma sêtap Anötö ndê mwasiŋ dandöc taŋli ŋapaŋ-ŋga sa, naŋ si ŋaê yêc Buku Taŋli-ŋga dau. Buku ŋatô sêyêc undambê, naŋ sêto yom yêc ŋalôm pi gêŋ ŋayham ma sac hoŋ naŋ yac tigeŋ-tigeŋ dakôm (Rev 20:12-13). Sêto yom pi Buku Taŋli-ŋga dau yêc Pil 4:3; Rev 13:18; 17:8; 20:12, 15; ma 21:27.

ndê ki gatam-ŋga, ma gatam bocke naŋ iŋ gêlêc su, naŋ lau daŋ sêtôm bu sêndic ahuc dom. Ma gatam naŋ iŋ gic ahuc, naŋ lau daŋ sêtôm bu sêkac sa dom.

8 Mac lau Piladelpia-ŋga. Aö kayalê mac nem mêtê hoŋ su. Mac lau ti licwalô atu dom, tigeŋ aö kayalê bu mac daŋam wambu aneŋ yom, ma asêc aneŋ ŋaê ahuc dom. Bocdinaŋ alic su naŋ! Kwahic dec aö walêc gatam daŋ su bu wanem mac sa-ŋga, ma lau daŋ oc sêtôm dom bu sêndic ahuc.

9 Lau naŋ sêsap lau Israel-ŋga si sakiŋ akwa dôŋ, naŋ sêtoc dau sa bu ŋac lau Israel-ŋga naŋ Anötö kêyaliŋ ŋac sa. Magoc mba. Ŋac lau tasaŋ, ma Sadaŋ ndê lau ŋac. Aö waŋgwiniŋ ŋac e sêtêŋ mac sêmeŋ ma sêhu dau sêyêc mac gahim-ŋga. Ma têŋ ndoc dinaŋ ŋac hoŋ oc sêŋyalê tidôŋ bu mac lau naŋ aö atac whiŋ mac ndu andô.

10 Mac apuc daôm dôŋ ma alhac ŋaŋga têŋ ndoc ŋawapac ti kisa tap mac sa, tôm aö gac atu mac muŋ su. Bocdinaŋ aö wayob mac têŋ ndoc ŋawapac-ŋga naŋ oc hôc asê bu êŋsahê lau nom-ŋga hoŋ.

11 Ndoc meŋ kêpiŋ bu aö wambu wameŋ. Bocdinaŋ akôc yom ŋandô dôŋ ma ayob ŋapep, bu lau daŋ sênem kaŋ nem ŋaôli ŋayham dom.

12 Lau naŋ sêlhac ŋaŋga ma sêku sac dulu, naŋ aö wakêŋ ŋac sêndöc aneŋ Anötö aŋgô-ŋga ŋapaŋ tôm alhö ŋaŋga naŋ sêlhac iŋ ndê lôm dabuŋ. Lau dinaŋ oc sêmbo sêwhiŋ Anötö yêc malac Jerusalem wakuc, naŋ iŋ oc kêŋ sip akêŋ undambê meŋ, dec aö oc wato aneŋ Anötö ndê ŋaê ma iŋ ndê malac wakuc dau ŋaê pi ŋac. Ma aö wato aö dauŋ neŋ ŋaê wakuc pi ŋac whiŋ.

13 Asa ndê daŋgasuŋ yêc, naŋ ŋgô yom dindec naŋ Ŋalau Dabuŋ sôm têŋ Anötö ndê gôlôwac dabuŋ.

Jon to yom têŋ gôlôwac dabuŋ yêc malac Laodisia

14 "Ma to yom têŋ aŋela naŋ yob gôlôwac dabuŋ Laodisia-ŋga bocdec bu:

Yom dindec meŋ akêŋ Yom Ŋandô Ŋadau. Iŋ sôm yom ŋandô eŋ, ma bocdinaŋ yac dakêŋ whiŋ iŋ ndê yom ma atac lu-lu dom. Ma iŋ gêm gôliŋ gêŋ hoŋ naŋ Anötö kêŋ.

15 Aö kayalê mac lau Laodisia-ŋga nem mêtê hoŋ. Mac asôm bu akêŋ whiŋ aö, tigeŋ mac akêŋ whiŋ aö ti nem ŋalôm sambuc dom. Mac lau tasaŋ! Mac bu ahu aö siŋ gacgeŋ, me akêŋ whiŋ aö ti nem ŋalôm sambuc, dec oc ŋayham.

16 Tigeŋ mba! Mac aŋsau bu aŋkuc aö. Bocdinaŋ oc waseŋ mac su tôm ŋgac naŋ kêsahê gêŋ sac yêc iŋ whasuŋ dec kêlôwê sa.

17 Mac asôm bu mac ati lau ti lêlôm ma lau tiwaê naŋ apônda gêŋ daŋ dom. Tigeŋ mac aŋyalê dom bu yêc Anötö angô-ŋga mac atôm lau ŋalôm sawa, ma lau tandô pec, ma lau ŋakwê mbasi.

18 Bocdinaŋ aŋgô aneŋ yom dindec. Mac bu ati lau ti lêlôm, dec atêŋ aö ameŋ, ma aö wakêŋ gol ŋandô ŋayham têŋ mac anemlhi. Ma anemlhi ŋakwê sêsêp asôc-ŋga bu ambo ŋamlic ŋambwa dom ma mayam pac. Ma anemlhi malasin bu aŋgwasiŋ tanôm e tanôm ŋawa sa.

19 Lau naŋ aö atac whiŋ, naŋ bu sêkôm gêŋ giso, dec aö wasôm ŋac ma wamatôc ŋac tu bu sêhu mêtê sac dau siŋ. Boc-dinaŋ aŋgô aneŋ yom. Anem daôm kwi ma akôm ŋaŋga bu aŋkuc aö.

20 Alic! Aö gatôm mac nem silip daŋ naŋ meŋ kalhac am nem andu ŋagatam ma kêmati gatam mbo. Ma bocdinaŋ asa naŋ ŋgô aö awhaŋ ma gêlêc gatam dau su têŋ aö, naŋ aö oc wasôc watêŋ iŋ wandi, ma alu aneŋ gêŋ awhiŋ dauŋ.

21 Aö gaku ŋaclai sac-ŋga hoŋ dulu, dec Damaŋ kôc aö sa gandöc gawhiŋ iŋ yêc iŋ ndê pôŋ kiŋ-ŋga. Ma ŋalêŋ tigeŋ lau hoŋ naŋ sêlhac ŋaŋga ma sêku sac dulu, naŋ wakôc ŋac sa bu sênem gôliŋ sêwhiŋ aö yêc aneŋ pôŋ kiŋ-ŋga.

22 Asa ndê daŋgasuŋ yêc, naŋ ŋgô yom dindec naŋ Ŋalau Dabuŋ sôm têŋ Anötö ndê gôlôwac dabuŋ."

4

Jon gêlic gêŋ atu undambê-ŋga

1 Dinaŋ su, goc aö galic gatam daŋ naŋ kac sa su yêc undambê. Ma awha naŋ aö gaŋgô muŋ su gitôm dahuc taŋ, naŋ sôm têŋ aö bu, "Pwi mweŋ, ma gêŋ naŋ oc hôc asê tiŋambu-ŋga, naŋ watôc têŋ am."

2 Têŋ dinaŋ Ŋalau Dabuŋ kôm aö gatuŋ kaiŋ daŋ sa, ma aö galic pôŋ kiŋ-ŋga daŋ kalhac undambê, ma pôŋ ŋadau ndöc ŋahô.

3 Ma iŋ naŋ ndöc, naŋ ndê ŋawasi atu, gitôm †hoc ŋayham lu naŋ sêsam bu jaspa ma kanelian. Ma gasuŋ bu êp naŋ ŋadalô ŋayham ma ŋawasi gitôm hoc ŋayham emerel, naŋ kêgihi pôŋ atu dau ahuc.

4 Ma aö galic pôŋ 24 sêlhac sêŋgihi pôŋ atu, ma lau bata 24 sêndöc ŋahô. Ŋac sêsôc ŋakwê sêsêp, ma sanem gol yêc ŋac si ŋagôlôŋ tôm gi.

5 Ma aö galic sickac, ma gaŋgô wapap gic ti ŋakêcsia atu sa akêŋ pôŋ atu. Ma lam ti ŋawê atu 7 sêlhac pôŋ ŋa-ndö-ŋga. Lam 7 dinaŋ Anötö ndê ŋalau 7.

6 Ma yêc pôŋ dau ŋa-ndö-ŋga aö galic gêŋ ŋawasi atu poc gitôm bugicton, ma ŋawa gitôm glas.

Ma aö galic aŋela atu hale sêlhac sêŋgihi pôŋ atu. Ŋac sem gêŋ tali ŋatô aŋgô, ma tandô daêsam sêyêc ŋac ŋabapo ti ŋadômbwê.

7 Aŋela hale dinaŋ aŋgô andô bocdec. Aŋela ŋamata-ŋga ndê aŋgô gitôm layon, tiluŋga gitôm makao, titô-ŋga gitôm ŋamalac, ma aŋela tihale-ŋga ndê aŋgô gitôm macmpoŋ naŋ hu mbo lôlôc.
8 Ŋac tigeŋ-tigeŋ si ŋamakê 6, ma tandô daêsam sem ŋac ahuc, yêc ŋamakê ŋapu-ŋga whiŋ. Ma ŋac sêmpiŋ Anötö ma sêsôm, "O Pômdau Anötö, Ŋaŋga Ŋadau, am dabuŋ, dabuŋ, ma dabuŋ eŋ. Am mbo têŋ ŋamata-ŋga, kwahic dec am mbo, ma tiŋambu am oc mbu mweŋ." Ŋalêŋ dinaŋ ŋac sêmpiŋ iŋ acsalô ma ôbwêc hoŋ, sêŋwhaŋ dau dom.
9 Têm bocke naŋ aŋela hale dinaŋ sêsôm yom dinaŋ sêmpiŋ iŋ naŋ ndöc pôŋ atu ma mbo tali ŋapaŋ, ma sem daŋge iŋ ti sêtoc iŋ ndê waê sa, goc
10 lau bata 24 sêhu dau sêsip nom ma sêpôŋ haduc têŋ iŋ. Ma sêkêŋ ŋac si sanem sêyêc pôŋ atu ndö-ŋga, ma sêsôm yom bocdec bu,
11 "O Pômdau yac mba Anötö. Am gêŋ hoŋ ŋadau. Am kêmasaŋ gêŋ hoŋ ma kêŋ gêŋ hoŋ sêmbo tali, tôm am daôm tac whiŋ. Tu dinaŋ-ŋga dec am ŋayham kêlêc, ma gic waê bu yac ampiŋ am ti apo nem waêm sa, ma atoc am sa tu am nem ŋawasi ti ŋaclai atu-ŋga."

5

†Anötö ndê Domba ma bapia tilhuŋ

1 Aö taŋhê iŋ naŋ ndöc pôŋ atu, ma galic bapia tilhuŋ daŋ yêc iŋ amba andô-ŋga, ma yom yêc bapia dau daŋga lu-lu. Bapia dau sêŋlhuŋ sa, ma sêkêŋ gêŋ ŋabalêp 7 pi ŋadali bu kôc dôŋ.*
2 Ma aö galic aŋela ŋaŋga daŋ, naŋ mbwêc awha atu bocdec bu, "Asa iŋ ŋamalac gitêŋ, gitôm bu kôc gêŋ ŋabalêp su ma kac bapia dau sa?"
3-4 Iŋ mbwêc yom dinaŋ asê, tigeŋ yêc undambê, ma yêc nom ma nom ŋapu-ŋga, sêtap ŋamalac gitêŋ daŋ sa dom, naŋ gitôm bu kac bapia dau sa ma sam. Têŋ ndoc aö galic bu sêtap ŋamalac gitêŋ daŋ sa dom, naŋ aö gataŋ atu andô.
5 Magoc lau bata 24 si daŋ sôm têŋ aö, "Am taŋ dom! Lic su naŋ. Ŋamalac gitêŋ daŋ mbo, naŋ ku ŋaclai sac-ŋga ti ŋaclai dambac nduŋga dulu su, ma iŋ gitôm bu kôc gêŋ ŋabalêp 7 su, ma kac bapia dau sa. Iŋ naŋ sêsam bu 'Layon naŋ sa akêŋ Juda ndê toŋ,' ma 'Dawid ndê Wakuc,' naŋ gitôm."
6 Têŋ dinaŋ aö galic Domba daŋ naŋ ŋa-aŋgô gitôm sic iŋ ndu su, magoc mbo tali tiyham. Iŋ kalhac ŋalhu kêpiŋ pôŋ atu, ma aŋela hale ti lau bata 24 sêŋgihi iŋ ahuc. Iŋ ndê ŋapo 7, ma tandô 7, naŋ sem dôhôŋ Anötö ndê ŋalau 7 naŋ iŋ kêŋ ŋac sêsa sêtêŋ nom ŋabatiŋ hoŋ.
7 Ma Domba dau gi kôc bapia dau su yêc iŋ naŋ ndöc pôŋ atu ndê amba andô-ŋga.
8 Iŋ kôc sa su goc aŋela hale ti lau bata 24 sêpôŋ haduc têŋ iŋ. Yêc ŋac hoŋ si amba sêkôc gêŋ wê-ŋga naŋ sêsam bu hap,† ma sùc naŋ sêmasaŋ ŋa gol, naŋ sêkêŋ gêŋ ŋamalu ŋayham sip e meŋhu. Gêŋ ŋamalu dinaŋ, naŋ mbec hoŋ naŋ Anötö ndê lau dabuŋ sêteŋ têŋ iŋ.
9 Ma ŋac sem wê wakuc daŋ bocdec, "Am gitêŋ andô, gitôm bu kôc bapia ma kac gêŋ ŋabalêp su. Ŋahu bu lau sic am ndu, ma am nem dac gêmlhi lau su sêti Anötö ndê lau. Am gêmlhi lau yêc nom ŋagameŋ hoŋ, ma yêc lau titoŋ-titoŋ ma awha têŋtêŋ hoŋ naŋ sêmbo nom.
10 Ma am kôm ŋac sêti lau toŋ tigeŋ, bu sênem akiŋ yac neŋ Anötö sêtôm lau †dabuŋsiga, ma ŋac oc sênem gôliŋ sêmbo nom."
11 Têŋ dinaŋ aö galic ti gaŋgô aŋela daêsam ma daêsam ma daêsam, oc tôm dom bu dasê sa. Ŋac sêŋgihi pôŋ atu ma aŋela hale ti lau bata ahuc.
12 Ma ŋac sem wê ŋa awha atu bocdec bu, "O Domba ŋayham kêlêc, am naŋ lau sic am ndu. Yac ampiŋ am, bu am gêŋ hoŋ ŋadau, ma am nem ŋaclai, ti gauc, ma licwalô, ma waêm ti ŋawê ma ŋawasi atu hôc gêlêc su."
13 Têŋ dinaŋ aö gaŋgô gêŋ tali hoŋ naŋ sêmbo undambê ti nom ma nom ŋapu-ŋga, ma naŋ sêmbo gwêc. Ŋac hoŋ sem wê bocdec bu, "Kwahic dec, ma tôm bêc hoŋ, yac ampiŋ iŋ naŋ ndöc pôŋ atu, ma yac ampiŋ Domba. Bu iŋlu si waê, ti ŋawê ma ŋawasi, ma ŋaclai atu andô!"
14 Ma aŋela hale sêsôm, "Yomandô!" Ma lau bata hoŋ sêhu dau sêyêc nom ma sêmpiŋ iŋlu.

6

Anötö ndê Domba kac bapia tilhuŋ sa

1 Dinaŋ su, goc aö galic Anötö ndê Domba dau kôc gêŋ ŋabalêp ŋamata-ŋga su yêc bapia tilhuŋ. Ma aŋela hale si daŋ ta yom ŋa awha atu gitôm wapap, ma sôm, "Mweŋ!"
2 Dec aö taŋhê gameŋ, ma galic hosi sêsêp daŋ. Ma aö galic ŋgac naŋ ndöc hosi ŋahô, naŋ kôc bakôc sôp-ŋga daŋ. Anötö kêŋ sanem daŋ têŋ iŋ, goc iŋ sa ti ŋaclai atu bu ku ŋacyo dulu.
3 Goc Anötö ndê Domba kôc gêŋ ŋabalêp tilu-ŋga su, ma aö gaŋgô aŋela tilu-ŋga sôm, "Mweŋ!"

* **5:1:** Têŋ têm Jon to bapia dindec, naŋ lau naŋ bu sêkêŋ bapia daŋ têŋ lau ŋatô, naŋ sêkêŋ gêŋ ŋabalêp gitôm lêlêp me nomdac pi bapia dau bu sêsap dôŋ. Ma bocdinaŋ lau bambaliŋ gitôm dom bu sêkac bapia dau sa ma sêsam e hôc asê ŋamalac naŋ bapia dau gic iŋ ŋawaê. † **5:8:** Hap - gêŋ gitôm gita ti wac daêsam, naŋ lau sêndic têŋ ndoc sênem wê-ŋga. Alic Rev 14:2; ma 15:2.

4 Ma hosi kokoc daŋ sa meŋ. Anötö kêŋ
bieŋ baliŋ daŋ têŋ ŋgac naŋ ndöc hosi ŋahô,
ma kêŋ ŋaclai têŋ iŋ bu kôc yom malô su yêc
lau nom-ŋga, bu kôm ŋac sêndic dandi ndu.
5 Goc Anötö ndê Domba kôc gêŋ ŋabalêp
titö-ŋga su, ma aŋela titö-ŋga sôm, "Mweŋ!"
Dec aö taŋhê gameŋ ma galic hosi yeyec
daŋ. Ma ŋgac naŋ ndöc hosi ŋahô kôc gêŋ
danem dôhôŋ gêŋ-ŋga yêc iŋ amba. Gêŋ kaiŋ
dinaŋ dakôc bu danem dôhôŋ gêŋ bu ŋadehe
me lolo.
6 Ma awha daŋ sa akêŋ pôŋ atu naŋ kalhac
aŋela hale ŋalhu, naŋ sôm, "Kêŋ tôbôm sa
bu lau nom-ŋga sêpônda gêŋ sêneŋ-ŋga, ma
ŋac oc sênem dôhôŋ gêŋ bu lau sênemlhi gêŋ
daneŋ-ŋga ŋagec-ŋagec ŋa ŋaôli atu. Tigeŋ
kôm ôm a †olib-ŋga ti ôm wain-ŋga tisac
dom."
7 Têŋ dinaŋ Anötö ndê Domba kôc gêŋ
ŋabalêp tihale-ŋga su, ma aŋela tihale-ŋga
sôm, "Mweŋ!"
8 Goc aö taŋhê gameŋ, ma galic hosi
yaŋyaŋ daŋ. Ma ŋgac naŋ ndöc ŋahô, naŋ
sêsam iŋ ndê ŋaê bu 'Mbac Ndu,' ma daŋ
tiyham, naŋ ndê ŋaê 'Lambwam' kêkuc iŋ.
Ma Anötö kêkiŋ iŋlu bu sêwhê lau nom-ŋga
hoŋ kôc ndi toŋ hale, ma sêndic toŋ daŋ ndu.
Iŋlu oc sêŋgilí siŋ, ma sêkêŋ tôbôm ma gêmbac
atu ma bôclai bu sêseŋ lau toŋ tihale-ŋga
dinaŋ su.
9 Têŋ ndoc Anötö ndê Domba kôc gêŋ
ŋabalêp ti-5-ŋga su, naŋ galic lau ŋatô si gatu
sêmbo Anötö ndê alta ŋapu. Lau dinaŋ, muŋ-
ŋga lau nom-ŋga sic ŋac ndu, ŋahu bu sêkêŋ
whiŋ Anötö ndê yom, ma sêhoc iŋ ndê yom
asê.
10 Ma ŋac sêta awha atu têŋ iŋ, "O Pômdau
Dabuŋ ma Yom Ŋandô Ŋadau. Têŋ bêc bocke
am oc êmatôc lau sac nom-ŋga, ma kêŋ
ŋagêyô têŋ ŋac ô yac mba dac naŋ ŋac sêkêc
siŋ su?"
11 Sêsôm yom dinaŋ su, ma Anötö kêŋ
ŋakwê sêsêp baliŋ têŋ ŋac tôm gi. Ma iŋ sôm
têŋ ŋac bu, "Mac nem asidôwai ŋatô sem akiŋ
aö sêmbo, naŋ lau nom-ŋga oc sêndic ŋac ndu
gitôm ŋac sic mac ndu. Bocdinaŋ ahôŋ malô
e gêŋ dinaŋ pacndê su."
12 Aö taŋhê Anötö ndê Domba ma iŋ kôc
gêŋ ŋabalêp ti-6-ŋga su, goc tiyhô atu gêm, ma
aö galic ac tiyec gitôm sêcyaê, ma ayô tikoc
gitôm dac.
13 Ma tata umboŋ-ŋga sêpeŋ sêsip nom
gitôm mbu puc atu ma kêwic ahi goc ŋalôwê
sêpeŋ sêsip nom si.
14 Ma umboŋ giŋga tôm mbu soc po daŋ su,
ma lôc ti nduc hoŋ siŋga bocdinaŋ.
15 Tu dinaŋ-ŋga lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ
Yisu dom, naŋ sêtöc dau ŋandô, ma sêŋsalê
gameŋ bu sêsiŋ dau. Kiŋ ma lau bata, ma
lau siŋ-ŋga, ma lau ti lêlôm ma lau ti licwalô
atu, ma lau naŋ sem akiŋ ŋadaui ti lau naŋ
sêmbo ŋambwa, naŋ hoŋ sêlhö bambaliŋ. Ma
sêŋsalê mala sêsiŋ dau kwi-ŋga sêsôc hocsuŋ
ti hoc naŋ sêyêc gameŋ lôc-ŋga, naŋ ŋapu.
16 Ma ŋac sêta yom têŋ lôc ti hoc bu êŋgatöc
ŋac si e iŋ naŋ ndöc pôŋ atu, naŋ oc tôm dom
bu lic ŋac, ma bocdinaŋ ŋac oc sêtap Anötö
ndê Domba ndê atac ŋandê sa dom.
17 Sêkôm gêŋ dinaŋ, ŋahu bu bêc dinaŋ ti
bêc sêtap ŋandê sa tu ŋac si sac-ŋga, ma lau
sac daŋ oc sêtôm dom bu sêŋlêc Anötö ndê
matôc.

7

Sêpuc ŋadalô pi lau Israel-ŋga 144,000

1 Dinaŋ su, goc aö galic aŋela hale naŋ
sêyob mbu. Ŋac sêlhac nom ŋabatiŋ hale
ma sêkôc ŋaclai bu sêlhac mbu nom-ŋga hale
ahuc, tu bu sêpuc ŋadinda e sêkôm nom me
gwêc me a tisac dom.
2 Anötö kêŋ ŋaclai têŋ ŋac bu sêyob mbu e
tiŋambu sêhu mbu nom-ŋga siŋ bu kôm nom
ma gwêc tisac. Ma aö galic aŋela daŋ tiyham
naŋ sa akêŋ gameŋ ac pi-ŋga meŋ, ma yêc
iŋ amba iŋ kôc Anötö Taŋli Ŋadau ndê gêŋ
dapuc ŋadalô-ŋga.* Iŋ mbwêc ŋa awha atu
têŋ aŋela hale dinaŋ ma sôm,
3 "Akôm nom ti gwêc ma a tisac dom, e yac
apuc yac neŋ Anötö ndê ŋadalô pi iŋ ndê lau
akiŋ si sêcbala su."
4 Iŋ sôm yom dinaŋ su, goc aö gaŋgô lau
naŋ sêpuc ŋadalô pi ŋac si sêcbala, naŋ si
namba, naŋ gitôm 144,000. Ma lau dinaŋ
sêmeŋ akêŋ lau Israel-ŋga si gôlôwac toŋ 12.
5 Yêc Juda ndê toŋ, sêkeŋ ŋadalô pi lau
12,000, ma pi lau 12,000 yêc Ruben ndê,
12,000 yêc Gad ndê,
6 12,000 yêc Aser ndê, 12,000 yêc Naptali
ndê, 12,000 yêc Manase ndê,
7 12,000 yêc Simeon ndê, 12,000 yêc Liwai
ndê, 12,000 yêc Isaka ndê,
8 12,000 yêc Sebulun ndê, 12,000 yêc Josep
ndê, ma pi lau 12,000 yêc Benjamin ndê toŋ.

Lau daêsam sêmpiŋ Anötö

9 Tiŋambu aö taŋhê gameŋ ma galic lau
daêsam andô, gitôm dom bu lau daŋ sêsê ŋac
sa. Sêmeŋ akêŋ nom ŋagameŋ hoŋ, ma akêŋ
lau titoŋ-titoŋ hoŋ, ma akêŋ lau awha têŋtêŋ.
Ma sêlhac pôŋ atu ti Anötö ndê Domba aŋgô
andô-ŋga. Ŋac hoŋ sêsôc ŋakwê sêsêp, ma
sêhôc tômtôm ŋalauŋ.
10 Ma sêmbwêc ŋaŋga bu, "Yac tampiŋ yac
neŋ Anötö naŋ ndöc pôŋ atu, ma iŋ ndê
Domba, bu mwasiŋ nem lau si-ŋga yêc iŋlu."
11 Ma aŋela hoŋ naŋ sêlhac sêŋgihi pôŋ atu
ti aŋela hale ma lau bata ahuc, naŋ sêhu dau

* **7:2:** Têŋ têm dinaŋ lau sêkêŋ gêŋ ŋabalêp gitôm lêlêp me nomdac pi bapia bu sêsap dôŋ, ma sêpuc ŋadalô daŋ pi lêlêp dau bu tôc asê bu ŋac sêti bapia dau ŋadau. Sêmasaŋ gôlôŋ amaŋatu-ŋga (ring) me gêŋ daŋ naŋ sênôŋ ti kôm bu sêpuc ŋadalô dau.

aŋgô sip nom sêyêc pôŋ atu ndö-ŋga. Ma
sêmpiŋ Anötö,
12 ma sêsôm, “Yomandô! Yac neŋ Anötö
ndê ŋawasi ti gauc ma waê ti ŋaclai ma
licwalô hôc gêlêc gêŋ hoŋ su. Bocdinaŋ
tampiŋ iŋ, ma danem daŋge iŋ kwahic dec
ma tôm bêc hoŋ. Yomandô!”
13 Têŋ dinaŋ lau bata si daŋ meŋ ma ndac
aö bocdec bu, “Lau ti ŋakwê sêsêp dindê, ŋac
lau asa, ma sêmeŋ akêŋ nde?”
14 Ma aö gaô iŋ ndê awha ma gasôm, “O
ŋgac atu, am daôm kêyalê.” Dec iŋ sôm têŋ
aö, “Lau dinaŋ sêmbo nom têŋ ndoc ŋawapac
atu hôc asê, ma kwahic dec sêmeŋ sêmbo lec.
Sêŋgwasiŋ si ŋakwê sip Anötö ndê Domba
ŋadac, ma ŋakwê dau sêp sambuc.
15 Tu dinaŋ-ŋga sêlhac Anötö ndê pôŋ atu
ndö-ŋga yêc iŋ ndê lôm dabuŋ, ma sem akiŋ
iŋ acsalô ma ôbwêc. Ma iŋ naŋ ndöc pôŋ atu,
naŋ oc mbo whiŋ ŋac ma yob ŋac.
16 Tôm dom bu sêpônda gêŋ sêneŋ-ŋga ti
sênôm-ŋga tiyham. Ma ac oc pec ŋac dom,
ma gêŋ ŋandê daŋ oc tap ŋac sa dom.
17 Ŋahu bu Anötö ndê Domba naŋ mbo pôŋ
atu ŋalhu, naŋ oc ti ŋac si ŋgac yob ŋac-ŋga,
ma wê ŋac sêsa bu sênôm bu yêc bubata taŋli-
ŋga. Ma Anötö dau oc puŋ ŋac tasulu su yêc
ŋac tandô.”

8

Anötö ndê Domba kôc gêŋ ŋabalêp ti-7-ŋga su

1 Têŋ dinaŋ Anötö ndê Domba kôc gêŋ
ŋabalêp ti-7-ŋga su yêc bapia, ma gameŋ
undambê-ŋga ŋaŋeŋ sa gitôm acgatu ŋasawa
daŋga.
2 Ma aö galic aŋela 7 naŋ sêlhac Anötö
aŋgô-ŋga, ma iŋ kêŋ dahuc têŋ ŋac hoŋ tôm
gi.
3 Ma aŋela daŋ tiyham meŋ kalhac alta gol
kêpiŋ pôŋ atu. Iŋ kôc lôŋ gol daŋ, ma sêkêŋ
gêŋ ŋamalu ŋayham daêsam têŋ iŋ. Goc iŋ
kêgaluŋ whiŋ Anötö ndê lau dabuŋ si mbec
yêc lôŋ dau, ma kêc pi alta ti da têŋ Anötö.
4 Ma ŋawasu akêŋ gêŋ ŋamalu ti lau dabuŋ
si mbec, sa akêŋ lôŋ naŋ yêc aŋela amba, ma
pi têŋ Anötö aŋgô-ŋga.
5 Pacndê, goc iŋ kôc ya ŋanda akêŋ alta, ma
kêŋ sip lôŋ gêŋ ŋamalu-ŋga e meŋhu, ma tuc
sip gameŋ nom-ŋga gi. Ma aö gaŋgô ŋakêcsia
atu, ma sickac ti wapap gic ma tiyhô gêm.

Aŋela hale sêyu dahuc

6 Têŋ dinaŋ aŋela 7 naŋ sêkôc dahuc, naŋ
sêmasaŋ dau bu sêyu.
7 Aŋela ŋamata-ŋga yu iŋ ndê, ma sêmbaliŋ
u ŋalhuc gitôm ais, ma ya naŋ sêŋgaluŋ whiŋ
dac naŋ sip nom gi. Ma ya dau gêŋ gameŋ
nom-ŋga ti a daêsam su. Aö galic gitôm sêwhê
gameŋ nom-ŋga ti a hoŋ kôc gi ŋatoŋ tö, ma
toŋ daŋ ya gêŋ su, ma lu sêyêc ŋayham. Ma
kwaŋ batac-batac, naŋ ya gêŋ hoŋ su.
8 Goc aŋela tilu-ŋga yu dahuc, ma sêmbaliŋ
gêŋ daŋ gitôm lôc atu ti ya sip gwêc gi. Ma
tiyham aö galic gitôm sêwhê gwêc kôc gi toŋ
tö, ma toŋ daŋ gêm dau kwi ti dac, ma toŋ lu
sêyêc ŋayham.
9 Ma i ti gêŋ tali hoŋ naŋ sêmbo gwêc ti
dac, naŋ sêmbac ndu. Ma waŋ naŋ sêpoc
gwêc bocdinaŋ, toŋ daŋ siŋga su, toŋ lu sêpoc
ŋayham.
10 Têŋ ndoc aŋela titö-ŋga yu ndê dahuc,
naŋ tata atu daŋ peŋ sip akêŋ umboŋ. Tata
dau ŋawê atu, ma peŋ sip nom ma kôm bu ti
bubata daêsam sêtisac. Aö galic gitôm sêwhê
bu ti bubata hoŋ kôc gi toŋ tö, ma toŋ daŋ
tisac.
11 Sêsam tata dau ŋaê bu ‘Ŋamakic.’ Ma yêc
bu nom-ŋga hoŋ, toŋ daŋ ŋamakic sa ma toŋ
lu sêyêc ŋayham. Ma lau hoŋ naŋ sênôm bu
ŋamakic dinaŋ, naŋ sêmbac ndu.
12 Goc aŋela tihale-ŋga yu ndê dahuc, ma
ac ti ayô ma tata ŋatô sêtisac. Tu dinaŋ-ŋga
têŋ acsalô, ac pô gameŋ gitôm acgatu ŋasawa
8, ma ŋasec sa gitôm acgatu ŋasawa hale. Ma
têŋ ôbwêc bocdinaŋ, ayô ti tata ŋawê mba
gitôm acgatu ŋasawa hale.
13 Aö galic gêŋ hoŋ dinaŋ su, ma aö gaŋgô
macmpoŋ daŋ naŋ hu mbo umboŋ, ma taŋ
ŋa awha atu bocdec bu, “Oyaê! Oyaê! Oyaê!
Aŋela hale sêyu dahuc su, ma aŋela tö sêmbo
dôŋ sêmbo. Bocdinaŋ mac lau nom-ŋga oc
atap ŋawapac sa tiyham.”

9

Aŋela ti-5-ŋga yu dahuc

1 Goc aŋela ti-5-ŋga yu ndê dahuc, ma aö
galic tata daŋ peŋ yêc umboŋ sip nom gi. Ma
Anötö kêŋ ki têŋ iŋ bu yob suŋ baliŋ sac naŋ
sêsam bu Abis,* naŋ ŋagatam.
2 Goc iŋ gêlêc gatam dau su, ma yawasu pi
akêŋ suŋ baliŋ dinaŋ meŋ. Yawasu dau atu
andô, gitôm yawasu têŋ ndoc lau sêkêc pwa
atu daŋ. Yawasu dau gêm ac ahuc ma kôm
umboŋ ŋasec sa.
3 Ma aö galic wakô sêsip akêŋ yawasu
sêmeŋ. Ŋac si ŋaclai gitôm gapiŋgap bu sêkêŋ
ŋandê atu têŋ lau nom-ŋga.
4 Magoc Anötö gic yao ŋac bu sêkôm kwaŋ
ma gêŋ batac-batac ma a tisac dom, ma
sêkôm lau naŋ aŋela sêpuc Anötö ndê ŋadalô
pi ŋac sêcbala su, naŋ sêtisac dom. Magoc lau
ŋatô, naŋ wakô dinaŋ oc sêkôm ŋac sêtisac.
5 Ŋac sêkôc ŋaclai bu sêkêŋ ŋandê atu têŋ
lau dinaŋ gitôm ayô 5, magoc ŋac oc sêndic
ŋac ndu dom. Ma ŋandê dau gitôm gapiŋgap
seŋ lau.

* **9:1:** Ŋaê ‘Abis’ (Abyss) kêkuc Yom Grik. Suŋ baliŋ dinaŋ ti ŋalau sac si gapocwalô.

6 Têŋ ndoc dinaŋ lau oc sêtec bu sêmbo tali. Ŋac oc tac whiŋ bu sêmbac ndu, tigeŋ ŋac oc
sêmbo tali ma sêhôc ŋandê ŋapaŋ.
7 Aö galic wakô dinaŋ sêtôm hosi naŋ
sêmasaŋ tu sêndic siŋ-ŋga. Gêŋ gitôm guluŋ
gol sac ŋac si ŋagôlôŋ, ma ŋac si aŋgô gitôm
ŋamalac.
8 Ŋac si kêclauŋ baliŋ gitôm lauwhê si, ma
ŋac si ŋalhô atu gitôm layon si.
9 Ma yêc ŋac si ŋabapo aö galic gêŋ ŋaŋga
gitôm lautuc ain. Ma têŋ ndoc ŋac sêhu sêmbo
lôlôc, ŋac si ŋamakê ŋakêcsia atu gitôm hosi
daêsam sêhê kaleta ma sênti bu sêndic siŋ.
10 Ŋac si ŋaŋguc gitôm gapiŋgap si ŋaŋguc
bu sêtìŋ ŋamalac. Ŋaclai atu yêc ŋac si ŋaŋguc,
bu sêkêŋ ŋandê têŋ lau gitôm ayô amaŋdaŋ.
11 Ŋac si kiŋ iŋ aŋela sac suŋ baliŋ-ŋga. Yêc
Yom †Hibru sêsam iŋ ndê ŋaê bu Abadon, ma
yêc Yom Grik sêsam iŋ bu Apolion.†
12 Ŋawapac dinaŋ ti ŋawapac ŋamata-ŋga.
Ma ŋawapac lu sêyêc dôŋ sêyêc.

Aŋela ti-6-ŋga yu dahuc

13 Têŋ dinaŋ aŋela ti-6-ŋga yu ndê dahuc.
Ma aö gaŋgô awha daŋ sa akêŋ alta gol naŋ
kalhac Anötö aŋgô-ŋga. Ŋapo hale sêyêc alta
dau ŋakêcsu hale, ma awha dau sa akêŋ ŋapo
dau ŋalhu,
14 ma ta yom têŋ aŋela naŋ yu dahuc
bocdec bu, “Sa têŋ aŋela hale naŋ sêsô ŋac
dôŋ sêmbo bu atu Yupretes, naŋ ndi, ma
êmgapwêc ŋac su.”
15 Muŋ-ŋga Anötö kêyaliŋ ndoc daŋ sa bu
aŋela hale dinaŋ sêndic lau sac ndu, ma ŋac
sêhôŋ ndoc dau sêmbo Bu Yupretes. Goc
aŋela dau sa gi ma kêgapwêc aŋela hale dinaŋ
su, bu sêwhê lau nom-ŋga kôc ndi toŋ tö. Ma
toŋ daŋ ŋac oc sêndic ŋac ndu, ma toŋ lu sêhu
ŋac siŋ.
16-17 Têŋ dinaŋ aö galic gêŋ ŋagatu daŋ,
lau siŋ-ŋga daêsam kêlêc sêndöc hosi ŋahô.
Ma awha daŋ sam ŋac si namba asê têŋ aö,
naŋ gitôm 200 milien. Ma aö galic lautuc
ŋaŋga sêyêc ŋac ŋabapo. Lautuc dinaŋ ŋadalô
kokoc gitôm ya, ma ŋamayaŋ gitôm umboŋ,
ma yaŋyaŋ gitôm gêŋ ŋandê ŋaê †solpa. Ma
aö galic hosi si ŋagôlôŋ gitôm layon si, ma ya
ti yawasu ma solpa sa akêŋ ŋac si whasuŋ.
18 Gêŋ tö dinaŋ, ya ti yawahô ma solpa,
naŋ sêsa hosi whasuŋ naŋ tôm ŋawapac atu
bu seŋ lau nom-ŋga ŋatô su. Lau toŋ daŋ oc
sêmbac ndu, magoc toŋ lu oc sêmbo tali.
19 Hosi dinaŋ sêkôc ŋaclai atu yêc ŋac si
whasuŋ, ma yêc ŋac si ŋaŋguc whiŋ. Bu ŋac
si ŋaŋguc gitôm mboc ŋagôlôŋ bu seŋ lau ma
kôm ŋac sêtisac.
20 Ŋawapac tö dinaŋ kôm lau toŋ daŋ
sêmbac ndu. Ma lau ŋatô naŋ sêmbac ndu
dom, naŋ sêlic su, magoc sem si ŋalôm kwi
dom. Mba! Ŋac sêsap ŋac si mêtê sac dôŋ
ŋapaŋ. Ŋac sem akiŋ ŋalau sac ma anötöi
gwam naŋ sêmasaŋ ŋa gol ti silba ma brons
ti hoc ma ŋa a. Gwam hoŋ dinaŋ gitôm dom
bu sêlic gameŋ me sêŋgô yom, ma sêŋsêlêŋ
dom, tigeŋ lau nom-ŋga sem akiŋ ŋac ŋapaŋ.
21 Ma ŋac sêkôm mêtê sac daêsam tôm sic
ŋamalac ndu, sêpec balö, sêkôm mêtê mock-
aiŋ-ŋga, ma sem kaŋ gêŋ. Ŋac sêlic ŋawapac
dau, magoc sem dau kwi dom, ŋac sêsap si
mêtê sac dinaŋ dôŋ ŋapaŋ.

10

Aŋela kêŋ bapia sauŋ daŋ têŋ Jon

1 Têŋ dinaŋ aö galic aŋela ŋaŋga daŋ sip
akêŋ undambê meŋ. Iŋ ndê ŋakwê gitôm
dao, ma gasuŋ bu êp daŋ yêc iŋ ŋagôlôŋ
ŋahô-ŋga. Iŋ ndê aŋgô andô ŋawasi gitôm ac,
ma iŋ gahi gitôm alhö ti ya.
2 Ma iŋ kôc bapia sauŋ daŋ naŋ kac sa su,
yêc iŋ amba. Iŋ sip gi ma kêŋ gahi gasê-ŋga
kalhac nom, ma gahi andô-ŋga kalhac gwêc.
3 Ma iŋ mbwêc ŋaŋga, gitôm layon daŋ taŋ.
Têŋ ndoc iŋ mbwêc, naŋ aö gaŋgô awha 7
sêta yom, naŋ ŋakêcsia gitôm wapap gic.
4 Aö gaŋgô awha 7 dinaŋ su, ma bu wato
ŋac si yom sip bapia, tigeŋ awha daŋ akêŋ
undambê sôm têŋ aö bu, “To yom naŋ am
ŋgô akêŋ awha wapap-ŋga 7, naŋ dom. Mba!
Kôc dôŋ ma sêc ahuc yêc am-ŋga.”
5 Goc aŋela naŋ kalhac nom ti gwêc, naŋ
tôc iŋ amba andô-ŋga pi undambê.
6 Iŋ bu sôm yom ma puc dôŋ ŋa Anötö ndê
ŋaê, dec sôm, “Aö wasôm yom ŋandô yêc iŋ
naŋ mbo tali ŋapaŋ, naŋ aŋgô-ŋga, iŋ naŋ
kêŋ undambê ma nom ti gwêc, ma gêŋ hoŋ
naŋ sêmbo gameŋ dinaŋ. Dahôŋ têm daŋ
tiyham dom,
7 bu gêŋ hoŋ naŋ Anötö kêmatiŋ tidôŋ muŋ
su, ma yêc siŋ dau e meŋ têŋ kwahic dec,
naŋ oc meŋ sa tiawê. Têŋ bêc naŋ aŋela ti-
7-ŋga yu dahuc, naŋ gêŋ hoŋ dinaŋ oc ŋandô
sa tôm iŋ hoc asê gwanaŋ su têŋ lau propet
naŋ sem akiŋ iŋ.”
8 Dinaŋ su, goc awha akêŋ undambê naŋ
aö gaŋgô su, naŋ sôm yom têŋ aö tiyham
bocdec bu, “Am sa têŋ aŋela naŋ kalhac nom
ma gwêc, naŋ ndi, ma kôc bapia naŋ kac sa
yêc iŋ amba, naŋ su.”
9 Bocdinaŋ aö gatêŋ aŋela dau ga, ma gan-
dac bapia sauŋ dinaŋ. Ma iŋ sôm têŋ aö, “Am
kôc su, ma neŋ. Yêc whamsuŋ am oc êmsahê
ŋaganda gitôm lêp, Tigeŋ bapia dau oc kôm
am nem ŋatac yham dom.”
10 Aö gakôc bapia sauŋ dau su yêc iŋ
amba, ma gaŋ. Yêc whaŋsuŋ aö kasahê bu
ŋaganda gitôm lêp, tigeŋ tiŋambu sip aö ŋatac
gi ma kôm aö ŋatac yham dom.
11 Goc Anötö sôm têŋ aö, “Am oc hoc yom
asê tiyham gitôm propet, ma sôm yom pi

† **9:11:** Abadon ma Apolion - ŋaê lu dinaŋ ŋahu tigeŋ. Danem kwi bu ‘Ndic Ndu’ me ‘Seŋ su.’

lau daêsam, pi lau titoŋ-titoŋ ma lau awha têŋtêŋ, ma pi kiŋ sêwhiŋ."

11

Anötö ndê propet lu

1 Dinaŋ su, goc Anötö kêŋ gakoc baliŋ daŋ têŋ aö bu wanem dôhôŋ gêŋ. Ma iŋ
sôm têŋ aö, "Am ndi, ma nem dôhôŋ aneŋ
lôm dabuŋ, ma alta naŋ kalhac dê. Ma lau
naŋ sêtoc aö sa ma sêteŋ mbec têŋ aö sêmbo
dindê, naŋ sê ŋac sa.
2 Tigeŋ nem dôhôŋ gameŋ yêc lôm dabuŋ
ŋabatêmndö dom, bu aö gakêŋ gameŋ di-
naŋ têŋ lau sambuc ti ŋac si gameŋ. Ma
ŋac oc sênem gôliŋ aneŋ malac dabuŋ, ma
sêŋgwiniŋ aneŋ lau gitôm ayô 42.
3 Magoc aö wakêŋ ŋaclai têŋ aneŋ propet
lu, dec iŋlu oc sêsôc ŋakwê yeyec ma sêsôm
aneŋ yom asê gitôm bêc 1,260."
4 Propet lu dau sêlhac Pômdau, naŋ gêm
gôliŋ nom sambuc, naŋ aŋgô-ŋga, sêtôm a
olib lu, ma sêtôm yakaiŋ lu.
5 Lau naŋ bu sêkôm iŋlu ŋa yom, naŋ oc
sêmbac ndu ŋalêŋ bocdec. Ya oc sa yêc iŋlu
whasuŋ ma neŋ ŋac su.
6 Ma têŋ ndoc sêhoc Anötö ndê yom asê,
naŋ sêkôc ŋaclai bu sêsôm u ndic dom yêc
umboŋ. Ma sêkôc ŋaclai bu sênem bu kwi ti
dac, ma bu sêkêŋ ŋawapac tidau-tidau têŋ lau
nom-ŋga têŋ ndoc bocke naŋ iŋlu atac whiŋ
naŋ.
7 Têŋ iŋlu si têm sêhoc Anötö ndê yom asê-
ŋga pacndê su, naŋ aö galic bu gêŋ sac daŋ
pi akêŋ suŋ baliŋ sac dinaŋ meŋ, ma gic siŋ
têŋ iŋlu. Ma iŋ ku iŋlu dulu ma gic iŋlu ndu.
8 Ma iŋlu si ŋamlaŋ sêyêc ŋambwa sêyêc
malac atu dau ŋa-malac lôm. Yêc malac atu
dau lau sic iŋlu si Pômdau ndu pi a gicso dau,
ma bocdinaŋ lau ŋatô sem malac dau ŋaê
kwi ma sêsam bu Sodom ma Isip.
9 Têŋ dinaŋ, lau akêŋ nom ŋagameŋ hoŋ,
ma akêŋ lau titoŋ-titoŋ ma awha têŋtêŋ hoŋ
tahê iŋlu si ŋamlaŋ gitôm bêc tö ma ŋadaŋga.
Ma ŋac sêkêŋ yao bu lau daŋ sêŋsuhuŋ iŋlu
dom.
10 Lau sac nom-ŋga sêtisambuc bu iŋlu
sêmbac ndu, ma ŋac sêkêŋ gêŋ ŋayham-
ŋayham têŋ dandi ti atac ŋayham atu. Ŋahu
bu muŋ-ŋga propet lu dinaŋ sêkêŋ ŋawapac
têŋ ŋac.
11 Aö galic bu iŋlu sêyêc boc-dinaŋ tôm bêc
tö ma ŋadaŋga, goc Anötö kêŋ iŋ ndê wayahô
tali-ŋga têŋ iŋlu dec sêtisa tiyham ma sêlhac.
Ma lau hoŋ naŋ sêlic, naŋ sêtöc dau ŋandô.
12 Ma aö gaŋgô Anötö ta yom awha atu têŋ
iŋlu ma sôm bu sêpi sa sêtêŋ iŋ sêmeŋ. Goc
dao daŋ kôc iŋlu sa sêpi undambê si, ma iŋlu
si ŋacyo sêlic.
13 Têŋ têm dinaŋ tiyhô atu gêm, ma malac
atu dau ŋagameŋ ŋatô sêtisac. Gitôm sêwhê
malac dau kôc ti gameŋ 10, ma gameŋ 9
sêyêc ŋayham, ma gameŋ ti-10-ŋga tisac. Ma
lau 7,000 sêmbac ndu. Gêŋ dau kôm lau naŋ
sêmbo tali, naŋ sêtöc dau atu, ma sêtoc Anötö
undambê-ŋga ndê waê ti ŋaclai atu sa.
14 Dinaŋ ti ŋawapac tilu-ŋga, ma titö-ŋga
kêpiŋ bu hôc asê.

Dahuc ti-7-ŋga taŋ

15 Têŋ dinaŋ aŋela ti-7-ŋga yu dahuc, ma
aö gaŋgô awha daêsam sêta yom ŋaŋga yêc
undambê bocdec bu, "Kwahic dec yac neŋ
Pômdau lu iŋ ndê Mesaya sem gôliŋ nom
ŋagameŋ sambuc. Ma gôliŋ dau oc pacndê
dom."
16 Ma lau bata 24 naŋ sêndöc ŋac si pôŋ yêc
Anötö aŋgô-ŋga, naŋ sêhu dau aŋgô sip nom,
ma sêmpiŋ iŋ,
17 ma sêsôm, "O Pômdau Anötö Ŋaclai
Ŋadau, am naŋ mbo têŋ ŋamata-ŋga, ma
kwahic dec mbo. Yac bu anem daŋge am bu
am gêm gôliŋ nom ti am nem ŋaclai atu.
18 Lau nom-ŋga atac ŋandê sa, magoc
kwahic dec ŋac oc sêŋsahê am nem atac
ŋandê. Ndoc meŋ su, bu am êmsahê lau naŋ
sêmbac ndu su. Ma am oc kêŋ ŋagêyô ŋayham
têŋ lau hoŋ naŋ sem akiŋ am, lau propet
ti am nem lau dabuŋ, ma têŋ lau hoŋ naŋ
sêtoc nem ŋaê sa, lau tiwaê, ma lau waêmba
sêwhiŋ. Tigeŋ lau naŋ sêkôm nom tisac, naŋ
am oc seŋ ŋac su."
19 Ŋac sêmpiŋ Anötö su, goc gatam yêc
Anötö ndê lôm dabuŋ undambê-ŋga kac sa,
ma aö galic apa Anötö ndê pwac dabuŋ-ŋga
yêc lôm dabuŋ ŋalôm. Ma sickac ti wapap
gic, ma aö gaŋgô ŋantiŋ atu, ma tiyhô gêm
ma u gic ŋalhuc atu ma ŋaŋga gitôm ais.

12

Awhê daŋ, ma Akô

1 Têŋ dinaŋ gêŋ dalô atu daŋ hôc asê yêc
undambê, ma kôm aö gasö. Aö galic awhê
daŋ, ma ac kêgihi iŋ ahuc gitôm ŋakwê. Ayô
yêc iŋ gahi ŋapu, ma tata 12 sac iŋ ŋagôlôŋ
gitôm kiŋ si sanem.
2 Awhê dau daê, ma iŋ ndê ndoc kôc
balêkoc-ŋga meŋ sa. Tu dinaŋ-ŋga dec iŋ
kêsahê ŋandê atu, ma taŋ asê.
3 Ma gêŋ dalô daŋ tiyham hôc asê yêc
undambê. Aö galic gêŋ kokoc atu gitôm akô
daŋ. Iŋ ndê ŋagôlôŋ 7, ma ŋapo 10. Ma
sanem kiŋ-ŋga 7 sac iŋ ndê ŋagôlôŋ 7.
4 Ma iŋ ndê ŋaŋguc gic tata umboŋ-ŋga
daêsam sa, ma kêbalip ŋac sêsip nom si. Tata
toŋ lu gacgeŋ sêlhac umboŋ, ma toŋ daŋ iŋ
kêbalip sip nom gi. Goc iŋ gi kalhac awhê

* **12:5:** Awhê dinaŋ iŋ ti dôhôŋ Anötö ndê lau. Ma balê dau Yisu. Ma akô dinaŋ iŋ ti dôhôŋ Sadaŋ. Iŋ kêsahê bu seŋ Yisu su magoc gitôm dom. Dec tiŋambu iŋ kêŋ kisa Yisu ndê lau, magoc Anötö yob ŋac.

dau aŋgô-ŋga, ma hôŋ bu iŋ kôc balêkoc su,
goc iŋ neŋ.

5 Ma awhê dau kôc balêkoc ŋgac* daŋ. Iŋ
ŋgac naŋ oc nem gôliŋ lau nom-ŋga hoŋ ti
ŋaclai atu, gitôm iŋ kôc tôc kiŋ-ŋga ain tu
êmatôc ŋac-ŋga. Akô tac whiŋ bu neŋ balêkoc
dau, tigeŋ gitôm dom. Ŋahu bu sêŋgaho
balêkoc dau su pi undambê gi, bu mbo whiŋ
Anötö naŋ ndöc pôŋ atu.
6 Ma balê dinda kölhö kêti gi mbo gameŋ
sawa. Anötö kêyaliŋ gameŋ sa gwanaŋ yêc
dindê, bu yob awhê dau gitôm bêc 1,260.

7 Têŋ dinaŋ aö galic siŋ atu yêc undambê.
Anötö ndê aŋela ŋamata-ŋga Maikel ti iŋ ndê
aŋela sic siŋ têŋ akô, ma akô ti ndê aŋela sac
sic siŋ ô.
8 Magoc akô ndê ŋaclai gitôm dom, dec iŋ
ti ndê aŋela sac si mala sêmbo undambê-ŋga
mba.
9 Anötö ndê aŋela sêsoc ŋac su ma sêmbaliŋ
ŋac sêsip nom si. Iŋ akô akwa dinaŋ, naŋ
dasam iŋ ndê ŋaê bu Sadaŋ me ŋgac yeyec.
Iŋ êlêmê kêsau lau nom-ŋga ma kêtôm ŋac bu
sêkôm mêtê sac.

10 Têŋ ndoc dinaŋ aö gaŋgô awha atu daŋ
yêc undambê, naŋ sôm, “Kwahic dec Anötö
ndê ndoc bu nem gôliŋ nom sambuc-ŋga,
naŋ hôc asê su, ma iŋ tôc iŋ ndê ŋaclai asê
yêc awê. Iŋ ndê gweleŋ nem lau si-ŋga
kwahic dec ŋandô sa, ma lau hoŋ oc sêlic
†Mesaya ndê ŋaclai. Têŋ ŋamata-ŋga Sadaŋ
kalhac Anötö aŋgô-ŋga têŋ acsalô ma ôbwêc
hoŋ, ma kêgôliŋ yom pi yac neŋ asidôwai.
Magoc kwahic dec Anötö kêmasuc iŋ su yêc
undambê.
11 Dac naŋ Anötö ndê Domba kêc siŋ, naŋ
puc yac neŋ asidôwai dôŋ, ma sêhoc Anötö
ndê yom ŋandô asê. Ma tu dinaŋ-ŋga ŋac
sêku Sadaŋ dulu. Sêlhac ŋaŋga ma sêtöc dau
dom bu lau sêndic ŋac ndu.
12 Bocdinaŋ mac lau undambê-ŋga, atac
ŋayham ma atisambuc. Tigeŋ ŋawapac atu
gic mac lau nom ti gwêc-ŋga ŋawaê. Oyaê.
Sadaŋ sip têŋ mac meŋ, ma iŋ tac ŋandê atu
andô. Ŋahu bu iŋ kêyalê bu iŋ ndê têm tiapê
su.”

13 Têŋ ndoc akô gêlic bu sêsoc iŋ su sip nom
gi, naŋ iŋ gic hu kêbulu awhê naŋ kôc balêkoc
ŋgac naŋ.
14 Tigeŋ Anötö kêŋ ŋamakê lu têŋ awhê dau
gitôm macmpoŋ atu daŋ ndê, bu hu sa ndi
mbo iŋ ndê mala naŋ Anötö kêyaliŋ sa su yêc
gameŋ sawa. Yêc dinaŋ Anötö oc yob iŋ tôm
yala tö ma ayô 6, bu akô dau kôm iŋ tisac
dom.
15 Têŋ dinaŋ akô kac whasuŋ sa ma guluc
bu atu sa bu hêc awhê dau su.
16 Magoc Anötö gêm awhê dau sa ma kôm
nom hôc kôc, e bu naŋ sa akêŋ akô whasuŋ
naŋ sip nom ŋalôm gi.

17 Têŋ dinaŋ akô tac ŋandê têŋ awhê dau,
ma hu iŋ siŋ sa gi, bu ndic siŋ têŋ iŋ ndê
lau wakuc ŋatô. Ŋac lau naŋ daŋga wambu
Anötö ndê yomsu ti sêsap Yisu ndê yom
ŋandô dôŋ.
18 M a akô dau gi kalhac kêpiŋ gwêc ŋadali.

13

Gêŋ sac atu daŋ pi akêŋ gwêc ŋalôm meŋ

1 Ma aö galic gêŋ sac atu daŋ pi akêŋ gwêc
ŋalôm meŋ. Iŋ ndê ŋagôlôŋ 7, ma ŋapo 10,
ma sanem 10 sac ŋapo ŋahô tôm gi. Ma aö
galic ŋaê sac sambuc 7 sêyêc iŋ ndê ŋagôlôŋ
7 dinaŋ.
2 Gêŋ sac dau ŋa-aŋgô gitôm pôsip pôm
atu ŋaê lepat, ma gahi gitôm bea ndê, ma
whasuŋ atu gitôm layon ndê. Ma akô naŋ
kalhac gwêc ŋadali, naŋ kêŋ ndê ŋaclai ti
licwalô têŋ gêŋ sac dinaŋ, bu nem gôliŋ lau
sac nem iŋ aŋgô.
3 Aö galic gamboc atu yêc gêŋ sac ndê
ŋagôlôŋ daŋ, naŋ gitôm sic iŋ ndu su, magoc
gêŋ dau tisa ma ŋayham sa tiyham. Lau sac
nom-ŋga hoŋ naŋ sêlic gêŋ dau, naŋ sêhêdaê
ma sêŋkuc gêŋ sac dau.
4 Ma sêlic bu akô kêŋ iŋ ndê ŋaclai têŋ gêŋ
sac, dec ŋac sêtoc akô sa ma sem akiŋ iŋ, ma
sem akiŋ gêŋ sac dau whiŋ. Ma sêsôm têŋ
dandi, “Aluê! Gêŋ sac dinaŋ hôc gêlêc gêŋ
hoŋ su. Ŋamalac daŋ gitôm dom bu ndic siŋ
têŋ iŋ!”
5 Gêŋ sac dau kôc ŋaclai bu sôm yom toc
dau sa-ŋga ma yom sac-sac gitôm ayô 42.
6 Dec gêŋ sac dau kac whasuŋ sa bu sôm
yom sac s ambuc pi Anötö, ma pi iŋ ndê
ŋaê, ma pi undambê, ma pi lau naŋ sêndöc
undambê whiŋ.
7 Ma iŋ kôc ŋaclai bu ndic siŋ têŋ Anötö
ndê lau dabuŋ ma ku ŋac dulu. Iŋ kôc ŋaclai
atu bu nem gôliŋ lau hoŋ, lau akêŋ nom
ŋagameŋ hoŋ, ma akêŋ lau titoŋ-titoŋ, ma
awha têŋtêŋ.
8 Ma lau nom-ŋga hoŋ naŋ si ŋaê yêc Buku
Taŋli-ŋga dom, naŋ oc sêtoc gêŋ sac sa ma
sênem akiŋ iŋ. Anötö ndê Domba yob Buku
Taŋli-ŋga dau. Iŋ Domba naŋ nom dindec
mbasi eŋ, ma Anötö kêyaliŋ iŋ sa ma kêyalê
bu tiŋambu, lau oc sêndic iŋ ndu.
9 Asa ndê daŋgasuŋ bu yêc, naŋ ŋgô yom
dindec.
10 Yomandô! Ŋawapac daêsam oc sêhôc asê.
Lau ŋatô sic ŋawaê bu sêndöc gapocwalô,
ma ŋatô oc sêndic ŋac ndu ŋa bieŋ baliŋ.
Bocdinaŋ mac lau dabuŋ, alhac ŋaŋga ma
ahu nem akêŋ whiŋ siŋ dom.

Gêŋ sac tilu-ŋga pi sa akêŋ nom ŋalôm

11 Têŋ dinaŋ aö galic gêŋ sac daŋ tiyham
pi sa akêŋ nom ŋalôm meŋ. Iŋ ndê ŋapo sauŋ
lu, gitôm domba ŋatu daŋ ndê. Magoc iŋ ndê
awha atu gitôm layon ndê.

12 Gêŋ sac ŋamata-ŋga naŋ sic iŋ pi ŋagôlôŋ
magoc ŋayham sa tiyham, naŋ kêŋ ndê ŋaclai
atu têŋ gêŋ sac tilu-ŋga dinaŋ, dec iŋ gêm
gôliŋ gêm iŋ aŋgô, ma kêgilí lau nom-ŋga hoŋ
bu sênem akiŋ gêŋ sac ŋamata-ŋga dinaŋ.
13 Ma gêŋ sac tilu-ŋga kôm gêŋ dalô atu-tu.
Iŋ sôm, ma ya sip akêŋ undambê meŋ, ma
lau hoŋ sêlic.
14 Iŋ kôc ŋaclai bu kôm gêŋ dalô nem gêŋ
sac ŋamata-ŋga aŋgô, gêŋ sac naŋ sic iŋ ŋa
bieŋ baliŋ, magoc mbo tali. Bocdinaŋ iŋ
kôm gêŋ dalô ma kêsau lau nom-ŋga naŋ
sêkêŋ whiŋ Yisu dom, ma kêŋ yatu têŋ ŋac
bu sêmasaŋ gêŋ sac ŋamata-ŋga ndê ŋagatu.
15 Ma iŋ kôc ŋaclai bu yu wayahô sôc gêŋ
ŋagatu, dec gêŋ dau sôm yom asê. Ma lau naŋ
sem akiŋ gêŋ ŋagatu dom, dec iŋ gic ŋac ndu.
16 Iŋ kac lau hoŋ ma sôm ŋaŋga bu sêkôc
ŋadalô daŋ pi ŋac si amba andô-ŋga me pi ŋac
si sêcbala. Lau tiwaê ma lau waêmba, lau ti
lêlôm ma lau ŋalôm sawa, lau naŋ sem akiŋ
ŋadaui ti lau naŋ sêmbo ŋambwa, lau hoŋ iŋ
kac ŋac bu sêkôc ŋadalô dinaŋ.
17 Ma iŋ gic yao bu asa naŋ kôc ŋadalô
dom, naŋ gitôm dom bu nemlhi gêŋ, ma
gitôm dom bu kêŋ gêŋ têŋ lau bu sênemlhi.
Ma ŋadalô dau dinaŋ, iŋ gêŋ sac ŋamata-ŋga
ndê ŋaê me ŋaê ŋanamba.
18 Gêŋ sac ŋanamba dau ŋahu yêc siŋ dau.
Asa naŋ ŋamalac ti gauc atu, naŋ êŋsahê bu
kip namba dau ŋahu sa. Namba dau iŋ
ŋamalac daŋ ndê namba, ma iŋ ndê namba
666.

14

Jon gêlic Anötö ndê Domba ti iŋ ndê lau

1 Tiŋambu aö galic Anötö ndê Domba
kalhac Lôc †Sayon. Ma lau 144,000 naŋ iŋlu
damba si ŋaê kalhac ŋac si sêcbala, naŋ sêlhac
sêwhiŋ iŋ.
2 Ma aö gaŋgô awha daŋ sa akêŋ un-
dambê. Awha dau gitôm bu hêc ŋakêcsia, ma
gitôm wapap naŋ gic atu, ma gitôm hap naŋ
lau wê-ŋga sic.
3 Lau 144,000 dinaŋ sêlhac pôŋ atu, ti aŋela
atu hale ma lau bata 24 si aŋgô-ŋga, ma sem
wê wakuc daŋ. Anötö gêm lau dinaŋ si yêc
ŋamalac nom-ŋga hoŋ ŋalôm, ma ŋac tawasê
sêŋyalê wê dau.
4 Ŋac lau dinaŋ sem dabuŋ dau ŋapep,
ma mêtê sac naŋ kôm ŋamalac ŋadômbwi sa
yêc Anötö aŋgô-ŋga,* naŋ sêkôm daŋ dom.
Gameŋ bocke naŋ Anötö ndê Domba bu ndi,
naŋ ŋac sêŋkuc iŋ. Domba dau gêmlhi ŋac su
yêc ŋamalac nom-ŋga, ma kêŋ ŋac sêlhac iŋlu
Anötö aŋgô-ŋga gitôm gêŋ ŋandô mbêc.
5 Ŋac sêsôm yom tasaŋ daŋ dom, ma ŋac si
giso mbasi.

Aŋela tö si yom

6 Aö taŋhê gameŋ tiyham ma galic aŋela
daŋ hu mbo umboŋ, naŋ kôc ŋawaê ŋayham
bu hoc asê têŋ lau yêc nom ŋagameŋ hoŋ,
ma têŋ lau titoŋ-titoŋ ma awha têŋtêŋ hoŋ.
Ŋawaê ŋayham dau oc yêc ŋapaŋ, ma oc pac-
ndê dom.
7 Iŋ sôm ŋa awha atu, "Atoc Anötö sa ma
anem akiŋ iŋ, bu iŋ kêŋ undambê ti nom,
ma gwêc ti bubata hoŋ. Ma kwahic dec iŋ
ndê ndoc êmatôc lau-ŋga meŋ sa su. Bocdi-
naŋ atöc iŋ, ma apo iŋ ndê waê sa."
8 Dinaŋ su, ma aŋela tilu-ŋga meŋ ma sôm,
"Malac atu Babilon† tisac su. Aŋgô su naŋ!
Babilon tisac sambuc. Iŋ hu Anötö siŋ ma
kôm mêtê sac, ma hê lau daêsam sêsa iŋ ndê
lêŋ sac sêŋkuc iŋ, e ŋac si gauc timboloc tôm
lau naŋ sênôm wain ma kêŋiŋ ŋac."
9 Ma aö galic aŋela titö-ŋga meŋ kêkuc
aŋela lu dinaŋ, ma iŋ sôm ŋa awha atu, "Mac
lau hoŋ naŋ atoc gêŋ sac ma iŋ ndê ŋagatu sa,
ma akôc iŋ ndê ŋadalô pi nem sêmbalam me
amam, naŋ aŋgô.
10 Mac oc aŋsahê Anötö ndê atac ŋandê.
Yomandô! Iŋ ndê atac ŋandê atu gitôm wain
ŋaŋga naŋ iŋ kêc sip laclhu bu mac anôm.
Mac oc alhac Anötö ndê Domba ma aŋela
dabuŋ aŋgô-ŋga, ma atap nem ŋagêyô sac sa.
Gêŋ ŋandê solpa ma ya oc kêŋ ŋandê atu têŋ
mac.
11 Y omandô! Lau hoŋ naŋ sem akiŋ gêŋ
sac me iŋ ndê ŋagatu, ma sêkôc iŋ ndê ŋaê
ŋanamba pi ŋac si ŋamlic, naŋ oc sêtap ŋawapac
atu dinaŋ sa. Gameŋ naŋ ŋac sêmbo, naŋ
yawasu oc pi ŋapaŋ, ma oc pacndê dom. Ŋac
oc sêŋsahê ŋandê atu dau tôm acsalô ti ôbwêc
hoŋ, ma ŋac oc sêŋwhaŋ dau dom."
12 Yom dec kêŋ puc mac lau naŋ daŋam
wambu Anötö ndê yomsu ma akêŋ whiŋ
Yisu. Alhac ŋaŋga, ma ahu nem akêŋ whiŋ
siŋ dom!
13 Dinaŋ su, goc aö gaŋgô awha daŋ sa
akêŋ undambê, naŋ sôm têŋ aö bu, "To yom
bocdindec. Têŋ kwahic dec ma ndi, lau hoŋ
naŋ sêsap si sêkêŋ whiŋ Pômdau dôŋ e sêmbac
ndu, naŋ oc sêtap Anötö ndê mwasiŋ atu
sa." Ma Ŋalau Dabuŋ sôm, "Yomandô! Ŋac
oc sêŋwhaŋ dau yêc gweleŋ naŋ sêlhac ŋaŋga
ma sêkôm. Ma ŋac si gweleŋ ŋa-ŋandô oc
êŋkuc ŋac pi undambê ndi."

Anötö ndê aŋela sic gêŋ ŋandô nom-ŋga sa

14 Têŋ dinaŋ aö galic dao sêsêp daŋ, ma
ŋamalac daŋ gitôm Ŋamalac ndê Atu ndöc dao

* **14:4:** Jon to yom ma sôm bu lau dau sêyêc sêwhiŋ lauwhê dom, dec sêmbo ŋawasi yêc Anötö aŋgô-ŋga. Magoc lau tigauc daêsam gauc gêm bu yom dau hêganôŋ mêtê sac tidau-tidau naŋ kôm ŋamalac ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga. Awhê lu ŋac naŋ sem dau su, naŋ bu sêyêc sêwhiŋ dau, dec Anötö oc lic sac dom. † **14:8:** Tiŋambu Jon to yom pi malac atu Babilon, ma gêm dôhôŋ iŋ pi awhê mockaiŋ-ŋga daŋ. Asam yêc Rev 17-19, ma alic footnote yêc Rev 17:1.

ŋahô. Sanem gol daŋ sac iŋ ŋagôlôŋ, ma iŋ
kôc bieŋ mbwê-alö ma ŋamata sac andô.
15 Ma aŋela daŋ sa akêŋ Anötö ndê lôm
dabuŋ, ma ta yom awha atu têŋ iŋ naŋ
ndöc dao ŋahô bocdec bu, "Kwahic dec ôm
nom-ŋga ŋandô sa, ma gêŋ hoŋ tilôwê su.
Bocdinaŋ dec kôc nem bieŋ sa ndi, ma ndic
gêŋ ŋandô sa pitigeŋ."
16 Dec iŋ naŋ ndöc dao ŋahô, naŋ sip têŋ
nom gi, ma tim gêŋ ŋandô nom-ŋga ŋa iŋ ndê
bieŋ dinaŋ, goc gic hoŋ sa sêpitigeŋ.
17 Ma aŋela daŋ tiyham sa akêŋ lôm dabuŋ
undambê-ŋga meŋ, naŋ kôc bieŋ mbwê-alö
daŋ ŋamata sac andô.
18 Ma aŋela daŋ tiyham naŋ yob ya yêc
Anötö ndê alta, naŋ sa meŋ, ma mbwêc
awha atu têŋ aŋela naŋ hôc bieŋ ŋamata bu,
"Kôc nem bieŋ, ma sôc ôm wain-ŋga naŋ yêc
nom, naŋ ndi, ma ndic wain ŋandô sa. Bu
wain ŋandô kwahic dec ŋalôwê sa su."
19 Dec aŋela dau sip nom gi ma tim wain
ŋandô nom-ŋga ŋa iŋ ndê bieŋ. Ma iŋ gic
sa pi gameŋ sênem kiŋ wain ŋakwi-ŋga. Gêŋ
dinaŋ ti dôhôŋ Anötö ndê atac ŋandê pi lau
sac nom-ŋga.
20 Ma aö galic bu sem kiŋ wain ŋandô
nom-ŋga dinaŋ yêc malac atu ŋamakê. Ma
dac atu sa meŋ, ma hêc sa ŋasawa baliŋ gitôm
300 kilometa, ma suŋ ŋagapoŋ atu. Ŋagapoŋ
dau, hosi daŋ bu lom, dec oc meŋ têŋ iŋ
tôkwa.

15

Aŋela 7 ma ŋawapac 7

1 Dinaŋ su, ma aö galic gêŋ dalô atu
daŋ tiyham yêc undambê, dec gasö ŋandô.
Aŋela 7 sêkôc ŋawapac atu 7 bu sêkêŋ pi lau
sac nom-ŋga, naŋ ti ŋawapac ŋambu-ŋga naŋ
Anötö oc kêŋ. Bu ŋawapac 7 dinaŋ oc ndic
dabiŋ iŋ ndê atac ŋandê pi lau nom-ŋga e
nom ŋatêm pacndê.
2 Ma aö galic gêŋ daŋ gitôm gwêc naŋ ŋawa
gitôm glas, ma ya yêc ŋalôm. Ma lau naŋ
sêku gêŋ sac atu d ulu, naŋ sêlhac gwêc dau
ŋamakê. Ŋac lau naŋ sêtec bu sênem akiŋ gêŋ
sac dau me sêtoc iŋ ndê ŋagatu sa, ma sêkôc
iŋ ndê ŋaê ŋanamba dom, ma ŋalêŋ dau dec
sêku iŋ dulu. Ŋac sêkôc gêŋ wê-ŋga ŋaê hap
naŋ Anötö dau kêŋ têŋ ŋac.
3 Ma ŋac sem Anötö ndê ŋgac akiŋ Moses
ndê wê ma Anötö ndê Domba ndê wê. Ŋac
sem bocdec, "O Pômdau Anötö Ŋaŋga. Am
kôm gêŋ atu-tu ti gêŋ ŋayham daêsam. O Kiŋ
atu, naŋ gêm gôliŋ nem lau tôm têm hoŋ, am
nem lêŋ iŋ lêŋ ŋandô ma gitêŋ eŋ.
4 O Pômdau, am tigeŋ dabuŋ. Bocdinaŋ
solop bu lau hoŋ sêtöc am, ma sêtoc am nem
waêm sa. Lau akêŋ gameŋ hoŋ oc sêmeŋ ma
sênem akiŋ am, bu kwahic dec sêlic yêc awê
bu am kôm gêŋ hoŋ ŋalêŋ gitêŋ eŋ."
5 Dinaŋ su, ma aö galic lau Israel-ŋga si
†bac dabuŋ ŋagatam kac sa yêc undambê.
Bac dau ti lau Israel-ŋga si lôm dabuŋ yêc
gameŋ sawa, naŋ sêkêŋ Anötö ndê yomsu
yêc ŋalôm.
6 Ma aŋela 7 sêsa akêŋ lôm dabuŋ dau
sêmeŋ, ma sêkôc ŋawapac atu 7. Ŋac sêsôc
ŋakwê ŋawasi sêsêp, ma sêkic po gol kêgihi ŋac
ŋabapo.
7 Ma aŋela atu hale si daŋ kôc sùc 7 naŋ
sêmasaŋ ŋa gol, ma kêŋ têŋ aŋela 7 dinaŋ.
Anötö naŋ mbo tali ŋapaŋ, naŋ kêŋ ŋawapac
tidau-tidau naŋ tôc iŋ ndê atac ŋandê asê,
naŋ sip sùc 7 dinaŋ e meŋhu.
8 Têŋ dinaŋ yawasu atu naŋ meŋ akêŋ
Anötö ndê ŋawasi ti licwalô, naŋ gêm lôm
dabuŋ ŋalôm ahuc. Ma tu dinaŋ-ŋga gitôm
dom bu lau daŋ sêsôc lôm dabuŋ sêndi e
aŋela 7 sêndic dabiŋ si gweleŋ sêkêŋ ŋawapac
7-ŋga dinaŋ pacndê.

16

Sùc ŋawapac-ŋga 7

1 Têŋ dinaŋ aö gaŋgô awha atu daŋ yêc lôm
dabuŋ ta yom têŋ aŋela 7 dinaŋ bocdec bu,
"Andi, ma ŋawapac tôc Anötö ndê atac ŋandê
asê-ŋga naŋ yêc mac nem sùc, naŋ atac sa sip
nom ndi."
2 Dec aŋela ŋamata-ŋga tisa ma pô iŋ ndê
sùc tuc, ma kêŋ ŋawapac daŋ sip nom gi. Ma
lau naŋ sêkôc gêŋ sac ndê ŋadalô ma sêpôŋ
haduc têŋ iŋ ndê ŋagatu, naŋ gamboc andô
gêm ŋac ahuc ma sêŋsahê ŋandê atu.
3 Goc aŋela tilu-ŋga pô iŋ ndê sùc tuc sip
gwêc, ma gwêc gêm dau kwi ti dac yeyec
gitôm ŋgac batê daŋ ndê dac. Ma gêŋ tali
gwêc-ŋga hoŋ sêmbac ndu.
4 Aŋela titö-ŋga pô iŋ ndê sùc tuc sip bu ti
bubata, dec sêti dac.
5 Ma aö gaŋgô aŋela naŋ yob bu, naŋ
sôm, "O Pômdau dabuŋ ŋandô, am naŋ mbo
têŋ ŋamata-ŋga, ma kwahic dec mbo. Am
kêmatôc lau, ma kêŋ ŋagêyô têŋ ŋac ŋalêŋ
gitêŋ.
6 Ŋahu bu lau dinaŋ sêkêc am nem lau
propet ti lau dabuŋ si dac siŋ. Ma kwahic
dec am kêŋ dac têŋ ŋac sênôm. Ŋagêyô dau
gic ŋac ŋawaê solop."
7 Iŋ sôm yom dinaŋ su, goc aö gaŋgô awha
daŋ sa akêŋ alta, naŋ ô yom ma sôm, "Aêc,
Pômdau Anötö Ŋaclai Ŋadau. Am kêkuc yom
ŋandô ma kêmatôc lau, ma kêŋ ŋagêyô solop
têŋ ŋac."
8 Têŋ dinaŋ aŋela tihale-ŋga pô iŋ ndê sùc
tuc pi ac, dec ac pec lau nom-ŋga gitôm ya
gêŋ ŋac.
9 Ŋac sêŋsahê ŋandê atu ma sêtisac ŋandô.
Magoc ŋac si ŋalôm ŋadandi ma ŋac sem dau
kwi dom, ma sêtoc Anötö naŋ kêŋ ŋawapac
dau têŋ ŋac, naŋ sa dom. Mba! Ŋac sêsôm
yom sac sambuc pi iŋ ndê ŋaê.
10-11 Goc aŋela ti-5-ŋga pô iŋ ndê sùc tuc
pi gêŋ sac ndê pôŋ atu, ma gameŋ hoŋ naŋ

gêŋ sac gêm gôliŋ, naŋ ŋasec sa. Gamboc
sac daêsam sem lau sac nom-ŋga ahuc, ma
sêŋsahê ŋandê atu e kôm ŋac sêseŋ êmbala.
Magoc ŋac sem dau kwi ma sêhu si mêtê
sac siŋ dom. Sêsôm yom sac-sac pi Anötö
undambê-ŋga bu iŋ kêŋ ŋawapac dinaŋ têŋ
ŋac.

12 Ma aŋela ti-6-ŋga pô iŋ ndê sùc tuc sip
bu atu Yupretes, dec bu dau pa. Bocdinaŋ
kiŋ naŋ sêmeŋ akêŋ gameŋ ac pi-ŋga, naŋ si
seŋ yêc bu sêlom bu dau.
13 Ma aö galic ŋalau sac tö, naŋ sêtôm
pocwê. Daŋ sa akêŋ akô whasuŋ, ma daŋ sa
akêŋ gêŋ sac whasuŋ. Ma ŋalau sac titö-ŋga
sa akêŋ propet tasaŋ* whasuŋ.
14 Sadaŋ ndê ŋalau sac tö dinaŋ sêkôm gêŋ
dalô atu-tu. Ma sêsa si bu sêndic kiŋ nom-
ŋga hoŋ sa, bu sêndic siŋ têŋ têm Anötö Ŋaclai
Ŋadau ndê bêc atu hôc asê.
15-16 Ma ŋac sic kiŋ hoŋ sa sêmbo gameŋ
naŋ yêc Yom Hibru sêsam bu Amagedon.

Pômdau sôm yom bocdec, "Ayob daôm
ŋapep! Aö wakêŋ puc pi ndoc wameŋ-
ŋga dom, aö wameŋ gitôm ŋgac kaŋ. Mac
lau naŋ anem ali ma amasaŋ daôm ŋapep
ambo, mac oc atac ŋayham tu atap Anötö ndê
mwasiŋ sa-ŋga. Tigeŋ lau naŋ sêmasaŋ dau
dom têŋ bêc aö wambu wameŋ, naŋ ŋac oc
maya dau atu, gitôm lau naŋ sêmbo ŋamlic
ŋambwa."

17 Têŋ dinaŋ aŋela ti-7-ŋga pô iŋ ndê sùc
tuc pi umboŋ. Ma awha atu daŋ akêŋ pôŋ
atu yêc lôm dabuŋ ta yom ma sôm, "Gêŋ hoŋ
pacndê su!"
18 Ma sickac ti wapap gic ti ŋakêcsia atu,
ma tiyhô gêm. Tiyhô dau atu andô. Têŋ
lau ŋamata-ŋga si têm e meŋ têŋ kwahic dec,
tiyhô daŋ gêm atu gitôm iŋ dinaŋ dom.
19 Anötö gauc gêm malac atu Babilon ndê
lau si mêtê sac, dec kêmatôc ŋac gitôm iŋ kêŋ
iŋ ndê tac ŋandê atu sip laclhu daŋ ma kêŋ
têŋ ŋac bu sênôm. Ma tu dinaŋ-ŋga tiyhô
atu dau gêm e gic malac atu Babilon kôc gi
toŋ tö. Ma lau nom-ŋga si malac hoŋ sêtisac
bocdinaŋ.
20 Ma nduc ti lôc hoŋ siŋga.
21 Ma u ŋalhuc ŋaŋga gitôm hoc ais sip meŋ
tuc lau. Ais dinaŋ atu sac ma ŋadehe gitôm
40 kilogram tôm gi. Gêŋ dau kêŋ ŋawapac atu
têŋ lau nom-ŋga, ma sêsôm yom sac sambuc
pi Anötö.

17

Awhê mockaiŋ-ŋga ma gêŋ sac

1 Ma aŋela naŋ sêkôc sùc 7, naŋ si daŋ têŋ
aö meŋ ma sôm, "Mweŋ ma lic! Ŋagêyô naŋ
Anötö oc kêŋ têŋ lauwhê mockaiŋ-ŋga hoŋ
ŋadinda,* naŋ ndöc gameŋ naŋ bu daêsam
sêpoc, n aŋ aö bu watôc têŋ am.
2 Kiŋ nom-ŋga daêsam sêtêŋ awhê mock-
aiŋ-ŋga dinaŋ si, ma sêkôm mêtê mockaiŋ-
ŋga sêwhiŋ iŋ. Ma lau nom-ŋga sêŋkuc iŋ ndê
mêtê sac sêwhiŋ, e ŋac si gauc timboloc gitôm
lau naŋ sênôm wain ŋaŋga ma kêŋiŋ ŋac."
3 Têŋ dinaŋ Ŋalau Dabuŋ kôm aö gatuŋ
kaiŋ daŋ sa, ma aŋela dau kôc aö gasa gameŋ
sawa ga. Ma yêc dindê aö galic awhê daŋ
ndöc gêŋ sac kokoc ŋahô. Gêŋ sac dinaŋ ndê
ŋagôlôŋ 7, ma ŋapo 10, ma aö galic ŋaê sac-
sac gêm iŋ ŋamlic sambuc ahuc.
4 Awhê dau sôc ŋakwê ŋayham dadalô
kokoc ma ŋamayaŋ. Ma iŋ kêgôlôŋ dau ŋa
gol, ma hoc ŋayham, ma ŋa gêŋ ŋawasi gwêc-
ŋga naŋ sêsam bu pearl. Sùc gol daŋ yêc iŋ
amba, ma iŋ ndê mêtê sac ti mêtê ŋadômbwi
atu naŋ iŋ kôm, naŋ sip sùc dau ŋalôm e
meŋhu.
5 Ma iŋ ndê ŋaê naŋ ŋahu yêc siŋ dau, naŋ
sêto pi iŋ sêcbala bocdec bu:

Malac atu Babilon.
Lauwhê mockaiŋ-ŋga ma mêtê ŋadômbwi
nom-ŋga hoŋ
Ŋadinda.

6 Iŋ awhê naŋ kêgilí lau nom-ŋga bu sêndic
Anötö ndê lau dabuŋ naŋ sêhoc yom asê pi
Yisu, naŋ ndu. Ma aö galic bu dac naŋ sêkêc
siŋ, naŋ kôm awhê dinaŋ ndê gauc tisac,
gitôm iŋ nôm wain ŋaŋga. Aö galic iŋ ma
gasö ŋandô.
7 Goc aŋela ndac aö bocdec bu, "Bocke dec
am sö? Kêŋ daŋam aö, dec oc wawhê gêŋ sac
ti ŋagôlôŋ 7 ma ŋapo 10, ma awhê naŋ ndöc
gêŋ sac dau ŋahô, naŋ ŋahu sa têŋ am.
8 Gêŋ sac dinaŋ iŋ mbo muŋ-ŋga, magoc
kwahic dec iŋ aŋgô mba. Ma tiŋambu iŋ
oc pi sa akêŋ suŋ baliŋ sac ma Anötö oc
seŋ iŋ su niŋga gacgeŋ. Ma lau nom-ŋga
oc sêhêdaê ŋandô têŋ têm sêlic gêŋ sac dau.
Ŋahu bu ŋamata-ŋga gêŋ sac dau mbo, ma
kwahic dec aŋgô mba, tigeŋ tiŋambu oc mbu
meŋ tiyham. Anötö kêyalê lau sac nom-ŋga
dinaŋ gwanaŋ su, têŋ ndoc iŋ kêŋ undambê
ti nom, dec iŋ to ŋac si ŋaê sip Buku Taŋli-ŋga
dom.

* **16:13:** Jon sam gêŋ sac tilu-ŋga naŋ sa akêŋ nom ŋalôm (Rev 13:11-18) bu propet tasaŋ. Ŋahu bu iŋ kôm gêŋ dalô atu-tu bu êŋsau lau nom-ŋga. Alic Rev 19:20. * **17:1:** Yêc 17:5 Jon whê sa bu yom naŋ iŋ to pi lauwhê mockaiŋ-ŋga ŋadinda, naŋ hêganôŋ malac Babilon, ma Rev 18:1-24 tôc ŋalêŋ naŋ Anötö oc kêŋ ŋagêyô têŋ iŋ, naŋ asê. Lau ŋatô gauc gêm bu iŋ to yom dau pi malac Rom. Ma lau ŋatô sêŋyalê bu yom dau gitôm yom gôliŋ daŋ, ma hêganôŋ lau hoŋ naŋ sêtec bu sêsôc Anötö ŋapu ma sêkêŋ kisa iŋ ndê lau, tôm lau Babilon-ŋga sêkôm têŋ lau Israel-ŋga muŋ su. Mêtê mockaiŋ-ŋga ti dôhôŋ pi mêtê sac naŋ lau kaiŋ dinaŋ sêkôm (alic Ais 23:16-17; ma Nah 3:4). Jon sôm bu awhê mockaiŋ-ŋga ndöc kêpiŋ bu daêsam, tôm malac Babilon dau (Jer 51:13).

9 “Lau naŋ sêkôc gauc ŋapep, naŋ oc
sêŋyalê gêŋ dau ŋahu. Gêŋ sac ndê ŋagôlôŋ
7 sem dôhôŋ lôc 7 naŋ awhê dau ndöc.
10 Ma sem dôhôŋ kiŋ 7 whiŋ. Kiŋ amaŋdaŋ
si ndoc pacndê su, ma kwahic dec kiŋ ti-6-
ŋga gêm gôliŋ mbo, ma kiŋ ti-7-ŋga ndê ndoc
yêc dôŋ yêc. Tiŋambu kiŋ dau oc meŋ, magoc
iŋ oc nem gôliŋ ŋasawa baliŋ dom.
11 Ma gêŋ sac naŋ muŋ-ŋga mbo, ma
kwahic dec aŋgô mba, naŋ oc ti kiŋ ti-8-ŋga.
Iŋ oc mbo whiŋ kiŋ 7 si toŋ, magoc iŋ gic
waê bu Pômdau oc seŋ iŋ su niŋga.
12 Ma ŋapo 10 naŋ am gêlic, naŋ sêti dôhôŋ
kiŋ 10 naŋ si ndoc sênem gôliŋ-ŋga yêc dôŋ
yêc. Tigeŋ têŋ ndoc gêŋ sac mbu meŋ bu
nem gôliŋ, naŋ kiŋ 10 dinaŋ oc sênem gôliŋ
sêwhiŋ iŋ. Magoc ŋac si ndoc dau oc apê eŋ.
13 Ŋac hoŋ oc sêpiŋ dau dôŋ, ma sêkêŋ ŋac
si ŋaclai têŋ gêŋ sac ma sêsôc iŋ ŋapu.
14 Ma ŋac oc sêndic siŋ têŋ Anötö ndê
Domba ti iŋ ndê lau. Tigeŋ Domba dau oc ku
ŋac dulu. Ŋahu bu Anötö ndê Domba iŋ kiŋ
hoŋ si Kiŋ, ma iŋ pômdau hoŋ si Pômdau. Ma
iŋ ndê lau oc sêlhac sêwhiŋ iŋ. Ŋac lau naŋ iŋ
kêyaliŋ ŋac sa sêti iŋ ndê, ma kêgalêm ŋac sa,
ma sêsap si sêkêŋ whiŋ iŋ dôŋ ŋapaŋ.”
15 Ma aŋela dau gic têku yom ma sôm têŋ
aö, “Am gêlic bu daêsam naŋ awhê mockaiŋ-
ŋga ndöc. Bu dinaŋ sem dôhôŋ lau titoŋ-
titoŋ ma lau awha têŋtêŋ, ma lau akêŋ nom
ŋagameŋ hoŋ.
16 Ma am gêlic gêŋ sac ti iŋ ndê ŋapo 10 naŋ
sêti dôhôŋ kiŋ sac 10 dinaŋ. Ŋac oc sêkêŋ kisa
awhê mockaiŋ-ŋga dau, ma sêkôm iŋ tisac.
Ŋac oc sêkôc iŋ ndê ŋakwê su, sêneŋ iŋ ndê
ŋamsôm, ma sêkêŋ ya neŋ iŋ su.
17 Ŋac oc sêkôm bocdinaŋ, ŋahu bu Anötö
dau kêŋ gauc sip ŋac si ŋalôm bu sêkêŋ si
ŋaclai têŋ gêŋ sac ma sêsôc iŋ ŋapu, ma sêkêŋ
kisa awhê mockaiŋ-ŋga. Anötö k êyaliŋ
ŋagêyô dinaŋ sa gwanaŋ su, ma kiŋ sac
dinaŋ oc sêkôm iŋ ndê yom ŋandô sa.
18 Awhê mockaiŋ-ŋga naŋ am gêlic su, iŋ ti
dôhôŋ malac atu naŋ kiŋ nom-ŋga hoŋ s êsôc
iŋ ndê ŋagôliŋ sac-ŋga ŋapu.”

18

Babilon tisac

1 Dinaŋ su, ma aö galic aŋela daŋ tiyham
sip akêŋ undambê meŋ. Iŋ ndê ŋaclai atu,
ma iŋ ndê ŋawê ti ŋawasi atu pô nom.
2 Ma iŋ mbwêc awha atu, “Malac atu Ba-
bilon tisac su. Aêc, tisac su ma tigasaŋ.
Kwahic dec lau daŋ oc sêndöc malac dau
tiyham dom, ma oc ti ŋalau sac si gameŋ, ma
mbac naŋ seŋ gêŋ ŋasu, naŋ si gameŋ.
3 Malac dau tisac, ŋahu bu iŋ wê lau nom-
ŋga sêsa seŋ sac-ŋga gitôm awhê mockaiŋ-
ŋga daŋ. Kiŋ nom-ŋga sêkôm mêtê sac
sêwhiŋ iŋ, ma lau nom-ŋga bocdinaŋ. Ŋac
sêŋkuc iŋ ndê mêtê sac e ŋac si gauc tim-
boloc tôm lau naŋ sênôm wain ma kêŋiŋ ŋac.
Ma lau sêtidulu gêŋ-ŋga sêtap awa atu sa tu
iŋ ndê mêtê êmwasiŋ dau ŋa gêŋ ŋayham-
ŋayham-ŋga.”
4 Ma aö ganŋgô awha daŋ tiyham akêŋ
undambê naŋ sôm yom bocdec, “O aneŋ lau.
Aŋgô! Alhö su yêc malac dinaŋ ma ambo
awê, mboe mac aŋkuc iŋ ndê mêtê sac ma
atap ŋawapac atu sa tôm iŋ dau.
5 Alhö su, ŋahu bu iŋ ndê sac pi e gi suŋ
undambê sa, ma Anötö gauc gêm mêtê sac
hoŋ dinaŋ.
6 Kwahic dec sac naŋ malac dau kôm têŋ
lau, naŋ oc sêô tidim lu mbu têŋ iŋ. Iŋ oc
êŋsahê ŋawapac atu, naŋ hôc gêlêc ŋawapac
naŋ iŋ kêŋ têŋ lau, naŋ su. Oc nditôm iŋ nôm
gêŋ yêc dau ndê laclhu ŋawapac-ŋga naŋ iŋ
kêŋ têŋ lau sênôm.
7 Têŋ ŋamata-ŋga iŋ toc dau sa, ma
kêmwasiŋ dau ŋa gêŋ ŋayham-ŋayham. Tigeŋ
kwahic dec iŋ oc êŋsahê ŋawapac ti ŋandê
atu ô gêŋ ŋayham dinaŋ su. Tôm ŋasawa
baliŋ lec iŋ sôm yom pi dau bocdec bu, ‘Aö
gambo gatôm kwin, ma oc wambo ŋayham
eŋ. Wataŋ daŋgibo gitôm awhê sawa daŋ
dom.’
8 Tu dinaŋ-ŋga, yêc bêc tigeŋ ŋalôm,
ŋawapac daêsam oc nem iŋ ahuc. Iŋ ndê lau
oc sêpônda gêŋ daneŋ-ŋga, daêsam oc sêmbac
ndu ma daêsam oc sêtaŋ daŋgibo, ma Pômdau
Anötö oc kêŋ ya neŋ iŋ su. Anötö iŋ Ŋaclai
Ŋadau, ma iŋ oc êmatôc iŋ, ma kêŋ ŋawapac
hoŋ dinaŋ têŋ iŋ.
9 “Ma kiŋ nom-ŋga naŋ sêkôm mêtê sac
sêwhiŋ iŋ, ma sêpo dau sa ŋa iŋ ndê gêŋ
ŋayham-ŋayham, naŋ oc sêlic yawasu atu naŋ
sa akêŋ iŋ. Ma ŋac oc sêtaŋ atu pi iŋ.
10 Ŋandê naŋ iŋ hôc, naŋ oc kôm ŋac sêtöc
dau atu, ma ŋac oc sêlhac ahê ma sêtaŋ
bocdec bu, ‘Oyaê, Oyaê! O malac atu Ba-
bilon. Muŋ-ŋga am malac ti ŋaclai atu! Tigeŋ
acgatu ŋasawa tigeŋ lec am tisac, ma gacgeŋ
giŋam su!’
11 “Ma lau sêtidulu gêŋ-ŋga bocdinaŋ. Ŋac
hoŋ oc sêtaŋ atu tu iŋ-ŋga. Ŋahu bu iŋ giŋga
su, ma lau mba bu sênemlhi ŋac si wapa
tiyham.
12 Muŋ-ŋga lau Babilon-ŋga semlhi ŋac si
gêŋ kaiŋ gitôm gol, silba, ma †hoc ŋayham-
ŋayham, pearl, ma po ŋawasi ti ŋadalô
ŋayham-ŋayham. Ma semlhi a ŋayham tidau-
tidau, ma gêŋ daêsam naŋ lau sêmasaŋ ŋa a
ŋayham-ŋayham, ma ŋa elepan ŋapo ti ain,
brons, ma hoc ŋawasi.
13 M a semlhi gêŋ naŋ dakêŋ sip gêŋ
daneŋ-ŋga gitôm msê, ma semlhi a ŋakwi ti
gêŋ ŋamalu ŋayham ŋaôli atu-tu, wain, olib
ŋakwi, bolom ma plawa. Ma semlhi makao,
domba, hosi, ma kaleta. Ma semlhi lau ŋatô
tu bu sêti ŋac si lau akiŋ ŋambwa-ŋga.

14 “B ocdinaŋ lau wapa-ŋga dinaŋ oc
sêsôm, ‘Gêŋ ŋayham-ŋayham hoŋ naŋ am tac
whiŋ, naŋ kwahic dec giŋga su. Am nem
mone ti ŋawasi hoŋ pacndê sambuc.’
15 Lau naŋ sêtidulu gêŋ dau ma sêtap mone
daêsam sa yêc Babilon, naŋ oc sêlhac ahê ti
sêtöc dau atu, ma sêhu daŋgibo atu asê ti
sêtaŋ.
16 M a ŋac oc sêmbwêc, ‘Oyaê, Oyaê, malac
atu! Ŋamata-ŋga am nem lau sêsôc ŋakwê
ŋayham gitôm kiŋ si. Ma g ol ti pearl ma hoc
ŋayham-ŋayham daêsam ti nem gôlôŋ atu.
17 Tigeŋ acgatu ŋasawa tigeŋ ma gêŋ
ŋayham hoŋ dinaŋ siŋga su.’
“Ma lau naŋ sem gôliŋ waŋ atu gwêc-ŋga,
ma lau naŋ sêkôm gweleŋ sêmbo waŋ, ma
lau naŋ sêpi waŋ sêsôc sêsa tu sêtap awa sa-
ŋga, naŋ hoŋ oc sêlhac ahê ma tahê.
18 Têŋ ndoc sêlic yawasu atu naŋ pi akêŋ
malac dau, naŋ ŋac oc sêsôm, ‘Malac daŋ hôc
gêlêc malac atu dinaŋ su dom. Yomandô!’
19 Ŋac si ŋalôm oc ŋawapac atu e sêkêŋ
kop pi ŋac ŋagôlôŋ. Ma ŋac oc sêtaŋ atu ti
sêmbwêc bocdec bu, ‘Oyaê, Oyaê, malac atu!
Ŋamata-ŋga iŋ malac ti lêlôm. Ma waŋ ŋadau
hoŋ naŋ sêkôc wapa sêsôc sêsa ŋapaŋ, naŋ
sêtap mone atu sa yêc iŋ. Magoc acgatu
ŋasawa tigeŋ lec ma iŋ giŋga su.’ ”
20 Ma aö gaŋgô awha daŋ sôm yom bocdec
bu, “Mac lau undambê-ŋga hoŋ atac ŋayham
atu! Anötö ndê lau †aposel, ti lau propet,
ma lau dabuŋ ŋatô, mac hoŋ atisambuc!
Kwahic dec Anötö kêŋ ŋagêyô têŋ malac atu
Babilon, ô mêtê sac naŋ Babilon kôm têŋ
mac.”
21 Têŋ dinaŋ aŋela ŋaŋga daŋ hôc hoc atu
daŋ sa, goc tuc sip gwêc gi, ma sôm, “Ŋalêŋ
tigeŋ Anötö oc tôc iŋ ndê ŋaclai asê ma seŋ
malac atu Babilon su.
22 Lau daŋ oc sêmbo malac dau ŋalôm tiy-
ham dom. Oc tôm dom bu daŋgô lau wê-ŋga
sêyu gasuc me dahuc ma sêndic hap tiyham.
Ma lau naŋ sêkôm gweleŋ tidau-tidau me
lau naŋ sêmasaŋ bolom, naŋ si daŋ oc sêmbo
tiyham dom.
23 Lam daŋ oc ŋawê sa dom, ma lauwhê
ti ŋgac oc sênem dau tiyham dom. Muŋ-ŋga
lau Babilon-ŋga naŋ sêtidulu gêŋ, naŋ sêti lau
tiwaê nom-ŋga. Ma Babilon ndê mêtê sac gic
wasu lau hoŋ e ŋac si gauc kêŋsôŋ ma wê ŋac
sêsa seŋ sac-ŋga.
24 Ma yêc malac dau, lau sêkêc Anötö ndê
lau propet ti ndê lau dabuŋ si dac siŋ, tôm
ŋac sic Anötö ndê lau ŋatô ndu yêc nom
ŋagameŋ hoŋ.”

19

Lau undambê-ŋga sêmpiŋ Anötö

1 Têŋ dinaŋ aö gaŋgô ŋ akêcsia atu yêc un-
dambê g itôm lau daêsam sêmbwêc bocdec,
“Haleluya! Tampiŋ yac neŋ Anötö, bu iŋ
ndê ŋaclai ti waê ma ŋawasi atu, ma mwasiŋ
nem lau si-ŋga yêc iŋ tawasê.
2 Tampiŋ iŋ, bu iŋ kêmatôc lau ŋalêŋ gitêŋ
ma ti yom ŋandô. Bu malac atu Babilon
iŋ gitôm awhê mockaiŋ-ŋga daŋ, ma iŋ ndê
mêtê sac tidau-tidau kôm gameŋ nom-ŋga
hoŋ sêtisac. Ma kwahic dec Anötö kêmatôc
malac dau ma kêŋ ŋagêyô atu ô iŋ ndê lau
akiŋ si dac.”
3 M a ŋac hoŋ sêmbwêc tiyham ma sêsôm,
“Haleluya! Yawasu atu oc pi akêŋ Babilon
ŋapaŋ.”
4 Ma lau bata 24 ti aŋela atu hale sêpôŋ ha-
duc ma sêmpiŋ Anötö naŋ ndöc ndê pôŋ atu.
Ma sêmbwêc bocdec, “Yomandô! Haleluya!”
5 Têŋ dinaŋ aö gaŋgô awha daŋ s a akêŋ
pôŋ atu, naŋ sôm, “O Anötö ndê lau akiŋ!
Mac lau hoŋ naŋ atoc iŋ sa ma asôc iŋ ŋapu,
mac lau tiwaê ma lau waêmba hoŋ ampiŋ
yac neŋ Anötö!”
6 Ma aö gaŋgô awha daêsam sêmbwêc yom
tiyham. Ŋakêcsia dau gitôm bu hêc atu, ma
gitôm wapap gic. Ma sêsôm, “Haleluya! Yac
neŋ Pômdau, Anötö Ŋaclai ŋadau, gêm gôliŋ
gêŋ hoŋ.
7 Datoc iŋ ndê waê sa ti atac ŋayham atu!
Bu ndoc meŋ sa bu Anötö ndê Domba nem
iŋ ndê awhê.* Awhê dau kêmasaŋ dau su,
8 ma Anötö kêŋ ŋakwê ŋayham ma ti ŋawasi
atu têŋ iŋ bu sôc.” Ŋakwê ŋayham dinaŋ gêm
dôhôŋ mêtê gitêŋ hoŋ naŋ Anötö ndê lau
dabuŋ sêkôm.
9 Goc aŋela dinaŋ sôm têŋ aö, “To yom
dindec, ‘Atac ŋayham mac lau hoŋ naŋ
Anötö kêgalêm mac sa bu aneŋ Domba ndê
mwasiŋ nem awhê-ŋga.’ ” Ma iŋ gic têku yom
ma sôm, “Yom dindec iŋ Anötö ndê yom
ŋandô.”
10 Aö gaŋgô yom dinaŋ su, goc gahu dauŋ
gayêc iŋ gahi-ŋga bu wampiŋ iŋ. Magoc iŋ
kalhac aö ahuc ma sôm, “Mba! Kôm bocdi-
naŋ dom! Bu aö ŋgac akiŋ ŋambwa, gitôm am,
ma gitôm am nem asidôwai hoŋ naŋ sêsap
yom ŋandô pi Yisu dôŋ. Pôŋ hamduc têŋ
Anötö ma nem akiŋ iŋ tigeŋ! Bu yom ŋandô
naŋ lau sêhoc asê pi Yisu, naŋ ti lau propet
si yom, naŋ ŋahu andô.”

Siŋ atu têŋ bêc ŋambu-ŋga

11 Têŋ dinaŋ aö galic undambê kac sa, ma
hosi sêsêp daŋ kalhac aö anôŋ-ŋga. Ma ŋgac
naŋ ndöc hosi dau ŋahô, naŋ sêsam iŋ ndê
ŋaê bu “Ŋgac sôm yom ŋandô ti kôm ndê yom
ŋandô sa-ŋga.” Iŋ kêmatôc yom ma gic siŋ têŋ
lau ŋalêŋ gitêŋ.
12 Iŋ tandô gitôm ya ŋawê, ma sanem kiŋ-
ŋga daêsam sac iŋ ŋagôlôŋ. Ma ŋaê naŋ Anötö

* **19:7:** Awhê naŋ Domba oc nem, naŋ gêm dôhôŋ lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, naŋ sêti iŋ ndê gôlôwac dabuŋ.

to pi iŋ, naŋ ŋamalac daŋ sêŋyalê dom. Iŋ tigeŋ kêyalê.
13 Aö galic ŋakwê baliŋ naŋ iŋ sôc, naŋ dac hi ahuc.† Sêsam iŋ ndê ŋaê bu, "Anötö ndê Yom."
14 Ma lau siŋ-ŋga undambê-ŋga sêndöc hosi sêsêp, sêsôc ŋakwê sêsêp ŋawasi ŋayham, ma sêŋkuc iŋ.
15 Aö galic bieŋ ŋamata sa yêc iŋ ndê whasuŋ bu ndic lau sac nom-ŋga, ma iŋ kôc tôc kiŋ-ŋga ti ŋaclai atu bu êŋgwiniŋ ŋac ma ku ŋac dulu. Anötö Ŋaclai Ŋadau iŋ tac ŋandê atu pi lau nom-ŋga, ma ŋgac dinaŋ oc kwê ŋac dôŋ, gitôm lau sêkwê wain ŋandô dôŋ e ŋakwi sa.
16 Ma aö galic bu sêto ŋaê daŋ pi iŋ ndê ŋakwê, ma pi iŋ apuhu bocdec bu, "Kiŋ hoŋ si Kiŋ, ma pômdau hoŋ si Pômdau."
17 Têŋ dinaŋ aö galic aŋela daŋ kalhac ac ŋahô. Ma iŋ mbwêc awha atu têŋ mbac hoŋ naŋ sêhu sêmbo lôlôc bocdec bu, "Akac daôm sa ameŋ, bu aneŋ mwasiŋ atu naŋ Anötö kêmasaŋ.
18 Ameŋ ma aneŋ lau sac nom-ŋga si ŋamsôm. Kiŋ ti lau bata siŋ-ŋga ma lau atu-tu, ma lau siŋ-ŋga ti ŋac si hosi, lau akiŋ ti lau naŋ sêmbo ŋambwa, ma lau tiwaê ma lau waêmba, lau hoŋ dinaŋ mac ameŋ aneŋ ŋac si ŋamsôm."
19 Ma aö galic gêŋ sac ŋamata-ŋga, ma kiŋ nom-ŋga, ma ŋac si lau siŋ-ŋga hoŋ sêkac dau sa bu sêndic siŋ têŋ iŋ naŋ ndöc hosi sêsêp ŋahô ti iŋ ndê lau.
20 Magoc sêkôc gêŋ sac dau dôŋ, ma propet tasaŋ whiŋ. Propet tasaŋ dinaŋ, iŋ gêŋ sac tilu-ŋga naŋ kôm gêŋ dalô atu-tu gêm gêŋ sac ŋamata-ŋga aŋgô. Iŋ kôm gêŋ dalô dinaŋ ma kêsau lau naŋ gêŋ sac ndê ŋadalô kalhac ŋac si sêcbala ma sêpôŋ haduc têŋ iŋ ndê ŋagatu. Têŋ ndoc sêlô gêŋ sac lu dinaŋ dôŋ, naŋ ŋac sic iŋlu ndu dom. Sêmbo tali, ma sêmbaliŋ iŋlu sêsip sê atu ya-ŋga, naŋ gêŋ ŋandê solpa golom ŋapaŋ.
21 M a bieŋ ŋamata sa akêŋ ŋgac naŋ ndöc hosi ŋahô whasuŋ, ma gic iŋlu si lau hoŋ ndu. Ma mbac hoŋ sêhu sêsip ma seŋ ŋac si ŋamsôm. Seŋ ma seŋ ma seŋ, e sêlic ŋa tandô.

20

Yala 1,000

1 Ma aö galic aŋela daŋ sip akêŋ undambê meŋ. Iŋ aŋela naŋ kôc ki bu yob suŋ baliŋ sac ŋagatam. Ma iŋ kôc sen gapocwalô-ŋga atu daŋ yêc iŋ amba.
2-3 Iŋ sip nom gi ma kôc akô dôŋ, mboc akwa naŋ dasam bu ŋgac yeyec me Sadaŋ. Iŋ kôc iŋ ma sô iŋ dôŋ ŋa sen dinaŋ, goc kêbaliŋ iŋ sip suŋ baliŋ gi. Ma iŋ kêlahi gatam ahuc ma sap dôŋ. Sadaŋ oc ndöc gapocwalô dinaŋ gitôm yala 1,000. Bocdinaŋ oc tôm dom bu iŋ sa ndi bu êŋsau lau nom-ŋga tiyham e yala 1,000 dinaŋ pacndê su. Ma tiŋambu Anötö oc êŋgapwêc iŋ su ma iŋ oc sa awê meŋ ma mbo ŋasawa apê.
4 Aö taŋhê undambê tiyham, ma galic lau naŋ Anötö kêŋ ŋaclai têŋ ŋac bu sêmatôc lau, naŋ sêndöc si pôŋ atu. Ma aö galic lau ŋatô. Muŋ-ŋga lau dinaŋ sêlhac ŋaŋga ma sêpuc Anötö ndê yom dôŋ, ma sêhoc yom asê pi Yisu. Ŋac sêpôŋ haduc têŋ gêŋ sac ma têŋ iŋ ndê ŋagatu dom, ma sêkôc iŋ ndê ŋadalô pi ŋac si sêcbala me amba dom. Ma tu dinaŋ-ŋga lau ŋatô sêkêŋ kisa ŋac ma sêtim ŋac si ŋagôlôŋ kic. Magoc kwahic dec Anötö uŋ ŋac sa sêmbo tali tiyham, bu sênem g ôliŋ sêwhiŋ Yisu gitôm yala 1,000.
5 Dinaŋ ti têm lau ŋamata-ŋga sêtisa-ŋga. Lau ŋatô naŋ sêmbac ndu su, naŋ oc sêtisa dom e yala 1,000 dinaŋ pacndê.
6 Lau naŋ sêtisa têŋ têm ŋamata-ŋga dinaŋ, ŋac lau dabuŋ ma sêtap Anötö ndê mwasiŋ atu sa. Ŋac oc sêti lau dabuŋsiga bu sêlhac Anötö lu Yisu aŋgô-ŋga, ma ŋac oc sênem gôliŋ sêwhiŋ iŋ gitôm yala 1,000. Ma ŋac oc sêmbo ŋayham têŋ bêc Anötö êmatôc lau, bêc naŋ lau sêmbac ndu tidim tilu-ŋga.

Sadaŋ ndê têm pacndê

7 Tiŋambu, têŋ yala 1,000 dinaŋ pacndê su goc Anötö oc êŋgapwêc Sadaŋ su yêc gapocwalô.
8 Ma iŋ oc sa ndi bu êŋsau lau naŋ sêmbo nom ŋagameŋ hoŋ, ma ndic ŋac sa bu sêndic siŋ têŋ Anötö ndê lau. Sadaŋ oc ndic lau daêsam andô sa, nditôm gaŋgac gwêc-ŋga, oc dasê sa nditôm dom. Anötö ndê ŋacyo dinaŋ sêtôm Gog ma Magog.*
9 Aö galic ŋac sêti akêŋ gameŋ hoŋ ma sêŋsêlêŋ tawahô sa e sêhôc asê gameŋ naŋ Anötö ndê lau sêndöc. Gameŋ dinaŋ malac atu naŋ Anötö tac whiŋ. Ma sêŋgihi Anötö ndê lau ahuc bu sêndic ŋac, magoc Anötö kêŋ ya sip akêŋ undambê meŋ gêŋ ŋac hoŋ su.
10 Ma têŋ dinaŋ iŋ kêŋ ŋagêyô atu têŋ Sadaŋ naŋ kêsau ŋac. Iŋ kêbaliŋ iŋ sip sê atu ya ti gêŋ ŋandê solpa-ŋga, naŋ muŋ-ŋga sêmbaliŋ gêŋ sac lu propet tasaŋ sêsip si su. Yêc gameŋ dindê ŋac oc sêŋsahê ŋandê atu andô ŋapaŋ têŋ acsalô ma têŋ ôbwêc, oc pacndê dom.

Anötö oc êmatôc lau batê

11 Dinaŋ su, goc aö galic pôŋ sêsêp atu, ma Pômdau dau ndöc ŋahô. Ma umboŋ ma nom giŋga su yêc iŋ aŋgô-ŋga, ma pacndê sambuc.

† **19:13:** Lau ŋatô gauc gêm bu dac dinaŋ iŋ ndê ŋacyo si dac - alic Rev 14:14-20; ma Ais 63:1-3. Ma ŋatô gauc gêm bu Yisu dau ndê dac, naŋ iŋ ndê ŋacyo sêkêc siŋ. * **20:8:** Gog ma Magog - ŋaê lu dinaŋ hêganôŋ lau hoŋ naŋ daŋgapêc têŋ Anötö ma sêkêŋ kisa têŋ iŋ ndê lau. Alic yom ŋatô yêc Ese 38-39.

12 Goc aö galic lau batê hoŋ naŋ sêtisa
tiyham. Lau tiwaê, ma lau waêmba sêwhiŋ,
hoŋ sêtisa s êmbo tali tiyham, ma sêlhac
Anötö ndê pôŋ atu ŋa-ndö-ŋga. Muŋ-ŋga, têŋ
ndoc lau dinaŋ sêmbo tali, naŋ yom pi ŋac si
mêtê, ma gêŋ hoŋ naŋ sêkôm, naŋ sêto sip
buku yêc undambê. Ma kwahic dec Anötö
kac buku hoŋ dinaŋ sa, ma Buku Taŋli-ŋga
whiŋ, bu êmatôc ŋac hoŋ êŋkuc mêtê bocke
naŋ sêkôm têŋ têm sêmbo tali.
13 Lau hoŋ naŋ sêmbac ndu sêsip gwêc si,
naŋ sêtisa yêc gwêc ŋalôm. Ma lau batê sêsa
akêŋ gameŋ bocke naŋ sêmbac ndu sêyêc
naŋ. Ma Anötö kêmatôc ŋac hoŋ tôm gi, kêkuc
gêŋ bocke naŋ ŋac sêkôm su.
14 Pacndê su, goc iŋ kêbaliŋ iŋ ndê ŋacyo lu
naŋ sêsam bu, "Ŋaclai Dambac Ndu-ŋga" ma
"Ŋaclai Lambwam-ŋga," naŋ sêsip sê atu ya-
ŋga ŋalôm si. Ya atu dinaŋ ti gameŋ bu lau
sac sêmbac ndu tidim tilu-ŋga.
15 Ma lau hoŋ naŋ si ŋaê yêc Buku Taŋli-
ŋga dom, naŋ Anötö kêbaliŋ ŋac sêsip ya atu
sêwhiŋ.

21

Malac Jerusalem Wakuc

1 Têŋ ndoc dinaŋ aö galic undambê
wakuc, ma nom w akuc, bu nom ti gwêc
ŋamata-ŋga ma undambê ŋamata-ŋga siŋga
su.
2 Ma aö galic malac dabuŋ Jerusalem
wakuc, naŋ Anötö kêŋ sip akêŋ undambê
meŋ. Iŋ kêgôlôŋ malac wakuc dau ŋa gôlôŋ
ŋayham kêlêc, gitôm sêŋgôlôŋ awhê daŋ tu bu
nem ŋgac-ŋga.
3 Ma aö gaŋgô awha atu daŋ sa akêŋ pôŋ
atu meŋ, naŋ sôm, "Kwahic dec Anötö ma iŋ
ndê lau oc sêmbo sêwhiŋ dau. Iŋ dau oc ndöc
whiŋ ŋac ti ŋac si Anötö, ma ŋac sêti iŋ ndê
lau.
4 Ŋawapac têm akwa-ŋga hoŋ pacndê su.
Anötö oc puŋ tasulu su yêc iŋ ndê lau tandô.
Ma ŋac oc sêmbac ndu me sêhôc ŋandê tiy-
ham dom, ma ŋac oc tasulu sa me sêtaŋ
daŋgibo tiyham dom."
5 Ma iŋ naŋ ndöc pôŋ atu, naŋ sôm têŋ
aö, "Kwahic dec aö oc wamasaŋ gêŋ hoŋ
tiwakuc. Am to yom naŋ aö wasôm têŋ am,
bu aneŋ yom iŋ yom ŋandô, ma am to sip
bapia bu lau sêsam ma sêkêŋ whiŋ."
6 Goc iŋ sôm têŋ aö, "Aö gac hu gêŋ hoŋ, ma
wandic dabiŋ gêŋ hoŋ. Aêc, aö gati ŋamata
gêŋ hoŋ, ma aö gati ŋambu gêŋ hoŋ. Ma
kwahic dec gêŋ hoŋ ŋandô sa su. Lau hoŋ
naŋ bu yô ŋac, naŋ wakêŋ bu têŋ ŋac sênôm
yêc Bubata Taŋli-ŋga. Aö wakêŋ bu dau têŋ
ŋac ŋambwa.
7 Lau hoŋ naŋ sêlhac ŋaŋga ma sêku sac
dulu, naŋ oc sêwêkaiŋ gêŋ wakuc hoŋ din-
dec. Aö wati ŋac si Anötö, ma ŋac oc sêti
aneŋ balêkoc awhê ma ŋgac.
8 Tigeŋ lau naŋ sêtöc dau ma sêsêc si
sêkeŋ whiŋ Yisu ahuc, ma lau naŋ sêkeŋ
whiŋ dom, lau naŋ sêkôm mêtê sac ti mêtê
mockaiŋ-ŋga, ŋac naŋ sic ŋamalac ndu, lau
m bectoma, lau naŋ sem akiŋ gwam, ma
lau naŋ sêkôm tasaŋ, lau kaiŋ dinaŋ hoŋ oc
sêwêkaiŋ gameŋ ya-ŋga, naŋ ya sa ŋapaŋ, ma
gêŋ ŋandê solpa oc tuŋ ŋac. Gêŋ dinaŋ ti ŋac
si sêmbac ndu tilu-ŋga."
9 Aö gaŋgô yom dinaŋ su, goc aŋela daŋ
têŋ aö meŋ. Iŋ aŋela 7 naŋ sêkôc sùc ŋawapac
ŋambu-ŋga-ŋga, naŋ si daŋ. Ma iŋ sôm têŋ aö
bu, "Mweŋ, ma lic! Aö watôc têŋ am, awhê
naŋ Anötö ndê Domba oc nem."
10 Goc Ŋalau kôm aö gatuŋ kaiŋ daŋ sa, ma
aŋela dau kôc aö sa ma kêŋ aö galhac lôc atu
daŋ ŋahô. Ma malac dabuŋ Jerusalem, naŋ
Anötö kêŋ sip akêŋ undambê meŋ, naŋ iŋ
tôc têŋ aö.
11 Anötö ndê ŋawasi gêm malac dau ahuc.
Ma malac dau ŋawasi sa gitôm hoc ŋayham
jaspa ma ŋawa gitôm glas.
12 Aö galic tuŋ baliŋ daŋ kêgihi malac dau,
ma gatam 12, ma aŋela 12 naŋ sêyob gatam.
Ma yêc gatam 12 aö galic ŋaê 12. Lau Israel-
ŋga si gôlôwac toŋ 12 si ŋaê dinaŋ.
13 G atam tö sêyêc tuŋ têŋ ac pi-ŋga, gatam
tö têŋ ac sip-ŋga, gatam tö yêc ŋamakê daŋga,
ma gatam tö yêc daŋga.
14 Tuŋ dau sêkwê sac hoc atu 12 ŋahô. Ma
aö galic Anötö ndê Domba ndê lau aposel 12
si ŋaê sêyêc hoc 12 dinaŋ.
15 Aŋela naŋ sôm yom dau têŋ aö, naŋ kôc
gêŋ danem dôhôŋ gêŋ-ŋga daŋ naŋ sêmasaŋ
ŋa gol, bu nem dôhôŋ malac, ma tuŋ ti
gatam.
16 Iŋ gêm dôhôŋ malac, ma tap sa bu malac
ŋa-baliŋ-ŋga gitôm dôŋ 12,000, ma gic pôc-
ŋga gitôm dôŋ 12,000, ma pi lôlôc-ŋga gitôm
dôŋ 12,000.*
17 Ma iŋ gêm dôhôŋ tuŋ dau ŋadandi, naŋ
gitôm dôŋ 144.† Iŋ kêkuc dôhôŋ naŋ ŋamalac
sênem dôhôŋ gêŋ-ŋga, ma gêm dôhôŋ malac
dau.
18 Tuŋ dinaŋ, sêmasaŋ ŋa hoc ŋawasi jaspa.
Ma malac dau sêmasaŋ ŋa gol ŋawasi atu ma
ŋawa gitôm glas.
19-20 Ma hoc atu-tu 12 naŋ tuŋ sac ŋahô,
naŋ sêŋgôlôŋ ŋa †hoc ŋayham-ŋayham.
Sêŋgôlôŋ hoc ŋamata-ŋga ŋa hoc ŋayham naŋ
sêsam bu jaspa, ma hoc tilu-ŋga sêŋgôlôŋ ŋa
sapaya, ma hoc titö-ŋga e têŋ hoc a tu ti-
12-ŋga, naŋ sêŋgôlôŋ ŋa aget, emerel, oniks,
kanelian, krisolait, beril, topas, krisopras,
yasint, ma ametis.

* **21:16:** Dôŋ dinaŋ sêsam bu 'Stedia,' ma stedia 12,000 dinaŋ gitôm 2,200 kilometa.

† **21:17:** Dôŋ dinaŋ sêsam bu 'Kyubit,' ma kyubit 144 gitôm 65 mita.

21 Ma gatam 12 dinaŋ sêmasaŋ ŋa gêŋ
ŋawasi gwêc-ŋga 12 naŋ sêsam bu pearl. Ma
seŋ atu naŋ gic malac dau kôc, naŋ sêmasaŋ
ŋa gol ŋawasi atu, ma ŋawa gitôm glas.
22 Aö taŋhê malac, ma galic bu Anötö ndê
lôm dabuŋ daŋ kalhac dom. Ŋahu bu Pômdau
Anötö Ŋaclai Ŋadau, lu iŋ ndê Domba sêndöc
malac dau ŋalôm, ma lau malac-ŋga sêpônda
lôm dabuŋ daŋ tu bu sênem akiŋ Anötö-ŋga
dom.
23 Ma ac ti ayô mba, ŋahu bu Anötö dau
ndê ŋawasi pô malac, ma iŋ ndê Domba ndê
ŋawê ti lam malac-ŋga.
24 Lau akêŋ gameŋ hoŋ oc sêŋsêlêŋ sêmbo
ŋawê atu naŋ sa akêŋ malac dau. Ma kiŋ
nom-ŋga oc sêsôc malac dau sêndi ti ŋac si
waê ti ŋawasi tôhôŋ.
25 Ôbwêc ti ŋ asec pacndê sambuc, ma tu
dinaŋ-ŋga oc sêsêc gatam ahuc dom.
26 Gêŋ ŋawasi ma gêŋ tiwaê akêŋ nom
ŋagameŋ sambob, naŋ Anötö oc kôc sa sôc
malac dau ndi.
27 Magoc gêŋ ŋadômbwi daŋ oc sôc ndi
dom. Lau naŋ sêkôm mêtê sac ma lau tasaŋ
daŋ oc sêsôc sêndi dom. Lau naŋ si ŋaê yêc
Anötö ndê Domba ndê Buku Taŋli-ŋga, naŋ
tawasê oc sêsôc sêndi.

22

Bu Taŋli-ŋga

1 Goc aŋela dinaŋ tôc Bu Taŋli-ŋga têŋ aö,
naŋ ŋawa gitôm glas. Bu dau hêc sa yêc
Anötö ma Domba si pôŋ atu,
2 ma k eseleŋ kêkuc seŋ atu naŋ gic malac
dau kôc. Ma A Taŋli-ŋga kalhac bu dau
ŋamakê daŋga lu-lu, ma gêm ŋandô tôm ayô
hoŋ. Ma lau nom-ŋga hoŋ naŋ sêndöc malac
Jerusalem wakuc, naŋ oc gêmbac kôm ŋac
dom, bu A Taŋli-ŋga dau ŋalauŋ oc kôm ŋac
ŋamlic ŋayham ŋapaŋ.
3 Têŋ têm ŋamata-ŋga Anötö pucbo nom tu
ŋamalac si sac-ŋga, tigeŋ têŋ têm ŋambu-ŋga
ŋawapac dau oc pacndê sambuc. Anötö lu
Domba si pôŋ kiŋ-ŋga oc lhac malac lôm, ma
iŋ ndê lau oc sênem akiŋ iŋ yêc dindê.
4 Ŋac oc sêlic iŋ aŋgô andô, ma iŋ ndê ŋaê
oc yêc ŋac si sêcbala.
5 Gameŋ oc ŋasec sa tiyham dom, bu ôbwêc
pacndê, ma lau oc sêpônda lam ŋawê ti ac
ŋawê dom. Ŋahu bu Pômdau Anötö ndê ŋawê
oc pô ŋac. Ma lau dinaŋ oc sêmbo ti sênem
gôliŋ sêtôm kiŋ ŋapaŋ.

Pômdau Yisu oc mbu meŋ

6 Aö galic gêŋ hoŋ dinaŋ su, goc aŋela dau
sôm têŋ aö, "Yom hoŋ dindec iŋ yom ŋandô,
ma yom ŋayham tu lau hoŋ sêkêŋ whiŋ-ŋga.
Pômdau Anötö naŋ kêŋ iŋ ndê Ŋalau puc lau
propet dôŋ, naŋ kwahic dec kêkiŋ iŋ ndê
aŋela bu tôc gêŋ hoŋ dindec asê têŋ iŋ ndê
lau akiŋ. Ma gêŋ dau kêpiŋ bu oc ŋandô sa."
7 Ma Yisu sôm, "Aŋgô! Kêpiŋ su oc wambu
wameŋ. Asa naŋ kôc yom naŋ Anötö hoc asê
gwanaŋ yêc buku dindec, naŋ sa ma daŋga
wambu, naŋ oc tap Anötö ndê mwasiŋ atu
sa."
8 Aö Jon gaŋgô ma galic gêŋ hoŋ naŋ gato
sip bapia dindec. Ma têŋ ndoc aŋela tôc gêŋ
hoŋ dau asê têŋ aö su, naŋ aö gahu dauŋ
gayêc iŋ gahi-ŋga bu wampiŋ iŋ.
9 Tigeŋ iŋ sôm têŋ aö, "Kôm bocdinaŋ dom!
Pôŋ hamduc têŋ Anötö ma êmpiŋ iŋ tigeŋ!
Aö ŋgac akiŋ ŋambwa, gatôm am, ma gatôm
am nem asidôwai lau propet, ma gatôm lau
naŋ daŋga wambu yom hoŋ naŋ yêc buku
dindec."
10 Goc iŋ sôm têŋ aö, "Ndoc meŋ kêpiŋ.
Bocdinaŋ yom naŋ Anötö hoc asê yêc buku
dindec naŋ, siŋ kwi dom, magoc kêŋ yêc lhu
bu lau sêsam.
11 Lau naŋ sêsap mêtê sac ma mêtê
ŋadômbwi dôŋ, naŋ oc sêkôm sêmbo e Yisu
mbu meŋ. Magoc lau naŋ sêsa lêŋ gitêŋ ma
lêŋ dabuŋ, naŋ sêsap si lêŋ ŋayham dau dôŋ
maŋ e Yisu mbu meŋ."
12 Ma Yisu sôm, "Am ŋgô! Kêpiŋ su oc
wambu wameŋ, ma wakêŋ ŋagêyô ŋayham
me sac têŋ lau hoŋ êŋkuc mêtê naŋ ŋac
sêkôm.
13 Ŋamata-ŋga têŋ gêŋ hoŋ, ma têŋ gêŋ
hoŋ ŋambu-ŋga, aö dec gambo. Aêc, aö gati
ŋamata gêŋ hoŋ, ma gati ŋambu gêŋ hoŋ. Aö
gac hu gêŋ hoŋ, ma wandic bata gêŋ hoŋ.
14 Mac lau naŋ ambo ahê mêtê sac hoŋ,
dec tôm mac aŋgwasiŋ nem ŋakwê ŋawasi
sa, naŋ oc atap Anötö ndê mwasiŋ atu sa.
Iŋ oc kêŋ mac aneŋ ŋandô yêc A Taŋli-ŋga,
ma mac oc asôc malac Jerusalem wakuc
ŋagatam andi.
15 Magoc lau sac oc sêsôc sêndi dom. Lau
mbectoma, lau naŋ sêkôm mêtê mockaiŋ-
ŋga, ŋac naŋ sic ŋamalac ndu, ma lau naŋ sem
akiŋ anötöi gwam, ti lau naŋ sêkôm tasaŋ
ma ŋac naŋ atac whiŋ mêtê tasaŋ, lau hoŋ
dinaŋ oc gacgeŋ sêmbo awê gitôm giam pôm.
16 "Aö Yisu dec, kakiŋ aneŋ aŋela bu hoc
yom hoŋ dindec asê têŋ mac, bu andic dulu
têŋ Anötö ndê lau dabuŋ hoŋ. Aö Dawid ndê
Ŋahu, naŋ gambo gamuŋ iŋ, ma Dawid ndê
Wakuc bocdinaŋ. Ma aö gatôm Têtênda, tata
bêbêc-ŋga naŋ ŋawasi atu."
17 Ŋalau Dabuŋ, lu awhê naŋ oc nem Anötö
ndê Domba, naŋ sêsôm bu, "Mweŋ!" Ma am
asa naŋ ŋgô yom dindec, naŋ sôm, "Mweŋ!"
Am asa naŋ bu yô am, naŋ mweŋ, ma nôm
Bu Taŋli-ŋga naŋ am oc kôc sa ŋambwa, ŋaôli
mba.
18 Tigeŋ aö wapuc yom hoŋ naŋ Anötö
hoc asê gwanaŋ yêc buku dindec, naŋ dôŋ.
Ŋamalac daŋ bu ndic têku yom dindec ŋa iŋ
dau ndê yom, dec Anötö oc kêŋ ŋawapac hoŋ
naŋ gato ŋayom sip buku dindec, naŋ têŋ iŋ.

19 Ma ŋamalac daŋ bu kôc yom ŋalhô daŋ
su yêc yom naŋ Anötö hoc asê gwanaŋ yêc
buku dindec, dec Anötö oc seŋ iŋ su boc-
dinaŋ, ma iŋ oc so gêŋ ŋayham-ŋayham naŋ
buku dindec tôc asê. Iŋ oc wêkaiŋ ndê mala
yêc malac dabuŋ dom, ma neŋ ŋandô yêc A
Taŋli-ŋga dom.
20 Iŋ naŋ hoc yom ŋandô asê pi gêŋ hoŋ
dindec, naŋ sôm, “Yomandô! Kêpiŋ su aö oc
wambu waloc.”
Yomandô! Mweŋ Pômdau Yisu!
21 Pômdau Yisu ndê mwasiŋ ndi têŋ Anötö
ndê lau hoŋ. Yomandô!

Read the New Testament daily

January

date	Scripture
1	Matyu 1:1–2:12
2	Matyu 2:13–3:6
3	Matyu 3:7–4:11
4	Matyu 4:12-25
5	Matyu 5:1-26
6	Matyu 5:27-48
7	Matyu 6:1-24
8	Matyu 6:25–7:14
9	Matyu 7:15-29
10	Matyu 8:1-17
11	Matyu 8:18-34
12	Matyu 9:1-17
13	Matyu 9:18-38
14	Matyu 10:1-23
15	Matyu 10:24–11:6
16	Matyu 11:7-30
17	Matyu 12:1-21
18	Matyu 12:22-45
19	Matyu 12:46–13:23
20	Matyu 13:24-46
21	Matyu 13:47–14:12
22	Matyu 14:13-36
23	Matyu 15:1-28
24	Matyu 15:29–16:12
25	Matyu 16:13–17:9
26	Matyu 17:10-27
27	Matyu 18:1-22
28	Matyu 18:23–19:12
29	Matyu 19:13-30
30	Matyu 20:1-28
31	Matyu 20:29–21:22

February

date	Scripture
1	Matyu 21:23-46
2	Matyu 22:1-33
3	Matyu 22:34–23:12
4	Matyu 23:13-39
5	Matyu 24:1-28
6	Matyu 24:29-51
7	Matyu 25:1-30
8	Matyu 25:31–26:13
9	Matyu 26:14-46
10	Matyu 26:47-68
11	Matyu 26:69–27:14
12	Matyu 27:15-31
13	Matyu 27:32-66
14	Matyu 28:1-20
15	Mak 1:1-28
16	Mak 1:29–2:12
17	Mak 2:13–3:6
18	Mak 3:7-30
19	Mak 3:31–4:25
20	Mak 4:26–5:20
21	Mak 5:21-43
22	Mak 6:1-29
23	Mak 6:30-56
24	Mak 7:1-23
25	Mak 7:24–8:10
26	Mak 8:11–9:1
27	Mak 9:2-29
28	Mak 9:30–10:12

March

date	Scripture
1	Mak 10:13-31
2	Mak 10:32-52
3	Mak 11:1-26
4	Mak 11:27–12:17
5	Mak 12:18-37
6	Mak 12:38–13:13
7	Mak 13:14-37
8	Mak 14:1-21
9	Mak 14:22-52
10	Mak 14:53-72
11	Mak 15:1-47
12	Mak 16:1-20
13	Luk 1:1-25
14	Luk 1:26-56
15	Luk 1:57-80
16	Luk 2:1-35
17	Luk 2:36-52
18	Luk 3:1-22
19	Luk 3:23-38
20	Luk 4:1-30
21	Luk 4:31–5:11
22	Luk 5:12-28
23	Luk 5:29–6:11
24	Luk 6:12-38
25	Luk 6:39–7:10
26	Luk 7:11-35
27	Luk 7:36–8:3
28	Luk 8:4-21
29	Luk 8:22-39
30	Luk 8:40–9:6
31	Luk 9:7-27

date	Scripture
1	Luk 9:28-50
2	Luk 9:51–10:12
3	Luk 10:13-37
4	Luk 10:38–11:13
5	Luk 11:14-36
6	Luk 11:37–12:7
7	Luk 12:8-34
8	Luk 12:35-59
9	Luk 13:1-21
10	Luk 13:22–14:6
11	Luk 14:7-35
12	Luk 15:1-32
13	Luk 16:1-18
14	Luk 16:19–17:10
15	Luk 17:11-37
16	Luk 18:1-17
17	Luk 18:18-43
18	Luk 19:1-27
19	Luk 19:28-48
20	Luk 20:1-26
21	Luk 20:27-47
22	Luk 21:1-28
23	Luk 21:29–22:13
24	Luk 22:14-34
25	Luk 22:35-53
26	Luk 22:54–23:12
27	Luk 23:13-43
28	Luk 23:44–24:12
29	Luk 24:13-53
30	Jon 1:1-28

date	Scripture
1	Jon 1:29-51
2	Jon 2:1-25
3	Jon 3:1-21
4	Jon 3:22–4:3
5	Jon 4:4-42
6	Jon 4:43-54
7	Jon 5:1-23
8	Jon 5:24-47
9	Jon 6:1-21
10	Jon 6:22-40
11	Jon 6:41-71
12	Jon 7:1-29
13	Jon 7:30-52
14	Jon 7:53–8:20
15	Jon 8:21-30
16	Jon 8:31-59
17	Jon 9:1-41
18	Jon 10:1-21
19	Jon 10:22-42
20	Jon 11:1-53
21	Jon 11:54–12:19
22	Jon 12:20-50
23	Jon 13:1-30
24	Jon 13:31–14:14
25	Jon 14:15-31
26	Jon 15:1-27
27	Jon 16:1-33
28	Jon 17:1-26
29	Jon 18:1-24
30	Jon 18:25–19:22
31	Jon 19:23-42

date	Scripture
1	Jon 20:1-31
2	Jon 21:1-25
3	Aposel 1:1-26
4	Aposel 2:1-47
5	Aposel 3:1-26
6	Aposel 4:1-37
7	Aposel 5:1-42
8	Aposel 6:1-15
9	Aposel 7:1-29
10	Aposel 7:30-50
11	Aposel 7:51–8:13
12	Aposel 8:14-40
13	Aposel 9:1-25
14	Aposel 9:26-43
15	Aposel 10:1-33
16	Aposel 10:34-48
17	Aposel 11:1-30
18	Aposel 12:1-23
19	Aposel 12:24–13:12
20	Aposel 13:13-41
21	Aposel 13:42–14:7
22	Aposel 14:8-28
23	Aposel 15:1-35
24	Aposel 15:36–16:15
25	Aposel 16:16-40
26	Aposel 17:1-34
27	Aposel 18:1-21
28	Aposel 18:22–19:12
29	Aposel 19:13-41
30	Aposel 20:1-38

date	Scripture
1	Aposel 21:1-16
2	Aposel 21:17-36
3	Aposel 21:37–22:16
4	Aposel 22:17–23:10
5	Aposel 23:11-35
6	Aposel 24:1-27
7	Aposel 25:1-27
8	Aposel 26:1-32
9	Aposel 27:1-20
10	Aposel 27:21-44
11	Aposel 28:1-31
12	Rom 1:1-17
13	Rom 1:18-32
14	Rom 2:1-24
15	Rom 2:25–3:8
16	Rom 3:9-31
17	Rom 4:1-12
18	Rom 4:13–5:5
19	Rom 5:6-21
20	Rom 6:1-23
21	Rom 7:1-14
22	Rom 7:15–8:6
23	Rom 8:7-21
24	Rom 8:22-39
25	Rom 9:1-21
26	Rom 9:22–10:13
27	Rom 10:14–11:12
28	Rom 11:13-36
29	Rom 12:1-21
30	Rom 13:1-14
31	Rom 14:1-23

date	Scripture
1	Rom 15:1-21
2	Rom 15:22–16:7
3	Rom 16:8-27
4	1 Korin 1:1-17
5	1 Korin 1:18–2:5
6	1 Korin 2:6–3:4
7	1 Korin 3:5-23
8	1 Korin 4:1-21
9	1 Korin 5:1-13
10	1 Korin 6:1-20
11	1 Korin 7:1-24
12	1 Korin 7:25-40
13	1 Korin 8:1-13
14	1 Korin 9:1-18
15	1 Korin 9:19–10:13
16	1 Korin 10:14–11:1
17	1 Korin 11:2-16
18	1 Korin 11:17-34
19	1 Korin 12:1-26
20	1 Korin 12:27–13:13
21	1 Korin 14:1-17
22	1 Korin 14:18-40
23	1 Korin 15:1-28
24	1 Korin 15:29-58
25	1 Korin 16:1-24
26	2 Korin 1:1-11
27	2 Korin 1:12–2:11
28	2 Korin 2:12-17
29	2 Korin 3:1-18
30	2 Korin 4:1-12
31	2 Korin 4:13–5:10

date	Scripture
1	2 Korin 5:11-21
2	2 Korin 6:1-13
3	2 Korin 6:14–7:7
4	2 Korin 7:8-16
5	2 Korin 8:1-15
6	2 Korin 8:16-24
7	2 Korin 9:1-15
8	2 Korin 10:1-18
9	2 Korin 11:1-15
10	2 Korin 11:16-33
11	2 Korin 12:1-10
12	2 Korin 12:11-21
13	2 Korin 13:1-14
14	Galasia 1:1-24
15	Galasia 2:1-16
16	Galasia 2:17–3:9
17	Galasia 3:10-22
18	Galasia 3:23–4:20
19	Galasia 4:21–5:12
20	Galasia 5:13-26
21	Galasia 6:1-18
22	Epesas 1:1-23
23	Epesas 2:1-22
24	Epesas 3:1-21
25	Epesas 4:1-16
26	Epesas 4:17–5:2
27	Epesas 5:3-33
28	Epesas 6:1-24
29	Pilipai 1:1-26
30	Pilipai 1:27–2:18

date	Scripture
1	Pilipai 2:19–3:6
2	Pilipai 3:7–4:1
3	Pilipai 4:2-23
4	Kolosi 1:1-20
5	Kolosi 1:21–2:7
6	Kolosi 2:8-23
7	Kolosi 3:1-17
8	Kolosi 3:18–4:18
9	1 Tesalonika 1:1–2:9
10	1 Tesalonika 2:10–3:13
11	1 Tesalonika 4:1–5:3
12	1 Tesalonika 5:4-28
13	2 Tesalonika 1:1-12
14	2 Tesalonika 2:1-17
15	2 Tesalonika 3:1-18
16	1 Timoti 1:1-20
17	1 Timoti 2:1-15
18	1 Timoti 3:1-16
19	1 Timoti 4:1-16
20	1 Timoti 5:1-25
21	1 Timoti 6:1-21
22	2 Timoti 1:1-18
23	2 Timoti 2:1-21
24	2 Timoti 2:22–3:17
25	2 Timoti 4:1-22
26	Taitus 1:1-16
27	Taitus 2:1-14
28	Taitus 2:15–3:15
29	Pilemon 1:1-25
30	Hibru 1:1-14
31	Hibru 2:1-18

date	Scripture
1	Hibru 3:1-19
2	Hibru 4:1-13
3	Hibru 4:14–5:14
4	Hibru 6:1-20
5	Hibru 7:1-19
6	Hibru 7:20-28
7	Hibru 8:1-13
8	Hibru 9:1-10
9	Hibru 9:11-28
10	Hibru 10:1-18
11	Hibru 10:19-39
12	Hibru 11:1-16
13	Hibru 11:17-31
14	Hibru 11:32–12:13
15	Hibru 12:14-29
16	Hibru 13:1-25
17	Jems 1:1-18
18	Jems 1:19–2:17
19	Jems 2:18–3:18
20	Jems 4:1-17
21	Jems 5:1-20
22	1 Pita 1:1-12
23	1 Pita 1:13–2:10
24	1 Pita 2:11–3:7
25	1 Pita 3:8–4:6
26	1 Pita 4:7–5:14
27	2 Pita 1:1-21
28	2 Pita 2:1-22
29	2 Pita 3:1-18
30	1 Jon 1:1-10

date	Scripture
1	1 Jon 2:1-17
2	1 Jon 2:18–3:2
3	1 Jon 3:3-24
4	1 Jon 4:1-21
5	1 Jon 5:1-21
6	2 Jon 1:1-13
7	3 Jon 1:1-14
8	Jud 1:1-25
9	Revelesen 1:1-20
10	Revelesen 2:1-17
11	Revelesen 2:18–3:6
12	Revelesen 3:7-22
13	Revelesen 4:1-11
14	Revelesen 5:1-14
15	Revelesen 6:1-17
16	Revelesen 7:1-17
17	Revelesen 8:1-13
18	Revelesen 9:1-21
19	Revelesen 10:1-11
20	Revelesen 11:1-19
21	Revelesen 12:1-18
22	Revelesen 13:1-18
23	Revelesen 14:1-20
24	Revelesen 15:1-8
25	Revelesen 16:1-21
26	Revelesen 17:1-18
27	Revelesen 18:1-24
28	Revelesen 19:1-21
29	Revelesen 20:1-15
30	Revelesen 21:1-27
31	Revelesen 22:1-21

YOM ŊATÔ ŊAHU (Glossary)

Mac bu alic ŋadalô gitôm: † kalhac whiŋ yom daŋ yêc buku dindec ŋalôm, naŋ tôc asê bu mac atôm bu atap yom dau ŋahu sa yêc buku ŋatêku dindec.

ANÖTÖ NDÊ DOMBA (Lamb of God)

Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga, sam Yisu bu 'Anötö ndê Domba' (Jon 1:29, 36). Yêc pwac akwa ŋapu, lau Israel-ŋga sic domba daêsam ndu ma sêkêŋ ti da ya ô lau si sac ŋagêyô. Yisu iŋ Anötö ndê Domba pwac wakuc-ŋga naŋ kêŋ dau ti da dim tigeŋ, dec kêmasaŋ lêŋ bu Anötö suc lau si sac kwi-ŋga. Tiŋambu Jon to yom daêsam pi Anötö ndê Domba yêc Revelesen (Rev 5:6; 7:10, 17; 14:4, 10; 15:3; 19:9; 21:22-23; 22:1, 3).

ANÖTÖ NDÊ GÔLIŊ / GAMEŊ UNDAMBÊ-ŊGA (Kingdom of God)

Yêc Yom Lêŋsêm Wakuc, Yom Inglis 'Kingdom of God' naŋ ŋahu tigeŋ dom.

1. Têm ŋatô 'Kingdom of God' hêganôŋ undambê - gameŋ naŋ Anötö dau mbo, ma gameŋ naŋ Anötö ndê lau gitêŋ oc sêndöc têŋ têm ŋambu-ŋga. (Alic Mat 7:21; Luk 13:28-29; 1 Kor 6:9-10; 15:50; Gal 5:21; Epe 5:5; 2 Tim 4:18; ma 2 Pit 1:11.) Bocdinaŋ yac am kwi bu **Gameŋ undambê-ŋga** me **Anötö ndê gameŋ undambê-ŋga**.
2. Têm ŋatô 'Kingdom of God' hêganôŋ bêc naŋ Pômdau Yisu oc mbu meŋ ma êŋsahê lau hoŋ. (Mat 13:24-30, 41; 13:47-49; 20:1-16; 22:1-14; 25:1-13, 14-30.)
3. Têm daêsam 'Kingdom of God' hêganôŋ gameŋ daŋ me têm daŋ dom. Yom dau hêganôŋ Anötö ndê ŋaclai tu nem gôliŋ-ŋga. Iŋ ndê gôliŋ dinaŋ iŋ gêŋ têm kwahic dec-ŋga ma hêganôŋ gweleŋ naŋ iŋ kôm yêc ŋamalac si ŋalôm. Asa naŋ kêŋ whiŋ ma sôc Anötö ŋapu, naŋ mbo Anötö ndê gôliŋ ŋapu su. Yom kaiŋ dinaŋ danem kwi bu **Anötö ndê gôliŋ**. (Alic yom ŋatô yêc Mat 3:2; 6:33; 12:28; 13:44-46; Luk 16:16; 17:20-21; Rom 14:17; 1 Kor 4:20; ma Kol 1:13.)

APA PWAC YOMSU-ŊGA (Ark of the Covenant)

Têŋ ndoc lau Israel-ŋga sêmbo gameŋ sawa, naŋ Anötö sôm têŋ ŋac bu sêmasaŋ apa daŋ ŋa a, ma sêmpaŋ ahuc ŋa gol (Eks 25:11-22). Apa dau sêkêŋ yêc †bac dabuŋ ŋalôm dabuŋ andô. Hoc lu naŋ Anötö to yomsu amaŋlu (pwac akwa) pi, naŋ sêkêŋ yêc apa dau ŋalôm. Ma sêkêŋ Aron ndê tôc ti †mana ŋatô yêc ŋalôm whiŋ (Hib 9:4-5). Têŋ ndoc lau Israel-ŋga sêkwê lôm dabuŋ kalhac Jerusalem, naŋ sêkêŋ apa dau yêc ŋalôm dabuŋ andô (1 Kiŋ 8:1-13; ma 2 Kr 35:3). Magoc tiŋambu lau Israel-ŋga si ŋacyo sêseŋ gameŋ ma apa dau giŋga. Jon to yom pi apa dau yêc Rev 11:19.

APOSEL (Apostle)

Ŋaê dau ŋahu bu 'Lau naŋ sêŋkiŋ ŋac sêsa si.' Yom 'misineri' yêc Yom Inglis naŋ ŋahu kaiŋ tigeŋ.

Têm ŋatô ŋaê aposel hêganôŋ †ŋgacsêŋomi 12 (Mat 10:1-4; Mak 3:13-19; 6:30; ma Luk 6:12-16; 24:10). Ŋac sêti lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si lau bata, ma sêkôm gêŋ dalô ma gêŋ ti ŋaclai daêsam (Apo 2:42-43). Ma têm ŋatô yom dau hêganôŋ lau naŋ sêmbo ŋgacsêŋomi 12 si toŋ dom, gitôm Matias (Apo 1:26), Pol lu Banabas (Apo 14:4, 14; Rom 1:1), ma lau ŋatô (Rom 16:7).

BAC DABUŊ (Tabernacle)

Têŋ têm Moses wê lau Israel-ŋga sa akêŋ gameŋ Isip-ŋga, ma sêmbo gameŋ sawa, naŋ Anötö sôm têŋ Moses bu êmasaŋ bac po tu sênem akiŋ iŋ-ŋga (Eks 25:8-9; 26:1-37). Alic bac dau ŋagatu daŋ yêc p 250.

BELSEBAL - Alic **Sadaŋ**.

BUKU TAŊLI-ŊGA (Book of Life)

Lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu ma sêtap Anötö ndê mwasiŋ dandöc taŋli ŋapaŋ-ŋga sa, naŋ si ŋaê yêc Buku Taŋli-ŋga yêc undambê. Alic yom ŋapu-ŋga (footnote) yêc Rev 3:5.

DABUŊSIGA (Priest)

Anötö dau kêyaliŋ Aron ti ndê lau wakuc naŋ sêsa akêŋ †Liwai ndê toŋ, naŋ sa bu sêti lau Israel-ŋga si dabuŋsiga (Eks 28:1). Ŋac si gweleŋ bu sênem akiŋ Anötö, sêyob lau Israel-ŋga si gêŋ dabuŋ, ma bu sêkêŋ da tidau-tidau ma da ô lau Israel-ŋga si sac ŋagêyô-ŋga.

Sêŋyaliŋ dabuŋsiga atu-tu ŋatô sa bocdec bu:

DABUŊSIGA ŊAMATA-ŊGA (High Priest / Chief Priest)

Tôm yala tigeŋ-tigeŋ, lau Israel-ŋga sêŋyaliŋ dabuŋsiga daŋ sa bu ti dabuŋsiga ŋamata-ŋga. Iŋ tawasê gitôm bu sôc ŋalôm dabuŋ andô yêc lôm dabuŋ bu kêŋ da dim tigeŋ yêc yala tigeŋ ŋalôm. Têm ŋatô dasam iŋ bu **Dabuŋsiga Atu.**

DABUŊSIGA ATU-TU (Chief Priests)

Lau Israel-ŋga sêsam ŋac si dabuŋsiga ŋatô bu dabuŋsiga atu-tu. Ŋac lau naŋ muŋ-ŋga sêŋyaliŋ ŋac sa sêti dabuŋsiga ŋamata-ŋga, ma dabuŋsiga tiwaê ŋatô.

DAWID NDÊ ATU (Son of David)

Lau Israel-ŋga sêkêŋ bata bu †Mesaya oc sa akêŋ Dawid ndê wakuc, ma tu dinaŋ-ŋga sêsam Mesaya bu Dawid ndê Atu.

DENARIAS

Lau Rom-ŋga si mone silba daŋ. Lau semlhi gêŋ ŋa mone dinaŋ yêc gameŋ naŋ lau Rom sem gôliŋ. Têŋ Yisu ndê têm, lau naŋ bu sêkôm ŋgac daŋ ndê gweleŋ ôm-ŋga me domba-ŋga têŋ bêc tigeŋ naŋ oc nemlhi ŋac ŋa denarias tigeŋ-tigeŋ. Ŋaê denarias hêganôŋ mone tigeŋ. Mone lu me daêsam sêsam bu 'denarii.'

GAMEŊ APA-ŊGA - Alic **Lau Gameŋ Apa-ŋga.**

GAMEŊ UNDAMBÊ-ŊGA - Alic **Anötö ndê gameŋ**.

HEROD

Yêc Yom Lêŋsêm Wakuc dasam yom pi kiŋ hale naŋ si ŋaê Herod. Ŋac hoŋ sem gôliŋ gameŋ ŋatô sêmbo †Sisa ndê gôliŋ ŋapu.

1. **Kiŋ Herod (Herod the Great)** - alic Mat 2:1-22; ma Luk 1:5.

Iŋ kiŋ ti waê atu naŋ gêm gôliŋ gameŋ Judia ma Galili-ŋga têŋ ndoc Yisu dinda kôc iŋ. Iŋ ŋgac dau dinaŋ naŋ kôm bu ndic Yisu ndu têŋ ndoc iŋ balêkoc dedec. Iŋ mbac ndu têŋ yala 4BC.

2. **Herod Antipas** - alic Mak 6:14-29; ma Luk 23:6-12.

Iŋ Kiŋ Herod ndê atu naŋ gêm gôliŋ gameŋ Galili ma Perea-ŋga têŋ ndoc Yisu gêm mêtê ti kôm gêŋ dalô mbo gameŋ dinaŋ. Iŋ ŋgac dau dinaŋ nawhê Herodias naŋ sôm bu sêtim Jon (Ŋgac Kêku Lau-ŋga) kachu kic.

3. **Herod Agripa 1** - alic Apo 12:1-23.

Iŋ Herod Antipas nêsip naŋ gêm gôliŋ gameŋ Galili-ŋga, ma tiŋambu gameŋ Samaria ti Judia-ŋga whiŋ. Iŋ kêŋ kisa ti kêmatôc lau ŋamata-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu. Iŋ ŋgac naŋ gic Jon ndê asidôwa Jems ndu.

4. **Herod Agripa 2** - alic Apo 25:13–26:2; ma 26:19.

Iŋ Herod Agripa 1 ndê atu. Iŋ gêm gôliŋ ndöc Sisaria Pilipai, ma kêmatôc Pol ma kêkiŋ iŋ têŋ Rom gi bu Sisa êmatôc iŋ ndê yom.

HIBRU (Hebrew)

Têm ŋatô sêsam lau Israel-ŋga bu 'Lau Hibru,' ma ŋac si awha naŋ sêsam bu 'Yom Hibru' whiŋ. Ŋaê dau meŋ akêŋ ŋac si apaŋgac daŋ ŋaê Eber (Gen 10:21).

Yom naŋ sêto yêc Yom Lêŋsêm Akwa naŋ sêto ŋa Yom Hibru ŋandô. Yom Hibru naŋ lau Israel-ŋga sêsôm têŋ Yisu ndê têm, naŋ sêsam yêc Inglis translesen ŋatô bu 'Yom Aramaik.' Yom dau kêpiŋ bu tap Yom Hibru ŋandô sa, magoc iŋ yom ŋasaê daŋ dau-ŋga.

HOC ŊAYHAM-ŊAYHAM (Jewel)

Yêc Rev 21:19-20 Jon to yom pi hoc ŋayham-ŋayham ma ŋaôli atu naŋ gêlic yêc malac Jerusalem wakuc. Hoc tigeŋ-tigeŋ dinaŋ bocdec bu:

HOC JASPA (Jasper) - hoc ŋadalô batac-batac me ŋawa (green or clear).

HOC SAPAYA (Sapphire) - hoc ŋadalô ŋamayaŋ (blue).

HOC AGET (Agate) - hoc ŋadalô tidau-tidau.

HOC EMEREL (Emerald) - hoc ŋadalô batac-batac (bright green).

HOC ONIKS (Onyx) - hoc ŋadalô yeyec (black).

HOC KANELIAN (Carnelian) - hoc ŋadalô kokoc (bright red).

HOC KRISOLAIT (Chrysolite) - hoc ŋadalô yaŋyaŋ.

HOC BERIL (Beryl) - hoc ŋadalô batac-batac me ŋamayaŋ (green/ blue-green).

HOC TOPAS (Topaz) - hoc ŋadalô yaŋyaŋ.

HOC KRISOPRAS (Chrysoprase) - hoc ŋadalô ŋamayaŋ (milky or grey).

HOC YASINT (Jasinth) - hoc ŋadalô ŋamayaŋ me batac-batac (blue/greenish-blue).

HOC AMETIS (Amethyst) - hoc ŋadalô kokoc (purple-blue).

ISRAEL

Ŋaê Israel hêganôŋ Jakob, naŋ Aisak lu nawhê Rebeka si balêkoc lu dinaŋ ŋadaŋ. Anötö dau kêŋ ŋaê wakuc Israel têŋ iŋ (Gen 32:28). Ŋaê dau sêhê pi lau toŋ atu naŋ sêsa akêŋ Jakob, naŋ sêsam ŋac bu †lau Israel-ŋga.

Ma ŋaê dau hêganôŋ gameŋ naŋ lau Israel-ŋga sêndöc, naŋ sêsam bu 'Israel' me 'Palestine.' Muŋ-ŋga sêsam gameŋ dau bu 'Gameŋ Kanan-ŋga.'

JAKOB (Jacob) - Alic **Israel.**

JUDA (Judah)

Jakob ndê atui 12 si daŋ iŋ Juda, ma sêsam lau Israel si toŋ 12 ŋadaŋ kêkuc iŋ ndê ŋaê. Têŋ ndoc lau Israel sêmbu akêŋ gameŋ Isip-ŋga ma sêndöc gameŋ Kanan-ŋga, naŋ Juda ndê toŋ sêwêkaiŋ gameŋ naŋ sêsam bu Judia. Malac Betlehem yêc gameŋ dinaŋ (Mat 2:6).

Yisu sa akêŋ Juda ndê toŋ, ma Jon sam iŋ bu 'Layon naŋ sa akêŋ Juda ndê toŋ' yêc Rev 5:5.

Muŋ-ŋga lau Israel-ŋga sêwhê dau kôc gi toŋ lu, naŋ sêsam bu 'Lau Israel-ŋga' ma 'Lau Juda-ŋga.' Toŋ lu dinaŋ sêŋyaliŋ dau si kiŋ sa tu nem gôliŋ ŋac-ŋga. Alic yom ŋapu-ŋga (footnote) yêc Hib 8:8.

KÊDÔHÔŊWAGA YOMSU-ŊGA - Alic **Skraib.**

KILISI (Christ)

Alic **Mesaya.**

Yom ŋalhô 'Kilisi' meŋ akêŋ Yom Grik *kreistos*, ma yom ŋalhô 'Mesaya' meŋ akêŋ Yom Hibru. Ŋaê lu dinaŋ ŋahu tigeŋ,

ma danem kwi bu 'ŋamalac naŋ sêkêc gêŋ ŋakwi pi iŋ.' Muŋ-ŋga lau naŋ Anötö kêyaliŋ ŋac sa bu sêti lau Israel-ŋga si kiŋ, naŋ sêkêc olib ŋakwi pi ŋac, bu tôc asê bu ŋac kiŋ. Alic 1 Sam 16:12; ma 2 Kiŋ 9:6.

Yom Grik *kreistos* yêc Yom Lêŋsêm Wakuc, naŋ ŋahu lu. Têm ŋatô yom dau hêganôŋ Yisu ndê gweleŋ nem lau si-ŋga, ma bocdinaŋ yac am kwi bu †Mesaya, ma têm ŋatô yom dau iŋ Yisu ndê ŋaê daŋ, ma bocdinaŋ yac am kwi bu Kilisi.

LAU GAMEŊ APA-ŊGA (Gentiles)

Yom Inglis 'Gentile' heganôŋ lau hoŋ naŋ lau Israel dom. Lau Israel-ŋga ŋatô sêtoc dau sa bu Anötö kêyaliŋ ŋac sa sêti iŋ ndê lau, ma bocdinaŋ sêpu lau gameŋ apa-ŋga hoŋ naŋ lau Israel dom, ma sêsam ŋac bu 'lau sac,' ŋahu bu ŋac sêŋkuc Moses ndê yomsu dom (Gal 2:15). Magoc lau gameŋ apa-ŋga daêsam sêkêŋ whiŋ Yisu sêhôc gêlêc lau Israel-ŋga su.

Lau gameŋ apa-ŋga naŋ daŋgasuŋ sambuc ŋawaê ŋayham ma sêsap lêŋ sac-sac nom-ŋga dôŋ ŋapaŋ, naŋ têm ŋatô dasam ŋac bu 'lau sambuc.'

LAU ISRAEL-ŊGA (Jew / Hebrew / Israelite)

Lau Israel-ŋga naŋ sêsa akêŋ †Jakob, naŋ sêsam ŋac yêc Yom Inglis bu 'Jew' ma 'Hebrew' ma 'Israelite.'

LAU SÊTIM YOM LAU-ŊGA (Hypocrite)

Yom Inglis 'hypocrite' kêkuc Yom Grik *hypocriteis* ma hêganôŋ lau naŋ sêsôm yom ŋayham-ŋayham tu bu lau ŋatô sêlic ŋac ŋayham-ŋga, magoc ŋac dau sêŋkuc yom dau dom, ma sêkôm ŋandô sa dom. Têm daêsam Yisu pu lau †Palêsai ma lau †Skraib, ŋahu bu ŋac si mêtê dau dinaŋ.

LEPRASI (Leprosy)

Ŋaê leprasi hêganôŋ gêmbac ŋamlic-ŋga. Lau ŋatô gauc gêm bu gêmbac naŋ sêsam bu leprasi têŋ Yisu ndê têm, naŋ gitôm gêmbac naŋ dasam bu leprasi têŋ têm kwahic dec-ŋga dom.

Lau Israel-ŋga sêmbo ahê lau ti gêmbac leprasi ma sêyob bu sêmasec ŋac dom, bu oc kôm lau ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga. Anötö kêŋ gweleŋ têŋ lau dabuŋsiga bu sêŋsahê lau si gêmbac ŋamlic-ŋga (Lev 13:1-46; 14:1-32).

LIWAI (Levi)

Liwai iŋ †Jakob ndê atui 12 si daŋ, ma sêsam lau Israel si toŋ 12 ŋadaŋ kêkuc iŋ ndê ŋaê.

Ma ŋgac daŋ ŋaê Liwai, iŋ Yisu ndê ŋgacsêŋom daŋ naŋ sêsam iŋ ndê ŋaê daŋ bu Matyu (Mat 9:9-13).

LAU LIWAI (Levites)

Anötö kêyaliŋ Liwai ndê lau wakuc sa bu sênem akiŋ iŋ yêc †bac dabuŋ ma †lôm dabuŋ, ma bu sênem lau †dabuŋsiga sa (Nam 1:47-53; 18:2-6; ma Diut 10:8-9). Anötö sôm bu lau Liwai sêwêkaiŋ nom yêc gameŋ Kanan-ŋga dom. Lau naŋ sêmbo lau Israel si toŋ 11, naŋ sêwhê si gêŋ hoŋ kôc gi toŋ 10, ma sêkêŋ toŋ daŋ têŋ lau Liwai tu yob ŋac ti ŋac si gôlôwac-ŋga (Nam 18:21-24). Lau naŋ sêti lau Israel-ŋga si dabuŋsiga, naŋ sêŋyaliŋ ŋac sa yêc Aron ndê wakuc naŋ sêsa akêŋ Liwai ndê toŋ (Hib 7:5-10).

LÔM DABUŊ (Temple)

Têm ŋatô sêsam lôm dabuŋ Jerusalem-ŋga bu Anötö me Pômdau ndê Andu. Lau Israel-ŋga sêteŋ mbec ti sêlic om tôm ŋac si malac yêc ŋac si †lôm wê-ŋga. Magoc ŋac bu sêkêŋ da ya me da ŋatô, naŋ sêtêŋ lôm dabuŋ Jerusalem-ŋga si, ma lau dabuŋsiga sêmbo tu sêkêŋ lau dau si da. Ma ŋac sêlic om atu-tu yêc lôm dabuŋ dau.

LÔM WÊ-ŊGA (Synagogue)

Yom Inglis 'Synagogue' meŋ akêŋ Yom Grik daŋ, naŋ ŋahu bu 'gameŋ sêkac saŋga.' Yom dau hêganôŋ andu naŋ lau Israel-ŋga sêkac sa sêmbo têŋ ndoc Sabat-ŋga bu sêsam ti sêŋgô Pômdau ndê yom, ma sênem wê ti sêteŋ mbec têŋ iŋ. Lau Israel-ŋga sêkwê lôm wê-ŋga sêlhac tôm ŋac si malac atu-tu ti sauŋ-sauŋ hoŋ gi. Ma yêc lau apa si gameŋ naŋ lau Israel-ŋga daêsam sêmbo, naŋ sêkwê si lôm wê-ŋga tu sêlic om-ŋga bocdinaŋ. Têŋ ndoc Pol kôm gweleŋ yêc lau apa si gameŋ, naŋ êlêmê gêm mêtê yêc lôm wê-ŋga naŋ sêlhac gameŋ dinaŋ.

MANA (Manna)

Têŋ ndoc Moses wê lau Israel-ŋga ma sêmbo gameŋ sawa gitôm yala 40, naŋ Anötö gôlôm ŋac ŋa bolom kaiŋ daŋ naŋ sêsam bu 'Mana.' Yom dau iŋ Yom Hibru daŋ, ma danem kwi bu 'iŋ dinaŋ gêŋ sake?' Bu lau Israel sêsôm yom dau têŋ ndoc ŋamata-ŋga naŋ sêlic bolom dau (Eks 16:15).

MESAYA (Messiah/Christ)

Anötö gic bata têŋ lau Israel-ŋga bu êŋkiŋ Mesaya naŋ oc nem ŋac si ma puc †Anötö ndê gôliŋ dôŋ. Yom Grik *kreistos* bu hêganôŋ Yisu ndê gweleŋ dinaŋ, dec yac am kwi bu Mesaya.

Alic **Kilisi** whiŋ.

MWASIŊ / OM ATU (Festivals / Feasts)

Lau Israel sêlic om atu-tu ŋatô tôm yala hoŋ, bu gauc nem Anötö ti gêŋ atu-tu naŋ iŋ kôm tu nem ŋac sa-ŋga.

MWASIŊ BOLOM YIST MBA-ŊGA (Unleavened Bread)

Alic Mat 26:17; Mak 14:1; Luk 22:7; Apo 12:3; ma 20:6. Pômdau gic hu Mwasiŋ Bolom Yist Mba-ŋga têŋ ndoc lau Israel-ŋga sêmbo gameŋ Isip-ŋga - alic Eks 12:15-20. Mwasiŋ dau yêc tôm bêc 8, ma Pômdau gic yomsu ŋac bu sêkôc yist hoŋ su yêc

ŋac si andu, ma sêneŋ gêŋ ti yist dom e mwasiŋ ŋatêm dau pacndê. Têŋ mwasiŋ dau ŋabêc ŋamata-ŋga ŋa-ôbwêc, naŋ ŋac seŋ Mwasiŋ Pasowa-ŋga.

MWASIŊ LÔM **BAC-Ŋ**GA (Tabernacles)
Alic Jon 7:2-52. Lau Israel-ŋga sêndê Mwasiŋ Lôm Bac-ŋga têŋ ndoc sic bata si gweleŋ sêndic bolom ŋandô sa-ŋga tôm yala hoŋ. Ŋac sêkwê bac, ma sêkac dau sa gitôm bêc 7, ma gauc gêm têm naŋ ŋac si apai sêndöc andu bac yêc gameŋ sawa. Ma ŋac sem mbec gêŋ ŋandô ôm-ŋga yêc wake dinaŋ ŋalôm (Lev 23:33-43; Diut 16:13-15; ma Sek 14:16-19).

MWASIŊ PASOWA-ŊGA (Passover)
Lau Israel-ŋga seŋ Mwasiŋ Pasowa-ŋga tu bu gauc nem ndoc naŋ Anötö kêgaho ŋac su yêc lau Isip-ŋga amba (Eks 12). Yom Inglis 'Passover' naŋ danem kwi bu 'êŋlêc têŋ ŋahô-ŋga,' ma hêganôŋ têm naŋ Anötö ndê aŋela naŋ gic balêkoc ŋgac mbêc Isip-ŋga hoŋ ndu, naŋ kêlêc lau Israel-ŋga si andu.

MWASIŊ PENTIKOS-ŊGA (Pentecost)
Alic Apo 2:1; 20:16; ma 1 Kor 16:8. Ŋaê 'Pentikos' ŋahu bu 'bêc 50.' Lau Israel-ŋga seŋ Mwasiŋ Pasowa, ma tiŋambu bêc 50 pacndê su goc sêlic om atu daŋ naŋ sêsam bu Pentikos. Têŋ ndoc dinaŋ ŋac sem daŋge Anötö tu bolom wit naŋ sic sa-ŋga, ma gauc gêm têm naŋ Anötö kêŋ yomsu amaŋlu têŋ Moses yêc Lôc Sainai. Alic yom pi Om Pentikos yêc Lev 23:15-16; Diut 16:10; ma Nam 28:26-30.
Kwahic dec, lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga gauc gêm Om Pentikos naŋ Ŋalau Dabuŋ gêm lau aposel ahuc (Apo 2:1).

MWASIŊ SIC GAWI LÔM-**Ŋ**GA (Temple Dedication)
Têŋ yala 167BC lau Siria-ŋga sic siŋ têŋ lau Israel-ŋga ma sêŋgaho malac Jerusalem ti ŋac si lôm dabuŋ su, ma sêkêŋ si anötö gwam daŋ kalhac alta. Magoc tiŋambu, têŋ yala 165BC, Judas Makabias kôc gêŋ sac dau su, ma lau Israel-ŋga sic gawi lôm bu ŋawasi sa tiyham. Bocdinaŋ tôm yala hoŋ lau Israel-ŋga sêndê Mwasiŋ Sic Gawi Lôm-ŋga bu gauc nem gêŋ dau (Jon 10:22).

ŊAMALAC **NDÊ ATU** (Son of Man)
Têŋ têm ŋamata-ŋga, propet Daniel sôm yom pi ŋamalac naŋ Pômdau kêkiŋ bu nem lau sa yêc si sac hoŋ, ma sam iŋ bu Ŋamalac ndê Atu. Ŋaê dau iŋ ŋahu tigeŋ gitôm †Mesaya.
Yisu sam dau bu Ŋamalac ndê Atu, bu whê sa bu iŋ ŋamalac naŋ Pômdau kêkiŋ, ma iŋ kôc ŋaclai ti ŋawasi atu meŋ akêŋ Anötö dau. Iŋ meŋ mbo nom gitôm ŋamalac, tigeŋ iŋ Anötö dau.
Yêc Yom Hibru, ŋaê 'Adam' ŋahu bu 'ŋamalac.' Bocdinaŋ oc tôm bu danem ŋaê 'Ŋamalac ndê Atu' kwi bu 'Adam ndê wakuc.' Tu dinaŋ-ŋga lau ŋatô gauc gêm bu ŋaê dau ŋahu bu Yisu dau iŋ ŋamalac ŋandô gi tap Adam sa têŋ ndoc Pômdau kêmasaŋ iŋ, ma iŋ kôm sac su dom. Têm ŋatô Pol to yom pi Yisu ma sam iŋ bu 'Adam wakuc' (1 Kor 15:45).

ŊGAC **NEM LAU SI-Ŋ**GA (Saviour)
Dasam Yisu bu 'Ŋgac Nem Lau Si-ŋga,' ŋahu bu iŋ gêm lau si bu sêtap ŋagêyô naŋ gic ŋac ŋawaê tu sêkôm sac-ŋga, naŋ dom. Bu Yisu dau hôc lau hoŋ si sac ŋagêyô pi dau. Asa naŋ kêŋ whiŋ Yisu, naŋ Anötö suc iŋ ndê sac kwi, ma gêlic iŋ bu ŋamalac gitêŋ tu iŋ ndê kêŋ whiŋ Yisu-ŋga.

ŊGACS**Ê**ŊOM (Disciple)
Ŋaê dindec meŋ akêŋ Yom Grik *mathetes,* naŋ sem kwi yêc Yom Inglis bu 'disciple.' Yom Grik dau ŋahu hêganôŋ lau kwapuc, me lau naŋ sêndôhôŋ gêŋ. ŋaê dau hêganôŋ lau naŋ sêŋkuc Yisu ma sêŋsêlêŋ sêwhiŋ iŋ ti sêkêŋ whiŋ iŋ.
Yêc Yom Lêŋsêm Wakuc, ŋaê **ŋ**gacs**ê**ŋom hêganôŋ lauŋgac 12 naŋ Yisu kêyaliŋ ŋac sa bu sêŋkuc iŋ. Magoc lau toŋ atu naŋ sêŋkuc Yisu, naŋ lauŋgac hoŋ dom, lauwhê sêwhiŋ sêŋkuc iŋ (Luk 8:1-3). Bocdinaŋ yac asam ŋac bu 'sêŋomi.' Ŋaê sêŋomi dau sêsôm pi lau naŋ sêŋkuc Yisu, ma lau naŋ sêŋkuc Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga (Mat 8:25), ma lau Palêsai si sêŋomi (Mak 2:18).

OLIB (Olive)
A olib iŋ a kaiŋ daŋ naŋ sêpo ŋapep yêc lau Israel-ŋga si gameŋ. U bu ndic dom tôm ŋasawa baliŋ, magoc a olib oc sêlhac ŋayham.
Lau Israel-ŋga seŋ a olib dau ŋandô, ma sêkôc ŋandô tu sêmasaŋ olib ŋakwi-ŋga. Sêkôm gweleŋ daêsam ŋa olib ŋakwi, sêkêŋ sip gêŋ daneŋ-ŋga, sem oso lau ŋa olib ŋakwi, ma sêkêŋ sip ŋac si lam gitôm buya. Lôc daŋ ŋaê Lôc Olib kalhac kêpiŋ malac Jerusalem. Malac Betani ma Betpagi sêyêc dinaŋ.

PALÊSAI (Pharisee)
Lau Israel-ŋga si toŋ daŋ. Ŋac ti lau †Skraib si gweleŋ ŋandô naŋ bu sêŋyalê Moses ndê yomsu ŋapep eŋ, ma sêndôhôŋ ti sêwhê sa têŋ lau. Magoc Lau Palêsai sêndôhôŋ yomsu ti ŋagôliŋ daêsam whiŋ, naŋ kêkuc ŋamalac ŋambwa si gauc. Ŋac sêŋsahê ŋaŋga bu sênem dabuŋ dau, sêhu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ tu sêteŋ mbec ma sêtoc Anötö sa-ŋga, ma sêwhê si gêŋ hoŋ kôc gi toŋ 10 ma sêkêŋ toŋ daŋ ti da (Mat 23:23; Luk 18:12). Magoc têm daêsam ŋac sêtoc dau sa bu ŋac gauc gêm bu ŋac lau gitêŋ sêhôc gêlêc lau Israel-ŋga ŋatô su. Ma sêmbo ahê lau naŋ sêŋkuc Moses ndê yomsu ŋapep dom.

Yisu pu Lau Palêsai ma sam ŋac bu †lau sêtim yom lau-ŋga (hypocrites), ŋahu bu ndoc daêsam ŋac sêsôm ti sêndôhôŋ yom ŋayham, magoc ŋac dau sêŋkuc yom dau me sêkôm ŋandô sa dom. Tu Yisu ndê yom dinaŋ-ŋga, dec lau Palêsai daêsam sêkêŋ kisa Yisu ma sêŋsalê lêŋ tu sêndic iŋ nduŋga.

PARADAIS (Paradise)

Paradais ŋahu bu 'ôm ŋayham.' Têm ŋatô sêsam gameŋ undambê-ŋga bu 'Paradais' (Luk 23:43; Rev 2:7).

PASOWA - alic **Mwasiŋ**/Om **Atu Pasowaŋ**ga.

PWAC SÊSÊ LAUŊGAC **Ŋ**AMLIC-**Ŋ**GA (Circumcision)

Lau Israel-ŋga sêsê ŋac si balêkoc ŋgac hoŋ si ŋamlic ŋatô su têŋ ŋac si bêc ti-8-ŋga, sêŋkuc pwac naŋ Anötö kêmatiŋ whiŋ Abraham (Gen 17:9-14).

Têŋ ndoc lau aposel sêhoc ŋawaê ŋayham asê tiwakuc, naŋ lau Israel-ŋga ŋatô gauc gêm bu †lau gameŋ apa-ŋga naŋ sic hu sêkêŋ whiŋ Yisu, naŋ bu sêŋkuc lau Israel-ŋga si pwac akwa dinaŋ dom, dec Anötö oc nem lau apa dau si dom. Tigeŋ Pol ma aposel ŋatô sêlhac ŋaŋga ma sêwhê sa bu Anötö gêm lau si tu ŋac si sêkêŋ whiŋ-ŋga, ma tu sêŋkuc pwac akwa yomsu-ŋga dom.

RABAI (Rabbi)

Lau Israel-ŋga sêsam ŋac si lau bata ti kêdôhôŋwaga bu 'Rabai.' Lau bocke naŋ si gauc atu ma ŋayham naŋ sêkêŋ ŋaê Rabai pi ŋac. (Ŋaê **Raboni** naŋ Maria sam Yisu (Jon 20:16), naŋ ŋahu tigeŋ.)

ROM (Rome)

Malac ŋamata-ŋga yêc gameŋ naŋ sêsam bu Itali. Lau Rom-ŋga sic siŋ ma sêkêŋ gameŋ daêsam sêsôc ŋac si gôliŋ ŋapu. Ŋac sem gôliŋ lau Israel-ŋga si gameŋ whiŋ, têŋ têm Yisu meŋ mbo nom.

Lau Rom-ŋga hoŋ si kiŋ atu naŋ sêsam iŋ bu †Sisa. Iŋ gêm gôliŋ gameŋ Rom-ŋga sambob têŋ têm dinaŋ, ma kêyaliŋ lau ŋatô sa gitôm Herod ma Pailot, bu sênem gôliŋ gameŋ tidau-tidau sêmbo iŋ ŋapu.

SABAT (Sabbath)

Lau Israel-ŋga si bêc sêlic om-ŋga, kêkuc bêc naŋ Anötö gic bata ndê gweleŋ kêŋ undambê ti nom-ŋga, ma kêwhaŋ dau. Anötö sôm bu lau hoŋ sêkôm gweleŋ tôm bêc 6 yêc wake daŋ ŋalôm, ma bêc ti-7-ŋga naŋ ŋac sêŋwhaŋ dau ma sêtoc iŋ sa.

Lau Israel-ŋga si yomsu ti ŋagôliŋ daêsam hêganôŋ bêc Sabat-ŋga. Ŋac sêsôm bu lau sêkôm gweleŋ tidau-tidau têŋ bêc dinaŋ dom. Lau bata Israel-ŋga tac ŋandê têŋ Yisu tidim daêsam, ŋahu bu iŋ kôm lau gêmbac ŋayham sa têŋ bêc Sabat-ŋga.

SADAŊ (Satan)

Sadaŋ iŋ ŋalau sac si ŋadau. Iŋ kêŋ kisa Anötö, ma bu êŋgilí lau bu sêkôm mêtê sac. Sêsam Sadaŋ ndê ŋaê ŋatô bu 'Belsebal,' 'Belial,' ma 'nom dindec ŋadau' (Jon 12:31; 14:30; ma Epe 2:2). Yêc Yom Inglis sêsam iŋ bu 'Devil.'

SADIUSI (Sadducee)

Lau Israel-ŋga toŋ daŋ naŋ sêmbo têŋ Yisu ndê têm. Ŋaê dau kêkuc dabuŋsiga têm ŋamata-ŋga-ŋga daŋ ndê ŋaê 'Sadok' (1 Kr 16:39). Lau Sadiusi daêsam ŋac lau dabuŋsiga, ma ŋatô ŋac lau tiwaê. Ŋac sêndôhôŋ ti sêkac lau hoŋ bu sêŋkuc yomsu amaŋlu naŋ Anötö kêŋ têŋ Moses, ma yomsu naŋ Moses dau to sip iŋ ndê buku. Ŋac lau kaiŋ tigeŋ gitôm lau †Palêsai, tigeŋ lau Sadiusi ma lau Palêsai sêseŋ dau pi yom ŋatô. Lau Palêsai sêkêŋ whiŋ bu lau naŋ sêmbac ndu su, naŋ oc sêtisa têŋ bêc ŋambu-ŋga, magoc Sadiusi sêkêŋ whiŋ iŋ dinaŋ dom. Ma sêkêŋ whiŋ bu aŋela ti ŋalau daŋ sêmbo dom (Apo 23:8).

SAINAI

Lôc daŋ ŋaê. Yomsu amaŋlu naŋ Anötö kêŋ têŋ iŋ ndê lau Israel-ŋga, naŋ kêŋ têŋ Moses yêc Lôc Sainai.

SAMARIA

Gameŋ daŋ ŋaê. Gameŋ dau yêc gameŋ Galili ma Judia-ŋga ŋasawa, ma yêc Bu Jordan ŋadali têŋ gameŋ ac sip-ŋga.

Lau Samaria-ŋga sêsa akêŋ apai Israel-ŋga, magoc ŋac sem lauwhê apa, ma tu dinaŋ-ŋga lau Israel-ŋga sêlic ŋac gitôm lau Israel-ŋga ŋandô dom. Sêlic ŋac gitôm lau ŋambwa me lau apa.

SANEDRIN (Sanhedrin)

Lau bata naŋ sem gôliŋ lau Israel-ŋga, naŋ sêsam ŋac si toŋ bu 'Sanedrin' (yêc Yom Inglis sêsam toŋ dinaŋ bu 'Council'). Lau dabuŋsiga ti lau bata ma kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga gitôm 71 sêmbo toŋ dau ŋalôm. Lau Rom-ŋga sêkêŋ ŋasawa têŋ ŋac bu sênem gôliŋ ti sêmatôc lau Israel-ŋga si gêŋ ŋatô, magoc ŋac sêtôm dom bu sêkic ŋamalac daŋ ndê yom bu sêndic iŋ ndu. Tu dinaŋ-ŋga dec sêkêŋ Yisu sip lau Rom-ŋga amba (Jon 18:31-32).

SAYON (Zion)

Sêkwê malac Jerusalem kalhac lôc ŋatô ŋahô, ma lôc dau ŋadaŋ sêsam bu 'Lôc Sayon.' Iŋ gameŋ naŋ lau Israel-ŋga si lôm dabuŋ kalhac têŋ Yisu ndê têm. Têm ŋatô ŋaê 'Sayon' hêganôŋ malac Jerusalem ma têm ŋatô ŋaê dau hêganôŋ lau Jerusalem-ŋga (Mat 21:5; Rom 9:33; 11:26; ma 1 Pit 2:6).

SELOT (Zealot)

Ŋaê 'Selot' ŋahu 'lau naŋ sêyêm dau su tu sêkôm gêŋ-ŋga.' Lau Israel-ŋga si toŋ daŋ sêsam bu 'Lau Selot' - ŋac lau naŋ sêtec bu lau Rom-ŋga sênem gôliŋ gameŋ Israel-ŋga, ma sêtec bu sênemlhi takis têŋ kiŋ

Rom-ŋga. Têm ŋatô lau Selot sêli dau sa, ma sic siŋ têŋ lau Rom-ŋga. Ŋgac Galili-ŋga Judas (Apo 5:37) iŋ lau Selot si ŋgac bata daŋ.

Yisu ndê †ŋgacsêŋom daŋ ŋaê Saimon sêsam bu 'Ŋgac Selot' (Mat 10:4; Mak 3:18; Luk 6:15; ma Apo 1:13). Lau ŋatô gauc gêm bu muŋ-ŋga iŋ mbo Lau Selot si toŋ, ma ŋatô gauc gêm bu iŋ ŋgac naŋ yêm dau su tu kôm ndê gweleŋ, ma tu dinaŋ-ŋga dec lau sêsam iŋ bu 'Ŋgac Selot.'

SÊŊOMI (Disciples) - Alic **Ŋ**gacs**ê**ŋom.

SISA (Caesar)

Ŋaê Sisa dau hêganôŋ kiŋ atu naŋ gêm gôliŋ gameŋ †Rom-ŋga hoŋ.

SKRAIB (Scribe)

Yom ŋalhô 'skraib' meŋ akêŋ Yom Inglis 'scribe,' naŋ danem kwi bu 'ŋamalac to yom-ŋga.' Bapia hoŋ naŋ Pol to, naŋ iŋ kôc ŋamalac daŋ (scribe) bu nem iŋ sa tu to ndê yom-ŋga, ma iŋ dau to yom apê tu bu ndic bata bapia tigeŋ-tigeŋ-ŋga (Rom 16:22; 1 Kor 16:21; ma Gal 6:11). Esra iŋ skraib ŋamata-ŋga daŋ (Esra 7:6-10).

LAU SKRAIB (Scribes / Teachers of the Law)

Lau Skraib ŋac lau Israel-ŋga si toŋ daŋ naŋ lau ti gauc tu sêsam ma sêto yom-ŋga. Ŋac si gweleŋ atu naŋ bu sêwhê Moses ndê yomsu sa ti sêndôhôŋ têŋ lau. Lau Skraib daêsam sêmbo lau Palêsai ti lau Sadiusi si toŋ. Têm ŋatô dasam ŋac bu **lau naŋ sê**ndô**h**ô**ŋ yomsu** me **kê**dô**h**ô**ŋ**waga **yomsu-ŋ**ga.

SOLPA (Sulphur)

Têm ŋatô sêsam solpa bu 'hoc ti ya' (Yom Inglis: brimstone). Iŋ gêŋ yaŋyaŋ naŋ ŋamalic ŋaŋga. Yêc Revelesen Jon to yom daêsam pi solpa naŋ hêganôŋ ŋawapac ti ŋandê naŋ oc tap lau sac sa (Rev 9:17-18; 14:10) ma sê atu ya-ŋga naŋ lau sac oc sêsip têŋ ndoc sêtap matôc sa têŋ bêc ŋambu-ŋga (Rev 19:20; 20:10; ma 21:8).

YISU (Jesus)

Yêc Yom Hibru sêsam ŋaê dec bu 'Josua' ma ŋaê dau ŋahu bu 'Anötö gêm lau si' (Mat 1:21). Ŋaê ŋatô naŋ hêganôŋ Yisu, naŋ bocdec: 'Yisu Kilisi,' 'Anötö Atu,' 'Ŋamalac ndê Atu,' ma 'Dawid ndê Atu.'